M
17

BIBLIOTECA
DE LA
Universidad de Salamanca.
Est. 1 Caj. 1 Núm. 17.

Alexander in meteoros

et sophistica Aristotelis commentaria

Jn Ramz D. Fr. Acada

F

Alejandro Afrodiseo

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE SALAMANCA

[illegible]

ἀλεξάνδρου ἀφροδισιέως εἰς τὰ ἀριστοτέλους μετεωρολογικῶν ὑπόμνημα πρῶτον:

Περὶ μὲν τῶν πρώτων αἰτίων τῆς φύσεως, καὶ περὶ πάσης κινήσεως φυσικῆς:
ἀρχόμενος τῶν μετεωρολογικῶν, προηγουμένως ὑπομιμνήσκει τῶν τε ἤδη
περὶ τῶν αὐτῆς φυσικῆς πραγματείας ἅμα καὶ τὴν τάξιν ἡμῖν ὑπογράφει ἢ πρὸ
πάσης τῆς φυσικῆς θεωρίας, τῆς τε φθανούσης ἤδη δεδηλῶσθαι, καὶ τῆς μετ᾽
ἐκείνην ἤδη ῥηθησομένης. καὶ πρῶτον μὲν μνημονεύει τῆς ἐπιγραφομένης
φυσικῆς ἀκροάσεως πρώτης οὔσης ἐκείνης πραγματείας, τῆς φυσικῆς
ἁπάσης θεωρίας. ἐν ἐκείνῃ γὰρ εἴρηκε περὶ τῶν πρώτων ἀρχῶν τε καὶ αἰ-
τίων τῆς φύσεως. καὶ περὶ πάντων τῶν κοινῶς δὲ τοῖς περὶ τῆς φυσικῆς κινήσεως ὅσω
τελευτῶν. ὧν πρῶτον αὐτῶν ἐπεμνημόνευσε. δεύτερον δὲ τῆς περὶ οὐρανοῦ. ἐν ἐ-
κείνῃ γὰρ εἴρηκε περί τε τῶν κατὰ τὴν ἄνω φορὰν διακεκοσμημένων ἄστρων, καὶ περὶ
τῶν στοιχείων τῶν σωματικῶν, πόσα τε καὶ ποῖα. λέγοι δ᾽ ἂν τὴν ἄνω φορὰν,
αὐτὴν τὴν ἔξω τὴν τοῦ ἐγκυκλίου περιφοράν. αὐτὰ γὰρ ταῦτα τῶν ἄστρων διακεκοσ-
μημένα. περὶ οὐρανοῦ μέρος, ὅτι τε ἄλλο ἐστὶ τῶν δ΄ ἁπλῶν σωμάτων τε καὶ στοιχείων,
καὶ ὅτι ἀγένητόν τε καὶ ἄφθαρτον. καὶ ὅτι ἀναυξές τε καὶ ἀναλλοίωτον εἴρηκεν, ἐν τῷ α΄
τῆς πραγματείας ἐκείνης. εἴρηκε δὲ καὶ περὶ τῶν στοιχείων τῶν σωματικῶν ἐν ἐκείνῃ
τῇ πραγματείᾳ, πόσα τε καὶ τίνα ὅτι ε΄ τὰ πάντα. καὶ τίνα ὅτι τὰ δ΄ μετὰ τοῦ
κυκλοφορικοῦ σώματος ε΄. ταῦτα γὰρ στοιχεῖα τοῦ κόσμου. τὸ γὰρ ποῖα, δηλω-
τικὸν ἂν εἴη τοῦ τίνα. τὸ δὲ τῶν σωματικῶν τοῖς στοιχείοις προσέθηκε. δηλωτικὸν
τούτων ὡς σωματικῶν στοιχείων. ἐπεὶ πρὸ τούτων καὶ ἁπλῶς στοιχεῖα, ἥ τε
ὕλη καὶ ὅλως τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ εἶδος. ταῦτα γὰρ στοιχεῖα καὶ τῶν ἁπλῶν τε
καὶ πρώτων σωμάτων. τρίτης δὲ, τῆς περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς. ἐν ταύτῃ γὰρ εἴρηκε
περί τε τῆς τῶν πρώτων σωμάτων εἰς ἄλληλα μεταβολῆς, ζητήσας μὲν περὶ
τούτων καὶ ἐν τῷ γ΄ τῶν περὶ οὐρανοῦ. ἐν τούτοις δὲ τελεώτερον περὶ αὐτῆς λόγον.
ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς κοινῆς γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς. δείξας ὅτι τέ ἐστι καὶ τί ἐστι καὶ τίνι
τῶν ἄλλων μεταβολῶν διαφέρει. τέταρτον δὲ ταύτην ἀναστῶσαν πραγμα-
τείαν. ἣν καὶ μετεωρολογικὴν ἐπιγράφει. ἐπειδὴ ὥς φησι καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ πάν-

ἀλεξάνδρου ἀφροδισιέως τῶν ἀριστοτέλους μετεωρολογικῶν ὑπόμνημα πρῶτον:

ερὶ μὲν τῶν πρώτων αἰτίων τῆς φύσεως, καὶ περὶ πάσης κινήσεως φυσικῆς:

ρχόμενος τῶν μετεωρολογικῶν, πρῶτον ἡμᾶς ὑπομιμνήσκει τῶν τε
ἤδη περὶ τῶν ἐν τῇ φυσικῇ πραγματείᾳ εἰρημένων τὴν ἑξῆς ἡμῖν ὑπογραφὴν (ἢ προ)
πάσης τῆς φυσικῆς θεωρίας, τῆς τε φθανούσης ἤδη διειλέχθαι, καὶ τῆς μετ' αὐτὴν
κἀν ἣν νῦν ἤδη ῥηθησομένης. καὶ πρῶτον μὲν μνημονεύει τῆς ἐπιγραφομένης
φυσικῆς ἀκροάσεως πρώτης οὔσης ἐκείνης πραγματείας, τῆς φυσικῆς
ἁπάσης θεωρίας. ἐν ἐκείνῃ γὰρ εἴρηκε περὶ τῶν πρώτων ἀρχῶν τε καὶ αἰ-
τίων τῆς φύσεως· καὶ περὶ πάντων τῶν κοινῶς δὲ τὸ περὶ τῆς φυσικῆς κινήσεως συμ-
βεβηκότων. ὧν πρῶτον αὐτὸς ἐπιμνημονεύει. δευτέρας δὲ τῆς περὶ οὐρανοῦ. ἐν ἐ-
κείνῃ γὰρ εἴρηκε περί τε τῶν κατὰ τὴν ἄνω φορὰν διακεκοσμημένων ἄστρων, καὶ περὶ
τῶν στοιχείων τῶν σωματικῶν, πόσα τε καὶ ποῖα. λέγοι δ' ἂν τὴν ἄνω φορὰν
αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔξω τὸ τε καὶ κύκλῳ περιφοράν· ἐν γὰρ ταύτῃ, ἡ τῶν ἄστρων διακοσ-
μησις. περὶ οὗ σώματος, ὅτι τε ἄλλο ἐστὶ τῶν δ΄ ἁπλῶν σωμάτων τε καὶ στοιχείων,
καὶ ὅτι ἀγένητόν τε καὶ ἄφθαρτον· καὶ ὅτι ἀναυξές τε καὶ ἀναλλοίωτον εἴρηκεν, ἐν τῷ α΄
τῆς πραγματείας ἐκείνης. εἴρηκε δὲ καὶ περὶ τῶν στοιχείων τῶν σωματικῶν ἐν ἐκείνῃ
τῇ πραγματείᾳ, πόσα τέ ἐστι καὶ τίνα· ὅτι ε΄ τὰ πάντα· καὶ τίνα ὅτι τὰ δ΄ μετὰ τοῦ
κυκλοφορικοῦ σώματος ε΄. ταῦτα γὰρ στοιχεῖα τοῦ κόσμου. τὸ γὰρ ποῖα, δηλω-
τικὸν ἂν εἴη τοῦ τίνα. τὸ δὲ τῶν σωματικῶν τοῖς στοιχείοις προσέθηκε. δηλωτικὸν
τούτων ὡς σωματικῶν στοιχείων. ἐπεὶ πρότερα τούτων καὶ ἁπλῶς στοιχεῖα, ἥ τε
ὕλη καὶ ὅλως τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ εἶδος. ταῦτα γὰρ στοιχεῖα καὶ τῶν ἁπλῶν τε
καὶ πρώτων σωμάτων. τρίτης δέ, τῆς περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς. ἐν ταύτῃ γὰρ εἴρηκε
περί τε τῆς τῶν πρώτων σωμάτων εἰς ἄλληλα μεταβολῆς, ζητήσας μὲν περὶ
τούτων καὶ ἐν τῷ γ΄ τῶν περὶ οὐρανοῦ. ἐν τούτοις δὲ τελεώτερον περὶ αὐτῆς λόγον.
ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς κοινῆς γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς. δείξας ὅτι τέ ἐστι καὶ τί ἐστι καὶ τίνι
τῶν ἄλλων μεταβολῶν διαφέρει. τὸ ἐφεξῆς δὲ ταύτῃ τῶν ἀρεστῶν πραγμα-
τείαν. ἣ καὶ μετεωρολογικὴ ἐπιγραφή. ἐπεὶ ὥς φησι καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ πάντες

[illegible]

μετεωρολογίαν αὐτὴν καλοῦσιν. μέθοδον δ' ἔτι τῶν φυσικῶν πραγματειῶν
τὴν ἐπιστήμην. ἀνάγκη δέ φησι ταύτης τῆς πραγματείας, τὸ θεωρῆσαι περὶ τῶν
συμβαινόντων τε καὶ γινομένων κατὰ φύσιν μέν, ἀτακτότερον μέντοι τῆς τοῦ α'
στοιχείου τῶν σωμάτων. πρῶτον μὲν στοιχεῖον τῶν σωμάτων λέγων, τὸ ἐγκυκλοφο-
ρικόν τε καὶ αἰθέριον σῶμα. ἀτακτότερον δὲ τῆς τούτου φορᾶς, ἀντὶ τοῦ οὐχ ὁ-
μοίως εὔτακτον τὸ κατὰ φύσιν. ἔν τε τῷ θείῳ σώματι καὶ ἐν τοῖς μετ' αὐτοῦ. τὸ δὲ περὶ
τὸν γειτνιῶντα μάλιστα τόπον, ἴσως ἂν εἴη τὸ ἀτακτότερον γινόμενον
μάλιστα περὶ τὸν γειτνιῶντα τῇ φορᾷ τῶν ἄστρων. τίς δὲ ἐστὶν ὁ τόπος οὗτος,
καὶ τίνα τὰ μάλιστα ἀτακτότερον γινόμενα τῶν γινομένων κατὰ φύσιν, ἐδή-
λωσε διὰ τοῦ οἷον περί τε γάλακτος καὶ κομητῶν, καὶ τῶν ἐκπυρουμένων καὶ κινου-
διάττοντας μένων φασμάτων ὅπερ ἐστίν, οὓς καλοῦμεν διάττοντας ἀστέρας. ταῦτα
γὰρ γίνεται μὲν ἐν τῷ γειτνιῶντι τῷ θείῳ τόπῳ τε καὶ σώματι, ἀτάκτως δὲ γίνεται,
καθ' ἃ τὸ ξυνέχει τὸ ὅλον κινεῖν ἀπαθῆ ἀναγκαῖα, ἀέρος τε καὶ ὕδατος.
τοῦτο δὲ ἐστίν, ἐμφαίνοντος τε καὶ διαφαίνοντος. τούτων γὰρ κατώτερον, ἀὴρ ὕδατος
τε καὶ γῆς. ὅσα γίνεται δὴ ἄλλα, τά τε περὶ τῶν ῥάβδων καλουμένων καὶ παρηλίων,
περί τε ἅλω καὶ περὶ ἴριδος καὶ ἄττα τοιούτων ὅμοια ἐστίν: +
ἔτι τῆς φύσιν ὁ ... καὶ ὅση καὶ πάθη τῶν μερῶν: +
ἔρι μὲν τῆς ἴσως λέγων, τὰ πρὸς ἕω καὶ δύσιν καὶ ἄρκτον τε καὶ μεσημβρίαν. ἀδηλεῖ,
τὰ τῶν μὲν αὐτῆς ἀναγ... τε καὶ χαίνειν. τινὰ δέ, στρέφονται καὶ πεπληκμέ-
να ... ἄλλαι τοιαύτης παραπλήσιαι γῆς διαφοραί. πάθη δὲ λέγοι ἄν, τὰς
ἀναθυμιάσεις τὰς γινομένας ἀπ' αὐτῆς, καὶ τὰς ἀπολήψεις ὅσα τε
τὸ πῦρ. ὧν αἱ μὲν ἀναθυμιάσεις, νεφῶν τε καὶ ὑετοῦ ἀρχαί. ἔτι δὲ χαλάζης
τε καὶ χιόνος. πάχνης τε καὶ δρόσου. βροντῶν τε καὶ ἀστραπῶν. ἀνέμων τε καὶ τῆς
τῶν ἀνέμων τε καὶ πνευμάτων διαφορᾶς. καὶ τὰ γὰρ τὰς τῶν μερῶν τῆς γῆς διαφορὰς,
καὶ αἱ τῶν ἀνέμων διαφοραί. αἱ δὲ ἀπολήψεις, αἱ μὲν τοῦ ὕδατος, πηγῶν αἴτιαι.
αἱ δὲ τοῦ πυρός, σεισμῶν. τὸ δὲ καὶ περὶ πάντων τῶν γινομένων κατὰ τὰς κινήσεις
τούτων εἰρηκέναι, ἀντὶ τοῦ περὶ τῶν ἄλλων τῶν γινομένων κατὰ τὰ πάθη τῶν τε
μερῶν τῆς γῆς καὶ τῶν ὑδάτων. οὐ γὰρ μόνον πνεύματα καὶ σεισμοί, ἀλλὰ καὶ ...
... κινήσεις τὰς τούτων ἀπεῖρους, ἐπί τε τῶν πνευμάτων καὶ τῶν σεισμῶν.
συμπτώματα γὰρ τινὰ οἰκεῖα καὶ ἐπὶ τῶν ἀνέμων καὶ ἐπὶ τῶν σεισμῶν γίνεται.

οἷον τὸ διΐστασθαι τὴν γῆν· τὸ ἦχον γίνεσθαι· τὸ γῆν ποτε μίαν πρανῆ γενέσθαι· τὸ αὐτὸ
μὲν ἐπὶ τῶν σεισμῶν, ἀπὸ δὲ τῶν ἀνέμων· τὸ φοβερὰ περὶ τὸ κινεῖσθαι ἀπὸ θερμοῦ,
ἐν τῷ ἔτι θεῖα τὰ ἐν ἡ φησιν ὡς θεοῦ· τῶν ἄλλων ἀφ' ὧν ἄν τινες ἀστέρων ἀπ' ἐκείνων ἀ-
πωθούντων τὰ ἐν ἔφη· ἢ καὶ τὰ ταῖς κινήσεσι τοῖς τούτων ἅπαν, οὐ μόνον περὶ τῶν
τῆς γῆς μερῶν τε καὶ ὑδάτων, ἀλλὰ περὶ πάντων τῶν σωμάτων τῶν μετὰ τὸ θεῖον σῶμα
τεταγμένων· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν κομητῶν καὶ τῶν διαττόντων ῥάβδων τε καὶ παρηλίων,
ἐστὶν ὁρᾶν τινὰ συμπτώματα, τῆς κινήσεως αὐτῶν ἑπόμενα: +

περὶ γὰρ τῶν ἐν τούτοις γινομένων, τὰ μὲν ἀποροῦμεν· οἷον περὶ τοῦ πῶς
ἶρις γίνεται· διὰ τί τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ ἁλμυρόν· τῶν δέ, ἐφαπτόμεθα
τινὰ τρόπον· οἷον περὶ τῆς τῶν νεφῶν συστάσεως· καὶ περὶ τῆς εἰς ὕδωρ αὐτῶν μετα-
βολῆς· καὶ γὰρ εἰ μὴ τὸ ἀκριβὲς ἅπαν περὶ τῶν τοιούτων ἔχομεν, ἀλλ' οὐ παντελῆ
ἄγνοιαν τῆς γενέσεως αὐτῶν ἔχομεν· ἔτι δὲ περὶ κεραυνῶν πτώσεως, καὶ
τυφώνων· καὶ πρηστήρων· καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκυκλίων· ὅσα διὰ πῆξιν συμ-
βαίνει πάθη: +

καὶ ὡς τῶν κεραυνῶν καὶ τῶν τυφώνων καὶ τῶν πρηστήρων διὰ πῆξιν γινομένων ἁπ.
ἀλλὰ πῶς περὶ τούτων, ὅσα διὰ κίνησιν συμβαίνει τῶν παθῶν τῶν σωμάτων
διὰ κίνησιν συμβαίνει γίνεσθαι· ἐπεὶ γίνεται τινὰ καὶ διὰ πῆξιν πάθη· καὶ περὶ
τούτων φησὶ διδάσκειν, ὡς περὶ καὶ περὶ ἑκάστων· γίνεται δὲ κατὰ πῆξιν, χιών·
πάχνη· χάλαζα· ἐστὶ καὶ ἡλιακὰ δὲ ἅπερ ἦν τοιαῦτα τὰ σώματα· ἅτε ὅτε
κύκλῳ καὶ ἐξ ἀλλήλων κινήσεις αὐτοῖς, ἢ καὶ αὐτὰ τὰ παθήματα, ὅταν
: ἀνακυκλῶνται καὶ τοῦ κατὰ θέσιν ἐστὶ γινόμενα· διηγεῖται περὶ τούτων,
κατὰ πάλιν μετὰ τὴν μετεωρολογικὴν πραγματείαν, ἀλλ' ἐστὶ τῆς φυσικῆς πρα-
γματείας προσθήκη· περὶ γὰρ ζῴων φησὶ καὶ φυτῶν, καθόλου τε καὶ χωρίς·
τοσαῦτα ἡ περὶ ζῴων θεωρία, καὶ τὸ περὶ ψυχῆς· ἔτι δὲ τὸ περὶ αἰ-
σθήσεως τε καὶ αἰσθητῶν· ἔτι δὲ τὸ περὶ μνήμης καὶ ὕπνου· καὶ τῆς καθ' ὕπνον
μαντικῆς· ἔτι τε τὸ περὶ γήρως καὶ νεότητος· μακροβιότητός τε καὶ βραχυ-
βιότητος· καὶ ὅσα ἄλλα αὐτῷ γέγραπται ἔχοντα τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τὰ ζῷα·
ὧν τὰ μέν, κοινὴν περὶ πάντων τῶν ζῴων τὴν θεωρίαν ἔχει· ὥσπερ ἥ τε περὶ
ζῴων ἱστορία καὶ τὰ περὶ ζῴων γενέσεώς τε καὶ μορίων· ἔτι δὲ τὰ περὶ ζῴων πο-
ρείας τε καὶ κινήσεως, τὰ δέ, ἴδια ὥσπερ τὰ περὶ μνήμης καὶ ὕπνου, καὶ τῆς καθ' ὕπνον
μαντικῆς,

+

τῶν γὰρ ἐν τούτοις λεγομένων τὰ πλεῖστα, αὐτῷ μόνῳ ὑπάρχει· τῷ δὲ ἐξ ἀρχῆς προαιρεθέντι λέγεσθαι, τοῦ τὴν φυσικὴν θεωρίαν πᾶσαν ἐπελθεῖν· τοῦτο γὰρ ἦν τὸ προκείμενον· καὶ τὰ δὲ τὸν ὑφηγημένον τρόπον ἅπαντα, ὅτι μὴ ἱστορίαν τινὰ παραδῶμεν ἐν τοῖς πρὸ τούτων ψιλήν, ἀλλὰ μετὰ τοῦ τὰς οἰκείας αἰτίας ἑκάστου τῶν λεγομένων ζητεῖν τε καὶ ἀποδιδόναι, καὶ μετὰ ἀποδείξεως τὴν περὶ αὐτῶν ποιεῖσθαι θεωρίαν· οὕτως ἂν ἀξιοίη καὶ τὸν περὶ τῶν ῥηθησομένων γίνεσθαι λόγον: +

δεόντως ἀρξάμενοι λέγωμεν καὶ περὶ αὐτῶν πρῶτον : +

ἐπεὶ τὴν καὶ τὰ τὴν ἐνεστῶσαν πραγματείαν πρόθεσιν, πρὸς τὸν περὶ τῶν προκειμένων φησὶν ἡμῖν, τὴν δὲ τῶν ἀρχῶν ποιησάμενοι λέγωμεν τὸ πρῶτον προσθείς· ἐπεὶ ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς τῶν πρότερον εἰρημένων, ἃ καὶ ἀρχὰς οὔσας δόξα τῶν μὲν οὕτως λέγεσθαι· ὧν δὲ ὑπομιμνήσκει, ἐστὶν εἰρημένα τε ἐν τοῖς περὶ οὐρανοῦ, καὶ ἐν τοῖς περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, ἔστι δὲ ταῦτα, ὅτι μὲν μὲν ἀρχὴ τῶν σωμάτων, ἐξ ὧν συνέστηκεν ἡ τῶν ἐγκυκλίων φερομένων σωμάτων φύσις· ἀρχὴν μὲν σωμάτων ἁπλῶν, αὐτὴ τοῦ ἁπλοῦ σώματος τε στοιχείου καὶ ἀρχὴ τῶν ἄλλων· ἡ μία ἀρχὴ τῶν ἄλλων σωμάτων, αὐτὴ τοῦ μία ἀρχὴ σωματική· τὸ δὲ ἐξ ὧν συνέστηκεν ἡ τῶν ἐγκυκλοφορουμένων σωμάτων φύσις· τοῦτ' ἔστιν· τὸ τε σώματα ταῦτα, ἐξ ὧν συνέστηκε, περὶ τὸ κυκλοφορικὸν σῶμα καὶ ἡ πέμπτη φύσις. ἔστι δὲ ταῦτα αἱ ὀκτὼ σφαῖραι τε οὐρανοῦ καὶ οἱ ἀστέρες· ἄλλα δὲ τέσσαρα σώματα, διὰ τὰς τέσσαρας ἀρχὰς λέγομεν τέτταρα ἄλλα σώματα, παρὰ τὸ κυκλοφορικόν· πῦρ· ἀέρα· ὕδωρ· γῆν. διὰ δὲ τὰς τέσσαρας ἀρχὰς προσέθηκεν ὑπομιμνήσκων ἡμᾶς, τῶν ἐν τῷ β΄ περὶ γενέσεως εἰρημένων· ἐκεῖ γὰρ λαμβάνων ὅτι σῶμα ἐστὶ τὸ τριχῇ διαστατὸν ἅπαν λέγον τὸν λόγον τοῦτον, περὶ τῶν ἐν γενέσει σωμάτων· ἐλάμβανεν ὅτι τὸ σῶμα τοῦτο ἀνάγκη ἔχειν, ἐν τοῖς ἁπτοῖς εἶναι, ἥ ἂν ἁπτὸν κατ' ἐναντίωσιν ὂν ἀδόποιον πεποιημένον· μαθεῖν τὰς πρώτας ζητήσεις τῶν ἁπτῶν ἐναντιώσεων, καὶ εὗρον οὐ πλείους δύο, θερμότητα καὶ ψυχρότητα, καὶ ξηρότητα καὶ ὑγρότητα, ἐκ δὲ ξυνεῖναι τὰς τούτων συνθέσεως πρὸς ἀλλήλας, τέσσαρα σωμάτων ἐδημιουργήθη μέρη· ἀγνῶ ἀπεὶ διὰ τὰς δ΄ ἀρχάς, διότι γὰρ τὰ ἁπτῶν ἁπλῶν τε καὶ ἐν γενέσει σωμάτων τέσσαρα διὰ τοῦτο τέσσαρα καὶ τὰ ἁπλᾶ

Corpora componentia tam corporis circularis motu [illegible] octo sphere et astra quinta [illegible]

σώματα ταῦτα μετὰ τὸ θεῖον. ὅτι δὲ τῶν ἁπλῶν σωμάτων τούτων ἡ κίνησις ἁπλῆ, καὶ
αὐτὰ ἐν τοῖς περὶ οὐρανοῦ δέδεικται μὲν ὡς χρήσεται· ἐκεῖ γὰρ εἴρηται ὅτι τὰ μὲν
αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ μέσου κινεῖται κατὰ φύσιν, τουτέστιν ἄνω· τὰ δὲ ἄνω ἐστί, πῦρ,
καὶ ἀήρ· τὰ δὲ ἐπὶ τὸ μέσον· τουτέστι κάτω· ἅ ἐστι γῆ τε καὶ ὕδωρ. ἀλλὰ καὶ ὅτι κουφό-
τατον μὲν τὸ πῦρ, καὶ πᾶσιν ἐπιπολάζον τοῖς ἐκεῖ κατεσκευασμένοις.
βαρύτατον δὲ ἡ γῆ, καὶ πᾶσιν ὑφισταμένη τοῖς ἄλλοις. τὰ δὲ μεταξὺ τούτων,
ἀήρ τε, καὶ ὕδωρ, πρὸς ἄλληλα ἀνάλογον ἔχει ὡς ἐκεῖνα ἁπλῶς, ἐπεὶ ἐκείνων
μὲν γάρ· τὸ μὲν ἦν ἁπλῶς κοῦφον· τοιοῦτον γὰρ τὸ πᾶσιν ἐπιπολάζον.
τὸ δέ, ἁπλῶς βαρύ· τὸ γὰρ πᾶσιν ὑφιστάμενον, τοιοῦτον. τούτων δὲ ὁ μὲν ἀήρ,
ὡς πρὸς τὸ ὕδωρ κοῦφός ἐστιν· τούτῳ γὰρ ἐπιπολάζει· τὸ δὲ ὕδωρ, ὡς πρὸς τὸν
ἀέρα βαρύ· ὑφίσταται γὰρ αὐτῷ. διὸ ἀὴρ μὲν τῷ πυρί, ἐγγύτατα τῶν
ἄλλων ἐστίν· ὕδωρ δέ, τῇ γῇ. ὁ δὴ περὶ τὴν γῆν ὅλος κόσμος, λαβὼν
τέσσαρα ταῦτα σώματα ἁπλᾶ τὰ ἐκεῖ κατεσκευασμένα, ἀνάγει δὲ καὶ ἐ[ον]
τὸ αἰθέριόν τε καὶ κυκλοφορικόν, τούτοις χρῆται πρὸς τὴν τῶν προκειμένων
θεωρίαν. καὶ λέγει τὸν περὶ τῶν ζητουμένων πάντα, περὶ γινομένων λέγων,
ἐν ᾧ γένεσίς καὶ φθορὰ ἐκείνων [illegible] γῆς λέγων καὶ ὕδατος,
ἀέρος τε καὶ πυρός. τὸ δὲ πᾶν τοῦ κύκλου ἀναδηλωτικόν, περὶ οὗ δὴ νῦν φη(σὶ)
λέγων, τοῦ περὶ τῶν γινομένων τὰ συμβαίνοντα αὐτῷ πάθη θεωρῆσαι τε
τὰ λαβεῖν εἶναί τε ἐστὶ καὶ διὰ τίνας φυσικὰς αἰτίας γίνεσθαι: +

ἔστι δ᾽ ἐξ ἀνάγκης, συνεχής πως οὗτος ταῖς ἄνω φοραῖς: +

συνεχῆ φησι τὸν κόσμον τὸν περὶ τὴν γῆν εἶναι· περὶ οὗ τῶν γινομένων τὰ
παθῶν ζητοῦμεν, ταῖς ἄνω φοραῖς, τουτέστι τῷ θείῳ τε καὶ κυκλοφο-
ρικῷ σώματι. ὑπὸ γὰρ τοῦτο δέ φησι συνεχῆ εἶναι τὸν περὶ τῶν γινομένων
ἐκείνῳ τῷ σώματι, ὑπὸ γὰρ τοῦ παντὸς αὐτὸν ἐξ ἐκείνου κυβερνᾶσθαι. τοῦτο γάρ
ἐστι τὸ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν δύναμιν. συνεχῆ δὲ τὴν ἁφήν· λέγει γὰρ συνεχῆ
τὰ [illegible]. διὸ καὶ ἐν τοῖς ἀντιγράφοις γράφεται συνεχής πως
οὗτος. οὐ γὰρ εἰ καὶ ἁπλῶς συνεχής. τὸ δ᾽ ἐξ ἀνάγκης προσκεῖται, ὅτι δεδει-
γμένου τοῦ μηδὲν ἀναγκαῖον, ἀνάγκη τὰ σώματα ἀλλήλων ἅπτεσθαι,
τέ ἐκ διὰ τούτων τὸ ἐξ ἀνάγκης, ὅτι μὴ ἐδύνατο ἄλλως ἀναγέννᾶσθαι καὶ σώζεσθαι,
μὴ κυβερνώμενος ὑπὸ τοῦ θείου σώματος. ὅτι προνοεῖται καὶ τοῦτο ὑπὸ τῶν
θείων, τὰ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ.

no(ta) q(uod) divina providentia ... subiacent generationi ... manifeste accipi pot(est) ...

φανερῶς αἰτίας ἐντεῦθεν λάβοι. αἴτιον δὲ τοῦ, δεόντως λέγεσθαι τὸν θνητὸν
κόσμον ὑπὸ τοῦ θείου κυβερνᾶσθαι ἀποδώσεις τῷ ὅθεν γὰρ ἡ τῆς κινήσεως
ἀρχὴ παρ' οὗ, ἐκεῖνο αἴτιον νομιστέον πρῶτον. πρῶτον γὰρ αἴτιον ποιητικὸν
τῶν γινομένων ἁπάντων, τὸ ὅθεν αὐτοῖς πρῶτον ἡ τῆς κινήσεως ἀρχή.
τουτέστι τὸ πρῶτον αὐτοῖς τῆς κινήσεως αἴτιον. αἴτιον δὲ πρῶτον τῆς κινήσεως
τῷ περιγείῳ κόσμῳ, τὸ θεῖόν τε καὶ κυκλοφορικὸν σῶμα. ὥστε ἐκεῖνο αὐτοῦ
τὸ ποιητικὸν αἴτιον. κινούμενος γὰρ ὁ οὗτος, καὶ πᾶν τὸ θεῖον σῶμα, κινεῖ
τε τὰ ἐμπλησιάζοντα αὐτοῦ καὶ τὰ τινα αὐτοῦ τὰ σώματα. διὸ οὐ καὶ τὰ μετ' αὐτὰ
κινεῖται καὶ κυβερνᾶται. καὶ αἴτιόν ἐστι τῷ δὲ τῷ κόσμῳ τοῦ, τε ἀναγκαίας ἀιδίου
διαμονῆς ἥτις αὐτῷ περιγίνεται διὰ τῆς ἐς ἀλλήλα τε καὶ τεταγμένης μεταβολῆς
τῶν τεσσάρων σωμάτων ἐξ ὧν συνέστηκεν. ὅτι δὲ κατ' ἀλλὰ τὸ πᾶς ἡ τοῦ θείου σώματος
κίνησις αἰτία τῆς τῶν ἄλλων κινήσεώς τε καὶ μεταβολῆς, συνέστηκε, διὰ
τούτων μὲν, αἰτιοῦντε ἀναγκαῖα ἅπαντα. τελειοτάτη καὶ χρονιωτάτη τῶν τόπων τῆς
κινήσεως. τουτέστι τῆς κατὰ τόπον κινήσεως, οὐ γάρ ἐστι κατὰ τόπους ἐφ' οὗ
ἀθανασίας, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐπ' εὐθείας κινουμένων, ἢ κατά τινα
κίνησιν ἄλλων. ἁπασῶν δὲ καὶ τελειοτάτη καὶ χρονιωτάτη τῶν τόπων τῆς κινήσεως,
ἵνα μή τις ὑπολαμβάνῃ ταύτην διὰ τοῦ, τελειοτάτη καὶ χρονιωτάτη, ὅτι ἀτελὴς
ἡ κίνησις ἑκάστου τοῦ σώματος, ἐπεὶ ὡς ἐπὶ τὰ ἄλλα ἀτελῆ. δέδεικται
γὰρ ὅτι μόνη τέλειος τῶν κινήσεων, ἡ κυκλική. κινούμενον δὲ ἐστὶν
ἐν τῷ τέλει τέ καὶ ἡ τελεία κίνησις. τὰ δὲ ἐπ' εὐθείας κινούμενα σώματα,
τῷ πεπερασμένα ἀπ' ἀλλήλων ἀφεστάναι τόποις, ἐπὶ τὸ πέρας
ἐλθόντα τοῦ ἐφ' οὗ κινεῖται τόπου, ἵσταται. ὁμοίως δέ, ὥσπερ πέρας, οὕτω
δὴ καὶ ἀρχὴν ἔχει τῆς κινήσεως. ἡ δὲ ἀΐδιός τε καὶ ἄπαυστος κίνησις πρώτη
τε τῶν κινήσεων. τῆς οὖν τοιαύτης, καὶ αἰτία. ὥστε τῶν συμβαινόντων
περὶ αὐτόν, πυρὶ μὲν καὶ γῇ καὶ τὰ συγγενῆ τούτοις, περὶ αὐτόν, οὐκ ἐστὶν λέγοι
τὸν περίγειον κόσμον, ἀλλὰ τὸν σύμπαντα. τῶν γὰρ ἐν τῷ σύμπαντι κόσμῳ
συμβαινόντων τε καὶ γινομένων φησί, πυρὶ μὲν καὶ γῇ καὶ ἀέρι καὶ ὕδωρ.
ταῦτα γὰρ τὰ συγγενῆ τοῖς προειρημένοις, ὡς ὕλης αἰτία χρηματίζειν.
ταῦτα γὰρ τὰ πάσχοντά τε καὶ μεταβαλλόμενα ἐκ τούτων, ὡς ἐξ ὕλης γίνε-
ται. περὶ αὐτῆς τοῦ μὲν ταύτης αἰτίας. ἡ δύναται καὶ τοῦτο περὶ τοῦ περιγείου

κόσμου λέγειν. ἐν τούτοις γὰρ ἴσως συμβαίνοντα περὶ ὧν ὁ λόγος. ἐπεὶ δὲ ὡς ἐν ὕλης εἴδει τῶν γινομένων αἴτια χρὴ νομίζειν, διὰ τί ὡς ἐν ὕλης εἴδει ἀπεῖπεν, ἐδήλωσεν ἐπαγαγών· τὸ γὰρ ὑποκείμενον καὶ πάσχον, τοῦτο προσαγορεύομεν τοῦτον τρόπον, ὕλην γὰρ τὸ τοιοῦτον καλοῦμεν. ὡς οὖν πάλιν δὲ τοῦ τῆς ὕλης ὀνόματος κυρίως μὴ λημμένου, τοῦτο προσέθηκε, ποιητικὸν δὲ αἴτιον αὐτῶν, καὶ τὸ ὡς ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, τῶν θείων σωμάτων ἀΐδιος κίνησις· καὶ ἡ δύναμις ἡ ἀπὸ τῆς κινήσεως ἀπ' ἐκείνων ἐγγινομένη τοῖς δὲ τοῖς σώμασι. καὶ φύσιν αὐτὴν εὐλόγως ὀνομάζοι. αὕτη γὰρ ἡ δύναμις αἰτία πάντων τῶν φυσικῶν καὶ κατὰ φύσιν γίνεσθαι πεπηγμένων. ἐπεὶ δὲ ταῦτα, ἀναλαμβάνοντας φησὶ δεῖν τὰς ἐξ ἀρχῆς θέσεις τουτέστι τὰ κείμενα ὡς ἀρχὰς καὶ ὁμολογημένα. καὶ τοὺς εἰρημένους περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς πρώτοις διορισμούς, τούτοις ἑπομένως λέγειν τὰς τῶν προκειμένων αἰτίας καὶ τὴν τῶν προσηκόντων ἀκολουθίαν. τίνα δὲ ἐστὶν ἃ ἀναλαμβάνειν αὐτοῖς χρήσασθαι, προείρηκε· τούτοις γὰρ χρήσασθαι τῶν κειμένων· τὸ μὲν θεῖον εἶναι σῶμα, ἀπαθές τε ὂν καὶ ἀναλλοίωτον καὶ ἀΐδιόν τε καὶ κύκλῳ κινούμενον· τὰ δὲ παθητά τε ὑποκείμενα καὶ θρεπτὰ καὶ εἰς ἄλληλα μεταβάλλοντα. ὃ καὶ αὐτὸς ἐδήλωσεν ἐπαγαγών, τὸ φαμὲν δὲ πῦρ καὶ ἀέρα καὶ γῆν τε ὕδωρ γίνεσθαι ἐξ ἀλλήλων καὶ ἕκαστον ἐν ἑκάστῳ ὑπάρχειν τούτων δυνάμει. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἅμα προσέθηκε καὶ τὴν αἰτίαν τὴν εἰς ἄλληλα τῶν σωμάτων τούτων μεταβολῆς· ὅτι γὰρ ἡ κοινῆς τινος ὑποκειμένης ὕλης ἐκτενότης αὐτοῖς. πᾶσιν γὰρ καὶ τοῖς οὐ φυσικοῖς εἰς ἄλληλα γίνεται μεταβολή, οἷς ἄν τι καὶ ταὐτὸ ὑποκεῖται, καὶ εἰς ὃ ἔσχατον ἀναλύονται· τά τε γὰρ ἐκ κηροῦ γινόμενα σχήματα, εἰς ἄλληλα μεταβάλλει, τῷ κοινὸν αὐτοῖς τὸν κηρὸν ὑποκεῖσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἐκ χαλκοῦ. καὶ καθόλου ἡ τῶν ἐναντίων εἰς τὰ ἐναντία γίνεται μεταβολή. τῷ κοινὸν αὐτοῖς ἓν αὐτὸ ὑποκείμενον. ὑπομνήσας δὲ τοῦ ὅτι τὰ στοιχεῖα εἰς ἄλληλα μεταβάλλει, χρήσιμον πρὸς τὰ προκείμενα ἐσομένων αὐτῷ, προαπορεῖ τινα ἀπορίαν. ἔστι δὲ αὕτη. τίς ἡ τοῦ ἀέρος φύσις· καὶ τίνι τῶν ἄλλων σωμάτων διαφέρει, ἔξω τοῦ ὅπερ εἶδος κόσμος ἐστίν. ἔτι τε τὴν τάξιν τε ταύτην καὶ πρὸς τὰ ἄλλα, τὰ καὶ αὐτὰ καλούμενα στοιχεῖα τῶν

σωμάτων.

N. rationabiliter virtus quae est a vicinantibus corporibus potest dici natura istorum inferiorum.

τῶν γὰρ σωμάτων τὰ μὲν στοιχεῖα καλεῖται, ὡς πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ· οὐ κυρίως μὲν ἁπλῶς στοιχεῖα, τῶν μέντοι συνθέτων σωμάτων ὄντα στοιχεῖα· τὰ δὲ κινεῖν ἔστιν ἃ ἤδη ἐκ τούτων γίνεται. αὐτὸς δὲ τὸ ζητεῖν αὐτὰ περὶ τοῦ αἰθέρος ζητήσας καὶ περὶ τοῦ μεταξὺ αὐτοῦ. ὃ χρήσιμον αὐτῷ ἔσται αὐτὸ ὁρισθὲν πρὸς τὴν τῶν προκειμένων θεωρίαν. ὄντος γὰρ δήλου τοῦ τῆς γῆς ὅπου καὶ μεγέθους, πηλίκον τί ἐστιν ὡς πρὸς τὰ περιέχοντα αὐτὴν σώματα· ὡς γὰρ πρὸς τὰ συγκρινόμενα, οὐ μεγάλα. λέγοι δ' ἂν περιέχοντα τὴν γῆν μεγέθη, τάς τε τοῦ κυκλοφορικοῦ σώματος σφαίρας, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς ἄστρα. καὶ γὰρ ἄστρων τινῶν πολὺ ἐλάττων οὖσα δείκνυται ἡ γῆ, διὰ τῶν ἀστρολογικῶν θεωρημάτων. δείκνυται γὰρ ὁ ἥλιος αὐτῆς ἑκκαιδεκαπλάσιος. πρόδηλον δὲ καὶ τοῦ ὕδατος τὸ μέγεθος πόσον τι. οὐ γάρ ἐστιν ἀφωρισμένον τὸ ὑδραῖον καθ' αὑτό, οὐδὲ ἐνδέχεται εἶναι· ἀλλ' ἔστιν ἐν τῇ γῇ καὶ τῇ γῇ κέχυται. ὄντων δὲ τούτων οὐκ ἀφανῶν, καὶ τὰ ἄλλα ζητεῖ τὸ μεταξὺ τούτων τε καὶ τῶν ἐσχάτων ἄστρων. ἐσχάτων λέγων, τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτῶν, οἷον τὴν σελήνην: +

ὁ τόπον οὖν τοῦτον μεταξὺ ἕν ἐστι σῶμα, ἢ πλείω. καὶ εἰ πλείω, πόσα τε καὶ μέχρι ποῦ διώρισται τοῖς τόποις: +

τουτέστι τίς ἑκάστου τόπος αὐτῶν. ἔπειτα δὲ χρήσιμον αὐτῷ πρὸς τὴν δεῖξιν τοῦ ὅτι μὴ ἕν ἐστι σῶμα μόνον τὸ μεταξύ, ἀλλ' ἕν ἐστιν ἐν τῷ μεταξὺ τούτων καὶ τὸ πῦρ. τὸ δεδειχθῆναι τὸ κυκλοφορικὸν σῶμα μὴ ὂν πῦρ, ὥσπερ ἐμνημόνευσε πρὸ τὴν ἀρχὴν τῶν περὶ ἐκείνου ἐν τοῖς περὶ οὐρανοῦ δεδειγμένων, ὅτι καὶ ἄλλο τι σῶμα ἐκεῖνο παρὰ τὰ παθητικά τε καὶ ἐν γενέσει σώματα. χρῆται δὲ πρὸς τοῦτο μαρτυρίαις καὶ ταῖς τῶν ἀρχαίων δόξαις, ὡς οὕτω περὶ αὐτοῦ ὑπολαμβανόντων· καὶ διὰ τοῦτο αἰθέρα τὸν οὐρανόν, ἀλλ' οὐ πῦρ ὀνομασάντων. καὶ Ἀναξαγόρου δὲ τὸ μὲν αἰθέρα ἐκεῖνο τὸ σῶμα ὀνομάζειν, ἀποδέχεται. ὅτι δ' αὐτὸ οὕτως ὀνομάζεσθαι ὑπολαμβάνει, οὐ διὰ τὸ ἀεὶ θεῖν, τουτέστι συνεχῶς κινεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ αἴθειν, τουτέστι καίειν, ὡς πυρὸς ὄντος, αἰτιᾶται. ἑξῆς δὲ πρὸς τοὺς πῦρ ἐκεῖνο τὸ σῶμα ἅπαν λέγοντας εἶναι, καὶ μὴ μόνα τὰ ἐν αὐτῷ φερόμενα σώματα, τουτέστι τὰ ἄστρα, ἵσταται. δείκνυσιν ὅτι μὴ ἔστι πῦρ. ἀκολουθεῖ δὲ τοῖς ἐκεῖνα πῦρ λέγουσι· τὸ πᾶν δὲ τὸ μεταξὺ τῆς γῆς τε καὶ τοῦ ὕδατος καὶ τῆς σφαίρας τῆς σελήνης ἀέρα λέγειν. περὶ οὗ ζητήσει, ὅτι μηδ' οὕτως ἔχειν δύναται. οὐχ ὡς συγχωρῶν δὲ τὰ ἄστρα ἐκ πυρὸς εἶναι, τοῦτο ἐπήνεγκεν οὕτως, ἀλλ' ὡς τῶν λεγόντων

περὶ ἐκείνου οὕτω λεγόντων. οἱ δὴ οὕτω λέγοντες καὶ ὑπολαμβάνοντες φησίν, ὅτι
εἰκότως ἐθεώρησαν τὰ ἐν τῷ δείκνυσθαι μὲν διὰ τῶν μαθημάτων, ἐπαύσαντο τῆς
παιδικῆς καὶ ἀνεπιστάτου δόξης. εἰκότως δὲ ἐθεώρησαν, εἶπεν. αὐτὸ διὰ τὴν
πρὸς τοὺς μὴ προσέχοντας. ἢ οὕτως ἐθεώρησαν τὸ εἰκότως συνέταξεν, ἀλλὰ τῷ δει-
κνυμένα ὡς εἰκότως δεικνυμένων ἐν τοῖς μαθήμασι, περὶ ὧν ἐπιφέρει λίαν
γὰρ φησὶν ἁπλῆς καὶ ἀνεξετάστου διανοίας εἶναι, τὸ ὑπολαμβάνειν ἕκαστον
τῶν ἄστρων, μικρὸν εἶναι τὸ ὅσον. ἐπειδὰν τοσοῦτον εἶναι ἡμῖν θεωμένοις αὐτά,
τοιαῦτα φαίνεται. εἰρῆσθαι μὲν οὖν περὶ τούτων φησὶ καὶ πρότερον ἐν τοῖς περὶ
τὸν ἄνω τόπον θεωρήμασιν οὕτω λέγων, τὰ περὶ οὐρανοῦ. ἐν γὰρ τῷ δευτέρῳ περὶ οὐρανοῦ
τὸν περὶ τούτων πεποίηται λόγον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νῦν πάλιν λέγοι. εἰ γὰρ τά τε
ἄστρα τοιαῦτα πυρός ἐστι, καὶ τὰ μεταξὺ τῶν ἄστρων διαστήματα, ὡς πάντα τὸ σῶμα ἐκείνου
πυρὸς εἶναι, πάλαι ἂν ἐφθάρη τὰ ἄλλα σώματα ὑπ' ἐκείνου πυρὸς ὄντος
πλεονεκτούμενα. ἀπορῶν δὲ περὶ τοῦ πυρός, ἑξῆς καὶ περὶ τοῦ ἀέρος λέγει. ὅτι μη-
δὲ ἀέρος εὔλογον εἶναι μόνον πλήρη τὸν μεταξὺ γῆς τε καὶ ὕδωρ τόπον πάντα.
συναριθμουμένου καὶ τοῦ μεταξὺ τῶν ἄστρων. αἰτίας δέ, τοῦ μηδὲ ἀέρα μόνον
εἶναι δύνασθαι, τὸ ὑπερβάλλειν αὐτὸν καὶ τὴν ἀναλογίαν ἰσότητα, ἣν ἔχει πρὸς
ἄλληλα τὰ στοιχεῖα τὸν ἀέρα, ἃ τὸ σῶμα τοῦτ' ἐστίν. αἰτία μὲν γὰρ τοῦ σώζεσθαί τε καὶ συμ-
μένειν ταῦτα καὶ μὴ φθείρεσθαι ὑπ' ἀλλήλων, ἡ τῶν δυνάμεων αὐτῶν ἰσότης.
πολὺ δ' ἂν ὑπερβάλλοι τὰ ἄλλα ὁ ἀὴρ εἰ τοσοῦτος εἴη. ἀπορῶν δὲ ὅτι μήτε
ἐκ πυρὸς εὔλογον εἶναι τὸ σῶμα πᾶν τὸ περιεχόμενον, ἀλλὰ μηδὲ ἀέρος μόνον
ἐκεῖνό τε καὶ τὸ μέχρι τοῦ ὕδατός τε καὶ τῆς γῆς, ἑξῆς προστίθησιν ὅτι μηδὲ ἐκ δυοῖν στοι-
χείων εὔλογον λέγειν εἶναι, πάντα τὰ μεταξὺ γῆς σώματα τε καὶ τὸ ὕδωρ. ὡς ἂν
πυρὸς μὲν τὰ ἄνω καλουμένα. ἀέρος δὲ τὰ μετ' ἐκεῖνα. μεταξὺ δὲ τῆς
τε οὐσίας ἐπεὶ τὸ πᾶν τὸ μεταξὺ τῆς ἐξωτάτω περιφορᾶς. ὃ ὑπονοοῦσι γὰρ ὀνομάζουσι
γνῶ τὴν ἀπλανῆ σφαῖραν. ὡς δηλονότι προσνέμοι αὐτὰ τῷ πυρί. τοῦ δὲ μηδὲ
δύο μόνα δύνασθαι σώματα εἶναι πῦρ τε καὶ ἀέρα μεταξὺ γῆς τε καὶ τὸ ὕδωρ
αἰτίαν πάλιν ἀποδίδωσι τὸ μηδὲ ὡς εἰπεῖν μόριον εἶναι τὴν γῆν σὺν τῷ ὕδατι
λαμβανομένου τοῦ περιέχοντος αὐτὰ μεγέθους. εἰ γὰρ ἓν ἄστρον τῶν περιφερο-
μένων πολλαπλάσιόν ἐστι τῆς γῆς, ἃ περιλήπτω ἂν ὑπεροχῇ τὸ σῶμα ἐκεῖνο
τῆς γῆς ὑπερέχοι. ὑπερέχον δὲ τοσοῦτον, ἔφθειρεν ἂν τὰ ἄλλα. ἀλλ' εἰς αὐτὰ
ὡσεί

τὸ μεταβάλλειν εἰς αὐτὰ τὸ μὲν πῦρ, τὸ ὕδωρ. ὁ δὲ ἀήρ, τὴν γῆν. ὅτι δὲ μηδὲ μίαν τοιαύτην ὑπεροχὴν ποιοῦντα ἀνάγκη τὰ σώματα τούτων εἶναι, ἔδειξεν ἀπὸ τῆς κατὰ τὰ μόρια αὐτῶν γινομένης εἰς ἄλληλα μεταβολῆς. εὔλογον γάρ, ὃν ἔχει λόγον τὸ ὀλίγον ὕδωρ πρὸς τὸν ἐξ αὐτοῦ γενόμενον ἀέρα, τοῦτον ἔχειν καὶ τὸ ὅλον ὕδωρ πρὸς τὸν ἀέρα. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ ἀέρος καὶ πυρὸς καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. τὴν γὰρ αὐτὴν ἐν τοῖς ὅλοις εὔλογον ὑπεροχὴν εἶναι. ἣ καὶ ἔστι καὶ ἐν τῇ τῶν μορίων εἰς ἄλληλα μεταβαλλόντων. ἀλλὰ μὴν ὅταν ἐξ ὕδατος διακριθέντος τε καὶ λεπτωθέντος ἀὴρ γίνεται, ἢ πάλιν ἐξ ἀέρος πῦρ, οὐ τοσοῦτον ὑπερέχει τὸ γινόμενον ἐκ τῆς διακρίσεως τοῦ ἐξ οὗ μεταβάλλοντος ἐγένετο. οὐδὲ τὰ ὅλα ἄρα τῶν ὅλων τοσοῦτον ὑπερέχειν οἷόν τε. ἀναλόγως(?) γὰρ ὡς ἐπεὶ τὸν αὐτὸν ἔχειν λόγον, ὃν ἔχει τὸ τοσόνδε καὶ μικρὸν ὕδωρ, πρὸς τὸν ἐξ αὐτοῦ γενόμενον ἀέρα, τὸ σύμπαν πρὸς τὸ πᾶν ὕδωρ. διαφέρει δὲ οὐδὲν οὐδ' εἴ τις φήσει μὴ γίνεσθαι ταῦτα ἐξ ἀλλήλων. ἐπεὶ δὲ λαβεῖν τῶν στοιχείων τὴν κατὰ μέγεθος ὑπεροχὴν πρὸς ἄλληλα εἶναι, ὅταν γίνεται καὶ ἐπὶ τῆς τῶν μορίων αὐτῶν εἰς ἄλληλα μεταβολῆς. ἐπεὶ ὑπόθεσις(?) δὲ ἀμετάβλητα μὲν ἔλεγεν εἶναι αὐτὰ εἰς ἄλληλα, ἴσα μέντοι κατὰ τὰς δυνάμεις πάντα ἀλλήλοις εἶναι. ὡς καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς αὐθαιώνων(?) αὐτοῦ τὴν δόξαν, εἶπεν, ἐπεσημήνατο τοῦτο καὶ φησί, μηδὲν διαφέρειν τοῦ γίνεσθαι ταῦτα ἐξ ἀλλήλων λέγειν, τὸ κατὰ δύναμιν αὐτῶν ἴσα ὑποθέσθαι. ἡ γὰρ ἰσότης τῶν δυναμένων αὐτοῖς οὕτως ὑπάρξει, ὡς ἂν εἰ καὶ ἐγένετο ἐξ ἀλλήλων, εἰ γὰρ ἐν τοσῷδε ἀέρι δύναμις ἴση ἐστὶ τῇ ἐν τοσούτῳ ὕδατι, ἐξ οὗ ὕδατος εἰ καὶ μετέβαλεν εἰς ἄλληλα τὰ στοιχεῖα, ὁ τοσοῦτος ἀὴρ ἐγένετο ἄν· οὐ γὰρ οἷόν τε τὴν ἰσότητα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως σώζεσθαι ἐν τῇ τοσαύτῃ κατὰ τὸ μέγεθος ὑπεροχῇ: +

quali[s] est proportio actiuationi[s] generis(?) per aqua ad ipsam aquam ante extensionem(?). talis est totius ad totum.

εἰ μὲν οὖν οὔτε ἀὴρ οὔτε πῦρ συμπίπτει πλήρωμα μόνον τὸν μεταξὺ τόπον,

φανερόν ἐστιν: +

ὃ λεγόμενόν ἐστιν, ὅτι μήτε ἑκάτερον αὐτῶν μόνον. μήτε τὰ δύο μόνα συμπίπτει πλήρωμα πάντα τὸν μεταξὺ τῆς γῆς τε καὶ τὸ ὕδωρ τόπον. τοῦτο τε γὰρ καὶ δέδεικται, καὶ τούτοις ἀκόλουθα τὰ ἑξῆς λεγόμενα. πιστούμενος δὲ καὶ διὰ τούτων τὸ εἶναι κυκλοφορικὸν σῶμα, ἄλλης τινὸς φύσεως καὶ μηδενὶ τῶν τεττάρων τὸ αὐτὸ ἐφεξῆς ζητεῖ. τί τε ἡ τάξις τῶν δύο σωμάτων πυρός τε καὶ ἀέρος. πρός τε τοῦ

ἀθρόος τουτέστι τοῦ ὁμοίου· ὃ καὶ πρὸ τούτου ἐστὶ τῶν σωμάτων τῶν τεθέντων· καὶ τίς ἡ αἰτία
τοῦ τὴν θερμότητα ἀπὸ τῶν ἄστρων τε καὶ τοῦ θείου σώματος, ἐν τοῖς περὶ τὴν γῆν γίνεσθαι
τόποις, οὐ κατὰ τῶν καὶ πυρὸς ἐξ ἀνάγκης ὡς ἔδοξεν· ἀπορῶν δὲ διὰ τὴν περὶ τούτων ἀπορίαν
πρῶτον διαπορήσειν τὰς τοῖς οἰκείοις δηλονότι τοῖς προκειμένοις ἀπορίας,
πρῶτον μὲν περὶ τοῦ ἀέρος ἀπορεῖ. ἡ καὶ ἀπορία ἐστὶ τὸ περὶ τῆς τάξεως τοῦ τε
ἀέρος καὶ τοῦ πυρὸς αὐτοῦ συντελέσματος· καὶ βεβαιώσει πάλιν καὶ αὖθις τὸ μὲν
ἀναγκαῖον καὶ τὰ τῶν σωμάτων διὰ ἄστρα τε καὶ πῦρ. ὧδε ἀπορεῖ ἀπορίαν,
περὶ τοῦ ἀέρος ἀπορεῖ ὡς ὂν τοῦ ψυχροῦ τῆς αὐτοῦ φύσεως· αὕτη γὰρ ἡ τῶν πολλῶν δόξα
ἐπ᾽ αὐτό τε οὐχ οὕτως ἔχει. τὸ δὲ ἀπορούμενόν ἐστιν, εἰ δὴ γίνεται ὕδωρ ἐξ ἀέ-
ρος, καὶ ἀὴρ ἐξ ὕδατος, διὰ τίνα ποτὲ αἰτίαν, οὐ συνίσταται νέφη κατὰ τὸν
ἄνω τόπον. προσήκει γὰρ μᾶλλον ὅσῳ πορρωτέρω ἐστίν, ὃ μεταβάλλει εἰς ἄλλο
ὅτε ἀὴρ καὶ τὸ ὕδωρ, ὡς προαποδέδεικται· δέδεικται γὰρ ὅτι τὰ τέσσαρα εἰς ἄλληλα
μεταβάλλει ἤδη, καὶ ὁ ἀὴρ καὶ τὸ ὕδωρ εἰς ἄλληλα μεταβάλλει· καὶ γίνεται ἐκ τοῦ
ἀέρος εἰς ὕδωρ μεταβολὴ διὰ τῆς συστάσεως τῶν νεφῶν· διὰ τί γὰρ νέφη οὐ συνί-
σταται ἐν τῷ ἀνωτέρω μέρει τοῦ ἀέρος, ἀλλ᾽ ὀλίγον ὑπὲρ τὴν γῆν· καίτοι αὐ-
τὰ τὸ ἀέρος ὄντα ἀνωτέρω, ἢ μᾶλλον αὐτὰ συνίστασθαι καὶ πορρωτέρω τῆς γῆς.
συνίστασθαι μὲν γὰρ ἐν τοῖς ψυχροτέροις μέρεσιν εὔλογον τὰ ψυχρότερα αὐτά. ψυχρό-
τερα δὲ τὰ πορρωτέρω τῆς γῆς αὐτοῦ μέρη τῶν συνεστώτων· διὰ μήτε ἤδη τῶν ἀέρων
ἐγγὺς ὄντα θερμῶν ὄντων καθάπερ καὶ τοῖς πλησίοις. τοιαύτη γὰρ ἡ τῶν ἀέρων
φύσις ἀναγκαῖον καὶ θερμαίνεσθαι ὑπὸ αὐτῶν. μήτε πλησίον ἀναλῶν ἀπὸ τῆς
γῆς ἀνακλωμένων ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. ὑφ᾽ ὧν ὁ περὶ τὴν γῆν ἀὴρ θερμαίνεται
τῶν ἀκτίνων τῶν ἀπὸ τοῦ ἡλίου προσπιπτουσῶν τῇ γῇ πάλιν ἀπ᾽ αὐτῆς ἀνα-
κλωμένων· καὶ τῇ διπλῇ προσόδῳ θερμαινουσῶν τὸν περὶ αὐτὴν ἀέρα καὶ διὰ τοῦ- ——aer qui est circa
το κωλυουσῶν τὴν πῆξιν· αὐτὸ θ᾽ καὶ τῶν νεφῶν συστάσει τε καὶ ἀθροίσει terram calefit a sole
γίνονται. ἔνθα ἡ ἀνάκλασις ἡ τῶν ἀκτίνων ἐξασθενεῖ λοιπὸν εἰς ἀχανῆ per duplicem radiationem
τὸν ἀέρα χεομένων αὐτῶν καὶ σκιδναμένων. τοιοῦτος δέ ἐστιν ὁ ὑπὲρ τὴν γῆν. radiorum solis
ὁ δὲ εὔλογον μὲν ὡς ἐν ἐκείνῳ τῷ ὑψηλοτάτῳ γίνεσθαι τὰς τῶν νεφῶν σύ-
στασεις, οὐ γίνονται δέ, ἢ οὐκ ἐξ ἅπαντος τοῦ ἀέρος ὕδωρ πέφυκε γίνεσθαι,
ἢ ἐξ ἅπαντος· καὶ εἰ ὁμοίως μὲν ἐξ ἅπαντος ὁ περὶ ὕλης λόγον ἀναγκαῖον, μᾶλλον
δὲ ἐκ τοῦ περὶ τὴν γῆν μεταβάλλειν· ὥστε οὐ καὶ ὁ περὶ τὴν γῆν ἀὴρ καὶ θερμός,

+

ἀλλ' ἀτμίς, τουτέστι παχύτερος ἀήρ, καὶ ἔχων τι ὑδατῶδες· ἐπεὶ γὰρ ἀτμίδος ἐστὶ τοῦ ὕδατος ἢ ὕδωρ μεταβολὴ ἢ ἐξ ἀέρος· ἡ γὰρ ἀτμὶς οὐδέτερόν ἐστιν αὐτῶν εἰλικρινῶς, ἀλλὰ ἀμφοῖν μεταξὺ ἀέρος καὶ ὕδατος. ἀπὸ δὲ τοῦ τὸ εἶναι μηδὲ ἀτμίδα αὐτὸν λέγειν τὸν περὶ τὴν γῆν ἀέρα, ἠπόρησε διὰ τοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον τοῦτο τοιοῦτος ὢν ὁ ἀὴρ ἀτμίς ἐστιν. ἐνδείκνυται δὲ τὴν λέξιν, τὸ ὁ περὶ τὴν γῆν· περὶ γὰρ τοῦτον τοῦ ἀέρος, ὃ καὶ ἀτμίς, ἀλλ' οὐ περὶ παντὸς τοῦ ἀέρος· διὰ τοῦ γὰρ ὁμοίως καὶ τὸ τοῦ λοιποῦ καὶ ἐκ τοῦ περὶ τὴν γῆν ἐνδέχεται γίνεσθαι τὸ ὕδωρ· εἰ δὴ οὕτως μὲν ἀτμὶς ἅπας, ὁ δὲ ὑπὲρ τὴν γῆν ἀὴρ ἤδη. ἀὴρ δὲ καὶ τὸ μεταξὺ τῶν ἄστρων σῶμα, εἰ γὰρ τοῦτο [illegible] πῦρ ὡς περὶ καὶ τὰ ἄστρα τὰ [illegible], πάλαι γὰρ ἂν πάντα τὰ ἄλλα σώματα [illegible] ξηρά τε καὶ ἔφθαρτο ὡς ἤδη προειρήκαμεν, πολὺ ἂν ὑπερβάλλοι τῇ συμμετρίᾳ, ἥ τε τοῦ ὕδατος καὶ ἡ τοῦ ἀέρος φύσις. ἀλλὰ τῷ τε γῆν καὶ τὸ πῦρ· τοῦ τε γὰρ ἄστρα ἀπὸ πῦρ λέγοιτο εἶναι, πολὺ ἔλαττον ἐστὶ τῶν μεταξὺ διαστημάτων, ὅ τε ἤπερ περικεχυμένος ἀήρ, ὃ ἐστιν ἀτμὶς τουτέστιν ὑδατώδης ἀήρ, [illegible] καὶ ὑδατώδης οὐσίας τῆς φύσεως, πολὺ ἂν τὸ ὕδωρ πάλιν πλεονεκτοίη τῇ γῇ. ἀπορήσας δὲ περὶ τοῦ ἀέρος τὴν προειρημένην ἀπορίαν, ἐπὶ τούτοις τὴν αὐτοῦ δόξαν λέγει· διὸ καὶ ταῦτα ἠπορημένα λυθήσονται, καὶ ἡ τοῦ ξηρᾶς καὶ ἡ θερμότης τῶν σωμάτων ἔσται φανερά· καὶ ἡ αἰτία ἀποδοθήσεται τῆς ἐπιγινομένης ἀπὸ τῶν ἄστρων τε καὶ τοῦ ἡλίου θερμότητος, οὐκ ὄντων ἐκ πυρός, οὐδὲ θερμῶν ποιοῦν φύσει:

μετὰ δὲ λέγομεν ἅμα πρός τε τὰ ἐλεγχθησόμενα διορίζοντες τουτέστιν ὧδε λέγομεν διορίζοντες τὰ περὶ ὧν λέγομεν· ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὸ χρήσιμον τῶν μελλόντων λέγεσθαι: ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὰ νῦν εἰρημένα τε καὶ ἠπορημένα:

ὁ μὲν γὰρ ἄνω καὶ ἐγκύκλιος μέχρι ἑτέρου εἶναι σῶμα· φαμὲν πυρός τε καὶ ἀέρος, ὑπὸ [illegible] ἡμᾶς τῶν δεδειγμένων τε καὶ εἰρημένων αὐτῷ, περὶ τοῦ θείου τε καὶ κυκλοφορικοῦ σώματος. τὸ δὲ προσκείμενον τὸ οὐ μήν, ἀλλ' ἐν αὐτῷ γε τὸ μὲν καθαρώτερον εἶναι, τὸ δὲ ἧττον εἶναι εἰλικρινὲς καὶ διαφορὰς ἔχειν οὐ τοῦ μεμίχθαι τι τῶν ἄλλων σωμάτων καὶ θνητοῦ τινος στοιχείου ἐστὶ δηλωτικόν, ἀλλ' ὡς πάντος μὲν ὄντος ἀφθάρτου τε καὶ θείου, διαφορῶν δέ τινων οὐσῶν ἐν αὐτῷ, καθὸ τὸ μὲν τοιόνδε αὐτῶν, τὸ δὲ τοιόνδε ἐστίν. οἷον τὸ μὲν λαμπρόν· τὸ δὲ ἧττον τοιοῦτον· ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν σωμάτων τῶν [illegible] μᾶλλον μὲν τοῦ ὕδατος τὸ ψυχρὸν ἡ γῆ, ἀλλ' οὐ μίξει θερμότητος [illegible]

.N.
aqua mag frigida e terra
si nō ex commixtione caliditatis,
similit e in aliis elementis.

ἐλάττων ψυχρὰ τοῦ ὕδατος· ἢ μᾶλλον ξηρὰ ἡ γῆ τοῦ πυρός, ἀλλ' οὐ τὸ πῦρ ὑγρό-
τητος μίξει ἧττον ξηρόν· ἢ μᾶλλον μὲν θερμὸν τὸ πῦρ τοῦ ἀέρος, ἀλλ' οὐ μίξει
ψυχροῦ ὁ ἀὴρ ἧττον θερμὸς τοῦ πυρός· ἢ μᾶλλον μὲν ὑγρὸς ὁ ἀὴρ τοῦ ὕδατος,
ἀλλ' οὐ στερεοῦ τινος μίξει τὸ ὕδωρ ἧττον ὑγρὸν τοῦ ἀέρος· οὐ γὰρ αὐτὰ ἁπλῶς
τῶν σωμάτων τῶν. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ θείου σώματος ἀκούειν διαφορῶν: +

φερομένου δὲ τοῦ ἀϊδίου στοιχείου κύκλῳ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ σωμάτων, τὸ προσεχὲς c
ἀεὶ τοῦ κατωτέρως μονῆς τοῦ σώματος τῇ κινήσει διακρινόμενον καὶ πυρού- c
ται καὶ ποιεῖ τὴν θερμότητα: + c

ρα τὸ στοιχεῖον τὸν αἰθέρα λέγει· ἐν αὐτῷ δὲ σώματα τὰ ἄστρα ἅτινα αὐτὰ τῆς περι-
αὐτῆς οὐσίας ἐστὶν ἐκείνῳ· διαφοραῖς δὲ τισὶ διαφέρει ἐκείνου τε καὶ ἀλλήλων·
φερομένου δὲ σωματικῶς ἐκείνου καὶ περιφερομένου, τὸ συναφὲς τῶν ἐν αὐτῷ
φύσει ἀεὶ τοῦ κατωτέρους μονὴν κατωτέρω μὲν λέγων, ὃ δὴ ἀπ' αὐτῆς πρώτης ἐπι-
τῷ γὰρ τόπῳ· τὸ δὲ τοῦ περὶ τὴν γῆν κόσμου σῶμα τὸ συναφὲς τῷ θείῳ σώματι,
τεταγμένον ἐκκαύσει αὐτοῦ, ὑπὸ τῆς κινήσεως τῆς ἐκείνου διακρινό-
μενόν τε καὶ λεπτυνόμενον καὶ πυροῦται· καὶ αἴτιον γίνεται τῆς ἐν τοῖς μετεώ-
ροις κειμένοις σώμασι θερμότητος· τῶν μὲν ζωὰς ἐχόντων τε καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν
τε καὶ ἔμφυτον θερμότητα· τοῦ δὲ καὶ ὅλως θερμαίνειν, ὅπως γίνεται τοῦτο, ἀνα-
λαβὼν ἀναθυμιάσεως καὶ φησί: +

ὅτι γὰρ ὑπὸ τὴν ἄνω περιφορὰν σώματα οἷον ὕλη ἐστὶ τούτων: + c
τὸ ὑπὸ τὸ θεῖον σῶμα ἐγκύκλιοφορικόν, τοῦ τελευταία τὴν ἄνω περιφοράν·
τὸ δὴ ὑπὸ τοῦτο τε καὶ μετὰ τοῦτο σώματα πάντα, τὰ πάθη τὸ ἀναγκαῖον οἷον ὕλης
ὑπόκειται ἐκείνῳ τῷ σώματι· ἅπερ δὲ οἷον ὕλη, καὶ ταῦτα οἷον ὕλη, ἐδή-
λωσεν ἐπαγαγών· δυνάμει θερμὴ καὶ ξηρὰ καὶ ὑγρὰ καὶ ὅσα ἄλλα τὰ αὐτὰ
ἀκολουθεῖν δὲ δεῖ τούτοις πάθη ἐν τοῖς δευτέροις περὶ γενέσεως. τοιαῦτα δ' ἐστί,
μανότητες· πυκνότητες· μαλακότητες· σκληρότητες· βραχύτητες· λεπτότητες·
τὰς τοιαύτας ἄλλας ποιότητας· τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν δυνάμει θερμὰ καὶ ξηρά, δυνάμει
ἐστὶν ὑγρά τε καὶ ψυχρά· τὰ δὲ δύναται ὑγρά τε καὶ ψυχρά, πάλιν ἐστὶ δυνάμει
τὰ τούτοις ἐναντία· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· τοιαῦτα δὴ ἃ δὴ δύναται ἐκεῖ-
αὐτῶν, ἐνεργείᾳ γίνεται ὑπὸ κινήσεώς τε καὶ ἀκινησίας· μεταβάλλοντα γὰρ
εἰς ἄλληλα κινεῖται· μιμούμενα δέ, ἐν τοῖς αὐτοῖς εἴδεσι μένει. τῆς δὲ κινή-

αὐτοῖς ἀρχὴ καὶ αἰτία, ἡ τοῦ θείου τε καὶ κυκλοφορικοῦ σώματος περιφορά, ὡς τὸ πρότερον ἡμῖν ἐφθάσθη εἰρῆσθαι: +

περὶ μὲν οὖν τοῦ μέσου καὶ περὶ τὸ μέσον:

ἐπειδὴ δὲ τοῦτο, ἀξιοῖ περὶ τῆς θέσεως τε καὶ τάξεως αὐτῶν λέγων, τὸ μὲν βαρύτατον τῶν ἁπλῶν σωμάτων, ἐπὶ τοῦ μέσου τε καὶ περὶ τὸ μέσον φησὶν εἶναι. ἀσφαλῶς προσθεὶς καὶ τὸ περὶ τὸ μέσον. ἵνα μή τις οἴηται λέγειν αὐτὸν τὸ μέσον τε καὶ κέντρον τοῦ κόσμου τὸ κατὰ τὸν κόσμον εἶναι οὐ γὰρ οὐ κατὰ τὸ ποσὸν τοῦτο· ὅτι μηδὲ τῶν ἀρχῶν τὸ ποσὸν εἶναι δύναται, τὸ ἀδιάστατον σημεῖον ὄν. ἀλλ' ἐπινοεῖ κατὰ τὸ ποιὸν περὶ τοῦτο. τοῦτο γὰρ αὐτὸ κέντρον, τοῦ τε κόσμου καὶ τοῦ βάρους τοῦ κατὰ φύσιν τοῖς ἐν τῷ κάτω τόπῳ σώμασι διὰ βάρος. ἡ γῆ μὲν τῷ μέσῳ, τὸ ὅτι ἐπὶ μέσον τὸ περὶ οὐ τὸ κέντρον λέγων ἀλλὰ τὸ περὶ τὸ κέντρον. περὶ δὲ τὸ μέσον, τὸ ὕδωρ. τοῦτο γὰρ περικέχυται τῇ γῇ. ὡς δὲ ἑπομένου τῷ ψυχρῷ τοῦ βαρέως, ἐπεὶ τὸ ψυχρότατον καὶ βαρύτατον. περὶ δὲ τούτων καὶ τὰ ἐχόμενα τούτων, ἀήρ τε καὶ ὃ διὰ συνήθειαν καλοῦμεν πῦρ. οὐκ ἔστι δὲ πῦρ. τοῦτο γὰρ εἶπε διὰ τοῦ περὶ τούτων καὶ τὰ ἐχόμενα τούτων. οὐ γὰρ ἀλλ' ὡς τινα οὐ πρὸ τοῦ ἀέρος ἔχομεν τῆς τάξεως καὶ τοῦ ὕδατος εἶπεν. ἀλλ' ὡς τοῦ τούτου μεταξὺ κειμένου(?) τούτων καὶ ἐχομένου ἐκείνων. φησὶ δὲ εἶναι περὶ ἐκεῖνα καὶ μετ' ἐκεῖνα ἀέρα τε καὶ τὸ διὰ συνήθειαν καλούμενον πῦρ. οὐδέπω δὲ ὂν πῦρ. ὑπερβολὴ γὰρ θερμοῦ τὸ ξηρὸν τὸ πῦρ. ὡς εἶπε καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ γενέσεως. ἀνάλογος εἶπεν ἔχειν αὐτὸ τῷ κρυστάλλῳ. ὡς γὰρ ἐκεῖνο πῆξις ὑγροῦ διὰ ὑπερβολὴν ψυχρότητος, οὕτω τὸ πῦρ ζέσις θερμοῦ καθ' ὑπερβολήν. διὸ καὶ εἶπεν μὴ τὸ εὔπυρος γίνεσθαι· εἰπὼν δὲ καλεῖσθαι μὲν αὐτὸ πῦρ, μὴ εἶναι δὲ καὶ τὴν αἰτίαν προσθείς, καὶ τὸ τοῦ τὸ ὁποῖον ἐστὶ σῶμα τὸ πῦρ τῶν στοιχείων καλοῦμεν λέγει· ἀλλὰ δηλοῦσαι(?) τοῦ λεγομένου καλουμένου ὑφ' ἡμῶν ἀέρος. τὸ μὲν περὶ τὴν γῆν, οἷον ὑγρόν τε καὶ θερμὸν εἶναι διὰ τὸ ἀτμίζειν τε καὶ ἀναθυμίασιν ἔχειν τῆς. τὸ δὲ ὑπὲρ τοῦτο, θερμὸν ἤδη καὶ ξηρόν. εἶτα γὰρ φησὶν φύσει, τὸ περὶ τὴν γῆν καὶ τὸ ὕδωρ κεχυμένον μέρος τοῦ ὑφ' ἡμῶν ἀέρος καλουμένου, ὑγρόν τε καὶ θερμὸν εἶναι. καὶ δι' ὃ τοιοῦτον δὲ νομίζειν αὐτό, προσέθηκε· διὰ γὰρ τὸ ἀτμίζειν τε καὶ ἀναθυμίασιν ἔχειν τῆς· ὑγρὸν μὲν ἐστὶ διὰ τὸ ἀτμὶς εἶναι, ἥτις ἀπὸ τῶν ὑγρῶν γίνεται. θερμὸν δέ, διὰ τὸ ἀναθυμίασιν(?)

ἔχειν ἀπὸ τῆς γῆς ξηρᾶς οὔσης. τινὲς δὲ διαφέρει ἀτμὶς ἀναθυμιάσεως ὡς
μικρὸν ὕστερον λέγει. γνῶθι δὲ τοσοῦτον ἁπλῶς ὅτι ἄμφω ἐστὶν ἐν τῷ ἀέρι μετέωρα,
ἡ μὲν ἀτμὶς, οὐ μόνον ὑγρόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ θερμὸν ὡς εἴρηται· καὶ οἱ ἀτμοὶ ἀπὸ τῶν
ὑγρῶν γίνονται διὰ θερμότητα. τὸ δ' ὑπὲρ τοῦ σφαιρικοῦ μέρος τοῦ ἀέρος, θερμὸν
ἡ δὴ καὶ ξηρὸν εἶναι, ὡς ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως τῆς ζώσης τῇ ἀτμίδι ἀναφερο-
μένης, χωριζομένης τε καὶ ἀνωτέρω φερομένης· ἔναγε γὰρ τὸ σῶμα τοῦτο τὸ
καλούμενον πῦρ, ἀναθυμίασιν. τί δέ ἐστιν ἀτμὶς καὶ τί ἀναθυμίασις καὶ τίνι
ἀλλήλων διαφέρουσιν, ἑξῆς λέγει. ἡ μὲν γὰρ ἀτμὶς ἐστὶν ὑγρόν τε καὶ θερμόν·
ἡ δὲ ἀναθυμίασις, ξηρόν τε καὶ θερμόν· ἀμφότεραι μὲν οὖν εἰσὶν ἀναθυ-
μιάσεις, ὡς προειρημένων εἴρηται· διὸ καὶ ἄπαξ πρὸ ὀλίγου ἐπὶ τῆς ἀτμίδος τὸ ἀνα-
θυμίασιν ἔχειν τῆς· διὸ καὶ ἀμφότεραι θερμαί· διοῦ τὸ γὰρ ἡ ἀναθυμίασις,
ἀλλ' ἡ μὲν αὐτῶν ἀτμιδώδης, τουτέστιν ὑγρά. ἡ δὲ, καπνώδης τε καὶ ξηρά.
κοινῶς ἀναθυμίασιν λέγει· λέγει δὲ νῦν καὶ τὴν μὲν ἀτμίδα, δυνάμει οἷον ὕδωρ.
ἀναθυμίασιν δὲ δυνάμει οἷον πῦρ. οὕτω δὲ ἐχόντων, ἐπειδὴ τοῦ μὲν ἀέρος
τὸ περὶ τὴν γῆν μέρος, ἀτμὶς δ' ἐστί· τοῦτο δέ ἐστιν ὑγρὸν, εἰκότως ἐν τούτῳ τὰ
τε νέφη συνίστανται· καὶ εἰς ὕδωρ ἐξ ἀέρος γίνονται μεταβολῆς. τὸ δ' ὑ-
πὲρ τοῦτο τὸ μέρος αὐτοῦ, ἐπεὶ ἀναθυμίασίς ἐστιν ἤδη, καὶ ὕλη πυρός,
ξηρὸν γὰρ καὶ θερμὸν ἡ ἀναθυμίασις, νέφη μὲν οὐ συνίστανται ἐν τούτῳ.
αἱ δὲ ἐξάψεις τοῦ πυρὸς ἐν τούτῳ γίνονται, ὡς προειρημένων εἴρηται. τοῦ μὲν οὖν
ἐν τῷ ἄνω τόπῳ μὴ συνίστασθαι νέφη, καὶ τοῦτο περὶ τοῦ ἀέρος ἠπορημένου.
διὰ τί δὲ μὴ καὶ πάντες αὐτοῦ ὁμοίως ὕδωρ γίνεται. πρὸς μὲν τῇ γῇ γίνε-
ται τῶν νεφῶν τῇ ἕξει τε καὶ συστάσει, καὶ εἰς ὕδωρ μεταβολή. οὐκ ἔτι δὲ καὶ ἀνωτέρω.
τέρω· οὐ ἡ αἰτία ἡ ἀποδεδομένη, ὅ τε γὰρ τὸ μὲν πρὸς τῇ γῇ τοῦ ἀέρος μέρος,
ἀτμίς ἐστι καὶ ὕλη. τὸ δὲ πορρωτέρω, ἀναθυμίασίς τε καὶ ὕλη πυρός, ἀπο-
δοὺς δὲ πρῶτον τοῦτο αἰτίαν τοῦ μὴ συνίστασθαι νέφη ἐν τῷ πλέον ἀπέ- —
χοντι τῆς γῆς ἀέρι, δευτέραν αἰτίαν ἀποδίδωσι καὶ ταύτην: +

οὐδὲν κωλύει διὰ τὴν κύκλῳ φορὰν κωλύεσθαι συνίστασθαι νέφη: + c

οὐδὲ γὰρ φησὶ κωλύει, καὶ διὰ τὸ τὸν ἀέρα τὸν περὶ τὴν γῆν ἀέρα κύκλῳ περιφέρεσθαί τε
τε περιάγεσθαι· μὴ συνίστασθαι ἐν αὐτῷ νέφη. ἀναγκη γὰρ πάντα τὸν ἀέρα
ὅσος μή ἐστιν ἐντὸς τῶν τῆς γῆς ἐξοχῶν ὅσα ἀπαρτίζει καὶ ἀναπληροῖ τὰς τῆς
γῆς ἀνωμαλίας,

ὥστε ἀναγκαῖον τὴν τοῦ σφαιροειδοῦς, εἴ γε δεῖ καὶ συμπεριφέρεσθαι τῷ κυκλοφορου-
μένῳ ὡς σώματι. νοεῖν δὲ δεῖ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ταύτην, καθ' ἣν ἐπιφάνειαν τῶν
ὑψηλοτάτων ὀρῶν ὑπὸ τῶν ἀκρῶν. οὐ κωλύει κυκλοφορουμένου συμπεριάγεσθαι τῶν
77 ἐξοχῶν τῶν καὶ τὰ ὄρη ἀποδιζόντων αὐτοῦ τὴν κατάστασιν. φαίνεται γὰρ
γενομένη τῶν ἀνέμων στάσις. τοῦ δέ, διὰ τὴν ῥύσιν τε καὶ τὴν κίνησιν καὶ συνίστασθαι
ἐν τῷ ὑπὲρ τὴν γῆν τόπῳ νέφη, σημεῖον παρέθετο τὸ μηδὲ τὰ ἐξ ἀνέμους
συνίστασθαι ὑπὲρ τὴν γῆν, ἀλλ' ἐν τοῖς κοίλοις αὐτῆς καὶ λιμνάζουσι τόποις,
·ο· ἀέρα τὸν οὐκ ἐπισυρομένῳ ἀέρι ἀλλ' ἠρεμοῦντι καὶ ἤτοι τῶν ἀνέμων νοσοῦσας.
ἀὴρ ἢ ἐκ ἀνωθέν γίνεται, πάντες ἂν ἐπὶ τὸ αὐτὸ περιήεσαν. νῦν δὲ αὐτὸ πνε-
ουσιν ἀλλήλοις καὶ ἀπὸ τῶν ἐναντίων ῥέουσιν. ἀεὶ δὲ ὁ ἐκεῖ [illegible] ἠρεμοῦν,
ἐγίνοντο ἂν ἄνεμοι καὶ ἐν ἐκείνῳ. ὃ μὲν λέγει τοιοῦτον ὀρῦναι καὶ ὑπορρυν-
φθῆναι καὶ ὑπορεῖν μᾶλλον. θεωροῦντος ἐπ' αὐτῶν γινομένων, εὑρίσκε-
ται ἐγγὺς αὐτῶν ἡ τοῦ πυρὸς τέφρα. ἐκ συζομένη τε καὶ ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ
77 μένουσα. ἔτι δὲ καὶ κύκλῳ διὰ τὸ συνεφέλκεσθαι τῇ τοῦ ὅλου περιφορᾷ. ἔτι
δέ φησι τὸν ὑπὲρ γῆν ἀέρα κινεῖσθαι, διὰ τὸ συνεφέλκεσθαι τῇ τοῦ ὅλου
περιφορᾷ. τὸ μὲν γὰρ πῦρ, τὸ ἂν ὡς στοιχεῖον λέγομεν, ὃ μέρος ἀπέφαινε ἀέρος
εἶναι. καὶ ὀνομάσθω αὐτὸ ἀναθυμίασιν καὶ σῶμα μὴ πῦρ. ἐν ᾧ δὲ στοιχεῖον
τὸ κυκλοφορικόν. τὸ γὰρ πάντα περιέχον καὶ ἔξω τούτων, καὶ ἀεὶ ὡς ἔστι. σωμα-
χεῖ δὲ πάλιν ἅπτεται μᾶλλον θερμὸν, τουτέστι τὸ ὥσπερ τὸ πῦρ. τὸ δὲ πυρὶ
τὸν ἀέρα, αὐτῆς ἀφῆς τῇ συνεχεῖ χρωμένος. καίτοι ἐν τῇ προειρη-
μένῃ διαφορᾷ πῦρ καὶ ἀὴρ ἀλλήλων διαφέρουσιν, ἴσως καὶ κυρίως ἂν
εἴη τοῦ ταῦτα σώματα ἀλλήλοις συνεχῆ, ἄλλου τὸ ἀέρι. ἀλλὰ μὲν οὖν τοῦ
τε εἶναι ὑπὲρ τὴν γῆν διὰ τὴν κίνησιν φησὶ μὴ δύνασθαι νέφη συνίστασθαι.
ὅτι καὶ ἐν αὐτῷ ὑγρότερόν τε καὶ βραδύτερον μόριον ἡ γῆ τῇ ἀνεχθῇ,
τοῦτο καὶ τὸ φέρεσθαι. ἐκθλιβομένου ἐν τῇ κινήσει τε καὶ περιφορᾷ τοῦ ἀνα-
φερόμενον αὐτὸ θερμοῦ εἰς τὸ ἄνω. καὶ τὸ δὲ εἰς τὸ περὶ τὴν γῆν ἀέρα ἅπαν,
ἐνθάδε οὐ κωλυόμενον ὑπὸ τῆς κινήσεως ἤτοι τῶν νεφῶν γίνεσθαι συστάσεις: +

αἰτία μὲν οὖν τοῦ μὴ γίνεσθαι νέφη: + c

c ἐκ τούτων ὑπομνησάντων δὲ ἡμᾶς, καθ' αὑτὸ ζητεῖ περὶ τῆς
ἀπὸ τοῦ ἡλίου γινομένης ἐν τοῖς δεῦρο θερμότητος. ζητήσας μὲν ἄπων περὶ τοῦ

Ut carmina aliquo [illegible] non subito [illegible] penitus.

τε ἐν τῷ β΄ περὶ οὐρανοῦ· καὶ ἐνταῦθα δὴ τὸ αἴτιον πάλιν ζητοῦντες καὶ λέγοντες· λέγει δὴ καὶ τὸν περὶ θερμότητος λόγον οἰκειότερον εἶναι τῷ περὶ αἰσθήσεων· ἐπεὶ δὴ αἰσθητόν μέν, ἡ θερμότης· πρὸς ἄλληλα δὲ τὸ εἶναι ἔχει, ἥ τε αἴσθησις καὶ τὸ αἰσθητόν· ἡ δὲ τῶν πρὸς ἄλληλα τὸ εἶναι ἐχόντων θεωρία συνέζευκται· ζητεῖ δὲ διὰ τίνα αἰτίαν μὴ ὄντος τοῦ ἡλίου πυρώδους μηδὲ τῶν ἄλλων ἄστρων τοιούτων οὐδὲ δοκούντων· θερμαίνεται τὰ ἐνταῦθα ὑπ' αὐτοῦ· καὶ φησὶ τὴν κίνησιν αὐτοῦ θερμαίνειν τε καὶ διακρίνειν τὸν ἀέρα τὸν ὑποκείμενον, ὄντα πρὸς τοῦτο εὐπαθῆ· ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ἀέρι σφενδονουμένων συντόνως τε καὶ σφοδρῶς σωμάτων, πέφυκεν ὁ ἀὴρ θερμαίνεσθαί τε καὶ ἐκπυροῦσθαι· σημεῖον ἔχει τὸ τὰ πολλάκις τὰς μολυβδίδας τὰς ἐπὶ τῶν τοξευμάτων, ὅταν μετὰ σφοδρότητος τὸ βέλος πεμφθῇ· τήκεσθαι ὑπὸ τοῦ ἀέρος ἐκπυρουμένου ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς κινήσεως· ὑπὸ δὲ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς τούτου κινήσεως μάλιστα φησὶ θερμαίνεσθαι τὸν ἀέρα· ὅτι ταχεῖά τέ ἐστι καὶ οὐ πόρρω τῶν ἐνταῦθα σωμάτων, ὃ οὐδεμιᾷ τῶν ἄλλων κινήσεων ὑπάρχει· ἡ μὲν γὰρ ὑπὲρ τὸν ἥλιον ἄστρων, ταχεῖα μέν, ἀλλὰ πολὺ τῶν ἐνταῦθα ἀφεστῶσα· ἡ δὲ σεληνιακοῦ σώματος καίτοι ἐγγυτέρω τῶν ἐνταῦθα, βραδυτέρα κινεῖται, ὥστε διακρίνειν καὶ ἐκπυροῦν τὸν ὑποκείμενον ἀέρα· ἀέρα δὲ λέγειν ἔθος αὐτῷ καὶ τὸ ὑπέκκαυμα. ἡ δὲ τοῦ ἡλίου κίνησις, ἀμφότερα ἔχει· διὸ ὁ καὶ τοῦτο τό τε καὶ ὑπ' αὐτὸ ὁ ἀήρ, ἀεὶ θερμαίνεταί τε καὶ μᾶλλον καὶ διακρίνεται τῆς θερμότητος διαδιδομένης πάλιν εἰς τὸ μετ' αὐτόν· ταύτῃ δὲ θερμαίνεται· διὰ δὲ τοῦ ἀπ' αὐτοῦ· μάλιστα γὰρ ἡ τοῦ στερεοῦ διακρίνει κίνησις αὐτόν· ἔοικε καὶ τὸ τοῦ ἡλίου σῶμα καὶ τὸ τῶν ἄλλων στερεὸν λέγειν καὶ διαφανὲς ὡς τὸν ἀέρα· μίαν μὲν οὖν ταύτην αἰτίαν ἀποδίδωσι τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητος· δευτέραν δὲ τὸ ὅτι τὸ περιέχον πῦρ τὸν ἀέρα· ἔστι γὰρ μετὰ τὸν ἀέρα ἡ τοῦ πυρὸς σφαῖρα περικεχυμένου τοῦ πυρὸς τῷ ἀέρι· ὃ ὑπέκκαυμα λέγειν αὐτῷ ἔθος· τοῦτο δὴ ὑπὸ τῆς ἐγκυκλίου τῶν ἄστρων κινήσεως, πολλάκις διακρίνεταί τε καὶ φέρεται βίᾳ ἐπὶ τὰ κάτω· καὶ κατὰ τὸ συνέχεσθαι τοῦ ἀέρος θερμαίνει· ὅτι δὲ τὸ κυκλοφορικὸν σῶμα οὐκ ἔστι πῦρ, ἀποδέδεικται μέν, ἐν τοῖς περὶ οὐρανοῦ, καὶ νῦν μὲν σημεῖον τοῦ μὴ εἶναι ἐκπυρὸς αὐτὸ παρέχεται τὸ τὰς λεγομένας τῶν ἄστρων διαδρομὰς, ἐκεῖ μὲν μὴ γίνεσθαι· ὡς ἂν ἐκείνου τοῦ σώματος ἀπαθοῦς ὄντος· καὶ μὴ διδόντος

[margin: ἤ[γουν] autor ponit [illegible] stellam an lunam]

+

ὑπὸ τῆς κινήσεως ἐκπυροῦσθαι· ἐνδέχεται ὑπὸ τοιούτου σώματος τὸ τοιαύτης
εἶναι φύσεως τοῦτο. ὡς ἐξάπτεσθαί τε αὐτὸ καὶ ἀναθυμιᾶσθαι καὶ ἐκπυροῦσθαι
αἱ γὰρ φαινόμεναι τῶν ἀστέρων διαδρομαί, διὰ τοῦτο τὸ πάθος γίνονται ὡς ὀλίγον
προηγουμένως ἐρρέθη. τοῦ δὲ μὴ εἶναι ἔκπυρον ἱκανὰ τὰ σώματα σημεῖον παρέχει
τὸ τὸν ἥλιον ὄντα μάλιστα δοκεῖ θερμὸς εἶναι, λευκόν, ἀλλὰ μὴ πυρώδη
φαίνεσθαι. μόνον γὰρ πυρώδης φαίνεται δυόμενός τε καὶ ἀνατέλλων. ὅτι τότε
διὰ τῆς περὶ τὴν γῆν παχείας ἀναθυμιάσεως οὕτως ὁρᾶται. ἀρθεὶς δὲ εἰς
ὕψος καὶ διὰ καθαρωτέρου τοῦ ἀέρος ὁρώμενος, λευκὸς ἤδη φαίνεται. ἀγνοεῖται
τὸ ποῖά πῃ, αἴτιον τοῦ ἀγνοεῖσθαι [?]. τὸ δὲ ἀπορούμενον πῶς τοῦ ἡλίου ἡ κίνησις
ἐκπυροῖ τε καὶ θερμαίνει πῶς τοῦ ἡλίου ἡ κίνησις ἐκπυροῖ τε καὶ θερμαίνει
τὸν ἀέρα τὸν ἁπτόμενον αὐτοῦ, εἰ ἡ σφαῖρα ἐν ᾗ κινεῖται ὑπὸ τῶν
τοῦ ἡλίου σφαιρῶν ἐστίν, μέσης τῷ θέσει οὔσης τῆς ἡλιακῆς σφαίρας
τε τοῦ πάθη τοῦ σώματος, οὐ [?] αὐτὴ ἀπαθής· γίνεται γὰρ ὁ ἥλιος καὶ ἡ τοῦδε
κίνησις, οὐ τοῦ ὑπὸ σελήνην ἁπτομένου σώματος, ἀλλὰ τοῦ ἀπαθοῦς.
τοῦτο δὴ παραμυθίας τυγχάνοι αὐτῆς δεῖ. ὅτι πολλὰ καὶ τῶν παθητῶν σω-
μάτων, πολλάκις, οὐδὲν αὐτὰ πάσχοντα μηδὲν ἐμποδίζει τοῦ ἄλλοις
τισὶ πάσχειν δι' αὐτῶν. οὐ γὰρ πάντα τὰ παθητὰ ὑπὸ τοῦ παθεῖν τε ποιητικοῦ
παθητοῦ. ἀλλὰ γὰρ ὑπὸ ἄλλων πάσχειν πέφυκε. τὰ γοῦν ὑπὸ τῆς τοῦ
ἡλίου θερμότητος ἐξαπτόμενα, διὰ τῶν ὑάλων ἀγγείων ὕδατος τεθ [?]
πεπληρωμένων, αὐτὰ μὲν πάσχει, ἀλλ' ἐξάπτεται καὶ πάσχει διὰ τῶν ἀγγείων.
εἰ γοῦν ἐκποδὼν γένοιτο τὸ ἀγγεῖον, οὔτε ἱκανὰ ἐξάπτεται. οὐ μόνον πάσχει
τι καὶ θερμαίνεται, καὶ τὸ ἐν τῷ ἀγγείῳ ὕδωρ, ἀλλὰ καὶ πάσχει, ἀλλ' οὐχ ὥστε
τε ἐξάπτεσθαι. ἀλλὰ καὶ οἱ σαγηνεῖς τοῦτο γνωρίζειν φασίν, ὅταν ἔχωσιν
ἐν τῇ σαγήνῃ νάρκην, τῶν ναρκᾶν αὐτῶν τὰς χεῖρας αἷς σύρουσι τὰ καλώδια.
οὐδὴ πῶς καὶ τῶν καλωδίων τοῦτο τὸ πάθος ὑπὸ τῆς νάρκης πασχόντων.
εἰ δὲ τῶν τοιούτων σωμάτων μὴ πάσχει παθῶν, τούτων τοῖς μεταξὺ τῶν τε
διακονεῖν γίνεται, τί θαυμαστὸν εἰ καὶ τὸ τῆς σεληνιακῆς σφαίρας σῶμα
μηδὲν ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου πάσχον κινήσεως, τῷ πάσχειν ὑπὸ αὐτῆς πε-
φυκότι σώματι διαδίδωσι τὸ ἀπ' αὐτῆς ἐν αὐτῷ γίνεσθαι πεφυκὸς πάθος.
ἴσως δὲ οὐδὲ πάντη ἀπαθὲς τὸ θεῖον σῶμα. οὔτε γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ οὐ(ρανοῦ)

Marginalia: dub.m (ἀπορία) quare sol et totum genera generabilia per illa calefaceret.
sol.o (λύσις)

ἀπέδειξεν αὐτὸν ἀναλλοίωτον, καίτοι παραθέμενος, ἀλλ' ἀγένητον μὲν αὐτὸν καὶ
ἄφθαρτον ὁμοίως καὶ ἀναυξῆ, ἀναλλοίωτον δὲ καὶ οὐχ ὁμοίως ἀπέδειξε,
ὡς καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ ὑπομνήματος ἐπισημαίνεται. ἔθος τε αὐτῷ λέγειν
τὸ φθονούμενον, οὐχ ἁπλῶς ἀπαθές, ἀλλὰ πρὸς τὸ θεῖον, τὸ παρὸν ἐνταῦθα τῆς
διαχωρίας. τὸ γὰρ τοιούτων παθῶν ἀπαθές· ἔστι δὲ τῶν τοιούτων πάθη,
καθ' ἃ τὰ ὑποκείμενα μεταβολὴν γινόμενα· ἡ μεταβολὴ καὶ πάθος,
ἀνεπίδεκτα ταῦτα. οὐ μὴν διὰ τοῦτο καὶ πᾶν τὸ πάθος· ἡ τε κατὰ κίνησιν
πάθος τι· ἣ οὐ καθ' ἅπαν ἀπόδεκτα. ἀλλὰ καὶ τὸ φῶς ἀλλότριον λαμβάνει,
πάσχειν τε ἐστὶν ἡ σελήνη ἔχει αὐτὴ πάσχουσα ἀπὸ τοῦ ἡλίου. δέ τε παρέχει
τὸ φῶς αὐτῇ. οὐ διαφθείρων τὸ πᾶν καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου κινήσεως πάσχοντι
τὸ ἔτι ὑπὸ τῶν αὐτῶν τούτων θερμαινομένη. οὐ μὴν οὕτως πάσχει ὡς τε καὶ πυροῦσθαι.
διακονεῖσθαι διὰ τοῦ τοιούτου πάθους τὸ ὑπ' αὐτῶν σώματι ὡς θερμαίνεσθαι
αὐτὸ ὑπ' αὐτῆς καὶ ἐκπυροῦσθαι. ἄλλως τε ἐπεὶ καὶ τὸ νῦν ἤδη τὸ σῶμα τοῦτο
εἰλικρινές τε καὶ καθαρόν, ὡς προϊὼν λέγει εἰρηκὼς διὸ ἐπεὶ τὸ μὲν περὶ τὸν
τὸ μέχρι σελήνης, ἕτερον εἶναι σῶμα φαμέν, πυρός τε καὶ ἀέρος. οὐ μὴν
ἀλλ' ἐν αὐτῷ γε τὸ μὲν καθαρώτερον· τὸ δ' ἧττον εἰλικρινὲς καὶ διαφορὰς ἔχον.
ἔμπαλιν ᾗ κατὰ λήγει πρὸς τὸν ἀέρα, καὶ πρὸς τὸν περὶ τὴν γῆν κόσμον. ἐπεὶ δή—
τι πῶς ἀπὸ τῆς τοῦ ἡλίου κινήσεως ἡ θερμότης αὐτῷ ἐγγίνεται, ἀ—
πὸ τοῦ αἰτίου τῆς σκιᾶς ὁ ἀὴρ ὁμοίως τε ἀνεπισκίαστος ὑπὸ τῶν τοῦ
ἡλίου κινητοῦ ὄντος, ἐπεὶ ἄλλος ἐξ ἄλλου θερμαίνεται τῇ συνεχείᾳ τε
καὶ ἁφῇ, τὸ ἐπιπολῆς τῆς σφαίρας καὶ τῶν συνεχῶν τε καὶ ἁφῶν προσαποδίδωσι
τῷ κατὰ τοῦτο τοῦ θερμαινομένου ἀέρος. οὐκέτι δέ, ὁ ἐπιπολῆς μὲν ὅσος
ὁμοίως ἅπτεται· μὴ ἁπτόμενος δέ, οὐκέτι οὐδ' ὁμοίως θερμός ἐστι:

οὕτω δὲ διωρισμένων, λέγωμεν διὰ τίν' αἰτίαν αἵ τε φλόγες
αἱ καιόμεναι φαίνονται: +

εἰπὼν περί τε τοῦ μεταξὺ σώματος οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁποῖόν τί ἐστι φύσει ἐστίν,
εἰπὼν δὲ καὶ περὶ τῆς ἀπὸ τῶν οὐρανίων τῆς ἐκείνων κινήσεως γινομένης τοῖς
ἐν τούτῳ θερμότητος, χρήσιμα γὰρ ἦν τὰ διωρισμένα ταῦτα πρὸς τὴν τῶν
προκειμένων ζήτησιν. τῶν δὲ ἡ πρόθεσις αὐτῷ, τὰς αἰτίας ἀποδοῦναι τῶν
ἐν τοῖς μετεώροις συνισταμένων, ἐπὶ τὸν περὶ τούτων λόγον μετάγει καὶ ζητεῖ

πρῶτον

περὶ πρὸ τῶν τῶν ζωισ τελουμένων φαινομένων, μετὰ τῶν αὐτῶν μετὰ τῶν αἰθερίων σωμάτων· ὅ περί ἐστι τὸ καλούμενον ὑποκείμενον. πάντα μὲν οὖν ταῦτα ἀναγνωστικὰ μετὰ περὶ ὧν προτίθεται, τά τε αὐτὰ καὶ κατὰ τὸ ὑποκείμενον ἐστὶ καὶ κατὰ τὴν ποιητικὴν αἰτίαν. ἡ δὲ διαφορὰ αὐτῶν, κατά τε τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ὡς ἑαυτοῖς λέγει, καὶ κατὰ τὰ σχήματα καὶ τὰς κινήσεις ἀφ᾽ ὧν αὐτοῖς καὶ τὰ ὀνόματα: +

ρχὴ δὲ ἐστὶ καὶ τούτων καὶ πολλῶν ἄλλων ἥδε: +

ρχὴν δὲ καὶ αἰτίαν τούτων ὧν κατηριθμήσατο, καὶ πάντων τῶν τοιούτων ἀποδίδωσιν ταύτην, ὡς περὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων σωμάτων τῶν θερμαινομένων ἀτμοί τινες καὶ ἀναθυμιάσεις γίνονται, οὕτω δὲ καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ὑπὸ τοῦ ἡλίου θερμαινομένης. ὅπως δὲ θερμαίνεται, προείρηται. ἀναθυμιάσεις γίνεται. ἀλλὰ αὕτη ἡ ἀναθυμίασις, οὐχ ἁπλῆ ἐστὶν ὡς φαίνεται, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἀπὸ διαφόρων καὶ διαφόρων γίνεται, διττὴ καὶ αὕτη καὶ διάφορος. γίνεται δὲ ἀπό τε τοῦ περὶ τὴν γῆν ὑγροῦ, καὶ ἀπ᾽ αὐτῆς τῆς γῆς οὔσης ξηρᾶς. τὴν μὲν ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ γινομένην ἀναθυμίασιν, ἀνάγκη ὑγροτέραν εἶναι. τὴν δὲ ἀπὸ τοῦ ξηροῦ, ξηροτέραν. καλεῖται δὲ ἡ μὲν ὑγρὰ ἀτμίς. ἡ δὲ ξηροτέρα καπνώδης τε καὶ μᾶλλον πνευματώδης, ἀμφοτέρων θερμότητος μετεχουσῶν, τῷ διὰ θερμότητα γίνεσθαι. τούτων δὲ τὴν μὲν ξηροτέραν τε καὶ καπνώδη, ἐπιπολάζειν διὰ κουφότητά τε καὶ θερμότητα. τὸ γὰρ ξηρὸν θερμὸν προσλαβὸν κοῦφον. τοιαύτη γὰρ ἡ τοῦ πυρὸς φύσις. τὴν δέ, ὑγροτέραν τε ὑδατώδη ὑφίστασθαι διὰ βαρύτητα. γίνεται μὲν γὰρ τὸ ὑγρὸν θερμότητα λαβόν, ἀήρ. ἔχει δέ τι καὶ βάρος ὁ ἀήρ. διὰ δὲ τὴν διττὴν ταύτην ἀναθυμίασιν καὶ τὴν προειρημένην τάξιν αὐτῆς, φησὶ διακεκοσμῆσθαι τε καὶ τετάχθαι τὸ περὶ γῆν· τουτέστι τὸ περὶ τὴν γῆν σῶμα τό τε ἀὴρ τὸ δηλονότι τὴν τάξιν αὐτοῦ: +

ρῶτον μὲν γὰρ ὑπὸ τὴν ἐγκύκλιον φοράν: +

τουτέστι τὸ κυκλοφορικόν τε καὶ θεῖον σῶμα, ἐστὶ σῶμα τὸ θερμόν τε καὶ ξηρόν. οἷα ὢν ἡ ἑτέρα τῶν ἀπὸ τῆς αἰρομένων ἀναθυμιάσεων διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ κύκλου θερμότητα ἡ ἐπιπολάζουσα, ὅπερ ὥς φησιν ὀνομάζομεν πῦρ, καὶ ἀπό τινος ἑνὸς τῶν ὑπὸ ταύτην τὴν ἀναθυμίασιν ὀνομάζοντες οὕτως. οὐ γὰρ πᾶσα ἡ καπνώδης ἀναθυμίασις, πῦρ. αὐτὸς μὲν τοι ὄνομα αὐτῇ τίθε-

+

τὸ λεχθὲν αὐτῷ ὑπέκκαυμα· ἢ τὴν αἰτίαν τοῦ ὀνόματος ἀποδίδωσι, ὅτι παρὰ τῶν ἄλλων σωμάτων μάλιστα τὸ τοιοῦτον ἐκκαίεσθαι πέφυκε καὶ πῦρ τε καὶ φλὸξ γίνεται: +

ὀνομάζομεν γὰρ τὸ κοινὸν τὸ ἐπὶ πάσης τῆς καπνώδους διακρίσεως
ἐπεὶ διὰ τὸν καπνόν: +

οὐ πάσης μὲν γὰρ ἡ τοιαύτη διάκρισις καπνός· ὅμως δὲ διὰ τὸ μὴ κεῖσθαι ὄνομα κοινὸν τῇ τοιαύτῃ ἀναθυμιάσει, καπνώδη καλοῦμεν αὐτήν. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ σῶμα καὶ ὑπὸ τοῦτο φησὶν εἶναι τὸν ἀέρα, ὅς ἐστιν ὑγρά τε καὶ θερμὴ φύσις ἡ ἑτέρα τῶν ἀναθυμιάσεων. λέγει δὲ φησὶν ὅπου ἦσαν τῷ καπνώδει ἀναθυμιάσει, τῷ ὑπεκκαύματι λέγομεν τῷ ξηρᾷ τε καὶ θερμῇ, ἔσχατον περικεῖσθαι τε καὶ περιτετάχθαι τῆς σφαίρας τῆς περὶ τὴν γῆν, ἥτις ἐστὶ τὸ συγγενὲς τε φθορᾶς σώματα πάντα· ὡς μικρᾶς κινήσεως τυχὸν ἐκκαίεσθαι πολλάκις, ὥσπερ πρότερον μὲν καὶ τὸν καπνὸν πάσχοντα: +

γὰρ φλόξ ἐστιν ἡ πνεύματος ξηροῦ ζέσις: +

ὡς ἂν εἴποι, ἡ γὰρ φλόξ ἐστι καπνὸς καιόμενος· πρότερον μὲν οὖν τὴν φλόγα εἶπε ζέσιν πυρός, κοινῶς ὀνομάζων τὴν ξηράν τε καὶ θερμὴν ἀναθυμίασιν πῦρ. νῦν δὲ πνεύματος αὐτὴν ξηροῦ ζέσιν λέγει. ὡς ἂν δὲ ἔλεγεν ὑπεκκαύματος. ὑπέκκαυμα γὰρ ἡ τοιαύτη φύσις. οὐ τοίνυν τοιοῦτον σῶμα τὸ μετεωρισθὲν μὲν τεταγμένον, καθ' ὃ ἂν μάλιστα τῷ πρὸς τὸ ἐξαφθῆναι ἐπιτηδειότητα τε καὶ σύστασιν ἔχει· κατὰ τοῦ τὸ ὑπὸ τῆς τοῦ κυκλοφορικοῦ κινήσεως ἐξάπτεται κινούμενον. διαφέρει δὲ ἡ δὴ κατὰ τῶν τοῦ ὑπεκκαύματος θέσιν ἢ τὸ πλῆθος· καὶ ἡ μὲν φύσις καὶ αἰτία πάντων ἐκείνων τῶν σωματικῶν συνισταμένων φαντασμάτων· ἡ δὲ διαφορὰ αὐτῶν καθ' ἣν ἀλλήλων διαφέρουσι, διαφέροντα ὀνόματα καλοῦνται, γίνεται παρὰ τὴν τοῦ πυρὸς ἐξαφθέντος ἐπιτηδειότητα ἔχοντος σώματος, ἢ θέσιν ἢ πλῆθος· ἂν μὲν γὰρ τὸ ὑπέκκαυμα τοῦ πλάτος καὶ μῆκος ἔχει, ἐξαφθὲν φαίνεται καιομένη φλὸξ παραπλησίως γινόμενον, τὰς δὲ τὰς δαλοὺς ἐξαπτομένας καλοῦμεν. ἂν δὲ τὸ ἐξαπτόμενον τοῦ ὑπεκκαύματος μῆκος μὲν ἔχει, μικρὸν δὲ πλάτος εἶναι, τότε τὰ ἐξαπτόμενα ἐν τούτῳ καλοῦνται ἢ δαλοί, ἢ αἶγες, ἢ ἀστέρες οἱ καλούμενοι διᾴττοντες. ὅταν

τῶν διαφορῶν· ὅταν γὰρ πλεῖον μὲν ᾖ τὸ ὑπέκκαυμα κατὰ τὸ μῆκος, ἔ-
λαττον δὲ κατὰ τὸ πλάτος, καιόμενον δὲ κατὰ τὰ πλάγια, εἰ ἡ πύρωσις
τε καὶ δρομαία τῆς ἐξάψεως ποιῆται, μὴ καθ᾽ αὑτάς, ἀλλὰ σπινθῆρας
τὰ δ᾽ ὅλου τοῦ καιομένου σώματος, ὥστε δοκεῖν ἐκεῖνο ἀποσπινθηρίζειν, αἶγες τὸ
τοιοῦτον καλεῖται· ὅταν δὲ μόνον ἐπὶ τὸ μῆκος ἐξηπλωμένον, μηκέτι δὲ
τὲ ἀποσπινθηρίζῃ, δαλός. ἐὰν δὲ μὴ ἀλλ᾽ ᾖ συνεχὲς τὸ μῆκος τοῦ ὑπεκκαύματος ᾖ,
ἀλλὰ διεσπασμένα ἔχον ἃ διαστήματα ἐξέλιπε τῆς ἀναθυμιάσεως, ἐπιτήδειον
πρὸς τὸ ἐκκαυθῆναι καὶ αὐτήν, ἔχῃ δὲ τὰ ὑπεκκαύματα τὰ προειρημένα τὰ ἀ-
φεστῶτα ἀπ᾽ ἀλλήλων κατὰ βάθος καὶ πλάτος εἰ τύχῃ τὰ μήκη, τὸ γινόμενον τούτοις δοκοῦντες
ἀστέρες διάττειν· ὅταν γὰρ ἡ πρώτη καιομένη τῶν τοιούτων συστάσεων, ὑπὸ
τῆς κινήσεως ἐκκαυθῇ, ταχέως τὸ πῦρ διὰ τῆς μεταξὺ τῆς λεπτῆς ἀναθυμιάσεως
ἐπὶ τὸ ἐφεξῆς κείμενον ὑπέκκαυμα διαδίδοται· καὶ ἀπὸ τούτου πάλιν ὁμοί-
ως ἐπὶ τὸ μετ᾽ αὐτό· καὶ τοῦτο ποιεῖ, ἕως ἂν ἀπέλθῃ πάντα τὰ κατὰ τὸν προειρη-
μένον τρόπον ἐφεξῆς ἀλλήλοις κείμενα ὑπεκκαύματα· καὶ φαίνεται τὸ πῦρ
τὸ αὐτὸ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἄνωθεν φερόμενον καὶ ῥιπτούμενον διὰ τὴν ταχεῖαν διάδοσιν.
ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν λύχνων· ὅταν ὁ μὲν καίηται, ἄλλος δὲ ἀποσβεσθῇ, εὐθέως
ὑποτεθῇ αὐτῷ, ἡ ἀπὸ τοῦ ἐσβεσμένου καπνοῦ ἀναφερομένη ἀναθυμίασις
ἐπὶ τὴν τοῦ καιομένου φλόγα ἀφθεῖσα καὶ πλησιάσασα αὐτῇ, ἐξάπτει
τὸν ὑποκείμενον λύχνον, ἐξαπτομένης τῆς ἐφεξῆς ἀναθυμιάσεως τῇ
πρώτῃ ἀφθείσῃ ὑπὸ τῆς τοῦ καιομένου λύχνου φλογός, ἕως τῆς τοῦ λύχνου
θρυαλλίδος ἀφ᾽ ἧς ἡ ἀναθυμίασις· φαίνεται δὲ οὐ διαδιδόμενον τὸ πῦρ ἄλλο
ἐξ ἄλλου ἐξαπτομένου· ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἀφθὲν φερόμενον, οὕτως ὑπολα-
μβάνειν χρὴ καὶ ἐπὶ τῶν διαττόντων καὶ φέρεσθαι δοκούντων ἀστέρων γίνεσθαι.
ἄλλου μετ᾽ ἄλλο ταχέως ἐξαπτομένου διὰ τὴν πρὸς τοῦτο ἐπιτηδειότητα
τῆς ὑποκειμένης ὕλης: +

Τὰ μὲν ὑπὸ τῆς κινήσεως: +

Τὰ μὲν οὖν οὕτως φησὶ γίνεσθαι τοὺς καλουμένους διάττοντας ἀστέρας ὑπὸ τῆς
κινήσεως τῶν ὁμοίων σωμάτων· ἐξαπτομένου τοῦ ὑποκειμένου αὐτοῖς ὑ-
πεκκαύματος, καὶ τοῦ ἐφεξῆς ἐξάπτοντος· ὅτε δὲ ἐν τοῦ συνισταμένου ἀέρος
διὰ ψύξιν, ὡς ὑπὸ τὸ ὑπέκκαυμα τῷ θερμὸν ἔχει· τὸ ἀναπαλλόμενον αὐ

+

αὐτὸ θερμὸν περιεχόμενον καὶ εἰς ἓν ἀθροιζόμενον, ἐξαφθὲν ἐκθλίβεται μετὰ βίας· καὶ φέρεται ὡς πρηστὴρ ἐκπυριζόμενα ῥιπτούμενον τὸ αὐτὸ μὲν ὂν πῦρ, ἀλλ' οὐ τὸ ἐφεξῆς ἐξάπτον· ἀμφότερα γὰρ αὐτὰ διὰ τοῦ αὐτοῦ οἷον διὰ τοῦ αὐτοῦ τῆς ἀστραπῆς γίνεσθαι· τοῦτο μὲν τοίνυν τὸ ἐκκρινόμενον γεννώμενον πῦρ, πολλάκις εἰς τὸ κάτω μέρος θλίβεται καὶ εἰς γῆν καὶ εἰς θάλασσαν καταφέρεσθαι αἰθρίας οὔσης, τὰ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν· τότε δὲ φέρεται κάτω, ὅταν ἀπὸ τοῦ ἄνω μέρους ᾖ τὸ ἀθρόως πυκνωθὲν καὶ ἡ ἔκκρισις ἐξαφθέντων, τὸ ἐναπειλημμένον ἐν αὐτῷ θερμὸν εἰς τὸ κάτω μέρος ἀπωσθῆναι· διὰ τοῦτο γὰρ ὁ κεραυνὸς πυρώδης ὢν εἰς τὸ κάτω φέρεται, διὰ τὴν βίαιον ἔκθλιψιν· ἐπεὶ τό γε πυρῶδες τῇ φύσει εἰς τὸ ἄνω φορά: +

Σχεδὸν οὖν αὐτὰ ἀνάλογα τοῖς σεισμοῖς ἐστι τούτοις: +

Σχεδὸν οὖν αὐτὰ ἀνάλογα τοῖς σεισμοῖς ἐν τῷ ... μετὰ φορᾶς καὶ διασπώντων γίνεται, τὸ δ' ἐξάπτεσθαι γίνεται ἐκκαιομένης τῆς ἀναθυμιάσεως καὶ κατὰ τὸ ἐξῆς διαδιδομένης ὡς εἴρηται· ὅταν δὲ αὐτὸ καὶ ... ἀὴρ τῇ ἐκκρίσει, τὸ ψυχομένης τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως ἐξ αὐτῆς γίνεσθαι τὴν ἔκκρισιν. ὡς δ' ἂν ἔχῃ θέσεως ἡ πυκνουμένη τε καὶ ψυχομένη ἀναθυμίασις, καὶ ἐφ' ὃ τετραμμένα ᾖ, ἐπὶ τοῦτο καὶ φέρεται τὸ ἐκκρινόμενον ἐξ αὐτῆς πῦρ· ἢ γὰρ εἰς τὸ ἄνω ἡ ἔκκρισις γίνεται, ἂν κάτωθεν ἡ πύκνωσις ᾖ· ἢ εἰς τὰ πλάγια, ἂν ἐπὶ ταὐτὸ συνάπτῃ, ἢ κάτω, ἂν ἄνωθεν ἡ ἀρχὴ γίνηται τῆς πυκνώσεως· τὰ πλάγια δὲ, εἰς τὸ πλάγιον φησὶ φέρεσθαι τῶν εἰς τὸ κάτω ῥιπτουμένων, διὰ τὸ διττὰς ἅμα φέρεσθαι αὐτὰς φοράς· τὴν μὲν εἰς τὸ ἄνω ἣν ἔχει αὐτὰ ἐξ εἶναι κατὰ φύσιν· τὴν δὲ εἰς τὸ κάτω· τὴν βίᾳ διὰ τὴν ἔκθλιψιν τὴν ἐπὶ τοῦτο φέρεται· ἔστι δὲ ἡ εἰς τὸ πλάγιον ἑκατέρας καὶ ταύτης τῆς ἄνω μεμιγμένη· τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν μηδέτερα πάντη ἐπικρατῇ· οὕτω γὰρ καὶ ἡ μίξις τῆς κράσεως τῶν σωμάτων γίνεται· ἀποκρίσεως δὲ τὴν εἰς τὸ πλάγιον φοράν, διάμετρον· πλάγιαι γὰρ αἱ ἐν τοῖς τετραγώνοις χωρίοις διάμετροι· ταύτην αἰτίαν φησὶν εἶναι, τοῦ ἐν τοῖς διαθέουσι τῶν ἀστέρων τοὺς πλείστους πλαγίας φαίνεσθαι κινουμένους· πάντων δὴ τῶν τοιούτων αἰτίαν φησὶν εἶναι, ὡς μὲν ὕλην, τὴν ἀναθυμίασιν· αὕτη γὰρ ἡ ἐξαπτομένη· ὡς δὲ κινοῦντα καὶ ποιοῦν, ὁτὲ μὲν τὴν κίνησιν τῶν ἐγκυκλίων σωμάτων· ὑπὸ ταύτης γὰρ ἐν τῷ περικινουμένῳ ἐξάπτεται· ὁτὲ δὲ τὴν τοῦ ἀθρόως ψύξιν, πάντα δὲ ταῦτα, καὶ τὸ σημεῖον γίνεται· τοῦτο δὲ καὶ τὸ σημεῖον γίνεσθαι τοῖς τοιούτοις

συστάσεις τε καὶ διαφοράς, σημείῳ ἐχρήσατο τῷ φαινομένῳ αὐτῶν ταχυτῆτι καὶ τῇ διαφορᾷ· ὡς γὰρ τὰ ἐκ σφενδόνης ῥιπτούμενα διὰ τὸ ἐκτύπτεσθαι θᾶττον ἢ μὲν δρόμον ἐνδείκνυται τῶν ἀστέρων, οὐδ᾽ ἔστιν ἐκείνοις ὁμοίως χρώμενα τάχει, οὕτω καὶ διάττοντες λεγόμενοι θᾶττον ἢ μὲν φαίνονται τῶν ἀστέρων κινούμενοι διὰ τὴν

ἐκτύπωσιν: +

Φαίνεται δέ ποτε συνιστάμενα νύκτωρ αἰθρίας οὔσης, πολλὰ φάσματα αὐτόθι ἐν οὐρανῷ, οἷον χάσματά τε καὶ βόθυνοι: +

αἱματώδη φησὶ φαίνεσθαι πολλάκις νύκτωρ πολλά τε καὶ ἄλλοτε ἀλλοῖα αὐτὰ οὕτω συνιστάμενα· ἅτινα τίνα τέ ἐστι λέγει· καὶ τίνας αἰτίας τῆς φαντασίας αὐτῶν ἀποδίδωσι· τὰ μὲν οὖν πρῶτα περὶ ὧν τὸν λόγον πεποίηται, οὐ κυρίως φάσματα. ὁποῖα γάρ ἐστιν ὁρᾶται, περὶ ὧν νῦν λέγει ταῦτα φάσματα· ἀλλοῖα γὰρ ὄντα τὴν σύστασιν, ἀλλοίων ἡμῖν φαντασίαν ἀποστέλλει κατά τε τὰ χρώματα καὶ τὰ σχήματα, ἢ καὶ λέγεται φάσματα· οὐδὲ γὰρ τοιαῦτα ὁποῖα ἐστὶ καὶ φαίνεται πάντη: +

Αἴτιον δὲ καὶ τούτων ταὐτό· ἐπεὶ γὰρ φανερὸς ἐστὶ συνιστάμενος ὁ ἄνω ἀήρ, ὥστε καὶ πυροῦσθαι: +

φησὶ δὲ καὶ τούτων τῶν τε χασμάτων καὶ βοθύνων καὶ ἄλλων τοιούτων ἐν τῷ οὐρανῷ φαινομένων, τὴν αὐτὴν αἰτίαν εἶναι· ὁ μὲν οὖν γὰρ τοῦτον ἄνω ἀήρ, τοιοῦτός ἐστι τὸ σύγκριμα ἐκπυροῦσθαι, καὶ τὴν ἐκπύρωσιν αὐτοῦ, ποτὲ μὲν φλογὸς οἰκείαν γινομένην· ποτὲ δὲ διαθεῖσι φερομένοις ἢ ἀθροισθεῖσι προειρῆσθαι, οὐδὲν ἄτοπον τοιούτων ἐξάψεων ἐν αὐτῷ γινομένων, καὶ φαίνεσθαι χρωματιζόμενον αὐτὸν παντοδαπὰ χρώματα· καὶ λέγει πῶς· διά τε γὰρ πυκνοτέρου ἀέρος διαφαινόμενον φῶς τὸ ἐκ τοῦ πυρός, παντοδαπῶν χρωμάτων φαντασίαν ποιεῖ· καὶ γὰρ διὰ μᾶλλον πεπυκνωμένου ὀλίγον φῶς τὸ διαφαινόμενον, ἢ δι᾽ ἐλάττον πυκνοῦ, πλείονα διαφορὰς χρωμάτων· καὶ ὡς πρὸς μίξεις ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ ἀνακλώμενος ὁ ἀὴρ δεχόμενος, παντοδαπὰς χρωμάτων φαντασίας παρέχεται· ἀπὸ γὰρ τοῦ παχυτέρου καὶ σύστασιν ἔχοντος ἀέρος, ἐπεί τε ὄψιν φωτίζειν πεφυκότων ἢ ὄψις ἀνακλωμένη, κατὰ τὴν ποιὰν τούτων ἢ σύστασιν ἢ σχέσιν, διαφόρων ποιεῖ φαντασίαν χρωμάτων· μάλιστα δὲ λέγει φοινικοῦ τε καὶ πορφυροῦ χρώματος φαντασίας γίνεσθαι· ἐκ τῶν ἐπιπροσθήσεων τῶν ἐν τῷ ἀέρι γινομένων καὶ ἐκ τῶν ἀνακλάσεων· διὰ τὸ τοῦ τε μάλιστα ἐκ τε τοῦ

+

πυρώδεσι καὶ τοῦ λευκοῦ μιγνυμένου τῷ μέλανι φαίνεται γινόμενα. ἐπὶ πάντων δὲ μιγνυ-
μένων, πῶς μίγνυται προστίθηκε· καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ προσθέσεις, ἡ μίξις αὐτῶν
γίνεται, ἀλλ' οὐχ ὥσπερ τῶν μιγνυμένων φαρμάκων. αἱ ἴσχουσαι γὰρ καὶ ἀστραπαὶ : ποιῶ
πάλιν δυόμεναι, ἐὰν ᾖ καῦμα, φοινικᾶ φαίνεται· διὰ γὰρ τοῦ ἀέρος πεπυ-
κνωμένου καὶ οὐχ ὁμοίως ὄντος διαφανοῦς, τὰ ἄστρα λευκὰ ὄντα, φοινικᾶ φαί-
νεται, μιγνυμένου τοῦ περὶ τὸν ἀέρα μέλανος, τῇ τῶν ἄστρων λευκότητι. ὁμοίως
καὶ δι' ἄκαπνου βλέπεται, φαίνεται· καὶ οὕτω μὲν τῇ ἐπὶ προσθέσει ἡ μίξις
αὐτῶν. ὁμοίως δέ φασι καὶ τῇ ἀνακλάσει τῇ ἀπὸ τοῦ ἀέρος, γίνεσθαι φαντασίαι
ποικίλων χρωμάτων. ὅταν γὰρ ἐνόπτρον ᾖ τοιοῦτον ὥστε μὴ τὸ σχῆμα τοῦ δι' αὐτοῦ
ὁρωμένου, ἀλλὰ τὸ χρῶμα μόνον δέχεσθαι, ὡς γίνεται ἐπὶ τῶν λεπτῶν νε-
φελῶν. ὅταν δι' αὐτῶν φαίνηται τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου φῶς· οὕτω δὲ καὶ αἱ ἴρις καὶ αἱ
ἅλως γίνονται, ὥσπερ οἱ ἀνδρεῖ. ἐν γὰρ τῷ βίῳ περὶ τούτων ποιεῖται τὸν λόγον. τοῦ δὲ
μήτε ἐπὶ τούτων. ποιεῖται ἐπὶ πολὺν χρόνον τῶν τοιούτων φαντασίαι τῶν χρω-
μάτων ὁρᾶσθαι, ἢ συστάσεις ἀλλ' αἰτίαι ταχεῖαι καὶ εὐμετάβολοι καὶ εὐδιάπτωτοι οὖσαι.
οὐ γὰρ μένει ἐπὶ πολὺ ὅμοιος ὁ ἀήρ, δι' οὗ ταῦτα ὁρᾶται· ἀλλὰ ποτὲ μὲν παχύ-
νεταί τε καὶ μελαίνεται· ποτὲ δὲ λεπτύνεται καὶ διαφανὴς γίνεται, ὡς μὴ ἐπι-
θολοῦν οἰκείῳ τινὶ χρώματι τὸ χρῶμα τοῦ δι' ὁρωμένου δι' αὐτοῦ: +

ἃ δὲ χάσματα ἀναρρηγνυμένου τοῦ φωτός: + c c
ἐπεὶ γίνεσθαί τινα μὲν ξυγχρωμάτων διὰ τοῦ μέλανος ὁρωμένου τοῦ λευκοῦ τε
τε πυρώδεσι, τὰ χάσματα φησίν· ἔστι δέ τινα καὶ τοιαῦτα αὐτὰ ὅσα ὁρώμενα,
μιχθέντα καὶ αὐτὰ μέλανός τε καὶ λευκοῦ γίνεσθαι· ἀλλ' ἔμπαλιν ἐχόντων· οὐ γὰρ
διὰ τοῦ μέλανος ὁρωμένου τοῦ λευκοῦ ἀφεστῶτος ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν τῷ λευκῷ
τοῦ μέλανος διακοπτομένης τῆς τοῦ φωτὸς συνεχείας, ὑπὸ μέλανός τινος ἢ
κυανοῦ. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀναρρηγνυμένου τοῦ φωτός. ὅταν γὰρ διακόπτηται τὸ φῶς
ὑπό τινος ἢ μέλανος ἢ κυανοῦ, ὡς καὶ τὰ ἔμπροσθεν τοῦ φωτὸς ἐνδ' ἀναφαίνεσθαι,
τότε βάθος τι ἔσω καὶ φαίνεσθαι, τότε βάθος τι ἔσω καὶ φαίνεσθαι· οὕτω μὲν ἐν τοῖς αὐτοῖς
ἐπιπέδῳ. ἐγγυτέρω δὲ ἔσω καὶ ὅλως εἶναι τοῦ φωτὸς καὶ ἐν βάθει. καὶ πλέον ἀφεστάναι
τοῦ μέλανος ἢ κυανοῦ. διὰ τὸ τὸ φῶς καὶ τὸ λευκὸν μᾶλλον κινοῦν τὴν ὄψιν ἐγγύ-
τερω δοκεῖν αὐτῆς εἶναι· τὸ δὲ μέλαν καὶ ὁμοίως αὐτῷ κινοῦν, δοκεῖν πλέον ἀφεστά[ναι]:
ὅλως δὲ καὶ τῶν τοιούτων καὶ ἄλλοι ἐκπίπτουσι: + c. c

albū equaliter distans / cū p̃ncipiis nigro / tp̃r mag̃ movet: lon / gius ū° nigrū q̄ / ū simile movet visū.

ἄλλως δέ φησιν ἐκ τῶν τοιούτων τοῦ ἀέρος συστάσεων, καὶ διὰ τοῦτο ἐκπίπτειν, ὅταν
συμπιεσθῇ ὁ μελαινόμενος ἀὴρ μᾶλλον. τότε γὰρ τὸ ἐναπολαμβανόμενον ἐν αὐτῷ
θερμὸν διὰ τὴν εἰς ὀλίγον συστολήν τε καὶ μονὴν ἐκπυρούμενον, μετὰ βίας ἐξέπεσε.
ὅταν μὲν οὖν μᾶλλον συμπιεσθῇ, ἐκπίπτει ἐξ αὐτοῦ καὶ τὸ τοιοῦτο. σκοτεινὸν δὲ
τὸ πυκνούμενον, χασμάτων φαντασίαν παρέχεται. βόθυνοι δὲ καὶ χάσματα,
ἢ ταὐτὸν λέγοι, ἢ βόθυνοι μέν, ὅταν ἐν βάθει μᾶλλον φαίνηται, τῷ τὸ μέλαν
εἶναι πλέον τοῦ λευκοῦ. χάσματα δέ, ὅταν ἐσκοτισμένον φαίνηται διὰ τὸ εἶναι
πλέον τὸ φῶς. καθόλου γὰρ ἐν τῷ μέλανι τὸ λευκόν, πολλὰς χρωμάτων διαφορὰς
ποιεῖ κατὰ τὴν ποικίλην μῖξιν αὐτῶν. καὶ τούτου σημεῖον ἡ φλὸξ ἡ ἐν τῷ
καπνῷ. ἄλλοτε γὰρ ἀλλοῖον τὸ χρῶμα φαίνεται τῆς φλογὸς διὰ τοῦ καπνοῦ,
καὶ τὰ τῶν ἄστρων αὐτῶν, ἀνατέλλοντα καὶ ἀποδύνοντα. ὅτε μὲν γὰρ
ὀλίγος ὁ τοῦ καπνοῦ, ἁλουργὸν τὸ χρῶμα τῆς φλογὸς φαίνεται. φοινικοῦν δέ,
ἂν ἢ πλεονάζων ὁ καπνὸς τοιοῦτος ᾖ. ἅπαντα δὲ ποικίλα χρώματα γίνεσθαι ἐκ
λευκοῦ τε καὶ μέλανος μεμιγμένων πως, ἡμέρας μὲν οὐ δεῖ τῶν τοιούτων φασ-
μάτων φαίνεσθαι λέγει. διὰ γὰρ τὸ τὸν ἥλιον τάς τε συστάσεις τὰς τοιαύτας
λύειν, καὶ τὰς φαντασίας ἀφανεῖς ποιεῖν, διὰ τὸ καὶ τὰ λοιπὰ ἐπιλάμπειν αὐτάς, νύ-
κτωρ δὲ γίνεσθαι μὲν πλείους μίξεις, μόνον δὲ ὁρᾶσθαι τὴν φοινικῆν. τὰς
δὲ ἄλλας διὰ τὴν πρὸς τὸ σκότος οἰκειότητα μὴ φαίνεσθαι. καὶ γὰρ τὸ ἁλουργὸν
ἔτι τὸ πράσινον, ὁμόχροα πως τῷ μέλανι: +

ὅτι μὲν οὖν τῶν διαθεόντων ἄστρων, καὶ περὶ τῶν τὰ χάσματα ποιούντων
μεταβολαῖς: +

αὐτὰς φησὶ δεῖν νομίζειν τὰς αἰτίας, τὰ χάσματα λέγων, τὰς μὴ ἐπὶ πολὺ μενούσας,
ἀλλὰ διαλυομένας ταχύ. τοιαῦτα γὰρ περὶ ὧν προείρηκε. διὰ δὲ τοῦ κοινῶς εἰπεῖν
ὅσα τὰ χάσματα ποιεῖ τὰς φαντασίας, ἔοικε φάσματα οὐχ ἰδίως τὰ χάσματα
τὰς βοθύνους λέγειν καὶ τὰ τοιαῦτα. ἀλλὰ καὶ τοὺς διᾴττοντάς τε καὶ δοκούς,
καὶ αἶγας καὶ φλόγας, περὶ ὧν ἀπεπρᾶττον: +

ὅτι δὲ τῶν κομητῶν καὶ τοῦ καλουμένου γάλακτος: +

ῥηθήσεται μὲν ἐπεὶ περί τε τῶν καλουμένων ἀστέρων κομητῶν καὶ τοῦ κύκλου
τοῦ γάλακτος καλουμένου. ἃ οὐκ ἔχει τὰ χάσματα ποιεῖται τὰς μεταβολάς,
οὐδὲ ἔστι φανερά. πρῶτον δὲ ἀπορεῖ, πρὸς τὸ ... πρὸ αὐτοῦ περὶ τοῦ

ἁλουργοῦν

ἁλουργόν

εἰρημένα. περὶ δὲ τῶν κομητῶν ἀναξαγόρας μὲν καὶ δημόκριτος λέγουσι τοὺς κομή-
τας λεγομένους ἀστέρας, σύμφασιν καὶ συναφὴν εἶναι τῶν πλανητῶν ἀστέρων· οὕτω
δὲ ἐστίν, ὅτε ὁ τοῦ κρόνου καὶ ὁ τοῦ διός· καὶ ὁ τῆς ἀφροδίτης· καὶ ὁ τοῦ ἄρεος· καὶ ὁ τοῦ
ἑρμοῦ· οὗτοι γὰρ ὅταν ἐγγὺς ἀλλήλων γένωνται, φαντασίαν ἀποτελοῦσιν,
ὡς ἄρα ἅπτονται ἀλλήλων, καὶ ἔστιν εἷς ἀστὴρ ὁ καλούμενος κομήτης· σύμφασιν
γὰρ λέγει τὴν ἀπ' αὐτῶν τῶν συνεγγιζόντων ὡς ἑνὸς φαντασίαν γινομένην.
τῶν δὲ ἀπὸ πυθαγορικῶν τινὲς φασὶ λέγεσθαι τὸν κομήτην, ἕνα μὲν αὐτὸν εἶναι τῶν πλα-
νητῶν, ἄλλον παρὰ τοὺς προειρημένους πέντε. φαίνεσθαι δὲ αὐτὸν διὰ πολλοῦ τε
τοῦ χρόνου καὶ ἐπ' ὀλίγον, διὰ τὸ πλείονός τε χρόνου καὶ πρὸς ὀλίγον ὑπερβάλλειν
αὐτὸν τὰς τοῦ ἡλίου αὐγάς· τουτέστιν ἐξωτέρω αὐτῶν γίνεσθαι αὐτόν· ὡς δύνασθαι
τέως μὴ ἀφανίζεσθαι ὑπὸ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός· ὃ συμβαίνει καὶ περὶ τὸν τοῦ ἑρμοῦ
ἀστέρα· καὶ γὰρ ἐκεῖνος πολλάκις οὐχ ὁρᾶται· διὰ τὸ ὑπὸ ταῖς αὐγαῖς τὰ πολλὰ
εἶναι τοῦ ἡλίου. τούτοις δὲ ὁμοίως φησὶν ἀποφήνασθαι περὶ τοῦ κομήτου καὶ ἱππο-
κράτην τὸν χῖον καὶ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ αἰσχύλον. ἔστι δὲ οὗτος ὁ ἱπποκράτης δὲ
[illegible] τῶν μαθηματικῶν, οὗ λέγεται εἶναι καὶ ὁ τοῦ μηνίσκου τετραγωνισμός,
ὁ διὰ τῶν μηνίσκων· καὶ γὰρ οὗτοι ἕνα τῶν πλανητῶν ὑπολαμβάνουσιν εἶναι
τὸν κομήτην· πλὴν τὴν κόμην οὐκ ἐξ αὐτοῦ φασὶν ἔχειν, ἀλλὰ πλανώμενον διὰ
τὸν τόπον ἐνίοτε λαμβάνειν. διαφέρει δὲ ἡ τούτων δόξα τῆς τῶν πυθαγορικῶν,
ὅτι ἐκεῖνοι μὲν καὶ τὴν φαινομένην περὶ τὸν ἀστέρα κόμην, μέρος ὑπελάμβανον
τοῦ ἀστέρος ὡς ὂν τοιούτου· οἱ δὲ περὶ ἱπποκράτην, τὴν κόμην οὐκ ἐξ αὐτοῦ
φασὶν ἔχειν αὐτόν, ἀλλὰ τὸ πλανᾶσθαι, καὶ ἄλλοτε κατὰ ἄλλους τόπους φέρεσθαι,
διὰ τὸν τόπον ἐνίοτε γίνεσθαι τὴν φαντασίαν τῆς περὶ αὐτὸν κόμης· ὅταν γὰρ
γένηται κατὰ τὴν ἀναχώραν [illegible] πολλὴν ἔχουσαν, ἕλκειν φασὶ πρὸς αὐτὸν
τὴν ὑγρότητα καὶ [illegible]· πρὸς ἣν συστάσης τοῦ ὑγροῦ ἡ ὄψις προσπίπτουσα
ὡς ἀπὸ τοῦ κατόπτρου, ἀνακλᾶται πρὸς τὸν ἥλιον· καὶ διὰ τοῦτο ὁρᾶται περὶ
ρὰ δὲ ἐστὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἐφ' οὗ ἡ ἀνάκλασις ἀπὸ τοῦ κινεῖται, τοιαύτην
παρέχονται τὴν φαντασίαν. ὁμολογοῦσι δὲ οὗτοι, διὰ πολλοῦ χρόνου ὁρᾶσθαι
αὐτόν· ὅτι βραδύτατα τῷ χρόνῳ ὑπολείπεται, τουτέστι τὴν αὐτοῦ περίοδον.
ὑπολείπεσθαι γὰρ οἱ πλανῆται λέγονται, ὡς αὐτοὶ καθ' αὑτοὺς κινούμενοι
κίνησιν ἀνάπαλιν οὖσαν, ἢ ὑπὸ τῆς ἀπλανοῦς περιφέρονται. λέγουσι

+

ὑπολείπεσθαι, ὅτε διὰ τὴν τοιαύτην κίνησιν, ὑπερίζοντες φαίνονται: +

καὶ διὰ τὸ ὑπολείπεσθαι βραδυτέρῳ τῷ χρόνῳ, διὰ πλείστου χρόνου φαίνεσθαι τῶν ἄλλων ἄστρων· ὥστε ὅταν αὐτοῦ τὸ φαινόμενον ὑπολελειμμένον ὅλον τὸν ἑαυτοῦ κύκλον· οὔτε ἐστὶ διὰ δὲ τὸ τὸν αὐτοῦ κύκλον βραδύτατα περιιέναι, διὰ πλείστου φαίνεσθαι χρόνου τῶν ἄλλων πλανητῶν, τὰ ἐκείνοις μὴ οὕτω βραδέως ὑπολείπεσθαί τε καὶ τὴν οἰκείαν κινεῖσθαι κίνησιν· τό τε γὰρ ὅταν καὶ τὰ τὸ αὐτὸ πάλιν φανῇ, ὑπολελεῖφθαι αὐτὸν ὅλον τὸν ἑαυτοῦ κύκλον ὅλον, διὰ πολλοῦ δὲ τοῦτο ποιεῖν: +

πολλάκις φαίνεσθαι δὲ τοῦτον καὶ πρὸς ἄρκτον καὶ πρὸς νότον: +

οὔτε ἐστὶ κινεῖσθαι δὲ τοῦτον τῷ αὐτῷ αὐτοῦ τῆς κίνησιν καὶ θεῖον ὑπολείπεσθαι καὶ πρὸς ἄρκτον καὶ πρὸς νότον· τοῦ τε δὲ διὰ τὸ πλάτος κινεῖσθαι λαμβάνει, λέγεται δι' ἣν αἰτίαν ἐν πλάτει τὸ ποιεῖ ὑπολειπόμενός τε καὶ γενόμενος ὁ ἀστὴρ οὗτος, ἐν μόνοις τοῖς βορείοις κομήτην ἔχων ὁρᾶται· ἐν μὲν γὰρ τοῖς μεταξὺ τῶν τροπικῶν κινούμενος, οὐχ ἕλκει ὕδωρ πρὸς αὐτόν· διὰ τὸ τὰ ὑποκείμενα τούτῳ μὴ ἔχειν πολλὴν νοτίδα, τὰ ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου κινήσεως ἀναξηραίνεσθαι αὐτῷ· οὐχ ἕλκει ἀναμένουσαν ἐφ' ἑαυτὸν καὶ τὰ τὸν τόπον τοῦτον τὴν ὑγρότητα· οὐδὲ κομήτης φαίνεται· ἐπειδὴ ἥκει μὲν αὐτῷ καὶ τὰ τῆς ἀνακλάσεως τῆς πρὸς τὸν ἥλιον τῆς ὄψεως ἀπὸ τῆς τοῦ ἑλκομένου ὑγροῦ συστάσεως γίνεται. ὑπερβὰς δὲ τὰς τροπὰς ἢ καὶ τοῦτο τὰς φερόμενος ἐν μεταξὺ ἢ τοῦ ἡλίου κινήσει γίνεται, ἕλκει μὲν ἐν ἀμφοτέροις ὑγρότητα πρὸς αὐτόν· καὶ ἐν τοῖς νοτίοις ὁρώμενος καὶ ἐν τοῖς βορείοις· οὐ γὰρ ἐκεῖ τοῦ τε ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου κινήσεως τὰ χωρία καὶ τὰ ξηραίνεσθαι συμβαίνει· ὅτε οὖν ἐπὶ τούτων φέρεται, διατίθεσθαι μὲν ἔχειν αὐτὸν τῆς τοιαύτης νοτίδος· διὸ καὶ ἕλκει πολλὴν πρὸς αὐτόν· οὐ μὴν φαίνεσθαι τότε αὐτὸν κομήτην διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὴν ὄψιν ἀπὸ τῆς γενομένης ὑπ' αὐτοῦ νοτίδος ἀνακλᾶσθαι πρὸς τὸν ἥλιον· διὰ μικρότητα τῆς ἀποστάσεως· αἴτιον δὲ τούτου τὸ τὸν νότιον πόλον ἀφανῆ εἶναι καὶ ὑπὸ γῆς ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν οἴκησιν· τοιαύτης δὲ οὔσης τῆς θέσεως αὐτοῦ τὸν περὶ αὐτοῦ κύκλων, ὀλίγον μὲν μέρος ἐστὶν ὑπὲρ γῆν· τὸ δὲ πλεῖστον ὑπὸ γῆν· αἱ δὲ οὖσαι ἐκεῖ τῆς ὑγρότητος αἴγε καὶ τὰ τούτου τὰ μέρη γινόμενα, ὑπὲρ τὸ μέρος γίνεται τοῦ κύκλου· τὰ δὲ μέρος μὲν τῶν κύκλων τούτων

ὑπὸ γῆν εἶναι· τοὺς δὲ συνεστῶτας τῆς ὑγρότητος ὑπὲρ τὴν γῆν γίνεσθαι· ἀδύνατον δὲ
ἀναγκαῖον λέγει Διόδωρος ὁ ἀστρολόγος ἐν τούτοις, ἀνὴρ οὐδενὸς δεύτερος τῶν καθ' ἡμᾶς
ἀνάκλασιν ὑπὸ γῆν γίνεσθαι τῆς ὄψεως ὑπὸ τῆς ἀναθυμιάσεως· ὅταν ὑπὲρ
τὸ μέτρον τοῦ κύκλου ἡ ἀναθυμίασις συνίσταται· ἐπεὶ οὖν τοῦ τροπικοῦ τοῦ πρὸς
τὰ νότια τὸ ἔλαττον ἡμικύκλιον ὑπὲρ γῆν ἐστι, δῆλον ὡς τὸ μέτρον αὐτοῦ
ἐστὶν ὑπὸ γῆν· ἐξ ἀνάγκης οὖν ἡ συνισταμένη ἀναθυμίασις αὐτοῦ ἐν αὐτῷ
ὑπὲρ τὸ μέτρον αὐτοῦ συνίσταται· ὥστε οὐ γίνεται ἡ ἀνάκλασις ὑπὸ γῆν ἐν-
τούτῳ οὔσης τῆς ἀναθυμιάσεως, οὐδ' ἄρα τὸ πρὸς τὸν ἥλιον ὑπὸ γῆν ὄντα
οὔτε ἐγγὺς πλησίον ἢ τοῦ νοτίου ὄντος, οὔτε ἂν πόρρω πρὸς ταῖς θεριναῖς τροπαῖς.
τὸ γὰρ τμῆμά ἐστιν ὑπὸ γῆν, καθ' ὃ ἡ ἀνάκλασις οὐχ οἵα τε γίνεσθαι τῆς ὄψεως,
διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν, καὶ τὸ τοιοῦτον ἀπόστασιν· ἐπεὶ δὲ τοῦ τροπικοῦ
τοῦ βορείου γίνεται ὑπὸ γῆν ἡ ἀνάκλασις· ὅταν ἡ ἀναθυμίασις ὑποκάτω
τοῦ μέτρου τοῦ κύκλου συνέστη· δύναται δὲ τοῦτο, ἐν τούτῳ τῷ κύκλῳ γίνεσθαι
γὰρ τὸ μέτρον αὐτοῦ ἀεὶ ὑπὲρ γῆν εἶναι· τοῦ μείζονος ἡμικυκλίου ὄντος
ὑπὲρ τὴν γῆν: +

αἱ δὲ τούτοις τὸ μὲν, κοινῇ συμπίπτει λέγειν ἀδύνατα, τὸ δ' ἑξῆς καὶ χωρ:
αἰτία τοῖς περὶ τῶν κομητῶν εἰρηκόσι τὰς προειρημένας αἰτίας, τὸ μὲν, καὶ
ἀδύνατα ἀκολουθεῖν λέγειν· τὸ δ' ἑξῆς, καὶ ἰδίᾳ ἑκάστῳ, καὶ λέγειν τὰ ἀδύνατα.
τὸ πρῶτον τὰ πᾶσιν ἑπόμενα· τοῖς τε σύμφασιν λέγουσι τῶν πλανητῶν εἶναι
τοὺς κομήτας· καὶ τοῖς ἕνα τῶν πλανητῶν καὶ τοῦτον εἶναι· ἐστὶ δὲ πρῶτον μὲν, ὅτι
οἱ μὲν πλανῆται φαίνονται ὑπολειπόμενοι, τουτέστι τὰς οἰκείας κινήσεις
τὰ ἰδίως κινούμενοι κατὰ τὸν ζωδιακὸν κύκλον· ὥστε εἰ τε σύμφα-
σις ἐστὶν ἡ κομήτης τῶν πλανητῶν ὡς Ἀναξαγόρᾳ τε καὶ Δημοκρίτῳ δοκεῖ, εἴτε καὶ εἷς
ἐξ αὐτῶν, ὡς τοῖς Πυθαγορείοις καὶ Ἱπποκράτει καὶ Αἰσχύλῳ, ἔδει αὐτὸν φαί-
νεσθαι ὅτε φαίνεται, κατὰ τὸν ζωδιακὸν μόνον, καὶ ἔθ' οὐ καὶ ὑπολείπεσθαι
τὸ κινεῖσθαι· νῦν δὲ πολλοὶ κομῆται καὶ ἔξω τούτου τοῦ κύκλου ὤφθησαν ἑωραμένοι·
ἔτι καὶ τὰς προειρημένας δόξας, ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι δοκεῖ· κομῆται δὲ ἀπὸ
πλείους ἅμα πολλάκις ὤφθησαν ἑωραμένοι: +

Πρὸς δὲ τούτοις, ἃ διὰ τὴν ἀνάκλασιν: +
οὔτε τὸ ἀδύνατον, οὐκέτι πάσαις ἕπεται ταῖς δόξαις, ἀλλὰ τῇ Ἱπποκράτει

diodorus astrologus magnus

τοῦ καὶ αἰσχύλου, οἳ ἔλεγον τὴν κόμην φαίνεσθαι περὶ αὐτὸν διὰ τὴν ἀνάκλασιν· εἰ γὰρ
ἡ ἀνάκλασις ἡ προειρημένη τῆς τοιαύτης φαντασίας αἰτία, ἔδει ποτὲ τὸν ἀστέρα
τοῦτον φαίνεσθαι καὶ χωρὶς κόμης, ἐλλείπεται μὲν κατὰ πλείονας τόπους ὑπολει-
πόμενος ὥς φασιν· οὐ πανταχοῦ δὲ τὴν κόμην ἴσχει· νῦν δὲ οὐδεὶς ὦπται ἄλλος
ἐν τοῖς πλανήταις παρὰ τοὺς ε· οἱ δὲ ὀνομαζόμενοι, κρόνου· διός· ἀφροδίτης·
ἄρεως· ἑρμοῦ· οἳ πολλάκις ἅμα πάντες ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα φαίνονται.
καὶ φανερῶν δὲ ἅμα τῶν ε ὄντων, καὶ τῶν μὲν φανερῶν· τῶν δέ, ἀφανῶν διὰ τὸ
ἐγγὺς ὄντας τοῦ ἡλίου καταλάμπεσθαι ὑπ' αὐτοῦ πολλάκις φαίνονται
κομῆται· τοῦτο δὲ ἁρμόζειν μὲν ἀντιλέγειν, καὶ πρὸς τοὺς περὶ ἱπποκράτην.
εἰ γὰρ καὶ φανερῶς κομῆται ὁρῶνται, ἔδει ποτὲ καὶ τὸν ἀστέρα τοῦτον, καὶ χωρὶς κόμης
ἢ πάντων φανερῶν ὄντων· ἢ τῶν μὲν φανερῶν· τῶν δέ, ἀφανῶν ὦφθαι.
μάλιστα δὲ τοῦτο ἁρμόζοι, πρὸς τοὺς σύμφασιν λέγοντας αὐτὸν τῶν πλανωμένων.
εἰ γὰρ πάντων φανερῶν ὄντων τῶν πλανητῶν, φαίνεται κομήτης ἄλλος παρ' ἐ-
κείνους, οὐ κατὰ δὴ γινόμενος ἐκ τῆς συμφάσεως τῆς ἐκείνων : +

ἀλλὰ μήν, οὐδὲ τοῦτ' ἐστὶν ἀληθὲς τὸ αὐτὸ πρὸς ἄρκτον ὑπογίνεσθαι κο-
μήτην μόνον, ἀλλ' ἅμα τοῦ ἡλίου ὄντος περὶ θερινὰς τροπάς: +

οὐδὲ τοῦτο φησὶν ἀληθὲς εἶναι· ὃ ἔλεγον καὶ αὐτοὶ οἱ περὶ ἱπποκράτην. ἔλε-
γε δὲ ὅτι καὶ αὐτὸς πρὸς ἄρκτον ὑποφαίνεται κομήτης μόνον καὶ ὄντος τοῦ ἡλίου
περὶ θερινὰς τροπάς· καὶ διὰ τοῦτο κατὰ μὲν ἦν τοῦ ἡλίου τὸν πλανήτην ὄντα, περὶ
ὃν ἡ κόμη, καὶ φανερὸν γενόμενον, ἀναθυμίασίν τε διὰ τῶν ἐπὶ τῆς διόδου τα-
τῷ πρὸς τοῦτο τῶν τόπων ἀναλογεῖν πολλῷ, καὶ δύνασθαι ἀπὸ ταύτης τῆς ἀνα-
θυμιάσεως, ἀνακλᾶσθαι τὴν ὄψιν πρὸς τὸν ἥλιόν τε, καὶ μὴ πόρρω αὐτὸν
ἀφεστάναι ὄντα περὶ τὰς θερινὰς τροπάς, ὅθεν εἶναι τὴν κόμην· μήτε δὲ κατὰ
νότον κατὰ μέρος δύνασθαι ὑπολειφθέντα αὐτὸν τοῦ ἡλίου κομήτην φαίνεσθαι,
διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἀπὸ τῆς αὐτοῦ ἀναθυμιάσεως, ἀνακλᾶσθαι τὴν ὄψιν
ὡς τὸν ἥλιον πόρρω ὄντα. μήτε καὶ τὰ μεταξὺ τῶν τροπῶν, διὰ τὸ καταλα-
πόμενον αὐτόν, μηδὲ τῶν ἀρχῶν ἔχειν ἀναγαγόμενον ἀναθυμίασιν διὰ
τῶν τόπων ξηρότητα, τὸ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀναλίσκεσθαι, καὶ τὴν κατὰ
τοῦτο ἀναθυμίασιν, ἥτις ἀναθυμίασις αἰτία τῆς φαντασίας τῆς κατὰ
τὴν κόμην. οὐδὲ τοῦτο δέ φησιν ἀληθῶς ὑπ' αὐτοῦ λέγεσθαι· ὦφθαι γὰρ

κομήτης καὶ περὶ τούτους τοὺς τόπους· τὸν μὲν, μέγαν τὸν ὀφθέντα ὅτε ἐγένετο ὁ σεισμὸς ἐν ἀχαΐᾳ καὶ ἡ τοῦ κύματος ἔφοδος. τῶν δὲ καὶ πολλάκις γενομένων ἀπολέσθαι τῶν ἐν ἀχαΐᾳ ὀφθῆναι περὶ τοῦτο. ὤφθησαν γὰρ ἀνατέλλοντα ἀπὸ δυσμῶν τῶν ἰσημερινῶν, καθ' ἃ μέρη, οὐκ ἔλαττον φαίνεσθαι κομήτην, διὰ τὸ μηδὲ ἀναθυμίασιν εἶναι τὴν ὑπὸ τοῦ ἡλίου προαναλίσκεσθαι τὴν ἀναθυμίασιν τὴν ἐν τῷ μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ νότια μέρη, πολλάκις ὤφθαι κομήτην, περὶ τὰς θερινὰς τροπάς. λέγει δὲ καὶ ἐπὶ ἄρχοντος ἀθήνησιν εὐκλέους τοῦ μόλωνος μηνὸς γαμηλιῶνος, ὀφθῆναι κομήτην πρὸς ἄρκτον μὲν, οὐ μὴν τοῦ ἡλίου ὄντος περὶ θερινὰς τροπάς, οὐδὲ πλησίον, ἀλλ' ὄντος αὐτοῦ περὶ χειμερινὰς τροπάς τὸ πόρρω ἀφεστῶτος ἀφ' οὗ τοῦ γενέσθαι ἀδύνατον καὶ αὐτοὶ λέγουσιν εἶναι τῶν ἀδυνάτων: +

οἷον δὲ τοῦ τοιούτοις τῶν ζῶα ψὶν λέγουσιν: +

πῶς δὲ τὰ μὲν ἴδια ἀνατέτακται τῶν δοξῶν ἃ ὑπὲρ ἐκκεῖσθαι· τὰ δὲ κοινὰ ἀρχῆς περὶ τῶν ἰδίων, κοινῶς ὅ φησιν ἀμφοτέραις ἕπεσθαι ταῖς δόξαις ἄτοπον. περὶ τὸ μὲν τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τούτων μὲν ζῶα ψὶν εἶναι τῶν πλανητῶν τὸν κομήτην. τοὺς δὲ ἐκ τῶν πλανητῶν λαμβάνοντα ποτὲ τὴν φαντασίαν τῆς κόμης διὰ τὴν ἀναθυμίασιν, λαμβάνειν δὲ τινὰ κόμην καὶ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων. ὃ λέγεσθαι μὲν καὶ ὑπὸ αἰγυπτίων, ἱστορεῖσθαι δὲ γενόμενον καὶ ὑπ' αὐτοῦ, ὤφθαι γάρ τινα τῶν ἐν τῷ ἰσχίῳ τοῦ κυνὸς ἀστέρων κόμην ἔχοντα. ἀμυδρὰν μὲν τοῖς ἀτενίζουσι μὲν εἰς τὸν ἀστέρα ἀμυδρὰν φαίνεσθαι τὴν κόμην. καὶ τὸ φῶς τὸ ἀπ' αὐτῆς, μικρὸν φαίνεσθαι. τοῖς παραβλέπουσι δὲ ἠρέμα καὶ μὴ ἀτενὲς ὁρῶσιν ἐς αὐτόν, ἀλλ' οἷον ὑποσκιάζουσι, πλέον τὸ φῶς φαίνεσθαι καὶ φανερώτερον γίνεσθαι τὴν κόμην, διὰ τὸ μὴ κατακρατεῖν τὴν ὄψιν τοῦ λαμπροῦ αὐτῆς. ὡς πρὸ τοῦ ἀτενῶς πρὸς αὐτὴν ἑώρα. δεύτερον ἄτοπον προσάγει αὐτοῖς, ἀναιρετικὸν καὶ αὐτὸ τῆς δόξης αὐτῶν, τό, πάντας μὲν τοὺς κατὰ τοῦτον κομήτας φανέντας πρὸ τοῦ δῦναι, ὑπὲρ γῆν ὄντας ἔτι, καὶ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα, διαλελύσθαι τε καὶ ἠφανίσθαι καὶ τὸ λοιπὸν ἀποσβεσθέντας, ὡς μήτε ἑνὸς ἄστρου σῶμα μήτε πλειόνων ὑπολειφθῆναι. εἰ δὲ ἦν τὰ ὑπ' ἐκείνων λεγόμενα ἀληθῆ, ἔδει μὲν τὸ ἄστρον μετὰ τὴν τῆς κόμης διάλυσιν φαίνεσθαι. ἀπεὶ γὰρ τοῦτο, τοῖς περὶ ἱπποκράτην λέγουσιν, ἕνα τῶν πλανητῶν εἶναι τὸν κομήτην, ἢ πλείω.

ἢ πλείω· ὃ πάλιν ἄτοπον τοῖς σύμφασιν αὐτὸν ποιοῦσι τῶν πλανήτων· οὐ γὰρ δὴ τοὺς πλανήτας διαλύεσθαί τε καὶ φθείρεσθαι ἐροῦσιν: +

Ἱστορεῖ δὲ περὶ τοῦ μεγάλου κομήτου οὗ ἐμνημόνευσε πρὸ ὀλίγου: + c

ὃς ὤφθη ὅτε περὶ Ἀχαΐαν ἐγένετο σεισμὸς καὶ ἡ τοῦ κύματος ἔφοδος· τοῦτον δή φασι φανῆναι μὲν χειμῶνος, καὶ ὑπὸ πάγων καὶ αἰθριαζούσης· ἐπεὶ τοῦτο, τὸ μὲν ἑξῆς ὧν πρώτῳ εἴρηκε, πρώτης γὰρ μετὰ τὸ ὀφθῆναι ἡ ἐφεξῆς αὐτῇ. ταύτης δὲ μὴ φανῆναι ὡς προκαταδύντος τοῦ ἡλίου. τῇ δὲ μετὰ ταύτην ὀφθῆναι μὲν αὐτόν, πρὸς ἐλάχιστον μέντοι τὸ ὀλίγον ἀπολειφθῆναι καὶ ἐφυστερῆσαι τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σὺν αὐτῷ περιφορᾶς, καὶ εὐθέως ἐπικαταδῦναι τῷ ἡλίῳ. τὸ μέντοι φῶς διδόμενον ἀποτείναι, μέχρι τοῦ τρίτου μέρους τοῦ οὐρανοῦ· ὡς φωτίσαι τοῦτον· διὰ δὲ τὸ τάχος τοῦ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ γενομένου φωτὸς ἄλμα τε καὶ ἔδοξεν εἶναι μᾶλλον ἡ κίνησις αὐτοῦ. καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη ὁδὸς τὸ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ γινομένου φῶς, ὡς ταχὺ διοδεῦον τε καὶ ἐπανατεταμένον ὑπολειπόμενος δὲ ἐν ταῖς μετὰ ταῦτα καὶ ἐπὶ πλέον φαινόμενος, ἀπελείφθη μέχρι τῆς τοῦ ὠρίωνος ζώνης· καὶ ἐνταῦθα ὢν ὤφθη διαλυόμενος. διαμαρτυρεῖν δέ φησι τῇ συμφάσει καὶ αὐτὸν λέγοντα τὸν κομήτην ἕνα τῶν πλανήτων καὶ τὰ τῷ Ἀναξαγόρᾳ προσπεφιλονεικημένα τῷ οἰκείαν δόξαν βουλόμενον αὐτὸν ἀληθῆ δεικνύναι καὶ εἰρηκέναι. ὡς γὰρ δὴ διαλυομένης τῆς κόμης ὤφθησάν τινες ἀστέρες τινὲς ὡς ἀπομενόντων, εἰ ἡ σύμφασις, κόμης φαντασίαν ἀπέσχεν· πρὸς ὃ ἀντιλέγων φησὶν ὅτι μὴ αὐτὸ ταύτης πρὸς τῷ τοῦ λεγομένου πιστόν, τὸ ποτὲ τοιοῦτον γινόμενον ὦφθαι. ἤδη γὰρ ἂν τοῦτο γίνεσθαι· καὶ ἀπαυγομένης τῆς κόμης, ἀστέρα φαίνεσθαι, εἰ ἡ κόμη σύμφασις, ἐπὶ τούτοις δεικνύουσιν, ὅτι μὴ οἷόν τε τῶν ἀστέρων τινῶν σύνοδον κομήτην ποιεῖν. καὶ πρῶτον μὲν ἱστορίαν Αἰγυπτίων παρατίθεται, οἵ φασι τετηρῆσθαι συνόδους καὶ τῶν πλανήτων πρὸς αὐτούς τε, καὶ πρὸς τῶν ἀπλανῶν τινας, ἐξ ὧν συνόδων μηδέποτε γεγονέναι κομήτην, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἑωρακέναι τὸν τοῦ Διὸς ἀστέρα συνελθόντα ἑνὶ τῶν ἐν τοῖς διδύμοις ἀστέρων, τουτέστιν ὑπελθόντα καὶ ὑποδραμόντα καὶ κρύψαντα αὐτὸν γενόμενον καὶ ἐπιπροσθήσαντα αὐτῷ, ὡς ἀφανῆ αὐτὸν ποιῆσαι. ἀλλ' οὐ διὰ τὴν σύνοδον κομήτην ποιήσαντα: +

ἔτι δὲ καὶ ἐκ τοῦ λόγου φανερόν: +

μετὰ δὴ τῆς ἱστορίας τοῦτο φησὶ δῆλον εἶναι, ὅτι μὴ σύνοδος ἀστέρων ἐστὶν ὁ κομήτης, ἐκ τοῦ λόγου δέ· οἱ γὰρ ἀστέρες, εἰ καὶ συγκρινόμενοι ἀλλήλοις, οἱ μὲν μείζους, οἱ δὲ ἐλάττους φαίνονται, ἀλλ' ἕκαστός γε αὐτὸς καθ' αὑτὸν ὁρώμενος, ἀδιόριστος φαίνεται· τουτέστιν ἀμερής, καὶ οὐ διορίζεσθαι καὶ διαλαμβάνεσθαι δυνάμενος εἰς μέρη. διὸ οὐδὲ συντεθεὶς ἄλλος ἄλλῳ ἄστρον ποτέ, μέρος μὲν αὐτοῦ ἀφανὲς ποιεῖ, μέρος δὲ οὔ, ἀλλὰ πᾶν ἀφανὲς ποιεῖ. τοῦτο δὲ ἄνευ ἡλίου τε καὶ σελήνης. ὥσπερ οὖν τὰ ἀληθῶς ἀμερῆ ἁπτόμενα ἀλλήλων, οὐ ποιεῖ τὸ ὅλον μεῖζον, οὕτω καὶ τὰ φαινόμενα ἀμερῆ, οὐδ' ἂν συντεθῇ τοῦ τελείως καὶ ἁπτόμενα μεῖζον τὸ ὅλον φαίνεσθαι ποιεῖ. ὡς ὁ κομήτης μέγας ὁρᾶται, ὥσπερ φασὶν ἐκεῖνοι ἐκ τῆς συνόδου γίνεσθαι τῶν πλανωμένων. μὴ γὰρ ἂν οὕτως καὶ τὰ ἀμερῆ αὐτῶν ἢ ἀφανῶς φαινομένη γίνεσθαι, ἀμερῆ οὐ φαίνεται ἔχοντα. ὅτι μὲν οὖν ἃς ἀποδιδόασιν αἰτίας τινὲς τῶν κομητῶν ψευδεῖς εἰσί, καὶ διὰ τούτων ἱκανῶς ἂν δείκνυσθαι φησί: +

ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἀφανῶν τῇ αἰσθήσει: +

πειρᾶται τὴν αἰτίαν αὐτὸς ἀποδιδόναι τῆς τῶν κομητῶν γενέσεως καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων, μετὰ ταῦτα καὶ φησίν· ὅτι ἐπεὶ περὶ τῶν τῇ αἰσθήσει ἀφανῶν ὅτε νομίζομεν ἱκανῶς ἀποδεικνῦσθαι τῷ λόγῳ· ἐπειδὰν δειχθῇ τὸ μὲν δυνατὸν ἀδύνατον ἄπεισι· ἀδήλων δὲ τῇ αἰσθήσει, καὶ τὸ πῶς τε οἱ κομῆται γίνονται, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον τῶν τοιούτων, εἰ τῶν νῦν λεγομένων τε καὶ φαινομένων ἢ μὲν, οὕτως ἂν ὑπολαμβάνοις ἔχειν τὰ κατὰ τὴν ἢ ἐκ τῶν φαινομένων τε καὶ ὁρωμένων περὶ αὐτά. οὕτως ἂν ὑπολαμβάνοις γίνεσθαι ταῦτα. ἐπεὶ τούτοις ὑπομιμνήσκει πρῶτον ἡμᾶς τῶν εἰρημένων, ἐν τῷ διὰ σοῦ τῷ λόγῳ. ὑπόκειται δὲ ὅτι τοῦ κόσμου τοῦ περὶ τὴν γῆν, τουτέστι τοῦ ἐν γενέσει τε καὶ φορᾷ κόσμου· ὁ μέν ἐστιν ὑπὸ τὴν ἐγκύκλιον φοράν, τουτέστι, μετὰ τὸ κυκλοφορικόν τε καὶ θεῖον σῶμα· καὶ ὁ μέν ἐστιν ἄπειρον, αἰτία τοῦ, ὅ ἐστι σῶμα· καὶ κόσμος ὅς ἐστιν ὑπὸ τὴν ἐγκύκλιον φορὰν καὶ τὸ κυκλοφορικὸν σῶμα· τούτου δὴ τοῦ σώματος τὸ πρῶτον μέρος τὸ κείμενον μετὰ τὸ θεῖον καὶ ἀναζωαπτον, ἀναθυμίασιν εἶναι ξηρὰν καὶ θερμήν. καὶ ὠνόμασε διὰ τῶν πρώτων ἀναθυμίασιν καπνώδη. καὶ ὑπέκκαυμα εἶπεν εἶναι διὰ τὴν πρὸς

ἔξαψιν

ἐπιτηδειότητα· ἥτις αὐτή τε καὶ πολὺ τοῦ ζωμαχοῦς αὐτῇ, καὶ μετὰ τοιαύτην ὄντα ἀστέρος συμπίπτει γίνεσθαι ἀπὸ τῆς τῶν θείων κυκλοφορίας περὶ τὴν γῆν· περιφερομένη δὲ τὸν τρόπον τοῦτον ἡ ἀναθυμίασις ἡ προειρημένη, καθ' ὃ ἂν τύχῃ εὔκρατος οὖσα πρὸς τὸ ἐξαφθῆναι, καὶ πυροῦται· διὸ ἡ ἔξαψις ἐρρέθησαν κινεῖσθαι καὶ αἱ τῶν σποράδων τε καὶ διαττόντων λεγομένων ἀστέρων διαδρομαί: +

τρόπος οὖν ἐστὶ τῆς τοιαύτης πυκνώσεως: +

τρόπος δὲ ἐστὶ τῆς τοιαύτης πυκνώσεως τοῦτ' ἐστὶν ἐπιτηδειότητα πρὸς ἔξαψιν ἐμπαγῇ διὰ τὴν τοῦ θείου σώματος περιφοράν, πυρώδης ἀρχή, μήτε οὕτω πολλὴ καὶ σφοδρὰ ὥστε ταχέως καὶ ἐπὶ πολὺ ἐξάψαι τὴν πύκνωσιν ταύτην· μήτε πάλιν οὕτως ἀσθενής, ὡς ἀποσβεσθῆναι ταχὺ πρὶν ἐξάψαι, ἀλλ' ἰσχυροτέρα τῆς τοιαύτης καὶ ἐπὶ πλέον δυναμένη, ἅμα δὲ συμπίπτει καὶ κάτωθεν ἄλλην ἀναφέρεσθαι ἀναθυμίασιν, εὔκαιρον καὶ εὔκρατον καὶ ἐπιτήδειον πρὸς ἔξαψιν, γίνεται ἡ τοιαύτη ἔξαψις κομήτης ἀστήρ· ὡς ἀπὸ τοῦ σχήματος τοῦ ἀναθυμιωμένου τε καὶ ἐξαπτομένου, ἢ κομήτης ἢ πωγωνίας καλεῖται. ἐὰν γὰρ πάντῃ ὁμοία ἡ ἔξαψις ᾖ τῆς ἀναφερομένης ἀναθυμιάσεως, καὶ οἷον σφαιροειδής, κομήτης καλεῖται· ἐὰν δὲ ἐπὶ μῆκος, πωγωνίας. γίγνονται δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ πίθοι καλούμενοι παρὰ τὸ σχῆμα τῆς πυκνώσεώς τε καὶ ἐξαπτομένης ἀναθυμιάσεως τὴν ἀναφορὰν λαμβάνοντες, ὧν καὶ αὐτὸς προϊὼν μνημονεύσει. συντελεῖ ἡ κάτωθεν ἀναφερομένη ἀναθυμίασις, εὔκρατος πρὸς ἔξαψιν, ὥστε διαφέρον τοῦ κομήτου χορηγίαν παρέχουσα καὶ δ' ἐστὶ τῆς κόμης φαντασίαν. οὐ γὰρ περιωρισμένον καὶ ἀποτετορνευμένον τὸ καιόμενον, ἀλλὰ χωνοειδὲς δρομαῖς καὶ ἐξοχὰς, διὸ ἡ φαντασία τῆς κόμης γίνεται: +

περὶ δὲ ἡ φορὰ τοῦ τοιούτου συγκινουμένου, ἄστρου φορὰ δοκεῖ εἶναι, οὕτω καὶ ἡ μονή, ἄστρου εἶναι μονὴ φαίνεται: +

καὶ ζεῖ δὲ τῆς τοιαύτης ἀναθυμιάσεως ἔξαψιν, ἐξάπτεσθαι ταχέων· ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀχύρων ἐξαφθείσης τινὸς ἀρχῆς, ταχεῖα ἡ τοῦ πυρὸς διαδρομὴ γίνεται, ἄλλου μετ' ἄλλο ἐξαπτομένου.

ὡς δοκεῖν ῥυὲν γίνεσθαι τοῦ ἀέρος ἐξαφθέντος· μάλιστα δὲ τοῦτο ἐπὶ τῆς
καιομένης καλάμης ὁρᾶται γινόμενον οὕτως· ἅμα γὰρ τοῦ ἀποσβεννυ-
μένου, τὸ μετὰ τοῦτο καιόμενον ἕως ἂν ἡ χορηγία τῆς καλάμης ᾖ, φαν-
τασίαν παρέχει δρόμου πυρός· τοιοῦτον δή φησι γίνεσθαι καὶ περὶ τὰς
τῶν ἀστέρων δοκούσας διαδρομάς· τῆς ἐφεξῆς τῇ πρώτῃ ἐξαφθείσῃ
ἀναθυμιάσεως ἐξαπτομένης, διὰ τὴν ὁμοίαν ἐπιτηδειότητα πρὸς
τοῦτο· καὶ οἱ μὲν διάττοντες, οὕτως· ὅταν δὲ ἡ ἔξαψις ἡ τοιαύτη καὶ
ἡ τοῦ πυρὸς νομὴ καταμείνῃ, πολλῆς λαβομένη ἀναθυμιάσεως
πεπυκνωμένης καὶ συνεστραμμένης· καὶ μὴ λεπτῆς καὶ ἀραι-
ώδους καὶ ῥαδίως ἀναλισκομένης γίνεται τοῦτο τελευτὴ μὲν,
τῆς δοκούσης τοῦ ἄστρος διαδρομῆς· οὐκέτι γὰρ φέρεται· ἀρχὴ
δὲ τῆς τοῦ κομήτου φορᾶς· μένουσα γὰρ ἡ τοιαύτη ἀναθυμίασις
ἐν τῷ αὐτῷ καὶ καιομένη διά τε τὴν τοῦ προϋπάρχοντος ὑπεκκαύ-
ματος ἐπιτηδειότητα· διὰ πυκνότητα καὶ πλῆθος, καὶ διὰ τὴν αὐτάρκη
κατὰ ταύτην κάτωθεν εὐκαιροῦντα καὶ εὔκρατον ἀναθυμίασιν ἔτι καὶ χορηγίαν τῷ-
πυρί, περιφέρεται ὑπὸ τῆς τοῦ παντὸς περιφορᾶς· καὶ ἔστι τοῦτο ὁ κομήτης
στάσις καὶ μονὴ διαδρομῆς ἄστρου, ἣν στάσιν ἐδήλωσεν εἰπών, ὥσπερ δια-
δρομὴ ἄστρος, ἔχων ἐν αὐτῷ πέρας καὶ ἀρχήν· ἂν γὰρ ἐπινοήσῃς ἐν τῷ
αὐτῷ καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ διάττοντος, καὶ τὰ μεταξὺ καὶ τὸ πέρας γινόμενα,
οὐκέτι γίνεται διάττον· ἀλλὰ μένοντα ἐν τῷ αὐτῷ φαντασίαν ἀποτελεῖ
τοιοῦτον δὴ ὁ κομήτης ἐν τῷ αὐτῷ μένον πυρί· καὶ δὴ τὴν χορηγίαν τῆς προ-
εξάψεως ἐν τῷ αὐτῷ λαμβάνων· ὅταν μὲν οὖν ἡ τοιαύτη ἀρχὴ τῆς συστά-
σεώς τε καὶ ἐξάψεως ἐν τῷ κατωτέρω τόπῳ γένηται, καὶ μὴ πλησίον τῶν
ἄστρων, καθ᾽ αὑτὸν ὁ κομήτης φαίνεται, ὅταν δὲ κατά τι τῶν ἄστρων ἢ τῶν
ἀπλανῶν ἢ τῶν πλανωμένων ἡ τοιαύτη ἀναθυμίασις συστῇ, ὑπὸ
τῆς ἐκείνων κινήσεως ἢ τῆς συστάσεως τὴν αἰτίαν ἐχούσης, τότε τῶν
προϋπαρχόντων τις ἄστρων κομήτης φαίνεται· οὐ γὰρ ἡ κόμη φαι-
νομένη τῶν ἄστρων, πρὸς αὐτοῖς ἐστι τοῖς ἄστροις ἀλλ᾽ οὖν ταύτης ὑπ᾽ αὐτοῖς,
πρὸς αὐτοῖς φαίνεται· καὶ συμπεριάγεται αὐτοῖς ὡς αἱ ἅλως αἱ γινόμεναι
περί τε τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ γὰρ αὗται οὐκ ἐν τοῖς αὐτῶν γινόμεναι·

ὑπ' αὐτοῖς δὲ καὶ τοῖς αὐτοῖς ὅταν ᾖ ὑποκείμενος αὐτοῖς ἀὴρ οὕτω πεπυκνωμένος, ὥστε τὸ πάθος δέχεσθαι τὸ τοιοῦτον, ὁποῖον ὕστερον ἐρεῖ, κινουμένοις, ἐρεῖ, αὐτοῖς συμπεριφέρονται. ἀκούσας δὲ τῶν κομητῶν γινομένων περί τινα τῶν ἀστέρων τὴν κύκλῳ τὴν περί τε τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην γινομένην καὶ ταῦτα τὸ μὴ περὶ αὐτοὺς γινομένων φαίνεσθαι συγκινουμένην αὐτοῖς, καὶ ταῦτα τό, κινουμένοις αὐτοῖς συγκινεῖσθαι, ἀπὸ αὐτῶν καὶ τὴν διαφοράν. τῆς μὲν γὰρ ἅλω τὸ χρῶμα τὸ φαινόμενον, οὐκ ἔστι τῶν ἀστέρων, οὐδὲ τῶν νεφελῶν ἐστὶν ἐν ᾧ φαίνεται. ἀλλὰ γίνεται ἡ τοιαύτη φαντασία, ἀνακλωμένης τῆς ὄψεως ἀπὸ τοῦ νέφους, ἐπὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην τὸ ἐκείνων χρῶμα ὡς ἐν τούτοις ὁρώσης. ἐπὶ δὲ τῶν κομητῶν τῶν ἐν αὐτῇ τῇ κόμῃ, τὸ φαινόμενον ἐν αὐτῇ χρῶμα ἐστί. πῦρ γάρ ἐστιν αὕτη. ὅταν μὲν οὖν ἡ κόμη καθ' ἕνα τῶν ἄστρων γένηται, ἐκείνῳ συγκινεῖται, ὡς ἂν ἐκείνων συγκινούντων τὴν τοιαύτην ἀναθυμίασιν καὶ τὴν αἰτίαν παρεχ. ὅταν δὲ ὑπὸ καθ' ἑαυτὴν συστῇ, οὐκέτι ἄστρῳ τινὶ ἰσοδρομεῖ, ἀλλ' ὑστερίζουσα καὶ ὑπολειπομένη φαίνεται. τοιαύτη γὰρ ἡ κίνησις τε ἡ περιφορὰ τοῦ κόσμου τοῦ περὶ τὴν γῆν. οὐκ ἰσοδρομοῦσα τοῖς οὐρανίοις. οὐδὲ ὁμαλῶς αὐτοῖς ἑπομένη· οὐδὲ ἀκριβῶς σφαιρική, ἅτε οὐ κατὰ φύσιν αὐτῶν οὕτω κινουμένων, ἀλλ' ὑποσυρομένων ὑπὸ τῆς τῶν θείων κινήσεως: +

ὅταν μὲν οὖν καθ' ἄστρα: +

οὐ τὸ δὲ φησὶ τὸ ὑπολαμβάνεσθαι τοὺς κομήτας, καὶ κατ' αὐτοὺς συνίστασθαι ὅτε φαίνεσθαι καὶ μὴ ἀεὶ περί τινι ἄστρῳ, μηκέτι ὅτι μὴ ὅτε περὶ ἄστρα γίνεται ἡ ἀνάκλασις, ἐστὶ κομήτης ἀπὸ τῆς ἀναθυμιάσεως τῆς περὶ τὸ ἄστρα τὸ φαινόμενον κομήτην ἐπὶ τὸν ἥλιον γινομένης, ὥσπερ οἱ περὶ Ἱπποκράτην λέγοντες αὐτὸν ὁμοίως γίνεσθαι τῇ ἅλῳ: +

περὶ μὲν οὖν τῆς ἅλω: +

μνημονεύσας δὲ τῆς ἅλω, περὶ μὲν ταύτης, ὕστερον ἐρεῖν ἐπαγγέλλεται. τοῦ δὲ πυρώδη τὴν σύστασιν εἶναι τῶν τε κομητῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων σημεῖον φησὶν εἶναι, τὸ ἐπὶ πλεῖον αὐτοὺς γινομένους σημαίνειν αὐχμούς τε καὶ πνεύματα. ὅταν γὰρ ἡ θερμή τε καὶ πυρώδης ἀναθυμίασις

πλεονάζῃ· οὔτε γίνονται καὶ ὑπὸ τῆς τοιαύτης ἀναθυμιάσεως ξηρό-
τερος ἀὴρ γένηται, διακρινόμενος καὶ διαλυόμενος ὑπ' αὐτῶν,
τοῦ ἐξατμιζομένου καὶ κάτωθεν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀναφερομένου ὑγροῦ καὶ
κωλυομένου συνίστασθαι, καὶ μεταβάλλειν εἰς ὕδωρ. σαφὲς δ' ἔφη
ὁρᾶν. καὶ περὶ τοῦ τοιούτου πάθους τοῦ γινομένου ἐν τῷ ἀέρι, διὰ τὸ πλε-
ονάζειν τὴν θερμὴν ἀναθυμίασιν, ὁ Τανόκαιρος ἐν τῇ τοῦ περὶ τῶν
πνευμάτων τε καὶ ἀνέμων λόγου. οἱ δὲ λέγοντες νέφος εἶναι ἐν τοῖς τοιού-
τοις τὸ εἰς τὴν ἄνω χώραν ἀναπτώμενον καὶ ἐξαπτόμενον, οὐ καλῶς λέγουσι·
τὸ γὰρ νέφος, ὑγρὸν καὶ ἀνεπιτήδειον πρὸς ἔξαψιν. ἔδει λέγοντας αὐτὸν
εἰς ξηρότητα μεταβάλλειν, πολὺ μᾶλλον ἄμεινον μὴ νέφος λέγειν,
ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς πυκνὴν καὶ ξηρὰν ἀναθυμίασιν εἶναι τὴν τῶν τοιού-
των ὕλην: +

τῶν μὲν οὖν ~~πύκνοι~~ οἱ καὶ πλείους φαίνονται: +

τῶν μὲν οὖν πυκνοί τε καὶ πλείους κομῆται ὦσι τοιοῦτοι, ξηρότεροί τε
καὶ πνευματώδεις οἱ ἐνιαυτοί, διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν. ὅταν
δὲ ἄλλως ἐλάττους τε καὶ σπανιώτεροι καὶ ἀμαυρότεροι τὸ μέγεθος, ὁμοίως
μὲν οὐ γίνονται οἱ ἐνιαυτοὶ ξηροί τε καὶ πνευματώδεις. οὐ μὴν ἀλλὰ
γίνεταί τις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπερβολὴ πνεύματος ἢ κατὰ χρόνον ὡς ἐπὶ
πλεῖον παραμένειν, ἢ κατὰ μέγεθος, ὡς σφοδρότητι διαφέρειν.
πιστοῦται δὲ τὰ εἰρημένα διὰ τῆς ἱστορίας· καὶ γὰρ ὅτε ὁ ἐν Αἰγὸς πο-
ταμοῖς λίθος ἀπὸ τοῦ ἀέρος κατηνέχθη ἡμέρας οὔσης, ὑπὸ πνεύ-
ματος ἀλλαχόθεν ἀρθεὶς βιαίου, ἔτυχε καὶ τότε κομήτης ἀστὴρ γε-
γονὼς ἀφ' ἑσπέρας. ἀλλὰ καὶ ὅτε ὁ μέγας κομήτης ἐγένετο, οὗ
τε πρὸ ὀλίγου ἐμνημόνευσεν ὡς γενομένου περὶ τὸν Ἀχαΐας σεισμόν.
ξηρὸς δ' ὢν ὁ χειμὼν καὶ βόρειος καὶ τὸ κῦμα τὸ ἐπικλύσαν τὰς πόλεις
τῶν ἐν Ἀχαΐᾳ, δι' ἐναντίωσιν πνευμάτων ἐγένετο· βορέου γὰρ ἐν τῷ
κατέπνεοντος, ἐν τῷ πελάγει νότος σφοδρός: +

τοῦ δὲ ἐπ' ἄρχοντος Νικομάχου: +

καὶ τὸ περὶ Κόρινθον δὲ πνεῦμα ὃ τότε γέγονε, καὶ τότε φησὶ κομήτην πρὸς ὀλί-
γας ἡμέρας οὖσαν εἶναι, ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησι Νικομάχου περὶ τὸν ἰσημερινόν

κύκλον, ὅτι τὰ κομήτας αὐτὰ ὡς ἐπιφέρει, ὡσπερεὶ αἴτια ταύτης συστάσεως: +

οὐδὲ μὴ γίνεσθαι πολλοὺς μηδὲ πολλάκις: +

οὐδὲ μὴ γίνεσθαι πολλούς φησι, μηδὲ πολλάκις κομήτας ὡς περὶ τοὺς διᾴττοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς γινομένους μᾶλλον γίνεσθαι ἐκτὸς τῶν τροπικῶν· ἣν αἰτίαν φησὶν εἶναι, τήν τε τοῦ ἡλίου κίνησιν καὶ τὴν τῶν ἄλλων πλανήτων ἀστέρων, μεταξὺ τῶν τροπικῶν κινουμένων· διὰ τὴν γὰρ τοῦ ζωδιακοῦ θέσιν, καθ' ὃν ἡ τούτων κίνησις, οὐ μόνον ἐκκρίνουσι πᾶν τὸ ἀναφερόμενον ὑγρόν, ἀναξηραίνοντες αὐτὸ τῇ κινήσει, ἀλλὰ καὶ διακρίνουσι καὶ λεπτύνουσι τὰς πυκνοτέρας καὶ πεπλεγμένας ἀναθυμιάσεις, αἵτινές εἰσιν ὕλη τῶν κομητῶν μάλιστα. δεῖ αἰτίαν φησὶν εἶναι τοῦ μὴ γίνεσθαι κατὰ ταῦτα τὰ μέρη κομήτας πολλάκις, ὅτι τὸ πλεῖστον τῆς τοιαύτης ἀναθυμιάσεως ἀθροίζεται εἰς τὸν γαλαξίαν. τοῦτ' ἔστι τοῦ γαλαξίου καλουμένου κύκλου, περὶ οὗ τὸν λόγον ἐφεξῆς ποιεῖται: +

πῶς δὲ καὶ διὰ τίνα αἰτίαν γίνεται καὶ τί ἐστι τὸ γάλα λεγόμενον ἤδη: +

Προτέθεικε μὲν περὶ τοῦ γαλαξίου κύκλου ποιήσασθαι τὸν λόγον, καλεῖ δὲ αὐτὸν γάλα. τίνα δὲ ἐστὶν ἃ ζητήσει περὶ αὐτοῦ, προείρηκε, τί τέ ἐστιν ἃ ζητήσει περὶ αὐτοῦ, καὶ πῶς γίνεται καὶ διὰ τίνα αἰτίαν. ὥσπερ δὲ καὶ περὶ τῶν κομητῶν τὸν λόγον ποιούμενος πρῶτον τὰς καταβεβλημένας περὶ αὐτῶν ὑπό τινων πρὸ αὐτοῦ δόξας ἱστόρησέ τε καὶ ἐξήτασεν, οὕτω ποιεῖ καὶ περὶ τούτου. ἱστορεῖ δὲ τῶν καλουμένων Πυθαγορείων τινάς, ὁδὸν λέγειν εἶναι τὸν κύκλον τοῦτον. τοῖς μὲν τῶν ἀστέρων τινὸς τῶν ἐκπεσόντων κατὰ τὴν λεγομένην ἐπὶ Φαέθοντος γενέσθαι φθοράν, ἐκπυρώσεως γενομένης. οἱ δέ τινές φασιν αὐτῶν, τὸν ἥλιον πρότερον τοῦτον φέρεσθαι· διὸ καὶ διακεκαῦσθαι τὸν τόπον ὑπὸ τῆς σφαίρας αὐτοῦ. μνημονεύσας δὲ τῆς δόξης ταύτης, ἐπιφέρει τὸ ἀκολούθως λεγόμενον ἐν αὐτοῖς. ἄτοπον γὰρ τὸ τοιοῦτον αἴτιον· ἔδει γὰρ τὸν τῶν ζωδίων κύκλον, καθ' ὃν νῦν ὁ ἥλιος φέρεται, τοιοῦτον πάθος ἐκείνῳ πεπονθέναι, καὶ ἔτι μᾶλλον. κατὰ γὰρ τοῦτον οὐχ ὁ ἥλιος μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι πλανῆτες πάντες τὴν κίνησιν ποιοῦνται· ἀλλὰ μὴν οὐδὲν περὶ αὐτὸν τοιοῦτον πάθος. δῆλος γὰρ ἡμῖν καὶ φανερὸς ἅπας ὁ κύκλος γίνεται· ἀεὶ γὰρ καὶ νυκτὸς τὸ ἡμικύκλιον φανερόν ἐστι· καὶ οὐδὲν φαίνεται τοιοῦτον περὶ αὐτὸν πάθος. πλὴν καθὸ μόριον συνάπτει πρὸς τὸν τοῦ πάθους γαλαξίαν κύκλον, οὐκ αὐτοῦ τοῦ φαινομένου ἰδίου τοῦ

ἀλλὰ τοῦ καθ' αὐτὸν μορίου τοῦ γαλαξίου ἐπισκοποῦντες τὸ ἐκείνου καθαρόν: +

οἱ δὲ περὶ ἀναξαγόραν καὶ δημόκριτον φῶς: +

ἀναξαγόρας δὲ καὶ δημόκριτος· φῶς εἶναι τὸ γάλα λέγουσιν ἄστρων τινῶν· ὁ γὰρ ἥλιος νύκτωρ ὑπὸ τὴν γῆν ἰών, ὅσα μὲν ὑπερλάμπει τῶν ὑπὲρ γῆς ὄντων ἀστέρων, αὐτῶν μὲν μὴ γίνεσθαι φανερὸν τὸ οἰκεῖον φῶς ἐμποδιζόμενον ὑπὸ τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων· ὅσοις δὲ ἡ σκιὰ τῆς γῆς ἐπιπροσθοῦσα ἐπισκοτεῖ, ὡς μὴ ἐπιλάμπεσθαι τῷ ἀπὸ τοῦ ἡλίου φωτί· τούτων δὲ τὸ οἰκεῖον φῶς ὁρᾶσθαι.

καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ γάλα: +

τὸ μὲν γάλα ἀεὶ τὸ αὐτό: +

μνημονεύσας δὲ καὶ ταύτης τῆς δόξης, ὅτι καὶ ἀδύνατον τὸ λεγόμενον, δείκνυσι· τὸ μὲν γὰρ γάλα, ἀεὶ ὁρᾶται καὶ τὸ αὐτὸ καὶ ὑπὸ τοῖς αὐτοῖς ὂν ἄστροις, ὑπὸ δὲ τοῦ ἡλίου ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς ἄστροις οὐχ ὁρᾶται, ἀλλὰ ἄλλοτε ἄλλα· οὐ γὰρ ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς μένων τόποις περιφέρεται· ὡς ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς ἄστροις τῶν ἀπλανῶν ἀναγκαῖον διαλάμπειν· ἀλλὰ διὰ τὴν οἰκείαν κίνησιν τὴν ἔμπαλιν γινομένην τῆς ὑπὸ τῆς ἀπλανοῦς, ἀεὶ πρὸς ἄλλους τῶν ἀπλανῶν τὴν αὐτὴν σχέσιν λαμβάνει· ὥστε ἔδει καὶ τὸν γαλαξίαν ἀεὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἄστροις καὶ ἐν ἄλλοις γίνεσθαι μέρεσι. ἔπειτα δὲ τοῦτο, μετὰ τῶν καθηκόντων· ὅτι μηδ' ἐοίκασι τινὰς τῶν ἀπλανῶν οἷς ἡ γῆ ἐπισκοτεῖ· μηδὲ ὁρᾶσθαι αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ ἡλίου καταφωτίζεσθαι, ἀλλὰ πάντας ἀεὶ φωτίζονται· δείκνυται γὰρ ἐν τοῖς ἀστρολογικοῖς, ὅτι ὁ ἥλιος τῆς γῆς ὢν πολλαπλασίων, καὶ τὸ διάστημα ὃ ἀφέστηκε τὰ ἄστρα ἀπὸ τῆς γῆς μεῖζον τοῦ διαστήματος οὗ ὁ ἥλιος διέστηκε τῆς γῆς· οἱ ἀπλανεῖς γὰρ ἀπέχουσι τῆς γῆς, πολλαπλάσιον τοῦ διαστήματος οὗ ὁ ἥλιος τῆς γῆς ἀφέστηκεν· ὥσπερ πάλιν καὶ τὸ τοῦ ἡλίου ἀπὸ τῆς γῆς ἀπόστημα, πολλαπλάσιον τοῦ ἀποστήματος οὗ ἀφέστηκεν αὐτῆς ἡ σελήνη· ὧν οὕτως ἐχόντων· οὐ πόρρω οὐδὲ πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς ὁ κῶνος αὖ ὁ ἀπὸ τῶν ἀκτίνων τῶν ἀπὸ τοῦ ἡλίου περιλαμπουσῶν τὴν γῆν καὶ συναπτουσῶν ἀλλήλαις γινόμενος· οὕτως ἐχόντων, οὐχ οἷόν τε τὴν ἀπὸ τῆς γῆς σκιάν, ἥ τις ἐστὶν ἡ νύξ, ἐπὶ τοσοῦτον ἐκτείνεσθαι, ὡς ἐπισκοτεῖν δύνασθαι τοῖς τῶν ἀπλανῶν· κῶνος μὲν γὰρ ἡ σκιὰ γίνεται, ὅταν μεῖζον ἡ σφαῖρα ἡ φωτίζουσα τῆς φωτιζομένης ᾖ· οὕτω δὲ ὁ κῶνος περιγράφεται, ὑπὸ τοῦ τῆς φωτιζούσης σφαίρας φωτός· ὥστε καὶ ἐκεῖνος αἱ ἀκτῖνες καὶ τὸ περι-

καὶ τὰ κοινωνικὰ τινὰ περιφέρειαν συμβάλλουσιν ἀλλήλοις καὶ τὰ τοῖς πλα-
νήτοις ἐπιβάλλειν τὸ φῶς, καὶ πάντας περιορᾶν. ἐμνημόνευσε δὲ καὶ τῆς σκιᾶς
ὅτι τοσαύτης διαστήματα ἀπὸ τῆς γῆς ἐλείπετο, ἢ τὸ τοῦ ἡλίου, ὑπὲρ τοῦ ἐνδέ-
ξασθαι, ὅτι τὰ ἄστρα μὲν οὐδὲ κατὰ τὸ ποσὸν ἐμπίπτει τοσαῦτα ποτὲ εἰς τὴν ἀπὸ τῆς
σκιᾶς καὶ μὴ ὁρᾶσθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου, μηδὲ προλάμπεσθαι, καὶ οὕτως κα-
λάμπειν. τῶν δὲ πλανωμένων τινάς, ἀδύνατον· μὴ δυναμένης τῆς γῆς τοσαύτην
ποιεῖν σκιάν: +

Τί δ' ἐστὶ [illegible] ὑπόληψις: +

ρίτων δέ φησι δόξαν εἶναι περὶ τοῦ γάλακτος, τὴν λέγουσαν ἀνάκλασιν
εἶναι τὸ γάλα τῆς ἡμετέρας ὄψεως ἀπό τινος ἀναθυμιάσεως, ἢ τὸ εἶναι
τὸ γάλα ἐπὶ τὸν ἥλιον ἔνοπτρον γινόμενον τῆς ὄψεως ἀπὸ τοῦ ἡλίου ὑπὸ τῆς
ὁρωμένης ὀφθαλμοῖς, ὡς ἔλεγον οἱ περὶ Ἱπποκράτην καὶ τὸν Αἰσχύλον γίνεσθαι. περὶ
δὲ δόξαν ἄρτι μνημονεύει τινές, ἡ τοιαύτη μίαν τινὰ τῶν Πυθαγορικῶν,
οἳ ὁδὸν μὲν ἔλεγον τὸ γάλα, ἀλλ' οἱ μὲν τοῦ ἡλίου· οἱ δέ, ἀστέρος τινὸς τῶν ἐκ-
πεσόντων ἐν τῷ ὑπὸ καιρὸν τῇ ἐπὶ Φαέθοντος φθορᾷ. ἢ τούτων τὴν δόξαν
ὡς τὰ ἄλλα κενὴν καὶ μυθώδη παραιτούμενος, διὰ τοῦτο οὐδὲ ἀπελέγχει πρὸς
αὐτήν, πρὸς δὲ τὰς ἄλλας λέγων· ὁ δὲ εἰκότως καὶ ῥηθεῖσα μόνον, τὸ ἄτοπον
τὸ αὐτῆς δεῖξαι: +

Ἀδύνατον δὲ καὶ τοῦτο: +

Τί δὲ καὶ ἡ τῆς ἀνακλάσεως δόξα ἀδύνατος, δείκνυσιν οὕτως. ἐν οἷς καὶ τὰ
ἀνακλώμενα ὁρᾶται, τρία εἶναι· ἐν τούτοις ἐὰν πάντα ἠρεμῇ· τό τε ὁρῶν καὶ τὸ ἔνο-
πτρον καὶ τὸ ὁρώμενον· τὸ δὲ ἅπαν ἐπὶ νῦν δηλωτικόν, τοῦ ἅπαν, καὶ ἀκριβῶς
τῶν εἰρημένων ἠρεμούντων, ἀνάγκη ἐν τῷ αὐτῷ σημείῳ ὄντος, καὶ μέρει τοῦ ἐνόπτρου,
τὸ αὐτὸ μέρος τῆς ἐμφάσεως φαίνεσθαι. πάντων γὰρ δὴ τῶν ἢ ἐμφαινόντων καὶ οἷς
τε τῶν ἠρεμούντων, ἀνάγκη καὶ τὴν ἔμφασιν ἠρεμεῖν, καὶ ἐν ταὐτῷ φαίνεσθαι.
εἰ δὲ ἡ μὲν ὄψις κινουμένη τὸ δὲ καὶ τὸ ἔνοπτρον καὶ τὸ ὁρώμενον. πρὸς ἄλληλα
τὸ ὁρώμενον, πρὸς μὲν τὸν ὁρῶντα τὸ αὐτὸ διάστημα φυλάσσοι. πρὸς δὲ τὸ ἔνοπτρον
κινοῖτο. ἀλλὰ μὴ δὴ ὁμοταχῶς αὐτοῖς κινοῖτο καὶ συμμεταβάλλοιτο. ἀδύνατον τὴν
αὐτὴν ἔμφασιν κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος γίνεσθαι καὶ ὁρᾶσθαι τοῦ κατόπτρου. τὸ μὲν
γὰρ ὁμοταχῶς κινεῖσθαι, τό τε κάτοπτρον καὶ τὸ ὁρώμενον ἄλλοτε κατ' ἄλλο μέρος

τοῦ κατόπτρου ἡ ἔμφασις ὁρᾶσθαι δοκεῖ, ἄλλως ἐχόντων αὐτῶν πρὸς ἄλληλα διὰ τὴν αὐτῶν κίνησιν ἢ λαμβανόντων. τὰ δὲ μὴ τηρεῖν τὸ διάστημα φυλάττοντα αὐτὰ πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ ποτὲ μὲν πλέον ἀφίστασθαι, ποτὲ δὲ ἐγγυτέρω γίνεσθαι, μεταβάλλει ἡ ἔμφασις. πορρωτέρου μὲν γὰρ ἀφισταμένου τοῦ ὁρωμένου, ἐν βάθει μᾶλλον τοῦ κατόπτρου τὸ ὁρώμενον ὁρᾶσθαι δοκεῖ· ἐὰν δὲ ἐγγυτέρω προσιόντος τῷ κατόπτρῳ, ἐγγυτέρω τῆς ἐπιφανείας τοῦ κατόπτρου ἡ ἔμφασις φανήσεσθαι, ἢ τὸ πρὸς ἄλληλα δὲ μὴ ἰσοταχῶς μηδὲ ἐν τῷ αὐτῷ διαστήματι ἀπ, οὕτω καὶ τὸ βάθος ἀπόστασιν αὐτῶν λαμβανόντων διαφέρουσι γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν αὐτῶν κινήσεων· παραλλαγὴ γὰρ ἔσται τοῦ διαστήματος, εἰ μὴ ὁμοίως ἀλλήλοις ἀμφότερα συμπεριφέροιτο, οὕτω γὰρ δύναιτο ἂν ἀμφότερα σώζειν πρὸς τὸ ὁρῶν τὸ αὐτὸ διάστημα, εἰ μὴ καὶ τὸ βάθος μεθίσταιτο πρὸς ὃν τὰ ἀλλήλοις ἢ πάλιν ἀφιστάμενα, ἀλλ᾽ ἀεὶ κατὰ μόνων τῶν ἰσοταχῆ μεταβασιν. τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, κινουμένων ἐπὶ τῶν προκειμένων τοῦ τε λεγομένου κατόπτρου καὶ τοῦ ὁρωμένου, ἔμφασιν γίνεσθαι τὴν ἀνάκλασιν, ἠρεμούντων τῶν ὁρώντων, ἐὰν καὶ αὐτὸ τὸ ὁρῶν τὸ ὁρώμενον, οὐ καταλλάσσει τὸ ὁρώμενον. ἀλλὰ μὴν ἐπὶ τοῦ γάλακτος ἠρεμούντων μὲν ὁρώντων ἠρεμούντων καὶ ἰσοταχῶς ἀφεστώτων ἑκατέρου τοῦ τε λεγομένου κατόπτρου, τοῦ τε δὴ αὐτοῦ τοῦ ὁρωμένου, ὑπὲρ οὗ γὰρ ἡ πάλιν ἐπέχει· καὶ περὶ αὐτὴν κινεῖται τὰ ἐγκυκλούμενα· ἴσον ἕκαστον αὐτοῖς ὥσπερ ἀεὶ μέρος ἀπέχοντα : +

ἀεὶ δὲ ἄστρα ταῦτα τοῦ γάλακτος κυκλοῦντα κινεῖται : +

οὔτε ἐστὶ τὸ κάτοπτρον· ἐν γὰρ ὁ κύκλος περὶ ἕκαστα, ἕκαστα δὲ κινεῖται, ἀνάγκη τὴν ἔμφασιν κινεῖσθαι, ἐν ᾧ τὸ κάτοπτρον λαμβάνουσι. κινεῖται δὲ καὶ ὁ ἥλιος οὐχ ὁρᾶσθαι λέγουσιν, ἐν τῷ τοῦ γάλακτος κύκλῳ ἐπ᾽ αὐτὸν γινομένης τῆς ἀνακλάσεως, καὶ οὐκ ἰσοταχῶς κινεῖται. οὗ σημεῖον παρέθετο τὸν δελφῖνα περὶ οὗ καὶ αὐτὸν ὄντα ἐν τοῖς ἀπλανέσιν ὁ τοῦ γάλακτος κύκλος ἐστί· ποτὲ μὲν ἕωθεν ἐπιτέλλειν· ποτὲ δὲ μεσουρανοῦντος· καὶ τοιαῦτα ταχέως ἐκινεῖτο τῷ ἡλίῳ, ἀεὶ ἕωθεν ἐπιτέλλει, ἢ ἀεὶ μεσουρανοῦντος. οὕτω γὰρ ἂν τὴν αὐτὴν σχέσιν καὶ τὸ αὐτὸ διάστημα πρὸς τὸν ἥλιον ἔσωζε. κινουμένων δὲ τούτων οὕτως, ὅμως οὐδὲν ἧττον τὰ τέλεια ἀεὶ καὶ τὰ αὐτὰ μέρη καὶ τοῖς αὐτοῖς ἄστροις ὁρᾶται· καίτοι ἦν ἡ ἔμφασις καὶ μὴ δι᾽ αὐτὰ τὰ ὁρώμενα,

ἴδιον οὐχ ὑπάρχει τὸ ὁρώμενον, οὐκ ἔσται τοῦτο γίνεσθαι: +

τὸ δὲ νῦν κάτοπτρον ὕδατι: +

προστέθεικε δὲ τοῖς προειρημένοις καὶ ἄλλο ἀναιρετικὸν τῆς προειρημένης δόξης· τὸ νῦν κάτοπτρον ὕδατι καὶ τοῖς τοιούτοις ἐνόπτροις, τὸ γάλα κεῖσθαι φαίνεσθαι. ἄτοπον δὲ εἶναι τὸ λέγειν καὶ τὸ τὴν ὄψιν ἀνακλᾶσθαι ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἐπὶ τὸν ἥλιον· ἄτερ τοῦ γίνεσθαι, οὐκ ἔσται τὸ νῦν κάτοπτρον τὸ τοῦ γάλακτος εἶναι τὸ ἐμφαινόμενον αὐτῷ ἀρχὴν καὶ δὲ ὁρώμενον, ἢ ἀπὸ μὲν τοῦ ὕδατος λέγει ὥστε τὸ γάλα γίνεσθαι τὴν ἀνάκλασιν· ἀπὸ δὲ τούτου πάλιν ἐπὶ τὸν ἥλιον. λίαν γὰρ ἄτοπος ἡ διπλῆ ἀνάκλασις διὰ τὸ διάστημα: +

τί μὲν οὖν δὲ ὁ δὲ τῶν πλανητῶν οὐδενός: +

ἱστορήσας τὰς προκαταβεβλημένας δόξας, καὶ δείξας πάσας ψευδεῖς τε καὶ ἀδυνάτους, ὑπομιμνήσκει τῶν εἰρημένων τε καὶ δεδειγμένων: +

ἡμεῖς δὲ λέγωμεν ἀναλαβόντες τὴν ὑποκειμένην ἀρχὴν ἡμῖν: +

καὶ αὐτοῦ δόξαν προτέθηκε διὰ τούτων, προσχρῆται δὲ τοῖς προειρημένοις. ἔκειτο δὲ αὐτῷ τό τε ἔσχατον τοῦ ἀέρος καὶ ἐπιπολάζον αὐτῷ, εἶναι δυνάμει πῦρ τουτέστι θερμὴ καὶ ξηρὰ ἀναθυμίασις καὶ ἐπιτήδειος πρὸς ἔξαψιν. κινουμένου δὲ τοῦ ἀέρος καὶ διακρινομένου ὑπὸ τῆς τῶν οὐρανίων περιφορᾶς ἡ προειρημένη ἀναθυμίασις, ἀποκρίνεσθαι ἀπ' αὐτοῦ καὶ μετεωρίζεσθαι ἡ πυκνοτέρα ἀναθυμίασις τοιαύτη οὖσα, ὥστε ἀπ' αὐτοῦ γίνεσθαι τοὺς κομήτας κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον. ἐπεὶ δὲ τῶν κομητῶν, οἱ μὲν ἰδίᾳ καθ' αὑτοὺς συνίστανται ὡς προείρηται· οἱ δέ, καὶ ἀπό τινων ἄστρων τῶν ἀπλανῶν ἢ τῶν πλανωμένων, συγκινουμένων συμπεριφέρονται· ὡς δοκεῖν τοῦ ἀστέρος τινὸς κόμην εἶναι, ἐπὶ τούτου διαμένοντες, ἀφ' οὗ συνεχῶς τε αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ἀέρος χορηγία γίνεται, ἀναφερομένης κατὰ τοῦτο ἀπ' αὐτοῦ εὐκράτου τε πρὸς ἔξαψιν καὶ εὐκράτου ἀναθυμιάσεως: +

οἷον τοῦτο δὴ δεῖ νοῆσαι γινόμενον: +

τό φησιν ἐπὶ τοῦ γάλακτος, τοιοῦτον τὸ γινόμενον ἐπινοῆσαι, ὁποῖον ἐπὶ τῶν κομητῶν τῶν ἐπὶ τῶν ἄστρων συνισταμένων· ὥσπερ γὰρ τῷ ἡλίῳ πολλάκις ἡ ὑπ' αὐτοῦ γινομένη σύστασις, ἀφ' ἧς ἡ ἅλως καὶ τὰ τῆς πρὸς τὸν ἥλιον ἀνακλάσεως γίνεται, κινουμένῳ συμπεριφέρεται ἐπὶ πολύ· ἀλλὰ καὶ τῇ σελήνῃ

+

οὕτως οἱ κομῆται τοῖς ἄστροις ὑφίστανται τούτῳ διαφέροντες τῆς ἅλω, ὅτι
ἐκείνη μέν, ἐξ ἀνακλάσεως φωτίζεται· οἱ δὲ κομῆται ἐν αὐτοῖς τὸ φῶς
ἔχουσιν ὡς προείρηκεν· ἐπεὶ ἀμφότερα ἀναθυμιάσεως πυκνῆς τε καὶ ξηρᾶς·
τε ἀλλὰ καὶ τὸ γάλα ὁμοίας τῆς ἀναθυμιάσεως τῇ κόμῃ· ὅταν γὰρ ἐπάνω ἑκάστου περὶ ἓν — galaxias e exhalatione fiunt
ἄστρον ἀναθυμιάσεως τοιαύτης γενομένης κόμην ποιεῖ, τοῦτο περὶ τοσαῦτα — cometae
ἄστρα συναθροιζόμενον, τοῖς καθ' ἡμᾶς τὸ γάλα φαίνεται, τὸν καλούμενον
ποιεῖ γαλαξίαν κύκλον: +

γὰρ περὶ ἓν ἄστρα γίνεται, καὶ τοῦτο περὶ ὅλον τὸν οὐρανὸν τὸ πολὺ πλέον γίνεσθαι: c
ουτέστι τὸ κυκλοφορικὸν σῶμα· τοῦτο γὰρ ἐδήλωσεν ἀπὸ τοῦ καὶ τὴν αὐτοῦ φορὰν
ἅπασαν· ἐπεὶ γὰρ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ σύμπας κόσμος, καλεῖται δὲ καὶ τὸ θεῖον σῶμα
πᾶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπλανὴς σφαῖρα ἐπὶ τινος ἐχρήσατο τῷ τοῦ οὐρανοῦ ὀνόματι,
ἐδήλωσε τῇ προσθήκῃ· ἐπὶ γὰρ τῆς ἀπλανοῦς· ἀπὸ τοῦ γὰρ κινηθέντα τῶν ἄστρων : σχό
συμβαίνει ὥσπερ ἀπὸ τῆς ἐκείνου κινήσεως τῶν ὑπὸ τούτου ἀναθυμιάσεων, ἀεὶ —
κρατεῖσθαι οὐσῶν καὶ πυκνῇ πρὸς ἔξαψιν, ἐξάπτεσθαι· τοῦτο εὔλογον καὶ ἐπὶ
παντὸς τοῦ οὐρανοῦ γίνεσθαι, τουτέστι τῆς ἀπλανοῦς σφαίρας καὶ πάσης
τῆς περιφορᾶς· ὅτι δὲ εὔλογον τὸ εἰρημένον παρέστησεν· εἰ γὰρ ἡ τῶν ἄστρων
κίνησις ποιεῖ τι τοιοῦτον, εὔλογον καὶ τὴν τῶν πάντων τοῦτο δύνασθαι ποιεῖν,
καὶ ἐκριπίζειν καὶ ἐξάπτειν τὰς ὑπὸ ταύτας ἀναθυμιάσεις, καὶ συναφθη-
κεσθαι· εὐλογώτερον δὲ μᾶλλον τὸ τοιοῦτον γίνεσθαι, καθ' ὃ μέρος
τοῦ οὐρανοῦ, πλεῖστοι καὶ πυκνότεροι καὶ μέγιστοι ἀστέρες εἰσί: +

αἱ πρὸς τούτοις: + c

δείξας δὲ ὅτι καθόλου τὸν οὐρανὸν εὔλογον τὸ προειρημένον γίνεσθαι, ἑξῆς τὴν αἰτίαν
προτίθησι, τοῦ κατὰ μὲν τοιοῦτον τὸ τοιοῦτον πάθος ὁρᾶσθαι τηνικάδε· κατὰ
δὲ τὸ μή· κατὰ μὲν δὴ τὸν ζωδιακόν φησι, μὴ μὲν διὰ τὴν τοιαύτην ἀναθυμίασίν τε
καὶ σύστασιν· καὶ τοιοῦτον τὴν ἀπλανῆ, οὐχ ὅτι μὴ γίνεται, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὸν,
ὅ τε ἥλιος καὶ οἱ ἄλλοι κινούμενοι πλανῆτες, διακρίνουσι καὶ λεπτύνουσι τὴν
τοιαύτην σύστασιν· διὰ τοῦτο γὰρ ὡς προείρηται καὶ οἱ πολλοὶ τῶν κομητῶν
ἐκτὸς τῶν τροπικῶν συνίστανται, ὅτι μὴ κατὰ τοῦτον οἱ πλανῆτες φέρονται.
οὐ γὰρ ὑπερβαίνουσι τὸν ζωδιακόν, ὃς τῶν τροπικῶν ἐφάπτεται μόνον· ὅτι δὲ αὐτὸν
φέρουσιν οἱ πλανῆτες κινοῦνται, ἀπὸ τοῦτο οὐ γίνεται τὸ γάλα, σημεῖον παρέ-
θετο,

τὸ μὴ δὲ ὑπὸ τὸν ἥλιον ποτέ, μὴ δὲ ὑπὸ τὴν σελήνην κόμην συνίστασθαι. τὰς δ' ἀστέρας διακρίνεσθαι ὑπὸ τούτων τὰς τοιαύτας ἀναθυμιάσεις ὡς παντελῶς ὡς κωλύεσθαι τὴν σύστασιν αὐτῶν εἶναι, ὁ δὲ ὑπὸ τούτους μὴ γίνεσθαι τοιαύτη σύστασις, οὐδ' ἔτι καὶ τὸν κύκλον τοῦτον γένοιτο, καθ' ὃν οὗτοι περιφέρονται. οὐχ ἅπας ἀλλὰ πάντες, ὁ δὲ κύκλος οὗτος καθ' ὃν φαίνεται τὸ γάλα, μέγιστός τέ ἐστι, τουτέστιν ὑπὸ τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας, καὶ ὑπὸ τὸν ἐγκύκλιον τῶν μεγίστων ἀστέρων καὶ οὕτως ἔχοντα, καὶ ὁ ζωδιακός. ἔτι δὲ καὶ τῇ θέσει τοὺς τροπικοὺς ὑπερβάλλει. ἔστι μὲν γὰρ λοξὸς καὶ αὐτός, καὶ οὐ διὰ πόλων αὐτ. ὑπερβάλλει μὲν τοὺς τροπικούς, καὶ ἄλλων τινῶν κύκλων ἐφάπτεται, οὐ πόρρω τῶν πόλων ὄντων. καὶ κεῖται τοῦ ζωδιακοῦ ἐκ πλαγίων, ὡς μὴ καθ' αὐτὸν τοὺς κινεῖσθαι τοὺς πλανήτας: +

ρὸς δὲ τούτοις: +

ἡ δὲ πλείους ἀστέρας ἔχει, πλήρης γὰρ ὁ τόπος φαίνεται ὤν, μεγίστων τε καὶ λαμπροτάτων ἀστέρων. καὶ ἔτι τῶν σποράδων καλουμένων. ἀνακαλοῦν ἀστέρα μὲν λέγων, ἀστερισμὸν ἀναπληροῦντα τῶν καθ' ἓν στερίζεσθαι τε στερεῶν, οἷον τῆς ἄρκτου ἢ τοῦ ὠρίωνος. ἢ τῆς παρθένου, ἢ τοῦ στεφάνου ἤ τινος ἄλλου, ὧν καὶ ἄρατος μνημονεύει. σποράδας δὲ τοὺς καθ' αὐτοὺς ὄντας περὶ ὧν καὶ ἄρατος οὕτω μνημονεύει λέγων. ἄλλοι δὲ σποράδην ὑποκάτω ὑδροχοοῦ, ἴδια δὲ εὔλογον αἰτίαν καὶ συνεχῶς κατὰ τούτους τὴν τοιαύτην ἀναθυμίασιν ἀθροίζεσθαι: +

ἡ μὲν οὖν περὶ δὲ καὶ γὰρ αὐτοῦ τοῦ κύκλου: +

ἡ μὲν οὖν ποιεῖται τοῦ, διὰ τὸ πλῆθος τῶν καθ' αὐτὸν ἀστέρων συνισταμένων τῶν ἀναθυμιάσεων καὶ ἀθροιζομένων τε καὶ ἐξαπτομένων, ποιεῖ τὸν τοῦ γαλαξίου κύκλον, ἵνα καὶ αὐτοῦ τοῦ κύκλου τοῦ τοῦ πλείω τὴν σύστασιν καὶ πλείον τὸ φῶς εἶναι ἐν τῷ ἑτέρῳ ἡμικυκλίῳ. καθ' ὃ καὶ διπλάσιον ἔχων ὁ γαλαξίας ὁρᾶται. ἐν ᾧ καὶ πλείω καὶ πυκνότερα τὰ ἄστρα ὁρᾶται ὄντα. ἐν τούτῳ γὰρ πλείω ὁρᾶται ὄντα τὰ ἄστρα, ἢ καὶ ἐν τῷ ἑτέρῳ ἡμικυκλίῳ. ὡς διὰ τὰ ἄστρα τῶν τούτων φορᾶς, τοῦ τὸν γαλαξίαν ποιοῦντος φέγγους γινομένου. εἰ γὰρ γίνεται ἐν τῷ κύκλῳ τούτῳ ἐν ᾧ πλεῖστα ὁρᾶται ἄστρα, καὶ αὐτοῦ τούτου πάλιν πλέον γίνεται, ἐν ᾧ πλείους τε καὶ μείζους ἀστέρες, εὔλογον τὰ ἄστρα καὶ τὴν τούτων κίνησιν

Exhalatio congregata ex astris facit circulum galaxiam.

τοῦ πάθους τοῦ κατὰ τὸν γαλαξίαν καὶ τῆς τοιαύτης συστάσεως αἴτια εἶναι: +

χωρίσθω ὅτι τὸ κίνημα ἐστὶ καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἄστρα: +

ἔστι δὲ καὶ διαγραφῆς παρὰ τοῖς δεικνῦσαι τὸν κύκλον τὸν ἐφ' οὗ ὁ γαλαξίας συνίσταται καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἄστρα, σύμφωνα δεικνῦσι τοῖς φαινομένοις τὰ εἰρημένα. ἐπειδὴ οἱ μὲν ἄλλοι ἀστέρες οἱ τῶν λοιπῶν κύκλων κατηστερίσθαι, τάξιν τινὰ οἰκείαν τὴν χώραν ἔχουσιν, ὡς δύνασθαι τὴν θέσιν αὐτῶν καὶ διὰ καταγραφῆς δεῖξαι· οἱ δὲ καλούμενοι σποράδες, οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ὡρισμένῃ τάξει· διὰ μὲν τῆς καταγραφῆς, οὐ δείκνυσι τοῦ τόπου τὰς ἐν τῷ κύκλῳ καθ' ὃν τὸ γάλα. γνώριμον δέ φησιν αὐτῶν εἶναι τὸ ἐν τῷ κύκλῳ τούτῳ πλῆθος, ἂν ἀναβλέπωμεν εἰς τὸν οὐρανόν. ἐν γὰρ μόνῳ τούτῳ τῶν κύκλων τῶν ἐν τῇ ἀπλανεῖ, τὰ μεταξὺ τῶν ἄλλων ἄστρων, πλήρη μικρῶν ἀστέρων ἐστίν. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις κύκλοις φανερά ἐστι διαλείμματα κενὰ ἄστρων. ἐπὶ τούτοις δὲ τῷ λόγῳ τῷ περὶ τοῦ γαλαξίου, ἐπιφέρει· ὅτι δὲ ἡ περὶ τῆς τῶν κομητῶν συστάσεως δόξα εἰρημένη καὶ ἀποδεδειγμένη αἰτία μετρίως εἰρῆσθαι δοκεῖ, τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπολαμβάνειν δεῖ καὶ τὸ γάλα συνίστασθαι. ὃ γὰρ ἐπὶ ἑνὸς περὶ ἓν ἄστρον γίνεται, τοῦτο ἐπὶ γαλαξίου περὶ ὅλον κύκλον ἤτοι τέον γίνεσθαι. ἀποδίδωσι δὲ καὶ ὁρισμόν τινα λόγον τοῦ γαλαξίου. εἶναι γάρ φησι τὸ γάλα τοῦ μεγίστου κύκλου κόμην διὰ τὴν ἔκκρισιν. διὰ τὸ γάλα δὲ καὶ τὴν αὐτοῦ ἀποκρινομένην καὶ ἀθροιζομένην συνεχῶς ἀναθυμίασιν, οὐδὲ πολλάκις φησὶ κομήτας συνίστασθαι. διὰ τὸ κατὰ τὴν περίοδον τὴν τοιαύτην ἀναθυμίασιν εἰς τοῦτον ἀποκρίνεσθαι τὸν τόπον: +

εἴρηται μὲν οὖν τῶν γινομένων: +

ὑπομιμνήσκει περὶ ὧν εἴρηκεν, ἐπὶ τῶν δὲ τῷ περὶ τὴν γῆν κόσμῳ ὅς περιέστιν ὁ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ, προστίθησι τὸ τῷ συνεχεῖ τῆς φορᾶς. οὐ γὰρ περὶ πάντων εἴρηκε τῶν γινομένων ἐν τῷ περὶ τὴν γῆν κόσμῳ, ἀλλὰ περὶ μόνων ἐν τῷ μετὰ αὐτοῦ, ὅ ἐστι κατὰ τὸ ὁμοίως φορᾶς ἁπτόμενον αὐτοῦ. τὸ γὰρ ἁπτόμενον συνεχές ἐστι. τῶν δὲ τῆς ξηρᾶς καὶ θερμῆς ἀναθυμιάσεως: +

περὶ δὲ τοῦ τῇ θέσει μὲν δευτέρου τόπου: +

ἤτοι τοῦ τόπου ὅς ἐστι δεύτερος μὲν κατὰ τὸ συνεχὲς τῆς φορᾶς, πρῶτος δὲ περὶ τὴν γῆν τόπος, αὐτὸς ἐξηγεῖται, διὰ τὸ οὗτος κοινὸς ὕδατός τε τόπος καὶ ἀέρος.

+

περὶ δὲ τῶν ἄνω τὰ γένεσιν αὐτοῦ ἔσχεν, ὅτι ἃ λέγει περὶ τῶν γινομένων ἐν τούτοις ἄνω. ὁρᾶται γὰρ καὶ ὅτε περὶ ἀστραπὰς καὶ ὕδωρ καὶ τὰ τοιαῦτα γίνεται καὶ ὑπὸ γῆν. εἰ γὰρ τῆς τῶν ὑπὸ γῆν γενέσεως, πηγαί τε καὶ σεισμοί: +

ἐπιτέον δὲ καὶ τούτων τὰς ἀρχάς: + c c

ἀκολούθως φησὶ δεῖν καὶ ἐπὶ τούτων καὶ τῶν ἐν τούτοις γινομένων πάντων τὰς αἰτίας πρῶτον λαβεῖν, τήν τε ὑλικὴν καὶ τὴν ποιητικήν τε καὶ κινητικήν. κινητικὴν μὲν οὖν καὶ ποιητικὴν πάντων τῶν τοιούτων φησὶν εἶναι τὸν κύκλον λεγόμενον τὸν ζωδιακόν· ἐν γὰρ τούτῳ καὶ κατὰ τοῦτον ὁ ἥλιος φερόμενος, φανερῶς τὸ μὲν διακρίνει τῶν ὑποκειμένων σωμάτων λεπτύνων· τά τε ὕδατα τὰ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ αὐτὴν τὴν γῆν, καὶ τὰς ἀναθυμιάσεις ποιεῖ πλησίον γινόμενος αὐτῶν· τὸ δὲ συγκρίνει πάλιν ἀφιστάμενος πόρρω. ὅτε γὰρ συγκρίνεται ἡ ὑγρὰ ἀναθυμίασις, γίνεται νέφη καὶ ὕδατα· τῇ γὰρ προσόδῳ τε καὶ ἀφόδῳ τῶν ἐναντίων παθῶν αἴτιος γίνεται· καὶ ποτὲ μὲν γενέσεως, ποτὲ δὲ καὶ φθορᾶς: +

μὲν οὖν ὡς κινοῦσα καὶ κυρία καὶ πρώτη τῶν ἀρχῶν, ὁ κύκλος ἐστίν: + c

εἰπὼν δὲ τὸν ἥλιον ποιητικὸν τῶν παθῶν τε καὶ τῶν γινομένων ἐν τῷ τοῦ ὕδατος καὶ τῷ τοῦ ἀέρος τόπῳ κινεῖσθαι, περὶ ὧν εἰπεῖν προστίθεται ἑξῆς λέγειν, πῶς οὗτος αἴτιός ἐστι· καί φησιν ὡς ἡ ὕλη τούτων αἰτία ἀκινήτου. μενούσης γὰρ ἐν μέσῳ τῆς γῆς, τὸ περὶ αὐτὴν ὑγρὸν ὑπό τε τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητος καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλης τῆς ἄνωθεν γινόμενον λεπτότερον, φέρεται ἄνω· ὅταν δὲ ἡ θερμότης ἡ ἀναφέρουσα μὲν τὴν ἀναθυμίασιν ταύτην, ἀπολείπῃ αὐτήν, ἡ τε ἐκκριθεῖσα καὶ εἰς τὸ ἄνω ἀνενεχθεῖσα· αὕτη γὰρ ἡ κατὰ φύσιν φορά, τῆς τοιαύτης φύσεως τῆς θερμῆς καὶ ξηρᾶς τῆς καπνώδους, ἡ καὶ σβεσθεῖσα τὰ μετέωρα ἀρθεῖσα ἀπὸ τῆς γῆς ἐν τοῖς ψυχροτέροις γενέσθαι τόποις· ψυχρότεροι γὰρ τόποι ὡς εἴρηκα τε ἤδη καὶ ὁ ἀήρ, ὅπου παύονται αἱ ἀνακλώμεναι αἱ ἀπὸ τῆς γῆς τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου γινόμεναι. συνίσταται πάλιν ἡ ἀτμὶς εἰς ὕδωρ· καὶ μεταβάλλουσα δὲ τοῦτο πάλιν φέρεται κάτω. αὕτη γὰρ τοῦ ὕδατος ἡ κατὰ φύσιν φορά: +

ἐστὶν ἡ μὲν ἐξ ὕδατος ἀναθυμίασις: + c c

ἔστι δὲ ἡ μὲν ἐξ ὕδατος μεταβολή, καὶ ἡ ἐκ τούτου γινομένη ἀναθυμίασις ἀτμίς, μεταξὺ οὖσα τοῦ τε ὕδατος, ἐξ οὗ μεταβάλλει, καὶ τοῦ γινομένου

λζ/

ἐξ αὐτῆς. ἡ δὲ ἐξ ἀέρος σύγκρισις καὶ μεταβολὴ εἰς ὕδωρ, νέφος. τοῦτο γὰρ ἐπὶ
μεταξὺ ἀέρος τε, ἐξ οὗ, καὶ ὕδατος, εἰς ὅ. τὴν δὲ ὁμίχλην φησὶν ἀνάγκης
εἰς ὕδωρ συγκρίσεως καὶ μεταβολῆς τῆς νεφέλης περίττωμα. τὸ γὰρ ὑπο-
λειφθὲν ὑπὸ τῆς νεφέλης, ἐν τῇ εἰς ὕδωρ μεταβολῇ, ὁμίχλη. γίνεται δὲ
καὶ ἐν τῇ τῆς ἀτμίδος εἰς νέφος μεταβολῇ, ὁμίχλη. τῆς ἀτμίδος μὲν ὁμοῦ
συγκριθείσης τε καὶ πληθείσης. διὰ τοῦτο δέ φησι τὴν ὁμίχλην, σημεῖον ἂν εἶναι
μᾶλλον εὐδίας, ἢ ὕδατος. ὅτι ἐστὶ τὸ μὴ δυνηθὲν τοῦ νέφους οὕτω πληθῦναι,
ὡς ὕδωρ μεταβαλεῖν. ὥσπερ γὰρ νεφέλην ἄγονον φησὶν εἶναι τὴν ὁμίχλην.
γόνιμος μὲν γὰρ ἡ εἰς ὕδωρ μεταβαλλομένη. τοῦτο γὰρ αὐτῇ κατὰ φύσιν.
ἡ δὲ μὴ ἔχουσα τοῦτο, ἄγονος τοῦ τὴν νεφέλην κατὰ φύσιν: +

ίνεται ὁ κύκλος: + c c

ἰπὼν δὲ τῆς τοιαύτης ἀναθυμιάσεώς τε καὶ πάλιν συγκρίσεως αἴτιον εἶναι
τὸν ἥλιον, λέγει κυκλοτερῶς τοῦτον γίνεσθαι κατὰ τὴν τοῦ ἡλίου τοῦ ποιοῦντος
αὐτὸ μίμησιν. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνος εἰς τὰ πλάγια μεταβάλλων κινεῖται κύκλῳ,
οὕτω καὶ ἡ τοιαύτη ἀναθυμίασις ἀναφερομένη, ἐπὶ τοσοῦτον ἱσταμένη
ὡς νέφος, καὶ ἐκ νέφους εἰς ὕδωρ μεταβάλλουσα τε καὶ κάτω φερομένη,
κυκλῷ κινεῖται: +

δ δὲ νοῆσαι τοῦτον ὥσπερ ποταμὸν ῥέοντα: + c c

καλεῖ δὲ τὸν κύκλον τοῦτον τὸν ἄνω καὶ κάτω γινόμενον τῆς ἀναθυμιάσεως,
ποταμὸν ῥέοντα κοινῶς ἄνω τε καὶ κάτω, κοινὸν ὄντα ἀέρος τε καὶ ὕδατος.
ἀναθυμιώμενος μὲν γὰρ καὶ ἄνω φερόμενος, ἀήρ ἐστι. ὕδωρ δὲ ὅταν αὐτοῦ
μεταβάλλων, κάτω φέρηται. πλησίον μὲν οὖν ὄντος τοῦ ἡλίου, εἰς τὸ ἄνω
ἠρτῆσθαι τοῦ ποταμοῦ, ἀφισταμένου δὲ εἰς τὸ κάτω πάλιν. καὶ τοῦτο ἐνδελεχῶς,
κατὰ τὴν τάξιν. οὐ γὰρ οὕτως ἐνδελεχὲς ὡς καὶ μὴ διαλείπειν. ἀλλ᾿ οὕτως
ἐνδελεχές, ὡς πρώτην μὲν τὴν εἰς τὸ ἄνω φορὰν γίνεσθαι τῆς ἀναθυμιά-
σεως αἰρομένης. μετὰ ταύτην δέ, τὴν τοῦ ὕδατος εἰς τὸ κάτω. ὕλη γὰρ
τοῦ ὕδατος ἡ ἀναθυμίασις γίνεται, ὥσπερ καὶ τὸ ὕδωρ πάλιν τῆς ἀναθυμιά-
σεως. ἔοικε δὲ καὶ τὴν τῶν ἀρχαίων δόξαν ~~εἶχεν~~ ἔχον περὶ τοῦ ὠκεανοῦ,
ὡς κυκλοτερῶς τὴν γῆν περιρρέοντος, ἀπεικάσαι τῇ τοιαύτῃ ῥύσει τε μεταβο-
λῆς. λέγει δὲ οἰκείως τὸ ὄνομα κεῖσθαι, τὸ κατὰ ποταμοῦ τοῦ κάτω φερομένου
ὕδατος

αὐτῆς νέφους μεταβολῆς, καὶ τῆς διαφορᾶς αὐτοῦ. ἃ μὲν γὰρ κατὰ μικρὰ ἀφορίζοιτο, ψακὰς καλεῖται· ὅταν δὲ κατὰ μείζω καὶ ἀδρότερα, ὑετός. αἱ μὲν οὖν τοιαῦται ἀναθυμιάσεις τε καὶ μεταβολαί, κατὰ τὰς ἐναντίας ὥρας καὶ τὰς τοῦ ἡλίου τοιαύτας μεταβολὰς γίνεσθαι φησὶ τοῦτο, κατὰ τὰς κινήσεις αὐτοῦ, καθ᾽ ἃς καὶ αἱ ὧραι τοῦ ἔτους διαιροῦνται. γίνεται δέ τις καὶ καθημερινὴ ἀτμοῦ τῆς περὶ τὴν γῆν ὑγρότητος μεταβολή· καὶ αὐτὴ τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσα ἀπὸ τῆς τοῦ ἡλίου καθημερινῆς ὑπὲρ γῆν τε καὶ ὑπὸ γῆν πορείας. ἡ δὲ τῆς καθημερινῆς ἀτμίδος ὅσον ἂν μὴ δυνηθῇ μετεωρισθῆναι ἐπὶ πλεῖον διὰ ἀσθένειαν τοῦ ἀνάγοντος αὐτὴν θερμοῦ, τὸ ἔλαττον εἶναι τοῦ τῆς ἀναφορᾶς ἀτμίδος, ὃ ἦν ὕδωρ εἶπε, διὰ τὸ ὑγρὰν οὖσαν αὐτὴν εἰς ὕδωρ μεταβάλλειν ῥᾳδίως. ἢ πρὸς τὸ ἀναγόμενον ὕδωρ εἶπεν, ἀντὶ τοῦ πρὸς τὸ ἀναγόμενον εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ἐν ᾧ αὐτὴ εἰς ὕδωρ μεταβολή· ὅταν δὲ αὕτη μὴ δυνηθῇ ἐπὶ πλέον ἀνενεχθῆναι διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἀνάγοντος αὐτὴν θερμοῦ, ἐπὶ τῆς γῆς ψυχθεῖσα νύκτωρ, ψυχροτέρα γεγενημένη κατενεχθῇ, δρόσος τε καὶ πάχνη καλεῖται· διαφορὰ δὲ τούτων, ὅτι ἡ μὲν πάχνη γίνεται, ὅταν διὰ ψῦχος ἡ ἀτμὶς αὐτὴ παγῇ, πρὶν εἰς ὕδωρ μεταβαλεῖν. διὸ γίνεται ἡ πάχνη χειμῶνος, καὶ ἐν τοῖς χειμεριωτέροις τόποις. δρόσος δὲ γίνεται ὅταν τῷ μὴ πάνυ ψυχρὸν εἶναι τὸ περιέχον, φανῇ ἡ ἀτμὶς πρὸ τῆς πήξεως εἰς ὕδωρ μεταβαλοῦσα κατενεχθῆναι. ὅταν γὰρ μήτε οὕτως θερμὴ ὥστε ξηρανθῆναι τὴν ἀναθυμίασιν, μήτε οὕτως ψῦχος ὥστε παγῆναι, ἢ διὰ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους, ἢ διὰ τὸν τόπον ἐν ᾧ γίνεται, τότε γίνεται δρόσος. ἐπεὶ δὲ τῷ μὲν τὴν πάχνην ὑπὸ μείζονος ψύχους γίνεσθαι, ἔδειξε, διὰ τοῦ τὸ θερμότητα πλείονα ἔχον πλείονος πρὸς τὸ παγῆναι ψύχους δεῖσθαι. ἡ δὲ ἀτμὶς τοῦ ὕδατος θερμοτέρα, διὰ τὸ ἔχειν ἐν αὐτῇ τῶν ἀναγόντων αὐτὴν θερμότητα. πρὸς δὴ τὸ τοιοῦτο ἀδιάφορον εἰς τὸ παγῆναι, πολλοῦ ψύχους δεῖ. ἀμφότερα δέ φησι καὶ τὴν πάχνην καὶ τὴν δρόσον γίνεσθαι, αἰθρίας τε καὶ νηνεμίας. αἰθρίας μὲν γὰρ μὴ οὔσης, οὐκ ἂν ἡ ἀτμὶς ἀναφέροιτο· ξηρότητος γὰρ δεῖ πρὸς τὴν ἀναγωγὴν αὐτῆς καὶ λεπτότητος τῆς δι᾽ οὗ ἀναφέρεται. ἀνέμου δ᾽ ὄντος, οὐκ ἂν συνίσταιτο, ἀλλὰ διασκεδάννυται καὶ διαφθείροιτο. σημεῖον δὲ ποιεῖται τοῦ, τῶν τοιούτων συστάσεων δρόσου καὶ πάχνης, μὴ γίνεσθαι πόρρω

τῆς γῆς· καὶ δὲ ἐπὶ πολὺ μετεωρίζομένης τῆς ἀτμίδος, διὸ ἐπὶ τοῖς ὄρεσιν οὐ
δὲ ὕδρον αὐτῶν γίνεσθαι· αἰτίας δὲ ἀποδίδωσι τοῦ μὴ γίνεσθαι τοῦτο ἐπὶ
τῶν ὀρῶν, μίαν μὲν, ὅτι ἡ ἀτμὶς ἀναφέρεται ἀπὸ τῶν κοίλων καὶ ἐφύδρων τόπων,
ὡς ἂν ἀπὸ τοῦ θαλάσσης γινομένη· ἡ δὲ θερμότης ἡ ἀνάγουσα αὐτὴν, ἐλάττων
οὖσα τῆς ἀναγομένης, ὡς φορτίον πλέον, ἢ κατὰ τὸν τὸν φέροντα ὀλίγον
αὐτὴν μετεωρίζεσθαι, ἀφίησι πάλιν· ἄλλην δὲ, ὅτι ὁ ἀὴρ ὁ ἐν τοῖς ψυχροτέρ
τε ὁ πλησίον τῶν ὀρῶν, ῥᾳδίως κινεῖται συνεχῶς· συνεφελκόμενος καὶ αὐτὸς
τῇ τοῦ παντὸς περιφορᾷ· τῇ κινήσει δὲ διακρίνεται τὰς ἐν τούτοις τοῖς τόποις
γενομένας ἀναθυμιάσεις· ὁ γὰρ κοῖλος ἀὴρ καὶ ὁ μεταξὺ τῶν ὀρῶν ἐστὶν,
ὁ μὴ ζῶν ἀποσώμενος ἀπὸ τῆς τοῦ παντὸς περιφορᾶς· λέγει δὲ καὶ γίνεσθαι
τὴν δρόσον, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις χωρίοις νοτίου τοῦ καταστήματος ὄντος,
ἀλλ' οὐ βορείου· ἐν δὲ τῷ πόντῳ μόνῳ, βορείου ἀλλ' οὐ νοτίου· οὗ αἰτίαν ἀπο-
δίδωσιν· ὅτι γίνεται μὲν ἡ δρόσος εὐδίας οὐ χειμαίνοντος· ἔστι δὲ ἐν μὲν τοῖς
ἄλλοις τόποις ὁ νότος εὔδιος· ὁ δὲ βορέας, χειμερινός· διὰ τὴν ψυχρότητα
σώζει τὰς ἀναθυμιάσεις ὡς τῆς ἀνεγχθείσης ἀναθυμιάσεως ἀπὸ τῆς θερμότητος, σβέν-
νυσι τὴν θερμότητα· ἄλλως τε καὶ ὀλίγην οὖσαν· διὰ γὰρ ὀλιγότητα ταύτην
ἀπολλύμενον ἀναφερόμενον, ἀλλ' ἀνίεται τῆς δρόσου· ὁ ψυχρότερον
δὲ τὸ ὀλίγον, μὴ ἀναφερομένης δὲ, ἡ δρόσος γίνεται: +

ἐν δὲ τῷ πόντῳ, ὁ μὲν νότος, θερμότερος ἐστὶ τοῦ βορέου: +
ἀλλ' οὐχ οὕτως ἐστὶν εὔδιος, ὥστε ποιεῖν ἀναθυμίασιν· ὁ δὲ βορέας διὰ τὴν
ἄγαν ψυχρότητα, ἀντιπεριίστησι τὸ θερμὸν ἀπὸ τῆς γῆς· ἐν ᾧ πλέον γινόμενον,
ἀτμίζει· ὅτι δὲ ἀντιπερίστασις τοῦ θερμοῦ ἀπὸ τοῦ βορρᾶ γινομένη διὰ
ψυχρότητα καὶ ἀτμίζει, σημεῖον παρέθετο, τὸ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις
τοῖς παρὰ τὸν πόντον· τὰ φρέατα μᾶλλον ἀτμοὺς ἀφιέναι βορείων ὄντων,
ἢ νοτίων· ἀπὸ ὧν δὲ τούτοις τῆς γινομένης ἀτμίδος καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις
μᾶλλον βορείοις, πέφυκεν ἀφανίζεσθαι· ἀλλ' αἰτίαν ἀποδίδωσιν ὅτι τοῖς μὲν
βορείοις πρὶν συστῆναι πλέον ἀτμίδα ἀναφέρεται ἀτμὶς ὁ βορρᾶς
ψύχει τὸ ἐν αὐτῇ θερμὸν διὰ ψυχρότητα· ἐν δὲ τοῖς νοτίοις ἀθροί-
ζεσθαι ἀναθυμιάσεις· ἐπιζητήσαι τις ἄν, διὰ τί οὐχὶ καὶ ἐν τῷ πόντῳ ὁ βο-
ρρᾶς σβέννυσι τὴν ἀναθυμίασιν τὸ θερμόν· ἢ τοῦτο ψυχρότερος
ἐστὶ κλ.

ἢ καὶ διὰ τὸ σβέννυσθαι μὲν ἢ ἔλαττον. ὅταν δὲ διὰ τὴν αἰτίαν περιστῇ πλέον τὸ
θερμὸν ἔνδον καὶ συνιστῆται, ἀθροωτέρα ἡ ἀναθυμίασις ἀναδίδοται. διὸ ἀεὶ
γὰρ καὶ ἐπ' ὀλίγον μετεωρίζεσθαι, αὐτή ἔχον τε καὶ ἐπ' ὀλίγον τοῦ ἐν αὐτῇ θερμοῦ
διὰ πλῆθος, πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ βορρᾶ ψυχρότητα, διὸ καὶ ὀλιγάκις γίνεται): +

ὕδωρ δὲ τοῦ ὕδατος οὗ πήγνυται καθάπερ ἐν τῷ περὶ τὰ νέφη τόπῳ: +

ἀπὸ τῶν περὶ τὰ νέφη τόπων, διαφέρει ὅσον καὶ τὰ συνιστάμενα διὰ ψύξιν
καὶ καταφέρεσθαι· ὕδωρ· χιόνα· χάλαζαν· γίνεσθαι δὲ καὶ περὶ τὴν γῆν
πάχνην τε καὶ δρόσον· ἀντὶ μὲν πάχνης ἀνάλογον εἶναι τὴν χιόνι, καὶ διὰ
τὴν αὐτὴν αἰτίαν γίνεσθαι· ὁμοίως δὲ καὶ τὴν δρόσον τῷ ὑετῷ. μόνον γὰρ
τὴν διαφορὰν εἶναι τούτοις, τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον, καὶ πλήθει καὶ ὀλιγότητι. ὁ μὲν
γὰρ ὑετός, πολύς· ἐκ πολλῆς γὰρ ἀτμίδος ὁ ὄμβρος ψυχομένης γίνεται.
ὅτε γὰρ τόπος ἐξ οὗ τε ἀναφέρεται ὀλίγον δὲ καὶ ἐφήμερον ἡ δρόσος. καὶ γὰρ
ἐξ ὀλίγου τόπου καὶ τάχα ἡ γένεσις αὐτῆς. ὁμοίως ἔχει καὶ ἡ πάχνη πρὸς τὴν
χιόνα. ἡ μὲν γὰρ χιών, πῆξις νέφους ἐστὶν ἤδη σωματωθέντος. ἡ δὲ πάχνη,
πῆξις ἀτμίδος. ἀμφότερα δὲ διὰ ψύχος πήγνυται. διὸ φησὶν αὐτάς,
ἢ ὥρας ἢ χώρας σημεῖα ψυχρᾶς εἶναι· ἢ γὰρ χειμῶνος γίνεται, ἢ εἰ καὶ οὐ
χειμῶνος, ἀλλ' ἐν ψυχραῖς χώραις. ὅτι δὲ ψυχρᾶς ἐστὶ μᾶλλον ὡς σημεῖα,
δῆλον· οὐ γὰρ ἂν ἐπήγνυτο τοῦ τε νέφους ἔχοντος ἐν αὐτῷ θερμότητα τῆς ἀπο-
λειπομένης ἀναγούσης τὴν ἀτμίδα αὐτῆς ἐξ οὗ τὸ νέφος, ἀλλ' οὐδὲ ἡ ἀτμὶς
τε γὰρ τοῦ τῇ ἐν οὕτως τοῦ ἀναγαγόντος αὐτὴν θερμοῦ, ἡ πῆξις δέ, ἡ εἰς πάχ-
νην μεταβολή γίνεται. τὴν δὲ χάλαζαν ζητοῦ διὰ ἀνάλογον ἐν τῷ περὶ τὴν γῆν
τόπῳ γίνεται· οὐ τὴν αἰτίαν φησὶν ἔσεσθαι φανεράν· πρῶτον γνωρίμου
γενομένου, τοῦ τί ἐστιν ἡ χάλαζα, καὶ πῶς γίνεται: +

δεῖ δὲ λαβεῖν ἅμα καὶ τὰ συμβαίνοντα περὶ τὴν γένεσιν αὐτῆς, κρύσταλλον,
χάλαζα: +

αὐτὸ δέ φησι λέγοντες περὶ αὐτῆς λαβεῖν, τά τε ἀληθῶς αὐτῇ ὑπάρχοντα
τε μὴ πλανώμενοι, μηδὲ ἀπορίαν ἔχοντα, καὶ τὰ παραδοξολογούμενα παρά-
λογα εἶναι, τουτέστι τά τε ἀναμφισβητήτως ὑπάρχοντα αὐτοῖς. καὶ ὅσα
δοκεῖ ἔπεσθαι τούτοις παράλογα. ἑξῆς δὲ λέγει περὶ αὐτῶν· ὡς μὲν ὁ-
μολογούμενα λαμβάνει, τὸ εἶναι αὐτὴν κρύσταλλον, ὅ ἐστι πεπηγὸς ὕδωρ

+ καὶ ὅσον ἀθροίζεται, πολύ. καὶ ὅσον χρόνον πολύ, ἐν ᾧ τε ἀναφέρεται καὶ ἐν ᾧ τε ψύχεται

διὰ ψυχρότητα. ὡς δὲ πρὸς τοὺς ἀπορουμένους, τὸ πήγνυσθαι μὲν τὸ ὕδωρ τοῦ χειμῶνος· τὴν δὲ χάλαζαν γίνεσθαι μάλιστα μὲν ἔαρος· καὶ τοῦ μετοπώρου δὲ μάλιστα ἐν ταῖς τῆς ὀπώρας· χειμῶνος δὲ ὀλιγάκις, καὶ τότε ὅταν ψῦχος ᾖ ἧττον. καὶ ὅλως χαλαζᾶν μὲν ἐν τοῖς εὐδιεινοτέροις γίνεσθαι τόποις, χιόνας δὲ ἐν τοῖς ψυχροτέροις. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ πήγνυσθαι ὕδωρ ἐν τῷ ἄνω τόπῳ· οὐ γὰρ οἷόν τε παγῆναι πρὶν γενέσθαι ὕδωρ· ὡς χάλαζαν ποιῆσαι. ἐπεὶ καὶ ἡ χιὼν πρὶν ὕδωρ γενέσθαι, πήγνυσθαι. πάλιν τε τὸ ὕδωρ οὐδένα χρόνον γενόμενον, ἄνω μένει ὥστε καὶ πήγνυσθαι· οὐδὲ γὰρ τοῦ τελέταν οἷόν τε, ὅτι αἱ ψακάδες αἱ λεπταὶ ἄνω μένουσιν ὀχούμεναι διὰ λεπτότητα, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος πολλάκις ἐπινήχεται γῆ καὶ ψῆγμα χρυσοῦ, οὕτω καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ ἀέρος· αἱ ψακάδες αἱ λεπταὶ ἀναγκάζονται ὀχούμεναι, διὰ λεπτότητα ψακάδες πηγνύμεναι, χάλαζα γίνεται, τοῦτο γὰρ λέγειν οὐχ οἷόν τε· οὔτε γὰρ οὕτως ἡ χάλαζα λεπτή, οὔτε οἷόν τε παγείσας τὰς λεπτὰς ψακάδας ἐπιγενέσθαι συνιοῦσαν, καὶ οὕτω μείζονα γίνεσθαι ὥστε καὶ καταφέρεσθαι. τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ οἷόν τε ἐν ὠσὶν αὐτῇ αὔξησιν λαμβάνειν· τὰ δὲ ἤδη πεπηγότα, ἀδύνατον. δέοι ἂν οὖν τοσοῦτον ὕδωρ μεμενηκέναι ἠθροισμένον, ἵνα τοσοῦτον παγῇ. +

εἰ μὲν γὰρ ἡ χάλαζα κρύσταλλος: +

λέγει δὲ ἀναγκαῖον τοῦ τὴν χάλαζαν κρύσταλλον εἶναι, τουτέστιν ὕδωρ πεπηγός. ἄτοπον δὲ ἑπομένων τούτῳ τῶν προειρημένων, τουτέστι μὴ δύνασθαι ἐν τῷ ψυχρῷ γίνεσθαι, ἀλλ' ἐν εὐδίᾳ μᾶλλον, καὶ τοῦ πῶς τὸ ὕδωρ οἷόν τε τοσοῦτον ἄνω μένειν καὶ πήγνυσθαι, οἱ μέν, φασὶν ὧν καὶ Ἀναξαγόρας ἐστί, τοῦ πάθους τούτου καὶ τῆς τοιαύτης γινομένης πήξεως αἰτίαν εἶναι, τὸ τὸ νέφος ἀπωθεῖν εἰς τὸν ἄνω τόπον καὶ τὸν ψυχρὸν τὸν ἀπολήξαντα καὶ περὶ γῆν θερμότητος. εἶναι γὰρ τὸν μὲν περὶ τὴν γῆν ἀέρα, θερμότερον, διὰ τὰς ἀνακλάσεις τῶν ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀκτίνων· δὴ πλεονάζεσθαι γὰρ περὶ τὴν γῆν τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητα· οὐ μόνον αὐτὴν γίνεσθαι προσπιπτόντων τῇ γῇ τῶν ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀκτίνων, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς γῆς ἀνακλωμένων αὐτῶν εἰς τὸ ἄνω· γίνεται γὰρ καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τόπον δι' ἁπλῶν τῶν ἀκτίνων πάροδος. γίνεται δὲ ἡ ἀκτίνων ἀνάκλασις πρὸς ὁμοίας γωνίας,

+

ὥστε ὅσῳ γίνεσθαι τὴν γωνίαν ἥτις γίνεται μεταξὺ τῆς τε ~~τοῦ~~ καὶ τῆς καθηκούσης ἀκτῖνος, τῶν γινομένων γωνίαν μεταξὺ τῆς τε γῆς καὶ τῆς ἀνακλωμένης ἀκτῖνος· διὸ καὶ οἷς ἂν κατὰ κορυφὴν ὁ ἥλιος ᾖ, τούτοις μάλιστον τὸ καῦμα τῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τό τε τῶν ἀνακλωμένων γίνεσθαι τῶν ἀκτίνων· οὕτω γὰρ καὶ ἂν ἔχοι ἰσορρόπους γωνίας, ἢ τὰς ἀλλήλαις· ἀλλὰ γὰρ καὶ ἂν ἔχοι ἰσορρόπους γωνίας, πρὸς τὴν γῆν ὄντα τό τε· ὁ μὲν οὖν πρὸς τῇ γῇ ἀὴρ τῷ τόπῳ θερμὸς ὅσος σὺν αὐτῷ. ψυχρὸς ὅσος δὲ ἐστὶ καθόλου λοιπὸν ἤδη παύονται αἱ ἀνακλάσεις μὴ κατὰ τὰ ξ ἱκνούμεναι· οὔτε γὰρ οὐ τὸ σῶ τὸ ποσοῦ τῶς ἐκ τῆς ἐς τοῦ ἡλίου ὡς διὰ τῶν ἐκ τοῦ τῆλε μᾶλλον αὐτὸν θερμαίνεσθαι τὸν πρὸς τῇ γῇ, οὔτε τῶν ἀπὸ τῆς ἀνακλάσεως τῶν ἀκτίνων γινομένην ἐκ θερμότητα· ὅταν δὴ τὸ νέφος ὑπὲρ τὸ περὶ τὴν θερμότητα ἐξεκάνον τὸν ψυχρότερον ἀθρόα τε καὶ τὸ ποιὰ ἀπωσθῇ, μεταβάλλοντες ὕδωρ εὐθέως πήγνυται. ἐὰν αὐτὴ αἰτία τοῦ ἐν ταῖς ἀλέαις ὥραις τε καὶ τοῖς θεωροῦσι τόποις γίνεσθαι χάλαζαν· τότε γὰρ πλεῖον ὂν τὸ περὶ τὴν γῆν θερμόν, ἐπὶ πλεῖον ἀποθεῖται τὸ νέφη ἀπὸ τῆς γῆς· πρὸς ὃν ἔδοξεν ἀνισάμενος λέγει ὅτι καὶ γίνεται χάλαζα ἐν τοῖς ἐφ' ὅσα ὑψηλοῖς· καὶ τοῖς αὐτὴν αἰτία τῆς χαλάζης, ἔδει ὥσπερ ἡ χιὼν πλείων ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις γίνεσθαι, οὕτω δὲ καὶ τὴν χάλαζαν: +

τί πολλάκις ὤφθη: +

τί ἐλέγχει τῶν δόξαν, ὡς ψευδῆ, καὶ διὰ τοῦ πολλάκις ὦφθαι νέφη φερόμενα σὺν ψόφῳ, πολλὰ ἐπὶ πλησίον τῆς γῆς φερόμενα νέφη, ἐποίησε χάλαζαν πολλήν τε καὶ τὸ μέγεθος ἄπιστον· καὶ τὸ σχῆμα οὐ στρογγύλην· οὐ μετὰ τῆς θέσεως καὶ σχήματος αἰτία ἀναπέδωκεν· ὅτι μὴ ἐπὶ πολὺ ἡ φορὰ αὐτῆς ἐγένετο τῆς πατούσης· ἡ γὰρ φορὰ περιθραύει τὰς τε αὐτῆς τὰ πολλὰ καὶ μάλιστα τὰ ὑπερέχοντα· διὸ καὶ γίνεται σφαιροειδὴς ἀλλ' τοῦ πλησίον γίνεται τῆς γῆς καὶ οὐ κατ' ἀληθὲς τὸ ὑπεναντίον λεγόμενον· ὅταν γὰρ ὦ ἐκ τοῦ ἄνω τόπος αἴτιος τῆς πήξεως, ἔδει τῶν μεγίστων ἐκεῖ συνίστασθαι χάλαζαν· ὑπὸ γὰρ τοῦ μάλιστα αἰτίου τῆς πήξεως, εὔλογον τὰς μεγίστας γίνεσθαι χαλάζας· ὥστε τὰ μέγιστα πλησίον τῆς γῆς, οὐχ ὁ πόρρω τῆς γῆς τόπος κατεψυγμένος ὡς φησιν αἴτιος τῆς γενέσεως τῆς χαλάζης: +

+ ὡς φοβερὰ ἐν τοῖς ἀπονοίαις καὶ πεπυκνωμένον μεῖζον τι καὶ χαλεπώτερον ἄστατη, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα χάλαζαν· ὅτι δὲ ὅτι καὶ ἀνὰ ψόφον ὤφθη τὰ πλησίον τῆς γῆς

+

τὸ μὲν οὖν οὕτως ἀπωθεῖσθαι εἰς τὸν ἄνω τόπον: +

πὼς πρὸς τὴν δόξαν τοῦ Ἀναξαγόρου τὴν λέγουσαν γίνεσθαι τὴν χάλα-
ζαν ἐν πορρωτέρω τῆς γῆς τόπῳ ὄντι ψυχροτέρῳ, ἀπωθουμένων τῶν νεφῶν
εἰς ἐκεῖνον ὑπὸ τῆς περὶ τὴν γῆν θερμότητος, καὶ μεταβαλλόντων εἰς
ὕδωρ καὶ πηγνυμένου τοῦ γινομένου ὕδατος ὑπὸ τῆς ἐν τῷ τόπῳ ψυχρό-
τητος, ἄρχεται τὴν οἰκείαν τίθεσθαι δόξαν. καί φησιν γὰρ τὴν ἀνάγκην τὴν ἀν-
τιπερίστασιν τῆς γενέσεως τῆς χαλάζης. ἐπεὶ γὰρ ἀντιπερίστασθαι τὸ θερμὸν
καὶ τὸ ψυχρὸν ἀλλήλοις, ὥστε τοῦ χειμῶνος εἰς τὰ βάθη τὸ θερμὸν ἀπω-
θεῖσθαι ὑπὸ τῆς τοῦ περιέχοντος ψυχρότητος. ἔνθα τοῦ θέρους πάλιν
τὸ ψυχρὸν εἰς τὸ βάθος ἀναχωρεῖν, ἀντιμεθισταμένου τῷ κατὰ τὸ περι-
έχον θερμότητι. διὸ ἐν μὲν ταῖς ἀλέαις ψυχρότερα τὰ κάτω τῆς γῆς. διὰ
τοῦτο γὰρ καὶ τὰ ἐν τοῖς φρέασιν ὕδατα τότε ψυχρότερα γίνεται. ἐν δὲ τοῖς
ψύχεσιν, ἥ τε ἐν βάθει γῆ θερμοτέρα καὶ τὰ ὕδατα τὰ πηγαῖα. τοῦτο δὴ
χρὴ τὴν ἀντιπερίστασιν ὑπολαμβάνειν γίνεσθαι καὶ ἐν τῷ τοῦ ἄνω τόπῳ : γίνεσθαι
συμβαίνειν ἐν τοῖς νέφεσιν. ὡς ἐν ταῖς ἀλεεινοτέραις ἡμέραις ἀντιπεριϊστα-
μένου τοῦ ἐν αὐτῷ ψυχροῦ εἰς τὸ βάθος διὰ τὴν κύκλῳ θερμότητα, ταχεῖαν
τὴν ἐν αὐτῷ μεταβολὴν τὴν γινομένην διὰ τὴν ψῦξιν ποιεῖσθαι. διὸ ἐν ταῖς θε-
ριναῖς ὥραις, ἥ τε εἰς ὕδωρ μεταβολὴ ταχεῖα γίνεται εἶναι. διὸ καὶ αἱ
ψεκάδες ἀθρόαι γίνονται καὶ πολὺ μείζους καταφέρονται, ὡς οὐ κατ᾽ ὀλί-
γον μεταβαλλούσαις γεγενημέναι ἐκ τοῦ νέφους, ἀλλ᾽ ἀθρόως. τοῦτο γὰρ αἴ-
τιον τό, καὶ τοὺς ὑετοὺς γίνεσθαι λαβροτέρους, καὶ ἐπειγομένους μᾶλλον.
ὡς γὰρ ἐν τοῖς ψύχεσι τὸ θερμὸν τότε ὑπολειπόμενον ἐν τοῖς νέφεσιν, ὑπὸ
τοῦ ἀναλογοῦντος τῇ τοιαύτῃ ἀναθυμιάσει ὄντος πλείονος εἰς τὸ βάθος ὑπὸ
τῆς προσπιπτούσης ἔξωθεν ψυχρότητος ἀπωθούμενόν τε καὶ ἀθροιζόμενον
ἐν τῇ μεταβιάσασθαι κρίσει· καὶ ἐκπυροῦται πολλάκις ὅταν ᾖ τοιοῦτον,
ὡς δέδεικται πρόσθεν· ἐπειδὴ ἔλεγε περὶ ἀστραπῶν τε καὶ κεραυνῶν·
οὕτως ἔμπαλιν ὅταν θερμὸν ᾖ τὸ περιέχον τὸ ψυχρὸν τὸ ἐν τοῖς νέφεσι
κατεχόμενον εἰς τὸ βάθος ἀπωθεῖται καὶ ἀθροισθὲν τὰς εἰς τὸ ὕδωρ
μεταβολὰς τῶν νεφῶν, ἀθροωτέρας ποιεῖται τὰς πήξεις, τοῦτ᾽ ἐν
γίνεσθαι τοῖς ὕδασιν ἀπ᾽ αὐτοῦ ὅταν ᾖ τοιοῦτον: +

οὕτω δὲ γίνεται αὐτὸ τοὐναντίον: +

τοὐναντίον δὲ τούτου, ἐναντίως φησὶν ἔχειν τὸ γινόμενον τῇ προκαταβεβλη-
μένῃ δόξῃ ἣν εἶπεν ἀναξαγόρας. ἐκεῖνος μὲν γὰρ τότε λέγει γίνεσθαι τὴν
χάλαζαν· ὅταν τὸ νέφος εἰς τὸν ψυχρὸν τόπον καὶ ἀνωτέρω ἀπωσθῇ ὑπὸ
τῆς περὶ τὴν γῆν θερμότητος. τὸ δὲ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενον ἐστίν, ὅτι τότε γίνε-
ται ἐν τῷ νέφει ἡ τοιαύτη μεταβολή, ὅταν εἰς τὸν θερμότερον ἐμπέσῃ
τόπον μάλιστα. αὐτὰρ ἔτι μᾶλλον ἀντιπεριΐσταται τῷ θερμῷ τὸ ψυχρόν,
ὥστε πλεῖον ἐν τῷ βάθει γενέσθαι, ἐν ᾧ καὶ συνελαυνόμενον ὑπὸ τῆς
περιεχούσης θερμότητος ἐστίν, ἅμα τε τὴν μεταβολὴν ἐποίησε τοῦ
νέφους· καὶ εὐθέως τὸ γενέσθαι τὸ ὕδωρ, ἔπηξεν ὥστε γενέσθαι χάλαζαν.
ἑξῆς δὲ λέγει· καὶ πῶς οἷόν τε τὸ ὕδωρ ἄνω πήγνυσθαι, ὃ ἐν τοῖς πρώτοις
ἠπορήσαμεν· ἐπεὶ γὰρ ἡ καταφορὰ τοῦ ὕδατος ἐν χρόνῳ γίνεται,
ἐν χρόνῳ δὲ καὶ ἡ πῆξις, βραχύτερος ὁ τῆς πήξεως τῆς καταφορᾶς
αὐτοῦ γίνεται, συμβαίνει αὐτὸ ἄνω ὂν ἔτι πήγνυσθαι. ὅσῳ δὲ ἐγγύ-
τερω τῆς γῆς ἡ τοιαύτη μεταβολὴ γίνεται, τοσούτῳ καὶ τὰ ὕδατα λα-
βρότερα γίνεται, καὶ αἱ χάλαζαι μείζους, διὰ τὸ ὀλίγον φέρεσθαι
τόπον. καὶ μὴ ἀποθραύεσθαι αὐτὸν ἐν τῇ καταφορᾷ τὰ πολλά. οὐ δὲ
αἱ μεγάλαι ψεκάδες πυκναὶ πίπτουσι τότε, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτῶν τὴν
μεταβολὴν γίνεσθαι καὶ φθάνειν τὰς πρώτας καταφέρεσθαι πρὸ τῆς
τῶν ἄλλων γενέσεως, ἢ οὐ πυκνὰ ὅτι ἐν τῇ καταφορᾷ οὐ διαιροῦνται,
ὃ πάσχουσιν αἱ ἐξ ὕψους καταφερόμεναι: +

Πον δὲ τοῦ θέρους γίνεται, ἢ ἔαρος καὶ μετοπώρου: +

πλεῖον ἢ ἀπλῶς ἐν τοῖς ἀλεεινοτέροις καιροῖς γίνεσθαι καὶ ἐν τοῖς μᾶλλον,
μᾶλλον ἀντιπεριισταμένου τοῦ ψυχροῦ τῷ θερμῷ καὶ εἰς βάθος ἀθροι-
ζομένου· καὶ ἀθρόως τε ἐν τούτῳ τὸ ψυχρὸν τότε καὶ μεταβάλλοντος καὶ πη-
γνύντος, ὃ καὶ ἠπορήσαμεν αὐτός, τοῦτο λύει. ~~προσδεόμενον παρὰ τὰ~~
~~ἀληθινά, πρὸς τὸ φανῆναι τὸ ἀναγκαῖον, φησὶ δὲ πάντας τοὺς ἐν τῷ~~ τῶν
~~... τοὺς συλλογισμούς, τελείους εἶναι. ἐπειδὴ ὑπὸ~~
~~ἀποτελοῦνται διὰ τῶν ἐξ ἀρχῆς ... καὶ οὐδενὸς ἄλλου προσ-~~
~~δέονται. ἔτι δὲ τὰ ἐξ ἀρχῆς λαμβανόμενα διὰ τὸ ἐν αὐτοῖς φανε-~~

ἔστι δὲ τοῦτο· διὰ τί δὲ οὕτως ἡ χάλαζα γίνεται, οὐ μᾶλλον ἐν τῷ θέρει γίνεται· τὸ γὰρ ϛ
μᾶλλον θερμὸν τὸ περιέχον· λέγει δὲ ὅτι πλεονάκις ἐν τῷ θέρει γίνεται ἢ ἔαρός τε καὶ μετοπώ(ρου)·
ὅτι πρὸς τὸ θερμὸς ὁ ἀὴρ ἀναγκαῖός τε καὶ ξηρός ἐστι· διὰ δὲ πρὸς τὰς ἀναθυμιάσεις
ὑγρότητας· ἐν δὲ τῷ ἔαρι ἔτι ἐστὶν ὑγρότης ἀπὸ τοῦ χειμῶνος μένουσα· καὶ τὸ μετόπωρον
δὲ ἤδη ὑγραίνεται· καὶ τῆς ὀπώρας δὲ ἔτι ἤδη ἀκμαζούσης, χάλαζαι γίνονται.
ὁπότε δὲ διὰ τὴν ὑγρότητα τε ἤδη ἀναπιπλῶσι καὶ ἀλέα ἐστι· πρὸς δὲ τῷ πῆξιν τοῦ
[illegible] τὴν ταχυτέραν, συμβάλλεσθαι φησὶ καὶ τὸ προτεθερμάνθαι τὸ ὕδωρ.
λέγουσιν οὖν τινές φασιν ἐξ οὗ τὸ ὕδωρ· ὅτι δεῖ θᾶττον ψύχεται τὸ προτεθερμασμένον,
σημεῖον παρατίθεται· τοὺς γὰρ ψύξαι ταχὺ ὕδωρ βουλομένους, πρῶτον αὐτὸ προ-
θερμαίνειν ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ οἱ ψύχοντες δὲ τὸ ὕδωρ τῇ χιόνι ἔξωθεν περιθέσθαι τῶν
ἀγγείων, ἐν ᾧ τὸ ψυχόμενον ἐστὶ προθερμαίνουσι, ὥσπερ οἱ μάλιστα τὸ ἐκχεόμενον
ὕδωρ ἂν τὸ οὕτως ἔχουσιν, ὡς θᾶττον τοῦ προτεθερμασμένου ψυχομένου,
ἀλλ' οὐ διὰ τὸ ἀπὸ τῶν φρεάτων [illegible], ὁμοίων τε καὶ τῶν ὕδωρ ἐχόντων,
ἀλλὰ τοῦ μὲν θερμοῦ· τοῦ δὲ ψυχροῦ· ψυχρότερον γίνεται τὸ ἔχον τὸ θερμασ- : προτε
μένον· λέγει δὲ καὶ τοὺς περὶ τὸν Πόντον, ὥσπερ ὅταν ἐπὶ τοῦ κρυστάλλου σκηνοποιῶνται
χειμῶνος πρὸς τὰς τῶν ἰχθύων θήρας διακόπτοντες τὸν κρύσταλλον· λέγουσι δὲ
τοῦτο περὶ τῶν ἐν τῷ [illegible] θηρώντων· οὐ [illegible] ἐστὶ [illegible]· τοῦτο δέ
φησι τοῖς καλάμοις ὕδωρ περιχέουσι θερμόν, διὰ τὸ θᾶττον τοῦτο πήγνυσθαι ψυχροῦ
ἀντὶ ψυχροῦ· χρῶνται γὰρ τῷ κρυστάλλῳ ἐπὶ τῶν καλάμων· δι' ὧν θηρῶσι τοὺς ἰχθῦς
ἀντὶ μολίβδου πρὸς τὸ ἠρεμεῖν αὐτοὺς διὰ τὸ τοῦ βάρους ἐξηρτῆσθαι· καὶ μὴ
κινουμένους πολλὰ ἀναταράττειν τοὺς ἰχθῦς: +

θερμὸν δὲ γίνεται ταχὺ τὸ συνιστάμενον ὕδωρ, ἔν τε ταῖς ὥραις καὶ χώραις c
ταῖς ἀλεειναῖς: + c

πεπλήρωται αὐτῷ ἐκείνου χάριν ἀρκεῖ τοῦτο· δεῖ γὰρ ἀπηρτῆσθαι τοῦ προειρημένου, γ
καὶ πρὸς τὸ πρῶτον τοῦτο ἀπέδωκε· τὸ διὸ πολλοὶ ὅταν ψύξαι ταχὺ βουληθῶσιν,
εἰς τὸν ἥλιον τιθέασι πρῶτον· τοῦτο γὰρ ἀκόλουθον, τὸ θερμὸν δὲ γίνεται ταχὺ
τὸ συνιστάμενον: +

ἵνα τε δὲ καὶ περὶ τὴν Ἀραβίαν: + c c

ἔτι δὲ καὶ περὶ τὴν Ἀραβίαν τε καὶ Αἰθιοπίαν, τοῦ θέρους καὶ οὐ τοῦ χειμῶνος γίνεσθαι
τοὺς ὑετούς· καὶ ῥαγδαίους τε καὶ τῆς αὐτῆς πολλάκις ἡμέρας, διὰ τὴν προειρημένην

αἰτίαι· τὸ χεῖ γὰρ ψύχεσθαι διὰ τὴν ἀντιπερίστασιν τῆς θερμότητος ἢ τῆς νεφέλης διὰ τὸ ἀναγκαῖον
χώραν λίαν ἤγουν ἄνω. ἐπεζήτησαν δ' αὖ τινες, πῶς ὁ τὸ θέρος ξηρὸν ἐστὶν ὡς προείρηκε,
παρ' οἷς ξηρότατόν ἐστι τὸ θέρος· παρὰ τοῦ τοιοῦ ἐστι τὸ θέρος γίνονται ἢ αἱ μὲν ἀνα-
θυμιάσεις, ἡ ἀπὸ τῶν ἐκφυσώντων(?), οὐκ ἐκκαθαίρονται· ἀλλ' ὑπὸ πνοῶν τῶν
ἐτησίων· ἐνίοτε γὰρ τὰ ἐκ βορείου, ἀπωθούμεναι συνίστανται ὡς λέγεται.
τὰς δὲ χαλάζας αὐτῶν ἀξιοῦν εἶναι μεταβολῆς, ἢ προειρημένης ἀναθυμιάσεως ἀλλὰ
ὡς λέγεται αὐτοῖς περὶ τῆς τοῦ ὑετοῦ ἀναβάσεως : +

τέλος ... τοῦ ὑετοῦ καὶ δρόσου καὶ χιόνος : + c

ἔχων πάλιν ἐπ' ἄλλο πρόβλημα μεταβαίνειν, πάλιν ἤρξατο ἀπὸ μικροῦ,
περὶ ὧν πεποίηται τὸν λόγον· μάλιστα δὲ ἐπὶ τὸν περὶ τῶν ἀνέμων καὶ πάντων τῶν
πνευμάτων λόγον· λέγοιτο δ' ἂν πνεύματα, τοὺς μείζονας μᾶλλον εἶναι καὶ ὅλως ὅτε
γίνεται πνεύματα, εἴτε γὰρ ἀνέμοι ταῦτα, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀναφυσήματα,
ἔτι δὲ ποταμῶν τε καὶ θαλάσσης : +

περὶ ἀνέμων καὶ πάντων πνευμάτων : + c

καὶ δεῖ καὶ περὶ τούτων πρῶτον ἀπορῆσαι πρὸς αὐτοὺς τὰ δοκοῦντα περὶ αὐτῶν
ἀπορεῖσθαι· ἐπεὶ μηδὲν προειρῆσθαι περὶ τῆς τούτων γενέσεως ὑπό τινος, ὃ μὴ
τὸ τυχὸν εἴποι ἄν· εἰσὶ γάρ τινες, οἵ φασι τὸν ἀέρα κινούμενον καὶ ῥέοντα,
ἄνεμον εἶναι· συνιστάμενον δὲ καὶ πυκνούμενον τὸν αὐτὸν τοῦτον ἀέρα, νέφος
τε καὶ ὕδωρ, ὡς οὔσης τῆς αὐτῆς φύσεως ὕδατός τε καὶ πνεύματος· ἀμφότερα ἀήρ.
διὸ καὶ τῶν σοφῶς περὶ τούτων βουλομένων λέγειν τινάς, φησὶ λέγειν πάντας τοὺς
ἀνέμους, ἕνα ἄνεμον εἶναι· ὅτι ὁ μὲν ἄνεμος κατὰ τοὺς ἀὴρ ῥέων· ὁ δ' αὐτὸς
ἀὴρ πᾶσι τοῖς λεγομένοις ἀνέμοις ὁ κινούμενος· παρὰ γὰρ τῶν τόπων διαφορ(ὰν) ... αι
δοκεῖν διάφορον εἶναι, μηδὲν διαφέροντα· ἐπεὶ μηδὲ ἀὴρ ἀέρος καθὸ ἀὴρ δια-
φέρει· ὅμοιον δὲ τοῦτο φασὶ λέγειν, καὶ τοὺς ποταμοὺς ἅπαντας, ἕνα ποταμὸν
οἴεσθαι, ὅτι γὰρ αὐτὸ ὕδωρ τὸ δ' ἔχουσι· διὰ δὴ τοῦ τοῦτο ἐπινενόηκε· διὸ βέλτιον
οἱ πολλοὶ λέγουσιν ἄνευ ζητήσεως, τῶν μετὰ ζητήσεως οὕτω λεγόντων· εἰ μὲν
γὰρ οἱ ποταμοὶ πάντες ἐκ μιᾶς ἀρχῆς ῥέουσι, καὶ τὰ πνεύματα ὁμοίως, τάχ' ἂν
αὐτὸ λέγοντες οἱ ἀνέμους ἕνα τοὺς πάντας λέγοντες, καὶ ποταμὸν ὁμοίως ἕνα
πάντας ὡς ἐπὶ τῶν ποταμῶν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἀνέμων καὶ εἰ διαφόρους τῶν
ἀρχῶν ἢ ῥύσεις τοῦ ἀέρος, δῆλον ὅτι καὶ οὐκ ἔστιν εἷς ποταμὸς οἱ πάντες, διὰ

τὴν αὐτήν. οὐδὲν δὲ εἶναι ἀνέμους ἢ ἀνάγκη ἀνέμους, ῥυτοὺς ἀέρος. ὥστε καὶ ἀέρα αὐτὸν
τὸ δοκοῦν ὁμολογουμένως ἀργὸν εἶναι, ψεῦδος· καὶ μεταφορὰ δὲ ἐστί, τὸ ἀπὸ τῆς τοῦ ἀέρος
οὐσίας τῆς αὐτῆς οὔσης λέγειν τοὺς ἀνέμους εἶναι τοῦ ἀέρος ῥυτόν. προσήκει
δέ φησιν ἀναγκαῖον περὶ ἀνέμου συνεῖναι, τὸ ζητῆσαι τί τέ ἐστιν ἄνεμος καὶ πῶς γίνεται.
ἔστι τὸ κινοῦν αὐτόν. καὶ πόθεν αὐτῶν ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεως, καὶ πρὸς τούτοις πότερον
χρὴ τὸν ἄνεμον ὑπολαμβάνειν ὥσπερ ἐξ ἀγγείου τινὸς ῥεῖν τε καὶ φέρεσθαι, καὶ μέχρι
τοῦ τοσούτου ἕως ἂν κενωθῇ τὸ ἀγγεῖον, ὡς ἀσκῶν ἀφιεμένων ὥσπερ παρὰ τῷ ὁμήρω
σημαίνει ὁ αἴολος. ἐν ἀσκοῖς γὰρ ἔχει δεδεμένους τοὺς ἀνέμους τῷ ὀδυσσεῖ· οὓς ἀνοίξαντες
ὡς ἔτυχον οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ λύσαντες, ἀφῆκαν τοὺς ἀνέμους. ἀσκοὶ μὲν λυθέντες.
ἄνεμοι δὲ ἐπὶ τῆς ὁρμῆς, ἢ ὥσπερ τῶν πτερῶν ἐξ αὐτῶν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀνέμων
ἀφιεμένων ὡς οἱ γραφεῖς γράφουσι. γράφουσι γὰρ τοὺς ἀνέμους ἐξ αὐτῶν ἀπο-
φυσῶντας τὸ πνεῦμα. τὸ ὁμοίως ἐκκλούμενον τῷ ἀποφυσᾶν ἑαυτοὺς ἀνέμους: +

ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς τῶν ποταμῶν γενέσεως δοκεῖ τισὶν ἔχειν: + c c

οἷς δοκεῖ τισὶν ὁμοίως ἔχειν τὸ περὶ τὴν τῶν ποταμῶν γένεσιν. καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων ὑπο-
λαμβάνουσι κενὰς ἐν θροίσμασιν μένον που ὑπὸ τὴν γῆν τὸ ὕδωρ ῥεῖν. τὸ γὰρ ἀναχθὲν
ὑπὸ τοῦ ἡλίου ὕδωρ καὶ ἀτμισθέν, πάλιν συστὰν καὶ μεταβαλὸν εἰς ὕδωρ καὶ ὑσθὲν
ἀθροισθὲν ὑπὸ γῆν, ῥεῖν ἐκ κοιλίας τινὸς οὔσης ἐν τῇ γῇ, ὡς ἐξ ἀγγείου κατά.
ἢ πάντας μιᾶς, ἢ ἄλλον ἄλλης. οὐ γὰρ γίνεσθαι ἐν τῇ γῇ ὕδωρ, ἀλλὰ τὸ ἀθροισθὲν
ἀπὸ τῶν ὑετῶν καὶ χειμώνων, ἐν ταῖς τοιαύταις κοιλότησιν ὑποδοχαῖς, τοῦτο τὸ πλῆθος,
χορηγὸν τῶν ποταμῶν εἶναι, οὗ σημεῖον ποιεῖται, τὸ καὶ ῥεῖν αὐτούς, μείζους μὲν
τοῦ χειμῶνος, ἐλάττους δὲ τοῦ θέρους. καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν ἀενάους εἶναι ὅσοι ἐκ κοι-
λιῶν μειζόνων καὶ ἀπὸ πλείονος ὕδατος ἠθροισμένου. τοὺς δὲ οὐκ ἀενάους.
ὧν τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ κοιλίᾳ ἀφ' ἧς ῥεῖ ἐπ' ἔλαττον καὶ οὐ διαρκεῖ μέχρι τοῦ μέλλοντος
ὄμβρου ἀφ' οὗ ἀθροίζεται τὸ ἐν ταῖς κοιλίαις ταύταις ὕδωρ. πρὸς ἣν δόξαν λέγει,
προσέθηκε τὸ δεῖν συλλογίζεσθαι καὶ προθεωρεῖν ὥσπερ τὴν ὑποδοχὴν καὶ τὸ ἀγ-
γεῖον παντὸς τοῦ ὕδατος τοῦ πανταχοῦ διόλης ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἀδιαλείπτως
ῥέοντος ὅλω τῷ ἔτει, μεῖζον γὰρ τὸν ὄγκον φανεῖ παντὸς τῆς γῆς τοσοῦτον περὶ
κύκλον ὑποδεκτὸς ἀγγεῖον: +

οὐ πολὺ ταύτης ἐλάττων: + c c

πῶν δὲ τοῦτο πρὸς τοὺς οὕτω δοξάζοντας, ἑξῆς λέγει τὴν αὐτοῦ δόξαν, ὅτι εἶναι

μένας καὶ τοιαύτας κοιλότητας ἐν τῇ γῇ χωρητικὰς ὕδατος, οὐδὲν θαυμαστόν,
ἀφ' ὧν πληρωθεισῶν τοῦ χειμῶνος, ἀπόρροιαν γίνεσθαί τινα: +

ὑμῶν ἀλλὰ τὸ ποσὸν ἴσως μὴ νομίζειν: +

τοῦ δὲ τὸ μὴ γίνεσθαι, δύναται ἐὰν ὑπὲρ γῆς ἐξ ἀέρος κατὰ μεταβολὴν
ὕδωρ, γεννᾶται ταῖς πηγαῖς γίνεσθαι διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην, καὶ ὑπὸ γῆν γίνεσθαι. ὥσπερ γὰρ
ὑπὲρ γῆς διὰ ψυχρότητα συνιστάμενος ὁ ἀτμίζων ἀὴρ εἰς ὕδωρ, ὡς ὀλίγῳ πρότερον
εἴρηται· οὕτω χρὴ νομίζειν καὶ ὑπὸ γῆν ὑπὸ τῆς ἐν τῇ γῇ ψυχρότητος μεταβολὴν
εἰς ὕδωρ γίνεσθαι. ὥστε μὴ μόνον ἀναφαίνεσθαι γεγονὸς ἤδη ὕδωρ ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ
καὶ γεννᾶσθαι ἐν αὐτῇ συνεχῶς, καὶ τοῦ τοιούτου γινομένου ἐν τοῖς πρὸς τοῦτο τῆς γῆς ἐπι-
τηδείοις τόποις ἀπορρεῖν: +

τοῦ δὲ τοῦ μὴ γινομένου, ἀλλ' ὑπάρχοντος ὕδατος: +

εἰπὼν γίνεσθαι καὶ ὑπὸ γῆν ὕδωρ κατὰ μεταβολὴν ἀτμίδος διὰ ψυχρότητα
ὥσπερ καὶ ὑπὲρ γῆν λέγει. ὃ λέγει τοῦ μὴ γινομένου ἀλλ' ὑπάρχοντος ὕδατος
ἐν τῇ γῇ· τὸ δὲ καθ' ἡμέραν, τὸ ὑπάρχον προστέθεικεν, ἀντιδιαιρῶν τὸ οὖν καθ'
ἡμέραν τῷ καθ' ἡμέραν γινομένῳ. λέγοι δ' ἂν ὑπάρχον ὕδωρ, τὸ ὑόμενον.
οὐδὲ ἀπὸ τούτου δὲ τοιαύτας εἶναι τὰς ἀρχὰς τῶν ποταμῶν, καὶ τὰς ἀπορρύ- 35
σεις γίνεσθαι ὡς ἠθροισμένου. ἔπειτα καὶ ἀπὸ τούτων ἀπορρέοντος ὡς ἐξ ὧν τινας
τε ποιοῦντος τοὺς ποταμούς, ὑπάρχει μὲν γὰρ ὑπὸ γῆν ὕδωρ, οὐ μὴν ἠθροισμένον
ὥσπερ λίμναι τινές, ἀλλὰ καὶ κατὰ μικρὰ διεσπαρμένον καὶ κατὰ ῥανίδας, ἐξ ὧν
ὥσπερ ἐν τῷ ὑπὲρ γῆς τόπῳ καὶ κατὰ μικρὰς ῥανίδας συνισταμένας πρῶτον,
ἔπειτα ἀλλήλαις μιγνύμεναι, τελευτῶσαι μετὰ πλήθους καταφέρονται ποταμί-
ζειν ἀπορρέον τὸ ποιοῦν, οὕτω καὶ ἐν τῇ γῇ ἐκ μικρῶν ῥανίδων τὸ πρῶτον συλλείβεσθαι
τὸ ὕδωρ τὸ ἀπὸ τῶν ὑετῶν καὶ τὸ τῆς δίνον, καὶ ὥσπερ διαπιδώσης τῆς γῆς, τοῦ-
τον τὸν τρόπον γίνεσθαι τὰς ῥύσεις τῶν ὑδάτων, καὶ τὰς τῶν ποταμῶν ἀρχάς. τοῦ δὲ
οὕτως ἔχοντος σημεῖα, δείκνυσθαι καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἔργου· οἱ γὰρ τὰς ὑδραγωγίας ποιού-
μενοι καὶ ἐξάγοντές ποθεν ὕδωρ ὑπονόμους ὀρύσσουσι, καὶ τέμνοντές τινας διώ-
ρυχας, συνάγουσι τὸ ἐκ τούτων διαλειβόμενον ὕδωρ, ὥσπερ ἱδρῶτά τινα τῆς γῆς 5
ἀπὸ τῶν ψυχροτέρων γινόμενον εἰς ἕν. οὐ γὰρ ὀρύσσοντες λίμνην τινὰ πλήρη
περιτυχόντες, ταύτην διὰ τῶν ὀχετῶν ἐξάγουσιν. ἅπαν δὲ γίνεσθαι κατὰ λιβάδα
ἐν τοῖς ὄρεσι μᾶλλον ὥσπερ ἱδρούσης τῆς γῆς, ἀπὸ τῶν ψυχροτέρων. τοῦ τούτω

+

γίνεσθαι· καὶ τοὺς ποταμοὺς τὴν ἀρχὴν λαμβάνειν, ἀπὸ τοιούτων λιβάδων συν-
ιουσῶν. σημεῖον παρατίθεται τοῦ καὶ τὰ ῥεύματα τῶν ποταμῶν ἀπὸ ὀρῶν τὰς
ἀρχὰς λαμβάνειν, καὶ τοὺς πλείστους τε καὶ μεγίστους, ἀπὸ τῶν ὑψηλοτάτων ῥεῖν
ὀρῶν. ἀλλὰ καὶ τὰς κρήνας τὰς πλείστας ὄρεσι γειτνιᾶν, καὶ ἀπὸ ὀρῶν ἀπορρεῖν,
κρήνας τὰς πηγὰς λέγων. ἐν γὰρ τοῖς πεδίοις ὀλίγαι παντελῶς αἱ ῥύσεις ὑδάτων
χωρὶς τῶν ποταμῶν. ἃ ῥεῖ μὲν διὰ τῶν πεδίων, ἐκεῖθεν δὲ τὴν ἀρχὴν ἔχοντα.
αἰτίαν δὲ τοῦ ἀπὸ τῶν ὀρῶν καὶ τῶν ὑψηλῶν τόπων τὰς ἀπορρύσεις τῶν ὑδάτων
γίνεσθαι φησὶ τὸ τὰ ὄρη καὶ τὰ ὑψηλὰ χωρία, ὥσπερ σπογγιάς τινας ὑπερκρεμα-
μένας τῶν χθαμαλῶν, κατὰ μικρὰ πανταχοῦ διαπιδύειν καὶ ἀποδιδόναι.
ὅτε γὰρ αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ὑετοῦ ὕδωρ δεχόμενα, φυλάττει διὰ πυκνότητα. οὐ γὰρ
διαφέρειν ἢ κοίλωσιν ὑπτίαν ποιεῖν τῷ γῆν δεχομένῳ τὸ ἄνωθεν κατιὸν ὕ-
δωρ καὶ φυλάττειν τοσαύτην ἢ πρηνῆ καὶ κυρτὴν ἔχουσαν τὴν περιφέρειαν, ὥσπερ σπογγιὰν
δυναμένην ὡς εἰς αὐτὴν τὸ ὕδωρ δέχεσθαι ὡς μὴ περιρρεῖν. ἀμφοτέρως γὰρ τοῦτο
ὑποδέξεται. ἔτι τε καὶ γίνεσθαι· οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς ἀτμίδος διὰ τοῦ τὰ τοιαῦτα χωρί-
α ψύχειν τε καὶ μεταβάλλειν εἰς ὕδωρ. ὥστε καὶ τοῦ τὸ γινόμενον, μὴ μόνον τὸ ὑόμενον
τὸ προϋπάρχον ἀπορρεῖν ἀπ' αὐτῶν. διὰ τοῦτο γὰρ τυγχάνει οἱ μέγιστοι φησὶ
τῶν ποταμῶν ὡς προείρηται ἀπὸ τῶν μεγίστων ὀρῶν ῥέουσιν ὡς δῆλον ἐκ τῆς περι-
όδου τῆς γῆς, ὧν αἱ γεγραφυῖαι γενέσθαι ἐκ τοῦ παρὰ τῶν ἑωρακότων μανθάνειν,
περὶ ὧν οὐ γεγόνασιν αὐτόπται. ἐξῆς δὲ τὴν ἱστορίαν παρατίθεται, δι' ἧς ὅτι
οἱ μέγιστοι ποταμοί, ἀπὸ τῶν μεγίστων ὀρῶν ῥέουσι, συνίστησιν. ἐν μὲν γὰρ
τῇ Ἀσίᾳ πλεῖστοι ποταμοὶ καὶ μέγιστοι ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Παρνασοῦ ῥέουσιν.
ὃ μέγιστον πάντων τῶν ὀρῶν ἐστι τῶν πρὸς τὴν ἀνατολὴν τὴν χειμερινήν. τὰ δὲ ὑπερ-
βαίνοντι δὴ τοῦτο, φαίνεται ἡ ἔξω θάλασσα. καὶ τὸ πέρας οὐ δῆλον τοῖς ἐντεῦθεν
τῆς θέσεως τοῦ ὄρους ἐστὶ δηλωτικόν. ὅτι γὰρ πρὸς τὴν χειμερινὴν ἕω, καὶ τοῦτο
γὰρ ἡ ἔξω θάλασσα, διὰ τὸ καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ ὄρους δηλωτικὸν εἶναι, ἔτι
λικὴν θάλασσαν ὡς τὸ πέρας αὐτῆς μὴ δῆλον εἶναι, οὐ φαίνεται εἰ μὴ ὑπερ-
βαίη τις τὸ ὄρος, ὡς τοῦ τὰ ἐπίσημα τοιαῦτα. λέγεσθαι δὲ ἐκ τοῦ τούτου ἄλλους τε
ποταμοὺς ἴσως ἐλάττονας, καὶ διὰ τοῦ ταὐτωνύμους, καὶ δὴ καὶ τὸν καλούμενον
Βάκτρον καὶ τὸν Χοάσπην καὶ τὸν Ἀράξην. οὗ ὁ Τάναϊς ποταμοῦ μέρος ὤν, ἀπο-
σχίζεται εἰς τὴν Μαιῶτιν λίμνην. ῥεῖν δέ φησι καὶ τὸν Ἰνδὸν ἐξ αὐτοῦ, μέγιστον

ὄντα

ποταμῶν ἁπάντων. ἐκ δὲ τοῦ καυκάσου ὄρους καὶ αὐτοῦ ὄντος ἐν τῇ ἀσίᾳ, ἄλλοι τε ῥέουσι
ποταμοὶ καὶ πλῆθος πολλοὶ καὶ τὸ μέγεθος ὑπερβάλλοντες. καὶ δὴ τὸν φᾶσιν
ἀνέδειξεν ἐπὶ μέγεθος ποταμόν. λέγει δὲ πάλιν τὸν καύκασον μέγιστον ὄρος
εἶναι καὶ ὕψει καὶ πλήθει τῶν πρὸς τὴν θερινὴν ἀνατολήν. τοῦ μὲν ὕψους αὐτοῦ σημεῖα,
ὅτε πόρρωθέν τε ὁρᾶται καὶ ἀπὸ κοιλωτέρων. ἀπό τε γὰρ τῶν καλουμένων βα-
θέων ὑπερορᾶται. καὶ ὑπὸ τῶν εἰσπλεόντων εἰς τὴν λίμνην δῆλον ὡς πόρρω οὖσιν, ἀλλὰ
τε ὅτι ἡλιοῦται αὐτοῦ τὰ ἄκρα τῆς νυκτός, μέχρι τοῦ τρίτου μέρους τῆς νυκτός.
τε πάλιν πρὸς τὴν ἕω ἀπὸ τοῦ τρίτου, ὡς τῶν ιβ´ ὡρῶν τῶν νυκτερινῶν τεσσάρων
ὡρῶν μόνων τῶν μέσων τὰ ἄκρα αὐτοῦ μὴ ἡλιοῦσθαι, δι' ὅλης τε ἀπὸ δύσεως τοῦ μέ-
χρι τοῦ τρίτου μέρους ἡλιοῦσθαι. καὶ ἀπὸ τῆς ἕω τῆς νυκτὸς οὔσης. ὅπως δὲ ἔχει τὸ λεγόμενον,
ἐκ τῆς ἱστορίας χρὴ ἐπικρῖναι. τοῦ δὲ πλάτους τε καὶ πλήθους αὐτοῦ σημεῖα,
ὅτι πολλὰς ἔχον ἕδρας, τουτέστι πολλαχοῦ χθαμαλόν, οἷς οἷόν τε ἱδρύεσθαι.
ἐν οἷς τόποις ἔθνη τε κατοικεῖ πολλὰ καὶ λίμνας λέγουσιν εἶναι μεγάλας, πάντα τε
ἔχειν φανερὰ καὶ ὁρώμενα, ἕως τῆς ἐσχάτης κορυφῆς. ὁ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ ση-
μεῖον, ὅτι τε ἔθνη πολλὰ ἐν αὐτῷ ἔχει τηλικοῦτο, ὡς ὁρᾶσθαι πόρρωθέν τε καὶ
κάτωθεν ἅπαντα, μέχρι τῆς κορυφῆς· οὕτως ὑψηλῆς οὔσης ὡς προείρηκεν.
ἐξῆς δὲ μετάγει ἐπὶ τὰ εὐρωπαῖα ὄρη, καὶ τοὺς τούτων ποταμούς. δηλοῖ δὲ
τε ἃ προτέθεικε περί τε τῶν ὀρῶν αὐτῶν καὶ ποταμῶν τῶν ἀπ' αὐτῶν ῥεόντων,

ἔν τε τῇ εὐρώπῃ καὶ τῇ λιβύῃ: +

τεκμήριον οὖν οὐδὲ νομίζειν, οὕτω γίνεσθαι τὰς ἀρχὰς τῶν ποταμῶν: +

πολλοὶ μὲν οὖν καὶ ἄλλοι διὰ τούτων τῶν δεδειγμένων, καὶ ὅτι μὴ ἀληθὴς ἡ δόξα ἡ περὶ
τῶν ποταμῶν, ἡ λέγουσα αὐτοὺς ῥεῖν ἀπὸ κοιλιῶν τινῶν οὐσῶν ὑπὸ γῆν καὶ δε-
χομένων ἠθροισμένον ὕδωρ ἐν αὐταῖς. οὔτε γὰρ ἡ γῆ ἐξαρκεῖ αὐταῖς τοσοῦτον
ὕδατος ὑποδοχῇ, οὔτε δὲ τῶν νεφῶν ὕδωρ ῥεῖν μόνον, καὶ μὴ τὸ μέν, ἐλλεί-
βεται, τὸ δὲ καὶ ἐπιφέρεται. μαρτύριον δὲ τοῦ προειρημένου, καὶ τὸ τοὺς ποταμοὺς ἄρ-
χεσθαι ῥεῖν ἀπὸ τῶν ὑπερορρέων, ὡς ἀπὸ τούτων συλλαμβανομένου καὶ τὸ λι-
τοῦ ὕδατος κατὰ τὸν προειρημένον τρόπον. εἰ γὰρ ἀπὸ κοιλιῶν ἔρρει, οὐδὲν ἂν ἧττον
ἀρχὴ καὶ ἀπὸ πεδίων ἐγίνετο αὐτοῖς ἡ τῆς ῥύσεως ἀρχή. οὐδὲ μὴν γὰρ ἄτοπον
τοὺς κατὰ τῆς γῆς τόπους ἔχοντας ἐν αὐτοῖς ὕδωρ ἀφ' ὧν ἀπορρεῖν γίνεσθαι
τινα. οὐ μὴν τηλικαύτας ὡς πᾶν τὸ ὕδωρ τὸ ῥέον ἀπὸ τούτων εἶναι. ὁμοίως δὲ

τοῦτο δ' οἴεσθαι τὰς φανερὰς πηγὰς μόνας τοῖς ποταμοῖς συμπληροῦν ἐν αὐταῖς
πᾶν τὸ ἠθροισμένον τοῦ ῥέοντος ὕδατος. ἀπὸ γὰρ τινῶν φανερῶν πηγῶν,
ἃς κρήνας εἶπε· καὶ πάλιν οἱ πλεῖστοι τὰς ἀρχὰς ἔχοντες φαίνονται· ἀλλ' ὡς ἐπὶ
μέγαν οὐκ ἔστι τὸ πᾶν ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ αἱ πηγαὶ αἱ φανεραί, ἀφ' ὧν ῥέουσιν.
ἀλλ' ἔστιν τὸ μὲν, ἀπορρέον· τὸ δὲ ἐπιγιγνόμενόν τε καὶ συλλαμβανόμενον· οὕτως
οὐδ' ἄν τε ἀεὶ κατὰ τῆς ὑπὸ ὕδωρ, τοῦτο χρηνομίζειν, τὸ πᾶν τὸ τοῦ ῥέοντος ὕδατος
σῶμα· ἐπιδόντα δὲ τοιαῦτα φάραγγές τε καὶ διασφάγες καὶ κοιλότητας αὐτῆς
γῆς, ὡς ὑποδέχεσθαι ὕδωρ, δηλονότι παραλείπεται ποταμῶν, ὧν τὰ ῥεύματα
αὐτὴ ἡ γῆ καὶ τὰ πινόμενα, πάλιν καὶ τὰ ἄλλα τόποις ἐνδίδωσιν ὡς οὐκ ἀπο-
λλυμένου τοῦ ὕδατος ὑπὸ γῆς, ἀλλὰ ζωζομένου: +

Καὶ δ' οὐ οἱ αὐτοὶ τόποι τῆς γῆς οὔτε ἔνυγροι εἰσὶν, οὔτε ξηροί: +

νομίζω αὐτὰ δὲ ὅμοια τὰ τῆς γῆς μέρη καὶ ἀεὶ μένειν· ὥστε τὰ μὲν ὑγρὰ αὐτῆς, ἀεὶ ὑγρὰ
εἶναι· τὰ δὲ ξηρὰ ἀεὶ ξηρά· ἀλλὰ μεταβάλλειν καὶ γίνεσθαι τὰ μὲν πρότερα
ὑγρά, ξηρὰ πάλιν· τὰ δὲ ξηρά, ἐξυγραίνεσθαι· τοῦτο δὲ γίνεσθαι ὑπὸ τῶν
ποταμῶν· τὸ γὰρ τούτων τοὺς μὲν ἐπιγεννᾶσθαι οὐ πρότερον ὄντας, τοὺς
δὲ ὑπόλοιπα πάντα καὶ φθείρεσθαι, ὡς μηκέτι εἶναι τούτους ἐπιέσθαι, καὶ τὰς τῆς
ξηρᾶς τε καὶ ὑγρᾶς τῆς μεταβολάς, ὑγραινομένων μὲν τῶν πρότερον αὐτῆς
ξηρῶν μερῶν, ὑπὸ τῶν ἐν τούτοις γενομένων ποταμῶν· ξηραινομένων δὲ
τῶν πρότερον ὑγρῶν, διὰ τὰς τῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων ποταμῶν φθοράς· διὰ δὲ
τὰ αὐτὰ αἴτια καὶ τὰ ἐλάττω καὶ τὰ ἤ παρόντα καὶ θάλασσαν ὑπαλλάσσεσθαι.
δι' ὧν καὶ τῶν ποταμῶν, οἳ μὲν γίνονται οὐ πρότερον οὐκ ὄντες· οἱ δὲ καὶ
φθείρονται. οὐ μὴν ἀτάκτως δή φησιν ὑπολαμβάνειν ταῦτα τοιαῦτα γί-
νεσθαι περὶ τὴν γῆν πάθη, ἀλλὰ καὶ τεταγμένα καὶ περιόδοις· αἰτία δὲ καὶ ἀρ-
χὴ τῶν τοιούτων μεταβολῶν τε καὶ παθῶν, ἔστιν ὥς φησιν, ὅτι ὥσπερ τὰ
τῶν ζώων τε καὶ τὰ τῶν φυτῶν σώματα ἀκμήν τινα καὶ γῆρας ἔχει κατὰ φύσιν,
οὕτω καὶ τῆς γῆς ἐν τοῖς· διαφέρει δέ, ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν προειρημένων ἡ ἀκμή τε
καὶ ἡ παρακμή, οὐ κατ' ἄλλο τε ἄλλου μέρους ἀκμάζοντός τε καὶ παρακμάζοντος·
ἀλλ' ἅμα πάντα ἐν τούτοις γίνεται· καὶ γὰρ ἀκμάζει ἅπαντα καὶ γηρᾷ καὶ
φθίνει πάλιν ἅμα πάντα. τῇ δὲ γῇ κατὰ μέρη τοῦτο γίνεται· γίνεται γὰρ
ἡ τοιαύτη μεταβολή, διὰ ψῦξιν τε καὶ θερμότητα ὡς τῶν ὄντων ἐστὶν ἄλλοτε

+

ἀλλὰ αὐτῆς ψυχόμενά τε καὶ θερμαινόμενα· ὥσπερ γὰρ τοῖς ζῴοις τε καὶ τοῖς ἐμψύχοις ἡ τοῦ ἡλίου περιφορὰ, αἰτία αὐξήσεώς τε καὶ μειώσεως, προϊὼν μὲν γὰρ αἴτιος τε καὶ αὐξήσεως· ἀπιὼν δὲ μειώσεως τε καὶ φθορᾶς αἴτιος, ὡς δῆλον ἐπὶ τῶν ἐπετείων. ταῦτα γὰρ προσιόντος μὲν αὐτοῦ τοῦ ἡλίου, αὔξεται· ἀπιόντος δὲ φθίνει τε καὶ φθείρεται. ὡς δὲ ἐπὶ τούτων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν πολυχρονιωτέρων. ὧν ἡ αὔξησις πλείονι χρόνῳ καὶ ἡ φθίσις. ὧν γὰρ ἡ αὔξησις, τοσαῦται ἡλίου πρόσοδοι, τούτων ἡ μείωσίς τε καὶ ἡ φθίσις, τοσαῦται δὲ ἄφοδοι· ὡς οὖν τὰ φυτὰ διὰ τὴν τοῦ ἡλίου περιφορὰν αὔξεταί τε, οὕτω καὶ τὰ τῆς γῆς μέρη παρὰ τὰς προσόδους τε τοῦ ἡλίου καὶ ἀφόδους καὶ ὅλως παρὰ τῆς ἐκείνου περιφορᾶς, τήν τε ἀκμὴν καὶ τὴν παρακμὴν λαμβάνει. ὡς μέχρι μέν τινος δύνασθαι ἀκμάζειν τε καὶ ἔνυγρα διαμένειν. εἶτα ξηραίνεσθαί τε καὶ γηράσκειν πάλιν· γῆρας δὲ τῆς γῆς εἶπε, τὴν ξηρότητα μετενεγκὼν ἀπὸ τῶν ζῴων: +

συμβαίνει δὲ τῶν μὲν τόπων γινομένων ξηρῶν: +

πάντως δὲ τῶν μὲν τόπων τε καὶ μορίων τῆς γῆς ξηραινομένων, καὶ τὰς πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ, πρῶτον μὲν μειοῦσθαι· ἔπειτα δὲ καὶ φθείρεσθαι. τούτων δὲ γινομένων, τούς τε ποταμοὺς τοὺς ἀπὸ τούτων ῥέοντας, πρῶτον μὲν ἐλάττους γίνεσθαι· ἔπειτα δὲ καὶ τέλεον ἀπόλλυσθαι. τῶν δὲ ποταμῶν τοῦτο πασχόντων μεθισταμένων ὡς ἐνθαδὲ μὲν γίνεσθαι καὶ τὰ ἀκμάζοντα μέρη τῆς γῆς· ἐνθάδε δὲ φθείρεσθαι ὡς ἐκ τῶν ἀκμαζόντων. τοῖς τε καὶ τὴν θάλασσαν τοὺς μὲν, ἐπιλείπειν τῶν τῆς γῆς τόπων, τοὺς δὲ ἐπιλαμβάνειν· προσίεσθαι δὲ καὶ ἐξῆς τὰ γινόμενα περὶ τὴν θάλασσαν. ἐπιλειπόντων τε τῶν ποταμῶν καὶ ἐπιρρεόντων. διὰ μὲν φω γὰρ μέρη εἶναι αὐτῆς ξηραίνεσθαι. ὅπου μὲν γὰρ πληθυνόντων τῶν ποταμῶν προσχοῦσθαι τὴν θάλασσαν ἐξωθούμενον διὰ τῶν ἀνάγων ἐπιρρεόντων τοῦτο συμβαίνει ξηραίνεσθαι, προσχουμένης τῆς θαλάσσης, τὰ μὲν πρότερα ἐπιρρέοντα αὐτῶν μένει τε ἐξωθεῖσθαί τε εἰς αὐτὰ καὶ προσχοῦσθαι. καὶ τοῦτο δὲ μέρος πάλιν τὸ τῶν ποταμῶν ῥεῦμα ἐμβάλλον τὰς αὐτῶν, ηὔξανεν αὐτῶν. διὰ ταύτην πάλιν διὰ τὴν πρόσχωσιν τῶν ποιούντων ἐμβαλλόντων εἰς αὐτήν, λιμνάζειν τε αὐτὴν καὶ κατ' ὀλίγον ξηραίνεσθαί τε καὶ γίνεσθαι γῆν. προσχεῖσθαι μέν τοι καὶ ἄλλα τινὰ ἐπιλαμβάνειν μέρη. τοῦ δὲ μὴ γνωρίμους γίνεσθαι τὰς τοιαύτας μεταβολὰς αἰτίαν φησὶν εἶναι, τὸ πᾶσαν τὴν φυσικὴν μεταβολὴν

τὴν περὶ τὴν γῆν προσθέσει τῆς γῆς καὶ ἐλλείψει γίνεσθαι καὶ ἐν χρόνοις μακροῖς
ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν ζωήν· διὸ λανθάνειν ἑκάστοτε ταῦτα γινόμενον,
φθάνειν γὰρ ὅλων ἐθνῶν ἀπωλείας γίνεσθαι καὶ φθορὰς· ὡς μηδὲ διαμνημονεύεσθαι
τὰ πρότερον αὐτῆς διασώζεσθαι· μηδὲ ἐκ διαδοχῆς: +

αἱ πρότερον ὅλων τῶν ἐθνῶν ἀπώλειαι γίνονται καὶ φθοραὶ· πρὶν μνημονευθῆναι τὴν τούτων μεταβολὴν ἐξ ἀρχῆς εἰς τέλος: + c c

οὐ σαφὲς τὸ εἰρημένον ἔχειν ἀκολουθίαν· ὡς γὰρ φθάνουσιν διὰ τὸ χρόνιον τῆς ἀπωλείας τῶν ἐθνῶν τῶν μνημονευόντων περὶ αὐτῶν τελευτῶντος, οὐ δύναται τὸ ὁλόκληρον λέγειν· διὰ γὰρ τὸ βραδέως αὐτῶν γίνεσθαι τὰς φθοράς, φθάνουσι πρὸ τοῦ λύεσθαι οἱ μνημονεύσαντες αὐτά· διὸ ἢ ἀντὶ λεγόμενον ἐστὶ τοῦ λανθάνουσιν ὅλων τῶν ἐθνῶν ἀπώλειαι γινόμεναι· ἢ χωρὶς τῆς μνήμης τῶν τοιούτων φθορ. ἐξῆς δὲ τίνας αἱ φθοραὶ καὶ πῶς γίνονται διδάσκει μνημονεύων τοιαύτας τῶν περὶ τὴν γῆν παθημάτων λέγει· καὶ φησὶ μεγίστας μὲν καὶ ταχίστας γίνεσθαι φθορὰς αὐτῶν ἐν τοῖς πολέμοις· ἐν οἷς καὶ πόλεις καὶ ἔθνη πολλάκις ἀθρόα συμβαίνει γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ νόσοις φθαρτικοῖς καὶ λιμοῖς δέ· τὰς δὲ διαφορίας τῆς γῆς, διὰς μεταβαλούσας καὶ ἀπαιτήσει σῳζόμενοι· καὶ τούτων αἱ μὲν ἀθρόαι γινόμεναι· αἱ δὲ κατ' ὀλίγον ἀφορωτέρας γινομένης τῆς γῆς, ἐφ' ὧν φησὶ λανθάνειν τὰς μεταστάσεις τῶν ἐθνῶν καὶ κατ' ὀλίγον καὶ οὐκ ἀθρόας γινομένας· οὐ γὰρ ἅμα πάντων ἐπανίστανται· ἀλλ' οἱ μὲν ἀπίασιν· οἱ δὲ μένουσιν· ὅσους ἡ χώρα τρέφειν οἵα τε, τὸ τοιοῦτον ὑποποιοῦν, μέχρις αὐτὰ τελέως ἐξαφανισθῇ ἡ χώρα, καὶ μηδὲ πλῆθος δύνηται τρέφειν· ἀπὸ δὲ τῆς τῶν πρώτων ἀπολείψεως ἕως τῶν ἐσχάτων τὴν χώραν καταλειπόντων, ἀνὰ γίνεσθαι μακροὺς χρόνους· ὡς μηδὲ τῶν ὕστερον ἀπαιρούντων μεμνῆσθαι· ὅτι καὶ πρῶτοί τινες ἀπῇραν· διὰ τὰς γενεὰς ἐν μέσῳ πλείους γεγονέναι: +

τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον χρὴ νομίζειν καὶ τοὺς κατοικισμούς: + c c

ὡς δὲ αἱ μεταναστάσεις τῶν ἐθνῶν γινόμεναι λανθάνουσι πολλάκις διὰ τὸ τοῦ χρόνου παρατείνειν· οὕτω φησὶ πάλιν καὶ τοὺς κατοικισμοὺς λανθάνειν· πότε πρῶτον ὑπῆρξαν οἰκίζεσθαι τὰ ἔθνη εἰς τὰ μεταβάλλοντα τῆς γῆς μέρη καὶ ἐκ μὲν ξηραινόμενα ἐξ ἀνύδρων τε καὶ ἑλωδῶν· καὶ γὰρ μικρὸν γὰρ καὶ ἐν τοῦ τοιούτου ἐπιτηδείας καὶ ἐν πολλῷ γίνεται χρόνῳ ἡ ἐπίδοσις· ὡς τοὺς πρώτους ἐποικίσαντας μὴ

+

γινώσκειν ἀπὸ τὰ ἄκρα τῆς χώρας ἐκείνης, ἥ τε εὐκρασία καὶ ὁ συνοικισμός· ὅπου
φησὶ καὶ περὶ τὴν Αἴγυπτον γεγονέναι· καὶ γὰρ οὗτος ὁ τόπος ἀεὶ ξηρότερος φαίνεται
γινόμενος· καὶ πᾶσα ἡ χώρα ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Νείλου ὑπὸ τῆς θαλάσ-
σης προσκέχωσται, ἀλλὰ διὰ τὸ κατὰ μικρὸν τοῦτο γίνεσθαι, καὶ ξηραινομένων
τῶν ἑλῶν κατὰ λίγον, ἀεὶ τοὺς πλησίον αὐτῶν κατοικοῦντας εἰσοικίζεσθαι
εἰς τὰ ξηραινόμενα αὐτῶν, τὸ τοῦ χρόνου μῆκος καὶ τὸ κατὰ μικρὸν ἀφῄρηται
τὴν τῆς ἀρχῆς μνήμην: +

φαίνεται οὖν καὶ τὰ στόματα πάντα πλὴν ἑνὸς τοῦ Κανωβικοῦ χειροποίητα: c
αὐτὰ στόματα τοῦ Νείλου φησί, δι' ὧν εἰς τὴν θάλασσαν εἰσχεῖται, χειροποίητα
εἶναι· χωρὶς τοῦ Κανωβικοῦ τοῦ τῶν καταρρακτῶν· ὡς ὕστερον διὰ τὸ λιμνά-
ζειν τὸν ποταμὸν τῆς θαλάσσης ἕνεκα καὶ προχώσεως γενόμενα. σημεῖον δὲ τοῦ
προσκεχῶσθαι τὴν αἰγυπτίαν χώραν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ παρέχεται καὶ τὸ
τὸ ἀρχαῖον τὴν Αἴγυπτον Θήβας καλεῖσθαι· καθάπερ καὶ Ὅμηρος μνημονεύει·
καὶ τοῦτο νεώτερος ὢν ὡς πρὸς τὰς τοιαύτας μεταβολάς. Θηβῶν γὰρ τῶν Αἰγυ-
πτίων μνημονεύει, ὡς τῆς Μέμφιδος ἢ οὔπω οὔσης ἢ οὐ τηλικαύτης· καὶ τοῦ-
το γὰρ αὕτη. τὰ δὲ κατωτέρω καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν, ἀεὶ ὕστερα οἰκίζεται
ἐν ταῖς τοιαύταις προσχώσεσι, τῷ ὕστερον ἐπιγίνεσθαι τὸ ξηραίνεσθαι· καὶ δ'
συμβαίνει αὐτῷ προσοικίζεσθαι· μεταβάλλει γὰρ τὰ πρότερον ἀοίκητα
τὰ ἑλώδη, καὶ εὐαγῆ πάλιν· οἱ δὲ πρότερον εὐκράτως ἔχοντες οἰκοῦντες
τόποι, ἀναξηραινόμενοι πάλιν, γίνονται χείρους· οὗ μαρτύριον παρέ-
χεται καὶ τὸ περὶ τὴν Ἀργείαν τε χώραν γεγονὸς καὶ τὴν Μυκηναίων: +

ἴσμεν οὖν βλέποντες ἐπὶ μικρόν, αἰτίαν οἴονται τῶν τοιούτων. + c c
φαίνεται ἐπὶ μικρὸν βλέποντες, καὶ ἀπὸ τῶν μικρῶν περὶ τῶν ὅλων παρω-
μένους λέγειν, τῆς τοιαύτης καὶ τῆς τοῦ μεταβολῆς, κατὰ τῶν κατὰ μέρος ἑλώδη
τε καὶ ὑγρά, οἰκεῖσθαί τε καὶ συμμεταγίνεσθαι διὰ ξηρότητα, ἀοίκητα διὰ
τὴν τῆς ξηρότητος ἐπίτασιν, αἰτίαν λέγει εἶναι τὴν ὅλου μεταβολήν τε
τὸ φθοράν· ἴσως τοῦτο γὰρ σημαίνει τοῦ διαχρώμενοι, ἐκπύρωσιν γίνεσθαι
τοῦ ὅλου, ὡς Ἡράκλειτος μέν, πρὸ αὐτοῦ καὶ οἱ τῆς ἐκείνου λέξεως. οἱ δὲ ἀπὸ
στοᾶς μετ' αὐτόν· καὶ ἐκ τούτου τολέγουσιν ὡς οὐ τὰ γεννητοῦ καὶ φθαρτοῦ τοῦ παντός,
οὐ μὴν τοῦ τῆς γῆς τὰ μὲν ξηραίνεσθαι. τὰ δὲ πάλιν ὑγραίνεσθαι. ἀλλ'

χρὴ τοῦ σύμπαντος κόσμου γένεσιν ἢ φθείρεσθαι· ἄτοπον γὰρ διὰ βραχείας μεταβολὰς κινεῖν
τὸ πᾶν· καὶ γενητόν τε καὶ φθαρτὸν ποιεῖν· τὸ γὰρ τῆς γῆς μέγεθος, οὐδέν ἐστιν ὡς
πρὸς ὅλον τὸν οὐρανὸν παραβαλλόμενον· κέντρον γοῦν αὐτὴν φασὶ λόγον ἔχειν,
ὡς πρὸς τὸ πᾶν· διό φαμεν ὡς χρὴ ἀφεμένους τοῦ περὶ τοῦ παντὸς, τὰς τοιαύτας ὑπο-
λήψεις λαμβάνειν, καὶ λέγειν γίνεσθαι τῶν περὶ τὴν γῆν μεταβολῶν αἴτιον
γίνεσθαι, τὸ διά τινων χρόνων εἱμαρμένων τε καὶ ὡρισμένων, ὡς καθ' ἕκαστον
ἔτος χειμὼν γίνεται, οὕτω καὶ κατὰ περιόδους τινὰς τῶν ἄστρων γίνεσθαι κατὰ
τόπους τινὰς μεγάλους χειμῶνας καὶ ὑπερβάλλοντας ὄμβρους· ὥσπερ καὶ ἐ-
πὶ δευκαλίωνος κατακλυσμὸς λέγεται γεγονέναι περὶ τὸν ἑλληνικὸν τόπον καὶ
τὴν ἀρχαίαν ἑλλάδα· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ περὶ δωδώνην τε καὶ τὸν ἀχελῷον· ὃς γὰρ
δὴ ποταμὸς οὗτος, πολλαχοῦ τὸ ῥεῦμα μεταβέβληκε διὰ τὰς προχώσεις
ἃς ποιεῖται· τῷ ἐπικλυσθεῖσαν πάλιν προσχοῦν τε καὶ ζωννύειν, ἐν γὰρ ταύτῃ
τῇ χώρᾳ οἱ σελλοὶ ᾤκουν, περὶ ὧν ὅμηρος εἶπεν ἀμφὶ δὲ σελλοὶ σοὶ ναίουσ' ὑπο-
φῆται· ἀνιπτόποδες· χαμαιεῦναι· καὶ οἱ καλούμενοι νῦν ἕλληνες, τότε γε
γραικοί· ὅθεν ἔτι καὶ νῦν τοὺς ἕλληνας γραικοὺς καλοῦσιν: +

ὅταν οὖν γένηται τοιαύτη ὑπερβολὴ ὄμβρων νομίζειν χρή: +
διὰ τῶν κατακλυσμῶν τῶν γινομένων ποτὲ τούτων ἀπολομένων, λέγει ἂν·
ὅταν οὖν τοιαύτη ὄμβρων ὑπερβολὴ γένηται ὡς πολλὰ ἐπικλύσαι καὶ ἀεὶ-
κινήτους τὰς ὑγρότητας ποιῆσαι, νομίζειν χρὴ ταύτην τὴν ὑγρότητα ἐπὶ πολὺ διαρ-
κεῖν τε καὶ διαμένειν χρόνον· καὶ ὥσπερ τῶν ποταμῶν τινὲς ἀέναοί εἰσι διὰ τὴν
πλείω χορηγίαν τὴν γενομένην αὐτοῖς, ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων αὐτῶν πηγ-
ῶν τε ὀρῶν, ὃν προειρήκαμεν τρόπον· οὕτω δὲ καὶ μετὰ τὰς τοιαύτας ἐπομβρί-
ας ἀέναοί τινες ὑγρότητες περὶ τοὺς τόπους τούτους ἐπὶ πολὺ διαμένουσι, γῆς
ἐπιτηδείου πρὸς τὸ ὑποδέξασθαι μενούσης ἐν αὐτῇ τὴν ὑγρότητα· καὶ ἐπὶ πολὺ δια-
μενούσης τοιαύτης· χρόνου δὲ προϊόντος, τὰ μὲν, αὐτῆς ἐπομβρίας ἐξυ-
γρανθέντα, ξηραίνεσθαι μᾶλλον· τὰ δὲ ἔνυδρα φύσει ἧττον· καὶ τοῦτο δὴ μᾶ-
λλον γίνεσθαι ὡς τὰ μὲν ἐξ ἀοικήτων, δι' ὑγρότητα οἰκητὰ γίνεσθαι ξηραινό-
μενα· τὰ δὲ οἰκητὰ πρότερον δι' εὐκρασίαν, ἀοίκητα γίνεσθαι διὰ ξηρότητα.
ἕως πάλιν ἡ αὐτὴ περίοδος ἔλθοι, καὶ ὁ τῆς μεγάλου περιόδου χειμών: +
πᾶσαν δὲ ταύτην ἀνάγκη τοῦ ὅλου γίνεσθαι μέν τινα μεταβολήν· μὴ μέντοι

γενέσθαι καὶ φθορὰν· εἴπερ μὴ ἅμα τὸ πᾶν: +

εἰ δὲ ἐπεὶ ἀναγκαῖον γίνεσθαι μεταβολάς τινας ἐν τοῖς μέρεσιν αὐτοῦ τοῖς γενητοῖς καὶ φθαρτοῖς, ἀναγκαῖον καὶ τὰ εἰρημένα, μὴ τοὺς αὐτοὺς τόπους τῶν περὶ τὴν γῆν ἀεὶ τὴν αὐτὴν καθεστάναι νοτίαν καὶ ὑγρότητα, ἢ ξηροὺς εἶναι, ἀλλὰ μεταβάλλειν. καὶ τοῦ τοῦ τοιοῦτον ἔχοντος σημεῖον, τὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους νομιζομένους τῶν ἀνθρώπων αἰγυπτίους τοῦτο τῆς χώρας οἰκεῖν, ὃ πρότερον οὐκ ἐθαλάσσευε· ἔργον γὰρ γέγονε τοῦ ποταμοῦ τοῦ νείλου προσχωσθέντα ὑπ' αὐτοῦ. καὶ τοῦτο δῆλον μέν φησιν εἶναι καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς χώρας τοῖς ὁρῶσι· κοίλη γὰρ φαίνεται. ἱκανὸν δέ φησι τοῦτο τεκμήριον εἶναι, καὶ τὸ κατὰ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν· τί δὲ ἐστὶ τὸ λεγόμενον, ἐπειδὴ ἀληθινὸν τοῦ τὴν αἰγυπτίαν χώραν ἔργον εἶναι τοῦ ποταμοῦ, τὸ τοὺς ἐθελήσαντας τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν συνάψαι τῷ αἰγυπτίῳ πελάγει διορύξαι τὰ τὴν μεταξὺ γῆν, μὴ κατὰ τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὸ ὑψηλοτέραν οὖσαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν τῆς περὶ τὸ αἰγύπτιον πεδίον χώρας μέλλειν ἐπικλύζειν αὐτῷ· οὕτω δὲ καὶ τὸν ποταμὸν ἐπικλύζοντα καὶ ἀφανίζειν τὸν νεῖλον· ἐπεὶ ζητήσαι ἄν τις ἢ κοιλοτέραν εἶναι τὴν αἰγυπτίαν γῆν τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ τῆς μεταξὺ τὴν γῆς, τεκμήριον ποιεῖται, τοῦ ἀπὸ τῆς θαλάσσης αὐτὴν προσκεχῶσθαι τῆς αἰγυπτίας οὔσης πρότερον μέρος τῆς θαλάσσης: +

ἰὸ καὶ τὰ περὶ τὴν λιβύην: +

εἶτα καὶ ὃ ἐπιφέρει τὸ περὶ τὴν ἀμμωνίαν χώραν τῆς λιβύης, τοιοῦτον ἐστί. τὸ γὰρ καὶ ταύτην κοιλωτέραν εἶναι καὶ ὑπονοτέραν παρὰ τὸ ὕψος τῆς μεταξὺ τῆς χώρας τεκμηρίῳ χρῆται, τοῦ προσκεχῶσθαι αὐτὴν ἀπὸ τῆς θαλάσσης· πῶς δὲ καὶ τὸ λοιπὸν τὰ προσχούμενα ξηραίνεται λέγει· ἐγχώσεως γὰρ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ γινομένης καθὸ εἰς θάλασσαν ἐκδίδωσιν, ἀπολαμβάνεταί τινα ἀπὸ τῆς θαλάσσης μέρη, ἃ πρότερον μὲν ὡς λίμναι καθ' αὐτὰ ὄντα μένει· ὕστερον δὲ ἀναξηραίνεται. οὕτω δὲ γενομένων τῶν ἀπολειφθέντων τὰ προσχώσεων, δῆλον ὡς ἡ χώρα ἡ τοιαύτη κοιλοτέρα τέ ἐστι καὶ ὑπονοτέρα ἅτε τῆς θαλάσσης ἐκ τοῦ βυθοῦ ἔδαφος: +

πλείστῳ καὶ τὰ περὶ τὴν μαιῶτιν λίμνην ἐπιδέδωκε: +

εἶτα τὴν περὶ τὴν μαιῶτιν καλουμένην λίμνην ἐπιδεδωκέναι φησὶν ὑπὸ τῶν ἐμβαλλόντων εἰς αὐτὴν ποταμῶν προσχώσει, ὡς πολλῷ ἐλάττω πλοῖα

νῦν πλεῖν ἐν αὐτῇ δύνασθαι τῶν πρὸ ἐτῶν πλεόντων ἑξήκοντα. ὅθεν φησὶ δῆλον εἶναι, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ λίμνη, ἔργον ἐστὶ τῶν ποταμῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ χωσάντων καὶ ποιησάντων λίμνην ταύτην, ἀντὶ τῆς θαλάσσης μέρους. καὶ ὅτι προϊόντος τοῦ χρόνου ἔσται καὶ αὐτὴ πᾶσα ξηρά. καὶ τὸν βόσπορον δὲ αἰεὶ μὲν ῥεῖν φησίν. ἔστι δὲ ὁ βόσπορος, ὁ παρὰ τὸν πόντον θάλασσα στενή. ἡ διείργουσα τὴν εὐρώπην ἀπὸ τῆς ἀσίας. ταύτην δὴ τὴν θάλασσαν φησίν, αἰεὶ μὲν ῥεῖν διὰ τὸ προσχοῦσθαι. λέγοιτο δ' ἂν τὸ αἰεὶ ῥεῖν, ἀντὶ τοῦ ἐστενῶσθαι. τὰ γὰρ στενὰ τῶν πελαγῶν ὅταν ἑκατέρωθεν ἔχῃ πλατείας θαλάσσας, μεταρροίας λαμβάνει. τοῦτό φησιν αἰεὶ περὶ ταύτην τὴν θάλασσαν, διὰ τὸ αἰεὶ αὐτὴν προσχοῦσθαι. ὅντινα δέ φησιν ἐγένετο ἡ πρόσχωσις τρόπον. καὶ νῦν δύνασθαι ἀναγνωρίζειν ὁρῶντα καὶ λέγειν πῶς ἐγένετο. ὅτι γὰρ ὁ ῥοῦς ὁ ἀπὸ τῆς ἀσίας ἠϊόνα ποιήσειε. ῥοῦν δὲ ἀπὸ τῆς ἀσίας λέγοι ἄν, τὴν τῆς θαλάσσης ἀπὸ τῶν ἀσιανῶν μερῶν ἐπὶ τὰ εὐρωπαϊκὰ μέρη ἐπίχυσιν. ὁ ῥοῦς ἄρα ὁ τῆς θαλάσσης ὁ γινόμενος ἀπὸ τῆς ἠϊόνα ποιῶν, τουτέστιν αἰγιαλόν τινα χωννὺς τῇ ψάμμῳ, καὶ ἐπανιστάς, ἀπετέμνετο τῆς ἠϊόνος ταύτης καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ μέρος. καὶ λίμνην ἐποίει τὸ πρῶτον μικράν. εἶτα αὕτη ξηραινομένη, ἀντὶ θαλάσσης, ἤπειρος ἐγίνετο. καὶ μετὰ ταύτην πάλιν ἄλλη τὸν αὐτὸν τρόπον ἐγίνετο χωννυμένη ἀπὸ τοῦ ῥοῦ τῆς θαλάσσης. καὶ ἄλλη λίμνη ἥτις ὁμοίως ἐξηραίνετο. οὕτω γινομένου πολλάκις αἰεὶ ἐπὶ τοῦ χρόνου προϊόντος, ἐστενοῦσθαι τὴν θάλασσαν ταύτην, τὰς ἠϊόνας ταύτας ποιούντων, καὶ γίνεσθαι ὡς ποταμόν. τέλος δὲ καὶ τοῦτον ξηρανθῆναι. ἐπὶ δὲ τούτων, φανερόν φησιν εἶναι, ὅτι ἐπεὶ μήτε ὁ χρόνος ὑπολείψει, οὐδέποτε γάρ ἐστιν ὅτε οὐκ ἔστι χρόνος, καὶ τὸ πᾶν καὶ αὐτὸ ἀΐδιόν ἐστι, γίνονται δὲ ἐν αὐτῷ τοιαῦται μεταβολαί, ὡς τά τε πρότερον ἔνυδρα χωρία ὕστερον ξηρὰ γίνεσθαι, τά τε ξηρὰ πάλιν ἔνυδρα, ὅτι μήτε ὁ τάναϊς ποταμός, μήτε ὁ νεῖλος, μήτε ἄλλος τις δηλονότι τῶν μεγάλων καὶ ἀενάων δοκούντων εἶναι ποταμῶν, ἀΐδιοί εἰσιν. ἀλλὰ ἦν ποτε ξηρὸς ὁ τόπος ὅθεν ῥέουσι νῦν, καὶ ὕστερον πάλιν ἔσται. τὸ μὲν γὰρ τούτων ἔργον καὶ τὸ εἶναι αὐτοῖς πέρας ἔχει. ὁ δὲ χρόνος, οὐκ ἔχει. τουτέστιν οὗτοι μὲν, εἰσὶ γενητοί τε καὶ φθαρτοί. ὁ δὲ χρόνος, οὐδέτερον τούτων. διὸ ἀνάγκη γενέσθαι ποτὲ χρόνους ὅτε οὗτοι οὐκ ἔσονται. ὡς δὲ ἐπὶ τούτων τῶν ποταμῶν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὁ γὰρ αὐτὸς καὶ ἐπὶ πάντων λόγος.

ἀλλὰ καὶ τῶν ποταμῶν, τῶν μὲν γινομένων, τῶν δὲ φθειρομένων, καὶ κατὰ τῶν αὐτῶν μὲν ὄντων τῆς γῆς ἐνύδρων, ἀνάλογον καὶ τῷ θάλασσαν μεταβάλλειν καὶ συμμεταπίπτειν τοῖς ποταμοῖς· ταύτῃ δὲ τὰ μὲν ἀπολειπούσης, τὰ δὲ ἐπιλαμβανούσης τῆς γῆς, δηλονότι οὐδὲ τῆς πάσης γῆς ἀεὶ τὰ αὐτὰ μέρη, τὰ μὲν ἐστὶ θαλάσσια, τὰ δὲ ἤπειρος, ἀλλὰ μεταβάλλουσι κατὰ τὸν πάντα χρόνον· ὅπερ ἦν προειρημένον. δείξας δὲ ταῦτα, ἀνακεφαλαιοῦται τὰ εἰρημένα τε καὶ δεδειγμένα περὶ τούτων, διὰ τῶν ἐπιφερομένων. λέγει γάρ· διότι μὲν οὖν οὐκ ἀεὶ ταὐτά, οὔτε χερσεύει τῆς γῆς οὔτε πλωτά ἐστιν: +

+

ἀλεξάνδρου ἀφροδισιέως τῶν ἀριστοτέλους μετεωρολογικῶν ὑπόμνημα, δεύτερον: +

Περὶ δὲ τῆς θαλάττης καὶ τίς ἡ φύσις αὐτῆς, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν ἁλμυρὸν τοσοῦτόν ἐστιν ὕδατος πλῆθος: +

ν τῷ πρώτῳ τῶν μετεωρολογικῶν μετὰ τὸν περὶ ὑετοῦ καὶ χιόνος καὶ πάχνης καὶ δρόσου καὶ χαλάζης λόγον, προθέμενος εἰπεῖν περί τε ἀνέμων καὶ ποταμῶν καὶ πηγῶν, ἔτι δὲ καὶ περὶ θαλάσσης, εἰπὼν ἐν ἐκείνῳ περὶ ποταμῶν τε καὶ πηγῶν, ἄρχεται τοῦ δευτέρου ἀπὸ τοῦ περὶ θαλάσσης λόγου, καὶ ζητεῖ τίς τέ ἐστιν ἡ οὐσία καὶ ἡ φύσις αὐτῆς, καὶ τίς ἡ τῆς ἁλμυρότητος τοῦ ὕδατος αἰτία. καὶ πῶς ἐξ ἀρχῆς ἐγένετο, καὶ πρῶτον ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πεποίηκε, καὶ ἐπὶ ταύτης τὰς τῶν πρὸ αὐτοῦ περὶ αὐτῆς δόξας, ἐκτίθεταί τε καὶ ἐξετάζει. τοὺς μὲν οὖν ἀρχαιοτέρους τε καὶ περὶ τὰς θεολογίας καταγινομένους λέγει· ὧν ἦν καὶ ἡσίοδος καὶ ὅμηρος καὶ ὀρφεὺς ὃς καὶ θεολογίαν συνέγραψε. τούτους δή φησι ποιεῖν τινὰς τῆς θαλάττης πηγάς, ἵν' αὐτοῖς ὦσιν ἀρχαί τε καὶ ῥίζαι. ὁμοίως γῆς τε καὶ θαλάττης, καὶ μὴ ἐξ ἄλλων τινῶν μεταβαλλόντων ἢ τούτων

γένεσιν, ἀλλ' οἰκείας ἀρχὰς ἔχουσαν. ἐσέμνυνον γὰρ δι' οὗ τὸ μᾶλλον τιμιωτέραν τὸ δὲ περὶ τὴν γῆν· καὶ περὶ τούτων τῆς χάριν τὰ ἄλλα ἔλεγον εἶναί τε καὶ γεγονέναι. ὡς δὴ καὶ τὸ σύμπαν τοῦ κόσμου· σεμνότερον δὴ τοῦτο καὶ βασιλικώτερον εἶναι, τὸ ποιεῖν αὐτὰ ἀπό τινος οἰκείας ἀρχῆς τε καὶ ῥίζης:

οἱ δὲ σοφώτεροι τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν ποιοῦσιν αὐτῆς γένεσιν:

οἱ μὲν οὖν θεολόγοι καὶ τὴν θείαν σοφίαν ἐπαγγελλόμενοι, οὕτως ἔλεγον περὶ αὐτῆς. οἱ δὲ τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν σοφώτεροι· ἀντέθηκε τοῖς θεολόγοις τοὺς τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν σοφωτέρους. λέγει δὲ περὶ τῶν φυσικῶν, οὐ τοιαύτην γένεσιν ποιοῦσι τῆς θαλάσσης, ἀλλ' οὐκ ἀγένητον αὐτὴν λέγουσιν, ἰδίας πηγὰς ἔχουσαν ὡς οἱ θεολόγοι. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν, ὑπολαμβάνουσιν εἶναι τὴν θάλατταν, τῆς πρώτης ὑγρότητος· ὑγροῦ γὰρ ὄντος τοῦ περὶ τὴν γῆν τόπου, τὸ πρῶτον τῆς ὑγρότητος ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐξατμίζεσθαι· καὶ γίνεσθαι τά τε πνεύματα ἐξ αὐτοῦ καὶ τροπὰς ἡλίου τε καὶ σελήνης, ὡς διὰ τὰς ἀτμίδας ταύτας καὶ τὰς ἀναθυμιάσεις κἀκείνων τὰς τροπὰς ποιουμένων, ἔνθα ἡ ταύτης αὐτοῖς χορηγία γίνεται περὶ τοῦτο τρεπομένων· τὸ δὲ αὐτοῖς ὑπολειφθὲν ἐν τοῖς κοίλοις τόποις, θάλατταν εἶναι· διὸ καὶ ἐλάττω γίνεσθαι ξηραινομένην ἑκάστοτε ὑπὸ τοῦ ἡλίου· καὶ τέλος ἔσεσθαί ποτε ξηράν. ταύτης τῆς δόξης ἐγένοντο ὡς ἱστορεῖ ὁ Θεόφραστος, Ἀναξίμανδρός τε καὶ Διογένης. Διογένης δὲ καὶ τῆς ἁλμυρότητος ταύτην αἰτίαν λέγει, ὅτι ἀναλογοῦντος τοῦ ἡλίου τὸ γλυκύ, τὸ καταλειπόμενον καὶ ὑπομένον, ἁλμυρὸν εἶναι συμβαίνει. οἱ δέ τινες φασίν, οἷον ἱδρῶτα τινὰ τῆς γῆς εἶναι τὴν θάλατταν· θερμαινομένης γὰρ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ταύτην ἀφιέναι τὴν ὑγρότητα· διὸ καὶ ἁλμυρὰν αὐτὴν εἶναι· τοιοῦτος γὰρ ὁ ἱδρώς. ταύτης τῆς δόξης Ἐμπεδοκλῆς γέγονε. τρίτη δὲ δόξα περὶ θαλάσσης ἐστίν, ὡς ἄρα τὸ ὕδωρ διὰ τῆς γῆς διηθούμενον καὶ διαπλῦνον αὐτήν, ἁλμυρὸν γίνεται, τῷ ἔχειν τὴν γῆν τοιούτους χυμοὺς ἐν αὐτῇ· οὗ σημεῖον ἐποιοῦντο, τό καὶ ἅλας ὀρύττεσθαι ἐν αὐτῇ καὶ νίτρα. εἶναι δὲ καὶ ὀξεῖς χυμοὺς πολλαχοῦ τῆς γῆς. ταύτης πάλιν τῆς δόξης ἐγένοντο Ἀναξαγόρας τε καὶ Μητρόδωρος:

τὸ μὲν οὖν πηγὰς τῆς θαλάσσης ἀξιοῦν εἶναι:

ἐκθέμενος διὰ βραχέων τὰς προκαταβεβλημένας δόξας περὶ θαλάσσης, λέγει πρὸς τὴν τῶν θεολογικῶν, οἳ οἰκείας τινὰς πηγὰς ἀϊδίους ἐποίουν τῆς θαλάσσης, ἵν' αὐτοῖς ἡ θάλασσα ἀγένητος ᾖ. ὅτι δὴ ἀδύνατον πηγὰς εἶναι τῆς θαλάσ-

λάσσης,

διὰ τῶν ὑπαρχόντων ἢ δηλαδὴ θεωρεῖν, διὰ τῶν ὑπαρχόντων, αὐτῇ τοῦ διὰ τῶν ἤδη
δεδειγμένων καὶ εἰρημένων ὑπαρχόντων τῷ τε ὕδατι καὶ ταῖς πηγαῖς. συγχρῆται
γὰρ πρὸς τὰ δεικνύμενα τοῖς προειρημένοις. ὅτι γὰρ μὴ ἀπὸ τῆς θαλάσσης αἱ
κατὰ γένεσιν πηγαί, δείκνυσιν οὕτω. τῶν περὶ τὴν γῆν καὶ ἐπὶ γῆς ὑδάτων, οὐ γὰρ περὶ
τοῦ ὑομένου ὕδατος νῦν ὁ λόγος, τῶν δὴ περὶ τὴν γῆν, τὰ μὲν ῥυτά ἐστι, τὰ δὲ,
στάσιμα. καὶ τὰ μὲν ῥυτὰ πάντα, ἀπὸ πηγῶν ἔχειν τὴν ἀρχὴν τῆς ῥύσεως ἔχει,
πῶς δὲ γίνονται αἱ πηγαί, καὶ ὅτι οὐχ ὡς ἐξ ἀγγείου τινὸς καὶ κοιλίας ἐχούσης
τῆς γῆς, ἠθροισμένον ἀθρόον ὕδωρ ἀπορρέουσι κατ' ὀλίγον, ἀλλ' ὅτι ἐκ τοῦ
γινομένου τε καὶ συλλαμβανόμενον πρῶτον ἀπαντᾷ τε καὶ εὐδιοδ
ἐν τῶν ὀρῶν, εἴρηται: +

τῶν δὲ στασίμων ὑδάτων, τὰ μὲν ἐστὶ συλλογιμαῖα καὶ ὑποστατά: + c
τὰ ἐκ τῶν ὑετῶν ἀθροιζόμενα, καὶ τὰ ἐν ταῖς λίμναις, καὶ ὅσα ἀπορρεύσαντος
τοῦ πλεονάζοντος ὕδατος γενομένων ἢ καὶ ποταμῶν ἐπιρρευσάντων, ὑφίσταται,
τὰ ὑποστάντα μὲν δὴ καὶ λιμνάζει, διὰ τὴν κοιλότητα τῶν τόπων. ὧν ὑδάτων διαφορὰ
κατὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ὀλιγότητα τοῦ συναχθέντος ὕδατος. ὀλίγου μὲν γὰρ ὄντος,
τέλματα καλεῖται· λίμναι δὲ πλείονος. ἄλλα δὲ τῶν στασίμων, ἢ πηγαῖα φησὶν
εἶναι, τινὰ ὡς τὰ φρέατα, καὶ φησὶ τὰ μὲν χειρόκμητα εἶναι. ὀρυκτὰ γὰρ
τὰ κατασκευαζόμενα φρέατα. καὶ οὐχ ὡς τὰ τέλματα καὶ αἱ λίμναι αὐτόματα
γίνεται. ὡς εἶναι οὐ μόνον τῶν ὑδάτων τῶν περὶ τὴν γῆν τὰ μὲν, ῥυτά· τὰ δὲ,
στάσιμα ὡς τὰ φρέατα. τὸ δὲ πάντων γὰρ ἀνωτέρω τὴν πηγὴν εἶναι δεῖ τῆς ῥύσεως
ἅπτε, πρὸς τὰ ῥυτὰ ἐπανελθών· ἁπάντων γὰρ τὰ μὲν ὅσα ῥυτὰ πάντα πηγαῖα,
νῦν τὴν αἰτίαν ἀποδίδωσιν αὐτοῦ, ὅτι πάντων ἀνωτέρω δεῖ τὴν πηγὴν εἶναι
τῶν ῥεόντων. οὐ γὰρ κενὰ ἀπορρεῖ ἐκεῖνος ἀθροιζόμενα, ἐξ ἐπιρρέοντος
ὕδατος καὶ μὴ ἀπὸ πηγῆς, ἀλλὰ τῆς γὰρ ῥύσεως τῆς ἐκεῖ νοουμένης, ἀρχὴ
εὑρεθήσεται πηγή τις οὖσα: +

ἰὸ τὰ μὲν αὐτόματα, ῥδ: + c

ἐπεὶ τῶν πηγαίων εἶναι τὰ στάσιμα χειρόκμητα, ἁπάντων δὲ καὶ πάντων τῶν ῥε-
όντων ἀρχὴν εἶναι τῆς ῥύσεως τὴν πηγήν, διὰ τοῦτο φησὶ τὰ μέν, αὐτόματα
ῥεῖν. φύσιν γὰρ ἔχει τὸ ὕδωρ ἐς τὸ κοιλότερον συρρεῖν, καὶ οὐδὲν δεῖ τοῦ τοῦτο δεῖται
τέχνης· τὰ δὲ τοῖς φρέασι, τέχνης δεῖται τῆς ἐργαζομένης· τὸ ἔμπαλιν γὰρ

ταῦτα ἀπὸ τῶν κοίλων εἰς ὕψος ἀναφέρεται· ὃ οὐκ ἔστι κατὰ φύσιν τῷ ὕδατι.
ποιησάμενος δὲ τὴν προειρημένην διαίρεσιν τῶν περὶ τὴν γῆν ὑδάτων,
τούτῳ προσχρώμενος δείκνυσιν, ὅτι μὴ εἰσὶ τῆς θαλάσσης πηγαὶ εἶναι.
τῶν μὲν γὰρ ἀπὸ πηγῶν ὑδάτων· τὰ μὲν, ἀπόρρυτα εἰσί· τὰ δὲ χειροποίητα.
ἡ δὲ θάλασσα· οὔτε ἀπόρρυτος οὔτε χειροποίητος· ἐπεὶ δὲ γίνεταί τινα
στάσιμα πηγαῖα αὐτόματα καὶ οὐ χειροποίητα, ἔστι γάρ που εὑρεῖν αὐτόματα
τὰ ἀπὸ τῆς κοιλότητος ἢ θρησμένον ἢ μένον ὕδωρ, ὅτι μὴ οὕτως ἡ στα-
σίμων πηγαίων ὑδάτων θάλασσα εἶναι δύναται, ἔδειξε διὰ τοῦ, ὅπως
οὕτως ἐστὶ στάσιμον ὕδωρ πηγαῖον, ὀλίγον παντελῶς εἶναι· μὴ γὰρ δύνασθαι
ἀπὸ μικρὸν ὄντος πηγῆς τὴν ἀρχὴν ἔχον αὐτομάτως στάσιμον εἶναι: +

καὶ δὲ πλείους εἰσὶ θάλατται: + c c

ἀδιάστατως καὶ τῆς ἐπιχειρήσεως συνίστησιν ὅτι μὴ ἔστιν ἡ θάλασσα ὕδωρ στα-
σίμον ἔχον οἰκείας πηγάς· ἐπεὶ γὰρ εἰσὶ πλείους θάλασσαι, καὶ τοῦτο δ' ἀλλή-
λαις συμμιγνύουσαι, ὑρκανία, καὶ κασπία, καὶ περιοικουμένη κύκλω, ἀδύνατον
πηγάς, οὐ καθ' ἃς περιοικεῖ αὐτῶν ἐλάνθανον αἱ πηγαὶ ἂν καταφανεῖς
εἶσθαι· ἡ μὲν γὰρ ἐρυθρὰ θάλασσα, κατὰ μικρὸν φαίνεται κοινωνοῦσα πρὸς
τὴν ἔξω στηλῶν θάλασσαν, ἡ δ' ὑρκανία τε θάλασσα καὶ ἡ κασπία, τοῦ-
τε δὲ κεχωρισμέναι ἀπ' ἀλλήλων: +

ἔοικε δὲ ἡ θάλασσα φαίνεσθαι: + c c

περὶ τῶν πηγαίων ὑδάτων, τὰ μὲν ἐστὶ στάσιμά τε καὶ χειροποίητα, τὰ δὲ
ῥυτά· δείξας ὅτι μὴ ἐστὶν ἡ θάλασσα τῶν πηγαίων τε καὶ στασίμων ὑδάτων,
νῦν δείκνυσιν, ὅτι μὴ δὲ τῶν ῥυτῶν· τοῦτο δὲ δείκνυσιν, ἐπεὶ φαίνεται κατά
τινας τόπους ῥέουσα· καὶ τὰ γὰρ τοῖς στενοῖς τόποις πανταχοῦ, ὧν ἑκατέρωθεν
ἐστὶ θάλασσα πλατεῖα, ῥέουσα ἡ θάλασσα φαίνεται· ὅ τοίνυν μὴ ῥεῖ ἐν τού-
τοις ὡς τὰ ἀπὸ πηγῆς ὕδατα ῥέοντα, δείκνυσιν ἀπὸ τῆς καταστάσεως αὐ-
τῆς τὴν αἰτίαν· ὅπου γὰρ ἄνευ πλατείας πελάγους εἰς στενὸν ἡ θάλασσα
συνάγεται, ὑπὸ τῆς περιεχούσης αὐτὸ γῆς ὑψηλοτέρας οὔσης, φαίνεται
καὶ τοῦτο βραχέως τε καὶ μεταρρέουσα ἄλλοτε ἐπ' ἄλλο μέρος, διὰ τὸ ταλαν-
τεύεσθαι τὸ ὕδωρ αὐτῆς, δεῦρο κἀκεῖσε πολλάκις, ὃ γίνεται μὲν κἂν ταῖς
ἀναπεπταμέναις θαλάσσαις· ἄδηλον δὲ ἐστὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι τὴν ἑκατέρωθεν
αὐτῆς γῆν πλησίον,

+

παρ' ἣν ἀναβοῶσι(?) ἢ μετέωρος, αὐτῆς γνωρίζεται· ὥσπερ ἐν τοῖς πορθμοῖς· ἐν τούτοις
γὰρ διὰ τὸ πλησιάζοντα τὰ πέρατα μᾶλλον τῆς γῆς, διαδήλως γίνεται· ἐναντίον γὰρ
ἱσταμένων ἐλέγχεται ῥέον τὸ ὕδωρ· τὸ γὰρ κινούμενον παρὰ τὸ μένον, ἐλέγχεται
ῥαδίως· τὸ δὲ μὴ κινούμενον παρὰ τὸ μένον, οὐκ ἔτι· ἐπεὶ καὶ θᾶττον τὰ ὅμοια λαν-
θάνει ἐν τοῖς ὁμοίοις· τὰ δὲ ἀνόμοια, ἐν τοῖς ἀνομοίοις ἐλέγχεται, ὡς ἐν τῷ λευκῷ
τοῦ χάρτου τὰ γράμματα· ἐπεὶ οὖν ἐν τοῖς πορθμοῖς παρ' ἑκάτερα ἡ γῆ φαί-
νεται ἑσταμένη, φαίνεται τὸ ὕδωρ καὶ τὸ ῥέον· ἐν δὲ πλάτει πελάγει, οὐ φαί-
νεται ἐν τῷ μέσῳ ῥέον, ἐπεὶ ὁμοίως κινεῖται τοῖς παρ' ἑκάτερα, καθὸ δὲ
διὰ τὴν στενότητα τῆς ἐκεῖ ῥεῖ ὀλίγον ἐπέχει τόπον, ἢ ἐν τῷ πλάτει τῷ μεγ-
έθει καὶ ἀδήλως τῆς ἐλαττώσεως αὐτῆς, ἐν τούτῳ μεγάλη φαίνεται· καὶ μία μὲν αἰτία
αὕτη τοῦ τῆς θαλάσσης ῥοῦ· ἑτέρα ὅτι πέφυκε μὲν τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων
τόπων, εἰς τὰ κοιλότερα φέρεσθαι καὶ ῥεῖν, ἔστι δὲ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ τὰ μὲν
αὐτῆς ὑψηλότερα μέρη· τὰ δὲ, κοιλότερα, εἰς ἃ ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων ῥεῖ.
τοιαύτη γάρ ἐστιν ἡ ἐν τοῖς Ἡρακλέων στηλῶν θάλασσα, τὰ μὲν, ὑψηλότερα
ἔχουσα· τὰ δὲ, κοιλότερα μέρη· ῥεῖ δὴ ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν ἐπὶ
τὰ κοιλότερα ἡ θάλασσα, οὐκ ἀπὸ πηγῶν ἰδίων, ἀλλὰ διὰ τὸ πλῆθος
τῶν ποταμῶν τῶν εἰς τὰ ὑψηλότερα αὐτῆς ἐκδιδόντων· ἡ μὲν γὰρ Μαιῶτις,
εἰς τὸν Πόντον ῥεῖ· ὁ δὲ Πόντος, εἰς τὸ Αἰγαῖον· τὰ δὲ μετὰ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος
κἄμμα(?) πελάγη, οὐχ ὁμοίως ἐπίδηλον τὸν ῥοῦν ἔχει· ἐπὶ δὲ τῶν προειρημέ-
νων τῆς τε Μαιώτιδος λίμνης καὶ τοῦ Πόντου καὶ τοῦ Αἰγαίου ἡ ῥύσις γίνεται, διά τε
τὸ πλῆθος τῶν ἐμβαλλόντων εἰς αὐτὰ ποταμῶν· πλείους γὰρ εἰς τε τὴν Μαιῶτιν
καὶ τὸν Εὔξεινον πόντον ῥέουσι ποταμοί, ἢ τὴν πολλαπλασίαν αὐτῆς χώραν.
ἔτι καὶ διὰ τὴν τοῦ βάθους βραχύτητα· ἐπὶ πολὺ γὰρ αὐτῇ, καὶ ἐντεῦθεν
ἀρξαμένων ἀεὶ προϊόντων· ἡ θάλασσα βαθυτέρα φαίνεται τῆς πρὸ αὐτῆς,
ὡς ἂν τὰ ἀπὸ τῆς ὑψηλοτέρας τε καὶ ποταμοὺς δεχομένης πολλοὺς ἐπιρρεῖ.
τῆς μὲν γὰρ Μαιώτιδος λίμνης, ὁ Πόντος βαθύτερος· τοῦ Πόντου δὲ πάλιν,
οὐ καὶ Εὔξεινον πόντον εἶπε, τὸ Αἰγαῖον βαθύτερον· τοῦ δὲ Αἰγαίου πάλιν, τὸ Σι-
κελικὸν πέλαγος· τὰ δὲ ἑξῆς πελάγη, τὰ δὲ ἐστί, τό τε Σαρδωνικὸν καὶ
Τυρρηνικὸν βαθύτατα πάντων· ἡ δὲ ἔξω στηλῶν θάλασσα, οὐ βαθεῖα μὲν
ἀλλ' ἔχουσα βραχὺ βάθος, ὡς δῆλον ἐστιν ἐκ τοῦ πηλοῦ· οὐ μὴν ἀπ' αὐτῆς

μεταρρέον τὸ ὕδωρ φαίνεται, ὥσπερ ἐν κοίλοις καθῆσθαι τὴν δὲ τὴν θάλασσαν, οὐ σημεῖον τὸ ἄπνουν εἶναι καὶ μὴ ἔχειν ἀνέμους τὴν θάλασσαν ταύτην διὰ τὴν κοιλότητα· ὡς προϊοῦσα τὰ μέρος ὀρθὸν ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὰ κοιλότερα φαίνεται ῥέον· οἱ γὰρ ποταμοὶ ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων φαίνονται ῥέοντες, ἀλλὰ καὶ ἀκριβῶς, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ὅλης γῆς ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν αὐτῆς· ταῦτα δέ ἐστι τὰ πρὸς ἄρκτον, τὸ πλεῖστον ῥεῦμα γίνεται· διὸ καὶ ἡ πρὸς ἄρκτον θάλαττα, οὐ βαθεῖα, διὰ τὸ ἐν ὑψηλοτέροις μέρεσι τῆς γῆς οὖσαν, καὶ ἐγχέεσθαι καὶ ῥεῖν εἰς τὰ ἐν τῇ κοιλοτέρᾳ γῇ· τὰ δὲ ἔξω τῶν ἀρκτῴων μερῶν τῆς γῆς, βαθεῖα μᾶλλον· ὅτι δὲ ὑψηλότερα τὰ πρὸς ἄρκτον μέρη τῆς γῆς, σημεῖον παρέθετο, τὸ πολλοὺς πεισθῆναι τῶν ἀρχαίων μετεωρολόγων, τὸν ἥλιον μὴ φέρεσθαι ὑπὸ γῆν, ἀλλὰ περὶ τὴν γῆν· τῷ δὲ εἶναι τὸ μέρος τοῦτο τῆς γῆς ὑψηλότερον καὶ τὰ τοῦτο γινόμενον, ἀφανῆ τε γίνεσθαι καὶ νύκτα ποιεῖν· ὅτι δὲ ὑψηλότερα τὰ ἀρκτῷα μέρη τῆς γῆς, δῆλον καὶ ἐκ τοῦ τὸν πόλον τοῦτον φανερὸν εἶναι διὰ τὸ ἐξῆρθαι τῆς γῆς: +

Κείμενον· ὅτι οὔτε πηγὰς οἷόν τε εἶναι τῆς θαλάττης: +

καὶ ὅτι μέμφεται καὶ τοὺς θεολόγους πηγὰς τῆς θαλάσσης, διὰ τούτων ἔδειξε· ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ φαίνεσθαι ῥέουσαν ἀπέδωκε, καὶ διότι οὐκ ἔχουσιν οἰκείας πηγάς· ἑξῆς δὲ προτίθεται λέγειν, περὶ τῆς γενέσεως αὐτῆς· τίνα τρόπον γέγονέ τε καὶ γίνεται, καὶ περὶ τοῦ χυμοῦ τίς τῆς ἁλμυρότητος αἰτία· μέλλων δὲ περὶ τούτων λέγειν, ἅ τινες εἰρήκασι λέγει· τοῦ τινὰς δὲ ὑπολαμβάνειν ἀρχὴν τοῦ ὕδατος εἶναι τὴν θάλασσαν· καὶ τὸ στοιχεῖον τοῦτο εἶναι καὶ σῶμα, ἐν τῇ ὑποστάσει τοῦ παντὸς τὸ ὕδατος· δοκεῖ γὰρ εὔλογον εἶναι ὡς περὶ τῶν ἄλλων στοιχείων ἑκάστου ἐστί τις τόπος καὶ τις ὄγκος ἀφωρισμένος τε καὶ ἀποκεκριμένος, καὶ καθ᾽ αὑτὸν ὅς ἀρχή ἐστι καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς κατὰ μόρια οὖσί τε πολλοῖς καὶ μεμιγμένοις μετὰ τῶν ἄλλων· πυρὸς μὲν τὸ ἄνω, ἀέρος δὲ ὁ μετὰ τοῦτον· γῆς δὲ περὶ ὃν πάντα τὰ ἄλλα ἐστί τε καὶ φέρεται· οὕτω καὶ τοῦ ὕδατος εἶναι τόπον τινὰ οἰκεῖον καὶ ὄγκον ἀθρόον, ἐξ οὗ τοῖς κατὰ μέρος ὕδασιν ἡ χορηγία· ἀλλὰ μὴν οὐδὲν ἄλλο ὕδατος σῶμα ἀθρόον ἐστὶν εὑρεῖν παρὰ τὸ τῆς θαλάσσης· τὸ γὰρ τῶν ποταμῶν, οὔτε ἀθρόον, οὔτε ἑστὼς καὶ ὑπάρχον, ἀλλ᾽ ἀεὶ γινόμενον φαίνεται· διὰ δὴ τοῦτο ἔδοξε

κοῖν

+

ἀρχὴ τῶν ὑγρῶν, τοῦτ' ἔστι τοῦ ὕδατος, ἡ θάλασσα εἶναι, τοῦτο δὲ διὰ τὸν ἥλιον λειβόν,
ἑξῆς περὶ τῶν ποταμῶν λέγουσιν· ὅτι μὴ μόνον εἰς τὴν θάλασσαν ὡς ὅρον εἶναι,
ἀλλὰ καὶ ἐκ ταύτης ῥέουσι, ταύτην ἀρχὴν ἔχοντες, εἶναι δὲ αὐτῶν γλυκὺ τὸ ὕδωρ,
ἀλλὰ διὰ τὸ ἁλμυρὸν ὕδωρ διὰ γῆς διηθούμενον, γίνεσθαι πότιμον· οὗ σημεῖον,
τὸ ἐν πολλοῖς αἰγιαλοῖς ὀρύξαντες, τὸ ἀπὸ τῆς θαλάσσης διὰ τῆς μεταξὺ γῆς
διηθούμενον ὕδωρ εἰς τὸ ὀρυγμένον, πότιμόν τε εἶναι καὶ γλυκύ: +

λύεται δὲ ἑτέρα πρὸς ταύτην τὴν δόξαν ἀπορία : +
αὕτη δὲ ἡ δόξα φησὶν ἀπορίαν ἀντικεῖσθαι, τίνος ἕνεκα τὸ ὕδωρ τοῦτο τὸ τῆς θα-
λάσσης, τὸ ὡς στοιχεῖον ὕδωρ ἐστί, οὐδή ποτε οὐκ ἔστι πότιμον, ἀλλ' ἁλμυρόν·
αὕτη γὰρ ὕδατος ἀληθινὸς καὶ ἀμιγὴς τοῦ φύσις· τὸ δὲ αἴτιον τῆς ἁλμυ-
ρότητος ῥηθὲν φησὶν ἅμα τε ταύτης τῆς ἀπορίας λύσις ἔσται τῆς ἀπορουμένης,
διὰ τί μὴ πότιμον τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ, καὶ ἀληθείαν ἐμμένεσθαι τοῦ περὶ θαλάσ-
σης τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν πρώτην ὑπόληψιν λαβεῖν ὀρθῶς, εἰ ἡ τὴν πρώτην προ-
σέθηκεν, ὅτι κοινωνεῖν ἁπλοῦς βροχῇ καὶ σύνοδον τὴν αἰτίαν τῆς ἁλμυρότητος
ἀρξ· πρὸ τοίνυν δὲ ἀποθεῖν ἡ ἁλμυρότης αὐτή, ἀκριβέστερον ζητητέα καὶ ἀ-
ποδοτέα· τοῦ γὰρ ὕδατος περὶ ἀποτελεσμένου καὶ περικεχυμένου τῇ γῇ, ὡσ-
περ πάλιν περὶ τὸ ὕδωρ ἡ τοῦ ἀέρος σφαῖρα, καὶ περὶ ταύτην ἡ τοῦ πυρός· λεγο-
μένου δὲ πυρός εἶπεν, ὅτι ὡς εἶπεν, ὑπέκκαυμα τοῦτο τὸ σῶμα πυρός
ἐστίν. τούτων δὲ τὸ πῦρ εἶπεν ἔσχατον τῶν περὶ γῆν σωμάτων καὶ ἐν γενέσει
καὶ φθορᾷ. ὅτι δὲ σφαιρικά εἰσι τῶν δ' στοιχείων σώματα, ἔδειξε καὶ ἐν τοῖς
περὶ οὐρανοῦ. ἐπάνω δέ, τοῦτο γάρ ἐστι τούτων ἔσχατον, προσέθηκεν. ἢ θεῶς πλεῖ-
στοι λέγουσιν, ἀθέως ἡμεῖς. οἱ μὲν γὰρ πλεῖστοι πάντων αὐτὸ τῶν σωμάτων
ἔσχατον ῥαστώνεσθαι· ἡμεῖς δὲ τῶν ἐπ' αὐτὸ θέασις τὰ φυσικὰ οὐ μόνον
μετὰ γὰρ τοῦτο, τὸ κυκλοφορικόν τε καὶ θεῖον σῶμα. τούτων οὕτως ἐχόντων,
φερόμενος ὁ ἥλιος κατὰ τοῦ ζωδιακοῦ κεκλιμένου λοξοῦ, καὶ αἴτιος γινόμενος
γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς ταῖς τε κινήσεσι, τῇ προσόδῳ τε καὶ ἀφόδῳ, τὸ μὲν
λεπτότατον καὶ γλυκύτατον τοῦ ὕδατος, ἀνάγει καὶ μετεωρίζει καθ' ἑκάστην
ἡμέραν ἀτμίζον τῇ θερμότητι, καὶ λεπτύνοντί τε καὶ διακρίνων· ἀνενεχ-
θὲν δὲ διὰ τὴν τοῦ τόπου ψυχρότητα, καὶ συσταθὲν καὶ συγκριθέν, πάλιν ὕδωρ
γενόμενον, πρὸς τὴν γῆν καταφέρεσθαι, καθὰ προείρηται ἐν τῷ περὶ ὑετοῦ
λόγῳ: +

+

διὸ καὶ γελοῖοι πάντες ὅσοι τῶν πρότερον ὑπέλαβον: +

εἰπὼν δὲ περὶ τοῦ ἀναφερομένου ὕδατος, ὅτι πάλιν συστὰν καταφέρεται, πρὸ τοῦ προσθεῖναι καὶ ἀκόλουθα τοῖς εἰρημένοις, παρεκβὰς λέγει πρὸς τοὺς οἰομένους τὸν ἥλιον τῷ ὑγρῷ τῷ ἀναφερομένῳ τρέφεσθαι· καὶ διὰ τοῦτό γε καὶ τροπὰς αὐτὸν τοιαύτας ποιεῖσθαι, διὰ τὸ μὴ καὶ ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς τόπους δύνασθαι αὐτῷ παρασκευάζειν τὴν τροφήν· ἅπερ δὲ καὶ πρὸ ὀλίγου εἰρηκὼς τοῦ τελέσαι· καὶ περὶ τοῦ ἡλίου καὶ περὶ τῆς σελήνης. γελοίους δή φησιν εἶναι τοὺς οὕτως ὑπολαμβάνοντας καὶ ἡγουμένους τροφῆς αὐτὸν δεῖσθαι, καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μεταβαίνειν· καὶ εἰ μὴ τρέφοιτο, φθαρήσεσθαι. τὸ γὰρ φανερὸν πῦρ τὸ πρὸς ἡμᾶς μέχρι τούτου σώζεσθαι, μέχρις ἂν τροφὴν ἔχῃ· μόνον δὲ τὸ ὑγρὸν τῷ πυρὶ τὸ φῶς εἶναι, τῷ γὰρ ἂν τρέφεσθαι τὰ τρεφόμενα. διὰ τί δὲ γελοῖοι οἱ οὕτως ὑπολαμβάνοντες, ἐπιφέρει· γελοῖον γὰρ τὸ οἴεσθαι τὸ ἀναφερόμενον ὑγρὸν ἕως τοῦ ἡλίου ἀφικνεῖσθαι, ὡς καὶ τρέφειν αὐτόν, καὶ τὴν ἄνοδον αὐτοῦ καὶ πρόκρισιν τοῦ ὑγροῦ τῷ ἡλίῳ γίνεσθαι, ὡς ὁρᾶται ἐπὶ τῆς φλογὸς γινομένη. ἀπὸ γὰρ ταύτης καὶ ἐπὶ τὸν ἥλιον μεταφέρουσιν ὡς εἰκὸς καὶ ἐπ' ἐκείνου ὅμοιον γίνεσθαι. οὐ γὰρ ὁμοίως ἔχει· ἡ μὲν γὰρ φλὸξ διὰ τὸ συνεχῶς τὸ ὑγρὸν εἰς τὸ ξηρὸν μεταβάλλειν γίνεται. οὐ γὰρ ἡ αὐτὴ οὖσα διαμένει, ἀλλ' ἡ μὲν φθείρεται, ἡ δὲ γίνεται· τρέφεται δὲ καὶ αὔξεται ἕκαστον σωζόμενον τὸ πρῶτον τὸ αὐτὸ καὶ ὑπομένον, ὡς καὶ ἐν τοῖς περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς ἐδείχθη. περὶ δὲ τὸν ἥλιον οὐδὲν τοιοῦτον γίνεται. ἐπεὶ εἰ ἐτρέφετο ὁ ἥλιος οὕτως καὶ ὡς τὸ πῦρ καθά φασιν, οὐ μόνον ὡς Ἡράκλειτός φησι νέος ἐφ' ἡμέρῃ ἂν ἦν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἄλλος, ἐξαπτόμενος, τοῦ πρώτου ἐν τῇ δύσει σβεννυμένου, ἀλλὰ ἀεὶ καὶ συνεχῶς νέος τε καὶ ἄλλοτε ἄλλος ἐγίνετο, ὥσπερ καὶ αἱ φλόγες αὐτῷ γίνεσθαι,

τὸ ἄναμμα ἔχον: +

ἔτι δ' ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀναγωγὴ τοῦ ὑγροῦ: +

τὸ δὲ μὴ τρέφεσθαι ὁ ἥλιος τῷ ἀναγομένῳ ὑπ' αὐτοῦ ὑγρῷ, ἔδειξε καὶ διὰ τοῦ τὴν μὲν ἀναγωγὴν τοῦ ὑγροῦ ὑπὸ τοῦ ἡλίου γίνεσθαι, θερμαινομένου ὑπ' αὐτοῦ, ὥσπερ καὶ ὑπὸ τοῦ πυρὸς τοῖς θερμαινομένοις ὑγροῖς συμβαίνει

ἀτμὶς γὰρ ἡ τοιαύτη, μηδὲν δὲ πῦρ τρέφεσθαι τῇ ὑπὸ τῆς θερμότητος αὐτοῦ ἀναφερο-
μένῃ ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀτμίδι· ὃ δὲ πῦρ τὸ ὑποκείμενον καὶ θερμαῖνον τὸ ὕδωρ μὴ τρέφε-
σθαι ἀπὸ τοῦ θερμαινομένου ὑπ' αὐτοῦ ὕδατος ἀτμίδι, οὐδὲ τὸν ἥλιον εὔλογον· καὶ γὰρ τὴν
πρὸς τὸ πῦρ ὁμοιότητα αὐτοῦ, ἐλάμβανον τό, καὶ τρέφεσθαι αὐτόν: +

τόπον δὲ καὶ τὸ μόνον φροντίσαι τοῦ ἡλίου, τῶν δὲ ἄλλων ἄστρων αὐτοὺς παριδεῖν
τὴν σωτηρίαν: +

τόπον δέ φησιν αὐτοὺς ποιεῖν, καὶ τὸ μόνον προνοήσασθαι τῆς τοῦ ἡλίου διὰ τῶν
τροφῶν σωτηρίας, τῶν δὲ ἄλλων ἄστρων παριδεῖν τὴν σωτηρίαν πόθεν ἂν εἴη· ὄντων
τοσούτων τό τε πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος τηλικούτων· οὔτε γὰρ ἀναγκάσασθαι ὑπὸ ἐκεί-
[illegible] λάβοισιν, οὔτε οἷόν τε αὐτῷ οὐδὲ πρὸς ὀλίγον ἐπαρκεῖν τὸ ὕδωρ τροφὴ γι-
νόμενον τοσούτοις τε καὶ τηλικούτοις σώμασιν· τὸ δὲ αὐτό φησιν ἄλογον ὄντε τούτοις τε
συμβαίνειν τοῖς λέγουσι τὸ ἀναφερόμενον ἀπὸ τοῦ ὕδατος ὑπὸ τοῦ ἡλίου τροφὴν
αὐτῷ γίνεσθαι· καὶ τοῖς λέγουσι πρῶτον ὑγρᾶς οὔσης τῆς γῆς καὶ παντὸς τοῦ κόσμου
τοῦ περὶ τὴν γῆν ὑπὸ τοῦ ἡλίου θερμαινομένου τὴν ὑγρότητα, ἀέρα ποιῆσαί τε
τε συστῆσαι· καὶ τὸν ὅλον οὐρανὸν ὑπὸ τῆς τοῦ ὑγροῦ διακρίσεως τῆς γινομένης ὑπὸ
τοῦ ἡλίου αὐξηθῆναι: +

ἀλλὰ τοῦτον πνεύματά τε παρέχεσθαι καὶ τὰς τροπὰς αὐτοῦ: + c

ἀλλὰ τοῦτον ἤτοι τὸν ἀέρα λέγει, ἢ τὸν ἥλιον μᾶλλον πνεύματά τε παρέχεσθαι καὶ
ἀνέμους καὶ τὰς τροπὰς αὐτοῦ ποιεῖν· ἤτοι τοῦ ἀέρος ἢ τοι τοῦ ὁμοίου, ταύτης ὡς
προειρημένης τῆς δόξης γεγονότα, Ἀναξιμάνδρου τε καὶ Διογένους· ψεῦδος δὲ ὁμοίως
ταῦτα πάντα· φανερῶς γὰρ ὁρᾶται τὸ ἀναχθὲν ἀπὸ τοῦ ὕδατος διὰ τὴν ἀπὸ
τοῦ ἡλίου θερμότητα συνιστάμενον καὶ καταφερόμενον πάλιν, κἂν μὴ κατ' ἐνι-
αυτὸν ἴσον κατενεχθῇ τῷ ἀναφερομένῳ, μηδὲ κατὰ τὴν αὐτὴν χώραν ἐξ ἧς ἀνη-
νέχθη, ἀλλὰ ἔν γέ τισι τεταγμένοις χρόνοις καταφέρεται, καὶ ἀποδίδοται
πᾶν τὸ ἀνενεχθὲν καὶ ὑπὸ ξηρῶν ὑγρὸν τὸ μὴ ταχέως μεταβάλλειν· διὰ τοῦτο γὰρ
μετὰ τὰ αὐχμηρὰ ἔτη, φιλεῖ πάλιν ἐπομβρία γίνεσθαι τῆς ἀμεταβλήτου
μενούσης ἀναθυμιάσεως, συμμεταβαλλούσης τῷ τε ἀναφερομένῳ, ὡς
οὔτε τρεφομένων τῶν ἄστρων ὑπὸ τῆς ἀναθυμιάσεως, ὡς ἡ πρώτη δόξα ἔλεγε,
οὔτε τοῦ μὲν πρώτου γενομένου ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως ἀέρος, μένοντος ἤδη καὶ μετὰ
τὴν γένεσιν καὶ μηκέτι μεταβάλλοντος· τοῦ δὲ ὕστερον ἐπιγενομένου καὶ ἐπομ-

πάλιν καὶ μεταβάλλοντος εἰς ὕδωρ, ἀλλ' ὁμοίως πάντος τοῦ ἀναφερομένου τε
καὶ καταφερομένου: +

ὁ μὲν οὖν πότιμον καὶ γλυκὺ διὰ κουφότητα πᾶν ἀνάγεται: + c c

ἐπειδὴ δὲ τοῦ καὶ πρὸς τοῖς τὴν ἀναφερομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀπὸ τοῦ ὕδατος
ἀτμίδα ἀλλ' ὅτε βρέχοντας καὶ μὴ σωζομένων πάλιν καταφέρεσθαι ἡγούμενος,
ἐπανάγει πάλιν ἐπανῆκεν, ὅ φησιν ἐξέβη τοῦ λόγου· τὸ μὲν γὰρ πρὶν κεχυμένου
τῇ γῇ ὕδατος, πότιμόν τε καὶ γλυκὺ διὰ κουφότητα ἐπιπολάζον· ταῦτα δὲ
ξηρότερα καὶ παχύτερα ὕδατι, διακινούμενον ὑπό τε τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητος
πᾶν ἀνάγεται· τὸ δὲ λεπτότερον καὶ διὰ τοῦ ἁλμυρόν, ὑπομένει διὰ βάρος,
οὐκέτι τοιοῦτον αὐτοῦ τόπου καὶ κατὰ φύσιν ὄντος αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ ὕδατος· τοῦτο
γὰρ ἦν καλῶς ἀπορούμενον, τὸ, διὰ τί ἀνάγκη ἕνα, ὥσπερ τῶν ἄλλων στοιχείων οἱ
κατὰ φύσιν εἰσὶ τόποι καὶ κατὰ φύσιν τόπος, οὕτως δὴ καὶ τοῦ ὕδατος εἶναι, καὶ ἡ ἀπορίας
λύσις· τὸν οὖν ὁρώμενον τόπον κατέχουσαν τὴν θάλασσαν, μὴ εἶναι θαλάττης s
ἴδιον τόπον· ἀλλὰ ὕδατος ἁπλῶς· φαίνεται δὲ κατεχόμενος ὑπὸ θαλάττης,
ὅτι τοῦ ὕδατος τὸ μὲν ἁλμυρὸν ὑπομένει διὰ βαρύτητα· τὸ δὲ γλυκὺ καὶ πό-
τιμον ἀνάγεται διὰ κουφότητα· ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς τῶν ζώων σώμασι τῆς τροφῆς εἰσ-
ελθούσης γλυκείας, ἥ τε τῆς ὑγρᾶς τροφῆς ὑπόστασις καὶ ἡ τῆς ξηρᾶς πικρά τε
καὶ ἁλμυρὰ φαίνονται, τῷ τὸ πότιμον καὶ τὸ γλυκὺ πᾶν ἀναλωθῆναι ὑπὸ τῆς ἐμφύτου
θερμότητος ἑλκυσθῆναί τε καὶ εἰς σάρκας καὶ τὸ ἄλλο σῶμα ἀναδίδοσθαι ὡς ἐπι-
φυκός, οὕτω χρὴ ὑπολαμβάνειν γίνεσθαι καὶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος [illegible]
ἀθρόου, τὸ ἀποκρίνεσθαι αὐτοῦ τὸ πότιμόν τε καὶ γλυκὺ διὰ τῶν ἀναθυμιάσεων.
τὸ καταλειπόμενόν τε καὶ ὥσπερ περίττωμα ὂν τοῦ παντὸς ἁλμυρὸν εἶναι· ὥσπερ
οὖν τῆς κοιλίας ἄτοπον εἴ τις μὴ νομίζει τῆς γλυκείας τροφῆς τόπον εἶναι τὴν
κοιλίαν, ἐπειδὴ τὸ μὲν γλυκὺ ταχὺ ἀναλίσκεται· τὸ δὲ ὑπολειπόμενον ἐν αὐτῇ
πικρόν τε καὶ ἁλμυρόν· καὶ οὔτε γλυκύ ἐστιν, οὔτε τρόφιμον· οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ τόπου
ἐν ᾧ ἐστιν ἡ θάλασσα, ἄτοπον τὸ μὴ νομίζειν ὕδατος εἶναι τόπον, ὅ ἐστι
γλυκὺ τῇ αὐτοῦ φύσει· διὰ τὸ ὁρᾶσθαι ἐν αὐτῷ τὸ ἁλμυρόν τε καὶ ἄποτον ὕδωρ.
ὅπερ ἐστὶν ἡ θάλασσα· ἔστι γὰρ ὡς προείρηται οὗτος ὁ τόπος ὕδατος· διὸ καὶ οἱ πο-
ταμοὶ ὑδροῦντες εἰς τοῦτον καὶ κατὰ φύσιν ὄντα αὐτοῖς ἅπαντες ῥέουσιν· ὁμοίως δὲ καὶ
τὸ ἐπὶ τὸ γινόμενόν τε καὶ γεννώμενον ὕδωρ, εἴς τε γὰρ τὸ κοῖλον ὑφίσταται καὶ κατὰ φύσιν
τοῦ ὕδατος.

τὴν θάλασσαν τοιοῦτον φαίνεται καὶ τὰ ἔχουσα τὸν τόπον· αὐτὰ γὰρ τοῖς κοίλοις τῆς γῆς ἐμ/
τοῦ δὲ τοιούτων αὐτὰ δὲ μὲν ἄν, ἡ εἰρημένη αἰτία· ὅ τι τὸ μὲν γλυκύ τε καὶ πότιμον,
ἀναφέρει ταχέως διὰ τὸν ἥλιον· πᾶν δὲ τὸ ἁλμυρὸν ὑπολείπεται διὰ βαρύτητα,
ὡς περὶ περιττώματος τοῦ ὕδατος: +

ὁ δὲ ζητεῖ τὴν ἀρχαίαν ἀπορίαν διὰ τί τοσοῦτον πλῆθος ὕδατος οὐδαμοῦ φαίνεται :+ c
ὁ δὲ ζητεῖ τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ζητουμένην ἀπορίαν, διὰ τί τοσοῦτον πλῆθος
ὕδατος ἑκάστης ἡμέρας εἰς τὴν θάλασσαν ἐμβαλλόντων, οὐδαμῶς πλείων ἡ θάλα-
σσα γίνεται· οὐ δὲ μὲν ἀτόπως ἀπορῆσαί τινας, οὐ μὴν ἐπικατεχεῖ που
αὐτοῦ ῥυΐσκους ἐπαρκεῖν, τὸ γὰρ εἰσφερόμενον ὕδατος πλῆθος, οὐ μὲν ἴσω χρόνω ἀναλί-
σκεταί τε καὶ ἀναξηραίνεται· ἀθρόον τε μένον, καὶ εἰς πλεῖστον καὶ διαχεόμενόν τε
καὶ ἐκτεινόμενον· ἀλλὰ τοσοῦτον διαφέρει, ὡς τὸ δι' ὅλης ἡμέρας διαμένον εἰς
κύαθον μικρὸν, τοῦ δ' αὐτοῦ χυθέντος εἰς πλεῖστα, ὥσπερ ἐπὶ πλατείας τραπέζης
ἅμα τῷ ὄμματι ἀφανίζεσθαί τε καὶ ἀναξηραίνεσθαι· τοῦτο δὲ καὶ περὶ τοὺς ποταμοὺς
συμβαίνει· καὶ τοίνυν συνεχῶς αὐτῶν καὶ ἀθρόως εἰσιόντων εἰς τὴν θάλασσαν,
αὐτὸ τὸ ἐμβαλλόμενον εἰς αὐτὴν σκιδνάμενον εἰς ἀχανῆ τε καὶ πλατὺν τόπον, ταχύ τε
καὶ ἀδήλως ἀναξηραίνεται: +

ὁ δὲ ἐν τῷ Φαίδωνι γεγραμμένον περί τε τῶν ποταμῶν καὶ τῆς θαλάσσης: + c
ἑξῆς δὲ διελέγχει ὁ τὸ ἐν τῷ Φαίδωνι Πλάτωνος εἰρημένον, περί τε τῶν ποταμῶν καὶ
τῆς θαλάσσης ἀδύνατον ὄν· λέγει γὰρ ἐν τῷ Φαίδωνι, ὡς ἄρα πάντα τὰ ὕδατα
εἰς ἄλληλα συντετρῆσθαι ὑπὸ γῆν, ὡς ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ὄντα· ἀρχὴ δὲ καὶ πηγὴ
πάντων ὁ καλούμενος Τάρταρος ἐν ᾧ τὸ τοῦ ὕδατος πλῆθος περὶ τὸ μέσον τῆς γῆς·
ἐξ οὗ τὰ ῥέοντα καὶ μὴ ῥέοντα ὑπὸ τὴν γῆν ὕδατα ἀναδίδωσι πάντα· γί-
νεσθαι δὲ ἀπ' ἐκείνου τὴν ἀπόρρυσίν τε καὶ ἐπίρρυσιν τοῖς ὑπὸ τῆς ὕδασι,
διὰ τὸ κινεῖσθαι ἀεὶ καὶ ῥεῖν τὸ πρῶτον ὕδωρ καὶ τὴν ἀρχὴν, τὸ μὴ ἔχειν ἕδραν τε
τε τόπον αἰωρούμενον· τὸ μὲν γὰρ παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῆς γῆς βέβηκεν· ἐκεῖνο δὲ ὂν ἀντι-
κείμενον τῆς γῆς καὶ περὶ τὸ κέντρον οὐκ ἔχειν ἕδραν· ἀλλὰ περὶ τὸ μέσον σαλεύεσθαι
τε καὶ ῥεῖν· κινούμενον δὲ καὶ σαλευόμενον οὕτως, ποτὲ μὲν ἐπὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς μέρη
τοῦ κέντρου· ποτὲ δὲ ἐπὶ τὰ ἐπέκεινα τὴν ἐπίρρυσιν ποιεῖσθαι, ἐφ' ἃ ἀεὶ κι-
νεῖται· τὰ δὲ ἀπ' ἐκείνου ἀπορρέοντα ῥεύματα, πολλαχοῦ μὲν καὶ λιμνά-
ζειν ὥσπερ καὶ παρ' ἡμῖν ἡ θάλασσα: +

ἀναγκαῖον δὲ πάλιν ῥεῖν ταῦτα ἀπιέναι ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ὅθεν ἤρξατο ῥεῖν: + c

τουτέστι τὸν τάρταρον· πολλὰ μὲν καὶ ταῦτα πάλιν περιιόντα καὶ εὐθυποροῦντα, ὅθεν ἔστι τὴν ἀρχὴν ἀπέρρυη· ἐπεὶ γὰρ τὸ πρὸς ἡμᾶς ἥμισυ μέρος τοῦ κύκλου, τὸ δὲ ἕτερον καὶ εἰς τὸν καὶ ταῦτα κατὰ τὸ ὑπὸ τὴν ἑτέραν, ἕως περιελθόντα τὸν τάρταρον καθ' ἡμᾶς οἰκουμένων ἀπὸ τῶν κάτωθεν ὡς πρὸς ἡμᾶς ἐμβάλλει ἀναξάντα τὸ ἀπὸ τῶν πρὸς ἡμᾶς· ἐνίαι δὲ τῶν ἄνωθεν εἰς κάταρρυσιν τῶν ὑδάτων, μέχρι τοῦ τῆς γῆς μέσου· ἀφ' οὗ πάλιν κινούμενον, οὐ κάτω κινεῖται, ἀλλ' ἄνω, τῷ τὸ κάτω τὸ πολυλεγόμενον εἶναι τὸ τῆς γῆς μέσον: +

ὅσα δὲ χυμὸν ἢ τὸ χρῶμα τινα, λαμβάνει τὸ ὕδωρ παρὰ τῆς γῆς διὰ τῆς ἀγρᾶς, c

ὁποία ἂν ἡ αὐτή: + c

εἰς δὲ τὴν δόξαν, ἑξῆς ἄρχεται πρὸς αὐτὴν λέγειν· καὶ πρῶτον μὲν τοῦ τὸ ὅλως συμβαίνειν τὸ ὑπὸ κάτω ἤτοι ἀλλαχοῦ, ῥέον τὰ ἀπὸ τοῦ ταρτάρου καὶ πάλιν εἰς ἐκεῖνα εὐθυπορεῖν, οὐ καὶ τοῦτο ἀναρρεῖν· οὐδ' ἔστι τὸ εὐθυπορεῖν· ἐπὶ γὰρ τὸ μέσον φέρονται καὶ ἐπὶ τὸν τάρταρον, ὁ δὲ τάρταρος οὐκ ἠρεμεῖ, ἀλλὰ ἀεὶ κινούμενος αἰωρούμενα, ἔνθα ἂν οὕτως ἡ ῥέπων, ἐκεῖ τοῦτο ῥεῖν· οὕτω δὲ ῥέον, οὐ μᾶλλον κάτω ἀπὸ τοῦ ἄνω ῥεύσει ἢ ἄνω ἀπὸ τοῦ κάτω· ὅ τι γὰρ παραλλάξει τὸ μέσον καὶ ἐπ' αὐτὸ ἀναχθήσεται· οὕτω δ' ἔσται ἀπὸ τοῦ κάτωθεν ἄνω φερόμενα· συμβαίνοι ἂν τὸ λεγόμενον ἐν τῇ παροιμίᾳ· ἄνω ποταμῶν χωροῦσι παγαί, ὅπερ ἐστὶν ἀδύνατον, ἢ οὐ καὶ τοῦτο λεγόμενον· προείρηκε γὰρ ὁ Πλάτων ὡς ταῦτα εἰρημένα ἅπαντα· εἶναι δὲ μέχρι τοῦ μέσου τὴν κάθοδον· τὸ γὰρ λοιπὸν πρὸς ἀνάντη ἐστὶ πάλιν εἶναι τὴν φοράν· ἀλλὰ ἴσως ἂν ἀπολέγων, ὅτι οἱ ποταμοὶ εἰς τὸ μέσον καὶ εἰς τὸν τάρταρον εἰσρέουσιν· οὐ καὶ διὰ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ πολλάκις διὰ τῶν ἐναντίων ἐξιᾶσιν, συμβήσεται αὐτοῖς συρρεύσεσθαι εἰς ταὐτὸ ἐκ τῆς γῆς, πάλιν ἀπὸ τούτων εἰς ἀναφέρειν, ὅπως περιελθόντες ἔνθεν εἰς τὰ αὐτὰ τῶν ἀφ' ὧν ἀνέχον· οὕτω δ' ἂν εἶεν πρὸς ἀνάντη ῥέοντες, καὶ ἔσται τὸ ἄνω τῶν ποταμῶν ῥέουσι παγαί, ὃ ἀδύνατον: +

τό τε γενόμενον ὕδωρ καὶ τὸ πάλιν ἀναγόμενον: + c

τί ἐστι τοῦτο τὸ ἄτοπον; εἰ γὰρ τὸ αὐτὸ ὕδωρ ἀναστρέφεται καὶ ῥέον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐπ' αὐτὴν πάλιν καταφέρεται, τὸ γινόμενόν τε καὶ ὑόμενον ὕδωρ, καὶ τὸ πάλιν ἀτμιζόμενόν τε καὶ ἀναθυμιώμενον, πόθεν ἔσται· τοῦτο γὰρ ἐξαιρεῖ ὁ λόγος· ἔστι γὰρ αὐτὴν γένεσίν τε καὶ τοῦ ὕδατος μεταβολήν, ὁ λέγων ἀεὶ τοῦτο ταὐτὸ περιφέρεσθαι.

+

ἔσω ἀπορρέον πάλιν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἐπεὶ ἄρα ἀνάπαυσιν· ἀκαίρως μὲν λέγουσι μὴ
τὰ λεγόμενα τοῖς φαινομένοις· πάντες γὰρ οἱ ποταμοὶ ὅτι μὴ μὲν γνωστοὶ ἀλλή-
λοις, φαίνονται εἰσιόντες εἰς θάλασσαν, καὶ τελευτῶντες, εἰς δὲ τὴν γῆν, οὐδείς·
καὶ γὰρ εἴ τινες εἰς γῆν ἀφανίζονται, πάλιν ἐξιόντες φαίνονται κατ' ἄλλο μέρος
τῆς γῆς, καὶ ῥέοντες ἕως θαλάσσης: μέγαλοι δὲ γίνονται ποταμοί: c c

μεγάλους δὲ λέγει τῶν ποταμῶν γίνεσθαι, τοὺς μακρὸν διάστημα ῥέοντας,
καὶ μὴ πλησίον τῶν πηγῶν ἔχοντας τὴν θάλασσαν· καὶ ἐκ διαφόρου τῆς γῆς· ὑπο-
δεχόμενοι γὰρ πολλῶν ῥεύματα ποταμῶν διὰ τὴν κοιλότητα, εἰς οὓς περιρρέ-
ουσιν ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων καὶ διὰ τὸ μῆκος πληθύονται· διὰ τοῦτο φησὶ τὸν ἴστρον
καὶ τὸν νεῖλον μεγίστους εἶναι τῶν εἰς τὴν θάλασσαν εἰσιόντων ποταμῶν, ὅτι
διὰ κοίλων ῥέουσι τόπων καὶ πόρρω τὰς πηγὰς ἔχουσιν ὡς μὴ εἶναι αὐτὰς
γνωρίμους, ἀλλὰ διὰ τὸ πολλοὺς αὐτοὺς δέχεσθαι ποταμοὺς οἰκείας πηγὰς ἔ-
χοντας, ἄδηλον καὶ τὰς τῶν ποταμῶν τούτων εἶναι. καὶ διὰ τοῦτο διαφέρεσθαι τοὺς
περὶ τῶν πηγῶν αὐτῶν, καὶ ἄλλους ἄλλας λέγειν. τούτων δὴ πάντων τῶν προει-
ρημένων, φανερὸν ὡς ἀδύνατον συμβαίνειν ἐστίν, εἴπερ ὁ τάρταρος ἀρχὴ τῶν ῥευ-
μάτων ὡς ἐν τῷ Φαίδωνι εἴρηται. εἰ γὰρ καὶ ἡ θάλασσα ἐκεῖθεν ἔχει τὴν ἀρχὴν
ὁμοίως τοῖς ποταμοῖς, ἔδει μὴ τοὺς ποταμοὺς εἰς τὴν θάλασσαν ἐκβάλλειν,
ἀλλ' ὁμοίως καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς ποταμοὺς εἰς τὸν τάρταρον· ὅθεν καὶ τὰς
ἀρχὰς ὁμοίως ἔχουσιν: +

κείμενον οὖν ὕδατος τόπος ἐστὶν οὗτος: + c c

ὑπομιμνήσκει τῶν εἰρημένων, ὅτι καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ ἡ θάλασσα ἐστίν, ὕδατος
ἐστίν, ἀλλ' οὐ θαλάσσης· καὶ διὰ τί τὸ μὲν πότιμον ὕδωρ ἐν τοῖς ποταμοῖς μόνοις
σώζεται καὶ ταῖς κρήναις, καὶ ἐκ τούτων ῥεόντων, λίμναι ποῦ γίνονται πά-
λιν ἀπορρέουσαι. τὸ δὲ ἁλμυρόν ἐστι τὸ ὑφιστάμενον ἐν τῷ τοῦ ὕδατος
οἰκείῳ τόπῳ. καὶ ὅτι πέρας καὶ τελευτὴ μᾶλλον ὕδατος ἐστὶ θάλασσα· εἰς γὰρ
ταύτην οἱ ποταμοὶ ῥέοντες παύονται, ἀλλ' οὐκ ἀρχὰς καὶ πηγὰς οἰκείας ἔχουσα.
ἀνάλογον γὰρ ἔχουσα ἡ θάλασσα πρὸς τὸ ὕδωρ ἐδέχθη τῷ περιττώματι τοῖς
ἐν τοῖς ζώοις τροφῆς· καὶ μάλιστα τῆς ὑγρᾶς· τὸ γὰρ οὖρον καὶ ἐπὶ τούτων περίττωμα
ὂν τοῦ ποτίμου ἁλμυρόν: +

π ὁρί τῆς ἁλμυρότητος: + c c

ερὶ δὲ τῆς ἀλμυρότητος αὐτῆς λεκτέον· περὶ δύο προβλημάτων τὴν πρόθεσιν ποιεῖται· περί τε τῆς ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀλμυρότητος πόθεν ἐστί, καὶ εἰ ἡ αὐτὴ θάλασσα ἀεὶ κατὰ ἀριθμὸν μένει· ἢ οὐδὲ κατὰ εἶδος ἀΐδιος μένει, ἀλλ' ἦν τις χρόνος ὅτε οὐκ ἦν θάλασσα· καὶ ἔσται τις πάλιν ὅτε οὐκ ἔσται ἀλλὰ πᾶσα λείψει καὶ φθαρήσεται· καὶ πρῶτον γε ποιεῖται τὸν λόγον, περὶ τοῦ δευτέρου· ζητεῖ γὰρ πρότερον εἰ ἀΐδιος ἢ οὔ· καὶ εἰ ἀΐδιος πότερον κατ' εἶδος ἢ κατὰ τὸν ἀριθμόν· ὥσπερ αὐτὴ καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν σώζεσθαι καὶ μένειν· ὅτι μὲν οὖν τὸν κόσμον γεγονέναι φασίν, οὗτοι καὶ τῆς θαλάσσης γένεσιν ποιοῦσιν· ἅμα γὰρ τῷ κόσμῳ γεννῶσι καὶ ταύτην. ὥσπερ δηλονότι, εἰ μὴ γένοιτο ὁ κόσμος ἀλλ' ἀΐδιος εἴη, οὐδὲ τῆς θαλάσσης γένεσις εἴη· δέδεικται δὲ τοῖς αὐτοῖς περὶ οὐρανοῦ, ὅτι ἀΐδιος ὁ κόσμος· τὸ δὲ καὶ σὺν τῷ κόσμῳ γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι λέγειν τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ φθορὰν αὐτῆς ποιεῖσθαι καθ' αὑτὴν σωζομένου τοῦ κόσμου, ἄτοπον ὡς Δημόκριτος οἴεται. οὗτος γὰρ ἠλαττοῦσθαι αὐτὴν ἐλάττω γινομένην διὰ τὰς ἀποκρίσεις καὶ ἀναθυμιάσεις, τέλος τε ἀναλωθήσεσθαι, τὸ δὴ οὕτως ὑπολαμβάνοντα γίνεσθαι, φησὶ μηδὲν διαφέρον λέγειν τῶν αἰσωπείων μύθων· καὶ γὰρ ὁ Αἴσωπος τὸν πορθμέα διαδιττόμενος ὡς οὐκέτι ἔργον ἕξοντα, μυθολογεῖ· ὡς πολλῆς οὔσης τῆς θαλάσσης καὶ πάσης τῆς γῆς περικεχυμένης, ἡ Χάρυβδις ἀναρροφήσασα, τὸ μὲν πρῶτον ἀπαναλώσασα αὐτῆς τοσοῦτον, ὡς τὰ ὄρη τῆς γῆς φανερὰ γίνεσθαι· τὸ δὲ δεύτερον ἀνήσασα· τὸ δὲ τρίτον ῥοφήσασα παντελῶς τὴν γῆν ξηρὰν ποιήσει· ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν ἥρμοζεν ὀργιζομένῳ πρὸς τὸν πορθμέα, διὰ τοῦ τοιούτου μύθου αὐτὸν φοβεῖν, ἥκιστα δὲ πρέπει τοῖς

τὴν ἀλήθειαν ζητοῦσι μυθολογεῖν: +

ἣν γὰρ ἅπαξ ἀνέμενε τὸ πρῶτον: + c.

τὸ γὰρ καὶ οὐδ' ὡς καὶ θαυμαστῶς τὸ λεγόμενον· ἑξῆς λέγει· διὰ γὰρ τὸ πρῶτον ἀναγον τὸ ὑπὸ τοῦ ἡλίου τῆς ἀναθυμιάσεως μένει ἡ θάλασσα καὶ οὐκ ἀνηλώθη, ἀλλὰ διάβροχος ὥσπερ ἡμεῖς τε εἰρήκαμεν καὶ τινες καὶ τῶν ἀρχαίων λέγουσιν· οὐ γὰρ χαλεπὸν τὸ συνιδεῖν ὅτι αὐτὴ τοῦ ὑπομένειν τὴν θάλασσαν ἡ αἰτία. ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλο τι ὑπομένει· διὰ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἀναγκαῖον ὑπομένειν αὐτὴν ἀεὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ μὴ ἀνάγεσθαι· ἃ μὲν γὰρ τὸ ἀναχθὲν ὑπὸ τοῦ ἡλίου μὴ ἐνεστὼν πάλιν καταφέρεται, ἀδύνατον ἄγειν καὶ ἀπὸ τῆς θαλάσσης

c

+

ἀναφερομένου τὸ τελευταῖον ἀναχθῆναι πᾶσαν. εἰ δ' ἀεὶ τὸ ἀναχθὲν καταφέρεται
πάλιν, καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ παντὸς ὕδατος ἀναφέρεται τοσοῦτον ἀνάλογον, ἐξ αὐτοῦ
τοῦτο γίνεται· ἀεὶ σώζεσθαι τοῦτο, ἐξ αὐτοῦ ὁ κόσμος ἐστὶ τοιοῦτον ὁποῖον καὶ τὸ πρῶτον
ἀνηνέχθη καὶ ἀναφέρεσθαι. τὸ δ' ὅμοιον τῷ τὴν ἀρχὴν ὑποληφθεῖσαν ἀεὶ ὑπο-
λείπεσθαι· πρὸ γὰρ τοῦ τὸ ὑπολειπόμενον ἀναξηρανθῆναι, φθάνει τὸ πρῶτον
ἀνενεχθὲν καταφέρεσθαι καὶ μίγνυσθαι τῷ ὑπολειφθέντι, καὶ χορηγεῖν τῇ ἀνα-
φορᾷ. εἰ μὲν οὖν τὸν ἥλιον παύσει τις τῆς φορᾶς, φθάρας, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν
ἄν τι ἀναλοῖτο. εἰ δέ γε παρὰ τῆς τοῦ τοιαύτην ποιᾶς κινήσεως σχέσεως πρὸς
τὰ περὶ γῆν αἰτία ἀναθυμιάσεως καὶ τοῦ ὑγροῦ ἀναφορᾶς, μηδενὸς δὲ ἀνα-
φερομένου, οὐδ' ἂν ξηραίνοιτο ἡ θάλασσα, τοῦ ξηραίνοντος οὐκ ὄντος. ἀλλ' εἰ
τηρήσει τὴν περιφοράν, ἀλλὰ τοῦ παύσασθαι. πλησιάζων μὲν γὰρ ὁ ἥλιος τῇ γῇ,
ἀεὶ διὰ παντὸς τὸ ποτιμὸν ἀνάγει. καταλείπει δὲ τὸ βαρὺ καὶ ἁλμυρόν· ἀπο-
χωρῶν δὲ πορρωτέρω αὐτῆς, ἀφίησι πάλιν τὸ ἀναχθέν: +

λαβὸν δὲ ταύτην τὴν διάνοιαν: +

αὐτῶν δέ φησι τὴν δόξαν περὶ τῆς θαλάσσης λαβεῖν τοὺς οὕτω λέγοντας, διὰ
τὸ πολλοὺς τόπους φαίνεσθαι νῦν ξηροτέρους γεγονότας, οἳ πρότερον οὐκ ἦσαν
τοιοῦτοι. τοῦτο δ' οὐδὲ ἀληθὲς προείρηται. ὅτι γινομένων τινῶν κατά τινας χρόνους
κατὰ μέρος τῆς γῆς ὑπερβολῶν ὑδάτων, καὶ ἐπιλαμβανόντων πολλὰ
τὰς ἀρχαιοτέρας πάντα ἃ διατμιζόμενα. ὁμοίως καὶ αὐχμῶν πλεονάζοντος διά τινος χρόνου
τινὸς γινομένων, ἔστιν ὅτε μέρος τι ξηραίνεται τῆς γῆς· ἃ πάλιν καὶ αὐτὰ
προϊόντος τοῦ χρόνου, ἔνυδρα γίνεται. οὐ γὰρ τὰ μόρια τοῦ παντὸς ἢ νεότητι
ἢ πάλιν φθείρεται διότι καὶ τὸ ὅλον· οὐ γὰρ πάντα τὰ μέρη τοῦ παντὸς τοιαῦτα, ἀλλὰ
τὰ περὶ γῆν ἀνάγκη καταμεταβάλλοντα εἰς ἄλληλα παρὰ τὴν τοῦ θείου σώματος
διὰ τὴν κίνησιν ποιὰν σχέσιν πρὸς αὐτά. ὥσπερ καὶ τὰ μὲν τὸ ὅλον, ἄφθαρτα καὶ
τῶν τεταγμένων. καὶ [illegible] τὸν ἀριθμὸν ὑπαλλάσσεσθαι καὶ ἄλλοτε ἄλλα γίνεσθαι.
δόξας δὲ ὅτι ὡς ἂν ὁ κόσμος ἔχει, καὶ τῶν μορίων αὐτοῦ ἕκαστον ἕξει. εἰ μὲν ἐκεῖνος
φθαρτός, καὶ ταῦτα. εἰ δὲ ἐκεῖνος ἄφθαρτος, καὶ τὰ τοῦ κόσμου. καὶ τὰ μὲν οὖν κατ' ἀ-
ριθμὸν μένειν οἴονται. τὰ δέ, εἰ καὶ μὴ κατ' ἀριθμόν, ἀλλὰ κατ' εἶδος ἀναγκαῖον
μένειν. δόξας δὲ καὶ τὴν Δημοκρίτου δόξαν ἀπελέγχουσι τὴν περὶ τῆς θαλάσσης
ὡς ποτε ξηρανθησομένης, διὰ τὸ ἀεὶ κατὰ παντὸς αὐτὴν ἀναγεῖσθαι. διὰ τὸ προσδοκ

μόριον τὸν ἀφῃρημένα, ἐπιεικέστερον, ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων, πλέον τῆς ἀξίας εἶπε· ἅτε φυφαγὸ λόγος, ὥστε οὐκ ἦν τῶν λεγομένων περὶ τούτων ὑπ' αὐτοῦ τούτων ἀντιλογίας ἀξίων: +

Περὶ δὲ τῆς ἁλμυρότητος: +

Ἑξῆς δὲ μετελθὼν ἐπὶ τὸ ἕτερον πρόβλημα τὸ περὶ τῆς ἁλμυρότητος τῆς θαλάσσης τε λέγει· τοῖς μὲν γεννῶσι τὴν θάλασσαν ὡς οὐ πρότερον οὖσαν, ἀδύνατον εἶναι τὸ ἁλμυρὰν αὐτὴν ποιεῖν· εἴτε γὰρ περιττωθέντος τοῦ ὑγροῦ τουτέστι τοῦ ὕδατος περὶ τὴν γῆν πρότερον ὄντος ὥσπερ φασὶν ἀναχθέντος ὑπὸ τοῦ ἡλίου τοῦ γλυκέος ἀπ' αὐτοῦ, τὸ ὑπολειφθὲν ἔσεσθαι θάλασσαν τε ἁλμυράν· διὰ τὸ ἐν ὑπάρχειν τοσοῦτόν τε καὶ τοιοῦτον χυμὸν ἐν τῷ ὅλῳ ὕδατι καὶ γλυκεῖ· τῷ συμμιχθῆναι κενὰ γῆν αὐτῷ τοιαύτην, ἢ τοῦ τοιούτου ἐν αὐτῷ χυμοῦ αἴτια, οὐδὲ ἂν ἡ γλυκεῖα ἐλθοῦσα πάλιν ἐκείνου τοῦ τὴν ἀρχὴν ἐξατμισθέντος ὕδατος καὶ ὑσθέντος· διὸ πρότερον ἀνενεχθῆναι ἁλμυρὰν εἶναι, εἰ δὲ γλυκεῖαν αὐτὴν γίνεσθαι τὴν θάλασσαν καὶ ἁλμυρὰν διὰ τὴν τοῦ ἐπιπολάζοντος γλυκέος εἰς ἀτμίδα μεταβολήν. ὡς ἐχρῆν εἶναι πρότερον ὡς ὑπ' ἐκείνων λεγομένων, ἀδὲ ἐξ ἀρχῆς καὶ πρὸ τοῦ ἀναχθῆναι τὰ ἀπ' αὐτῆς ἦν ἁλμυρά, εἰ δεῖ λέγειν τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἀπ' ἀρχῆς τοιοῦτόν τι τῆς θαλάσσης ὕδωρ· εἴ τε δὲ ἁλμυροῦ τοῦ παντὸς ὄντος ὕδατος τὴν ἀρχὴν ἀνηνεχθῆναι ἀπ' αὐτοῦ ἁλμυρόν· ὅτι γὰρ μὴ τοιοῦτον τὸ ἀναγόμενον, δῆλον ἐκ τοῦ ὑόμενον πότιμον ἀλλὰ μὴ ἁλμυρὸν εἶναι. τοῦτο δὴ τὸ ἀνενεχθέν: +

Λειπόμενον ὅτι τὴν γῆν αἰτιῶνται: +

Ἐπεὶ δὲ ὅτι τοῖς γεννῶσι τὴν θάλασσαν οὐ ῥᾳδία ἡ περὶ ἁλμυρότητος αὐτῆς ἀπόδοσις τῆς αἰτίας, ὅτι μηδὲ οἱ λέγοντες παρὰ τῆς γῆς ἐγγίνεσθαι τῇ θαλάσσῃ τὸν τοιοῦτον χυμὸν ὑγιῶς λέγουσιν, λέγει· φασὶ μὲν γὰρ ἔχειν αὐτὴν πολλοὺς χυμούς, καὶ δὴ καὶ τὸ ἁλμυρόν· τοὺς δὲ ποταμοὺς τοὺς δι' αὐτῆς ῥέοντας καὶ τῆς ποιότητος αὐτῆς μεταβάλλοντας, ἐμβάλλοντας εἰς τὴν θάλασσαν, ἁλμυρὰν αὐτὴν ποιεῖν· ἄτοπον δὲ αὐτοὺς τοὺς ποταμοὺς μὴ πρῶτον ἁλμυροὺς γίνεσθαι· πῶς γὰρ οἷόν τε ἐν μὲν τοσούτῳ πλήθει ὕδατος, ἐπίδηλον γίνεσθαι τὴν ὑπὸ τῶν ποταμῶν τούτων καταφερομένων ποιότητα ὡς παρ' αὐτῶν μεταβάλλειν, τὸ δὲ τοῦ ποταμοῦ ὕδωρ ὀλίγον ὄν, μὴ πολὺ πρότερον αὐτὸ γίνεσθαι ἀπὸ τούτων· καὶ γὰρ εἰ ἡ θάλασσα οὐδὲν ἄλλο ἢ τὰ ἁλμυρὰ

εἶναι,

τούτων ποταμῶν ὕδατος διαφέρει, ἢ πρὸ αὐτῆς οἱ ποταμοὶ τοῦτο ἔχοιεν, ὅ —
καὶ τότε αὐτῶν διέφερον, ἀλλ' ἡ θάλασσα ἐστὶν ἠθροισμένον τὸ ἐκείνων ὕδωρ: +

γελοῖον καὶ εἴ τις εἰπὼν ἱδρῶτα: + c

γελοῖον δέ φησιν ἀναγκαίως τὸ ἱκανῶς ἡγεῖσθαι τὴν αἰτίαν ἀποδεδωκέναι τῆς ἁλμυρότητος
τῆς θαλάσσης, τὸ εἰπόντας ἱδρῶτα τῆς γῆς εἶναι τὴν θάλασσαν ὡς Ἐμπεδο- —
κλῆς λέγει· οὐδὲ γὰρ σαφὲς τοῦτο τὸ εἰπὼν λέγει· πρὸς μὲν γὰρ ποίησιν ἴσως
ἱκανὸν τὸ οὕτως εἰπεῖν· ποιητικὸν γὰρ τὸ χρῆσθαι μεταφοραῖς· οὐδὲ γὰρ ἀπ-
οί τις πάλιν τὸν ἱδρῶτα τὸν λουσάμενος τῶν ζώων θάλασσαν, ὑποτεθεὶς ὁ —
ἱδρὼς εἴρηκεν ὁμοίᾳ κεχρημένος μεταφορᾷ· ὡς γὰρ ἐπὶ τῆς θαλάσσης
ἄδηλος ἡ ποιότης ἡ τοιαύτη, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ ἱδρῶτος ἄδηλον, διὰ ποίαν
αἰτίαν γλυκέος ὄντος τοῦ πόματος, ἁλμυρὸς γίνεται ὁ ἱδρώς· πότερον
ἀπελθόντος τινὸς καὶ ἐξαναλωθέντος μόνον ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸ σῶμα οἷον τοῦ γλυ-
κυτάτου, ἢ συμμιχθέντος χυμοῦ τινὸς αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ σώματος, καθάπερ
τοῖς διὰ τέφρας ἠθουμένοις ὕδασιν, ἢ δι' ἀμφω· τοῦτο δὲ αἴτιον φησὶν,
ὃ ἐπὶ τοῦ ἱδρῶτος, τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ ἐστὶν καὶ εἶναι ἀθροιζομένου περὶ γλῶτταν αὐτῇ.
τε γὰρ ἐπὶ τούτου αὐτὸ πικρόν τε καὶ ἁλμυρὸν γίνεται γλυκέος ὄντος τοῦ πινομένου: +

ἰδίως περὶ τὸ διὰ τῆς κονίας ἠθούμενον ὕδωρ γίνεται πικρόν: + c c

ὥσπερ οὐκ ἱκανὸν τὸ μὴ σαφῶς εἰρῆσθαι ἱδρῶτα εἶναι τῆς γῆς τὴν θάλασσαν· μὴ δὲ
οὕτω γίνεται ὡς τὸ διὰ τῆς τέφρας ἠθούμενον ὕδωρ, ὡς ἀπὸ Ἐμπεδοκλέους.
ἀπὸ γὰρ οὕτω φησὶ γίνεται· ὅτι ὁ ἱδρὼς ἁλμυρὸς καὶ τὸ ἐν τῇ κύστει γινόμενον περὶ —
τ...ματος τοῦ ὑγροῦ πικροῦ, καὶ τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ ἁλμυρόν, ὡς καὶ τὸ διὰ
τῆς τέφρας ἠθούμενον γίνεται πικρὸν ἐκ γλυκέος ὡς προλέλεκται· τὸ μὲν,
οὖρον συναποφερομένης τινὸς καὶ συνεκκρινομένης δυνάμεως τοιαύτης,
οἷαι καὶ φαίνονται ὑφιστάμεναι τοῖς ἀγγείοις, ἐν οἷς αὐτὸ οὐρήσῃ ἁλμυρίς.
τὸ δὲ ἱδρῶτι συνεκκρινομένης ἐκ τῶν σαρκῶν οἷον κατὰ πλύσιν τοιαύ-
της τοιαύτης δυνάμεως ἣ τὸν χυμὸν τοιοῦτον ἐκ τοῦ σώματος τοῦ ἔξοντος διὰ
τοῦ ὑγροῦ· δῆλον ὡς καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ τῆς ἁλμυρότητος, αἴτιον δὴ ἂν τὸ ἐκ τῆς
γῆς συγκαταμεμιγμένον τῷ ὑγρῷ, ἐν μὲν οὖν τῷ σώματι γίνεται τὸ τοιοῦτον
ἐν τῇ τῆς τροφῆς ὕστερον διὰ τὴν ἀπεψίαν· ἐν δὲ τῇ γῇ τὸ ξηρὸν ὕδωρ χω
τὸ τοιοῦτον ὅταν ὕδατι μιγνύμενον τῆς ἁλμυρότητος αἴτιον αὐτῷ γίνεται, ἀλ-

+

ὑγρὸν οὐχ ὡς ἐξ οὗ γινομένου δέ· οὕτω πως λέγει, ἀλλ' ὡς ἐκ διεγνωσμένων καὶ τὸ πῶς καὶ τὸ πόθεν γίνεται τοῦτο εἰρηκότων τε καὶ ἐξηγηκότων· ὅλως δὲ πῶς οἷόν τε τοσοῦτον τὸ τῆς θαλάττης πλῆθος ξηραινομένης καὶ θερμαινομένης αὐτῆς ἐκκριθῆναι. τοιοῦτον γὰρ ὁ ἱδρώς· δεῖ γὰρ πολλοστὸν αὐτὸ μέρος εἶναι τοῦ λειφθέντος ἐν τῇ γῇ. ἐλάττων γὰρ ὁ ἱδρὼς καὶ τὸ οὖρον, τοῦ προσφερομένου ποτοῦ καὶ τοῦ ἐν τῷ ὑπάρχοντος ἐν τῷ ζώῳ ὑγροῦ, ἔτι δὲ διὰ τὸ ἔχειν καὶ νῦν ὅτε ξηραινομένη τε καὶ θερμαινομένη ἡ γῆ τύχῃ. ἔτι ἐλάττων οὖν ἰδία, καὶ ἰδίᾳ πικρόν· εἰ γὰρ καὶ τὸ τελέτανα τὸ ὁ ἱδρὼς τῆς γῆς πικρός τε καὶ ἁλμυρὸς, ἔδει καὶ νῦν γίνεσθαι, οὐ φαίνεται δὲ τοῦτο περὶ αὐτὴν συμβαῖνον· ἀλλὰ ξηραινομένου τε ὑγραίνεται. ξηραινομένης δὲ, οὐδὲ ἀνίησιν οἷον ἱδρῶτα. πῶς δ' ὅμοιον ὄντα περὶ τῶν πρώτων ἐστὶν τῆς θαλάττης ὑγρὰν οὖσαν, ξηραινομένην δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ ἡλίου θερμότητος ἰδίαν. μᾶλλον γὰρ εὔλογον τὴν θάλατταν γίνεσθαι τοιαύτην, ὥς τις λέγουσί τινες ἀπηθοῦντος τοῦ πλείστου καὶ γλυκέος ἀπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ μετεωρίζεσθαι διὰ τὸν ἥλιον, τὸ ὑπολειφθὲν διὰ βαρύτητα γεῶδες ὄν. τοῦτο γὰρ εἶναι ἁλμυρὸν τὰ καὶ θάλατταν, ὑγρὸν δὲ οὐ ταὐτὴν γῆν, ἰδίαν ἀνάδοσιν: +

ἀμφοῖν ὡς λεγόμενα τῆς ἁλμυρότητος αἴτια, φαίνεται ἔχειν λόγον: + c

οὐ τέ ἐστι τὸ εὔλογον, φαίνεται γὰρ οὐκ ἀληθῆ ὄντα. ἣ μὲν δὲ φησὶ λεγομένη περὶ τῆς ἁλμυρότητος αὐτῆς, τὴν ἀρχὴν τῶν λεγομένων λαμβάνοντες, ἥ τε πρότερον περὶ τῶν ἤδη δεδειγμένων ὑπεχρήματα. ἔστι δὲ αὕτη, τὸ διπλῆν γίνεσθαι τὴν γινομένην ἐκ τῆς γῆς ἀναθυμίασιν διὰ τὴν θερμότητα τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου, αὐτὴ γὰρ αἰτία πάντων τῶν τοιούτων: + +

αἱ δὲ καὶ περὶ οὗ ἀπορῆσαι πρότερον ἀναγκαῖον : + c

ὅτερον καὶ ἡ πρῶτον δέ φησὶν ἀναγκαῖον εἶναι προαπορῆσαί τε καὶ ἐπισκέψασθαι, πότερον καὶ ἡ θάλασσα ἐπάκτεται διαμένει, ἀεὶ διαμένει, ὥστε αὐτὴν κατὰ ἀριθμὸν ἀεὶ φυλάσσειν μόρια, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν θεῶν ἕκαστον, ἤτοι μὲν ἀεὶ τῶν αὐτῶν ἐστὶ μορίων, καὶ τῷ ποσῷ, οὐκ ἔτι δὲ καὶ τῷ ἀριθμῷ, ἀλλὰ μεταβάλλει τὰ μόρια αὐτῆς, καὶ τὰ μὲν φθείρεται, ἄλλα δὲ ἐπιγίνεται. καθάπερ ὅ τε ἀὴρ καὶ τὸ ποτάμιον ὕδωρ καὶ τὸ πῦρ· οὐ γὰρ ἀεὶ κατὰ ἀριθμὸν ταῦτα σώζεται, ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸ εἶδος ἐστὶν ἀΐδια. οὐκ ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὸν ἀριθμόν, ὡς εἴρηται πρὸ ὀλίγου, καὶ γίνεται δὲ καὶ τὸ ποσὸν ἑκάστου αὐτῶν, ὡς ἐπὶ πάντα τὸ αὐτὸ μένειν,

ὡς διὰ τῶν ἑξῆς ἐπὶ μᾶλλον δηλοῖ. ὥσπερ ἔχει ἐπί τε τῶν ὑγραινόντων δι᾽ ὃ
καὶ τοῦ τῆς φλογὸς ῥεύματος. τούτων γὰρ ἄλλο καὶ τῷ ἀριθμῷ ἄλλο καὶ ἄλλο.
εὔλογον δὴ τὸν αὐτὸν λόγον, ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων εἶναι, τουτέστι τῶν γενητῶν,
τὸ καὶ τῷ εἴδει αὐτὰ μένειν ταῦτα. κινεῖσθαι δὲ καὶ τῷ ἀριθμῷ, εἶναι δὲ ἐν αὐτοῖς
διαφορὰν τὴν κατὰ τὴν ταχυτῆτα μόνον καὶ βραδυτῆτα τῆς μεταβολῆς.
τὰ μὲν γὰρ οὐδ᾽ ἐπ᾽ ὀλίγον χρόνον τὰ αὐτὰ καὶ τῷ ἀριθμῷ μένει ὡς αἱ κινούμεναι
φλόγες, τὰ δέ, μένει μὲν ἐπὶ πλείονα χρόνον, καὶ οὐ μὴν τῷ κινεῖσθαι τὸ εἶναι ἔχει.
οὐ μὴν ἀεὶ μένει, ὡς ἀμετάβλητα εἶναι. πάντων γὰρ τῶν περὶ τὴν γῆν, τοῦ
γὰρ πάντων λέγει, οὐχ ἁπλῶς πάντων, ἀλλὰ τούτων, ὧν ἀρχὴ ἡ εἰρημένη αἰτία
συμμέτρως. πάντων μὲν τοιούτων καὶ φύσει γινομένων τε καὶ φθειρομένων,
τὰ ἐναντία μὲν ὡς εἶναι τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθοράν. σημειωτέον δὲ πάλιν ὅτι τὸ
ξύλινα καὶ ἐν τοῖς γενέσει καὶ φθορᾷ οὖσιν εἶναι λέγει. ἥτις λέξις, παρὰ τὰ
ἄστρα αὐτοῖς τῆς τοιαύτης μεταβολῆς γίνεται. τοῦτο δέ ἐστι τὰ θεῖα. ἀλλὰ
τοῦτο, οὐ κατὰ πρόνοιαν καὶ τοῦτο καὶ τῇ δε: +

τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, πειρατέον ἀποδοῦναι τὴν αἰτίαν: + c c

ἐπεὶ μὲν οὐδὲ καὶ δεδειγμένου τοῦ, καὶ τὰ τῆς θαλάσσης μόρια, τὰ μέν, φθείρεσθαι
τὰ δέ, γίνεσθαι, πειρατέον φησὶν ἀποδοῦναι, καὶ τῆς ἁλμυρότητος τῆς
θαλάσσης τὴν αἰτίαν. φανερὸν δή φησιν εἶναι, ὅτι γίνεται ὁ τοιοῦτος χυμὸς
διὰ μίξιν τινός. ἔν τε γὰρ τοῖς τῶν ζώων σώμασι τὸ ἀπεπτότατον, ἁλ-
μυρόν τε καὶ πικρόν. τὸ γὰρ περίττωμα τοιοῦτον, ὃ διὰ ἀπεψίαν ὑφιστάμενον.
ἄπεπτον μὲν γὰρ ἢ ὑπόστασις καὶ πᾶν τὸ περίττωμα ἄπεπτον. μάλιστα
δὲ τὸ εἰς τὴν κύστιν συναθροιζόμενον, ὅπερ ἐστὶ τὸ οὖρον. τοῦ δὲ μάλιστα
τοῦτο ἄπεπτον εἶναι, σημεῖον παρατίθεται, τὸ εἶναι λεπτότατον αὐτό. πᾶν τὸ
δὲ τὰ πεπτόμενα πρῶτον συνίσταται καὶ παχύνεται: +

ἔτι καὶ ἱδρὼς ἐν οἷς τὸ αὐτὸ σῶμα συνεκκρίνεται: + c c

εὐλόγως δὲ ἄπεπτον εἶναι λέγει τὸν ἱδρῶτα. διὰ τοῦτο ἀκολούθως,
ἐπὶ τῶν ὑγρῶν περιττωμάτων εἰρημένου. οὐ κατὰ γὰρ ἤτοι ξηρῶν περιττώσεις
οὔτε ἀλλὰ τοὐναντίον ὑγραινομένου. διὸ πάλιν τὸ ἀπὸ τούτου περιττώματος
ξηρόν, ἀνάλογον οὖν τῇ τέφρᾳ ἐν οἷς ἀμφοτέροις τῷ τε ἱδρῶτι καὶ τῷ οὔρῳ,
τὸ αὐτὸ σῶμα συνεκκρίνεται, ὃ ποιεῖ τὸν χυμὸν τὸν ἐν αὐτοῖς πικρόν τε

καὶ ἁλμυρόν. ὁμοίως δέ φησιν ἔχειν καὶ ἐπὶ τῶν καιομένων. καθόλου γὰρ ἐν οἷς ἂν μὴ κρατηθῇ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, τὸ μὴ κρατηθὲν γίνεται χυμὸς τοιοῦτος. ἔστι δὲ ἐν μὲν τοῖς ἡμετέροις σώμασι τὸ περίττωμα κρατούμενον ὑπὸ τοῦ θερμοῦ. ἐν δὲ τοῖς καιομένοις ἡ τέφρα. διό φασί τινες ἀπὸ τὴν θάλασσαν ἐκ κεκαυμένης γίνεσθαι τῆς γῆς. λέγουσι γὰρ καὶ καυθῆναι ποτὲ τὴν γῆν ταύτην ἐφ' ἧς νῦν ἐστιν ἡ θάλασσα. καὶ τὸ διὰ τῆς ἐκ τῆς τέφρας διηθὲν ὕδωρ γενέσθαι θάλασσαν. ἔστι δὲ τὸ μὲν οὕτως ἁπαντελῶς γεγονέναι τὴν θάλασσαν ἄτοπον. τὸ μέντοι καὶ τοιαύτης αἰτίας τοιοῦτον αὐτὴν εἶναι τὴν θάλασσαν, ὁποίας ἐστὶν ἡ τέφρα, ἀληθές. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς εἰρημένοις, τοῦτο δέ ἐστι τό τε περίττωμα τῆς τροφῆς τὸ ἐν τοῖς ζώοις, ὃ γίνεται διὰ τὸ μὴ κρατεῖσθαι ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, τό τε ἐν τοῖς καιομένοις ἡ τέφρα. ὡς οὖν ἐν τούτοις ἐστίν τινα ἃ μὴ κρατεῖται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, ἀλλὰ τὸν χυμὸν ἔχει τοιοῦτον, οὕτως ὑπολαβεῖν δεῖ καὶ ἐν τῷ παντὶ ἔκ τε τῶν φυομένων καὶ γινομένων πάντων καὶ τῶν φυσικῶν καὶ τρεφομένων, ὥσπερ ἐκ πεπυρωμένων τε καὶ πεπεμμένων διά τινα θερμότητα ὑπολείπεσθαι τινὰ ἄπεπτον γῆν, οἷον ἐκτετεφρωμένην. καὶ δὴ καὶ τὴν ἐν τῇ ξηρᾷ ἀναθυμιάσει πᾶσαν ἀναγκαίως τοιαύτην. αὕτη γάρ φησι τὴν ξηρὰν λέγων ἀναθυμίασιν καὶ παρέχεται τὸ πολὺ τοῦ τοιούτου πλήθους δηλονότι τοῦ ὕδατος ἁλμυροῦ. ἡ αὐτὴ ἡ περιλειπομένη γῆ, ἔκ τε τῶν γινομένων τε καὶ φυομένων καὶ τρεφομένων καὶ τῶν φυσικῶν ἀπέπτως περιττουμένων τε καὶ περιλειπομένη γῆ, οὖσα ὥσπερ τέφρα, παρέχεται τὸ πολὺ τοῦ πλήθους τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως. :+

εἰρημένης δ' οὔσης ὥσπερ εἴπομεν τῆς ἀτμιδώδους ἀναθυμιάσεως :+ c

εἰρημένης δὲ ὡς προείρηται τῆς τε ὑγρᾶς καὶ ἀτμιδώδους ἀναθυμιάσεως τε τῆς ξηρᾶς, τῆς καπνώδους ἐν τοῖς πρώτοις εἶπεν. καὶ ὥρηκα πᾶσαν ἀπὸ τῆς μὴ κρατηθείσης ἀπὸ τοῦ θερμοῦ, ἀλλ' ἀπέπτου μενούσης γίνεσθαι. οὐδέποτε γὰρ αὐτῶν ἡ ἑτέρα χωρὶς τῆς ἑτέρας ἀναθεῖται. ἀλλ' ἄμφω ἀναγομένων, ποτὲ μὲν ἡ ξηρὰ πλείων, ποτὲ δὲ ἡ ὑγρὰ γίνεται. ἡ κρατοῦσα πλείων ἦ, καὶ διὰ τοῦτο γίνεται αὐτῆς ἐν νέφεσι συστάσις. ἀναγκαῖον καὶ τοιαύτης τῆς ξηρᾶς τινὰ καὶ ἀμέμπτου συνδυασμῷ περιλαμβάνεσθαι τι τὸ συναναφέρεσθαι τοῖς ὕδασι, τουτέστι τὸ ὕδωρ ἀπολαύει ἐκείνης τῆς ἀναθυμιάσεως καὶ τῆς ἐκείνου ποιότητος, ὥσπερ καὶ αὐτὸ χυμὸν

+

τοιοῦτον καταφέρεσθαι· καὶ τοῦτο τί αἴτιον γίνεσθαι, κατὰ τάξιν τινὰ καὶ ἐν δέχεται
μετὰ χρόνον τὰ ἐξ ὕλης ὃν τοιαῦτ' ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ. οὐ γὰρ ἀκριβοῖ καὶ ἀπαράβατος
ὥς τὰ ἄθεα, ἀλλὰ τῶν μὲν ὅλων ὁμοίως ἐχούσης τῆς καθ' ἕκαστα, οὐκ ἐξακρι-
βουμένης· χειμὼν μὲν γὰρ καὶ θέρος ἐξ ἀνάγκης καθ' ἑκάστην περίοδον.
τὸ δὲ ἢ τὸν ξηρότερον τὸν χειμῶνα ἢ θᾶττον ἢ βραδύτερον ἀρχόμενον
ἢ παυόμενον, οὐκέτι ἐξακριβουμένης· ἡ γὰρ ὕλη τῆς τοιαύτης ἀταξίας
αἰτία, ὡς ἐν ἄλλοις ἡμῖν εἴρηται, οὐ δυναμένη τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν ἐν πα-
σιν εὐταξίαν δέχεσθαι: +

Θερμὸν μὲν οὖν ἡ γλυκεῖα: +

Ἐπειδὴ τὴν ξηρὰν ἀναθυμίασιν γινομένην ἀπὸ τῆς ἀπεπτυμένης γῆς,
καὶ διὰ τοῦτο πικρὰς αἰτίους καὶ τὰ μεμῖχθαι τοῖς ὑομένοις ὕδασι, ταύτην
φησὶν εἶναι αἰτίαν τοῦ ἐν τοῖς ὕδασιν ἁλμυροῦ, πιστοῦται δὲ τὸ τοιαύτην
ἀναθυμίασιν αἰτίαν εἶναι τῆς ἐν τοῖς ὕδασιν ἐν νότῳ ἀρχούσης ἁλμυρότητος,
διὰ τοῦ ὅτε πλείστη τοιαύτη γίνεται ἀναθυμίασις, τότε τὸ ὑόμενον ὕδωρ
ἐπιδήλως ἁλμυρότερον εἶναι. γίνεται δὲ πλείστη ἡ ξηρὰ ἀναθυμίασις ἐν
τοῖς τε νοτίοις καὶ τοῖς ἐτησίαις καὶ κατ' ἀρχὰς τοῦ μετοπώρου· ὧν τὰς αἰτίας παρα-
τίθεται· ὁ μὲν γὰρ νότος, ἀλλὰ καὶ ὁ τοιοῦτος ἄνεμος, ὡς μετ' ὀλίγον
δείξει περὶ ἀνέμων λέγων, ὅτι γὰρ ἀπὸ θερμοτέρας τε καὶ ξηρᾶς ἀναθυ-
μιάσεως οὗτος μάλιστα τῶν ἀνέμων, ἡ δὲ ἀναθυμίασις ὕλη τῶν
ἀνέμων ἐστίν· ἔτι γε πνέων ἀπὸ τόπων ξηρῶν τε καὶ θερμῶν, ἀπὸ γὰρ
τῆς μεσημβρίας πνεῖ μετ' ὀλίγης ἀτμίδος ἐστί. τὸ δέ, πλεῖστον ἐστί
ξηρά τε καὶ θερμὴ ἀναθυμίασις· διὸ καὶ θερμός ἐστιν ὥστε ἀληθῶς ἐν τοῖς
νοτίοις καὶ ἐτησίαις, πλείων ἡ ξηρὰ ἀναθυμίασις. εἰπὼν δὲ τὸ θερμὸν
εἶναι τὸν νότον, προστίθησιν· εἰ γὰρ καὶ μὴ τοιοῦτος, ἀλλ' ὅθεν ἄρχεται πνεῖν,
ψυχρός. τοῦτο δὲ προστίθησιν ὅτι μηδέπω δῆλον πόθεν αἱ ἀρχαὶ τοῦ
νότου· καὶ ἐνδέχεται τὸν ἀρχόμενον καὶ ὁ νότος, καὶ ἔνθα ὅπου ἄρχεται, ψυχρὸ-
ς εἶναι· ὡς οὖν καὶ ἀπὸ τῆς μεσημβρίας, ὅσῳ καὶ τοιοῦτος καὶ οὐ καὶ ἀπὸ τοιούτων,
ἀλλ' οὖν διὰ θερμῶν τόπων φερόμενος· τοιαύτη γὰρ ἡ μεσημβρία συμ-
περιλαμβάνων πολλὴν ἀπὸ τῶν τόπων τούτων ξηρὰν ἀναθυμίασιν
ἐπικαταμεμιγμένην, ἔχων τὸ ὕδατα πλατεῖα ἐστίν: +

διὰ βορέας αἴθρια ἀφ᾽ ὑγρῶν τόπων: + c

διά τε βορέαι ἀπὸ ὑγρῶν τε καὶ ψυχρῶν τόπων ῥέων, ἀπὸ γὰρ τῶν ἀρκτώων
ὄντων ὑγρῶν τε καὶ ψυχρῶν, πλείονα τὴν ὑγρὰν ἀναθυμίασιν ἔχει· ἢ ὅτι ἐστὶ
αἴτιος· διότι ψυχρὸς ὢν ἀναγκάζει τούτους· ἐπεὶ δὲ ἀπὸ πολλοῦ τοῦ ὑγροῦ
ὄντος αὐτὸν ψυχρὸν, μὴ ἧττον εἶναι, ἀλλ᾽ αἴθριον τὴν αἰτίαν παρα-
θετέον τούτου. τῷ γὰρ ἐν ταύτῃ ἀποθεῖν τὰ νέφη, πάντες γὰρ οἱ ἄνεμοι ἀφ᾽ ὧν τε
ἄρχονται τόπων, καὶ ἀπὸ τῶν τούτοις γειτονούντων, ἀπωθοῦσιν ἐπὶ τὰ πόρ
ρω τὰ νέφη. διὰ τοῦτο δὴ αἴθριος ἐνταῦθα, ἐν δὲ τοῖς ἐναντίοις τόποις
εἰς οὓς ἀπωθεῖ τὰ νέφη, ὑδατώδης· ὥσπερ δὲ ὁ βορέας αἴθριος παρ᾽ ἡμῖν,
οὕτω καὶ ὁ νότος περὶ τὴν λιβύην, ὅθεν ἄρχεται, παρ᾽ οἷς ὁ βορρᾶς ὑέτιος.
ὢν δὲ τοιοῦτος ὁ νότος, πολλὴν τὴν τοιαύτην ἀναθυμίασιν ἐγκαταμιγνύ
ων ὕδατι ὕει. ἀλλὰ καὶ τοῦ μετοπώρου ἀρχομένου πάλιν καὶ αὐτοῦ
πλεῖστα τὰ ὕδατα, ὅτε ἀναγκη μὲν πρῶτα τὰ βαρύτατα τῶν ὑδάτων X
καταφέρεσθαι· βαρύτατα δὲ ἐν οἷς ἡ ξηρά τε καὶ γεώδης ἀναθυμίασις με-
μικται. πρῶτα δὴ ταῦτα καταφέρεται, ἐν οἷς τῆς τοιαύτης τὸ πλῆθος
ἐστί· διότι τὰ πρῶτα ὕεται τὰ τοιαῦτα ὕδατα : +

αἰθρία καὶ γαλήνη θάλαττα διὰ τοῦ θερμοῦ: + c , c

ἴσως δὲ τὸ σημεῖον τοῦ, τὴν τοιαύτην ἀναθυμίασιν τῆς ἁλμυρότητος ἀρχ(ὴν) X
καὶ αἰτίαν εἶναι τῇ θαλάσσῃ, προστίθησι καὶ διὰ τὴν τοιαύτην ἀναθυμίασιν,
μεμιγμένης τῇ θαλάσσῃ τῆς ἁλμυρότητος, αὐτὴ αἰτία ἐστὶ θερμοτέραν
θάλασσαν εἶναι· πάντα γὰρ τὰ προτεθερμασμένα τε καὶ προπεπυρωμένα,
ἔχει δύναμιν θερμότητος ἐν αὐτοῖς· καὶ ἡ ξηρὰ δὲ ἀναθυμίασις, ἀπὸ τοι
αύτης γῆς· ὥσπερ γὰρ αὐτῇ περίττωμα ἀπεπτον τῶν ἐκεῖ φυομένων τε
καὶ τρεφομένων· ὅτε δὲ τὰ προπεπυρωμένα, θερμότητα δύναμιν ἔστι, τὸ
στοιχεῖον ἀπό τε τῆς κονιάσεως, καὶ ἀσβέστου λεγομένης, καὶ ἀπὸ τῆς τέφρας.
καὶ ἀπὸ τῆς τῶν ζώων ὑποστάσεως, καὶ ὅτι τῶν θερμοτέρων τὴν κοιλίαν ζώων,
καὶ ἡ ὑπόστασις θερμοτέρα: +

γίνεται μὲν οὖν ἀεὶ τε καὶ ἑτέρα διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν : + c c

γίνεσθαι μὲν οὖν φησὶν ἀεὶ τῆς θαλάσσης τι καὶ κατὰ ἀριθμὸν τὰ μέρη αὐτῆς
ὑποχωρεῖσθαι· ἀναγεῖσθαι δέ φησιν διὰ τὸ ὑόμενον ὕδωρ ἀφ᾽ οὗ καὶ ἰδίου

δαὶ ἢ γίνεσθαι

+

ἀναγκάζεσθαι δέ φησιν ἀεί τι μέρος καὶ ταύτης καὶ τοῦ γλυκέος ὕδατος, ἀλλὰ τοσοῦτον ἔλαττον, ὅσῳ καὶ τῷ ὑομένῳ τὸ ἁλμυρόν τε καὶ πλατὺ τοῦ γλυκέος ἔλαττον. διὸ πότιμον τὸ ὑόμενον καὶ τὸ ἔχον καὶ τὸν τοιοῦτον συμπεπλεγμένον χυμόν. διὸ καὶ ἰσάζειν φησὶ τὸ πλῆθος τῆς θαλάσσης ὡς ἐπίπαν· οὐ γὰρ ἀκριβῶς ἴσον αὐτῆς τὸ πλῆθος· αἰτίαν δὲ ἀποδίδωσι τοῦ ἰσάζειν αὐτήν, τὸ ὅσον ἀνάγεται ἀπ᾽ αὐτῆς ἁλμυρόν, τοσοῦτον πάλιν ἐπικαταφερόμενον μετὰ τῶν ὑομένων καταφέρεσθαι. ὃ δὲ ἠπόρησεν αὐτός, ἔστι δὲ τοῦτο, εἰ ἀπὸ τῆς θαλάττης τοσοῦτον ἁλμυρὸν ἀναφέρεται, ὅσον καὶ καταφέρεται, τίς ἡ αἰτία τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως πρὸς τὴν γένεσιν τοῦ ἐν τῷ ὑομένῳ ὕδατι ἁλμυροῦ τε καὶ πλατέος χυμοῦ· τοῦτο δὴ διὰ τῶν ἐπιφερομένων λύει· οὐ γὰρ μόνον ἔτι τὸ ἁλμυρὸν ἀτμίζον ἁλμυρόν, ἀλλὰ ἀπὸ τοιούτου γίνεται καὶ γλυκύ, ὥστε οὐ τοῦτο αἴτιον τοῦ ἐν τῷ ὑομένῳ ἁλμυροῦ χυμοῦ, ἀλλὰ τοῦτο αἴτιον τοῦ ἴσον διαμένειν τὸ πλῆθος τῆς θαλάττης καὶ ἀεὶ αὔξεσθαι· μένοντος μὲν τοῦ προϋπάρχοντος παντός· αἰεὶ δέ τινος καὶ σὺν τῷ ὑομένῳ τοιούτου καταφερομένου ὅμοιος γίνεται τῆς θαλάττης· τὸ γὰρ ἀτμίσαν ἀπὸ τοῦ θαλαττίου ὕδατος, ὅταν εἰς ὕδωρ συστῇ, εἰς γλυκὺ μεταβάλλει, καὶ οὐκ εἰς ἁλμυρόν, ἀφ᾽ οἵου ἠτμίσθη. οὕτω γοῦν καὶ ποιοῦσί τινες πότιμον ὕδωρ ἀπὸ τοῦ θαλαττίου, ὑποκαίοντες πολλῷ πυρὶ πλήρεις ὕδατος τοιούτου λέβητας, τὸν ἀτμὸν ἐν τοῖς ὑποκειμένοις αὐτῶν πώμασιν ἀθροίζοντές τε καὶ δεχόμενοι, τοῦτο εἰς ὕδωρ μεταβάλλοντες χρῶνται ποτῷ: +

ποιεῖ δὲ καὶ τὰ ἄλλα ταὐτό: +

οὐ μόνον δὲ τὴν θάλατταν ἀτμίζουσαν ἀποβάλλειν τὸν οἰκεῖον χυμὸν καὶ ὕδωρ γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ἄλλα ὑγρά· καὶ γὰρ οἶνος καὶ τὰ ἄλλα τὰ χυμὸν ἔχοντα καὶ ἀτμίζοντα, ἐν τῇ τοῦ ἀτμοῦ εἰς ὑγρὸν πάλιν μεταβολῇ, ὕδωρ γίνεται· πάντες γὰρ οἱ χυμοί, πάθη τοῦ ὕδατός εἰσι διὰ μῖξιν τινὸς γενόμενοι, τὸ ὁποῖον ἂν ᾖ τὸ μιχθὲν τῷ ὕδατι, τοιοῦτος καὶ ὁ χυμὸς αὐτοῦ γίνεται: +

ὧδε τοῦτον λεγόμενον: +

εἰπὼν δὲ τοὺς χυμοὺς μιγνυμένου τινὸς τῷ ὕδατι γίνεσθαι καὶ τοιούτους, ὁποῖον ἂν ᾖ τὸ μιγνύμενον, ὑπερτίθεσθαι τὸν περὶ τούτων λόγον ὡς ὄντας ἄλλης πραγματείας· τῆς γὰρ περὶ χυμῶν, ἴδιος ὁ περὶ τούτων λόγος.

ἐπανιέναι δὲ τὰ ἀπὸ τῶν εἰρημένων· καὶ διὰ βραχέων αὐτὰ λέγει. τῆς γὰρ θαλάσσης
οὕτως ἐχούσης ἀπ' αὐτῆς ὥσπερ τὰ γλυκέα ἀτμίζεσθαι καὶ ἀνάγεσθαι· καὶ μεταβάλλειν
γίνεσθαι πότιμον· καὶ ὕεσθαι καὶ αὖθις ὥσπερ τῷ ἄλλῳ τῷ ἐκ τῆς γῆς τοῦ γλυκέος ἀνα-
γωγῆς, μεταβάλλοντες καὶ γινομένων, ἀλλ' ὅταν κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ ποιὸν
γένος, ἀλλ' οὐ τὸ ἀναχθὲν μένειν. ἁλμυρὸν μὲν γὰρ ὂν ἀτμίζον· ἀτμίζεται
δὲ καὶ μεταβάλλον, γλυκὺ γίνεται· καὶ κατέρχεται δὲ ἄνωθεν ἐν τῷ ὑομένῳ ποιῷ
ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως ἐμμεμιγμένη πλεῖστα ἁλυκὰ καὶ ἁλμυρά, ἤ-
τε διὰ βάρος ὑφίσταται τῷ ποτίμῳ. οὐ γὰρ ἰδίως τὸ ἀπὸ τῆς θαλάσσης με-
ταβάλλον ἐστὶ τὸ ὑφιστάμενον, ὡς δοκεῖ διὰ τῆς λέξεως λέγεσθαι· τοῦτο μὲν
γὰρ ὁμοίως τῷ ἄλλῳ ποτίμῳ· ἀπὸ παντὸς δὲ τοῦ ὑομένου ἀποκρίνεται τοῦτο.
ἃ μέμικται ἡ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως ποιότης· καὶ διὰ τὴν τοιαύτην
φησὶν ἀναφορὰν τελευταίαν ἀναθυμιάσεων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ πάλιν κάθο-
δον ὕδατος, οὐκ ἐπιλείπει ἡ θάλασσα, ὥσπερ οὐδὲ οἱ ποταμοὶ ἀλλ' ἢ μόνον
τοῖς τόποις· τοῦτ' ἔστι μεταθήσονται εἰς ἄλλους τόπους. ὁμοίως δὲ οἱ ποταμοὶ καὶ
ἡ θάλασσα· καὶ εἴρηκε τὴν αἰτίαν τούτων ἐν τῷ πρὸ τούτου περὶ ποταμῶν
λέγων· μεταβαλλόντων δὲ κατὰ τοὺς τόπους τῶν τε ποταμῶν καὶ τῆς θαλάσσης,
οὐκ αἰεὶ τὰ αὐτὰ μέρη μένει ἡ γῆ οὔτε ἡ θάλασσα· ἀλλὰ μόνον ὁ πᾶς ὄγκος
ὁ αὐτὸς τῆς τε γῆς καὶ τῆς θαλάσσης, αἰτίαν δὲ τοῦ τὰ μὲν κατὰ ἀριθμὸν
μένειν τὰ αὐτά, τοὺς δὲ ὅλους ὄγκους μένειν ἴσους, ἀπέδωκε· τὸ τὸ μὲν, ἀνά-
γεσθαι τῆς θαλάσσης τὸ ἀτμίζον· τὸ δὲ πάλιν συγκαταβαίνειν τῷ ὑομένῳ
ὕδατι καὶ τοὺς τόπους τῆς θαλάσσης, καὶ τὰ ὑφιστάμενα ἅπαντα ἐστὶ
τὰ ἁλμυρά· καὶ τὰ ἐπιπολάζοντα ἅπαντα ἐστὶ τὰ γλυκέα. οὐ γὰρ πᾶν
ὅθεν ἀναφέρεται ἐκεῖ καὶ ὕεται, καὶ ἢ τῶν ποταμῶν καὶ ἢ τῶν πηγῶν μετα-
σχεῖν, αἰτία τοῦ τοιούτου: +

ὅτι δὲ ἐστὶν ἐμμίξει τινὸς τὸ ἁλμυρόν: +

ὅτι συμμίξει τοῦ κατὰ μίξιν τινὸς τὸν ἁλμυρὸν χυμὸν γίνεσθαι, τὸ διὰ
τῶν κηρίνων ἀγγείων τῶν εἰς τὴν θάλασσαν καθεμένων, τὸ εἰσιὸν τεκμαι-
μαζον καὶ διηθούμενον ἀπ' αὐτῆς ὕδωρ, πότιμον εἶναι, τὸ δὲ γεῶδες
καὶ τὸ ποιοῦν τὴν μίξιν ἁλμυρὸν τὸν χυμόν, διὰ παχύτητα ἀποκρίνεσθαι.
τὸ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ μεμιγμένον, αἴτιον καὶ τοῦ βάρους τῆς θαλάσσης καὶ τῆς
παχύτητος.

τὰ πρὸς ἴσα μὲν ὄντα τοῦ γλυκέος βαρύτερα· καὶ διὰ παχύτητα ἀναφέρει τὰ πλοῖα, ἃ τὸ γλυκὺ ὕδωρ, οὐχ οἷόν τε φέρειν. τοῦ δὲ, διὰ τὴν μίξιν, τοῦ τὸν χυμὸν ποιοῦντος παχύτερον γίνεσθαι τε καὶ εἶναι τὸ τῆς θαλάσσης ἁλμυρόν, τεκμήριον παρέθετο τὸ, ἂν ὕδωρ τις ἁλμυρὸν ποιήσῃ ἅλας αὐτῷ μίξας, οὕτω παχύνεσθαι αὐτὸ καὶ γεῶδες, ὥστε ἐπιπλεῖν τὰ ᾠὰ ἐπ' αὐτοῦ, σχεδὸν γὰρ ἔοικεν τὰ λείψανα πηλῷ διὰ τὸ πολὺ τὸ σωματῶδες ἔχειν μεμιγμένον. λέγει δὲ καὶ τὰς ταριχεύσεις μιγνῦσαι ἅλας τῷ ὕδατι, καὶ σημεῖον τοῦ κεκρᾶσθαι τὴν ἅλμην καλῶς ποιεῖσθαι τὸ τὰ ᾠὰ ἐπιπλήρη ὄντα ἐπιπλέειν. μαρτυρίαν δὲ τοῦ κατὰ μίξιν τινὸς γῆς τὸ τὰ χυμὸν ἁλμυρὸν γίνεσθαι καὶ παχύτερον ἅμα, καὶ σωματωδέστερον τὸ ὕδωρ. τὸ ἀπὸ ἱστοριῶν τινῶν παρατίθεται, τὸ ἐν Παλαιστίνῃ λεγομένην λίμνην, τὸ ἅμα μὲν ἁλμυρὰν οὕτως εἶναι, ὡς μηδὲ ἰχθὺν τινὰ ἐν αὐτῇ γίνεσθαι. ἅμα δὲ παχεῖαν οὕτως, ὡς μηδὲ δέχεσθαι τὰ ζῷα τῶν βαρυτάτων εἰς αὐτὴν ἐμβληθέντα καταφέρεσθαι ἐν αὐτῇ καὶ καταδύεσθαι· ἀλλὰ ἐπιπλεῖν. τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο τὸ ὕδωρ, ῥυπαίνει τὰ ἱμάτια, ἄν τις ἐν αὐτῷ βρέξας· ἀλλὰ καὶ ἐν Χαονίᾳ κρήνη τις, πλατυτέρου ὕδατος οὖσα· οὗ ἀφεψηθέντος, τὸ ἀπολειπόμενον ἅλες γίνονται, ὡς δέον ἐν Χαονίᾳ τὸ ὕδωρ τὸ ἀπὸ τῆς λίμνης ἀφεψηθὲν καὶ ψυχθὲν, ἅλες γίνονται διὰ τὸ εἶναι πλατύτερον καὶ ἔχειν γεῶδές τι μεμιγμένον. οὕτω φησὶ καὶ ἐν Ὀμβρικοῖς γίνεσθαι ἅλας· σχοίνους γὰρ εἶναι καὶ καλάμους πεφυκότας ἔν τινι τόπῳ, ὧν κατακαιομένων τὴν τέφραν ἐμβάλλουσιν εἰς ὕδωρ· καὶ ἀφέψουσι τὸ ὕδωρ, ὃ πρὸ τοῦ ψυχθῆναι, ἁλῶν γίνεται πλῆθος. διὰ δὲ τούτων πιστοῦται ὅτι καὶ τὸ ἀπὸ τῆς λίμνης ὕδωρ τῆς ἐν Χαονίᾳ τὸ πλατὺ ἀφεψηθὲν καὶ ψυχθὲν, ἅλες γίνεται, διὰ τὸ μεμῖχθαί τινα τῷ ὕδατι. ὃ σημεῖον τοῦ ἐν τῷ πλατεῖ τε καὶ ἁλμυρῷ ὕδατι μεμῖχθαί τι. λέγει δὲ καὶ ὅτι ἐστὶν ἁλμυρὰ ῥεύματα ποταμῶν ἢ κρηνῶν, ἡγεῖσθαι θερμὰ πολλὰ τὰ πλεῖστα τούτων εἶναι. εἶτα τῶν μὲν τοῦ πυρὸς ἀρχῶν ἀφανοῦς ἐθέρμαινε τὸ ἀπεσβέσθαι. δι' ἧς δὲ διηθοῦνται καὶ διὰ γῆς, ἔτι μένειν ταύτην, οἷον κονίαν ἢ τέφραν γεγονυῖαν διὰ τὴν καῦσιν, εἶναι δὲ λέγει τοιαῦτα πάντα καὶ κρήνας καὶ ποταμοὺς παντοδαποὺς χυμοὺς ἔχοντας, ὧν χυμῶν πάντων αἴτιον, τὸ γεγενημένον αὐτοῖς τόποις, ἀφ' ὧν ῥέουσιν, τὸ ἐγγινόμενον πῦρ. κατομβρουμένη γὰρ ἡ γῆ τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον καίεσθαι, παντοδαπὰς χρόας τε

τε χυμοὺς λαμβάνει· καὶ γὰρ εἰς στυπτηρίαν καὶ εἰς κονίαν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα μετα-
βάλλει· διὰ τοῦτο καὶ τὰς τοιαύτας δυνάμεις προσλαμβάνει· διὸ καὶ τὰ ῥέοντα
γῆς διηθούμενα ὕδατα τοὺς τε γλυκέα μεταβάλλει· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ὀξέα
γίνεται, ὥσπερ τὰ τῆς στυπτηρίας, ἄλλα ὅσα κονίας· ἐπειδὰν ὀξαλμυρὰ γίνεται, καὶ χρώ-
ματα ἔχοντα αὐτὴν προσοικεῖα τῶν ὀδέσων· ἔνια δέ φησι καὶ περὶ λύκον ἴσως τῆς
μακρολογίας ὑπὸ τοῦ ὀξέως. περὶ δὲ τὴν σκυθικὴν πικρὰν, ἣ καὶ τὸν
ποταμὸν εἰς ὃν ἐμβάλλει, πικρὸν ὅλον ποιεῖ· τὰς δὲ διαφορὰς τῶν κινουμένων
τοῖς ὕδασι χυμῶν· ἐπειδὰν φησὶν ἐν ἀναδιαλήψεσι, καὶ τοῦ εἰδέναι ποῖοι
χυμοί, καὶ ποίων γίνονται κεκραμένων καὶ μιξέων· εἰρήσεται δὲ περὶ
αὐτῶν φησί, καὶ ἰδίᾳ ἐν ἄλλοις· τις γὰρ περὶ χυμῶν πραγματείας, ἡ περὶ
τούτων οἰκεία θεωρία: +

περὶ μὲν οὖν ὕδατος καὶ θαλάττης: +

ἔθος αὐτῷ μετὰ τὸν περὶ ἑκάστου προβλήματος λόγον, ἀνακεφαλαι-
οῦσθαι τὰ εἰρημένα, καὶ ἐπὶ τοῦ τοῦτο ποιεῖ, καὶ ὑπομιμνήσκει περὶ ὧν εἶπε·
εἶπε δὲ περὶ ὕδατος καὶ θαλάττης· διὰ τίνας αἰτίας ἀεί τε ἐστὶ τοῦ τε καὶ συν-
εχῶς· διὰ γὰρ τὴν τοῦ ἡλίου περιφορὰν καὶ τὰς ἀναγομένας τε καὶ σωζο-
μένας τὰς ἀναθυμιάσεις ἀντιπέπονθεν ἡ τούτων ἀεὶ τε καὶ φύσις,
τε πῶς μεταβάλλουσιν· ὁ καθ᾽ ἡμᾶς γνωριμώτερον γῆ καὶ τὸ ὕδωρ ἀ-
τμίζει· ὁ δὲ ἀτμὸς οὗτος ἀναφερόμενος ὑπὸ τῆς μεταβαλλούσης αὐτὸν
θερμότητος ὑπολειφθεὶς ὑπ᾽ αὐτῆς, ὁ τὰν αὐτοῖς ψυχροτέροις τόποις γενό-
ἡ ἀποσβεσθείσης ἐκχωρισθείσης ἡ ὅλως κρατηθείσης, συνίσταταί τε
τε ἐπὶ λέγει καὶ εἰς ὕδωρ μεταβάλλων καταφέρεται· εἶπε δὲ περὶ τῶν
παθῶν ὧν πάσχει τε καὶ ποιεῖ, πάσχει δέ, ἀλλάσσων τοὺς χυμούς, διὰ τὴν
τῆς γῆς ἐπιμιξίαν· ποιεῖ δὲ ὅσα διὰ τὸ φησί τοῖς ἐν αὐτῷ οὖσι χυμοῖς: +

περὶ δὲ πνευμάτων λέγωμεν λαβόντες ἀρχὴν τὴν εἰρημένην ἡμῖν
ἤδη πρότερον: +

πάντων σχεδὸν μετὰ τὸν περὶ ποταμῶν καὶ θαλάττης λόγον, ἐπὶ τὸν περὶ πνευμάτων,
προέθετο γὰρ περὶ τούτων λέγειν, τὴν ἀρχὴν φησὶν ἣν καὶ τούτων εἶναι, τὴν ἀνα-
θυμίασιν· διττῆς γὰρ οὔσης ὡς καὶ κατ᾽ ἀρχὰς προείρηται τῆς ἀναθυμιάσεως,
τῆς μὲν ξηρᾶς· τῆς δὲ ὑγρᾶς, ὧν ἡ μὲν ὑγρά, ἀτμὶς καλεῖται.

+

ἡ δὲ τεμνομένη κοινοῦ καὶ τὸ ὅλον ἀνώνυμος· ἀπὸ δέ τινος τῶν περὶ αὐτὴν ξηρῶν ἀναθυ-
μιάσεων ἣν ἔχει ἐξ ἴσης καπνοῦ ἀνὰ ἀναλογίαν τὴν ὅλην ὀνομάζειν καπνώδη· ἔστι δὲ
οὐδετέρα τούτων χωρὶς τῆς ἑτέρας· ἀλλ' ἅμα μέν ἐστιν· ἀπὸ δὲ τοῦ πλεονά-
ζοντος ἑκάτερον ἀμφοτέρων τὸ ὅλον καλεῖται· γινομένης δὲ ταύτης τῆς ἀνα-
θυμιάσεως ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου περιφορᾶς, οὐ τῆς ἀρκουμένης, οἷς μὲν
ἂν πλησιάζοι τόποις τῇ θερμότητι, ἀτμίζει αὐτοὺς καὶ γεννᾷ καὶ ἀνάγει
τὴν ἀναθυμίασιν· πορρωτέρω δὲ ἀφιστάμενος, ἀνίησιν αὐτὴν γίνεται, τοῦ δὲ
ψυχρότητι συνισταμένην πάλιν εἰς γῆν καταφέρεσθαι· διὰ τοῦ τὸ ἀρχι-
μαίνοντος ... γίνεται· ἢ νύκτωρ μᾶλλον ἢ μεθ' ἡμέραν· ψυχρό-
τεραι γάρ εἰσιν αἱ νύκτες τῶν ἡμερῶν· οὐ δοκεῖ δὲ τῷ λανθάνειν μᾶλλον νύκτωρ
γινόμενα τῶν μεθ' ἡμέραν διὰ τὸν ὕπνον· τοῦ δὲ τοιούτου εἰς τὴν γῆν καὶ
φερομένου ὕδωρ διαδίδοται πάντη εἰς τὴν γῆν· ἔστι δὲ αὕτη ἡ πολλὴ θερ-
μότης, οὐ μόνον τὸ ἐπιπολάζον αὐτῇ ὑγρόν, ἕλκει τε καὶ ἀνάγει, ἀλλὰ
καὶ αὐτὴν τὴν γῆν θερμαίνουσα ξηραίνει· τοῦ δὲ ἀρκουμένου, ὑπὸ τοῦ ἐξάγει
τε τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως τὴν χορηγίαν· ὥσπερ γὰρ τὴν ὑγρὰν τὸ περὶ τὴν γῆν
ὕδωρ, οὕτω καὶ τὴν ξηρὰν τὸ ἐν ταύτῃ θερμόν: +

ἧς δὴ ἀναθυμιάσεως ὡς προείρηται διπλῆς οὔσης: + c

διπλῆς δ' οὔσης τῆς ἀναθυμιάσεως. τῆς μὲν ἀτμιδώδους τε καὶ ὑγρᾶς,
τῆς δὲ ξηρᾶς τε καὶ καπνώδους, διὰ τὰ προειρημένα, ἀμφοτέρας ἀναγ-
καῖον ἅμα γίνεσθαι· ὧν ἡ μὲν ὑγροῦ πλέον ἔχουσα ἀναθυμίασις, ἀρχὴ
τοῦ ὑομένου ὕδατός ἐστιν ὡς εἴρηται· ἡ δὲ τὸ ξηρὸν ἔχουσα πλέον, ἀρ-
χὴ καὶ αἰτία καὶ ὕλη ἐστὶ πάντων τῶν πνευμάτων· φύσιν γὰρ τὴν ὕλην εἶπε
νῦν· ὅτι δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, δῆλον εἶναί φησι καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν γινομένων·
τήν τε γὰρ ἀναθυμίασιν διαφέρειν ἀναγκαῖον, τήν τε ἀπὸ τῶν ὑγρῶν καὶ τὴν
ἀπὸ τῶν ξηρῶν γινομένων· ἔτι τε τόν τε ἥλιον καὶ τὴν ἐν τῇ γῇ θερμότητα ταῦτα
ποιεῖν οὐ μόνον δυνατόν, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον : +

ἐπεὶ δὲ ἕτερον ἑκατέρας τὸ εἶδος: + c c

πεὶ δὲ καὶ ἑτέρας ἀναθυμιάσεως ἕτερον τὸ εἶδος, φανερὸν ὡς καὶ τὰ ἀπ' αὐτῶν
ἀνάγκη διαφέρον τι εἶναι· ἔστι δὲ ταῦτα, ἄνεμός τε καὶ ὑετός· καὶ οὐκ ἔστιν ἡ αὐτὴ
φύσις τε καὶ ὕλη ἀνέμου τε καὶ ὕδατος καθώς τινες λέγουσι· τὸν γὰρ αὐτὸν ἀέρα φασὶ

+ ἐστι καὶ [illegible]· ἐπεί τε ὁ ἥλιος πλησίον γίνεται τῆς γῆς ...

κινούμενον μὲν ἄνεμον εἶναι· ἀθρόως συνιστάμενον πάλιν ὕδωρ: +

μὲν οὖν ἀὴρ καθάπερ ἐν τοῖς πρὸ τούτων λόγοις εἰρήκαμεν: + c

ἐπειδὴ ἐν τοῖς πρὸ τούτων λόγοις τοῖς περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς. ἐν ἐκείνοις δὲ εἴρηται, περί τε τῶν ἄλλων στοιχείων οὕτως τε καὶ μεταβολῆς, καὶ δὴ καὶ περὶ τοῦ ἀέρος ὅτι ἐστὶ τῇ φύσει ὑγρός τε καὶ θερμός· ὧν δὲ τοιούτων ἔχοι ἂν ὑπάρχειν καὶ τὸ ἀὴρ τῆς ἀναθυμιάσεως· τὸ μὲν ὑγρὸν παρὰ τῆς ἀτμιδώδους αὐτῆς. ὥσπερ εἴρηται· καὶ ὑγρά τε καὶ ψυχρὰ ὕδατος γάρ· τὸ δὲ θερμὸν παρὰ τῆς καπνώδους· αὕτη γὰρ πάλιν ξηρά τε καὶ θερμή, ὥσπερ ἀπὸ πυρὸς οὖσα· ἐκ συμβόλων οὖν ὁ ἀὴρ συνέστηκεν ἑκατέρας τῆς ἀναθυμιάσεως συμβαλλομένης εἰς τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, τῆς μέν, τὸ ὑγρόν, τῆς δέ, τὸ θερμόν: +

καὶ γὰρ ἄτοπον τὸ περὶ ἕκαστον περικεχυμένος: + c

ἐπειδὴ δὲ τῶν ... πάλιν αἰτιᾶται τοὺς ἡγουμένους ἄνεμον εἶναι τὸν περικεχυμένον ἀέρα ταῦτα κινούμενον· καὶ διὰ τοῦ λέγει τοὺς ἄνεμον εἶναι· ἄτοπον γὰρ ἄνεμος ἐστὶν ὁ ἀὴρ ὅθεν ἂν τύχῃ καὶ ὅσος ἂν τύχῃ κινηθείς, ἀλλ' οὐχ ὡς περὶ ἀπὸ τῶν ποταμῶν· οὐδὲ γὰρ καὶ ἐπὶ τούτων τὸ ὁπωσοῦν ὕδωρ ῥέον· εὐθὺς ποταμὸν λέγομεν οὐδ' ἂν ἔχῃ πλῆθος, ἀλλὰ τὸ ἀρχὴν ῥύσεως πηγὴν ἔχον· οὕτω δὴ καὶ περὶ τῶν ἀνέμων ἔχει. τοῦτο λοιπόν· δύναται γὰρ πολὺς ἀὴρ ὑπό τινος πτώσεως κινηθῆναι, ὃν οὐκ ἄν τις ἄνεμον λέγοι· οὐκ ἔχοντα ἀρχὴν οὐδὲ πηγήν, ἀφ' ἧς ἀπορρέοι ἄνεμος· μαρτυρεῖν δὲ λέγει τοῖς εἰρημένοις τοῖς ὅτι ἡ μὲν ξηρὰ ἀναθυμίασις, πνευμάτων ἐστὶν ἀρχή· ἡ δὲ ὑγρά, ὑδάτων καὶ τὰ γινόμενα, διὰ μὲν γὰρ τὸ συνεχῆ τὴν ἀναθυμίασιν γίνεσθαι ἢ πλείονα δὲ ἢ ἐλάττονα: ἐπεὶ γὰρ μᾶλλον δὲ καὶ ἧττον ἐξ ἀνάγκης τοῦτο, διὰ τὸ ἐπιγενέσθαι καὶ πλείω καὶ ἐλάττω. ἐδύνατο τε καὶ διὰ τὸ συνεχῶς ἀπιέναι προστεθῆναι, τὸ μᾶλλον τε καὶ ἧττον, δείκνυσι διὰ τούτων ὅτι τὸ συνεχῶς οὐ τὸ ἀδιαλείπτως εἶπεν· ὅ δηλοῖ ... τὸ συνεχές, ἀλλὰ τὸ πολλάκις καὶ πυκνῶς· διὰ δὴ τὸ πυκνῶς γίνεσθαι καὶ πολλάκις τὴν ἀναθυμίασιν· καὶ συνεχῶς τουτέστι πυκνῶς καὶ νέφη συνίστασθαι· καὶ πνεύματα πνεῖ, τὸ δέ, ἐνίοτε μὲν τὴν ἀτμιδώδη τε καὶ ὑγρὰν γίνεσθαι πολλαπλασίαν· ὅτε δὲ πάλιν τὴν ξηράν τε καὶ καπνώδη· ὅτε μὲν ἔπομβρα τὰ ἔτη γίνεται καὶ ὑγρά· ὅτε δὲ ἀνεμώδη τε καὶ ξηρὰ καὶ αὐχμηρά, ποτὲ μὲν οὖν φησὶ συμβαίνειν, ὥστε ἅμα πολλ

+

χώραν ἐπομβρίαν ἔχειν, καὶ ἀνέμους καὶ αὐχμούς· ὅτε δὲ καὶ κατὰ μέρος, ὥσπερ
κείμενον τινὶ χώρᾳ ἐπομβρίαν ἐχούσῃ, αὐτὸ ἐν αὐχμῷ εἶναι, ἢ ἀνάπαλιν.
οὐ θαυμαστὸν εἶναι· τὸ ὡς μὲν ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰκὸς εἶναι τὸ αὐτὸ πάθος ἐπὶ πλείω
χώραν διήκειν· διὰ τὸ ὁμοίαν θέσιν ἔχειν πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ ἐγγὺς ἀλλήλων τὸ γει—
τονον τῶν ἀναθυμιάσεων, ἐνίοτε μὴν διὰ τὴν θέσιν ἰδίαν διαφορὰς τινὰς ἔχουσι
τόποι πρὸς τὸν ἥλιον, παρὰ τοὺς παρακειμένους· οὐ μὴν ἀλλὰ συμβαίνειν ἐνίοτε
καὶ τοῖς μὲν τὸ θερμότερος τὴν ξηρὰν γίνεσθαι ἀναθυμίασιν· καὶ τοῖς δὲ τὸ ...
τὴν ὑγράν· καὶ τοῦτο οὐδὲ θαυμαστὸν εἶναι· τὸ ποτὲ μὲν ἀφθονωτέραν ἢ ξηρὰν ἀναφέρεσθαι.
καὶ ταύτην ἐν τῇ γῇ μὲν ἀνιέναι· ὁμοίως καὶ ἀφθονεστέραν ἢ ὑγρά· ὅτε δὲ τὸ ἐναντίον πάθος
τῶν ὁποτερωνοῦν· τῶν μὲν ὑγρῶν, ὅθεν ἢ ξηρά· ἢ μὲν ἐν μέσῳ κεκινῆσθαι ἀνωτέρω ἔχει.
ἢ δὲ ἐπικρατεῖν εἰς ἄλλην που χώραν· διὸ καὶ συμβαίνειν πολλάκις φησὶ τὸ ἐπ-
τοῦτο πάθος, ὅμοιον τοῖς τῶν ζώων σώματι γινομένοις πάθει· ὥσπερ ἐφ' ἡ—
μῶν ἐνίοτε ἂν μὲν ἡ ἄνω κοιλία ξηρὰ ᾖ, συμβαίνει ἐξυγραίνεσθαι τὴν κάτω,
ὑγρᾶς δὲ οὔσης τῆς ἄνω ξηραίνεσθαι τὴν κάτω, καὶ οὕτως ἐπὶ τῶν τοιούτων αὐτὸ
περιΐστασθαι· καὶ κατὰ τὴν μὲν χώραν ὑγρὰς τὰς ἀναθυμιάσεις, κατὰ ταύτην ξηρὰν
τὴν ἄνωθεν ἀναθυμίασιν εἶναι, κατὰ τὴν δὲ ἢ κάτω ξηράν, τὴν ἄνωθεν ὑγράν: +

τὸ δὲ μεταξὺ τοὺς ὄμβρους: +

κωλύον δὲ ποιεῖ τοῦ ἑκάτερον αὐτῶν, τοῦτ' ἐστιν ἀνέμους καὶ τὸ ὕδωρ ἀπὸ ἑκατέρας
τῶν ἀναθυμιάσεων εἶναι, καὶ μὴ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀμφοτέρους, καὶ τὸ ἑκάτερον
ἀπὸ τοῦ ἑτέρου παύεσθαι. τοῦ μὲν ὑετοῦ, ἀνέμων ἐπιγινομένων· τῶν δὲ ἀνέμων,
ὑετῶν. μετὰ γὰρ μὲν γὰρ ὑετοὺς ἄνεμοι γίνονται, τῆς γῆς μετὰ τὰς βροχὰς
ξηραινομένης, ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσης θερμότητος καὶ ὑγρότητος ἀπὸ
τοῦ ἡλίου· ταύτην γὰρ ἐπιτελεῖν τὴν ἄνωθεν ἀναθυμίασιν, τὴν ξηρὰν ἀναθυμίασιν.
ἡ δ' ἐστὶ τὸ σῶμα καὶ ἡ ὕλη τοῦ ἀνέμου· ὅταν τε πάλιν τῆς τοιαύτης ἀποκρίσεως
τε καὶ ἀναθυμιάσεως γινομένης, ἄνεμοι κατέχωσι, παυομένων, διὰ τὸ
τὸ ἐν αὐτοῖς θερμὸν διακρινόμενον ἀναφέρεσθαι εἰς τὸ ἄνω, ἡ ὑπολειπο-
μένη ἀπὸ τῆς ἀναθυμιάσεως ἀτμίς, συνισταμένη τε καὶ ψυχομένη, ὕδωρ γί.
ἀλλὰ καὶ ὅταν ὑπὸ τῶν ἀνέμων εἰς ταὐτὸν συνωσθῇ τὰ νέφη καὶ ἀντιπεριστῇ
ἐν αὐτοῖς ψῦξις, εἰς ἃ καὶ ταχὺ ... ἀθρόα γινομένη τὴν ξηρὰν ἀναθυμίασιν,
τὸ ὕδωρ γίνεται· καὶ παύουσι τὰ ὕδατα τοὺς ἀνέμους· καὶ αὐτὰ ὑπὸ τῶν ἀνέμων

διὰ τὰ προειρημένα. ὁ σημεῖον τοῦ καὶ διαφορὰν τὰς ἀναθυμιάσεις τὰς ἀρχὰς ἔχειν· +
τὸ δὲ τοὺς γίνεσθαι μάλιστα πνεύματα ἀπό τε τῆς ἄρκτου· +
τὸ δὲ ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἀναθυμιάσεως οἱ ἄνεμοι γίνονται, σημεῖον τὸ μάλιστα
γίνεσθαι πνεύματα πλεῖστα ἀπό τε τῆς ἄρκτου καὶ τῆς μεσημβρίας· πλεῖστοι
γὰρ τῶν ἀνέμων βορέαι καὶ νότοι πνέουσιν· ἀπὸ τῆς ἄρκτου μὲν οἱ βορέαι,
ἀπὸ δὲ τῆς μεσημβρίας οἱ νότοι. τὸν γὰρ ἥλιον τούτους μόνους μὴ ἐπέρχεσθαι
τοὺς τόπους, μέχρι γὰρ τῶν τροπικῶν ἡ κατὰ τοῦτο πρόσοδος αὐτῷ γίνεται·
ἐπεὶ καὶ ἀπὸ τούτων τροπὰς ποιεῖται. διὸ ἅπτει πρὸς τούτους αὐτὸν καὶ ἀπὸ τοῦ
κινεῖσθαι ἐπὶ μὲν τοὺς δυσμὰς καὶ τὰς ἀνατολὰς ἀεὶ φέρεται· τοὺς δὲ μὴ ἐπι-
όντα αὐτὸν τοὺς τόπους τούτους, πλεῖστα νέφη καὶ τὰ τοιαῦτα ἀθροίζεται, ἅτε μὴ
ξηραινομένων τῶν τόπων τούτων ἀπὸ τῆς προσόδου αὐτοῦ. πλεῖστα δὲ ἄπει
τὰ ἀρκτῷα ἢ μεσημβρινά, ὡς πρὸς τὰς ἀνατολὰς ἢ δύσεις· πρόσεισι
μὲν οὖν πρὸς ἑκάτερον αὐτῶν. καὶ γὰρ ἐπεὶ ὅ ἥλιος τοῦτο, ἀλλὰ πρὸς
ἐστι τε αὐτοῖς ἕως τῶν τροπικῶν, γίνονται αἱ ἀναθυμιάσεις αἱ τοῦ ὑγροῦ, ἀπι-
όντος δὲ πάλιν ἐπὶ τὰς ἑτέρας τροπὰς τὰς ἀνατολάς, συνίσταταί τε ψυχομένη
ἡ ἀναθυμίασις καὶ γίνεται ὕδατά τε καὶ χειμῶνες. διὰ μὲν οὖν ἐπὶ τὰς τροπ-
ικὰς κίνησιν τοῦ ἡλίου, καὶ ἀπὸ τροπῶν θέρος τε γίνεται καὶ χειμών, καὶ ἀνάγεταί τε καὶ
ἀναθυμιᾶται τὸ ὕδωρ καὶ γίνεται πάλιν καὶ καταφέρεται. τὸ δὲ πλεῖστον μὲν
γίνεσθαί τε καὶ ὕεσθαι ὕδωρ ἔν τε τοῖς ἀρκτικοῖς τόποις καὶ μεσημβρινοῖς, ἐφ'
οἷς ὁ ἥλιος φερόμενος, τὰς τροπὰς ποιεῖται· ὅπου μὲν πλεῖστον ὕδωρ ὕεται
δέχεται, ἐν τούτοις καὶ ἡ ἀναθυμίασις πλείστη γίνεται, ὥσπερ καπνὸς ἀπὸ τῶν
χλωρῶν ξύλων. τά τε γὰρ χλωρὰ ξύλα πυρούμενα, πλεῖστον καπνὸν ἀφίησι·
ὁ καπνός ἐστιν ἀναθυμίασις ξηρά· ἥ τε πολλὴ ὑομένη, ὑπό τε τοῦ αὐ-
τῆς θερμοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου, παραπλησίαν ἀναδίδωσιν ἀναθυμίασιν τῇ
ἀπὸ τῶν ξύλων· καπνώδης γάρ ἐστιν ἀναθυμίασις τὸ σῶμα τοῦ ἀνέμου ἐστίν,
ὡς προειρήκαμεν ἤδη. διὸ εὐλόγως ἀπὸ τούτων τῶν τόπων τὰ πλεῖστα καὶ κύρι-
ώτατα γίνεται τῶν πνευμάτων. τοιαῦτα γὰρ τά τε νότια καὶ τὰ βόρεια· καλεῖσθαι
δέ φησι βορρᾶς μὲν τοὺς ἀπὸ τῆς ἄρκτου πνέοντας· νότους δὲ τοὺς ἀπὸ μεσημ-
βρίας. διὸ ἐξηγεῖται ὁμολογούμενα τὰ ἐγνωσμένα περὶ τῶν ἀνέμων· τοῖς
ῥηθησομένοις μὲν ὀλίγον. νῦν μὲν γὰρ λέγει διὰ τοῦ τοὺς πλείστους τοὺς ἀνέμους

τούς τε βορέας ἀπὸ τοῦ νότου· διὸ καὶ ἀπὸ τούτων πνέουσι τῶν τόπων, ὅσοις μόνοις ὁ ἥλιος
οὐκ ἐπέρχεται, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ ἀπὸ τούτων κινεῖται· διὸ ἂν τούτοις καὶ τἀναφυ-
σῶσι τάχιστα· καὶ τὸ λοιπὸν δὲ τῆς ἔξω τοῦ νότου καὶ ἀπὸ ἐκείνων τῶν τόπων
φερόμενον, ἐν οἷς ὁ ἥλιος οὐ γίνεται· οὐ τοιοῦτον, οἷον οὐ περὶ τὸν νότιον πόλον,
ἀπὸ τῆς θερινῆς τροπῆς, καθ' ἣν γινόμενος ὁ ἥλιος ἀνακάμπτει πάλιν: +

διὰ τί ἡ φορὰ λοξὴ αὐτῶν ἐστίν: + c

εἰπὼν ἀπὸ ποίας ἀναθυμιάσεως οἱ ἄνεμοι γίνονται, νῦν λέγει τὴν αἰτίαν δι' ἣν
τῆς τοιαύτης ἀναθυμιάσεως ἄνω φερομένης, οἱ ἄνεμοι οὐ κάτω-
θεν ἄνω πνέουσιν ἑπόμενοι τῇ ἀναθυμιάσει, ἀλλὰ εἰς τὰ πλάγια, οὐ γὰρ ἀπὸ
τῆς γῆς πνέουσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γῆς· λέγει δὲ ἐπειδὴ τὸν περικείμενον τῇ γῇ
ἐκτὸς ὕδατι ἀέρα, ἕπεσθαι τῇ ἐγκυκλίῳ φορᾷ τοῦ κυκλοφορικοῦ σώματος.
τούτῳ τοὺς ἀνέμους· ἀπορήσειε δ' ἄν τις, εἰ διὰ τοῦτο οἱ ἄνεμοι λοξοί, καὶ εἰς τὰ πλά-
για φέρονται, διότι καὶ ὁ ἀὴρ ἐν ᾧ ἡ σύστασις αὐτῶν κύκλῳ περιάγεται ὑπὸ τοῦ
κυκλοφορικοῦ σώματος· πρῶτον μὲν ὅτι μὴ ἔσται ἡ καθ' αὑτὴν κίνησις αὐτῇ
τῶν ἀνέμων· οὐδὲ γὰρ τοῦ ἀέρος τοῦ τῷ λόγῳ μὲν εἶναι καθ' αὑτὴν· ἐπεὶ μὴ ἐξ αὐ-
τοῦ κινεῖται· τὸ οὖν καθ' αὑτὴν κίνησις αὐτοῖς· δεύτερον δέ, εἰ διὰ τοῦτο
εἰς τὰ πλάγια κινοῦνται· διὰ τὸ καὶ τὴν τοῦ παντὸς, ἔδει καὶ τοὺς ἀνέμους ἐπὶ
τοῦτο φέρεσθαι· νῦν δὲ οὐχ οὕτως· εἰσὶ γάρ τινες οἳ καὶ τὴν ἐναντίαν πνέουσι τῇ
περιφορᾷ, ὡς πρὸς ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς φέροντες· Θεόφραστος δὲ
τὴν αἰτίαν τῆς κινήσεως τῆς λοξῆς τοῖς ἀνέμοις φησὶ γίνεσθαι, διὰ τὸ μὴ
ἁπλῶς αὐτοὺς ἐκ ξηρᾶς τε καὶ θερμῆς ἀναθυμιάσεως γίνεσθαι· ἄνω γὰρ ἂν
ἐφέρετο, ἀλλ' ἐκ τοῦ τοιούτου αὐτοῖς τῆς εἰς τὸ πλάγιον κινήσεως, ἐπεὶ
τῆς ἀνέσεως αὐτοῖς ἤδη ποτὲ συμπεσόντες πρὸς ἧττον φέρονται, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸ
ἀντικείμενον· ἡ δὲ αἰτία τούτου, τὸ τῶν μὲν ὁλίων τῷ καὶ τὰ ἐναντία διὰ
κατωθουμένα καὶ ξηρὰ πάντα ὑπὸ τῶν ἐμποδιζόντων αὐτῶν τὴν ἐπάνω ἀναφορὰν
τὴν καὶ συμβαίνον τῇ ἀναθυμιάσει· τῶν δὲ βορέων πάλιν πνευμάτων,
τὸ κατὰ τόπον κατὰ τῶν τὴν πῆξιν, κωλυόντων τὴν φορὰν αὐτῶν τὴν ἐπὶ τὰ ἄνω.
διὸ καὶ ἀπορίας ἄξιόν φησιν εἶναι ὁ Ἀριστοτέλης πόθεν ποθεν τὴν ἀρχὴν τὰ πνεύ-
ματα λαμβάνει· πόθεν ἄνωθεν ἢ ἀπὸ τῆς ἐγκυκλίου φορᾶς, ἢ κάτω
ἀπὸ τῆς γῆς· φαίνεται γὰρ ἡ κίνησις τοῖς πνεύμασιν, ἄνωθεν τὴν ἀρχὴν λα-

μβάνειν· διὸ καὶ πρὶν ἄρξασθαι πνεῖν, ὁ ἀὴρ ἐπίδηλος γίνεται ὡς ἀρχομένου
πνεῖν· ἀλλὰ καὶ νέφος τε ἢ ἀχλὺς ἤ, κινούμενον τούτων τι σημαίνει τὰ πνεύματα.
ὡς ἤδη μὲν ἐκεῖ τῆς ἀρχῆς οὔσης τοῦ πνεύματος· μηδέπω δὲ ἐληλυθυίας
πρὸς ἡμᾶς· διότι τῆς μὲν κινήσεως τοῖς πνεύμασιν, ἄνωθεν χρὴ τίθεσθαι γίνεσθαι
τὴν ἀρχήν· οὐδέπω γὰρ ἄνεμος, μέχρις ἂν οὕτως ἄρξηται φέρεσθαι· καὶ φορὰ
ἐκεῖθεν ἡ ἀρχή· ἐπειδὰν ὁ ἄνεμος ἐστὶν οὐχ ἁπλῶς κίνησις εἰς τὸ πλάγιον, ἀλλὰ
πλῆθος τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως περὶ τὴν γῆν κινούμενον, δῆλον ὡς ἐξ ἀμφοτέρων
ἡ ἀρχὴ τῶν ἀνέμων· τῆς μὲν γὰρ περὶ τὴν γῆν κινήσεως τῶν ἀνέμων, ἄνωθεν ἡ ἀρχή·
τῆς δὲ ὕλης τοῦ ἀνέμου καὶ τοῦ τὴν ἀρχὴν ἄνεμον γενέσθαι καὶ τῷ κάτωθεν ἀνα-
θυμιάσεις· τὸ μὲν γὰρ ῥεῦσαι τὸ αἴτιον· καὶ οὕτω κινηθῆναι, ἄνωθεν ἡ αἰτία· ἡ γὰρ
φορὰ τῶν πορρωτέρω, τουτέστι τῶν πολὺ ἀφεστώτων ἀφ' ἡμῶν καὶ κινου—
μένων σωμάτων, κυριωτέρα τῆς γῆς αἰτία τοῦ κινεῖν τὴν ἀναθυμίασιν· ἅμα
δὲ καὶ κάτωθεν μὲν ἡ ἀναθυμίασις εἰς ὀρθὸν καὶ ἐπὶ τὸ ἄνω ἡ φορά, ἡ δὲ τοῦ
ἀνέμου κίνησις· αἰτία γὰρ ἡ γῆ τῆς εἰς τὸ πλάγιον κινήσεως αἰτία τῇ ἀναθυμιάσει,
ἔστι πλησίον αὐτῆς οὔσης τὴν ἀναθυμίασιν εἰς πλάγιον φέρεσθαι· πάντα γὰρ
αἴτιον ἐστίν, ἡ δὲ ἀναθυμίασις τῆς γῆς, οὐχ ὅτι ἄνω ἀνηνέχθη, ἀλλ' ὅτι αὐτῇ
πλησίον ἦν· ἡ μέν τοι τῆς γενέσεως ἀρχὴ τοῖς πνεύμασι φανερὸν ὅτι ἐκ τῆς γῆς
ἐστίν· ἐκ γὰρ ταύτης ἡ ἀναθυμίασις: +

Ἐκ δὲ πολλῶν ἀναθυμιάσεων συνιουσῶν κατὰ μικρόν: + c c

ἀθροισθέντος ὥσπερ τῶν ποταμῶν ἀρχαὶ γίνονται, οὐκ ἀθρόου ἐκχεομένου ὕδατος
προϋπάρχοντος ἤδη, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον νοτιζούσης τῆς γῆς· οὕτω δὲ εἶπε γίνεσθαι
τὸ ὕδωρ καὶ τὰ βραχέας ψεκάδας γινομένης τοῖς νέφεσι τῆς μεταβολῆς·
εἶτα τούτων συνιουσῶν ἀλλήλαις καὶ συμφερομένων· οὕτω δή φησι καὶ τοὺς ἀνέμους
τὴν γένεσιν καὶ τὴν ἀρχὴν λαμβάνειν· ἐκ πολλῶν γὰρ ἀναθυμιάσεων κατὰ
μικρὸν συνιουσῶν εἰς τὸ φανερὸν μέγεθος προϊέναι τοὺς ἀνέμους· τοῦτο δηλοῦν
φησὶν εἶναι, ἀπὸ τῶν ἔργων· ὅθεν γὰρ ἄρχονται πνεῖν οἱ ἄνεμοι, ἐντεῦθεν
ἐστὶν ἐλάχιστοι, προϊόντες, αὔξονται καὶ γίνονται λαμπροί, ὡς ἂν προσ-
γινομένων αὐτοῖς κατὰ τὴν εἰς τὸ πρόσθεν πρόοδον τῶν ἀναθυμιάσεων· καὶ
συναυξουσῶν αὐτούς, καὶ περὶ τὴν ἄρκτον αὐτὴν ἐν τῷ χειμῶνι καὶ τῷ ἐνιαυτῷ
τὸν τόπον ἠνεμία τε καὶ ἄπνοια εἶναι φαίνεται, διὰ τὸ ὑπερβάλλον κρύος

ἐμποδιζομένης τῆς ἀναθυμιάσεως, ἀλλὰ τὸ καὶ ἔλαττον ἀπορρέον ἀπὸ τῶν
τόπων, καὶ διὸ λιγοστὴ θάλαττα ἀθάνουσι, προϊὸν ἤδη πνεῦμα λαμπρὸν γίνεται.
τὸ δὲ δι' ὑπερβολὴν κρύους ἐν τῷ χειμῶνι περὶ τὴν ἄρκτον νηνεμίαν καὶ ἄπνοιαν
ἐστὶν, εὐλόγως οὐκ ἐπιτείνεσθαι ἀναθυμίασις ἥτις τῶν ἀνέμων ἀρχὴ, καὶ ἅτε
ῥεῖ, ἀλλὰ καὶ σβεννυμένη προσιοῦσα: +

ἱς μὲν οὖν ἐστὶν ἡ τοῦ ἀνέμου φύσις: +

νακεφαλαιοῦται πάλιν διὰ τούτων περὶ τῶν εἰρημένων καὶ δεδειγμένων· αὐ-
χμῶν δὲ καὶ ἐπομβριῶν τὴν αἰτίαν ἀποδίδωσιν ἐν τοῖς προειρημένοις οὕτως.
διὰ τὸ ἐνίοτε μὲν τὴν ἀτμιδώδη γίνεσθαι πολλαπλασίαν, ὁτὲ δὲ τὴν ξηρὰν
καὶ καπνώδη· ὅτε μὲν ἔπομβρα ἔτη γίνεται καὶ ὑγρά· ὅτε δὲ ἀνεμώδη καὶ αὐ-
χμώδη· εἴρηκε δὲ καὶ διατί παύονται οἱ ἄνεμοι ὑπὸ τῶν ὄμβρων, καὶ γίνονται
μετὰ τοὺς ὄμβρους· παύονται μὲν γὰρ τῷ ἐλλείπεσθαι μέν τι τῆς θερμῆς ἀναθυ-
μιάσεως διὰ τὸ ἐξαποψύχεσθαι τὰ εἰς τοὺς ἀνέμους καὶ εἰς τὸ ἄνω κινούμενον ὑπὸ
τὸ νέφη μεταλλεύεσθαι, καὶ μεταβάλλεσθαι εἰς ὕδωρ· πρὸς δὲ καὶ ἀπω-
θούμενα τὰ νέφη ὑπὸ τῶν ἀνέμων εἰς ταυτὸ καὶ ἀθροιζόμενα ψύχεσθαί τε
καὶ θᾶττον καὶ μεταβάλλεσθαι εἰς ὕδωρ· ὁ καὶ τάχιστα ἀθρόον γενόμενον τῆς τῶν ἀνέμων
ἀρχῆς· γίνονται δὲ μετὰ τοὺς ὄμβρους· διότι τὸ καταχθὲν εἰς γῆν ὕδωρ, θερμαινό-
μενον ὑπό τε τῆς ἐν τῇ γῇ θερμότητος καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἀναθυμιάσεις ποιεῖν
ξηράς τε καὶ καπνώδεις, ὡς εἰς ἀνέμους ἡ μεταβολὴ γίνεται· τὸν δὲ ἥλιον
φασὶ καὶ παύειν τὰ πνεύματα καὶ αὔξειν τε καὶ συνεξορμᾶν· ἂν μὲν γὰρ ἀσθενεῖς
ὦσι καὶ ὀλίγαι αἱ ἀναθυμιάσεις, μαραίνονται ὑπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμοῦ
ὄντος πλείονος καὶ διακρίνονται, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν αὐτὴν, ὅθεν αἱ ἀναθυμιάσεις,
φθάνει ξηραίνων πολλάκις, πρὶν ἀπαύξησιν ἐκκριθῆναι ἀθρόαν γενέσθαι· διὰ
γὰρ ὡς προείπε καὶ ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως· ἄμφω γὰρ ἀμφότεραι καὶ γίνεσθαι
φησὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἐν τῇ γῇ γινομένην θερμότητα ἐνίοτε ὁμοίαν ὡς
ὅταν εἰς πολὺ πῦρ ὀλίγον ὑπὸ καύσιμον ὑλῆς ἐμπέσῃ, οἷον ἄχυρον ἤ τι
οὗτον· φθάνει γὰρ κατακαυθὲν πρὶν ποιῆσαι καπνόν· οὕτω δὲ καὶ ἡ γῆ πο-
λλάκις ὑπὸ τοῦ ἡλίου φθάνει ξηρανθεῖσα, πρὸ τοῦ ἀθρόαν εἶναι τὴν ἀθρόως
γενομένην ἀναθυμίασιν· καὶ διὰ μὲν ταύτας τὰς αἰτίας ὁ ἥλιος παύει τὰ πνεύ-
ματα· ποτὲ μὲν τὰ μαραίνει τὸν ἐν τοῖς ἀναφυομένοις θερμὸν ὀλίγον ὄν,

καὶ πάντα αὐτὰ καὶ διακρίνων· πολὺ δὲ τὸ θερμὸν ἐν τῇ γῇ, τὴν ἀρχὴν γίνεσθαι κωλύων. διὰ τοῦτο γοῦν φησὶ καὶ περὶ τὴν τοῦ ὠρίωνος ἀνατολήν, καὶ τοὺς ἐτησίας τῶν προδρόμων προσιόντος τοῦ ἡλίου ταῖς θεριναῖς τροπαῖς μάλιστα νηνεμίας γίνεσθαι. καθόλου δὲ νηνεμίας γίνεσθαι λέγει, ἢ διὰ ψῦχος ὑπερβάλλον ἀποσβεννυμένης τῆς ἐν τῇ ἀναθυμιάσει θερμότητος ὡς ἐν τοῖς ἰσχυροῖς πάγοις, ἢ ὑπὸ τοῦ πνίγους καὶ τῆς θερμότητος τῆς πλείονος καταμαριζομένης αὐτῆς ἀναθυμιάσεως οὔσης ἐλάττονος· ἐν δὲ ταῖς μεταξὺ ὥραις, τοῦ τε χειμῶνος τοῦ σφοδροῦ καὶ τοῦ ὁμοίου καύματος, νηνεμίαι γίνονται, ἢ τῷ μήπω ἀνενέχθαι τὴν τοιαύτην ἀναθυμίασιν· ἢ τῷ τὴν μὲν προτέραν ἀναλελύσθαι τῶν γενομένων πνευμάτων· ἄλλην δὲ μηδέπω ἐρρυηκέναι: +

καὶ διότι δὲ καὶ χαλεπὸς ὁ ὠρίων δοκεῖ: +

ρος θεὶς δὲ τό, τότε τὸν ἥλιον παύειν τὰ πνεύματα καὶ πάλιν αὔξειν καὶ συνεξορμᾶν· περὶ τοῦ ἑτέρου μόνον εἰπὼν τοῦ πῶς παύει, τὸ ἕτερον παραλιπεῖν δοκεῖ, τὸ πῶς συνεξορμᾷ· οὐ μὴν οὕτως ἔχει, ἀλλὰ δι' ὧν ἐπιφέρει δῆλον ποιεῖ πότε καὶ πῶς ὁ ἥλιος συνεξορμᾷ τὸ πνεῦμα. λέγει δὲ περὶ τοῦ ὠρίωνος, ὅτι ἄκριτος καὶ χαλεπὸς ὠρίων εἶναι δοκεῖ καὶ δύνων καὶ ἐπιτέλλων. ἄκριτα γὰρ τὰ πνεύματα καὶ χειμέρια, καὶ ἄλλοτε ἄλλα καὶ δυομένου καὶ ἐπιτέλλοντος αὐτοῦ, ἐπιζητῆσαι δοκοῦντες πῶς εἰπὼν πρὸ ὀλίγου περὶ ὠρίωνος ἀνατολὴν γίνεσθαι νηνεμίας· νῦν λέγει καὶ ἀνατέλλοντος καὶ δυομένου τοῦ ὠρίωνος, ἄκριτα γίνεσθαι καὶ χαλεπὰ πνεύματα. δόξει γὰρ αὐτῷ μάχεσθαι λέγειν· ἢ οὐχ ὁ αὐτὸς δηλοῦται χρόνος ὑπό τε τοῦ περὶ ὠρίωνος ἀνατολὴν καὶ ὑπὸ τοῦ ὠρίωνος ἀνατέλλοντος· διὸ οὐ διαφωνεῖ νηνεμίας γιγνομένης πρὸ τῆς ἀνατολῆς αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπιτολῇ ἄκριτα γίνεσθαι καὶ χειμέρια τὰ πνεύματα, αἰτίαν δὲ τοῦ δυομένου καὶ ἐπιτέλλοντος αὐτοῦ τοιαῦτα γίνεσθαι ἄκριτα τὰ πνεύματα τὸ ἑκατέραν καὶ τὴν δύσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιτολήν, ἐν μεταβολαῖς ὡρῶν γίνεσθαι· δύεται μὲν γὰρ ἐν τῇ εἰς χειμῶνα μεταβολῇ. ἐπιτέλλει δὲ ἐν τῇ ἐκ θέρους εἰς τὸ μετόπωρον· αἱ δὲ μεταβολαὶ τῶν ὡρῶν, ἀστατοῦσι τῷ ἀμφοτέρων πως μετέχειν· καὶ τῷ μηδετέρας ἔχειν εἰλικρινῶς. ἐν τοῖς τοιούτοις δὴ καιροῖς ἐπιτέλλων τε καὶ δυόμενος, ἐξ αὐτῶν ἐχόντων τὸ εὐκίνητόν τε καὶ εὔτρεπτον, ἔτι δηλότερον τὸν χειμῶνα ποιεῖ Θεόφραστος

ἐν τῷ περὶ ἀνέμων οὕτω,

λέγεσθαι δὲ ἀπὸ ὠρίωνος ἀνατολῆς καὶ δύσεως, τῶν πνευμάτων ἀκρισίας συμβαίνειν γάρ. ὅταν αὐτῆς μεταβολῆς ἀρχή, πάντα τὰ τῆς φύσεως ἀόριστα εἶναι. ὁ δὲ ὠρίων ἀνατέλλει μὲν ἀρχῇ ὀπώρας, δύνει δὲ ἐν ἀρχῇ χειμῶνος· ὥστε διὰ τὸ μήπω καθεστάναι μηδὲ μίαν ὥραν· τῆς μὲν γινομένης, τῆς δὲ παυομένης, ἀνάγκη καὶ τὰ πνεύματα ἀκατάστατα καὶ ἄκριτα εἶναι· διὰ τὸ ἐπαμφοτερίζειν τὰ ἑκατέρας. ὁ ὠρίων δὲ καὶ χαλεπὸς λέγεται καὶ δύνων καὶ ἀνατέλλων· ἔστι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἄστρου, καὶ πολλῶν τῶν ἀστέρων, καὶ πολυμερὴς τυγχάνει· διὸ οὐ πάσας ἅμα οὔτε δύνει, οὔτε ἐπιτέλλει· ἀλλ' ἐν πολλαῖς ἡμέραις· διὸ καὶ παραταλ- ναόχυμον: +

οἱ δὲ ἐτησίαι πνέουσι μετὰ τὰς τροπὰς καὶ κυνὸς ἐπιτολήν: +

ὁρίζων τοὺς ἐτησίας λέγων, πρὸς τίνας πότε πνέουσι καὶ τίνας ὥρας, ἔτι καὶ τῶν προειρημένων τὰς αἰτίας ἀποδίδωσι· μετὰ μὲν οὖν τροπὰς θερινὰς καὶ κυνὸς ἀνατολήν, πνέουσιν· ὅτι πλησίον μὲν ὢν ὁ ἥλιος, ἔστι δὲ πλησίον προσιών τε τὰς θερινὰς καὶ κατὰ τὰς τροπάς, διὰ τὴν ἀκτῖνα φθάνει ξηραίνων τὴν γῆν, πρὶν γενέσθαι τὴν ἀπ' αὐτῆς ἀναθυμίασιν· ὀλίγον δὲ ἀποστάντος σύμμετρος ἤδη γίνεται ἡ ἀπ' αὐτοῦ θερμότης, ὥστε τήκειν τὰ πεπηγότα ὕδατα· ἀναχωρουμένη ἡ γῆ καὶ ὑπὸ τοῦ ξηραινομένη ὑπό τε τῆς ἐν αὐτῇ θερμότητος καὶ ὑπὸ τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου, οἷον τύφεσθαι καὶ θυμιᾶσθαι, καὶ ἀρκοῦσαν τὴν τῶν ἀνέμων χορηγίαν. ἀπορήσειε δ' ἄν τις διὰ τί ἐγγὺς ὢν ὁ ἥλιος, καὶ ὑπ' αὐτὰς τὰς τροπὰς φθάνει τὴν γῆν ξηραίνων πρὸς ἀτμίδα γενέσθαι, πῶς οὐχὶ καὶ τὰ πεπηγότα ὕδατα καὶ τὰς χιόνας λύει τε καὶ ἀναξηραίνει ταύτας πάσας, ἀλλ' ὀλίγον ἀποστάντος· ἢ ὡς τὰ ἐγγὺς πολλὰ μὲν καὶ τὰ λυόμενα παραχρῆμα ἀναξηραίνεται· ὅσα δὲ ὑπὸ τὸ λέπτον αὐτῶν, τήκεται μὲν καὶ ταῦτα, οὐ μὴν ἔτι οὕτως ὥστε καὶ ταχέως πρὸ τοῦ ἰκμάσαι ἀναξηρανθῆναι· δεχομένης δὲ αὐτὰ τῆς γῆς ἐπὶ πλεῖον τελεῖσθαι αὐτὰ μετὰ τὰς τροπὰς ἢ ὑπ' αὐτὰς τὰς τροπὰς οἱ ἄνεμοι γίνονται. ὡς καὶ αὐτὸς προσέθηκεν· προσιὼν μὲν γὰρ ὁ ἥλιος τῷ πρὸς αὐτὸν προσβάλλειν τοῖς μέρεσι τῆς γῆς, οὐδέπω οὕτως αὐτῶν καταρρεῖ, ὥστε λύειν τὰς ἐν αὐτοῖς χιόνας ἐπὶ τοσοῦτον δύνασθαι. διὰ τί δέ, οὐδὲ ὑπ' αὐτὰς τὰς τροπάς, τὸ προτεθερμάνθαι καὶ προωδοποιῆσαι

αὐτὰ πρὸς τὴν ἕξιν, ἔτι τῆς ὑγρότητος αὐτῶν. αὐτίκα γὰρ ἅμα καὶ τοῦ μετὰ τὰς τροπὰς
μάλιστα γίνεσθαι κωλύεται. τοῦ δὲ τὰ μὴ πνεῖν τῶν νυκτῶν τοὺς ἐτησίας, αἰτίαν
ἀποδίδωσιν· διὰ τὸ μὴ τήκεσθαι τότε τὰ πεπηγότα διὰ τὴν τῶν νυκτῶν
ψυχρότητα. οὔτε δὲ τὸ πεπηγὸς θυμιᾶται. διὸ τῶν νυκτῶν οὐ γίνονται
ἀναθυμιάσεις. οὐδὲ τὸ μηδὲ ἔχον θερμόν, ἐπειδὴ οὖν τὸ προσῆθες
τοῦ βορρᾶ κωλύειν ἀναπαύεσθαι τοῦ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων τοὺς ἀνέμους
πνεῖν, ὅτι γὰρ τό τε ξηρότης ἐστὶν πολλά τε προεξηραμμένη ἀπὸ τοῦ ἡλίου
ἢ προτεθερμασμένη: +

ποροῦσι δέ τινες, διατί βορέαι μὲν συνεχεῖς: + ε

ἀπορία φανερὰ τῶν ἀπορεῖσθαι φησί. διατί γὰρ μετὰ τὰς θερινὰς τροπὰς
ἄνεμοι συνεχεῖς πνέουσι βορέαι, οἱ καλούμενοι ἐτησίαι ἀπὸ τῶν πρὸς
ἄρκτον μερῶν. οὐκ ἔτι δὲ μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν
μερῶν, νότοι συνεχεῖς πνέουσιν, ὡς εἶναι καὶ νότους ἐτησίας, καὶ διό μοι
τῷ σχέσιν τοῦ ἡλίου μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς πρὸς τοὺς μεσημβρινοὺς τό-
πους ἔχειν ὁμοίως, ὁποίαν πρὸς τὰ ἀρκτῷα μετὰ τὰς θερινὰς τροπάς.
τοῦτο δέ φησιν, οὐκ ἄλογον οὕτως ἔχειν· γίνονται μὲν γὰρ καὶ νότοι τῷ ἀντι-
κειμένῳ ὥρᾳ, τουτέστιν μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπάς· τοῦτο δέ φησιν.
οὐκ ἄλογον οὕτως ἔχειν· γίνονται μὲν γὰρ καὶ νότοι τῇ ἀντικειμένῃ ὥρᾳ του-
τέστι μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς ἢ προσερχομένους, οἱ καλούμενοι λευ-
κόνοτοι, διὰ τὸ ἀθρόας οὔσης πνεῖν, ὥσπερ οἱ βορέαι μετὰ τὰς θερινὰς
τροπάς. οὐχ οὕτω δὲ γίνονται συνεχεῖς. διὸ λανθάνοντες, τὴν ἀπορίαν
ποιοῦσι τὴν προειρημένην. αἴτιον δὲ τοῦ μὴ δὲ συνεχεῖς αὐτοὺς ὁμοί-
ως τοῖς βορέαις γίνεσθαί φησιν εἶναι, ὅτι ὁ μὲν βορέας, ἀπὸ τῶν ὑπὸ
τὴν ἄρκτον πνεῖ τόπων· οἳ πλήρεις ὕδατός τε καὶ χιόνος εἰσὶ πολλῆς.
ὧν μετὰ τὰς θερινὰς τροπὰς τηκομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἡ γῆ δεχομένη
τὸ ἀπὸ τῆς τήξεως αὐτῶν ὕδωρ συνεχῶς ἀτμίζει, ὑπὸ τῆς θερμότητος
τοῦ ὥσπερ θυμιᾶται. διὰ τοῦτο γὰρ μᾶλλον μετὰ τὰς θερινὰς τροπὰς ἢ τό-
τε πνέουσιν οἱ ἐτησίαι. τότε γὰρ ἤδη λύεται τὰ πεπηγότα μάλιστα.
τότε γὰρ ἡ πνίγη γίνεται, οὐχ ὅτε μάλιστα πλησίον ὁ ἥλιος ἐστὶ τοῖς πρὸς
ἄρκτον τόποις, ἀλλὰ μετὰ τὰς τροπάς. τότε γὰρ ἔτι τὰ ἐπικείμενα τῶν τό-
τούτων

+

Ornithiae & leuconoti ydem

Quo tempore etesiae & ornithiae flare incipiant

λοιπὸν γὰρ βορέαι οὐ μετὰ πολὺ πλέον, ἑβδομήκοντα μετὰ τῶν θερινῶν τροπῶν

τὸ πλέω χρόνον αὐτὰ προστεθερμάνθαι. ὁμοίως δέ φησιν ὡς οἱ βορέαι μετὰ τὰς θερινὰς τροπὰς πνέουσιν, οὕτω πνεῖν καὶ τοὺς ὀρνιθίας μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπάς· καὶ γὰρ οὗτοι ἐτησίαι εἰσίν· οὓς δὲ ἀπελευκονότους, τούτους δὲ ὀρνιθίας. ἀπὼν δὲ αὐτοὺς ἐτησίας εἶναι ἀσθενεῖς, διὰ τὰ ἀσθενεῖς προστίθησιν· ὅτι γὰρ ἐλάττους καὶ βραδύτερον τῶν ἐτησίων πνέουσι, λέγει· ὅτι γὰρ μετὰ ἴσας ἡμέρας τῶν τροπῶν οὗτοι τῶν χειμερινῶν ἄρχονται μεθ' ὅσας οἱ βορέαι τῶν θερινῶν τροπῶν ἄρχονται πνεῖν· οἱ δὲ ὀρνιθίαι μετὰ ἑβδομήκοντα ἡμέρας ἄρχονται πνεῖν καὶ τῶν χειμερινῶν τροπῶν. αἴτιον δέ φησιν εἶναι τοῦ ὅτι πόρρω ὢν ὁ ἥλιος τῶν τόπων ἀφ' ὧν ὁ νότος πνεῖ, ἧττον ἰσχύει μὲν ἀνάγειν τὰς ἐνταῦθα ἀναθυμιάσεις μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπάς, οὕτως ταχέως δὲ οἱ ἄνεμοι οὗτοι πνέουσιν· διότι ταύτην ἀσθενῆ ἐπὶ πολὺ τὰς ἀποκρίνασθαι πρὸ τῶν ἑβδομήκοντα μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς ὡς εἰρημένων ἡμερῶν. τὸ δὲ μᾶλλον πεπέφθαι καὶ πλείονος δεόμενα θερμότητος πρὸς τὸ λυθῆναι, καὶ τὰ πλέονα χρόνον ἦν ἀεί· προϊόντος τοῦ ἡλίου τοῖς τόποις, ἀφ' ὧν ὁ νότος πνεῖ. τὸ διὰ τοῦτο διαλείποντες καὶ οὐ συνεχῶς οὗτοι πνέουσιν οἱ ἄνεμοι. καὶ οὕτως ὡς ἂν ἐτησίαι πάλιν ἐπιπνέουσι μετὰ τὰς θερινὰς τροπὰς πλεῖον ἀπέχοντος τοῦ ἡλίου, ἐπειδὴ ὅταν γε ἐπὶ τοῖς μέρεσι τοῖς κατὰ τὴν μεσημβρίαν ἀεὶ ἀπ' αὐτῶν ἄνεμος πνεῖ. θερμότεροι γὰρ οἱ τόποι ὄντες οὗτοι, πλείω τῆς ὑγρᾶς τὴν ξηρὰν ἔχουσιν ἀναθυμίασιν, ἧς ἐστιν ἄνεμος. ὁ δὲ νότος ἀπὸ τῆς θερινῆς τροπῆς πνεῖ καὶ οὐκ ἀπὸ τῆς ἑτέρας ἄρκτου. ἀπὼν δὲ καὶ ἐλάττους καὶ ὀψιαίτερον πνεῖν τῶν ἐτησίων τοὺς νότους, διὰ τὸ πόρρω ὄντα τὸν ἥλιον τῶν τόπων τούτων μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς ἐνισχύειν ἧττον. νῦν δὲ φησὶν πῶς ὁ ἥλιος μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς πόρρω ἐστὶ τῶν νότων, ἀφ' ὧν ὁ νότος πνεῖ. πόθεν τε ὁ νότος πνεῖ, δείκνυσι· καὶ ποῦ εἰσὶν αἱ χειμεριναὶ τροπαί. λέγει δὴ τὸν νότον ἀπὸ τῆς θερινῆς τροπῆς πνεῖν, καὶ οὐκ ἀπὸ τῆς ἑτέρας ἄρκτου, ὃ ἀσαφῶς ἐστιν εἰρημένον διὰ τὸ προειρημένον αὐτοῦ, τὸ δὲ ἐπὶ τροπαῖς πάλιν ταῖς θεριναῖς πνέουσιν οἱ ἐτησίαι. δοκεῖ γὰρ διὰ τούτων λέγειν τοὺς ἐτησίας ἀπὸ τῶν θερινῶν πνεῖν τροπῶν, ἢ ταὐτόν ἐστι τὸ ἐπὶ θεριναῖς τροπαῖς πνεῖν τοὺς ἐτησίας, τῷ ἀπὸ θερινῶν τροπῶν πνεῖν, εἴρηκε δὲ διὰ τῆς λέξεως ὁμοίως πνεῖν τοὺς νότους ἐν διαλείμμασιν διὰ τὸ πόρρω αὐτοῦ τὸν ἥλιον εἶναι τότε· ὡς αὐ

ἤγουν ἐπεὶ γὰρ ἐπιγένονται πάλιν τὰς θερινὰς τροπὰς διαστήματι πλείονι ἀφεστῶτες ἐκ τῶν τόπων τοῦ ἡλίου ἀφ' ὧν οὗτοι φέρονται· ἐπεὶ γὰρ αὐτὰ ἄλλου καὶ ἀπὸ τῆς ἑτέρας ἄρκτου. ἀσαφὲς καὶ αὐτὸ· ἔοικε δὲ νῦν ἀκριβολογούμενος δεικνύναι, ὅτι πνέομενοι οὗτοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τῆς θερινῆς τροπῆς· ἐπὶ τοῦ τούτου ἀστέρος ἤγουν καθ' ἡμᾶς μεσημβρία, πνέουσι δὲ ἐντεῦθεν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ δὲ ἡ οἰκουμένη ἐστὶν ἡ ἡμετέρα· πρὸς τὸν ἄρκτον μᾶλλον· μεταξὺ γὰρ τοῦ τε ἀεὶ φανεροῦ κύκλου ὅς καὶ φανερὸς ἐστὶ διὰ τὸ ἐξάρματι τοῦ βορείου πόλου· καὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ ἡ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη, πνέουσι δὲ ἀπὸ τῆς θερινῆς τροπῆς τέως ἀπὸ τῶν μερῶν καθ' ἃ ἐστὶν ἡ χειμερινὴ τροπὴ φέρεσθαι πρὸς ἡμᾶς, ἀπ' ἐκεῖ φασὶ τὸ πνέειν· ὁ δὲ ἀπὸ τῆς θερινῆς τροπῆς καθ' ἣν ἐστὶ πρὸς ἡμᾶς ὄντος πνεῖ δηλονότι ὡς πόρρω ὁ ἥλιος τούτων τῶν μερῶν ἐστὶ, μετὰ γὰρ τὰς χειμερινὰς τροπάς· διὸ μετὰ γὰρ ἑβδομήκοντα ἡμέρας ἄρχονται πνεῖν οἱ νότοι· δηλονότι μὲν πρὸς ἡμᾶς φέρεσθαι ἀπὸ τῶν χειμερινῶν τροπῶν, οὐκέτι μέντοι πνέουσιν οἱ νότοι καὶ κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς γινομένου τοῦ ἡλίου, καίτοι ἐντεῦθεν πνέοντες πρὸς ἡμᾶς· ὅτι ὡς εἰκὸς προαναλίσκει τὰς ἀναθυμιάσεις τῶν τόπων τούτων ὁ ἥλιος καθ' ὧν φέρεται πρὸ τοῦ ἀναχθῆναι· διὰ τοῦτο γὰρ ἀοίκητος πᾶς ὁ τόπος ἐν ᾧ δηλαδὴ τῷ δρόμῳ ὁ ἥλιος φέρεται· διὰ τοῦτο μὲν οὖν εἶπε τὸν νότον ἀπὸ θερινῆς τροπῆς ῥεῖν· τὸ δὲ, ἄλλου καὶ ἀπὸ τῆς ἑτέρας ἄρκτου, ὡς εἰ ἔλεγεν ἀπὸ τοῦ ἄλλου καὶ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου πόλου ἀρκτικοῦ ὀνομασθέντος καὶ τὸν καλούμενον νότιον· ἐπεὶ ὁ βορέας οὕτω καλεῖται· τοῦ τὴν ἐπίκλησιν ἔχων ἀπὸ τῶν ἄρκτων τῶν πλησίον αὐτοῦ καὶ τῆς ἐστηριγμένων· ἐξ ἧς δέ τινες αὐτὸν οἱ καλούμενοι τόποι δεικνύουσιν· καὶ ὁ τῆς μὲν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης μεταξὺ, τοῦ τε ἀεὶ φανεροῦ κύκλου ἐστὶν, ὅς ἐστιν ἐγγὺς τοῦ βορείου πόλου· διὸ καὶ ἀρκτικὸς καλεῖται καὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ ἔξω οὖν τῶν τόπων οἷς ὁ ἥλιος ἐπιβαίνει καὶ κειμένη πρὸς τῷ τόπῳ μᾶλλον τῷ ἀρκτικῷ· τοσοῦτον ἀπέχουσα αὐτοῦ ὅσον ἐστὶ τὸ διάστημα ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πόλου πρὸς τὸν ἀεὶ φανερὸν κύκλον· τοῦ τοσοῦτο μέρος ἀοίκητον διὰ ψῦχος· ὥσπερ καὶ τὸ ἐπέκεινα τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ· πάλιν διὰ τὸ καυσοῦσθαι· ἡ δὲ ἑτέρα αὖ οἰκουμένη πάλιν πρὸς τῷ ἑτέρῳ πόλῳ· μεταξὺ πάλιν τοῦ τε ἀεὶ ἀφανοῦς ἡμῖν τοῖς οἰκοῦσιν ἐνταῦθα ὃς οὐ πόρρω ἐστὶ τοῦ νοτίου καλουμένου πόλου, ὃν καὶ κύκλον ἀνταρκτικὸν καλοῦσι καὶ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ.

τῶν ἄρκτων καὶ αὐτὴν οἰκεῖσθαι, τῷ τὴν αὐτὴν κρᾶσιν ἔχειν· ὥς πρὸς τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου
τε καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων σχέσιν πρὸς τὴν γῆν, τῷ μέρει τῷ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένῳ.
Τὸ γὰρ ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ τε πόλου καὶ τοῦ ἀεὶ μὲν ἀφανοῦς κύκλου διὰ
τὸ ἐγγὺς εἶναι τοῦ πόλου, διὰ ψῦχος ἀοίκητον εἶναι· ὁ γὰρ βόρειος πόλος
ἐξῆρται πρὸς ἡμᾶς· τὸ δὲ τὸν νότιον ἐγκέκλιται· ὥστε συναπολαμβάνεσθαι
ἀμφοτέρας ἐν τῷ ὑπό τε τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου καὶ τοῦ βορείου πόλου· καὶ τὰ
ὑπό τε τοῦ βορείου καλουμένου πόλου, καὶ τοῦ ἀεὶ μὲν ἀφανοῦς κύκλου τοῦ
ἀρκτικοῦ καλουμένου, καὶ ἐν αὐτῷ ὁ ἥλιος ἀφεστὼς διὰ τὸ ἀμβλὺ βολῶν
ἀοίκητα ποιεῖ τοὺς τόπους· τὸ δὲ μεταξὺ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ διάκαυμα,
πάλιν ἀοίκητον καὶ αὐτό, ὥσπερ τὸ μεταξὺ τῶν τροπικῶν ἀοίκητον εἶναι
διακεκαυμένα. τὸ δὲ ἐστὶν ὁ ἥλιος ἐπ' αὐτοῦ. +

Περὶ τοῦ τῶν τμημάτων τῆς διῳκισμένης οἰκεῖσθαι χώρας: +

Φησὶ καὶ διὰ καταγραφῆς τῆς τε οἰκουμένης τῆς γῆς τόπους καὶ τὰ σχήματα
αὐτῆς· τῆς τε διακεκαυμένης οἰκεῖσθαι χώρας ἔπαινοι, ἀλλ' οὐχ οἰκουμένης, οἷον οὐ τὰ περὶ
τῶν αὐτοῖς οἰκουμένων οἵτινες ἀπὸ τοῦ οἴκου πρὸς τὸ ὑπὸ τῷ πόλῳ οἰκουμένην λεγόμενοι
οἷον τὰ διαβαίνεσθαι ὡς ὄντων, ἐξ ἱστορίας τὴν πίστιν λαβόντας· ἀλλ' ἔστι τοι
αὕτη στοχαζομένοις ἀπὸ τοῦ διὰ τὸν ἥλιον καὶ τὴν τοῦ τοῦ ἴσον ἀποστάντων
ἐκ τόπων τοῖς περὶ μὲν ὁμοίαν οὖσαν εὐκρασίαν, ἀλλ' οὐδὲ περὶ τῶν κατὰ τὴν
ἡμετέραν οἰκουμένην κύκλῳ περιοικούντων, ἐξ ἱστορίας ἔστι τὴν πίστιν λαβεῖν,
τῷ πολλοὺς καὶ ἄπλωτον τὸν ὠκεανὸν μέσον θάλασσαν, κωλύειν τὰς περιόδους.
λέγεται δὲ τῷ μὲν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένῳ πρὸς τὸν ἄρκτον πόλον· τῷ δὲ ἑτέρῳ,
πρὸς μεσημβρίαν, καὶ πρὸς τὸν ἕτερον πόλον· οὐχ ὅτι ἡ μεσημβρία πρὸς ἐκεῖνον
τὸν πόλον ἐστίν, ἀλλ' ὅτι τοῦ πρὸς ἡμᾶς, πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἐστὶ καθάπερ ἡμῖν
ἐστὶν ἡ μεσημβρία. λέγεται δὲ ἑκατέρα οἰκουμένη, ἅτε μηκέτι τῆς σφαίρας
ἐν αὐτῇ τῆς γῆς τυμπανοειδοῦς· τὸ γὰρ αὐτῆς ἐπιφανείας ἀποτεμνομένη,
ὑπό τε τῶν δύο κύκλων καθ' ἡμᾶς ἐπιζευγνυμένων ἀπὸ τοῦ κέντρου
τῆς γῆς ἐπ' αὐτοὺς εὐθειῶν· τοῖς δὲ κύκλοις τοῖς ἐν τῇ ἀπλανεῖ σφαίρᾳ οὖσι
ἀνάλογον λαμβάνει κύκλους ἐν τῇ γῇ οὔσῃ καὶ αὐτῇ σφαιρικῇ· καὶ οὕτω
διαιροῦσι τὰ τμήματα τῆς γῆς τὰ οἰκεῖσθαι δυνάμενα, οὐ τὸ τυμπανοειδῆ.
τοὺς δὲ κύκλους τοὺς περιέχοντας ἑκατέραν οἰκουμένην τὴν οἰκουμένων ζώνην,

ἐν τῷ τούτων τμήματι· ὑπὸ τῶν ἀπὸ μὲν βορείου τῆς ἐπιζευγνυμένων ἐπ' αὐτὰς
εὐθειῶν ἀπολαμβανόμενα· βάσεις ἔχει τὰς τῶν κώνων τῶν γινομένων καθ' ἓ
καὶ ἑκατέραν οἰκουμένων· ὑπό τε τῶν ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς γῆς ἐπιζευγνυμένων ἐπὶ
τοὺς κύκλους εὐθειῶν· καὶ αὐτῶν τῶν περιφερειῶν· τὸ δὲ μέρος τῆς γῆς καὶ τῶν κώνων
κέντρον γίνεται· ἔστω γὰρ ὁ διὰ τοῦ χ ὁρίζων μεσημβρινὸς τῆς σφαίρας, ἡ αβγδ·
καὶ ἔστω μὲν βόρειος πόλος αὐτῆς, ὁ α· νότιος δὲ ὁ γ· ἰσημερινὸς δὲ κύκλος
ὁ ε θ· κύκλος δὲ ὁ μὲν ἀεὶ φανερὸς ὁ ἔγγιστα ὢν πρὸς τῷ ἀρκτικῷ πόλῳ, ὁ ε ζ· ὁ δὲ
θερινὸς τροπικός, ὁ η θ· πάλιν δὲ ὁ μὲν ἀεὶ ἀφανὴς καὶ μένων πρὸς τῷ νοτίῳ πόλῳ,
ὁ ι κ· ὁ δὲ χειμερινὸς τροπικός, ὁ λ μ· κέντρον δὲ τῆς γῆς ἔστω τὸ ν· ἀπὸ δὴ
ἀπὸ τοῦ ν ἐπιζευχθεῖσαι εὐθεῖαι ἐπὶ τὰ ε ζ· καὶ τὰ η θ· καὶ πάλιν ἐπὶ τὰ ι κ·
καὶ λ μ, γίνεται τὸ σύμπτωμα δὴ τῆς σφαίρας ἐν τμήματι· ὥστε ὑπὸ τοῦ ν· ε·
ζ· θ· καὶ ν η θ κώνου ἐντεμνόμενον· καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ν· ι κ· καὶ ν· λ· μ, καθ'
ἑκατέραν τὴν οἰκουμένην· οἱ δὲ κῶνοι εἰσὶ διὰ ἑκάτερον κύκλον μετὰ τῶν
ἀπὸ τοῦ κέντρου ἐπιζευγνυμένων ἐπ' αὐτὸν εὐθειῶν κῶνον ἀπὸ· διὰ ξας δὲ διὰ
τῆς καταγραφῆς τὸ σύμπτωμα δὴ ἐν τμήματι, μετὰ τῶν τελευταίων· ὅτι ταῦτα
μόνα τῆς γῆς οἰκεῖσθαι δυνατόν· καὶ λέγεται περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης
ἀνάλογόν ἐστι καὶ τῇ ἑτέρᾳ· καὶ δείκνυσιν ὅτι αὕτη μεταξύ ἐστι τοῦ τε ἀρκτικοῦ
καὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ· καὶ οὔτε ἐπέκεινα τῶν τροπικῶν οἰκοῦντες αὐτῶν ἂν
οὐ περιφέρεται, ἀλλ' ἐπέκεινα τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ οἰκούμενα εἶναι,
αἱ σκιαὶ ἐκείνων ἡ σκιὰ πρὸς ἄρκτον τετραμμένη ἀεί· ὅταν γὰρ καὶ τὰ ἀρκτικὰ
μέρη ὁ ἥλιος αὐτῶν γένοιτο· ἀναγκαίως γινομένων ἀπ' αὐτῶν σκιῶν πρὸς με-
σημβρίαν πίπτειν, διὰ τὸ ἀναγκαῖον εἶναι τὴν ἀπὸ τοῦ φωτιζομένου σκιὰν
ὑπό τινος κινουμένων ἐπὶ θάτερα μέρη πίπτειν, ἢ καθ' ὃ φωτίζονται· νῦν
δὲ ἀοίκητον πρὸ τοῦ ὑποποιοῦντων γίνεσθαι διὰ θερμότητα πρὶν τῶν
σκιῶν μετὰ ἀπελθεῖν τὰς μεσημβρινὰς μὲν αὐτὸ παρηθέντος εἰς τὰ βόρεια
τῶν φωτιζομένων τοῦ ἡλίου· τὸ δὲ πρὶν ὑπολιπεῖν τὴν σκιὰν προσαθημ[illegible],
οἷς ὁ ἥλιος κατὰ τὸ ἐκεῖ τοῦ τοιούτους ἀσαφῶς ἀναγκαῖον εἶναι· τῶν δὲ
πρὶν ὑπολιπεῖν τὴν σκιὰν οἰκούντων ἐπέκεινα τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, γίνεται
αὐτοῖς κατὰ κορυφὴν ὁ ἥλιος· οὔτε δὲ ὑπολιπεῖν αὐτὸ τὴν σκιὰν τῶν οἰκούντων ἐκεῖ,
ἐγένετο νῦν τὴν μετὰ τὸ σκιὰ γενόμενον τὴν πρὸς μεσημβρίαν, διὰ γοῦν τὰ

οὐδὲν

οἰκητά ἐστι τὰ ἐπέκεινα τῆς μεσημβρίας. οὕτω γὰρ οἰκουμένων τῶν καὶ αὐτῶν ἀτί-
γονται. λέγονται μὲν τοίνυν οἱ περὶ διώ οἰκοῦντες τῆς Αἰθιοπίας ἐν τῇ μεσημβρίᾳ
ὄντος τοῦ ἡλίου κατὰ τὰς θερινὰς τροπάς, ἄσκιοι γίνεσθαι, ὅπερ δοκοῦσιν ἔχειν οἱ κατὰ αὐ-
τοὺς καὶ τῶν τὸν θερινὸν τροπικὸν ἀστέρων κεῖσθαι ἐπέκεινα ἐπί τε τὰ ἐπὶ τὴν μεση-
μβρίαν ἡ σκιά. ἀδέως λέγουσί τινες δή τινας τῶν Αἰθιόπων ὧν ἡ σκιὰ καὶ ἐς τὰ
μεσημβρινὰ μέρη μετὰ πίπτει ποτὲ, οὐ τοὺς ἐπέκεινα τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ
οἰκοῦντας. καὶ αὐτῶν παρὰ τούτων δὲ λεγόντων καὶ οἱ μὲν ὡς ἀνήκουστα αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Ἀρι-
στοτέλους ἀνωνυμένοις, πιστοῦνται τὸ διακεκαυμένα ἀοίκητα εἶναι τὰ μέρη.
φασὶ γὰρ αὐτοὺς τὰ ἀπλάστως οὐ δύνασθαι, καὶ παράφρονας εἶναι βιοῦν.
ἔτι ἢ ὑπὸ τὸν τροπικὸν οἰκοῦντες, ἢ βραχὺ παραλλάσσοντες. τὰ μὲν ἐπέ-
κεινα τοῦ τροπικοῦ διακεκαυμένα ἀοίκητα. τὰ δὲ ὑπὸ τὴν ἄρκτον, διὰ ψῦχος. ὁ γὰρ
ἥλιος μηδέποτε τούτοις τοῖς μέρεσι πλησιάζων τῆς γῆς, ἀοίκητα αὐτὰ ποιεῖ.
ὡς δὲ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας οἰκουμένης ἔχει, οὕτως ἔχει ὑποληπτέον καὶ ἐπὶ τῆς
τῶν ἀντοίκων. τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῷ δὲ τῆς χειμερινῆς τροπῆς ἀοίκητα διακεκαυμένα.
τὰ δὲ πρὸς τῷ πόλῳ διὰ ψῦχος. φέρεσθαι δέ φησι καὶ τὸν στέφανον κατὰ τοῦτον
τὸν τόπον, καθ' ὃν ἐστὶν ἡ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη. τουτέστι μεταξὺ τοῦ ἀρκτικοῦ
κύκλου καὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ. οὗ ἀπόδειξιν φέρει τὸ γίνεσθαι αὐτὸν ὑπὸ
κεφαλῆς ἡμῶν, ὅταν γένηται κατὰ τὸν μεσημβρινὸν κύκλον, τουτέστιν ὅταν
μεσουρανῇ. μεσημβρινὸς γὰρ λέγεται κύκλος, ὁ διὰ τῶν πόλων καὶ τοῦ κατὰ
κορυφὴν ἡμῶν σημείου γραφόμενος κύκλος. ἐκ δὲ τούτου καὶ διὰ τοῦ ἐνδείκνυσι
τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην οὖσαν μεταξὺ τῶν προειρημένων κύκλων.
ὁ γὰρ στέφανος ὃ αὐτοῖς ἄστροις οὐ λέγουσι τὸν Ἀριάδνης ὄντα. ὑπὸ Διονυσίου
καὶ τὰς δρι... Ἀθῆναι. ὅσῳ ὁρᾶται περὶ αὐτοῦ λέγει. αὐτοῦ κεῖται ὁ στέφανος ὃ ἀστέρα
ἔθηκε σῆμα Διόνυσος ἀποιχομένης Ἀριάδνης. δῆλον οὖν ὡς μεταξὺ τῶν προ-
ειρημένων κύκλων κείμενος καθ' ἡμᾶς μεσουρανίσας γίνεται, δῆλον ὡς ἡ καθ' ἡμᾶς
οἰκουμένη ἐν τῷ μεταξὺ τῶν προειρημένων κύκλων τόπῳ. διὸ καὶ γελοίως
γράφουσί τινες τὰς περιόδους τῆς γῆς, δείξαντες τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην. οἱ μὲν
δὲ καὶ τὴν ἑτέραν ἑκατέραν, ἐν τῷ μεταξὺ ... τῆς γῆς οὖσαν
ἀνάπαλιν τὰς γράφοντες τὰς τῆς γῆς περιόδους, καὶ τὴν οἰκουμένην σφαιρικὴν
ποιοῦντες. αὐτὴν τὴν σφαιροειδῆ, κυκλοτερὲς ἐχρῆτο. ὅτι δὲ τοῦτο ἀ-

σαι αὐτὸν δῆλον· ἐκ τοῦ λόγου καὶ ἐκ τῶν φαινομένων· καὶ πῶς ἐκτεθῆναι καὶ τὸ ὅλον δῆλον τε·
κατὰ μὲν τὸν λόγον, ὅτι καὶ ἀναγκαιότατος ὁ λόγος, ἐπεὶ μὲν τὸ πλάτος, ὡρισμένον τῆς οἰκου-
μένης, ὑπὸ δὲ γωνιῶν ἀοικήτων· πλάτος λέγοντο ἀπὸ τοῦ ἑτέρου διαστήματος.
εὑρέθη γὰρ ὑπὸ τοῦ λόγου ὅτι τὰ μὲν πρὸς τοῖς πόλοις τοῦ κατὰ τὸ πλάτος δια-
στήματος κύκλον διὰ πόρρω εἶναι τοῦ ἡλίου ἀοίκητά ἐστιν· τὰ δὲ μεταξὺ τῶν
τροπικῶν διὰ καῦμα πάλιν ἀοίκητα· ὥστε ἀνάγκη τὸ πλάτος τοῦ προειρημένου
οἰκουμένα τό, τε μεταξὺ τοῦ ἀρκτικοῦ καὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ· καὶ πάλιν τὸ μεταξὺ
τοῦ, τε χειμερινοῦ τροπικοῦ καὶ τοῦ ἀνταρκτικοῦ· κατὰ μὲν τὸ τοῦ κύκλῳ τούτων
τὸ τοῦ τυμπάνου συνεχῶς εἶναι μετὰ τῶν, οὐδὲν κωλύει ἑκάτερον ὂν ἐπὶ τὴν τῶν
ἀέρων κρᾶσιν πάντοτε οἰκεῖσθαι ὥστε ζῶα φθαρῆναι καὶ μηδὲ διαλλάττειν· οὐ γάρ ἐστι μέρος τι
αὐτῶν ὑπερβάλλον ψυχρότητι ἢ καύματι· ὁ γὰρ ἥλιος πρὸς πάντα αὐτὰ ὁμοίαν ἂν
σχέσιν λαμβάνει· ὥστε πάντα δύνασθαι αὐτὰ καὶ οἰκεῖσθαι καὶ πορεύεσθαι μὲν εἶναι, καὶ μὴ
πολὺ κωλύει θαλάσσης πλῆθος· τὸ δὲ κύκλῳ τοῦτο ὅ ἐστι κατὰ τὸ παράλληλ(ον) ες
ἐπιδέχεσθαι μῆκος· ἔπειτα δέ πως τῷ λόγῳ τούτῳ δῆλον, προστίθησιν πῶς
τὰ καὶ τὰ φαινόμενα περὶ τὰς πόλεις· ἀοίκητα γὰρ καὶ τὰς πορείας· πλέον γὰρ
κατὰ τὸ μῆκος καὶ τὴν κύκλῳ περίοδον τῆς γῆς οἰκούμενον φανερόν ἐστιν ἢ κατὰ τὸ
πλάτος, καὶ λαμβάνεται τῶν κατὰ τὴν περιφέρειαν· ὁ μῆκος ἀπὸ τῶν ἐσχάτως οἰκου-
μένων τόπων καὶ ἱστορουμένων διαστημάτων καὶ τὸ πλάτος, καὶ διπλάσιον
πλέον τόπου τῆς γῆς κατὰ μῆκος ἢ κατὰ πλάτος οἰκούμενον· τὸ γὰρ ἀπὸ
ἡρακλείων στηλῶν μέχρι τῆς ἰνδικῆς ὅ ἐστι κατὰ μῆκος καὶ γνωρίμως πᾶν
οἰκούμενον· εἰσὶ δὲ αἱ μὲν ἡρακλέους στῆλαι, πρὸς δυσμαῖς, ἡ δὲ ἰνδική, πρὸς ταῖς
ἀνατολαῖς τοῦ ἐξ αἰθιοπίας· ἥ ἐστιν ἐσχάτη οἰκουμένη πρὸς τῷ θερινῷ τροπικῷ
ἐστὶ μεσημβρία πρὸς τὴν μαιῶτιν, καὶ τοὺς ἐσχάτους τῆς σκυθίας τόπους· οἳ δὴ
πρὸς τὴν ἄρκτῳ ἐστί, διπλάσιόν ἐστιν· οὕτω γὰρ ἔχει φησὶν αὐτὰ πρὸς ἄλληλα
μεγέθους, ὡς ε πρὸς γ· τοῦ, τε πλοῦ καὶ τῶν ὁδῶν ἀριθμουμένων τε καὶ συντι-
θεμένων· καὶ τοι τὸ μὲν ἐπὶ πλάτος πᾶν τὸ οἰκούμενον μέχρι τῶν ἀοικήτων
ἐφ' ἑκάτερα τῶν κατὰ τὸ μῆκος οἰκουμένων ἐπί τε ἡρακλείας στήλας καὶ ἐπὶ
τῶν ἰνδικῶν, τῷ ὑπὸ θαλάσσης διαλαμβάνεσθαι, οὕτω ἀοίκητα εἶναι
οὐ φαίνεται ζῶα φέροντα ὥστε πάντα κύκλῳ φέρεσθαι περιοικούμενον: +
Περὶ δὲ ὁμοίως ἔχειν ἀναγκαῖον τὴν τόπου κατὰ πρὸς τὸν ἕτερον πόλον: + c c

ἐξ ἀνάγκης τὴν θέσιν τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης, καὶ ὁ μὲν βορρᾶς ἀπὸ τῶν περὶ τὴν ἄρκτον
τόπων πρὸς ἡμᾶς πνεῖ, ὁ δὲ νότος ἀπὸ τῆς μεσημβρίας, ἐπεὶ δὲ ἡ καθ' ἡμᾶς μεση-
μβρία κατὰ τὸν θερινὸν τροπικόν, μετὰ δὲ τὴν ἀπὸ τῶν πρὸς τῷ ἑτέρῳ πόλῳ οἰκουμένην
ἡ τῶν ὁμοίαν ἔχει θέσιν πρὸς τὸν ἥλιον, ὥσπερ ἡ ἐνταῦθα οἰκουμένη. καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνος
ὁ τόπος ὁμοίως ἔχει πρὸς τὸν ἕτερον πόλον· δῆλον φησὶν ἐναργῶς ὅτι ἄλλα ἀνα-
λόγως ἕξει τὰ ἐκεῖ τοῖς ἐνταῦθα δέ· καὶ δὴ καὶ ἡ τῶν πνευμάτων καὶ τῶν στάσεων θέσις.
ὥστε ἐὰν στῇ καθάπερ ἐνταῦθα πνεῖ ὁ βορρέας ἀπὸ τῶν πρὸς τῷ πόλῳ τόπων τῶν
κατεψυγμένων πνέων, καὶ ἀπὸ τῆς ἐκεῖ ἄρκτου. τουτέστιν ἀπὸ τοῦ πόλου τοῦ ἐκεῖ.
οὐ δύναται διικνεῖσθαι μέχρις ἡμῶν. ὥσπερ ὁ βορέας ὁ παρ' ἡμῖν οὐ μόνον οὐ-
πνεῖ μέχρις ἐκείνων, ἀλλ' οὐδὲ ἐπὶ πᾶσαν ἐξικνεῖται τὴν ἐνταῦθα οἰκουμένην.
ἔστι γάρ φησιν ὥσπερ ἀπόγαιον τὸ πνεῦμα καὶ τὸ βόρειον, ἀπόγαια δὲ λέγεται
πνεύματα, καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας ἀφ' ἧς ἄρχεται πνεῖν προϊόντα. πλεῖστοι
γὰρ βορέαι δηλονότι ἡμῖν πνέουσι διὰ τὸ τὴν ἡμετέραν οἴκησιν πρὸς τῇ ἄρκτῳ
κεῖσθαι, ἀφ' ἧς οὗτος πνεῖ· ὅμως μικρὸν καὶ ἐνταῦθα ἐπιλείπει καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ
διακόπτει. περὶ γοῦν τὴν ἔξω λιβυκὴν θάλατταν τὴν νοτίαν ὥσπερ ἐνταῦθα
οἱ βορέαι καὶ οἱ νότοι πνέουσιν, οὕτως ἐκεῖ ἀπαλινουχοῦσιν, ἀλλ' εὖροι καὶ ζέ-
φυροι διαδεχόμενοι ἀλλήλους, καὶ ἀεὶ ἐπιπνέοντες ἀλλήλοις συνεχῶς πνέ-
ουσιν. δῆλον δὲ ὅτι ὥσπερ τῷ ἀπὸ τῆς ἄρκτου πνέοντι ἐνταῦθα ἀνέμῳ ὅς ἐστι
βορρᾶς, ἀνάλογον πνεῖ τις ἐκεῖ ἀπὸ τῆς ἄρκτου τῆς ἐκεῖ, οὕτω καὶ τῷ ἀπὸ τῆς
θερινῆς τροπῆς πάλιν πρὸς ἡμᾶς φερομένῳ ὅς ἐστι νότος· καὶ ἐκεῖ ἀπὸ τῆς
χειμερινῆς τροπῆς ἔσται τις ἄνεμος πρὸς ἐκείνους τεταγμένος καὶ ἀεὶ ἐπιπνέ-

τῷ ἀπὸ τοῦ πόλου: +

Ὁ μὲν οὖν νότος οὐκ ἔστιν ὁ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου πόλου πνέων ὁ ἄνεμος, δῆλον: + c
ἐξετάσας ὅτι μὲν οὐκ ἔστι νότος παρ' ἡμῖν ὁ πνέων ἄνεμος πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἑτέρου
πόλου, φησὶν ὅτι μηδὲ ἀπὸ τῆς χειμερινῆς τροπῆς πνέων ἄνεμος, ὁ παρ' ἡ-
μῖν νότος ἐστίν· ἔδει γὰρ τούτῳ δέοι καὶ ἄλλον πάλιν ἄνεμον πνεῖν ἀπὸ θερινῶν
τροπῶν. οὕτω γὰρ τὸ ἀνάλογον ἀποδοθήσεται. οὐ μὴν ἐστίν. εἷς γὰρ μόνος
ἄνεμος φαίνεται πνέων ἐναντίος τῷ βορρᾷ ἀπ' ἐκείνων τῶν τόπων, ὥστε
ἀνάγκη νότον πνεῖν ἀπὸ θερινῆς τροπῆς καὶ τῆς διακεκαυμένης χώρας. πᾶν
δὲ τὸ ἀπὸ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ διάστημα, θερινῶν

ζοπλῶ ἔθος αὐτοῖς λέγειν· τοῦτο καί φησι τοῦ διακεκαυμένου τόπου διὰ τὴν τοῦ
ἡλίου γειτνίασιν οὐκ ἔχειν τὰς οἰκείας νομάς· νομὰς λέγων τὰς χορηγίας
τὰς ὑλικάς, ὡς ἂν εἴποι τὰς τροφάς· αἵτινες διὰ τὴν ξηρότητα μὲν λαμβάνουσι τὴν ποιή-
σιν τῶν ἐτησίας· αὐτὸς ἀποδίδωσι τοῦτο πρὸς ἄλλην ἐπὶ μᾶλλον τὴν ἀπορηθεῖσαν
ἀπορίαν· διὰ ποίαν αἰτίαν βορέαι μὲν εἰσὶν ἐτησίαι καὶ πνέουσι· νότοι δὲ οὔ.
ἐπειδὴ γὰρ ὥσπερ ἔφη οὐκ ἀλόγως· ὅτι τοιοῦτον ἄλογον ἔχει τὸ μὴ εἶναι νότους ἐτησίας,
ἀποδίδωσι καινῶς· διὰ μέντοι τὸν τόπον εἶναι πολυπλεῶ ἐκείνων καὶ ἀναπεπληρωμένον,
ἀφ' οὗ ὁ νότος πνεῖ τοῦ τόπου ἀφ' οὗ ὁ βορρᾶς· πολὺ γὰρ μείζονα καὶ πλατύτερα
ἡ διακεκαυμένη τῶν πρὸς τὴν ἄρκτον μερῶν, μείζων καὶ πλείων καὶ μᾶλλον ἀλεεινός
ἄνεμος ὁ νότος ἐστὶ τοῦ βορέου· καὶ μᾶλλον ἐκεῖνος πρὸς ἡμᾶς διακομίζεται ἢ
ὁ βορέας ἐκεῖ: +

ἰσ μὲν οὖν αἴτια τούτων ἐστὶ τῶν ἀνέμων: +

οὕτως τοῦ τε βορέα καὶ τοῦ νότου· περὶ γὰρ τούτων πεποίηται τὸν λόγον· ὑπομιμνή-
σκει δὲ πάλιν διὰ τούτων τῶν δεδειγμένων, καὶ μετὰ ταῦτα ἐφεξῆς ἐπὶ τὸν περὶ τῆς θέσεως
τῶν ἀνέμων λόγον· καὶ τὸ δεῖξαι τίνες αὐτῶν ἐναντίοι εἰσί· καὶ τίνες μὲν αὐτῶν
ἅμα πνεῖν ἀλλήλοις οὐ δύνανται· τίνες δὲ ἀδύνατον· ἔτι περὶ τοῦ πλήθους αὐτῶν
τε περὶ τῶν ἄλλων τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς ὅσα μὴ φθάνει διειλῆφθαι τοῖς προ-
βλήμασι τοῖς κατὰ μέρος· δεῖν δέ φησι τὰ περὶ τῆς θέσεως αὐτῶν λεγόμενα
ἐκ τῆς ὑπογραφῆς καὶ τοῦ διαγράμματος θεωρεῖν· καὶ ὑπογράφει τὸ διάγρα-
μμα καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· ὅτι γέγραπται μὲν ὑπὲρ τοῦ μᾶλλον εὐσήμως καὶ
φανερῶς ἔχειν ὁ τοῦ ὁρίζοντος κύκλος στρογγύλος ἀφ' οὗ οἱ ἄνεμοι πνέουσι· δεῖ
δὲ νοεῖν τοῦτον τὸν καταγεγραμμένον ὁρίζοντα μὴ ὡς παντὸς τῆς γῆς ὄντα ὁρί-
ζοντα ~~κατὰ μὴ ὡς παντὸς~~ τῆς γῆς ὄντα ὁρίζοντα, ἀλλ' ὡς τοῦ αὐτοῦ μόνου τοῦ τῆς γῆς τοῦ κατὰ
τὴν ἡμετέραν οἰκουμένην· ὃ οὐκ ἔστιν ἀκύκλωτον· ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τοῦ κυκλικοῦ
ὁρίζοντος ἡ διαίρεσις τῶν ἀνέμων δείκνυται, οὕτως ἔσται καὶ τὸ οἰκούμενον μέρος
τῇ τῶν ἀνέμων διαλήψει· πρῶτον δὲ μέλλων λέγειν περὶ ἐναντίων ἀνέμων
τί ἐστι τὸ κατὰ τόπον ἐναντίον προλαμβάνει· τὰ γὰρ πλεῖστον ἀλλήλων ἀπέ-
χοντα κατὰ τόπον, πλεῖστον δὲ ἀπέχει ταῦτα τὰ κατὰ διάμετρον ἀλλήλοις ὄντα
κυκλωκότα ἐπὶ τοῦ τοιούτου ἐπὶ τοῦ αἰσθητοῦ ὁρίζοντος λαμβάνει
λαμβάνει ἕνα σημεῖα πρῶτον μὲν τὸ ὑπὸ τὴν θερινὴν ἀνατολὴν ἰσημερινήν.

+

ἐναντίον δὲ τούτῳ καὶ κατὰ διάμετρον τὸ β ἀνατολὴ ἰσημερινή. ἀλλ' ἤφθω τὰ
εἰρημένα σημεῖα. καὶ δὴ ἡ χθὼν ἡ α β διάμετρος. ἄλλη δέ φησιν ἡ χθ διάμετρος
ἐν τῷ θ πρὸς ὀρθὰς τέμνουσα τὴν α β ἢ ἡ θ. καὶ τὸ μὲν πρὸς τὸ η ἔστω ἄρκτος.
τὸ δὲ θ, ὃ ἐξ ἐναντίας αὐτῷ, μεσημβρία. πάλιν δὲ λαμβάνει ἐπὶ τοῦ κύ-
κλου σημεῖον μεταξὺ τοῦ τε η καὶ τοῦ β τὸ ζ. ὃ ὑπὸ τὸ θέρος δεῖν ἀνατολὴν
θερινήν ὦ ζ καὶ τοῦ κέντρου κείμενον τὸ ε, οὗ καὶ τὸ διάμετρον λαμβάνει ὡς ἐστὶ
δυσμὴν θερινήν. πάλιν δὲ μεταξὺ τοῦ β καὶ θ λαμβάνει σημεῖον, τὸ δ. ὃ ὑπὸ
τὸ θέρος δεῖν ἀνατολὴν χειμερινήν. οὗ πάλιν οὐ κατὰ διάμετρον, ἀλλ' ἐπ' εὐ-
θείας καὶ τοῦ κέντρου τὸ γ οὗ δυσμὴν χειμερινήν. ἔπειτα ἐπιζευγνύει ἀπὸ μὲν
τοῦ ζ ἐπὶ τὸ γ εὐθεῖαν, ἀπὸ δὲ τοῦ δ ἐπὶ τὸ ε. ταῦτα γὰρ κατὰ διάμετρον
ἀλλήλοις κεῖται. ταῦτα δὴ ὑπογράψας· μετὰ ταῦτα δείκνυσι τὰς θέσεις
τῶν ἀνέμων. καὶ τίνες εἰσὶν ἐναντίοι. καὶ ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπέχοντα ἀλλή-
λων καὶ τὸν τόπον ἐναντία τὰ κατὰ διάμετρον δὲ πλεῖστον ἀλλήλων ἀπέχει, δηλονότι
εἶναι ἐναντία καὶ τῶν πνευμάτων ἐναντία ἀλλήλοις ἔσται τὰ κατὰ διάμετρον.
οὐ λαμβάνει δὲ τὰς διὰ κέντρου διαμέτρους ὅτι τῶν ἀρχῶν οὔτε κύκλος οὔτε
σφαῖρα ἐστὶν ἡ οἰκουμένη, ἀλλὰ σφαίρας ἐστὶ τμῆμα καὶ τυμπανοειδές. διὸ
τὸ ἐξ ἐναντίας ὁρίζει τῷ διαμέτρῳ. ἐφ' οἷς τὰς θέσεις τῶν ἀνέμων λα-
μβάνει. καὶ τίθησιν ἐπὶ μὲν τὸ α, ὃ τὸ ἰσημερινὴ δυσμή, ζέφυρον. ἐπὶ δὲ
τὸ β, τὸ ἰσημερινὴ ἀνατολή, ὃ ἐστι κατὰ διάμετρον τῷ α, ἀπηλιώτην.
ὃν Θεόφραστος λέγει, παρὰ μὲν Ἴωσι καλεῖσθαι ἑλλησποντίαν καλεῖσθαι.
παρὰ δὲ Φοίνιξι κάρβαν· βερεκυντίαν δὲ ἐν Πόντῳ. πάλιν δὲ ἐπὶ μὲν
τῷ η ὃ πρὸς ἄρκτους, βορέαν ἀπαρκτίαν. ἐπὶ δὲ τῷ θ ὅ ἐστιν ἐναντίον
τῷ η καὶ κατὰ διάμετρον, καὶ ἔστι μεσημβρία, νότον. ἐπὶ δὲ τοῦ ζ, ὃ πρὸς
θερινὴ ἀνατολή, καικίαν. οὗ ἐναντίον τὸ κατὰ διάμετρον ἀφεστῶτα αὐτοῦ
τίθησιν οὖν τὸν ἐπ' εὐθείας αὐτῷ κείμενον. ἔστι δὲ κατὰ διάμετρον μὲν τῷ ζ
κείμενον τὸ γ. ἐπ' εὐθείας δὲ τὸ ε. ἐπὶ δὲ τοῦ γ ὅ ἐστι δυσμὴ χειμερινή, τὸν
λίβα τίθησιν ὡς ὄντα ἐναντίον τῷ καικίᾳ καὶ κατὰ διάμετρον. πάλιν δὲ
ἐπὶ τοῦ δ ὅ ἐστι χειμερινὴ ἀνατολή, εὖρον γείτονα ὄντα τῷ νότῳ. καὶ ἐπὶ τοῦ ε,
ὅ ἐστι κατὰ διάμετρον ἀφεστὼς τοῦ δ, ὃ δυσμὴ θερινή, τὸν ὑπὸ τινῶν μὲν ἀργε-
στὴν καλούμενον. ὀλυμπίαν δὲ ὑπ' ἄλλων καὶ σκίρωνα ὀνομάζουσι δέ-

Theophra

Apeliotes
Hellespontias
Carbas
Berecyntias
Idé

Argestes
Olympias
Sciro
Iapyx
Idé

+

κινεῖ τὸν ἄνεμον τοῦτον, ἢ τὰ πυλαίας ὡς θεόφραστος λέγει· ἔστι μὲν γὰρ ἐπεὶ ὁ θ[illegible] Theophrastus
καλούμενος [illegible] ζ τὸ ε, ὡς πρὶν ἦν τὸ ζ τὸ α· ἄλλου δὲ ἁπλῶς ἐπεὶ θέσεις ἄλλη
καλουμένη ~~[illegible]~~· ἡ ἐναντία ἀλλὰ καὶ τὰ διάμετρον τε ἀλλήλοις καλουμένων
ἀνέμοις, καὶ ἐναντίοις ἀλλήλοις τοῖς οὕτω ἄλλοις ἀεὶ παρὰ τοῦ τοῖς εἶναι φησίν,
οἱ οὐκ ἄχρι σὺν ἐναντίοις αὐτοῖς καὶ τὰ διάμετρον καλουμένοις, ἐναντίον τὸν μεταξὺ
καλούμενον ἀπαρκτίου ὡς ἐναντίον εὖρος τὸν καλούμενον θρασκίαν καὶ μὴ Thrascias
ἀπὸ τοῦ ι. ἄλλον δὲ ὃν μεταξύ φησι πάλιν κεῖσθαι τοῦ τε ἀπαρκτίου καὶ τοῦ
καικίου ὡς ἐναντίον λιψ· τὸν καλούμενον μέσην καλούμενον ἀπὸ τοῦ κ· τῷ δὲ Meses
ἐπιζευγνυμένῳ ἀπὸ τοῦ ι ἐπὶ τὸ κ αὐτὸς ἂν ἡ διάμετρον κοινότερον
ὠνόμασεν· οὐ γάρ ἐστι διάμετρος τοῦ ὁρίζοντος. βούλεσθαι μὲν φησὶν εἶναι
καὶ τὸν ἀφ' ἑτέρου [illegible] οὐκ ἀρκτικὸν καλοῦσι· τοῦτ' ἔστι βούλεσθαι μὲν
εἶναι τοῦ τε διάμετρον τοῦ κύκλου οὐ μὴν πάντῃ ἐξακριβοῦν, ἀλλὰ παραλλα-
ττειν ἐπὶ τι. ἐναντία δὲ φησὶν μὴ εἶναι πνεύματα τοῖς εἰρημένοις τοῖς, μήτε
τῷ μέσῃ ὡς μεταξύ. ἐπεὶ γὰρ αὖ φησὶ κεῖσθαι ἀπὸ τοῦ μ, τοῦτ' ἔστι μεταξὺ τοῦ τε νότου
καὶ τοῦ λιβός· τούτῳ γὰρ καὶ τὸ διάμετρον τῷ κ ἀφ' οὗ ἡ μέση. μήτε τῷ θρασκίᾳ
ὃς μεταξὺ πνεῖ τοῦ τε ἀπαρκτίου καὶ τοῦ σκίρωνος· ἔπνει γὰρ αὖ τις μεταξὺ τοῦ
τε εὔρου καὶ τοῦ νότου ἀπὸ τοῦ ν· τούτῳ γὰρ τὸ καὶ τὸ διάμετρον τῷ ι, ἐν μὴ ἐπ' ὀλί
φησὶ πνεῖν καὶ ὃν καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν περιεχόντων τόπον φοινικίαν· κινεῖσθαι Phoenicias
τοῖς τῶν [illegible] ἀπὸ τοῦ π λέγουσι πνεῖν τὸν λιβόνοτον καλούμενον· καὶ διὰ Libonotus
τοῦτο ιβ τοὺς ἀνέμους ποιοῦσιν· ἐκτιθέμενος δὲ καθὰ προείρηται ἀνέμους
ι, καὶ [illegible] ταῦτα φησὶν εἶναι τὰ διωρισμένα καὶ διακεκριμένα πνεύματα καὶ τῶν
τῶν τάξιν ἔχειν. ἑξῆς δὲ τὰς αἰτίας ἀποδίδωσι τοῦ πλείους ἀνέμους πνεῖν,
ἀπὸ τῶν πρὸς ἄρκτον τόπων, ἢ τῶν ἀντικειμένων αὐτοῖς, ἅ ἐστι τὰ μεσημβρινά.
φησὶ δὴ τὴν αἰτίαν εἶναι πρῶτον μὲν τὸ τὴν οἰκουμένην ὑφ' ἡμῶν πλείστην
κεῖσθαι ὑπὸ τὸν τόπον τοῦτον· πάντα γὰρ τὰ γινόμενα πνεύματα ἀπὸ τῶν φανερῶν
γίνεται καὶ συλλογισθέντα· δευτέραν δὲ εἰς τοῦτον τὸν τόπον ἀπορρωσόντα
τοῦ ἡλίου πολλῷ πλείω ὕδατά τε καὶ νέφη [illegible] καὶ χιόνες πίπτουσι.
ὁ γὰρ μεσημβρινὸς τόπος ἐλάττω ταῦτα ἔχει διὰ τὸ ὑποκεῖσθαι τῇ τοῦ ἡλί
φορᾷ· γίνεται μὲν γὰρ καὶ ἐν ἐκείνῳ ὕδατά τε καὶ ἀναθυμιάσεις ὑγραὶ τῇ
τὰς ἀποχωρήσεις τοῦ ἡλίου· οὐ γὰρ αἰεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ μέρη τῶν κατὰ μεσημβρί

ἐστίν

ἀλλ' οὕτω ταῦτα· καὶ γὰρ αἱ οἰκήσεις αὐτῶν ἐστίν, οὐχ ὅτι καὶ ἀγεννῶς μάλιστα ἔχει καὶ δυσκρασίαν,
ἀλλ' ὅτι ποτὲ τοιαῦτα ἔχει· κατὰ γὰρ τὴν τοῦ ἡλίου ἄφοδον, ἃ δὴ ὑπὸ βορ(ρᾶν)
φθαρτικὰ φανεῖ ἀμήχανές ἐστι, διὰ τὴν ξηρότητα καὶ θερμότητα. τῶν δὴ ὑδάτων
τε τῶν χιόνων τῶν περὶ τὴν ἄρκτον ἃ πολλά ἐστι τηκομένων ὑπὸ τῆς προσόδου
τοῦ ἡλίου· ἐκ τούτων γὰρ αὐτῶν κινεῖται κατὰ τὸν θερινὸν τροπικὸν θερμαινομένης
τῆς γῆς, ἀναπνέον πλείστους τε καὶ ἀπὸ πλείστου τόπου κινεῖσθαι τὰς ἀναθυμι-
άσεις, ἀφ' ὧν οἱ ἄνεμοι· καὶ ἃ προστίθησι δὲ ἀφ' ἑξῆς διακρίνων τὰ πνεύματα
τὰ βόρεια καὶ τὰ νότια· ἢ ταῦτα γνώριμα. σαφῶς γὰρ περὶ αὐτῶν λέγει. ζέφυρον
δὲ λέγει καὶ τὸν ἀργέστην εἶναι, ὃς καὶ σκίρων καλεῖται ὡς καὶ αὐτὸν ἀπὸ δυσμῶν
τε πνέοντα καὶ παρακείμενον τῷ ζεφύρῳ. διακρίνας δὲ πρῶτον τοὺς ἀνέμους
μετὰ ταῦτα λέγει ὅτι πάντων τῶν πνευμάτων, τὰ μὲν βόρεια καλεῖται·
τὰ δὲ νότια· προστίθεται μὲν τῶν ἄλλων τούτοις κατά τε [illegible] καὶ τὴν
ὁμοιότητα. τῶν γὰρ ἑκατέροις γειτνιούντων τὰ μὲν ψυχρότερα, προστίθεται
τοῖς βορείοις. διό, ὅ τε σκίρων καὶ ὁ ζέφυρος βόρειοι. τὰ δὲ θερμότερα τοῖς νοτίοις.
διό, ὅ τε εὖρος καὶ ὁ ἀπηλιώτης, νότιοι δοκοῦσιν εἶναι. ἐπὶ τούτοις παραλέγει
τὴν αἰτίαν ἀποδιδοὺς τοῦ θερμότερα εἶναι τὰ πνεύματα τὰ ἀπηλιωτικὰ
τῶν δυσμικῶν. φησὶ δὲ τὰ μὲν ἀπηλιωτικά, πλείω χρόνον ὑπὸ τὸν ἥλιον εἶναι,
καὶ διὰ τοῦτο εἶναι θερμότερα. τὰ δὲ ἀπὸ δυσμῶν, ἀπολείπεσθαι ταχὺ τὸν
ἥλιον καὶ προσιέναι αὐτοῖς καὶ πλησιάζειν βραδύτερον. εἰκότως λέγονται τὰ
ἀπηλιωτικὰ πλείονα χρόνον ὑπὸ τὸν ἥλιον εἶναι· ὅτε ἀνατέλλοντος ὁ ἥλιος
ἤδη κατὰ ταῦτά ἐστι καὶ μέχρι δυσμῶν μένει ἐπιλάμπων αὐτά. τὰ δὲ δυσ-
μικά, οὔτε εὐθὺς τῇ ἀνατολῇ ἤδη ἐπιλάμπεται, ἀλλὰ βραδύτερον αὐ-
τοῖς ἐπαυγάζει τοῦ ἡλίου ἀφικνουμένου. ὅταν τε γένηται κατὰ ταῦτα,
εὐθὺς καταλείπει αὐτὰ δυόμενος καὶ οὐκ ἐπιμένει ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀπηλιωτικῶν·
ταῦτα γὰρ εἰκὸς παραλλάσσει πρωΐ ὤν· ἀλλ' ἅμα δ' ἔτι ἐπιλάμπων αὐτά.
εἰκότως καὶ καθ' ὃ αἴτιον· ὅτι τὰ μὲν ἀπηλιωτικὰ εὐθὺς κατὰ τὴν ἀρχὴν ὁ ἥλιος
τὸν κατὰ ταῦτα γίνεσθαι μάζονας θερμαίνει. οὐχ οὕτω δὲ τὰ δυσμικὰ εἶναι
ἐπιλάμπει αὐτὰ τὸ πόρρωθεν μὴ ὁμοίως θερμαίνειν. προσθερμανθέντα δὲ
τὰ ἀπηλιωτικὰ τῇ παρουσίᾳ τοῦ ἡλίου, σώζουσι τὴν θερμότητα βοη-
θούμενα ἐς τοῦτο. ὑπὸ τοῦ παραλλάξαντα τὸν ἥλιον ἐπὶ τὴν φορὰν αὐτὰ δυσ(μῶν).

ὥστε καὶ ἣν εἶχον ἐξ ἀρχῆς θερμότητα φυλάσσειν πως αὐτὰ καὶ μὴ ἀχρειδεῖς μηκέτι ὅσα
οὐχ ὑγρά· διὸ ὀλιγότητι πρὸς τὸ θερμαίνεσθαι τοῦ ἀέρος καὶ πρὸς τὸ ξηραίνεσθαι τῷ εἶναι
φθάνουσιν. τὰ δὲ χειμερινά, οὔτε ἐν ἀρχῇ οὕτω θερμαίνεται, ὅ τε ὄντα καὶ τὰ τοῦ-
τε γενόμενος ὁ ἥλιος, καὶ μάλιστα αὐτὰ θερμαίνει, οὐ φυλάσσει τὴν θερμότητα
τῷ αὐτὴν τῷ αὐθέως καὶ ταχέως ἀπεῖθαι ὑπ' αὐτοῦ· ὡς καὶ μηδὲ ὅλως ἔτι ὁρᾶσθαι
ὑπ' αὐτοῦ· καὶ γίνεται οὕτως ἀνικμᾶν ἴσον χρόνον τε ὑποθεὶς τὸν ἥλιον ἰσοῦσθαι τά τε
ἀνατολικὰ καὶ τὰ δυσμικά, ἀλλὰ θερμότερα τὰ ἀνατολικά, τῷ καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ
εὐθὺς θερμαίνεσθαι, διὸ λοιπῆς ἡμέρας φυλάσσειν τούτων τὴν θερμότητα. γνώρι-
μα δὲ καὶ τὰ ἑξῆς πρὸς τὸ θέρμα. περὶ τοῦ τινὰς μὲν ἅμα πνεῖν τῶν ἀνέμων, τινὰς δὲ οὔ-
ναι· τινὰς δέ, οὔ· τοὺς δὲ ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν πλέον τόν τε καικίαν, ὃς ἀπὸ
τοῦ ξηροῦ, καὶ τὸν εὖρον ὃς ἀπὸ τοῦ [illegible]· ἐπὶ τὸ αὐτὸ φησὶ τὸ ἐπὶ πλέον καὶ δυνα-
ἀμφοτέροις ἔχειν τοῖς ἀνέμοις οὐρίοις· καὶ τοιοῦτον καὶ ἀλλήλοις τοῖς αὐτοῖς.
ἐφεξῆς δὲ καὶ ἄλλα περὶ τοῦ τοὺς ἐναντίους ὥρας τοὺς ἀλλήλοις ἀνομοίους ἀνέμους
πνεῖν καὶ εὔλογον εἶναι· ἐναντίαι μὲν γὰρ ὧραι ἡ ἐαρινὴ ἰσημερία προσιόντος ἀπὸ
χειμερινῶν τροπῶν τοῦ ἡλίου τῷ θερινῷ τροπικῷ τῇ μετοπωρινῇ ἰσημερία.
ἣ γίνεται ἀπιόντος πάλιν τοῦ ἡλίου ἀπὸ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ καὶ προσιόντος
τῷ χειμερινῷ τροπικῷ· πνεῖ δὲ τῇ μὲν ἐαρινῇ προσιόντος τοῦ ἡλίου καικίας
ἄνεμος· καὶ ὅλως τὰ ἐπὶ τοῦ δὲ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ οἱ ἐπὶ πρόσω· τοῦτο δέ ἐστι
τὰ περὶ τὴν ἄρκτον· τῇ δὲ μετοπωρινῇ ἀπιόντος λίβες, οἳ ἐναντίοι εἰσὶ
τῷ καικίᾳ· ἐκείνοις γὰρ πάλιν πρόσω· πάλιν δὲ περὶ μὲν τὰς θερινὰς
τροπάς, ζέφυροι· περὶ δὲ τὰς χειμερινάς, εὖροι καὶ ἀπηλιῶται δηλονότι.
οὗτοι γὰρ ἴδιοι ἐναντίοι τῷ ζεφύρῳ· ἀμφοτέροις δέ τινες ὡς ἐναντίους,
εὔρους καὶ τοὺς [illegible], ἑξῆς δὲ λέγει περὶ τῶν ἀνέμων τίνες εἰσὶν οἱ ἄλλοις πνέ-
ουσιν ἐπιβάλλουσί τε καὶ ἐπὶ πλεῖστον αὐτοῖς καὶ παύουσιν αὐτούς· καὶ τὴν
αἰτίαν δι' ἣν οὗτοι παρ' ἡμῖν τούτους ποιοῦσι λέγει· ἡ αὐτὴ δὲ αἰτία καὶ τοῦ τούτους αὐ-
τοὺς καὶ αἰθρίους εἶναι παρ' ἡμῖν· αἰθρίους δέ φησιν αὐτοὺς εἶναι, ὅτι καὶ μὴ
ὡς ἅπαν ψυχροί· οὔτε γὰρ πάνυ ψυχροὺς μήτε μεγάλους οὕτως ἐπι-
πνεῖν καὶ ἀθρόους· μήτε αἰθρίους εἶναι· τῇ γὰρ ψυχρότητι φθάνουσι τότε
τὰ νέφη πηγνῦντα πρὸς τὸ ἀποκρίνεσθαι· ἀπὸ δὲ αἰθρίους εἶναι τούτους
σμείρωνα [illegible] καὶ τὴν θρασύτητα αὐτῶν, ὡς ἅπαν ψυχροῖς φθάνει

πήγνυσθαι

+

τὴν ἀναθυμίασιν ἔτι καὶ τὰ νέφη πρὸς τὸ ἀπωθεῖσθαι, περὶ τοῦ καικίου λέγει· ὅσου
πόρρω οὐδ' αὐτός ἐστι τοῦ ἀπαρκτίου. λέγει δὲ περὶ τούτου, ὅτι μὴ ἔστιν αἴθριος
οὐ διὰ τὸ ἀποδιδόναι τὸ πνεῦμα τὸ ἀπὸ τοῦ καικίου ἀνακάμπτον πάλιν ὅθεν
ἄρχεται. οὐ γὰρ εὐθεῖαν δὲ τὴν πλαγίαν φέρεται ἀλλὰ κυρτήν. ἔχουσα τὸ κυρτὸν
νενευκὸς πρὸς τὴν γῆν. ἀνακλώμενον δὴ τὸ πνεῦμα καὶ προσπίπτον τοῖς νέφεσιν, οὐκ ἀ-
πωθεῖ αὐτά, ἀλλὰ προστίθησι τὸ πάθος ὃ ἀναμεσοῦντος πνεῖ. τοῦ τοιούτου
συμβαίνει περὶ τὸν ἄνεμον τοῦτον. τὸ πρὸς τὸ ὀπίσω αὐτὸ πνέον καὶ ἀντιπίπτειν.
γίνεσθαι ἐξ ἀρχῆς δὲ τὸ ἄνω τῆς φορᾶς. Τὰς δὲ μεταβολὰς αὐτῶν καὶ περιστά- 535

De Commutatione uentorum

φησὶ γίνεσθαι, παυομένων τῶν προτέρων δὲ τοὺς ἐχομένους, καὶ ἐφεξῆς αὐτοῖς
κατὰ τὴν τοῦ ὅλου μέρος ὁ ἥλιος μεθίσταται πρὸς ἀν. διὰ τὸ κινεῖσθαι μὲν μάλιστα
τὴν ἀρχὴν τὸ ἐχόμενον καὶ ἐφεξῆς τῆς ἀρχῆς. ἐχόμενα δὲ τοῦ πρώτου πνεύματος
ὡς ἀρχῆς, τὰ κεῖσθαι ὅτι ἥλιος κινεῖται μὲν ἢ γειτνιάζει αὐτοῖς. οὐ τὸ γὰρ ἀρχ-
τὸ αἴτιος τῆς τῶν ἀνέμων κινήσεως. λέγει μέντοι Θεόφραστος, ἐνίοτε καὶ δὲ τοὺς
ἐναντίους μεθίστασθαι τοὺς ἀνέμους, ὅταν γὰρ δὲ τὸ ἐναντίον ἀπώσωνται
τὰ νέφη, πάλιν ἐκεῖθεν ἄρχεσθαι τὸ πνεῦμα. προστίθησι δὲ τοῖς προειρη-
μένοις περὶ ἀνέμων, καὶ τὸ τοὺς ἐναντίους ἀλλήλοις ἀνέμους, ἢ τὸ αὐτὸ πνεῖν
ἀλλήλοις ἢ τὸ ἐναντίον. καὶ λέγει τινὲς τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. ἅμα δὲ τοῦτο λέγει
τὸ τοὺς τῶν ἀνέμων δυνάμεις καὶ τί ἕκαστος αὐτῶν ποιεῖ, δηλοῦν ὅτι καὶ ἐκ τοῦ
ἐξ ὧν ἔστι λαβεῖν καὶ τίνες αὐτῶν ἐναντίοι ὄντες καὶ ποιητικοὶ ἐναντίων εἰσίν: +

Theophra

Aliquando uentos mutari in contrarios quod & plinius libro secundo

στραπαῖοι δὲ μάλιστα: + c

ἐπειδὴ ἀθρόως ὄντα ἀπαρκτίαι καὶ τοῖς ἐφεξῆς αὐτοῖς ὄντα θρασκίαι καὶ τοῦ β-
ρέως ὅς ἐστι σκίρων, ἀστραπαίους φησὶν εἶναι αὐτούς τε τούτους καὶ μέσ-
ος τοῦ ἀπαρκτίαν κεῖται. καὶ διὰ τί οὗτοι εἰσὶν ἀστραπαῖοι λέγει.
ψυχροὶ μὲν γὰρ εἰσιν, διὰ τὸ ἐντεῦθεν πνεῖν. τοῦτ' ἐστιν ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν μερῶν,
ἅ ἐστι ψυχρά. γίνεται δὲ ἡ ἀστραπή, διὰ τὸ ψυχρὸν πιλουμένων γὰρ διὰ τὴν
ψυχρότητα τῶν νεφῶν, τὸ ἐναπολειπόμενον ἐν αὐτοῖς θερμὸν ἀπὸ τῆς τοιαύτης
ἀναθυμιάσεως ἀθροιζόμενον δὲ ἐν ἀθρόον μετὰ βίας ἐκκρίνεται διὰ τὴν
κίνησιν τὴν σφοδρὰν ἐκπυροῦται. ὡς ἐρεῖ ὕστερον λέγει προηγουμένως περὶ τού-
διὸ τῶν αὐτῶν τούτων ἀνέμων κεκλῆσθαι χαλαζώδεις εἶναι, τὸ διὰ ψυχρότητα
ταχέως τὸ ἐκκρινόμενον ὕδωρ πήγνυσθαι. ἐκνεφίας δὲ λέγεται ἀνέμος γίνε-

μάλιστα μὲν μετοπώρου, ἔστι δὲ καὶ ἔαρος· μάλιστα δέ φησι τῶν ἀνέμων ἐκ-
νεφίας γίνεσθαι ἀπαρκτίαν καὶ θρασκίαν καὶ ἀργέστην· καὶ αἰτίαν τοῦ τούτους γίνε-
σθαι τούτους τὴν ἀποδίδωσιν· οἱ ἐκνεφίαι μὲν γίνονται, ὅταν ἄλλων πνεόντων
ἀνέμων, ἄλλοι ἐμπέσωσιν αὐτοῖς, μάλιστα οὖν αὐτοὺς· ὅταν γὰρ ἀπωθῶνται
οἱ ἐκνέφιοι πρῶτοι πνέοντες οἱ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐμπίπτοντες αὐτοῖς, διὰ τοῦτο
ἐκ τῶν νεφῶν αὐτῶν πνεῖν· ἐμπίπτουσι δὲ ἄλλοις πνέουσι μάλιστα οὗτοι,
ὡς ἤδη προειρήκαμεν· οὗ ἡ αἰτία, τὸ ἐστι θέσει αὐτοὺς πνεῖν καὶ διὰ τοῦ τόπου.

Τοὺς δὲ ἐτησίας φησὶ περιίστασθαι ἐκ τῶν ἀπαρκτίων τοῖς μὲν οὖν ἐπὶ δυσμαῖς
οἰκοῦσιν εἰς θρασκίας καὶ ἀργέστας καὶ ζεφύρους· τοῖς δὲ πρὸς ἕω πάλιν οἰκοῦσι
περιίστανται μέχρι τοῦ ἀπηλιώτου· δηλονότι ἐκ μέσου ἐπὶ καικίαν· οὗτος
γὰρ μεταξὺ ἀπαρκτίου τε καὶ ἀπηλιώτου· τὸ δὲ περιίστανται, σημαίνοι ἂν
τὸ ἀρχόμενοι μὲν ἀπὸ τῆς ἄρκτου, τελευτῶντες δ' εἰς τοὺς μὲν πρὸς δύσιν οἰκοῦ-
σιν εἰς τοὺς παρακειμένους τῷ ἀπαρκτίᾳ δυσμικοὺς ἀνέμους· τοῖς δὲ πρὸς ταῖς
ἀνατολαῖς, εἰς τοὺς τῶν ἀνατολικῶν ἀνέμους πάλιν τῷ ἀπαρκτίᾳ παρακειμέ-
νους· ὃ γὰρ ἀπαρκτίας, ζέφυρός ἐστιν, εἰκαιρήκως· ὡς εἰ τὸν τοῦ τοιοῦ γὰρ
πρὸς δυσμαῖς οἰκοῦσιν ὁ ἀπαρκτίας ζέφυρός ἐστι· περὶ μὲν οὖν ἀνέμων ὑπο-
μιμνήσκει πάλιν κατὰ τὸ σύνηθες αὐτῷ ἐπικεφαλαίων· περὶ τῶν περὶ ἀνέμων εἰρη-

Περὶ δὲ σεισμοῦ καὶ κινήσεως γῆς μετὰ ταῦτα λεκτέον :+:

ῥολὲ θετέον μὲν περὶ σεισμοῦ ἐστιν· λέγει δὲ τὴν αἰτίαν δι' ἣν μετὰ τῶν περὶ ἀνέμων
λόγον περὶ σεισμοῦ λέγει· ἢ γὰρ καὶ τοὺς σεισμοὺς γινομένους πάθος ἀλλ'
ἔχει τοῦ τοιούτου γένους ἢ τῇ αὐτῇ τῆς πραγματείας, ἢ τούτου τοῦ γένους τοῦ περὶ
τῶν ἀνέμων· ἡ γὰρ αὐτὴ ἀναθυμίασις ὡς προϊὼν δείξει τῶν τε ἀνέμων καὶ
τῶν σεισμῶν ἐστιν αἰτία· ποιεῖται δὲ πάλιν καὶ ἐν τούτοις κατὰ τὸ σύνηθες αὐτῷ
τὰς προκαταβεβλημένας τε καὶ προειρημένας ὑπολήψεις περὶ τῶν σεισμῶν
δόξας, ἐκτίθεται καὶ ἐξετάζει· τρεῖς δέ φησιν εἶναι μέχρις αὐτοῦ δόξας εἰρημέ-
περὶ σεισμοῦ καὶ παραδεδομένων· πρῶτον μὲν γὰρ Ἀναξιμένης ὁ Μιλήσιος· δεύ-
τερος δὲ Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος, καὶ τρίτος Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης,
ἀποφηνάμενοι περὶ σεισμοῦ· ἔστι δὲ ἡ μὲν Ἀναξαγόρου δόξα τοιαύτη· φησὶ
τὸν αἰθέρα πεφυκότα φέρεσθαι ἄνω, ἐμπίπτοντα δὲ εἰς τὰ κάτω τῆς γῆς τινὲ
πεφάνθαι, ἐφεξῆς οἰκουμένης, καὶ τὸ δὲ τὸ ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἐκείνην αὐτῷ
γινέσθω φαίνεσθαι.

Etesiae in quos ue tos cōuertuntur

ὥστε τὴν μὲν ἐφ' ἧς ἡμεῖς οἰκοῦμεν, συμβάλλεται φαίνεσθαι καὶ κωλύεσθαι ἀπὸ τοῦ ὄμβρ.
τὴν δὲ κάτω, ἐμφαίνεται εἶναι καὶ ἔχουσαν διάστημα πολλά. πλατεῖαν γὰρ εἶναι τὴν γῆν
ἐμφαίνεσθαι· τὸν γὰρ ἀέρα τὸν ὑπὸ τὴν γῆν πεφυκότα ἄνω φέρεσθαι εἰς τὴν ὑπὲρ
ἡμᾶς, αὐτὴν ἀνόδω ἐμπίπτοντα εἰς τὰ κοῖλα καὶ ἔμφαντα τῆς γῆς, κινεῖν αὐτὴν καὶ
οὕτω γίνεσθαι τοὺς σεισμούς· ὡς οὔσης δὲ τῆς γῆς πλατείας καὶ διὰ τοῦτο ἐπεχούσης
τὸν ὑποκείμενον ἀέρα, καὶ μενούσης ἐνταῦθα ἐπὶ λεπτότατα. ἱστορήσας δὲ τὴν δόξαν
αὐτοῦ, οὐδενὶ ἴσως φησὶ δεῖν πρὸς τούτων τὴν δόξαν λέγειν, λίαν ἁπλῶς τε
καὶ ἐπιπολαίως καὶ ἀνεξετάστως εἰρημένην. τό τε γὰρ τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτω ἡγεῖσθαι
εἶναι τὰ δὲ ὑπὲρ τὴν γῆν ἄνω, καὶ μὴ ὑπολαμβάνειν ὅτι περιέστι καὶ τὰ ὁμοίως
τοῖς πανταχόθεν τῆς γῆς, ὡς ἐπὶ ταύτην καὶ τὰ φύσει φέρεσθαι τὰ πανταχόθεν
βαρεῖ, εὔηθες. καὶ ταῦτά φησιν ὁρῶν τὸν ὁρίζοντα τὴν οἰκουμένην ὅσον
ἡμεῖς ἐξ ἧς μεθιστάμενοι ἄλλον καὶ ἄλλον γινόμενον, ὅπερ σημεῖόν ἐστι
τοῦ σφαιροειδῆ τὴν γῆν, ἀλλὰ μὴ πλατεῖαν εἶναι· εἰ γὰρ ἦν πλατεῖα, ὁ αὐτὸς
ἂν ὁρίζων ἔμενε πανταχοῦ μεθισταμένοις. εἰ δὲ ἐστὶ σφαιροειδής, ψεῦδος
ἂν εἴη τὸ πλατεῖαν οὖσαν αὐτὴν καὶ ἐπέχουσαν τὸν ἀέρα τὸν ὑπὸ τοῦ ἀναφερο-
μένου ἀέρος ἐμπίπτοντος εἰς τὰ κοῖλα σείεσθαι, εἰ τοῦ σφαιροειδῆ αὐτὴν
εἶναι σημεῖόν ἐστι τὸ ὁμοίως πρὸς αὐτὴν ἔχειν τὰ πανταχόθεν αὐτῆς· ὡς
τὰ πανταχόθεν μὲν βαρέα ἐπ' αὐτὴν φέρεσθαι. πᾶν γὰρ τὸ κάτω καὶ τὸ πᾶν
μέρος αὐτῆς κοῦφον φέρεσθαι ἀπ' αὐτῆς εἰς τὸ πᾶν καὶ τοῦτο τὸ ἄνω τῆς γῆς.
αἰτιᾶται δὲ αὐτοῦ καὶ τὸ λέγειν μὲν αὐτὴν διὰ τὸ μέγεθός τε καὶ πλάτος ἐπὶ τοῦ
ἀέρος μένειν· φάσκειν δὲ πάλιν ὅτι κινεῖται ὑποπίπτοντος τοῦ ἀέρος
κάτωθεν εἰς τὸ ἄνω παίοντα· τὸ γὰρ οὕτω κινεῖν αὐτήν, οὔτε τηροῦντός ἐστι τὸ ἠρε- μεῖν
αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ἀέρος· εἴ γε ὁ ἀὴρ αὐτὴν ὑποπίπτων, κάτωθεν εἰς τὸ ἄνω κινεῖ.
οὔτε τὸ διὰ τὸ μέγεθος μένειν· ἀκινήτου γὰρ τὸ οὕτω ὑπομένειν σείεσθαι ὅλ.
πρὸς τούτοις δὲ τὸ ἀποδιδόναι φησὶν αὐτόν, τῶν συμπτωμάτων τῶν
περὶ τοὺς σεισμούς, τοῦτον τὸν τρόπον αὐτοὺς γίνεσθαι λέγοντα. οὔτε γὰρ χῶραι
αἱ τυχοῦσαι τοῦ κατὰ τοὺς σεισμοὺς μετέχουσι πάθους, οὔτε ἐν ὥραις ταῖς τυχούσαις
γίνονται, περὶ ὧν καὶ αὐτὸς δὴ τὸν περὶ σεισμῶν λέγοντα ἀποδιδόναι τὰς
αἰτίας. ἀπὸ δὲ περὶ τῆς Ἀναξαγόρου δόξης, μετάγει ἐπὶ τὴν Δημοκρίτου.
ἔφη τοῦτον λέγειν, ὅτι πλήρης οὖσα ὕδατος ἡ γῆ, ὅτε καὶ ἔξωθεν πολύ

ἀπὸ τῶν ὀμβρίων ἄλλοθεν ἕξει, τότε ὑπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ πολλοῦ κινεῖται.
πλεονάζον γὰρ γινόμενον τὸ ὕδωρ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι δέχεσθαι αὐτὸ τὰς ἐν τῇ
γῇ κοιλίας, ἀποβιαζόμενον καὶ στενοχωρούμενον κινεῖ αὐτήν, ἀλλὰ καὶ ξη-
ραινομένη καὶ ἐλήλυθεν εἰς τοὺς κενοὺς τόπους καὶ τοὺς ξηρούς, ἐκ τῶν πληρε-
στέρων τὸ ὕδωρ ἐν τῇ μεταβάσει καὶ μεταρρεύσει τῇ γῇ αἴτιον κινεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ἀέρος
μεταξὺ ὡς δὴ προείρηται καὶ τῆς ἀναξηρασθείσης ἕξεως μνημονεύει. τοῦτον δέ φησι
λέγειν βραχομένην μὲν τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ ξηραινομένην ῥήγνυσθαι· ἐπεὶ τὰ ἀπο-
ρρηγνύμενα κινοῦσι ἐν τῷ τοιούτῳ πάθει, κινοῦσι καὶ ἐμπιπτόντων αὐτῶν,
γίνεσθαι τὸν σεισμόν· διὸ καὶ γίνεσθαι τοὺς σεισμοὺς ἔν τε τοῖς αὐχμοῖς ξηραινο-
μένης ῥήγνυσθαι. ἐν δὲ ταῖς ἐπομβρίαις ἐξυγραινομένην ὑπὸ τῶν
ὑδάτων διαπίπτειν. αἰτιολογῶν δὲ πρὸς ταύτην τὴν δόξαν φησίν· ὅτι πρῶτον
μὲν ἔδει συμβαίνοντος τούτου ὑπονοστοῦντα καὶ κινεῖσθαι ῥᾳδίως καὶ τὰ πολλὰ
φαίνεσθαι αὐτὴν τὴν γῆν τῶν ὑψηλοτέρων ἀπορρηγνυμένων καὶ ἐμπιπτόντων
τοῖς κοιλοτέροις αὐτῆς· ἔτι δὲ διὰ ποίαν αἰτίαν πολλάκις σεισμοί περὶ
τόπους γίνονται τοιούτους, οἳ οὐδὲν τῶν ἄλλων διαφέρουσιν, οὔτε ξηρότητι
οὔτε ὑγρότητι· οὔτε ἔχουσι τὴν ὑπερβολὴν ἐν αὐτοῖς, καὶ τὸ εἶδος
ἐγίνοντο οἱ σεισμοὶ εἰ διὰ τούτων τῆς λεγομένης: +
τέφρη ὅτι ὑπολαμβάνοντες ἐν οὕτω γίνεσθαι τοὺς σεισμούς:+ c c
πάλαι δέ τι λέγειν ἠναγκάσθησαν σεισμοὺς καὶ τέλος παύεσθαι ποτε
γινόμενον τοῦτο τὸ πάθος ἐν τῇ γῇ· εἰ γὰρ διὰ συνεχὲς ἦν τῶν ὑψηλο-
τέρων εἰς τὰ κοιλότερα ἐμπιπτόντων τῷ ἀπορρήγνυσθαι, ἔσεσθαί ποτε
ὅτε ἐπιπέδα τὰ ὑψηλότερα. ἀδύνατον παύσασθαί ποτε τοὺς σεισμούς,
ἀδύνατον καὶ τοσαύτην αὐτῶν εἶναι τὴν αἰτίαν. ἀπορῶν δὲ τοῦτο καὶ πρὸς τὴν
ἀναξηραινομένος δόξαν, καταλιπὼν αὐτὴν ῥητὸν τὴν δημοκρίτου, ἴσως
διὰ τὸ ἀπορεῖν, κατὰ σὺν ἔπειτα αἰτίαν τὸ δοκοῦν αὐτῷ, καὶ πάλιν καὶ
ἐν τούτῳ ἀρχὴ χρῆσθαι τῇ διττῇ ἀναθυμιάσει· ἔσεσθαι γάρ φησιν ἐξ ἀνάγκης
τὸ γίνεσθαι τὴν προειρημένην ἀναθυμίασιν καὶ σεισμοὺς γίνεσθαι· καὶ λέγει
διά τι· ἡ γὰρ γῆ καθ᾽ αὑτὴν μέν ἐστι καὶ τῇ αὐτῆς φύσει ξηρά· διὰ μὲν τοὺς ὄμ-
βρους οὓς δέχεται, ἔχει ἐν αὐτῇ νοτίδα πολλήν· διὸ θερμαινομένη ὑπό τε
τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ θερμοῦ, πολλὴν ἀναθυμίασιν ποιεῖ· καὶ τὴν τῶν πνευ-
ματώδη ὕλην·

ἢ ἐξαναθυμιάσεως. πολλὴ μὲν ἔξω φέρεται ἐπὶ τὴν τῆς γῆς ἐπιφάνειαν· πολλὴ δὲ αὐτῆς
εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς· πολλὴ δὲ ἐγχρίζεται. ὅσον οὖν τὸ ἀδύνατον ἄλλως ἔχειν,
καὶ μένοντος γίνεσθαι τὸ πνεῦμα ἐν τῇ γῇ, καὶ οὖν τὸ πολὺ εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς συρρ, δύ
καὶ τοῦτο τοῖς δὴ φυσικοῖς ἐκεῖ φαίνεσθαι, ποιοῦν ἐστι τῶν σωμάτων κινητικώτερον εἶναι,
τὸ ἐπὶ πλεῖστον ἐπιπεφυκὸς ἰέναι καὶ σφοδρότερον· σφοδρὸν δὲ τὸ ταχύ· τὰ γὰρ
μάλιστα φερόμενα σφοδρότατα· σφόδρα γὰρ πλῆθος τούτων, οἷς ἂν ἐμποδί-
ζει διὰ τὸ τάχος· ἀλλὰ μὴν καὶ ἐπὶ πλεῖστον πέφυκε φέρεσθαι τὸ διὰ παντὸς
διιέναι μάλιστα δυνάμενον· τοιοῦτον δὲ ἐστὶ τὸ λεπτὸ τὸ ἐνὸν σῶμα· ἀλλὰ μὴν
οὐκ ἄλλη τις πρὸ τοῦ πνεύματος σωματικὴ φύσις τοιαύτη ὥστε ἔχει τὸ λεπτὸν καὶ
ἐπὶ πλεῖστον ἰέναι πεφυκὸς καὶ τὸ σφοδρόν· καὶ γὰρ τὸ πῦρ τό τε φέρεσθαι ταχὺ
ὅταν μετὰ πνεύματος ᾖ· τό τε γὰρ γίνεται φλόξ· ὁ δὲ τοῦτο, οὔτε εὐδιάλυτον
ἀπὸ τῆς κινήσεως τῆς πως διακρίνεσθαι, οὔτε τῆς ὡς ἀναξηραινομένης ἐπιλαμ-
βάνειν· ἀλλὰ πνεῦμα ὅταν τὸ ἔξω πεφυκὸς ἀναθυμιᾶσθαι ἐσωτέρου.
διὰ τοῦτο γὰρ καὶ νυκτερινάς τοῖς πλείστοις γίνεσθαι καὶ μεγίστους τῶν ἀνέμων. ἡ γὰρ
ἀναθυμίασις ὥσπερ ἐκ φρέατος μὲν ἐνθάδε ἂν ἐκχεύουσα, ἐπειδὰν ἐκλίπῃ καὶ παύσα
ἐκεῖ ῥεῖ. διὸ ἢ ἔξω πᾶσα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἢ ἔσω πᾶσα φέρεται. οὐδὲν δὲ
ἄλογον φησὶ γίνεσθαι τινὰς καὶ ἀστρῶν καὶ ἀνέμων ὄντων. ἐπεὶ γὰρ καὶ πλείους ἅμα
ἄνεμοι πνέουσι, δυοῖν ὄντοιν τούτων, ὁ μέν τις ἔξω πνεῖ, ὁ δέ τις ἂν τὸ ῥεῦσαν οὕτως
πνεῦμα τις, καὶ ἀπὸ ποιῆσαι. πλὴν ἀλλ' εἰκότως φησὶ γίνεσθαι τοῦ τοιούτου μέ-
γεθος· τότε τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν αἰτίων αὐτῶν τῶν ποιητικῶν διῃρῆσθαι· τοῦτο γὰρ
δηλοῦν ὅτι ἡ τοῦ καὶ τοῖς ἅμα πνέουσι τοῖς ἀνέμοις μὴ πάνυ γίνεσθαι σφοδρούς·
τότε γὰρ ἐκείνων ἡ ἀρχὴ διῄρηται. λέγει δὲ καὶ νύκτωρ τοῖς πλείστοις τε καὶ μείζους
τῶν ἀστέρων γίνεσθαι· τῶν δὲ γινομένων τῆς ἡμέρας τοῖς πλείστοις πάλιν
πρὶ μεσημβρίαν. οὐκ ἄτοπον τὸ νύκτωρ μάλιστα εἶναι καὶ πρὸ μεσημβρίας· διὰ τὸ
τὸν ἥλιον μάλιστα κατὰ τὰς ὥρας ταύτας ἰσχύοντα καὶ τὴν ἀγαθὴν ἀναθυμί-
ασιν εἰς τὴν γῆν ἐμποδίζοντα αὐτοῦ τῶν πρόσθεν τὴν ἔξω. καὶ νύκτωρ μᾶλλον
διὰ γὰρ τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἡλίου ψυχομένης καὶ πυκνουμένης τῆς ἐπιφανεί-
ας τῆς γῆς, εἰς τὰ ἔσω τῆς ἀρχῆς τῆς ῥύσεως τὸ πνεῦμα καταβαίνει· ὥσπερ ἂν πεπω-
μένης κωλυομένης τοῦ πνεῦμα εἰς τὸ ἔσω διὰ τὸ ἀπὸ τῆς ἔξω πλημμυρεῖ δὲ τὸ καὶ ἐπιχεῖσθαι
μάλιστα δὲ τῶν νυκτῶν πνεύματα τότε γίνεσθαι καὶ πνεῖν ἄρχεσθαι. τότε δὴ ἂν

+

ας τοιούτοις ἡ ἀρχὴ τοῦ πνεύματος μεταβάλλουσα ῥεῖ, ὥσπερ οἱ εὔριποι, ποιεῖ τὰ πά-
θη ταῦτα· καὶ βαλλούσης ῥεύματα ἀθρόα φερομένη, ἰσχυροτέρους σεισμοὺς ποιοῦνται, διὰ
τὸ τοῦ πλείονος χορηγίαν πνεύματος. λέγει δὲ ἰσχυροτάτους γίνεσθαι σεισμοὺς
ἐν τόποις τοιούτοις, ὅσοις ἡ θάλαττα ῥοώδης παράκειται, ἢ καὶ ἔχουσι χώραν ὕπαντρα
τε καὶ πολλὰς ἔχουσι σήραγγας. διὰ τοῦτο γὰρ πλεῖστοι γίνεσθαι σεισμοὶ περὶ τὸν
Ἑλλήσποντον καὶ περὶ τὴν Ἀχαΐαν καὶ Σικελίαν καὶ τῆς Εὐβοίας περὶ τοὺς τόπους τούτους
δηλονότι καθὸ ἡ θάλασσα στενή τέ ἐστιν ἡ περὶ τὸν πορθμὸν καὶ τὰ ἄλλα δὲ
πάντα ὡς εἴρηκε μόνους ἐν τοιούτοις τόποις τὰ ἐναντία θάλατταν. αἰτίαν δὲ τοῦ γίνεσθαι τοὺς
τοιούτους τόπους ἀπέδωκε· σομφὴ γάρ φησι διαυλωνίζειν ὑπὸ τὴν γῆν ἡ θάλασσα
τοῦτ' ἐστὶ διὰ τῶν στενῶν τῆς γῆς καὶ ῥεῖν. τὸ δὲ γινόμενον ἐν τοῖς τοιούτοις τῆς
θαλάσσης καὶ ῥοίας ὑπὸ τοῦ πνεύματος, ὀλίγον προσθεὶς καὶ τὰ θερμὰ
δὲ καὶ τὰ περὶ Αἴδηψον, ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας γεγονέναι λέγει. θερμὴ μὲν γὰρ οὖσα
ἡ γῆ, πλέοσι τοῖς τοιαύταις ἀναθυμιάσεσιν ἔσχεν. ἀπολαμβανόμεναι δὲ,
αὐτὰ καὶ τὰ ὕδατα ὑπὸ τὴν γῆν, θερμὰ πρὸς τὸ ἔξω τὴν γῆν. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ βί-
ας ἐξερρήξαν τὸ πνεῦμα, τὸν μὲν σεισμὸν ἔπαυσε. θερμὰ δὲ ὑπὸ τούτων ἐγένοντο γενο-
μένων καὶ διὰ τὴν αὖ βάθος τῆς γῆς θερμότητα θερμῶν γινομένων τε καὶ εὐδιεστῶν.
λέγει δὲ καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ σείεσθαι σφοδρῶς τοὺς τόπους παρὰ τὰ στενά τε καὶ ῥο-
ώδη θάλασσαν ὡς προείρηκε. τὸ γὰρ πνεῦμα ἐν τοῖς τοιούτοις τόποις γινόμενον
δίκα πίπτον ἐν τῇ γῇ σφοδρόν, τῷ σεισμῷ αἴτιόν ἐστι· σφοδρὸν δὲ γίνεται
διὰ τὴν σφοδρότητα τῆς θαλάσσης. πᾶσα γὰρ ῥοώδης θάλασσα, σφοδρὰς
τὰς καταφορὰς ποιεῖται. διὰ δὴ τῶν στενῶν ἀθρόα φερομένη ἐπιλαμ-
βάνουσα τοὺς τόπους, δι' ὧν ὁ ἄνεμος ἔξω ὁρμᾶ ἀναθυμιάσεως, εἰς βάθος αὐτὸν
ἀπωθεῖ. ὁ δὲ ἀπωσθεὶς καὶ ἀθρόος γενόμενος τῇ βίᾳ κινεῖ σεισμόν, σεισμῶν
περιφερομένων τῇ γῇ καὶ αἱ χῶραι δὲ ὅσαι σομφοὺς ἔχουσι τοὺς κάτω τόπους, πολὺ
ἐν αὐτοῖς τοιοῦτον δεχόμεναι πνεῦμα, τὸ δὲ τῆς εὐρυχωρίας ἐκδέχονται τὴν ῥύσιν
γίνεσθαι τοῦ πνεύματος, μᾶλλον ἀπὸ τοῦ σεισμοῦ κινούμεναι. προστίθησι
δὲ τοῖς προειρημένοις ὅτι ἔαρός τε καὶ μετοπώρου μάλιστα γίνονται σεισμοί.
ἔτι δὲ ἐν ἐπομβρίαις τε καὶ αὐχμοῖς. καὶ ἐν τούτοις πάλιν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.
καὶ γὰρ αἱ προειρημέναι ὧραι, πνευματωδέσταται· τοῦ γὰρ θέρους καὶ τοῦ χειμῶνος
ἐλάττω τὰ πνεύματα. τοῦ μὲν χειμῶνος, διὰ τοὺς παγετοὺς καὶ τὰ ψύχη σβεννύμε(να)

τῶν ξηρῶν ἀναθυμιάσεων· τοῦ δὲ θέρους διὰ τὸ καῦμα ξηραινομένων τε καὶ ἀραι-
νομένων· πάλιν ἐν μὲν τοῖς αὐχμοῖς, πνευματώδης ὁ ἀήρ· αὐχμοῖς γὰρ τὸ πλεῖον
τὴν ἀναθυμίασιν γίνεσθαι τὴν ξηρὰν τῆς ὑγρᾶς. ἐν δὲ ταῖς ἐπομβρίαις,
πλείων τε γίνεται ἡ ἐν τῇ ἀναθυμιάσει ἰκμὰς βρεχομένης τε καὶ τῆς γῆς μᾶλλον
θερμαινομένης ἀτμίζειν. ἀτμίζουσα δὲ, πλείω τότε καὶ τὴν ἐν τῇ ἀναθυμιάσει
ἰσχύν· καὶ ἔτι τῶν πληρουμένων τῶν κοιλοτήτων τῆς γῆς ὕδατος διὰ τὸ πλῆθος
τοῦ ὕοντος στενοχωρουμένην τὴν ταύτῃ ἀναθυμίασιν καὶ εἰς ἐλάσσω ἐλαττουμένην
ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐκβιάζεσθαί τε καὶ κινουμένην οὕτω διὰ τὸ πολλὴν εἰς ὀλίγον τόπον
συνῆχθαί τε καὶ πεπληρῶσθαι ἰσχυρῶς κινεῖν τὴν γῆν πρὸς τὸ πεσεῖν. τοῦ τοιούτου
φησὶ δεῖν ὑπολαμβάνειν τὸ πνεῦμα ταῦτα ποιεῖν, ἃ ποιεῖ καὶ ἐν τοῖς ἡμετέροις σώ-
μασι· ἐν δὲ τοῖς ἡμετέροις σώμασιν ἀναπολαμβανόμενον τὸ πνεῦμα, καὶ τρόμου
καὶ σφυγμῶν αἴτιον αὐτὸ γίνεται· ἔστι δὲ τῶν ἐν γῇ σεισμῶν, ὁ μὲν τρομώδης· ὁ δὲ
σφυγμῷ ἐοικώς· ὡς γὰρ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου σώματος πολλάκις οὐρησάντων
γίνεται τρόμος τις τοῦ σώματος ἀντιμεθισταμένου τοῦ πνεύματος ἔξωθεν εἴσω
ἀθρόον· διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ οὔρου στενοχωρεῖσθαι ἐξωθούμενον, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς γῆς
τοιαύτας ἢ ἔτι τοιαύτας ἀντιμεταστάσεις γινομένας πνευμάτων, τρομώδη ποιεῖσθαι.
ἑξῆς δὲ δείκνυσιν ὅτι μεγάλην δύναμιν ἔχει τὸ πνεῦμα· καὶ ἔστι φλὸξ ἡ λεγομένη.
φέψαλον δὲ λέγει τὸ πεπυρακτωμένον κονιορτὸν καὶ τοῦ γινομένου πυρὸς ἐν
τῇ γῇ τοῦτ᾽ ἐστὶν ὑπὸ τῆς γῆς, αἴτιον εἶναι τὸ πνεῦμα· διὰ γὰρ τὴν στενοχωρίαν βιαζ-
όμενόν τε καὶ κοπτόμενον καὶ εἰς μικρὰ καταδιαιρούμενόν τε καὶ διασπώμενον
ἐκπυροῦσθαι· ῥᾷον γὰρ τὸ ὀλίγον τοῦ ἀθρόου μεταβάλλει τε καὶ ἐκπυροῦται.
ἢ εἰς μικρὰ κερματισθὲν ἅπαν, αὐτὸ τοῦ λεπτότερον διὰ τὴν κίνησιν γινόμενον·
λεπτομερέστερον γὰρ τὸ πῦρ τοῦ πνεύματος· εἶναι δὲ λέγει τεκμήριον τοῦ εἶναι ὑπὸ
γῆν τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γινόμενον περὶ τὰς νήσους, λέγει δὲ τὰς αἰόλου· τούτων
γὰρ ἐμνημόνευσε πρὸ ὀλίγου· ἐν γὰρ ταύταις φησὶν, ὅταν ἄνεμος νότος μέλλῃ πνεῖν
σεσθαι· προσημαίνειν ἦχόν τινα ὑπὸ τῆς γινόμενον ὡς πνέοντος ἀνέμου ἐν τοῖς
τόποις τούτοις· ἐξ ὧν τὰ τοῦ πυρὸς ἀναφυσήματα γίνεται· ὃ γίνεται τοῦ πνεύματος θα-
λάσσης ἤδη πόρρωθεν προωθεῖσθαι ὑπὸ τοῦ νότου· μηδέπω δὲ τοῖς τὰς νήσους
κατοικοῦσι γνωρίμου· ὑπὸ δὲ ταύτης προωθουμένης καὶ ἐπιλαμβανούσης ..
τὸ ἐμπλησθὲν τὸ ποσὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τῇ γῇ εἰς ἀναφυσώμενον ἀπωθεῖσθαι πάλιν

εἴσω καθάπερ ἐπὶ τῆς θαλάσσης· ἀπωθούμενον δὲ εἴσω καὶ κινούμενον τὸν ψόφον
ποιεῖ· ἄνευ δὲ σεισμοῦ ψόφος οὐ γίνεται. διὰ τί ἐν τοῖς ὑπὸ εὐρυχωρίαις,
ἔχει εὐρυχώρους ἐξόδους ἀλλ' ἀσθενῶς αὐτὰς ἠχεῖν ὑπὸ γῆς δὲ τὰ χάσματα ἔξωθεν(?).
ἢ διὰ τὴν ὀλιγότητα τοῦ ὑπὸ τῆς θαλάττης ἀπωθουμένου ἀέρος. τοῦ δὲ τὸ
τοῦ πνεύματος ὑπὸ γῆν κινηθέντος αἴτιον τῶν σεισμῶν ἀναγκαῖον σημεῖον εἶναι φησὶ τὸ γί-
νεσθαι τὸν ἥλιον ἀχλυώδη καὶ ἀμαυρότερον πρὸ τῶν σεισμῶν χωρὶς νέφους.
καὶ τὸ πρὸ τῶν ὀρθρίων σεισμῶν πολλάκις γίνεσθαι ὑπὸ νότον δὲ καὶ λίγης(?) ἀρχομένου
τοῦ πνεύματος τοῦ διαλύοντός τε καὶ διακρίνοντος τὸν ἀέρα ἀνάγκη μέντοι περὶ τοὺς
ὀρθρους καὶ ψῦχος πρὸ τῶν σεισμῶν διὰ τὴν αἰτίαν· ἢ τετάρτην(?) μίαν διὰ τὴν τοῦ
πνεύματος εἴσω παλίρροιαν, ἥτις γίνεται πρὸ τῶν μεγάλων σεισμῶν, παν-
τὸς εἴσω τοῦ πνεύματος ῥέοντος καὶ ὁρμιζομένου· καὶ τὸ ψῦχος δὲ διὰ τὴν θερμὴν
ἀναθυμίασιν εἴσω τρέπεσθαι· θερμὴ γὰρ ἡ ἀπὸ τῆς γῆς ἡ πνευματώδης ἀναθυ-
μίασις· ἀπιούσης δὲ τῆς ἀναθυμιάσεως ἀναφυεῖς οἱ ἄνεμοι, φησὶν εἶναι θερμοί,
τοῦ μὴ ὄντος δ' αὐτοῖς θερμοῖς ἀλλὰ ψυχροὺς εἶναι, τὴν αἰτίαν προστίθησι· διὰ τὸ ἀέρα
τὸ κινεῖν τὸν ἀέρα, οὐδὲ αὐτὸν τῇ αὐτοῦ φύσει ψυχρὸν ὄντα· διὰ δὲ τὸ ἐμπεπλη-
ρῶσθαι πολλῆς καὶ ψυχρᾶς ἀτμίδος γινόμενον τοιοῦτον· ὃ ἐν ἀέρι γε ἐποίησε τὴν
παράθεσιν τοῦ ἐκ στόματος ἐκφυσωμένου πνεύματος· ὃ καθάπερ τὸ θερμὸν ὄν
καὶ γὰρ ἐγγύθεν προσπίπτον τοιοῦτον ὂν διὰ στενοῦ πέμπηται πορρωτέρω,
ψυχρὸν προσπίπτει, διὰ τὸ ἀπωθεῖν τὸν ἀέρα τοιοῦτον ὄντα· ἀπιὸν δὲ ἐστὶ καὶ τὸ
ἐκφυσώμενον θερμὸν εἶναι, ὁμοίως φησὶ τῷ ἐκπεμπομένῳ ὅταν λέγεται(?)
θερμὸν γὰρ τοῦτο. ἀλάζειν δὲ τὸ ἀθλεῖν(?) ἐπεὶ ἡ ἰδίως ἀλάζειν, τὸ τοιοῦτο λαλεῖν(?).
οἷα κεχωσμένου(?) μᾶλλον ἐκφερομένου τοῦ στόματος· διὰ τοιοῦτον γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ ἀλάζειν
ὄνομα. τὸ δὲ ὅτε διὰ στενοῦ τε καὶ πόρρωθεν ἐκφυσᾶται, διὰ ὀλιγότητα οὐ-
χ ὁμοίως ἐπιδηλοῦν θερμὸν ὄν· ὅτι δὲ διὰ τὸν προωθούμενον ἀέρα, τὸ ἐκφυσώ-
μενον πνεῦμα ψυχρὸν προσπίπτει, δῆλον ἐκ τοῦ ἐν τοῖς βαλανείοις θερμότερον
τὸ ἐκφυσώμενον προσπίπτειν ἀέρα· θερμὸς μὲν γὰρ ἐκεῖ ὁ καὶ προωθούμενος θερμὸς
θερμότερος δὲ ἔτι, διὰ τὸ ἀθρόως προσπίπτειν καὶ μετὰ βίας ὡς προελθὼν ὁ μὴ(?).
ὁ ἀνάλογος ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ γίνεται. σαφῆ δὲ τὰ λεγόμενα περί τε τῆς νεφέ-
λης ὡς γραμμῆς ἐκτεταμένης εὐθείας πρὸ τῶν σεισμῶν εἰωθυίας γίνεσθαι· καὶ περὶ
τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ γινομένων ῥηγμίδων(?), ἃς παρέθετο αὔξουσαν(?), τοῦ ὡς αὔξεσθαι

ἔλεγε γὰρ ῥηγμῖνας ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς τῆς θαλάττης γαλήνης οὔσης γίνονται, οὕτω καὶ
τὸ λεπτόν τε καὶ εὐθὺ νέφος τὸ φαινόμενον πρὸ τῶν σεισμῶν ἐν αἰθρίας οὔσης, τοιοῦτον
διὰ νηνεμίαν γίνεσθαι· ῥηγμῖνες δὲ ἕτεροι εἰσὶ τοιαῦται ἀναφέλη· λέγονται δὲ ῥηγμῖνες,
αἱ ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ἐπὶ τῆς τῶν κυμάτων προσβολῆς ἐν τῇ προσκλυζομένῃ ὑπ' αὐτῶν
ἀνωμαλίᾳ γίνεται· λέγει δὲ περὶ τῶν ἐκλείψεων τῆς σελήνης γίνεσθαι σεισμοὺς διὰ
τὴν αὐτὴν αἰτίαν· ὅταν γὰρ ἤδη πλησίον ᾖ ἡ σκιὰ τῆς γῆς ἡ ἀντιφράττουσα ᾖ
ἐπισκοτοῦσα τῷ φωτὶ τῷ ἀπὸ τοῦ ἡλίου προσπίπτοντι πρὸς τὴν σελήνην, ὡς μηδέ
πότε μὲν τέλειον ἐπιλελοιπέναι τὸ φῶς· καὶ τὸ θερμὸν τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ὃ πρὶν παρεῖχεν
ἡ σελήνη τῷ ἀέρι παρὰ τοῦ ἡλίου λαμβάνουσα, ἤδη δὲ διέστη τὴν τοῦ ἀέρος ἀκριβῆ
σκιᾶς μετὰ τὸ ἀπομαραίνεσθαι νηνεμία γίνεται· διὰ γὰρ τὸ ἀποψύχεσθαι τὸν
ἀέρα τῆς τόπου, αὐτὸ μὲν ἀθροίζεται τὸ πνεῦμα δὲ τῷ γῆν, καὶ σεισμὸν πρὸ τῶν ἐκλεί-
ψεων ποιεῖ· ἀποζητῆσαι δ' ἐστὶν, εἰ τῇ τοῦ ἡλίου κινήσει ἡ ἀπὸ τοῦ θερμότης
τοῦ ἀέρος, πῶς ἡ σελήνη λαμβάνει ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητα οὔτε αὐτῇ παρέχουσα,
οὔτε τοῦ μεταξὺ αὐτῆς τε καὶ τοῦ ἡλίου ἀέρος ὄντος πάθη τοῦ· ἀπορῶν δὲ ὅτι γε νηνε-
μίας γίνεσθαι πρὸ τῶν ἐκλείψεων καὶ τὴν αἰτίαν ἀποδιδοὺς τούτου, λέγει γίνεσθαι
πολλάκις καὶ ἀνέμους πρὸ τῶν ἐκλείψεων· ἀρχομένης μὲν τῆς νυκτὸς ἐὰν
ἐκλείψεις γίνοιτο ἕωθεν, μεσονυκτίου τοὺς ἀνέμους· οὐ πάλιν αἰτίαν ἀποδιδοὺς
τὴν αὐτήν· διὰ γὰρ τὸ ἀμαυροῦσθαι καὶ ἔλαττον γίνεσθαι τὸ ἀπὸ τῆς σελήνης θερμὸν
ἐν τῷ ἀέρι, πλησίον οὔσης τῆς φορᾶς ἢ δὴ καθ' ἣν ἡ ἔκλειψις γίνεται, ἀφιεμένη
ἣ πρόσθεν διὰ τὸ πλέον θερμότητα κατεχομένη ἀναθυμίασις, ἀνέμους ποιεῖ.
ἀπορήσαι δ' ἄν τις, πῶς τὸ νῦν λεγόμενον, οὐ μάχεται τῷ προειρημένῳ· τότε μὲν
γὰρ νηνεμίας αἰτίαν γίνεσθαι, τὴν διὰ τὴν γινομένην ἔκλειψιν κινουμένην
ψυχρότητα· νῦν δὲ ἀνέμων, ἢ ὅτι τὸ μὲν πλεῖον ἡ ἀπὸ τῆς σελήνης ἡ θερμότης
ὡς ὑπερέχει τῆς ἀναθυμιάσεως ἢ ἐλλιπεστέρως τοῦ θερμοῦ ἀνίησιν αὐτούς· ὅταν
δὲ ἡ σύμμετρος ἢ ἐλλιπεστέρως, παύει· καὶ οὕτω ποτὲ μὲν νηνεμίαν· ποτὲ
δὲ ἄνεμοι γίνονται, καὶ μὴ πρὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐκλείψεως τήν τε νηνεμίαν
λέγει γίνεσθαι καὶ τοὺς ἀνέμους, ἀλλὰ ἄλλῳ μὲν τοὺς ἀνέμους, ἐν ἄλλῳ δὲ τὴν
νηνεμίαν· πόρρω μὲν γὰρ ἀφεστώσης ἔτι τῆς ἐκλείψεως, καὶ τοῦ θερμοῦ συμμε-
τρίαν ἀνέμους κινεῖ· ἐγγὺς δὲ ἤδη τῆς ἐκλείψεως οὔσης, τοὺς αὐτοὺς τούτους
ἀνέμους ἀθροίζεσθαι ποιεῖ διὰ ψυχρότητα· βουληθεὶς γὰρ δεῖξαι ὅτι καὶ πρὸ

+

τῆς ἐκλείψεως γινομένης διὰ τὴν περίστασιν τοῦ πνεύματος γίνεται· ἔδοξε γοῦν πρὸ τῶν πνευμάτων κινηθέντων τε καὶ ὄντων γινομένας γίνεται· ἀνέμων καταστάντων δ' ἐλάχιστον· καὶ τοῦτο λέγει ὅτι τὸ σημεῖον τὸ μὴ ἀεὶ πάντων· γίνονται δὲ οἱ ἄνεμοι πρὸ τῶν ἐκλείψεων πολλάκις, ἀλλὰ γίνονται γὰρ καὶ ἄνεμοι· ἀπὸ γὰρ ὅτε μαθεῖν, ἐπιλείπειν, τὸ γίνονται γὰρ διὰ μὲν, εἶναι δὲ σεισμοῦ μαθησόμενοι· ἐκλειπόμενης γενομένης ἀπαγγέλλεσθαι, ὅταν ἡ διπλῆ σελήνη ἢ ἀντίφραξις· καὶ μὴ πάντως ὑπ' αὐτῆς ἀπολελοιπὸς τὸ φῶς εἰς τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμὸν ἐν τῷ ἀέρι, ἡσυχίᾳ ἀπομαραίνεται· ἐπὶ δὲ τῆς τῶν ἀνέμων πρὸ τῶν μεσονυκτίου γινομένων ἐκλείψεων, μεσονυκτίου δέ, πρὸ τῶν ὑπὸ τὴν ἕω· καὶ ἐπὶ μὲν τῆς γινομένης, τὰ ἀπομαραίνεσθαι τὸ θερμὸν ἐχρῆτο· ἐπὶ δὲ τῆς γενέσεως τῶν ἀνέμων, τὰ ἀμαυροῦσθαι τὸ θερμὸν ἐπὶ τοσοῦτον ἡ διαμεταξὺ τῆς ἀμαυρώσεως· φησὶ δὲ καὶ ἄλλο τι περὶ τοὺς ἰσχυροὺς σεισμούς, τὸ μὴ εὐθέως μηδὲ ἅπαξ παύεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλείους ἡμέρας μὲν ἂν καὶ ἐπὶ τεσσαράκοντα· καὶ ἐπὶ ἔτη δὲ ὕστερον ἔτι ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις, ἐν οἷς τὴν ἀρχὴν ἐγένετο· αἰτία δὲ τούτων, τοῦ μὲν μεγέθους τοῦ σεισμοῦ τὸ πλῆθος τοῦ πνεύματος· τοῦ δὲ ἐπιμένειν, ἢ τῶν τόπων σχήματα, δι' ὧν αὐτὸ τὸ πνεῦμα ῥεῖ· ὅπου γὰρ ἂν τὸ πνεῦμα διὰ τὸ σχῆμα τοῦ τόπου αὐτὸ ἐντυπίσῃ ὡς μὴ ῥᾳδίως διελθεῖν, μάλιστα τε σείει· ἢ ὅταν ἀποληφθὲν ἐντὸς ἀπολαμβάνηται, τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς δυσχωρίαις τὸ ποιοῦσι τὴν ὑπομονήν, ὥσπερ ὕδωρ ἀνάστατα· οὕτω καὶ τὰ σεισμῶν, ὡς μὴ δύνασθαι πάλιν ἐξωθεῖν ῥᾳδίως· διὰ τὸ ὑπομένειν πνεῦμα ἐντὸς τόπων ὥσπερ ἐν τοῖς τῶν ζῴων σώμασιν οἱ σφυγμοί· γίνονται μὲν ἀπὸ νόσου τινός, οὐκ ἐξαίφνης δὲ οὐδὲ ἀθρόοι παύονται· οὐδὲ ταχέως, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον μειούμενοι μαραινομένου τοῦ πάθους· οὕτω καὶ ἡ ἀρχὴ ἀφ' ἧς ἡ ἀναθυμίασις ἐγένετο τῷ τόπῳ, οὐκ εὐθέως σβέννυται· οὐδὲ ἡ φορὰ ἡ τοῦ πνεύματος ἣ τὸν σεισμὸν ποιοῦσα, ἅπασαν ἀναλώσαι τὴν τοῦ πνεύματος ὕλην, ἀλλ' ὑπομένει τε ἕως ἂν ἀναλωθῇ ἀναγκαῖον γίνεσθαι κινεῖσθαι σεισμὸν καὶ κατὰ τὸν τόπον ἐν ᾧ ὑπελείφθη, ἀλλὰ μὴν ἠρεμαιότερον καὶ μέχρι τοσούτου μένει, μέχρις οὗ καταλείπεται τὸν ἀναθυμιώμενον γίνεται ἢ ὥστε ἐπιδήλως κινεῖν μὴ δύνασθαι· λέγει δὲ καὶ τοὺς ψόφους τοὺς ὑπὸ τὴν γῆν γινομένους τὸ αὐτὸ πνεῦμα ποιεῖν· πρὸ τῶν σεισμῶν δὲ ἁπλῶς ὅτι τε ἔρημον πρὸ ὀλίγου γίνεσθαι, καὶ ψόφους ὑπὸ τοῦ φερομένου πνεύματος ὑπὸ γῆς χωρὶς σεισμοῦ, ἀνέμου γινομένου ὥσπερ τὰς ... νήσοις,

χάσματα

ἑνὶ τῷ λέγει πάλιν προστίθησι γάρ, ὅτι δὲ καὶ ἄνευ σεισμοῦ ἤδη που γεγόνασιν ὑπὸ γῆν, ὥσπερ γὰρ ῥαπιζόμενος ὁ ἀὴρ ὑπό τινος στερεοῦ σφοδρῶς, παντοδαπὴ ἀφίησι τοὺς ποιοὺς ψόφους, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἀπό τε τῶν μαστίγων καὶ τῶν ῥάβδων, καὶ ὁ διὰ τῆς φωνῆς δὲ γινόμενος ψόφος παντοδαπὸς ὢν παρὰ τὰς τῶν πληκτῶν διαφοράς, γίνεται διάφορος, οὕτω καὶ αὐτὸς τύπτει στερεόν· οὐδὲν γὰρ διαφέρει τύπτεσθαι αὐτὸν ἢ τύπτειν· ἐν γὰρ τῷ τύπτειν, τύπτεται, πᾶν γὰρ τὸ τύπτον καὶ αὐτὸ τύπτεται, προάρχεσθαι δὲ λέγει τὸν ἀπὸ τοῦ πνεύματος ψόφον τῆς κινήσεως τῆς γῆς καὶ τοῦ σεισμοῦ· καὶ τοῦτο γινόμενον εἰκότως, διὰ τὸ λεπτομερέστερον καὶ διὰ παντὸς δεχόμενον τὸν ψόφον δέχεσθαι αὐτόν, καὶ τοῦτον ἐν τοῖς τῆς γῆς πόροις ἀθρόα, ὥσπερ τοῦ σείεσθαι τὴν γῆν ἔξω προϊὼν τὸν ψόφον διαδίδωσι καὶ ταχὺ τὸ ἐκεῖ καὶ μέχρι τῶν ὤτων ἀθροίζει· ὅταν δὲ ἔλαττον φησὶν ἢ τὸ πνεῦμα, ἢ ὥστε σεισμὸν ποιῆσαι, πῶς ἔλαττον προσέθηκεν, διὰ γὰρ λεπτότητα. ὅταν γὰρ ᾖ λεπτότερον ὥστε ἐν ταῖς πληγαῖς διηθεῖσθαι διὰ τῆς γῆς καὶ μὴ μένειν· καὶ στενοχωρίαν ποιεῖν ἀθροιζόμενον· διὰ μὲν τὸ ῥᾳδίως διηθεῖσθαι διὰ τῆς γῆς οὐ κινεῖ. διὰ δὲ τὸ προσκόπτειν τοῖς τῆς γῆς ὄγκοις κοιλώμασί τε οὖσι καὶ παντοδαπὰ σχήματα ἔχουσι, παντοδαπὸν ποιεῖ ψόφον, ὥστε δοκεῖν ἐνίοτε, ὡς οἱ τερατολογοῦντες λέγουσι, μυκᾶσθαι τὴν γῆν· ἤδη δέ φησι τότε καὶ ὕδατα ἀναρραγῆναι, γινομένων σεισμῶν, ὥσπερ καὶ πρὸ ὀλίγου εἶπε, περὶ τῶν ἐν Αἰδηψῷ θερμῶν. ἀλλ᾽ οὐ διὰ τοῦτο τὸ ὕδωρ τῆς κινήσεως αἴτιον τῇ γῇ. ἀλλ᾽ ἂν ἐξ ἐπιπολῆς τὸ πνεῦμα βιάζηται τὸ ὕδωρ ὡς ἐπὶ τῆς θαλάσσης, γίνεται ἢ καὶ κάτωθεν τὸ πνεῦμα βιαζόμενον ἀναρρήξει τὴν τῶν ὑπὸ τῆς γῆς ὄντων τῶν ὑδάτων, ὥσπερ [illegible]. γίνεται γὰρ τὸ πνεῦμα καὶ τῶν ὑδάτων τῆς κινήσεως αἴτιον, ὥσπερ καὶ τῶν κυμάτων οἱ ἄνεμοι· ὥσπερ γὰρ τὰ πνεύματα ἐξ ἐπιπολῆς βιαζόμενα τὸ ὕδωρ κινεῖ τε αὐτὸ καὶ ποιεῖ τὰ κύματα, οὕτω πολλάκις ἐν τοῖς σεισμοῖς τὸ κάτωθεν πνεῦμα βιαζόμενον καὶ τὸ ὑπὸ τὴν γῆν κινεῖ ὕδωρ· ὡς γὰρ τὰ κύματα ὑπὸ τοῦ πνεύματος, ἀλλ᾽ οὐ καὶ ἀνάπαλιν κινεῖται, οὕτω καὶ τῶν ἀναρρηγνυμένων ἐν τοῖς σεισμοῖς ὑδάτων τὸ πνεῦμα αἴτιον, ἀλλ᾽ οὐ καὶ ἀνάπαλιν τοῦ πνεύματος, ἐναργὲς δὲ ἐποίησε τὸ λεγόμενον τῇ τῆς γῆς παραθέσει· ἀναβέβληται γὰρ ἐν τοῖς σεισμοῖς πολλάκις γε αὐτή· ὥσπερ καὶ τὸ ὕδωρ ἀναρρηγνύμενον· ἀναφυσᾶταί ἐστιν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν τῆς γινομένης κινήσεως αἴτια ὡς ὕλη· τὸ δὲ πνεῦμα ἐστὶ τὸ κινοῦν.

ὅταν δέ φησιν ἅμα σεισμὸς καὶ κῦμα γένηται, αἴτιος ὑπεναντίος οὐ καὶ τοῦ ἐναυχουμένου ἀλλὰ τοῦ ἐπιπολάζοντος καὶ τῆς θαλάσσης ἐπιπολαζούσης. τοῦτο δή φησι γίνεσθαι ὅταν τὴν τοῦ πνεύματος φορὰν ἤ τις γίνεται ὁ τὴν γῆν σείσας μὴ ποιοῦν πνεῦμα μηδέπω ῥέον ὑπὸ γῆν ἀλλ᾽ ἔξω φερομένην τὴν θάλασσαν ὑπό τινος ἐναντίου πνεύματος κινουμένην, ἐξ ἐναντίας αὐτῷ φερόμενον, ἀπῶσαι μὲν εἰς τοὐπίσω μὴ δύνηται, διὰ τὸ προωθοῦν ἀναγκάζειν αὐτήν· ἵστασθαι δὲ καὶ ἐμποδίζον αὐτῆς τὴν πρόοδον αἴτιον γίνεται τοῦ ἅμα πολλὴν ἀθροισθῆναι. τό τε γὰρ ἡττηθὲν ὑπὸ τοῦ πλήθους τῆς θαλάσσης τὸ ἱστὰν αὐτὴν πνεῦμα, ἀθρόας ἐπιχυθείσης αὐτῆς διὰ τὸ καὶ τὸ ἐπωθοῦν πνεῦμα ἅμα μὲν αἴτιον τοῦ τε κλονισμοῦ καὶ τῆς ἐφόδου καὶ τῆς τοῦ κύματος αἰτίας. ἅμα δὲ τοῦ σεισμοῦ καὶ λέγεται, οὕτως γενέσθαι καὶ περὶ Ἀχαΐαν σεισμόν· τὸ ἅμα καὶ τὴν τοῦ κύματος ἔφοδον τοῦ ἐπικλύζοντος τὰς παραθαλασσίους πόλεις Βοῦράν τε καὶ Ἑλίκην. ἔξωθεν μὲν γὰρ νότος ἔπνει ὁ ἀπωθῶν τὴν θάλασσαν· ἐκεῖ δὲ ἐνθάδε σεισμὸς ἐγένετο, βορρᾶς αὐτὲ ἔπνευσε κινηματίας γενομένης. τουτέστιν ἔρυκτος ἔσω καὶ ὑπὸ γῆν τοῦ ἀνέμου τοῦ βορρᾶ ὑπὸ τοῦ κύματος ἡττηθέντος, ἅμα γέγονε ἥ τε τοῦ κύματος ἔφοδος καὶ ὁ σεισμός. τοῦ αὐτοῦ ἀνέμου ἀμφοτέρων αἰτίου γενομένου. τοῦ μὲν γὰρ κύματος, διὰ τὸ στῆσαι τὴν θάλασσαν καὶ ποιῆσαι πολλὴν ἀθροισθῆναι. τοῦ δὲ σεισμοῦ, διὰ τὸ ἡττηθέντα τοῦτον ὑπὸ τοῦ πλήθους τῆς θαλάσσης, ῥυῆναι κατὰ τῆς γῆς καὶ κινῆσαι. ὁ καὶ ὁ νότος περὶ Ἀχαΐαν τοῦτο πάθος καὶ ποιῆσαι. ἐν γὰρ τῷ νοτίῳ μέρει αἱ κατεριφθεῖσαί τε καὶ κατακλυσθεῖσαι πόλεις. αἴτιον δέ φησι καὶ νῦν τοῦ σεισμοῦ γενέσθαι τὴν θάλασσαν, τῷ μὴ διελθεῖν διαπνοήν, τῶν ὑπὸ τῆς γῆς φερομένων πνευμάτων. ἡ μὲν γὰρ θάλασσα τῷ ὑποστῆναι τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὸ κάτω ῥεῦσαι τὸν κατακλυσμὸν ἐποίησε. τὸ δὲ πνεῦμα ἀθροισθὲν ὑπὸ γῆν τῇ ἀθρόᾳ καὶ βιαίῳ κινήσει τὸν σεισμόν, διωσάμενον καὶ λέγει αὐτὸν ἑτέρου τῶν πνεόντων ἀνέμων. διόπερ τοῦ ὕδατος ἀθροισθέντος ἡττηθὲν καὶ εἰς τὴν γῆν ἀναχωρῆσαν ἐποίει τὸν σεισμόν· ἀλλὰ ἡττηθέντος τοῦ ἑτέρου τὸ πνεῦμα τὸ ἐναπειλημμένον αὐτῇ γῇ ὑπὸ τῆς τοῦ κύματος ἐφόδου διαλύεσθαι ῥᾳδίως ἔξω. κατὰ μέρος δὲ τοὺς τῶν σεισμῶν αἰτίους ἀνέμους ὑπὸ τὴν γῆν ἀθροιζομένους τε κρατοῦντας, ἐπεὶ οἱ σεισμοὶ κατὰ μέρη γίνονται, καὶ χωρία πολλὰ περιωρισμένα καὶ πολλάκις ἀμικρὰ ὥστε, ἄνεμοι δὲ οὐχ οὕτω. διαφορὰς γὰρ οἱ ἄνεμοι καὶ ἐπὶ πολὺ πνέουσι,

τὰς αἰτίας τοῦ τοιούτου. φησὶ δὲ αἰτίαν εἶναι τούτων, ὅτι οἱ μὲν σεισμοὶ ὑπὸ τὴν
ῥέοντος τοῦ ἀνέμου γίνονται. ὅταν γὰρ πρὸς ταῖς οὔσαις ἔν τινι τόπῳ ἀναθυμι-
άσεσιν ὑπὸ γῆν καὶ ἐκ τῶν πλησίον τόπων συνωσθῶσιν εἰς τοῦτον συρρεῦσαι
τότε διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἔξω αὐτῆς γινομένου πνεύματος βίᾳ κινουμένου ὑπὸ τὴν γῆν γίνονται
οἱ σεισμοί. ὁμοίως τοῖς τε αὐχμοῖς καὶ ταῖς ἐπομβρίαις. καὶ γὰρ ἐν ἑκατέρῳ ἑκά-
τερον γίνεται. ὁ μὲν γὰρ αὐχμὸς, τῷ πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ξηρὰν
ἀναθυμίασιν καὶ τὴν ἐκ τῆς γῆς ἐπιοῦσαν αὐτῇ τόποις ξηρὰν ἀναθυμίασιν εἰς
ἐκεῖνον τὸν τόπον συρρυῆναι πάλιν. ἐπομβρία δὲ, ὅταν τὸ αὐτὸ τοῦ τόπου
τῆς ὑγρᾶς τε καὶ ἀτμιδώδους ἀναθυμιάσεως γένηται. οἱ μὲν οὖν σεισμοί,
ὁμοίως δὲ καὶ οἱ αὐχμοὶ καὶ αἱ ἐπομβρίαι, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν γίνονται.
τὰ κατὰ μόρια τῆς γῆς, μὴ δεχόμενα σεσεῖσθαι τῶν πλησίον τῷ παρ᾽ αὐτῶν σεισμῷ
ποιητικὴν ἀναθυμίασιν τὴν ἐκ τῶν πλησίον, εἰς τοῦτον συνερρυηκέναι τὸν
τόπον. οὐκ ἔτι δὲ οἱ ἄνεμοι κατὰ τὸ μόριον γίνονται. ὅτι τῶν μὲν τῶν σεισμῶν
τε τῶν αὐχμῶν καὶ τῶν ἐπομβριῶν, ἐν τῇ γῇ τὴν ἀρχὴν ἔχει τοῦτ᾽ ἐστὶ τὴν ἀνα-
θυμίασιν. διὸ δύναται αὐτὴν καὶ εἰς ἕν τι πᾶσαν συρρεῖν. ὁ γὰρ ἥλιος οὐχ ὁμοίως
ἐπὶ τούτων. λέγω δὲ καὶ τῶν κάτω ἰσχύει ὥστε μεταβάλλειν αὐτάς. ἐπεὶ κἂν
κεῖναι καθόλου ἐγίνοντο τόποις, ἀπὸ τοῦ ἡλίου διεκρίνοντο, οὐκ ἂν εἰς ἓν
ἀθροίζονται. οὐ γὰρ ἂν καὶ ἐν μέρει μικρᾷ τῆς γῆς ἐγίνοντο πολλάκις σεισμοί.
τὰς μὲν τοι μετεώρους ἀναθυμιάσεις, αὐτὸς ἐστὶν ὁ διακρίνων τε καὶ ἀναλύων.
αἳ ὅταν παρὰ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς τούτου φορᾶς τὴν ἀρχὴν λαμβάνωσιν, ἄνεμος ἤδη οὖσαι,
ῥέουσιν ἐφ᾽ ἕτερον μέρος· ἐπὶ μὲν τὸ δεῦρο βορέας· ἐπὶ δὲ τῷδε, νότος, καὶ ἄλλος
ἐπ᾽ ἄλλο τι. ῥέοντες δὲ οὕτως, οὐ λανθάνουσιν ὡς αἱ ὑπὸ γῆν συρρέουσαι
εἰς τοῦτον ἀναθυμιάσεις, ἀλλὰ πᾶς ὁ τόπος δι᾽ οὗ ῥέουσιν ἔχει τὸν ἄνεμον.
ὁ μὲν γὰρ σεισμὸς καὶ ὁ αὐχμὸς καὶ ἡ ἐπομβρία, οὐκ ἔστιν ἢ τῆς ἀναθυμι-
άσεως ῥύσις. ὁ δὲ ἄνεμος καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῆς ἐστὶν ἡ τῆς τοιαύτης ἀναθυμι-
άσεως οὔσης ὑπὲρ γῆν ῥύσις. καὶ οὔτε λανθάνουσιν οὔτε ὑπὸ γῆν ῥέουσαι,
οὔτε ἐν βραχεῖ μορίῳ τῆς γῆς. ἐφεξῆς δὲ καὶ τὰς τῶν σεισμῶν διαφορὰς
λέγει. καί φησιν αὐτῶν τοὺς μὲν βρόμῳ ἐοικέναι· τοὺς δὲ σφυγμῷ. βρόμῳ μὲν,
τοὺς γινομένους ἐπὶ πλάτος τῆς γῆς ὅταν διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ὑπὸ τὴν γῆν
πνεύματος κατὰ τὸ πλάτος ἐκτείνωνται ὑπ᾽ αὐτοῦ, οὕτω καὶ ὁ βρόμος γίνεται

ἐς τὰ πλάτη τὰ μὲν ἀναφερομένου τοῦ πνεύματος· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ εἰς τὸ πλάτος· γίνε-σθαι
δέ φησιν ὀλιγάκις κατὰ τόπους τινὰς σεισμοὺς σφυγμῷ· ἔστι δὲ ἡ κατὰ
σφυγμὸν κίνησις, οὐκ εἰς τὰ πλάγια γινομένη ὡς ὁ τρόμος, ἀλλὰ κάτωθεν ἄνω.
διὸ καὶ ἥκιστα τοιαύτας λέγει γίνεσθαι τοὺς οὕτω γινομένους σεισμούς, ὅτι μὴ ῥᾴ-
διον εἰς τὸ βάθος ἐπὶ τοῦ θᾶσσον οὕτω πολλήν, ὥστε ἀρχῶσαι καὶ ἀναθυμίασιν ἀθροι-
σθῆναι· πολὺ γὰρ πλείων ἡ κατὰ μῆκος καὶ πλάτος τῆς γῆς διάκρισις τε καὶ ἀνα-
θυμίασις γεννωμένη τῆς ἀπὸ τοῦ βάθους· ταύτην μὲν γὰρ καὶ ὁ ἥλιος συνεργεῖ
θερμαίνων μέχρι τοῦ τοῦ τὴν γῆν· τὴν δὲ ἐκ τοῦ βάθους γεννωμένην τε καὶ ἀναφερο-
μένην οὐκέτι. ἐν δὲ τοῖς τοιούτοις σεισμοῖς τοῖς ἐκ βάθους γινομένοις, οἷά ἐστι καὶ
τοῖς σφυγμοῖς, φησὶν ἀναβάλλεσθαι τε καὶ ἐπιπολάζειν πλῆθος λίθων, ὥσ-
περ ἐπὶ τῶν λίκνων· ἡ γὰρ ἐπὶ τούτων ὅταν ἀναβράττηται καὶ ἀνωθεῖ ἐπι-
πολάζει τὰ βαρύτατα. λέγει δὲ καὶ χαλεπωτάτους ἀναιρεῖν τοιούτους σεισμούς·
τὰ παρακείμενα χωρία ὑπὸ τῶν τοιούτων σεισμῶν ἀναστρέφεσθαι τὰ ἄπρος τὰ ἀνα-
βαπτίναι καὶ βραχὺ τὸ βραχέα τέλει. ἧττον δὲ λέγει γίνεσθαι σεισμοὺς ἐν ταῖς νή-
σοις ταῖς ἐν μέσῳ τοῖς πελάγεσιν· ἀεὶ ἀπεπονθέναι τῶν πλησίον ἐχουσῶν
ἤπειρον· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ τῶν προσγείων· αἰτία δὲ τούτου, ὅτι αἱ μὲν ταῖς ἐπον-
τίαις, τὸ πλῆθος τῆς θαλάσσης τὸ περιεχόμενον καταψύχει ταῖς τε ὑπὸ αὐτὴν
καὶ τὰς ἐν τῇ νήσῳ γεννωμένας ἀναθυμιάσεις, ἔτι τε τῷ βάρει ἐπικαθῆ-
κωλύει αὐτῶν τὰς ἐκ συρρεούσας ἐν τῇ γῇ γίνεσθαι, ἢ ἐξ ἧς γεννῶνται.
ἔτι δέ φησι ῥεῖν καὶ κρατεῖσθαι ὑπὸ τῶν πνευμάτων τὸ δὲ καὶ τὴν διαφέρεσθαι.
διὸ οὐ σείονται. οὐ γὰρ τὸ σειόμενον ἠρεμῆσαι πρῶτον, εἰ θούτω σείεσθαι,
ἢ τοῦ τοῦ περὶ τῆς ἀναθυμιάσεως, ἀλλὰ τῆς θαλάττης λέγει. αὐτὴ γὰρ
αὐτῆς ἐκινεῖται ὑπὸ τῶν ἀνέμων, διὸ οὐ σείεται ὑπὸ τῆς ἀναθυμιάσεως·
κινεῖται γὰρ τὰ ἠρεμοῦντα. κινουμένης δὲ τῆς θαλάσσης, οὐδὲ αἱ ἐν αὐτῇ
νῆσοι σείονται. διὰ τοῦτο γὰρ ἐπιφέρει· ὅτι ἐς δὲ πόντου ὅσον οὐκ ἔστι κινεῖσθαι
ἂν ὑπὸ τῆς θαλάσσης ὅλης, ὑπὸ τῆς περιεχόμεναι τυγχάνουσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ
τὸ πολλὴν ἀπέχειν τόπον φησὶ τὴν θάλασσαν, οὐκ εἰς ταύτην αἱ ἀλλαχόθεν
ἀναθυμιάσεις ἀθροίζονται. διὰ μακροῦ γὰρ ἡ σύρροια αὐταῖς γίνοιτ' ἄν.
ἀλλὰ ἐν ταύτῃ τῆς ὑπὸ θαλάσσης γίνοιτο ἂν καὶ συρρέοι εἰς τὴν ἀλλήλων γῆν,
αἱ συρρέουσαι· παρακολουθοῦσι γὰρ αὐταῖς αἱ ἐκ τῆς γῆς. ἢ καὶ ἐν ταύτῃ λέγει,

ἐξ αὐτῆς τῆς θαλάσσης γίνεσθαι ὡς ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως. καὶ ταύτας τῶν
κωλυθῆναι ταῖς συγκρίνεσθαι καὶ τὰς ἐν τῇ γῇ γεννωμένας τῇ ὑπὸ θαλάσσης. τὰς
δὲ ἐπὶ τῆς ἐν νήσοις τῆς ἠπείρου, μόριον εἶναι τῆς ἠπείρου λέγει. ἡ μὲν γὰρ μετα-
ξὺ θάλασσα διὸ ὀλίγη τις οὖσα οὐδὲ μίαν ἔχει δύναμιν ὥστε κωλῦσαι τῶν ἀπὸ
τῆς ἠπείρου γινομένων ἀναθυμιάσεων, ὡς τὰς ἐνταῦθα τὰς πλησίον συρρεῖν :+

Περὶ δὲ ἀστραπῆς καὶ βροντῆς, ἔτι δὲ καὶ τυφῶνος καὶ πρηστῆρος :+
εἰπὼν περὶ σεισμοῦ, τίς τε αὐτῶν ἡ φύσις τε καὶ ὁ τρόπος καὶ διὰ τὴν αἰτίαν γίνονται,
τε περὶ πάντων τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς παρακολουθεῖν. μετὰ τοῦτο ἐπὶ τὸ, καὶ τὸν ὑ-
φηγημένον τρόπον ἀπαντᾶν. περὶ ἀστραπῆς καὶ βροντῆς καὶ τυφῶνος καὶ πρηστῆρος
τε κεραυνοῦ. δεῖν φησὶ καὶ τούτων ἁπάντων τὴν αὐτὴν ἀρχὴν ὑπολαβεῖν, οὐ κατ᾽ ἀλ-
λήλοις μόνον ἢν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς προειρημένοις ἀξιῶν ἅπασι. καὶ δὴ καὶ τού-
τοις μὲν, ἡ γένεσις ἀπὸ τῆς ἀναθυμιάσεως τῆς ἐκ τῆς γῆς ἀναφερομένης εἴτε τῆς
θερμῆς τε καὶ ξηρᾶς, ἢ ἀρχὴ πυρός τε καὶ ἀνέμων καὶ τῆς ὑγρᾶς τε καὶ ψυχρᾶς, ἣ πάλιν
ἐστὶν ἀρχὴ ὑδάτων τε καὶ χιόνος καὶ χαλάζης. ἔτι δὲ πάχνης τε καὶ δρόσου καὶ ἀμ-
φότερα ἐχούσης ἐν αὐτῇ δυνάμεις, οὐ γὰρ ἀποκεκριμένα ἔχει ἀεὶ καὶ κεκριμένη
συνισταμένης ταύτης ὡς νέφος καθάπερ πρότερον εἴρηται. διακρινομένου γὰρ
τοῦ ἐν τῇ ἀναθυμιάσει θερμοῦ καὶ ὡς τὸ ἄνω φερομένου ἢ ὑπολειπομένου,
συνίσταταί τε καὶ ἀνέφει καταβάλλει. ἔτι δὲ μᾶλλον, ἔτι δὲ μᾶλλον πυκνοτέρ-
ας τῆς τῶν νεφῶν συστάσεως γινομένης ὅταν ἐν τῷ τόπῳ γένηται καθ᾽ ὃ μετεωρισθῆναι
ἐπὶ πλέον, ὅς ἐστι ψυχρότερος διὰ τὸ παύεσθαι ἐν αὐτῷ τὰς ἀπὸ τοῦ ἡλί-
ου γινομένας ἀνακλάσεις. ἐπεὶ γὰρ καὶ αἱ τοῖς πρώτοις τοῦ τόπου τὸν τόπον καὶ τὸν
αὐτόθι ἀέρα ψυχρότερον. διὸ καὶ ὅσα αὐτῶν νεφῶν διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἐν αὐτοῖς
ἔτι πλείω θερμότητα ὡς ἀνωτέρω ἀναχθῆναι τὸν τόπον ἔσχατον πέρας ἀθρό-
τερον ἐκεῖνο τοῦ θερμοῦ χωριζομένου, διὰ τὴν τῆς ψυχρότητος πῆξιν
τῶν νεφῶν. πυκνοτέρα καὶ ψυχροτέρα γινομένη ἡ τῶν νεφῶν σύστασις, τὸ ἐγκα-
ταλειπόμενον ἐν αὐτοῖς θερμὸν ἀνωθούμενον ἢ πυκνούμενον, διὰ τὴν ἐγκε-
καγῶ τόπῳ ψυχρότητα πυκνουμένων μετὰ βίας ὡς τὸ κάτω ἀπωθεῖται
τε καὶ ἐκθλίβει. καὶ κατὰ τὸ ἔλαττον οὕτω πυκνὴν παρέχει τὴν ἔξοδον αὐτῷ. καὶ
διὰ τοῦτο, οἵ τε κεραυνοὶ καὶ αἱ νεφίαι καὶ τὰ τοιαῦτα φέρεται κάτω. οὐ τὰ κουφό-
τητα τὴν αὐτῶν φύσιν καὶ τὴν φύσιν ἔχοντα ἄνω αὐτῷ φέρεσθαι θερμά. αὐτὴ γὰρ

αὕτη γὰρ τοῖς τοιούτοις ἡ κατὰ φύσιν φορά· ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀναγκάζονται εἰς τὸ ἐναντίον ὑπὸ
τοῦ συνισταμένου τε καὶ πυκνουμένου καὶ ἐκθλίβοντος τὴν ἐκθλιβεῖσαν φορὰν τοῦ ἐκ-
θλιβομένου κινεῖσθαι· οὕτως γοῦν ἡ δίνη καὶ βάρος ἔχοντα διὰ τὸ κάτωθεν ἐκθλί-
βεσθαι ἄνω φέρεται· οἱ γοῦν ἐκπηδῶντες ὡς ὁρῶμεν τῶν ἐκπυρηνιζομένων φερό-
μενα πολλάκις εἰς ὕψος πολλά. ἀπὸ τούτων δέ, ἐφεξῆς λέγει καὶ πῶς γίνεται.
καὶ τί τὸ αἴτιον τοῖς προειρημένοις τῆς εἰς τὸ κάτω βιαίου φορᾶς. ἡ μὲν γὰρ ἐκκρινομένη
ἐν τῇ ἀναθυμιάσει θερμότης· τουτέστι θερμὴ ἀναθυμίασις, εἰς τὸ ἄνω φέρεται
καὶ διασπείρεται κατὰ φύσιν ἀνεμποδίστως φερομένη· ὅση δὲ τῆς ξηρᾶς ἀναθυ-
μιάσεως θερμότης· τουτέστι θερμὴ ἐναπολαμβάνεται τῇ ψυχομένῃ τε καὶ συνιστα-
μένῃ ἀναθυμιάσει ἄνωθεν μάλιστα· τῷ ἄκρῳ ἀέρι. ἡ καὶ τὸ ἄκρα τὸν περικάμενον
τοῖς νέφεσι ψυχθεῖσα ἀλλ᾽ αὐτή, ἔτι μᾶλλον πυκνουμένων καὶ συνιόντων τῶν
νεφῶν, ἐκκρίνεται ἐξ αὐτῶν μετὰ βίας· κρινομένη δὲ ἐξ ἐκείνου σου μέρους
τοῦ νέφους, καὶ μετὰ βίας φερομένη προσπίπτει τοῖς περιεχομένοις ὑπὸ
τοῦ ψυχροῦ ἀέρος· καὶ ὑπὸ τοῦ πηγνυμένου νέφους πληγὴν ποιεῖ· τῆς δὲ
πληγῆς ὁ γινόμενος ψόφος, βροντὴ καλεῖται. ἀπεικάζει δὲ τὴν πληγὴν τὴν
ὑπὸ τοῦ ἐκκρινομένου ἐκ τῶν νεφῶν θερμοῦ μετὰ βίας διὰ τὴν πύκνωσιν καὶ τὴν
ξιν αὐτῶν τῶν ὑπὸ τοῦ περιεχομένου τε καὶ ὑπὸ ... γινομένων ψυχροῦ.
διὰ τὴν πληγὴν ὁ τῆς βροντῆς ψόφος τοῖς ψόφοις τοῖς ἐν ταῖς φλοξὶ γινομένοις πολλάκις.
ἐφ᾽ οὗ ψόφου οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι γέλως ἐστὶν ἡφαίστου· οἱ δὲ τῆς ἑστίας· οἱ δὲ οὐ
γέλωτα ἀλλ᾽ ἀπειλὴν αὐτῶν τούτων· ἢ τοῦ ἡφαίστου ἢ τῆς ἑστίας· καὶ ἐφεξῆς πῶς
ἐν τῇ φλογὶ ὁ ψόφος οὗτος γίνεται λέγει· ὅταν γὰρ ἡ ἐκ τῶν ξύλων ἐκκρινομένη ἀνα-
θυμίασις, ξηραινομένων αὐτῶν καὶ διαρρηγνυμένων, ἀθρόα καὶ συνεστραμμένη
εἰς τὴν φλόγα φέρηται καὶ γινομένη πληγή, ποιεῖ τὸν προειρημένον ψόφον· καὶ ἐν τοῖς
νέφεσι δὲ οὕτως· ἡ βεβιασμένη ἔκκρισις τοῦ πνεύματος· τοιαύτη γὰρ ἡ ξηρὰ
ἀναθυμίασις προσπίπτουσα καὶ ἐμπίπτουσα τῇ πυκνότητι τῶν νεφῶν· τὴν πληγὴν
τὴν τῆς βροντῆς ποιεῖ ψόφον· καὶ πάλιν ἐχόντων τὴν τάξιν ἐν αὐτοῖς τῶν πλησίον
τε πλησιαζομένων. ὥσπερ μὲν γὰρ τοῦ πυρὸς ἡ ἀναθυμίασις ἡ πυκνὴ καὶ συνε-
στραμμένη ἐστὶν ἡ ἐκκρινομένη καὶ φερομένη πρὸς τὴν φλόγα καὶ τὴν πληγὴν
ποιοῦσα· ἐπὶ δὲ τοῦ νέφους, τὸ μὲν θερμόν ἐστι τὸ ἀνάλογον ὂν τῷ πυρὶ τῷ ἐκκρι-
νομένῳ τε καὶ φερομένῳ· ἡ δὲ ἀναθυμίασις ἡ πυκνὴ πρὸς ἣν πληγὴν τοῦ φερο-

μγ

+

αἱ δὲ τῶν ψόφων διαφοραὶ τούτων γίνονται, παρὰ τὰς τῶν νεφῶν πρὸς τὴν πληγὴν ἀνωμαλίας, ἢ γὰρ πυκνότερα μᾶλλον, ἢ ἧττον ἐστίν· ἢ καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα. καὶ τὰ δὲ τοιαῦτα, ἢ παρὰ τὰς αὐτοῖς νέφεσι κοιλίας· ἔπειτα δὲ κοιλίας, τὰς αὐτὰς τῶν νεφῶν. τὰ μὴ ὁμοίως τοῖς ἐκτὸς πεπυκνωμένα, ἀλλὰ διαλαμβάνοντα τὴν συνέχειαν τῆς πυκνώσεως αὐτῶν. τὴν μὲν οὖν βροντὴν τὸν τοιοῦτόν φησιν εἶναι ψόφον· καὶ γίνεσθαι διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν. τὸ δὲ ἐκπῖπτόν φησι τοῦτο τὸ ἐκθλιβόμενον· καὶ τῇ πρὸς τὰ νέφη πληγῇ τὴν βροντὴν ποιοῦν. τὰ μὲν πλεῖστα ἐκπυροῦσθαι λεπτῇ πυρώσει καὶ ἀσθενεῖ, διὰ τὴν καλουμένην ἀστραπήν; καθὸ γὰρ ἂν τὸ ἐκκριθὲν τοῦτο πνεῦμα ἐκ τῶν νεφῶν ὀφθῇ κεχρωματισμένον τῷ τοῦ πυρὸς χρώματι. καὶ γίνεσθαι μέν φησι τὴν τοιαύτην ἐκπύρωσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐκπτωσιν τὴν ἐκ τῶν νεφῶν, ὕστερον τῆς πληγῆς· ἡ γὰρ βίαιος κίνησις αὐτοῦ καὶ ἡ πληγὴ τῆς ἐκπυρώσεως αἰτία· καὶ πρὸ τοῦ ἔξω τῶν νεφῶν γεγονὸς ὁρᾶσθαι, ἡ πρὸς τὰ νέφη αὐτοῦ πληγή, ἤτοι ἡ βροντή. φαίνεσθαι μέντοι τὴν ἀστραπὴν, πρὸ τοῦ ἀκουσθῆναι τὴν βροντήν, διὰ τὸ τὴν ὄψιν προτέραν τῶν ἰδίων αἰσθητῶν τῆς ἀκοῆς ἀντιλαμβάνεσθαι. αἰτία δὲ τούτου, ὅτι ἡ μὲν ἀκοὴ χρόνου δεῖται πρὸς τὸ τὸν γενόμενον ψόφον ἐλθεῖν πρὸς αὐτήν· πᾶσα γὰρ κίνησις ἐν χρόνῳ. τῆς δὲ ὄψεως ἡ ἀντίληψις, ἀχρόνως γίνεται· οὐ γὰρ τῷ φέρεσθαι καὶ κινεῖσθαι πρὸς αὐτὴν τὰ ὁρώμενα ἀντίληψις αὐτῆς. ἀλλ' αὐτὴ ἡ ποιὰ σχέσις τοῦ τε ὁρωμένου καὶ τοῦ δι' οὗ ὁρᾶται πρὸς τὴν ὁρῶσαν ὄψιν. ἥτις σχέσις ὅτι ἂν τοῖς ὁρωμένοις πρὸς τὴν ὄψιν, ἐν ἴσῳ αὐτὰ ὁρᾶν. καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἐγγύς εἰσι· τὰ δέ, πορρωτέρω· ὡς ἐν τῷ περὶ αἰσθήσεως ἐρρέθη. τοῦ δὲ θᾶττον τὴν ὄψιν τῶν ὁρατῶν ἢ τὴν ἀκοὴν τῶν ἀκουστῶν ἀντιλαμβάνεσθαι· δεικνὺς παρατίθεται γινόμενον ἐπὶ τῶν ἐρεσσόντων τὰς τριήρεις· ἤδη γὰρ ἀναφερόντων ἐκ τοῦ ὕδατος τὰς κώπας ὁ γινόμενος ψόφος ἐν τῇ πρώτῃ ἀφέσει καὶ πληγῇ τῶν κωπῶν ἀκούεται. τότε τῆς ὄψεως πάλαι ἑωρακυίας τὴν κώπην καθιεμένην τε ἐς τὸ ὕδωρ καὶ πλήσσουσαν αὐτό: +

αἴτοι τινὲς λέγουσιν ὡς ἐν τοῖς νέφεσιν ἐγγίνεται πῦρ: + c c

ιπὼν περὶ βροντῆς τε καὶ ἀστραπῆς τὴν δόξαν τὴν αὐτοῦ, τὰς τῶν ἄλλων ἐφεξῆς ἱστορεῖ· καὶ λέγει τινὰς ἡγεῖσθαι πῦρ τι ἐν τοῖς νέφεσιν ἀπολαμβάνεσθαι· καὶ αἴτιον αὐτὸ εἶναι τῆς τε βροντῆς καὶ τῆς ἀστραπῆς· τοῦτο δὲ τὸ πῦρ ἐκπεσεῖν λεγόμενον

μὲν λέγειν εἶναι, τὸ ἐναπολαμβανόμενον ἐν τοῖς νέφεσι μέρος τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων·
Ἀναξαγόρας δὲ τοῦ ἄνωθεν αἰθέρος· ὃ ἐκεῖνος καλεῖ πῦρ· κατενεχθέντα ἄνωθεν κάτω.
ἐς τὸν τόπον ἔνθα τὰ νέφη, ὁ δὲ Ἀναξαγόρας τὸν αἰθέρα, καὶ τὸ κυκλοφορητικὸν σῶ-
μα πῦρ λέγει, ἀπὸ τοῦ αἴθειν ἡγούμενος αὐτὸ οὕτως ὀνομάζεσθαι, ἀλλ' οὐχ ὡς ἀπὸ τοῦ
ἀεὶ θεῖν, ὡς εἴρηται· καὶ ἐν τοῖς περὶ οὐρανοῦ· τοῦτο δὴ τὸ πῦρ τὸ ἐν τοῖς νέφεσιν ἀπολη-
φθὲν οὗτοι μὲν διαλάμψιν ἀστραπὴν εἶναι· τὸ δὲ γινόμενον ψόφον καὶ τὴν σίξιν αὐ-
τοῦ σβεννυμένου ἐν τοῖς νέφεσι βροντήν· ὡς καθ' ἣν φαίνονται τάξιν, οὕτως
γενομένων αὐτῶν· πρώτης μὲν τῆς ἀστραπῆς· δευτέρας δὲ τῆς βροντῆς· ἀπιθ-
ανῶς δὲ ταῦτα, δείκνυσιν αὐτὰ καὶ ἄλλως ἀτόπως λεγόμενα· καὶ πρῶτον μὲν ἀλόγως
φησὶ λέγεσθαι τὸ εἶναι πῦρ τὸ ἐναπολαμβανόμενον ἐν τοῖς νέφεσιν ἐπ' ἀμφο-
τέρων μέν· ἀλογώτερον δὲ ἐπὶ Ἀναξαγόρου τὸ λέγειν τὸ κατασπᾶσθαι τὸ ἀπὸ
τοῦ ἄνωθεν αἰθέρος καὶ διατείνεσθαι· τὸ γὰρ ἄνω πεφυκὸς φέρεσθαι, ὅ φασιν
εἶναι αἰτίαν φέρεσθαι κάτω τε καὶ παρὰ φύσιν· τὴν αἰτίαν ἔδει λέγεσθαι· ἔτι δὲ καὶ
τοῦ τὴν αἰτίαν λέγεσθαι· διὰ τί γίνεται ἡ κατάσπασις τοῦ πυρὸς κατὰ τὸν ὅλον.
ὅταν ἐπινέφελον ᾖ συνεχῶς καταπεμπομένου· συνεχεῖς γὰρ αἵ τε ἀστραπαί· καὶ
αἱ βρονταί· αἰθρίας δὲ οὔσης οὐ γίνεται· λίαν γὰρ τοῦτο προχείρως καὶ εἰκαίως
καὶ ἀνεπισκέπτως λέγεται· ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐπὶ τῆς περὶ ἡλίου ἀκτῖνος λεγόμενον
πιθανόν· τὸ ἐν τοῖς νέφεσι πῦρ τὴν ἀπὸ τῶν ἀκτίνων ἀπολαμβάνειν ἐν αὐτοῖς
θερμότητα· τὸ γίνεσθαι τῆς τε ἀστραπῆς καὶ τῆς βροντῆς αἰτίαν καθὸ προείρηται.
τό τε γὰρ τοῦτο χωρὶς ἐξετάσεως καὶ πραγματείας· τουτέστιν ὡς εἴρηται· ἔσται γὰρ
οὕτως τὸ αἴτιον τῆς βροντῆς τε καὶ ἀστραπῆς· καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ἀποκει-
μένον τε καὶ κεχωρισμένον· καὶ προϋπάρχον ἐν [illegible]· οὐχ ἤδη τότε δὲ καὶ περιεχόμενον
ἐν τῷ νέφει· πλεῖστον δὲ διαφέρει τὸ οὕτως λέγειν· τῶν τε προειρημένων, καὶ τὸ ἀληθές.
ὅμοιον γὰρ τὸ τοῦτο οὕτως γίνεσθαι λέγειν· καὶ ἅτε οἱ τὸ ὕδωρ οἴεται ἕκαστον αὐτῶν
τῆς συγκρίσεως· πρῶτον καθ' ἰδίαν ποιούσης καὶ ἐχούσης, ἃ τὸ οὕτως ἀνακρι-
νούσης· καὶ τὴν χιόνα καὶ τὴν χάλαζαν ἐνυπάρχοντα πρότερον, ὕστερον ἐκ-
κρίνεσθαι· καὶ μὴ τότε γίνεσθαι, ὅτε καὶ ἡ γένεσις αὐτῶν γίνεται ὑπὸ [illegible] τῆς
συγκρίσεως ἐν τῇ αὐτῶν οὕτως ὡς αὐτὸ γίνεσθαι προείρηκεν· ὁμοίως γὰρ
ὡς ἡ χάλαζα καὶ ἡ χιὼν καὶ τὸ ὕδωρ διακρίσεις τινές, οὕτως καὶ ἡ ἀστραπὴ καὶ ἡ βροντὴ
συγκρίσεις. ὥστε τὸ ἕτερα τούτων ἢ τὸ ἐν τῇ διακρίσει ἢ τὸ ἐν τῇ συγκρίσει γίνε(σθαι).

+

ἀλλὰ προϋπάρχοντα ἐπειδὴ ταῦτά φησιν εὔλογον ἔχειν καὶ τὰ ἕτερα. εἰ γὰρ τὰ διακρινόμενα ἐκ τῶν νεφῶν προϋπάρχοντα διακρίνεται καὶ ἐκκρίνεται, καὶ τὰ συγκρινόμενα προϋπάρχοντα ἂν συγκρίνοιτο. ἔτι ἡ ἀπόληψις ἣν λέγουσι τοῦ πυρὸς ἐν τοῖς νέφεσι γίνεσθαι, οὐδὲν ἀλλοιοτέρα ἂν εἴη τῆς γινομένης μεταβολῆς ἐν τοῖς πυκνουμένοις ἐξ ἀέρος ὕδωρ καὶ θερμοῦ ὕδωρ. καὶ γὰρ τὸ ὕδωρ θερμὸν γίνεται ὑπό τε τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ πυρός· ἀλλ' οὐκ ἀπολήψει τὰ τοιαῦτα πυρὸς γίνεται, ἐκπηγνυμένου τοῦ ὕδατος καὶ ψυχομένου ἐκκρίνεσθαι τὸ πῦρ, ὅτι ἐν ἀπολήψει τοιοῦτον αὐτὸ ποιοῦν. ἀλλ' ὅταν σωθῇ καὶ ψυχθῇ, πάλιν τὸ θερμὸν ὕδωρ, οὐδὲ μία φαίνεται πυρὸς ἔκπτωσις γίνεσθαι, ὁποίαν ἐκεῖνοι λέγουσιν ὡς ἐνυπάρχοντός τινος ἐν ὕδατι. ἔπειτα χωριζομένου, διὸ οὐδὲ ἐν ἐκείνοις εὔλογος ἡ ἀπόληψις. καίτοι γε χρῶνται τῷ λόγῳ τοῦ μεγέθους τὴν ζέσιν ποιοῦν τὸ ἐκπιεζόμενον πνεῦμα ὑπὸ τοῦ πυρός. καὶ τοῦτο προστίθησι τοῖς προειρημένοις, ὅτι εἰ τὸ ἀπολαμβάνεσθαι τὸ πῦρ καὶ τοῦ τὸ ἀποσβέννυσθαι ἐν τῷ νέφει ὁ ψόφος, ἔδει κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἐνυπάρχοντος πυρὸς καὶ τὸ ἐν τῇ σβέσει αὐτοῦ πνεῦμα γίνεσθαι καὶ τὸν ψόφον. τοῦτο δὲ λέγοι ἄν, ὡς ἐν τῇ σβέσει τοῦ πυρὸς γινομένου ψόφου διὰ τὸ εἰς πνεῦμα μεταβάλλειν αὐτό. οὐ γίνεται δὲ ὁ ψόφος κατὰ λόγον. πολὺ γὰρ μικρότερον(?) ψόφος γίνεται ἢ ὅσος ἂν ἀπὸ τοσούτου σβεννυμένου πυρὸς ἐγένετο. ἀμφοῖν δὲ τὸ λεγόμενα διὰ σπουδῆς εἶναι, καὶ οὐ τὸ δυνατὸν ἐνυπάρχειν. καὶ ζέσιν καὶ πῦρ δέδεικται ὅτι οὐ δυνατὸν ἐνυπάρχειν, ὅπερ πρότερον ἀναπεπλήρωκεν ἐν ὕδατι(?). τὸ δὲ οὔτε ἐκεῖνοι τὸν ψόφον ζέσιν ποιοῦσιν, ἀλλὰ σβέσιν τοιοῦτον ἂν εἴη. εἰ πῶς ζέσιν γίνεσθαι κατὰ τοῦτο ἐν τῇ τοῦ πυρὸς ἀποσβέσει τε καὶ εἰς πνεῦμα μεταβολῇ. καὶ μὴ δύνασθαι γίνεσθαι τὰ μὴ τὴν ἀρχὴν δύνασθαι ἐνυπάρχειν ἐν τῷ νέφει τὸ πῦρ. ἢ προστίθησιν ὅτι μηδὲ ἐκεῖνοι ζέσιν βούλονται λέγειν γίνεσθαι αἰτίαν τοῦ ψόφου ἀλλὰ σβέσιν. λέγει δὲ καὶ τὴν σβέσιν τῶν ὑπ' αὐτῶν λεγομένων εἶναι μικρὰν ζέσιν. διαφορὰ δὲ αὐτῆς ζέσεως καὶ σβέσεως, ὅτι ἡ μὲν ζέσις κρατουμένου τοῦ ψυχροῦ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ γίνεται, καὶ εἰς πνεῦμα τρεπομένου. ἡ δὲ σβέσις ὅταν κρατῆται καὶ σβεννύηται τὸ θερμὸν ὑπὸ τοῦ προσπίπτοντος αὐτῷ ὑγροῦ τε καὶ ψυχροῦ. καὶ τὴν σβέσιν δὴ μικρὰν ζέσιν λέγει εἶναι. καθὸ γὰρ προσπίπτον τὸ ψυχρὸν τῷ θερμῷ κρατεῖ αὐτοῦ, τὸ μὴ ζέσις. καὶ εἰς πνεῦμα μεταβολὴ γίνεται μέρους τινὸς ἀπὸ τοῦ κρατοῦντος ψυχροῦ ὑπὸ τοῦ σβεννυμένου

πυρός·

ὑπὸ αὐτοῦ ἐμπεριβάλλοντος, καὶ ἐκπνευματουμένου, καὶ οὕτως γινομένου τοῦ ψόφου.
Εἶναι δέ τινας φησὶν οἳ τὴν ἀστραπὴν φαντασίαν τινά φασιν εἶναι, οὐχ ὕπαρξιν. οὐ γάρ τι
πρᾶγμα τί. ὧν εἶναι καὶ Κλείδημον. ῥαπιζομένου γὰρ τοῦ ὑγροῦ ἐν τῇ νεφέλῃ ὑπὸ
τοῦ πνεύματος, γίνεσθαι τινὰ στιλβηδόνα. ὥσπερ ὅταν τις τὴν θάλασσαν ῥάβδῳ τύ-
πτῃ νυκτός· φαίνεται γὰρ ἀποστίλβειν τὸ ἐν τῇ πληγῇ μετεωριζόμενον ὕδωρ. τοιοῦ-
τον δή τι γίνεσθαι καὶ ἐπὶ τῆς ἀστραπῆς. τὸ γὰρ πλησσόμενον ὕδωρ, τοιοῦτον δή τι γί-
νεσθαι ὑγρὸν, καὶ διὰ τὴν πληγὴν τὸν ψόφον τε καὶ τὴν βροντὴν ποιοῦν, ἐν τῇ πληγῇ με-
τεωριζόμενον ἀποστίλβει. καὶ τοῦτο εἶναι τὴν ἀστραπὴν, τὴν ἀπὸ τοῦ μετεωριζομένου
ὑπὸ τῆς πληγῆς ὑγροῦ γινομένην στιλβηδόνα. φησὶ δὴ τοὺς οὕτως λέγοντας, ἀ-
γνοεῖν τοῦ πῶς τὸ στίλβον φαίνεται· στίλβειν οὕτως λέγειν. διὰ γὰρ ἀνάκλασιν τῆς
ὄψεως τὴν γινομένην καὶ ἀπὸ τῶν στιλβεῖν δοκούντων ὑδάτων, πρός τι τῶν λαμπρῶν
φαίνεται στίλβον τὸ ἐν αὐτοῖς ἐμφαίνεσθαι τὸ λαμπρόν. πρὸς δὲ, ἡ ἀνάκλασις
διὸ καὶ νύκτωρ μᾶλλον ἡ τοιαύτη ἀνάκλασις τοῖς στιλβηδόσι. τῷ τῆς ἡμέρας διὰ τὸ
πολύφωτον, ἀδήλως γίνεσθαι τὰς ἐμφάσεις. πλέον γὰρ ὂν τὸ τῆς ἡμέρας φῶς, ἀφανεῖς
ποιεῖ τὰς γινομένας διὰ τὴν ἀνάκλασιν ἐμφάσεις. διὰ τοῦτο γὰρ οὐδὲ ἐπὶ τῆς θα-
λάσσης ἡμέρας οὔσης φαίνεται στίλβον τὸ τυπτόμενον ὕδωρ ὑπὸ τῆς ῥάβδου. μᾶλ-
λον δ' ἔπεται γίνεσθαι νύκτωρ, ὅτε γίνεταί τις τοιαύτη καὶ μεθ' ἡμέραν ἔμφασις, ὡς ἐπὶ τῆς
ἴριδος ἐν τῷ μετὰ τοῦτο βιβλίῳ δείξει. ἡ ἔμφασις ἐκεῖ ἀνυπροσμένον γίνεται ἀλλοῦ
πλησσόμενον. μόνως ἡ τῆς ἡμέρας οὐχ ὁρᾶται. διὸ καὶ αὐτὸς προσέθηκε τὸ πλησσό-
μενον. ὥστε εἰ καὶ ἡ ἀστραπὴ οὕτως γίνεται, ἐδύνατο ὡς αὐτὴν φαίνεσθαι. ἔτι δ' αἱ
μὲν τοιαῦται στιλβηδόνες ἐν τοῖς ὕδασι δι' ἀνάκλασιν γίνονται. οἱ δὲ καὶ δεῖ ἄπου
περὶ ἀνακλάσεως. οὐ δεῖ ἂν εἶναι εἰρηκότες περὶ ἀστραπῆς. οὐ δὲ διὰ πληγὴν ἐγίνετο.
τὴν γὰρ ἀρχὴν διὰ στίλβει τὸ ὕδωρ, οὐ λέγουσι. τὰ μὲν οὖν λεγόμενα περὶ βροντῆς
καὶ ἀστραπῆς, ἀνακεφαλαιοῦται. καὶ τὰ περὶ τούτων εἰρημένα τῷ αὐτῷ. καὶ πρὸ τούτων
παραλέλειπται ἐκ τῶν ἄλλων δόξας, ὧν ἐφρόνει μνημονεύσειν. ἐπεὶ δὲ τὴν αὐτοῦ
δόξαν ἐπικεφαλαιῶν λέγει· τὴν γὰρ αὐτὴν φύσιν εἶναι ἀνέμων τε ἀναγκαῖον σεισμῶν
τε βροντῶν καὶ ἀστραπῶν. ἡ γὰρ ξηρὰ ἀναθυμίασις, ὡδὶ μὲν ἐπὶ τῆς γῆς φερομένη κα-
τὰ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀνενεχθεῖσα, τὴν ἀρχὴν τῆς ῥύσεως λαμβάνει, ἄνεμος ἐστίν.
ὡδὶ δὲ πάλιν ἐν τῇ γῇ φερομένη ὡς ἐκ εἰσρυεῖσα, σφοδρὰ ἐν τῇ κινήσει διὰ στενο-
χωρίαν ποιεῖσθαι, σεισμός. ἐν δὲ τοῖς νέφεσιν ἀποληφθεῖσα, καὶ κατὰ τὴν

+

ἐκ τῶν πεπυκνωμένων καὶ συγκρινομένων ἐκκρίσεως μετὰ βίας, βροντάς τε καὶ ἀστραπὰς καὶ τὰ ἄλλα τὰ τῆς τοιαύτης φύσεως ὅσα γίνεται· περὶ ὧν ἐν τοῖς ἑξῆς ἐροῦμεν: +

+

λεξάνδρου ἀφροδισιέως τῶν ἀριστοτέλους μετεωρολογικῶν, ὑπομνήματος γ':

ερὶ δὲ τῶν ὑπολοίπων ἔργων τῆς ἐκκρίσεως ταύτης: +

ροθέμενος ἐν τῷ πρὸ τούτου βιβλίῳ πρὸς τῷ τέλει εἰπεῖν περί τε βροντῆς καὶ ἀστραπῆς· καὶ τυφῶνος· καὶ πρηστῆρος· καὶ κεραυνοῦ· καὶ τὰς αἰτίας ἀποδοῦναι τοῦ ἅμα περὶ πάντων αὐτῶν τούτων προθέσθαι· τὸ ἀπ' ἀρχῆς τὸ τοῦ τοιούτου ὑποκείμενον ἕν· εἰρηκὼς ἐν τῷ πρὸ τούτου περί τε βροντῆς ὅτι γίνεται τῆς ἐκκρινομένης μετὰ βίας ἐν τοῖς νέφεσι ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως ἐναπειλημμένης συνισταμένων καὶ πυκνουμένων· καὶ ὡς περὶ ἐκπυριζόντων αὐτὴν τῇ πυκνότητί τε καὶ ψυχρότητι· ἐν τούτῳ περὶ τῶν ὑπολοίπων ἔργων τῆς ἐκκρίσεως ταύτης ἀποκρινομένης εἰπεῖν προτίθεται· ταῦτα δ' ἐστὶν ἐκνεφίας τε καὶ τυφῶν· πρηστήρ τε καὶ κεραυνοί· καὶ γὰρ τούτων αἰτία, ἡ τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως μετὰ βίας ἐκ τῶν νεφῶν ἔκκρισις· τὸν δὲ ἤδη ὑφηγημένον τρόπον λέγοντες προσέθηκεν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν προειρημένων ἐν τοῖς πρώτοις δείξας ἔλεγε τὴν ἀναθυμίασιν γίνεσθαι· καὶ ἐξ ἐκείνης ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεως τοῖς μετεώροις, οὕτως δὴ τε ἐπὶ τῶν μελλόντων λέγεσθαι· καὶ πρῶτον γε λέγει περὶ τοῦ ἐκνεφίου· ἐκνεφίαν δὲ λέγουσι τὸ πνεῦμα τὸ ἐξ αὐτῶν τῶν νεφῶν πνέον· ὅθεν αὐτῷ καὶ τὸ ὄνομα: +

τὸ γὰρ πνεῦμα τοῦτο: +

οὗ τελευταῖον περὶ οὗ εἶπε, περὶ βροντῆς τε καὶ ἀστραπῆς λέγων· τοῦτο δὴ τὸ πνεῦμα φησὶ τὸ ἐκ τῶν νεφῶν πυκνουμένων ἐκκρινόμενον· καὶ τὸ μικρὸν μὲν ἐκκρινόμενον τε διεσπασμένως· καὶ μὴ συνεχῆ τὴν γένεσίν τε καὶ ἔκκρισιν ἔχον· ἀλλὰ πολλάκις τε καὶ κατὰ μικρὰ γεννώμενόν τε καὶ ἐκκρινόμενον· καὶ μὴ μένον, ἀλλὰ διαπνέον. τὸ λεπτότερον εἶναι βροντάς τε καὶ ἀστραπὰς ποιεῖ τὸν προειρημένον τρόπον· ἂν δὲ ἀθρόον τε ἐκκρίνηται καὶ πυκνότερον· τοῦτ' ἔστι σωματωδέστερον ὡς μὴ διαπνεῖν· ἀλλὰ διαμένειν· ἀπὸ τῶν δὲ πυκνότερον ἐπαγενικῶν τὸ ἧττον λεπτόν

τό τε οὕτω καλούμενος ἐκνεφίας ἄνεμος γίνεται, πνεῦμα ἐξ αὐτοῦ τοῦ νέφους ῥέον μετὰ βίας· διὰ τὴν ἀθρόαν τε καὶ ταχεῖαν ἔκκρισιν· τὸ γὰρ τάχος τῆς ἐκκρίσεως ποιεῖ τὴν ἰσχύν· δι' ἣν ἰσχὺν βίαιον γίνεται τὸ πνεῦμα· ὅταν γὰρ συνακολουθῇ σὺν τῇ πρώτῃ ἐκκρίσει πολλή τε καὶ συνεχὴς ἔκκρισις, τότε γίνεται τὸ πνεῦμα τοῦτο παραπλησίως ὡς ὑετὸς γίνεται, ὅτε ὅταν ᾖ κατὰ πάλιν τῇ ξηρᾷ ἀναθυμιάσει ἡ ἰκμὰς ἡ ὑγρὰ ἀρχὴν τῆς ἐκκρίσεως λάβῃ· τοῦτο γὰρ εἶπε διὰ τοῦ, ὡς πρὸ ὅταν πάλιν

εἰς τοὐναντίον ὁρμήσῃ: +

παρεχόμενος οὖν ἄμφω δύναμιν μετὰ ταῦτα καὶ κατὰ τὴν ὕλην: +

λων ἐπεὶ τὸ νέφος τῶν πνευμάτων καὶ τῶν ὑδάτων· ὅτι δυνάμει ἐν αὐτῇ τῇ ὕλῃ ἀμφοτέρων ταῦτ' ἐστίν, ἀλλ' οὐκ ἐνεργείᾳ ὅσον ἢ δὴ τοιαῦτα· ὕλη δὲ τὸ δυνάμενόν τι γίνεσθαι, οὐ δύναται· ὅταν δὲ ἀρχὴ γένηται ὁποτέρου οὖν τῶν δύο τῶν δυναμένων ἐν τῷ νέφει ὥστε εἰς αὐτὸ μεταβολὴν γίνεσθαι· ἀκολουθεῖ παρ' αὐτὸ τὸ τῆς αὐτῆς φύσεως ὂν ἐν τῷ νέφει, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ μεταβάλλειν δυνάμενον· ὁποτέρας δ' ἂν ἀναθυμιάσεως ᾖ πλεῖον ἐν τῷ νέφει, ταύτης ἀρξαμένης μεταβάλλειν ἀκολουθεῖ καὶ τὸ λοιπὸν αὐτῆς συμμεταβάλλειν· καὶ γίνεται ἂν μὲν ἡ ὑγρὰ πλεονάζῃ, μεταβολῆς τινος εἰς ὕδωρ γινομένης, καὶ ἀρχῆς τοιαύτης, ὑετὸς συνεχής τε καὶ πολύς· ἂν δὲ ἡ ξηρὰ τοιαύτη ᾖ, τὸ ἐπακολουθοῦν τῇ πρώτῃ τοῦ πνεύματος ἐκκρίσει πνεῦμα συνεχές τε καὶ πολύ, ἐκνεφίας· ἐκ τοῦ νέφους ἐκκρινόμενον μετὰ βίας, ἀθρόον πνεῦμα καὶ φερόμενον: +

ὅταν δὲ τὸ ἐκκρινόμενον πνεῦμα: +

περὶ τοῦ ἐκνεφίου, ἐφεξῆς περὶ τυφῶνος λέγει· ὅς ἐστι πνεῦμα εἱλούμενον κυκλοβία· καὶ μετὰ τοῦ σχήματος τούτου φερόμενον κάτω· γίνεσθαι δὲ τοῦτό φησιν ὅταν ἐκ τοῦ νέφους ἐκκρινόμενον πνεῦμα ἑτέρῳ νέφει ἀντιτυπήσῃ· καὶ κωλυθῇ ἐπ' εὐθείας ἀναχυθῆναι παραπλησίως· ὡς ὅταν ἐκ πλατέος τόπου εἰς στενόν τι ἀγόμενος συρρέῃ ὁ λίθων ἔχον τὴν διέξοδον· πολλάκις γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ φορᾷ τοῦ πνεύματος ἀπωθεῖσα ἡ ἀρχὴ τοῦ πνεύματος ἢ διὰ τὸ μὴ ἔχειν διέξοδον· ἢ καὶ διὰ τὸ μὴ ἀντικεῖσθαι πρὸ αὐτοῦ· ἢ καὶ διὰ τὸ ἀντιπνεῖν ἄλλο τι πνεῦμα, κύκλον καὶ δίνην ποιεῖ· τὸ μὲν γὰρ αὐτῇ βαῖνον αὐτὸ εἰς τὸ πρόσθεν, αὐτὸ προϊέναι κωλύει· τὸ δὲ ἐπιρρέον ὄπισθεν ἐπωθεῖ τε καὶ κωλύει αὐτοῦ τὴν ἐπ' εὐθείας ἐπὶ τούτῳ, ὅθεν ἡ ἀναγκαία φορά· ἀναγκαῖον δὴ αὐτὸ εἰς τὸ πλάγιον τῶν ἐφ' ἃ κωλύεται φέρεσθαι ἀναχυθῆναι· ὡς πρὸς ἣν ἀρχή, οὕτως ἀεὶ καὶ τὸ ἐχόμενον καὶ μετ'

τὴν ἀρχὴν ἕπεσθαι ἐκείνῳ· ἕως ἂν ἡ ἀρχὴ ἀνακάμψασα τοῦ φερομένου πνεύματος,
συναφθῇ τῷ ὄπισθεν φερομένῳ, καὶ ἐπακολουθοῦντι τῷ ἀνακάμπτοντι· καὶ γένηται ἐν·
τοῦτο δὲ γίνεται τὸ σχῆμα κυκλικόν· οὐ γὰρ ἡ κίνησις μία τῷ συνεχής τε ἀνάγκη καὶ ἐπὶ
συνεχοῦς, τοῦτο καὶ αὐτὸ ἀναστρεπτικὸν εἶναι. αἵ τε δὴ ἐπὶ τῆς γῆς γινόμεναι δῖναι οὕτως·
γίνονται δὲ καὶ ἐν τοῖς νέφεσιν· ὁμοίως μὲν ἀλλήλαις γινόμεναι, κατὰ τὴν ἀρχὴν
δὲ διαφέρουσαι· ὅτι αἱ μὲν, ἐπὶ γῆς· αἱ δὲ, ἐν τοῖς νέφεσιν ὁμοίως κατὰ τὴν ἀρχήν.

ἀλλήλοις σῶμα ἀπετέλεσαν· τοιοῦτον γὰρ ἡ δίνη: +

λέγω ὅτι ὡς περὶ ἐκνεφίας γίνεται: + c

λέγων ὡς εἴρηται τοῦ ἐκνεφίου αἴτιον ἐστὶ συνεχὴς ἡ ἐκ τοῦ νέφους ἔκκρισις τοῦ πνεύματος
γινομένη, ποιεῖ τὸν ἐκνεφίαν ἄνεμον συνεχῆ· οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ τυφῶνος τῇ πρώτῃ
ἐκκρίσει τοῦ πνεύματος ἐπακολουθεῖ τὸ συνεχές· καὶ ἐφεξῆς τοῦ νέφους οὐ δυνα-
μένου τοῦ πνεύματος διὰ πυκνότητα τοῦ νέφους ἐκκριθῆναι καὶ ἀθρόως ἀπαντῶν.
ἀλλὰ σὺν αὐτῷ καὶ τοῦ νέφους συνεφέλκοντος τε· καὶ στρέφεται μὲν κύκλῳ τοῦτο διὰ
τὴν ἀρχομένην αἰτίαν· κάτω δὲ ἐπιφέρεται· διὰ τὸ ἐπὶ τὸ κάτω τὴν ἔκκρισιν
τοῦ ἐκ τοῦ νέφους τοῦ πνεύματος αἰτεῖσθαι καθὸ πυκνοῦται τὰ νέφη, ἀνάπαλιν
ἐντεῦθεν καὶ τὴν ἔκκρισιν γινομένην τοῦ πνεύματος φέρεσθαι κάτω διὰ τὴν βί-
αν τῆς μὲν τοιούτου ἐπὶ τὴν λέξιν· δοκεῖ δὲ ἔμπαλιν εἰρῆσθαι· οὐ γὰρ καθὸ πυκνοῦται
τὸ φερόμενον, κατέχεσθαι δυνατὸν ἐκκρίνεσθαι τὴν τοῦ νέφους πύκνωσιν· οὐ μὴν οὕτως ἔχει· οὐ γὰρ
τῇ ἐκκρίσει τοῦ πνεύματος ἡ πύκνωσις ἀκολουθεῖ τοῦ νέφους· ἀλλὰ ἔμπαλιν
τῇ πυκνώσει τοῦ νέφους, ἡ τοῦ πνεύματος ἔκκρισις· τοῦτο γὰρ ἐν τοῖς πρώτοις δέδεικται: +

ἀλλ' ὅταν δὲ ἂν ἀχρωματίζεσθαι οὖν τοῦτο τὸ πάθος, τυφὼν ἄνεμος: + c

εἰπὼν περὶ τυφῶνος πῶς γίνεται, νῦν διαφορὰν λέγει τυφῶνος καὶ πρηστῆρος· ὅτι
μὲν γὰρ ἡ τὸ πνεῦμα τὸ οὕτως κινούμενον μὴ κεχρωσμένον πυρώδει χρόᾳ· ὅποτα
τε ἢ ἀστραπή· πρηστὴρ προσειπεῖν, τυφὼν καλεῖται· οἱ δὲ ἐκνεφίας ἄπεπτοι· οὐ γὰρ τέλε[ι]
διακεκριμένον οὐδὲ ἀπολελυμένον ἐπαύξει τοῦ τὸ πνεῦμα τοῦ νέφους ἐκκρίνεται
ὡς ἐπὶ τοῦ ἐκνεφίου· ἀλλὰ συνεφέλκει καὶ τοῦ νέφους διὰ τὸ μηδέποτε πεπέφθαι
ὥστε δύνασθαι χωρίζεσθαι τὸ ἕτερον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου· βορείοις δὲ οὐ γίνεται τυφών· τοῦ-
τ' ἐστιν ὅταν ψύχος ἢ καὶ χιόνες, οὐ γίνεται τυφών· οὔτε ἐκνεφίας· διὰ τὸ τοῦτο μὲν
εἶναι πνεῦμα· τὸ δὲ πνεῦμα ξηρὰν εἶναι καὶ θερμὴν ἀναθυμίασιν· ἥτις ὑπό τε
τῆς χιόνος καὶ τοῦ πάγους αὐθὶς ἀρχομένη, σβέννυται· τοῦ δὲ κρατεῖν τὴν ὑγραντι-

τε ψυχρᾶν· τότε τοὺς τῆς αὐτῆς ἀναθυμιάσεως σημεῖον· ὅτι νιφετὸς καὶ τὸ βόρεια καὶ
ψυχρὰ εἶναι τὰ ὕδατα· οὐ γὰρ ἂν ἦν ταῦτα· μὴ ἐπικρατούσης τῆς ψυχρότητος: +

ἵνα δ' ἡ μὲν οὖν τυφῶν, ὅταν ἐκνεφίας γενόμενος: +

Typho

ια τοῦτον τὸν τυφῶνα τοῦ ἐκνεφίου χωρίζει· πάλιν οὖν κατὰ τὴν τῆς κινήσεως διαφορὰν
μόνην· ἀλλὰ μάλιστα καὶ κατὰ τὴν τοῦ πνεύματος· τὸ γὰρ συνεφελκόμενον πνεῦμα
ἐν τῇ ἐκκρίσει· καὶ αὐτὸ τὸ νέφος διὰ τὸ μὴ δύνασθαι αὐτοῦ ἀπολυθῆναι, τυφῶν· ἀπο-
λελυμένον δὲ καὶ καθαρώτερον πνεῦμα ὁ ἐκνεφίας· ὅταν γὰρ ἐκνεφίας γινόμενος
ἄνεμος μὴ δύναται ἀπολυθῆναι τοῦ νέφους· ἔστι δὲ ἡ τοιαύτη ἔκκρισις τυφῶν· ὅταν
διὰ τὴν ἀντιπερίστασιν κυκλοφορῆται, καὶ οὕτως στρεφόμενον, ἕλικα ποιοῦν ἐπὶ τὴν
φέρηται· τῷ μὴ δύνασθαι καθαρῶς ἀπολυθῆναι τοῦ νέφους συγκατάγον τό, καὶ διά-
νοδον τὸ νέφος ἀναγκάζει κινούμενον· καὶ διὸ δὴ ἐπειδὰν ἐκπνέει, τοῦτο ἀεὶ κινεῖ
τὰ ἐμπίπτοντα, τοῦτο ταμιεύει· τῷ δὲ κυκλῷ κινεῖσθαι καὶ βιαίως κινούμενα φέρειν τὸ
στρέφον κινεῖ, διὸ καὶ πολλάκις στρέψας ἀνατρέπει τῆς γῆς ἢ τῆς θαλάττης,
ἀναφέρει ἐς ὕψος τὸ διέξοδον μὴ σχῇ, ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάλιν ἀνακάμπτων· διὸ
ἐκ μὲν τῆς θαλάττης, πολλάκις μὲν ὕδωρ ἀναρπᾷ· ἤδη δέ που καὶ πλοιά-
ριον ἐμετεώρισε μεταλαβὼν τῇ δίνῃ· ἐκ δὲ τῆς γῆς καὶ λίθους· καὶ ἄλλα τινὰ
μετεωρίζει· ἤδη δὲ καὶ ζῷα· τὰ δὲ ἀναφερόμενα ὑπ' αὐτοῦ, ὀλίγον μετεωρι-
σθέντα καταφέρεται πάλιν ξηρότερα γινόμενα διὰ τὴν ξηρότητα τοῦ ἀναγον-
τος αὐτὰ πνεύματος: +

ταν δὲ κατασπώμενον ἐκπυρωθῇ: +

Prester

ὅταν φησὶ τὸ προειρημένον πνεῦμα φερόμενον οὗ προειρήκαμεν τρόπον κατασπώμενον
ἐκπυρωθῇ· ὅπερ γίνεται ἐν τῇ κινήσει· λεπτοτέρου τοῦ πνεύματος γενομένου· καὶ πε-
φθέντος, ἀλλὰ μὴ ὥσπερ ἐπὶ τοῦ τυφῶνος ἀπέπτου φερομένου, τότε πρη-
στῆρα καλεῖται· καὶ διὸ οὕτως ὀνομάζεται, προστίθησι· ὅτι γὰρ τὸν πλησίον ἀέρα

ἀβρασμῷ ἐκπιμπρῇ τῇ πυρώσει καὶ χρωματίζειν: +

ἂν δ' ἐν αὐτῷ τῷ νέφει πολὺ καὶ λεπτὸν ἐκθλιφθῇ πνεῦμα, τοῦτο γίνεται κεραυνός: +
περὶ τυφῶνος καὶ πρηστῆρος, λέγει νῦν περὶ κεραυνοῦ· φησὶ δὴ τὸν κεραυνὸν
γίνεσθαι μὲν ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως τῆς αὐτῆς· ὡς καὶ τὰ προειρημένα κατὰ ταύ-
της ὅταν ἐκ τῶν νεφῶν ἐκκρίνηται· γίνεσθαι δέ φησι τὸν κεραυνόν· ὅταν μὲν ἐν αὐτῷ τῷ
τῷ νέφει πολὺ καὶ λεπτὸν ἐκθλιφθῇ πνεῦμα· ὁ μὲν γὰρ τυφὼν καὶ πρηστήρ, ταχύτερ

ἔχον

τὴν ἐκνεφίαν· ὁ δὲ κεραυνὸς, οὐ τοιαύτην· ἀλλὰ λεπτοῦ πνεύματος ἐστὶν ἐκνεφίας. διαφέρει δ᾽ οὖν ὁ δὲ ἐκνεφίας, τῆς τὰς βροντάς τε καὶ ἀστραπὰς ποιούσης· ὅτι ἐκείνη μὲν κατὰ μικρὰ καὶ σποράδην· καὶ ἐκ διαλειμμάτων γίνεται· ὁ δὲ τῶν κεραυνῶν διαφέρει μὲν ἀπ᾽ ἐκείνης καὶ τῇ λεπτότητι· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῷ πλήθει. ὁ γὰρ ἐκ τῶν νεφῶν ἐκνεφίας τοῦ τοιούτου πνεύματος καὶ μετὰ βίας ἔκθλιψις· ὁ γίνεται διὰ τὴν πύκνωσιν ἐκείνων, καὶ ψυχρότητα, κεραυνὸς γίνεται· ὃς ἐὰν μὲν λίαν ᾖ λεπτὸν τὸ πνεῦμα, οὐδὲ ἐπικαίει τούτοις προσπίπτει· καὶ ἔστιν οὗτος ὁ κεραυνὸς ὃν οἱ ποιηταὶ ἀργῆτα καλοῦσιν· ἐὰν δὲ ἧττον λεπτόν, ᾖ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκπυρινόμενόν τε καὶ φερόμενον ἐπικαίον φέρεται· τὸν τοιοῦτον οἱ ποιηταὶ κεραυνὸν ψολόεντα καλοῦσιν· ὁ μὲν γὰρ ἀργὴς καλούμενος διὰ τὴν λεπτότητα ταχέως φερόμενος, φθάνει διιὼν διὰ τούτων οἷς ἂν ἐμπέσῃ πρὸ τοῦ ἐπικαῦσαι αὐτὰ καὶ μελᾶναι πρὸς τὴν ταχεῖαν διέξοδον αὐτοῦ· ἅμα μὲν τοῦ ταχέος τῆς κινήσεως· ἅμα δὲ τῆς λεπτότητος συντελούσης· ὁ δὲ ψολόεις καλούμενος, βραδύτερος φερόμενος, τῷ μὴ ὁμοίως εἶναι λεπτός· χρώννυσι μὲν τὰ εἰς ἃ ἐμπίπτει· οὐ μὴν καίει· φθάνει γὰρ διελθεῖν πρὸ τοῦ καῦσαι· διὰ τοῦτο δὲ τινὰ ἀξιόλογα· καὶ τὰ μὲν στερεά τε καὶ πυκνά· καὶ ἀντιτυπεῖ κεῖσθαι ἀπὸ τοῦ κεραυνοῦ ἐμπεσόντος εἰς αὐτά· τὰ δὲ μὴ ἀντιτυπῆ, ἀπαθῆ μένει· ἤδη γοῦν ἀσπίδος τὸ μὲν χάλκωμα διὰ τὴν ἀντιτυπίαν ἐχωνεύθη· τὸ δὲ ξύλον ἀπαθὲς ἔμεινε· τῷ ταχέως διηθεῖν διὰ τοῦ τοῦ πνεύματος, καὶ ἐν πίθοις δὲ ἐμπεσὸν, ξύλινα μὲν αὐτὰ ἐποίησεν ἀναλωθῆναι τὴν κρωσσίδα, αὐτὰ δὲ οὐκ ἔκαυσεν. ὧν τε αὐτῶν μετὰ τὸ ... φησὶ τὸ εἶναι πνεῦμα τὸν κεραυνόν, ἀλλ᾽ οὐχ ὡς οἴονταί τινες στερεὰ καὶ λίθος· ὅτι πνεῦμα πεπυρωμένον ἐστὶν ὁ κεραυνός, ἀναγκαῖον καὶ ἐκ τῶν ὁρωμένων συλλογίζεσθαι, καὶ ἱστορεῖ ὡς ἔφη αὐτοῦ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν Ἐφέσῳ ἐμπρησθέντος· καιομένου γὰρ αὐτοῦ κατὰ πολλά, ἀποσπᾶσθαι τὰς φλόγας· καὶ καθ᾽ αὑτὰς χωρὶς φέρεσθαι· ὁ γὰρ καπνὸς καιόμενος ἐστὶν ἡ φλόξ· πνεῦμα δὲ ὁ καπνός· ὥστε πνεῦμα καιόμενον ἡ φλόξ· τοιοῦτον δή τι καὶ ὁ κεραυνός· ὁ δὲ φησὶν οἴεσθαι δεῖν καὶ συνακολουθεῖν τοῖς κεραυνοῖς πνεῦμα. τεκμήριον ἀπὸ πυρωτὸν δῆλον ὅτι ἐπεὶ καὶ ὁ κεραυνὸς αὐτὸς τὸ πνεῦμα· διὰ τοῦτο γὰρ μὴ δὲ ὁρᾶσθαι τὸ πνεῦμα φησί· τῷ ἀχρώματον εἶναι· σημεῖον δὲ τοῦ πνεῦμα προηγεῖσθαι τῶν κεραυνῶν παρέχεται, τὸ τούτοις οἷς ἂν ἐμπίπτειν

μένην κινεῖσθαι πρὸ τῆς πλήξεως· λέγεται δὲ καὶ τὰς βροντὰς οὕτω τῷ ψόφῳ διϊστᾶσαι τὰ δοκεῖ διΐστασθαι ἀπ' αὐτῶν. ἀλλὰ τὸ ἐκκρινόμενον πνεῦμα ἐκ τῶν νεφῶν τοῦτο καὶ ποιοῦν τὴν πρὸς τὰ νέφη πλῆξιν ἐμπῖπτον τῇ πλήξει τὴν διάστασιν αὐτῶν ποιεῖν. λέγεται δὲ τὸ πνεῦμα καὶ τὰς βροντὰς τὰς διαστάσεις τινῶν ποιοῦν τῇ πλήξει ἢ μικρά τινα καὶ ἐπεὶ καὶ ἐν αὐτῷ ἄλλο τοῦ τῶν κεραυνῶν: +

Περὶ δὲ ἅλω καὶ ἴριδος τί τε ἑκάτερον, καὶ διὰ τίνα αἰτίαν γίνεται: +

εἰπὼν ἐν τούτοις περὶ ἐκνεφίου τυφῶνός τε καὶ πρηστῆρος καὶ κεραυνῶν, προτίθεται εἰπεῖν περὶ ἅλω τε καὶ ἴριδος, καὶ παρηλίων τε καὶ ῥάβδων· τί τέ ἐστιν ἕκαστον αὐτῶν· καὶ τί τὸ αἴτιον τῆς γενέσεως αὐτῶν. τοῦ δὲ πάλιν ἅμα περὶ τούτων λέγειν προστίθεσθαι τὴν αἰτίαν, ἀπέδωκεν εἰπών· καὶ γὰρ ταῦτα γίνεται πάντα διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας ἀλλήλοις· ὥσπερ γὰρ ἐκείνων καὶ πάντων μία καὶ ἡ αὐτὴ ἡ αἰτία τε καὶ ἀρχή· διὸ καὶ τὸν περὶ ἐκείνων ἐποιήσατο λόγον ἅμα. ἐκείνων μὲν οὖν ἡ ἐκ τῶν νεφῶν ἔκκρισις τοῦ πνεύματος· τούτων δὲ ἀνάκλασις ὡς ἐρεῖ τε καὶ ἐδίδαξε. πρῶτον δὲ τὰ δὲ παθήματα αὐτῶν καὶ τὰ συμβαίνοντα ἑκάστῳ αὐτῶν φησὶ δεῖν λαβεῖν· ὅπως ᾖ γνώριμα. τίνα δὲ παθήματα αὐτῶν καὶ συμβαίνοντα αὐτοῖς ἀπεδήλου δι' ὧν ἐφεξῆς λέγει. τῆς μὲν γὰρ ἅλω πολλάκις ὅλον κύκλον φαίνεσθαι φησίν, ἀλλ' οὐχ ὥσπερ τμῆμα κύκλου ὡς ἐρεῖ περὶ τῆς ἴριδος. ἔτι γίνεσθαι συμβαίνει τὴν ἅλω περί τε ἥλιον καὶ σελήνην, καὶ τὰ λαμπρὰ τῶν ἄστρων. ἔτι δὲ ὁμοίως νυκτὸς καὶ ἡμέρας, γίνεσθαι δὲ αὐτὴν καὶ μεσημβρίας καὶ δείλης. ἕωθεν δὲ ἔλαττον καὶ περὶ δύσιν· ἔοικε δὲ οὕτω τὴν δύσιν δείλην εἰρηκέναι. ἀλλὰ τὴν μετὰ τὴν μεσημβρίαν ὥραν τὴν πρὸ τῆς δύσεως· ἤδη μεταφερομένου τοῦ ἡλίου. ἔτι δὲ τῆς ἅλω κύκλον φαίνεσθαι πολλά, τῆς ἴριδος οὐδέποτε κύκλον λέγει γίνεσθαι· ἀλλ' οὐδὲ μεῖζον ἡμικυκλίου τμῆμα. ἐπιδύοντος μὲν καὶ ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου, ἐλάχιστον μὲν κύκλου. μέγιστον δὲ αὐτῶν ἁψίς· τουτέστι περιφέρεια φαίνεται ἡ ἶρις. ὃ δὲ μηδέποτε μεῖζον ἢ ἡμικυκλίου φαίνεσθαι· δύοντος δὲ καὶ ἀνατέλλοντος, μὲν ἐστὶ διαφαινόμεναι ἁψῖδες. ἀλλὰ ἐλαχίστων κύκλων· ἐπὰν ἀνατέλλοντος τε δύοντος ἡλίου. μόνον ἡμικύκλια φαίνεσθαι τῆς ἴριδος· καὶ τοῦτο τὰ ἐλαχίστων κύκλων· ὡς ἂν καὶ τὰ φαινόμενα τῆς ἴριδος ἡμικύκλια ᾖ ἀπὸ τούτων κύκλων τμήματα τῶν τῶν μειζόνων κύκλων. αἰρομένου δὲ αὐτοῦ τοῦ ἐς ὕψος

δὲ προϊόντος ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἐλάττονα μὲν ἡμικυκλίου τὴν ἀψῖδα φαίνεσθαι.
μείζονος δὲ τμῆμα κύκλου. ἔτι καὶ ἄλλο περὶ ἴριδος ἱστορεῖ. τὸ μετὰ μὲν τὴν μετοπω-
ρινὴν ἰσημερίαν ἐν ταῖς βραχυτάταις ἰσημερίαις. τουτέστι τοῦ χειμῶνος πάσης ἡμέρας ἶριν
συνίστασθαι δύνασθαι. ἐν δὲ τῷ θέρει μὴ συνίστασθαι περὶ μεσημβρίαν. ἔτι ἱστορεῖ
δύο ἅμα ἴριδας. πλείους δὲ μὴ συνίστασθαι. τρίχρω δὲ ἑκατέραν αὐτῶν φαίνεσθαι.
τουτέστι τὰ τρία ἔχουσα χρώματα ἑκατέραν. καὶ ταῦτα ἀμυδρότερα δὲ ἐν τῇ ἐκτὸς
περιεχούσῃ φαίνεσθαι αὐτά. καὶ ἀνάπαλιν κείμενα κατὰ τὴν θέσιν, τουτέστι
τὸ ἐξ ἐναντίας. καὶ λέγει πῶς ἀνάπαλιν. τῆς γὰρ ἐντὸς τὴν πρώτην περιφέρειαν καὶ μεί-
ζω τὴν φοινικὴν ἐχούσης, ἡ ἐκτὸς τὴν ἐλαχίστην περιφέρειαν καὶ ἔγγιστα
κειμένην τῆς ἐκτὸς περιφερείας τῆς ἐντὸς ἴριδος ἔχει καὶ αὐτὴ φοινικήν. ἀνάγει δέ
φησι τὰ τρία χρώματα ταῦτα τῆς ἴριδος σχεδὸν μόνα ἅπερ οἱ γραφεῖς αὐτοῖς
οὐ δύνανται ποιοῦσι γὰρ ἕνα χρώματα καὶ αὐτοί, ἐκ μίξεως ἄλλων καὶ κράσεως
χρωμάτων. τὰ δὲ τῆς ἴριδος οὐχ οἷόν τε ἀπὸ τῶν ποιούντων αὐτοῖς μεμῖχθαι.
τίνα δὲ ἐστὶ τὰ τῆς ἴριδος τρία χρώματα, ἐδήλωσε λέγων. τὸ δὲ φοινικοῦν
τε πράσινον καὶ ἁλουργόν· οὐ γίνεται μεμιγμένων. ἡ δὲ ἶρις ταῦτα ἔχει τὰ χρώματα.
ἐπειδὴ καὶ τὸ ξανθὸν πολλάκις φαίνεται ἐν τῇ ἴριδι χρῶμα, προσέθηκε.
τὸ δὲ μεταξὺ τοῦ φοινικοῦ καὶ τοῦ πρασίνου πολλάκις φαίνεται ξανθόν. καὶ ἡ φαν-
τασία ὅτι περὶ τῆς ἴριδος λέγει προηγουμένως ὥσπερ τὴν αἰτίαν. λέγει δὲ ἐφε-
ξῆς καὶ τὰ τῶν παρηλίων τε καὶ ῥάβδων πάθη. καὶ τὰ συμβεβηκότα αὐτοῖς. λέγει
δὲ τούς τε παρηλίους καὶ τὰς ῥάβδους γίνεσθαι μὲν ἀεὶ περὶ τὸν ἥλιον. διὸ νύκτωρ
μὴ γίνεσθαι. γίνεσθαι δὲ αὐτὰ ἐκ πλαγίου, ἐδήλωσεν. οὔτε γὰρ ἄνωθεν καὶ ὑπὲρ
τοῦ ἡλίου γίνονται. οὔτε κάτωθεν καὶ ὑπ' αὐτόν, ὡς παρ' ἄλλως. οὔτε ἐξ ἐναντίας.
τουτέστιν οὐδὲ ἐπὶ τὰ ἐφ' ἃ φέρεται ἢ ἀφ' ὧν φέρεται. τουτέστιν οὔτε πρὸς
τὴν ἀνατολήν, οὔτε πρὸς τὴν δύσιν. ἀλλ' ἢ ἐκ τῶν νοτίων ἢ ἐκ τῶν βορείων αὐτοῦ γινόμε-
νοι μερῶν. τὰ γὰρ αὐτοῦ τοῦ ἐκ πλαγίου παρέπεσθαι αὐτῷ, ἕως ἂν ᾖ. ἔτι φησὶ γίνεσθαι
τὰ προειρημένα ἢ ἀνιόντος καὶ προϊόντος ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν τοῦ ἡλίου, ἢ πάλιν
καταφερομένου ἐπὶ δυσμάς. τὰ δὲ πλεῖστα πρὸς δυσμαῖς ὄντος ὡς κατὰ τὴν με-
σημβρίαν. καὶ μετεωρίζοντος μὴ γινομένων αὐτῶν. ἢ ἀπό τε σπανίως, ὡς ἱστορεῖ
ἐν Βοσπόρῳ ποτὲ γενέσθαι. δύο γὰρ παρηλίους συνανασχόντας τῷ ἡλίῳ διαμεῖναι
ἕως δυσμῶν, οὐκέτι δ' ὁ ἥλιος πανταχοῦ. καὶ οὐ μὲν Βοσπόρῳ μόνῳ ἦν, διὰ τοῦ θέρους

τε τὰ προειρημένα· πανταχοῦ γὰρ τοῦτο γίνεται κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀνάκλασιν· ἡ δὲ
οὐχ ὁμοίως γίνεταί τε καὶ φαίνεται· πανταχοῦ τε γὰρ ποιᾶς σχέσεως τῆς ὄψεως πρὸς –
τε τὸ ἔσοπτρον· ὃ νέφος ἐστὶν ἢ τι ἄλλο· καὶ πρὸς τὸν ἥλιον ἵνα ἡ ἀνάκλασις γίνηται,
ἡ τοιαύτη σχέσις, οὐ πάντοτε οὐδὲ πανταχοῦ ὁμοία· πάντων δὲ τούτων τὸ αἴτιον, τὸ τὴν
ἐναλλάττεσθαι πάντα τὰ γὰρ ἀνακλάσεις· ἡ δὲ διαφορὰ αὐτοῖς, κατά τε τὸν τρόπον τῆς
ἀνακλάσεως, καὶ κατὰ τὰ ἐφ' ὧν γίνεται· ἱστορεῖ δὲ περὶ τῆς ἴριδος, ὅτι ἀπὸ μὲν ἡλίου
γνώριμον τὸ γίνεσθαι αὐτήν· νύκτωρ δὲ καὶ ἀπὸ σελήνης γίνεται μέν· διὰ δὲ τὸ σπα-
νίως γίνεσθαι· ἔλαθε γὰρ πλείους ὑπὸ τὸ ἂν ἰδεῖν ἵνα στῇ ἡ νύκτωρ ἶρις· καὶ τοῦτο τα-
πάντα συμβαίνει τοῦ μηνός· ἐν γὰρ τῇ πανσελήνῳ μόνῃ, καὶ τότε ἀνατελλούσης
ἢ δυνούσης, οἷόν τε γίνεσθαι μόνον· ἔτι δὲ ἀμαυρότερα τὰ χρώματα γίνεται
τῆς νυκτός· διὰ δὴ ταῦτα οἱ ἀρχαῖοι οὐδ' ὅλως ᾤοντο γίνεσθαι· τοῦ δὲ σπανίως
γίνεσθαι σημεῖον παρέθετο· τὸ ἐν πεντήκοντα ἔτεσι δὶς ἐντετυχηκέναι γεγονυίᾳ:+
κέκλασθαι μὲν οὖν ἡ ὄψις ἀνακλᾶται ὥσπερ καὶ ἀφ' ὕδατος, οὕτως καὶ ἀπ' ἀέρος:+ c
ὑποφέρεται μὲν τῇ δόξῃ τῇ διὰ ἀκτίνων ἐκχύσεως ὁρᾶν ἡμᾶς λεγούσῃ· καθά
φασιν οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων, ἡ δόξῃ καὶ ἀκόλουθός ἐστι καὶ ἡ διὰ ἀνακλάσεως τῶν
αὐτῶν τούτων ἀκτίνων ὁρᾶν ἡμᾶς πάντα τὰ δι' ἐμφάσεως ὁρώμενα λέγουσα·
οὔτε ἄρα ἀπὸ τῆς ὄψεως ἀκτῖνας τινὰς ἐκχεομένας καὶ προσπιπτούσας τοῖς –
ὁρατοῖς, τοῦ ὁρᾶν αἰτίας ἡμῖν οἷόν τε γίνεσθαι· οὔτε τὰς αὐτὰς ταύτας ἀνακλω-
μένας ἀπὸ τῶν κατόπτρων· καὶ πάντων τῶν διὰ τοιούτων ὁρωμένων ἐπὶ τὸ ὁρώ –
μενον τῶν αἰτίαι πάλιν ἡμῖν παρέχειν τοῦ τοῦτο ὁρᾶν τῆς τῶν ἀκτίνων ἀνα –
κλάσεως πρὸς ἴσας γινομένης γωνίας· ὅτι γὰρ ἀδύνατα ταῦτα, ἐδείχθη
ἐν τοῖς περὶ τοῦ πῶς ὁρῶμεν· ὧν καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς ἐμνημόνευσε·
δείκνυσι γὰρ αὐτὸ τὰ μὲν εὐθέως ὁρώμενα ὁρᾶσθαι οὐ δι' ἀκτίνων· ἀλλὰ τῷ
τὸ μεταξὺ τοῦ τε ὁρωμένου καὶ τῆς ὄψεως διαφανὲς ὑπὸ τοῦ ὁρωμένου χρώ –
ματος πάσχειν· καὶ μεταδιδόναι τοῦ τοιούτου πάθους τῇ ὄψει· οὕτω καὶ αὐτῇ διαφανεῖ.
τὰ δὲ κατὰ ἀνάκλασιν ὁρᾶσθαι δοκοῦντα ὁρᾶσθαι τῷ πρῶτον ἐν τοῖς ἐνόπτροις
τε καὶ ἐνόπτροις εἶναι τὴν τοῦ ὁρωμένου ἔμφασιν γίνεσθαι· διὰ τοῦ μεταξὺ δια –
φανοῦς· εἶτα ἀπὸ τούτου πάλιν ἤδη καὶ ἐπὶ τὴν ὄψιν διὰ τοῦ διαφανοῦς πάλιν τοῦ –
μεταξύ, τοῦ τε ἐνόπτρου καὶ τῆς ὄψεως· ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ὅτι ἐπὶ τῷ λόγῳ διαφέρει,
ἢ τὴν ὄψιν λέγειν ἀπὸ τοῦ κατόπτρου ἀνακλωμένην πρὸς ἴσας γωνίας· ὅτι τὴν ὑπὸ

+

τῷ τοιαύτην ἀνάκλασιν τυχεῖν τὸ ὁρατὸν οὗ πρὸς τὴν ὄψιν τοῦ ὁρῶντος αὐτό· ἢ αὐτὸ τὸ —
ὁρατὸν διὰ τὴν ποιὰν σχέσιν πρὸς τὸ κάτοπτρον· διὰ τοῦ μεταξὺ διαφανοῦς πα—
ρόντος ἐμφαινομένου ἐν ἐκείνῳ τοιούτῳ ὄντι διαφανεῖ· ὡς μὴ μόνον παρέχειν τὸ ἀπὸ
τοῦ χρώματος δύνασθαι οὕτως ὡς διαδίδοσθαι τὴν ἀπ' αὐτοῦ ποιότητα ἄλλῳ διαφανεῖ
ἀλλὰ καὶ φυλάττειν δύνασθαι ἐν ἑαυτῷ τὴν ἔμφασιν διὰ λειότητά τε καὶ στιλπνότητα.
ὡς ἀπ' αὐτοῦ πάλιν τὸ μεταξὺ αὐτοῦ τε καὶ τοῦ διαφανοῦς παρέχειν ὡς ἀπὸ κεχρωσ—
μένου τῆς δόξης τῶν αἰτίων· καθὼς μελημένη τε οὔσῃ· καὶ τοῖς μαθηματικοῖς
ἀρεσκούσῃ προσχρῆται· διὸ μέλλων λέγειν περί τε παρηλίων καὶ ῥάβδων· ἔτι δὲ
ἅλω τε καὶ ἴριδος· ἃ πάντα δι' ἐμφάσεως ὥσπερ καὶ τὰ κάτοπτρα ὁρᾶται· πρῶτον περὶ
ἀνακλάσεως λέγει· ὅτι γάρ φησιν ἡ ὄψις ἀνακλᾶται ὥσπερ ἀφ' ὕδατος, οὕτως
καὶ ἀπ' ἀέρος· καὶ παρὰ τῶν τῶν ἐχόντων λείαν τὴν ἐπιφάνειαν· ἐκ τῶν ὀπτικῶν
δεῖ λαμβάνειν· ἐν ἐκείνοις γὰρ ὑπὸ ἀνακλάσεως ὑπὸ τῶν μαθηματικῶν
λέγεται λόγος· ἀπό τινων τε καὶ πῶς γίνεται· καὶ πρὸς τὰ πῶς ἔχοντα θέσεως.
ἀλλὰ καὶ ὅτι τῶν κατόπτρων ὅσα πρὸς τὴν αἴσθησίν ἐστιν ἀδιαίρετα, ἐν τούτοις
τῶν δι' αὐτῶν ὁρωμένων τὰ χρώματα μόνον οὐκ ἔτι δὲ καὶ τὰ σχήματα ἐμ—
φαίνεται, τῶν πάντων σχῆμα πρὸς αἴσθησιν ἐν ἀδιαιρέτῳ τε καὶ διαληπτὸν ἐστὶ μέρει.
τὰ δὲ τοιαῦτα κάτοπτρα, ἀδιαίρετα πρὸς αἴσθησιν· ἐπεὶ ὅσῳ ἐμφαίνεσθαι τέ
τε ἐν τούτῳ ἀναγκαῖον τε καὶ κατόπτρῳ· ἀδύνατον δὲ τὸ σχῆμα ἐμφαίνεσθαι διὰ
μικρότητα, λείπεται τὸ χρῶμα μόνον· τοῦ τὰ γὰρ τὰ ἐμφαινόμενα τῶν ὁρω—
μένων ἐν τοῖς κατόπτροις· ἁπάντων δὲ ἐν τοῖς μικροῖς κατόπτροις τὸ χρῶμα
μόνον ἐμφαίνεσθαι τῶν ὁρωμένων, ἐφεξῆς περὶ τοῦ ἐμφαινομένου ἐν τοῖς
κατόπτροις λέγει, χρώματος ποδαπὸν ἐμφαίνεσθαι· ὅτι δὲ λαμπροῦ ὄντος
τοῦ ὁρωμένου, οὐ τοιοῦτον δείκνυσι τὸ κάτοπτρον· ἀλλ' ἢ τῷ μίγνυσθαι τῷ τοῦ
κατόπτρου χρώματι τὸ ἀπὸ τοῦ ὁρωμένου οὐκέτι λαμπρὸν αὐτὸ τὸ ὂν λαμπρόν.
ἢ καὶ διὰ τὴν τῆς ὁράσεως ἀσθένειαν ἀλλοίου χρώματος φαντασία δι' αὐτοῦ
γίνεται· οἰκεῖον δέ φησιν εἶναι τὸν περὶ τούτων λόγον τῷ περὶ αἰσθήσεως καὶ ἐν ἐκεί—
νοις δεδεῖχθαι· λέγει δὲ περὶ τούτων ἐν τῷ περιγραφομένῳ περὶ αἰσθήσεώς τε καὶ αἰ—
σθητῶν εἰρῆσθαι ὑπ' αὐτοῦ· διὸ δή φησι τοῖς μὲν, ὡς δεδειγμένοις τε καὶ δεῖ /
χρῆσθαι τοῖς περὶ τῶν ἀνακλάσεων· τοῖς περὶ τῶν κατόπτρων· τοῖς περὶ τῶν χρω—
μάτων· τὰ δὲ, λέγειν· τῶν τὰ δὲ ἔστι περὶ ὧν προύθετο· καὶ πρῶτόν γε περὶ τῆς ἅλω

ποιεῖται τὸν λόγον· καὶ ζητεῖ περὶ τοῦ σχήματος αὐτῆς διότι καὶ κύκλος· καὶ διὰ τί περὶ αὐτὸν τὸν
ἥλιον ἢ τὴν σελήνην· ἢ τι ἄλλο τῶν ἄστρων γίνεται· ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῖς ὑπὲρ κεφαλὴν φέρεσθαι ἐπάνω, ἢ ἐκ-
πλαγίων· φαίνεσθαι δέ φησι τὴν ἀνάκλασιν τῆς ὄψεως ἐν τούτοις ἀπὸ τῆς συνισταμένης
ἀτμίδος εἰς νέφος· μετὰ τὸ ἀνενεχθῆναι ἂν ἡ σύστασις αὐτῆς ὁμαλή τε καὶ λεπτομερὴς
συνισταμένη τύχῃ· τοιαύτης τηρούσης αὐτῆς, ἂν ὑποφερόμενον αὐτῆς ἄστρον τι τῶν
λαμπρῶν· ἢ ἥλιος ἢ σελήνη τύχῃ· τὸ μὲν κατὰ τὴν κάθετον τοῦ ὑποφερομένου σώ-
ματος καὶ τὸ ἄνω συνεχὲς διακρινόμενον, μακρότερόν τε καὶ λεπτότερον γίνεται μέχρι
τινὸς τῆς τοιαύτης προϊούσης ἐν αὐτῇ κινήσεως· τὸ δ' ἐντεῦθεν, οὐδὲν τοιοῦτον πά-
σχει· μένει δὲ ὥσπερ ἐστίν· ἐξ οὗ δὴ πάντῃ περὶ τὴν κάθετον τοῦ τοιούτου συμβαίνοντος
διὰ τὴν ὁμαλότητα τοῦ νέφους κύκλον ἀναπαῦον τὸ πέρας τοῖς ἀπείκως διακρι-
νομένης ἀτμίδος, ἀφ' οὗ τὸ ἐπέκεινα· πάλιν ὁμαλὸν μὲν συνεστηκός· ὁ μάλιστα τὸν
τε μικρομερές, ὥσπερ ἔχει καὶ μικρὰ κάτοπτρα παρὰ τὴν τοῦ κύκλου περιφέρειαν, ἴσχει·
πρὸς ἃ κατὰ μὲν τὰς τῆς ὄψεως ἀνακλάσεις ἀγομένας, ἡ ὄψις προσπεσοῦ-
σα ἀνακλᾶσθαι δοκεῖ πρὸς τὸ ἄστρον, τὴν τῆς ἅλω φαντασίαν ποιεῖ· καὶ τὸ δὲ τὸ ἀληθὲς
τὸ φῶς τὸ τοῦ ἄστρου προσπίπτον τοῖς προειρημένοις κατόπτροις· ἐπεὶ γὰρ ἐπὶ τὴν
ὄψιν τὴν ὁρῶσαν ἀνακλασθέντες καὶ διαδοθεῖσι, ποιεῖ τὴν φαντασίαν τῆς ἅλω·
ἐν γὰρ τοῖς εἰρημένοις κατόπτροις διὰ μικρότητα τοῦ χρώματος ἔμφασις γίνεται
μόνον· καὶ ἡ μὲν Ἀριστοτέλους δόξα περὶ τῆς ἅλω ὡς ἐπὶ κεφαλαίων τοιαύτη, ἐπι-
κολουθῆσαι αὐτῷ καὶ Ποσειδώνιος, πάντων σχεδὸν τῶν ἄλλων οὐ κατὰ ἀνάκλασιν
ἀλλὰ κατὰ ἀνάκλασιν τῆς ὄψεως ἀγομένων, ὡς ἐπὶ τῶν δι' ὕδατος ὁρωμένων ἢ
ὑποτίθεσθαι γὰρ σφαιροειδὲς καὶ κοῖλον τὸ νέφος· ἐπεὶ γὰρ τὸ ὑποκείμενον ἄστρον
αὐτοῦ κατὰ τὸν κύκλον φασὶ διεστῶτας μένον ἐν αὐτῷ ὁρᾶσθαι· ἀλλ' ὅτι μὲν αἱ τοιαῦ-
ται δόξαι περὶ τῆς ἅλω ψευδεῖς, ἱκανῶς ὁ διδάσκαλος ἡμῶν Σωσιγένης περὶ ὄψεως
ἔδειξεν· ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἄπωθεν γίνεσθαι τὴν ἀνάκλασιν ἀπὸ τῆς συνισταμένης
ἀτμίδος εἰς νέφος ἂν ὁμαλή τε καὶ μικρομερὴς συνισταμένη τύχῃ· καὶ χρώμενος
τὴν κατὰ ἀνάκλασιν τῆς ὄψεως ὁρᾶν λέγοι ἂν τὰ τοιαῦτα δόξῃ· τὸ ἀπὸ τῆς τοιαύ-
της συστάσεως τὴν τῆς ἅλω φαντασίαν γίνεσθαι συνίστασθαι· λέγει δὲ τὴν μὲν σύστασιν τοῦ
νέφους· ἀφ' οὗ ἡ ἅλω σημεῖον ὕδατος εἶναι· δῆλον γὰρ ὅτι συνίσταται τὸ νέφος
τὸ τοιοῦτον καὶ πυκνοῦται· καὶ πλατυνόμενον μᾶλλον· τὴν δὲ μάρανσιν αὐτοῦ εὐ-
δίας· μαραίνεται γὰρ δηλονότι ὑπὸ τοῦ θερμοῦ τε καὶ ξηροῦ τοῦ ἐν αὐτῇ ἐπικρα-
τοῦντος.

τῆς δὲ διασπάσεως τοῦ πνεύματος, ἢ ἤδη παρόντος πνεύματος ἐστὶν ὑφ' οὗ τὸ νέφος καὶ ἡ τοιαύτη σύστασις διασπᾶται. διὰ τοῦτο δέ φησι καὶ σημεῖα γίνεσθαι τὰ χρώματα. τὰς τοιαύτας τὰς ἀναθυμιάσεις καὶ ἅλω τὰς συνισταμένας ὡς ὕδωρ μεταβαλόντος ἤδη τοῦ νέφους τοῦδε. τοῦ διασπωμένου τῆς ἅλω ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἐκλυομένου τοῦ ἤδη. καὶ δὲ ἐπὶ δὲ ἢ μὴν παρόντος γίνεσθαι, σημεῖον παρέθετο τὸ τὸν ἄνεμον ἐκεῖθεν γίνεσθαι ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς διασπάσεως τοῦ νέφους καὶ ἡ ἐπικράτησις. εἰπὼν δὲ πόθεν, καὶ ἀπό τινος ἡ ἀνάκλασις ἡ ποιοῦσα τὴν ἅλω, μετὰ τοῦτο τὴν αἰτίαν ἀποδίδωσι τοῦ περὶ τὸ ἄστρον αὐτὸ φαίνεσθαι τὴν ἅλω. ἀλλὰ μὴ ὡς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, ὡς ἀνακλᾶται ἡ ὄψις ἀπὸ τῆς ἀχλύος τῆς συνισταμένης ὡς προείρηται καὶ ὅτι περὶ τὸν ἥλιον [illegible]. ἢ δηλονότι τῶν ἄλλων τι ἄστρων περὶ ἃ ἡ ἅλως καὶ αὐτὴ γίνεται, οὐ πρὸς τὸν ἥλιον ἀπ... ἀλλὰ περὶ τὸν ἥλιον. ὅτι ἀπὸ τοῦ περὶ αὐτὸν ὄντος νέφους ἐπ' αὐτὸν ἡ ἀνάκλασις. καὶ τὸ μὲν τὸ ἀληθὲς κυκλικὸν ὄντος τοῦ κατὰ τὸ κατὰ κάθετον τοῦ ἄστρου μέρους τοῦ νέφους οὐ λεπτότερον γέγονεν καθὼς προείρηται. καὶ τὸν κύκλον λεπτυνόμενον τὸ νέφος πέπαυται. ἀπὸ τοῦ ἔχοντος τοῦ νέφους σύστασιν τοιαύτην δὴ ὁμαλῆ τε μικρομερῆ, πανταχόθεν ὁμοίως ἡ ἀπὸ τοῦ ἄστρου ἀνάκλασις ἐπὶ τὴν ὄψιν διὰ τῆς ἐμφάσεως τῆς διὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ τὸ πρῶτον γίνεται. καὶ διὰ δὲ τοῦτο ἀνακλᾶται. ὧν χρὴ τοῦτο πανταχόθεν ὁμοίως τῆς ἀνακλάσεως ἐπὶ τὸ ἄστρον γινομένης, ἀπὸ τοῦ περικειμένου νέφους αὐτῷ, ἀνάγκη κύκλον ὅλον κληρον γίνεσθαι, ἢ τμῆμα καὶ μέρος κύκλου ποιεῖν, ἂν μὴ πανταχόθεν τὸ νέφος τοιοῦτον ἔχει καὶ τὸ πρῶτον. ἀλλά που παραλλάσσοι. ἢ διὰ σύστασιν ἢ διὰ παχύτητα. ἢ διὰ ἀνωμαλίαν ἢ διὰ λεπτότητα. οὐ γὰρ ἂν ἡ ἅλως κύκλος. ἀλλ' ἡ κύκλος ἢ τμῆμα κύκλου. πανταχόθεν δὲ ὁμοίως ἀνακλωμένης, ἀνάγκη κύκλον εἶναι ἢ κύκλου μέρος: +

ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον αἱ ἴσαι κλασθήσονται ἐπὶ κύκλου γραμμῆς: +

ἀπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ σημείου πρὸς, ὃ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· τὰ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἀπό τινος μεγέθους κλωμένας εὐθείας, ἐὰν πλείους ὦσιν ἴσας εἶναι, τάς τε ἀπὸ τοῦ σημείου πρὸς τὸ μέγεθος ἀφ' οὗ ἡ ἀνάκλασις πάσας ἀλλήλαις. τάς τε πάλιν τὰς ἀπὸ τοῦ μεγέθους πρὸς τὸ σημεῖον τὰς κλωμένας ἀλλήλαις πάσας ἴσας, ἀνάγκη κυκλικὴν εἶναι γραμμὴν τὸ μέγεθος. ἀφ' οὗ αἱ ἀνακλάσεις. καὶ οὕτως ἀποδείκνυσιν οὕτως ἔχον γραμμικῶς. ἀπὸ γὰρ τοῦ α σημείου ἐπὶ τὸ β

σημεῖον ἀνακλωμένων· πλείους γραμμαί, οἷον αἵ τε α β γ· καὶ αἱ α ζ β· καὶ αἱ α δ β· οὕτως, ὥστε ἴσας εἶναι τὰς μὲν α γ· α ζ· α δ· ἀλλήλαις· τὰς δὲ γ β· ζ β· δ β· ἡ ἐπιζευγνυμένη ἐπὶ τὰ γ· ζ· δ· γραμμὴ ἔσται κυκλική· καὶ μένων γὰρ τούτων, ἐπεζεύχθω ἀπὸ τοῦ α σημείου, ἐπὶ τὸ β σημεῖον εὐθεῖα ἡ α ε β· ἔστι δὲ ἡ α ε β εὐθεῖα βάσις τῶν ἀπὸ τῆς ἀνακλάσεως εὐθειῶν· καὶ ταύτης γενομένης τριγώνων τοῦ τε α γ β· καὶ τοῦ α ζ β· καὶ τοῦ α δ β· τὰ α γ β τρίγωνα ἀλλήλοις ἴσα ἐστί· τῷ τάς τε πλευρὰς ἀλλήλαις ἴσας ἔχειν, καὶ τὴν βάσιν κοινὴν τὴν αὐτήν· ἄγω δὴ ἀπὸ τῶν γ ζ δ γωνιῶν τῶν τριγώνων, καθέτους ἐπὶ τὴν τῶν εὐθειῶν, ἀχθεισῶν οὖν ἐπὶ τὴν α ε β βάσιν καθέτων πασῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον τῆς α ε β βάσεως πεσοῦνται, διὰ τὸ ὅμοια εἶναι τὰ τρίγωνα καὶ ἴσα· καὶ τὴν αὐτὴν ἔχειν βάσιν· πιπτέτωσαν κατὰ τὸ ε αἱ γ δ ζ κάθετοι, καὶ ἔστωσαν αἱ γ ε· ζ ε· δ ε· ἴσαι δὲ ἔσονται ἀλλήλαις, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ πᾶσαι ἐν ἑνὶ ἐπιπέδῳ εἶναι· ἐὰν γὰρ εὐθεῖα πλείοσιν εὐθείαις πρὸς ὀρθὰς κατὰ τὸ ἓν σημεῖον ᾖ, ἀνάγκη τὰς εὐθείας ταύτας οὔσας τῇ μιᾷ πρὸς ὀρθὰς ἐν ἑνὶ ἐπιπέδῳ πάσας εἶναι, ὡς παρὰ Εὐκλείδῃ δέδεικται ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ τῶν στοιχείων· ἡ δὲ α ε β· ταῖς γ ε· ζ ε· δ ε· πρὸς ὀρθάς ἐστι κατὰ τὸ ε σημεῖον· ἐν τῷ αὐτῷ ἄρα ἐπιπέδῳ αἱ γ ε· δ ε· ζ ε εἰσίν· ἂν δὴ κέντρῳ μὲν τῷ ε· διαστήματι δὲ ἑνὶ τῶν γ ζ δ κύκλον γράφωμεν· ὁ γραφόμενος κύκλος ὁμοίως ἐφάψεται, πάντων γ δ ζ σημείων· ἔσονται ἄρα αἱ ε γ· ε ζ· ε δ ἐκ τοῦ κέντρου τοῦ κύκλου· ἔσται γὰρ ὁ κύκλος, ἡ κυκλικὴ γραμμή· καθ' ἣν τὸ β σημεῖον ὁραθήσεται ἀπὸ τοῦ α ἀπ' αὐτοῦ νέφους· καὶ μείζονος δὲ καὶ ἐλάττονος τοῦ νέφους ὄντος, ἢ ἴσα ἄλλως ἔσται καὶ μία ἀεὶ ἴσον τὸ νέφος ἐπέχει τοῦ ἡλίου· ὅτι δὲ μὲν τὴν ἀνάκλασιν εἶναι πρὸς ἴσας γίνεσθαι γωνίας· ἴσαι δὲ γίνονται αἱ γωνίαι, οὐχ ὅταν ὡς ἔτυχε γινομένης τῆς ἀνακλάσεως ἀπό τινος ὡρισμένου: +

ἀδιόριστον συνεχῆ τὰ ἔνοπτρα: +

συνεχῆ αὐτὰ τοῦ πυκνά, ὡς ἅπτεσθαι ἀλλήλων· διὰ δὲ μικρότητα ἕκαστον μὲν αὐτῶν καθ' αὑτὸ ἀόρατον· τὸ δὲ ἐξ ἁπάντων αὐτῶν ἄθροισμα γινόμενον ὁρατόν· τὸ συνεχὲς εἶναι, διὰ τὸ ἐφεξῆς αὐτὰ ἀλλήλοις εἶναι· τουτέστι διὰ τὸ παρακεῖσθαι αὐτά

φαίνεται δὲ τὸ μὲν λευκὸν ὁ ἥλιος: + ... ἀλλήλοις: +

οὐ τοῦτό ἐστι τὸ μὲν οὖν λευκὸν τὸ ἐμφαινόμενον κύκλῳ αὐτῇ ἄλλως ὁ ἥλιός ἐστι· καθέκαστον τῶν συνεχομένων ἀλλήλοις ἐν ὁ πρῶτον ἐμφαινόμενος χωρὶς τοῦ χρώματος.

τοῦτο γάρ ἐστι τὸ μηδὲ μίαν ἔχειν ἀφωρισμένην διαίρεσιν· παρὰ δὲ τοῦτο τὸν κύκλον τὸν φαι-
νόμενον λευκὸν, ἢ ἐχόμενον περιφέρειαν διὰ τὴν ἐκείνου λευκότητα, μέλαν τε ἕτερον
φαίνεται· διὰ μέσου δὲ ἅπαν, τὸ πρὸς δὲ τὴν γῆν μᾶλλον διὰ τὸ κινητικώτερον, ἀσα-
φέστερον ἐποίησε τὴν λέξιν· ἔστι δὲ ὃ λέγει, ὅτι πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον ἡ τοιαύτη σύστασις
γίνεται· καὶ ἡ ἔμφασις ἡ προειρημένη ὁρᾶται· διὰ τὸ κινητικώτερον εἶναι τὸν τόπον
τοῦτον· πνεύματος γὰρ ὄντος οὐχ οἷόν τε ἔστι ταῦτα φαίνεσθαι τὰ ἀναθυμιάσει· ἐν ἣ
ταῦτα περ. ἴσως δὲ καὶ διὰ τὸ πρόσγειον τῆς τοιαύτης συστάσεως ἐχούσης τινά,
ἀπὸ τῆς γῆς μέλανος ἔμφασιν τὴν ἐχομένην περιφέρειαν τῆς λευκῆς, λέγεται φαί-
νεσθαι μέλαιναν· τοῦτο γὰρ σημαίνειν ἔοικε, τὸ παρὰ δὲ τοῦτο· πλεονάκις δὲ λέ-
γει ἅλω περὶ τὴν σελήνην ἢ τὸν ἥλιον γίνεσθαι, διὰ τὸ τὸν ἥλιον θερμότερον ὄντα,
θᾶττον διαλύειν τὰς τοῦ ἀέρος πυκνώσεις τε καὶ συστάσεις· παρὰ δὲ τοὺς ἄλλους
ἀστέρας γίνεσθαι μὲν καὶ αὐτοῖς φησὶν ἅλως. οὐ μὴν σημαντικὰς αὐτὰς ὁμοί-
ως εἶναι ἢ ὕδατος ἢ εὐδίας ἢ ἀνέμων· ὧν προσημαντικὰς ἅλως εἶναι· ἢ πυκνου-
μένας ἢ ῥηγνυμένας ἢ διασπωμένας ὅτι ἀπὸ συστάσεων ἐκ λεπτῶν γίνε-
ται οὔπω γονίμων· τουτέστιν οὔπω πεπυκνωμένων, μηδὲ εἰς ὕδωρ μεταβαλ-
λουσῶν· τοῦτο δ' εἶπεν ἐπεὶ ἐκείνων τοῦ τε ἡλίου καὶ τῆς σελήνης οὐ γίνοιτο τὰ ἐκείνων δυνατὰ
θερμότητι ταύτας οὕτως λεπτὰς συστάσεις διαλύειν: περὶ ζητῆσαι δι' ἣν τις
πο/ ἡ οὕτως ἢ ἄλλως γίνεται καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν μαθημάτων ὡς εἴρηται καὶ τὰ ἀνα-
κλάσιν τῆς ὄψεως, πῶς ἔφη σημεῖον γίνονται ἀπὸ τῶν μικρῶν καὶ τὸ περὶ ὧν ἀνα-
κλάσεις. οὔτε γὰρ ὁ ἥλιος, οὔτε ἡ σελήνη καὶ διαιρεῖσθαι φαίνεται· ἀλλὰ μετὰ μετα-
ἔπειτα οὖν αὐτῶν μέρος ὡς πρὸς ἓν σημεῖον αἱ ἀνακλάσεις πᾶσαι γίνονται. ἐκ τοῦ
γὰρ δὲ δεῖκνυται τὴν κατὰ κύκλον τὴν ἅλω γίνεσθαι· ἀδύνατος λέγει ἐπὶ τὸ μέτρον αὐτῶν
σξ/ γίνεσθαι τὴν ἀνάκλασιν τὴν εἰς ἀλλήλας τούτων. καὶ τὸ ἐπεὶ γὰρ μόριον τὸ χρῶμα ὅμοιον
αὐτῶν. ἢ ὅτι διὰ τὴν μικρότητα τοῦ ἐνόπτρου χωρὶς σχήματος καὶ μεγέθους διὰ αὐτ-

ὁρᾶται, ἐπὶ τούτων ἡ ἀνάκλασις ὡς ἐπὶ διαιρετῶν γίνεται: +

δὲ ἶρις ὅτι μὲν ἀνάκλασις, εἴρηται πρότερον: + c c

ἐπὶ περὶ ἅλω μετάβασιν ἐπὶ τὸν περὶ τῆς ἴριδος λόγον. καὶ τὸ μὲν ἀνάκλασιν αὐτὴν
εἶναι φησὶν εἰρῆσθαι πρότερον· ἐπεὶ δὲ τοῦτο προὔλεγον· ὅτε προέθετο περὶ αὐτῶν
ἁπάντων· ἐπεὶ γὰρ ἐπ' αὐτῶν· τὸ δ' αἴτιον κοινὸν πάντων τούτων, τὸ αὐτό. πάντα γὰρ ἀνακλάσεις
ταῦτά ἐστι· διὰ τοῦτο μέν φησιν εἰρῆσθαι. ζητεῖ δὲ ποδαπή τις ἀνάκλασις ἐστί.

τε πως γινομένη, καὶ ἀπό τινος, καὶ πρός τι, καὶ τίς ἡ αἰτία τῆς γενέσεως τούτων περὶ αὐτὴν συμβαι-
νόντων. ἀνακλωμένη μὲν οὖν ἡ ὄψις, ἀπὸ πάντων φαίνεται τῶν λείων. ὅτι ἀπὸ
πάντων τῶν ἐχόντων λειότητα ἐμφαίνεται ἡ ὄψις ἀνακλᾶται· καὶ ὅτι ὥσπερ ἀπὸ
τῶν ὑδάτων, οὕτως καὶ ἀπ' ἀέρος· πρὸ ὀλίγου δέδεικται. ὃ λαμβάνει ἐκ τῶν περὶ τὴν
ὄψιν δεικνυμένων· καὶ νῦν δὲ εἰς τὸν περὶ τῆς ἴριδος λόγον μέλλων πάλιν τῇ τῆς ὄψεως
ἀνακλάσει χρῆσθαι, πρῶτον ὅτι ἡ ὄψις ἀνακλᾶται ἀπὸ πάντων τῶν λείων· καὶ
συνάπτει ὕδατος μόνον ἀλλὰ καὶ ἀέρος, ὡς εἴρηται. τὸ δὲ ἀληθέστερον καὶ κατὰ τὴν
οἰκείαν
ἰδίαν δόξαν αὐτοῦ λεγόμενον, τὸ μὴ τὴν ὄψιν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀνακλᾶσθαι λέγειν
πρὸς ἴσας γωνίας· καὶ τὰ ἐμπίπτοντα τῶν ὁρατῶν τὸ ἀπὸ τῶν τοιούτων αὐτῆς ἀνακλάσει
οὕτως ὁρᾶν· ἀλλὰ τὸ φῶς ἀνάγεται ἀνακλώμενον ἀπὸ τῶν τοιούτων καὶ τὸ αὐτὸ τὸ χρω-
ματισθὲν τὸ τοῦ φωτὸς κίνημα, ὡς χρώννυσθαί πως αὐτὸ καὶ ἀναγ... τὴν ἀνάκλασιν αὐτοῦ
πρὸς ἴσας γωνίας, καθ' ἣν ἀνάκλασιν ὅταν ὄψει τινὶ προσπίπτῃ τότε ὁρᾷ ἡ ὄψις
τὰ οὕτως πρὸς αὐτὴν κείμενα. ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδὲν ἐπὶ τῷ λόγῳ μηδὲν διαφέρειν τὸ
ἢ τοῦ φωτὸς ἀνάκλασιν αὐτῶν κείμενα. ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδὲν ἐπὶ τῷ λόγῳ μηδὲν
διαφέρειν τὸ ἢ τοῦ φωτὸς ἀνάκλασιν λέγειν, ἢ τῆς ὄψεως· ὡς ἤδη προεῖπον. τὸ δὲ
τὸ δὲ εὖ παρακολουθεῖ τοῖς διὰ τὴν τῶν μαθηματικῶν χρῆσιν, ἢ τῆς ὄψεως ἀνα-
κλάσει αὐτῇ χρῆται. εἰπὼν δὲ καὶ ἀπὸ ὕδατος καὶ ἀπὸ ἀέρος τὴν ὄψιν ἀνακλᾶ-
σθαι ἀπὸ τοῦ πως ἔχοντος ἀέρος, ἢ πῶς ἔχουσαν αὐτὴν ἀνακλᾶσθαι λέγει. ἢ τὸ ὅθεν
ἀνακλᾶται τὸ ἀπὸ τοῦ ὅταν τύχῃ συνιστάμενος εἰς νέφος· καὶ πυκνούμενος ἤδη,
ἢ διὰ τὴν αὐτῆς ἀσθένειαν. πολλάκις γάρ φησι τὴν ὄψιν τοῦ ἀέρος, καὶ μὴ πεπυ-
κνωμένου ὄντος, ἀνακλᾶσθαι διὰ τὸ γίνεσθαι καὶ ἀσθενεῖν· καὶ τοῦ πυκνοῦ ἀέρος αὐτῇ
γινομένου πυκνοῦ, ὡς μὴ δύνασθαι διιέναι δι' αὐτοῦ τὰς ἀκτῖνας τὰς ἐκπεμπομένας.
ἀλλ' ἀνακλᾶσθαι ὡς ἀπό τινος στερεοῦ· καὶ ἀντέρεισιν ἔχοντος. καὶ τῆς τοιαύτης ἀνα-
κλάσεως τῆς διὰ ἀσθένειαν γινομένης, παρατίθεται μαρτύριον, τὸ γινόμενον πολ-
λάκις περί τινι ἠρέμα καὶ οὐκ ὀξὺ βλέποντι· ἀεὶ γὰρ αὐτῷ εἴδωλον ἐδόκει προηγεῖσθαι
ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, ὅτε βαδίζοι βλέπον πρὸς αὐτόν· ἐν ἄλλοις δὲ εἴρηκε καὶ τίς ὢν
ὁ τοῦτο πάσχων· ὅτι Ἀντιφέρων ὁ Ὠρείτης· τοῦτο δέ φησιν αὐτὸν πάσχειν, διὰ τὸ
τὴν ὄψιν ἀσθενῆ οὖσαν καὶ λεπτὴν δι' ἀρρωστίαν, μὴ δυναμένην ὠθεῖν τὸν πλη-
σίον ἀέρα· καὶ διαιρεῖν, ἀνακλᾶσθαι πρὸς αὐτόν· ὡς αὐτὸν ἐνορᾶν ἐν τῷ ἀέρι τῷ πρὸ
τῆς ὄψεως ὡς ἐν κατόπτρῳ. ὅταν δὲ καὶ γνοὺς ὅ γε συμβαίνει πάσχειν ἀπὸ

ἀθρόος τοῦ πυκνοῦ τε καὶ πόρρω ἀφεστῶτος· ἀπὸ γὰρ τοῦ τοιούτου ἀνακλῶνται. ἀλλ᾽ ἐπεὶ
μὴ οἷόν τε τὴν ὄψιν ἀνακλᾶσθαι, φασὶ μὲν ἐπιζητῆσαι αὐτός τι ἦν τὸ γινόμενον
πάθος περὶ τὸν αὐτὸν φέροντα· ἢ ὡς περὶ τοιοῦτόν τινα περὶ τὴν κόρην ἔχοντα· ἢ διὰ
βάρδαν ὀφθαλμίαν· ἢ διὰ βραχύτητά τινα, καὶ μὲν τοι τοῖς ὑποχεῖσθαι μέλλουσι κωνω-
πιόν τι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἵστασθαι δοκεῖ τὸ ἐν αὐτῇ τῇ κόρῃ ὄν· καὶ ἐπικείμενον παρὰ
φύσιν ὡς ἔξω ὂν ὁρᾶσθαι διὰ τὴν συνήθειαν τῆς αἰσθήσεως· συνήθης μὲν γὰρ αὐτῇ τὰ ἔξω
ὁρᾶν· ἡ δὲ, καὶ πάντα τὰ ὁρώμενα, ὡς ἔξω ὄντα ὁρᾷ. τὸ ὅπου γάρ τινα καὶ τοῦτο ἔξω ὡς ἐστὶ
αὐτῆς, διὰ τὸ ἔξωθεν προσκεῖσθαι παρὰ φύσιν· σημεῖον δὲ τοῦ ἀπὸ τοιούτου τινὸς
πάθους κωνωπίου γίνεσθαι φαντασίαν, τό τε μάλιστα τοῖς ὁρῶσι τοῦτο ὁρᾶν
ἐκ τοῦ στομάχου τῆς κοιλίας, ἀνενεχθείσης ἀναθυμιάσεως ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῇ κατα-
ληφθέντων ἀπέπτων πληρούμενα τὰ περὶ τὰς κόρας φλέβια ἀρυπαρᾶς καὶ ἄλλως
τοῦ βλαστοῦ περὶ τῆς ὄψεως αὐτῆς πρακτικά τῇ τοῦ αἰσθητηρίου διαφανεῖ. καὶ τοῦ κατὰ
σκιάζον αὐτῷ, τοῦτο ἡ ὄψις, ὡς πρὸ ὀμμάτων ὂν καὶ ἔξω ὁρᾷ. γίνεται δὲ τὸ
αὐτὸ πάθος καὶ νεφελώδους συστάσεως τινὸς συνισταμένης περὶ τὴν κόρην· οὔπω
μὲν ἱκανῆς πρὸς τὸ ἐπιφράττειν καὶ κωλύειν αὐτῷ ὁρᾶν. ἡ δὴ πάθος ἐχούσης ὡς
πρὸ τῶν μελλουσῶν ὑποχύσεων γίνεσθαι φιλεῖ. τό γὰρ φῶς τοῖς οὕτως ἔχουσι τῶν
τοῖς ἔξωθεν ὁρᾶν τοῖς καὶ τὸ τοιοῦτον πάθος. καὶ τὸ οὕτως προσκείμενον ὁρᾶται, ὡς τι
τῶν ἔξω ποιεῖ· ὡς οἷον ἐκείνοις ἐοικὼς τι φαίνεται κωνωπίῳ πρὸς τῆς ὄψεως αἰ-
ωρεῖσθαι. ποτὲ μὲν ἔχοντι πτερὰ ὄντα ἐνιδηκοῦ τινα μένα τὰ φλεβία· ποτὲ δὲ
χωρὶς τοιαύτης τινὸς προσθήκης. ὅταν ἐλάττων ἡ περὶ αὐτὰ πλήρωσις ᾖ. οὕτως
τε τὸν αὐτὸν φέροντα μικρὸν καὶ οὐκ ὀξὺ ὁρῶντα· διὰ τὸ πλεῖω τινὰ σύστασιν ἐπισκε-
δάσθαι ταῖς κόραις μεῖζόν τι πρὸ τῆς ὄψεως, ἐδόκει προηγεῖσθαι, ὃ ἤκαζε προ-
σώπῳ· ὡς οἱ προειρημένοι κωνωπίῳ ὅμοιόν τι παρέχοντες τοῖς τῶν νεφῶν συστάσε-
σι καὶ ἐξοχὰς εἰκάζουσιν ἀπὸ μικρᾶς ὁμοιότητος σατύροις. ἢ θηρίων τινῶν μορφάς: +
ἰὸ πραΐ τε ἄκραι ἀνίσχουσαι μὲν αἰ φαίνονται ἐν τῇ θαλάττῃ, καὶ μείζω τὰ με-
γέθη πάντων· ὅταν εὖροι πνέωσι· καὶ τὰ ἐν ταῖς ἀχλύσιν, οἷον καὶ ὁ ἥλιος· καὶ τὰ
ἄστρα ἀνίσχοντα καὶ δύνοντα μᾶλλον ἢ μεσουρανοῦντα: +
ἐπιζητήσαι τις ἄν τινος χάριν ταῦτα παρέθετο διηγήσασθαι βουλόμενος ὅτι καὶ ἀπὸ
ἀέρος τῆς ὄψεως ἀνακλάσεις γίνονται· ὡς περὶ καὶ ἀφύλακτος· οὐ γὰρ δήπου τοῦτο
ἀνέμνησεν ὑποκειμένου ἀνακλάσεως ὁρᾶσθαι λέγει τις· ἢ τὰ λεγόμενα διὰ τὸ κατέστη

τουτέστιν ἡ ὄψις ἀνακλωμένη ὑπὸ τοῦ πυκνοῦ ἀέρος· ἀπὸ γὰρ καὶ ὑπὸ τοῦ πυκνοῦ ἀέρος· ἀπὸ γὰρ καὶ ὑπὸ τοῦ ὕδατος· αἱ γὰρ ἄκραι αἱ κατὰ τῆς θαλάσσης πόρρωθεν καὶ διὰ πυκνοῦ ἀέρος ὁρώμεναι, ἀνεσπασμέναι φαίνονται εἰς ὕψος ὑπὸ τῆς θαλάσσης καὶ μείζους· ἔτι δὲ μείζω καὶ μετέωρα φαίνεται πάντων τῶν ὁρωμένων· ὅταν εὖροι πνέωσι· διὰ τὸ ὑγρότερον καὶ πυκνότερον τὸν ἀέρα γίνεσθαι ὑπὸ τῶν νοτίων πνευμάτων· ὁποῖος καὶ ὁ εὖρός ἐστι· καὶ τὰ ἐν ταῖς ἀχλύσι δὲ καὶ διὰ τῶν ἀχλύων ὁρώμενα, μείζω φαίνεται τῷ τὴν ἀχλὺν εἶναι ἀέρα πεπυκνωμένον· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὁ ἥλιος τε καὶ ἄλλα ἄστρα ἀνίσχοντα· καὶ δύνοντα μείζω δοκεῖ εἶναι μᾶλλον ἢ μεσουρανοῦντα, διὰ τὸ ἀνατέλλοντα μὲν καὶ δύνοντα διὰ ἀχλύος ὁρᾶσθαι· διὰ γὰρ τοῦ περιγείου ἀέρος ὁρᾶται· ὡς ἀχλυώδους καὶ παχυτέρου τοῦ ἐν ὕψει· ὅτι δὲ τὰ αὐτὰ ταῦτα πάθη γίνεται ἐπὶ τῶν ὑδάτων ὁρωμένων, γνώριμον· ἐοίκασι δὲ αἱ διὰ τοῦ πυκνοῦ ἀέρος διαφανοῦς ὁμοίαι ταῖς δι' ὕδατος· εὔλογον καὶ ἀνακλάσεις ὡς ἀπὸ τοῦ ὕδατος, οὕτως γίνεσθαι καὶ ἀπὸ τοῦ τοιούτου ἀέρος· διά τε τὸ μὴ ὁμοίως βαθέως φαίνεσθαι· ἀμυδρότερα τὰ πόρρω τε ὁρᾶται τὰ διὰ παχυτέρου καὶ ἧττον διαφανοῦς ὁρώμενα· τὰ δέ γε ἀμυδρότερα φαινόμενα ἡ ὄψις ὡς πόρρω ὄντα ὁρᾷ· τὰ γὰρ τὰ πόρρωθεν ὁρώμενα ἀμυδρότερα ὁρᾷ· ἢ ἃ πλησίον ὄντα ἀεὶ ὡρᾶ διασώζεσθαι· καὶ τὰ ἀμυδρῶς ὁρώμενα ὡς πλέονα ἀφεστῶτα ὁρᾷ· ἀλλὰ μὴν ἐπεὶ καὶ τὰ κατὰ γωνίαν τινὰ συνισταμένων πρὸς τῇ κόρῃ τὰ ὁρώμενα ὁρᾶσθαι· καὶ τὰ μὲν μείζω κατὰ μείζονα γωνίαν ὁρᾶσθαι· τὰ δὲ ἐλάττω κατὰ ἐλάττονα· διὸ καὶ τὰ αὐτὰ πόρρωθεν ὁρώμενα ἐλάττω φαίνεται ἢ ἐγγύθεν· ὅτε δὴ ἀπὸ τοῦ ὁρωμένου εὐθεῖαι πρὸς τὴν κόρην γωνίαν ἐλάττω γωνίαν ποιοῦσιν ἀεὶ ἀπὸ τοῦ πλέονος διαστήματος. ὅταν οὖν ἐλάττω μὲν ᾖ τις εἶναι· καὶ ἐγγύθεν ὁρᾶσθαι βλέπηται μείζονι γωνίᾳ. τὸ δὲ ἀμυδρὸν ὁρᾶσθαι, φαντασίαν ἀποστήσῃ ὡς ὁρώμενον ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος, μεῖζον ἢ ἐστι φαίνεται τὸ ὂν τοῦ ἀφ' οὗ διαστήματος ἀληθῶς ἑώρα τὸ ὁρᾶσθαι ἂν αὐτὸ ἐλάττονι γωνίᾳ· τοῦτό τε οὖν αἴτιον, τοῦ τὰ διὰ τοιούτων ὁρώμενα μείζω φαίνεσθαι· καὶ ἔτι τὸ χεῖσθαι τὴν ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ γινομένην κίνησιν, ἐν τῷ μεταξὺ ὄντι διαφανεῖ· ὅταν ὑγρὸν ᾖ παχὺ ᾖ· ὅτι δὲ οὐκ ἄλογον τὸ λεγόμενον, μάθοι τις ἂν ἀπὸ τῶν γραφομένων ἐν τοῖς ὑγροτέροις τε καὶ παχυτέροις χάρταις· χεῖται γὰρ ταῦτα· καὶ διὰ τοῦτο ἅμα μὲν μείζω, ἅμα δὲ ἀμυδρότερα γίνεσθαι· τόπον γὰρ κινεῖ ὡς τὰ γράμματα ἐν τοῖς χάρταις· οὕτως καὶ τὸ τῶν ὁ-

ρωμένων χρῶμα

ἐσχάρᾳ τε καὶ τοῖς κατ' εὐθεῖαν διαφανέσι· καὶ ψοφοῦσι δὲ καὶ ἀφανίζονται ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ τῶν κι-
νούμεναι, βαρύτεραι· τὰ δὲ βαρύτερα μετὰ πλείονος ὄντα· μετὰ τὸ ὑγρὸν εἶναι τῶν εἰ-
ρημένων, καὶ τὸ συμβαῖνον περὶ τὸ φῶς τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου· σημεῖον δὲ γὰρ εἶναι σημεῖον ὑ-
ετοῦ· τὸ τὰς ἀκτῖνας ἀνατέλλοντος αὐτοῦ, συνίστασθαί τε μετεώρους ἐκτείνας.
ἐκ μὲν τίσι καὶ ἀμυδρῶς ἐπὶ τὴν γῆν διαπέμπεσθαι· διὰ τὸ πάχος καὶ ὑγρότητα τοῦ τε
γίνεται· τὸ δὲ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου διὰ ὑγρότητα τοῦ ἀέρος συνίστασθαι· εἰ δὲ τὸ φῶς καὶ ἐχ-
όμενον, ἀμυδρὸν γίνεται, πολὺ μᾶλλον ἡ ἥττον περὶ τὰς ἀπὸ τῶν ἄλλων ὁρατῶν
κινήσεις τοῦτο γίνεσθαι· ὅθεν δὴ συναισθάνεσθαι τὰς ἀπὸ τοῦ ἡλίου· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἥ-
λιος ἐν ταῖς τοῦ ἀπ' αὐτοῦ ἀκτίνων προειρημένων παθήμασι ζόνων φαίνεται ἰσόρρο-
πος δὲ ὕδατος μάλιστα ἀνακλᾶται: + c λ: συναυτόν: + c
καὶ ὡς ἂν ὁ ἐκ τοῦ ἀπὸ ἀέρος ἀνακλάσεως γίνονται τῆς ὄψεως, ἔτι μᾶλλον φησὶν ἀπὸ
ὕδατος γίνεσθαι μάλιστα μὲν γὰρ ἀπὸ ὕδατος· μᾶλλον δὲ καὶ ἀπ' ἀρχομένου γίνεσθαι
ὕδατος ἢ ἀέρος· ἀρχομένου δὲ ὕδωρ γίνεται τὸ νέφος· τὸ δὲ ὑγρὸν ἤδη· συνεστὼς
εἰς ὕδωρ μεταβολὴ τῶν νεφῶν, ἑκάστου τῶν μορίων ἐξ ὧν συνισταμένων ἡ ψεκάς
γίνεται, ἔνοπτρον ἀναγκαῖον γίνεσθαι τῇ ὄψει, μᾶλλον τῆς ἀχλύος· ἡ δὲ διὰ τῆς
ἀνακλάσεως ἢ ἄλλως ἐδείχθη γινομένη· ἐπεὶ δὲ καὶ δῆλον εἶναί φησι· καὶ εἴρηται
ἤδη· ὅτι ἐν τοῖς μικροῖς ἐνόπτροις τὸ χρῶμα μόνον ἐμφαίνεται τῶν ὁρωμένων
χωρὶς τοῦ σχήματος, ἀναγκαῖον ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῶν ὑετῶν· ἡ δὴ μέλλει τὰς ψε-
κάδας γίνεσθαι μεταβολή τε καὶ σύστασις τῶν νεφῶν μήπω δὲ καταφέρηται, ἐὰν
ἐξ ἀντίας ἢ ὁ ἥλιος τῇ τοιαύτῃ συστάσει τε καὶ μεταβολῇ· ἢ καὶ ἄλλο τι τῶν λαμ-
πρῶν, γίνεσθαι ταύτας τὰς συστάσεις ἔνοπτρα τῇ ὄψει· διὰ μὲν ταῦτα τὸ τοῦ
ἐξ ἀντίας κειμένου λαμπροῦ χρῶμα· οὐ τοῦ δὲ ἑκάστου τῶν ἐνόπτρων μικροῦ
τε, καὶ διὰ τοῦτο καθ' αὑτὸ ἀοράτου· τῆς δὲ ἐξ ἁπάντων αὐτῶν διὰ τὴν παράθεσιν
τε τοῦ ἐξ αὐτῶν γενομένου μεγέθους ὁρωμένου, ἀναγκαῖον τὸ δι' αὐτῶν χρώ-
ματος φαινομένου τῇ ὄψει, μέγεθός τι φαίνεσθαι· ἕκαστον γὰρ τῶν μικρῶν τού-
των ἐνόπτρων ὡς εἰ τὸ μέγεθος τὸ ὅλον ἐν ᾧ ἡ ὅλη ἔμφασις φαίνεται συνεχές, οὕτως
καὶ εἰς τὴν τοῦ ὅλου χρώματος φαντασίαν συνεκφέρει ἕκαστον αὐτῶν, τὸ φαινό-
μενον δι' αὐτοῦ· ἐπεὶ τοίνυν ταῦτα ἐνδέχεται τοῦτον ἔχοντα καὶ γίνεσθαι τρόπον,
δῆλον ὅτι ὅταν οὕτως ἔχῃ τό, τε νέφος συστάσεως τε καὶ τῆς πρὸς τὸν ἥλιον θέσεως·
τε καὶ μεταξὺ ὢν μὲν μεταξὺ αὐτῶν· τουτέστιν ὁρῶσα ἡ ὄψις μεταξύ τε τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ

νέφους· ἐστὶ μὲν κατὰ τὴν ἀνάκλασιν τὴν τῆς ὄψεως τὴν ἀπὸ τῶν ἐν τῷ νέφει νοουμένων ψευδῶν ὄντων καὶ τῆς ἐμφάσεως· ὁ μὲν γὰρ κυρίως ὁ ἥλιος ἢ τὸ ἄλλο λαμπρὸν, ἐξ ἐναντίας τοῦ νέφους ἀφ' οὗ ἐπὶ πλεῖον ἡ ὄψις ἀνακλωμένη· ἀνακλωμένης μὲν αὐτῆς ὄψεως· οὐ μὴν καὶ τῆς ἐμφάσεως· ὄντος δὲ ἐξ ἐναντίας τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν ἀνάκλασιν τῆς τῆς ἀνακλάσεως καὶ τῆς ἐμφάσεως ἔσται· φαίνεται δὲ καὶ ἡ γινομένη ἶρις ὅταν τὸ μὲν νέφος καταβάλλον τὸ ὕδωρ· καὶ ἐξ ἐναντίας ἔχοντα κείμενον τὸν ἥλιον τῆς δὲ ὁρώσης αὐτὴν ὄψεως, οὔσης ἐν μέσῳ· καὶ οὐχ ἄλλως ἐχόντων· ὅταν γὰρ ἡ μεταξὺ τὸ μέτρον τοῦ νέφους ὄντος σφαιροειδοῦς, ἐν ᾧ ἡ ἔμφασις γίνεται τῆς τε ἡμετέρας ὄψεως καὶ τοῦ ἡλίου καὶ οὕτως μεταξύ, ὥστε ἐπ' εὐθείας εἶναι τὰ τρία, τότε γίνεται ἶρις· ἄλλως δὲ οὔ: +

ὅτι μὲν οὖν ἀνάκλασις ἡ ἶρις τῆς ὄψεως πρὸς τὸν ἥλιον ἐστὶ φανερόν· διὸ καὶ ἐξ ἐναντίας ἀεὶ γίνεται, ἢ δὲ ἄλλως περὶ αὐτόν· καὶ τὸ ἄμφω ἀνακλάσεις: +

καὶ ὥσπερ ἀπ' ἄλλου τινὸς κατὰ ἀνάκλασιν τὴν πρὸς τὸν ἥλιον τῆς ὄψεως ἀπὸ τῶν ἐν τῷ νέφει μικρῶν κατόπτρων τὴν ἶριν γίνεσθαι εἴρηκε· τὸ ἐξ ἐναντίας αὐτὴν ἀεὶ τοῦ ἡλίου γίνεσθαι, ἀλλ' ὡς ἀνακλάσεων διαφορῶν οὐσῶν τούτων τῶν ἐξ ἐναντίας καὶ δι' αὐτὸ τὸ κάτοπτρον τοῦ ἐμφαινομένου αὐτῷ, ἢ περὶ αὐτόν· καὶ τοῦτο ἀνάγκη· διὸ καὶ ἐξ ἐναντίας ἀεὶ γίνεται· τὰ ἄλλα μὲν ἐξ ἐναντίας ἀεὶ γίνεται, ἢ δὲ ἄλλως περὶ αὐτόν· καὶ τὸ ἄμφω ἀνακλάσεις· ὅτι δὲ ἡ ἶρις κατὰ ἀνάκλασιν γίνεται, καὶ ἐστὶν αὕτη καὶ τὸ περὶ κινήσεως φανερὰ σημεῖα, φίλιππος μὲν ὁ ἑταῖρος πλάτωνος· δεικνύναι πειρᾶται, διὰ τοῦ συμμεταχωρεῖν αὐτὴν ἀεὶ τοῖς ὁρῶσιν· ὁπότε γὰρ ἐκεῖνοι εἰς τὰ πλάγια μεταστῶσι, ἐπὶ τὰ αὐτὰ πλάγια καὶ τὴν ἶριν φαίνεσθαι συμμεθισταμένην· ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ὁρῶντος ὄψεως· τὰ γὰρ εἴδωλα τῶν κατὰ ἐμφασιν ὁρωμένων, τοῖς ἅμα τοῖς ὁρῶσι μεταχωρεῖ· καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐπεὶ τά γε κατ' εὐθυωρίαν ὁρώμενα, τοὐναντίον ὁρᾶται ποιοῦντα· εἰς μὲν τὰ δεξιὰ τῶν ὁρώντων αὐτὰ μεθισταμένων· ἐκεῖνα δοκεῖ πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἀποκλίνειν· εἰ δὲ οἱ ὁρῶντες αὐτὰ εἰς τὰ ἀριστερὰ μεθίστανται, ἐκεῖνα φαντασίαν ἐπὶ τὰ δεξιὰ ἀποκλινόντων παρέχει· οἱ δὲ περί τε μένον καὶ ἄλλιον εἰς δεῖξιν τοῦ ἐμφάσει τὴν ἶριν εἶναι προσχρῶνται· καὶ τῷ προσιόντων τε αὐτῇ, δοκεῖν καὶ αὐτὴν προσιέναι· καὶ ἀποχωρούντων, ἀποχωρεῖν· ὥσπερ ὁρᾶται ποιοῦντα καὶ τὰ ἐν τοῖς κατόπτροις ἐμφαινόμενα· ὅτι μὲν οὖν κατὰ τοῦτο συμβαίνει περὶ τὰς ἐμφάσεις,

ὥσπερ καὶ τὸ ὑπὸ Φιλίππου προειρημένον, φανερόν. εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἴριδος τὸ τοιοῦτον δῆλον γίνεται ἀπὸ τοσούτου διαστήματος ὁρωμένης, ἐπιζητητέον ἂν ἴσως: +

ἀλλ' ἡ μὲν τῇ τῶν χρωμάτων ποικιλίᾳ διαφέρει: +

πῶς ἀνάκλασιν δεῖ εἶναι καὶ τὴν ἶριν ἐξ ἐναντίας οὖσαν τοῦ ἡλίου φαινομένου τῷ κατόπτρῳ· τὴν δὲ ἅλω καὶ τὰ ἄλλα τὰ τε καὶ γὰρ αὐτὸ λέγει διαφορὰν εἶναι αὐτῶν κατὰ τὰ χρώματα· τὴν γὰρ δὴ ἶριν τῇ τῶν χρωμάτων ποικιλίᾳ διαφέρειν. καὶ τὴν αἰτίαν τῆς κατὰ τὰ χρώματα αὐτῶν διαφορᾶς προστίθησι· ἡ μὲν γὰρ ἶρις ἀπὸ ὕδατος δηλονότι ἐστὶ μέλανος γίνεται, καὶ πόρρωθεν· ἐξ ἐναντίας γὰρ κειμένου τοῦ ἡλίου φαινομένου· ἡ δὲ ἅλως ἀπὸ ἀέρος τε γίνεται· ὃ ἐστι λευκότερον τὴν φύσιν καὶ ἐγγύθεν· ὑπὸ γὰρ τῷ ἡλίῳ φαινομένῳ ἐστὶν ὁ τοιοῦτος ἀήρ· ἀφ' οὗ ἡ ἅλως· ἀλλ' οὐκ ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ. διὸ ἡ μὲν ἅλως φαίνεται καὶ κύκλος ὁλόκληρος πολλάκις· ἡ δὲ ἶρις οὐδέποτε. ἐφεξῆς δὲ τῆς τῶν χρωμάτων τῶν ἐν τῇ ἴριδι φαινομένων τὰς αἰτίας παρατίθεται. τὸ γὰρ λαμπρὸν διὰ τοῦ μέλανος φοινικοῦν φαίνεται· καὶ τοῦτο ὅτι τοιοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, πιστοῦται ἀπό τε τῶν ξύλων τῶν χλωρῶν· ὧν ἡ φλὸξ ἐρυθρὰ τὴν χρόαν γίνεται· καὶ πλησιάζουσα τῷ φοινικῷ χρώματι, διὰ τὸ τὸ πῦρ λαμπρόν τε καὶ λευκὸν ὄν, πολλῷ τῷ τε καπνῷ μεμίχθαι, ὄντι μέλανι· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ διὰ τῆς ἀχλύος καὶ καπνοῦ φαίνεσθαι τὸν ἥλιον οὐ λευκὸν ἀλλὰ φοινικοῦν· διὰ τοῦτο οὖν φησὶ καὶ ἐπὶ τῆς ἴριδος, ἥτις ἀπό τινος λαμπροῦ ἐξ ἐναντίας κειμένου ἀνάκλασίς ἐστιν, ἡ μὲν πρώτη περιφέρεια φαίνεται φοινικοῦν ἔχουσα χρῶμα, τῷ μίγνυσθαι τὸ τοῦ ἡλίου φαινομένου λαμπρὸν τῷ τοῦ κατόπτρου χρώματι μέλανι ὄντι· ἀπὸ γὰρ ψακάδων λεπτῶν γίνεται, αἳ εἰσὶ μέλαιναι. ἡ δὲ τῆς ἅλω σύστασις, οὐκ ἐπὶ τοιούτου τοῦ κατόπτρου γίνεται. περὶ δὲ τῶν ἄλλων χρωμάτων τῆς ἴριδος ὕστερον ἐρεῖ φησί. τοῦ μὴ εἶναι τὴν ἅλω μετὰ τοιούτων χρωμάτων· μηδὲ ἀπὸ κατόπτρου τοιούτου· αἰτίαν λέγει ταύτην. ὅτι ἡ μὲν ἅλως περὶ αὐτὸν τὸν ἥλιον καὶ ἐγγὺς αὐτοῦ οὔσης τῆς τοῦ κατόπτρου γίνεται. οὐχ οἷόν τε δὲ ἐγγὺς τοῦ ἡλίου καὶ ὑπὸ τὸν ἥλιον γίνεσθαι διατριβὴν καὶ χρόνον τινὰ τῆς τοιαύτης συστάσεως· ὥστε τὴν εἰς τὰς ψακάδας μεταβολὴν τοῦ νέφους χρόνιον γίνεσθαι. ἀλλ' ἢ ταχέως εἰς ὕδωρ μεταβολὴ γίνεται ἡ σύστασις παχυτέρα. ἢ διαλύεται καὶ λεπτύνεταί τε καὶ διακρίνεται. ἐξ ἐναντίας δὲ ὄντος τοῦ ἡλίου, καὶ πόρρω τῆς τοῦ πόρρου συστάσεως, ἐν τῷ μεταξὺ τῆς τοῦ ὕδατος γενέσεως γίνεταί τις διατριβὴ καὶ χρόνος. ὥστε εἶναί τινα ἐν τῷ νέφει ἤδη μὲν εἰς ὕδωρ μεταβε

βληθῆναι· οὐ μὴν ἤδη γενομένους ὄντας· ἐφ' ὧν καὶ τὸ πρῶτον ἡ ἶρις ὁρᾶται. ἐπεὶ δὲ γέ-
γονέ τις καὶ ἐπὶ τῆς ἅλω τοιαύτη κατὰ τὴν μεταβολὴν διαφορά, ἢ ἀνάγκη ἢ ἄλλως ὥσπερ
ἶρις κεχρωματίσθαι μὲν καὶ ἅλω μὲν οὖν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν οὐ γίνεται
περὶ τὸν ἥλιον συνισταμένη φοινικὴν χρόαν ἔχουσα, οὐδὲ κύκλῳ· διὸ ἢ ἄλλως, οὐ τοι-
αύτη· μικρὰ δὲ καὶ τὰ μόρια, ἀλλ' οὐ κύκλῳ γίνεται κεχρωματισμένα· ἀνακλῶν-
ται ῥάβδοι· περὶ ὧν ὕστερον ἐρεῖ. ὅταν δὲ περὶ παρηλίων λέγει, ἐπεὶ δὲ συνίσταν-
ται τοιαῦται ἀκτῖνες· καὶ ὑπὸ τὸν ἥλιον ὑποκάτω ἢ τινὸς ἄλλου μέλανος οἷα συνίσταται.
τὰ ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ. φαίνεται ἡ ἶρις ὅλη καὶ ὁλόκληρος, τουτέστιν ὅλος κύκλος.
ἢ γὰρ ἄλλως ἢ διὰ τὴν τοιαύτην σύστασιν καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ τὸ πρᾶγμα κεχρωσμένα τοῖς
τῆς ἴριδος χρώμασιν, ἶρις αὐτῶν. καὶ ἣν αὐτός φησιν ὅλην ἶριν ὁρωμένην περὶ τὸν ἥλιον.
ὥσπερ ἡ περὶ τοὺς λύχνους ὁρωμένη· περὶ γὰρ τοὺς λύχνους τοῦ χειμῶνος πολλάκις
ἶρις φαίνεται· τὰ πλεῖστα νοτίου τοῦ καταστήματος ὄντος, καὶ ὑγροῦ. γίνεσθαι δὲ φησὶ
τὴν ἶριν τὴν περὶ τοὺς λύχνους, ἀνακλωμένης τῆς ὄψεως· ἀπό τε τοῦ ἀέρος
τοῦ περὶ αὐτοὺς ὄντος ὑγροῦ· καὶ ἀπὸ τῆς λιγνύος τῆς ἀπὸ τῆς φλογὸς ἀπορρεούσης
τε μιγνυμένης τῷ προειρημένῳ ἀέρι ὑγρῷ. οὔσης μελαίνης. τό τε γὰρ γινόμενον ἔνο-
πτρον ὁ περὶ τὸν λύχνον ἀὴρ· καὶ διὰ τὴν μελανίαν κεχρωσμένον· ἢ γὰρ λιγνὺς
καπνώδης οἷα· καὶ ὁρᾶται τότε διὰ τοῦ κατόπτρου τούτου τὸ τοῦ λύχνου φῶς. οὔτε
λαμπρὸν· ἀλλ' οὐδὲ φοινικοῦν. ὥσπερ τὸ τῆς ἴριδος· ἀλλὰ πορφυροῦν· διὸ ἶρι-
ῶδές ἐστί πως αὐτό, ἀλλ' οὐ καὶ ἶριν. αἰτίαν δὲ τοῦ μὴ ὅμοιον τὸ χρῶμα ἔχειν τὰ περὶ
τοῖς λύχνοις τῇ ἴριδι· τό τε τὴν ὄψιν δι' ὀλίγου ἀνακλᾶσθαι· καὶ τὸ ἔνοπτρον εἶναι
μελάντερον ἢ τὸ τῆς ἴριδος· διὸ καὶ τὸ ὁρώμενον χρῶμα ἔγγιον τῷ μέλανι. ὅτι δὲ
μᾶλλον τοιοῦτον φαίνεται τοῖς ὑγροὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσι διὰ τὴν τούτων ὄψιν
τῶν ταχὺ καὶ ἀπὸ τοῦ τυχόντος ἀνακλᾶσθαι ὡς λέγει. εἰ καὶ μὴ γίνεται τῆς ὄψεως
ἀναδιπλώσεις, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀσθενῆ εἶναι οὖσαν τὴν τούτων ὄψιν ἀμαυρότερα καὶ ἀσθενέ-
στερα προσπίπτει τὰ ὁρώμενα· τὸ δὲ ἀσθενὲς εἰς τὸ μέλαν μεταβάλλει· τοῦτο γὰρ
ἐναντίον τῷ λευκῷ τε καὶ λαμπρῷ. ὁμαλιστάτε εἶναι ὁρᾶται· διὰ τοῦτο τοῖς οὕτως
ἔχουσι βαθύτερον τὸ πορφυροῦν φαίνεται. τὴν δὲ περὶ τὸ ἀπὸ τῶν κωπῶν
ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀναφερόμενον ὕδωρ συνισταμένην ἶριν· τὴν μὲν θέσιν τοι-
αύτην φησὶ γίνεσθαι ὁποῖον τῆς ἐν τῷ οὐρανῷ· ὡς γὰρ ἐκείνη καὶ αὕτη ἐξ ἐναντίας
οὖσα τοῦ ἡλίου γίνεται, οὐχ οὕτως ἡ περὶ τοῖς λύχνοις· οὐ γὰρ ἐξ ἐναντίας ὄντος

+

τὸ ἀπὸ τοῦ λύχνου φῶς περὶ αὐτόν. γίνεται γάρ τι μέν τι χρῶμα ὅμοιον ἴριδι περὶ τοὺς
λύχνους· πορφυροῦν γὰρ ἀλλ' οὐ φοινικοῦν φαίνεται τὴν χρόαν ἔχουσα. γίνεσθαι
δέ φησιν ἐπὶ τῆς ἴριδος τοιαύτης τὴν ἀνάκλασιν· ἀπὸ τῶν μικροτέρων μέν, πυκνῶν
δὲ ῥανίδων, καὶ πλησίον ἀλλήλαις κειμένων· διὰ τοῦτο γάρ πως συνεχῶν δέ, ἀλλ' οὐχ
ὕδωρ ἀθρόον ἤδη καταφερόμενον. ἀλλ' οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἐν τῷ ὅλῳ ἀπὸ μείζονος
ὕδατος. διὸ μέλαιναί τε καὶ αὐταὶ γίνονται, αἵ τε ἀπὸ μελαντέρου γινόμεναι καὶ ἐσό-
πτρου. διὰ μὲν οὖν τὴν μικρότητα τῶν ῥανίδων, καὶ ἐπὶ τοσαύτης τῆς ἴριδος τὸ χρῶμα
μόνον τὸ φαίνεσθαι τοῦ ἡλίου χωρὶς τοῦ σχήματος· διὰ δὲ τὴν πυκνότητα καὶ πλησίον
αὐτὰς ἀλλήλων εἶναι ὡς ἀπὸ ἑνός τινος ἐσόπτρου συνεχοῦς ἡ ἀνάκλασις γίνεσθαι.
λέγει δὲ ὁμοίως ἶριν γίνεσθαι μὲν καὶ ὅμοιον τὸ χρῶμα ἔχουσαν φαίνεσθαι· καὶ ὅ-
ταν ἐν τοιούτοις χωρίοις ὁρᾶται, ὅ ἐστι μὲν ἀντικρὺ τοῦ ἡλίου· ἔστι δὲ αὐτοῦ τὸ μὲν
καταλαμπόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου· τὸ δὲ ἐπισκιαζόμενον· ὅταν γὰρ ἐν
τῷ τοιούτῳ χωρίῳ ἔσω ὁρᾶται ἐν τῷ καταλαμπομένῳ ὑπὸ τοῦ ἡλίου. τῷ ἔξω-
θεν ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ χωρίου τῷ σκιὰν ἔχοντι· ἶρις φαίνεται. ἀπ' ἐκείνου δὲ ὁ τρόπος καὶ ἡ χρόα
ὅμοιον καὶ τὸ αἴτιον τὸ αὐτὸ τῷ ἀπὸ τῶν κωπῶν ἐπαναφερομένῃ. γίνεται γὰρ χωρὶς καὶ πολὺ χρή-
ται ὁρώντων· διὰ κινεῖται καὶ τὰ πολλὰ αὐτῶν ὁμοιότητα: +
τὸ δὲ τὸ χρῶμα τοιοῦτον ἅμα, δῆλον ἔσται καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων χρωμάτων τῆς φαν- c
κτῶν δὲ μεταδοῖεν ἐπὶ τὸ καὶ περὶ τῶν ἄλλων χρωμάτων τῆς τασίας : + c c
ἴριδος ἁπάντων. λέγει δὲ διὰ τί τὸ χρῶμα τοιοῦτον τὸ τῆς ἴριδος· καὶ διὰ τί ἐν αὐτῇ
τὰ ἄλλα χρώματα παρὰ τὸ φοινικοῦν φαίνεται· δεύτερον μὲν τὸ πράσινον·
τρίτον δὲ τὸ ἁλουργόν. ἀμφότερα δεῖ σκέψασθαι δῆλον ἐκ τῶν ῥηθησομένων. λαμβάνει δὴ
πρὸς τὴν δεῖξιν τοῦ προκειμένου ὑποθέσεις ὡς ἀρχάς. μίαν μέν, ὅτι τὸ λα-
μπρὸν ἐν τῷ μέλανι· ἢ διὰ τοῦ μέλανος ὁρώμενον,
φοινικοῦν φαντασίαν ποιεῖ· ὡς πρὸ ὁρῶμεν ἐπὶ τοῦ ἡλίου γινόμενον ὅταν διὰ
καπνοῦ φαίνηται. δευτέραν ὅτι ἡ ὄψις ἀποτεινομένη πόρρω, ἀσθενεστέρα γίνεται.
τοῦτο δὲ ὅτι καὶ ὁμοίως ὁρᾶται τοῖς ἐγγύθεν ὁρωμένοις, τὰ πόρρω κείμενα, ὀλίγον
τῆς ὄψεως διορώσης. διὰ τὸ ἐξασθενεῖν. τρίτην ὅτι τὸ μέλαν, οἷον ἀπόφασις τοῦ ὁρᾶν
ἐστὶ καὶ στέρησις. διὰ τοῦτο γὰρ ἅμα κατὰ τὴν ὄψιν διὰ τὸ ἀποσημαίνεσθαι ὁρᾶν, μέλα-
ν αὐτὴ φαίνεται. ἡ μὲν οὖν ἀκριβεστέρα περὶ τούτων θεωρία, τῆς ὀπτικῆς οἰκεία.
ἔστι τῆς περὶ αἰσθήσεων πραγματείας. νῦν δέ φησιν ἐφ' ὅσον χρήσιμα ὁ περὶ αὐτῶν λό(γος)

πρὸς τὸ προκείμενον, ἐπὶ τοσοῦτον αὐτὸν λέγομεν· διὰ γὰρ τὸ τὴν ὄψιν τὰ πόρρω μὴ
ὁμοίως ὁρᾶν διαστέλλειν· καὶ διὰ τὸ τὸ μέλαν ἀπόφασιν εἶναι καὶ στέρησιν τοῦ ὁρᾶν, τοῦ τὰ
πόρρω φαινόμενα μελάντερα φαίνεται καὶ ἐλάττω καὶ λειότερα εἶναι· τῷ καὶ ἐξοχὰς
αὐτῶν τὰς ποιούσας τὰς τραχύτητας μὴ ὁρᾶσθαι· ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἐνόπτροις ὁρώμενα
μελάντερα φαίνεται· ἢ εἰς αὐτὰ τις ἀποβλέποι· καὶ τοῦτο πάνυ φανερὸν ἐπιδήλως
ἔμφασιν γίνεσθαι· ἡ γὰρ ἀνάκλασις αἰτία, τοῦ διὰ ταῦτα ὁρᾶσθαι διὰ τοῦ
ὕδατος ὁρώμενα· οὐ γὰρ ἀκριβῶς ὁρᾶται· ὁρᾶται γὰρ ὡς τὰ ἀφεστῶτα πολύ·
οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἢ τὸ ὁρώμενον πολὺ τῆς ὄψεως ἀποστῆσαι τοῦ ὁρᾶν· ἢ τὴν
ὄψιν αὐτὴν διὰ πολλοῦ διαστήματος ὁρᾶν ποιῆσαι· τὰ γὰρ δι' ἀνακλάσεως ὁρώ-
μενα, διὰ πλείονος διαστήματος ἡ ὄψις ὁρᾷ. ἢ εἰ ἐπ' εὐθείας ἔβλεπεν αὐτά.
δηλοῖ δέ φησι πρὸς τοῖς εἰρημένοις, καὶ δὲ τοῦ τελευταίου· ὅτι ὅταν ᾖ τοῦ ἡλίου
πλησίον νέφος κεχρωματισμένον ἀλλ' οὐκ ἐνίχρωμα· ἀλλὰ λευκὸν ὁρᾶται·
ἐν δὲ τῷ ὕδατι καὶ δι' ὕδατος τὸ αὐτὸ τοῦτο ὁρῶντι· φαίνεται χρῶμα τι ἔχον τῆς
ἴριδος· δῆλον γὰρ ὅτι τοῦτο γίνεται, ὅτι ἡ ὄψις ὥσπερ τὸ μέλαν δι' ἀνακλάσεως
ὁρᾶσθαι μελάντερον ὁρᾷ, οὕτως καὶ τὸ λευκὸν κεχρωματισμένον· οὐ τὸ νέφος
λευκὸν ὁρᾷ, διὰ τὴν ἀπόστασιν τὴν πλείω· ἥτις γίνεται διὰ τὴν ἀνάκλασιν

προστιθεῖσα αὐτῷ τὸ μέλαν, καὶ τὴν ἀπόφασιν καὶ στέρησιν: +

μὲν οὖν ἰσχυροτέρα: +

εἶτα λοιπὸν περὶ τῶν ἐν τῇ ἴριδι χρωμάτων προσχρώμενος τοῖς εἰρημένοις,
ἐμφανῆ τὴν μὲν πρώτην καὶ ἀνωτάτω τῆς ἴριδος περιφέρειαν· φοινικοῦν χρῶμα
ἔχουσαν φαίνεσθαι, διὰ ἰσχὺν τῆς ὄψεως· ἰσχυροτέρα γὰρ ἀπὸ ταύτης ἡ τῆς ὄψεως
πρὸς τὸν ἥλιον ἀνάκλασις. οὖσα γὰρ ἀναπέδωσιν ὃ καὶ ἀπὸ μεγίστης περιφερείας
γίνεται, ἀπὸ δὲ τῆς μεγίστης, πλείστη ἡ ἀνάκλασις· πλείστη οὖν ἀπὸ ταύτης
ἡ πρὸς τὸν ἥλιον τῆς ὄψεως ἀνάκλασις· διὸ καὶ ἰσχυροτέρα· ἰσχυροτέρα δὲ
οὖσα, ἧττον ὁρᾷ τὸ λευκὸν μέλαν· διὸ μᾶλλον προστιθεῖσα τὸ λευκόν, φοινι-
κοῦν ὁρᾷ τὸ λευκόν, διὰ τὸ ἔλαττον. ἡ δὲ μετὰ τὴν πρώτην περιφέρειαν,
πρασίνου τὸ χρῶμα ἔχει· ἀσθενεστέρα γὰρ τῆς πρώτης· διὸ καὶ μελαντέρα. ἡ δὲ
τρίτη ἐκ τῆς ἐλαχίστης οὖσα, ἀπὸ ἐλάττονος περιφερείας γίνεσθαι, ἔτι μελαν-
τέρον ἔχουσα φαίνεται τὸ χρῶμα, ἁλουργὸν γάρ, τὸ δὲ ἁλουργὸν, μελάντερον
τοῦ πρασίνου· ὥσπερ τὸ πράσινον μελάντερον τοῦ φοινικοῦ· ἐπὶ δὲ τὸ πλεῖον,

+

οὐκέτι οὖν βαίνει ἀναφυῆ τὰ τῆς ἴριδος χρώματα τῶν τριῶν· ἀλλ' ἐν τοῖς τρισὶν ἵσταται, ὡσ-
περ καὶ ἐπ' ἄλλων ἡ φύσις· ποιεῖ τε γὰρ τὰ τρία πάντα· καὶ τὸ τρὶς πάντη. διὰ τοῦτο γὰρ
ὡς ἅπερ ἐν τοῖς περὶ οὐρανοῦ, καὶ τῶν μεγεθῶν πρόοδος μέχρι τῶν τριῶν διαστάσεων
προῆλθε, ὡς τριῶν καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐχόντων τελειότητα, πᾶν τε γάρ φησι καὶ τὸ πᾶν τρισί: +

ὧν δ' ἄλλων ἀναγκαία ἡ μεταβολή: + c

οὔτε ἐστὶν ἐκ δὲ εἰς τὰ ἄλλα χρώματα μεταβολὴ γινομένη κατὰ τὴν ταύτης ἀνακλάσεως,
ἀναγκαία ἐστί· τουτέστιν ἄλλου χρώματος ἀναγκαστῆς ἐν τῇ μεταβολῇ τῇ διὰ τὴν ἀνα-
κλασιν οὐ γίνεται. διὰ τοῦτο φησὶ τὴν ἶριν ἐν τρισὶ χρώμασιν ὁρᾶσθαι γίνεσθαι τὸ ὁρᾶν.
ὁρᾶται γὰρ προϊόν, ὅτε διπλῆ ἶρις γίνεται· ὥσπερ ὁρᾶται πολλάκις. ἡ μὲν
ἐνδοτέρω· ἡ δὲ ἐξωτέρω· καὶ περιέχουσα τὴν ἑτέραν· καὶ οὖσα μείζονος κύκλου
τμῆμα. ἑκατέραν οὖν φησὶ τρισὶ χρώμασιν οὖσαν ὁρᾶσθαι, ἐναντίως μέντοι ἐχούσας
αὐτοῖς τὴν τῶν χρωμάτων θέσιν· ἐχούσης γὰρ τῆς πρώτης ἥτις ἐστὶν ἡ ἐνδοτέρω,
τὴν μὲν πρώτην περιφέρειαν φοινικῆν· τὴν δὲ δευτέραν πρασίνην· τὴν δὲ τρίτην
ἁλουργῆ, ἡ δευτέρα καὶ ἐξωτέρω· τὴν μὲν ἐξωτέρω ἔχει ἁλουργῆ· πρασίνην δὲ
τὴν δευτέραν· τὴν δὲ ἐνδοτέρω φοινικῆν· ὡς τὰ φοινικᾶ χρώματα αὐτῶν, πλη-
σίον ἀλλήλοις κεῖσθαι: +

μὲν οὖν πρώτη ἡ ἔξω φοινικιᾶ ἀρχή: + c

εἶτα πάλιν περὶ τῆς τάξεως τῶν τῆς πρώτης ἴριδος χρωμάτων, ἥτις ἐστὶν ἡ ἐνδοτέρω·
τὸ κατὰ τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης τάξεως προστίθησιν, ὡς τὰ περὶ τῶν χρωμάτων τῆς
φαντασίας εἰρῆσθαι καλῶς, ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς τῶν εἰρημένων πρὸ ὀλίγου
περὶ τῆς τῶν χρωμάτων φαντασίας, ἃ ὡς ἐναργῆ ὑπέθετο. ἦν δὲ πρῶτον μὲν
ὅτι τὸ λαμπρόν, λαμπρὸν τὸ λευκὸν λέγων ἐν τῷ μέλανι· ἢ διὰ τοῦ μέλανος χρώ-
ματι φοινικοῦν. δεύτερον δὲ ὅτι ἡ ὄψις ἀποτεινομένη ἀσθενεστέρα γίνεται
τὸ ἔλαττον δηλονότι τῶν ὁρωμένων· τρίτον ὅτι τὸ μέλαν, οἷον ἀπόφασίς ἐστι.
τῷ γὰρ ἐκλιπεῖν τὴν ὄψιν, φαίνεται μέλαν· ἃ δὴ ἐκεῖνα φησὶν εἰρῆσθαι καλῶς,
ἀναγκαῖα περὶ χροιὸν ἐν ταύτῃ· καὶ τούτοις τοῖς χρώμασι κεχρῆσθαι μόνοις· τῶν
ἀρχῶν μὲν φοινικοῦ γινομένου χρώματος, διὰ τὸ τὸ μέλανος ὁρώμενον λευκόν,
διὰ τὴν μῖξιν τοῦ μέλανος φοινικοῦν φαίνεσθαι· μέλαν δὲ ἐνδηλοῖ τὸ νέφος, ἀφ' οὗ
ἡ ἶρις· ἢ διὰ γὰρ ἐξ ὕδωρ μεταβάλλον· τοῦ δευτέρου δὲ πρασίνου, διὰ τὸ τὴν ἀσθε-
νεστέραν ὄψιν μηκέτι αὐτὴν ὁρᾶν τὸ λευκὸν τῆς μὴ τοιαύτης· μηδ' αὐτὸ τὸ δὲ τὸ πρασίνου

τοῦ φοινικοῦ· ἀσθενεστέρα δὲ ἡ ἀπὸ τῆς δευτέρας περιφερείας ἀνάκλασις τῆς ὄψεως
πρὸς τὸν ἥλιον τῆς ἀπὸ τῆς πρώτης, ὅτι καὶ ἀπὸ ἐλάττονος γίνεται περιφερείας. διὸ καὶ
ἐλλιπεστέρα ἡ ἀνάκλασις τῆς ὄψεως· καὶ κατὰ τοῦτο ἀσθενεστέρα διὰ τοῦτο· καὶ ἡ τρί-
τη ἁλουργίς· μελάντερον γὰρ τὸ ἁλουργὲς τοῦ πρασίνου. καὶ ἡ ἀνάκλασις ἡ ἀπὸ
τῆς τρίτης περιφερείας, ἀνακλᾶται τῆς δευτέρας, οὐκέτι δὲ ἀγαθὴ τοῦ σώματος,
κἂν ἔτι ἀσθενεστέρα καὶ ἀπὸ ἐλάττονος περιφερείας. διὸ μόνοις τρισὶ χρώμασιν
ἡ ἶρις χρωματίζεται. ἐπεὶ δὲ καὶ ξανθόν τι ἐμφαίνεται ἐν τῇ ἴριδι χρῶμα,
μεταξὺ τοῦ τε φοινικοῦ καὶ τοῦ πρασίνου, λέγει καὶ τῆς τούτου φαντασίας τὴν αἰτίαν.
οὐ γὰρ κατὰ ἀνάκλασιν τῆς ὄψεως πρὸς τὸν ἥλιον τὸ τοιοῦτον φαίνεται χρῶμα
ἐν αὐτῇ· οὐκέτι γὰρ ἂν ἦν ἡ ἶρις τριχρὼς γινομένη· οὐδὲ μόνα ἂν εἶχε τὰ προει-
ρημένα τρία χρώματα· ἀλλὰ διὰ τὴν παράλληλα φαντασίαν τοῦ τε φοινικοῦ καὶ τοῦ
πρασίνου, ἀπογεννᾶται καὶ ἡ τοῦ ξανθοῦ φαντασία χρώματος. τὸ γὰρ φοινικοῦν
χρῶμα παρὰ τὸ πράσινον ὁρώμενον, λευκὸν φαίνεται· τοῦ δὲ τὴν παράθεσιν
τῶν προειρημένων χρωμάτων αἰτίαν εἶναι τῆς τοιαύτης φαντασίας, σημεῖον
παρατίθεται· τὸ ὅταν ᾖ τὸ νέφος μέλαν σφόδρα, τότε μάλιστα ἄκρατον ἶριν γίνεσθαι.
τουτέστι μὴ παρεμφαινόμενον ἄλλο τι χρῶμα· ἀλλ' ἐπὶ τῶν τριῶν μένουσαν· αἴτιον
δὲ τοῦ τὴν ἐξωτάτω περιφέρειαν τὴν φοινικῆν, διὰ τὴν τοῦ νέφους μελανίαν ξανθὴν
φαίνεσθαι· διὰ γὰρ τὴν μελανίαν τοῦ ὑποκειμένου νέφους ἡ φοινικὴ αὕτη περιφέρεια
λευκὴ φαίνεται· παρὰ γὰρ τὸ μέλαν, τὸ φοινικοῦν λευκὸν φαίνεται· ἀλλὰ μικτὸν τῷ πρα-
σίνῳ χρώματι γινόμενον τῷ λευκῷ, φαντασίαν ποιεῖ ξανθοῦ χρώματος. διὸ,
ἐὰν τῷ μέλανι νέφει, τοῦ μὲν φοινικοῦ χρώματος λευκοῦ φαινομένου· τοῦ δὲ λευ-
κοῦ μετὰ τοῦ πρασίνου ξανθοῦ γινομένου, ἡ ἐξωτάτω περιφέρεια τῆς ἴριδος ἐὰν τῷ
σφόδρα μέλανι νέφει, ξανθὴ φαίνεται· ἔτι δὲ τὸ ξανθὸν ἐγγυτέρω τῷ μέλανι τοῦ
φοινικοῦ χρώματος· καὶ μεταξὺ τοῦ τε πρασίνου καὶ τοῦ φοινικοῦ· ἀλλὰ καὶ ἀπομαραι-
νομένης τῆς ἴριδος, λυόμενον μὲν τὸ φοινικοῦν, λευκὸν φαίνεται ὡς τὸ τοῦ νέφους
χρῶμα παλαιόν· ὃ ἦν λευκὸν πρὸ τῆς συστάσεως· τῆς λυομένης, ἐς ἑαυτὸ ἀναπα-
νάστω τὸ χρῶμα· τότε δὴ φαίνεται τὸ χρῶμα ξανθόν, τὸ τῆς ἐξωτάτω περιφερείας.
διότι τὸ τῆς νεφέλης λευκὸν μιγνύμενον τῷ πρασίνῳ, καὶ τιθέμενον παρ' αὐτῷ,
ξανθὸν φαίνεται· δι' ὧν δὲ καὶ ἄκρατον ἶριν λέγει, τὴν μάλιστα ἔχουσαν φανερά
τε καὶ διηκριβωμένα τὰ προειρημένα χρώματα· τοῦ δὲ παρὰ τὸ μέλαν τὰ ἄλλα λευκὰ

φαίνεσθαι χρώματα· ἢ λευκότερα. μέγιστον φησὶν εἶναι σημεῖον, τὸ τὴν ἀπὸ τῆς
σελήνης ἶριν γινομένην, λευκοτέραν πάντα σχεδὸν ἔχειν τὰ χρώματα τῆς ἀπὸ τοῦ
ἡλίου· αἴτιον γὰρ τούτου ὅτι τό τε νέφος ὅτε μέλαν ἐστὶν ἡ ἔμφασις αὐτὴ καὶ ἐγγύτατα· διπλα-
σιαζομένου οὖν τοῦ περὶ τὴν ἔμφασιν μέλανος, τὸ ἠρέμα λευκὸν· λευκότερον οὖν
φαίνεται· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον τῆς ἴριδος χρωμάτων λευκότερον φαί-
νεται· διὸ καὶ ἡ ὅλη. ὅτι δὲ ἡ τῶν χρωμάτων τῶν διαφερόντων παράθεσις, πολλάκις
φαντασίαν ἄλλου ποιεῖ χρώματος, δῆλον φησὶν εἶναι ἐπὶ τῶν ἀνθῶν· ἐν γὰρ τοῖς ὑφάσ-
μασιν, ἡ τῶν διαφερόντων ἀνθῶν παράθεσις, πλείστας ποιεῖ διαφοράς· οὐ γὰρ
τὸ αὐτὸ πορφυροῦν φαίνεται, λευκῷ τε καὶ μέλανι παρατεθέμενον· ἢ ἄλλῳ τινὶ χρώ-
ματι· διὸ καὶ αἱ πορφύραι, αἱ καὶ αὐταὶ πᾶσιν ἁρμόζουσι τοῖς χρώμασιν, ἀλλὰ
καὶ ἐν αὐγῇ τοιᾷδε ἢ ἐν λύχνῳ οὐχ ὅμοια φαίνεται· τὰ γοῦν παονικὰ καλούμενα
ἀπὸ τοῦ χρώματος ἱμάτια, ἐν ταῖς πρὸς τὴν αὐγὴν περιστροφαῖς παντοίων χρω-
μάτων φαντασίας ἀποτελεῖ· διὰ γὰρ τὴν αὐγὴν τὴν ποιὰν ἀλλοιοτέρας ποιεῖ
τὰς φαντασίας τῶν χρωμάτων. καὶ οἱ ποικιλταί φασι πολλάκις ἐργαζόμενοι πρὸς
τὸν λύχνον διαμαρτάνειν. καὶ λαμβάνειν ἄλλα ἀντ' ἄλλων. εἰπὼν δὲ περὶ τῆς ἴριδος
πῶς γίνεται. καὶ τίνα καὶ πόσα τὰ χρώματα αὐτῆς. καὶ διὰ τί τοιαῦτά τε καὶ τοσαῦτα.
λέγει καὶ περὶ τῆς διπλῆς ἴριδος· γίνεται γὰρ καὶ διπλῆ ὡς προειρήκαμεν· ἤδη
δέ τισιν ὦφθαι καὶ τριπλῆ. λέγει δὲ περὶ τῆς διπλῆς τε καὶ ἐξωτέρας ὁρωμένης
τε περιεχούσης ὅτι καὶ τοῖς χρώμασιν ἐστὶν ἀμαυροτέρα· καὶ τῇ θέσει τῆς χρόας ἐξεναν-
τίας ἔχει κειμένας τῇ πρώτῃ ὡς εἰρήκαμεν· γινομένην οὖν φασὶ τὴν δευτέραν
ἶριν. οὐ κατὰ τὴν πρὸς τὸν ἥλιον ἀνάκλασιν ἐθέλει γίνεσθαι. ἀλλὰ κατὰ τὴν προϋ-
πάρχουσαν ἶριν· ὡς τῆς ὄψεως ἀπὸ τοῦ ἐξωτέρου νέφους ὁμοίως ἔχοντος· ὡς ἐχ-
ούσης τὸ πρῶτον νέφος ἡ ἶρις ἀνακλωμένης ἐπὶ τὴν προϋπάρχουσαν ἶριν· καὶ διὰ τῆς
ἀνακλάσεως ἐκείνης ὁρώσης· διὸ καὶ ἀμαυρότερα τὰ χρώματα τῆς δευτέρ(ας)
ἅτε ἀπὸ ἀνακλάσεως γινόμενα δευτέρας. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης καὶ ταύτην λέγει τὴν
ἀνάκλασιν πρὸς τὸν ἥλιον γίνεσθαι. ὁμοίως καὶ ὡς τῆς πρώτης ἴριδος· διὰ δὲ
τὴν αὐτὴν αἰτίαν φησὶν αὐτὴν ἀμαυρότερά τε ἔχειν τὰ τῆς πρώτης καὶ τῇ τάξει
τεθειμένα ἐναντίως ἐκείνοις κείμενα· ἀμφοτέρων γὰρ αὐτῶν ἡ τῆς ὄψεως ἀνάκλασις
αἰτία. ἡ γὰρ ἀπὸ τοῦ ἐξωτέρου νέφους πρὸς τὸν ἥλιον τῆς ὄψεως ἀνάκλασις,
πόρρωθεν γίνεται, πορρωτέρω γὰρ τὸ νέφος τοῦτο τῆς ἡμετέρας ὄψεως· ὥσπερ οὖν

νέφ(ους)

ἡ ὄψις τὰ πόρρωθεν ἐπὶ τὰ ὁρώμενα, ἐλλιπὼν ἤδη καὶ ἀσθενεστέρα προσπίπτουσα
τῷ ἡλίῳ· οὐχ ὁμοίως ἀνάλογος ὁρᾷ διὰ ἀσθένειαν· οὕτως καὶ τὰ διὰ μακρᾶς ἀνακλάσεως
ὁρώμενα, ἐλλιπὼν ἡ ὄψις καὶ ἀσθενεστέρα προσπίπτουσα τῷ ἡλίῳ, τὰ χρώματα τὰ
διὰ τὴν ἀνάκλασιν ὁρώμενα, ἀμαυρότερα ὁρᾷ, ἢ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν πάλιν
τὴν ἕξεως τῶν χρωμάτων· ἀφ' ἧς μὲν γὰρ ἰσχυροτέρα περιφερείας ἡ ὄψις προσπίπτει
τῷ ἡλίῳ, ταύτης φοινικοῦν τὸ χρῶμα φαίνεται, ὡς πρὸ καὶ ἐπὶ τῆς πρώτης· ἀφ' ἧς
δὲ δευτέρας καὶ ἔλαττον, πράσινον· ἀφ' ἧς δὲ τρίτως καὶ ἐλάχιστον, ἁλουργές· ἀλλὰ μὲν
καὶ ἐπὶ τῆς ἴριδος τῆς δευτέρας πλείστη καὶ ἰσχυροτάτη ἀνάκλασις ἀπὸ τῆς ἐκτὸς γίνεται
περιφερείας· αὕτη γὰρ ἐγγυτέρω τῆς ὄψεως, καὶ οὐ μακρὰν αὐτῶν πάνυ ἀποσθεῖσαν
ἀνακλᾶσθαι δύναται· πᾶσαι μὲν γὰρ αἱ ἀπὸ τούτου τοῦ νέφους καὶ ἐπὶ τὸν ἥλιον ἀνα-
κλάσεις ἀσθενέσταται τῶν ἀπὸ τοῦ πρώτου, τῷ διὰ μακροῦ γίνεσθαι· ὃ δὲ τοῦ τῆς
ἀσθενείας αἴτιον, δηλονότι, ὅσαι αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἐγγυτέρω μέρους τῆς ὄψεως τοῦ νέφους γί-
νονται, αὗται τῶν ἄλλων εἶεν ἂν ἰσχυρότεραι· ἀλλὰ μὴν ἐγγυτέρω τῆς ὄψεως ἡ ἐκτὸς
περιφέρεια, τῆς δευτέρας ἴριδος· ἀπὸ ταύτης ἄρα ἰσχυρότεραι καὶ πλείους αἱ ἀνα-
κλάσεις τῷ διὰ τὸ μὴ πάνυ ἀπέχειν πολὺ διάστημα τῆς ὄψεως ἐν τῇ ἀνακλάσει
σώζεσθαι· πᾶσαι γὰρ ἀπὸ τῶν μειζόνων περιφερειῶν, πλείους γίνονται τῷ τε, ὅτι καὶ
διὰ τὸ μακρὰν ἀφεστάναι πᾶσαι ἀπ' αὐτῶν αἱ ὄψεις σωζόμεναι ἀνακλᾶσθαι
δύνανται· ἡ μὲν οὖν ἐνδοτέρω περιφέρεια τῆς ἴριδος διὰ τοῦτο φοινικοῦν μὲν ἔχει
τὸ χρῶμα καὶ ὅμοιον τῆς πρώτης ἴριδος τῇ ἐξωτέρω περιφερείᾳ· ἀμαυρότερον δὲ
διὰ τὸ πλείονος ἀνακλάσεως· καὶ γὰρ ἐναντία πως ἀλλήλοις τὰ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ἴ-
ρισι φοινικᾶ χρώματα· ἡ δὲ δευτέρα περιφέρεια πλέον ἀφεστῶσα τῆς ὄψεως
ἀσθενεστέραν τὴν ἀνάκλασιν τῶν ἀπ' αὐτῆς ποιουμένων πρὸς τὸν ἥλιον, τὸ πρά-
σινον χρῶμα ἐκλαμβάνει μᾶλλον, ἡ ἐξωτάτω· διὰ τὸ πλέον ἔτι τῆς δευτέρας
ἀφεστάναι ἀσθενεστάτας τὰς ἀνακλάσεις ἔχουσα, τὸ ἁλουργὲς ἐπιφαίνει χρῶμα: +

ἐγγυτέρω γὰρ τῆς ὄψεως οὖσα ἀνακλᾶται ἀπὸ τῆς ἐγγυτάτω περιφερείας
τῆς πρώτης ἴριδος: +

οὔτε ἐστὶν ἐγγυτέρω γὰρ τῆς ὄψεως οὖσα τὰς ἀνακλάσεις ποιεῖται· γίνονται
γὰρ αἱ ἀπὸ ταύτης ἀνακλάσεις, ἀπὸ τῆς ἐγγιζούσης περιφερείας τῇ πρώτῃ περιφε-
ρείᾳ τῆς πρώτης ἴριδος· ἐγγυτάτω γὰρ τῆς ὄψεως τῆς ἔξωθεν ἴριδος ἡ ἐλαχίστη περιφέ-
ρεια· διὸ αὕτη μὲν ὥσπερ φοινικοῦν ἔχει τὸ χρῶμα, αἱ δ' ἄλλαι κατὰ τὸν λόγον
ὡς προείρηται.

ἐπιζητήσαι ἄν τις, ἐλάττονος τῆς περιφερείας τῆς ἐξωτέρας ἴριδος, φοινικοῦν ἔχει
τὸ χρῶμα· τὸ πλάτος ὅλως ἀπὸ τούτων ἀνακλᾶσθαι πρὸς ἥλιον τὴν ὄψιν· πότερον οὐχὶ
τὸ μὲν μεταξὺ τῶν περιφερειῶν τῶν προειρημένων πᾶν φοινικοῦν ἔχει τὸ χρῶμα.
ἐγγυτέρω γὰρ τοῦτο τὸ μέρος τοῦ νέφους τῇ μείζονι περιφερείᾳ τῆς πρώτης ἴριδος τῆς φοι-
νικῆς, τῆς ἐλάττονος περιφερείας τῆς δευτέρας ἴριδος· ἢ οὔτε ἀπὸ παντὸς μορίου
ἡ ὄψις ἀνακλᾶται, καθ᾽ ὃ ἐστὶν οὕτως τὰ διαυγῆ ὁρᾶται· οὔτε ἐπὶ τὴν ὄψιν ἀνακλᾶ-
ται τὸ φῶς ἀπὸ παντὸς μορίου καθ᾽ ὃ ἐστὶν οὕτως τὸ ὁρᾶν· ἀλλὰ ὡρισμένοι οἱ τόποι
τῶν ἀνακλάσεων, καὶ δεδομένων χρὴ τὴν ἀπόστασιν εἶναι τοῦ τὸ φῶς ποιοῦντος σώ-
ματος· ἀπὸ τῶν δεχομένων αὐτὸ κατόπτρων· ἀπὸ τούτων οὖν γίνεται ἃ ταύτην τὴν
θέσιν ἔχει· ὑπογράφει δὲ καὶ τὸ διάγραμμα, καὶ ἔστι γνώριμον· ἴστω δὲ οὐ καί τε
φησὶν ἶριν γίνεσθαι, διὰ τὸ καὶ τὴν δευτέραν ἀμαυροτέραν ἀμαυροτέραν γίνεσθαι·
διὰ τὴν διὰ μακροῦ ἀνάκλασιν· ἢ καὶ δι᾽ αὐτὸ διὰ μακροῦ γίνονται τὰ χρώματα τῆς δευτέρας.
ὅτι δὲ τὰ προειρημένα τῆς ἴριδος χρώματα οἱ γραφεῖς μάλιστα μιμεῖσθαί τε καὶ σκευά-
ζειν οὐ δύνανται· καὶ ὅτι τὸ φοινικοῦν χρῶμα ἐγγυτέρω ἐστὶ τῷ λευκῷ, τοῦ τε πρασίνου
τε τοῦ ἁλουργοῦ, καὶ ἐκ τούτων γνώριμον· αὐτοφυὲς μὲν γὰρ φοινικοῦν χρῶμα, τό τε
κιννάβαρι καὶ τὸ δρακόντιον· ὃ καὶ τοῦ αἵματος τοῦ ζώου γίνεται φοινικοῦν χρῶμα,
ἐκ τε κοκκοφολίθου καὶ ἐκ πορφυροῦ μιγνυμένων· ὃ πολὺ ἀπολείπεται τῶν αὐτοφυῶν.
πράσινον δὲ καὶ ἁλουργὸν, αὐτοφυῆ μὲν· ἥ τε χρυσοκόλλα καὶ τὸ ὄστρειον αἱματικὸν καὶ
τοῦ τε πορφύρας τῆς θαλάσσης· ἀποτελεῖσθαι δὲ πράσινον μὲν, κυάνου τε καὶ ὤχρου·
ἁλουργὸν δὲ ἐκ τε κυανοῦ καὶ φοινικίου· αὐτῇ λαμπρυνθέντος τοῦ κυανοῦ, ὤχρου μετὰ
τὸ πράσινον ἀποτελεῖται· φοινικοῦ δὲ τὸ ἁλουργὸν, καὶ ἐν τούτοις πάμπολλα
σκευαστὰ τῶν αὐτοφυῶν ἀπολείπεται· καὶ ὅτι μὲν οἱ γραφεῖς μάλιστα ταῦτα οὐ δύ-
νανται μιμεῖσθαι τὰ χρώματα, γνώριμον ἐκ τούτων· ὅτι δὲ τὸ φοινικοῦν ἐγγυτέρω
τῷ λευκῷ τοῦ πρασίνου τε καὶ ἁλουργοῦ, ἐκ τῆς σκευασίας αὐτῶν δῆλον· τὸ γὰρ φοι-
νικοῦν, ἐκ κοκκοφολίθου σκευάζεται, ὅ ἐστι λευκόν· τὸ δὲ πράσινον ἐξ ὤχρου.
ὅ ἐστιν ἀσθενὲς λευκόν· ἀμαυρούμενον γὰρ τὸ φῶς εἰς τοῦτο πρῶτον μεταβάλλει
τὸ χρῶμα· ὥστε μᾶλλον ἐγγὺς τῷ λευκῷ τὸ φοινικοῦν τοῦ πρασίνου· διὸ εἰκότως
αἱ θάλασσαι ἐμφαίνεται τὸ φῶς τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου τῶν νεφῶν μηχανιόντι, ἐκ τοῦ φοι-
νικοῦν φαίνεται· πράσινον δὲ ἐν ὕδατι· πάλιν δὲ αὖ τὸ πράσινον τοῦ ἁλουργοῦ
ἐγγυτέρω τοῦ λευκοῦ· ἡ γὰρ τῶν μὲν, ἐξ ὤχρου ἡ γένεσις· τῶν δὲ ἁλουργῶν, ἐκ φοινικοῦ·

κοινὸν γὰρ ἡ κύανος αὐτοῖς· μᾶλλον δὲ λευκὸν τὸ ὠχρὸν ἢ τὸ φοινικοῦν· δηλοῖ δὲ ὡς ἀπὸ
τοῦ τε ἀμβλυνομένου τοῦ φωτὸς καὶ ἐξ οὐδενὸς πρὸ τοῦ ὠχροῦ μεταβάλλον· ὥστε ἀκολούθως
πάλιν ἐπὶ τῆς ἴριδος δευτέραν τάξιν ἔχει τὸ πράσινον χρῶμα· τελευταῖον δὲ
τὸ ἁλουργόν· ὡς ἤδη ἐγγυτάτω τῷ μέλανι ὂν καὶ ἔστιν ἀπόφασις τοῦ λευκοῦ· τοῦ μάλιστα
ὁρᾶσθαι ὑπ' αὐτῆς· μαρτυρῆσαι δὲ τοῖς προειρημένοις καὶ τὸ δεῖ· ὅταν γὰρ πρὸς τὸν ἥ-
λιον ἢ ἄλλο τι λαμπρὸν βλέψαντες μύσωμεν, παραφυλάσσουσι τὴν μὲν φαντασίαν
καὶ τὴν θεωρίαν· καὶ τοῦτο συμβαίνει τῷ ὄψιν ὁρᾶν· πρῶτον μὲν λαμπρὸν τὴν χρόαν·
εἶτα μεταβάλλον εἰς φοινικοῦν, εἶτα πράσινον· εἶτα πορφυροῦν· μετὰ δὲ ταῦτα
μέλαιναν χρόαν μεταπεσόν, ἀφανίζεται· τῆς γὰρ κινήσεως τῆς ἀπὸ τοῦ λευκοῦ κα-
να σῆς ἐν τῇ ὄψει καὶ τὸ λοιπὸν ἀφανιζομένοις αἰεὶ εἰς τὸ ἀσθενέστερον ἡ ἔκλυσις γίνεται,
ὥστε καὶ εἰς τὸ φοινικοῦν πρῶτον· ἢ τὸ πράσινον· ἀσθενέστερον γὰρ τοῦτο τοῦ λευκοῦ· ὁμοί-
ως δὲ ἐπὶ τοῦ πρασίνου καὶ ἁλουργοῦ: +

Καὶ διότι κύκλον οἷόν τε γίνεσθαι τῆς ἴριδος: + c

Εἰπὼν τί ποτέ ἐστιν ἡ ἶρις καὶ πῶς γίνεται· καὶ περὶ τῶν ἐμφαινομένων αὐτῇ χρωμάτων
ἀποδιδοὺς τὰς αἰτίας τῆς τε ποσότητος αὐτῶν καὶ τῆς τάξεως, μέτεισιν ἐπὶ τὸν περὶ
τοῦ μεγέθους αὐτῆς καὶ τοῦ σχήματος λόγον· καὶ φησὶ μήτε κύκλον ποτὲ ὁλόκληρον
οἷόν τε γίνεσθαι τῆς ἴριδος· μήτε τμῆμα μεῖζον ἡμικυκλίου· ἅμα δὲ ταῦτά τε
καὶ τὰ ἄλλα συμβαίνοντα αὐτῇ δῆλα φησὶν ἔσεσθαι ἐκ τοῦ διαγράμματος ὃ παρα-
τίθεται· ἔστι δὲ τὰ ἄλλα καὶ τὸ ἡμικυκλίου καὶ ποτὲ ἔλαττον τούτων, πρῶτον δὲ
διὰ τί ἐπὶ κυκλικῆς περιφερείας φαίνεται λέγει: +

Ἡμισφαιρίου γὰρ ὄντος ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος κύκλου τοῦ ἐφ' οὗ τὸ α: + c

Ῥᾷον ἂν τεθῇ τὸ πρόβλημα καὶ γινόμενα λέγει· ἃ καὶ αὐτῶν τῶν δὲ ἑξῆς παρα-
τίθεται· φησὶ δὴ διὰ τῆς προτάσεως, ὅτι ἂν ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος κύκλου ἡμισφαίριον
ᾖ τὸ ἀφ' οὗ α, δεῖ δὲ τὸ ἡμισφαίριον οὕτως ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος κύκλου λαμβάνειν,
ὡς ἐπικείμενον αὐτῷ, καὶ ἔχον αὐτὸ πέρας· κέντρον δὲ αὐτοῦ τοῦ τε ὁρίζοντος καὶ τοῦ
ἡμισφαιρίου ἤτω τὸ κ· τὸ γὰρ αὐτὸ κέντρον ἀμφοτέρων· ἄλλου δέ τινος σημείου ἀνα-
τέλλοντος, καὶ ὄντος ὑπὲρ τοῦ ὁρίζοντος τοῦ η· λαμβάνει δὲ κέντρον μὲν τὴν ὄψιν,
ἐπειδὴ ἐστιν ἐπὶ τῆς γῆς· ἥ τε πᾶσα κέντρου λόγον ἔχει πρὸς τὸν κόσμον· τὸ δὲ
ἀνατέλλον σημεῖον τὸν ἥλιον πρὸς ὃν ἡ ἀνάκλασις τῆς ὄψεως· τούτων δὲ ὄντων,
ἐάν φησιν ἀπὸ τοῦ κ τουτέστι τῆς ὄψεως γραμμαὶ κατὰ κῶνον ἐμπίπτουσαι·

τουτέστιν οὕτως ἐμπίπτουσιν ὡς κῶνον ποιεῖν· ὅπερ ἐστὶ μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ· ἀλ-
λὰ ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ, ὡς γίνεσθαι ὑπὸ τῶν αὐτῶν κῶνον κορυφὴν ἔχοντα τὸ η· ἄξονα δὲ
τοῦ γινομένου κώνου τὴν ηπ· καὶ τὸ κῶνον δὲ εἶπεν ἵνα τὴν ἑτέραν γωνίαν καθ᾽ ἣν
ἡ βάσις τοῦ κώνου, ὀξεῖαν ποιῶσιν· οὕτως γὰρ γίνεται κῶνος, ὑπὸ τῶν ἀπὸ τοῦ η
ἐκβαλλομένων· ἀνακλᾶσθαι, δὲ εἶπεν αὐτὰς ἐν τῷ ἡμισφαιρίῳ κατὰ τὴν μείζω
γωνίαν· δῆλον ὡς ὅτι καὶ μὴ αὐτὰς ἀπὸ τοῦ η οὕτως ἐκβάλλεσθαι· μὴ πρὸς ὀρθὰς
γωνίας· ἀλλ᾽ ὥστε κῶνον ποιεῖν· καὶ ἐπὶ τὰ μ τὰς ἀνακύκλῳ λαμβανομένας ἐπιζευ-
γνυσθαι· ὥστε ποιεῖν ἀμβλεῖαν γωνίαν, τὴν ὑπὸ τοῦ η. π. μ περιεχομένην· γίνεσθαι
δὲ δὴ τὴν ἀνάκλασιν ἐπὶ τὴν ἀμβλεῖαν γωνίαν· οὕτως γὰρ ἔσται ἡ ὄψις, ἥτις ἐστὶ
τὸ η· μεταξὺ τοῦ τε νέφους ἀφ᾽ οὗ ἡ ἀνάκλασις ἐπὶ τὸν ἥλιον· ἐφ᾽ οὗ τὸ μ σημεῖον·
καὶ τοῦ ἡλίου ὅπερ ἐστὶ τὸ κ· διὰ ταύτης γὰρ τῆς θέσεως οὔσης τοῦ νέφους πρός τε καὶ τὴν ὄψιν ἡ
ἶρις γίνεται ὡς εἴπομεν ἐν τοῖς πρώτοις· αὗται δὲ φησὶν αἱ ἀμβλυνόμεναι μὲν ἐπὶ τὰ μ·
ἀνακλώμεναι δὲ ἀπ᾽ αὐτῶν ἐπὶ τὸ η· καὶ ἔχουσαι καθ᾽ ὃ ἀνακλῶνται τὴν μείζονα γω-
νίαν τὴν γινομένην ὑπὸ τῶν ἀπὸ τοῦ η καὶ τὰ κῶνον ἐκπιπτουσῶν εὐθειῶν, περὶ
κύκλου περιφέρειαν προσπεσοῦνται ὡς τὰ μ· καθ᾽ ἃ γὰρ ἐκπίπτουσαι ἀπὸ τοῦ η κατὰ
κῶνον ἀνακλῶνται, ἐπὶ τοῦ η ἄναγε ἐπὶ κυκλικῆς περιφερείας· ἥτις βάσις ἐστὶ
τοῦ κώνου τοῦ γινομένου ὑπὸ τῶν ἀπὸ τοῦ η ἐκπιπτουσῶν εὐθειῶν· καὶ ἐὰν μὲν
κατ᾽ ἀνατολὰς ὄντος τοῦ ἄστρου ἢ δύσεως, ἡ ἀπ᾽ αὐτοῦ ἀνάκλασις ἀπὸ τῶν μ γένηται·
ἄστρον νῦν λέγων, τὸ κ· ὅπερ ἕτερον σημεῖον εἶπεν· ἀντὶ τοῦ τοῦ ἄστρου τουτέστι τοῦ
ἡλίου ἢ καὶ τῆς σελήνης· ἅπερ γὰρ γίνεσθαι καὶ ἐπ᾽ αὐτῆς ἶριν· ἢ ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς, ἢ ἐ-
πὶ τῆς δύσεως, τουτέστιν ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος· ἡ ἀπ᾽ αὐτοῦ ἀνάκλασις γίνηται ὑπὲρ
γῆς, ἡμικυκλίου φησὶ ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος ἀπολειφθήσεται τοῦ κύκλου τοῦ ἐν τῷ νέφει,
καθ᾽ ὃ ἡ ἶρις φαίνεται· ἐὰν δὲ μὴ ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, μηδὲ ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς ἢ δύ-
σεως τὸ ἄστρον ᾖ, ἀφ᾽ οὗ ἡ ἀνάκλασις, ἀλλὰ ἐπάνω, ἔλαττον ἡμικυκλίου φησὶν
ἔσεσθαι τὸ ὑπὲρ γῆς ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος ἀποτεμνόμενον· ὅταν ἡ τὸ ἄστρον ἀφ᾽ οὗ ἡ ἀνα-
κλασις, ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ, τοῦ καὶ διὰ τῆς προθέσεως προειπών· ἑξῆς μέ-
τεισιν ἐπὶ τὸ δεικνύναι τὰ προειρημένα :+

ἔστω γὰρ φησὶν ἐπ᾽ ἀνατολῇ πρῶτον οὗ τὸ η :· + c

εἰπὼν ὅτε αὐτὸ μὲν τὸ ἄστρον, ἀφ᾽ οὗ ἡ ἀνάκλασις οὗ τὸ χρῶμα ἐμφαινόμενον τῷ νέφει,
τὴν ἶριν ποιεῖ, ἐπ᾽ ἀνατολῆς ἢ δύσεως ᾖ, ἡμικύκλιον ἀπολειφθήσεσθαι ὑπὲρ γῆς

ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος τοῦ κύκλου τοῦ γινομένου ὑπὸ τῶν ΕΜ καθ' ἣν ἂν ἀνακλασθῇ, ἐάν τε
ἀνωτέρω ᾖ τοῦ ὁρίζοντος τὸ ἄστρον, ἔλαττον ἡμικυκλίου· πρῶτον λαμβάνει ἐπὶ
τῆς ἀνατολῆς αὐτόν· τουτέστιν ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος· καὶ δείκνυσιν ἅμα μὲν ὅτι ἡμικυ-
κλικῆς περιφερείας ἀνακλάσεις γίνονται τῶν ἀπὸ τῆς ὄψεως· ὅπερ ἐστὶν ἐν τῷ νέφει
κλωμένων ἐπὶ τὸ ἀνατέλλον ἄστρον· ἅμα δὲ ὅτι καὶ ἡμικύκλιόν ἐστι τὸ τοῦ ὑπὸ τῶν
ἀνακλάσεων γινομένου κύκλου ὑπὲρ τῆς ἀποτεμνόμενον ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος
μέρος αὐτοῦ καὶ οὐ μεῖζον· λαμβάνει δὴ σφαῖραν· καὶ ἐπ' ἀνατολῆς μὲν αὐτῆς ὂν ἐπὶ
τοῦ ὁρίζοντος τὸ ἄστρον· ἐφ' οὗ τὸ Η· ἐκβεβλημένου δὲ ἀπὸ τοῦ Κ, ἥτις ἐστὶ τὸ κέν-
τρον αὐτῆς ἐπὶ τὸ Μ· καὶ ἀνακεκλασμένων εὐθειῶν τῶν Η· δῆλον ὅτι ὡς πρὸς ... τὴν μεί-
ζονα γωνίαν τῆς ἀνακλάσεως τῆς ἐπὶ τὸ Η γινομένης· λαμβάνει δὲ καὶ τὸ Μ· ἐφ' ὃ
ἐπιζευγνυμένη ἀπὸ τοῦ Κ ἐκβαλλομένων εὐθειῶν τοῦ ὁρίζοντος· γίνεται δὲ τρίγωνον
τὸ Κ Μ Η· καὶ ἐκβάλλει τὸ διὰ τοῦ τοῦ τριγώνου ἐπίπεδον· καί φησιν ὅτι ἔσται ἡ τομὴ
ἡ γινομένη τῆς σφαίρας ὑπὸ τοῦ διὰ τοῦ τριγώνου ἐκβαλλομένου ἐπιπέδου μέ-
γιστος κύκλος· τὸ γὰρ ἐν τῇ σφαίρᾳ διὰ τοῦ κέντρου ἐκβαλλόμενον ἐπίπεδον, δίχα
τέμνει τὴν σφαῖραν· ἡ δὲ τοιαύτη τῆς σφαίρας τομή, κατὰ τὸ μέγιστον γίνεται
κύκλον· μέγιστος γὰρ ὁ διὰ τοῦ τῆς σφαίρας κέντρου ὑποτέθειται ἀναγκαῖα· ἅπαν
δὲ τοῦτο προσέθηκε· διότι γὰρ οὐδὲν ἐὰν ὁποῖον οὖν τῶν ἐπιπέδων· ἔστι δὲ τὸ
λεγόμενον· ἐπεὶ πλείονα δύναται τρίγωνα γίνεσθαι ὁμοίως ἐν τῇ σφαίρᾳ, τὰ Η
Κ Μ· οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ· τοῦτο γὰρ δύναται ὡς δεῖξαι, ἀλλ' ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ.
ἐνδέχεται αὐτῶν καθ' ἕκαστον ἐκβαλλομένου τοῦ διὰ τῶν ἐπιπέδων τέμνεσθαι
ἡ σφαῖρα· οὐδέν φησι διοίσει διὸ ὁποῖον ἂν ληφθῇ τεμνομένη, διότι γὰρ αὐτὴ τμηθήσεται
ἡ τομὴ τῆς σφαίρας ὁ μέγιστος κύκλος· τὸ παρὰ τὸ διὰ τοῦ ἰδίου τῶν τριγώνων ἐκβαλ-
λόμενον· ἐκβαλλόμενον ἐπίπεδον διὰ τοῦ κέντρου ἐκβάλλεσθαι· τούτου δ' ἐπεί,
φησίν, αἱ ὁμοίως ἀπὸ τῶν Η Κ ἀναγόμεναι γραμμαί, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ οὖσαι, συσταθήσονται
τοῦ ἐφ' ὧν ἡμικυκλίου πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο σημεῖον· ἔστι δὲ ὃ λέγει· ὅτι ἐν τῷ ἡμι-
κυκλίῳ τοῦ κύκλου τοῦ ὑπὸ τοῦ διὰ τοῦ προειρημένου τριγώνου ἐπιπέδου ἐκβεβλη-
μένου γεγονότος αἱ ἀπὸ τῶν Η καὶ Κ εὐθεῖαι ἠγμέναι ὡς αἱ τοῦ Μ, οὐ συσταθήσονται
πρὸς ἄλλῳ τινὶ σημείῳ· ὥστε δύνασθαι ἐν τῷ αὐτῷ ἡμικυκλίῳ ἄλλας τινὰς πρὸς ἄλλῳ
οὕτως ἐχούσας, ὡς ἔχει ἡ Η Μ, πρὸς τὴν Μ Κ· ἐν μὲν γὰρ τῷ ἑτέρῳ ἡμικυκλίῳ τοῦ αὐτοῦ
κύκλου, δύνανται ληφθῆναι ἄλλαι ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ οὖσαι τῇ ΘΗ, αἱ Ι ΘΗ.

+

ἢ οὕτως ἐν ἀνακεκλιμέναις πρὸς ἀλλήλας, ὡς αὗται ἐν τούτῳ, ἐν δὲ τούτῳ ἐν ᾧ αὗται ἀδύνατον. ἐν ἄλλῳ μὲν γὰρ ἄλλως ἐπιπέδῳ τὸν αὐτὸν ἐχούσας πρὸς ἀλλήλας λόγον, οὐκ ἔχουσιν αὗται, οἷόν τε εἶναι ὡς δείξει. ἐν δὲ τούτῳ, οὐχ οἷόν τε. τὴν δὲ τούτου δεῖξιν. αὐτὸς μὲν ὡς φανερὰν παρῆκεν. ἀκολουθεῖ δεικνύμενον οὕτως. ἔστω γὰρ δυνατὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἡμικυκλίῳ ἔχουσα ὡς ἡ ΗΜ, πρὸς τὴν ΚΜ, οὕτως ἡ ΚΜ, πρὸς τὴν ΝΚ. ἐπεὶ οὖν ἐστὶν ὡς ἡ ΚΜ πρὸς ΜΗ ἡ ΗΝ πρὸς ΝΚ. καὶ ἐναλλὰξ ἔχουσιν ὡς ἡ ΗΜ, τῇ ΗΝ ἴση. ἐκ γὰρ τοῦ κέντρου ἀμφότεραι. ἴση ἄρα καὶ ἡ ΝΚ, τῇ ΜΚ. ἀλλὰ καὶ μείζων. ὑπὸ γὰρ τὴν μείζω γωνίαν ὑποτείνει. καὶ ἔστιν ἐγγυτέρα τῇ διαμέτρῳ, ὅπερ ἀδύνατον. ὅμοιος ὁ λόγος. κἂν ἄλλαι τινὲς ληφθῶσιν ἐν τῷ αὐτῷ ἡμικυκλίῳ. ὡς τὸν λόγον ἐχούσας πρὸς ἀλλήλας τῷ τῆς ΗΜ πρὸς τὴν ΜΚ. τοῦτο μὲν οὖν ὡσεί πως ἀγνώριμον, παράδοξον. δείκνυσι δὲ ἑξῆς πῶς ἐπὶ κύκλου περιφερείας ἡ ἀνακλωμένη γίνεται, τῶν ἀπὸ τῶν ΗΚ ἀνακλωμένων ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ. οὐκ ἔχει ἡ ΗΜ πρὸς τὴν ΜΚ. καὶ φησίν. ἐπεὶ γὰρ τά τε ΚΗ σημεῖα δέδοται, καὶ ἡ ΚΗ, δεδομένη ἂν εἴη. καὶ ἡ ΜΚ. ἔστω δὲ τὸ λεγόμενον κέντρον δεδομένον τῇ θέσει. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ ἐπὶ τῆς ἀνακλάσεως σημεῖον εἰλημμένον. ἀλλὰ καὶ τὸ Κ τὸ κέντρον τοῦ κύκλου. τούτων δὲ ὄντων δεδομένων τῇ θέσει, δεδομένη γίνεται, τά τε μεταξὺ, καὶ τῇ θέσει ἡ ΚΗ γραμμή. καὶ ἐπεὶ ἴση ἐστὶ τῇ ΚΗ ἡ ΚΜ. ἐκ γὰρ τοῦ κέντρου ἀμφότεραι δεδομένη γίνεται καὶ αὐτὴ τῷ μεγέθει. ἡ γὰρ ἴση τῇ δεδομένῃ, δεδομένη τῷ μεγέθει καὶ αὐτή. αὐτὸς δὲ τὸ μὲν καὶ ταύτην δεδόσθαι ὡς ἐναργέστερον, παρέλιπε. ἔλαβε δὲ δεδόσθαι, καὶ τὴν ΗΜ διὰ τὸ δεδομένω εἶναι τὼ ΚΗ. γίνεται δὲ ἡ ΗΜ. καὶ αὐτὴ τῷ μεγέθει δεδομένη, διὰ τὸ γίνεσθαι καὶ τὴν ὑπὸ τῶν ΗΚΜ περιεχομένην γωνίαν δεδομένην διὰ τὸ τὰ ἀπὸ τοῦ Κ κάθετον ὡς περιάξον τὴν ΚΗ. ἐμπίπτει δὲ ἐν κύκλῳ οὕτως, ὡς ἐναντίον ποιεῖν ἀεὶ τὴν ἴσην φυλάττειν ἐν τῇ περιφορᾷ τε καὶ τῇ τοῦ κώνου συσταθεῖσαν γωνίαν. τὸ γὰρ κατὰ κορυφὴν ἐμπίπτειν τοῦ τόπου. ἡ δὲ δεδομένη ἡ ΗΜ, καὶ δεδομένον τὸ Η σημεῖον, ἡ ΗΜ. κύκλου περιφερείας ἐφάπτεται. οὗ κέντρον μὲν τὸ Η. διάστημα δὲ ἡ ΗΜ, ἔστω ὁ κύκλος ὁ ΜΝ. ἐφάπτεται δὲ τὰ καὶ ὁ ΚΜ, καὶ τὰ τὸ Η. κορυφὴ τὸ Μ. ὅ ἐστιν ὁ κείμενος ἀπὸ γὰρ χῆς ὁ ὁρίζων. διὰ τὸ δεδομένον τε εἶναι τὸ Η σημεῖον. καὶ τὴν ΚΜ, καὶ αὐτὴν δεδομένην. ἐπεὶ τοίνυν δύο κύκλων ἐφάπτονται αἱ ΚΜ ΗΜ κατὰ τὸ Μ σημεῖον, κατὰ τὸ κοινὸν τῶν μ. αὐτῶν ἐφαπτόμεναι. καὶ ἐπεὶ δύο κύκλοι δεδομένοι τῶν ἀλλήλων τῇ θέσει, ἡ κοινὴ τομὴ γίνεται δεδομένη, δεδομένον ἐστὶ καὶ τὸ Μ σημεῖον. καὶ ἐπεὶ δὴ ἡ ΗΜ δεδομένη, δεδομένη τῇ θέσει τε καὶ ἡ ΜΚ.

λόγος ἐστὶ καὶ αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας δεδομένος· δεδομένος δέ ἐστι λόγος, ᾧ δυνάμεθα
τὸν αὐτὸν πορίσασθαι· ἔδειξας δὲ ὅτι δεδομένον ἐστὶ τὸ μ· καὶ δεδομένος ἄρα τῆς η μ
πρὸς τὴν μ κ λόγος, πάλιν ὑποκειμένης τῆς δοθείσης τοῦ ὅτι πρὸς ἀλλήλων σημ
μέσῳ τῆς μ ν περιφερείας τῶν ἀπὸ τῶν η π σημείων ἀγομένων εὐθειῶν ὅσαι τῆς λθ
οὕτως ἴσαι καὶ αὐταὶ αὐταῖς ἐπιπέδῳ· ἐκβληθείσης γραμμῆς τῆς η σ β ἔχοντος δεδο
μένον τὸν τῆς η μ πρὸς τὴν μ κ λόγον· τὸν αὐτὸν αὐτῇ λαμβάνει· ἐπιζευγνυμένης ἄρα
μένης τῆς σ β καὶ τεμνούσης τὴν κ λ θ γωνίαν δίχα [illegible] τὴν μείζω γωνίαν ἀνάγκη
κλασμένων τῶν γινομένων ὑπὸ τῆς η μ πρὸς τῆς διαμέτρου τοῦ κύκλου. ὥστε ἀμ-
βλεῖαν γωνίαν ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῶν κ μ η β, γωνία· μείζων ἐστὶν ἑκατέρας τῶν λοιπῶν
τοῦ τριγώνου πλευρῶν· μείζων δὴ καὶ ἡ σ τῆς β εὐθείας, καὶ ἐκβάλλοντι τὴν σ β
ἐπὶ τὸ β. ἀφαιρεῖται ἀπ' αὐτῆς τῇ ζ οὕτως· ὡς ἔχει, ὡς ἡ σ πρὸς τὴν β, οὕτως ἡ ζ β
συναμφότερα πρὸς τὴν σ· ἀνάπαλιν ἄρα, ὡς ἡ μ η πρὸς τὴν μ κ ἐστίν· ἔστι
ἥ τε σ πρὸς τὴν β· καὶ ἡ β ζ πρὸς τὴν σ η μεταλαμβάνει πάλιν, ὡς ἡ ζ η πρὸς
πορισθεῖσα τὸ β ἔχει πρὸς τὴν η κ, οὕτως ἔχει τὴν β. πρὸς ἣν ἀπὸ τοῦ κ, ἐξ ε
π εὐθείας ἐκβεβλημένων τῆς η κ. λαμβάνει ἀναγκαίως τὴν κ π καὶ ἀπὸ τοῦ π
ὅ ἐστι πέρας τῆς η π εὐθείας ἐπὶ τὸ μ ἐπιζευγνύει εὐθεῖαν τὴν π μ· τοῦ [illegible] β
φησὶ πάλιν ἐννοεῖσθαι τὸ π κύκλου· πρὸς ὃν ἀπὸ τοῦ κ γραμμῆς καὶ τὸν κύκλον
ὥσπερ ἄξονα τὴν η κ ἐκβαλλομένην πρὸς τὸ π, καὶ διὰ τοῦτο πόλος ἐστὶ τὸ π
τοῦ προειρημένου κύκλου, λέγει· ἔστι γάρ φησιν ὡς ἡ ζ πρὸς τὴν η κ· καὶ ἡ β πρὸς τὴν
κ π· καὶ ἡ σ πρὸς τὴν π μ· ὅτι μὲν οὖν τούτων οὕτως ἐχόντων πόλος γίνεται τὸ π,
σημεῖον τοῦ προειρημένου κύκλου, μετ' ὀλίγον δείξει· πρὸ τούτου δὲ δείκνυσι διὰ δὲ ὅτι τδ/
ὅτι ὡς ἡ ζ ἔχει πρὸς τὴν η κ· καὶ ἡ β πρὸς τὴν κ π, οὕτως ἔχει καὶ ἡ σ πρὸς τὴν π μ.
ἔδει ἄρα πρὸς αὐτὸν λόγον ἐκ ἀνάγκης ἡ σ· ἢ πρὸς μείζονα τινὰ τῆς π μ, ἢ πρὸς
ἐλάττονα. ἐχέτω πρὸς ἐλάττονα τὴν π ρ, ἢ αὐτὴ δέδεικται ἀδύνατος, καὶ ἢ πρὸς
μείζονα ληφθῇ· διὰ τοῦτο γὰρ προσέθηκε, τὸ οὐδὲν γὰρ διοίσει· ἀντὶ γὰρ μείζων
ἡ π ρ τῆς π μ ληφθῇ, ἀντὶ ληφθῇ· ἀντὶ ἐλάττων τὸ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως συναχθήσεται
θήσεται· ἀνάλογον ἔχουσιν, αἱ ζ β α πρὸς ἀλλήλας· τουτέστιν ἡ η κ.
κ π. π ρ, πρὸς ἀλλήλας· αἱ δὲ σ β ζ, ἀνάλογον ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας· ὡς
ἡ σ πρὸς τὴν β, οὕτως καὶ ἡ ζ β, πρὸς τὴν σ· καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἄρα· ὡς ἡ ρ π πρὸς
τὴν κ π ἔχει· οὕτως ὅλη ἡ η π. ἐξ ἀνάγκης πρὸς τὴν π ρ· αὐτὸς δὲ ἀναστρέψας δὲ π.

ὅπερ ἢ ἡ Π πρὸς ΠΡ, τοῦτο ἡ ΡΠ πρὸς ΚΠ· τοῦτο δὲ δέδεικται ἐξῆς ὡς δεῖ. ἔσται ἄρα ἀπό τε τοῦ Κ
καὶ ἀπὸ τοῦ Η εὐθείας ἐπιζεύξαντες τὰς ΠΣ, καὶ ΗΡ· τοῦτο γὰρ φανερὸν τὸν αὐτὸν ἕξει λόγον.
πρὸς ἀλλήλας, ὃν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας ἡ ἡ Π πρὸς ΠΡ, οὐ ἀνάπαλιν ἐστὶ τὸ ὑπὸ
τῇ αὐτῇ γωνίᾳ τῇ ὑπὸ Π κοινῇ τῶν δύο τριγώνων· τοῦ δὲ ΠΡ ἡ τοῦ μείζονος, καὶ τοῦ
ἡ ΠΡ τοῦ ἐλάττονος, ἀνάλογον εἶναι τὰς ὁμολόγους πλευρὰς ἀλλήλαις· εἰσὶ γὰρ πλευ-
ραὶ περὶ τὴν Π γωνίαν· τοῦ μὲν μείζονος, αἱ ἡ Π ΠΡ· τοῦ δὲ ἐλάττονος, αἱ ἡ Π ΠΡ.
ὁμόλογοι δὲ, ἡ μὲν ἡ Π οὖσα τοῦ μείζονος τριγώνου πλευρὰ τῇ ΠΡ οὔσῃ τοῦ ἐλάττονος
πλευρᾷ· ἐν γὰρ τοῖς λόγοις ἡγούμεναι αὗται τῶν τριγώνων λαμβάνονται· πάλιν
δὲ ὁμόλογοι, τοῦ μὲν μείζονος ἡ ΠΡ· τοῦ δὲ ἐλάττονος ἡ ΠΚ· ἑπόμεναι γὰρ πάλιν
αὗται ἐν τοῖς προειρημένοις λόγοις· ἐν μὲν τῷ πρώτῳ, ἡ ΠΡ ὡς τοῦ ἐλάττονος
τριγώνου πλευρὰ λαμβανομένη· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, ἡ ΠΚ· καὶ αὐτὴ οὖσα ἐλάτ-
τονος τριγώνου· τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν τριγώνων πλευραὶ τὸν
αὐτὸν ἕξουσι λόγον πρὸς ἀλλήλας, ὁμολόγως λαμβανόμεναι· εἰσὶ δὲ λοιπαὶ
τοῦ μείζονος, ἡ ΗΡ· τοῦ δὲ ἐλάττονος ἡ ΚΡ· ἕξει ἄρα καὶ ἡ ΗΡ, πρὸς τὴν ΡΚ τὸν αὐ-
τὸν λόγον· ὃν ἡ μὲν ἡ Π, πρὸς τὴν ΠΡ· ἡ δὲ ΡΠ, πρὸς ΠΚ· οὕτως γὰρ ληφθεῖσαι
κατὰ τὸ ὁμόλογοι· ἡγούμεναι γὰρ ἀπὸ τοῦ μείζονος τριγώνου· ἀλλὰ μὴν ὃν ἔχει
λόγον ἡ Π, πρὸς ΠΡ· καὶ ἡ ΡΠ, πρὸς ΠΚ· τοῦτον ἔχει τὸν λόγον, καὶ ἡ ΗΜ, πρὸς
ΜΚ· ὥσπερ γὰρ ὡς ἡ ΗΜ, πρὸς ΜΚ· ἥ τε Δ πρὸς τὴν Β, καὶ ἡ ΒΖ, πρὸς τὴν Δ· ὡς δὲ
ἔχει ἡ ΖΒ πρὸς Δ, οὕτως ἐλήφθη ἔχουσα καὶ ἡ Π, πρὸς ΠΡ· καὶ ἡ ΡΠ, πρὸς ΠΚ·
ὡς ἄρα ἔχει ἡ ΗΜ πρὸς τὴν ΜΚ, οὕτως ἕξει καὶ ἡ ΗΡ πρὸς ΡΚ· ἔσονται ἄρα πρὸς
ἄλλῳ ἄλλῳ σημείῳ ἐν τῷ αὐτῷ ἡμικυκλίῳ ἀπὸ τῶν Η Κ κεκλασμέναι εὐθεῖαι
ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ· ὅπερ ἐδείχθη ἀδύνατον· ἀδύνατον ἄρα τὴν Δ πρὸς ἐλάττονα
τῆς ΠΜ τὸν αὐτὸν λόγον ἔχειν, ὃν ἔχει ἡ μὲν Ζ, πρὸς τὴν ΗΚ· ἡ δὲ Β, πρὸς
τὴν ΗΠ· ἀλλ᾽ οὐδὲ πρὸς μείζονα· ὁμοίως γὰρ ἀδύνατον δειχθήσεται· πρὸς τὴν
ἄρα τὴν ΠΜ, τὸν αὐτὸν λόγον ἕξει τοῖς προειρημένοις· ἔσται ἄρα ὡς ἡ Π πρὸς τὴν
ΠΜ, ἡ ΠΜ πρὸς τὴν ΠΚ ἐν τοῖς τριγώνοις τοῖς ΠΜΚ· ΠΜΗ, καὶ εἰσὶν αὐτῶν
αἱ ἀνάλογον ἀλλήλαις περὶ τὴν Π· τὴν κοινὴν αὐτῶν γωνίαν· καὶ αἱ λοιπαὶ
ἄρα αὐτῶν πλευραὶ τὸν αὐτὸν ἕξουσι λόγον· πρὸς ἀλλήλας ὁμολόγως λαμβανό-
μεναι· εἰσὶ δὲ καὶ ἑπόμεναι, ἥ τε ΗΜ τοῦ μείζονος ὄντος τριγώνου πλευρά·
διὸ καὶ ἡγουμένη καὶ ἡ ΚΜ οὖσα τῆς ἐλάττονος τριγώνου καὶ ἑπομένη· ἔσται ἄρα ὡς

ἢ ἡ ΗΠ πρὸς ΠΜ· ἢ τε ΜΠ πρὸς ΠΚ· καὶ ἡ ΗΜ πρὸς ΜΚ· ὧν οὕτως ἐχόντων, ὁ ἀπὸ λω
μὲν τοῦ Π διαστήματι δὲ τῇ ΠΜ γραφόμενος κύκλος ἀπὸ πάντων ἐφάψεται τῶν σημεί-
ων καθ᾽ ἃς ἡ ἀνάκλασις τῶν ἀπὸ τοῦ Κ καὶ Η κλωμένων ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ κινεῖσθαι τὰς
κλωμένας γωνίας ἅπαν· εἰ γὰρ μὴ ἐφάψεται, συμβήσεται τὸ τὸν αὐτὸν ἔχειν λόγον πρὸς
ἀλλήλας τὰς πρὸς ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ σημείῳ τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ κλωμένας ἀπὸ τῶν
αὐτῶν σημείων εὐθείας, ὅπερ ἀδύνατον· ἔσονται γὰρ ἐν ἑκατέρῳ τῷ ἐπιπέδῳ ἐν ᾧ αἱ μὴ
ἐπὶ τῆς τοῦ κύκλου περιφερείας τῶν ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ κεκλασμένων ἀνακλᾶσθαι ἀπὸ
τῶν Η Κ σημείων, ἀλλ᾽ αἱ μὲν ἐφαπτόμεναι τῆς περιφερείας, τὸν αὐτὸν ἔχουσαι
λόγον πρὸς ἀλλήλας· οὐ καὶ παύσονται ἐπὶ τὸ Μ ἀπὸ τῶν Η Κ ἀνακλώμεναι, αἱ ἐν
λόγῳ ἀνακλῶνται καὶ αἱ μὴ ἐφαπτόμεναι· ἔσται τὸ προειρημένον ἀδύνατον, οὕτως
δὲ ἐχόντων τούτων, ἂν τὸ ἡμικύκλιον τὸ ὑπὸ ὁρίζοντος ἐν ᾧ ἡ κλῶσις γέγονε τῶν ἀπὸ
τῶν Η Κ Π σημείων πρὸς τὸ Μ περιαγάγηται· περὶ τὴν ΗΚΠ διάμετρον συμπεριαγόμενον
τὸ ΗΚΜ τρίγωνον, καὶ τὸ Μ σημεῖον τὸν κύκλον ποιήσει τὸν γραφόμενον, πόλῳ μὲν
τῷ Π· διαστήματι δὲ τῇ ΠΜ· οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἢ ἐκεῖνον γραφόμενον ἐφάπτεσθαι
τῶν Μ, ἢ τὸ Μ περιαγόμενον, γράφειν ἐκεῖνον· περιαγομένου δὲ τοῦ ἡμικυκλίου,
φησὶ πάσας τὰς ἀπὸ τῶν Η Κ κλωμένας πρὸς τὸ Μ ἐν παντὶ τῷ ἐπιπέδῳ, ὁμοί-
ως ἕξειν· καὶ ἴσην ποιήσειν γωνίαν, τὴν ὑπὸ τῶν Κ Π Μ· ὅμοιον γὰρ αὐτῇ περιαγωγῇ
τὸ τρίγωνον μένει· ἀλλὰ μὴν καὶ ἴσῳ ποιοῦσιν αὐτῇ περιαγωγῇ αἱ ΗΠ· ΠΜ· περὶ μέρους σδ
τῶν ΗΠ ἀδιάστατοι ἔσται· ἔσται οὖν αὐτῇ περιαγωγῇ τοῦ ἡμικυκλίου τρίγωνα, ἐπὶ
τῆς ΗΠ καὶ τῷ· ΗΠ Κ· ΠΜ συνιστάμενα, ὧν αἱ ἀπὸ τῶν Μ κάθετοι, ἐπὶ τὸ αὐτὸ
σημεῖον πεσοῦνται, τῆς ΗΠ διαμέτρου· καὶ δῆλον ὅτι ἴσαι ἔσονται. πιπτέτωσαν
ἐπὶ τὸ Ο· μεταξὺ δὲ πάντως πεσοῦνται τοῦ τε Κ καὶ τοῦ Π· τὸ Ο ἄρα κέντρον ἔσται
τοῦ κύκλου τοῦ γινομένου κατὰ τὰς ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ γινομένας ἀπὸ τοῦ Κ πρὸς τὸ Η
ἀνακλάσεις· οὗ ἡμικύκλιον ἔσται ἀφῃρημένον ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος ὑπὲρ γῆς.
ἡμικύκλιον γὰρ διὰ τὸ εἶναι τὸ κέντρον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς τοῦ ὁρίζοντος διαμέτρου ἥτις
ἐστὶν ἡ ΗΚΠ· πάλιν ἔστω ὁρίζων ἀφ᾽ οὗ ΑΓ· ἐπανατεταλκέτω δὲ τὸ Η· δείξας ἡ-
μικύκλιον γενόμενον τῆς ἴριδος· καὶ οὐ μείζονον τοῦ τοῦ ἄστρου· πρὸς ὃ ἡ ἀνάκλασις σε
ὑπὲρ τοῦ ὁρίζοντος· γινόμενοι καὶ τοῖς προσχρώμενος τοῖς προδεδειγμένοις· ὅτε τοῦ ἀ-
στρου ὄντος ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα, ἔλαττον ἡμικυκλίου γίνεται ἡ ἶρις· ὄντος γὰρ
πάλιν τοῦ ὁρίζοντος κύκλου καὶ οὔσης διαμέτρου αὐτοῦ τῆς ΑΓ· ἀνὰ τὸ ἄστρον πρὸς
ὃ ἡ ἀνάκλασις·

μετὰ τοῦ ὁρίζοντός ἐστι· ἀλλ' ὑψηλότερον ὡς ἐπὶ τὸ [illegible] τοῦ ὑπὲρ [illegible] τοῦ ὁρίζοντος·
ἔσται ὁ ἄξων τοῦ κώνου τοῦ γινομένου ἀπὸ τῶν [illegible] ἐπίπεδον ἀπὸ τοῦ [illegible] μετὰ
τοῦ [illegible] καὶ ἀνακλωμένων ἐπὶ τὸ [illegible], οὐκ ἔτι ἐπὶ τῆς προειρημένης διαμέτρου· πόλος δὲ
οὐκ ἔτι τὸ [illegible] ἔσται τοῦ κύκλου ὃς βάσις γίνεται τοῦ κώνου· ἐφ' οὗ ἡ ἶρις ἐμφαίνεται
μετὰ τῆς τοῦ ὁρίζοντος διαμέτρου· ἀλλ' ἀνωτέρω καὶ κατωτέρω [illegible] ὑπὸ γῆν ὄντος τοῦ
πόλου, ἔσται καὶ τὸ κέντρον τοῦ κύκλου, οὗ πόλος τὸ [illegible], κατωτέρω· διὰ τὸ ἀνάγκη ἐπ' εὐθείας
εἶναι· ὅ ἐστι τὸ ἄστρον, πρὸς ὃ ἡ ἀνάκλασις· καὶ τὸ [illegible] ὅ ἐστι κέντρον τοῦ ὁρίζοντος, ἐφ' ὃ
ἡ ὄψις, τὸ κέντρον τοῦ κύκλου, ἐφ' οὗ ἡ ἔμφασις τῆς ἴριδος· καὶ τὸν πόλον· τοσούτῳ
δὲ ἔσται κατωτέρω ὑπὸ γῆν· ὅσῳ ἂν ἀνωτέρω ᾖ [illegible]· ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς
εὐθείας ἐστὶν, ὅ τε πόλος τοῦ κύκλου καὶ τὸ κέντρον τοῦ κύκλου, οὗ πόλος ἐστὶ τὸ [illegible], καὶ ἡ ὄψις
ἥτις ἐστὶν ἐπὶ τοῦ [illegible] ὅ ἐστι κέντρον τοῦ κύκλου ὁρίζοντος· ἔσται τὸ κέντρον τοῦ κύκλου
ἐφ' οὗ ἡ ἶρις [illegible] τῆς [illegible] εὐθείας μεταξὺ τοῦ τε [illegible] καὶ τοῦ [illegible]· οὐ δὲ ἐπὶ ταύτης,
κατωτέρω ἔσται τῆς τοῦ ὁρίζοντος διαμέτρου· ὥστε καὶ κατωτέρω ἔλαττον ἡμικυκλίου
ἔσται τὸ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα τμῆμα τοῦ κύκλου, ἡμικύκλιον γὰρ γίνεται, ὅτε ἐπὶ
τοῦ ὁρίζοντος ἦν τὸ κέντρον αὐτοῦ, καὶ [illegible] δὲ τῆς ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος ἀπο-
στάσεως τοῦ ἄστρου πρὸς ὃ ἡ ἀνάκλασις, καὶ τὸ τμῆμα τοῦ κύκλου τῆς ἴριδος μειω-
θήσεται· ὅ φησιν [illegible] ὑψηλότερον [illegible], τοσούτῳ [illegible]· καὶ [illegible] ὑψηλότερος
ὁ πόλος τοῦ κύκλου· ἐφ' οὗ ὅσῳ δ' ἂν πλέον ἀπέχει τοῦ [illegible] τῆς τοῦ ὁρίζοντος διαμέτρου
τοσούτῳ ἔλαττον γίνεται τοῦ κύκλου οὗ ἐστι κέντρον· τοῦτο τὸ ὑπὲρ γῆς ἀπολαμ-
βανόμενον ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος τμῆμα· ἐφ' οὗ τῆς ἴριδος ἔμφασις· καὶ τοῦτο ἔσται οὕτως,
ἕως ἂν ἐπὶ τῆς μεσημβρίας ληφθῇ οὗ τὸ ἄστρον· πρὸς ὃ ἡ ἀνάκλασις· τὸ γὰρ ἐλά-
χιστον τμῆμα τοῦ κύκλου τὸ ὑπὲρ γῆς ἔσται· τοῦτο δὲ ἐδήλωσεν αὐτὸς εἰπών· ὅσῳ γὰρ
ἀνώτερον ᾖ [illegible]· ὅ τε πόλος καὶ τὸ κέντρον τοῦ κύκλου ἔσται· ὅσῳ δ' ἂν κατωτέρω
[illegible] γίνεται τοῦ κύκλου [illegible] τοσούτῳ ἔλαττον ἡμικυκλίου τμῆμα ἔσται τὸ ὑπὲρ γῆν

[illegible] ταῖς [illegible] ἡμέραις: + c [illegible] τοῦ κύκλου: + c

[illegible] τῶν νυκτῶν [illegible] τῶν ἡμερῶν· [illegible] ἡμέρα γὰρ [illegible]
ἰσημερίαν μετοπωρινὴν [illegible] χειμερινὰς τροπὰς [illegible]
τὸν ἥλιον· [illegible] τοῦ [illegible] πόλου [illegible] ὑπὸ γῆν τμήματα
τῶν κύκλων· καθ' ὃ ὁ ἥλιος κινεῖται· μείζω δὲ τὰ ὑπὲρ γῆν· μείζους δὲ πάλιν αἱ [illegible]
ἰσημερίαν ἐαρινὴν [illegible] τὸν ἥλιον [illegible] βόρεια μέρη τοῦ ἰσημερινοῦ.

ἐν δὲ τοῖς διὰ τὸ ἐξῆρθαι τοῦ βορείου πόλου, μείζω μὲν εἶναι τὰ τμήματα τῶν κύκλων
καθ' ὧν ὁ ἥλιος κινεῖται τὰ ὑπὲρ γῆν· ἐλάττω δὲ τὰ ὑπὸ γῆν. ἀποδίδωσι δὲ διὰ
τούτων τὴν αἰτίαν τοῦ κατ' ἀρχὰς τοῦ βιβλίου περὶ τῆς ἴριδος εἰρημένου· ἐπεὶ γὰρ λέ
περὶ αὐτῆς ἦν· μετὰ τὴν μετοπωρινὴν ἰσημερίαν ἐν ταῖς βραχυτέραις ἡμέραις, πάσης
ὥρας γίνεται τῆς ἡμέρας· ἐν δὲ ταῖς θεριναῖς, οὐ γίνεται περὶ μεσημβρίαν. λέγει δὴ
αἰτίαν τούτου, ταύτην· τὸ τμῆμα τὸ πρὸς ἄρκτον μέρη τοῦ ἰσημερινοῦ τῶν κύκλων καθ' ὧν ὁ ἥ-
λιος κινεῖται μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν, μεῖζον τὸ ὑπὲρ γῆς ἔχει τμήματα· διὰ
τοῦτο γὰρ αἱ ἡμέραι μείζους· τὸ δὲ ἐπὶ μεῖζον, δηλονότι αὖ ἐν· ἢ τοι τοῦ, καὶ τὸν ἥλιον
διὰ τοῦτο τὸ ἔτι ἐπὶ μεῖζον τῶν κύκλων τὸ ὑπὲρ γῆς τμῆμα γίνεσθαι· τὸ δὲ πρὸς με-
σημβρίαν τοῦ ἰσημερινοῦ μέρη τῶν κύκλων· καθ' ὧν πάλιν ὁ ἥλιος μετὰ τὴν ἰσημερίαν
μετοπωρινὴν κινεῖται· τὸ μὲν ὑπὲρ γῆς τμῆμα ἔλαττον ἔχει· τὸ δ' ὑπὸ γῆν μεῖζον.
τὸ ὅσῳ ἂν πορρωτέρω ἀφίστηται τοῦ ἰσημερινοῦ μεῖζον τὸ ὑπὸ γῆς· ἔλαττον δὲ
τὸ ὑπὲρ γῆς ἐν τοῖς πόλεσι τῶν ἐν τοῖς βορείοις μέρεσι· τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων· ἐν μὲν
ταῖς πρὸς θερινὰς τροπὰς ἡμέραις, αἳ γίνονται προσιόντος τε τοῦ ἡλίου τῷ ἀρκτικῷ
κύκλῳ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ· καὶ πάλιν ἀποχωροῦντος αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ προειρημένου
κύκλου· ἐπὶ τὸν ἰσημερινόν· τουτέστι μεγίστας ἀναλογίας ἡμέρας· καὶ μάλιστα τὰ
ὑπὲρ γῆς τμήματα τῶν κύκλων, καθ' ὧν ὁ ἥλιος κινεῖται· πρὶν τὸν ἥλιον ἐπὶ τὸ
μετέωρον ἐλθεῖν τοῦ κύκλου· καὶ μεσημβρίαν ποιῆσαι παντελῶς μετέωρον γίνεσθαι
τὸν πόλον ὡς τοῦ κύκλου· καθ' οὗ ἡ ἶρις φαίνεται· τοῦ τοιούτου γινομένου,
γίνεται μετὰ τὸ ἄνω μέρος αὐτοῦ τοῦ κύκλου· ὃ ἀπεδείκνυτο ὑπὲρ ἐπὶ τῆς αὐτῆς
ὄψεως. ὅτι ὁ πόλος ἐστὶ τοῦ κύκλου καθ' οὗ ἡ ἶρις γίνεται, καὶ τὸ κέντρον αὐτοῦ, καὶ ὁ
ἥλιος, καὶ ἡ ὄψις δηλονότι· ὅσῳ ἂν ὁ ἥλιος ὑψηλότερος ᾖ, τοσούτῳ καὶ ταπεινό-
τερος ὁ πόλος, καὶ τὸ κέντρον τοῦ κύκλου γίνεται· γινομένων δὲ ἐκείνων ταπεινοτέρων,
ὁ κύκλος ὁ περὶ αὐτά, ἂν ἔλαττον τὸ ὑπὲρ γῆς ἔχων γίνεται τμῆμα· ὥσπερ περὶ
τὰς μεσημβρινάς, μηδὲ ὑπερέχων τῆς γῆς· ἐκ τὸν κύκλον διὰ τὴν τοῦ κέντρου
αὐτοῦ ἐς τὸ κάτω πλέον μετάστασιν· διὸ περὶ τὰς ὥρας ταύτας ἐν ταῖς μακραῖς ταῖς
ἡμέραις· οὐχ οἷόν τε ἶριν γίνεσθαι· οὐ γὰρ τοῦτο λέγει ὅτι μηδ' ὅλως γίνεται ἶρις
ἐν ταῖς μακραῖς ἡμέραις· ἀλλ' ὅτι μὴ περὶ μεσημβρίαν· διὰ μὲν οὖν τοῦτο μετὰ
τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν περὶ τὰς μεσημβρίας ἶρις γίνεται· μετὰ μέντοι τὴν μετο-
πωρινὴν ἰσημερίαν, αἰεὶ καὶ πάσης ὥρας οἷόν τε ἶριν γίνεσθαι· ὅταν τὸ τοῦ κύκλου

τοῦ περὶ τὸν ὑπογραφομένου πόλον νῦν ὧν ἡ ἶρις γίνεται. ἀλλ' ἔστι τὴν μὲν κατὰ τὸ ὑπὲρ γῆς-
τὸ τὸν ἥλιον μὴ πολὺ δ' ἐς ὕψος αἴρεσθαι. ὀλίγον γὰρ ὑψοῦται ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ
καὶ τὴν μεσημβρίαν γίνεται. καὶ ἔστιν ἡ αὐτὴ αἰτία τοῦ τε μηνοειδοῦς ἶριν γίνεσθαι
ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα τοῦ ἡλίου ὄντος καὶ τοῦ μὴ ὅλως γίνεσθαι περὶ τὰς μεσημβρί-
ας ταῖς μακροτάταις ἡμέραις. ἡ γὰρ εἰς ὕψος πρόοδος τοῦ ἡλίου, ἀμφοτέρων αἰτία: +

αἱ αὐταὶ αἰτίαι ὑπολειπέσθωσαν καὶ παρηλίου καὶ ῥάβδων ταῖς εἰρημέναις: + c

: περὶ

εἰπὼν περὶ ἅλω καὶ ἴριδος, ἐπὶ τῶν παρηλίων καὶ ῥάβδων μέτεισι λόγον. καὶ λέγει τὰ αὐτὰ
αἴτια εἶναι καὶ τούτων τε καὶ τῶν προειρημένων λέγων· τῆς ἅλω τε καὶ τῆς ἴριδος. καὶ
γὰρ ταῦτα ἀμφότερα φησὶν ἀνακλωμένης γίνεσθαι τῆς ὄψεως πρὸς τὸν ἥλιον,
ἀπό τινος συστάσεως πυκνῆς τε καὶ νεφώδους· γίνεσθαι δὲ καὶ τὰς ῥάβδους φησὶν
οὕτως. διὰ τὸ τὴν ὄψιν τοιαύτην ἀπὸ νέφους ἀνακλᾶσθαι πρὸς τὸν ἥλιον· ὁποίαν
ἔφη πρόσθεν εἰρηκέναι αὐτῷ. ἐπὶ δὲ τῶν νεφῶν τῶν πλησίον τοῦ ἡλίου, ἀνακλᾶ-
σθαι ἀπὸ τοῦ ὕδατος. ἐπειδὴ δὲ ὅτε πολλάκις τὰ νέφη ἀμυδρὰ καθάπερ τὰ ἀχρώμα-
τα φαινόμενα, καὶ λευκά, διὰ τὸ πλησίον ὄντα τοῦ ἡλίου καταλάμπεσθαι,
δι' ὕδατος ὁρώμενα, κεχρωματισμένα καὶ ταῦτα κεκαθαρμένα φαίνεται τοῖς τῆς
ἴριδος χρώμασι· τὸ δὲ ἔχειν παχυτέραν τινὰ σύστασιν ἐν αὐτοῖς· ἢ μιγνύμενον τὸ τοῦ
ἡλίου φῶς, χρώματος φαντασίαν ἐν αὐτῷ ποιεῖ. ὅθεν εὐθέως μὲν εἰς τὸ νέφος
ὁρώντων, οὐ φαίνεται, διὰ τὸ ὑπὸ τῶν πλαγίων πλευρῶν αὐτοῦ λαμπρῶν φαινο-
μένων ἀποκρύπτεσθαι· διὰ δὲ τοῦ ὕδατος ὁρώντων ἀπογίνεσθαι φανερόν. ἐπεὶ
μὲν οὖν εἰς αὐτὸ τὸ νέφος ὁρώντων, οὐ φαίνεται τὸ χρῶμα, τῷ πλησίον εἶναι τὸ νέφος
τοῦ ἡλίου. αἱ δὲ ῥάβδοι ἐπ' αὐτοῦ τοῦ νέφους ἔχουσιν ὁρώμενον τὸ χρῶμα καὶ τεύ-
θεάς τινας, ἐκ πλαγίων ὄντος τοῦ νέφους τῷ ἡλίῳ· γίνεσθαι δὲ τὴν τοιαύτην φαντα-
σίαν ἐν τοῖς νέφεσι λέγει, ὅταν ᾖ ἡ τοῦ νέφους σύστασις ἀνώμαλος· ὡς τῇ μὲν, εἶναι
πυκνόν· τῇ δὲ μανόν· καὶ τῇ μὲν ὑδατῶδες ἤδη. τῇ δὲ ἔτι τοιοῦτον.
ἀπὸ γὰρ τοιούτου νέφους συστάντος, ἀνακλωμένης τῆς ὄψεως πρὸς τὸν ἥλιον·
διὰ μὲν μικρότητα τῶν κατόπτρων, οὐχ ὁρᾶται τὸ σχῆμα τοῦ ἡλίου· τὸ δὲ χρῶμα αὐτοῦ
διὰ τὸ λαμπρὸν καὶ λευκὸν ὄντα τὸν ἥλιον διὰ τοιούτων ἐνόπτρων ὁρᾶσθαι· καὶ τὸ μὲν
τι φοινικοῦν φαίνεται· καὶ τὸ δὲ τι πράσινον ἢ ξανθόν, ὡς γὰρ ὁρώμενος ὁ ἥλιος
διὰ συστάσεως παχυτέρας καὶ αὐχμώδους, ἢ φοινικοῦς ἢ ξανθὸς ὅλως χρῶμά τι
ἄλλο ἔχων φαίνεται. οὕτως καὶ ὅθεν ἀπὸ τοιούτων ἐνόπτρων ἀνακλωμένης γίνε-

τῆς συστάσεως· ἢ ὅπερ ἀληθέστερον τὸ ἀπ' αὐτοῦ φῶς ἀπὸ τοιούτου συνεχοῦς ἀνακλώμενον
αὐτὸ τὴν ὄψιν ἐνῆ· τὰς μὲν οὖν ῥάβδους λέγει γίνεσθαι διὰ τὴν προειρημένην ἀνωμα-
λίαν τῶν κατόπτρων· οὐ σχήματος ἀνωμαλίαν δηλονότι· ἔστι γὰρ ἕκαστον τῶν κατόπτρων
ἀδιαίρετον ἀνωμαλίαν τὰ σχήματα ἀνώμαλα· καὶ παρ' ἄλλα μὲν ἀδήλως τῶν δι' αὐτῶν
ὁρωμένων τοῦ τάχα· οὐ τοῦ σχήματος τοῦ ἡλίου ἀνωμαλίαν δηλονότι· ὅτι μηδὲ
τὴν ἀρχὴν ἔστι σχῆμα, δηλονότι διὰ μικρότητα· ἀλλὰ χρώματος· οὐ μόνον ἔστι
κάτοπτρα· ἀπὸ δὲ παρὰ τῶν ῥάβδων, τοὺς δὲ παρηλίους φησὶ γίνεσθαι ὅτε,
ὅταν ὡς ὅτι μάλιστα ὁμαλὴς ᾖ ἡ τοῦ ἀέρος σύστασις καὶ πυκνὴ ὁμοίως· διὰ τοῦτο γὰρ
λέγει τοὺς παρηλίους λευκοὺς γίνεσθαι· διὰ γὰρ τὴν ὁμοιότητα καὶ ὁμαλότητα τῶν κα-
τόπτρων, εἷς χρώματος ἔμφασις γίνεται· λευκοῦ δέ, διὰ τὴν πυκνότητα τῆς συστά-
σεως καὶ ὁμαλότητα, ἅμα τὰς ὄψεις πρὸς αὐτὴν προσπίπτειν· καὶ ἀπ' αὐτῆς
ἀνακλωμένας πρὸς τὸν ἥλιον, οὔπω μὲν οὔσης ὑδατώδους· οὐδὲ μελαίνης· ἐπεὶ δὲ
μὲν τὸ ὑπάρχον τῷ ἡλίῳ χρῶμα· τὸ τῆς αὐτῆς συστάσεως ἐμφαίνεσθαι ποι- εῖ
ὥσπερ γὰρ ἀπὸ χαλκοῦ λείου καὶ ἀθρόα ἡ ὄψις διὰ τὴν πυκνότητα τῆς συστά- σεως
καὶ ὁμαλότητα· ἅμα τὰς ὄψεις πρὸς αὐτὴν προσπίπτειν· καὶ ἀπ' αὐτῆς ἀνακλω-
μένας πρὸς τὸν ἥλιον· οὔπω μὲν οὔσης ὑδατώδους· οὐδὲ μελαίνης· ἐπεὶ δὲ μὲν τὸ
ὑδατῶδες τὸ ὑπάρχον τῷ ἡλίῳ χρῶμα τὸ τῆς αὐτῆς συστάσεως ἐμφαίνεσθαι ποιεῖ.
ὥσπερ γὰρ ἀπὸ χαλκοῦ λείου καὶ ἀθρόα ἡ ὄψις διὰ τὴν πυκνότητα τῆς συστάσεως.
διὸ διὰ τὴν ἀθρόαν ἀνάκλασιν τὸ ἀληθινὸν τοῦ ὁρωμένου χρῶμα ἐμφαίνεσθαι.
ὁποῖον· λευκὸν δὲ τοῦτο λευκός· διὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο φησὶ καὶ μᾶλλον ὕδατος σημεῖον
εἶναι τὸν παρήλιον τῶν ῥάβδων· τὸ αὐτὸ τοῦτο λέγων τὴν πυκνότητα καὶ ὁμαλότητα
τῆς συστάσεως· σημεῖον γὰρ ἡ τοιαύτη σύστασις τοῦ, τὸν ἀέρα ἐπιτηδείως ἔχειν πρὸς
μεταβολὴν τὴν εἰς ὕδατος· μᾶλλον δέ φησι πρὸς τοῖς νοτίοις μέρεσι τοῦ ἡλί- ου
γινόμενον παρήλιον ὕδατος σημεῖον εἶναι, τοῦ πρὸς τοῖς βορείοις γινομένου.
καὶ τὰ γὰρ τὰ πλάγια τοῦ ἡλίου οἱ παρήλιοι· ὅτι μᾶλλον ὁ νότιος ἀήρ, καὶ πρὸς ἐκεί- οις
τοῖς μέρεσιν, εἰς ὕδωρ μεταβάλλει τοῦ πρὸς ἄρκτον· γίνεσθαι δὲ λέγει τοὺς παρηλί- ους
καὶ τὰς ῥάβδους πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς τοῦ ἡλίου· ἢ πρὸς ταῖς δυσμαῖς· μεσου-
ρανῶν γὰρ λύει τὰς τοιαύτας συστάσεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ διακρίνει· καὶ οὔτε πρὸ
αὐτοῦ, οὔτε κατ' αὐτόν· τοῦτο γὰρ ἀνωτάτω, τὸ οὔτε ἄνω οὔτε κάτωθεν· δύναται δὲ καὶ τὸ
σημαίνειν τὸ ὑπ' αὐτόν· ὡς ἂν ἄλλως· ἀλλὰ ἐκ πλαγίων· ἐκ πλαγίων δὲ τοῦ ἡλί- ου

τὰ κατὰ τὰς πόλεις ἐστὶ μέρη· καὶ οὔτε ἐγγὺς λίαν, οὔτε πόρρω πάνυ· αἱ μὲν γὰρ ἐγγὺς τοῦ ἡλί-
ου στάσεις διαλύονται ὑπ' αὐτοῦ· ἀπὸ δὲ τῶν πάνυ πόρρω τοῦ ἡλίου οὐχ οἷόν τε ἀνάκλασιν
τῆς ὄψεως γίνεσθαι· τὸ γὰρ ἀπὸ μικροῦ ἐνόπτρου γίνεσθαι λεπτὴ οὖσα πόρρω
ἀποτεινομένη ἐξασθενεῖ· τοῦτό φησιν αἴτιον εἶναι τοῦ καὶ ἄλλως μὴ γίνεσθαι ἐξ ἐναν-
τίας τοῦ ἡλίου· ἀλλὰ παρ' αὐτόν· αἱ μὲν γὰρ ἐγγὺς, διακρίνονται ὑπὸ διακριτοῦ τοῦ ἡλίου· αἱ
αὐτὴν ἄλλω ποιοῦνται συστάσεις· αἱ δὲ πόρρω, οὐ δέχονται τὰς ἀνακλάσεις· ἄνω
μὲν οὖν ἐὰν γένηται ἐγγὺς· τὰ αὐτὰ λέγοι ἂν ὅτι ἐπὶ τὰς τῷ ἡλίῳ κατὰ τὴν κίνησιν
ποιεῖται· καὶ τὰς δεχομένας ταύτας συστάσεις εἰς παρηλίους ἢ εἰς ῥάβδους ἢ τὰς
ἄλως δεχομένας· ὅτι ἢ ἐγγὺς οὖσαι τοῦ ἡλίου διαλύονται· ἢ πόρρω οὖσαι, οὐ ποιοῦσι
τὴν ἀνάκλασιν· καὶ γὰρ δεῖ τὴν ἀρχὴν σύμμετρον ἀφεστάναι· ἵνα μὴ πρόσω ὢν ὁ ἥλιος
ἢ ἀπίων ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐπ' αὐτῶν κινεῖσθαι· ἢ ἐγγυτέρω ἐστὶ τῆς συμμετρίας,
ἢ πορρωτέρω· ἐν δὲ τῷ πλαγίῳ φησὶν ἐστὶν εὑρεῖν σύμμετρον ἀπόστασιν ἥτις
πρὸς τὸ εἶναι σύμμετρος· καὶ μὲν ἐν τῇ αὐτῇ συμμετρίᾳ, μήτε προσιοῦσα αὐτῇ
τοῦ ἡλίου, μήτε ἀποχωροῦσα ἀπ' αὐτῆς· διὰ τὸ ἐπ' αὐτῶν κινεῖσθαι· ἀπ-
έχει ὥστε μήτε τὸν ἥλιον διαλύσαι, μήτε τὸ ψιλὸν ἀθρόαν ἀπελθεῖν· προσέθηκε διὰ
τὸ πρὸς τὴν γῆν φερομένων μὴ δύνασθαι διικνεῖσθαι, ὥσπερ διὰ χάους φερο-
μένων· ὅ ἐστιν αὐτὸ τοῦτο· τὸ γὰρ μὴ ἐν ἢ προειρημένη οὖσα σύμμετρον ἀφε-
στῶσα τοῦ ἡλίου· καὶ ἐκ πλαγίων αὐτοῦ, ἀλλὰ πρὸς τὴν γῆν φέρεται, μὴ δύνασθαι
αὐτὴν ἀνάκλασιν ταύτης διικνεῖσθαι πρὸς τὸν ἥλιον· ὥσπερ διὰ χάους
φερομένων· διὰ τὸ τῆς ἀποστάσεως μέγεθος· δύναται καὶ ἑτέρως ταύτην τὴν λέ-
ξιν ἑρμηνεῦσαι· ὡς εἶναι τὸ ἑξῆς καὶ τὸ ἀκόλουθον οὕτως ἔχον· ἐὰν δὲ πόρρω ἐλ-
πίζων ἢ ὄψις οὖσα, ἢ ὥστε ποιεῖν ἀνάκλασιν οὐ προσπίπτει· διὰ τὸ πρὸς
τὴν γῆν φερομένων, μὴ δύνασθαι διικνεῖσθαι· ὥσπερ διὰ χάους φερομένης·
τὸ τε γὰρ δῆλον ὅτι πόρρω ἐστὶ τοῦ ἡλίου ἡ σύστασις· ὡς μὴ δύνασθαι ἀπ' αὐτῆς
πρὸς τὸν ἥλιον τὴν ὄψιν ἀνακλᾶσθαι· ὅταν ἢ πρὸς τὴν γῆν· ἀπὸ γὰρ τῆς πρὸς τὴν γῆν
φερομένης συστάσεως ὥσπερ διὰ χάους αἱ πρὸς τὸν ἥλιον ἀνακλάσεις· ἐπὶ μετὰ
τὴν λέξιν ταύτην τακτέον· ἐν δὲ τῷ πλαγίῳ ἐστὶν ἀποστῆναι τὸ ἔνοπτρον,
ὡς μήτε τὸν ἥλιον διαλύειν, μήτε τὸ ὄψιν ἀθρόαν ἐλθεῖν: +

πόθεν τὸν ἥλιον οὐ γίνεται: +

ἰπὸ νότου καὶ πλησίον τῆς γῆς ἡ σύστασις ᾖ, πόρρω ἐστὶ τοῦ ἡλίου· καὶ οὐκ ἔσται

:τοῦ

ἀνακλωμένης ἐπ' αὐτὸν, νῦν λέγεται διὰ τὸ καθόλου οὐ γίνεσθαι διὰ τὴν συστάσεως τῷ πόρρω τὸν ἥλιον· ὡς γίνεσθαι καὶ αὐτὴν παρήλιον, ἢ ῥάβδους τοὺς ἐκ πλαγίων αὐτοῦ ὁρωμένους αὐτοῦ, γίνεσθαι δὲ τὰς αὐγὰς ἀποδίδοσθαι· ὅθεν ἡ ὑπὸ τοῦ ἡλίου φησὶ σύστασις ἢ τοιαύτη γίνοιτο· ἀλλὰ μὲν πλησίον γίνοιτο τῆς γῆς, διαλύοιτο ἂν ὑπὸ τοῦ ἡλίου δηλονότι, διὰ τὴν ἀνάκλασιν· ὑψηλοτέρας δὲ καὶ μετεωροτέρου γινομένης, τῷ σῶμα ἐπὶ τὰ διαστωμένων καὶ αἰσθητὴ προβάλλεται αὐτῇ, διὰ τὸ μῆκος τοῦ διαστήματος· τοιαύτης δὲ οὔσης, μὴ δύνασθαι ἀνακλᾶσθαι ἀπ' αὐτῆς μέχρι τοῦ ἡλίου· οὐ γὰρ μόνον ὑποκάτω τοῦ ἡλίου μετεωρανίου γινομένης τῆς συστάσεως οὐχ οἷόν τε ἀνακλασθῆναι ἀπ' αὐτῆς ἐπὶ τὸν ἥλιον γίνεσθαι, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἐκ πλαγίων οὐδὲ μετεωρανίου ἐστὶν· οὕτως γὰρ ἐχούσης αὐτῆς, ἢ πόρρω τῆς γῆς οὔσης, προσβάλλουσα αὐτῇ ἡ ὄψις, οὐκ ἔτι τέλος οὐδὲ πρὸς τὴν ὄψιν φέρεται, ἀλλὰ πλέον διάστημα· διὸ ὀλίγη καὶ ἀσθενὴς ἀπ' αὐτὸν ἀνέρχεται· διὸ καὶ ἀπὸ τῆς συστάσεως καὶ τοῦ ἐνόπτρου, ἀνακλωμένης αὐτῆς λίαν ἀσθενὴς γίνεται: +

Ὅσα μὲν οὖν ἔργα παρέχεσθαι συμβαίνει τὴν ἔκκρισιν: +

Ἔφη ἡ ἀναθυμίασις ἡ ἐκ τῆς γῆς γινομένη, καὶ ἡ ἔκκρισις ἔργα ποιεῖ ταῦτα ὑπὲρ γῆς τόπῳ· τοῖς αὐτοῖς ἀρχὰς δὲ οὐκ ἔστι καὶ τοιαῦτα· καὶ γὰρ ἔτι παραλελειμμένα τῶν εἰρημένων, γνώριμος αὐτὴ καὶ ὁ περὶ ἀνέμου λόγος· ὅτε δὲ ἡ ἔκκρισις αὐτὴ καὶ ἀναθυμίασις ἐγκατακλειομένη ἐν τῇ γῇ καὶ τοῖς ἐμφράξεσιν αὐτῆς ἀπεργάζεται ἑξῆς φησὶ λεκτέον εἶναι· διττὰς γὰρ τὸ διπλῆν εἶναι ὡς προείρηται· ἡ μὲν, ξηρά τε καὶ καπνώδης, ἡ δὲ, ὑγρά. καὶ ἀτμιδώδης· διὸ νομίζει διὸ διαφορὰς σωμάτων ἐν τῇ γῇ ποιεῖ, ὡς πρὸ ἐδείχθη καὶ ὑπὲρ γῆν ποιοῦσα. λέγεται δὲ τῶν ὑπὸ γῆς γινομένων, ἐκ τῆς ἐναπολαμβανομένης ἀναθυμιάσεως σωμάτων δύο εἶναι εἴδη· τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ὀρυκτὰ εἶναι, ἃ ποιεῖ ἡ ξηρὰ καὶ καπνώδης ἀναθυμίασις συνισταμένη ὅταν πλεονάσῃ· εἶναι δὲ ταῦτα λίθων τε γένη τὰ ἄτηκτα· καὶ σανδαράκην· καὶ θεῖον· καὶ μίλτον· καὶ ὤχραν· καὶ ἀρρενικόν· καὶ χρυσοκόλλαν· καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα· εἶναι δὲ τὰ πλεῖστα φησὶ τῶν ὀρυκτῶν τὰ μὲν κόνια καὶ χρώματα κεκαυμένα· τὰ δὲ, λίθος ἐκ ξηρᾶς καὶ θερμῆς συστάσεως πεπηγώς τε καὶ γεγονώς· τὰ δὲ, μεταλλευτὰ γίνεσθαι πάλιν, ἐκ τῆς ἀτμιδώδους ἀναθυμιάσεως· ταῦτα δὲ ἐστὶν ὅσα ἐστὶν, ἢ χυτὰ ἢ ἐλατά· ὡς σίδηρος· χρυσός· χαλκός· καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια. ποιεῖ δὲ φησὶ πάντα τὰ προειρημένα ἡ ἀτμιδώδης ἀναθυμίασις ἐγκατακλειομένη ἐν τῇ γῇ· καὶ μάλιστα μὲν ἐν τοῖς λίθοις.

+

διὰ γὰρ τὴν ἐνδεᾶ αὐτῶν ξηρότητα, ἃς ἂν συλλάβῃ, καὶ πήγνυται· ὥσπερ γὰρ ἡ δρόσος
τε καὶ ἡ πάχνη ἐξ ἧς συνίστανται ἀποκριθεῖσαι ἀπὸ τῆς ἀναγούσης αὐτὰς ξηρᾶς τε
καὶ θερμῆς ἀναθυμιάσεως· οὕτως δὲ γίνεται καὶ ἐπὶ τῆς ὑπὸ γῆν ἐγκαταλαμβανο-
μένης ἀτμίδος· διαφέρει δὲ τῶν ὑπὲρ γῆν συνισταμένων ἐκ τῆς ἀτμίδος τὰ
ὑπὸ γῆν· ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ὑπὲρ γῆς μετὰ τὸ ἐκκριθῆναι τὴν ὑγρὰν ἀναθυμίασιν
τε ὕδωρ γενέσθαι, τότε γίνεται ἐξ αὐτοῦ, ἡ δρόσος ἡ πάχνη· ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ γῆν
τῶν μεταλλευομένων ἡ γένεσις, ἐκ τῆς ἀτμίδος, οὐκ ἀποκριθείσης πρό-
τερον καὶ ὕδατος γενομένης ἔπειτα παγείσης· ἀλλὰ πρὸ τοῦ διακριθῆναι καὶ ἀθρό-
α ὕδωρ γίνεσθαι πηγνυμένης· διὸ καὶ ἐξ αὐτῆς οὕτως πηγνυμένης τὰ γινό-
μενα, ἅπερ ἐστὶ τὰ μεταλλευτά, ἔστι μὲν ὡς ὕδατα εἶναι, ἔστι δ' ὡς οὔ. τὸ μὲν
γὰρ ἐκ τῆς ἀτμίδος γεγονέναι δυνάμει ὕδατος οὔσης καὶ ὕλης ὕδατος, κατὰ
μὲν τοῦτο, ὕδατα ταῦτα, τῷ δὲ μὴ ἐξ ἐνεργείᾳ ὕδατος γινομένης αὐτῆς καὶ δια-
κριθείσης πρῶτον γεγονέναι ὡς οἱ χυμοὶ γίνονται, οὐ γὰρ ὕδατος οὔτι διὰ τὸ
πάθος μεταβάλλοντος· ταύτῃ δὲ πάλιν, οὐχ ὕδατα. τὸ γὰρ πρὸ τῆς εἰς ὕδωρ
διακρίσεως τὴν πῆξιν αὐτῶν γενέσθαι ἔχει τι καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς· οὐ γὰρ τέλεον
ἀπηλύθη τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως, διὰ τοῦτο δὲ φησὶν αὐτὰ καὶ πυροῦσθαι.
τουτέστιν ἐξάπτεσθαι καιόμενα καὶ χωνευόμενα, καὶ ἀποιόν τινα ποιεῖν· πλὴν
γὰρ τοῦ χρυσοῦ τῶν μεταλλευτῶν καὶ πυροῦσθαι· ὁ μὲν γὰρ ἧ καὶ καθαρμὸς
οὐδὲ ἀποιδία τις ἔτι ἐν τῇ χωνεύσει αὐτοῦ γίνεται· εἰπὼν δὲ ταῦτα καθό-
λου φησὶ καὶ κοινῶς εἰρῆσθαι περὶ αὐτῶν, τῶν τε ὀρυκτῶν καὶ τῶν μεταλλευτῶν.

καὶ τίς ἡ αὐτῶν ἡ διαφορὰ καὶ πόθεν ἡ γένεσις· καὶ ποῦ. ἰδίᾳ
δὲ φησὶν ἕκαστον τῶν εἰρημένων γενῶν προχει-
ριζομένους τὰ οἰκεῖα αὐτοῖς ἐπι-
σκοπεῖν· περὶ ὧν ὁ Θεό-
φραστος πεπραγ-
μάτευται·
ἔν τε
τῷ
περὶ μεταλλευομένων καὶ ἐν ἄλλοις τισίν: +

ἀλεξάνδρου ἀφροδισιέως τῶν ἀριστοτέλους μετεωρολογικῶν, ὑπόμνημα τέταρτον: +

τὸ τέταρτον ἐπιγραφόμενον τῶν μετεωρολογικῶν, ἔστι μὲν ἀριστοτέλους· οὐ μὴν τῆς μετεωρολογικῆς πραγματείας· οὐ γὰρ ἐκ ταύτης οἰκεῖα τὰ ἐν αὐτῷ λεγόμενα· μᾶλλον δὲ ἕπεται τοῖς λεγομένοις ἐν τῷ ἑπομένῳ τῆς περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς· ἐν ἐκείνῳ γὰρ εἰπὼν περὶ τῶν τεσσάρων δυνάμεων τῶν ἁπτῶν· θερμότητος ψυχρότητος· ὑγρότητος ξηρότητος· καὶ δείξας ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τούτων δυνάμεων τὰ στοιχεῖα γινόμενα, εἰπὼν τὰς μέν, ποιητικὰς τῶν δυνάμεων εἶναι· τὰς δέ, παθητικάς, ἐν τούτῳ τὰ ἔστιν ἃ ἐνεργοῦσιν αὐτῶν αἱ δυνάμεις ποιεῖ ἢ πάσχει λέγει· καὶ τίνα τὰ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν: +

πῶς δὲ τέτταρα διώρισται ταῦτα τῶν στοιχείων : + c

ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς τῶν ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς δεδειγμένων· δέδεικται γὰρ ἐκεῖ, τέτταρα αἴτια ἀναγκαῖα εἶναι ἀλλοιοῦντα τὰ πρῶτα σώματα· τουτέστι τὰ στοιχεῖα· θερμότης τε καὶ ψυχρότης· ξηρότης τε καὶ ὑγρότης· αὗται δὲ ἐδείχθησαν πρῶται οὖσαι τῶν ἁπτῶν ἐναντιώσεων· καὶ τὰς δὲ τὰς πρώτας ἁπλᾶς ἐναντιώσεις, ἀλλοιοῦνται τὰ στοιχεῖα· τῷ γὰρ ἁπτὰ εἶναι, ἐν ὑποστάσει τέ ἐστι, καὶ τοῦ μαθηματικοῦ σώματος διαφέρει· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὰ στοιχεῖα τέσσαρα· ὅτι τέσσαρα καὶ τὰ οἷς ἀλλοιοῦται· τῶν γὰρ τεσσάρων αἱ μὲν πᾶσαι συμπλοκαὶ καὶ τὰ δύο συντιθεμένων ἓξ εἰσίν· ὧν ἐπειδὴ αἱ δύο ἐξ ἀντικειμένων οὖσαι, ἀνύπαρκτοι εἰσὶν· αἱ καταλειπόμεναι τέσσαρες εἰσὶν, αἷς ἀλλοιοῦνται τὰ στοιχεῖα· τὸ μὲν πῦρ θερμότητι, καὶ ξηρότητι· ἀὴρ δέ, θερμότητι καὶ ὑγρότητι· τὸ δὲ ὕδωρ, ὑγρότητι καὶ ψυχρότητι· καὶ γῆ, ψυχρότητι καὶ ξηρότητι· οὐδὲν γὰρ τοῖς ἐναντίοις οἷόν τε ἀλλοιοῦσθαι· ὡς ἅμα καὶ θερμὸν καὶ ψυχρὸν εἶναι· ἢ ξηρόν τε καὶ ὑγρόν· αὐτῶν δὲ τεσσάρων· τὰς μὲν δύο φησὶν εἶναι ποιητικάς· τὴν θερμότητα καὶ ψυχρότητα· τὰς δὲ δύο παθητικάς· τὴν ξηρότητα καὶ ὑγρότητα· ἀπέδειξε τοῦτο ἐν τοῖς περὶ γενέσεως. ὅτι δὲ τῶν προειρημένων, τὰ μὲν ἐστὶ ποιητικά, τὰ δὲ, παθητικά, πίστιν παρέχεται· τῶν μὲν διὰ τῆς ἐπαγωγῆς· τῶν δὲ, ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ὁρισμοῦ· διὰ μὲν τῆς ἐπαγωγῆς, τὸ φαίνεσθαι ἐν πᾶσιν· ἡ μὲν θερμότης καὶ ψυχρότης ὁρίζουσαι τὰ συμφύουσαι καὶ μεταβάλλουσαι· ὁρίζειν μὲν οὖν λέγει τὸ σωματίζειν καὶ παχύνειν καὶ πηγνύναι οὕτως· ὥστε τὸ πρότερον μὴ ἔχον τι ἴδιον σχῆμα δι' ὑγρότητα· ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ περιέχοντος σχηματιζόμενα, ἴδιον λαμβάνειν σχῆμα· καὶ ἴδιον ὅρον ἔχειν.

καλεῖται γὰρ ἀόριστα μὲν τὰ ὑγρά· ὅτι διὰ ὑγρότητα οὐκ ἔχει σχῆμα· οἰκεῖον ἔχοντα
σχῆμα· καὶ μὴ σχηματιζόμενα τοῖς περιέχουσι. τὸ γοῦν ὕδωρ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ
παγέν, ἀόριστον ὄν, ὁρίζεται· καὶ οἰκεῖον τὸ σχῆμα λαμβάνει· καὶ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ
δὲ τὰ ὑγρὰ παχυνόμενα ὁρίζεται, ὡς τὸ μέλι ὑπὸ τοῦ πυρός· καὶ ὅλως ὅσα διὰ
ψύξεως παχύτερα γινόμενα, σχῆμα οἰκεῖον λαμβάνει· ὡς μηκέτι τοῖς περιέχου-
σιν αὐτὰ σχηματίζεσθαι· ἀλλὰ μὴν καὶ ὅτι συμφυσικὰ καὶ ἑνοῦσι τὰ διωρισμένα, φα-
νερόν. τὸ μὲν γὰρ πῦρ, τὰ ὁμογενῆ ἀλλήλοις συγκρίνει τε καὶ συμφύει. ἐξαιροῦν
ἐξ αὐτῶν καὶ διακρῖνον πᾶν τὸ ἀλλότριον· ἴδιον γὰρ τοῦ πυρὸς τοῦτο· οἷον χρυσοῦ
τὸ μὲν ἀλλότριον ἐξαιρεῖ· ἀφ' ἧς τε ἄργυρος· αὐτῆς τε χαλκὸς ἤ· συμφύει δὲ τὰ μόρια
αὐτοῦ ἀλλήλοις· τὸ δέ γε ψυχρόν, οὐ τὰ ὁμογενῆ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀνομογενῆ
συμφύει· τῇ γὰρ πήξει πάντα τὰ ἅμα ὄντα παρακείμενα ἑνοῖ. ὅτι δὲ καὶ μετα-
βλητικά ἐστι τὸ θερμὸν καὶ ψυχρόν, δῆλον. καὶ γὰρ ὑγραίνουσι καὶ ξηραίνουσι· καὶ
σκληραίνουσι, καὶ λύουσι· τὰ μὲν γὰρ ὑπὸ θερμοῦ σκληρότερα γίνεται. τὰ
δ' ὑπὸ ψυχροῦ· καὶ πάλιν ὑγραίνεται ὑφ' ἑκατέρου τινὰ ἄλλα· καὶ μαλάττεται
τινὰ πρὸς τὸ πῦρ. δηλονότι διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ θερμοῦ τῆξιν· ὡς δὴ φαίνεται
τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ὁρίζοντά τε καὶ συμφύοντα· καὶ μεταβάλλοντα, οὕτως
πάλιν φαίνεται τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρὸν τῷ τὰ πάσχοντα· τῷ τὰ γὰρ ὑπ' ἐκείνων
πάσχοντα τὰ προειρημένα πάθη, ὁρίζεται μὲν γὰρ τὸ ὑγρὸν παχυνόμενόν τε
καὶ πηγνύμενον· μαλάττεται δὲ ἀνιέμενον τὸ ξηρόν τε καὶ σκληρόν· πήγνυται
δὲ τὸ ὑγρόν· αὐτὰ δή γε ἀρκεῖσθαι αὐτὰ ὄντα, τὸ τε ὑγρὸν καὶ τὸ σκληρὸν τὰ προειρημένα
πάθη πάσχοντα ὁρῶντα ὑπό τε τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ καὶ ὅσα ἐξ ἀμφοτέρων
αὐτῶν μέμικται· δείξας δὲ τὴν ἐπαγωγήν, καὶ διὰ τῆς εὑρέσεως τεκμηριοῦντα,
αὐτῶν ποιητικά· τὰ δὲ παθητικά. δῆλον φησὶ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν λόγων
οἷς ἀποδιδόμενοι ὁριζόμενοι τὰς φύσεις αὐτῶν· τὸ μὲν γὰρ θερμόν τε καὶ ψυχρὸν
ὁριζόμενοι, συγκριτικὰ λέγομεν· τὸ μὲν γὰρ θερμόν, συγκριτικὸν μὲν τῶν ὁμογε-
νῶν· διακριτικὸν δὲ τῶν διαφερόντων τε καὶ ἀλλοτρίων. τὸ δὲ ψυχρὸν πάντων
λέγομεν συγκριτικὸν εἶναι· τῶν τε ὁμογενῶν ἀλλήλοις καὶ τῶν ἀλλοτρίων τὸ δὲ
συγκρίνειν ποιεῖν. ὥστε ἐν τοῖς λόγοις αὐτῶν καὶ ἡ οὐσία τὸ ποιεῖν. τὸ δὲ ξηρὸν
καὶ ὑγρὸν ὁριζόμενα τῷ εὐορίστῳ τε καὶ δυσορίστῳ αὐτὸ τοῦ πάσχειν. δείξας δὲ,
ὅτι τὰ μὲν τῶν τεττάρων οἷς φησὶ ποιεῖται τὰ πρῶτα σώματα ποιητικά ἐστι.

τό γε θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν· τὰ δὲ παθητικά· τό τε ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρόν, μετὰ ταῦτα φησὶ δεῖν λαβεῖν τὰς ἐργασίας αὐτῶν, αἷς ἐργάζονται τὰ ποιητικά· καὶ τῶν παθητικῶν τὰ εἴδη, τουτέστι τίνα ἐργάζεται τὰ γινόμενα ὑπὸ τῶν ποιητικῶν· καὶ τίνες αἱ κατὰ τὰ εἴδη διαφοραί. τίνα τὰ πάθη· ἃ πάσχει τὰ παθητικά· καὶ τίνες αἱ τούτων κατὰ τὰ εἴδη πάλιν διαφοραί: +

ρῶτον μὲν οὖν καθόλου, ἡ ἁπλῆ γένεσις· καὶ ἡ φυσικὴ μεταβολή, τούτων τῶν δυ-
νάμεων ἐστὶν ἔργον: +

τὴν γένεσίν φησι καὶ καθόλου φυσικὴν μεταβολὴν ὑπὸ τούτων γίνεσθαι τῶν δυνάμεων, τῶν κατὰ ταῦτα· ἁπλῶς δὲ γένεσιν εἶπεν, ἀντὶ τῆς κυρίως γενέσεως· ἀλλ' οὐ τῆς μετὰ προσθήκης· τὶς γὰρ γένεσις ἡ ἀλλοίωσις, προσέθηκε καὶ τὸ τὴν φυσικὴν μεταβολήν· ὅτι μὴ μόνη ἁπλῆ γένεσις ἐστὶν ἡ φυσικὴ μεταβολή, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι τινές· αἵτινες καὶ αὐταὶ ὑπὸ τούτων γίνονται τῶν δυνάμεων· ὡς αὔξησις καὶ πᾶσα ἡ μεταβολή τις καὶ πέψις· καὶ τὰ ἄλλα τὰ τοιαῦτα. οὐ μόνον δὲ ἡ γένεσις, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντικειμένη φθορὰ αὐτῇ ἡ κατὰ φύσιν γινομένη, ὑπὸ τούτων γίνεται τῶν δυνάμεων· κατὰ φύσιν γὰρ πάντα τὰ γινόμενα φθείρεται· ἡ δὲ κατὰ φύσιν γινομένη, ὑπὸ τούτων γίνεται τῶν δυνάμεων φθορά, αὕτη δέ ἐστιν ἡ διὰ γῆρας λοιπόν, καὶ ἀσθένειαν τε. τὰ κατὰ τὴν ψύξιν οὕτως γίνεται· οὐ γὰρ δὴ ἡ βίαιος· οἷα ἐστὶν ἡ ξίφει πληγῆς διαφθορή, καὶ αὗται μὲν οὖν τοῖς τε φυτοῖς ὑπάρχουσι καὶ τοῖς ζώοις· καὶ τοῖς μέρεσιν αὐτῶν. τὰς δυνάμεις τὰς τέτταρας, καθ' ἃς ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορά· πασῶν γὰρ αὐτῶν ἕκαστον τῶν εἰρημένων μετέχει· καὶ οὐχ ὡς περὶ τὰ στοιχεῖά τε καὶ ἁπλᾶ δι' ὃ μόνον αὐτῶν ἐν αὐτοῖς ἔχει ὡς προειρῆσθαι· ἑξῆς δὲ προστίθησι τίς ἐστιν ἁπλῆ τε καὶ φυσικὴ γένεσις· μεταβολὴν δέ φησιν αὐτὴν εἶναι γινομένην ὑπὸ τῶν ποιητικῶν δυνάμεων, τῆς θερμότητος δηλονότι, καὶ τῆς ψυχρότητος μεταβαλλουσῶν τινα, τὰ πάσχειν ὑπ' αὐτῶν πεφυκότα· ἃ ποιὰ καὶ ὕλην ὠνόμασεν, διὰ τὸ δύναμιν ἔχειν καὶ ἐπιτηδειότητα τοῦ πάσχειν· ἃ ἐστὶν ἥ τε ὑγρότης καὶ ξηρότης· ὅταν ἔχωσι δηλονότι λόγον πρὸς αὐτὰ τοῦ τὰ μὲν ποιεῖν, τὰ δὲ πάσχειν οἷά τε· οὐ γὰρ ὁπωσοῦν θερμόν, ἢ ὁπωσοῦν ξηρόν, ἢ ὑγρὸν ἢ ὑγραίνει, ἢ ξηραίνει· ἀλλὰ δεῖ λόγου τινὸς καὶ συμμετρίας· ἁπάντων δὲ τὴν γένεσιν τὴν κατὰ φύσιν μεταβολὴν εἶναι τῶν ὑλικῶν τε καὶ ποιητικῶν δυνάμεων ὑπὸ τῶν ποιητικῶν· ἥτις μεταβολὴ γίνεται ὅταν ἐν ἄλλοις ἦ αὐτὴ πρὸς ἄλληλα λόγος· κατὰ τὰ μὲν αὐτῶν ποιεῖν· τὰ δέ, πάσχειν ὑπ' ἐκείνων πέφυκεν· οὕτως γὰρ ἡ τῶν τε φυτῶν καὶ τῶν ζώων αὐτὴ ὕλη παθητικῶν δυνάμεων πασχουσῶν· καὶ μετα-

ὑπὸ τῶν ποιητικῶν. γένεσις μὲν οὖν γίνεται τοῦ προκειμένου, ὅταν αἱ ποιητικαὶ δυνά-
μεις κρατῶσι τῶν παθητικῶν ὑλικῶν. ὅταν δὲ μὴ κρατῶσι τὰ ποιοῦντα τῶν πασχόντων,
ἀλλ' ἐξ ἀσθενείας ἢ διὰ συμμετρίαν τῶν αὐτὰ ἀσθενέστερα γένωνται ἢ ἐλάττω ἢ ἐνδεᾶ ἢ
ψυχρότερα, τὰ δ' ἢ πλείους εἶναι· τότε καὶ ὠμότης μὲν ἡ μόλυνσις ἢ ἀπεψία γίνεται.
ἤτοι δὲ μόλυνσιν λέγει τὴν κατὰ τῶν ἑψομένων· ὅταν γὰρ μὴ κρατῇ τὸ πῦρ, μολύνε-
ται οὐχ ἕψεται ὡς καὶ τὸ λιτὸν ὕδωρ. τὴν δὲ ἀπεψίαν κατὰ τῆς τῶν ζῴων τροφῆς· ὅταν
μὴ κρατηθῇ ὑπὸ τῆς ἐνούσης θερμότητος εἰς τὸ χρήσιμον. ἀλλὰ διαφθαρῇ. ἢ ἐκ παραλ-
λήλου ἀμφοῖν ἅπτεται· καὶ τὴν μόλυνσιν, ὡς ἀπεψίαν οὖσαν εἶναι θετέον. τὸ δὲ καὶ ὠμότης μὲν
προσκείμενον, δηλωτικόν ἐστι τοῦ ἄνευ καὶ ὠμότης γίνεται. ἢ διὰ αὐτὴν τοῦ ποιοῦντος
ἀσθένειαν, ὡς μὴ τὸ ὅλον φθείρειν. ἀλλά τι τῶν μορίων τοῦ ὅλου προσκρινόμενον.
καθὰ μὴ ἐκβάλλονται, ἢ αὔξεται τὸ ὑποκείμενον, ἢ τρέφεται. ὅτε ἡ περὶ τὴν
τοῦ ποιοῦντος ἀσθένειαν, ἀπεψίαν ἢ μόλυνσιν ποιεῖ· ὅταν δὲ τὴν καὶ ὠμότης
ἀσθένειαν τοῦ ποιοῦντος τὴν ἀπεψίαν ποιεῖ. λέγει δὲ τὴν δεοῦ ἐν γνώσει. οὐδὲ
καὶ ὠμότης. ἀλλὰ ἁπλῶς ἐναντίον καὶ κοινὸν σῆψις. πᾶσα γὰρ ὥσπερ γένεσις ἁπλῆ
τε καὶ κατὰ φύσιν τῷ ὑπὸ τῶν ποιούντων τὰ πάσχοντα πάσχειν. τῶν μὲν κρατούντων.
τῶν δὲ κρατουμένων. οὕτως καὶ πᾶσα φυσικὴ φθορά, μὴ κρατούντων τῶν ποιητικῶν
τῆς ὕλης καὶ ἡ σῆψις γίνεται. πᾶσα γάρ φησι τὴν κατὰ φύσιν φθορὰν, ὁδὸν
εἰς σῆψιν εἶναι. ὥσπερ τὸ μὲν γῆρας ἐπὶ τῶν ζῴων. τὴν αὔανσιν, ἐπὶ τῶν φυτῶν.
ἀμφότερα γὰρ σῆψις. τέλος γὰρ τὸ κατὰ φύσιν ἑκάστων τῶν συνισταμένων τῇ φύσει συνε-
στώτων. τὸ πρὸ τῆς τε καὶ σῆψις, ἂν μή τι βίᾳ φθαρῇ. ἥτις φθορά, οὐ κατὰ
φύσιν. οὐ γὰρ σηπομένη σὰρξ φθείρεται ὅταν καυθῇ ὁμοίως. οὐδὲ ὀστοῦν. οὐδὲ τι
τῶν ἄλλων τῶν ζῴου μορίων πάντων μέντοι τοιούτων, ἡ κατὰ φύσιν φθορά,
σῆψίς ἐστι. σημεῖον δὲ τοῦ τὴν κατὰ φύσιν αὐτῶν φθορὰν σῆψιν εἶναι ἐποιή-
σατο. τὸ πρῶτον αὐτὰ ἐξυγραίνεσθαι. ἐκ τούτων γὰρ καὶ τὴν ἀρχὴν ἐγένετο ὁρισθέντος
τοῦ ξηροῦ ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ. καὶ τῇ τούτων μίξει οἰκεῖον ὅρον καὶ σχῆμα λαβόντες τοῦ συναμ-
φοτέρου ἐργαζομένων. τοῦ τε τῶν ποιητικῶν ἀμφοτέρων ἢ θερμότητος τε καὶ ψυχρότητος.
ἡ μὲν οὖν γένεσις, οὕτως. ἡ δὲ φθορὰ ὅταν κρατηθῇ τοῦ ὁρίζοντος τὸ ξηρὸν τῇ τοῦ
ὑγροῦ μίξει. ὅπερ ἦν τὸ ποιητικόν· τοῦ τε δηλονότι τὸ θερμόν, προηγουμένως τὸ ὁριζόμενον
ὑπ' αὐτοῦ. τουτέστι τὸ ξηρόν. τὸ γὰρ ὁριζόμενον ἦν τοῦ τε τῇ τοῦ ὑγροῦ μίξει. καὶ γὰρ
τὸ ξηρὸν ἀόριστον. καὶ μὴ συμμεμιγμένον ἀλλὰ διαπίπτον, ἂν μὴ ὑγρότητος ἔχει.

ὅταν τοῦ ὁρίζοντος αὐτὸ καὶ ποιοῦντος διὰ τὸ περιέχον τῷ ἐν αὐτῷ περιεχομένῳ πλέω
θερμότητα ἀλλοτρίαν ἔχειν, τῶν ἐν τῷ φθειρομένῳ ἐλάττονος οὔσης· διὸ τὰ φθειρόμενα
ὑγραίνεται πρῶτον· ὅ πρῶτόν ἐστι σῆψις· σῆψις γάρ ἐστιν εἰς ὑγρὸν τοῦ ὑποκειμένου μετα-
βολή· διὰ τὸ ἐκβάλλεσθαι τῆς οἰκείας θερμότητος γινομένη ὑπὸ τοῦ περιέχοντος ὡς ἔδειξε.
ἁπάντων δὲ πάντα τὰ κατὰ φύσιν φθειρόμενα σήπεσθαι, ἰδίως φησὶ τὴν σῆψιν
λέγεσθαι ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος φθειρομένων· ὅταν χωρισθῇ ἡ θέρμη τῆς οἰκείας
φύσεως· τουτέστι τῆς ἐν αὐτοῖς κινητικῆς ἀρχῆς· τοιοῦτον δὲ τὸ ἐν ἑκάστῳ θερμόν.
διὰ τοῦτο δέ φησι πάντα τὰ ἄλλα σήπεσθαι πλὴν πυρός· ὅ γε μάλιστα ποιητικὸν
τὸ θερμόν· τὸ δὴ τοῦτο ἀλλοιοποιούμενον, οὐ σήπεται· τῷ τὴν σῆψιν γίνεσθαι, ὅταν
κρατηθῇ τὸ πάσχον τοῦ σηπομένου πρὸς τὸ ποιητικοῦ τοῦ ἐν αὐτῷ· ἐν δὲ τῷ
πυρί, οὐχ οἷόν τε πυρὶ οὔτε κρατηθῆναι τὸ ἐν αὐτῷ θερμὸν ὑπό τινος τῶν ἐν αὐτῷ. καὶ
γὰρ τοῦτο τὸ πῦρ τὸ πῦρ· ὁ γὰρ ἀὴρ ἀνιεῖ αὐτὸ, ἐστὶ τῇ αὐτοῦ φύσει θερμός, ἀλλὰ δι᾽ ὕδατος.
τὸ μὲν ἀλλοιοῦν ἀλλοιοποιητικὸν τῷ ὑγρῷ ἢ τῷ θερμῷ· ἐπεὶ ἡ τοῦ ἐν τῷ ὑγρῷ θερμοῦ φθορὰ
σῆψις, οὐδὲν δὲ ὑγρότητος ἐν τῷ πυρί· ἡ δὲ γῆ ἀνικμὴ ὑγρότητα ἔχει ἐν τῇ οἰκείᾳ
φύσει ἀλλὰ διὰ τὴν ὑγρότητα ἥτις ἐστὶν ἐν αὐτῇ, δύναται συμβαίνειν ἐπὶ τούτοις. τί ποτέ ἐστι
σῆψις ὁρίζεται· καί φησιν εἶναι αὐτὴν φθορὰν, τῆς ἐν ἑκάστῳ ὑγρῷ οἰκείας καὶ κατὰ
φύσιν θερμότητος ὑπὸ ἀλλοτρίας θερμότητος· εἶναι δὲ τὴν ἀλλοτρίαν θερμότητα,
τὴν ἐκ τῆς πλείονος οὔσης φθείρειν ἣν ἐν τοῖς ὑγροῖς οἰκείαν ἔχει καὶ κατὰ φύσιν θερμότητος

Στερεῖ ἐπεὶ καὶ τὸ ψύχεσθαι πάσχει: + c c ~ τῆς ἐν τῷ περιέχοντι: +
κοινὸν πάσης τῆς κατὰ φύσιν φθορᾶς σῆψιν εἶναι, ἁπάντων δὲ ἡ τελευτὴ σῆψις.
τὸ δὲ ἔδειξε διὰ τοῦ λόγου ὅτι τὸ θερμόν ἐστι τὸ ἐν τῷ περιέχοντι τῆς σήψεως αἴτιον· ἐπεὶ δ᾽ —
αὐτὸς τὰ δύο εἶναι ποιητικὰ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν, πῶς καὶ τὸ ψυχρὸν τῆς
σήψεως ἐστὶν αἴτιον λέγει· ἐπεὶ γὰρ τὰ σηπόμενα καὶ τοῦ οἰκείου καὶ κατὰ
φύσιν αὐτοῖς θερμοῦ φθείρεται· κατὰ τὸ δὲ ἐνδεές τί ἐστι τῆς θερμικῆς δυνάμεως ψυχρόν,
ἀμφότερα ἂν αἴτια εἴη τῆς σήψεως· καὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν· ὥστε κοινὸν τὸ πά-
θος ἡ σῆψις· ψυχρότητος τε οἰκείας, καὶ θερμότητος ἀλλοτρίας: +

Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ξηρότερα γίνεται τὰ σηπόμενα πάντα: + c c
διὰ τοῦτο τὴν αἰτίαν ἀποδίδωσι· τοῦ τὰ σηπόμενα μετὰ τὸ ὑγρότερα γενέσθαι,
ξηρὰ λοιπὸν γίνεσθαι, τὸ γὰρ ἔξω ὂν τὸ οἰκεῖον θερμόν, καὶ διαπνεόμενον συνε-
ξάγει καὶ ἔξω ἐξατμίζει καὶ τὸ ἐν αὐτῷ ὑγρόν· καὶ μηκέτι εἶναι τὸ ἀλλ᾽ ὡς ἐπισπώμενον ὑγρότητα.

τὸ γὰρ οἰκεῖον ἐν ἑκάστῳ θερμόν, ἐπαμύνον ἐστὶν ὑγρότητος ἣν κινεῖ ἔξωθεν αὐτῶν. διὰ
κινοῦσι καὶ ὁ τὰ ἀκολούθως τοῖς εἰρημένοις ἧττον ἐν τοῖς ψύχεσι τὰ σηπόμενα
σήπεται· ἢ ἐν ταῖς ἀλέαις· ἧττον γὰρ τὸ ἐν τῷ θερμὸν ἐν τῷ περιέχοντι ὄν, οὐ κρατεῖ
τοῦ ἐν ἑκάστῳ θερμοῦ. ἐν δὲ τῷ θέρει πλέον λέγει καὶ τὰς ἀλέας τοῦ μὴ ποτὲ τὸ πεπη-
γός· μήτε τὸ θερμὸν καὶ ζέον σήπεσθαι· τὸ μὲν γὰρ πεπηγὸς τῷ μᾶλλον εἶναι
ψυχρὸν αὐτό, ἢ θερμὸν τὸ περιέχοντα αὐτὸ ἀέρα, οὐ κρατεῖται ὑπὸ αὐτοῦ, ὥστε
τὸ ἐξαλλάττεσθαι αὐτοῦ τὸ ἐν αὐτῷ θερμόν· τὸ δὲ σηπόμενον μεταβάλλον κρατουμένου
τοῦ σηπομένου καὶ κινουμένου αὐτὸ σήπεται· τὸ δὲ θερμὸν τε καὶ ζέον τῷ πλείω εἶναι τὴν ἐν
αὐτῷ θερμότητα τῆς ἐν τῷ περιέχοντι οὐ κρατεῖται ὑπὸ αὐτῆς· τὸ γὰρ πλέον τοῦ ἐ-
λάττονος μόριον κρατοῦν, σβεννύει τε αὐτὸ καὶ φθείρει. ἀλλὰ καὶ τὸ κινούμενον φησὶ
καὶ ῥέον ἧττον τοῦ ἀκινητίζοντος· διὸ καὶ στασιμαῖα ὕδατα τῶν ῥεόντων, εὐση-
πτότερα. τῆς γὰρ ἐν τοῖς ῥέουσί τε καὶ κινουμένοις ἐνυπαρχούσης θερμότητος
ὑπὸ τῆς κινήσεως ζωπυρουμένης, ἀσθενεστέρα γίνεται ἡ ἐν τῷ ἀέρι τῷ περι-
έχοντι θερμότης. διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ πλέονα ἧττον τοῦ ὀλίγου σήπεται.
εὐσηπτότερον γὰρ τὸ ἔλαττον· τὸ ἔλαττον γὰρ ἔχον τὴν θερμότητα μᾶλλον ὑπὸ τῆς
ἐν τῷ περιέχοντι κρατεῖσθαι. ἐν γὰρ τῷ πλείονι φησὶ καὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐν ὑπάρ-
διὸ μήτε ὑπὸ τῆς θερμότητος τῆς ἐν τῷ περιέχοντι κρατούμενον σήπεσθαι ῥᾳδίως,
μήτε ὑπὸ τῆς ψυχρότητος πάσχειν ταῦτα. πάλιν δ' ὅτε διὰ τὴν τῆς ψυχρότητος 6
παρουσίαν ταῦτα ἐπικρατεῖσθαι πάσχειν τὰ πάσχοντα. διὰ τοῦτο φησὶ τὴν θάλασσαν
κατὰ μέρη μὲν διαιρουμένην, σήπεσθαι ταχύ. αἱ γοῦν ἀπ' αὐτῆς αἱ ἀπολαμβα-
νόμεναι λίμναι, σήπονται· ἅπασα δὲ τὸ ὅλον οὐ σήπεται· ὁμοίως καὶ τῶν ἄλλων ὑ-
δάτων τὰ ἐλάττω εὐσηπτότερα τῶν πολλῶν. λέγει δὲ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ ἐν τοῖς ση-
πομένοις καὶ ζῷα γεννᾶσθαι, ὡς σκώληκας, ψύλλας (?), κώνωπας. τὰ γὰρ
τῆς ἀποκρινομένης ἐξ αὐτῶν θερμότητος φυσικῆς συνίστανται τὰ σώματα ἀποκρι-
νόμενα, αὕτη σώματα ἂν ἔχῃ ὑγρότητος: +

[Τ]ί μὲν οὖν ἐστι γένεσις καὶ φθορὰ εἴρηται: + c

ὑπομιμνήσκει τῶν εἰρημένων, εἴρηται δὲ ἡ μὲν γένεσις εἶναι μεταβολὴ ὑπὸ τῶν
ποιητικῶν δυνάμεων τῆς ὑποκειμένης ὕλης, καθ' ἃ τὰς δυνάμεις τὰς παθητικάς,
ἥτις γίνεται ὅταν κατὰ λόγον κρατῇ αὐτῆς τὰ ποιοῦντα ὡς πάσχοντα, ὡς κρατεῖν
αὐτῶν. ἐν μὲν τοῖς περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς ἀπέδωκε τὴν γένεσιν· μεταβολ

ἐκ τοῦ δυνάμει ὄντος εἰς τὸ ἐνεργείᾳ ὄν· κοινότερον ἐπεὶ καὶ καθολικώτερον ἀποδίδωσι
αὐτῆς λόγον· ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ προσεχέστερον ἤδη καὶ φυσικώτερον· ἡ γὰρ φυσικὴ τοιαύ-
την ὕλην ἐν ᾗ γίνεται τὰ κατὰ φύσιν γινόμενα ἐν τῷ ὁρισμῷ συμπεριλαμβάνει.
ἡ δὲ φθορά, ἀνάπαλιν· ὁ γὰρ ἐπικρατεῖ τοῦ ποιητικοῦ τὸ παθητικὸν διὰ τὸ περι-
έχον· ὁ λόγος γὰρ εἰς σῆψιν· σῆψις γάρ ἡ κατὰ φύσιν φθορὰ πᾶσα· ἡ δὲ σῆψις κα-
θόλου τοῦτον γίνεται τὸν τρόπον: +

[Λ]οιπὸν δ' ἂν εἴη τὰ ἐχόμενα εἴδη· ὅσα αἱ εἰρημέναι δυνάμεις ἐργάζονται· ἐξ ὑποκει-
μένων τῶν φύσει συνεστώτων ἤδη: +

[Ε]ἰπὼν καθόλου περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, λοιπόν φησιν εἶναι τὰ ἀπ' αὐτῶν εἴδη τὰ ἐχό-
μενα τῶν προειρημένων, ἅπερ ἐστὶν ἥ τε γένεσις καὶ φθορά· ἃ καὶ αὐτά γίνεται ὑπὸ
τῶν δυνάμεων τῶν προειρημένων· τοῦτο γὰρ δὲ ἐστὶ τὰ εἴδη ὧν αἱ εἰρημέναι δυνάμεις ἕ-
καστον αὐτῶν ποιοῦσιν, ποιοῦσιν ἐν τοῖς ἤδη συνεστῶσι φυσικοῖς οὖσιν· αὗται
δὲ εἰσὶ τὰ σώματα τῶν τε ζώων καὶ τῶν φυτῶν· ἔστι δὴ τούτων κοινὰ μέν, δι' ὧν ἑκάστα
τῶν ἐν τοῖς προειρημένοις γίνεται πέψις καὶ ἀπεψία· ἀνάλογον οὖσαι τὸ μέν, γενέσει
τὸ δέ, φθορᾷ. ὑπὸ μὲν τοῦ θερμοῦ ἡ πέψις· ὑπὸ δὲ τοῦ ψυχροῦ, ἡ ἀπεψία. ἑκά-
τερον ὑπὸ ἑκατέρου προηγουμένως. εἴδη δὲ ἑκατέρου δὲ τούτων. ὑπὸ μὲν τὴν πέ-
ψιν, πέπανσις· ἕψησις· ὄπτησις· ταῦτα γὰρ ἀλλήλων ἤδη διαφέροντα, πέψεις
ἅπαντα· ὑπὸ δὲ τὴν ἀπεψίαν, ὠμότης, μόλυνσις· στάτευσις· καὶ γὰρ τούτων ἕ-
καστον, ἀπεψία τίς· καὶ ἔστιν ὥσπερ ἡ πέψις τῇ ἀπεψίᾳ ἐναντίον· οὕτως καὶ τῶν ὑπ' αὐτὰ
πάντα· τῇ μὲν πεπάνσει, ἡ ὠμότης· τῇ δὲ ἑψήσει, ἡ μόλυνσις· τῇ δὲ ὀπτήσει,
ἡ στάτευσις. εἰπὼν δὲ εἴδη εἶναι, τῆς μὲν πέψεως, πέπανσιν· ἕψησιν· ὄπτησιν·
τῆς δὲ ἀπεψίας, ὠμότητα· μόλυνσιν· στάτευσιν· δεῖν φησὶν ὑπολαμβάνειν,
ὅτι μὴ κύρια τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα τῶν πραγμάτων καθ' ὧν λαμβάνεται· ἀλ-
λ' ἐπεὶ οὐκ ἔστι κείμενον ὄνομα κοινὸν καὶ καθόλου κατὰ πάντων ὁμοίων· τὰ ἐ-
πί τινος κείμενον, ἐπὶ πᾶν τὸ ὅμοιον μεταφερομένως προϊόντα ἐστὶ τοῦ
λόγου γνώριμον· ἑξῆς δὲ τί ποτέ ἐστι τῶν προειρημένων ἕκαστον, λέγει. καὶ πρῶ-
τόν γε ὅ τί ποτέ ἐστιν ἡ πέψις φησί· λέγει δὲ πέψιν εἶναι τελείωσιν ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ
τε οἰκείου θερμοῦ ἐκ τῶν ἀντικειμένων παθητικῶν· ἐπεί τε γὰρ τῶν ζώων ὑπὸ τῆς
θρεπτικῆς ψυχῆς διὰ τοῦ φυσικοῦ τε καὶ οἰκείου θερμοῦ τῆς τροφῆς τελειώσεις, ὡς τῷ
δυνάμει τροφῷ, ἐνεργείᾳ γενέσθαι πέψιν. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων ἡ πέψις,

ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτοῖς θερμοῦ τελειουμένοις γίνεται. τὸ δὲ ἐκ τῶν ὑποκειμένων παθητικῶν εἶπεν, ἀντὶ τοῦ ἐκ τῆς ὑποκειμένης ὕλης· ἥτις ὑπὸ τοῦ θερμοῦ τὰς οἰκείας ἀνθ᾽ ὧν εἶχε παθῶν μεταλαμβάνει. διττῆς οὔσης τῆς τροφῆς, τῆς μὲν πρώτης, τῆς πρὸ τοῦ πεφθῆναι· τῆς δὲ ἐσχάτης, τῆς μετὰ τὴν πέψιν· ἐναντία δ᾽ ἐστὶν ἡ πρώτη τῇ ἐσχάτῃ. διὸ ἐν τοῖς περὶ γενέσεως εἶπε, τὸ τρεφόμενον τρέφεσθαι πῆ μὲν ὑπὸ ἐναντίου· πῆ δὲ ὑπὸ ὁμοίου. ἡ μὲν γὰρ ἄπεπτος ἐστὶ τροφὴ ἐν προσφερόμενα, ἐναντία τοῖς τρεφομένοις· ἡ δὲ μετὰ τὴν πέψιν, ἥτις ἤδη προσγίνεται, καὶ ἐστὶ κυρίως τροφὴ ὁμοία. γίνεται μὲν γὰρ ἡ τελείωσις τῆς μεταβολῆς· καὶ πέπανσις πᾶν τὸ πεττόμενον. ἡ δὲ μεταβολὴ ἐξ ἐναντίου εἰς τὸ ἐναντίον. τὴν δὲ ὕλην τῶν πεττομένων ἀντικειμένων εἶπε τὰ ἐξ αὐτῆς πεττόμενα καὶ τελειούμενα· καὶ ὡς τὰ ὁριζόμενα· λέγει δ᾽ αὐτῶν καὶ παθητικῶν. πᾶσα γὰρ ἡ τοιαύτη διὰ γὰρ τοῦ πάσχειν ἡ τελείωσις αὐτῆς· καὶ αὐτὸς ἐξηγούμενος τὸ εἰρημένον προσέθηκε, τοῦτο γὰρ φησίν ἐστι τὰ ἀντικείμενα καὶ παθητικά, ἡ οἰκεία ἑκάστῳ ὕλη. οὐ γὰρ ἐν πᾶσι τοῖς πεττομένοις τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον· οὐδὲ ἐν πᾶσι τὰ αὐτά ἐστι τὰ πεττόμενα. ἃ ὅταν πεφθῇ, τετελείωται καὶ ὁ ... τοῦ τελείου γεγόνασιν. ἀρχὴν δὲ καὶ αἰτίαν τῆς τελειώσεως τὴν οἰκείαν θερμότητα τὴν ἐν τοῖς πεττομένοις γίνεσθαι λέγει. τούτῳ γὰρ ἡ φύσις ὀργάνῳ χρῆται προηγουμένως πρὸς τὴν πέψιν· κἂν διά τινος τῶν ἐκτὸς βοηθεῖσα ἐπιτελεσθῇ ἡ πέψις. πολλὰ γὰρ καὶ τῶν ἔξωθεν συντελεῖ πρὸς τὴν πέψιν σωμάτων τῆς τροφῆς ὡς λουτρά· ὧραι· γυμνάσια. ἀλλὰ τούτων ὡς συνεργῶν μὲν γίνεται ἡ πέψις· κατεργάζεται τότε· καὶ ἡ μεταβολὴ τότε ποιοῦσα τὰ πεττόμενα. ἀρχὴ δὲ καὶ αἰτία, ἡ ἐν τῷ τρεφομένῳ θερμότης. εἰπὼν δὲ τὴν πέψιν τελείωσιν εἶναι· λέγει ἐστὶν ἡ τελείωσις καὶ τὸ τέλος πέψεως, τὴν φύσιν. εἰπὼν δὲ τὴν φύσιν, ἡ μὲν, ὡς ὕλη· ἡ δὲ, ὡς εἶδος. προσέθηκε ποία φύσις τὸ τῆς πέψεως τέλος. ἡ γὰρ ὡς εἶδος, καὶ οὐσία. καὶ γὰρ τὸ εἶδος ἡ ἑκάστου οὐσία· καὶ τὸ εἶναι αὐτῷ ὅ ἐστι. τῆς πέψεως οὖν ἐπιτελουμένων τέλος φησὶν εἶναι τὸ εἶδος τὸ κατὰ φύσιν ἀπολαβὸν αὐτό· ὡς ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. τοιαύτη γὰρ ἡ τούτων πέψις, ὡς ἐπὶ τῆς τροφῆς· καὶ γὰρ ταύτης τέλος τὸ εἰς τὸ εἶδος μεταβαλεῖν τοῦ τρεφομένου φυσικοῦ ὄν. ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον ἐπὶ τῆς τροφῆς ἡ πέψις λέγεται· ἀλλὰ καὶ ἄλλα τινὰ πέττεσθαι φαμὲν ὡς τὸ γλεῦκος· ὡς τὰ φύματα· ἀλλὰ τοιαῦτα· καὶ ἐπὶ τῶν οὕτως πεττομένων τὸ τέλος φησὶν ἐπὶ τῆς πέψεως· τὸ μεταβάλλειν εἰς τινα μορφήν, ἐν ᾗ γινόμενον χρήσιμον καὶ ἐνεργέστερον ἡμῖν γίνεται. τότε γάρ ἐστιν ἡ ὑποκειμένη

μορφὴ ἐξηγούμενος, εἶπεν· ὅταν γὰρ τοιοῦτον δὲ ἢ τοσοῦτον δὲ τὸ ὑγρὸν γίνεται, ἢ ὀπτώμενον
ἢ ἑψόμενον ἢ σηπόμενον ἢ ἄλλως πως θερμαινόμενον ὡς χρὴ σύμμετρον εἶναι, τότε
πεπέφθαι φαμὲν αὐτό, οὕτως τὸ γλεῦκος πεπέφθαι λέγομεν· καὶ τὰ ἐν τοῖς φύμασι
συνιστάμενα· τὸ μὲν γὰρ γλεῦκος πεπέφθαι λέγομεν ὅταν οἶνος γένηται· τὰ δὲ ἐν τοῖς
φύμασι συνιστάμενα, ὅταν πύον γένηται· τὸ δὲ δάκρυον ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὅταν
λήμη ὁμοία· καὶ ἐπὶ τῶν φλεγμάτων πεπαίνεσθαι λέγομεν· συμβαίνειν δέ φησι πάσχειν
τοῦτο πᾶσι τοῖς πεσσομένοις, τὸ πεπάνθαι τε καὶ πεπέφθαι τότε, ὅταν ἡ ὑποκει-
μένη ὕλη τε καὶ ὑγρότης κρατηθῇ ὑπὸ τῆς φυσικῆς θερμότητος· ἕως γὰρ ἄν φησιν ἐν τοῖς
τοιούτοις ὑγροῖς πᾶσι τὸ θερμὸν τὸ ἐν αὐτοῖς ἀνάλογον καὶ ἀνάλογον τοιαύτην πρὸς τοὺς
ὡς δύνασθαι κινεῖν αὐτό, καὶ μεταβάλλειν, φύσις αὐτὸ τοῦτο· ἡ γὰρ ἐν ἑκάστῳ ἀρχὴ κι-
νητικὴ καὶ θερμὴ ἡ μὴ οὖσα κατὰ συμβεβηκὸς ὡς ἐδείχθη ἐν φυσικῇ ἀκροάσει φύσις
ἐκείνου· ὅτε δὲ τὸ κρατεῖσθαι τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ τοῦ οἰκείου ἡ πέψις συνίσταται
λέγει· διὸ καὶ ὑγείας φησὶ σημεῖα τὰ τοιαῦτα· τουτέστι τὰ πεπέφθαι λεγόμενα· καὶ οὖρα
καὶ ὑποχωρήσεις· καὶ ὅλως τὰ περιττώματα· ὅτι ἡ τούτων πέψις σημεῖόν ἐστι τοῦ κρα-
τεῖν ἐν τῷ ζώῳ τὴν οἰκείαν θερμότητα τοῦ ὑγροῦ· τοῦτο γὰρ τὸ ἄριστον λέγεσθαι δὲ ὁποῖα
γίνεται τὰ πεπεμμένα· ἀναγκαῖον γάρ φησιν αὐτὰ παχύτερα καὶ θερμότερα τῶν ἀπέπτων
εἶναι· τὸ γὰρ θερμόν, θερμότερά τε καὶ ξηρότερα ποιεῖ· καὶ εὐογκότερα καὶ παχύτερα· εἰπ-
ὼν δὲ τί ποτέ ἐστιν ἡ πέψις, ἑξῆς λέγει περὶ τοῦ ἐναντίου αὐτῇ· τοῦτο δέ ἐστιν, ἡ ἀπεψία·
φησὶ δὴ τὴν ἀπεψίαν εἶναι ἀτέλειαν· διὰ ἔνδειαν τῆς οἰκείας θερμότητος· ἡ δὲ ἔνδεια
τῆς οἰκείας θερμότητος, οἰκεία ψυχρότης ἐστίν· ὥστε εἴη ἂν ἡ ἀπεψία, ἀτέλεια
διὰ οἰκείαν γινομένην ψυχρότητα, ὡς πρὸ δὲ τὴν πέψιν ἀνάπαλιν τελειότητα, προσέ-
θηκε τὸ τίνων· τῶν γὰρ αἰτιατῶν τῶν παθητικῶν, τῶν τοιούτων τῶν ὑποκειμένων
τῇ πέψει· ὕλη οὖσα, οὕτως εἰπὼν καὶ τὴν ἀπεψίαν ἀτέλειαν, πάλιν προσέθηκε·
τῶν γὰρ ὑποκειμένων φησὶ παθητικῶν· τοιοῦτον δὲ ἐστὶν ἡ ὑποκειμένη τοῖς πάθεσι τε
τέταρσιν καὶ τὰ πέψιν καὶ στοιχεῖα κατὰ βολὰς ὕλην· εἰπὼν δὲ περὶ πέψεως καὶ ἀπε-
ψίας, λέγει ἐστὶν αὐτῶν ἑκάτερον· εἶτα τὰ περὶ τῶν διαφορῶν αὐτῶν λέγειν,
μετὰ δὲ καὶ πρῶτον τὰ ἐστι πέπανσις λέγει· φησὶ δὲ πέψιν τινὰ εἶναι τὴν πέπαν-
σιν εἶναι· ὅτι ἴδιον τοῦτο ἔχει, ὁριζόμενος τὴν πέπανσιν ἐδίδαξεν· ὡρίζετο γὰρ τὴν πέ-
πανσιν, πέψιν τῆς ἐν τοῖς περικαρπίοις τροφῆς· περικάρπια δὲ λέγεσθαι, τὰ ἐν τοῖς
ὑπὲρ τοῖς περικάρπιοις μένοντα· ἐν οἷς ἐστὶν ὑγρότης τις· καὶ ἔστι πέψις, ἡ ἐστὶ πέπανσις τὰ περιέχει

πέψις τελείωσις· λαβὼν ὅτι ἡ πέπανσις πέψις, ἔχων δὲ καὶ ἐν τῷ περὶ πέψεως ὁρώμενον, τὸ εἶναι αὐτὴν τελείωσιν, ὑπὸ τὸ γένος ἡ πέπανσις ἐπὶ τὰ τελειούμενα λέγει· ὅτι γὰρ τὰ ἐν τῷ περικαρπίῳ σπέρματα δυνάμενα ἀποτελεῖν τοιοῦτον ἕτερον οἷον αὐτό· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον τέλειον οὕτως λέγεται· οἷον ἄνθρωπος τέλειος ἤδη ὅταν γεννᾶν δυνάμενος οἷον αὐτό· καὶ ἵππος ὁμοίως, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον. ἡ μὲν οὖν πέπανσις ἐν τοῖς περικαρπίοις τοιαύτη· καὶ ἔστι κύριον ὄνομα τοῦτο εἶναι ἡ πέπανσις. λέγεται δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ πεπᾶφθαι καὶ πέπονα εἶναι· ὁμοειδῶς μὲν γινόμενα τῇ ἐν τοῖς περικαρπίοις πέψει· οὐ μὴν οἰκεῖον ἔχοντα ὄνομα· ἀλλὰ κατὰ μεταφορὰν τὴν ἀπὸ τῆς ἐν περικαρπίοις πεπάνσεως οὕτως ὀνομαζόμενα· ὡς γὰρ προείπομεν οὐκ ἔστι καθ᾽ ἕκαστον τῶν εἰδῶν τῶν τε ὑπὸ τὴν πέψιν καὶ τὴν ἀπεψίαν κοινὸν ὄνομα· ἀλλ᾽ ἀπό τινος τῶν ὑπ᾽ αὐτὴν οὕτως ὀνομαζομένου. καὶ τὰ ἄλλα καθ᾽ ὁμοιότητα καὶ μεταφορὰν ὁμοίως ὀνομάζεται· ἐπεὶ δὲ μεταφορικῶς τινα ὀνομάζεσθαι διὰ τὸ μὴ κεῖσθαι οἰκεῖον ὄνομα καθ᾽ ἕκαστον εἶδος πέψεως· καὶ καθ᾽ ἑκάστην τελείωσιν, προσέθηκε τὰ ἀφοριζόμενα ὑπὸ τῆς φυσικῆς θερμότητός τε καὶ ψυχρότητος· οὐχ ὡς πέψεως τινὸς γινομένης καὶ ὑπὸ ψυχρότητος· καὶ γὰρ ἡ πέψις ὑπὸ θερμότητος γίνεται. ἀλλ᾽ ὡς πρὸς τὴν πέψιν συντελούσης καὶ τῆς ψυχρότητος, ἡ γὰρ θερμότης, ὡς ὕλην τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ὁρίζουσα τὴν πέψιν ἀπεργάζεται. ὅτι δὲ καὶ τὰ ἄλλα ἀφ᾽ ὧν δι᾽ ὁμοιότητα μεταφορικῶς τὸ τῆς πεπάνσεως ὄνομα κατηγορεῖται, ὁμοειδῶς γίνεται πεπᾶφθαι τοῖς ἐν τοῖς περικαρπίοις, ἐδίδαξεν εἰπών· ἔστι δὲ ἡ φυμάτων καὶ φλεγμάτων καὶ τῶν τοιούτων πέπανσις ἡ ὑπὸ τοῦ ἐνυπάρχοντος αὐτοῖς θερμοῦ τοῦ ὄντος ἐν αὐτοῖς ὑγροῦ ἐν τοῖς πεττομένοις πέψις. ἀδύνατον γὰρ ὁρίζεσθαι τὸ ὑγρόν. ὅ ἐστι πέπανσις, ἀκράτητα ὑπὸ τοῦ θερμοῦ. τὴν δὲ καὶ πέπανσις ἡ ἐπὶ τῶν περικαρπίων τοιοῦτον. ἐν μὲν οὖν πνευματικῶν λέγει τὰ πεπαινόμενα· ἀέρι μὲν τῶν πνευματικῶν ὑδατώδης γίνεσθαι. συνίσταται γὰρ καὶ παχύνεται τὸ πνεῦμα ἐν τῇ εἰς ὕδωρ μεταβολῇ. τὸ δὲ ὑδατῶδες πάλιν εἰς τὸ γεηρόν· τὸ γὰρ ὑδατῶδες ὅταν παχύνηται, καὶ γεηρότερα γίνηται, πεπέφθαι μᾶλλον λέγεται. καθόλου τὰ πάντα πεπαινόμενα ἐκ λεπτῶν παχύτερα γίνεται· τὸ δὲ καὶ τὰ μὲν εἰς αὐτὴν ἡ φύσις ἀγαγοῦσα τοῦτο. τὰ δέ, ἐκβάλλει. τοιοῦτον ἂν εἴη τῶν πεπαινομένων. τὰ μέν, εἰς φύσιν αὐτῶν μεταβάλλει καθ᾽ ὃ συμπεπαίνεται· καὶ ἔστιν αὐτοῖς τέλος τῆς πεπάνσεως κατὰ φύσιν, ἡ εἰς τοῦτο μεταβολή. τὰ δέ, ἐκβάλλεται καὶ ἐκκρίνεται ἐκ τοῦ

καὶ τὰ φυσικὰ ἔχοντος, ὡς τὸ φλέγμα καὶ τὸ πύον ἡ λήμη, μένος τὸ περίττωμα· ἀπεψία δέ τις ἐστὶ πεπάνσεως· ἑξῆς λέγει ὠμότητος· ἣ ἔστι μὲν ἀπὸ τὴν ἀπεψίαν· ἐναντία δέ ἐστι τῇ πεπάνσει. λέγει δὲ ὠμότητα εἶναι τὸ ἐναντίον τῇ πεπάνσει· ἀπεψία γάρ ἐστι τῆς ἐν τῷ περικαρπίῳ τροφῆς ἡ κυρίως ὠμότης λεγομένη· ἣ ἔστιν ἡ ἀόριστος ὑγρότης. τοῦτ' ἔστιν ἡ ἀσύστατος· διὸ καί φησιν εἶναι τὴν ὠμότητα· ἢ πνευματικήν, ἢ ὑδατώδη· ἢ ἐξ ἀμφοῖν μεμιγμένην. εἰ μὲν οὖν τὸ ὀφεῖλον πεφθῆναι πνεῦμα, πνευματική. εἰ δὲ ὕδωρ, ὑδατώδης· δύναται δὲ καὶ ἐξ ἀμφοῖν εἶναι· ὅταν ὀφεῖλον τὸ πεπανθὲν καὶ παχυνθῆναι· τὸ δὲ, μὲν ἀπνευματικὸν τὰ καὶ ὑδατώδες· καὶ ἐπεὶ ἡ πέπανσις τελείωσις, δηλονότι ἡ ὠμότης ἀτέλειά ἐστι γινομένη δι' ἔνδειαν φυσικοῦ θερμοῦ. τὸ ἀσυμμετρίαν πρὸς τὸ πεπαινόμενον ὑγρόν· ὅταν γὰρ ἔλαττον ᾖ τὸ θερμὸν, ἢ ὥστε κρατεῖν δύνασθαι τοῦ ὑγροῦ, ἀπεπτεῖν τὸ ὑγρὸν μένει· ἐπεὶ δὲ ἀπεπτεῖν τὸ ὑγρὸν εἶναι τὸ πεπαινόμενον, τινὰ ἐστὶ τῶν ὑγρῶν τὰ πεπαινόμενα λέγει· ὅσα γὰρ παχύνεσθαι θερμαινόμενα δύναται· τὸ γὰρ πεπαινόμενον συνίσταται· οὐδὲ γὰρ τὸ ὑγρὸν ἄμικτον ξηροῦ καὶ γεῶδες παχύνεται· διὸ οὐδὲ πεπαίνεται· δεῖ οὖν τὸ πεπαινόμενον ὑγρὸν ἔχειν ἐν αὐτῷ καὶ ξηρόν τι μεμιγμένον· διὰ τοῦτο γὰρ ὕδωρ μόνον τῶν ὑγρῶν θερμαινόμενον διατμίζεται· καὶ φθείρεται ἢ παχύνεται· ἔλαιον δὲ καὶ οἶνος θερμαινόμενα παχύνεται, ὅτι ἔχει ἐν αὐτοῖς τὴν οὐσίαν καὶ ξηρόν τι καὶ γεῶδες· ἅπαν δῆλον ὅτι μηδὲν ὑγρὸν ἄμικτον ξηροῦ πεπαίνεται· περὶ τῆς ὠμότητος πάλιν λέγει. ἔστι τῆς ἀτελοῦς ἡ ἀτέλεια· ἐπεὶ γὰρ γίνεται δι' ἔνδειαν τοῦ φυσικοῦ θερμοῦ καὶ ἀσυμμετρίαν πρὸς τὸ ὑγρὸν τὸ πεπαινόμενον· τοῦτο δέ φησι τὴν ἀσυμμετρίαν τοῦ θερμοῦ, πρὸ τὸ πεπαινόμενον γίνεσθαι τὸ ὑγρόν· ἢ τῷ τὸ θερμὸν ὀλίγον εἶναι· καὶ ἔλαττον τοῦ καθ' ἀναφοράν· ἢ τῷ τὸ ὑγρὸν τὸ πεσσόμενον καὶ ὁριζόμενον πολὺ καὶ πλέον τοῦ καθ' ἀναφοράν· διὰ τοῦτο ξηρὴ καὶ λεπτοὶ οἱ χυμοὶ καὶ γεώδεις ἀσύστατοι εἶναι τῶν ὠμῶν· καὶ ψυχροὶ μᾶλλον ἢ θερμοί· καὶ ἄβρωτοι καὶ ἄποτοι· ὡς μὴ κρατηθέντος τοῦ ὑγροῦ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ. ὥσπερ δὲ ἡ πέπανσις πολλαχῶς ἐλέγετο· κύριον γὰρ τὸ ὄνομα τῆς πεπάνσεως τῶν καρπῶν· ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα τινὰ πεπαίνεσθαι καθ' ὁμοίαν ἀναφορὰν τὴν ἀπὸ τούτων· τὸ ὁμοίως τούτοις γίνεσθαι· καὶ εἶναι ὁμοίως τὸ ἀπ' αὐτῶν γινόμενον τοῖς ἐπὶ τῶν καρπῶν, οὕτως φησὶ καὶ τὴν ὠμότητα λέγεσθαι πλεοναχῶς· οὐ γὰρ μόνον ἐπὶ τῶν καρπῶν ἡ ὠμότης λέγεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἀφ' ὧν καὶ ἡ πέπανσις τῆς γαστρός· καὶ κατάρροι ὠμοὶ λέγονται· ἅπαντα

τὰ τοιαῦτα εἶναι λέγεται· καὶ τὸ μὴ κρατεῖσθαι ὑπὸ τῆς οἰκείας θερμότητος. μικρὰ
συνεστάναι· ἤδη δὲ πόρρωθεν προϊόντες καὶ κέραμον ὠμὸν λέγομεν· καὶ γάλα
τε ἄλλα πλείω· ὅ τε γὰρ ἀδύναμα μεταβάλλειν· καὶ συνίστασθαι ὑπὸ θερμότητος
μὴ συστῇ· καὶ διὰ πάθη τοῦτο, ὠμὰ λέγεται· καὶ γὰρ μὴ δυνάμενα συνίστασθαι
ὑπὸ θερμότητος, λέγεται ὠμά. τὸ γοῦν ὕδωρ οὐ λέγεται ὠμόν, ὅτι μὴ πέφυκεν
ὑπὸ τοῦ θερμοῦ παχύνεσθαι· καίτοι λέγεσθαι φησὶ αὐτὸ ἑφθόν· δηλονότι καὶ ἀνέ-
ψητον· οὐ μὴν ὠμὸν ἢ ἄπεπτον· ὅτι μὲν οὕτως ὁ ὠμὸς κέραμος πορρωτέρω τῶν
ἄλλων, καὶ οὐ πάντη ὁμοίως ἐκείνοις λέγεται, φανερόν· ἐκεῖνα μὲν γὰρ ὠμὰ ὑπὸ
τῆς οἰκείας θερμότητος πεπαινόμενα· καὶ ὠμὰ ἐλέγετο τῷ ὅτι μὴ τὸ οἰκεῖον καὶ ἐν-
αὐτοῖς θερμὸν ἐκράτει τοῦ ὑγροῦ. ὁ δὲ κέραμος ὠμὸς λέγεται, τῷ τὸ ἔξωθεν προ-
σαγόμενον αὐτῷ θερμὸν μὴ κρατῆσαι καλῶς τῆς ὑγρότητος τῆς ἐν αὐτῷ, ἐπιζη-
τήσαι δ' ἄν τις πῶς καὶ τὰ ἄλλα πορρωτέρω καὶ οὐχ ἐκείνοις ὠμὸν λέγεται ὁμοίως.
ἢ τὰ μὲν λέγοιτο ὠμὸν γάλα τὸ ἐν τῷ ζώῳ, ὁμοίως ἂν τοῖς πρώτοις λέγοιτο· ὠμὸν
γὰρ τοῦτο· μὴ κρατηθῆναι ὑπὸ τῆς ἐν τῷ ζώῳ θερμότητος τὴν ὑγρότητα τὴν
ἐν αὐτῷ· τὸ δὲ λέγεσθαι τὸ ἑψόμενον γάλα ἐν πυρὶ ὠμόν, ὁμοίως ἂν λέγοιτο τῷ
κεράμῳ ὠμόν· τὸ γὰρ ὑπὸ τῆς ἔξωθεν μὴ κρατηθῆναι θερμότητος ἄπεπτον δὲ ἐπι-
πεπάνσεως καὶ ὠμότητος. ὧν τὸ μὲν ἦν τὸ γένος πέψις, τὸ δὲ ἀπεψία· καὶ ὁρι-
σάμενος ταῦτα αὐτά· καὶ τὰς αἰτίας δι' ἃς γίνεται, ἑξῆς περὶ ἑψήσεως
λέγει· καὶ τῆς ἀντικειμένης αὐτῇ μωλύνσεως· καὶ πρῶτόν γε περὶ ἑψήσεως. λέγει δὴ
τὴν ἕψησιν εἶναι, καθόλου μὲν πέψιν ὑπὸ θερμότητος ὑγρᾶς τοῦ ἐνυπάρχοντος
ἀορίστου ἐν τῷ ὑγρῷ. θερμότητος μὲν ὑγρᾶς εἶπεν, ὅτι τὰ ἑψόμενα ὑπὸ θερμοῦ
ὑγροῦ ἕψεται· ὑπὸ γὰρ θερμοῦ ὕδατος καὶ ἐν θερμῷ ὑγρῷ ἔχει τὰ ἑψόμενα.
τοῦ δὲ ἐνυπάρχοντος ἀορίστου, τουτέστι τοῦ ἐν τῷ ὑγρῷ τῷ ὄντι ἐν τοῖς ἑψομένοις
ἀορίστου καὶ ὑδατώδους· τὸ γὰρ ἐν τούτοις ὑγρὸν ἀόριστον ὄν, πεφθὲν ὁρίζεται ὑπὸ
τῆς εἰρημένης θερμότητος, ὑπὸ δὲ τῆς ἑψήσεως· αὐτὰ γὰρ σάρκες ὦσιν αἱ ἑψόμεναι,
αὐτέλαχανα· αὐτὰ δ' ἄλλως τε τὸ ταχὺ ἑφθὰ γίνεται· ὅταν τὸ ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν ἀόριστον ὄν,
ὑπὸ τῆς ἐν τῷ ὑγρῷ τῆς ἔξωθεν θερμότητος πεφθῇ τε καὶ ὁρισθῇ. λέγεσθαι δέ φησι
τὸ τῆς ἑψήσεως ὄνομα κυρίως ἐπὶ μόνων τῶν ἑψομένων. τί δ' ἐστὶ τὸ ἐνυπάρ-
ἀόριστον ἐν τῷ ὑγρῷ, ἐδήλωσεν εἰπών· τοῦτο δ' ἂν εἴη ὡς προείρηται πνευμα-
τῶδες ἢ ὑδατῶδες. εἰπὼν δὲ τὴν ἕψησιν εἶναι ὑπὸ θερμότητος ὑγρᾶς, ἐξηγούμενος,

καὶ ἔστι τὸ θερμότητι τῆς ὑγρᾶς ἕψειν, ἡ δὲ ἕψησις γίνεται, δηλονότι τοῦ ἀορίστου τοῦ ἐν τῷ
ὑγρῷ. ὃ ἦν πνευματῶδες ἐστίν, ἢ ὑδατῶδες· ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ ὑγρῷ πυρὸς ἐστὶ τὸ ὑλι-
τῷ ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ ὑγρῷ θερμοῦ· ἀπ' ὧν δὲ καὶ ἀποδίδωσι τὸν λόγον τῆς ἑψήσεως· ἐπειδὴ δὲ
τὰ τηγανιζόμενα ἐν ὑγρῷ θερμῷ τηγανίζεσθαι· θερμαινομένου γὰρ τοῦ ἐν τῷ τηγάνῳ
ἐλαίου ἢ ἐν ἄλλῳ ὑγρῷ τηγανίζεται τὰ ἐνδιαμεταβάλλοι· καὶ οὐ λέγεται ἕψεσθαι.
ἀλλὰ τηγανίζεσθαι. ὅτι καὶ δὲ τὰ τηγανιζόμενα ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ ὑγρῷ θερμοῦ πάσ-
χειν ὡς τὰ ἑψόμενα· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἔξω πυρός, ὥσπερ καὶ τὰ ὀπτώμενα δείκνυσι.
διὸ καὶ τὰ τηγανιζόμενα ὀπτᾶσθαι μᾶλλον ἢ ἕψεσθαι· ὑπὸ γὰρ τοῦ ἔξωθεν θερμοῦ
τουτέστιν ὑπὸ τοῦ πυρὸς τὰ τηγανιζόμενα μεταβάλλοντα πάσχει, ἀλλ' οὐχ ὑ-
: ἐν τῷ πὸ τοῦ περιέχοντος αὐτὰ ὑγροῦ θερμοῦ. ὅτι γὰρ μὴ ὑπὸ ἐκείνου πάσχει, σημεῖον τὸ
περιέχον αὐτὰ ὑγρὸν πάσχειν μᾶλλον ὑπὸ τῶν τηγανιζομένων· θερμαινόμενα
γὰρ ἐκεῖνα ὑπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ πεπυρακτωμένου στερροῦ τοῦ περικειμένου αὐτοῖς
ὑγροῦ ξηραίνοντα εἰς αὐτὰ ἀναλαμβάνονται· τὸ δὲ, τὰ ἑψόμενα τοὐναντίον τούτου
ποιεῖ· οὐ γὰρ μόνον οὐκ ἀναλαμβάνεται εἰς αὐτὰ τὸ περιεχόμενον αὐτοῖς ὑγρὸν
θερμόν· ἀλλὰ πάσχοντα ὑπ' αὐτοῦ καὶ μεταβαλλόμενα· καὶ θερμαινόμενα ἐκ-
κρίνει· καὶ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτοῖς οἰκείαν ὑγρότητα· καὶ τούτου σημεῖόν φησιν
εἶναι, τὸ ξηρότερα εἶναι τὰ ἑφθὰ τῶν ὀπτῶν· τὰ μὲν γὰρ ἑψόμενα, τὰ κρατούμενα
ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ περιέχοντι αὐτὰ ὑγρῷ θερμοῦ, οὐκ ἀνασπᾷ αὐτὸ εἰς αὐτά. ἀλλ' ἀ-
φιᾶσι τὸ ἐνυπάρχον αὐτοῖς. τὰ δὲ τηγανιζόμενά τε καὶ ὅλως ὀπτώμενα τῇ ἀπὸ
τοῦ πυρὸς ἐγγινομένῃ αὐτοῖς θερμότητι κρατοῦντα τοῦ ἐκτὸς ὑγροῦ, σπᾷ αὐτὸ
εἰς αὐτά. ὅτι δὲ τὰ ὀπτὰ ὑγρότερα τῶν ἑφθῶν, δηλονότι τὸ ὑπάρχει πολὺ ὑγρό-
τερα τῶν ἑφθῶν τὰ ὀπτὰ εὑρίσκεσθαι· ὀπτὰ δέ, τὰ μὴ προεψημένα· εἶτ' ἀπ-
δέ τινες ἑψήσιν πέψιν εἶναι τοῦ ἐνυπάρχοντος ἐν τῷ ὑγρῷ ἀορίστου γινομένην ἀ-
πὸ ὑγρᾶς θερμότητος· εὐλόγως φησὶ μὴ πᾶν σῶμα ἑψητὸν εἶναι· οὔτε γὰρ ἐν ᾧ
μηδὲν ἔστιν ὑγρόν, τοῦτο γὰρ ἐν τῇ ἑψήσει πεττόμενον· οὔτε ἐν ᾧ ἔστι μὲν ἀλλ'
ἀδύνατον κρατηθῆναι καὶ ἐκκριθῆναι ὑπὸ τῆς ἐν τῷ περικεχυμένῳ αὐτοῖς
ὑγρῷ θερμότητος διὰ πυκνότητα. διὸ οὔτε λίθοι. οἱ μὲν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ὑγρότητα.
τὰ δὲ, διὰ τὸ βιαίως ἔχειν ὡς μὴ δύνασθαι ὑπὸ τοῦ ἕψοντος ὑγροῦ θερμοῦ
κρατεῖσθαι αὐτὴν καὶ ἐκκρίνεσθαι· οἷα τὰ φύσει καὶ ἐν τῇ συστάσει πεπυκνῶσθαι.
ζεῖ μὴ ἐξεστι. ἕψεσθαι δὲ ταῦτα, ὅσα τῶν σωμάτων ἔχει παθητικὴν ὑγρότητα. ὑπὸ

τῆς ἐν τῷ ὑγρῷ

+

τὸ περιέχον αὐτὰ ὑπὸ πυρὸς ἐπιγινομένης θερμότητος. λέγεσθαι δέ τινα φησὶ καὶ
ἄλλα οὐ κυρίως, ἀλλὰ μεταφορικῶς· καὶ γὰρ χρυσὸς καὶ ξύλα· καὶ ἄλλα τινὰ οὐ κατὰ τὸ
τῶν ἑψητῶν λεγόμενα· ἀλλὰ μεταφορικῶς· διὰ τὸ μὴ πάσας τὰς διαφορὰς οἰκεῖα
ὀνόματα κεῖσθαι· οὐ γὰρ ἐν τῷ τοιῷ τῷ χρυσῷ ὑγρότητα ὑπὸ τῆς ἐν τῷ ὑγρῷ θερ-
μότητος ὁ χρυσὸς ἑψεῖσθαι λέγεται, ἀλλ' οὐδὲ ξύλα· προείρηκε γὰρ ὅτι τὰ τοιαῦτα
τῶν σωμάτων οὐκ ἔστιν ἑψητά· οὐδὲ ἐν ὑγρῷ τεθέντα θερμῷ, ὥστε ὑπὸ τούτου
κρατηθεῖσαν τὴν ἐν αὐτοῖς ὑγρότητα ἐκκριθῆναι· μεταφορικῶς δὲ ἀπό τινος
ὁμοιότητος καὶ ταῦτα ἑψεῖσθαι λέγεται· ὅταν ὑπὸ πυρὸς θερμαινομένων αὐτῶν
ἐκκριθῇ τι τῶν ἐν αὐτοῖς ὑγρῶν· ὅταν γὰρ καθ' τοῦ χρυσοῦ ἡ τοιαύτη ὑπὸ τοῦ πυρὸς
ἐκκριθῇ τῆς ἀλλοτρίας ὑγρότητος καὶ ἐγκαταμεμιγμένης αὐτῷ γένηται, οἷον ἀργύρου
ἢ χαλκοῦ· ἤ τινος ἄλλου, τότε ἑψεῖσθαι λέγεται· ὁμοίως καὶ τὰ ἄλλα καὶ τὰ μεταλ-
λευόμενα· καὶ τὰ ξύλα δὲ ἐστὶν διὰ τὸ πλησίον πυρὸς καπνὸς ἐκκέκριται· καὶ γέ-
γονε ξηρά, ἑψεῖσθαι λέγεται· ἃ καὶ ἄκαπνα καλεῖται. λέγεσθαι δέ φησι καὶ ἐπὶ
τῶν ὑγρῶν ἕψησις· οἷον γάλακτος, καὶ γλεύκους καὶ ὁμοιοτέρα ἡ τούτων ἕψησις
τῇ κυρίως ἑψήσει λεγομένῃ, τῇ τοῦ χρυσοῦ τε καὶ τῶν τοιούτων. λέγεται γὰρ τοῦ-
τα τότε ἑψεῖσθαι, ὅταν ὁ ἐν αὐτοῖς ὑγροῖς ὢν χυμοῖς, οἰκεῖος ὢν αὐτοῖς καὶ οὐ-
κ ἀλλότριος περιφθῇ· καὶ εἰς εἶδος μεταβάλλῃ ὑπὸ τοῦ κύκλῳ περιεχομέ-
νου τε ἔξωθεν πυρὸς θερμαίνοντος αὐτὰ ἐκκρινομένου γὰρ τοῦ ἀορίστου ἐν αὐτοῖς
καὶ ὑδατώδους ὡς τοῦ ὀροῦ ἀπὸ τοῦ γάλακτος· ἢ πνευματώδους ὡς ἐπὶ τοῦ
γλεύκους ἢ τοῦ ὑποκειμένου πέψις τε καὶ εἶδος μεταβολὴ γίνεται. τὸ ὅπον
δέ τινα ἄπεπτον ἐπὶ τούτων γινόμενον παραπλησίως γίνεσθαι τῇ ἑψήσει.
ὅτι μὴ δὲ ταῦτα ἐν ὑγρῷ θερμῷ ἕψεται· μὴ δὲ ὑπὸ τούτου πέπεπται ἡ
ἐν αὐτοῖς ὑγρότης· ἀλλὰ ἐν ἀγγείοις ὄντα ὑπὸ τοῦ ἔξωθεν πυρὸς πάσ-
χει τὰ προειρημένα: +

Τέλος δὲ οὐ ταὐτὸ πάντων οὔτε ἑψομένοις, οὔτε πεττομένοις: + c c

Οὐ ταὐτό φησι τέλος ἅπασι τοῖς ἑψομένοις, οὐδὲ τοῦ αὐτοῦ χάριν ἕψεσθαι αὐτά.
τὰ μὲν γὰρ ἕψεται ὡς πρὸς ἐδωδὴν ἐπιτήδεια γίνεσθαι, καὶ ἔστι τούτοις τῆς ἑψή-
σεως τέλος· τὰ δέ, ὥστε πρὸς ῥόφησιν· τὰ δέ, ἄλλου τινὸς χάριν. οὔτε δὲ ἑψο-
μένοις ἅπασι, οὔτε πεττομένοις ἕν τι καὶ παρ' ἀλλήλου· ἐπεὶ καὶ ἕψησις
διαπέψεως, ἢ ἐπεὶ κοινότερον καὶ γενικώτερον ἡ πέψις τῆς ἑψήσεως.

οὐ γὰρ ἡ ἕψησις μόνον διὰ πέψεως· ἀλλὰ καὶ ἡ πέπανσις ὡς δέδεικται· καὶ ἡ ὄπτησις δὲ ὡς εἴρηται. εἰπὼν δὲ μὴ εἶναι τὸ αὐτὸ τέλος τοῖς ἑψομένοις ἐπὶ πλεῖον καὶ ὅτι μηδὲ ὅλως τοῖς πεττομένοις· ὥσπερ οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς πέψεως, τοῦ αὐτοῦ πεπασμὸν τὸ τέλος. εἰπὼν ὅτι μὴ τὸ αὐτὸ πᾶσι τοῖς ἑψομένοις τέλος, σημεῖον τούτου καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν φαρμακευόντων παρέθετο· ἔνια γὰρ αὐτῶν μὲν, ἕψειν λέγομεν· οὐ μὴν ὡς πρὸς ἐδωδὴν, ἢ πρὸς τροφὴν ἢ ὅλως πρὸς τροφῶν χρῆσιν καὶ αὐτὰ ἑψόμενα λέγομεν· οὐδὲ τῶν φαρμακευόντων δὲ ἕψησις ἡ αὐτή, ἣ κυρίως ἕψησις λέγεται μὲν ἐν ἧς τὸν ὁρισμὸν ἀποδεδώκαμεν· εἰπὼν δὴ ταῦτα, συγκεφαλαιοῦται γνῶναι ἔστι τὰ ἑψητὰ καθόλου λέγων περὶ πάσης ἑψήσεως· οὐ τῆς κυρίως λεγομένης μόνον, ὅτι γὰρ παχύτερα δυνατὸν γίνεσθαι θερμαινόμενα· πεττομένου γὰρ τοῦ ἐν αὐτοῖς ἀορίστου ὑγροῦ ἢ παχύνεσθαι ἢ ἐλάττω· διακρινομένου γὰρ τοῦ ἐν αὐτοῖς πνευματώδους· τὰ δ' αὐτὰ καὶ βαρύτερα γίνεται· οὐ γὰρ ἁπλῶς τὰ ἐλάττω γινόμενα ἕψεται· τὸ τοιοῦ ἔλαιον ἔλαττον μὲν γίνεται, οὐ μὴν ἕψεται ὡς εἴρηται. ἢ τὰ μὲν αὐτῶν διὰ ταῦτα, τὰ δὲ, ἐναντία εἴπεν· ἀντὶ τοῦ τὰ μὲν παχύτερα, τὰ δὲ λεπτότερα· διὰ τὸ ἐν τῇ ἑψήσει διακρίνεσθαι· καὶ τὰ μὲν, αὐτῶν παχύνεσθαι τὰ δὲ λεπτύνεσθαι· ὥσπερ τὸ γάλα καὶ τὸ γίνεται· τὸ μὲν, γὰρ αὐτοῦ λεπτύνεται ὁ ὀρρὸς· τὸ δὲ, λεπτὸν συνίσταται· καὶ τυροῦται· ὅπου δὲ ἂν εἴπει· ὥστε τὸ ἔχειν ἐν αὐτῷ τὸ διαιροῦν τι, πηγνυμένου αὐτοῦ· ἕψεσθαι δὲ οὖν καὶ τὰ τοῦ τοιούτου τε λειοῦ· γὰρ ἐκείνων, τὰ μὲν εἰς ὑγρότητα ὑπὸ τῆς θερμότητος διακρίνεται· οἷα ἐστὶ τὰ οὖρα· τὰ δὲ παχύνεται· τὸ δὲ ἔλαιον, οὐ φησὶν ἕψεσθαι καθ' ἑαυτό· μετὰ ἄλλων μὲν γὰρ μιγνυμένων ἕψεσθαι δοκεῖ· οὐ μὴν καθ' ἑαυτό· ὅτι θερμαινόμενον μὲν, μήτε παχύνεσθαι, μήτε ἔλαττον γινόμενον· βαρύτερον γίνεται· μήτε τὸ μὲν αὐτοῦ ὑγρότερον γίνεσθαι· τὸ δὲ παχύτερον· τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ τὰ ὅλος ἐν τῇ ἑψήσει ἐστιν, ἐστ' ἂν σώζηται· τοιαύτην οὖν φησὶν εἶναι τὴν καλουμένην ἕψησιν πέψιν· καὶ ἐν ἄλλοις οὐμενα ἕψησιν μόνην οὐδὲν διαφέρειν φησὶν· εἴτε διὰ τεχνικῶν ὀργάνων ἀναγκαίως ἐπὶ τῶν ἑψομένων· εἴτε διὰ φυσικῶν ὡς ἐπὶ τῆς τροφῆς· ὁπότερα γὰρ ἂν γίνηται, τῷ αὐτῷ αἰτίᾳ ἀνάγκη· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν διὰ τεχνικῶν ὀργάνων ἑψομένων, τὸ ἔξω θερμὸν τῶν ἑψομένων αἴτιον πέψεως ἐστι καὶ πέψεως τοῦ ἐν τοῖς ἑψομένοις ἀορίστου ὑγροῦ. ἐπὶ τῶν διὰ φυσικῶν· καὶ γὰρ ἡ τροφὴ ὑπὸ τοῦ ἔξωθεν ὄντος αὐτῆς τοῦ θερμοῦ ἕψεται· οὐ γὰρ ἐν αὐτῇ τῇ τροφῇ τὸ ἕψον ἐστὶ καὶ πέσσον αὐτὴν θερμόν· ἀλλ' ἐν ἐμφύτῳ τοῖς τρεφομένοις. εἰπὼν δὲ περὶ ἑψήσεως, μετὰ σὴν ἐπὶ τὸν περὶ μωλύνσεως λόγον· ἥτις ἐστὶν ἐναντία τῇ ἑψήσει.

+

τέ φησιν αὐτὴν ἐναντίαν εἶναι ἀπεψίαν τῇ ἑψήσει. ἀνωνύμως ἐναντία ἥ τε πρώτη λεχθεῖσα.
αὐτὴ τοῦ ἤτοι πρώτη λεχθεῖσα τῇ ἑψήσει ἐναντία. οὐ γάρ τι ποτέ ἐστι μόλυνσις εἰρημένη
ἤδη. ἀλλ᾽ ἡ δύναμις. ἀπορῶν γάρ τις ποτέ ἐστιν ἡ πρώτη τε κυρίως λεγομένη ἕψησις,
ἀρήκει δύναμις καὶ τὴν ἐναντίαν αὐτῇ μόλυνσιν. ἐπειδὴ γάρ ἐστιν ἡ ἕψησις πέψις
τοῦ ἐν τῷ ἑψομένῳ σώματι ἀορίστου ὑγροῦ, ὑπὸ τῆς ἐν τῷ περὶ θερμότητος, ἀνάγκη
καὶ ἡ ἐναντία αὐτῇ μόλυνσις, ἀπεψία. ὡς ὁριζόμενος λέγει τοῦ ἐν τῷ σώματι ἀορί- 58
στου ἐνδείᾳ τῆς ἐν τῷ περὶ ξ ὑγρῷ θερμότητος· ὅτι τε δὲ ἡ τοῦ θερμοῦ ἔνδεια μετὰ ψυχρό-
τητος εἴρηται, φησὶν· ἀπεψία γὰρ καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ βιβλίου ὅτε ἔλεγε περὶ φθορᾶς
τε σήψεως. ἀπορῶν γάρ τις ἐστὶ σήψεσιν ἐπήνεγκεν. ὥστε ἐπεὶ καὶ τοῦ ἐνδείᾳ παρὰ
θερμοῦ. τὸ δὲ ἐνδεὲς τοιαύτης δυνάμεως ψυχρὸν παρ᾽, ἀμφω ἀνάγκη τε ἅμα,
τοῦ τοῦ δὴ καὶ ὑπομιμνήσκει· γίνεται γάρ φησι διὰ κίνησιν ἄλλων ἡ μόλυνσις.
τε ἡ προειρημένη ἀπεψία γίνεται· τὸ μὴ κινεῖν ἢ μεταβάλλειν τὸ θερμόν· ἀλλὰ
τὸ ὑπὸ τῆς τοῦ ψυχροῦ γινομένης κινήσεως ἀνακρούεσθαι καὶ ἀποσβέννυσθαι τὸ πε-
φυκός. τουτέστι τῶν θερμῶν πρὸς τὸ κινεῖν. ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τῶν ἐνδείας τῆς ἐν τῷ ὑγρῷ
τῷ περὶ ξ θερμότητος, τὴν καὶ τὰ μόλυνσιν ἀπεψίαν γίνεσθαι, προστίθησι καὶ
περὶ τῆς ἐνδείας τοῦ θερμοῦ· τῆς ἐν τῷ περιέχοντι ὑγρῷ ψυχρότητος. τουτέστιν
ὅταν τὸ περιέχον ὑγρὸν τὸ ἑψόμενον μᾶλλον ἢ ψυχρὸν ἢ θερμόν· ἢ διὰ τὸ πλῆθος
τῆς ἐν τῷ ἑψομένῳ ὑγρότητος, οὐκ ἔχοντος ἀναλογίαν πρὸς αὐτὸ τοῦ ἐν τῷ περι-
κειμένῳ ὑγρῷ θερμοῦ τοιαύτην, ὡς κρατεῖν αὐτοῦ. ἀμφοτέρως γὰρ συμβαίνειν /
οἷόν τε, ὥστε τῶν ἐν τῷ ὑγρῷ τῷ περικειμένῳ τῷ ἑψομένῳ θερμότητα, πλείω μὲν
εἶναι, ἢ ὥστε μὴ δ᾽ ὅλως κινῆσαι τὸ ἐν τῷ ἑψομένῳ ὑγρόν. ἐλάττω δὲ πάλιν ὥστε
συμπέψαι τε καὶ ὁμαλῦναι. ὅταν δὲ οὕτως ἔχῃ καὶ ἡ τοιαύτη ἔνδεια τοῦ θερμοῦ,
ἡ μόλυνσις γίνεται· κινηθέντος μὲν τοῦ ἐν τῷ ἑψομένῳ ὑγροῦ· οὐ μὴν πεφθέντος
τε καὶ ὁμαλυνθέντος διὰ τοῦτο φησὶ τὴν ἀνωμαλίαν, σκληρότερα γίνεσθαι τὰ
μεμολυσμένα τῶν ἑψομένων· ὡς δὲ καὶ ὀπτὰ τῶν ἑφθῶν σκληρότερα διὰ τὴν ἀνω-
μαλίαν, οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν ὑγρῶν. αἰτία αὐτὰ ἕψεσθαι λέγεται ὡς τὰ ἄλλα. διὰ τὴν
ἀνωμαλίαν διωρισμένα γίνεται· καὶ τὸ μὲν ἀλλοιούμενον συνέστη, καὶ τὸ δ᾽ ἄλλο δὲ διαρρέον. [τα]
ἀπορῶν δὲ περὶ τῆς μολύνσεως ὅτι ἐστὶν ἡ ἐναντία τῇ ἑψήσει ἀπεψία. καὶ προσθεὶς
ὅτε ἀνωνύμως ἐναντία ἥ τε πρώτη λεχθεῖσα, οὐκ ἔτι προσέθηκε καὶ τίνες ἄλλαι ὅτι τὸ,
ἡ κυρίως λεγομένη μόλυνσίς ἐστιν ἡ προειρημένη. διότερα διὰ τῶν προειρημένων

τρόπῳ χρώμενος καὶ τὰς δευτέρας ἀναριθμήσας πολλῶν ὅσας γνωρίζειν· ἔστι
γὰρ αἱ ἐναντίαι ἀπεψίαις ταῖς δευτέραις κοινότερον λεγομέναις ἑψήσεσιν.
ὄπτησις δέ ἐστιν, ἡ ὑπὸ θερμότητος ξηρᾶς καὶ ἀλλοτρίας. τί ποτέ ἐστιν ὄπτησις
τε, τίνι διαφέρει ἑψήσεως ἔδειξεν. ἀμφότεραι μὲν γὰρ πέψεις τινές εἰσι
γινόμεναι ὑπὸ ἀλλοτρίας θερμότητος. οὐχ ὡς πρὸ ἡ πέπανσις ὑπὸ οἰκείας. ἀλλὰ
δὲ διαφέρουσιν· καθὸ ἡ μὲν ἕψησις ὑπὸ ὑγρᾶς γίνεται θερμότητος· ἡ δὲ ὄ-
πτησις ὑπὸ ξηρᾶς. ὑπὸ γὰρ αὐτοῦ τοῦ πυρὸς πέσσεσθαι ὁρίζεται ἐν τοῖς ὀπ-
τωμένοις ὑγρότης. ἢ αὐτῷ τῷ πυρὶ ἐπικειμένῳ. ἢ διά τινος ἀγγείου ὑπο-
κειμένου τοῦ πυρὸς τῷ ἀγγείῳ μὴ δὲ ἔχοντι ὑγρόν· ἢ ἔχοντι μέν, ὡς πρὸ ἐπὶ
τῶν τηγανιζομένων· μὴ μέντοι αὐτῷ ὀπτωμένῳ ὑγρότητος. ἀλλὰ κρατουμένῳ
ὑπὸ αὐτοῦ. ἡ πέψις γὰρ ὅτι καὶ ἡ τηγάνισις, εἶδος ὀπτήσεώς ἐστιν. ὁρισάμενος
δὲ τὴν ὄπτησιν· καὶ ὅπως αὐτὴν γίνεσθαι ὑπὸ ἀλλοτρίου θερμοῦ ξηροῦ· διὰ τὸ
τοιοῦτον εἶναι τὴν ὄπτησιν φησὶ καὶ οὕτω γίνεσθαι. κἂν ἕψοντές ποιῶσι τὸ ἑψό-
μενον μεταβάλλειν καὶ πέττεσθαι ἐν αὐτῷ ὑγρῷ· μὴ ὑπὸ τῆς τοῦ περικε-
χυμένου αὐτῷ ὑγροῦ θερμότητος. ἀλλ' ὑπὸ τῆς τοῦ πυρός. ὅτε γὰρ ἐπιτελεσθῇ
ἡ πέπανσις ἡ ἐν αὐτῷ, ὀπτὸν τοῦτο γίνεται· οὐκ ἑφθόν· τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὸ
τὸ ὕδωρ ὀλίγον εἶναι. καὶ ἡ τοῦ πυρὸς δύναμις αὐτὴ περικρατεῖ τοῦ ἑψομένου ἀναξη-
ραίνουσα αὐτό. κἂν ὑπερβάλλῃ ἐν τοῖς ἐν ὀλίγῳ ὕδατι ἑψομένοις ἡ ἀπὸ
τοῦ πυρὸς θερμότης προσκαυθῆναι λέγεται τὰ οὕτως ἑψόμενα. ὡς ὑπὸ τοῦ
πυρὸς πάσχοντα τοῦτο. πᾶν γὰρ τὸ ξηρότερον γινόμενον μετὰ τὸ ἐπιτελε-
σθῆναι τὸ καὶ πεφθῆναι ὑπὸ ξηρᾶς θερμότητος τοῦτο πάσχει. διὰ τοῦτο καὶ ἐφ' ἑ-
τέρων ὀπτῶν τὰ ἐκτὸς ξηρότερα εἶναι τῶν ἐντὸς ὡς ἀναξηραινομένης αὐτῶν
τῆς ἐπιφανείας ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῷ πλησίον αὐτῆς εἶναι. οὐκ ἔτι δὲ καὶ ἐκκρι-
νομένης τῆς ἐν τῷ βάθει ὑγρότητος. τῷ φθάνειν πυκνοῦσθαι μᾶλλον θερμαι-
νόμενα τὰ ἐκτὸς αὐτῶν, ὅτι τοῦ πυρὸς πλησίον. ἐπὶ δὲ τῶν ἑφθῶν ἔμπαλιν
ἔχει. ὑγρότερα γὰρ τὰ ἐκτὸς τῶν ἐντός. τῷ τὰ μὲν ἐκτὸς αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἕψοντος
αὐτὰ ὑγροῦ διυγραίνεσθαι. τὰ δὲ ἐν βάθει, διὰ τὴν ἔκκρισιν τοῦ ἐν αὐτοῖς ὑγροῦ
ἀναξηραίνεσθαι. διὸ καὶ μεῖζον ἔργον ἐστὶ τῶν κατὰ τέχνην γινομένων καὶ χαλεπώ-
τερον τὸ ὀπτῆσαι τοῦ ἑψῆσαι. χαλεπὸν γὰρ ἐπ' αὐτῶν ὁμαλῶς καὶ ὁμοίως τά τε
ἐντὸς τοῖς ἐκτὸς θερμαίνειν ὡς ἂν ἡ ἐπὶ τῶν ἑτέρων· θᾶττον δὲ τὰ ἐγγὺς θερμαινόμενα

τέλος σὺν θεῷ.

τὸ ἐπιπυκνούμενα, κωλύεσθαι ἐκκρίνεσθαι τὸ ἐνυπάρχον ὑγρὸν αὐτοῖς ὀπτωμένοις·
ἐπειδὰν πλάττηται γὰρ αὐτῶν οἱ πόροι μύσωσι πυκνωθέντες· αὐτὰ δὴ καὶ ὅσα
τὰ κατὰ τέχνην γινόμενα τοῖς φύσει· ὡς καὶ ἐν τοῖς φύσει γινομένοις ὡς ἔδει.
τῶν μὲν ἑψομένων· τῶν δὲ ὀπτωμένων· μιμεῖται γὰρ ἡ τέχνη τὴν φύσιν· ὅταν
μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς ἐν τῷ ὑγρῷ θερμότητος πεφθῇ ἡ τροφή· ἥτις ὑγρότης ἐστὶν ἐν τοῖς
ἢ πέψεως μορίοις γίνεται ἡ τροφὴ μεμιγμένη αὐτῇ· ἑψήσει τοῦτο ἔοικε.
ὅταν δὲ πλέον τὸ θερμὸν αὐτοῦ γενόμενον ἀναξηραῖνον τὸ ὑγρὸν τὸ κατὰ τὴν ἰσχὺν
αὐτῆς, ὀπτήσει ὅμοιον γίνεται· καὶ λέγεται προσκαίεσθαι ἡ τροφή.
διὸ οὐ μόνον αἱ κραιπαλῶσαι ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ τροφαὶ ἄπεπτοι, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ
τοῦ θερμοῦ τὸν εἰρημένον γίνεται τρόπον. λέγεται δὲ αὐτὴ τῆς τροφῆς πέψις· ἥτις
ἐν τῇ κοιλίᾳ γίνεται· καὶ διὰ ζῷον γεννᾶσθαι, ὥσπερ ἐν ὠῷ ὄντι· ἀλλ' ἐν τοῖς
περιττώμασι· καὶ τῇ ἀποκρίσει καὶ τῇ κοιλίᾳ σηπομένῃ· ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων σηπομένων ὁρᾶται ζῷα, ὡς προείρηται· ὃ καὶ λέγεται πρὶν ὀπτήσεως
γεννώμενα δὲ οὕτως τὰ ἐν τούτοις, ἐπειδὰν τὸ πολλάκις ἐπὶ τῶν ἄνω κοιλι.
ἐστὶ δὲ ταῦτα, αἱ λεγόμεναι τερηδόνες· καὶ οἱ ἕλμινθες· διὸ πολλάκις ἐν
τοῖς νόσοις καὶ ἐμοῦνται· τῶν δ' αὖ τέως τῶν κάτω μὲν γενέσθαι αὐτά, ἐπανιέναι
δὲ πολλάκις καὶ ἐπὶ τῶν ἄνω κοιλίαν, ἐν ἑτέροις εἰρῆσθαι φησίν· ἐν γὰρ τοῖς
προβλήμασι καὶ τὰ μὲν γὰρ καὶ ἐν τῇ κάτω κοιλίᾳ, ὅτε καὶ ἡ πέψις γίνεται· ἐν τούτῳ
δὲ ἡ πέψις· ἐπειδὰν δὲ ἐν ταῖς νόσοις καὶ ἐπὶ τῶν ἄνω κοιλίαν διὰ τὰς ἀνακλάσεις
ἀνέρχεται· τὴν μὲν οὖν ἕψησιν ἢ μώλυνσιν· καὶ οὕτως γινομένην ἀπεψίαν· καὶ
ἐναντία τῇ δὲ ὡς ὀπτήσει λεγομένῃ πέψει· εἶναι μὲν ἐναντία αὐτῇ φησὶν ἀνωνυ-
μένην ἀπεψίαν· ἀνωνυμώτερον δὲ τὸ ἴδιον αὐτῆς πάθος· εἶναι δὲ ὅμοιον
τῇ ἐπὶ τῶν ὀπτωμένων σταθεύσει λεγομένῃ· ἥτις ἐστὶν ἐπεὶ δι' ἔνδειαν ἢ τοῦ δι'-
ὅλου θερμότητος ἀτελὴς ἡ ὄπτησις· ἡ δὲ ἔνδεια τῆς θερμότητος ἢ δι' ὀλιγότητα
τοῦ ὀπτῶντος πυρὸς γίνεται ἢ διὰ πλῆθος τοῦ ἐν τῷ ὀπτωμένῳ ὑγροῦ· ὅταν γὰρ
πλέον μὲν ἢ ἀπὸ τοῦ πυρὸς θερμότης, ὥστε μὴ δι' ὅλως κινῆσαι, μεταβά-
λλειν τὸ ὀπτώμενον· ἔλαττον δὲ ἢ ὥστε πέψαι· τότε γίνεται ἡ ὡς σταθεύσει
λεγομένη ἀπεψία· ἐναντία οὖσα τῇ διὰ ὀπτήσεως γινομένῃ πέψει: +

τί μὲν οὖν ἐστι πέψις καὶ ἀπεψία: +

πεποίηκε διὰ τούτων τῶν εἰρημένων· ἐμνημόνευσε δὲ πέψεως καὶ ἀπεψί-

τῶν κοινῶν· ἀλλ' ἢ τῷ ἀλλήλαις ἐναντίαι· ὡς ἡ παχύνσεως καὶ ὡς μανότητος· ἃ πάλιν,
τῷ ἀλλήλοις ἐναντία· ὡς ἡ ψύξεως καὶ ὀπτήσεως· ὡς ἐπὶ τούτοις μνημονεύσει,
προσθήκῃ καὶ τὰ ἐναντία τούτοις· ἃ τῷ μολύνσεις τε καὶ στάθευσις· ἡ μὲν μόλυνσις
τῇ ἑψήσει· ἡ δὲ στάθευσις τῇ ὀπτήσει: +

αὐτῶν δὲ παθητικῶν τοῦ ὑγροῦ καὶ τοῦ ξηροῦ λεκτέον τὰ εἴδη: + c

εἰπὼν περὶ τῶν δύο τῶν ποιητικῶν δυνάμεων· αὗται δὲ ἦσαν τὸ θερμόν τε καὶ ψυχρόν,
κινοῦντά τε καὶ ἀφορίζοντα· ἐν τε γενέσει τῶν ὁμοιομερῶν καὶ ἐν τοῖς ἤδη συνεστῶσι τοῖς
οὐσίαις, μετάγει ἐπὶ τὸν περὶ τῶν παθητικῶν πάλιν δυνάμεων λόγον, ἅ ἐστιν
τό τε ξηρότης τε καὶ ὑγρότης· καὶ τίνα διαφορὰ τούτων ἐστὶ ζητεῖ· λέγει γὰρ ἀρχὰς μὲν εἶναι
τῶν ἐν τοῖς σώμασι παθῶν, τό τε ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρόν· ταῦτα γὰρ ἀρχαί τε καὶ αἰτίαι ὡς
ὑλικαὶ τῶν ἐν αὐτοῖς παθῶν· ταῦτα πρῶτον ἐν αὐτοῖς σώμασι πάθη· τὰ δὲ ἄλλα
πάθη τὰ τῶν σωμάτων μεμῖχθαι μὲν φησὶν ἐκ τούτων· ὁποτέρου δὲ μᾶλλον
αὐτῶν καὶ ἐπὶ πλέον μετέχει τὰ σώματα· τούτου μᾶλλον προσνέμεται τὰ
πάθη· τὰ μὲν γὰρ ξηροῦ τῶν μὲν τῶν πλέον ἔχοντα, ξηρὰ λέγεται· τὰ δὲ
ὑγροῦ, ὑγρά· πάντα δὲ φησὶ τὰ πάθη τὰ ἐν τοῖς σώμασι, τὰ μὲν ἐντελεχείᾳ
ἔσεσθαι αὐτοῖς· τὰ δὲ δυνάμει· ἢ πάντα τὰ σώματα· ἢ τῷ ἐντελεχείᾳ εἶναι ἐν τῷ
πάθει ῥηθήσεται τὸ σῶμα, ἢ τῷ ἐναντίου τούτου εἶναι· ἢ τῷ δύνασθαι· τίνι δὲ
διαφέρει τὸ ἐντελεχείᾳ καὶ τὸ δυνάμει, δῆλον ἐκ παραδείγματος· ἔχει δὲ οὕτως ἡ λέξις
πρὸς τὸ τηκτόν· τηκτὸν μὲν γὰρ καὶ λέγεται τὸ δύνασθαι τήκεσθαι· τήκεται δὲ ἐν ἐ-
νεργείᾳ ἡ τῆξις ἤδη πάρεστιν: +

ἔστι δὲ τὸ μὲν ὑγρὸν ἀόριστον: + c

εἰπὼν ἀρχὰς μὲν καὶ πρῶτα τὰ πάθη τῶν ἐν τοῖς σώμασι τὸ ξηρόν τε καὶ ὑγρόν, τὰ δὲ
ἄλλα πάντα ἐκ τούτων εἶναι μεμιγμένα, πῶς ἔχει τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρὸν πρὸς ἄλληλα.
τε πῶς ἡ μῖξις αὐτῶν γίνεται, λέγει· ἐπεὶ γάρ φησιν ἐστὶ τὸ μὲν ὑγρὸν ἀόριστον·
ἀόριστον δὲ ὂν οἰκείῳ ὅρῳ ἀόριστον ἐστὶν, ἀλλ' ἀφοριζόμενον καὶ σχηματιζόμενον
τῷ περιέχοντι· τὸ δὲ ξηρὸν εὐόριστον· ἴδιον γὰρ ὅρον ἔχον καὶ σχῆμα, οὐ σχηματί-
ζεται τῷ περιέχοντι· παραπλήσιόν τε πρὸς ἄλληλα πάσχουσιν, ὁποῖόν τι τὸ
ὄψον καὶ τὰ ἡδύσματα, τῶν γὰρ ἄλλων καὶ ὅλως τῶν ἡδυσμάτων μιγνυμένων τῷ
ὄψῳ, ἐντεῦθεν ἀμφοῖν ἀποτελεῖται τῶν ὄψων παρὰ τῶν ἡδυσμάτων διὰ τὴν
μῖξιν λαμβανόντων ἐδώδιμον· ὡς δὲ ἐπὶ πολὺ ἀνάλογον ἔχει, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ ξηροῦ τε
καὶ ὑγροῦ.

+

τὸ γὰρ ἐν τούτοις τὸ ξηρὸν παρὰ τῆς τοῦ ὑγροῦ μίξεως τὸ δύνασθαι ὁρίζεσθαι λαμβάνειν·
τὸ γίνεσθαι ἐν τῇ μίξει τῇ πρὸς ἄλληλα ἑκάτερον ἑκατέρῳ οἷον κόλλα· τό τε γὰρ ὑγρὸν τῷ
ξηρῷ τοῦ ζῶσαι δύναται καὶ μὴ διαπίπτειν αἴτιον· καὶ τὸ ξηρὸν ὁμοίως τῷ ὑγρῷ, τοῦ μὴ δια-
ἴσ. οἷον κόλλα χεῖσθαι· μηδὲ διΐστασθαι· ἀλλὰ συνεστὸς ἔχειν· εἰπὼν δὲ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν ἐν τῇ
μίξει ἑκάτερον ἑκατέρου γίνεσθαι οἷον κόλλαν, ἐμνημόνευσεν Ἐμπεδοκλέους
ὡς τὸ πῶς εἰρηκότος, διὰ τοῦ ἄλφιτον ὕδατι κολλήσας· καὶ γὰρ ἐκεῖνος κόλλησιν εἴρηκε,
τὴν τοῦ ὑγροῦ τῷ ξηρῷ μίξιν· καὶ διὰ τοῦτο ὡς ἐστὸς τε καὶ ὡρισμένον σῶμα πᾶν, ἐξ
ἀμφοῖν φησὶν εἶναι ὑγροῦ τε καὶ ξηροῦ· ὡς ἑκάτερον τὰ ἄκρα λαμβάνοντα ἀορίστων
ὄντων· λέγει δὲ καὶ τίνα ἐστὶ τῶν ἁπλῶν σωμάτων· καὶ τὰ ταῦτα δυνάμεις τούτοις ἀπο-
ποιούμενα μάλιστα· γῆ μὲν γὰρ καὶ τὰ ξηρόν· ὕδωρ δὲ καὶ τὰ ὑγρόν· διὸ ἐπεὶ πάντα
τὰ ὡρισμένα σώματα ὡς εἴπομεν ἐκ μίξεώς ἐστιν ὑγροῦ τε καὶ ξηροῦ· ὑγρὸν δὲ καὶ ξηρὸν
ὕδωρ καὶ γῆ· τὸ δὲ ἐν τοῖς αὐτοῖς προσέθηκε δηλωτικόν, τοῦ ἐν τοῖς ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ σω-
μασίν· ἐν γὰρ τούτοις τὰ ὡρισμένα ἐξ ἀμφοτέρων τούτων ἀνάγκη εἶναι· οὐ γὰρ
τὰ ἐν τοῖς θείοις· τούτων δὲ τῶν μικτῶν τε καὶ ὡρισμένων, ὁπότερον ἂν πλέον ἐν-
τῇ μίξει ᾖ, τοῦτο εἶναι λέγεται· καὶ ὁποτέρα ἂν δύναμις ὑπερέχῃ· γῆς μὲν γὰρ
οἱ λίθοι· ὅτι πλέον ἐν αὐτοῖς τὸ ξηρὸν καὶ γεῶδες· ὕδατος δὲ πάλιν τὸ μέλι καὶ ὁ οἶνος·
τε οἱ τοιοῦτοι χυμοί· διὰ τοῦτο δέ φησι καὶ ἐν γῇ καὶ ὕδατι μόνοις εἶναι ζῷα καὶ γίνεσθαι·
ἐν δὲ πυρὶ καὶ ἀέρι, οὐκέτι· ὅτι δὴ μὲν τοῖς ζῴοις ὕλη ὑπόκειται· ὕλη δὲ τὸ-
παθητικόν, παθητικὰ δὲ τὸ ὑγρόν τε καὶ ξηρόν, ἅ ἐστιν ὕδωρ τε καὶ γῆ· ὅτι δὲ καὶ τὰ ἔμπη-
να ἐν τῇ γῇ γίνεται, οὐ χαλεπὸν γνῶναι: +

ὧν δὲ σωματικῶν παθημάτων τοῦ τὰ πρῶτα ἀνάγκη ὑπάρχειν: + c c

ἐξ ὅσον ὅτι πᾶν ὡρισμένον σῶμα ἐκ ξηροῦ τε καὶ ὑγροῦ συγκείμενον, ἀνάγκη πρὸ
τῶν ἄλλων παθῶν σκληρότητα ἢ μαλακότητα ἔχειν· τὸ μὲν γὰρ πλέον ἔχον τοῦ ξηροῦ,
σκληρόν· τὸ δὲ ὑγροῦ, μαλακόν· ἐπεὶ δὲ τῶν ὡρισμένων σωμάτων, ἀνάγκη
ἕκαστον ἢ σκληρὸν ἢ μαλακὸν εἶναι· τὸ σκληρὸν μὲν ὥς φησιν εἶναι, τὸ μὴ ὑπεῖκον
εἰς αὑτὸ κατὰ τὸ ἐπίπεδον· τουτέστι τὸ μὴ εἶκον κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῇ ἁφῇ τῷ συ-
στέλλεσθαι· ἀλλὰ μὴ τὸ διαιρούμενον ἀντιπεριίστασθαι· τὸ γὰρ ὕδωρ καὶ ὁ ἀὴρ καί-
τοι εἴκοντα τῇ ἁφῇ, οὐ μαλακόν· εἴκει γὰρ τὸ διαιρούμενα ἀντιπεριίστασθαι· ἀλλ' οὐ
τῷ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν συνεχομένην συστέλλεσθαι· ὡς τὸ βάρος καθὸ θλίβει.
ὁριζόμενος δὲ τό τε σκληρὸν καὶ τὸ μαλακὸν ἐπὶ τῶν συνθέτων σωμάτων, τὸ μὲν

ἁπλῶς ἐστί τε καὶ λέγεται σκληρὰ ἢ μαλακά. τὰ δέ, πρὸς ἄλληλα. τὸ γὰρ αὐτὸ πρὸς
ἄλλο μὲν σκληρόν· πρὸς ἄλλο δὲ μαλακόν ἐστι. λέγει δὲ ὅτι τὰ μὲν ἁπλῶς σκληρὰ ἢ ἁπλῶς
μαλακά· τὰ ἁπλῶς ἀλλὰ μὴ καὶ τὰ πρὸς ἄλληλα συντηροῦντα τοῖς εἰρημένοις ἐπιδε-
χόμενα λόγοις· πρὸς ἄλληλα δὲ σκληρὰ ἢ πρὸς ἄλληλα μαλακά· τὰ πρὸς ἕν τι τοιαῦτα
τὰ ἑκάστου μᾶλλον τοῖς λόγοις ἐπιδεχόμενα· τοιαῦτα γὰρ σκληρότερα ὡς ἐκείνων
ὧν σκληρότερα, ἢ τῷ ἧττον ἀντικινεῖσθαι τῷ ἐπιφανεῖν· καὶ πάλιν μαλακώτερα
τὰ ὑπείκοντα τὸ μᾶλλον, ταῖς καὶ τὴν ἐπιφάνειαν εἰς βάθος συνίζεσθαι· τὰ μὲν οὖν
πρὸς ἄλληλα λεγόμενα σκληρὰ καὶ μαλακά· ἀλλὰ μὴ ἁπλῶς, ἀόριστά ἐστι· καὶ τὸ γὰρ
τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὸ ἀόριστον ἐν αὐτοῖς· τὰ δὲ ἁπλῶς σκληρά, καὶ ἁπλῶς μαλακά,
οὐκ ἔστ' ἀόριστα. οὐδὲ γὰρ ἂν ἦν ἁπλῶς· τίνι συγκρίνεται καὶ τίνι ὁρίζεται λέγειν. ἐπεὶ
γὰρ πάντων τῶν αἰσθητῶν ἡ οἰκεία αἴσθησις κριτήριον· δῆλον ὅτι καὶ τῶν σκληρῶν τε καὶ
μαλακῶν ἡ ἁφή. αὕτη οὖν ὁρίζει τὸ ἁπλῶς σκληρόν τε καὶ μαλακόν· λέγει δὲ καὶ πῶς ὁρί-
ζεται· ἐπεὶ γὰρ ἡ ἁφὴ ἐν μεσότητί ἐστιν ἐκείνων ὧν αἰσθάνεται, οὐ γὰρ οὕτως αἰσθάνεται
τῶν ἁπτῶν ἡ ἁφή, ὡς ἡ ὄψις τῶν χρωμάτων· ἡ μὲν γὰρ τῷ μὴ ἔχειν οἰκεῖον χρῶμα, ἀν-
τιληπτική πάντων ἐστὶ τῶν χρωμάτων, τῷ δέχεσθαι αὐτῶν τὰ εἴδη· ἡ δὲ ἁφὴ οὐ τῷ ἔξω
τῶν ἁπτῶν εἶναι παθῶν· οὕτως αὐτῶν τὴν ἀντίληψιν ποιεῖται· αἰσθάνεται γὰρ σωμα-
τοειδής τις οὖσα, μὴ μετέχειν τῶν ἁπλῶν παθῶν εἶναι· τούτοις γὰρ ὥρισται ὅσω σῶμα· σῶμα
δὲ καὶ δι' οὗ ἡ ἁφή· ἁπλοῦν ἄρα καὶ αὐτό· οὐ δὴ τῷ μὴ ἔχειν τούτων τὰ πάθη· ἀλλὰ τῷ με-
σότητι αὐτῶν εἶναι· ἀμφοῖν τῶν ἐναντίων ἐπίσης μετέχουσα, καὶ ἐξ αὐτῶν κε-
κραμένη· τῶν ὑπερβολῶν καὶ τῶν ἐλλείψεων τῆς μεσότητος ταύτης ἀντιλαμβάνεται.
διό, οὐ πάντων αἰσθάνεται τῶν ἁπτῶν ἡ ἁφή· ὥσπερ ἡ ὄψις πάντων τῶν χρωμάτων.
οὔτε γὰρ τοῦ ὁμοίως θερμοῦ· οὔτε τοῦ ὁμοίως αὐτῇ σκληροῦ ἢ μαλακοῦ· ἢ ξηροῦ ἢ ὑγροῦ
ἡ ἁφὴ ἀντιληπτική· ἀλλὰ καθ' ἕκαστον τούτων τῶν ὑπερβαλλόντων αὐτήν, καὶ τῶν ἐν-
δεόντων. τὸ ἐπὶ σκληροῦ δὴ καὶ μαλακοῦ τὸν αὐτὸν τρόπον· ἔσται οὖν σκληρὸν μὲν ἁπλῶς
τὸ καὶ τὸ ὑπερβάλλον τὴν τῆς ἁφῆς μεσότητα· καὶ οὕτως αὐτῇ ἀντιληπτὸν ὡς μὴ
ὑπεῖκον ὑποκείμενον· πάλιν δὲ τῶν μαλακῶν ἁπλῶς οὐ ἡ αἴσθησις ἀντιλαμβά-
νεται διὰ τὸ μᾶλλον αὐτῇ ὑπείκειν· ὥστε ἔσται τὸ μὲν ἁπλῶς σκληρόν, οὗ ἡ ἁφὴ
μαλακωτέρα οὖσα ἀντιλαμβάνεται· τὸ δὲ ἁπλῶς μαλακόν, οὗ ἡ ἁφὴ σκληροτέρα
οὖσα ἀντιλαμβάνεται· καὶ ἡ μὲν ἁφή, κατὰ τοῦτο μεσότης. λέγοντος δὲ αἰσθητό
μεσότητί ἐστι καὶ κατὰ τὸ ἐν ἀμφοτέρων τῶν ἐναντίων ἀλλήλοις ἴσων ἀφεστάναι.

τὸ γὰρ ταυτὸν αἰτίων δεκτικόν· μᾶλλον πως ἐκεῖνα ἐστί, καὶ κατὰ τοῦτο μικρὸς ἡ λέξις ἐστι ὑπὸ

ὑπὸ μὲν τῶν ἐναντίων καὶ τῶν ὑπερβολῶν τῶν ἀγαθῶν φθείρονται· ὑπὸ δὲ τῶν συμ-

μέτρων τε καὶ μετρίων, σώζονται: +

ὁ δὲ λεπτὸς καὶ μαλακόν, εἶναι φαμέν: +

ὑγροῦ, τὸ δέ, ἐν διορισμῷ ἅπτεται· τὸ δὲ λεπτὸν ἐν δεκτικόν· ὡς περὶ σώματος καὶ τὸ παχὺ αὐτῇ βαρύ.

ἀποδίδωσι δὲ καὶ αἰτίαν τοῦ πᾶν ὡρισμένου σώματος, ἢ σκληρὸν ἢ μαλακὸν εἶναι· ἢ γὰρ

ὑπὸ ἑκάστου τῶν τῇ ἁφῇ αἰσθητῶν, ἢ μή· ἀλλὰ τὸ μὲν, μαλακοῦ· ἔτι πεπηγὸς εἶναι· λαβ

πᾶν ὡρισμένον σῶμα ἢ σκληρὸν ἢ μαλακὸν εἶναι· προστίθησι καὶ ἄλλο πάθος αὐτῷ.

δεῖ γάρ φησι πᾶν ὡρισμένον σῶμα πεπηγὸς εἶναι πήξει τινί· καὶ τὸ σκληρὸν σκληρῷ.

τὸ δὲ μαλακὸν μαλακῷ. πᾶν γὰρ τὸ ὡρισμένον τε καὶ ζωικὸν σῶμα ἢ μαλακὸν ἢ σκλη-

ρὸν ὂν ἐν πήξει τινὶ ποιᾷ τοιοῦτόν ἐστιν· οὐδὲν ἄρα σωματικὸν σῶμα καὶ ὡρισμένον

χωρὶς πήξεως· διὸ καὶ ὁ περὶ πήξεως λόγος, ἀναγκαῖος τῷ περὶ τῶν σωματικῶν παθῶν

λέγοντι. λέγων δὴ περὶ πήξεως, περὶ τῶν αἰτίων λέγει· φησὶ δὴ τὰ περὶ τῆς ὕλης αἴτια,

δύο εἶναι· τό τε ποιοῦν καὶ πάθος· πάσχει λέγων τὸ γινόμενον εἶδος ὑπὸ τοῦ ποιοῦντος

αἰτία ἡ ὕλη. ὡς εἶναι τὰ αἴτια, ὕλην· εἶδος· ποιοῦν. ὡς τὰ εἴδη συναριθμούμενα

τε τοῦ τέλους. δοκεῖ γὰρ ἐν τοῖς γινομένοις φύσει, τοῦτ' εἶναι τέλος· εἰ δὴ ἐν πᾶσι τοῖς

γινομένοις τοσαῦτά τε καὶ ταῦτα αἴτια. καὶ ἡ πῆξις δὲ τῶν γινομένων· εἴη ἂν καὶ πήξεως

αἴτια ταῦτα. ὁμοίως καὶ διαχύσεως, ὅπερ ἐστὶν ἐναντίον τῇ πήξει. ἀλλὰ καὶ τοῦ ξηραί-

νεσθαι· διὰ τὸ πήγνυσθαί τε καὶ διαχεῖσθαι. λέγει δὲ καὶ τίσι χρώμενον δυνάμεσι τὸ

τὸ ποιοῦν ποιεῖ· ὅτι γὰρ τῷ θερμῷ τε καὶ ψυχρῷ. αὗται γάρ εἰσιν αἱ δυνάμεις ποι-

ητικαί· ταῖς διὰ τούτων τὸ ποιοῦν ποιεῖ· θερμαῖνον γὰρ ἢ ψῦχον ποιεῖ· ἀδέ οὕτως

τε διὰ τούτων ποιεῖ τὸ ποιοῦν, εἴη ἂν καὶ τὸ ὑπ' αὐτῶν πάσχον γινόμενον πάθος· παρὸν

ὑπὸ θερμοῦ γινόμενον ἢ ψυχροῦ: +

πῶς δὲ τὸ πήγνυσθαι ξηραίνεσθαί πως ἐστίν: +

εἰπὼν περὶ σκληροῦ τε καὶ μαλακοῦ, ἃ πρῶτα πάθη εἶπεν εἶναι τῶν συνθέτων τε καὶ ὡρισ-

μένων σωμάτων. καὶ μετὰ ταῦτα περὶ πήξεως εἰπεῖν προθέμενος· καὶ γὰρ τοῦτο τὸ

πάθος ἐν τοῖς σώμασιν ὑπὸ τῶν ποιητικῶν δυνάμεων γίνεται. πρὸ τοῦ εἰπεῖν τί

ἐστι πῆξις εἰπεῖν, πρῶτον περὶ τοῦ ξηραίνεσθαι λέγει· ἐπεὶ καὶ τὸ πήγνυσθαι ὑπὸ τοῦ

ξηραίνεσθαι· τὸ γὰρ πηγνύμενον ξηραίνεταί πως· λέγει δὴ τὸ πάσχον, ἢ ὑγρὸν εἶναι,

ἢ ξηρὸν, ἢ ἐκ τούτων αὐτὸ γὰρ ἢ ταῦτα αἱ δυνάμεις αἱ παθητικαί· ἐν οἷς τὸ δὲ εἶναι

τοῦ μὲν ὑγροῦ, τὸ ὕδωρ· τοῦ δὲ ξηροῦ, τὴν γῆν· τουτέστι τῷ μὲν ὑγρῷ εἶδος ποιεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τῷ δὲ ξηρῷ τὴν γῆν· διὰ γὰρ τούτων τῶν σωμάτων ἐν αὐτοῖς ἡ ὑγρότης καὶ ἡ ξηρότης, τούτων καὶ ἔστι τὰ παθητικά· ἔχει μὲν γὰρ τὸ πῦρ ξηρότητα καὶ ὁ ἀὴρ ὑγρότητα· ἀλλὰ τῷ μὴ καὶ τὰ τούτων ἑκάστου αἰσθητῶς εἶδος ποιεῖσθαι· οὐ παθητικὰ ταῦτα· ἐπεὶ δὲ παθητικὰ μὲν ὕδωρ τε καὶ γῆ· ἔστι δὲ ἀμφοτέροις αὐτοῖς ἡ ψυχρότης· ἥ τε γὰρ γῆ πρὸς τῷ ξηρῷ, καὶ τὸ ψυχρὸν ἔχει· τό τε ὕδωρ πρὸς τῷ ὑγρῷ καὶ ψυχρόν ἐστι· διὰ τοῦτο καὶ τὸ ψυχρὸν μᾶλλον δοκεῖ τῶν παθητικῶν ἢ τῶν ποιητικῶν εἶναι· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖ τὸ μὲν ψυχρὸν ποιητικὸν εἶναι· ἔπειτα δὲ αὖ τὸ παθητικόν, νῦν μᾶλλον τὸ εἶναι ἐν τοῖς πάσχουσι σωματικοῖς λέγει πῶς ἐστι ποιητικόν· ὡς γὰρ φθαρτικόν· ἐπεὶ γὰρ τὸ φθείρειν ποιεῖν· τὰ δὲ φθειρόμενα δι' ὑπερβολὴν ψυχρότητος καὶ κατ' ἐπικράτειαν φθείρεται· οὕτως ποιητικὸν τὸ ψυχρόν· ἢ ὡς καὶ κατὰ συμβεβηκός· ὅταν γάρ τι ὑπὸ τοῦ θερμοῦ γένηται ἢ τῷ συναγόντος καὶ πυκνοῦντος τοῦ ψυχροῦ, εἰς ἓν ἀθροίζεσθαι τὸ ἐν τῷ ψυχομένῳ ἐνυπάρχον θερμόν· ὡς ἐπὶ τῶν βροντῶν ἐγίνετο καὶ τῶν ἀστραπῶν· ἀλλὰ καὶ αἱ πέψεις οὕτως· ἢ τῷ αὐτὸ περιΐστασθαι τὸ θερμὸν μεταχωροῦν καὶ ἀποχωροῦν τῷ ψυχρῷ· ὡς γίνεται τοῦ χειμῶνος κατὰ τὴν γῆν καὶ ὑπὸ γῆν θερμότης· διὸ καὶ αἱ πηγαὶ τοῦ χειμῶνος θερμότεραι· δοκεῖ γὰρ τούτων τὸ ψυχρὸν αἴτιον εἶναι· οὐ προσεχῶς αὐτὸ ποιοῦν· ἀλλὰ τῷ θερμὸν τῷ ἀθροίζεσθαι καὶ γεγονέναι τοσοῦτον ὥστε ποιεῖν· ἢ τοῦ ἐν τοῖς δὲ τοῖς τὸ ποιεῖν εἶναι παρὰ τοῦ ψυχροῦ τὴν αἰτίαν ἔχον: +

ξηραίνεται δὲ ὅσα ἐστὶν ὕδωρ καὶ ὕδατος εἴδη: +

[Π]ροθέμενος εἰπεῖν περὶ τοῦ ξηραίνεσθαι, πρῶτον ὑπομνήσας ἡμᾶς, τίνα ἐστὶ πάθη τῶν σωμάτων· ὅτι γὰρ τὰ ὑγρὰ ἢ ξηρὰ ἢ τὰ μικτὰ ἐκ τούτων, νῦν λέγει τίνα ἐστὶ τὰ ξηραινόμενα· ξηραίνεσθαι δή φησι ταῦτα· ὅσα ὕδωρ ἐστίν, ἢ ὕδατος εἴδη· τίνα δὲ ἐστὶ ὕδατος εἴδη, αὐτὸς μετ' ὀλίγον ἐρεῖ· ὅσα γὰρ ἢ μὴ δέχεται ἢ βραχεῖαν ὑπόστασιν ἔχοντα ὑδατώδη· ὡς οἶνος· οὖρον· ὀρός· ξηραίνεται καὶ τὰ ὕδωρ ἐν αὐτοῖς ἔχοντα. ἅτε ἔξωθεν καὶ ἐπακτὸν τοῦτο ἔχει· καὶ μὴ οἰκεῖον φύσει· ὡς τὰ ἔρια βεβρεγμένα τε καὶ ἱμάτια· οὐ γὰρ τῷ ἐρίῳ ἐν τῷ βρέχεσθαι τῷ ἐρίῳ εἶναι· ἀλλ' ἔξωθεν αὐτοῦ τῆς οὐσίας ὂν τὸ ὕδωρ· ἐστὶν ἐν αὐτῷ ὅταν ᾖ βεβρεγμένον· ἅτε καὶ ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει ἔχει αὐτό· καὶ γὰρ τὰ οὕτως ἔχοντα ἐν αὐτοῖς ὕδωρ ξηραίνεται· τοιοῦτον ἐστὶ τὸ γάλα· τοῦτο γὰρ ἐν τῇ αὐτοῦ οὐσίᾳ τε καὶ φύσει τὸ ὑγρὸν ἔχει· ἐν γὰρ τούτῳ τὸ γαλακτικὸν αὐτῷ εἶναι· λέγει δὲ τίνα ἐστὶν ὕδατος εἴδη, ὅσα φησὶ μηδεμίαν ἢ βραχεῖαν ἔχει ὑπόστασιν.

μὴ διὰ γλισχρότητα, ὡς τῶν γλίσχρων οὕτω μὴ ἐχόντων ἐν αὐτοῖς πολὺ τὸ ἀποστησόμενον·
οὐ παρόντος αὐτοῦ. ἀλλ' ὡς διὰ τὴν γλισχρότητα καὶ ἀναμεμιγμένων ἐν αὐτοῖς τῶν τε
στερεῶν οὕτως· ὡς μὴ δύνασθαι διαλύεσθαι καὶ χωρίζεσθαι τοῦ ἐν αὐτοῖς ὑγροῦ. ἁπάντων
δέ, ἑνί ἐστι τὰ ξηραινόμενα· ἐφεξῆς λέγει πῶς ξηραίνεται καὶ ὑπὸ τίνος. ἢ θερμαι-
νόμενα δή, τὰ ξηραινόμενα, ὑπὸ θερμοῦ ξηραίνεσθαι· τῶν γὰρ ψυχομένων ὑπὸ
τοῦ ψύχους, ἐξατμιζόμενον τὸ ἐν αὐτοῖς θερμόν, συνεξάγει τὸ ὂν ὑγρὸν ἐν αὐτοῖς, ἂν
ὀλίγον ᾖ· καὶ οὕτως ξηραίνεται. ἁπάντων δὲ ὑπὸ τῆς ἐντὸς θερμότητος ξηραινομένων,
ἔδειξεν ὡς ἀπὸ τῶν ἱματίων τῶν ἐν τῷ ψύχει ξηραινομένων· ὅταν ᾖ βεβρεγμένα.
τὸ ἔχειν ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν αὐτὸ καθ' αὑτό. καὶ κεχωρισμένον· ἔστι γὰρ ἕνια ἃ σύμφυτον ἔχει
τὸ ὑγρόν οἷον ὠὸν τὸ γάλα. οὐκ ἂν οὕτως ξηραίνεται· ὡς ὑπὸ τῆς ἐν αὐτοῖς θερμότητος
διὰ τὸ ψύχος ἐξατμιζομένης συνεξατμίζεσθαι καὶ τὸ ὑγρὸν αὐτῶν. οὐ γὰρ οὕτως
τὰ τοιαῦτα ξηραίνεται ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἔξωθεν θερμοῦ ἐξατμίζοντος τὸ ἐν αὐτοῖς ὑγρόν.
ξηραίνεται μὲν οὖν πάντα τὰ ξηραινόμενα ἢ ψυχόμενα, ἢ θερμαινόμενα· καὶ πάντα
ὡς ἐδείχθη θερμῷ. ἢ τῷ ἐκτὸς θερμαίνοντι καὶ ἐξατμίζοντι τὸ ἐν τοῖς ξηραινομένοις
ὑγρόν· ἢ τῷ ἐντός. ὃ διὰ τὸ ψύχειν ἐξατμιζόμενον, ἐκ τοῦ ξηραινομένου συνεξα-
τμίζει· καὶ συνεξάγει καὶ τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν αὐτῷ. ὑπὸ μὲν οὖν τῆς ἐκτὸς θερμότητος ξη-
ραίνεται τὰ ξηραινόμενα, οὕτως ὡς τὰ ἑψόμενα. ὑπὸ δὲ τῆς ἐντός, πάλιν οὕτως.
ὡς ὅταν τῶν ἑψομένων ἀφαιρεθῇ τὸ τοῦ ἐκτὸς πυρὸς τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν αὐτοῖς ἀναλωθῇ
ὑπὸ τῆς ἐν αὐτοῖς θερμότητος. ἀποπνεούσης καὶ συνεξαγούσης καὶ τὸ ὑγρόν. ψυχο-
μένων γὰρ αὐτῶν ἀποπνέον τὸ θερμὸν συνεξάγει καὶ τὸ ὑγρόν. ἁπάντων δέ, ἑνί ἐστι τὰ ξηραι-
νόμενα· καὶ πῶς καὶ ὑπὸ τίνος· ξηραίνεται γὰρ τὰ ὑγρὰ ὡς ἀπὸ τοῦ θερμαίνεσθαι ἢ ψύ-
χεσθαι ἀναλισκομένου καὶ φθειρομένου τοῦ ὑγροῦ ὑπὸ τῆς ἔξωθεν θερμότητος· ἢ ὑπὸ
τῆς ἐν αὐτοῖς. μετὰ δὲ τὸν περὶ τῶν ξηραινομένων λόγον. ἐναντίον γὰρ τοῦτο
τὸ πάθος τῷ ξηραίνεσθαι· λέγει δὴ τὸ ὑγραίνεσθαι, διχῶς γίνεσθαι· ἢ γὰρ ὅταν
μεταβολὴ γένηται εἰς ὕδωρ ἐκ συνισταμένης τε καὶ πυκνουμένης τῆς ἀναθυμιάσεως·
ὑγραίνεται γὰρ τότε αὐτὴ μεταβαλλομένη εἰς ὕδωρ. ἢ ὅταν τὸ πεπηγὸς καὶ διὰ τοῦτο
στερεὸν ὂν τήκηται· καὶ γὰρ τοῦτο ὑγραίνεται. τὸ μὲν οὖν ἱστάμενον καὶ οὕτως ὑγραινόμενον
πνεῦμά φησιν εἶναι· λέγων πνεῦμα τὴν ἀναθυμίασιν. ἢ ἴσως τὸ ἀτμιδῶδες,
ἐκ τῆς καπνώδους τε καὶ ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως. ἐν ᾗ γὰρ τὸ ἀτμιδῶδες πλέον,
αὐτῆς συνίσταται. περὶ δὲ τῆς τήξεως καὶ τῶν διὰ τὴν τῆξιν ὑγραινομένων ἅμα φησίν.

ἔσται δῆλον. λεγόντων ἡμῶν περὶ πήξεως. καὶ πρῶτον ἐπὶ ταύτης, τίνα ἐστὶ τὰ πηγνύ-
μενα λαμβάνει. πήγνυσθαι δέ φησιν ὅσων ἢ ὕδωρ ὕλη ἐστίν, ἢ ὕδατος καὶ γῆς ὕδατος. τούτων
γὰρ ὁ πηλός. ὁ κηρός. τὰ τούτοις ὅμοια. ἁπάντων δὲ τίνα πήγνυται, ἐφεξῆς λέγει ὑπὸ
τίνος τε καὶ πῶς. πήγνυσθαι δέ φησι τὰ πηγνύμενα, ἢ ψυχρῷ, ἢ θερμῷ. ἢ ξηρῷ. οὗ
σημεῖον δὲ λύεσθαι μὲν τὰ πεπηγότα ὑπὸ τῶν ἐναντίων τοῖς τῆς πήξεως αὐτοῖς
αἰτίων. ὁ γὰρ τῶν παθόντων ἐστὶ λυτικά. λύεσθαι δὲ τῶν πεπηγότων. τὰ μὲν ὑπὸ
τοῦ ὕδατος. ὅ ἐστι ψυχρόν τε καὶ ὑγρόν. ὡς πεπηγότα ὑπὸ θερμοῦ τε καὶ ξηροῦ. ὅτι γὰρ
τὰ ὑπὸ πυρὸς πηγνύμενα, οὐ καθὸ θερμόν ἐστι τὸ πῦρ, καὶ διὰ τοῦτο μόνον ὑπ' αὐτοῦ
πήγνυται. ἀλλὰ καὶ καθὸ ξηρόν, δηλοῖ καὶ τὸ μὴ πήγνυσθαι αὐτὰ ὑπὸ ὕδατος θερμοῦ.
ὅτι μή ἐστι πρὸς τῷ θερμῷ καὶ ξηρόν. τὰ δὲ ὑπὸ πυρὸς λυόμενα. ἐπεὶ τὸ πῦρ ἐστι πρὸς
τῷ ξηρῷ καὶ θερμόν. ἃ καὶ πεπηγότα πρὸς τῷ ψυχρῷ καὶ ὑπὸ ὑγροῦ. οὐδὲν γὰρ τοῦ ὑ-
γροῦ πήξεως αἴτιον ὡς ποιητικόν. ἐπεὶ ὡς ὕλη γε αὐτὸ τὸ πηγνύμενόν ἐστιν. ὅτι γὰρ
μὴ τὸ ὑγρὸν πήξεως ποιητικόν, δείκνυσι διὰ τοῦ δείκνυσθαι, ὅτι καὶ [illegible]
μίγνυται ἐφθὲν τὸ ὕδωρ τὸ ψυχρὸν αἴτιον πήξεως γίνεται, καθὸ ὑγρόν ἐστιν. ἀλλὰ
καθὸ ψυχρὸν μόνον. ὑπὸ μὲν γὰρ ψυχροῦ καὶ μὴ ὑγροῦ, πήγνυται. ὑπὸ δὲ ὑγροῦ
μὴ ψυχροῦ, οὐκ ἔτι ὡς μὴ πηγνύμενον, καὶ ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ ψυχροῦ τουτέστιν ὕδατος.
οὐ καθὸ ὑγρόν. ἀλλ' ᾗ καθὸ ὑγρὸν ψυχρόν. ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν ὑπὸ θερμοῦ ξηροῦ ἀπο-
πήγνυσθαι. τὰ δὲ ὑπὸ ψυχροῦ, τίνα ὑπὸ τίνος τούτων πήγνυται λέγει. τὰ μὲν οὖν
ὕδατος ὄντα, οὐ πήγνυται ὑπὸ πυρός. λύεται γὰρ ὑπὸ τούτου ὁ ἐξ ὕδατος ὄντα
πέπηγεν. ἀδύνατον δὲ τὸ αὐτὸ τῷ αὐτῷ, καὶ κατὰ τὸ αὐτό. τουτέστι καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν δύναμιν
τῶν ἐναντίων αἴτιον. ὥστε ἂν τὸ πῦρ διὰ τὴν θερμότητα λύει τὰ ἐξ ὕδατος πεπηγότα.
ὡς τὸν κρύσταλλον. οὐκ ἂν αὐτὸ ἅμα καὶ πηγνύοι διὰ θερμότητα. ἀλλ' οὐδὲ περὶ ξηρότητα
ἔνεστιν αἴτιον εἶναι τῆς τῶν τοιούτων πήξεως. ὑπὸ ὑγροῦ γὰρ ἂν ἐλύετο. νῦν δὲ οὐδὲν
τῶν τοιούτων λυτικόν ἐστιν, ἃ μὴ καὶ τὰ θερμότητος ἔχει. ὡς ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ὕδατος ἡ
τὰ ἀπαγάγη τὸ ἐν αὐτοῖς θερμὸν πήγνυται. τὸ δ' ἐναντίον λυθήσεται ἄρα. διὰ μὲν οὖν
τῆς πρώτης ἐπιχειρήσεως λαβὼν ὡς ἀντιφατικὸν ὄν, τὸ ὑπὸ τοῦ πυρὸς λύεσθαι τὰ τοι-
αῦτα τῶν πεπηγότων, ἔδειξεν ὅτι μὴ πήγνυται ὑπὸ πυρός. διὰ δὲ τοῦ δευτέρου
λαβὼν πῶς τὰ τοιαῦτα πήγνυται. ὅτι μὴ ὑπὸ πυρὸς δύναται πήγνυσθαι. τοὐναν-
τίον γὰρ ὑπὸ τούτου λύεται κατὰ συνδρομήν. δείξας δὲ ὅτι μὴ ὑπὸ πυρὸς τὰ ἐξ ὕ-
δατος ὄντα πέπηγε λύεται, λέγει ὑπὸ τίνος πήγνυται ταῦτα. ὑπὸ γὰρ ψυχροῦ,

διὰ τοῦτό φησι μὴ δὲ παχύνεσθαι, πηγνύμενα τὰ ἐξ ὕδατος. ἡ μὲν γὰρ παχύτης γίνεται τοῖς πηγνυμένοις· τοῦ μὲν ὑγροῦ ἀπιόντος ἐξ αὐτῶν· τοῦ δὲ ξηροῦ τοῦ ἐν αὐτοῖς συνισταμένου. ἀδύνατον δὲ τὸ ὕδωρ καὶ ὃ τοῦ ὕδατος ἐστὶ παχυνθῆναι· τῷ μηδὲν ἢ ὀλίγον παντελῶς ἔχειν ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει τὸ γεῶδες. ἁπάντων δὲ τῶν ὅσα τοῦ ὕδατός ἐστι τῶν πηγνυμένων μὴ πήγνυσθαι τοῦτο ὑπὸ πυρός· ἀλλὰ ἀπὸ ψυχροῦ· τινὰ δ' ἐστὶ τὰ ὑπὸ πυρὸς πηγνύμενα λέγει· ὅσα γὰρ μικτὰ γῆς τε καὶ ὕδατος μεμιγμένα. τούτων γὰρ ἡ πῆξις διὰ τοῦ παχύνεσθαι· οὐ πάντων μὲν ὡσαύτως· οὐ μὴν ἀλλὰ ἐν τούτοις φησὶ δεῖν αὐτὰ παχύνεσθαι ὑπὸ ἀμφοτέρων· πῆ μὲν τὸν αὐτὸν τρόπον· πῆ δὲ οὐχ ὁμοίως. τὸν αὐτὸν μὲν τρόπον καθὸ ὑπ' ἀμφότερα τῇ τοῦ ὑγροῦ ἀπ' αὐτῶν ἐξαγωγῇ. ὡς ὑπὸ τοῦ θερμοῦ γενόμενα παχύνεσθαι αὐτά. οὐχ ὁμοίως δὲ ὁ τρόπος διαφέρων διὰ τοῦ τὸ ὑγρὸν χωρίζεσθαι ἀπ' αὐτῶν· τὸ μὲν γὰρ θερμόν, αὐτόθεν· τὸ θερμαῖνον ἔξωθεν τὸ πηγνύμενον ἐξατμίζων ἐξ αὐτοῦ τὸ ὑγρὸν παχύνει αὐτό. τὸ δὲ ψυχρὸν οὐχ ὡς τὸ ὑγρὸν χωρίζει. ἀλλ' αὐτὸ μὲν τὸ θερμὸν τὸ ἐν τῷ πηγνυμένῳ συνεξατμίζεται καὶ τὸ ὑγρόν· ὥστε καὶ τοῦτο μὲν διὰ τοῦ θερμοῦ χωρίζεται. ἑξῆς δὲ λέγει τίνα τῶν πηγνυμένων πρῶτον παχύνεται· τῶν δὴ μικτῶν ἐξ ὕδατος καὶ γῆς, τὰ μὲν, μαλακά φησιν εἶναι· τὰ δὲ ὑγρά· μαλακὰ λέγων ἃ προσηθέντα καὶ μαλακὰ λέγει· τοιοῦτον ἐστὶν ὁ πηλός. ὑγρὰ δὲ ὡς τὸ γάλα. τούτων δὴ τὰ μὲν μαλακά, οὔ φησι παχύνεσθαι ὀπτώμενα. τὰ δὲ ὑγρὰ πρῶτον παχύνεσθαι. ὁ μὲν γὰρ ὀπτώμενος κέραμος, οὐ παχύνεται πρῶτον ξηραινόμενος· ὅσα δέ φησιν ὑγρά ἐστι καὶ μικτά, ταῦτα πρῶτον παχύνεται ὡς τὸ γάλα, χωριζομένου τοῦ ὀρροῦ. εὐλόγως δὲ ἅπαν ὅσα ὑγρὰ τῶν μικτῶν· τὸ γὰρ ὕδωρ ὑγρὸν μέν· ἀλλὰ τῷ μὴ εἶναι μικτόν, οὐ παχύνεται· ἔπει γὰρ πρὸ ὀλίγου. ὕδωρ δὲ τὸ ὂν ὑγρῶν, οὐ παχύνεται μόνον· πολλὰ δέ φησι τῶν μαλακτῶν τῶν ὀπτωμένων πρὸς τῷ μὴ παχύνεσθαι, καὶ ὑγραίνεσθαι· πρῶτον ὅσα ἢ παχύτερα ἢ σκληρότερα προϋπῆρχεν ὄντα διὰ τὴν ἀπὸ ψυχροῦ πῆξιν· ταῦτα γὰρ θερμαινόμενα πρῶτον λύεται καὶ αὖ ὑγραίνεται· εἶθ' οὕτως ξηραίνεται· ὧν καὶ τὸν κέραμόν φησιν εἶναι· καὶ γὰρ οὗτος ὀπτώμενος, πρῶτον ἀτμίζει λυομένης τῆς πεπηγυίας ψυχρότητος ἐν αὐτῷ. καὶ γίνεται μαλακώτερος· ὃ καὶ αἴτιον αὐτῷ τοῦ διαστρέφεσθαι γίνεται· μαλακώτερος γὰρ γενόμενος, διαστρέφεται· εὐπαθέστερον γὰρ τὸ μαλακώτερον· διαστρέφεσθαι δὲ αὐτὸν καὶ ἀνωμαλίᾳ τῆς ὀπτωμένης θερμότητος· ὅσα μὲν οὖν φησι τῶν ἐκ γῆς καὶ ὕδατος συνεστώτων καὶ πλεῖον γῆς ἐχόντων ὑπὸ ψυχροῦ

γίνεται· ἐξατμιζομένου τοῦ θερμοῦ ἐξ αὐτῶν μετὰ τοῦ ἀκριβῶς συνεκκρίνοντος καὶ τὸ ὑγρὸν τὸ
ἐν αὐτοῖς διὰ τὸ μὴ ἀθρόον· ἐξιόντος οὖν ἐξατμίζεται καὶ τὸ ὑγρόν· ὃ γίνεται ἐν τοῖς ὀλίγον ἔχουσι
θερμόν· καὶ μὴ τοσοῦτον ὥστε ἐπισπᾶσθαι καὶ βιάζεσθαι καὶ τὸ ὑγρόν· ταῦτα πάλιν φησὶ
λύεσθαι ὑπὸ θερμοῦ τήκεσθαι· εἰσιόντος γὰρ πάλιν εἰς αὐτὰ τοῦ θερμοῦ διὰ τῶν ἐξόδων
ἐπάγει πάλιν λύεται καὶ ἀπαντᾷ οὖν εἰς τὴν πρώτην φύσιν· οὕτως καὶ ὁ τοῦ πηλοῦ γίνεται
τοῦ διὰ ψῦχος πεπηγότος θερμανθέντος γὰρ πάλιν ὑγραίνεταί τε καὶ λύεται· καὶ πηλὸς
γίνεται· ὅσα δὲ διὰ ψύξιν πήγνυται τοῦ θερμοῦ συνεξατμίσαντος ἐξ αὐτῶν τὸ ὑγρόν,
πάντα ταῦτα ἄλυτά φησιν εἶναι· εἰ μὴ ὑπερβαλλούσῃ θερμότητι· οὐ γὰρ ἡ τυχοῦσα
θερμότης οὐδὲ ἡ ἀπὸ ἡλίου διαλύσαι τῶν μεταλλικῶν τι. ταῦτα γὰρ οὕτως φησὶ πή-
γνυσθαι· ἔστι μέντοι μαλακτά· καὶ ἐλαύνεται καὶ μαλάσσεται ὁ σίδηρος καὶ ὁ χαλκός·
ὑγραίνεται γὰρ μετὰ τὸ παγῆναι· καὶ εἰς τὴν ... μένον καὶ γίνεται μαλακτός· καὶ θερ-
μαινόμενον ἀνίεται: +

τήκεται δὲ καὶ ἐργαζομένοις ὁ σίδηρος· ὥστε ὑγρὸν γίνεσθαι· καὶ πάλιν πήγνυσθαι: + c c
ἴσων ἄλυτα εἶναι λέγει εἰ μὴ ὑπερβαλλούσῃ θερμότητι, καὶ τὰ ἔτι αὐτὰ μέντοι φησὶν
ὑπὸ τῆς ὑπερβαλλούσης θερμότητος τήκεσθαι· ὅτι οὖν ἤδη κατεργαζόμενος ὁ σίδηρος
τε αὖ ὁ σίδηρος τήκεται πάλιν ὑπὸ ὑπερβαλλούσης θερμότητος ὡς ὑγρὸς γίνεσθαι.
οὐ μὲν τοῦ τοιαύτης προϋπαρχούσης θερμότητος· ἐπανιούσης πάλιν διὰ τὴν τοῦ θερμοῦ
παρουσίαν· ἀλλὰ τοῖς διαμενούσης ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος· οὐ γὰρ ἡ γένεσις αὐτῶν
οὐκ ἐξ ὑδατώδους πήξεως· ἀλλ᾽ ἐξ ἀναθυμιάσεως· ἢ τοῦ διαμένοντος ὕδωρ οὐκ ἐνδρεῖ.
ταύτης δὴ ὑπὸ τοῦ πυρὸς μεταβαλλομένης εἰς ὑγρότητα· λέγει δὲ ὑπὸ τῆς
ἐν τοῦ πυρὸς γινομένης τοῦ σιδήρου εἰς ὑγρὸν μεταβολῆς· καὶ ἀποκαθαίρεσθαι ἕνεκεν
... τοῦ γεώδους χωριζομένου ὅπερ ἐστὶν ἡ σκωρία τοῦ δὲ ἀποκαθαιρομένου.
ὅταν πολλάκις τήκηται τοῦ γιγνομένου στόμωμα τε· εἶναι μὲν οὖν τὸν μάλιστα
ἀποκεκαθαρμένον ἄριστον σίδηρον· οὐ μὴν ἀποκαθαίρεσθαι αὐτόν· τὸ κατεργαζο-
μένος διὰ τὸ πολλὴν γίνεσθαι τὴν ἀπουσίαν· τήκεσθαι δὲ λέγεσθαι καὶ τὸν πυρί-
μαχον λίθον ἐν πολλῷ τῷ πυρί· τὸ δὲ ἀπορρέον αὐτοῦ καὶ ἀποστάζον πηγνύμενον,
γίνεσθαι σκληρὸν πάλιν· λέγει δὲ τήκεσθαι καὶ τὰς μύλας· ζητητέον δὲ τίνας
λέγει καὶ τὰς μύλας· οὐ γὰρ λέγει τὰς μυλίας καλουμένους λίθους· λέγει γὰρ ἐπὶ
τούτων μετὰ τὸ λίγον ὅτι λύονται· γίνεσθαι δέ φησι τὸ ἀπορρέον ἀπ᾽ αὐτῶν τῶν πυρί-
μάχων πηγνυμένων· τὸ μὲν γὰρ χρῶμα μέλαν· ὅμοιον δὲ τῇ τιτάνῳ· τουτέστι τῇ

ἀσβέστῳ·

τήκεσθαι δέ φησι καὶ πηλὸν καὶ γῆν· δηλονότι τὰ ἔχοντα ἐν αὐτοῖς ὑγρότητα· ὁποία
ἐστὶ καὶ ἐξ ἧς ὁ ὕαλος γίνεται. ἁπάντων δὲ τῶν ὑπὸ ψυχροῦ πηγνυμένων, λέγει μᾶλλον
ταῦτα περὶ τῶν ὑπὸ θερμοῦ ξηροῦ πηγνυμένων· τούτων δέ φησι τὰ μὲν ἄλυτα,
πάντη παντὸς γίνεσθαι· τὰ δὲ λυτὰ ὑγρῷ· ὡς κέραμον μὲν καὶ λίθων γένη τινά.
οἳ γίνονται συγκαφθείσης τῆς γῆς, ἄλυτα· λέγει καὶ τὰς μυλίας λίθους τοιούτους
εἶναι· ἔπειτα δὲ πρὸς ὀλίγον τὰς μύλας ἀπὸ πυρὸς τήκεσθαι. ἴσως οὖν τὰς μυλί-
ας λίθους· ἄλλας ἢ ἄλλο τι τὰς μύλας ἐν ἐκείνοις λέγων· τὸ μὲν νίτρον καὶ τοὺς ἅλας
αὐτὰ ὑγρῷ ψυχρῷ· τοιοῦτον δὲ τὸ ὕδωρ· διὸ ὑπὸ ὕδατος [illegible] ταῦτα τήκεται.
ὕδατος δὲ ὅση ἅπαξ πρὸς ὀλίγον· οἶνον· οὖρον· ὀρρόν· ἃ καὶ δεῖν καὶ τὸ ὄξος ἐν τούτοις
ὑπὸ δὲ ἐλαίου ταῦτα οὐ τήκεται· ὅτι τὰ θερμῷ ξηρῷ ὑφ' οὗ ἐπάγη, ἐναντίον
τὸ ψυχρὸν ὑγρόν· ὃ λύει κοινῇ τῶν ἐναντίως παγέντων. τὸ δ' ἔλαιον οὐ ψυχρόν· ἀλ-
λὰ καὶ ἡ ὑγρότης αὐτοῦ, οὐ τμητική· ἀλλὰ μᾶλλον γλισχρότης. τῶν δὲ μικτῶν, ἐξ ὕ-
δατός τε καὶ γῆς· ὅσα μὲν ὕδατος πλέον ἢ γῆς ἔχει· ταῦτα μόνον παχύνεσθαι ὑπὸ
πυρός· οὐ καθόλου δὲ καὶ πήγνυται ὡς τὸ γάλα. ὅσα δὲ γῆς πλέον ἔχει ἢ ὕδατος, ταῦτα
πήγνυται· διὸ καὶ τὸ νίτρον, καὶ οἱ ἅλες μᾶλλόν εἰσι γῆς· πλέον γὰρ ταύτης ἔχουσι·
διὸ καὶ πήγνυται ὑπὸ πυρός· ὁμοίως καὶ ὁ κέραμος καὶ λίθοι οἳ ὑπὸ πυρὸς ὡς
ἔπειτα τῆς γῆς συγκαφθείσης γίνονται. ἀπορρεῖ δὲ ἔχειν φησὶ τὴν τοῦ ἐλαίου
φύσιν· πρότερον ὕδατος ἢ γῆς ἔχει πλέον· εἰ μὲν γὰρ ὕδατος εἶχε πλέον ἢ γῆς,
ἔδει αὐτὸ ὑπὸ ψυχροῦ πήγνυσθαι· εἰ δὲ γῆς, ὑπὸ θερμοῦ· νῦν δὲ ὑπ' οὐδετέρου
μὲν πήγνυται· παχύνεται δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ. αἴτιον δέ
φησι τοῦ τοῦτο εἶναι, τὸ ἀφρῶδες εἶναι τὸ ἔλαιον πλῆρες· τοῦ δὲ ἀφρὸν αὐτῷ πλήρες εἶναι σημ-
μεῖον ἔχρητο τὸ ἐπιπολάζειν αὐτὸ τῷ ὕδατι, αἴτιος γὰρ αὐτῷ τούτου ὁ ἀήρ.
ἐπιπολάζει καὶ ὡσὰν τῷ ὕδατι· καὶ ἀέρα φερόμενος, ἀνεῖχεν ἀπολαφθεὶς ποτὲ
ἐν τῷ ὕδατι, ὅτε δὲ ὁ ἀὴρ ὁ ἐν τῷ ἐλαίῳ αἴτιος αὐτῷ τοῦ ὑφ' ἑκατέρου καὶ τοῦ ψυχροῦ
τε καὶ τοῦ θερμοῦ παχύνεσθαι, ἐφεξῆς λέγει. τὸ μὲν γὰρ ψυχρὸν τὸ πνεῦμα καὶ τὸν ἀέρα
ψύχον καὶ εἰς ὕδωρ μεταβάλλον παχύνει· ὥστε καὶ ἐν τῷ ἐλαίῳ ἀὴρ ἐν τῇ ψύξει συνι-
στάμενος καὶ παχυνόμενος, καὶ εἰς ὕδωρ μεταβάλλων, αἴτιος καὶ τῷ ἐλαίῳ τοῦ
παχύνεσθαι· ἀεὶ γὰρ ὅταν μιχθῇ ὕδωρ καὶ ἔλαιον, ἀμφοτέρων γίνεται τὸ μίγμα
παχύτερον καὶ τοῦ ὕδατος, καὶ τοῦ ἀμιγοῦς ὕδατος ἐλαίου· οὐ πάντως δὲ ἢ τέως ἐξυ-
δατοῦσθαι τὸν ἐν τῷ ἐλαίῳ ἀέρα ὑπὸ τοῦ ψύχους· ἀλλὰ τὸ μέρος ἀπ' αὐτοῦ· ἀεὶ γὰρ πᾶσ

οὐκ ἐᾷ ἀτμίζεσθαι ἀπολειπόμενον αὐτοῦ τὸ ἔλαιον· διὰ τὸ ἐν ἐλαίῳ τὸ εἶναι ἐν τῷ πλήρει ἀέρος εἶναι. παχύνεται δὲ ὑπὸ τοῦ πυρός· ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ χρόνου παχύνεσθαι αὐτὸ καὶ λευκαίνεσθαι λέγει· λευκαίνεσθαι μὲν ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ· ἐξατμίζοντος ὅσον ἐν αὐτῷ ὕδωρ ἐν αὐτῷ· οὗ ἡ μίξις μελάντερον αὐτὸ τὸ χρῶμα ποιεῖ· οὗ ἐξατμιζομένου ἅμα καὶ παχύνεται τὸ ἔλαιον· καὶ τὸ μὲν πῦρ, οὕτως αὐτῷ καὶ τοῦ παχύνεσθαι καὶ λευκαίνεσθαι αἴτιον· ὁ δὲ χρόνος τοῦ παχύνεσθαι αὐτὸ αἴτιος γίνεται· οὐκέτι δὲ καὶ τοῦ λευκαίνεσθαι. μεταγινομένου γὰρ τοῦ ἐν τῷ ἐλαίῳ τε ἀέρος καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ θερμοῦ ψυχομένου, ὁ ἀὴρ εἰς ὕδωρ μεταβάλλων, παχύτερον τὸ ἔλαιον ποιεῖ: +

μφοτέρως μὲν οὖν τὸ αὐτὸ γίνεται πάθος: +

μφοτέρως, ἤγουν ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ ὑπὸ τοῦ χρόνου· καὶ ἀμφοτέρως καὶ ὑπὸ τοῦ ἐξατμίζεσθαι τὸ ὕδωρ, καὶ ὑπὸ τοῦ μεταβάλλειν τὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἀέρα εἰς ὕδωρ. ὑπὸ ἀμφοτέρων γὰρ τούτων, τὸ αὐτὸ γίνεται πάθος ἐν τῷ ἐλαίῳ· τὸ παχύνεσθαι αὐτὸ καὶ διὰ τὸ αὐτό, διὰ γὰρ τὸ ὕδωρ. ἀλλ' οὐχ ὡσαύτως· ἀλλ' ὅπου μὲν διὰ τὸ ἐξατμίζεσθαι αὐτό· ὅπου δὲ διὰ τὸ γίνεσθαι. δύναται τὸ ἀμφοτέρως, καὶ διὰ τὸ αὐτὸ εἰρῆσθαι· καὶ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ χρόνου· ὑπὸ γὰρ ἀμφοτέρων παχύνεται τὸ ἔλαιον τῷ γίνεσθαι ἐν αὐτῷ ὕδωρ ἐκ τῆς τοῦ ἀέρος μεταβολῆς· ἀλλὰ τοῦ μὲν ψυχροῦ ψύχοντος αὐτὸν αὐτόθεν· τοῦ δὲ χρόνου καταμαραίνοντος τὸ ἐν αὐτῷ θερμόν. παχύνεται μὲν οὖν ὑπ' ἀμφοτέρων· οὐ ξηραίνεται δὲ ὑπ' οὐδετέρου· ὅτι οὔτε ὁ ἀήρ· οὔτε τὰ γλίσχρα τῶν ὑγρῶν, οὔτε ὑπὸ ἡλίου· οὔτε ὑπὸ ψύχους ξηραίνεται· ἥ τε γὰρ γλισχρότης, κωλυτικὸν ξηρότητος· ὅ τε ἀὴρ οὐκ ἔστι τῶν ξηραινομένων. ἀλλ' ὡς εἶπεν ὕδωρ καὶ ὅσα ὕδατος εἴδη· ταῦτα γὰρ καὶ ἐξατμιζόμενα ξηραίνεται· ἢ πηγνύμενα. ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐν τῷ ἐλαίῳ ὕδωρ ἐξατμίζεται ὑπὸ τοῦ πυρός· οὐδὲ ξηραίνεται· ὅτι τὸ μὲν ὑπὸ πυρὸς ξηραινόμενον ὕδωρ, τῷ ἀτμίζειν ἢ μεταβάλλειν εἰς ἀέρα, ξηραίνεται. τὸ δ' ἐν τῷ ἐλαίῳ ὕδωρ οὐκ ἀτμίζει οὐδ' ἐξατμίζεται διὰ τὴν τοῦ ἐλαίου γλισχρότητα. ὅσα δέ φησι κοινὰ γῆς καὶ ὕδατος μέμικται· ταῦτα δεῖ προσνέμειν ἐκείνοις, ὧν πλεῖον ἔχει· ὕδατι μὲν οἷς τὸ πλεῖον· γῇ δέ, τὰ γῆς πλέον ἔχοντα. λέγει δὲ καὶ οἶνον τε πήγνυσθαι καὶ ἕψεσθαι· τουτέστι παχύνεσθαι, τῶν τὸ ὑγρόν. διὸ ἐξῆς διὰ τούτων λέγει καὶ οἶνον πλεῖον γῆς ἔχειν ἢ ὕδατος. τὸν γὰρ πηγνύμενον καὶ τὸν ἑψόμενον οἶνον ὕδατος εἶδος εἶναι· ἢ οὐ τὸ ἁπλῶς πήγνυσθαι σημεῖόν ἐστι τοῦ γῆς πλεῖον ἔχειν ὕδατος ἀλλὰ τὸ ὑπὸ πυρὸς πήγνυσθαι· ἐπεὶ ὑπὸ ψυχροῦ καὶ τὸ ὕδωρ πήγνυται.

+

οὕτως δὲ καὶ ὁ ὀπτώμενος οἶνος πήγνυται ὑπὸ ψυχροῦ· τὸ δὲ γλεῦκος ἑψόμενον πα-
χύνεται τοῦ ὕδατος μὲν παχυνομένου. ὅτι μὲν δέ πως καθαρὸς καὶ ἀποκεκριμένος
οἶνος ἐστὶν, ἀλλ' ἔτι καὶ ἄπεπτος. ἀπὸ πάντων δὲ λέγει τῶν τοιούτων ξηραινομένων τὸ
ὕδωρ ἀπέρχεσθαι· τῶν τοιούτων τῶν μεμιγμένων ἐξ ὕδατός τε καὶ γῆς, πλέον τῆς
ἐχόντων· ἀλλ' ὑπὸ θερμοῦ ξηραίνεται· ξηραινομένων γὰρ τούτων, τὸ ὕδωρ ἀπέρχεται.
ἡ γὰρ ἀτμὶς ἡ ἀναφερομένη ξηραινομένων αὐτῶν ὕδωρ ἐστίν· οὗ σημεῖον παρατίθεται,
τὸ εἰς ὕδωρ αὐτὴν ἀθροισθεῖσαν συνίστασθαι, ἤτοι ἐπὶ τοῖς τῶν χαλκείων πώμασι τι
ἀθροιζομένη, ὕδωρ ἐστίν· ὅτι εἰ δὴ τῶν ἐξατμιζομένων ὑπὸ πυρὸς ὑπολεί-
πεταί τι· μὴ καὶ τὸ ἐξατμίζεσθαι δυνάμενον τοῦτο ἢ γῆ τι τεὸν εἶναι. εἰ γὰρ τὰ
ὕδατι, ὅταν καὶ καθ' αὑτὸ ὂν ἐξατμίζηται καὶ ξηραίνηται, οὐδὲν ὑπολείπεται
ὃ μὴ δύναται ἐξατμισθῆναι. ἐν οἷς δὲ φησὶ τῶν μεμιγμένων ἐκ γῆς τε καὶ ὕδατος
τὰ ὑπὸ ψυχροῦ πήγνυσθαι παχυνόμενά τε καὶ ξηραινόμενα. τὸ γὰρ ψυχρὸν
οὐ μόνον πηγνύει καὶ ξηραίνει, ἀλλὰ καὶ παχύνει· πηγνύει μὲν καὶ ξηραίνει τὸ ὕδωρ.
τὸ γὰρ πηγνύμενον ξηραίνεται καὶ αὐτό· ἐπεὶ γὰρ ὑπὸ τοῦ ξηραίνεσθαι καὶ τὸ
πήγνυσθαι εἶναι. παχύνει δὲ ὃ ἔλεγον τὸν ἀέρα, τῷ ψυχεῖν εἰς ὕδωρ μεταβάλ-
λον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα παχύνει ἐν τῇ εἰς ὕδωρ μεταβολῇ· καὶ τῇ τῶν νε-
φῶν συστάσει. ἐπεὶ δὲ ξηραίνει μὲν ὕδωρ, διὰ τοῦτο ἐπήνεγκε τὸ, ἡ δὲ πῆξις
εἴρηται ξηρασία τις οὖσα. οὕτως γὰρ τὸ ψυχρὸν ξηραίνει τὸ ὕδωρ τῇ πήξει. ἐπεὶ
δὲ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ τὰ μὲν, πήγνυσθαί τε καὶ ξηραίνεσθαι· τὰ δὲ, παχύνεσθαι
λέγει. ὅσα μὴ παχύνεται ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ ἀλλὰ πήγνυται, ὑδατώδη ἐστίν· ὡς οἶνος·
οὖρον· ὄξος· κονία· ὀρός. ὅσα δὲ παχύνεται ὑπὸ ψυχροῦ ἀλλὰ μὴ ὑπὸ
πυρὸς τῷ ἀτμίζειν ὡς τὸ γάλα παχύνεται. ὅσα δὲ μὴ οὕτως, τὰ μὲν, γῆς μᾶλλον
φησὶν εἶναι. τὰ δὲ, κοινὰ ὕδατός τε καὶ ἀέρος· μέλι μὲν γῆς μᾶλλον· καὶ παχύνεται
ὑπὸ ψυχροῦ τὸ μέλι· οὐ μόνον πήγνυται· ἔλαιον δὲ ἀέρος, δηλονότι καὶ ὕδατος.
τοῦτο γὰρ προσθεῖναι παρέλιπεν. λέγει δὲ καὶ τὸ γάλα καὶ τὸ αἷμα, εἶναι μὲν ἐξ ἀ-
μφοῖν, ὕδατός τε καὶ γῆς· μᾶλλον δὲ καὶ τὰ πλεῖστα γῆς, ἢ τὸ πλεῖστον αἷμα· καὶ
τὸ πλεῖστον γάλα. δύναται γὰρ καὶ ὑδαρές τι αἷμα ἢ γάλα γενέσθαι· ὃ πλέον
ἂν ὕδατος ἔχοι. καὶ τὰ ὑγρὰ δὲ ἐξ ὧν οἱ ἅλες· καὶ τὸ νίτρον πήγνυται, γῆς πλέον
ἔχειν φησί. ὁμοίως γὰρ τούτοις ἔχειν λέγει καὶ τὸ αἷμα καὶ τὸ γάλα. καὶ γὰρ ἐξ ἐκείνων
στερεά τινα γίνεται· οἷον ὀστᾶ· νεῦρα· σάρκες. ὡς καὶ ἐκ τούτων ἅλες· καὶ νίτρον.

καὶ λίθους δέ φησι τινὰς ἐξ ὑγροῦ τινος συνισταμένους γίνεσθαι· ὡς πρὸ ὀλίγου εἴπομεν,
τοιαῦτα δέ ἐστι τὰ τῶν ὑδάτων αὐτῇ ῥύσει πώρους τινὰς ἢ λίθους ἐπιγεννῶντα τοῦ ὕ-
δατος. ἀναλύει καὶ αὐτὰ γῆς ἔχοντα πλέον. ὅτι δὲ ὁ μὲν ὀρρὸς ὕδωρ ἐστί. τὸ δὲ γάλα γῆς
ἔχει πλέον, ἐδείξεν ἀπὸ τοῦ τὸν ὀρρὸν ἑψομένου τοῦ γάλακτος, ἅμα μὲν ἅμα καὶ χωρισμὸς
αὐτοῦ ἀνικμοῦσθαι. ὅπερ πάσχει τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ γεῶδες συνίστασθαι τε καὶ παχύνεσθαι καὶ
πήγνυσθαι. οὕτως γὰρ οἱ τυροὶ ἐκ τοῦ γάλακτος πήγνυνται. ὅτι δὲ ἔχει γῆς τὸ γάλα
συνίστασθαι φησὶν αὐτό, καὶ ὑπὸ τοῦ ὀποῦ, καὶ ἀψίσεως τινὸς μνημονεύει γινομένης
ὑπὸ τῶν ἰατρῶν. ἐν ᾗ φησι τῷ γάλακτι προσμιγνῦντες ὀπὸν, χωρίζουσι τὸν
ὀρρὸν καὶ τὸν τυρὸν ἀπ' ἀλλήλων. ὁ δὲ χωρισθεὶς ὀρρὸς, οὐκέτι παχύνεται. ὡς ὑ-
δατώδης ὤν. ἀλλὰ καὶ ἀνικμοῦται. ἂν ἑψηθῇ ὡς τὸ ὕδωρ. ἐπεὶ δὲ πρὸ ὀλίγου τὰ πολλὰ
τὰ ἐν τῷ γάλακτι καὶ ἐν τῷ αἵματι γῆς πλεῖον ἢ ὕδατος ἔχειν. λέγει νῦν περὶ τοῦ
γάλακτος. ὅτι τὸ μὴ ἔχον τυρὸν ἢ ὀλίγον, ὑδατῶδες μᾶλλον ἐστὶ καὶ ἄβροφον. δεί-
κνυσι δὲ καὶ τὸ αἷμα γῆς πλέον ἔχον διὰ τοῦ πήγνυσθαι αὐτὸ τῷ ξηραίνεσθαι, ὃ γίνε-
ται θερμότητι θερμῆς αὐτὰ ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ χωριζομένης καὶ ἀποχωρούσης.
τε συνεξατμιζούσης καὶ τὴν ὑγρότητα τῶν ἐν τῷ αἵματι. τὸ δὲ μὴ πηγνύμενον μηδὲ
ξηραινόμενον αἷμα, ὁποῖόν ἐστι καὶ τὸ τῆς ἐλάφου, ὑδατῶδες φησὶ μᾶλλον εἶναι
τε ψυχρόν. τοῦ δὲ ὑδατῶδες μᾶλλον εἶναι τὸ τοιοῦτον αἷμα σημεῖον ἐποιήσατο· τὸ μὴ
δεῖ ἶνας ἔχειν αὐτό. αὗται γὰρ τῆς γῆς καὶ στερεαί. ἤγουν ἐκ τοῦ ἔχοντος τοῦ αἵματος ἶνας
τε πηγνυμένου. ἂν ἶνας ἐξαιρεθῶσιν, οὐκέτι πήγνυται. οὐδὲ ξηραίνεται τὸ
καταλειπόμενον ὕδωρ. λοιπὸν ὡς καὶ τοῦ γάλακτος ὅταν ὁ τυρὸς χωρισθῇ.
ὁ γὰρ ὀρρὸς ὕδωρ. σημεῖον δέ φησι τοῦ ὑδατῶδες εἶναι τὸ μὴ πηγνύμενόν τε καὶ συνι-
στάμενον αἷμα, τὸ μηδὲ τὸ νοσῶδες πήγνυσθαι. τὰ ἰχωροειδῆ αἵματα καὶ διεφ-
θαρμένῳ καὶ διερρυηκότι αἵματι. ἐπειδὴ δὲ τὸ νοσῶδες αἷμα ἰχωροειδὲς
ὂν τὸ μὴ πήγνυσθαι. τὸν δὲ ἰχῶρα φησὶν εἶναι, φλέγμα τε καὶ ὕδωρ. τοιοῦτον δὲ γίνε-
ται αἷμα διὰ τὸ μὴ πεπέφθαι, μηδὲ κεκρατῆσθαι ὑπὸ τῆς φύσεως τῆς πεσσού-σης
σης. τούτοις ἀποδίδωσι τὰ αἴτια τοῦ τῶν πεπηγότων, τὰ μὲν λυτὰ εἶναι ὡς τὸ
νίτρον καὶ τοὺς ἅλας. τὰ δὲ ἄλυτα. ὡς τὸν κέραμον. καὶ τῶν ἀλύτων, τὰ μὲν μαλακτὰ
εἶναι, ὡς τὸ κέρας, καὶ τὰ ἀμάλακτα ὡς τὸν κέραμον καὶ τὸν λίθον. καὶ λέγει ὅτι ἐπὶ
ἑκάστου τῶν λυομένων, ὑπὸ τοῦ ἐναντίου τῷ πήξαντι λύεται. ὃ μὲν γὰρ τὸ
ψυχρὸν πήγνυσι, τοῦτο λύει τὸ θερμόν. ὃ δὲ τὸ θερμόν, τοῦτο ὑπὸ ψυχροῦ
λύεται.

αὐτῆς πήξεως ἄττα· ἀμφότερα καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ θερμόν· ταῦτα καὶ εὐλόγως μάλιστ' ἄλυτα· οὐκ ἔχοντα ἐναντίαν δύναμιν τῶν λυόντων αὐτά· ᾗ πέπηγε· ὑπὸ ἀμφοτέρων δὲ πήγνυται, ὅσα προθερμανθέντα τῷ ψυχρῷ πήγνυται· συμβαίνει γὰρ ὑπὸ τούτων, ὅταν τὸ θερμὸν ἐξικμάσῃ τὸ ὑγρόν, ψυχόμενον συνθλίβεσθαι πάλιν καὶ πυκνοῦσθαι οὕτως, ὥστε μηδὲ ὑγρῷ ἔτι δίοδον ἐνδιδόναι· διὸ οὔτε ὑπὸ θερμοῦ τὰ τοιαῦτα λύεται· τὰ γὰρ ὑπὸ ψυχροῦ πηγνύμενα μόνου, λύει τὸ θερμόν· οὔτε ὑπὸ ὕδατος· τὰ γὰρ ὑπὸ ψυχροῦ πηγνύμενα οὐ λύεται ὑπὸ ὕδατος· ὑπὸ γὰρ ὕδατος λύεται ταῦτα ὡς προείρηται· ὅσα ὑπὸ ξηροῦ θερμοῦ πήγνυται· ὁ δή γε σίδηρος πρῶτον ὑπὸ τοῦ θερμοῦ τακείς, ὑπὸ ψυχροῦ πήγνυται, ὥστε πρὸς τὴν πῆξιν ἀμφοτέρων αὐτῷ δεῖ. διὸ οὐκ ἔστι λυτός, ἂν μὴ ὑπὸ ὑπερβάλλοντος θερμοῦ ὡς ἤδη προείπομεν· ἢ λέγει τὸν σίδηρον μὲν ὑπὸ θερμοῦ πεπηγέναι· ὑγρότερος γὰρ ὑπὸ τοῦ πυρὸς τηκόμενος γίνεται· πήγνυται δὲ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ, ὥστε ὑπὸ ψυχροῦ μόνου πήγνυται, εἰκότως ὑπὸ θερμοῦ λύεται. λέγει δὲ καὶ περὶ τῶν ξύλ(ων). ὅτι ἐστὶ μὲν τὰ ἐκ γῆς καὶ ἀέρος· διὸ καυστὰ φησὶν εἶναι, οὐ τηκτά· οὐδὲ μαλακτά· τὰ γὰρ ὕδατος ἔχοντα, τοιαῦτα· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐπιπλεῖν αὐτὰ τῷ ὕδατι φησί· πλὴν τῆς ἐβένου τῆς μελαίνης· ταύτην γὰρ τὸ πλεῖστον γῆς ἔχειν· τὰ δὲ ἄλλα διὰ πεπνευμῶσθαι ἐξ αὐτῆς τῶν ἄλλων, πλέον ἀέρος ἢ γῆς ἐχόντων· τὸν δὲ κέραμον, γῆς μόνον ἔχειν λέγει· τοῦτ' ἔστιν ἄτηκτον εἶναι· ἡ γὰρ ἢ μηδ' ὅλως ἔχουσα ὑγρὸν ἐν αὐτῇ, ἢ ὀλίγον ἄτηκτος· τοιοῦτος δὲ ὁ κέραμος, διὰ τὸ ξηραινόμενος ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τὸ ὀλίγον οὕτως παγῆναι· τῷ γὰρ καὶ τὸ ὀλίγον καὶ μὴ ἀθρόαν τὴν πῆξιν αὐτοῦ γίνεσθαι ἐξατμιζόμενον τὸ ὕδωρ· καὶ ὥσπερ [illegible] μεταβάλλον χωρίζεσθαι· διὸ οὔτε ὕδωρ εἰς αὐτὸν παραδέχεται· ὡς ὑπ' αὐτοῦ λύεσθαι διὰ τὸ εἶναι πυκνότερος· δι' οὗ γὰρ ἀὴρ ἐξεκρίθη, οὐκ ἔστι πάροδος ὕδατι· λεπτότερος γὰρ ὁ ἀὴρ τοῦ πυρός· καὶ διὰ τοῦτο μὲν οὐ λύεται ὑπὸ ὕδατος· ὑπὸ δὲ πυρὸς οὐ λύεται· τῷ τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τούτου παγῆναι: +

τίνων μὲν οὖν ἐστι πῆξις καὶ τῆξις· καὶ διὰ πόσα καὶ ἐν πόσοις ἐστὶν, εἴρηται: + c c

ποιεῖ μνήσιν πάλιν ἡμᾶς τῶν εἰρημένων· ὁρισμὸν μὲν οὖν οὔτε πήξεως, οὔτε τήξεως ἀποδέδωκεν· ἐκ μέντοι τῶν εἰρημένων ὑπ' αὐτοῦ, ἔστιν ὁρίσασθαι ἑκάτερον αὐτῶν· πῆξις μὲν γὰρ ἂν εἴη σύστασις ὕδατος ἢ γῆς καὶ ὕδατος πηγνυμένη ὑπὸ ψυχροῦ ἢ ὑπὸ θερμοῦ καὶ ξηροῦ· τῆξις δὲ λύσις τοῦ πεπηγότος·

γινομένη ὑπὸ τούτων πῆξις καὶ ἐναντίου· διὰ τὸ θερμὸν καὶ ἐν πόσοις ἐστίν. εἴρηται γὰρ ὅτι ἢ διὰ τὸ ψυχρὸν ἢ διὰ τὸ θερμὸν καὶ ξηρὸν ἡ πῆξις τε καὶ ἡ τῆξις γίνεται. καὶ ὅτι ἐν οἷς ὕδατος ἢ ἐν τοῖς πλείοσιν ἐξ ὕδατός τε καὶ γῆς. καὶ γὰρ ἐν τούτοις ἡ πῆξις. ἀναδέφησιν αὐτῶν εἰρημένων φανερὸν ὅτι ὁ καὶ σύστασις τῶν σωμάτων γίνεται ὑπὸ θερμοῦ τε καὶ ψυχροῦ. ταῦτα γὰρ ὡς προείρηται, ἢ ξηραίνονται ἢ παχύνονται. τὸ ἐπιτυγχάνει ταῦτα ζεται τὴν σύστασιν τῶν σωμάτων. διὰ δὲ τὸ σαφῆ εἶναι τὰ ποιητικὰ τῆς συστάσεως αὐτῶν ἐν πᾶσι τοῖς κοινοῖς τε καὶ σύστασιν ἔχουσιν τουτέστιν ὡρισμένοις θερμότης ἐστί. ποτὲ δὲ καὶ ψυχρότης καθὸ ἐκλείπει ἐν αὐτοῖς θερμόν· διὸ καὶ γὰρ ἡ ψυχρότης κατὰ ἐνδείαν τοῦ θερμοῦ γίνεσθαι ἐν τοῖς σώμασι. φθορᾶς οὖν τὸ ποιητικόν. ἐπεὶ τοίνυν ἐν τοῖς ὡρισμένοις σώμασι τὸ μὲν θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐνυπάρχει διὰ τὸ ταῦτα εἶναι τὰ ποιητικὰ ἐν αὐτοῖς. ὑγρὸν δὲ ὡς καὶ ξηρὸν διὰ τὸ ταῦτα εἶναι τὰ πάσχοντα. τὰ μὲν κοινὰ σώματα τὰ ὡρισμένα, κατέχουσιν πάντων. ἀλλὰ μὲν ἐξ ὕδατος καὶ γῆς, τὰ ὁμοιομερῆ φησι συνίσταται σώματα καὶ ἐν ζῴοις καὶ ἐν φυτοῖς. ἔστι δὲ τοιαῦτα. ὀστοῦν. νεῦρον. σάρξ. ξύλον. φλοιός. οὐχ ὡς ἐκ μόνων δὲ τούτων συνεστώτων τῶν ὁμοιομερῶν. ἀλλ' ὡς τὸ πλεῖστον ἐκ τούτων ἐχόντων. λέγεται δὲ καὶ μεταλλευόμενα ἐκ τούτων συνεστάναι. ἔστι δὲ ταῦτα. χαλκός. σίδηρος. χρυσός. ἄργυρος. μόλυβδος. κασσίτηρος. καὶ ἄλλα τοιαῦτα. τούτοις γὰρ ἡ σύστασις ἐξ ὕδατός τε καὶ γῆς γίνεται ἅμα, καὶ ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως τῆς ἑκατέρου. λέγω ἑκατέρου ἀναθυμίασιν, τήν τε ἀπὸ τοῦ ὕδατος. ἥτις ἐστὶν ἡ ἀτμιδώδης, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς γῆς, ἥτις ἐστὶν ἡ ξηρά τε καὶ καπνώδης. ἐκ γὰρ τῆς διπλῆς ταύτης ἀναθυμιάσεως οὔσης ἀπὸ ἑκατέρου ἐκείνων ἐγκατακλειομένης ἐν τῇ γῇ. καὶ πεπυρωμένης γίνεται τά τε μεταλλευτὰ καὶ ὀρυκτά. τὰ μὲν ὀρυκτὰ ἐκ τῆς τὸ ξηρὸν πλέον ἐχούσης ἀναθυμιάσεως. τὰ δὲ μεταλλευτὰ, ἐκ τῆς τὸ ὑγρόν. εἴρηκε δὲ περὶ τούτων ἐπὶ τέλει τοῦ γ' τῶν μετεωρολογικῶν. ταῦτα δέ φησι τὰ συνεστάμενα ἐκ τῶν προειρημένων, τοῖς τε ἰδίοις τῶν αἰσθήσεων διαφέρει ἀλλήλων. ἃ πέφυκε ποιητικά. καὶ τῷ παθητικὰ εἶναι. οἷς γὰρ διαλέγεται τὰς αἰσθήσεις τὰς ἀγαθάς, διαφορὰς αὐτοῖς. ἔστι δὲ ταῦτα. χρώματα. χυμοί. εὐωδίαι. δυσωδίαι. ψόφων διαφοραί. τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν. ψοφητικά. τὰ δ' ἧττον. ἔτι τε καὶ ἀπλείας ἀγαθὰς, τοῖς τε ἄλλοις διαφέρει ἀλλήλων οὐ ποιητικοῖς. καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις φησὶν οἰκείοις πάθεσι.

+

ταῦτα

καὶ ταῦτα γὰρ μᾶλλον εἰδοποιεῖται. ταῦτα δ' ἐστίν, ἀφ' ὧν λέγεται, ἢ διὰ τὸ πάσχειν αὐτὰ δύ-
νασθαι. λέγεται γὰρ τὰ μὲν πηκτά, ὅτι τοῦτο τὸ πάθος οἷά τε πάσχειν ἐστί· τὰ δὲ τηκτά·
πάλιν ταῦτα ὁμοίως καὶ καμπτὰ καὶ τὰ τοιαῦτα. τὰ γὰρ σώματα τὰ προειρη-
μένα, τουτέστι τὰ ὁμοιομερῆ, κατὰ ταῦτα τὰ πάθη διαφέρει ἀλλήλων μάλιστα·
πάθη καὶ γάρ, ὥσπερ καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρόν· ὥσπερ αὐτὰ δυνάμεις παθητικαί.
οὕτως καὶ τὰ ἐκ τούτων συνεστῶτα σώματα, ἅπερ ἐστὶ τὰ ὁμοιομερῆ. ταῦτα γὰρ συνέ-
στηκεν ἐξ ὕδατος καὶ γῆς· ὧν τὸ μὲν ὕδωρ ὑγρόν· ἡ δὲ γῆ ξηρόν· καὶ ἔστι φυσικὰ ταῦ-
τα τὰ σώματα, καὶ πρῶτα τῶν συνθέτων. ἐκ γὰρ τῶν ὁμοιομερῶν συντίθεται
τὰ ἀνομοιομερῆ. μέλλων δὲ λέγειν περὶ τῶν παθῶν καθ' ἃ εἰδοποιεῖται τὰ σώ-
ματα τῶν ὁμοιομερῶν σωμάτων, καὶ τῶν καθ' αὐτὰ εἰδοποιουμένων, πρῶτον ἐκτί-
θεται ἵνα ἐστὶ καὶ πόσα ταῦτα κατ' ἀριθμὸν τὰ εἰδοποιοῦντα. δύναμις ἢ ἀδυνα-
μία τοῦ πάσχειν τοῦτο. καθ' ἃ πάθη τῶν συνθέτων τε καὶ ὁμοιομερῶν σωμά-
των πρὸς ἄλληλα διαφοραί, ἐκτιθέμενος δὲ ὀκτωκαίδεκα ἀντιθέσεις, αἷς τὰ
πλεῖστα τῶν σωμάτων διαφέρειν φησὶν ἀλλήλων, ἑξῆς περὶ ἑκάστου τῶν ἐν ταῖς
ἐκκειμέναις ἀντιθέσεσι λέγει τί ἐστι καὶ δύναμιν ἔχει. καὶ ἐπεὶ πρῶτον ἦν τῶν
ἀντιθέσεων, πηκτόν, ἄπηκτον· τηκτόν, ἄτηκτον· φαίνεται δὲ περὶ αὐτῶν ἤδη πεποι-
ῆσθαι λόγον. ἀρκεῖσθαι μέν φησιν ἤδη περὶ αὐτῶν, καθόλου τε καὶ κοινῶς, οὐ μὴν ἀλλὰ
τε νῦν ἐπαναλαβών· ἐρεῖ φησὶ περὶ αὐτῶν καὶ λέγει. τῶν γὰρ πηγνυμένων σωμάτων ×
τὰ μὲν ὑπὸ θερμοῦ πήγνυται, τὰ δέ, ὑπὸ ψυχροῦ. ὡς προείρηται, τὰ μὲν ὑπὸ τοῦ
θερμοῦ, τῷ ξηραίνεσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὸ ἐν αὐτοῖς ὑγρόν, καὶ ἐξατμίζεσθαι. οὕτως
γε τὸ νίτρον καὶ οἱ ἅλες πήγνυνται. ὑπὸ δὲ τοῦ ψυχροῦ, τὸ ἐκθλίβεσθαι τὸ ἐν τοῖς
πηγνυμένοις θερμόν· οὕτως ἐκ τοῦ ὕδατος ὁ κρύσταλλος πηγνυμένου γίνεται. τὸ γὰρ
θερμὸν τὸ ἐν αὐτῷ ἐπικρατούμενον ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ ἐκκρίνεσθαι. ὥστε τῶν πη-
γνυμένων τὰ μέν, ὑγροῦ ἀπουσίᾳ. τὰ δέ, θερμοῦ, πήγνυται. τῇ τούτου παρουσίᾳ λύεται.
οἱ ἅλες μέν, καὶ νίτρον, ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ λύονται· ὅσα γὰρ τῇ τοῦ ὑγροῦ ἀπουσίᾳ πήγνυται,
ταῦτα λύεται τῇ καὶ τοῦ ὑγροῦ· ἂν μὴ οὕτως πῆγμα συνεσταθῇ τε καὶ πυκνωθῇ ὥστε μὴ
δέχεσθαι διὰ τῶν πόρων ὕδωρ. ὡς στενοτέρους εἶναι αὐτοὺς τοῦ τοῦ ὕδατος ὄγκου. διὰ
τοῦτο γάρ, ὡς εἶπε, περὶ ὀλίγου οὐδὲ ὁ κέραμος ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ τήκεται· ἔδει μὲν γὰρ
αὐτὸν ὑπὸ ὕδατος λύεσθαι, πήγνυται γὰρ ὑπὸ πυρός· οὐ λύεται δὲ ὑπ' αὐτοῦ
διὰ τὴν πυκνότητα. καὶ ὁ λίθος γὰρ ξηραινόμενος ὑπὸ τοῦ θερμοῦ τῷ ἐκκριθῆναι τοῦ

ὑγρὰ ὄντα εἰς ἀέρα μεταβάλλοντος ποιεῖται· διὸ οὐδὲ ὁ ἀὴρ πόρους ἐξεληλυθέναι-
πότερος ὤν· διὰ τούτων ἡ ἀναθυμίασις λιγνύς· ἐλαίου δὲ καὶ τῶν ἐλαιωδῶν τού-
τεστι τῶν λιπαρῶν κνίσσα· ἀεὶ γὰρ ἔλαιον ἔχει φησί καὶ γεάθαι καὶ θαῦμα· ὅτι ὀλίγον ἐν
αὐτοῖς ἔχει ξηροῦ· ἢ διὰ μεταβάσεως καὶ μεταβολῆς εἰς τὸ πῦρ, διὰ τὸ ξηροῦ· τὸ γὰρ
θερμὸν γενόμενον, ἐκπυροῦται· καὶ τὸ δὲ ἄλλου φησί, τὸ ἔχει στακτὸν γέ ἐστι· δηλονό-
τι τῶν τοιούτων· τό, τε ἔλαιον καὶ τὸ λιπαρόν, μὴ γίνεσθαι τε καὶ τὸ συναμφότερον· τὸ γὰρ
ξηρὸν μετὰ τοῦ λιπαροῦ μιχθέν, πον γίνεται· δηλονότι ὅτι μετὰ τοῦ ἄλλου ἀπὸ
τῶν ξηρῶν γένος· λέγει δὲ καὶ τὰ μὲν ἐνθυμιώμενα τῶν ὑγρῶν, ὑγρότερα μᾶλλον εἶναι.
τὰ δὲ ἐξατμιζόμενα καὶ ἀναθυμιώμενα, ξηρά τε καὶ γῆς· εἰπὼν δὲ περὶ πασῶν τῶν
αἰσθητῶν τῶν καὶ τὰς δυνάμεις ἢ ἀδυναμίας λεγομένων· καθ' ἃ τὰ ὁμοιομερῆ
σώματα διαφέρειν ἀπ' ἀλλήλων· τούτοις τε φησὶ τοῖς παθέσι διαφέρειν
ἀλλήλων τὰ ὁμοιομερῆ σώματα· καὶ ταύταις ταῖς διαφοραῖς· πᾶσαι
γὰρ αἱ εἰρημέναι αὗται θέσεις, ἁπταί· καὶ πρὸς τούτοις χυμοῖς τε καὶ ὀσμαῖς καὶ χρώ-
μασιν· οὐκέτι προσέθηκε καὶ τὸ τὰ μέν, ψοφητικὰ αὐτῶν εἶναι, τὰ δέ, ἄψοφα.
ἀεὶ γὰρ τῆς ἀκοῆς κρίνειν· ἢ ὅτι μὴ προηγούμενος ἐστὶν αὐτῷ ὁ λόγος τῶν διαφορῶν
τῶν αἰσθητῶν ἁπασῶν· ἢ ὅτι ἐναργέστερον τὸ τούτων αἰσθητικὸν κριτήριον· εἰπὼν δὲ
περὶ τούτων πρὸ ὀλίγου καὶ ἀριθμήσας ταῦτα δὲ καὶ λέγει ἐστὶν ὁμοιομερῆ τῶν σω-
μάτων· τὰ μὲν γὰρ μεταλλευόμενα, καὶ ὅσα ἐκ τούτων τῇ ἐκκρίσει γίνεται· τὰ μὲν
γὰρ ἐκ μολύβδου γίνεται· τὰ δὲ ἐξ ἄλλων τῶν ὀρυκτῶν· ἔτι δὲ ἐν τοῖς φυτοῖς καὶ
τοῖς ζώοις· ἐξ ὧν ἡ σύστασις τῶν ὁμοιομερῶν· καὶ ἐκείνας δὲ τὰς ἐν τοῖς φυτοῖς
ἐν τοῖς ἀνομοιομερέσιν ἔθηκεν· ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν ὁμοιομερῆ ἄλλας ἔχει· ἡ ὕλη
μὲν γὰρ αὐτοῖς τοῖς προσεχὴς τὰ ὁμοιομερῆ· ποιητικὸν δὲ τὸ θερμόν· ἐξ ὧν δὲ τὰ
ἀνομοιομερῆ συνέστηκε· συνέστηκε δὲ ὡς εἴρηκεν ἐκ τῶν ὁμοιομερῶν· τούτων
ὕλη μὲν ὡς προείρηται, τό, τε ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρόν· ὧν τὸ μὲν ὕδωρ, τὸ δέ, γῆ· προφανέ-
στατα γὰρ τὸ μὲν ὕδωρ τῆς ὑγρᾶς δυνάμεως· ἡ δὲ γῆ τῆς ξηρᾶς· ποιητικὰ δὲ τὸ θερμὸν
τε καὶ τὸ ψυχρόν· ταῦτα γὰρ τὴν σύστασιν τῶν ὁμοιομερῶν ποιεῖ· ἐξ ἐκείνων τούτων ἐστὶν
ἐκ γῆς τε καὶ ὕδατος· λαμβάνομεν φησὶν ἐκ τῶν ὁμοιομερῶν ἃ ἐξ ὕδατος καὶ γῆς ὡς
ὕλης ἔχει τὴν σύστασιν· τίνα δὲ αὐτῶν γῆς ἐστὶ μᾶλλον· τίνα δὲ ὕδατος· περὶ ὧν
προειρήκαμεν ἤδη· καὶ νῦν δὲ ἐπέξεισι περὶ αὐτῶν· τῶν δὴ σωμάτων τῶν ὁμοιομερῶν
τῶν δεδημιουργημένων· ἅτε ἁπλῶν ἀτεχνῶς μεμιγμένων ὑπό τε τοῦ θερμοῦ
καὶ τοῦ ψυχροῦ.

τὰ μὲν ὑγρὰ εἶναί φησι· τὰ δὲ μαλακά· τὰ δὲ σκληρά· ἵνα δὲ τὰ πηγνύμενα πῶς
ἢ μαλακὰ ἢ σκληρά ἐστι προσάρηται· τῶν μὲν οὖν ὑγρῶν, ἐν τούτοις δὲ τίθησι καὶ τὰ μα-
λακά· τὰ μὲν ἐξατμιζόμενα ὕδατός ἐστιν· ὅσα δὲ μὴ ἐξατμίζεται, ἢ γῆς, ἢ κοινὰ
γῆς καὶ ὕδατος· ἀπ' ὧν ἢ γῆς, οὐχ ὅτι γῆς μόναι· πῶς γὰρ ἂν ὑγρὸν ἦν, εἰ γῆς ἀναμ[illegible]
δῶαται· ἀλλ' ὅτι ἢ πλέον γῆς, ἢ ἀμφότερον ἴσον· ὡς τὸ γάλα· ὑγρὸν γὰρ ὄν, οὐκ ἐ-
ξατμίζεται· ὥσπερ ἂν ἀλίσκεσθαι πᾶν ἐξάτμισις· ἀλλ' ὅσα ἐστὶ καὶ ἐκ γῆς καὶ ἀέρος.
ὡς τὰ ξύλα· λέγοι δ' ἂν καὶ περὶ τῶν χλωρῶν ξύλων· ταῦτα γὰρ καὶ ὑγρὰ καὶ ξηρά·
ἢ ἐξ ἀέρος ὡς ἔλαιον· ἔτι δὲ τὰ μὲν, ὑπὸ θερμοῦ παχυνόμενα, κοινὰ γῆς καὶ
ὕδατος· ἀπορῆσαι δὲ τοῦ τοῖς περὶ τοῦ οἴνου· πότερον αὐτὸν ἐν τοῖς ὑγροῖς χρὴ τιθέναι
ἢ ἐν τοῖς ἀμφοῖν· καὶ θάτερον μὲν γὰρ ἐξατμίζεται· ὥσπερ καὶ ταῦτα τῶν ὑγρῶν, καὶ ὁ
οἶνος ἂν τούτων εἴη· καὶ θάτερον δὲ πάλιν παχύνεται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ὡς ὁ νέος· ἑψό-
μενος γὰρ συνίσταται· τὰ δὲ τοιαῦτα ἐξ ἀμφοῖν, δόξει πάλιν ἐκ γῆς καὶ ὕδατος εἶναι.
λύσας δὲ τὰ ἀπορηθέντα τῶν οἴνων διαιρέσει· τὰ δὲ ὑπὸ ψυχροῦ παχυνόμενα γῆς
εἶναί φησι δῆλον ὅτι μᾶλλον· ὅσα δὲ ὑπὸ ἀμφοτέρων καὶ ὑπὸ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ
παχύνεται, κοινά φησιν εἶναι πλειόνων· ἔλεγον μὲν γὰρ καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος.
μάλιστα δὲ γῆς καὶ ὕδατος· ὁμοίως καὶ ὁ γλυκὺς οἶνος· τῶν δὲ συνεστώτων, τουτέστι
τῶν πεπηγότων τῶν τε καὶ σκληρῶν, ὅσα μὲν ὑπὸ ψυχροῦ πέπηγεν, ὕδατος ταῦτα.
ὅσα δὲ ὑπὸ θερμοῦ γῆς· ὅσα δὲ ὑπὸ ἀμφοῖν καὶ ὑπὸ θερμοῦ καὶ ὑπὸ ψυχροῦ πήγνυται,
τοιαῦτά ἐστιν· ὅσα προσθερμανθέντα ἢ ψυχθέντα πήγνυται· δηλοῖ μὲν στερήσει ὑγροῦ
τε καὶ θερμοῦ πήγνυσθαι· τὰ μὲν γὰρ ὑπὸ πυρὸς πηγνύμενα, στερήσει ὑγροῦ πήγνυται.
τὰ δὲ ὑπὸ ψυχροῦ, στερήσει θερμοῦ· ὅσα δὲ ὑπὸ ἀμφοτέρων, ἀμφοτέρων στερήσει.
ὅθεν μὲν οὖν ὑπ' ἀμφοῖν πηγνυμένων, τὸ ὑγρὸν ἅπαν ἐξικμάζεται· ὡς τοῦ
κεραμοῦ τε καὶ ἠλέκτρου· ταῦτα δὲ ἔτι μᾶλλον μὲν ὑπὸ γῆς πήξεως πήγνυσθαι.
ἀναγκαῖα δὲ γῆς· τῶν δὲ τοιούτων, τὰ μὲν ἄτηκτα εἶναί φησι μαλακτά, ὡς τὸ ἤλεκτρον.
καὶ λίθοι ἔνιοι ὡς ἐν τοῖς σπηλαίοις πῶροι· οὐ τοι γὰρ ὑπὸ ψυχροῦ μᾶλλον
πήγνυνται, τοῦ ἐν αὐτοῖς θερμοῦ διεξιόντος, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ἠλέκτρου· μήποτε ἀ-
πολέσαν συντελοῦν τοιοῦτον τὴν πῆξιν· ἐν γὰρ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπὸ ἀμφοτέρων
πηγνυμένοις, ἢ τοῖς ὑπὸ θερμοῦ, τὸ ἔξωθεν προσπῖπτον πῦρ ἐστι τὸ πρὸς τὴν
πῆξιν αὐτῶν συντελοῦν· ἐξ ὧν δὲ καὶ ὅλον τὸ ὑγρὸν ἐξικμάσαι γῆς μὲν καὶ
ταῦτα μᾶλλον· ἔστι μέντοι μαλακτά· καὶ ὅσα μὲν ὑπὸ πυρὸς τήκεται.

ταῦτα καὶ ὕδατα τὰ δ' ἔστρα· ὅσα δὲ ὑπὸ ὕδατος, γῆς· ὅσα δὲ κοινὰ ὑφ' ἑτέρου ἢ γῆς ἢ ἀμφοῖν· οὕτως δή φησι πάντων τῶν ὁμοιομερῶν ἢ ὑγρῶν ἢ πεπηγότων· ταῦτα δὲ ἐν τοῖς εἰρημένοις πάθεσιν ἐστί· τῶν μὲν γὰρ ὑγρῶν, τὰ μὲν, ἐξατμίζεται. τὰ δ' οὔ· καὶ τὰ μὲν, ὑπὸ θερμοῦ παχύνεται· τὰ δ' ὑπὸ ψυχροῦ· τὰ δ' ὑπ' ἀμφοῖν. τῶν δὲ πεπηγότων τε καὶ σκληρῶν· τὰ μὲν ὑπὸ ψυχροῦ πέπηγε· τὰ δ' ὑπὸ θερμοῦ, τὰ δ' ὑπ' ἀμφοῖν· καὶ τὰ μὲν, ὑπὸ πυρὸς αὐτῶν τήκεται τὰ δὲ ὑπὸ ὕδατος καὶ πρὸ ταῦτα, οὐδὲν ἐστὶ πάθος ἐν τοῖς προειρημένοις ἄλλο· ἕκαστον δὲ τούτων εἴρηται τῶν παθῶν τί συμβαίνει· ἔχει μὲν αὐτοῖς πάντα λαμβανόμενον. τῶν ὁμοιομερῶν δῆλον ἤδη μάλα γνωρίζειν· πότερον ἐστὶν ὕδατος καὶ γῆς· ἢ τοῦ συναμφοτέρου· ἢ πότερον αὐτοῦ ποιητικοῦ τε καὶ τῆς οὐσίας ὡς αἴτιον τὸ ψυχρὸν ἢ τὸ θερμόν· ἢ ἀμφότερα· ἐξῆς καὶ ὁμοιομερὴς προχειριζόμενος ἀπὸ τῶν προειρημένων παθῶν διακρίνων αὐτά· δεῖ γνῶναι ἵνα μὲν ἐστὶν αὐτῶν μᾶλλον ὕδατος· ἵνα δὲ γῆς, ἵνα δὲ ἐπ' ἴσης ἀμφοῖν μετέχουσι· καὶ ἔπειτα δὲ ποῖα θερμὰ ἢ ψυχρὰ τῶν πεπηγότων ἢ τῶν ὑγρῶν ἐκ τῶν εἰρημένων χρωμάτων διὰ καιν· λέγει περὶ τῶν αὐτῶν καθόλου· ὅτι τὸ μὲν αὐτῶν ὕδατος ἐστί· ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐστὶ ψυχρά· ἐὰν μὴ ἔξωθεν καὶ ἀλλοτρίαν ἔχει θερμότητα· ὡς κονία· οὖρον· οἶνος· ἡ τεφρωνία ἀπὸ τοῦ ὕδατος καθαιρεῖται τὴν τέφραν ἔχουσα θερμότητα καὶ θερμαινόμενον. ἀλλὰ καὶ τὸ οὖρον τὸ ἀπὸ τῆς πέψεως· καὶ τῆς τῶν ζώων κατεργασίας γεγονέναι. ἢ γίνεται ὑπὸ θερμότητος θερμόν· καὶ ὁ οἶνος δὲ διὰ τὴν πέψιν ὅν τε καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητα, θερμός· ὅσα δὲ γῆς πάλιν ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ταῦτα πάλιν θερμά, διὰ τὸ ὑπὸ θερμοῦ γίνεσθαι καὶ δημιουργεῖσθαι, ὥσπερ τίτανος καὶ τέφρα. ἀμφότερα γὰρ ὑπὸ πυρὸς γίνεται· ἡ μὲν, λίθων· ἡ δὲ ξύλων καυθέντων· ἅπαντα δὲ τὰ γῆς ὄντα μᾶλλον τῶν ὁμοιομερῶν θερμὰ εἶναι διὰ τὸ ὑπὸ θερμοῦ δημιουργεῖσθαι. ἐφεξῆς τὴν αἰτίαν ἀποδίδωσι τούτου· ἡ μὲν γὰρ ὕλη καὶ τὸ ὑποκείμενον πᾶσι τοῖς τοιούτοις σώμασι, ψυχρὸν καὶ ψυχρότης τις ἐστί· μὲν γὰρ ὕλη τὸ ὑγρόν τε καὶ ξηρόν. αὐτὰ γὰρ τῶν τε ἀστέρων δυνάμεων παθητικαί· τούτων δὲ τῶν δυνάμεων μάλιστα ἐστὶ σώματα· ὕδωρ τε καὶ γῆ· ἀμφότερα δὲ ὁρίζεται τῷ ψυχρῷ· τὸ μὲν, ὕδωρ, ὑγρόν τε καὶ ψυχρόν· ἡ δέ, γῆ, ξηρά τε καὶ ψυχρά· ὥστε πάντα τὰ σώματα τὰ ὅσα ἢ ὕδατος ἢ γῆς ἐστὶ καὶ τὸ ὑποκείμενον ἐστὶ ψυχρά· ἂν μὴ ἔξωθεν καὶ ἀλλοτρίαν ἢ προσειληφότα θερμότητα· ὡς τὸ ζέον ὕδωρ· ἢ τὸ διὰ τέφρας ἠθημένον ὡς κονία.

ἀπογνόντων τέφραν ἔχειν θερμότητα· καθόλου φησὶν ἐν ἅπασιν εἶναι θερμότητα ἢ
πλείω ἢ ἐλάττω· τῆς διὰ θερμότητος καὶ πυρώσεως γεγονόσι· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐν τοῖς
σεσηπόσι ζῷα ἐγγίνεσθαι· ὁ γὰρ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς θερμότης τις ἢ ψυχώσασα αὐτά.
σήψεως γὰρ αἰτία ὡς ἐν τοῖς πρώτοις εἴρηται, ἡ ἔξωθεν καὶ ἀλλοτρία θερμότης· ὅταν
διὰ τὸ πλεῖον εἶναι, φθείρῃ τὴν ἐν τῷ σηπομένῳ οἰκείαν θερμότητα, ὅσα δὲ λέγουσιν
ὕδατός τε καὶ γῆς ἐστὶν, ἔχειν φησὶ ταῦτα θερμότητα, διὰ τὸ ὑπὸ θερμοῦ γεγονέναι.
τὰ γὰρ πλεῖστα αὐτῶν, τὴν σύστασιν καὶ πῆξιν ἔχει ὑπὸ θερμότητος πεψάσης
αὐτά· ἔνια δὲ αὐτῶν, σήψεις εἰσὶν ὡς τὰ ζωτικὰ σώματα. ἕκαστον μὲν οὖν τῶν τοιούτων
σωμάτων· ἅ καὶ ἐστὶν ὕδατός τε καὶ γῆς· ἕως ἂν τῇ αὐτοῦ φύσει σώζῃ θερμά·
τοῦτο γὰρ τὸ συνέχον αὐτά, καὶ ὁ διὰ ποιοῦν τοιαῦτα· αἷμα· γονή· μυελός· ὀπός·
πάντα τὰ τοιαῦτα· φθειρόμενα δὲ καὶ ἐξιστάμενα τῆς αὐτῶν φύσεως καὶ ἀπο-
λιπόντα τὸ ἀδιεσσοῦ οὐκέτι θερμά· λείπεται γὰρ ἐν αὐτοῖς ἡ ὕλη· ἡ δὲ αὕτη γῆ τε
καὶ ὕδωρ· ἄμφω, ψυχρά· διὰ τοῦτο γάρ φησι δοκεῖ τὰ τοιαῦτα σώματα· τοῖς μὲν
θερμὰ εἶναι· τοῖς δὲ ψυχρά· διὰ τὸ ὅτε μὲν ἐν τῇ αὐτῶν φύσει ἦν, θερμὰ εἶναι·
οὔσας αὐτὰ δὲ ταύτης, ψυχρὰ καὶ πεπηγμένα· οὕτως μὲν οὖν ἔχει φησὶν ὡς προ-
είρηται· ὡς ἐν πᾶσιν αὐτοῖς τὸ ὑποκείμενον ψυχρὸν εἶναι. ὅμως δὲ ὡς περὶ
διώρισαι καὶ προείρηται· ἐν οἷς μὲν ὕλη, ὕδωρ· ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ψυ-
χρά· τὸ γὰρ ὕδωρ ἀντίκειται μάλιστα τῷ πυρί· οὐ κατὰ ἀμφοτέρας τὰς διαφο-
ρὰς τῶν τε ὑγρότητα καὶ ψυχρότητα ἐναντίον αὐτῷ ὂν τε ξηρῷ τε καὶ θερμῷ· ἐν οἷς
δὲ ἡ ὕλη, γῆς, ἢ ἀέρος, ταῦτα θερμά· συμβαίνειν δέ ποτέ φησι ταῦτα ἐπιγί-
νεσθαι ψυχρότερα καὶ θερμότερα. ἀλλοτρίαν προσλαμβάνοντα θερμότητα· ὅσα
γὰρ ἐξ ὕδατός ἐστι ταῦτα διὰ ψυχρότητα πέπηγε· καὶ ἔστι στερεώτερα. ταῦτα ψυχρά τε
τε μάλιστά ἐστι διὰ στερρὰν θερμότητος πεπηγότα· καὶ μάλιστα καυθέντα πυρωθῇ.
ταῦτα γὰρ παχύτερα καὶ ἔτι μᾶλλον πυρωθέντα. ὕδωρ μὲν καπνοῦ· τὸ γὰρ ζέον ὕδωρ,
μᾶλλον καίει τῆς φλογός· ἥ τις ἐστὶ καπνὸς καιόμενος· καὶ πάλιν οἱ λίθοι τοῦ ὕδατος.
ἐπεὶ δὲ περὶ τούτων διώρισαι· εἰπὼν τί ἐστι τὸ ὑποκείμενον τοῖς ὁμοιομερέσι σώμασι·
τε γένος ἕκαστον αὐτῶν, μᾶλλον ἐστὶν ἐφεξῆς· ἐπεὶ ἐν τοῖς ὁμοιομερέσι γὰρ σὰρξ τε καὶ ὀστοῦν
τε νεῦρον, καὶ τῶν τοιούτων· ἐκ γὰρ τούτων τὰ ἀνομοιομερῆ μέρη τοῦ ζῴου· ἐξ ὧν τὸ ζῷον.
περὶ τούτων ἀπὸ τοῦ προτεθέντος ἐστὶν ἕκαστον αὐτῶν· οὐ κατὰ τὸ ὑποκείμενον. τοῦτο
μὲν εἴρηται, ἀλλὰ κατὰ τὸν λόγον· ἔχομεν γάρ φησιν ἤδη τὰ γένη τῶν ὁμοιομερῶν.

οἷον τὸ τέλος ἑκάστου αὐτῶν ——— ἐστὶν τῆς ὕλης· ἢ ἐξ ἀμφοῖν λαβόντες ἢ δῆλον τὸ διὰ τῆς γενέσεως αὐτῶν· ἐξ οὗ γὰρ τοῦ κειμένου γίνεται· ἐκ τούτου καὶ ἔστι γενόμενον· ἐξ ὧν ἡ τῶν ὁμοιομερῶν φύσις· ἐκ γὰρ τῶν ὁμοιομερῶν τὰ ἀνομοιομερῆ· ἐκ δὲ τούτων ὡς τῶν ὑποκειμένων τε καὶ ὕλης τὰ ὅλα τῆς φύσεως ἔργα· οἷον τὰ φυτὰ καὶ ζῷα ὡς ὕλης ἐκ τούτων ἅπερ· τὸ γὰρ ἔσχατον αὐτοῦ ὑποκείμενον μάλιστα ἐστὶν οὐ τοιοῦτον· εἶναι δέ φησι ἅπαντα τὰ ὁμοιομερῆ ὡς μὲν ἐξ ὕλης ἐκ τῶν εἰρημένων ὑποβεβλημένα τῆς· ὡς δὲ κατὰ τὴν οὐσίαν· καὶ τὸ εἶναι ὅ ἐστιν ἑκάστου αὐτῶν τῷ λόγῳ καὶ τῷ εἴδει· ἑκάστου αὐτῶν ὅ ἐστιν ὅ ἐστιν· ὅτι δὲ κατὰ τὸν λόγον ἐστὶν αὐτοῖς τὸ εἶναι ἐστί, δῆλον εἶναί φησιν ἐκ τῶν ὑστέρων μᾶλλον· ὕστερα γὰρ ἀεὶ τῶν ἀνομοιομερῶν· ὕστερα γὰρ ταῦτα τῶν ὁμοιομερῶν· ἅτε ἐξ ἐκείνων συγκείμενα· καὶ ὅλως φησὶν ἐπὶ τούτων ἃ οἷον ὄργανά ἐστι τῶν σωμάτων· καὶ ἕνεκά τινος χρείας ἢ κινήσεως ἀλλοιοῦσθαι· τούτοις γὰρ προφανῶς τὸ εἶναι ἐστὶν ἐν τῷ λόγῳ· οὐ γὰρ τῷ δύνασθαι τὸ εἶναι τούτοις ἐστίν· ὅτι δὲ μᾶλλον δῆλον ὅτι καὶ κατὰ λόγον αὐτοῖς ὁμοιομερέσι τὸ εἶναι· ἔδειξε λαβὼν τὸν νεκρὸν ἄνθρωπον· γνωριμώτερον γὰρ ὅτι ὁ νεκρὸς ἄνθρωπος λέγεται ὁμωνύμως· καὶ οὐ κυρίως ἄνθρωπος· οὐ τοσοῦτον δὲ ἐστιν ὁ λόγος ἐφαρμόζει· οὐκ ἐφαρμόζει δὲ ὁ λόγος ὁ τοῦ ἀνθρώπου τῷ νεκρῷ· οὐδεὶς γὰρ ὁρίζεται τὸν νεκρὸν ἄνθρωπον ζῷον λογικὸν θνητόν· ἐπεὶ δὴ τοῦτο γνωριμώτερον ἢ ἐπ' ἀνομοιομερῶν καὶ ἑκάστου τῶν ὁμοιομερῶν· ἔστι μὲν γὰρ ἐπ' ἐκείνων τῶν νεκρῶν ὁμωνύμως τοῖς τῶν ζώων λεγομένοις· πλὴν οὐ φανερὸν ὁμοίως ἐπ' ἐκείνων· ὡς δὲ ὁ νεκρὸς ἄνθρωπος ὁμωνύμως ἄνθρωπος· οὕτω καὶ ἡ χεὶρ τοῦ νεκροῦ, ὁμωνύμως χείρ· ἤρξατο δὲ ἀπὸ τοῦ ὑστάτου· τοῦτο δ' ἦν τὸ τέλειον ζῷον· ἅτε ἐπ' αὐτοῦ φανερὸν τῶν πρὸ αὐτοῦ· ὧν προσεχῆ μὲν τοῖς τελείοις ἐστὶ τὰ ἀνομοιομερῆ· πρὸ δὲ τούτων τὰ ὁμοιομερῆ· ὅτι δὲ διά τινος εἰρημένον ὅτι μὴ κατὰ τὸ δύνασθαι ποιεῖν, μόνον δὲ φυλάττοντα τὸ σχῆμα, ὁμωνύμως λέγεται· ἔδειξεν ἀπὸ τῶν λιθίνων αὐτῶν· ὥσπερ αὐλοὶ ὄργανα, οὕτως καὶ χείρ· καὶ πάντα τὰ μόρια τοῦ ζῴου, ὄργανα τινά ἐστιν ὑπὸ τῆς φύσεως· χρείας τινὸς χάριν γεγονότα· ἧττον δέ φησι δῆλον εἶναι ἐπὶ σαρκὸς καὶ ὀστοῦ καὶ τῶν ὁμοιομερῶν· ὅτι καὶ ταῦτα ὄργανα· καὶ ἐπί τινα χρείαν τὴν ἀναφορὰν ἔχει· ἢ ἐπὶ χειρὸς καὶ προσώπου· καὶ ποδὸς καὶ τῶν ἀνομοιομερῶν μερῶν· ἔτι δὲ ἧττον ἐπὶ τῶν ἁπλῶν σωμάτων, ἃ καὶ στοιχεῖα λέγομεν· οἷον πυρὸς ὕδατος· τῶν λοιπῶν· ἐλάχιστα γὰρ ἐπὶ τούτων δῆλον· τὸ τινὸς χάριν ἕκαστον ἐστὶν αὐτῶν· ἐν οἷς πλεῖστον τὸ τῆς ὕλης ἐστί· τουτέστιν ἐν τοῖς ἐγγυτέρω τῆς ὕλης· ἔσχατα γὰρ τὰ δὲ τῆς ὕλης ἐστί·

τὰ πρῶτα γὰρ ἐκ τῆς ὕλης γινόμενα, τὰ ἁπλᾶ ἐστι καὶ στοιχεῖα· διὸ καὶ ὕλη τῶν τελειοτέρων αὐτὰ τοῖς
σώμασίν ἐστιν· ὥστε τὰ ἔσχατα τὰ ἐξ αὐτῶν τὸ συναμφότερον καὶ τὸ εἶδος ἂν ληφθείη· τῶν
γὰρ δ' ἐστὶν ἥ τε ὕλη καὶ τὸ εἶδος· οὔτε ἡ ὕλη ἄλλο τι ἐστὶ παρ' αὐτό· αὕτη γὰρ ἡ ἐσχάτη ὕλη.
ἥτις ἐστὶ τὸ πρῶτον ὑποκείμενον τοῖς σώμασι· ἁπλῆ γὰρ τῆς φύσεως ἡ τοιαύτη· ὁμοί-
ως δὲ καὶ τὸ εἶδος τέ καὶ ἡ οὐσία· τὸ γὰρ εἶδος, οὐσίαν λέγει. ἐπεὶ καὶ τὸ τοῦ τὸ εἶναι ἑκάστῳ
τῶν σωμάτων· καὶ τοῦτο ὅ ἐστιν οὐδὲν ἄλλο παρὰ τὸν λόγον καθ' ὃν ἡ ὕλη εἶδος ποιεῖται.
τὰ δὲ μετὰ τὰ ἐξ ὕλης τε εἴδους καὶ ἐκ τούτων ἀνάλογον· τούτων ἐστὶ μᾶλλον· οἷς ἐστὶ μᾶλλον.
ὧν τὰ μὲν τῆς ὕλης ἐστὶν ὕστερα ὑλικώτερα· τὰ δὲ τῆς οὐσίας τε καὶ τοῦ λόγου, ἃ δὴ καὶ
ἐστὶ δὲ τοῦ λόγου μὲν τοῦ εἴδους ἐστὶν ὕστερα, τὸ γὰρ ἐξ εἴδους πεποιημένων ἤδη συνέστη-
κατὰ τὸ ὂν εἶδος ποιεῖται· οἷ τὸ πρόσωπον ἐξ ὁμοιομερῶν τινων συνίσταται· καὶ
κατὰ τὸ ὂν ἐστὶν εἶδος πεποιημένον· ἐκ γὰρ ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ ὄντος ἀνομοίων ὀφθαλμοί· καὶ ὁ-
μοίως τῶν ἄλλων· τῆς δὲ ὕλης τὸ ὑποκείμενον, ὕλη ὢν ἔχει χωρὶς εἴδους· τοιοῦτον
γὰρ τὸ τοῖς στοιχείοις ὑποκείμενον· ἐπεὶ καὶ τῶν ἁπλῶν τε καὶ πρώτων σωμάτων
ἕκαστον φησὶν εἶναι καὶ τοῦ καὶ οὐχ ὁποσοῦν ἔχον ἕκαστον αὐτῶν· τὸ μὲν, ὕδωρ ἐστί,
τὸ δὲ, γῆ· τὸ δὲ, ἀήρ· ὥσπερ οὐδὲ σὰρξ καὶ ἡ πῦρ· ἀλλ' ὡς τῶν καθ' ὅλου τῶν αὐτῶν πρε-
χειν, οὕτως καὶ εἶναι, ὅτε καὶ ἕκαστον αὐτῶν σώζει τὴν οἰκείαν φύσιν· καὶ τὸ ἴδιον ὅρον.
τούτων δέ φησιν εἶναι μᾶλλον σάρκας τε λέγων καὶ ἕκαστον τούτων τὸ ἐλάχιστον, καὶ ὅλως
τῶν ὁμοιομερῶν· τὸ γὰρ εἶναι καὶ τοῦ ἔχειν φανερώτερον προσώπου τε καὶ χειρός· καὶ ἑ-
κάστου τῶν ἀνομοιομερῶν, ὥσπερ οὖν καὶ τῶν ὁμοιομερῶν ἔτι μᾶλλον τὸ εἶναι κατὰ τὸ
ἔχειν καὶ κατὰ τὸ τοιοῦτον οὐσίαν αὐτῶν ὁρίζεσθαι· τί ἐστι τὸ τοῦ οὗ χάριν ἕκαστον
αὐτῶν γέγονέ τε καὶ ἐστὶ καὶ εἶδος ποιεῖται λέγει. ἅπαντα γάρ φησιν ὁρίζεσθαι τοῖς
αὐτοῖς ἔργοις· τὰ γὰρ μὲν δυνάμενα τὸ αὑτῶν ἔργον ποιεῖν ἀληθῶς εἶναι· τὰ τοιαῦτα
λέγεται· ὀφθαλμὸν γὰρ εἶναι τὸν τὸ αὐτοῦ ἔργον ποιοῦντα, ἢ ποιεῖν δυνάμενον.
ἐστὶ δὲ ὀφθαλμοῦ ἔργον τὸ ὁρᾶν· ὁ γὰρ δὲ μὴ δυνάμενος τὸ ἴδιον ἔργον ποιεῖν τοῦ τοιούτου
τὸ ὄνομα ἔχει· ὁμωνύμως ἐκείνοις λέγεσθαι· ὡς τὸν ὀφθαλμὸν τὸν τοῦ τεθνεῶτος.
ἢ τὸν λίθινον· οὐδὲ γὰρ πρίων κυρίως ὁ ξύλινος· ἀλλ' ὁμωνύμως· καὶ οὕτως ὡς εἰ σω-
κράτους εἰκὼν σωκράτης· εἰκὼν γὰρ ὁ ξύλινος, πρίων πρίονος· ὡς δὲ ταῦτα, οὕτω
τε ἐπὶ σαρκὸς ἔχειν· δηλονότι καὶ ἅμα τοῖς καὶ τῶν τοιούτων μορίων· ἀλλὰ τὰ μὴ ὁμοι-
ομερῶν τούτων ἔργον γνώριμον λανθάνει· ἕνεκα μὲν αὐτῶν ἐστι τῶν κυρίως ταῦτα, οὐ ταῦτα λέ-
γεται δὲ ὁμωνύμως τούτοις λέγεται· ἐστὶ δὲ μᾶλλον ἄδηλον ἐπὶ τῶν ἁπλῶν σωμάτων.

καὶ τὴν φύσιν ἔργον αὐτῶν· καὶ τίνι ὁρίζεται· ὁμοίως δὲ φησὶν ἔχειν καὶ τὰ ἐν τοῖς φυτοῖς μόρια.
ἕκαστον γὰρ τούτων οἰκεῖόν τι ἔργον ἔχει· ᾧ τὸ εἶναι αὐτῶν ὁρίζεται· ἀλλὰ καὶ τὰ ἄψυχα τῶν φύσει
τε καὶ ὁμοιομερῶν σωμάτων, ἔργῳ τινὶ ὡρίσθαι· οἷον χαλκός· ἄργυρος· χρυσός· τῶν δὲ ἄλ-
λων ἕκαστον· πάντα γὰρ τὰ φύσει καὶ σώματα, δυνάμει τινὶ ὁρίζεται, ἢ ποιητικῇ.
ἢ παθητικῇ· τὸ μὲν ὕδωρ τῷ ποιεῖν τι· ἡ δὲ γῆ τῷ πάσχειν τι, ὥσπερ καὶ ἡ σάρξ· καὶ τὸ νεῦρον.
ἐστὶν ὅλως δὲ τῶν ζώων μόρια καὶ οἱ λόγοι αὐτῶν· τουτέστιν αἱ δυνάμεις αὐτῶν καθ' ἃς ὁρίζεται
ἡ οὐσία αὐτῶν· οὐ πάνυ ( ) ἀκριβῶς γινώσκονται· διὸ ποτὲ μὲν ὑπάρχει αὐτοῖς ἡ δύ-
ναμις αὕτη· καὶ ἔστι κυρίως ταῦτα· ἀλλά τε εἶναι ὁμωνύμως, οὐ ῥᾴδιον διελεῖν τε
ἔστι διακρῖναι· ἂν μὴ πάντῃ πάσχῃ ἡ δύναμις καθ' ἣν ἕκαστον ἐστὶν αὐτῶν ὃ λέγεται
ἐξίτηλος ᾖ· ὡς μόνον τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα· ἢ τὰ σώματα τῶν σφόδρα πάλαι
ἐστὶν οὕτως ὡς τὰ τῶν παλαιουμένων νεκρῶν σώματα τὸ σχῆμα φυλάττουσιν διαμένοντα·
μέχρι τινὸς ἐξαίφνης τέφρα γίνεται· ὁμοίως καὶ μόνον τὸ σχῆμα, τὰ τοιαῦτα
οἱ παλαιούμενοι τῶν δὲ ἀγαθῶν, οὐκ ἔτι κινοῦσιν ὡς τὰ τοιαῦτα· οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ
τὰ ἐν τοῖς γινόμενα· ἐπιὼν δὲ ταῦτα καὶ δείξας ὅτι ἡ οὐσία τῶν ὁμοιομερῶν
σωμάτων τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν μορίων τῶν ἐν τοῖς ζώοις καὶ τὸ εἶδος καὶ τὸν λόγον ὁρί-
ζεται· λέγει τις ὅτι αὐτοῖς τῶν ὁμοιομερῶν μορίων τῶν ζώων λόγος· καὶ τίνι δὲ ποιεῖται.
θερμότητι δὲ φησὶν αὐτὰ ὁρίζεσθαι καὶ ψυχρότητι· καὶ ταῖς ἀπὸ τούτων κινήσεσιν,
ὑπὸ γὰρ ψυχροῦ τε καὶ θερμοῦ ἕκαστον αὐτῶν τὴν πῆξιν καὶ σύστασιν λαμβάνει· λέγει
δὲ κινήσεις τὰς ἀπὸ τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ λέγει· τὰς συστροφὰς καὶ ἕλξεις· καὶ θρ^αυ^ στ/
τε σκληρότητι καὶ μαλακότητι· καὶ τοῖς ἄλλοις περὶ ὧν εἶπε πάθεσι καὶ δυνάμεσι
τε καὶ αἱ δυνάμεις ἐνεργεῖ ἀεὶ διορίζεται· κατὰ ταῦτα γὰρ τὴν διαφορὰν αὐτῶν εἶναι
τὴν πρὸς ἄλληλα αἵτινές εἰσι τὰ μέν, ὑπὸ θερμοῦ καὶ τῆς ὑπὸ θερμοῦ κινήσεως· τὰ δέ,
ὑπὸ ψυχροῦ· τὰ δέ, ὑπὸ ἀμφοτέρων· τὰ δὲ ἐκ τούτων· λέγει δὲ καὶ τῶν ὁμοιομερῶν
(ὡς ἐστὶ τὰ ἀνθρώπου καὶ ὁμοιομερῆ, οὐ κατὰ ταῦτα τοῖς ἀλλήλων διαφέρειν λέγοιτο.
οὐ γὰρ ἡ κεφαλὴ τῆς χειρὸς ἢ ὁ θώραξ τοῦ ποδὸς τῷ ξηρότητι αὐτῇ ἢ ἕλξει· ἢ θραύσει ἢ σκλη-
ρότητι τινὶ ἢ μαλακότητι ἢ τοιούτῳ διαφέρειν λέγοιτο· τούτων τινὶ τὸ εἶναι ἔχοντα
ἀλλ' ὅσα τὸ ο [illegible] τὸν χρυσὸν μὲν ἄργυρον καὶ σίδηρον· καὶ τῶν τοιούτων ἕκαστον γενέσθαι
αἰτία ψυχρότης ἢ θερμότης, καὶ ἡ ἀπό τινος τούτων κίνησις· τοῦ δὲ τὰ ἐκ τούτων ὄντα
συνίστασθαί τε καὶ εἶναι οἷον φιάλην ἢ πρίονα· οὐκ ἔτ' ἐκεῖνα αἴτια· οὕτως ἔχει
καὶ ἐπὶ τῶν ἀνομοιομερῶν τοῦ ζώου, ἃ ἐκ τῶν ὁμοιομερῶν συνέστηκε· διαφέρει.

ὅτι τῆς μὲν φιάλης καὶ τοῦ πρίονος καὶ ἃ τῇ ἐπιστήμῃ καὶ ἀργύρου τέχνη αἰτία. τῶν δὲ
ἀνομοιομερῶν, τουτέστι φυσικῶν ἡ. ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ κατὰ φύσιν. καὶ ἵππος ἵππον. εἶτα
δὲ ταῦτα, ἐπανάγει ἐπὶ τὸν τῶν ὁμοιομερῶν μορίων λόγον. περὶ τούτων γὰρ αὐτῷ προού-
κειτο εἰπεῖν. τί μὲν ἕκαστον αὐτῶν ἐστι κατὰ τὴν ὕλην. τί δὲ κατὰ τὸν λόγον. φησὶ δὲ
δή, ὅτι ἐκ τῶν εἰρημένων συνέγνωμεν τίνος ἕκαστον αὐτῶν γένους ἐστίν. ἢ γὰρ ὑγρόν τι ἐστιν αὐτῶν
ἐστίν. ἢ ξηρόν. ἢ ἐξ ἀμφοῖν. τὰ γάρ τοι καὶ πῶς συνέστηκε, ἢ ὑγρά, ἢ ξηρά. ἢ μικτὰ
ἐξ ἀμφοῖν, εἴρηται καὶ δέδεικται. χρῆναι δέ φησιν ἕκαστον τῶν τοιούτων μορίων
προχειριζομένους, τό τί ἐστιν αὐτοῦ ἀποδιδόναι, πρῶτον τὸ γένος λαμβάνοντας.
οἷον φέρε εἰπεῖν ὅτι ὑγρὸν ἢ ξηρόν. εἶτα προστιθέντας ὁποῖον καὶ τί καὶ πῶς ἐστι
γεγονός. οὕτω γὰρ ἕκαστον ἴσμεν καὶ τί ἐστι καὶ ἕκαστον τὸν λόγον ἀποδίδομεν. ἢ πρὸς
τὸ ὑποκείμενον καὶ τὴν ὕλην βλέποντες, ἢ πρὸς τὸν λόγον καὶ τὸ εἶδος. μάλιστα
δ' ὅταν ἄμφω εἰδῶμεν. ἀκόλουθα δὲ ταῦτα τοῖς ἐν τῷ πρώτῳ περὶ φυσικῆς ἀκροάσεως
εἰρημένοις. καὶ γὰρ ἐν ἐκείνῳ εἶπε, τοὺς μέν τινας ἀπὸ τῆς ὕλης. τοὺς δὲ ἀπὸ
τοῦ εἴδους τὸν ὁρισμὸν ἀποδιδόναι. τελειοτάτους μὲν τοι τῶν ὁρισμῶν ἐπὶ
τῶν φυσικῶν εἶναι τοὺς τὸ εἶδος λέγοντας τοῦ προκειμένου. καὶ προστιθέντας ὅτι
ἐν ὕλῃ τοιᾷδε. εἰπὼν δὲ οὕτω γὰρ ἴσμεν ἕκαστον διότι καὶ τί ἐστι τῆς γενέσεως
φησὶ καὶ τῆς φθορᾶς, δεῖν ἀμφοτέρας τὰς αἰτίας εἰδέναι. τήν τε τελικὴν ἣν εἶπε
διότι, καὶ τὴν ὑλικήν, ἣν ἐδήλωσε διὰ τοῦ, καὶ τί ἐστι. προσέθηκε δὲ τὸ δεῖν εἰδέναι, καὶ
τὸ ποιητικὸν αἴτιον. διὰ τοῦ καὶ πόθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, ἅπαντα ἐστὶν ἐκ τῶν ἀρχῶν
λαμβάνειν. λέγοντας, ἢ ὑγρὸν ἢ ξηρὸν ἕκαστον αὐτῶν, ἢ συναμφότερον εἶναι. τὴν μὲν
ὕλην οὕτως. τὸ δὲ εἶδος, τὴν ἕξιν ἢ σύστασιν τοιάνδε. ὁποία καί ἐστιν. ὃ ἐστι λαμβάν(ειν)
ἐκ τῶν ἀρχῶν γνωρίζοντας ἐκ τοῦδε ἐφαρμόζοντας. τὸ δὲ ποιητικὸν ὅτι ὑπὸ θερμοῦ
ἢ ψυχροῦ τοιοῦτον γινόμενον ἢ γεγονός, ἢ ὑπ' ἀμφοῖν. γνωρίμων δὲ τούτων τῶν ὁμοιομερῶν
οὕτως γινομένων, δεῖ φησὶν ὁμοίως μετὰ ταῦτα, περὶ τῶν ἀνομοιομερῶν μορίων λέγειν. εἶθ' οὕτως
περὶ τῶν ἐκ τούτων συνεστώτων. ἅπερ ἐστὶ τά τε φυτὰ καὶ τὰ ζῷα. τῷ βιβλίῳ τούτῳ δηλοῖ
ἕπεσθαι, τὰ περὶ μορίων ζῴων. ἐν γὰρ τῷ δευτέρῳ περὶ ζῴων μορίων περὶ ὧν ἐν τούτῳ
ἔφη δεῖν ποιεῖν, ποιεῖται. λέγει γὰρ ἐν αὐτῷ, πρῶτον μὲν περὶ τῶν ὁμοιομερῶν
μορίων. ἔπειτα καὶ περὶ τῶν ἀνομοιομερῶν, ἅ ἐστιν ἐκ τούτων :-

Τέλος :

Διδάξας περὶ τῶν ἀποδεικτικῶν καὶ διαλεκτικῶν συλλογισμῶν ὁ ἀριστοτέλης, νῦν καὶ διδάσκει ἡμᾶς περὶ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων· οὐχ ὥστε τούτοις χρήσασθαι ἡμᾶς ὡς τοῖς ἀποδεικτικοῖς καὶ διαλεκτικοῖς συλλογισμοῖς· οἱ μὲν γὰρ ἐπιστήμης ἔργα· οἱ δὲ, σοφίσματα· καὶ οἱ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι, ἔργον μὲν ἐπιστήμης, οὐδαμῶς· ἀδολεσχίας δέ τινος μᾶλλον· καὶ ἐμπαιγμοὶ τῶν ἐπιστημῶν· ὡς καὶ αὐτοὺς σοφιστικοὺς ἀδολέσχας ἐν ἄλλοις ὠνόμασεν· ἀλλ' ἢ τοῦτο πάντως περὶ τῶν διδάξων ἡμᾶς τίνες οἱ τρόποι· οἷς οἱ σοφισταὶ χρώμενοι ἀπατῶντες πολλοὺς ἐλέγχουσι· τοὺς ἀμαθεῖς τῆς συλλογιστικῆς μεθόδου· διδάσκει γοῦν ἡμᾶς περὶ τούτων, οὐχ ὥστε χρήσασθαι αὐτοῖς· ἀλλ' ἵνα μὴ παρὰ τῶν χρωμένων ἐλεγχώμεθα· εἰδότες γὰρ τοὺς τρόπους καθ' οὓς οἱ σοφισταὶ τὰ οἰκεῖα προβάλλονται σοφίσματα, ἐλεγχθησόμεθα μὲν παρ' αὐτῶν οὐδαμῶς· ἐλέγξομεν δὲ μᾶλλον αὐτοὺς λύοντες τὰ προβαλλόμενα σοφίσματα παρ' αὐτῶν· ὥσπερ καὶ τοὺς τρόπους εἰδότες τῆς συνθέσεως· ὥσπερ γὰρ ἐν ἄλλοις αὐτὸς ὁ ἐπινοῶν τοὺς τρόπους εἰδὼς τοῦ δεσμοῦ, ἐκεῖνος λῦσαι τοῦτον δύναται· οὕτω ὁ τοὺς τρόπους εἰδὼς τῆς συνθέσεως τοῦ σοφίσματος· ἐκεῖνος λῦσαι καὶ τὸ προβαλλόμενον σόφισμα:·

Περὶ δὲ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων καὶ τῶν φαινομένων μὲν ἐλέγχων, ὄντων δὲ παραλογισμῶν, ἀλλ' οὐκ ἐλέγχων, λέγωμεν ἀρξάμενοι κατὰ φύσιν ἀπὸ τῶν πρώτων. ὅτι μὲν οὖν οἱ μὲν εἰσὶ συλλογισμοί, οἱ δὲ, οὐκ ὄντες δοκοῦσι, φανερόν· ὥσπερ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τοῦτο γίνεται διά τινος ὁμοιότητος, καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ὡσαύτως ἔχει. καὶ γὰρ τὴν ἕξιν οἱ μὲν ἔχουσιν εὖ. οἱ δὲ φαίνονται, φυλετικῶς φυσήσαντες, καὶ ἐπισκευάσαντες ἑαυτούς· καὶ καλοὶ οἱ μὲν διὰ κάλλος· οἱ δὲ φαίνονται κομμώσαντες ἑαυτούς· ἐπί τε τῶν ἀψύχων ὡσαύτως· καὶ γὰρ τούτων τὰ μὲν ἄργυρος· τὰ δὲ, χρυσός ἐστιν ἀληθῶς.

α'

τὰ δὲ, ὄντα μὲν οὔ, φαίνεται δὲ κατὰ αἴσθησιν. οἷον τὰ μὲν λιθάργυρα εἶναι καὶ κασσιτέρινα
ἀργυρᾶ· τὰ δὲ χολοβάφινα χρυσᾶ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ συλλογισμὸς καὶ
ἔλεγχος· ὁ μὲν ἔστιν· ὁ δὲ οὐκ ἔστι μὲν, φαίνεται δὲ διὰ τὴν ἀπειρίαν· οἱ μὲν γὰρ ἄ-
πειροι ὥσπερ ἂν ἀπέχοντες τῶν πόρρωθεν θεωροῦσι: Ὅτι μὲν ὁ περὶ ἀπο-
δείξεως λόγος τέλος ἐστὶ τῆς λογικῆς ἁπάσης πραγματείας ἤδη φθάσαντες
εἰρήκαμεν· ἐν οἷς τε περὶ τοῦ ἁπλῶς συλλογισμοῦ διεξῆλθε πρὸς αὐτὸ τὸ τέλος,
καὶ ἐν οἷς τὴν διαλεκτικὴν παρεδίδου μέθοδον· ἐπεὶ οὖν ἱκανῶς τὰ περὶ
ἐκείνης εἰρήκαμεν τῆς μεθόδου ζητήματα, ἀκόλουθον ἂν εἴη καὶ περὶ τῶν
σοφιστικῶν ἐλέγχων· τίς ὁ σκοπὸς τῆς προκειμένης πραγματείας εἰπεῖν καὶ διὰ
τί ἐπ' ἐσχάτῳ τελευταίαν· καὶ ὁπόθεν ἐτύγχανεν σοφιστικοὶ καὶ ἐπιγράφονται ἔλεγχοι.
ὥσπερ γὰρ ἐν πολλοῖς εἰρήκαμεν, ἔνθα μὴ αὐτόθεν ἐστὶ δήλη καὶ ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ συγ-
γράμματος, χρὴ καὶ ταύτην σαφηνίζειν:

Τίς ὁ σκοπὸς τῆς παρούσης πραγματείας.

Σκοπός ἐστι τῆς προκειμένης πραγματείας, κατὰ μέν τινας ὥσπερ αὐτὴν τὴν μέθοδον
παραδοῦναι, δι' ἧς ῥᾳδίως ἐλέγχουσι τοὺς σοφιστάς· ἐκεῖνα ἀπέχουσι τῆς συλλο-
γιστικῆς μεθόδου ἁπάντων· ἔστι δὲ αὕτη· οἱ μὲν γὰρ τὸν παραδοθῆναι περὶ
αὐτῶν πρὸς τὸ τέλος διεσκεύασε φέροντες· οἱ δὲ ὥσπερ τινὰ ἀγωνιστικὸν σο-
φισμὸν τῶν σοφισμάτων· οἱ δὲ τὸ ἀναιρῦσθαι περὶ τῆς προκειμένης πραγμα-
τείας τιθέμενοι καὶ διὰ τοῦτο ἐπιγράφεσθαι σοφιστικοὺς ἐλέγχους φασίν,
ὡς τῆς προκειμένης πραγματείας περὶ τοῦ πῶς τις ἐλέγχοι τοὺς σοφιστὰς διαλαμ-
βανούσης· καὶ περὶ τῆς σύστάσεως τῶν σοφισμάτων αὐτῶν· οὐ περὶ τοῦ πῶς
ἂν τοὺς σοφιστὰς αὐτοὺς ἐλέγχοιμεν· ἄλλοι δὲ οὐ τοῦτον τὸν σκοπὸν εἶναι τοῦ βιβλί-
ου φασίν· ἀλλὰ μᾶλλον τὸν ἔχειν τινὰ εἰς τὸ τέλος ἐπὶ τοῦ περὶ τοῦ πῶς ἂν αὐτοὶ
μάθοιμεν, ἐλέγχειν καὶ αὐτοὺς ἐλέγχειν τοὺς βουλομένους σοφίζεσθαι ἡμᾶς· διὰ τοῦ-
το γάρ φασιν οὐδὲ περὶ τῶν σοφιστικῶν συλλογισμῶν ἐπιγράφεσθαι τὸ βιβλίον·
ἀλλὰ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι ὡς μέθοδον παραδιδομένων δι' ἧς τοὺς σοφιστὰς ἐλέγχειν
δυνάμεθα· ἐπειδὴ γὰρ τῶν κατηγορικῶν συλλογισμῶν τὸν μὲν τρόπον ἐν τοῖς προτέροις
διδάσκει, καὶ περὶ τῶν δύο, τοῦ τε διαλεκτικοῦ φημὶ συλλογισμοῦ καὶ τοῦ
ἀποδεικτικοῦ, ἀρκούντως ἐν τῇ ἑαυτοῦ πραγματείᾳ διέλαβεν ἐν τῷ προτέρῳ
βιβλίῳ ὥσπερ ἡμῖν ἀλλ' ἔξῃ τῆς λοιπῆς περιχάρου(?) φαρμάκου εἰς τὸ ἀπροφάσιστον

τῶν σοφιστικῶν ὁ χλευαστικὸς τοῦ τοὺς σοφιστὰς διελέγχειν συλλογισμοὺς ἐλέγχους. περὶ δὲ τοὺς τῶν σοφιστῶν λόγους οἱ φιλοτιμούμενοι ὡς μάλιστα, περὶ τὸ ἀληθές. διὸ οὐκ ἀναγκαῖος φιλοτιμίαν ἐστὶ τῶν δοκούντων ἐνδόξων φυλακτικὸς δεῖ ἐλέγχειν. ὥσπερ γὰρ ἰατροὶ οὐ μόνον τὰ πρὸς ὑγίειαν συντείνοντα διδάσκεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ δηλητήρια τῶν φαρμάκων ἐπιζητοῦσι, τίνα ἐστίν, οὐχ ἵνα τούτοις χρήσωνται, ἀλλ' ἵνα βλαβερὰ ταῦτα φεύγωσι καὶ θανάσιμα καὶ ἀπὸ αὐτῶν ἑτέρου, χρὴ παντὶ τρόπῳ τοῖς ἀληθέσιν ἐγγυμνασθέντας καὶ παρ' ἄλλων τῶν ἐνδόξων λαβόντας, εἰδέναι ὁποῖά ἐστι τὰ φαινόμενα ἔνδοξα οὐκ ὄντα· πρὸς ἃ εἰς τὸ τῆς σκοπὸν ἡγούμενος περὶ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων διαλαβεῖν· οὐδὲ δι' αὐτό, ἀλλὰ καθ' ἑτέρου περὶ τοῦ εἰρημένου ἐνδόξου διδάσκει· περὶ τοῦ ἐλέγχειν τοὺς σοφιστάς· παιζόντων γὰρ οὐ σπουδαζόντων τοιούτων οὖν τὸν συλλογισμὸν τὸ παίγνιον, πῶς ἂν ἀπὸ σπουδαίων ἀνδράσι σοφοῖς ἢ ἐπισημοτέρως ἐν τῷ Εὐθυδήμῳ ὁ Πλάτων ἀναλαμβάνει. ἔνθα Σωκράτης διαλεγόμενος ὁ Σωκράτης, θαυμασίαν ἀνάγκην σοφιστῶν ἀποφαίνεται καὶ πᾶν σοφίαν τὴν ὀνομαζομένην τῶν σοφιστῶν καὶ βούλεσθαι μαθεῖν αὐτὸς ταύτην τὴν μέθοδον· ἅμα προτρέψαι τὸν Εὐθύδημον, τῷ τοῦ Ἀξιόχου παιδὶ Κλεινίᾳ προσδιαλεχθῆναι· ὁ δ' εὐθὺς ἀρξάμενος ὁμολογούμενον τῶν ἀντιφράσεις περὶ εἴη τῶν ὄντων, ὦ Κλεινία, πότεροί εἰσι τῶν ἀνθρώπων οἱ μανθάνοντες, ἐπὶ μεγάλου ὄντος τοῦ ἐρωτήματος, πρῶτον μὲν ἠρυθρίασε, εἶτα πρὸς τὸν Σωκράτην ἀπέβλεψεν· ὁ δὲ παρεθάρρυνε αὐτὸν καὶ ἀποκρίνεσθαι διεκελεύσατο, ὅτι ἂν βούλοιτο· καὶ ἀποκρίνεται ὁ Κλεινίας ὅτι οἱ σοφοὶ εἶεν οἱ μανθάνοντες· καὶ ὁ Εὐθύδημος· ἆρα δὲ ὦ Κλεινία εἶναι διδασκάλους; ὡμολόγησεν· οὐκοῦν τίνων οὖσι οἱ διδάσκαλοι πάλιν ἠρώτησε Κλεινίας· ὁ δ' οὖν ἀπεκρίνατο τῶν μανθανόντων· ἆρ' οὖν σοφοὶ ἦσαν ὅτε τὰ διδασκόμενα οὐκ ἠπίσταντο· οὐ δῆτα ἦ δ' ὅς· μανθάνουσιν ἄρα οἱ ἀμαθεῖς· εἶτα πάλιν τοὐναντίον συνηγόρησεν ὅτι μανθάνουσιν οἱ ἐπιστήμονες· ἀλλὰ τοιούτων μὲν λόγων οὗτός ἐστι ὁ δι-

άλογος

καὶ ὁ πρωταγόρας· ἢ μᾶλλον ἐστὶ παρὰ τὸ προκείμενον ἐπάγγελμα τὸ ἥττω· ὅπερ ἐστὶν ὥσπερ
ἐστὶν ὡς ἔφη ὁ περὶ φιλοσοφίας ἀποδεδομένος περὶ τοῦ ἀπαιτεῖν περὶ ἐπιστημῶν τῶν
δοκούντων ἢ ἐλέγχοις σοφισταί· καὶ περὶ ἐνδόξων διὰ τούτων ἐλέγχουσι τοὺς
ἀπείρους τῆς τέχνης αὐτῶν· καὶ εἰσὶν οἱ γυμναστικοῖς στοχαζόμενοι σοφισμάτων· οἱ
πρὸς τοὺς στοχάζονται· οἱ αὐτοῖς σοφίσμασιν ἀγωνιζόμενοι καὶ διὰ φιλονεικίαν τὸ
καὶ προσανελεῖν τοῦ σοφισμ(ατος)· καὶ κατὰ τὸ βιαίως προκείμενον ἕκαστον τῶν ἀδοξοτέρων
φαντασίαν τοῦ ἐλέγχειν ποιεῖ· ἡ τῆς φιλοσοφίας πεπιστευμένης ἐλέγχεσθαι
παρ' αὐτοῖς· λέγειν γὰρ τῶν ἀμηχάνων, τὸ δεδομένον ἀδύνατον τῶν· τοὺς
δὲ φανερούς γενομένους καὶ ἐλέγχων ἐνδεικνυμένων ὥσπερ· ἀπειρία γὰρ τὰ ἀδύνατα ὅπως
ἐκεῖνοι τῆς σοφίσμασι συνιστῶν τῶν χαλεπῶν γένηται περὶ ἐκεῖ· περὶ τὸ
δεόμενον τῆς γνώσεως λόγων, οἱ δὲ πάντη ἐπὶ τὸ παράδειγμα τῆς ἀληθείας
δεομένων· μηδενὸς προσδεομένου αὐτῶν· ὡς οὐ τῆς μετὰ τῆς φύσεως πραγ-
ματείας ἀφικτόν· ἐπεὶ δὲ ἡ ἐκ τῆς λέξεως ἀπάτη οἰκεία ταῖς πραγματείαις· οἱ μὲν
γὰρ φασὶν ὡς ἤδη τὴν διαλεκτικὴν πραγματείαν· ὅτι δὲ καὶ ταύτην τὴν
σοφιστικὴν τῆς ἀποδεικτικῆς προσφέρονται τοῖς πιθανοῖς χρώμενοι βιαζόμενοι.
καθὸ ὅτι τὴν ἀληθῆ ἐστὶ πρὸς διαλεκτικήν· οὐκ εἰσὶ δὲ οἱ τοιοῦτοι λέγοντες ἀπο-
φαίνονται· ἀλλὰ γὰρ ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις τῆς ἀληθείας ἐνδεεστέρα, ἀπατᾶται
ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ τῇ φαντασίᾳ περὶ ἀκολουθεῖσα παραλογίζεται·
καὶ τῆς μὴ οὔσης ὡς οὔσης ἀληθινῆς, χρὴ παντὶ προσέχειν αὐτὴν προσβάλλειν
τοῖς πιθανοῖς τε καὶ φαινομένοις ἐνδόξοις· συνεθίσαι γὰρ τούτοις ἡ
προσληφθεῖσα οὐ ῥᾳδίως ἀποστήσεται· καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀποδέξεται,
ἐκεῖνα ἡγουμένη τὰ ἀληθῆ καὶ αὐτὰ πιστά· πρόσληψις γὰρ καὶ ἡ τύχη
ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ ἔσχατα μεταβάλλεται οὐ ῥᾳδίως· ἄλλως τε δὲ ἐκεῖνα προ-
τάσσειν τῆς ἀποδεικτικῆς ἐπιστήμης ὠφέλιμον, ἀδήλως χρησιμεύει εἰς ἀπό-
δειξιν· ἡ δὲ σοφιστικὴ ἄχρηστος ἐστὶ παντελῶς τῇ ἀποδεικτικῇ ἐπιστήμῃ·
ὅτι ἀπὸ ψεύδους τὴν παράθεσιν τῆς ἀληθείας ἐλέγχει, ἀνακόλουθον οὐδὲ
παντὶ τὸ ἀληθὲς προσωποποιούμενον μᾶλλον τοῖς πιθανοῖς καὶ ψευδέσι προ-
σομιλήσαι· ἧς ἄρα προτέρας ὄντος ἡ ἀποδεικτικὴ τέχνη· ἐν αὐτῇ
τὸ ὑπάρχει συλλογισμὸν ἐνδόξων ἐν ἀναγκαίων καὶ ἀμέσων καὶ γνω-
ρίμων τῆς φύσεως συμπεράσματα ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει τοιούτων· σκόπου πρὸς

πόρρω καθ' ἑαυτὸν μὲν οὖν ῥᾳδίως γινωσκόμεθα· ἀγνοοῦντες πρότερον καταμανθάνομεν, ἔτι γὰρ ὅτι πρὸ τοῦ ἀληθοῦς περὶ τὰ αὐτὰ γινόμενον καταμανθάνοιμεν· περὶ δὲ ὧν ὅσοι τε ἐκ ταύτης ἀμέσου προσβάλλουσι τῇ σοφιστικῇ διδασκαλίας ἐξ ὧν περὶ τῆς πρώτης μὲν ἀληθοῦς περὶ δὲ ψευδοῦς ἢ περὶ ἑτέρου ἡ διαλεκτική· ἀλλ' ὡς γὰρ λέγομεν ὅσος περὶ τοῦ πλείονος πραγματείας καὶ περὶ τῆς λέξεως αὐτῆς ἐκ τῆς συγγραφῆς· εἰρηκότων εἰρήκαμεν· ἢ δηλονότι τῶν τοῦ φιλοσόφου λόγων ἐν τούτοις καθ' ἓν ποιησώμεθα :·

Περὶ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων

Πλάτων μὲν οὖν ἐν τῷ Εὐθυδήμῳ, ἔδειξε τοσοῦτον προοιμίοις ἀλλ' ἐπὶ τῆς διαλεκτικῆς πραγματείας· τὴν αὐτὴν δὲ νοῶν χάριν εἰ συλλογιστικῆς σοφιστικῆς συλλογισμοῦ φύσις δὲ τοῖς συλλογισμοῖς πρῶτον μὲν κατὰ τὴν ὕλην διῃρημένη τῇ ἀληθείᾳ λέγεσθαι τῆς συλλογιστικῆς συζυγίας, οὐκ ἐμπίπτοντας· οἷς καὶ συλλογισμοὺς ὀνομάζομεν· πρῶτον δὲ τὸ συλλογιστικὸν ἄδοξα μὴ ἔχοντας ἀληθῆ δὲ τὴν ὕλην· οὐδὲ συλλογισμὸν ἄξιον καλοῦσιν ἀλλὰ φαινομένους συλλογισμούς· ὃ λέγω τί φημι· ὅταν ἡ συλλογίσηται, ἢ συλλογιστικῆς συζυγίας διὰ τὸ παρὰ τὰς ἐκ τῶν προτάσεων τῆς ὕλης ληφθέντων· εἰ ἐστὶν ἐνδέχεται συλλογισμόν, πλὴν σοφιστικόν· ὡς εἴ τις λέγει πᾶς ὁ ἄνθρωπος, ἄνθρωπος ἔχει· οὐδὲ ὁ ἔχων τὸν ἄνθρωπον ὁ ἔχων τὸν ἄρα ἄνθρωπον ἔχει

οὗτος γὰρ ὁ συλλογισμὸς
εἰ ἐστὶν ὡς σοφιστικὸς ὑπὸ ἀτόπου
ἢ παρὰ τὸ ληφθὲν
ἀναιρῶν ἐνδόξου
τοῦ ἀνθρώπου ἄνθρωπον, ἄνθρωπον ἔχων
περὶ δὴ ἐν συλλογιστικῇ συζυγίᾳ ἐν
πρώτῳ ὄντι σχήματι
μάλιστα δὲ ὁ κατὰ

φασὶ τῆς μὲν οὖν μὲν ὕλης, τῆς δὲ καθ' ὅτι τῆς μορφῆς· ὅταν ᾗ ὁ παρασυλλογίσηται ἐξ ἀληθῶν μὲν προτάσεων, μὴ συλλογιστικῶς, μὴ δὲ φυλάξας τὴν τοῦ σχήματος ἰδίου, συλλογισμὸν ὡς ἕτερος ποιήσει· πλὴν ὅτι φαινόμενος συλλογισμὸς λέγεται· οἷον ἐστὶν οἱ ἐν ... συλλογίσω συζυγίᾳ ἐν δευτέρῳ σχήματι μόνοις ἐξ ὅλων ἐστὶν ὅτι πᾶς ἄνθρωπος

δεῖ γὰρ τοῦ λαβεῖν πάλιν τὸ [illegible] ζῷον εἶναι, ἐπὶ [illegible] ζῷον· ἀσυλλόγιστος
γὰρ ἡ τοιαύτη πλοκὴ τοῦ συλλογισμοῦ· καὶ τὸ ἐξ ἀληθῶν οὖσα προτάσεων·
ἢ· ἐν δευτέρῳ αὐτὴ [illegible] κατὰ [illegible] οὐδ[illegible]· ἐπὶ πολλὰ τούτων τῶν
[illegible] σχήματα [illegible] ἡμῖν εἰς τὴν διαλεκτικὴν ἐξηγήσεσιν·
[illegible] σοφιστικὸς ἢ [illegible] συλλογισμοῦ. [illegible] ταύτην παραδέδω-
κασιν· ἐριστικὸν μὲν [illegible] κατὰ τὸν συλλογιστικὸν εἶδος ἔχον τὸ
εἶδος ἔχον τὸ μὴ [illegible]· σοφιστικὸς δὲ τὸν τὴν ὕλην ἔχοντα διημαρτημένην.
[illegible] δὲ τὸ συλλογιστικὸν [illegible]· ἀπ' ἐλέγχου [illegible] τοῦ ἀρίστου [illegible]
δόξης [illegible] γὰρ [illegible] διαλεκτικοῦ [illegible] διαλεκτικοῦ [illegible]
[illegible] τοῦ σοφιστικοῦ φησίν· [illegible] κατὰ τὸ πρόβλημα θεωρῶν [illegible]
διαλεκτικός· ὁ δὲ τοῦτο φαινομένως [illegible] σοφιστικὸς καὶ συλλογιστικὸς [illegible]
[illegible] συλλογισμός, [illegible] σοφιστικῶν ἐλέγχων, [illegible]
[illegible] σοφιστικῶν ἐλέγχων [illegible] τῶν φαινομένων ἐλέγχων· [illegible]
δὲ παραλογισμοὶ [illegible] παραλογισμοὶ [illegible]· [illegible] γὰρ πάντων
τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων τὸ φαίνεσθαι· ἐκ τούτων τὴν διαίρεσιν ποιεῖται
[illegible] ἐξ [illegible] ἐλέγχων· οἱ μὲν γὰρ τούτων τῶν σοφιστικῶν ἐλέγ-
χων συλλογισμοί, [illegible] τοῖς ἐριστικοῖς συλλογισμοῖς τοῖς ἐκ
φαινομένων ἐνδόξων μὴ ὄντων δὲ [illegible]· [illegible]
[illegible] ἐριστικοῖς [illegible], ἢ ἐξ ἐνδόξων ἢ
φαινομένων ἐνδόξων φαινομένοις· οἱ δὲ ἐριστικοὶ μὲν λέγονται συλ-
λογισμοί, συλλογισμοὶ δὲ οὐ· συλλογισμοὶ μὲν [illegible] σοφιστικοί, οἱ δὲ
[illegible] μὴ [illegible] ἔχοντες τὰς δὲ προτάσεις [illegible] ἀληθεῖς
[illegible] ψευδεῖς· ἁπλῶς δὲ πάντες οἱ φαινόμενοι ἔλεγχοι, ἢ συλλο-
γισμοὶ [illegible] συλλογισμοί· [illegible] γὰρ [illegible] εἶδος [illegible] σχῆμα. φαινόμε-
νος [illegible] ἔλεγχος, [illegible] ἐλέγχου· [illegible] ἐλέγχου [illegible]
[illegible] τὰ παρὰ τὴν λέξιν· [illegible] τὰ παρὰ τὴν διάνοιαν· [illegible]
[illegible] ἔξω τῆς λέξεως [illegible] πρὸ-
[illegible] λέγω πῶς [illegible] σοφισταί· [illegible] αὐτοῦ [illegible]
σοφιστικοὶ μὲν [illegible] ἔλεγχοι [illegible] παράδοξα [illegible],
[illegible] ἔλεγχοι [illegible] σοφισταί [illegible]

ἐλέγχου τοῦ· ἢ τοῦ φαινομένου ἐλέγχου ἐπιλύσῃ, ὡς ἐξῆς εἰπεῖν· ζητεῖ γὰρ πρὸ τῆς λύσεως τοῦ σοφίσματος τοῦ
τὸ ἀνάλογον ὡς τοῦ λεγομένου κυρίως ἐλέγχου· ὡς εἴδη λεγομένων περὶ τῶν μὴ κυρίως ἐλέγχων,
ἀλλὰ τῶν φαινομένων ἐλέγχων. οἵτινες δὲ εἰσὶν οἱ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι· ἀλλ᾽ ἀναγκαῖον ἐστὶν
εἰπεῖν καὶ τί ἐστι σόφισμα. καὶ τί ἀληθὴς ἔλεγχος. καὶ τί φαινόμενος ἔλεγχος. καὶ τί πρὸς
ἔλεγχος. καὶ τί παραλογισμός. σόφισμα μὲν οὖν ἐστι καθὼς καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς τοπικοῖς
φησὶ τουτέστιν ὁ ἐριστικὸς συλλογισμός· οἷον γὰρ ἔστι σιγῶντα λέγειν; οὔ φησιν ὁ ἀπο-
κρινόμενος. τί δὲ ὅταν ἐξ ἐλαίας λίθους λέγῃς, ἆρ᾽ οὐ σιγῶντα λέγεις; ἰδοὺ γὰρ ἐν τούτῳ
περὶ τὴν ἀμφιβολίαν τὸ σόφισμα λέγουσι. ἔλεγχος δὲ ἐστὶν ἀληθὴς ἀντίφασις
τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνός. μὴ ὀνόματος ἀλλὰ πράγματος καὶ ὀνόματος μὴ συνωνύμου ἀλλὰ
τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν δοθέντων ἐξ ἀνάγκης μὴ συναριθμουμένου τοῦ ἐν ἀρχῇ. καὶ
κατὰ ταὐτὸ καὶ πρὸς ταὐτὸ καὶ ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ. ἂν γὰρ ὁ σοφιστὴς λέγῃ
ὁ κύων ζῶόν ἐστιν, ἀλλὰ τοῦτο καταφήσομεν. καὶ ἐπαγάγῃ ὁ σοφιστὴς τὸ ὁ ἀστρῷος
κύων μὰ τὰ ἀστρῷα, οὐκ ἔστι ζῶον, οὐκ εἰσὶν ἔλεγχοι· διὰ τὸ μὴ πρὸς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ποι-
εῖσθαι τὸν ἔλεγχον· ἀλλὰ δὲ πολλάκις καὶ ἀπὸ συνωνύμων ἀπάτη γίνεται, οἷον
ὅταν ὁ σοφιστὴς λέγῃ ζῶον περιπατεῖ, ἀλλὰ τὸ καταφήσῃ ὁ ἀποκρινόμενος·
καὶ ὁ σοφιστὴς ἐπάγῃ, ὅτι ἐστί τι καὶ ἠρεμεῖ, διὰ τοῦτο ἐπάγεται ὅτι καὶ ὀνόματος
μὴ συνωνύμου, ἀλλὰ μηδὲ τὸ ἐν ἀρχῇ συναριθμεῖσθαι. τί δὲ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι,
εἰρήκαμεν ἐν τῷ ὀγδόῳ τῶν ἐλέγχων. ὁ φαινόμενος δὲ ὁ ἔλεγχος ἐστὶ κατὰ τὸ αὐτὸ
πρὸς τὸ αὐτὸ εἶναι· εἰ γὰρ μήτε ὁμώνυμον μήτε συνώνυμον ἀλλ᾽ ἐπηρωτημένον,
μήτε τὸ ἐν ἀρχῇ ληφθῇ. κατὰ ἄλλο δὲ καὶ ἄλλο λέγομεν τί τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν καὶ
μὴ ὑπάρχειν οὐκ εἰσὶν ἐλεγχόμενα· οἷον γὰρ λέγει ὁ Αἰθίοψ μέλας, ναί· ἀλλὰ μὴν τοὺς
ὀδόντας οὐ μέλας. ὥστε ὁ αὐτὸς καὶ μέλας καὶ οὐ μέλας. ἀλλ᾽ οὐ κατὰ τὸ αὐτὸ ὁ ἔλεγ-
χος λέγουσι, καὶ μὴ πρὸς τὸ αὐτὸ ἀεί, οὐδ᾽ ὁ τοιοῦτος κυρίως ἔλεγχος· οἷον εἴ τις ἀπὸ
τῶν δέκα διπλασίονα εἶναι καὶ μή· οὐ γὰρ πρὸς τὸ αὐτὸ λέγονται, ἀλλὰ πρὸς ἄλλο
καὶ ἄλλο. τὸ δὲ καὶ ὡσαύτως λεγομένου, ὅταν γὰρ ἐστὶ δὴ λαβεῖν καὶ τὸ δύο ἅμα ἢ συμ-
βάντα· οἷον γὰρ λέγει ὁ κοιμώμενος ὄψιν ἔχει, ναί φησιν· τί δὲ ὁ ὄψιν ἔχων, οὐχ ὁρᾷ; ναί.
ὁ κοιμώμενος ἄρα οὐχ ὁρᾷ. οὐκ ἔλεγχος· γὰρ ὅτι τοῦτο ὁ λόγος τοῦ λέγειν τὸ μὴ ὁρᾶν τὸν κοιμώ-
μενον. διότι ὁ λέγων ὁ ἔχων ὄψιν ὁρᾷ, σημαίνει καὶ τὸν ἔχοντα καὶ μὴ ἐνεργοῦντα
δυνάμει δὲ ἐνεργοῦντα· καὶ τὸν ἤδη ἐνεργοῦντα ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ. οἷον γὰρ λέγει
οἱ ἄνθρωποι ἀγαθοί, ἀλλὰ μὴν οὗτοι ἤδη ἐργαζόμενοι οὐκ ἀγαθοί· ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον οὐ καθόλου
ἔλεγχος ἀληθής.

sophisma q(uo)d !

μὴ κατὰ τὸν τρόπον ... συλλογισάμενοι· ὅσοι οὖν μὴ κατὰ τὸν διορισμὸν τὸν τοῦ ἐλέγχου, λέγω
δὴ τοῦ ἀληθοῦς ἐλέγχου, εἴ τις τὸν πρὸς διαλεγόμενον, ἀλλὰ καθ᾽ ὁμωνυμίαν ἢ κατά τινα τῶν
σοφιστικῶν τρόπων, τούτων κατὰ ἔλεγχοι οὐχ ἁπλῶς ἀληθῶς ἀλλὰ σοφιστικοί. ἐπεὶ τοίνυν τοῦ
ἐλέγχου, οὐδὲ ἔλεγχον ὀνομάζει ὁ ἀριστοτέλης ἀλλὰ φαινόμενον ἔλεγχον· καὶ τὸν ἐξέλεγχον,
ἔξω ὄντα τοῦ ... ὡς ... ἀληθοῦς ἐλέγχου. περὶ οὗ καὶ αὐτὸς ὁ ἀριστοτέλης ὁ ... μικρὸν
παραλογισμὸς δὲ ἐστὶν ἢ γινόμενος ἀπάτη ἢ διὰ τὴν ὕλην ἢ διὰ τὸ εἶδος τοῦ συλλογισμοῦ.
ὥστε ... δὲ ἐστὶ ... ὁ ἀριστοτέλης παραλογισμοὺς ὀνομάζουσι τὴν ὕλην
... κατὰ τὸ σχῆμα συλλογισμόν· Περὶ δὲ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων· τίνα τῶν
ἐξηγησάμενοι ἐν τούτῳ ... ὡς φαμὲν ... φασὶ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων
τῶν φαινομένων· ὡς ... τῶν σοφιστικῶν ... ἐλέγχων· ἀλλὰ
φαινομένων· ἀπὸ ... διαφορὰ σοφιστικοῦ ἐλέγχου καὶ φαινομένου ἐλέγχου· σοφιστικοῦ
μὲν γὰρ ἐλέγχου ... τὴν ὕλην ἔχοντα ... φαινομένων ... ἐξ ... ὄντων
... τὸ δὲ σχῆμα ... ἔχοντα· φαινόμενον οὐδὲ ἔλεγχον δὲ παραλογισμὸν
... κατὰ τὸ συλλογιστικὸν εἶδος ἐσφαλμένον τῆς ὕλης ὁπωσδήποτε ἐχούσης· ὁ παρὰ
... μὲν ὁ τοιοῦτος παραλογισμὸς ὀνομάζεται ὁ ἀριστοτέλης ... τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων
... κατὰ τὸ σχῆμα· ἀρξάμενοι κατὰ φύσιν ἀπὸ τῶν πρώτων·
... ὡς ὁ ... συλλογισμὸς γένος ἐστὶ τοῦ ἀποδεικτικοῦ
... διαλεκτικοῦ· ... σοφιστικοῦ συλλογισμοῦ· ... γένη ... φύσει πρό-
τερα ... τῶν εἰδῶν· μέλλει δὲ καὶ ἐν ταύτῃ ... πρῶτον περὶ συλλογισμοῦ
... ὡς ... ἐστὶ καὶ πῶς· οἱ μὲν, μὴ ὄντος ... οἱ δὲ κατὰ ἀλήθειαν
... διὰ ... φησὶν ... ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρώτων κατὰ φύσιν,
... κατὰ τὴν ... τάξιν, ... τῶν τῇ φύσει πρώτων, ἅτινα
κοινά ... συλλογισμός, ... φησὶν ... τὸ ...
... κατὰ ... τῶν τῇ φύσει πρώτων, ... φύσει πρῶτα λέγει τὸ
... πρὸς ... ἀρχὰς ... στοιχεῖα· ... ἀρχὰς
... πᾶσιν ... ὥσπερ γὰρ τῆς γεωμετρίας φύσει πρῶτα ἀρχαί, σημεῖα
γραμμαὶ καὶ ... καὶ ἀξιώματα, περὶ ὧν πρότερον ... οἱ γεωμέτραι,
... τῶν κατὰ ... διδασκαλίαν ... καὶ αὐτὸς ἐν ταύτῃ
... πρῶτον ... τῆς σοφιστικῆς μεθόδου ... διαίρεσιν ... δείξαι
... σοφιστικοῦ· καὶ ... σοφιστ... ἐλέγ...

ἐκ τούτων προαίρεσις ἐστὶν ἀεὶ διὰ μελέτας καὶ ζητήσεις τοιούτους λόγους. ὁ τοίνυν δοκῶν
εἶναι σοφὸς καὶ ὁ χρηματιστὴς ἐστὶ σοφιστής. ἡ γὰρ σοφιστική ἐστι χρηματιστικὴ τῆς ἀπὸ
φαινομένης παιδείας· διὸ καὶ φαινομένων ἐστὶν ἀποδείξεων. καὶ ταύτῃ γὰρ τῆς
διαλεκτικῆς ἡ σοφιστικὴ διαφέρει· ὡς ἐκείνη μὲν πρὸς δόξαν μόνον ἀφορᾷ, αὕτη δὲ
πρὸς τὸ χρηματίζεσθαι: Ὅτι μὲν οὖν οἱ μέν εἰσι συλλογισμοί, οἱ δ' οὐκ ὄντες
δοκοῦσι: Προμεμνημένος(?) ὥσπερ τινὲς ἄλλους ὑπονοήσαντες εἶναι τὸν σοφιστικὸν ἔλεγχον παρὰ
τὸν φαινόμενον ἔλεγχον· οὗτος δὲ παραλογισμόν. ἐκ τούτων τῶν ὀνομάτων ἀναιρεῖται
τὰ παρ' αὐτῶν φασίν. ὅτι οἱ μὲν οἱ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι δηλαδή, οἵτινες καὶ ὀνομά-
ζονται συλλογισμοί· οἱ δὲ, οἱ φαινόμενοι ἔλεγχοι καὶ παραλογισμοὶ οὐκ ὄντες δοκοῦ-
σιν εἶναι· ἀλλ' οὐχ οὕτως ὡσαύτως καθόλου καὶ ἁπλῶς δέ φησιν ὅτι οἱ μὲν περί τινος διαλε-
γόμενοι καὶ συλλογίζονται ὑγιῶς· οἱ δὲ, φαίνονται μὲν συλλογίζεσθαι· τῷ πλε-
κτικῶς δὲ τὸν συλλογισμὸν μὴ ἔχοντας, οὐκ εἰσὶν ἀληθῶς(?) συλλογισμοί,
ἀλλὰ φαινόμενοι. προθέμενος δὲ περὶ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων εἰπεῖν ὅτι
εἰσὶ φαινόμενοι ἔλεγχοι. πρότερον διὰ βραχέων ὑπομιμνήσκει ἡμᾶς τῆς ἐν τῷ
πρώτῳ τῶν τοπικῶν γινομένης περὶ αὐτοῦ διαιρέσεως τοῦ σοφιστικοῦ συλλο-
γισμοῦ. τῶν γὰρ σοφιστικῶν συλλογισμῶν, τοῦτο δὲ εἶπεν ὅτι σοφιστικῶν, οἱ μέν
εἰσι συλλογισμοὶ ἐκ φαινομένων ἐνδόξων ὡς ἐκεῖ εἴπεν· οἱ δὲ φαινόμενοι συλ-
λογισμοί, οὐκ ὄντες δὲ καὶ πείσονται τοῦτο διὰ τὸ ἔπειτα(?)· ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλ-
λων γίνεται διά τινα ὁμοιότητα ἐπὶ τῶν λόγων τοῦτο ἐπὶ τῶν συλλογισμῶν, τῶν
ὄντως ἐχόντων ἰδέαν. πείσονται δὲ τὸ λεγόμενον, οὐκ ἐπὶ λογικῶν μόνον ζώων,
ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων. ὁ φησὶ δὲ καὶ τὰ πράγματα· ὥσπερ γάρ φησιν
εἰσί τινες τῶν ἀνθρώπων καλῶς ἔχοντες εὐεκτοῦντες(?). τοιοῦτοι δὲ οἱ ἀθλητικοὶ
οἱ εὐεκτικοί(?)· οἱ δὲ προσποιοῦνται τὸ εὐεκτεῖν καὶ διά τινων ἐπιτηδεύσεων
περὶ τὸ σῶμα τοὺς εὐεκτοῦντας μιμοῦνται, στολίζονται ἑαυτοὺς ὁμοίως τοῖς
στολίσμασιν· καὶ ὥσπερ αἱ φυλαὶ ἐν ταῖς προσφοραῖς τῶν ἱερέων ἐπιτίθεασι(?)
ἀποδιδόναι γὰρ εἴπερ(?) τὴν τάξιν … ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ ταῖς πανη-
γύρεσιν τῆς τῶν θυμάτων ἐν τοῖς βωμοῖς γινομένης προσαγωγῆς, ἐνεφάνιζον(?)
… καὶ χιτῶνας ἐπιφαίνεσθαι τὸ μηδὲν ἐκ τοῦ … ὥσπερ
Ἀθήνησιν ἐν τῷ δείπνῳ σοφιστῇ(?)· καὶ προκλήσει τῇ τῶν ἑορτῶν ἀποτιθέμενοι(?)
σαφηνίζουσι. τὸ γὰρ δὴ ἐστὶν οἰκειότατον τοῖς προσιοῦσι. ἐκ γὰρ μὲν ἐστὶν οἱ δύο …

καὶ τοῦ ἀγχίνου εἶναι τὸ ἀληθινὸν μὲν ἔχοντες κάλλος οἱ δὲ ἐμμάτου ἑαυτοὺς
καταχρωννύοντες, ἀποδιδόασι τὸ κόρον τὸ ἐξαπατᾶν· καὶ φαίνεσθαι ὅπερ
οὐκ εἰσίν· φυλετικῶς πάντες οἱ τοῦ γυμνασίου καθόλου ἔχουσι· οἱ μὲν διὰ ἀσκήσεως
μὴ δὲ πρὸς ἀλήθειαν τῶν σωμάτων μαραινόμενοι· καὶ τὸ σῶμα πεποικιλμένοι· ἀλλὰ διὰ
γυμναστικῆς τέχνης εὐεξίαν σκευάζοντες ἑαυτοὺς καὶ ἐγκομμώσαντες οἱ μὲν
κατακοσμοῦντες τοὺς ἐκτὸς φαίνονται μιμούμενοι· οἱ δὲ δυσειδεῖς
φαίνονται μὲν καλοί, οὐκ εἰσὶ δέ· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων· τὰ μὲν γάρ ἐστιν
ἄργυρος ἀληθὴς καὶ χρυσός· τὰ δὲ φαίνονται κατὰ τὴν ἐσφαλμένην τῆς αἰσθήσεως
κρίσιν· ὧν ἀπατᾶσθαι ἀπὸ τῆς μὲν ὁμοιότητος τῆς τῶν χρωμάτων δηλονότι ἀπα-
τᾶται ἡ αἴσθησις ὡς ἐπὶ τοῦ λιθαργύρου· τὸ γὰρ λιθάργυρον εἰς κασσίτερον
τήκεσθαι καὶ κιρνᾶσθαι ἀπὸ λιθαργύρου ... χρώματος
καὶ φαινόμενα παραλαμβάνει· διὰ τὸ ὅμοιον ... τοῦ αὐτοῦ ἀμφω
καθ' ἃ τὰ περὶ ψυχῆς· ὅμοιόν φησιν· οἱ ὄντες ... πολλάκις ... ἐπὶ
τῶν σωμάτων αἰσθήσεων καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων, τὸ αὐτὸ ... ἐπὶ τῶν λόγων·
καὶ συλλογισμοί· ὁ μὲν γάρ τίς ἐστι συλλογισμὸς ἀληθὴς καὶ ἔλεγχος· ὁ δὲ οὐκ ἔστι φαίνεται
δὲ ἄλλος συλλογισμὸς ὅταν οἱ ἀκροώμενοι τῆς σοφιστικῆς μεθόδου τυγχάνου-
σιν ἄπειροι· καὶ μὴ δὲ τὰ τῶν ἀληθῶν συλλογισμῶν καὶ ἐλέγχων εἰδῶσιν ...
σώματα· τοῦτο γάρ φησι φαίνεται διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν λόγων οἷον δηλονό-
τι ... ἀντιτεινόμενος ἢ ... περὶ τῶν γεωμετρικῶν ἀνάγω-
μεν ... διαλεγόμενός τις ἀκροαταῖς ... σαφῶς διαλεγόμενος ἅπαντα
κατασκευάζεις διὰ ... μὲν οὖν ... ὡς ... νομίζουσιν οἱ ἄπειροι· οἱ γὰρ
ἄπειροί φησιν ὥσπερ ἂν ἀπέχοντες πόρρωθεν θεωροῦσιν· ὁ δὲ ... τὴν
ἐξήγησιν ἡ γὰρ ... φησιν ὅτι οἱ ἄπειροι περὶ ὧν ἀπείρως ἔχουσιν, οὕτω
πεφύκασι ταῦτα ... ἐκεῖνα ὥσπερ ... τῆς τούτων φύσεως πόρρω
διακείμενοι· καὶ μὴ ... ὅλως ... ἐστιν, τὸ περὶ ... διαλαβεῖν ... ἀπέχου-
σι γὰρ οὕτως καὶ πόρρω εἰσὶ τῆς περὶ αὐτῶν γνώσεως· ... οὕτω νοητέον· ἡμεῖς
... ὥσπερ οἱ ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος ὁρῶντες ... πολλάκις ἀπατῶν-
ται ... βραδέως ὁμοιότητος· καὶ διὰ τὴν τοῦ διαστήματος ἀσυμμετρίαν,
καὶ ... τὴν αἴσθησιν κατ' αὐτὴν διάκλασιν αὐτοῦ καὶ ἀνάκλασιν τὸν
μὲν ... καὶ ... χολοβάφινα διὰ τὸ μελάχρωμον

καττιτέρινα

χρυσᾶ, καὶ τὰ λιθαργύρινα καὶ τὰ καττιτέρινα, ἀργυρᾶ. οὕτω καὶ οἱ ἀνεπιστή-
μονες τῆς συλλογιστικῆς μεθόδου. ἐλέγχους μὲν ἴσως τοὺς καὶ συλλογισμοὺς
ἀπὸ γνωρίμων καὶ ὁμολογητῶν τινῶν οὕτως ἔχοντας διὰ ἀπειρίαν τὴν περὶ
ταύτην λαμβάνοντες:

ἐξ ἀνάγκης διὰ τῶν κειμένων· ἔλεγχος δὲ συλλο-
γισμὸς μετ' ἀντιφάσεως τοῦ συμπεράσματος· οἱ δὲ τοῦτο ποιοῦσι μὲν
οὔ, δοκοῦσι δὲ διὰ πολλὰς αἰτίας· ὧν εἷς τόπος εὐφυέστατός ἐστι καὶ δημο-
σιώτατος ὁ διὰ τῶν ὀνομάτων· ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἔστιν αὐτὰ τὰ πράγματα
διαλέγεσθαι φέροντας, ἀλλὰ τοῖς ὀνόμασιν ἀντὶ τῶν πραγμάτων χρώμεθα συμ-
βόλοις, τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ὀνομάτων, ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἡγούμεθα συμβαίνειν·
καθάπερ ἐπὶ τῶν ψήφων τοῖς λογιζομένοις· τὸ δὲ οὐκ ἔστιν ὅμοιον· τὰ μὲν γὰρ
ὀνόματα πεπέρανται καὶ τὸ τῶν λόγων πλῆθος· τὰ δὲ πράγματα τὸν ἀριθμὸν
ἄπειρά ἐστιν· ἀναγκαῖον οὖν πλείω τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τὸ ὄνομα τὸ ἓν ση-
μαίνειν· ὥσπερ οὖν κἀκεῖ οἱ μὴ δεινοὶ τὰς ψήφους φέρειν ὑπὸ τῶν ἐπιστη-
μόνων παρακρούονται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν λόγων, οἱ τῶν ὀνομάτων
τῆς δυνάμεως ἄπειροι παραλογίζονται καὶ αὐτοὶ διαλεγόμενοι καὶ ἄλλων
ἀκούοντες· διὰ μὲν οὖν ταύτην τε τὴν αἰτίαν καὶ τὰς λεχθησομένας
ἔστι δὲ καὶ συλλογισμὸς καὶ ἔλεγχος φαινόμενος· οὐκ ὢν δέ:

αἴτε τοῦ
πρὸ τοῦ λέγεις ἐν ἀναλυτικοῖς καὶ ἐν τοῖς ὑστέροις· ἐν μὲν τοῖς προτέροις ὅτι
συλλογισμός ἐστι λόγος ἐν ᾧ τεθέντων τινῶν, ἕτερόν τι τῶν κειμένων ἐξ ἀ-
νάγκης συμβαίνει τῷ ταῦτα εἶναι, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ τί ἔλεγχος εἰπεῖν παρὰ τὸ
τῇ ἑκάστῃ τῶν διαφορῶν, ἀρκούντως ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς διειλέγο-
μεν· ἐν δὲ τοῖς προτέροις τῶν δ' αὐτῶν ἀναλυτικῶν ὅτι ἔλεγχός ἐστι
συλλογισμὸς μετὰ ἀντιφάσεως τοῦ συμπεράσματος· οὐ γὰρ ἄνευ συλλο-
γισμοῦ ὁ ἔλεγχος· ἀλλ' οὐδὲ ταὐτὸν τῷ συλλογισμῷ· ἀλλ' ἐπὶ πλέον
ἐστὶν ὁ συλλογισμὸς τοῦ ἐλέγχου· ὁ μὲν γὰρ ἔλεγχος, πάντως καὶ συλλογισμός·
οὐ μὴν δὲ καὶ συλλογισμὸς καὶ ἔλεγχος· ἔστι γὰρ ὅπου συλλογισμὸς μὲν γίνεται
χωρὶς ἀντιφάσεως· ἐκ δύο καταφατικῶν προτάσεων· ἔλεγχος δὲ ὁ ἐν

εἶναι ἐκ δύο καταφάσεων προτάσεων δεῖ· γὰρ εἰ ἡ ἀρχὴ τὴν μὲν τῶν
προτάσεων τὴν μὲν κατηγορικὴν τὴν δὲ στερητικήν· ὁ γὰρ ἔλεγχος ὡς προσλαμ-
βάνων τὸ ἀντικείμενον τῷ ἐξ ἀρχῆς συμπεράσματι, συλλογισμός ἐστιν ἀντι-
φάσεως· ἔλεγχος γὰρ τοῦ συμπεράσματος· τοῦτ' ἔστι συλλογισμὸς ὁ προσλαμβάνων
τὸ συμπέρασμα ἔχον ἀντίφασιν ἀναιρετικὴν ἀληθῆ πρότασιν ἢ
διὰ συλλογισμοῦ ληφθεῖσαν· ἢ ἐξ ἐπαγωγῆς τινὸς διὰ τὸ αὐτόπιστον
ἀληθές· ὁμοίως
λέγω τὸ δίπουν ζῶον
εἶναι· τὸ τοῦτο
ἀποδεικνύς τὸ ἄλλο
συλλογισμός
ὅτι ὁ δίπους ἐστὶ
τὸ λογικὸν ζῶον·
τὸ συμπέρασμα
δῆλον· ἀλη-
θές
μὲν οὖν ὁ τοῦ ἐλέγχου συλλογισμὸς ἀδύνατός ἐστιν ἐπεὶ τὸ συμπέρασμα
ἐρχόμενον τοῦ προσλαβόντος τὸ ἀντίφασιν ἀντικείμενον τῷ ἀληθεῖ συμ-
περάσματι· ἢ τὸ ἐναντίον· ὅπερ αὐτὸς ἀληθῆ ἔθηκε· ἐν τῇ ἀνομολο-
γουμένῃ προτάσει ἐδέξατο μὲν αὐτὸν προσδηλούμενον· εἰ ὁ ἄνθρωπος
ἐστιν ἀνθρώπου ζῶον φαμὲν τὸ λογικὸν οὐδαμῶς· ἢ οὐδεὶς πάντη
ἰδοὺ γὰρ προσλαβόντες τὸ ἐναντίον τῷ ἀληθεῖ συμπεράσματι, ἀπό τινος
συναγόμενον τὴν ὁμολογουμένην πρότασιν ἀναιροῦντες· ἐστὶ ταυτὸ τοῦ
ποιῆσαι καθὸ ἀντίφασιν
ἀντικείμενον λάβοι τις· συλλο-
γισμὸν οὖν ἐν δευτέρῳ σχήματι
διὰ μέσου τοῦ αἱρετοῦ·
μὴ ἀγαθὸν τὸ καλόν· ἀγαθόν·
τὸ ἀπὸ τῆς ἀντιφάσεως
τὸ διὰ συλλογισμοῦ

μηδὲ ἔλεγχον· ὥσπερ ὅταν λάβῃ τις μὴ δεῖν εἶναι
καλὸν αἱρετόν· πᾶν ἀγαθὸν αἱρετὸν [illegible]
δηλαδὴ τοῦ   τοῦ δὲ δειχθέντος ἐν δευτέρῳ
σχήματι τὸ μηδὲν εἶναι καλὸν ἀγαθόν· ἀσύστατος
ἐνίσταται πρὸς τὸ συμπέρασμα   παράστασιν
λέγων εἶναι τοῦτο ψεῦδος· διὸ ὥσπερ ἀντὶ τῆς ἀντιφάσεως τοῦ συμπεράσ-
:ἡ ματος· τὸ ὅτι ἐστί τι ἀγαθὸν καλόν· καὶ ἐλέγχθη ἂν ἐν τῷ τρίτῳ σχήματι
συλλογισαμένων ἡμῶν οὕτω· τὸ καλὸν τινὶ ἀγαθῷ κατὰ τὸ αἱρετόν·
τὸ αἱρετὸν παντὶ ἀγαθῷ· καὶ τὸ αἱρετὸν τινὶ κακῷ· [illegible] καὶ οὐδενί· τοῦ
μὲν οὖν ἔλεγχος ἐστὶν ὁ τὸ ἐναντίον ἢ τὸ ἀντίφασιν ἀντικειμένου τοῦ
συμπεράσματι λαμβάνων· καὶ περαίνων τι ἀληθῆ· καὶ τοῦτον
ἀποδεικνύων ἀτόπου τινὸς γενομένου· τὸ λοιπὸν μὲν ὅτε συλλογισμὸς
ὁ ἔλεγχος· καὶ ὁ συλλογιζόμενος καὶ ἐλέγχων κατὰ τούτους συλλογίζεται
καὶ ἐλέγχει· ἀλλ' οἱ σοφισταὶ ἐλέγχουσι μὲν οὐδαμῶς· δοκοῦσι δὲ ἐλέγχειν
διὰ πολλὰς αἰτίας· αἰτίας λέγω τὰς [illegible] δι' ὧν ἀπατῶσι τοὺς
προσδιαλεγομένους· ὧν μία τόπος εἶναί φησιν [illegible] καὶ [illegible]
[illegible] καὶ δι' αὐτὸ [illegible] τοῦτ' ἔστι κοινότατον· ἀφ' οὗ ἔστα-
δὲ ὡς ῥᾴδιον διὰ τῶν ὀνομάτων ὥς φησιν· ἢ ὁ καθ' ὁμωνυμίας λόγος
ἢ ὁ κατὰ ἀμφιβολίαν· ἢ τὰ καὶ ἀμφότερα· καὶ προστίθησι [illegible]
[illegible] αἰτίαι [illegible]· ἐπεὶ γὰρ οὖν φησι [illegible] διαλεγομένας ἡμᾶς αὐτὰ τὰ
πράγματα φέρειν [illegible] καὶ [illegible] [illegible] ὅλως [illegible]
[illegible] [illegible] διαλεγομένοις [illegible] [illegible]
[illegible] ποιεῖσθαι· οὐκ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] προσδιαλεγόμενοι· [illegible] τοῦτο
[illegible] ἐστὶ καὶ οὐ [illegible] πράγμασι χρώμεθα ἐν ταῖς διαλέξεσιν· ἀλλ' ἀντὶ
τῶν πραγμάτων τοῖς τούτων συμβόλοις· σύμβολα δὲ τῶν πραγμά-
των τὰ ὀνόματα· τὰ γὰρ ἐν τῇ φωνῇ ὀνόματα καὶ ῥήματα, ἃ καθ' αὐτὰ
λεγόμενα καὶ ταῦτα ὀνόματά ἐστι· διὰ μέσων τῶν ὀνομάτων φέρ-
εξ ἀλλήλων ἐστὶ τῶν πραγμάτων, τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ὀνομάτων μετα-
φέρομεν ἐπὶ τὰ σημαινόμενα ὑπ' αὐτῶν· ἐν γὰρ τοῖς ὀνόμασι καὶ ταῦτα συμ-
βαίνειν.

τούτων εἶναι τὴν οὐσίαν ἢ τὴν φύσιν εἶναι τὴν αὐτὴν νομίζειν διὰ τὴν τοῦ ὀνόματος ταυτότητα· δῆλον δὲ τοῦτο· πῶς οὐχὶ ὁ λίθος ἄρρην ἐστίν· οὐχὶ ὁ Καλλίας ἄρρην ἐστί, ὁ λίθος ἄρα Καλλίας. καὶ πάλιν ὁ Πλάτων

ἄρρην ἐστίν, καὶ ὁ ποταμὸς ἄρρην

ἐστίν, ὁ Πλάτων ἄρα ποταμός ἐστιν. καὶ τοῦτο

ἡ ἀπάτη γίνεται, ὁμωνύμων ὄντων τῶν ὀνομάτων. ἢ ἀμφιβόλων· νομίζομεν γὰρ ὅτι ὥσπερ ἐν μὲν τοῖς ὀνόμασι, τοῦτο ἀκολουθεῖ καὶ τοῖς πράγμασιν· διὰ τοῦτο οὕτως ἀπατώμεθα παραλογιζόμενοι. ἐπεὶ λέγει ὅτι διὰ τὸ παρὰ τὴν φύσιν ἡμῶν ὀνομάτων ἁρμοζόντων ἐν ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων, γίνεται αὕτη ἡ ἀπάτη καὶ ὁ παραλογισμός· ἡ γὰρ ἀπορία τῶν πολλῶν ὀνομάτων, οὐκ ἄλλη αὕτη ἡ ἀπάτη ἣν αὐτὴ παράξειν ἠδύνατο· νῦν δὲ ἀπορούσης ἡ φύσις ἡμῶν πολλοῖς οὖσι τοῖς διαφέρουσι τοῖς πράγμασιν ἢ ἀποφέρουσι οὐχὶ τῇ φύσει ἀλλ' ἡμῶν μὴ δύνασθαι ἐν ἑκάστῳ οἰκεῖον ὄνομα πολλάκις καὶ διάφορα οὖσιν τὰ πράγματα τίθεμεν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ὄνομα· ἀπορῶ τὰ πράγματα ἀφέλκειν τοῦ οἰκείου ἐν ἑκάστῳ ὀνόματος ὄντος καὶ πλανώμεθα· ἀλλ' ὅταν διαλεγόμεθα, προφέρομεν ἐν τῇ αἰσθήσει τὰ πράγματα καὶ ὅτι ἀπρόσιτος ἂν γίνεται ἡ διάλεξις· νῦν δὲ ἐπεὶ ἡ φύσις διὰ τὴν ἀπορίαν οὐ προσαρμόζει ἐν ἑκάστῳ τὸ καθ' ἄλληλον ὄνομα· ἀλλὰ πολλοῖς πράγμασι τὸ αὐτὸ θήσει ὄνομα διὰ τοῦτο παραθήκη. δῆλον ὅτι καὶ ἡ ἀπάτη χώραν ἔχει· διὰ γὰρ τὰ αὐτὰ τοῦ ὀνόματος ὁμολογεῖσθαι τὰ αὐτὰ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος σημαινόμενα συμβαίνει ἡγούμεθα· ὡς καὶ κοινωνίας φύσεως οὔσης διὰ τὴν τοῦ ὀνόματος ταυτότητα. καὶ τὸ ὄνομα οὕτως οἰόμεθα καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ δηλούμενα πράγματα διαφορὰς ἔχειν οὐ κατὰ φύσιν· ὁ πρᾶος δὲ οὐκ ἀεὶ βασιλίσκος ὄνομά ἐστιν αὐτῷ, ἢ δηλοῖ τὸ σημαινόμενον πρᾶγμα ἢ δεῖ ἔστιν. ἄλλος γὰρ ὁ τοῖς πολλοῖς ἐγνωσμένος βασιλίσκος ὄφις, ἄλλος ὁ τοῖς αὐτοῖς ἀστήρ· ὁ αὐτὸς τῆς καρδίας δηλονότι ὢν τοῦ ἀστρῴου χόρου· οὐκ οὖν τὸ ἀπατᾶν ἡ ἀπάτη, ἀλλὰ μικρᾶς τινος κοινωνίας ὁμοιότητος ὑποστάσης. καὶ ὅτι συμβαίνουσιν αὐτῶν τῶν ὀνομάτων καὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων τοῦτο λέγεσθαι συμβαίνει φησὶ τοῖς ὑποστάσεις, παρὰ δὲ γράμματι χρη-

τὸ ἐπὶ τῶν ψήφων τοῖς λογιζομένοις· ἀντὶ γὰρ τῶν δακτύλων αἱ ψῆφοι
συλλογιζομένοις λέγονται· ὥσπερ οὖν ταῦτα καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν πραγμάτων μετα-
φέρουσι, τοσαῦτα φασὶν ἔχειν καὶ ταῦτα εἶναι τὰ δακτυλομετρούμενα·
τὸ δὲ οὐκ ἔστιν ὅμοιον· ἀλλ᾽ ἐπὶ μὲν τοῦ ἀριθμοῦ τὰ συμβαίνοντα ἐπὶ τῶν μετα-
φερομένων ἐπὶ τὰ ἀριθμούμενα, ἀληθῆ· ἄπειρος γὰρ ὁ ἀριθμὸς εἰς ἄπειρον καὶ
ἄπειρον διαιρεῖται, ἀνάγκη ἐστὶ τοσαῦτα καὶ ἀνδράσιν εἶναι τὰ ἀριθμούμενα
ἐπεὶ τοῦ ἑνὸς καὶ ἄπειρον διαιρεῖσθαι· ἐπὶ δὲ τῶν ὀνομάτων οὐκ ἀληθές· εἰ γὰρ
τὸ Δίων δισύλλαβον, τὸ δὲ δισύλλαβον, τρισύλλαβον, ἀνάγκη τὸν Δίωνα,
ὅς ἐστι τὸ πρᾶγμα, τρισύλλαβον εἶναι· ταῦτα εἰπὼν ἔδειξεν αἴτιον ἀπατῶνται
δηλονότι διὰ τὸ εἶναι καὶ ἀγνοίᾳ μὴ ἄλλου δι᾽ ἐπὶ τῶν
ὁμωνυμιῶν μεταφερόντων τῶν ἐκ τῶν τὴν ἐπὶ
τῶν ὀνομάτων ἀπάτην εἰς τὰ πράγματα· ὥσπερ οἱ λογιστικοὶ
εἰ ἀεὶ μεταφέρουσι τοῖς ἀριθμοῖς, ἐπὶ τὰ ἀριθμητά, διακρίνοι τοῦτο δὲ
ἀφορμὴν εἶναι ἢ οὐχ ὅμοιον διὰ τοῦ ἄπειρον, τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν ὅμοιον· ἐπὶ
μὲν γὰρ τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν ἀριθμητῶν ἡ ἀμφοτέρων ἄπειρα ἐστὶν ἤτοι ἀπα-
ράλειπτα ἤτοι ἀδιήλευτα ὥσπερ ἄπειρος ὁ ἀριθμὸς ἐστὶ καὶ τὸ ἀριθμητὸν ἐπὶ
δὲ τῶν ὀνομάτων οὐχ οὕτως ἔχει· τὰ μὲν γὰρ ὀνόματα συγκεῖνται, λέγεται
γὰρ ῥήματα καὶ τὰ ῥήματα ὀνόματα· τὰ δὲ ὀνόματα ἐκ συλλαβῶν· αἱ δὲ συλλαβαὶ
ἐκ στοιχείων· τὰ δὲ στοιχεῖα τῆς ἐγγραμμάτου φωνῆς πεπερασμένα, ἅπερ
οἶδε τὸ ἄπειρον γὰρ τὸ ἐκ πεπερασμένων συγκείμενον ὡς ἐν τῷ τῆς φυσικῆς ἀκρο-
άσεως δέδεικται, ἀνάγκη ἐστὶ πεπεράνθαι· ἐπεὶ οὖν τὰ μὲν πεπερασμένα
εἰσὶ τὰ ὀνόματα· ὁ δὲ ἀριθμὸς ἐστι τὰ πράγματα ἄπειρα εἰσὶν ἢ ὁ ἀπὸ
τοῦ ὁμοίου τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἢ ἐπὶ τῶν ἀριθ-
μῶν αἰτίαν τοῦ τὸ ἄλλον ἢ ἄπειρον ὁ ἀριθμὸς ἐπὶ ἄπειρον αὔξεσθαι δύ-
ναται ὥστε ἀριθμητὰ οὐκ ἐνδέχεται· τὸ διαφέρει ἀριθμὸς καὶ ἀ-
ριθμητὰ τῷ αὐτὸ ἀριθμῷ δηλοῦσθαι· ὅλου τὰ πάντα ἤδη δῆλα
ἐστὶν ἀριθμοῦ· τὰ δὲ πράγματα ἀπείρα παρὰ τοῦ ἀριθμοῦ· τὰ δὲ
ὀνόματα πεπέρανται, ἀναγκαῖον πλείω τὸ αὐτὸν λόγον καὶ τοὔνομα τὸ ἓν
σημαίνειν· τοῦτο δὲ οὐ γάρ ἐστιν ἄλλου δοκοῦ ἀρκεῖν ὁ μόνος· ἢ ἄλλου δὲ
μὴ ... δόξαν αὐτὸ ἐλέγχεσθαι ἐν τοῖς τοῖς ἀριθ-

ὡς ταῖς ψήφοις πρὸς τὸ ἐξάγειν ταῖς ... τοῖς ὀνόμασι πρὸς τὸ ἀφ' ὧν αὐτὰ τὰ
πράγματα παραλογίζεσθαι ἑρμηνείας τὰς ἀντὶ τῶν σημαινομένων. ὥσπερ γὰρ οἱ τῶν
ψήφων οἱ μὴ δεινοὶ ἀλλ' ἐπιεικῶς ... ἰδιῶται τοῦτο καὶ εἰ θέλοιεν φέρειν
αὐτὰ ἀεὶ θεωρούμενα παρέαν τοῦ καὶ παρὰ τοῦ ... ψήφου ...
... σημαινομένων ἀπατῶνται· καὶ δὴ ... τὸ φύλλον ...
κρούονται, τὸ αὐτὸ δὴ ... καὶ τῶν λόγων τῶν ἐξ ὀνομάτων.
οἱ γὰρ ἄπειροι ... τῆς τῶν ὀνομάτων δυνάμεως καὶ
διελεγχόμενοι παραλογίζονται ... διαλεγόμενοι ... ἄλλων ἀ-
κούοντες, ὅτι ἐλάττω τὰ ὀνόματα τῶν πραγμάτων ...
... τὰ μὲν γὰρ οὐκ ὀνόματα καὶ τὰ μὲν πράγματα ἄλλο τὸ ἄλλο
τὰ δὲ ὀνόματα τὰ αὐτά ... ὁμωνυμίαν ... ἀλλὰ
... ἐξ ἀνάγκης ... ὁμωνυ-
μία ἐξ ἀνάγκης ... οὕτως ... ὀνόματι χρῆσθαι
... ἄλλου ... ὁμωνυμ-
... ἀναγκαία ... ὁμωνυμίαν ...
ὅτι δὲ πεπέρανται τὰ ὀνόματα, δῆλον ἐκ τοῦ τὰ στοιχεῖα ὧν ἐν τῇ
συνθέσει τὰ ὀνόματα πεπέρανται· τῶν δὲ πεπερασμένων καὶ ἡ σύνθεσις
πεπερασμένη ... στοιχεῖα μὲν δὲ πάντα συγγράμματα ...
συλλαβὰς ἢ ὀνόματα ποιεῖ ... τὰ γὰρ πρὸς τὰ φωνήεντα
συμπλεκόμενα ... συνθέσεις αὐτῶν ... ποιοῦσι
τὴν ἐκ τῶν ὀνομάτων ... τὴν ἐκ
... ὁμωνυμίαν καὶ ταῖς ...
... συλλογισμὸν ... φαινόμενον ...
... ἐστὶν ...
δοκεῖν εἶναι ...
καὶ μὴ δοκεῖν ... φαινομένη ... οὖσα δὲ οὔ ...
... φαινομένης ...
... ἀναγκαῖον ...
δοκεῖν ... μὴ δοκεῖν ::
... ἢ ἀπάτ-

καὶ σοφιστής ἐστι πρὸς τὰ ἔθη ἀλλὰ περὶ τὴν διάνοιαν τῶν τὸ δόξαι χρηματίζειν·
ὅταν τινὲς δοκεῖν θέλωσι μᾶλλον ἢ πράττειν σοφοί, δῆλον ὅτι ἀναγκαῖον
καὶ ῥᾳδίως καὶ αὐτοὶ δοκοῦσι τοῖς τὸ σοφὸν προσγίνεσθαι· δῆλον δὲ πολλούς τινας
ἀεὶ καὶ τοῦ σοφοῦ ἔργον δοκεῖν μᾶλλον ποιεῖν παρὸ ποιεῖν κυρίως.
οὐ μόνον γὰρ ἐν τοῖς καθ' αὑτοὺς τοῖς χρόνοις τὸ δοκεῖν μᾶλλον εἶναι σο-
φούς, μὴ εἶναι δὲ ἐσπούδαζον· ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις
τὸ τοιοῦτον ἐσπούδαζον οἱ σοφισταί· ἡ γὰρ σοφιστικὴ φαινο-
μένη μέν ἐστι σοφία, οὐκ οὖσα δέ· καὶ ὁ σοφιστὴς ἀπὸ φαινομένης
σοφίας· δηλοῦσι δὲ τοῦτο ἱππίαι καὶ πρωταγόραι καὶ γοργίαι καὶ
πρόδικοι· ὧν ὁ βουλόμενος τὴν σοφίαν καὶ τὸν πλοῦτον οὐκ ἐκ τῶν
συνηθροισμένων μαθεῖν ἐντυγχανέτω τοῖς ὁμωνύμοις τούτων διαλό-
γοις τοῦ πλάτωνος· καὶ σοφιστὰς δὲ σωκράτης ἐν τῷ πλάτωνος
γοργίᾳ τοῦ θρασυμάχου τῷ λόγῳ τῷ εἰρημένῳ, καὶ τοῦ καλλικλέους τὸ ἀληθ-
ὲς ἐλέγχων, ἐπιστημονικῷ λόγῳ καὶ ταπεινῷ φρονήματι πάντας σοφι-
στὰς πιστούμενος τὴν σοφιστικὴν δοκήσει μόνον εἶναι σοφίαν φησὶν ἀλλ' οὐκ ἀ-
λήθειαν· καὶ τὴν σοφιστικὴν δοκήσει μόνον εἶναι σοφὸν τῇ δ' ἀληθείᾳ
ἄσοφον, καὶ χρηματιστὴν ἤγουν χρήματα συσκευαζόμενον, ἀπὸ
φαινομένης σοφίας· ὅτι δ' ἡ σοφιστικὴ φαινομένη ἐστὶ σοφία ἤ
οὐ κυρίως δῆλον ἐκ τοῦ κατὰ δόκησιν εἶναι· τὸ γὰρ κατὰ δόκησιν οὐ κυρί-
ως· ἡ γὰρ δόκησις φαινομένη ἐστὶν ὕπαρξις, οὐ κυρίως ἐστὶν ὕπαρξις·
κατ' ἐπαναδιπλασιασμοῦ μαζομένου ὅρου· ἡ ἄρα δόκησις οὐκ ἔστι κυρί-
ως· διαφέρει ἡ σοφιστικὴ φαινομένη σοφία, καὶ ὁ σοφιστὴς φαινόμενος
σοφὸς καὶ τὸ ἔργον τοῦ σοφιστοῦ φαινόμενον καὶ
οὐκ ἀληθές· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ φαινομένης σοφίας
ἐχρηματίζετο, ἀκόλουθον ἦν παντὶ δοκεῖν μᾶλλον
ποιεῖν τὸ τοῦ σοφοῦ ἔργον ἢ ποιεῖν· ὁμοίως γὰρ οὕτως σοφοὶ ποιεῖν μᾶλλον
τὸ τοῦ σοφοῦ ἔργον ἢ δοκεῖν· δηλοῖ δὲ ὁ σωκράτης μηδὲν εἰδέναι πάντα
διαβεβαιούμενος μηδὲ σοφὸν ποιεῖν· ἢ μέχρι παντὸς καὶ ἀγῶνα ἀπὸ
κρατίστης· οἱ δὲ σοφισταὶ τοὐναντίον· πάντα γὰρ εἰδέναι διαβε-
βαιοῦνται· οὐδεὶς γὰρ οὐδὲν ἐπίσταται μᾶλλον φησὶν ὁ πρωταγόρας

β΄

κοινοῦ τί μὲν ἠρώτησε· μόνον οὐχὶ λέγων αὐτὰ ἐκεῖνα ἀπὸ τῶν ἐρωτωμένων· ἀπατᾶν τυγ-
χάνων ἀδήλως.

Ἐπεὶ δ' ἐστὶ [illegible] τοῦ εἰδότος, ἀψευδεῖν μὲν αὐτὸν περὶ
ὧν οἶδε· τὸν δὲ ψευδόμενον ἐμφανίζειν δύνασθαι· ταῦτα δ' ἐστὶ τὸ μὲν ἐν τῷ δύνασθαι
δοῦναι λόγον· τὸ δ' ἐν τῷ λαβεῖν· ἀνάγκη οὖν τοὺς βουλομένους σοφιστεύειν τὸ τῶν
εἰρημένων λόγων γένος ἀναζητεῖν· πρὸ ἔργου γάρ ἐστιν· ἡ γὰρ τοιαύτη δύναμις
ποιήσει φαίνεσθαι σοφόν· οὗ τυγχάνουσι τὴν προαίρεσιν ἔχοντες· ὅτι μὲν
οὖν ἔστι τι τοιοῦτον λόγων γένος, καὶ ὅτι τοιαύτης ἐφίενται δυνάμεως οὓς καλοῦμεν
σοφιστάς, δῆλον.

Ἐπειδὴ ὅπερ ἴσα ἐστὶν ἡ τῶν σοφιστῶν σοφία· ἐπεὶ τοίνυν τὸ ἔργον αὐτῶν ὅτι τὸ δοκεῖν
ποιεῖν τὸ τοῦ σοφοῦ ἔργον, νῦν προστίθησι καὶ τὸ τῶν ἀληθῶν σοφῶν ἔργον· ἵνα
γὰρ μή τις εἴπῃ, πῶς δὲ καὶ τί ἂν ἔργον τῶν κατὰ ἀλήθειαν σοφῶν, ὥσπερ αὐτῶν ἐξαρκεῖν ἔσεσθαι
γνόντων· οὐχ ἁπλῶς ἀλλὰ μὲν τοῖς ἐπιχειροῦσι σοφίζεσθαι φησὶν τῶν ἐπιστημόνων
ἔργον τούτων τῶν ἐξαρκεῖν ὀμνύντων· τὸ μὲν γὰρ ἔργον τῶν περὶ ἕκαστον ἔργον τὸ ἀψευ-
δεῖν ταῖς ἐρωτήσεσι· ἐπὶ τοῦ ἀρκεῖν ὁμόσαι ἐμφανίζειν ψευδόμενον· ἀπροφάσιστος
ψευδῶς ἀρκεῖν ἢ μὴ ἀρκεῖν ὀμνύμενος· τοῦ δ' ἀρκεῖν ὀμόσαντος τὸ ἐμφανίζειν
ἄπρου διὰ ψευδῶν καὶ ὅ ἐρωτῶν· ἐπὶ τὸ μὲν ἐμφανίζειν τὸν ψευδόμενον ὅπερ ἐστὶ
ἔργον τοῦ ἀρκεῖν ὀμόσαντος ἐν τῷ δύνασθαι ἀπαιτεῖν λόγον ἐστίν· ὁ γὰρ ἀψευδὴς ἅτε
πολλαχῶς ἅτε μοναχῶς τὰ πράγματα λέγεται· τοῦ ἔργον τῶν τὰ τῶν πολλα-
χῶς ἢ μοναχῶς λεγόμενον οὐ συγχωρεῖ καὶ τὸ ζητούμενον ἀπατῆσαί τε καὶ σοφίσασθαι.
τὸ δὲ ἀψευδεῖν ἐν τῷ λαμβάνειν ὅ ἐστι τοῦ ἔργον τῶν τε· ὁ γὰρ δυνάμενος καλῶς
ἐρωτᾶν οὐδέποτε πρὸ τοῦ ἔργου ἐρωτήσει, ἀφ' ἧς συμβήσεται τἀναντία λέγειν
ἑαυτῷ· ὡς γὰρ ἔργον τῶν καλῶς οὐδὲ αὐτοῦ δείκνυσι τἀναντία συμβαίνειν· ὥστε
ἀψευδὴς ἐρωτᾶν ἀναμάρτητα· ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀρκεῖν ὀμόσαντος· ἔστι δ' ὡς ἓν πρὸς ἓν
συνθεῖν εἴπω ὡς ἐν πρὸς ἓν τὰ ἀμφότερα ἔργα· τοῦ μὲν καλῶς ἐρωτῶντος
ἔργον ἐστὶ τὸ λαμβάνειν προτάσεις οὐκ εἰκαίας ἢ μὴ ἀμφιβόλους· τοῦ δὲ ἐξαρκεῖν
ὀμόσαντος ἔργον ἐστὶ τὸ δύνασθαι τὸν ἐρωτῶντα ἐλέγχειν ψευδόμενον· τὸ δὲ δύνασθαι
τὸν ψευδόμενον ἐλέγχειν γίνεται, παρὰ τὸ ἀφελεῖν τά τε ὁμώνυμα καὶ ἀμφίβολα
ἐν τῷ ἀδιορίστως προτείνεσθαι τὸν ἐρωτῶντα ἐνδοιαστέον· καὶ ὅπως σοφίζονται.
ὅτι ἤδη μὲν ἔργον ταῦτα βούλεται, ἔργα καλῶς καὶ ἀληθῶς· ὅπερ ἐστὶ τοῦ ἔργου τοῦ

οὐδὲ ἑαυτῷ

ἐπιστημόνως διαγορεύοντος· ὁ σπουδάζει τὸν ψευδόμενον ἐλέγχειν διὰ τῶν ἀπομ·
ὁ περὶ ἕκαστον οἰκείου λόγου τοῦ ἐπιστημόνως ἀποκρινομένου ἤτοι νῦν κατὰ
τὸ πρωτότυπον τὸ ἓν πρὸς ἓν ἢ κατὰ τὸ δεύτερον· σώζει γὰρ ὁ ἐπιστήμων τοῦτο· δεῖ
γάρ τινα τὰ περὶ τὸ ἀποκρίνεσθαι ὁ ἐπιστήμων τοῦτο· ταῦτα δὲ ἐπὶ τῶν προμεμνημένων
ἡμᾶς ὧν ἔδειξεν· ὁ γὰρ ὅτι ἐστὶ τοιοῦτον ὁ ἀδολεσχὸς λόγων ὁ περὶ σοφιστῶν διὰ
ἢ γοῦν συνεστήσατο οἷς ὁ τὴν ὁμωνυμίαν παρέθετο· προσθεὶς καὶ τὴν αἰτί-
αν ἣν ἔσχεν ἀγαθῆς τῆς τοιαύτης τῶν λόγων δυνάμεως, ὡς ὀλίγοις ὑπάρχειν ῥᾳδίας· καὶ ὅ-
τι τοιαύτη δύναμις τῆς εἴδους περὶ τὸν φαινόμενον σοφὸν, σοφιστὴν διὰ
τυγχάνουσιν οἱ σοφισταὶ τὴν προαίρεσιν ἔχοντες· συνίστησι δὲ καὶ τοῦ-
το ἀναγκαῖον διὰ τούτων ὅτι εἰ ἔστι τὸ λίαν ἀναγκαῖον ἐστὶ τῷ φιλοσόφῳ κατὰ ἀλήθειαν
ὁ ἐπιστήμων· ὁ τοῦ τὸ εἰδέναι τὰ εἴδη τῶν λόγων τῶν παρὰ τοῖς σοφισταῖς
σπουδαζομένων· πῶς γὰρ τὸ ἀγνοούμενον ἐλεγχόμενον ἔσται· ἀλλὰ
δηλονότι τὸ γινωσκόμενον· ἡ γὰρ ἀπειρία καὶ ἡ ἄγνοια τῶν τοιούτων
λόγων τῆς φαντασίας αἰτία, δηλονότι ὡς ἡ γνῶσις αὐτῶν ἅμα τῇ
γνώσει καὶ ἔλεγχός ἐστι· ταῦτα δείξας, ἐπὶ τοῖς προτεθεῖσιν ἅπαν
περὶ οὗ ἡ προκειμένη πραγματεία· ἔστι δὲ περὶ τῶν σοφιστικῶν ἐ-
λέγχων ὁπόσοι τε γίνονται καὶ διὰ τίνων:·

πόσα δ' ἐστὶν εἴδη τῶν λόγων τῶν σοφιστῶν ἐκ προσώπου τοῦ ἀριστο-
τέλους ἡ δύναμις αὐτὴ συνέστηκεν· ὁ προοίμιον τῆς πραγματείας οὗτος·
ὁ περὶ τῶν ἄλλων τῶν συναγωγῶν τῶν ἐπὶ τὴν λέξιν ταύτην ἀνάγειν·
ἀρχὴ ... νῦν εἰς τὴν τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων διδασκαλίαν·
ὁ ζητεῖ τὰ πρότερον πόσα ἐστὶν εἴδη τῶν λόγων τῆς σοφιστικῆς· ὁ ἐκ προσώπου
τοῦ συνέστηκε τὸ σοφιστεύειν· τὸ δὲ πόσα ἐστὶν εἴδη τῶν λόγων, ὁ
ἐκ προσώπου τοῦ ἀριστοτέλους ἢ ἐκ παραλλήλου κεῖται· ἢ τὸ μὲν πόσα, ἀλλ'
ὅτι μὲν φασὶ τὰ εἴδη τῶν λόγων καὶ ἐκ προσώπου τοῦ ἀριστοτέλους· ἢ τὸ μὲν πόσα,
ἀλλ' ὅτι τοῦ πόσα εἴδη τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων· ὥσπερ φασὶ δεῖ ὅτι παρὰ
τὴν λέξιν καὶ τὸ ἔξω τῆς λέξεως· τὸ ἐκ προσώπου δὲ ἀντὶ τοῦ προοίμιον
ὅτι ὁ σκοπὸς ἑκάστου τῶν τοιούτων εἰδῶν· μέρη γὰρ τῶν εἰδῶν τὰς προθέσεις
ἔθετο λέγει τῶν εἰδῶν· δύναται ὁ τὸ προοίμιον τῆς πραγματείας
τυγχάνει. λέγειν· ὡς ἴσον τῷ ἐκ προσώπου οἱ σοφισταὶ στοχάζονται·

ἀγνοουμένου τοῦ ἐλέγχειν δοκεῖν, ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι, ὧν μηδ' ὅλως οὖν ἐστι·
διὸ ἀνάγκη δὲ λέγειν τὴν σοφιστικὴν ἢ τοιαύτην τέχνην, μηδ' αὐτὴν ἐπιστήμην
περὶ τὰ ἀληθῆ· γὰρ ἐκείνων ἑκάτερα· ἡ μὲν τέχνη δ' ἕξις οὖσα μετὰ
λόγου ἀληθοῦς ποιητική· ἐπιστήμη δ' ἕξις ἀποδεικτικὴ περὶ τὰ ὡσ-
αύτως ἔχον· ἡ τέχνη ἐστί πως τῆς σοφιστικῆς ποιητικὴ καὶ γνωστική· ἡ τοιαύτη
λέγω γὰρ αὐτὴν καὶ τέχνην ποιητικὴν τῶν ἔργων χρώμενος τῷ τῆς τέχνης ὀνό-
ματι: [illegible] λέγομεν τέτταρα
γένη· διδασκαλικοὺς καὶ διαλεκτικοὺς καὶ πειραστικοὺς καὶ ἐριστικούς·
καὶ διδασκαλικοὶ μὲν εἰσὶν οἱ ἐκ τῶν οἰκείων ἀρχῶν ἑκάστου μαθήματος
συλλογιζόμενοι καὶ οὐκ ἐκ τῶν τοῦ ἀποκρινομένου δοξῶν συλλογιζόμενοι· δεῖ γὰρ πι-
στεύειν τὸν μανθάνοντα· διαλεκτικοὶ δὲ οἱ ἐκ τῶν ἐνδόξων συλλο-
γιστικοὶ ἀντιφάσεως· πειραστικοὶ δὲ οἱ ἐκ τῶν δοκούντων τῷ
ἀποκρινομένῳ καὶ ἀναγκαῖον εἰδέναι τῷ προσποιουμένῳ ἔχειν
τὴν ἐπιστήμην· ὃν τρόπον δὲ διώρισται ἐν ἑτέροις· ἐριστικοὶ δὲ οἱ
ἐκ τῶν φαινομένων ἐνδόξων συλλογιστικοί· περὶ μὲν οὖν τῶν δι-
δασκαλικῶν καὶ ἀποδεικτικῶν ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς εἴρηται· περὶ δὲ τῶν δια-
λεκτικῶν καὶ πειραστικῶν ἐν τοῖς προτέροις· περὶ τῶν ἀγωνιστικῶν
καὶ ἐριστικῶν νῦν λέγωμεν: ·

Κ[illegible] προτέρων πάντα τὰ τῶν συλλογισμῶν εἴδη καὶ ἀπειθ-
ματα ταῦτα· καὶ τὸ μὲν γὰρ περὶ οὗ ἐστιν ὁ λόγος αὐτῷ ἀφ' ὃς τοῦ συλλογισμοῦ
ἀνάδοξα ἄνθρωπος τὴν περὶ αὐτοῦ ποιεῖται διδασκαλίαν· ἀπορητέον
δὲ ἄξιον, περὶ τῶν ἐν τῷ διαλέγεσθαι λόγων τούτων ἀνὰ τέτταρα
γένη, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ διδασκαλικοῦ λόγους προηγουμένως· οἱ τῶν ἐπ-
ιστῶν ἀποδεικτικοί· οἱ γὰρ οἱ ἀποδεικτικοὶ λόγοι ἐξ ἐνδόξων εἰσίν· οὔτε
ἐκ τῶν τῷ ἀποκρινομένῳ δοκούντων, οὔτε ἐκ τῶν τοῖς πλείστοις οὔτε ἐκ τῶν τοῖς
σοφοῖς ἢ τῶν πᾶσι δοκούντων σοφοῖς ἢ τοῖς πλείστοις καὶ
μάλιστα γνωρίμοις κατὰ φιλοσοφίαν· οὐδὲ περὶ πάντας τοῦ περὶ
καὶ μὴ μόνου συλλογίζεται· τὸ γὰρ ἐκ τούτων συλλογίζεσθαι ὡς ἐκ προ-
θέσεως τῆς διαλεκτικῆς σημαίνει οὐκ ἔστιν ἀποδείξεως καὶ ἀποδεικτικοῦ
λόγου ἀλλὰ τῆς διαλεκτικῆς ἢ ληπτέον τοῦ συλλογίζεσθαι νῦν

τὸ διαλέγεσθαι· ὁ γὰρ ἀποδεικνύων οὐ διαλέγεται ἀλλὰ συλ-
λογίζεται· τὸ γὰρ ἐκ τούτων συλλογίζεσθαι ὡς ἡ πρόθεσις τῆς
διαλεκτικῆς σημαίνει· οὐκ ἔστιν ἀποδείξεως ἀλλὰ ἀποδεικτικοῦ λόγου
καθ᾽ ἀπόφανσιν τὸ μὴ εἶναι ἐξ ἀντικειμένων τινῶν· τὰς δ᾽ ἔστι γένη φη-
σὶ τέσσαρα γένη λέγει τῶν πρὸς ἄλληλα τούτων διὰ συντόμου
λόγου διδάσκει διαφοράν· διδασκαλικοὶ μὲν γὰρ φάσκων εἶναι
οἱ ἐκ τῶν οἰκείων ἀρχῶν ἑκάστου μαθήματος γινόμενοι· ἀλλ᾽ οὐ-
χὶ ἐκ τῶν δοκούντων τῷ ἀποκρινομένῳ· ἤγουν ἀποδει-
κτικοὶ μὲν εἰσὶ συλλογισμοί, οἷον φέρε εἰπεῖν αἰσθητικοί
οἱ διὰ τοῦ σημείου συλλογιζόμενοι·
καὶ γεωμετρικοί· οἱ διὰ τοῦ σχήματος·
τὸ ἁπλῶς ἕκαστος ἐξ οἰκείων τῆς ἐπιστήμης
τοῦ οἰκείου ἀρκουμένου τὰς ἀρχὰς

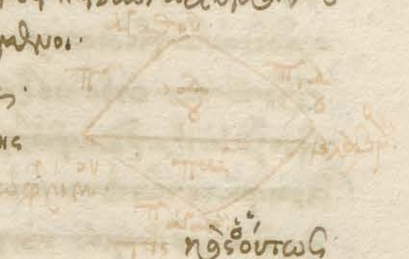

ἔχων· καὶ ἀποδεικτικοὶ πρὸς οὕτως
ἐκ τοιούτων συλλογιζόμενος· οὐκ ἐκ τῶν τοῦ ἀποκρινομένου δοξῶν·
αἰτία δὲ τούτου τὸ τὸν μανθάνοντα πιστεύειν ὅτι δεῖ· ὅταν αὐτὸ
οἰκείαις ἀρχαῖς τοῦ πράγματος ὁ διδάσκων ἀκολουθοίη ἀρχὰς
οἰκείοις λόγοις· οὐ γὰρ ἂν μάθοι τις τὸ β μὴ πρότερον τὸ α πεπαισμένος·
διαλεκτικοὶ δέ εἰσι συλλογισμοὶ οἱ ἐκ τῶν ἐνδόξων συλλογιστικοὶ ἀν-
τιφάσεως· ἀεὶ γὰρ ὁ διαλεκτικὸς πρὸς τὴν ἀντίφασιν παρατεῖ συλλογίζεσθαι
τοῦ προβλήματος· καὶ γυμναστικὸς τις ὢν τὸ ἀμφότερα ἐπιχειρεῖν διὰ ἐνδόξ-
ων ἀντικειμένων ἐστὶ συλλογιστικός· τρίτον φησὶν εἶναι τὸν πειραστικὸν
συλλογισμόν· ὅς ἐστιν εἶδός τι αὐτὸς διαλεκτικός· μέρος γὰρ διαλεκτικῆς· δια-
φορὰ δὲ τούτου ἐκείνου, ὅτι μὴ ἔστιν ἐκ τῶν ἁπλῶς ἐνδόξων· ἀλλὰ
καὶ ἐκ τῶν δοκούντων τῷ ἀποκρινομένῳ, περὶ οὗ προσποιεῖται τὴν ἐπιστήμην
ἔχειν· ταύτῃ γὰρ διαφορὰ ὡς εἴρηται ὁ πειραστικὸς τοῦ διαλεκτικοῦ· καὶ γὰρ
καὶ αὐτὸς διαλεκτικός ἐστιν· ὁ μὲν γὰρ διαλεκτικὸς ἐκ τῶν ἁπλῶς ἐνδόξων
συλλογίζεται· ἅπερ ἐστὶ τὰ δοκοῦντα πᾶσιν ἢ τοῖς πλείστοις ἢ τοῖς
σοφοῖς· τὸν δὲ πειραστικὸν καὶ ἐκ τῶν ἁπλῶς δοκούντων καὶ ἐκ τῶν
πᾶσι τοῖς προσποιουμένοις εἰδέναι τὴν ἐπιστήμην ἐκείνην καθ᾽ ἣν ἡ

παραγίνεται δὲ ταῦτα ἐνδόξως ἐπὶ μιᾶς ἁπλῶς ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν ἐκείνην. ὥσπερ γὰρ ἐν ταῖς ψηφοφορίαις ταῖς κατὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν λεγομένοις λαμβανόμενα οὐκ ἐκ τῶν δοκούντων πᾶσιν ἐστίν· ἀλλὰ τὸ ἐκ τῶν προλεγομένων τῶν ἀναγκαίων πρὸς αὐτῶν ἐκείνων τῶν λεγομένων γινώσκεσθαι· γράφεται δὲ ἔν τισι ἐπαναληπτέον διὰ τοῦ ὃ μικρὸν ἐστὶν [illegible] τοῖς λόγοις ὡς ἔξωθεν λαμβάνεσθαι τὸ κατὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν ἀλλ' ἀναγκαῖον τῶν προτάσεων [illegible]. ἐν τισὶ μὲν τρία τὰ γράφεται, οὐ τέσσαρα. ἀλλὰ διαφορὰς καὶ τοῦ παρὰ τὸ πειραστικὸν δοκεῖ ὡς μέρος ὑπάρχειν τοῦ διαλεκτικοῦ μνημονεύειν προελθὼν παρακάτω δὲ καὶ τῆς πειραστικῆς ἄλλως περὶ πλάτους ἰδίας εἶναι λέγειν· ἔν τε τῷ ὀγδόῳ [illegible] σχεδὸν αὐτοῦ τῆς διαλέξεως. μνημονεύει δὲ τῶν πειραστικῶν ἐν αὐτῷ πρώτῳ τῶν τόπων· ἔνθα δείκνυσι πρὸς τίνα χρήσιμος ἐστὶν ἡ διαλεκτική· ἐκεῖνο γὰρ τὴν ἐξ ἀρχῆς διὰ τοῦ [illegible] λέγειν δὲ διὰ [illegible]· ἐριστικοὶ δὲ λέγονται οἱ ἐκ τῶν φαινομένων μὲν ἐνδόξων μὴ ὄντων δέ· ἕτεροι δέ εἰσιν οἱ τὸ σχῆμα ἔχοντες [illegible] καὶ τοὺς φαινομένους συλλογισμούς· ἕτεροι δὲ πάλιν εἰσὶν οἱ κατὰ τὸ σχῆμα τετμημένοι· ἀγωνιστικοὶ δὲ καὶ ἐριστικοὶ τοῦ αὐτοῦ λέγει· περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων φησὶ τῶν διδασκαλικῶν καὶ ἀποδεικτικῶν λόγων, ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς εἴρηται· περὶ δὲ τῶν διαλεκτικῶν καὶ πειραστικῶν ἐν τοῖς τοπικοῖς· περὶ τῶν ἀγωνιστικῶν καὶ ἐριστικῶν νῦν λεκτέον.

[illegible] ἀγωνιζόμενοι καὶ διαφιλονεικοῦντες. ἔστι δὲ ταῦτα πέντε τὸν ἀριθμόν· ἔλεγχος καὶ ψεῦδος καὶ παράδοξον καὶ σολοικισμὸς καὶ πέμπτον τὸ ποιῆσαι ἀδολεσχῆσαι τὸν προσδιαλεγόμενον. τοῦτο δέ ἐστι τὸ πολλάκις ἀναγκάζεσθαι ταὐτὸ λέγειν· ἢ τὸ μὴ ὄν, ἀλλὰ τὸ φαινόμενον ἕκαστον εἶναι τούτων. μάλιστα μὲν γὰρ προαιροῦνται φαίνεσθαι ἐλέγχοντες· δεύτερον δὲ ψευδόμενόν τι δεικνύναι· τρίτον εἰς παράδοξον ἄγειν· τέταρτον δὲ σολοικίζειν ποιεῖν· τοῦτο δέ ἐστι τὸ ποιῆσαι τῇ λέξει βαρβαρίζειν ἐκ τοῦ λόγου τὸν ἀποκρινόμενον· τελευταῖον δὲ τὸ πλεονάκις ταὐτὸ λέγειν.

[illegible] τῶν συλλογισμῶν ἑτέρα διαίρεσις [illegible] τῶν εἰδῶν μέρη· ἐπεὶ τῶν συμβαλλομένων ἐστὶ τὴν πρὸς τοὺς [illegible] πραγματευομένων ἀρχὴν τὴν ἐπαγγελίαν πληροῦν· καὶ πρὸ τούτων καὶ τίθησι πρῶτον στοχα-

ζονται οἱ ἐν τοῖς λόγοις ἀγωνιζόμενοι· τουτέστιν οἱ σοφισταί· καὶ ἐφίενται πέντε
ἅπερ ἐστὶ ταῦτα, τὸ δοκεῖν ἐλέγχειν, ὧν στοχάζονται· ἔλεγχον· ψεῦδος· παράδοξον,
σολοικισμόν· καὶ τὸ ποιῆσαι ἀδολεσχῆσαι τὸν προσδιαλεγόμενον· τί δὲ τούτων
ἕκαστόν ἐστιν, προϊόντες μαθησόμεθα· τί δέ ἐστι τὸ ποιῆσαι ἀδολεσχῆ-
σαι τὸν προσδιαλεγόμενον, διὰ τοῦ ἐπιφερομένου δηλοῖ· ἐφερμηνεύων αὐτό·
γάρ ἐστι τοῦ τέταρτον· ἔστι τὸ ἀδολεσχεῖν τὸ πολλάκις ἀναγκάζεσθαι τὸ αὐτὸ
λέγειν· μήποτε δὲ ἐπειδὴ μὴ ἀληθῶς λέγουσιν οἱ σοφισταὶ τὸ μὴ ἐκ τῶν γὰρ
ἐξ ἐνδόξων, ἀλλ' ἐκ φαινομένων ἐνδόξων· διαλέγονται [illegible] στοχά-
ζονται εἰρήκαμεν· ἀλλὰ ἐπεὶ μὲν τοῦ τέταρτον ἐστὶν ἕκαστον τούτων τὰ δοκη-
ἐπιτηδεύσαι· ὅταν καὶ αὐτὸς πειρῶνται δεῖξαι· τὸ δὲ ἐνταῦθα οὐ ἀλλὰ
τὸ φαινόμενον ἕκαστον εἶναι τούτων· τοῦτο ἐστιν ἃ παρηριθμη-
σάμενος γὰρ τῶν οἱ σοφισταὶ στοχάζονται· λέγει ὅτι ἕκαστον τού-
των τῶν παρ' αὐτοῖς στοχαζομένων· οὐκ ἔστιν ἀληθῶς ὄν· ἀλλὰ φαινόμενον·
ἐπιδείξει ὄντως τὸ ἕκαστον τούτων μὴ εἶναι αὐτοῦ· ἀλλὰ φαινόμενον·
οὔτε γὰρ ἀληθῶς δεικνύουσι ψευδόμενον τὸν ἀποκρινόμενον·
ἀλλὰ φαινομένως· οὔτε σολοικίζοντα τοῦ δοκεῖν αὐτὸν σολοικίζειν·
ἂν γὰρ τῇ [illegible] τῇ ἀρα λέγῃς εἶναι τοῦτο, λέγεις εἶναι Σωκράτη·
καὶ ἀληθὴς ἐστι τοῦ σολοικισμὸς ἀλλὰ φαινόμενος· τὸ δὲ ἐνταῦθα οὐ,
ἀλλὰ τὸ φαινόμενον· ἐπεὶ καὶ ὄντως ἐκλαβεῖν ὡς ἐλέγχειν ὡς ἂν
τὸ [illegible] τῆς δοκούσης ἀπορίας τοῦ πῶς ἐλέγχουσιν οἱ σοφισταὶ λέγειν
φησὶ ψευδομένους καὶ ἐλέγχους καὶ τῶν τούτων στοχάζονται· ἀλλ' ἕκαστον
τούτων μὴ οὐκ ἐστὶ φαινόμενον· οὔτε γὰρ ὁ ἔλεγχος ἀληθὴς ἐστιν
ἔλεγχος, οὔτε μὴν ὁ σολοικισμός, οὔτε μὴν τῶν ἄλλων οὐδὲν τούτων
ὅτου στοχάζονται φαίνονται· ἀληθὴς μὲν γὰρ ἔλεγχος ὅτε ἂν ἀπόφασιν τοῦ
συμπεράσματος [illegible] ἐκ μιᾶς τῶν προτάσεων λαβὼν καὶ ἄλλων
συμπερασμένων· ὁ δὲ λέγων ἆρα ἔστι σιγῶντα λέγειν; καὶ ἐρωτῶν τὸν
ξύλα καὶ λίθους λέγεις, ἔστιν ἄρα σιγῶντα λέγειν, οὐκ ἐλέγχει αὐ-
τὸν γὰρ ἐστι τὸ σιγῶντα· τὸ δὲ ἐνταῦθα οὐ ἀλλὰ τὸ φαινόμενον ἕκαστον
ἐστὶ τούτων, οὕτως εἴρηκεν ὡς εἴπομεν· δῆλον καὶ αὐτὸς πεποίηκε
διὰ τοῦ μάλιστα μὲν γὰρ προαιροῦνται φαίνεσθαι ἐλέγχοντες
καὶ τὰ ἑξῆς.

οὕτως ἑρμηνευτέον ἐνταῦθα τὸ ἐρωτοῦ· ὅτι τὸ παρὰ ταῦτα ἐλέγχειν τὸν σοφιστήν· οὐκέτι μὴν οὐ τοιούτου ὡς τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῷ φαινομένῳ· οἷον τὸ μηδαμῇ μηδαμῶς δοκεῖν· ἀλλὰ μὴν οὐ τοσοῦτον τὸ καθ' ἕκαστον οὐκ ἴσον κατὰ τοῦ δοξάζοντας καὶ τὸν δι' αὐτοῦ τὸ φαινόμενον:

[illegible] ἐλέγχειν δύο· οἱ μὲν γάρ εἰσι παρὰ τὴν λέξιν ἐμποιοῦντα τὴν φαντασίαν, ἓξ τὸν ἀριθμόν· ταῦτα δ' ἐστὶν ὁμωνυμία· ἀμφιβολία· σύνθεσις· διαίρεσις· προσῳδία· σχῆμα λέξεως:

[illegible] Περὶ τῶν τρόπων τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων διδάσκει ἐν τούτοις αὐτῶν ὄντων, δύο τρόπους αὐτῶν εἶναί φησιν· ἀλλ' ἀντὶ τοῦ εἴδους τρόπον παραλαμβάνων· καὶ ἔστι τρόπον τινὰ λέγων εἶδος· ὅτι εἴδη τῶν σοφιστῶν ἐνοχλήσεων εἰσὶ δύο· καὶ οἱ μὲν τῶν εἰδῶν δὲ τρόποι περί τινα περὶ τὴν λέξιν λεγομένους· τὸ δὲ ἕτερον ἔξω κατὰ τῆς λέξεως· εἰσὶ δὲ οἱ παρὰ τὴν λέξιν ποιοῦντες τὴν φαντασίαν ὁμωνυμία· ἀμφιβολία· σύνθεσις· διαίρεσις· προσῳδία· σχῆμα λέξεως· οἱ δὲ ἔξω τῆς λέξεως, εἰσὶ μὲν ἑπτά· ὁ παρὰ τὸ συμβεβηκός· δεύτερος ὁ παρὰ τὸ ἁπλῶς ἢ μὴ ἁπλῶς ἀλλὰ πῇ ἢ πού ἢ πότε ἢ πρός τι λεγόμενον κυρίως προσαγορευόμενος· τρίτος δὲ ὁ παρὰ τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν· τέταρτος ὁ παρὰ τὸ ἑπόμενον· πέμπτος ὁ παρὰ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι· ἕκτος ὁ παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον προστιθέναι· ἕβδομος ὁ παρὰ τὸ τὰ πλείω ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν· ἡ δὲ τῶν ὄντων ἀνωτάτη διαίρεσις εἰς φωνάς ἐστι καὶ πράγματα, καὶ τούτων τὰ μὲν ἀπὸ λέξεως, τὰ δὲ τυγχάνουσι λέξει· τὰ μὲν αἱ φωναί, τυγχάνουσι δὲ τὰ πράγματα· καὶ ἐν τῷ σοφιστῇ ἐλέγχων διαιρεῖσθαι τὴν πρώτην διαίρεσιν ἢ περὶ φωνάς, ἢ περὶ τὰ πράγματα· ἑκάστου δὲ τούτων εἰς πλείω διαιρεῖται· καὶ ἀμφὶ περὶ φωνὰς περὶ ταύτας εἰσὶν οἱ παρὰ τὴν λέξιν ἐκ τῶν σοφισμάτων τρόποι· οἱ δὲ περὶ τὰ πράγματα οἱ τῶν ἔξω τῆς λέξεως λεγομένων· πρότερον μὲν οὖν λέγει περὶ τῶν παρὰ τὴν λέξιν σοφισμάτων τρόπων· ὕστερον δὲ περὶ τῶν ἔξω τῆς λέξεως· ἀναγκαίως τὰ περὶ τὴν λέξιν σοφίσματα περὶ φωνάς ὄντα· καὶ ἐκ τῶν κατ' ἀρχὰς φωνῶν· καὶ περὶ τῶν περὶ ...

ἐστὶ μὲν αὐτῶν κατ᾽ ἀρχὰς ἡ ἐκ τῶν ἁπλῶς διάφορα πράγματα περιεχουσῶν, ἐγγίνεται τὸ πρῶτον εἶδος τῶν εἰρημένων παραλογισμῶν· τὸ κατὰ τὴν ὁμωνυμίαν· ἡ ἐκ τῶν συνθέτων φωνῶν ὁμοίως πως διάφορα πράγματα περιεχουσῶν· ἐξ ἧς τελεῖται τὸ δεύτερον εἶδος τὸ κατὰ τὴν ὁμωνυμίαν· τέσσαρας δὲ φασὶ τρόπους δι᾽ ὧν ταῦτα συνίστασθαι ἐάσαθε· πρῶτος μὲν ὅταν ὁ λόγος ἢ τὸ ὄνομα πλείω σημαίνῃ· ὃς ἐστὶ κοινὸς ἀμφοῖν αὐτοῖν ὡς μαθησόμεθα· δεύτερος δὲ ὅταν εἰωθότες ὦμεν οὕτω λέγειν, ὅταν τὴν λέξιν αὐτοῖς καταχρώμεθα· δηλοποιηθήσεται πλὴν ἐστὶ οὗτος κοινὸς ἀμφοῖν ἐστιν ὁ καὶ πρὸ αὐτοῦ· τρίτος δὲ ὅταν τὸ συντεθὲν πλείω σημαίνῃ, κεχωρισμένον δὲ ἁπλῶς ἐστιν· ὃς καὶ προσίδιός ἐστι τοῦ κατὰ ἀμφιβολίαν μόνου· τέταρτος δὲ ὁ αὐτὸς ἐστι τῷ τρίτῳ τῶν, ἣν καὶ τὸ μὲν συνθετὸν ἓν σημαίνῃ· ἀλλ᾽ ὁ προειρημένος ἢ ὡς εἰώθαμεν λέγειν, τὰς ἁπλᾶς φωνὰς διὰ τὴν τάξιν, διάφορα δὲ πράγματα περιεχούσας· ἐν τρίτῳ τῶν εἰρημένων δὲ τρόπων τῶν σοφισμάτων ἢ τὰς ἁπλᾶς συντίθησι· καὶ τὸ εἰρημένον ἐκ ταύτης τῆς συνθέσεως τῆς ὕλης φωνῆς λαμβάνει· καὶ τρίτον τὸ κατὰ σύνθεσιν· ἕτερον οὕτως εἶδος τῶν ἐν λέξει· ἢ αὐτῷ τρόπῳ τούτῳ τρίτον τὸ τὴν διαίρεσιν· ἀλλ᾽ ἐκ μὲν τῶν κατὰ ταύτας τὰς λέξεις σοφίσματα καὶ τὸ ταῦτα συνίσταται τὰ σοφίσματα· ἐκ δὲ τοῦ περὶ αὐτὰς διὸ τὸ συνίστανται γὰρ περὶ τὸν τρόπον τὸν τρίτον· ἐν τρίτῳ τὸ παρὰ τὴν προσῳδίαν· ἐπεὶ τὴν τρίτην ἔχουσι τὸ σχῆμα ταῦτ᾽ ὁμοῦ τῆς λέξεως· ἐν τρίτῳ τὸ παρὰ τὸ σχῆμα καλούμενον, εἶδος τῆς λέξεως· ἐν οἷς γὰρ μὲν οἱ ἐκ τῶν λοιπῶν τρόπων τῆς λέξεως· πῶς δὲ ἕκαστος τούτων συνίσταται παρακολουθοῦντες ὁρῶμεν· ἐκ δὲ παραδειγμάτων προσκαταμένου τοῦ λόγου φανησόμεθα·

καὶ συλλογισμὸς· αὐτὰ ἐλήφθη τῆς ὁμωνυμίας ὥσπερ ταῖς αὐταῖς ὀνόμασι καὶ λόγοις μὴ ταὐτὰ δηλῶσαι μέν· εἰσὶ δὲ παρὰ μὲν τὴν ὁμωνυμίαν οἱ τοιοίδε τῶν λόγων· οἷον ὅτι μανθάνουσιν οἱ ἐπιστάμενοι· τὰ γὰρ ἀποστοματιζόμενα μανθάνουσιν οἱ γραμματικοί· τὸ γὰρ μανθάνειν ὁμώνυμον· τό τε ξυνιέναι χρώμενον τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τὸ λαμβάνειν ἐπιστήμην· καὶ πάλιν ὅτι τὰ κακὰ ἀγαθά· τὰ γὰρ δέοντα ἀγαθά· τὰ δὲ κακὰ δέοντα· διττὸν γὰρ τὸ δέον· τό τε ἀναγκαῖον ὃ συμβαίνει πολλάκις ἐπὶ τῶν κακῶν· ἔστι γὰρ κακόν τι ἀναγκαῖον· καὶ τὰ ἀγαθὰ δὲ δέοντα φαμὲν εἶναι.

ἔτι τὸν αὐτὸν καθήμενον ἑστάναι καὶ κάμνοντα ὑγιαίνειν· ὅσπερ γὰρ ἀνίστατο ἕστηκε·
καὶ ὅσπερ ὑγιάζετο ὑγιαίνει· ἀνίστατο δὲ ὁ καθήμενος καὶ ὑγιάζετο ὁ κάμνων· τὸ γὰρ τὸν
κάμνοντα ὅτι ὁσῳοῦν ποιεῖν ἢ πάσχειν, οὐχ ἓν σημαίνει· ἀλλ᾽ ὅτε μὲν ὅτι ὁ νῦν καθήμενος
ἢ κάμνων, ὅτε δὲ ὃς ἔκαμνε πρότερον· πλὴν ὑγιάζετο μὲν καὶ κάμνων καὶ ὁ
κάμνων· ὑγιαίνει δὲ οὐ κάμνων ἀλλ᾽ ὁ κάμνων οὐ νῦν ἀλλὰ πρότερον· ἐπειδὲ τὸ
ἀμφιβολίαν· οἷον τὸ βούλεσθαι λαβεῖν με τοὺς πολεμίους· καὶ ἆρ᾽ ὅ τις γινώ-
σκει, τοῦτο γινώσκει· καὶ γὰρ τὸν γινώσκοντα καὶ τὸ γινωσκόμενον ἐνδέχεται
γινώσκοντα σημαίνειν τούτῳ τῷ λόγῳ· καὶ ἆρα ὃ ὁρᾷ τις, τοῦτο ὁρᾷ· ὁρᾷ δὲ
τὸν κίονα, ὥστε ὁρᾷ ὁ κίων· καὶ ἆρα ὃ φὴς εἶναι, τοῦτο σὺ φὴς εἶναι· φὴς δὲ
λίθον εἶναι, σὺ ἄρα φὴς λίθος εἶναι· καὶ ἆρα ἔστι σιγῶντα λέγειν· διττὸν γάρ ἐστι
καὶ τὸ σιγῶντα λέγειν· τό, τε τὸν λέγοντα σιγᾶν καὶ τὰ λεγόμενα:

[illegible] ὅτι δ᾽ ἓξ εἰσὶ μόνοι τρόποι τῶν παρὰ τὴν λέξιν σο-
φισμάτων· οὐδεὶς δὲ ἕτερος ἐστὶ παρὰ ταῦτα λόγος, πιστούμενος τοῦτο ὅτι
ὅπερ πλείους οὔτε εἰσὶν οἱ ἐκ λέξεως, οὔτε ἐλάττους φησίν· πίστις δὲ
τοῦ ἓξ εἶναι αὐτούς· καὶ μὴν τοῦ δὲ εἰδέναι τὸν τρόπον ἐπιβάλλειν· ἢ γὰρ παρὰ
τί τις [illegible] πεπλανῆσθαι· ἐκ τῶν ἑτέρων παρὰ τὴν λέξιν
σοφισμάτων· καὶ παρὰ [illegible] σόφισμα γινόμενον ἐκ τῆς λέξεως
εἰς τούτους ἀνάγονται· καὶ ὁ συλλογισμὸς ἐὰν ληφθῇ τις ἕτερος ἐκ τῶν ἑτέρων ἢ
λέγεται τοὺς ἑτέρους συλλογισμούς· ἐκ τῶν ἑκατέρας τῶν προτάσεων τοῦ παρ᾽
αὐτὸ τιθεμένου συλλογισμοῦ· καὶ αὐτὸς ὁ τρόπος ὁ ἕτερος ὥστε τοῖς λεγομένοις
τὸ αὐτὸ τὸ τοιοῦτο τιθέμενος εἶναι ἀσαφῶς καὶ οἷον ἐπ᾽ αὐτὸν αἰνιγματώδη·
πῶς δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, λεκτέον τοῦ σαφοῦς ἕνεκα· ὁ συλλογισμὸς
ἐν πρώτῳ σχήματι γίνεται καὶ περὶ τῷ τρόπῳ τοῦ πρώτου σχήματος
ὁμοίως καὶ ἐκ [illegible] προσσυλλογισμὸς ἐκ ἑκατέρας προτάσεως
ἐγγὺς ὁ συλλογισμὸς ὁ πᾶς ὡς καὶ [illegible] φησὶ τὸ περὶ τὴν λέξιν
σοφίσματα εἶναι, παρὰ τὸ μὴ ταὐτὰ τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι δηλοῦσθαι·
παρὰ τὸ τὰ μὴ τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι καὶ λόγοις δηλούμενα δόξαι ὡς ταὐτὰ
βαίνει γίνεσθαι· τὸ γὰρ τοιούτῳ ὁ συλλογισμός· ἄλλου δὲ συλλογισμοῦ
λέγοιεν τὸν κατασκευάζοντα τὴν μάχην, ἀντιπρότασιν τὴν λέγουσαν ὅτι
παρὰ τὸ μὴ τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασιν ἢ λόγοις δηλοῦσθαι· διαφέρονται δὲ

ἐκ τῆς ἐλάττονος αὐτοῦ προτάσεως· ἀναληφθήσεται μὲν γὰρ ὅτι τὰ παρὰ τὴν κακίαν

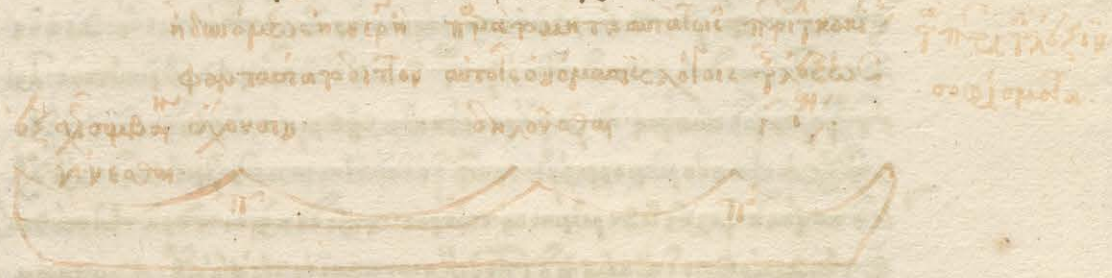

τῆς λέξεως. ἐφ' ᾧ δὲ ὁ συλλογισμὸς οὗ τὴν ἐλάττονα πρότασιν κατα-
σκευάζειν, πλὴν οὕτως· τὰ σοφίσματα παρὰ τὴν κακίαν τῆς λέξεως
εἰσί· τὰ γὰρ περὶ τὴν κακίαν τῆς λέξεως γινόμενα πάντα παρὰ τὸ τὰ
μὴ τὰ αὐτὰ τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασιν ἢ τοῖς λόγοις δηλοῦσθαι γίνεται· ὅπερ
δὴ συμπέρασμα ἡ ἐλάττων ἐστὶν ὡς εἴρηται πρότασις τοῦ προηγουμέ-
νου συλλογισμοῦ. ἐκ μεταφυομένοις δείκνυται ἡ ληφθεῖσα μείζων·
τὸ ἡ δύναμις, καὶ ἐνέργεια ἡ φαντασία· ἔστι δὲ ὑποθετικὸς ὁ συλλο-
γισμὸς κατασκευάζων τὴν μείζονα τοιοῦτος· εἰ ὁ λόγος ἢ τὸ ὄνομα
διττόν ἐστι, τουτέστιν οὐ ταὐτὸ δηλοῦσι· διττὸν δὲ ἐστὶ τοῦτο τὸ ὄνομα
ἐν λόγῳ ἡ δύναμις καὶ ἐνέργεια ἡ φαντασία· τὸ δὲ δύναμις ἢ ἐνέρ-
γεια ἡ φαντασία διχῶς λαμβανόμενον δοξάζεσθαι ὡς συμβαίνει γίνεσθαι ἢ μὴ παρὰ
τὸ σύμπαν δηλοῦν· λεχθείη δ' ἂν σαφέστερον καὶ ὁ συλλογισμὸς οὕτως·
πρὸ τοῦ δηλοῦν· ὅτι πάντα τὰ μὴ τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι ἢ λόγοις δηλού-
μενα, δοξάζεσθαι συμβαίνει γίνεσθαι καὶ πάντως τὸ ἡ δύναμις ἢ ἐ-
νέργεια ἡ φαντασία τὸ διττὸν ἔχειν· πάντα δὲ τὰ οὕτως ἔχοντα
δοξάζεσθαι συμβαίνει γίνεσθαι· ἐκ δὴ τούτου τὰ μὴ τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι
ἢ λόγοις δηλούμενα δοξάζεσθαι συμβαίνει γίνεσθαι· ὁ νῦν ἡγούμενος
προτάσει συμπέρασμά ἐστι τὸ τὰ παρὰ τὴν λέξιν σοφίσματα δοξάζεσθαι
γίνεσθαι συμβαίνουσιν· ἐκ τὰ μὲν τῶν συλλογισμῶν τοιαῦτα· ἐνερ-
γούμενον οὖν τὸ διττὸν ἔχουσιν, οἱ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν ἔλεγχοι καὶ
οἱ παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν· ἐνεργοῦνται γὰρ τὸ οὐ καὶ διὸ σημαίνειν·
ὅταν τὸ ὄνομα καὶ διὸς σημαίνῃ· τό τε γὰρ κύων ὄνομα τοῦ κυνός ἐστι
δηλωτικοῦ· ἀλλὰ καὶ τοῦ ἄστρου ἄρα ἐστὶ σημαῖνον τοῦ κυνός. ἀλλὰ δύο· διὸ

τὸ δὲ παρὰ τὴν λέξιν ἔχουσιν οἱ παραλογισμοὶ τὴν προσῳδίαν μὲν τὸ τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν διαί-
ρεσιν· ὁ λόγος γὰρ πλανώμενοι οὐ σημαίνουσιν ἀλλὰ πάντως ἕν. διὰ δὲ
τὸ ἑκάτερος δέχεσθαι διττοὶ λέγονται. διὸ καὶ δυνάμει φαμὲν αὐτοὺς εἶναι
τούτων γὰρ τὸ δυνάμει· τὸ γὰρ ὄρος ἐστὶ μὲν, ἐνεργείᾳ μὲν οὐδενός ἐστι δὲ
λεγόμενον ἐκφωνούμενον μὲν· γραφὲν δὲ δύναται πολλῶν γενέσθαι λεγομένων·
καὶ δασείας ἢ ψιλῆς τιθεμένης ἐν τῷ ὄρος· πῶς δὲ καὶ οἱ παρὰ τὴν σύνθεσιν
καὶ τὴν διαίρεσιν δυνάμει τὸ διττὸν ἔχουσι προϊόντες ἐροῦμεν. φαντασία
δὲ τὸ διττὸν ἔχουσιν οἱ παρὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως· τὸ γὰρ ὁρῶ καὶ λέγω
ὁμοίως ἐκφερομένου φαίνονται· ἀλλ᾽ οὐχ ὡς τὸ ὁρᾶν καὶ λέγειν ὁμοίως
λέγεται, καὶ ἔστι δὲ τὸ λέγειν ἐνεργεῖν. καὶ τὸ ὁρᾶν πάσχειν· ἀλλὰ μὲν ἔστιν
πάσχειν τὸ ὁρᾶν ἢ προσκειμένης καὶ διακειμένης τῶν αἰσθητηρίων, ἀλλ᾽ ἐκ ψυχῆς
τῶν αἰσθητηρίων· πολλὴν δὲ τὴν ἀσάφειαν ὁ Ἀριστοτέλης ἐποίησε τὸν
συλλογισμὸν ἐκθείς· σαφηνισθήτω δὲ ἡ λέξις αὐτῆς αὐτὴν ἀναλαβοῦσι
καὶ πίστις ἐστὶ τοῦ δεῖξαι τὸ ἀεὶ ... παρὰ τὴν λέξιν σοφίσματα
καὶ τοσαῦτα· ὁ συλλογισμὸς ἂν ληφθείη ὡς ἄλλος ἄλλου συλλογισμὸς ὥσπερ
λέγων τοὺς προσυλλογισμούς· τοὺς μὲν ὁ γάρ ἐκλείπουσαν προτάσεις ὁμοί-
ως τοῖς· τὸ δὲ καὶ ὁ τοσαυταχῶς ἂν τοῖς ὀνόμασι τοῖς αὐτοῖς καὶ λόγοις
καὶ μὴ ταὐτὰ δηλώσαιμεν ἢ μείζων ἐστὶν ἡ πρότασις τοῦ παρὰ τὴν λέξιν
συλλογισμοῦ· ἴσον δέ ἐστι τὸ τοσαυταχῶς ἂν τοῖς ὀνόμασι τοῖς αὐτοῖς
καὶ λόγοις δηλώσομεν μὴ ταὐτὸ τὸ παρὰ τὴν λέξιν τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι καὶ λόγοις
δηλούμενον ἐξ ἀληθείας συμβαίνει γίνεσθαι· ἐλέγχου δ᾽ ἡ ἀσάφεια αὕτη ἐκ τοῦ
ταύτην δὴ μόνην θεῖναι τὴν πρότασιν· τὴν δὲ ἐλάττονα καὶ τὸ συμπέ-
ρασμα καὶ τοὺς προσυλλογισμοὺς ἀφεῖναι:·

ἔστι δὲ παρὰ μὲν τὴν ὁμωνυμίαν οἱ τοιοίδε τῶν λόγων· ἀρχὴ
τῶν παρὰ τὴν λέξιν σοφισμάτων καὶ τίθησιν ἑκάστου τῶν δεξ... τούτων
παραδείγματα καὶ πρῶτον τῶν παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν· ἐπεὶ δὲ οἱ παρὰ τὰ πα-
ραδείγματα ληφθέντες αὐτῷ τοῦ ἐξ ὁμωνυμίας παραλογισμοῦ τέσσαρές
τέσσαρες. πρῶτος ὅσον μανθάνουσιν οἱ ἐπιστάμενοι, ἀλλ᾽ ἐπιστήμονα
δεύτερος ὅτι τὰ κακὰ ἀγαθὰ καὶ ὁ τὸν καθήμενον ἑστηκέναι καὶ τὸν ...
... λέγειν. ἐπεὶ δὲ ἡ προς... ... λέγειν τὸ σιγῶντα καὶ τὸν σιγῶντα

ἡ δὲ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν ἐν τῷ συλλογισμῷ· ὃ γὰρ μανθάνουσιν οἱ ἐπιστήμονες,
τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ συμπέρασμα· καὶ ἔοικε λαμβάνειν ἀντὶ τῶν ἐπιστημόνων
τοὺς γραμματικούς· ὥστε τὴν ἐλάττονα παραλιμπάνειν πρότασιν· τὴν ὅτι οἱ
γραμματικοὶ ἀποστοματίζουσιν· ὁ δὲ ὅλος συλλογισμὸς ἔχοι ἂν οὕτως· ἆρ' οὖν
οὐχ οἱ ἐπιστήμονες ἀποστοματίζουσι; ναί· οἱ δ' ἀποστοματίζοντες μανθά-
νουσιν;
ναί· οἱ ἄρα ἐ-
πιστήμονες μαν-
θάνουσιν. λέγων οὖν τοῦτο τὸ συμπέρασμα παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν φησὶν ὅτι τὸ μανθάνειν ὁμώ-
νυμον, ἢ διττόν· τὸ μὲν λεγόμενον ἀντὶ τοῦ χρωμένου τῇ ἐπιστήμῃ καὶ συνιέντος
ἢ σκοποῦντος κατὰ τὸ νοεῖν· ὡς ὅταν φῶμεν λέγειν, μανθάνω τὰ λεγόμενα, ἀντὶ τοῦ
νοῶ· τὸ δὲ λεγόμενον ἀντὶ τοῦ ἀναλαμβάνοντος τὴν ἐπιστήμην καὶ ἐξ ἀγνοίας εἰς
γενομένου γνῶσιν, ὡς μηδόλως μετέχειν τοῦ νοῦ· διὸ περιφαμὲν τοὺς ἐπιστή-
μονας μανθάνειν ἢ καὶ οὐ μανθάνειν· μανθάνειν μὲν κατὰ τὸ χρῆσθαι τῇ
ἐπιστήμῃ ἢ ἐξωθεν εἶναι· οὐ μανθάνειν δὲ κατὰ τὸ ἀναλαμβάνειν τὴν ἐπιστήμην·
τὸ δὲ σόφισμα ὡς ἐν προοιμίοις εἰρήκαμεν, ἐκ τοῦ Πλάτωνος εἴληπται τοῦ
ὅλου· ἠρώτα ὁ Εὐθύδημος τὸν Κλεινίαν· ὦ Κλεινία, πότεροί εἰσιν τῶν ἀνθρώπων
μανθάνοντες, οἱ σοφοὶ ἢ οἱ ἀμαθεῖς; οἱ σοφοί, φησὶν ὁ Κλεινίας· εἶτα ὁ Εὐθύδημος·
καλεῖς δέ τινας διδασκάλους; ναί· τίνων τῶν μανθανόντων; τί δὲ οἱ μανθάνοντες;
ὅτε οὖν ἠπίστασο ἃ ἐμάνθανες; οὐ δῆτα. ἆρα σοφὸς ἦς ὅτε ταῦτα οὐκ ἠ-
πίστω; οὐ δῆτα. οὐκοῦν εἰ μὴ σοφός, ἀμαθής; πάνυ. οἱ ἀμαθεῖς
ἄρα, ὦ Κλεινία, μανθάνουσιν, ἀλλ' οὐχ οἱ σοφοί. ἀτὰρ πάλιν ἐπιχειρεῖ
ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ Εὐθύδημος· λέγε ὦ Κλεινία, ὁπότε ἀποστοματίζει ἡμῖν
ὁ γραμματιστής, πότεροι τῶν παίδων ἐμάνθανον τὰ ἀποστοματι-
ζόμενα, οἱ ἀμαθεῖς ἢ οἱ σοφοί; οἱ σοφοί· οἱ σοφοὶ ἄρα μανθάνουσιν,
ἀλλ' οὐχ οἱ ἀμαθεῖς. ἐν μὲν δὴ τῷ πρώτῳ παραλογισμῷ ὁ μὲν Κλεινίας τὸ
μανθάνειν ἀντὶ τοῦ ... οὐ δέδωκεν εἶναι ἐννοεῖν τὰ λεγόμενα· ὁ δὲ Εὐθύ-
δημος ἔλαβεν ἀντὶ τοῦ ἐξ ἀνεπιστημοσύνης ἢ ἀγνοίας εἰς ἐπιστήμην
ἐς γνῶσιν ἄγεσθαι· ἀντὶ δὲ τοῦ δευτέρου ἀνάπαλιν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ
εἰρημένος παραλογισμός· ὁ δὲ τὰ κακὰ ἀγαθὰ συμπεραίνων,

τοῦ λόγου· ἁλίσκεται μὲν καὶ αὐτὸς παρὰ τὴν τοῦ συμπεράσματος
τὸ ὅτι τὰ κακὰ ἀγαθά· συνεχὴς φθήσεται δὲ ἢ καὶ διὰ τὰς προτάσεις· ἔχει γὰρ
οὕτως· οὐχὶ τὰ κακὰ δέοντά ἐστι; ναί· οὐχὶ τὰ δέοντα ἀγαθά ἐστι; τὰ
ἄρα κακὰ ἀγαθά· καὶ οὕτως ὁ παραλογισμὸς παρὰ τὸ διττόν· σημαίνει
δὲ τὸ ὠφέλιμον καὶ καλόν· ὥσπερ δέοντα δίκην ἀποιτεῖν· ἤγουν καλὸν ὁ
μοίως καὶ τοῖς νόμοις πείθεσθαι καὶ τοῖς γονεῦσι· σημαίνει γὰρ τὸ δέον
τὸ ἀναγκαῖον· καθὸ φαμὲν δέον τὸ γινόμενον φθαρῆναι· ἀντὶ τοῦ
ἀναγκαῖον· σημαίνει δὲ τὸ δέον καὶ τὸ σύμφορον· δέον γὰρ φαμὲν ἤτοι
σύμφορον γυμνασίαις χρῆσθαι τοιαῖσδε· τριχῶς οὖν λεγομένου
τοῦ δέοντος ὁ δεῖ ἴσως τελείως τὸ ἐν σημαινόμενον παρὰ τὸ κατὰ συμφέρον
ἐκ τοῦ διὸ ἐμφανίζει τὰς μοχθηρίας τῶν παραλογισμῶν· οἱ
μὲν οὖν τῇ ἐλάττονι προτάσει τῇ λεγούσῃ τὰ κακὰ δέοντα εἶναι, τὸ δέον
ἀντὶ τοῦ ἀναγκαίου ἀλήπται· μάλιστα γὰρ καὶ πληγαὶ καὶ σφαγαὶ καὶ
ἄλλα τινὰ κακὰ ὄντα, ἀναγκαῖα τυγχάνει πρός τινας λῃστὰς καὶ
φονεῖς· ἐν δὲ τῇ μείζονι ἀντὶ ἀγαθοῦ ἀλήπται· καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ
εἶναι τὸ ἀγαθὸν συμπεπέρασται· ἀγνοοῦντες διὰ τὸ δέον· καὶ τὸ συμπέρασμα
φησιν εἶναι ἀναγκαῖον· τὸ δὲ ἀγαθόν, εἰ ἐσχημάτιζεν ἐν ... τὸ ἀ
γαθὸν τὸ συμπέρασμα· διὰ τὸ μὲν τὸ ἀναγκαῖον δέον· ἤτοι τὴν τομὴν
καὶ τὴν καῦσιν τὴν ἐξ ἀνάγκης ἐπαγομένην· οὐκ ἀναγκαῖον τὸ ἀγαθὸν
εἶναι· αὗται γὰρ ἡ τομή φημι καὶ ἡ καῦσις καθ᾽ ἑαυτὰ τυγχάνουσαι
οὐ τὰ κακὰ λέγουσιν· οὖν ὁ παραλογισμὸς διὰ τοῦ μέσου ὅρου·
ἄλλου καὶ ἄλλου λαμβανομένου· τοῦ λόγου τοιοῦτος ἐστι· τοιοῦτον ὁ πέραξ
πυκνόν ἐστιν; τί δέ; οὐχὶ τὸ ὄργανον ὃ κλείομεν τὰς θύρας πέ
ραξ ἐστίν; τὸ ὄργανον ἄρα πυκνόν ἐστιν· ὁμώνυμον γὰρ τὸ πέραξ καὶ
πάλιν οὐχὶ ὁ ἀγρὸς πυκνόν ἐστι·
ναί· τί δ᾽ οὐχ ὁ ἰχθὺς ἀγρός ἐστιν· ὁ
ἄρα πυκνόν ἐστιν ἰχθύς· ὁμωνυμία ... διὰ τοῦ παραλογισμοῦ
τοῦ ἐξ ὁμωνυμίας παραδείγματα·
τὸ ναυαγεῖν καὶ καθῆσθαι καὶ ... καὶ κάμνειν καὶ ὑγιαίνειν·
καὶ ταῦτα ... τὰ συμπεράσματα ... τοῦ παραλογισμοῦ

αἱ δὲ ἀμφιβολίαι αὗται ὡς φαίνεται παρὰ τὸ σύνθετον· ἆρα ὁ καθήμενος ἀνί-
στασθαι; ναί. τόδε· οὐχ ὁ ἀνιστάμενος ἕστηκε; ναί. πάλιν γὰρ οὖν ὁ ἄρα
καθήμενος ἕστηκε· πάλιν οὐχ ὁ ὑγια-
ζόμενος ὑγιαίνει ὁ μεθοδευόμενος ὡς· ὑγι ου
ὁ κάμνων ὑγιάζεται; ναί· ὁ ἄρα κάμνων ὑγιαίνει· ὅπερ ἄτοπον.
ἐν τῷ κατὰ τὸ γράφοντα τούτων τῶν συλλογισμῶν τὴν ἀπάτην ἐμάζων
ἐλάττω προτάσεις τὸ γὰρ τὸν ἀνιστάμενον ἑ-
στηκέναι· καὶ τὸν ὑγιαζόμενον ὑγιαίνειν· διότι τὸν
τὸ μὲν ὅτε ἅμα ἤρξατο ἀνίστασθαι, καὶ ἕστηκε καὶ ἅμα ἤρξατο
ὑγιάζεσθαι καὶ ὑγιαίνει· ὅς ἐστιν ἀπρόσδεκτον· ψευδὴ γάρ φησι τὸ
ὅτι οὐδὲ ἔξεστι τὸν πρότερον ὑγιαζόμενον πρότερον ἀνίστασθαι,
νῦν ὑγιαίνειν καὶ ἀνίστασθαι· φέρον πρὸς ἑτοῦναι φασί· διὸ καὶ τὸ
μὲν τὸ ἑστηκέναι τοῦ ἀνισταμένου ὅτε ἤρξατο ἀνίστασθαι ἔστι δὲ
ἀδύνατον· ἐπεὶ οὐδὲ ὅτι ἄν τις συγχωρήσειεν· κατὰ δὲ τὸν ὧδε ἑστη-
κέναι τὸν πρότερον ἀνιστάμενον τὸ δυνατόν· καὶ δὴ ὅτι ἄν τις
συγχωρήσειεν· κατὰ δὲ τὸν ὧδε ἑστηκέναι τὸν πρότερον ἀνιστά-
μενον τὸ δυνατὸν καὶ δὴ ἅτε ἄν τις συγχωρήσειεν· ὁ μὲν ἄρα
καὶ ἐπὶ τοῦ ὑγιαζομένου ὑγιαίνειν· τὸ μὲν γὰρ ὅτε ἅμα ὑγιά-
ζεσθαι ὅτε καὶ ὑγιαίνει, ἀδύνατον καὶ οὐ συγκατατιθέντων ἄλλων·
τὸ δὲ ὅτε ὁ πρότερον ὑγιαζόμενος ὑγιαίνει ἀληθές· καὶ ἐπὶ τούτων
τὸ συγχωρεῖσθαι οὐκ ἄλογον· παρὰ μὲν οὖν τὴν ὁμωνυμίαν
ἐν τοιούτοις λόγοις ὁ ἔλεγχος· ἢ καὶ τὴν ἀμφιβολίαν· καὶ νῦν τοῦ
γὰρ οὕτω καὶ ἀλλήλαις ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται καὶ πρόσθεν
μαθησόμεθα· ὡς ἄρα καὶ τὸν προβαλλόμενον· ἆρ' οὐχ ὁ δι-
καστὴς γράφεται τῷ ἔργῳ τοῦ νομοθέτου; ναί. τί δ' ὁ χρώμενος
τῷ ἔργῳ ἀρχιτέκτονι ἐκείνου λέγεται; πάντως γε ὁ δικα-
στὴς ἄρα τοῦ νομοθέτου ἀρχιτέκτων· διττὸν γὰρ καὶ ταῦτα τὸ χρῆ-
σθαι τῷ τινος ἔργῳ τὸ μὲν ὡς ὀργάνῳ ὅπερ οὐκ ἔστιν ἀρχι-
τεκτονικοῦ· τὸ δὲ ὡς ἀρχὴ τῆς οἰκίας οὐ σαφῶς, ὅπερ ὁ
κεκώλυται καὶ διὰ τοῦτο τὸν νομοθέτην φάναι καὶ τοῦτο δὲ
σθαι αὐτῷ.

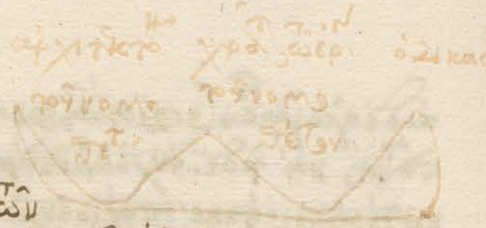

ἐκ δὲ ἐλεγκτικοῦ ἅμα καὶ ἀρχὴ
τοῦ κινεῖν· ἁπλῶς δὲ τὰς μεί
ζους καὶ ἐλάττους περὶ πάσας τῶν
παραλογισμῶν, τὰς μὲν μείζους ἐν οἷς λέγει τὰ παρὰ τὸ ἀνίστασθαι ἕ
στηκε καὶ ὁ πρὶν ὑγιάζεσθαι ὑγιαίνει· τὰς δὲ ἐλάττους ἐν οἷς φησιν
ὅτι ἀνίσταται ὁ καθήμενος καὶ ὑγιάζεται ὁ κάμνων· ταῦτα τὸ γὰρ
τὸν κάμνοντα ὅτι ποιῶν ἢ πάσχειν οὐ δεῖ σημαίνει· ὅπερ
δηλοῖ ὅτι οὐκ ἐν ἑστηκέναι σημαίνει τὸ ὑγιάζεσθαι ὑγιαίνων· καὶ ἀνί
στασθαι ὁ ἑστηκὼς ἀλλ' ὁμωνύμως ἐστίν· ἔστι δὲ τὸ μὲν ποιοῦν μὴ ὅτι
τὸ καθῆσθαι ἢ μέλλειν τοῦ ἀνίστασθαι ἢ τὰ ἀμφότερα·
τὸ δὲ πάσχειν τοῦ κάμνειν· ἵν' ὃ λέγει σαφέστερον ᾖ οὕτως ἔχει τὸ· τὸ
γὰρ ὑγιάζεσθαι τὸν κάμνοντα καὶ ἑστηκέναι τὸν ἀνιστάμενον οὐκ ἂν
σημαίνει· διὰ τὸ ὅτι μὲν διὰ τοῦ λόγου τοῦ λέγοντος ὅτι ὁ ὑγιαζό
μενος ὑγιαίνειν σημαίνεται ὅτι ὁ ὑγιαζόμενος νῦν ὑγιαίνει· ὅπερ
ἐστὶ καὶ ψεῦδος· ἀδύνατον γὰρ εἶναι ἐνεργείᾳ τὴν ὑγίειαν
τοῦ νῦν ὑγιαζομένου καὶ ὅτι τὴν ὑγίειαν κατ' ὀλίγον προσκτώμενον·
ὅτι δὲ σημαίνεται πάλιν διὰ τούτου ὅτι ὃς ὑγιάζετο πρὸ δέκα τυ
χὸν ἡμερῶν τουτέστι πρὸς τὴν ὑγίειαν ἀνήγετο νῦν ὑγιαίνει· ταυτ
ὁ ποιῶν ταῦτα· πλὴν ὑγιαζόμενον καὶ ὁ κάμνων ἐστὶ ἑξῆς· ἀπορεῖ
λύσεις εἶναι τῶν σοφισμάτων· ἔστι δὲ ὁ λέγων τὸ ... ὑγιάζεσθαι μὲν
γὰρ λέγεται καὶ ὁ κάμνων νῦν καὶ ὁ κάμνων πάλαι· ὑγιαίνει δὲ οὐχ ὁ
νῦν ὑγιαζόμενος, ἀλλ' ὅστις πάλαι ὑγιάζετο· κάμνων δὲ ἐκλήθη
τότε εἴ ... ὁ νῦν κάμνων· ὁ κάμνων δὲ ὁ πρότερον κάμνων ὑ
γιαίνει δὲ οὐχ ὁ κάμνων νῦν· ἀλλ' ὁ κάμνων πρότερον καὶ οὐ νῦν
ἵνα δὲ ἔτι σαφέστερον γένηται τὸ λεγόμενον ῥητέον οὕτω· καὶ ὁ
κάμνων νῦν καὶ ὁ κάμνων πρότερον πρὸς ὑγίειαν ἀνακτώμενοι
λέγονται ὑγιάζεσθαι· πλὴν ὑγιάζεται μὲν ὁ κάμνων ὅτι ἐκάμ
νεν· ὑγιαίνει δὲ ὅτι οὐ κάμνει: Παρὰ δὲ τὴν ἀμφιβολίαν οἱ
τοιοίδε τῶν· βούλεσθαι λαβεῖν με τοὺς πολεμίους: Περὶ τοῦ
τοῦ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν γινομένου παραλογισμοῦ διαλαβὼν

ἔδει δεῖξαι πῶς γίνονται μεταστάσεις παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν γι-
νομένοις παραλογισμοῖς, τῆς ἀκολουθίας ἐχόμενος· ἐπεὶ δὲ ἐν τῇ
ἀπαριθμήσει τῶν παρὰ τὴν λέξιν σφαλμάτων, δεύτερον τὴν
ἀμφιβολίαν ἔταξε· σαφηνίζει δὲ λοιπὸν τίθησι τὰ προβλήματα
ἐγκειμένου οἷα δὴ θεῖν προβλήματα παρὰ τῶν σοφιστῶν χάριν
ἀγνοίας ἀκριβοῦς ἢ συλλογισμοῦ ἢ συλλογιζομένῳ ἀρκεῖσθαι· τὸ γὰρ
βούλεσθαι λαβεῖν με τοὺς πολε-
μίους οὐκ ἔστιν ὡς πρόβλημα· ὅτι
δὲ ἔστιν ἀμφίβολον δῆλον· δηλοῖ
γὰρ ὁ λόγος ἢ τὸ ἐμὲ γενέσθαι τῶν πο-
λεμίων ἐπικρατῆ, ἢ τοὺς πολεμίους
ἐμοῦ· τοιοῦτόν ἐστι· ἆρ' ἐγὼ γίνομαι κατὰ λαβεῖν τοὺς αὐτοὺς ἐμὲ σημαίνει
γὰρ ὁ λόγος λαβεῖν αὐτοὺς ἀνελεῖν τε καὶ ἀναιρεθῆναι· ἡ δὲ ἑαυτῆς τοῦ δευτέρου
σφάλματος ἐρώτησις· ἆρα ὃ γινώσκει τις τοῦτο γινώσκει· γινώσκει
δέ τις λίθον, γινώσκει ἄρα ὁ λίθος· πάλιν ἆρα ὃ ὁρᾷ ὁ ὁρᾷ τις,
ναί· ὁρᾷ δέ τις ξύλον, ὁρᾷ ἄρα τὸ ξύλον· σαφὴς ἡ ἀμφιβολία ἐν
διττῶς γὰρ ἡ ἀμφιβολία ὁ λόγος·
ὅμοιος δὲ τούτοις ἐστὶν ἆρα σὺ φὴς
εἶναι, ὃ τὸ σὺ φὴς; φὴς δὲ εἶναι λίθον,
σὺ δ' ἄρα φὴς εἶναι λίθον· ἆρ' ἔστι
σιγῶντα λέγειν· ὅλα γὰρ ἐκ τούτου καὶ τῶν τοῦ
σφάλματος, οὕτω φὴς ὃ σὺ φὴς; ναί·
φὴς δὲ σιγᾶν· σιγῶν ἄρα φὴς· ἢ καὶ τοὔμ-
παλιν φὴς σιγῶν· τὸ δὲ σφάλμα τὸ ἆρ' ἔστι
σιγῶντα λέγειν· ὅ δέ φασιν οὐδὲ ἡμῖν ἠρώτα·
ἆρ' ἔστι σιγῶντα λέγειν; τί δὲ ὅταν λίθος λέγῃς ἢ ξύλα ἢ σίδηρον, οὐ
σιγῶντα λέγεις; ναί· ἔστιν ἄρα σιγῶντα λέγειν· ἢ τὸ πάλιν ὑπερβάλλοντα τοῖς
τοὐναντίον ἔλεγεν· ἆρ' ἔστι λέγοντα σιγᾶν;
οὐδαμῶς· τί δὲ ὅταν σιγᾷς· ναί· οὐκοῦν καὶ τὰ
λέγοντα σιγᾷς· ἔστιν ἄρα λέγοντα σιγᾶν·

ν'

ἐκ λέξεως ... τῶν

ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὴ λέγοντα καὶ τὸ μὴ λέγοντα τὸ ἐ-
λέξαι, ὃ δὲ ἔλαβεν, καὶ τὰ λέγοντα:

ἔστι δὲ παρὰ ... τρόποι Τῶν παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν καὶ τὴν ἀμφιβολίαν· τρεῖς· εἷς μὲν ὅταν ὁ λόγος ἢ τοὔνομα, σημαίνῃ πλείω· οἷον, ἀετὸς καὶ κύων· ἕτερος δὲ ὅταν εἰωθότες ὦμεν οὕτω λέγειν· τρίτος δέ, ὅταν τὸ συντεθὲν πλείω σημαίνῃ, κεχωρισμένον δὲ ἁπλῶς· οἷον τὸ ἐπίσταται γράμματα· ἑκάτερον μὲν γὰρ εἰ ἔτυχεν ἕν τι σημαίνει· τὸ ἐπίσταται καὶ τὰ γράμματα· ἄμφω δὲ πλείω, ἢ τὸ τὰ γράμματα αὐτὰ ἐπιστήμην ἔχειν ἢ τῶν γραμμάτων ἄλλον. ἡ μὲν οὖν ἀμφιβολία καὶ ὁμωνυμία παρὰ τούτους τοὺς τρόπους ἐστί:

ἑρμηνεία Ἐν τούτοις καὶ εἰπὼν τοὺς τρόπους καθ' οὓς γίνονται οἱ παραλογισμοὶ μόνον, διὸ τὸν περὶ τὴν ὁμωνυμίαν καὶ τὸν παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν· περὶ τοῦ δὲ ἐφεξῆς ἐνθάδε καταριθμεῖ καὶ τοὺς τρόπους, καθ' οὓς ἥ τε ὁμωνυμία καὶ ἡ ἀμφιβολία γίνεται, διδάσκει καὶ φησὶ τρεῖς εἶναι, καθ' οὓς γίνονται οἱ κατὰ ταύτας παραλογισμοί· ἕτερος μὲν οὖν ἐστιν ὅταν ὁ λόγος ἢ τὸ ὄνομα κυρίως ᾖ πλείω· ὁ μὲν ἐπὶ τῶν παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν τὸ ὄνομα πλείω σημαίνει ὡς ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων ὡς ἀετὸς καὶ κύων καὶ κλεὶς καὶ [illegible]· ἐπὶ δὲ τοῖς παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν ὡς εἴρηκε πλείω σημαίνει ὁ λόγος· ἔστι γὰρ ὁ λόγος σύνθεσις ὀνομάτων, ἐπὶ τοῦ δὲ καὶ νῦν ὡς πολλάκις ἀντὶ ὀνόματα καὶ ῥήματα τὸ διττὸν [illegible] τούτων τῶν ὀνομάτων ἐστίν· καὶ ἐν τῷ ὃν γὰρ τις ὁρᾷ τις, τοῦτο ὁρᾷ· καὶ ὃ γινώσκει τοῦτο γινώσκει· ἐν τῷ λόγῳ εὑρίσκεται τὸ διττόν· δεύτερος δὲ τρόπος καθ' οὓς πάλιν οἱ περὶ ἀμφότερα παραλογισμοὶ γίνονται· ὅταν εἰωθότες ὦμεν, οὕτως ὀνομάζειν αὐτά, ἐνίοτε τὰ ὀνομαζόμενα· ἔθος τῶν γὰρ ἡμῖν λέγειν καὶ τὸν σιγῶντα ἄλλου σιγῶντα καὶ τὰ σιγώμενα εὑρίσκεται χώραν ὁ παραλογισμός, καὶ ἀπατᾷ τὸν [illegible] ἀντὶ τοῦ δὲ σιγῶντα μόνως ἐχόμενον τὸν σιγῶντα ἄλλου· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ σιγώμενα μόνως σιγώμενα ἐχόμενον· οὐ μὴν ἀλλ' ἐπίθεμεν τούτοις πρότερον τὸ σιγῶντα, οὐκ ἂν εὕρηται ὁ παραλογισμός· οὐ μόνον δὲ καὶ ὁ τρόπος ὁ τρίτος τοὺς παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν ἀπαρτίζεται παρα-

λογισμοῖς. ἀλλὰ καὶ τοὺς παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν· φασὶ δεῖν (?) γὰρ ἀρχαῖοι ἐκάλουν
καὶ τὸν ἀστρῷον, καὶ τὸν χερσαῖον· ἀγορεύομεν (?) τῷ αὐτῷ ὀνόματι τὸν ἀστρῷον
καὶ τὸν χερσαῖον ζῷον καλοῦντες (?)· φασὶ θαυμαστὸν (?) οὐκ ἄν ποτε ἡμᾶς τὸ ὄνομα ἠπάτησε,
ἐφ' ἑνὶ μόνῳ κείμενον· τρίτον τρόπον φησὶ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν ἢ τὴν
ἀμφιβολίαν σοφισμάτων· ὅταν αὐτὰ μὲν καθ' ἑαυτὰ τὰ ὀνόματα
ἁπλᾶ τυγχάνῃ· συντεθέντα δὲ διττόν τινα ἐμφαίνωσι νοῦν· τὰ
γὰρ γράμματα κεχωρισμένως (?) τεθέντα, οὐδὲν ἡμῖν διττὸν ἀπεργά-
ζονται· ἀμφιβόλως (?) καὶ τὸ οὐδὲ ἔσται (?)· συμπλακέντα δὲ καὶ συνημμένως
ἐκφωνηθέντα διττὰ ἀρκοῦσι ποιῆσαι (?) τὰ ὀνόματα:·

παρὰ δὲ τὴν σύνθεσιν τὰ τοιάδε [illegible] τὸ δύνασθαι καθήμενον
βαδίζειν· καὶ τὸ μὴ γράφοντα γράφειν· καὶ γὰρ ταῦτα σημαίνει (?) ἐὰν
διελόντες ἢ καὶ συνθέντες ὡς δύνασθαι τὸν καθήμενον βαδίζειν· καὶ τὸ
μὴ γράφοντα γράφειν:·

[illegible] τοῦ λόγου ὁ δὲ εἶδος καθόλου (?) [illegible] τὴν ὁμωνυμίαν καὶ ἀμφι-
βολίαν γίνεται (?) [illegible] παραθέσει καὶ διαλαβὼν περὶ τούτων, καὶ τρίτου (?)
αὐτοῖς ἀπαντῆσαι (?)· νῦν δ' ἐν (?) ἀρχῇ τοῦ λόγου ἐφ' ἣν ἀκολουθίαν· καὶ τὸν
τέταρτον τρόπον τῶν περὶ τὴν λέξιν σοφισμάτων· ἔστι δὲ οὗτος ὁ παρὰ
τὴν σύνθεσιν ἐπιτίθεται (?)· ὀνομάζεται δὲ παρὰ τὴν σύνθεσιν ὡς
τῆς μὲν ἐννοίας τοῦ λεγομένου συντεθείσης
δυναμένης νοεῖσθαι καλῶς παρὰ τὴν σύν-
θεσιν δὲ τιθεμένου τινὸς καὶ τοῦ παραλογισ-
μοῦ ἀποτελουμένου (?)· οἷον τὸ φημὶ, ἔστι συλλογισμὸς τοιοῦτος· ὁ καθήμενος
δύναται βαδίζειν· ὁ σωκράτης κάθηται· ὁ σωκράτης ἄρα βαδίζει· ἀλλὰ
μὴν καὶ κάθηται· βαδίζει ἄρα καὶ οὐ βαδίζει· γίνεται οὖν οὗτος ὁ παρα-
συλλογισμὸς παρὰ τὴν σύνθεσιν· ὅδε γὰρ συντεθῆναι
καὶ τὸ δύναται· τοῦτο γὰρ προστεθεῖσθαι (?)· καὶ τοιοῦτος
τὸ συμπέρασμα ἔξεστιν γενέσθαι (?), ὁ σωκράτης ἄρα
δύναται βαδίζειν· οὐδὲν ἄτοπον συνήγαγε (?)· νῦν δὲ παρὰ τὴν
σύνθεσιν καὶ τὸ δύναται τὸν παραλογισμὸν ἀπέδειξε (?)· τοιοῦτος
μὲν ὁ τρόπος οὗτος· ἰστέον (?) ὅτι καὶ τὰ τοιαῦτα [illegible]:·

δύναται ὁ καθήμενος βαδίζειν· ὁ μὴ γράφων γράφειν· τὸ γὰρ οὖν συμπέρασμά ἐστιν ἀληθὲς τοῦ συνθέτου· ἀλλ' ἡ προτασις ἡ ἀληθής· ἡ προσληφθεῖσα καὶ ἡ ἀληθής· ὁ Σωκράτης κάθηται· ἐὰν μὴ περὶ τοῦ συνθέτου γένηται ὁ συλλογισμὸς ἀληθὲς τὸ συμπέρασμα, ὁ Σωκράτης δύναται βαδίζειν· ὁμοίως τούτῳ καὶ τὸ μὴ γράφοντα γράφειν, ἤγουν τὸ εἶναι ἐστὶ συνθήκη τοῦ δύνασθαι· δεικτικὰ δὲ εἰσὶ τοῦ ὅτι ... σοφισμάτων ... τὰς προτάσεις λαμβάνοντες, αἳ περὶ τῶν συνθέτων ... τὸ συμπέρασμα· ἀλλὰ γὰρ περὶ ἑκάστου τῶν σοφισμάτων ... ἐστι καὶ τὸ τῆς λέξεως διὰ ... ἀσαφές· φασὶ δὲ τοιαῦτα· ἆρα ὁ καθήμενος δύναται βαδίζειν; ναί· ἆρα ὁ Σωκράτης κάθηται; ναί· ὁ Σωκράτης ἄρα βαδίζει· ἀλλὰ μὴν καὶ κάθηται ὁ Σωκράτης ἄρα καὶ βαδίζει· ἆρά γε ὁ μὴ γράφων δύναται γράφειν; ναί· ὁ δὲ Πλάτων οὐ γράφει;

ὁ Πλάτων ἄρα γράφει.

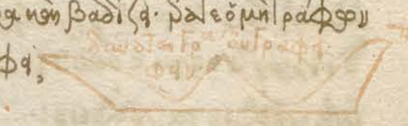

πάλιν· ἆρά γε ὁ ἐπιστάμενος δύναται μανθάνειν γράμματα; τί δὲ ὁ Σωκράτης νῦν ἐπίσταται τὰ γράμματα· ναί· ὁ Σωκράτης ἄρα μανθάνει νῦν γράμματα ἀλλὰ καὶ ἤδη μανθάνει·

καὶ μάλιστα γάρ· πάλιν ἐρωτᾷ· ὁ ἓν μόνον δυνάμενος φέρειν, δύναται καὶ πολλὰ φέρειν; ναί· ἀλλὰ μὴν ὁ ἀθλητὴς βιάδης ἓν μόνον φέρει· ὁ ἀθλητὴς βιάδης ἄρα πολλὰ φέρει· ἀλλὰ μὴν

οὐ πολλὰ· ἓν γὰρ μόνον φέρει· ἔστι δὲ τὸ σόφισμα ... ἆρα ὁ πολλὰ δυνάμενος φέρειν καὶ ἓν δύναται φέρειν; ναί· ὁ ἀθλητὴς βιάδης πολλὰ φέρει· ὁ ἀθλητὴς βιάδης ἄρα ἓν φέρει· ἀλλὰ μὴν γὰρ τῶν σοφισμάτων ἀπορίας παραδείγματα τίθησι τοῦ παρὰ τὴν σύνθεσιν παραλογισμοῦ· τοιαῦτα εἶναι· τὸ δὲ γὰρ τοῦτο σημαίνειν δὲ ... σύνθεσιν τοῦ ... ἐστιν ὁ ... δύνασθαι βαδίζειν διελεῖν ... μόνον τὸ βαδίζειν· ὥστε παρὰ τὴν σύνθεσιν γίνεται τὸ σόφισμα· ἔδει γὰρ συνθεῖναι τὸ δύνασθαι τὸ βαδίζειν καὶ τὰ ... ἀλλ' οὐχὶ τὸ βαδίζειν μόνον· καὶ βαδίζων καθήμενος ... τῆς συνθέσεως ...

ἀρίστη τῶν κατὰ τὸ σύνθετον ἂν τὸ δύσχημα· σημαίνοντος οὐδὲ ὅτι συνθέτως λέγεται ἀεὶ
συντελὴς ἐστὶ τὸ χωρὶς τοῦ δύνασθαι τὸ βαδίζειν κατηγορεῖσθαι· ἀλλὰ πῶς ὁ σύνθετος
ἐν τούτοις σημαίνει ἂν τὸ βαδίζειν χωρὶς τοῦ δύνασθαι κατὰ τοῦ καθημένου
κατηγορήσει· ὅτι τοῦ ἂν διεχοῦντος ἁπλῶς σημαίνουσιν· εἰ οὖν ἀληθὲς τὸ βαδίζειν
μετὰ τοῦ δύνασθαι κατηγορούμενον παράδειγμα τέθειται· τὸ ὡς δύναται τὸν
καθήμενον βαδίζειν τὸν μὴ γράφοντα· αὐτὸ ἑαυτῷ προσυπακούειν δεῖ
τὸ δύναται· ἵνα ᾖ καὶ δύναται τὸν μὴ γράφοντα γράφειν· τοῦ δὲ λέγοντος κατὰ τὸ
καθ᾽ οὗ συντίθεμεν ἐπὶ καθημένῳ τὸ βαδίζειν χωρὶς τοῦ δύνασθαι· μηνύει τὴν
ἀλήθειαν· τὸ ἐν τούτοις ὡσαύτως ὅταν συνθῇ τὸν μὴ γράφοντα γράφειν· ταῦτα
[illegible] τοῦ διττοῦ τρόπου τοῦτο λέγοντες τὸ βαδίζειν μετὰ τοῦ δύνασθαι κατηγορού
μενον· ἐστὶ τὸ μὴ δύνασθαι λέγοντες σαφηνίζοντι νοεῖσθαι ἐστὶν ἐκ τούτων δῆλον
τινὸς ἐπιπλέκεσθαι λεγόμενον: • [illegible]
μὴ γράφοντα γράφειν· ἐὰν δὲ οὐ συνθῇ ὅτι ἔχει δύναμιν ὅτε οὐ γράφει τοῦ γράφειν,
ὁ μανθάνων γράμματα ἀπορεῖ ἐμάνθανεν οὐκ ἐπίσταται, ἀλλὰ τὸ ἓν μόνον δύναμιν
φέρει, τὸ ἄλλα δύναται φέρειν· παρὰ δὲ τὴν διαίρεσιν ὅτι τὸ ἀσυνθέτως εἰπεῖν δεῖ·
ἐπειδὴ πάντα εἰ ἔστι, καὶ τὸ μανθάνειν· ὅσον ἐκεῖνο ἐστὶ τὸ πρὸ· ὃ καὶ αὐτὸς λέγεται
διῃρημένως ἐστὶ συγκείμενος, καὶ τοῦτο σημαίνει ἀνάδοξον· οἷον· ἐγράφη ἐ
θη καὶ δοῦλον οὐ τῷ ἐλευθέρῳ· καὶ τὸ πολιτικὸν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκ τούτων ἴδιος
ἀλλήλοις: • [illegible] τοιοῦτον· ὁ μὲν γὰρ τὸ βαδίζειν μετὰ τοῦ δύνασθαι
κατηγορῶν κατὰ τοῦ καθημένου· ἐκλέγων ὡς ὁ καθήμενος δύναται βαδίζειν·
σημαίνει ὅτι ὁ καθήμενος οὐ βαδίζει· οὐδ᾽ ὁ μὴ γράφων γράφει· δύναται δὲ μετὰ
ταῦτα βαδίσαι ἢ γράψαι ὅπερ ἐστὶν ἀληθές· ἐὰν μὴ τὸ βαδίζειν ἢ τὸ γράφειν
συνθήσῃ ὅτι δύναμιν καὶ ἀμφότερα κατὰ τοῦ καθημένου καὶ μὴ γράφοντος
κατηγορήσῃ· ἀλλὰ τὸ βαδίζειν μόνον ἢ τὸ γράφειν ὅπερ οὐ λέγει ὅτι δύνα
μιν ἔχει ὁ μὴ γράφων νῦν ἢ ὁ καθήμενος εἰς ὕστερον γράψαι ἢ βαδίσαι· ἀλλ᾽ ὅτι
νῦν ὅτε οὐ γράφει δύναμιν ἔχει τοῦ γράφειν τουτέστιν νῦν ὅτε οὐ γράφει, γράφει·
ἔχει γὰρ δύναμιν ὅτε οὐ γράφει τοῦ γράφειν, ὡς εἰ συναληφθείη τὸ δύναμιν
ἔχειν ἅμα τὸ κατὰ τούτου ἐγράφειν ἐγράφειν· ὅπερ ἀδύνατον· ἐν
ᾧ γὰρ μὴ γράφειν ἐν τῷ αὐτῷ μὴ γράφειν, δύναται· ὁμοίως
βαδίζειν ἢ μὴ γράφειν· τὸ δὲ μανθάνειν νῦν γράμματα ἀπορεῖ ἐμάνθανον

ἀπαιτεῖσθαι ἀπ᾽ αὐτοῦ ἤρηκε· ἐκ μαθητοῦ· ἔστι δὲ παράδειγμα ... ἀριθμὸς ...
ὥσπερ οἱ μικροὶ μανθάνουσι τὰ γράμματα· περὶ δὲ τὴν διαίρεσιν ὅτι ...
εἰς δύο καὶ ἴσα καὶ ἄνισα ἐστὶ ... καὶ ... φαι-
νόμενον· ἔστι δὲ ὅρος ὁ παρὰ τὴν διαίρεσιν, ἐκ τῆς ... οὐ διὰ συμπερασμάτων ...
... ἀλλὰ καὶ διὰ παραδείγματος ...
σματα ... ἀλλ᾽ ἁπλῶς οὕτως ...
ταῦτα· ... περὶ δὲ τὴν διαίρεσιν οὕτως ὀνομάζεται·
... δύναμιν ταῦτα διελὼν ... καὶ ...
τιθείς, ... ταῦτα ...
οὐ ... ἡ μὲν ἡ διαίρεσις ... οἷον· ... δύναμιν
... ἄρτιον, ὁ ... διαιρῶν μὴ ἄρτιον ...
ἄρτιον ... καὶ μὴ ἄρτιον· οὕτως δὲ
ἐν τῷ σχήματι τῶν ...

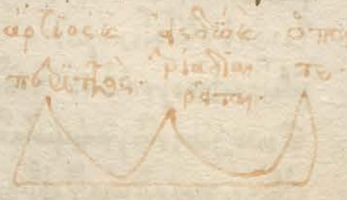

... καὶ
... ἴσα καὶ ...
... ἄρτιος ... καὶ ἄρτιός ἐστιν· παρὰ τὴν διαίρεσιν
... δύναμιν εἰσίν· ... τέλεια.
... δύναμιν ... δύναμιν ... δύναται γίνεσθαι· ὅθεν
... δύναμιν πλείονα ... πλείονα· ἀλλὰ καὶ ...
... δύναμιν ... οὐκ ἔστιν ...
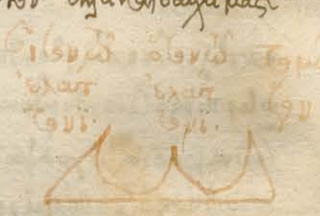
... πάντες ...
... ἄρτια εἶναι καὶ ...
...
... βραχέως καὶ διὰ ... σαφῶς ...
... καὶ ... μᾶλλον ... ἵνα ...
... οὕτως ...
... πάντε, ... καὶ ... καὶ ...
... διαιρεῖται· ... καὶ πέντε καὶ ... ις εἰσίν· ... ις
διαιρεῖται· ... ις· ὁ μάζων ... ἐλάττονι· παρὰ δὲ τὴν διαί-
ρεσιν καὶ ... δύναμιν ... ταῦτα· ...

τὸ μανθάνειν ἐστὶ πρὸς, οὐδὲ ἐπὶ κατὰ τὸ ὡς ἀφελεῖται, ὁ ἀγαθὸς ὢν τὸ μανθ(άνειν) τὸ σκυτοτομεῖν, ὅσος ὁ σκυτεὺς εἶπε πρός· ἀνιζόμενος δὲ τὸν παρὰ τὴν διαίρεσιν παραλογισμὸν δηλοῦν ἐπήνεγκε σοφίσματι· παρὰ δὲ παράδειγμα δεικνύωνται τὸν αὐτὸν λόγον διῃρημένον καὶ συγκείμενον μὴ ταὐτὸν σημαίνειν· [illegible]

τὸ γὰρ ἐγώ σε ἔθηκα δοῦλον ὄντα πάλαι τὸ ἐγώ σε οὐ ταὐτὸν σημαίνουσιν ἤγουν ὅταν [illegible]

φησὶν οὖν ὅτι καὶ τοῦ λόγου ἀπαρτίζοντος τοῦ λέγοντος ἐγώ σε ἔθηκα δοῦλον ὄντα ἐλεύθερον· ὁμοίως τοῦτο καὶ τὸ φάναι ἑξῆς τοῦτο ὑπάρχει; τὸ γὰρ ὡς σόφισμα τίθεται, ἀλλ᾽ ὡς καὶ τὸ ὥσπερ παράδειγμα ἀληθὲς τοῦ μὴ ταὐτὸν σημαίνειν τὸν λόγον τοῖς μέρεσιν. ἐπειδὴ καὶ τὸ, τὸ πεντήκοντα ἀνδρῶν ἑκατὸν λίπε δῖος ἀχιλλεύς ἄλλο γὰρ δηλοῖ διαιρουμένων τῶν ἀνδρῶν ἀπὸ τῶν πεντήκοντα καὶ ἄλλο συντιθεμένων· ἀμέλει γὰρ προσιζομένης τῆς πεντήκοντα λέγοντος ὅτι πεντήκοντα ἑκατὸν ἀνδρῶν· σημαίνει ὅτι ὁ δῖος ἀχιλλεὺς ἀπὸ τῶν ἑκατὸν ἀνδρῶν κατέλιπε πεντήκοντα· εἰ δὲ εἰς τὸ ἑκατὸν, ἀθροίζον πάλιν δηλοῦται ὅτι ἀπὸ τῶν πεντήκοντα ἀνδρῶν ἔλιπεν ἑκατόν :·

παρὰ δὲ τὴν προσῳδίαν ἐν μὲν τοῖς ἄνευ γραφῆς διαλεκτικοῖς οὐ ῥᾴδιον ποιῆσαι λόγον· ἐν δὲ τοῖς γεγραμμένοις καὶ ποιήμασι μᾶλλον· οἷον καὶ τὸν ὅμηρον ἔνιοι διορθοῦνται πρὸς τοὺς ἐλέγχοντας ὡς ἄτοπον εἰρηκότα· τὸ μὲν οὐ καταπύθεται ὄμβρῳ· λύουσι γὰρ αὐτὸ τῇ προσῳδίᾳ λέγοντες τὸ οὐ ὀξύτερον. καὶ τὸ περὶ τὸ ἐνύπνιον τοῦ ἀγαμέμνονος, ὅτι οὐκ αὐτὸς ὁ ζεὺς εἶπε· δίδομεν δέ οἱ εὖχος ἀρέσθαι· ἀλλὰ τῷ ἐνυπνίῳ ἐνετέλλετο διδόναι. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα παρὰ τὴν προσῳδίαν ἐστίν :·

[illegible] σοφίσματα ὅτι παρὰ τὴν προσῳδίαν ἐστὶν, ἐν μὲν τοῖς διαλεκτικοῖς μὴ γεγραμμένοις, ἀλλὰ λεγομένοις οὐ ῥᾳδίως γίνεται· ἐν δὲ τοῖς γεγραμμένοις διαλεκτικοῖς λέγεις ἢ ὁμοίως μὴ εἶναι τοῖς ῥήμασι δύναται γίνεσθαι· ὀνομάζεται δὲ

παρὰ τὴν προσῳδίαν ὁ τόπος προάγεται· οἷον ἀδόμενον, καὶ τὸ ἐκλέγειν ποι-
οῦμεθα ποιεῖ τὸν παραλογισμόν· νῦν μὲν οὕτως· ἄλλοτε δὲ ἄλλως· ἢ καὶ
ἀλλαχόθι τιθέμενος· οἷον, εἴ φημι· ἐν μὲν ὁμιλίᾳ καὶ διαλεξάμενον
καὶ παρελθόντα πρὸς ὀλίγων ἑταίρας χρυσία ἀφαιρεῖν, δημοσίᾳ ἔσω ἀλη-
θῆ γὰρ ὀλίγων. παροξυτόνως τὸν λόγον ἐπαγαγών· εἰ τύχοι καὶ προπα-
ροξυτόνως· καὶ οὐκ ἀληθὲς ἦν τὸ πρότερον ἠκροαμένον· νῦν μὲν προπα-
ροξυτόνως λέγων· νῦν δὲ ὡς παροξύτονα μεταλαμβάνων· ἀπὸ δὲ
γὰρ εἰρηκὼς ἐσήμανε τὸ ἑαυτοῦ βούλημα· ἀδεῶς παραφθέγξῃ, καὶ μόνου τὸ
δημοσίᾳ οὐδένα τόπον ἔχον, τότε δὴ καὶ τὸν παραλογισμὸν ἀπετέλει.
εἴρηκε δὲ καὶ τὸ οὐ ῥᾳδίως γίνεσθαι λόγον ἐν τοῖς ἄνευ γραφῆς, διὸ
ἐπινοεῖται καὶ ἐν αὐτοῖς ὅταν προσαποτεθῇ ἔτι· ὡς πρὸ τοῦ ἀλλ' εἴπῃ, ἄρ' ἐστὶ τὸ
καταλύεις οἰκία· καὶ τὸ οὐ καταλύεις ἀπόφασις·
ἡ οἰκία ἄρα ἀπόφασίς ἐστι· παρὰ τὴν προσῳδίαν τὸ
σόφισμα· ἐν μὲν τῇ περισπωμένῃ τοῦ, οὗ καταλύεις,
περισπωμένως ληφθέντος· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ὀξυτόνως ληφθέντος· πάλιν
ἄρ' ἔστιν ἄνθρωπος; τί δὲ τὸ ζῷον λογικὸν θνητὸν νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν, ὁ ὅρος· ἔστιν ἄν-
θρωπος ζῷον· πάλιν ἄρ' ἔστιν ἄνθρωπος· τί δὲ τὸ ζῷον λογικὸν θνητὸν νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν
παρὰ τὴν προσῳδίαν καὶ τοῦτο· παράδειγμα δὲ αὐτοῦ φέρει παρὰ τὴν προσῳ-
δίαν· ὁ παρὰ τῷ ποιήματι ὑφ' ἡμῶν μάλιστα γίνεσθαι λεγόμενον· κατὰ τὴν
ῥαψῳδίαν τοῦ ψ τῆς Ἰλιάδος ἔνθα καὶ αὐτὸ τῷ Πατρόκλῳ ἱππικὸν ἀγῶνα ἐπιτελέσαι πε-
ποίηται δὲ τῷ ποιητῇ ὁ Νέστωρ τῷ παιδὶ Ἀντιλόχῳ περὶ τῆς ἱππικῆς ὑποτι-
θέμενος καὶ περὶ τοῦ τόπου διαλεγόμενος· ἔνθα ἔμελλεν ἀγωνίζεσθαι μετὰ
τῶν λοιπῶν ἡνιόχων· μάλιστα δὲ τῶν ἄλλων φασὶ καὶ τὰ περὶ τῆς νύσσης οὕτως
ἔχοντα:

σῆμα δέ τοι ἐρέω μάλ' ἀριφραδές· οὐδέ σε λήσει·
ἕστηκε ξύλον αὖον ὅσον τ' ὄργυι' ὑπὲρ αἴης·
ἢ δρυὸς ἢ πεύκης· τὸ μὲν οὐ καταπύθεται ὄμβρῳ·
λᾶε δὲ τοῦ ἑκάτερθεν ἐρηρέδαται δύο λευκώ·

τινὲς οὖν ἐκάκιζον τὸν Ὅμηρον περισπωμένως τὸ οὐ ἀναγινώσκοντες· καὶ
λέγοντες ἄτοπον εἶναι αὐτὸν εἰρηκέναι ξύλον αὖον, ὡς λέγοντα δὴ ἐπὶ ὄντος

ἐξελθοῦσι κἀμοῦ τοῦ ἐξάγχουσι ὁ ἀρχῖνος ἡ πολλάκις ὀνομάζει. τὴν
κατασκευάσαι, τὸ οὐ κατασκευάσαι· ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ προεδήλωσεν ἀνωτέρω,
περὶ δὲ οὐ κατασκευάσαι λέγουσιν αὐτὴν κρίσιν
δηλοῦσθαι διὰ τοῦ εἰρημένου· τοῦ οὖν τὸ μὲν
οὐ κατασκευασθῆναι· ὡς τὴν κρίσιν μὲν ἐκ τοῦ
δεύτερον τῆς πόλεως στερουμένου τοῖς ὀμβρίοις
λέγουσιν· τινὸς δὲ μὴ στερουμένου· ἐνθυμεῖσθαι οὖν ἐκάκιζον τὸν ὅμηρον, τοῦ
ἀπρονοήτως τὸ δὲ εἰρημένον· οὐ δεῖ γὰρ θαυμάζειν δὲ τοὺς τοῖς ἐν ὧπερ εἰ ποιητὰς
ὡς αὐτὸς ὁ ἀριστοτέλης ἐν τῇ ῥητορικῇ φησιν, ἱστορίας ὁ θαυμαστὸς μὲν
περὶ ὧν μὲν ἀναγινώσκων τοῦ ἀπὸ ἀποφάσεως ὁ προάγων ὁ ξυστὸς
εἰρημένον· ἵνα τὸ χαρόμενον ὡς ἤπειρον τὸ δένδρον, οὐ κατασκευάζομεν
βραχύ· λέγει δὲ καὶ ὁ θεὸς φράσεως τὸ φυλάττειν τῆς πόλεως ὀμβρίοις ὕδασι
ἐν πηγαίοις μὴ σήπεσθαι· θαλαττίοις δὲ μάλιστα· ἀλλὰ τὸ αὐτοῦ μὲν
τὸ ἐν παράδειγμα· τὸ δὲ ἐπὶ τὸν παιδευόμενον περὶ τὸ ἐν τῷ αὐτοῦ
γαμέμνονος, ὁ φησι τὸν διὰ φωνῶν, τὸ διδόμενον δὲ οἱ ἄλλοι αἱρέσθαι, οὐ
δηλοῦται κατὰ ἐν τῇ ἰλιάδι· τὸ μὲν γὰρ περὶ τοῦ ὀνείρου ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ
βῆτα ἐστι· οὐ διόλου δὲ ἀρέσκει τις τοῦ τὸ πρὸς ἕτερος καὶ μὲν οὖν καὶ ἔοικε
τὸν μὲν νοῦν ἐκεῖθεν λαβών· αὐτὸς δὲ πλάσασθαι τὸ τοῦ στίχου τὴν μὲν
λέξιν τὰ ἔπη τάδε μεταβαλών:

ταῦτα μὲν τὰ ῥητά· αὐτὸς δὲ ἡγοῖτο θεοῦ βουλόμενος τρία ἃ τὸ παρὰ
τοῦ θεοῦ διὰ παράδειγμα· ὡς ἐκ τοῦ ὁμήρου τὸν τὸ ὅτι ἀπήγαγεν· φασὶν ὅτι
τινες τὸ ὅτι ἅπερ τὸ δὲ οἱ ἐστὶν ὁ παραλογισμὸς περὶ ἣν ἡ ἀμφιβολία τοῦ ὁμήρου·
ἐκεῖνος μὲν γὰρ ὅπως ἀγορεύει διδόμενον δὲ τοῖς ἄλλοις αἱρέσθαι· τοῦ
τί φησιν ὁ ζαλεῦκος τῷ ὁμήρῳ· ὡς ἀπειληθεὶς ἐπαγγέλλειν τῷ ἀγαμέμνο
νι· ὡς οἱ θεοὶ πάντες ἀμφίσβητοι σοι τὴν νίκην διδόναι· ἀσυνδέτως τὰ
ῥήματα τοῦ διὰ τὸ προσκρούειν ὀνείρου, ὅτι βασιλέα τῷ ἀπὸ τῶν ἀγαμέμνονι
ὅτι διδόασιν αὐτῷ πάντες οἱ θεοὶ τὴν νίκην· φασὶ νοοῦντα αὐτῷ θέ
λοντες· ὡς οὕτω τὰ ἀμφίβολα τοῦ ὁ πρινίκε φάσκοντος τοῦ διὰ διαλλόμενου

Ταῦτα τῶν ὀνειράτων·

καὶ τὸ ἐπὶ τῷ [illegible] ψαλλόμενον· ὅπερ οὐ καταπύθεται· οἱ γοῦν δὴ διορθοῦντες αὐτὸ

τὸν ὅμηρον, φασὶν ὡς οὐ τῷ Ἀγαμέμνονι ὁ Ζεὺς ἐπαγγέλλεται τὸ εὖχος δοθῆναι· ἀλλὰ

τῷ ὀνείρῳ κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος· ἀναγινώσκουσι δὲ οὕτως· διδόμεν

δέ οἱ ἀντὶ τοῦ σοὶ τῷ ὀνείρῳ· ἔστι δὲ καὶ τὸ [illegible] ψεῦδος· ὁ γὰρ αὐτὸς νοῦς ἐστι κἂν ὁ

τόνος ἀναβιβασθῇ, κἂν ὑποβιβασθῇ· τί αὐτῶν ὑμῖν ἢ οἱ· τοῦ γὰρ λ[όγου]

ἡ ἁμαρτία; ἢ οὐχ ὅτι τὸ δέ οἱ ἀλλ' ὅτι τὸ δίδομεν· τὸ διδόμεν γὰρ ἰδιωτικόν ἐστι

τὴν δωρικὴν διάλεκτον, τὸ ἀντὶ τοῦ διδόναι· λέγουσι διδόμεναι· καὶ

ἀντὶ τοῦ [illegible] προειρημέναι· τῆς αὐτῆς δὲ καὶ τὸ ἀπορηθὲν [illegible]

τὸ ἐκ τῆς ἀπαρεμφάτου ἐγκλίσεως, [illegible] ταῦτα εὑρίσκεται [illegible]

τὸ διδόμεν δέ οἱ εὖχος ἀρέσθαι, ἀναγινώσκεις τὸν τόνον [illegible] δίδομεν;

τοῦ δὲ ποιητοῦ ψαλλόμενον ὡς [illegible] διδόναι τὴν νίκην

[illegible] τὴν [illegible] ἀλλὰ [illegible]

τὸ δεξιῆς, ἐκ τοῦ δεξιοῦ ψάλλεσθαι [illegible] ἐκ τῷ ὁμήρῳ [illegible]

τὸ [illegible] ὡς τοῦ Διὸς λέγοντος τῷ ὀνείρῳ καὶ [illegible] διδόμεναι

αὐτὸν [illegible] τῷ Ἀγαμέμνονι τὸ εὖχος [illegible] τοῦ Διός· [illegible]

ὄνειρος ἐπαγγέλλεται τῷ Ἀγαμέμνονι τὸ εὖχος· [illegible] ὁ Ζεὺς

αὐτός:

[illegible]

Ὡσαύτως ἑρμηνεύηται· οἷον τὸ ἄρρεν θῆλυ ἢ τὸ θῆλυ ἄρρεν· ἢ τὸ μεταξὺ

θάτερον τούτων· ἢ πάλιν τὸ ποιὸν ποσὸν· ἢ τὸ ποσὸν ποιόν· ἢ τὸ ποιοῦν πάσχον·

ἢ τὸ διακείμενον ποιεῖν· καὶ τἆλλα δὲ ὡς διῄρηται πρότερον· ἔστι γὰρ τὸ

μὴ τῶν ποιεῖν ὂν ὡς τῶν ποιεῖν τι τῇ λέξει σημαίνειν· οἷον τὸ ὑγιαίνειν

ὁμοίως τῷ σχήματι τῆς λέξεως λέγεται τῷ τέμνειν ἢ οἰκοδομεῖν· καίτοι

τὸ μὲν ποιόν τι καὶ διακείμενόν πως δηλοῖ· τὸ δὲ ποιεῖν τι· τὸν αὐτὸν δὲ

τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· οἱ μὲν οὖν παρὰ τὴν λέξιν ἔλεγχοι ἐκ τούτων

τῶν τόπων εἰσί:

Ἐκ τούτων ἔλεγχος ὢν παρὰ τὴν λέξιν συλλογισμῶν, οἱ [illegible] τῆς λέ-

ξεως συμβαίνουσι [illegible] παραλογισμοί, ὅπερ δὲ λέγει [illegible] παρὰ λέξιν

[illegible] τῆς λέξεως αἰτία γίνεται τοῦ παραλογισμοῦ· καὶ ὅτι

[illegible] ταῦτα [illegible] κατὰ φύσιν, ταῦτα φαίνεσθαι [illegible]

οἷον εἰ φημὶ τὸ παθητικόν, δηλοῖ τὸ ὁμοίως σχήματι τῆς λέξεως ἀνενεργητικῶν ὡς ἐνερ
γητικὸν λαμβάνειν. ὁ δὲ σοφιστὴς ἐκ παραλογισμοῦ ἐρωτᾷ ὡς οὕτω· τὸ δέ· τὸ τὰ γράμματα
μανθάνειν ἐνεργεῖν ἐστι παρὰ τὴν μάθησιν· ναί. τὸ ἐνεργεῖν παρὰ τὴν μά
θησιν διδάσκειν ἐστίν· ναί. τὸ γράμματα μανθάνειν διδάσκειν ἐστίν. παρὰ τὸ
σχῆμα οὖν τῆς λέξεως [illegible]. ὅτι ἔσχημάτισται τὸ παθητικὸν εἰς τὸ ἐνεργητικόν.
ἐκ τὸ ἐνεργητικὸν [illegible] εἰς τὸ παθητικόν. καὶ
διότι τὸ ἐνεργ[εῖν] παρὰ τὴν μάθησιν, δηλονότι ἀμφότερον.
πλείστη γὰρ ἐκ ἐνεργεῖν τοῦ διδάσκοντος, ὁμοίως ἐστὶ πάθος τοῦ διδασκο
μένου. ἢ μᾶλλον ἀπαιτεῖν ἐστιν καθὼς ἐν τῇ περὶ ψυχῆς πραγματείᾳ φησί.
τὴν γὰρ τοῦ μαθητοῦ πλησίασιν γινομένην παρὰ τοῦ διδασκάλου, οὐ
πάθος ἀναφέρει· ἀλλὰ γένεσιν μᾶλλον· ἃ δὲ τοιαῦτα εἰς πάθος
καταχρηστικῶς ὀνομάζειν, οὐχ ἁπλῶς· [illegible] πάθος· διὰ τὸ ἐνεργητικόν· κατὰ [illegible] τὸ
ἐσχηματίσθαι κατὰ ἐνέργειαν τὸν λόγον [illegible] ἢ ἐκ τοῦ μὴ [illegible] πως τὸ
ἐνεργητικὸν παθητικὸν μὴ ὀνομάζειν ὡς ἐνεργητικόν. ὡς αὐτὸ [illegible] ἑρμηνεύεσθαι. ἢ
τὸ ἀνάπαλιν συμβαίνει γὰρ τοῦ σοφιστοῦ τὴν ἀπάτην τοῦ [illegible] ἐγχειρεῖν, οἷον
τὸ ἐνεργητικὸν μὴ οἷον ἴσον τῷ παθητικῷ, ὡς παθητικὸν λέγεσθαι. τὸ δὲ σοφίσματα
[illegible] τὸ γράμμα [illegible]· οὐχ ὁ τὸ ἄρρεν οὐδέτερον· οὐχ ὁ τὸ θῆλυ
οὐδέτερον· τὸ ἄρρεν ἄρα θῆλυ· καὶ τὸ θῆλυ ἄρρεν ἄρα. ἢ πάλιν τὸ μεταξὺ
[illegible] τὸ οὐδέτερον· τὸ [illegible] γὰρ [illegible] τὸ μετα [illegible] τοῦ θήλεος
ἐκ ἄρρενος· ὡς αὐτοῖς τούτων ἑρμηνεύεσθαι, ἢ ὡς ἄρρεν ἢ ὡς θῆλυ ἐστί
δὲ καὶ ἕτερον τοῦ σοφίσματος ἡ τοιαύτη· οὐχ ὁ λίθος ἄρρην· οὐχ ὁ Καλ
λίας ἄρρην, ὁ λίθος ἄρα Καλλίας· ἰδοὺ οὖν τὸ οὐδέτερον ὁ λίθος διὰ τὸ σχῆμα
τῆς λέξεως ἐστὶ τὸ ἀρρενικῶς ἐκφωνεῖσθαι.
ἄρρεν δοκεῖ· τὸ δὲ ὃ ἢ τὸ ποιὸν ποσὸν ἢ τὸ ποσὸν ποιόν, οὕτω ἠρώτα τοῦτο
οὐχ ὁ τὸ ποιὸν οὐδέτερον· τὸ ποιὸν ἄρα ἐκ τὸ ποσόν, οὕτω ἢ τὸ ποιὸν πάσχειν
ἢ τὸ διακείμενον λέγουσι τὸ πάσχον· τὸ γὰρ πάσχον δηλοῦται κατὰ τὴν πα
θητικὴν συλλογίζονται [illegible] δὲ τὸ ποιεῖν ὡς πάσχον· καὶ τὸ πάσχον ὡς
ποιοῦν ὅπως· οὐχ ὁ τὸ [illegible] ἐστὶν τὸ
[illegible] ἄρα, ἐκ τὸ μέμφεται ταὐτόν· τὸ ἐνεργεῖν ἄρα καὶ τὸ πάσχειν
ταὐτόν· τὸ γὰρ μέμφεται ἐνεργητικὸν ὡς ταὐτὸν οὐ ταὐτό [illegible] συνάγουσι·

ἐν τῷ ἄλλα δὲ φασὶν ὡς διῄρηται· τοῦτ' ἔστιν ἢ [illegible] ἄλλας καὶ τὴν γῆν
ἐδίδαξα, δύναται [illegible] ὅσοι
ζήμενος ἐν παραλογισμῷ παρὰ λαμβάνειν· ἐν τῷ πολλῶν
ὥστε πρός τι δεικνύναι ἐν τῷ πολλῶν ὡς πρός τι· ἐν τῷ πρός τι ὥστε
πολλῶν· ἐν τῷ ποιεῖν ἢ πάσχειν· τίθησι δὲ καὶ τοῦτο παράδειγμα τῶν
ἆρ' οὖν τὸ ὑγιαίνειν ἀπὸ παρ' ἀμφοῖν; ἆρ' οὖν τὸ τέμνειν ἀπὸ παρ' ἀμφοῖν;
τὸ ὑγιαίνειν ἄρα ἐν τῷ τέμνειν ταὐτόν· δεῖ ἄρα μὲν ὑγιαίνειν,
ὑγιαίνειν πάσχειν τί ἐστιν· ἀπὸ
ἡ ὑγεία διάθεσις ἐστὶ σώματος ὡς συμμετρία θερμοῦ
ἐκ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ· τούτου γὰρ δηλωτικόν· ἐν τῷ τὸ μὲν πολλῶν
ἐνδεχόμενον πῶς δηλοῖ τὸ τέμνειν καὶ ὁμοίως ποιεῖν· τοῦ
γὰρ πάλιν δηλωτικόν ἐστι· τὸ, τὸ δὲ ποιεῖν τι· κρατεῖ
ἐν τῷ [illegible] λέγει ὁ Εὐθύδημος· [illegible] καὶ οἱ σκύθαι καὶ οἱ ἄλλοι
ἄνθρωποι, τὰ δυνατὰ ὁρᾶν ἢ τὰ ἀδύνατα· τὰ δυνατὰ δή που· οὐκοῦν καὶ
σὺ καὶ ἐγώ· ναί· ὁρᾷς δὲ τὰ ἡμέτερα ἱμάτια; ναί· δυνατὰ οὖν ὁρᾶν ἐστὶ
ταῦτα· ὁρᾷ ἄρα τὰ ἱμάτια· ἐπεὶ γὰρ ὅσα γοῦν ἐνεργεῖ λέγεται, ἐνεργεῖ
καὶ δηλωτικά· τὸ γὰρ ὁρᾶν ἐν τούτῳ φησὶν ἐνεργητικόν ἐστι, ἀλλ' οὐ τὸ ὁρᾷ
αὐτὰ δὲ ἔδωκεν· ὁ δὲ Εὐθύδημος ἔλαβεν τὸ βλέπειν· ἐν σημαίνει
ὅτι δυνατὰ βλέπειν τὰ ἱμάτια· τὸ δὲ ἐστὶ γὰρ ὄντως μὲν τῶν ποιεῖν· ὥστε
τὸ ποιεῖν τι τῇ λέξει σημαίνειν· ἐστὶ γὰρ ἀπὸ τῶν σημαινόντων
ἐνεργείᾳ τὸ μὴ οὐ λαμβάνειν ὡς ἐνεργείας σημαντικόν· ὥστε τὸν
μανθάνειν καὶ τοῦ ὁρᾶν εἴρηται· καὶ οἱ μὲν παρὰ τὴν λέξιν ἔλεγχοι τοσοῦτοι
μάλιστα τρόποι· ἀλλ' ἕξ· ἐν τούτοις ὅλον καθ' ἕκαστον αὐτῶν φησί:
παραλογισμοὶ ἀναπτύσσοντα· ἐν μὲν παρὰ τὸ
συμβεβηκὸς· δύο τὸ δὲ τὸ ἁπλῶς ἢ μὴ ἁπλῶς· ἀλλὰ πῇ ἢ ποῦ· ἢ
ποτὲ ἢ πρός τι λέγεσθαι· τρίτον δὲ τὸ παρὰ τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν· τέταρτον
δὲ τὸ παρὰ τὸ ἑπόμενον· πέμπτον δὲ τὸ παρὰ τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνειν· ἕκτον
ὡς αἴτιον τιθέναι· ἕβδομον δὲ τὸ τὰ πλείω ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν·
ὅτι πάντων τῶν ὄντων ὡς φωνὰς καὶ πράγματα
αἱρουμένων καὶ ἐν ἑκάστοις τούτων παραλογισμοὶ γινομένων, εἰπὼν ὁ ἀρι

τῶν ἐν ταῖς φωναῖς γινομένων παραλογισμῶν· οἱ μὲν παρὰ τὴν λέξιν εἰσὶν ἓξ, καλεῖται δὲ
ἐκ διαλαβὼν περὶ αὐτῶν ἀρκούντως ἐπεὶ γίνονται καὶ περὶ [illegible]
[illegible] ἔργον γάρ ἐστι περὶ τῆς αὐτῶν διαλύσεως, νῦν καὶ τοὺς ἐκ τῶν πραγμάτων
γινομένους παραλογισμοὺς τίθησιν· οἱ μὲν καὶ ὁμοίως ἔξω τῆς λέξεως· διὸ
ἐχρῆν λέγειν καὶ ταῦτα, ἢ καὶ ταύτης συνθέσεως καὶ διαιρέσεως καὶ ὅσα τῇ λέξει
πρόσεστιν καὶ προσῳδία καὶ τὸ ὁμοιόσχημον τῆς λέξεως γίνεται τοῦ παραλογισμοῦ·
διαλαβὼν δὲ καὶ περὶ τούτων ὅπῃ γίνονται περὶ τῶν σοφιστῶν καὶ
συνίστανται φανερόν ἐστι περὶ τῆς τούτων λύσεως ἐν τῷ [illegible]
λήψεται· ἐρωτῶν περὶ τούτων [illegible] σαφῶς· πρῶτόν ἐστιν
ὅτι [illegible] ὁ πρῶτος δὲ ἐν τοῖς ἔξω θεωρηθεῖσιν καὶ
πρῶτος τῶν ἄλλων ὁ παρὰ τὸ συμβεβηκός ἐστιν·

ὅταν ὁμοίως ὁτιοῦν ἀξιωθῇ τῷ πράγματι καὶ τῷ συμβεβηκότι ὑπάρχειν· ἐπεὶ γὰρ
τῷ αὐτῷ πολλὰ συμβέβηκεν, οὐκ ἀνάγκη πᾶσι τοῖς κατηγορουμένοις καὶ
καθ' οὗ κατηγορεῖται ταῦτα πάντα ὑπάρχειν· πάντα γὰρ οὕτως ἔσται
ταὐτά, ὥσπερ φασὶν οἱ σοφισταί· οἷον εἰ ὁ Κορίσκος ἕτερος ἀνθρώπου, αὐτὸς · ἀμοῦ
αὑτοῦ ἕτερος· ἔστι γὰρ ἄνθρωπος. ἢ εἰ Σωκράτους ἕτερος· ὁ δὲ Σωκράτης ἄνθρωπος,
ἕτερον ἀνθρώπου φασὶν ὁμολογηκέναι διὰ τὸ συμβεβηκέναι οὗ ἕτερον ἔφησεν
εἶναι, τοῦτον εἶναι ἄνθρωπον. οἱ δὲ παρὰ τὸ ἁπλῶς τόδε, ἢ πῇ λέγεσθαι καὶ μὴ
κυρίως· ὅταν τὸ ἐν μέρει λεγόμενον ὡς ἁπλῶς εἰρημένον ληφθῇ· οἷον εἰ τὸ
μὴ ὄν ἐστιν· οὐ γὰρ ταὐτὸν εἶναί τι καὶ μὴ εἶναι ἁπλῶς μὴ εἶναι· φαίνεται δὲ
διὰ τὸ πάρεγγυς τῆς λέξεως καὶ μικρὸν διαφέρειν τὸ εἶναί τι τοῦ εἶναι· ὁμοίως
δὲ καὶ παρὰ τὸ πῇ καὶ ἁπλῶς· οἷον εἰ ὁ Ἰνδὸς ὅλως μέλας ὢν λευκός ἐστι τοὺς ὀδόντας·
λευκὸς ἄρα καὶ οὐ λευκός. ἢ εἰ ἀμφότερα πῇ, ὅτι ἅμα τὰ ἐναντία ὑπάρχει· τὸ δὲ
τοιοῦτον ἐπ' ἐνίων μὲν παντὶ θεωρῆσαι ῥᾴδιον, οἷον εἰ λαβὼν τὸν Αἰθί-
οπα μέλανα εἶναι τοὺς ὀδόντας ἔροιτο, εἰ λευκός· εἰ οὖν ταύτῃ λευκός,
ὅτι μέλας καὶ οὐ μέλας οἴοιτο διειλέχθαι συλλογιστικῶς τελειώσας τὴν
ἐρώτησιν. ἐπ' ἐνίων δὲ λανθάνει πολλάκις, ἐφ' ὅσων ὅταν πῇ λέγηται καὶ ὡς
ἁπλῶς δόξειεν ἀκολουθεῖν· καὶ ἐν ὅσοις μὴ ῥᾴδιον θεωρῆσαι πότερον αὐτῶν
κυρίως ἀποδοτέον· γίνεται δὲ τὸ τοιοῦτον ἐν οἷς ὁμοίως ὑπάρχει τὰ ἀντικ.

ἀλεξάνδρου

δοκεῖ γὰρ ἢ ἀμφότερα· ἢ μηδέτερον ἁπλῶς ἀληθεύειν κατηγορεῖν· οἷον
εἰ τὸ μὲν ἥμισυ λευκόν· τὸ δὲ ἥμισυ μέλαν· πότερον λευκὸν ἢ μέλαν;
ἐκ τοῦ τῆς λέξεως σχήματος ἔστιν ὁ παρὰ
τὸ συμβεβηκός· παραλογισμὸς δέ ἐστιν ὅταν ἀξιοῖ τις πᾶν τὸ παρὸν τῷ
κατηγορουμένῳ ὑπάρχειν καὶ τῷ ὑποκειμένῳ· ὅπερ οὐκ ἀναγκαῖον ἐστί·
παρὰ γοῦν τὸ τὰ συμβεβηκότα τῷ κατηγορουμένῳ λαμβάνειν τοὺς
σοφιστάς· ὡς λέγειν κατὰ τοῦ ὑποκειμένου μὴ ὀφείλοντα λέγεσθαι ὁ παρα-
λογισμός ἐστιν· ὅταν οὖν φησί τις ἀξιοῖ ὁμοίως ὑπάρχειν τῷ πρά-
γματι· πρᾶγμα μὲν λέγει τὸ συντεθὲν ὑποκείμενον· συμβεβηκὸς δὲ ἁπλῶς
πᾶν τὸ κατηγορούμενον· κἂν ἐκ τῶν οὐσιωδῶς καὶ καθ' αὑτὰ ὑπαρ-
χόντων τὸ καθόλου κατηγορούμενόν ἐστιν· κἂν ἐκ σχήματος· φησὶ γοῦν· ὡς οὐκ ἀεί
ἐστιν ὅσα συμβέβηκε τῷ κατηγορουμένῳ καὶ τῷ ὑποκειμένῳ ταῦτα συμ-
βαίνειν· οἷον εἴ φημι· κατηγορεῖται τὸ λευκὸν κατὰ τοῦ Σωκράτους· ὑπάρχει
δὲ τῷ λευκῷ καὶ τὸ χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως· ἀξιοῖ οὖν ἀξιοῖ καὶ τῷ Σωκρά-
τει ὑπάρχειν τὸ χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως· λέγων οὕτως· ὁ Σωκράτης λευκός·
τὸ λευκὸν χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως· ὁ Σωκράτης ἄρα χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως·
πρόκειται τοίνυν ὁ ἐκ τοῦ συμβεβηκότος παραλογισμός· οὐ γὰρ τὸ τῷ συμβεβηκότι
ὑπάρχον καὶ τῷ ὑποκειμένῳ ἀνάγκη ὑπάρχειν, ὁ λύων δὲ τοῦτον δεῖ τὸ
συμβεβηκὸς χωρὶς οὗ τοῦ ᾧ συμβέβηκε καὶ ὥσπερ αὐτὸ συγκείμενον
ἐκ μέρους τοῦ ᾧ συμβέβηκε πρὸς
τὸ ᾧ συμβέβηκε μόνον συγκεί-
μενον· οἷον εἴ τις ἐρωτᾷ εἰ ὁ θεῖός σου
ἀδελφὸς ὁ ἀδελφὸς ὁ σὸς θεῖός σου· ὁ θεῖος
ἄρα σὸς ἀδελφός· λέγω δὴ τὸ σόφισμα παρὰ τὸ
συμβεβηκὸς χωρίς ἐστι καὶ μέρος τοῦ ᾧ
συμβέβηκεν· ὥσπερ γὰρ ὡς ἡμῶν λύουσιν ἡ μὲν εἰρημένη παράδειγ-
ματος ὁ σοφιστὴς λέγων· ὁ Σωκράτης λευκός· τὸ λευκὸν χρῶμα· ὁ Σωκράτης ἄρα
χρῶμα· εἰ μὲν τῇ προτάσει τῇ ὁ Σωκράτης λευκὸς τὸ συμβεβηκὸς ἐκ τοῦ ᾧ συμ-
βέβηκεν ὄνομα οὐ ὡς οὐ συλλαμβάνει· ἐν δὲ τῇ τὸ λευκὸν χρῶμα τὸ συμβεβηκὸς
μόνον χωρὶς τοῦ ὑποκειμένου ὅπου καὶ ὁ λέγων ὁ θεῖος ἀδελφὸς τὸ συναμφότερον

λαμβάνεται τοῦ συγκατατεταγμένου τῷ ὑποκειμένῳ, ἀλλ' οὐ τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ,
ἄλλος ἐστὶ παρὰ τῆς ὑποκειμένου τὸ συγκατατάκτου αὐτοῦ τοῦ καθόλου παρὰ τὸ συμβεβηκὸς
ἀρχή· ἀλλ' ὅσα συμβέβηκε τῷ ἁπλῶς ἢ συγκατατάκτῳ ἀλλ' ὡς τῷ καθόλου,
ταῦτα ἀνάγκη ἢ τῷ συγκατατεταγμένῳ ἢ συμβεβηκότι ὑπάρχειν· τῷ μὲν γὰρ ἀ-
πλῶς συμβέβηκε τῷ ἑτέρῳ τῶν ὑποκειμένου· οὐκ ἀνάγκη τοίνυν τὸ ὑπὸ κατα-
τοῦ ὑποκειμένου κατηγορεῖσθαι· ὁ εἰ μὴ δὲ καθ' αὑτὸ πρόσεστι τῷ ἁπλῶς αὐτῷ· ὅσα
μὲν γὰρ οὐσίαν σημαίνει ὡς ὑπάρχοντα, ταῦτα καὶ τῷ ὑποκειμένῳ δεῖ ὑπάρξαι· ὅσα
δὲ μὴ οὐσίαν σημαίνει ἢ καθ' αὑτό, ἀλλ' ὡς συμβεβηκότα τῷ συγκατηγορουμένῳ
αὐτὸ τὸ φύσει ἔχει· οὐκ ἀνάγκη καὶ τῷ ὑποκειμένῳ ταῦτα ὑπάρχειν ὅλον τῷ, βροτῷ
κατηγορουμένῳ πολλάκις συμβέβηκε, τὸ δισύλλαβον εἶναι· τῷ δὲ ὑποκειμένῳ τὸ ἀ-
ζῴου τὸ ἔμψυχον τὸ αἰσθητικόν· οὐκ ἀνάγκη οὖν ταῦτα πάντα τὰ πάθη τῶν κατη-
γορουμένων συμβέβηκεν ἢ καθ' οὗ κατηγορεῖται ὑπάρχειν· ἀλλ' ὅσα κατὰ
τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, ταῦτα πάντα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται
ὡς ἐν ταῖς κατηγορίαις ἐμάθομεν· τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ γένους καὶ εἴδους· ὅσα μὲν γὰρ
ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ γένους ἐστὶ συμπληροῦντα αὐτοῦ τὸ εἶναι, ταῦτα ἀνάγκη τῷ εἴδει
ὑπάρχειν· ἐπειδὴ τὸ γένος συνωνύμως τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται· ὅσα δὲ συμβέβηκ-
ε τῷ γένει οὐ πάντως ταῦτα καὶ ἑκάστῳ τῶν αὐτοῦ εἰδῶν ἀνάγκη συμβεβηκέναι·
συμβεβηκέναι γὰρ τῷ γένει λέγεται, ὅσα ἐνί τινι εἴδει τῶν ἐν τῷ γένει συμβέ-
βηκεν· εἰ καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἐστὶν αὐτοῦ· οἷον τῷ ζῴῳ συμβέβηκεν τὸ λευκόν·
ἐπεὶ ὁ κύκνος ζῷον οὐ λευκός ἐστι· τὸ δὲ ὅτι τῷ συμβεβηκέναι λεγόμενα τῷ γένει,
οὐκ ἀνάγκη ἢ τῷ εἴδει συμβεβηκέναι· εἰ μὴ ἄλλου, τῷ δ' ὅτι τῷ γὰρ ἑτέρῳ αὐτοῦ
πολλὰ συμβέβηκεν· οὐκ ἀνάγκη πάντα τοῖς κατηγορουμένοις ἢ καθ' οὗ κατη-
γορεῖται τὸ λευκὸν ὑπάρχειν· συμβέβηκε τῷ Σωκράτει ἀνθρώπῳ εἶναι· ἐπεὶ οὖν τῷ αὐτῷ
πολλὰ ὑπάρχει, οὐκ ἀνάγκη ταῦτα πάντα ὅσα τοῖς κατηγορουμένοις ὑπάρχει·
τοῦτο γὰρ λέγεται· καὶ τῷ ὑποκειμένῳ ἕπεσθαι· τοῦ ὑποκειμένου καθ' οὗ κατη-
γορεῖται· οὐ γὰρ ὅσα ὑπάρχει τῷ ζῴῳ ἢ τῷ λόγῳ ταῦτα καὶ τῷ Σωκράτει
ὑπάρχει· οὐ γὰρ ὁ Σωκράτης διαφορά ἐστιν· ἐπεὶ δὴ τὸ λογικὸν κατὰ τοῦ Σωκράτους
λεγόμενον ὂν τὸ δισύλλαβον ἔχει ἢ τὸ ζῷον δισύλλαβον· τῷ σωματικῷ ἀλλ' ὑ-
πάρχει τῷ ὑποκειμένῳ ἄλλως· τῷ δὲ ἀνθρώπῳ τὸ ἐκ τοῦ γένους ὑποκειμένου· ἢ τῷ ὑπο-
κειμένῳ τὸ ἐκ τοῦ γένους ὑποκειμένου ὑπάρξει· οἷον τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἐκ τοῦ γένους ὑποκειμένου·

κατὰ συμβεβηκός ἐστιν· ὁ δὲ τὸν ἄνθρωπον συμβεβηκέναι τῷ Σωκράτει φάσκων,
καταχρηστικώτερον τῷ ... λέγει· ἄνθρωπος γὰρ τῷ ὑπάρχειν κατηγορεῖται αὐτοῦ· ἀλλ'
ἔοικεν αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης [illegible] πρὸς τὴν διδασκαλίαν κατὰ συμβεβηκὸς
τὸν Σωκράτη ἄνθρωπον εἶναι φησίν· ἡ μέντοι οὖν τῶν λεγομένων διάνοια, τοιαύτη
τίς ἐστιν· κατὰ γὰρ τὴν λευκὴν ἀνθρώπου τὸ ὁμοιότης ἑτέρου ἀνθρώπου τῷ εἴδει συλληφθῇ
τῷ ὁ ἄνθρωπος ... ὁμοιότης οἷον ἡ [illegible] ... ἀεὶ ... τὸ ... καὶ
πολλὰς τοιαύτας ὁμοιώσεις χρῆσθαι, ὥσπερ ... τὸ λεγόμενον· ἐὰν ἀνθρώπου
μείζων πρότασις τοῦ παραλογισμοῦ τοιαύτη· τὸ ἐστὶ γὰρ ἄνθρωπος ἢ ἐλάττων
τῷ γίνεσθαι τὸν συλλογισμὸν ἐν πρώτῳ σχήματι ὁ ... ὁμοιότης ἀνθρώπου
ὁ ἄνθρωπος ὁ ἕτερος ὁμοιότης· ὁμοιότης ἄρα αὐτὸς αὐτοῦ ἕτερος· ὃ δὲ μὴ οὕτω
τὸ χωρισμὸν ... συλληφθέν
ἀρμόσασθαι· ἄλλως
... τῶν ἐλαττόνων [illegible] ὁ συλλογισμὸς, ... μὲν
ὁ ἄνθρωπος ... τοῦ μὲν ἀνθρώπου ὁμοιότης, οὐκ ἄνθρωπος· τοῦ δὲ ἑτέρου
ὁμοιότης ἑτέρου ἑαυτοῦ· ... ἄνθρωπος ... μόνας ... προ-
τάσεις· καὶ ἔστιν ὁ μὲν ὁμοιότης ἕτερος ἀνθρώπου πρότασις ... τοῦ συλλογισμοῦ·
ὁμοιότης ἕτερος ἀνθρώπου· τὸ δὲ
ἕτερον ἀνθρώπου οὐκ ἄνθρωπος· ὁμοιότης
ἄρα οὐκ ἄνθρωπος· τὸ δὲ ἔστι ἄνθρωπος
τοῦ ἑτέρου συλλογισμοῦ ... προ-
τάσεις ... τοιαῦται·
ὁμοιότης ἄνθρωπος· ὁ ἄνθρωπος ἕτερος ὁμο-
ιότητος· ὁμοιότης ἄρα ἕτερος ἀνθρώπου· ὁμολογουμένως ... πρά-
ξαι· πλὴν ἐναντίως ... τὰς προτάσεις, ἐλήφθησαν· ἡ μὲν γὰρ
ὁ Σωκράτης ἕτερος ἡ μείζων ἐστίν· ἡ δέ, ὁ δὲ Σωκράτης ἄνθρωπος ἡ ἐλάττων ... ἀπὸ
τοιούτου· ὁ Σωκράτης ἄνθρωπος· ὁ ἄνθρωπος, ἕτερος Σωκράτους· ὁ Σωκράτης ἄρα ἕτερος Σω-
κράτους· ὁ γὰρ Σωκράτης ἄνθρωπος· τὸ δὲ λέγειν ἕτερον ἀνθρώπου ὡς ... , ταὐτὸν
ἐστὶ τὸ ἕτερον Σωκράτους· ὁ γὰρ Σωκράτης ἄνθρωπος· πρὸς ... καὶ ... τοῦ
... συμβαίνειν τὸν Σωκράτη ἕτερον ἑαυτοῦ εἶναι· ... γὰρ τὸ συμβεβηκέναι
φησὶν ἕτερον ἔφη ... εἶναι τοιούτου ἀνθρώπου· ὁ ... ἀνθρώπου ... φησί

συμβέβηκε τῷ αὐτῷ καθ᾿ ἓν τῷ σωκράτει ἀνθρώπῳ εἶναι· ὁ δὲ σωκράτης αὐτὸς μάλιστα
προτάσεως ἓν δοκοῦν εἶναι τοῦ ἀνθρώπου περὶ τοῦ καθ᾿ ὃ λέγει· οἱ δὲ πλείω ἁπλῶς τόδε· ἢ τὸ cc
λέγεσθαι ἐν μὴ κυρίως· διὸ τὸ πρότερον ... ἐκ τῶν ὀνομάτων τῆς λέξεως ... -cc
σμάτων· γίνονται δὲ καὶ ἐκ τούτου οἱ παραλογισμοί· ὅταν τι ... ἰδίως.
ἢ ἅμα κατηγορούμενα τινός· ὡς ἁπλῶς τις ... ἰδία ἐν χωρὶς κατη-
γορούμενα λέγηται· ἐστὶ δὲ ἀνάπαλιν· τῶν γὰρ κατηγορουμένων χωρὶς ... καὶ τὰ
συμβεβηκὸς τῶν εἰρημένων κατηγορεῖται· ὡς ἐν τῷ πλείονα ...
κατ᾿ ... τοῦ ἀνθρώπου ... καὶ τὸ μουσικόν· ταῦτα οὖν δεῖ ... καὶ διῃρημένως.
ἢ συνημμένως κατηγορεῖται· ὅτι τὰ συμβεβηκότα ἀμφοτέρῳ τῷ αὐτῷ· διὰ τοῦτο
οὐδὲ ὁ σκυτεὺς ἁπλῶς ἀγαθός· διότι καὶ τὰ συμβεβηκότα τὸ ἀγαθὸς τοῦ σκυτέως
κατηγορεῖται· ... ἐπισφαλὲς τὸ τῶν κατηγορειῶν ... βου-
λόμενος ... οὐσιωδῶς κατηγορούμενα ... σκυτέως ... ταῦτα
δὲ ἰδίως κατηγορούμενα· καὶ ἅμα κατηγορεῖσθαι δύναται· ἀλλ᾿ αὐτὴ μὲν ἡ
χωρὶς γινομένη κατηγορεία· δύναμις δὲ καὶ ἅμα λέγεσθαι· ... κατ᾿
κατηγορεία, ἡ χωρὶς μὲν ἀληθῶς κατηγορηθήσεται· ἅμα δὲ ψευδῶς ὡς
ἐπὶ τοῦ σίμωνος· κατὰ τοῦ γὰρ κατηγορεῖται τὸ μὲν σκυτεὺς κατὰ τέχνην.
τὸ δὲ ἀγαθὸς κατὰ διαγωγήν· ... ἢ ... γὰρ ...
σκυτεὺς ... ἐξ ὑπερβολῆς ... τὴν μὲν σκυτικήν, οὐ πάνυ τι δὲ
βωσάμενος· τὴν δὲ ἕξιν τῆς ψυχῆς ἀγαθός· ... ἰδίᾳ ... κατηγορού-
μενα τὸ σκυτεὺς καὶ ἀγαθὸς οὐ δύναται κατὰ ... ὁμοῦ ... ἀλλ᾿ ἅμα
κατηγορήσομεν, παραλογισάμενοι ποιήσομεν ὡς ψευδόμενοι· οἷον σίμων σκυ-
τεὺς ἀγαθός, ὁ ἀγαθὸς σκυτεύς· ἀγαθῶν ... δημιουργός· ὁ σίμων ...
ἀγαθῶν ... δημιουργός· ... σίμωνος σκυτέως
μὲν ... τέχνην· ἀγαθὸς δὲ κατὰ ... τὰ γὰρ ἁπλῶς κατηγορού-
μενα τοῦ σκυτέως, ἅμα κατηγορούμενα ... ἐποίησαν· ...
κατ᾿ ... διὰ τὸ ... κατὰ ... κατηγορείαν· ... ἀνθρώπος.
ἢ ... ἀλλὰ συνημμένως μὲν ... διὸ ταῦτα
ὀνόματα κατηγορεῖται ... ἀνθρώπου ...
... ἐπισφαλές· ... καὶ διῃρημένως αὐτὴ ...
... κατηγορεία· ... κατηγορεῖται κατά τινος ...

ἅμα μὲν ἀληθῶς, ἅμα δὲ ψευδῶς· ὥσπερ καὶ τὰ τῆς λιθίνης χειρὸς ὁμοῦ μὲν κατηγορηθῆναι
ἔστι, λιθίνην καὶ χεῖρα ἀληθῶς· διῃρημένως δὲ οὔ. ἐκ τῶν κατηγορειῶν τούτων τῶν
προλεγομένων οἱ παρὰ τὸ πῆ καὶ ἁπλῶς γίνονται· ὡς οὐδὲ γίνονται τῶν συμπλεκομένων.
οὔτε γὰρ πάντα τὰ ἅμα κατηγορούμενα καὶ ἰδίᾳ κατηγορεῖται, οὔτε τὰ ἰδίᾳ καὶ ἅμα.
ἀλλ' ἔνια καὶ ἅμα καὶ ἰδίᾳ κατηγορεῖσθαι δύναται· ὅσα οὐσιωδῶς κατηγορεῖται
τινός. ὅτι δὲ ἁπλῶς ἐξετάζεται τὰ χωρὶς κατηγορούμενα, περὶ δὲ τὰ ὁμοῦ, καὶ ἐν τῷ
περὶ σοφιστικῶν ἐλέγχων περὶ τὸ τέλος τοῦ ... μάλιστα δὲ ἔδειξεν· ἐν οἷς φησὶν ὅτι
ἐν ὅσαις κατηγορίαις μήτε ἐναντίον τι ἐνυπάρχει, ἐὰν λόγοι ἀντὶ τῶν ὀνομάτων λέγωνται· ἔτι
καθ' αὑτὰ κατηγορεῖται καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός· ἐν τούτοις τὸ τὶ καὶ ἁπλῶς
ἀληθὲς ἔσται εἰπεῖν. λέγεται γὰρ ἁπλῶς τὰ χωρὶς κατηγορούμενα· τὶ δὲ τὰ
ὁμοῦ· οἷον σκυτοτόμος σπουδαῖός ἐστιν ἁπλῶς λεγόμενοι· καὶ τὸ σκυτοτόμον ἀγαθόν ἐστιν.
ἐπεὶ δὲ ὅπερ ταὐτόν ἐστι τὸ ὁμοῦ, τὸ σκυτοτόμον σπουδαῖόν ἐστιν· ὁ μὲν ... δὲ τι
κατὰ τὴν σκυτοτομικὴν κατηγορίαν· ὅτι καὶ τὸ τί μεῖζόν ἐστι καὶ παρὰ σκυτοτόμου
μεῖζον· ὥσπερ ὅτι ἡ σκυτοτομικὴ κατηγορία μείζονός ἐστι δηλονότι· τὸ γὰρ ζῷον
λογικὸν καθολικώτερόν ἐστι τοῦ ζῴου λογικοῦ θνητοῦ· ὥσπερ γὰρ καὶ τὸ ζῷον
λογικόν, μειζότερον τοῦ ζῴου, περὶ τὸ πῆ καὶ ἁπλῶς φησὶ καὶ ἁπλῶς εἶναι τὰ
λεγόμενα· ὅταν τὸ ἐν μέρει τοῦ ἐστὶ τὸ ὁμοῦ λεγόμενον ληφθῇ ὡς ἁπλῶς τοῦ τι
χωρὶς ἀναφέρεσθαι· οἷον κατὰ τοῦ Ὁμήρου λέγεται συμπεπλεγμένον ἡ
ποιητής· ἀλλ' οὖν τις ἰδίᾳ λαβὼν τὸ εἶναι κατηγόρημα, καὶ εἴπῃ Ὅμηρος ἐστὶ,
ψεῦδος ἂν εἴη· πάλαι γὰρ τέθνηκε· εἰ δ' εἴπῃ ὁ Ὅμηρος ποιητής ἐστιν, ἀληθεύει
τὸ ὁμοῦ λεγόμενον ἢ τὸ ἁπλῶς μὴ λαβών· διὰ τί τίς ἐστι καὶ τί εἴπερ τὸ
δοξαστὸν τοῦ συλλογισμοῦ σαφῶς· λέγεται γὰρ ὅσοι συλλογισμοὶ ὁ τραγέλαφος μὴ ὄν ἐστιν·
ὁ τραγέλαφος δοξαστόν ἐστι· τὸ μὴ ὂν
ἄρα δοξαστόν ἐστι· ὁ συλλογισμὸς ἐν τρίτῳ σχή-
ματι· τὸ συμπέρασμα δὲ παρὰ τὸ πῆ καὶ ἁ-
πλῶς· ὁ γὰρ ἁ χωρὶς μὴ ὂν τραγέλαφος
ἐστὶ μὴ ὂν ἀναλέγεται καὶ δοξαστὸν ἰδικῶς
ἐστιν· ὁ γὰρ ταὐτόν ἐστι τὸ εἶναί τι καὶ ἁπλῶς εἶναι· ὁ γὰρ ἔστιν ὁ Ὅμηρος· ἔστι τὰ
δὲ καὶ ἕτερον παραλογισμόν· τὸ τὸ μὴ ὂν ἀναλέγεται· ἔστι δὲ καὶ οὗτος
παρὰ τὸ πῆ καὶ ἁπλῶς· τὸ γὰρ τὶ μὴ ὂν καὶ ἁπλῶς φησὶν εἶναι μὴ ὄν· ἔστι

ὁ παρὰ τὸ πῇ συλλογισμὸς ἐν πρώτῳ σχήματι ἐκ τοῦ, τὸ ἕτερον αὐτοῦ· ὅτι εἴ τι
βοός· καὶ οὐρανοῦ καὶ γῆς· καὶ ἁπλῶς
πάντων τῶν ὄντων· ναί· τὸ ἕτερον τῶν ὄντων
μὴ ὄν· τὸ ὂν ἄρα μὴ ὄν· λέγω οὖν τοὺς τοιούτους
παραλογισμοὺς διὰ τοῦ ἐπαγομένου· ὅτι
ἀμήχανόν ἐστι τὸ ὂν τί ὄν· οἷον ἄνθρωπος ἢ ἵππος ἢ βοῦς· καὶ ἁπλῶς μὴ ὄν ἐστι· καὶ πρὸ
γὰρ ὧν ἡ ἀπάτη γίνεται φησὶν ἐν τοῖς· διαλυόμενος δὲ καὶ τὸ λέγειν φαίνεσθαι ἐλεγ-
χον διὰ τὸ δοκεῖν μηδὲν εἰ μὴ παρὰ μικρὸν διαφέρειν τὸ εἶναί τι τοῦ εἶναι ἁπλῶς· τὸ
γὰρ τί προσκειμένου μηδέν τι πλέον δηλοῦν ἡγούμεθα τοῦ εἶναι· τὸ δ' αὐτὸ γίνεται
καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ εἶναί τι καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ εἶναι· τὸ γὰρ μὴ ὄν τι καὶ ἁπλῶς μὴ ὂν οἰόμεθα·
τὸ αὐτὸ οὖν εἶναι· ὅπερ ἀμήχανον· τὸ δέ τι ὂν καὶ ἁπλῶς ὂν οὐκ ἔστιν· ὁμοίως δέ φησι τοιοῦτος
ὁ παραλογισμὸς γίνεται· ὅταν τὸ πῇ λεγόμενον ὡς ἁπλῶς τις λαβὼν εἰς ἀντί-
φασιν περιάγῃ· οἷον εἴ τις ἔροιτο· τὸν τὰ δίκαια λέγοντα τὰ χρήματα δικάζειν.
ἢ τὸν τὰ ἄδικα· τί δὲ ὅταν ὑβρισθείς τις καὶ τυφθείς τις· καὶ χρημάτων ἀφαι-
ρεσιν ὑπομείνας· εἶτα προσελθὼν τῷ δικαστῇ καὶ ἐλεεινολογούμενος λέγει ἃ
πέπονθεν, ὅτι τὰ ἄδικα λέγει· δεῖ ἄρα τὸν τοιοῦτον καταδικάζειν· παρὰ τὸ πῇ
οὖν ὁ παραλογισμός· πῇ ἄδικα λέγειν καὶ ἁπλῶς ἄδικα· τοιοῦτον
ὁ περὶ τοῦ αἰθίοπος· τὸ γὰρ πῇ λευκὸν εἶναι οἷον
κατὰ τοὺς ὀδόντας λαβὼν λέγει καὶ ἁπλῶς εἶναι
λευκόν· ἐπειδὴ ποτε οἱ ἐρωτώμενοι περὶ τῶν σο-
φιστῶν συνοχωροῦνται περὶ τὴν ἀπόκρισιν· λέγει
πῶς καὶ τοῦτο γίνεται· φησὶ γὰρ ὅτι ἐπί τινων
μὲν οὐ λανθάνει ὁ παραλογιζόμενος· ὅταν τὸ πῇ
λεγόμενον ὡς ἁπλῶς λεγόμενον παραλαμβάνῃ·
ὡς ἐπὶ τοῦ αἰθίοπος· ἐπεὶ τί γὰρ οὐ πρὸς λευκὸν
ὡς ἁπλῶς οὐ πρὸς λευκὸν ἔλαβεν· καὶ ὅτι διαλέξεται ὅσος ὁ σοφιστὴς οἴεται
συλλογιστικῶς ὑποφαίνεται τὸν αἰθίοπα εἶναι λευκὸν· καὶ οὐ λευκόν· ἐπὶ
τινῶν μὲν οὖν φησιν οὐ λανθάνει· ἐπί τινων δὲ λανθάνει πολλάκις, ἐφ' ὅσων ἀντι-
κειμένως λέγεται· καὶ δοκεῖ καὶ τὸ ἁπλῶς ἀκολουθεῖν· ὡς
ἐπὶ τοῦ δὲ τοιούτου σοφίσματος· ἆρ' ἐνδέχεται τὸν αὐτὸν ἅμα εὐορκεῖν καὶ ἐπιορκεῖν;

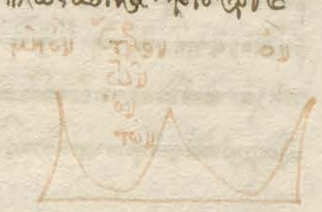

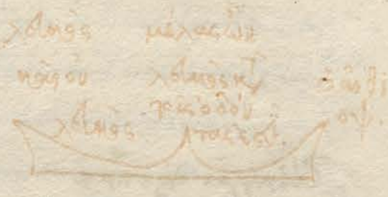

οὐδὲ ἡ τοῦ· τὸ δὲ ὅμως ἐπιορκεῖν καὶ ἐπιορκεῖ, οὐκ εὐορκεῖ. οὐδὲ γὰρ [illegible] τὸν αὐτὸν
ἅμα καὶ ἐπιορκεῖν καὶ εὐορκεῖν· ἐν προτάσει [illegible] τὸ σόφισμά ἐστιν. περὶ
[illegible] ὁ παραλογισμός ἐστιν· [illegible] εὐορκῶν [illegible] ἁπλῶς εὐορκεῖ. καὶ [illegible]
[illegible] ἁπλῶς εὐορκεῖ· ἀλλὰ τὶ· [illegible] ἁπλῶς
[illegible] καὶ δοκεῖ· καὶ τὸ [illegible] καὶ ἁπλῶς λέγεσθαι.
[illegible] ἐκείνων, ἐν ὅσοις μὴ ῥάδιον θεωρῆσαι
[illegible] χρῆμα [illegible] ἄνδρα
[illegible] διὰ τὸ ἀγαθόν, καὶ [illegible]· καὶ οὐδὲ
διὰ τὰ [illegible] χρήματα καὶ σφαλάς. [illegible]
[illegible] χρῆμα [illegible] αὐτὴν [illegible] ῥάδιον [illegible]
[illegible] ἐπὶ τῶν [illegible] λαμβάνει [illegible]
[illegible] ὅμοια [illegible] ὡς [illegible] ἐπὶ τῆς
ἀνδρείας ὅμοια γάρ ἐστιν ἐν αὐτῇ τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ.
[illegible] τὸ μὲν ἥμισυ λευκόν· τὸ δὲ ἥμισυ [illegible]· οὐκ ἐπὶ [illegible] δὲ μόνον
[illegible] ἀλλὰ καὶ [illegible] αὐτὸ [illegible] ἄλλαχοῦ [illegible]
ὅταν γὰρ τὶ μέγεθος [illegible] πλάτει δίπηχυ· [illegible] τετράπηχυ· [illegible]
[illegible] τὸ μέγεθος δίπηχύ ἐστιν· [illegible]
ῥάδιον [illegible]· ἀλλὰ [illegible] ἀμφοτέρων [illegible] καὶ δί-
πηχυ· [illegible] ἀπορεῖν [illegible] καὶ [illegible]
[illegible] δοκεῖ διδόναι [illegible]·

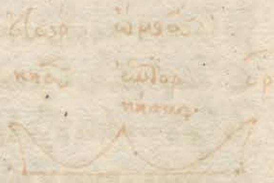

τὸ ἔλεγχος· ἀλλὰ [illegible]
[illegible] γίνονται
[illegible] λόγου· ἔλεγχος μὲν γὰρ
ἐστιν [illegible] φάσις τοῦ αὐτοῦ

[illegible] ἑνὸς μὴ ὀνόματος ἀλλὰ πράγματος· καὶ ὀνόματος μὴ συνωνύμου· ἀλλὰ [illegible]
αὐτοῦ [illegible] ἐξ ἀνάγκης μὴ [illegible] ἐν ἀρχῇ· καὶ κατὰ τὸ αὐτό.

ε πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως· καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὸ ψεύδεσθαι περί τινος. ἔνιοι δὲ ἀπολιπόντες τι τῶν λεχθέντων, φαίνονται ἐλέγχειν· οἷον ὅτι ταὐτὸν διπλάσιον καὶ οὐ διπλάσιον· ἢ τοῦ αὐτοῦ καὶ κατὰ ταὐτὸ καὶ ὡσαύτως· ἀλλ' οὐχ ἅμα· διὸ ἐστὶ φαινόμενος ἔλεγχος. ἕλκοι δ' ἄν τις τοῦτον καὶ εἰς τοὺς παρὰ τὴν λέξιν:

Λοιπὸς τῶν ἐκτὸς τῆς λέξεως σοφισμάτων ἐστὶν ὁ παρὰ τὴν ἄγνοιαν λεγόμενος. ὃς οὕτω λέγεται, ὅτι διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τί ποτέ ἐστιν ἔλεγχος, οὐ περιπίπτει τῷ τοιούτῳ σοφίσματι. ἔλεγχος γάρ ἐστι τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνός· καὶ ἑξῆς ὅσα ἄλλα ἐν τῷ ὁρισμῷ τοῦ ἐλέγχου κεῖνται. ὁ δὲ κατασοφισθεὶς περί τινος διά τε τῶν ἐν τῷ ἐλέγχῳ κειμένων ἑνὸς ὀνόματος λειφθέντος καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν περὶ τοῦ ἀληθοῦς ἐκείνου ἐλέγχου διοριζομένων, τότε δὴ τὰ καὶ ἐλέγχεσθαι λέγεται· ἐκ τοῦ ἀντίφασιν περιάγεσθαι. γίνονται δὲ καὶ οἱ περὶ τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν παραλογισμοὶ παρὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ λόγου. τουτέστι τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ ἐλέγχου· ὁ γὰρ παρά τι τῶν ἐν τῷ ὁρισμῷ τοῦ ἐλέγχου σοφιζόμενος, ὡς εἰρήκαμεν παρὰ τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν παραλογίζεσθαι λέγεται· ἢ παρὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ λόγου· τοῦ ὁρισμοῦ δηλονότι· ὅτι παρὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ συλλογισμοῦ, ἐπεὶ γὰρ καὶ ὁ ἔλεγχος ὡς συλλογισμός τίς. καὶ ὥσπερ ὁ συλλογισμὸς ἐκ τῶν κειμένων ὀφείλει συνάγειν τὸ συμπέρασμα, μὴ ὁμωνύμως τινὸς λαμβανομένου· μὴ συναριθμουμένου τοῦ ἐξ ἀρχῆς, οὕτω καὶ ὁ ἔλεγχος ὀφείλει. ἀλλὰ διὰ τὸ παραθεῖν πάσας τὰς λέξεις τὰς περὶ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ ἐλέγχου κατὰ λέξιν κατασκευάσαι. ἔλεγχός ἐστιν ἀντίφασις τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνός· ἀπὸ μὲν γὰρ μέλλομεν ἐλέγξαι τὸν ἡμῖν προσδιαλεγόμενον παρὰ τὸ ἀληθὲς ἐνιστάμενον, ὀφείλομεν αὐτὸν ἑαυτῷ μαχόμενον ἀπελέγχειν καὶ τὰ ἐναντία ἀποφαινόμενον. τότε γὰρ καὶ ἀντίφασις λέγεται ὅταν περὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς τὰ ἐναντία λέγῃ τις, οὐ περὶ ἄλλου καὶ ἄλλου· ἃ γὰρ φαίη μὲν Πλάτωνα μὲν διαλέγεσθαι, Σωκράτην δὲ μὴ, οὐδὲν ἐναντίον εἴρηκε. διὰ τοῦτο ἅπαν ἀντίφασιν ἐπήγαγε τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνός· ὁ γὰρ περὶ ἄλλου φησὶ παραθέσθαι πρὸς τὰν τῶν προσδιαλεγομένων τοῦ ἐλέγχου· ὁ γὰρ ἔλεγχος τοιοῦτος· ἀλλὰ περὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ. ὁμοίως τὸ λέγειν πάντα· ἀγαθὸν καὶ οὐδὲν ἀγαθόν, οὐκ ἐλέγχει τὸν λέγοντα τὰς ἐναντίας προτάσεις, ἐπὶ τῆς ἐνδεχομένης ὕλης συμψεύδεσθαι. ὁ γὰρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ εἰρημένου· ἀλλ' ἐπὶ ἄλλου καὶ ἄλλου τοῦ λόγου συμπεραίνει.

διὰ δὲ τὸ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ· ἀντὶ τοῦ ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ἐν οὐ τῷ ὀνόματι τὴν φύσιν διάφορα τυγχάνει ὡς τὰ ὀνόματα. ἐπήνεγκε μὴ ὀνόματος ἀλλὰ πράγματος. οἷον μὴ ὀνόματος μόνου ἀλλὰ καὶ πράγματος· οὐ γὰρ μόνον τὸ ὄνομα ἓν εἶναι δεῖ· ἀλλὰ καὶ τὸ σημαινόμενον πρᾶγμα ἕν. τὸ γὰρ μὴ ὀνόματος ἀντὶ τοῦ μὴ μόνον ὀνόματος τέθεικεν. ἀλλὰ γὰρ ἐν ὀνόματι τῶν προκειμένων δὲ ἔστω τὴν ἀντίφασιν λέγοντες οὐ διαψεύσεσθαι. οἷον κύων ὑλακτεῖ· κύων οὐχ ὑλακτεῖ. ὅτι δὲ οὐ μόνον ἐξ ὁμωνύμου συμβαίνει τινὰ τὰ ἐναντία λέγοντα μὴ διαψεύδεσθαι· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ συνωνύμου· ἔστι γὰρ τινὰ τὴν ἀντίφασιν λέγειν καὶ ἀληθεύειν. οἷον ζῷον περιπατεῖ· ζῷον οὐ περιπατεῖ. ἐνδέχεται γὰρ τινὰ μὲν περιπατεῖν, τινὰ δὲ μή, ὅτι λέγεται τὸ ὄνομα τὸ μὲν συνωνύμου, ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ ἑνός μήτε ὁμωνύμου μήτε συνωνύμου· καὶ τῶν δοθέντων ἐξ ἀνάγκης εἰ ὁ μέλλων τούτων ἐν τῷ ὁρισμῷ τοῦ ἁπλῶς συλλογισμοῦ λεγομένων. τῶν ἐν τῷ κειμένων ἐξ ἀνάγκης. ἀλλὰ γὰρ τις παρὰ τὸ ἔλεγχον τὸν προσδιαλεγόμενον μὴ ἐξ ὧν αὐτὸς ὁ προσδιαλεγόμενος δίδωσιν, οὐ λήψεται ὅτι ἐστὶν ἔλεγχον. μὴ συντιθεμένου δέ φησι τοῦ ἐν ἀρχῇ τοῦτ' ἔστι μὴ λαμβανομένου τοῦ ζητουμένου, ὡς τὸν λόγον τῆς ἀποδείξεως, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ χρὴ δείκνυσθαι τὸ μὴ δι' ἑαυτοῦ, δῆλον· ὅτι μηδὲ ἔλεγχος τὸ τοιοῦτον. ἔστι δὲ τὸ τοιοῦτον ὅταν ὁ μέσος ὅρος ὁ αὐτὸς ᾖ τινὶ τῶν ἄκρων ληφθῇ μετωνομασμένος μόνον· καὶ ἄλλως κατὰ τὴν προφορὰν ἐκφερόμενος. ζητουμένου γὰρ εἰ ἀθάνατος ἡ ψυχή, τεθέντος ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατος καὶ ἔστω σὺν ταύτῃ ὅπερ ἀθάνατον προκειμένῃ ἡ λῆψις οὐκ ἔστι.

ὁ γὰρ τὸ ἐξ ἀρχῆς βουλόμενος τὸ
λαμβάνειν μεταλαμβάνει δὲ ἕτερον
ἰσοδυναμοῦν ὄνομα τῷ ζητουμένῳ.

ἐν οὕτω ποιεῖται τὸν συλλογισμόν. οἷον εἴ τις ἐθέλει τὸ προτεθὲν ἡ ψυχὴ ἀθάνατος ἢ οὔ· τοῦ δὲ ἀρνουμένου ἀποδεῖξαι τὸ εἶναι αὐτὴν ἀθάνατον, αὐτὸς οὕτω συλλογίζεται· ἡ ψυχὴ ἄφθαρτος. τὸ ἄφθαρτον ἀθάνατον. ἡ ψυχὴ ἄρα ἀθάνατος. ἀλλὰ μὴν τὸ οὐκ ἀθάνατος καὶ τὰ ἑξῆς. οὐκ ἔλεγχος ὁ οὕτως συλλογισάμενος τὸν λέγοντα αὐτὴν μὴ ἀθάνατον· τὸ γὰρ ἐν ἀρχῇ ᾐτήσατο. ὃ γὰρ ἔμελλε δεῖξαι, εἴληφε. τὸ γὰρ ἡ ψυχὴ ἄφθαρτος ταὐτόν ἐστι τῷ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος. ἀρκεῖται δὲ τῷ ἀεί ποτε περὶ τοῦ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι οὐ λαμβάνειν τὸ ἐξ. τὸ γὰρ τελέως καὶ πῶς γίνεται ἐν τοῖς δεδήλωται ἐν τοῖς προτέροις ἀναλυτικοῖς. διὰ δὲ τὸν ἔλεγχον καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἀεί.

εἰ γὰρ ἐν ἐστὶ τὸ αὐτὸ ἀληθὲς καὶ ψεῦδος τὸ κατηγορούμενον, μήτε ὁμώνυμον μήτε συνώνυμον· μήτε τὸ
αὐτὸ ὑποκείμενον ληφθῆ· καὶ τὸ ἄλλο δὲ καὶ ἄλλο μὲν λέγεσθαι κατηγορεῖν μὲν τὶ, τῶ αὐτῶ ὑπάρχειν, ἀληθεύειν
συμβήσεται· οἷον ὁ Ἀθηναῖος ψελλός· ὁ Ἀθηναῖος οὐ ψελλός· καὶ τὰ μὲν τῶν ἀντιφάσεων
οὐ ψελλός· καὶ τὰ δὲ τοὺς ὀδόντας ψελλός· δηλοῦν ἐστὶ καὶ τὰ πρὸς αὐτό, ἵνα μὴ κατὰ ἄλλο
ἢ ἄλλο μέρος λέγωμεν τὶ ὑπάρχειν· ὁμοίως ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ αὐτό φησιν· ἀλλ' οὐ πρὸς ἄλλο
ἢ ἄλλο· ἀλλὰ πρὸς αὐτὸ δεικνύωμεν καταφάσκοντα καὶ ἀποφάσκοντα τὸν προσδια-
λεγόμενον ἀμέλλοιμεν αὐτὸν ἐλέγχειν ἑαυτῷ ἀντιφάσκοντα· ὁ γὰρ συλλογιζόμενος
τὸν δύο διπλάσιόν τε καὶ οὐ διπλάσιον, οὐκ ἐλέγχει τὸν λέγοντα αὐτὸν μὴ διπλάσιον
εἶναι· εἰ γὰρ πρὸς τὸν αὐτὸν ἐστὶ ἀριθμὸν· δεικνύοι τὸν αὐτὸν διπλάσιον, καὶ οὐ διπλά-
σιον· ἀλλὰ πρὸς ἄλλον καὶ ἄλλον· πρὸς μὲν τὸ ἕν, διπλάσιον· πρὸς δὲ τὰ δ, οὐ διπλάσιον·
ἀλλὰ καὶ ὡσαύτως φησὶν λέγω μὴ τὸν μὲν, τὸ δυνάμει
λαμβάνειν· τὸ δὲ τὸ ἐνεργεία διδόναι· οὐδὲ γὰρ
οὐδὲ οὕτως ἀντίφασις ἐστί· ὁ γὰρ λέγων ὁ τὸν κοιμώμενος
ὄψιν ἔχει· ὁ ἔχων ὄψιν, ὁρᾷ· ὁ κοιμώμενος ἄρα ὁρᾷ·
οὐκ ἐλέγχει τὸν λέγοντα μὴ ὁρᾶν τὸν κοιμώμενον· τὸ γὰρ
ὁ ὄψιν ἔχων ὁρᾷ δύο σημαίνει· τὸν ἔχοντα καὶ μὴ ἐνερ-
γοῦντα, δυνάμει δὲ ἐνεργεῖν, καὶ τὸν ἤδη ἐνεργοῦντα·
ἐν τῷ αὐτῷ δέ φησι χρόνῳ· τὸ γὰρ κατ' ἄλλον καὶ ἄλλον
χρόνον φαῦλόν τε καὶ οὐ φαῦλον λέγειν τὸν αὐτὸν οὐκ ἀδύνατον· ὁ δὲ λέγων πάν-
τα οὖν ἐπὶ τοῦ παρελθόντος χρυσοῦ γένους ἀγαθοὺς εἶναι καὶ οὐδένα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ
σιδηροῦ, ἀγαθοὺς εἶναι συνάγων πάντας αὐτοὺς καὶ μηδένα αὐτοὺς ἀγαθοὺς εἶναι, οὐκ ἐλέγ-
χει τὸν μὴ τοῦτο λέγοντα· οὐ γὰρ ἔδειξεν ἐν τῷ
αὐτῷ χρόνῳ ἀγαθοὺς εἶναι· καὶ μὴ ἀγαθοὺς
πάντας ἀνθρώπους· οὐδὲ γὰρ ἐν θάτερα ἀληθὴς αὐτῶν
ἔλεγχος· ἀλλ' ἐν ἄλλῳ καὶ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ· ἀλλὰ καὶ
ὁ λέγων ὅτι ὁ τὸ σκυλάκιον ὁρᾷ τὸ σκυλάκιον οὐχ
ὁρᾷ, οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ συνάγει τὴν φαινομένην ἀντίφασιν· ἀλλ' ἐν ἄλλῳ καὶ
ἄλλῳ· ταῦτα δὴ πάντα ἀδύνατον χρεὼν τὸν μήτε ἀπατᾶσθαι ἐθέλοντα· μᾶλλον μὲν
δὲ σπουδάζοντα καὶ τοὺς ἀπατῶντας ἐλέγχειν· ὡς ἂν μὴ ἀδήλιοι οὔτε ἐλέγχειν δυνήσονται·
ἢ αὐτοὺς ἐριστικοὺς σπουδαιοτέρους συλλογισμοὺς· εἰ τοῦτο ἐστὶ τὸ περὶ τὴν τοῦ ἐλέγχου

ἄγνοιαν. ἐπειδὴ δέ τίς ἐστιν ὁ κυρίως ἔλεγχος καὶ τοῦτο δείξας ὡς οἱ κατὰ τὸν διορισμὸν
τοῦ ἐλέγχου ἐλεγχόμενοι, κυρίως ἐλέγχονται, ἐφεξῆς φησί· κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ
λόγον γίνεσθαι καὶ τὸ ψεύδεσθαι περί τινος· ὥσπερ γὰρ τὸ ἀληθῶς ἐλέγχεσθαι γίνεται,
ὅταν δέ τις ἀντίφασιν περιεργασθῇ τοῦ αὐτοῦ ἐν ἑνὸς λήψει τῶν πραγμάτων,
καὶ ὅταν μὴ συναριθμηθῇ τὸ ἐν ἀρχῇ· οὕτω καὶ τὸ ψευδῶς γίνεσθαι τὸν παραλογισμὸν
συμβαίνει· ὅταν ἢ ὁμώνυμον ληφθῇ· ἢ τὸ ἐν ἀρχῇ συναριθμηθῇ· ἐν δὲ ταῖς
ἐπαγομένοις μάλιστα τοῦτο σαφηνίζει. ἔνιοι γάρ φησιν ὑπολείπουσί τι τῶν λεχ-
θέντων, φαίνονται ἐλέγχειν· οὐκ ἐλέγχουσι δέ. θέμενος δὲ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἐλέγχου,
ὁ περὶ αὐτοῦ καὶ καθ' αὑτὸ τίθησι παραδείγματα. φησὶ γὰρ ὅτι φαίνονταί τινες ἐλέγ-
χοντες ὅταν λέγωσιν ὅτι τὰ δύο διπλάσια· ἐν τῷ τὸ μὲν φῆσαι ἐνδεικνύμενός τι πρὸς
αὐτό· ἀλλὰ γὰρ τίς τὰ δύο διπλάσια πρὸς ἑνὸς ἀποδείξαι, καὶ τὸ αὐτὸ πάλιν οὐ δι-
πλάσιον, ὥστε καὶ κυρίως ἐποίησα τὸν ἔλεγχον· τὸ δὲ παρὰ τὸ ἀπὸ τῶν διαφέρειν δέοντος εἰ
ἐπὶ καθ' αὑτὸ τεθέντων. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ὅ τε τὸ μέγεθος τῶν δύο καὶ τῶν ἕνα διπλάσιον
καὶ οὐ διπλάσιον· κατὰ ἄλλο δὲ καὶ ἄλλο· οἷον κατὰ μὲν τὸ μῆκος διπλάσιον· κατὰ
δὲ τὸ πλάτος οὐ διπλάσιον ἐποίησαν· οὐδὲ οὕτως ἔλεγχον· τότε γὰρ ἂν ἦν ἀληθὴς
ὁ ἔλεγχος· εἴπερ τὸ μέγεθος τόδε κατὰ τὸ μῆκος μόνον ἐδείκνυ τὸ διπλάσιον καὶ
οὐ διπλάσιον· τὸ δὲ ἐφεξῆς τοῦτον τίθησι δηλοῖ καὶ τὸ μὴ μόνον καὶ κατὰ ταὐτὸ
καὶ πρὸς ταὐτὸ καὶ ὡσαύτως ὀφείλειν ἔχειν· εἴπερ ἀληθὴς ἔλεγχος μέλλει ἔσεσθαι.
ὅτι τὴν ἀντίφασιν τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς ἔξω δεῖξαι· ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν τῷ χρόνῳ ὀφεί-
λει κατασκευάσασθαι. ἀλλὰ γὰρ τὸ αὐτὸ μὲν καὶ ἕν ἐστι πρᾶγμα μὴ λαμβανομένου τοῦ
ἐξ ἀρχῆς. μήτε κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο μέρος λέγειν· οὐ λαμβάνοι τὸ δὲ ἅμα τοῦ τοιού-
του ἐν ταὐτῷ καὶ ἐν τῷ χρόνῳ φαινόμενος ἔλεγχος γενήσεται. ταῦτα εἰπὼν καὶ τὸν
ἔλεγχον τὸν ἀληθῶς ὅστις ἀκριβῶς διεσάφησε· ἐπάγει· ἤκει δ' αὐτίς τὸν λόγον
τὸν περὶ τοὺς σοφιστικοὺς τὸν περὶ τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν ἐς τὸ παρὰ τὴν λέξιν. ὁ γὰρ
παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν ἐστὶν ὁ παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν ἐστὶν παρὰ τὴν λέξιν ἦσαν
τρόπων. τὸ δὲ ὁ κείμενος ὄνομα, ἀμφίβολον· ὅτι γὰρ ὅτι συντάττεται ὁ
δύναται τις συνθεῖναι. ἢ ὅτι συνετίθεσαν. οἱ δὲ παρὰ τὸ ἐν ἀρχῇ
λαμβάνειν, γίνονται μὲν οὕτω καὶ τοσαυταχῶς, ὁσαχῶς ἐνδέχεται τὸ ἐξ ἀρχῆς
αἰτήσασθαι· φαίνονται δὲ ἐλέγχειν διὰ τὸ μὴ δύνασθαι συνορᾶν τὸ ταὐτὸν καὶ τὸ ἕτερον·
τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνων παραλογισμὸς τέτταρσι τρόποις γίνεται ἐν τῇ ... λέξει

ζητούμενον· ἐξ ἀρχῆς αἰτεῖται, ἐπεὶ τοίνυν περὶ βραχέος, ὅπως γίνονται· προκειμένου γὰρ τοῦ προ-
βλήματος τοῦ ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, λαβὼν ὅτι ἐστὶ τὸ ἄφθαρτος καὶ ἀΐδιος ὥσπερ
ὄντα καὶ μὴ ταὐτὰ τῷ ἀθάνατος, συνεπεράνατο τὴν ψυχὴν ἀθάνατον· αἰτεῖται δὲ
τελευταῖον ἐν τοῖς δεδειγμένοις ἐκ τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν ἡμῖν· ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ
ὀγδόῳ τῶν τοπικῶν σαφέστερον εἴρηται· ὡς πολλαχῶς αἰτεῖται· παραλογίζονται
δὲ οἱ μὴ δυνάμενοι συνορᾶν, ὅτι ταὐτόν ἐστι τὸ ἄφθαρτον καὶ τὸ ἀθάνατον· ὁ
ἀποδεικνὺς τὸ μὴ δι᾽ ἑαυτοῦ δῆλον καὶ πρότασιν ποιούμενος τὸ πρόβλημα· ὅταν γὰρ
ζητουμένου τοῦ ὅτι ψυχὴ ἀθάνατος, λέγῃ ὁ σοφιστὴς ἡ ψυχὴ ἄφθαρτος· τὸ ἄφθαρ-
τον ἀθάνατον· ἡ ψυχὴ ἄρα ἀθάνατος, οὐδὲν ἀποδείκνυσιν· ἀλλὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς αἰτεῖται.
ἀλλὰ καὶ τινος λέγοντος ὅτι οὐκ ἔστι τόπος, συνάγει τὸ εἶναι τόπον οὕτω πως λέγοντων·
εἰ ἐν δύο ὥσπερ ἐν κύκλῳ καὶ προσθεῖναι καὶ ὑποθέσθαι· ὁ δὲ ξίου ἐν ἄλλῳ ἐστὶν ἐν τόπῳ· ὁ γὰρ ἄμ-
εἰ ἐν δύο ὥσπερ ἐν κύκλῳ ἐστὶ τὰ λοιπά· ἐστὶν ἄρα τόπος· τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖται καὶ οὕτως· τὸ γὰρ
ὃ ἔδει δεῖξαι ἔλαβεν ἀναποδείκτως· ὁ γὰρ τὸ λέγων οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ τὰ ἐν αὐτῷ
μένει ὁ λέγων, ἃ ἐστὶ τὰ μέρη τοῦ τόπου, ἐστὶν ὁ τόπος, οὐδὲν ἄλλο φησὶν ἢ ἔστιν ὁ τόπος.
ἐστὶν ὁ τόπος· Ὁ δὲ παρὰ τὸ ἑπόμενον ἔλεγχος διὰ τὸ οἴεσθαι ἀντιστρέφειν
τὴν ἀκολούθησιν· ὅταν γὰρ τουδὶ ὄντος ἐξ ἀνάγκης τοδὶ ᾖ, καὶ τουδὶ ὄντος οἴονται
καὶ θάτερον εἶναι, ἐξ ἀνάγκης, ὅθεν καὶ αἱ περὶ τὴν δόξαν ἐκ τῆς αἰσθήσεως ἀ-
πάται γίνονται· πολλάκις γὰρ τὴν χολὴν μέλι ὑπολαμβάνομεν εἶναι· διὰ τὸ ἕ-
πεσθαι τὸ ξανθὸν χρῶμα τῷ μέλιτι· ἐπεὶ συμβαίνει τὴν γῆν ὕσαντος γίνεσθαι
διάβροχον, κἂν ᾖ διάβροχος ὑπολαμβάνομεν ὗσαι· τὸ δ᾽ οὐκ ἀναγκαῖον· ἐν
τε τοῖς ῥητορικοῖς αἱ κατὰ τὸ σημεῖον ἀποδείξεις ἐκ τῶν ἑπομένων εἰσίν· βου-
λόμενοι γὰρ δεῖξαι ὅτι μοιχός, τὸ ἑπόμενον ἔλαβον, ὅτι καλλωπιστὴς· ἢ
ὅτι νύκτωρ ὁρᾶται πλανώμενος· πολλοῖς δὲ ταῦτα μὲν ὑπάρχει, τὸ δὲ κατηγο-
ρούμενον οὐχ ὑπάρχει· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς συλλογιστικοῖς· οἷον ὁ Μελίσσου
λόγος· ὅτι ἄπειρον τὸ ἅπαν· λαβὼν τὸ μὲν ἅπαν ἀγένητον· ἐκ γὰρ μὴ ὄντος
οὐδὲν ἂν γενέσθαι· τὸ δὲ γενόμενον ἐξ ἀρχῆς γενέσθαι· εἰ μὴ οὖν γέγονεν, ἀρχὴν οὐκ ἔχειν τὸ πᾶν· ὥστε ἄπειρον· οὐκ
ἀνάγκη δὲ τοῦτο συμβαίνειν· οὐ γὰρ εἰ τὸ γενόμενον ἅπαν ἀρχὴν ἔχει· καὶ εἴ τι ἀρχὴν ἔχει,
γέγονεν· ὥσπερ οὐδ᾽ εἰ ὁ πυρέττων θερμός, καὶ τὸν θερμὸν ἀνάγκη πυ-
ρέττειν·

Ο[illegible] πάντες εἰσὶν ἐν τοῖς ἐλέγχοις φαινομένων ἐλέγ-
χων.

μεγάλα δέ ἐστι τοῦ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς παραλογισμοῦ· ὃς πρῶτός ἐστι τῶν ἐκτὸς τῆς λέξεως
σοφισμάτων. τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἀριστοτέλης παρ᾽ ὀλίγον ἐρεῖ. ἀμφότεροι γὰρ οἱ τρόποι
οἱ συλλογισμοὶ οἱ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς καὶ τὸ ἑπόμενον. διαφέρουσι δέ· ὅτι ὁ μὲν παρὰ τὸ
συμβεβηκὸς οὐ καὶ ἀντιστρέφοντας ὅρους λαμβάνων [illegible] συλλογίζεται· ὁ σωκράτης
ζῶον· τὸ ζῶον γένος· ὁ σωκράτης ἄρα γένος· ὁ δὲ παρὰ τὸ ἑπόμενον ὡς ἀντιστρέ-
φοντας λαμβάνει τοὺς ὅρους. καὶ γίνεται ὅταν καὶ τὰ μὴ ἀντιστρέφοντα ὡς ἀντιστρ-
έφοντα λαμβάνηται. ἐπειδὴ γὰρ [illegible] ἀκολουθεῖ [illegible], ἀν-
τιστρέφειν οἴονται λέγουσι [illegible] πλανώμενος [illegible] ἐστιν. τὸ δὲ τὰ
τὸ μέλι ξανθόν ἐστι καὶ τὸ ξανθὸν μέλι εἶναι λέγουσιν καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον [illegible]
[illegible] συμβαίνει γίνεσθαι. οὐ κατ᾽ ἀνάγκην δὲ ὁ
μοιχὸς καλλωπίζεται καὶ τὸ καλλωπιζόμενον
μοιχὸν εἶναι· πολλοῖς γὰρ ταῦτα ὑπάρχει. λέγω δὲ
τὸ νύκτωρ πλανᾶσθαι· καὶ τὸ καλλωπίζεσθαι.
οὐχ ὑπάρχει δὲ τὸ καλλωπιζόμενον· ἀλλὰ τοιαύτη
μὲν ἡ τῶν λεγομένων διάνοια· τὰ δὲ κατὰ τὴν
λέξιν οὕτως ἔχει. ὅταν γὰρ μέλιτος ὄντος ἐξ ἀνάγκης ἕπηται καὶ τὸ ξανθόν, τοῦ
τινὸς ξανθοῦ ὄντος οἴονται εἶναι καὶ μέλι. καὶ γίνεται ἀπὸ τοῦ παραλογισμοῦ [illegible]
συμβαίνει γὰρ εἶναι χολήν. ἡ [illegible] ἐστι ξανθή· ἡ χολὴ ἄρα μέλι. καὶ αἱ παρὰ τὴν
δόξαν ἀπάται [illegible] μέλιτος
ὡς γλυκέος· ἡ δὲ ὄψις ὡς ξανθοῦ· ἀφ᾽ οὗ ἡ δόξα [illegible] καὶ ὡς ἐν δο-
ξάζουσα ὁπηνίκα συνεργάζηται ἡ ὄψις [illegible] ξανθόν· καὶ ὁρᾷ τὴν χολὴν βαφεῖσαν, δι-
ότι μέλι [illegible] εἶναι δοξάζει. πάλιν ἐπειδὴ ἐξ ἀνάγκης ὄμβρου κατενεχθέντος,
ἡ γῆ διάβροχος γίνεται· ὁπηνίκα [illegible]
[illegible] νομίζομεν. οὕτω [illegible] καὶ τοῦ ἡλίου πολλάκις [illegible] δοξάζομεν.
[illegible] φαντασίας ἡμῶν ἅμα [illegible]
[illegible] ἐπειδὴ γὰρ [illegible] τοῦ μοιχοῦ
τὸ καλλωπίζεσθαι καὶ [illegible] νύκτωρ [illegible]
[illegible] ὁ γὰρ βουλόμενος [illegible] μοιχὸς [illegible]
[illegible] καλλωπιστής ἐστι· καὶ [illegible] βουλόμενος [illegible] νύκτωρ
πλανᾶται. τοῖς δὲ πολλοῖς μὲν ταῦτα ὑπάρχει· τὸ δὲ καλλωπίζεσθαι [illegible]
[illegible]

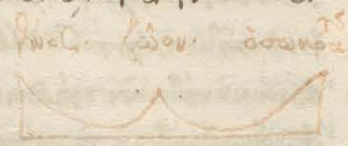

καὶ τὴν ὑγροῦ μὲν δέχεται, τῶν μετὰ μοιχείας καλλωπίζεσθαι· τὸ δὲ νύκτωρ βαδίζειν τοὺς κλέπτας, οὐχ ὡς ἀληθῶς καὶ τῆς ὑγροῦ μένουσα· εἴρηται γὰρ ὡς οὐκ ἀνάγκη ἀντιστρέφειν· ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡς καὶ τῆς ὑγρότητος λαμβανομένης· ὁμοίως δέ φησι καὶ ἐν τοῖς συλλογιστικοῖς. ἐκ τρίτης καὶ τὰ συλλογισμὸν δοκοῦσιν, παραβαίνειν λόγους. οἷος δοκεῖ καὶ ὁ τοῦ Μελίσσου εἶναι· οὗτος γὰρ δεῖξαι θέλων ὅτι ἕν ἐστι τὸ ὂν καὶ ἄπειρον, κατασκευάζει τοῦτο διὰ τῆς τοῦ ἀντιθέτου ἀντιστροφῆς λέγων· ὡς εἰ τὸ γενόμενον ἀρχὴν ἔχει, τὸ μὴ γενόμενον λοιπὸν ἀρχὴν οὐκ ἔχει· εἶτα προστίθησι καὶ τὴν ἑτέραν πρότασιν· ὅτι τὸ μὴ ἀρχὴν ἔχον ἄπειρον· ὡς εἶναι τοιοῦτον τὸν συλλογισμόν· τὸ ὂν ἀγένητον· τὸ μὴ γενόμενον ἀρχὴν οὐκ ἔχει· τὸ μὴ ἔχον ἀρχὴν ἄπειρον, τὸ ὂν ἄπειρον· ὡς εἶναι τοιοῦτον τὸν συλλογισμόν· τὸ ὂν ἀγένητον· τὸ τοίνυν ἄτοπον τοῦ λόγου, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἄτοπα ἐν τῷ πρώτῳ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως εἴρηται τῷ Ἀριστοτέλει· ἀποδέδεικται δὲ καὶ τὸ νῦν ὑποτιθέμενον, ἡ κατὰ τὸ ἀντίθετον ἀντιστροφή. ταύτης γὰρ τῇ ἀναιρέσει τοῦ ἑπομένου καὶ τὸ ἡγούμενον ἀναιρουμένου οὐχ ὅλως ἀνάγκη ἐπὶ τοῦ Μελίσσου· εἰ μὲν γὰρ ἄνθρωπός ἐστιν

ἀνάγκη καὶ ζῷον εἶναι· οὐκ ἐξ ἀνάγκης· ζῷον οὐδὲ μὴ ὄντος ἀνθρώπου ὡς οὐδὲ ἄνθρωπος· ἐχρῆν οὖν καὶ τὸν Μέλισσον οὕτως ἀντιστρέψαι καὶ εἰπεῖν· ὡς εἰ τὸ γενόμενον ἀρχὴν ἔχει τὸ μὴ ἔχον ἀρχὴν οὐ γέγονεν· ὁ δὲ οὐχ οὕτω πεποίηκεν· ἀλλὰ τῇ ἀναιρέσει τοῦ ἡγουμένου συνανεῖλε καὶ τὸ ἑπόμενον· ἀλλ' αὐτὸς κατασκευάζει αὐτῆς τῆς ῥήσεως καὶ τῆς λέξεως· οἷον ὁ Μελίσσου λόγος ὅτι ἄπειρον τὸ ἅπαν ἐδείκνυε φησὶν

ὁ Μέλισσος ὅτι ἄπειρον τὸ ἅπαν τοῦ ἐστι τὸ ὄν. τὸ γὰρ ἅπαν ἀντὶ τοῦ ὄντος εἴληφεν· ἐδείκνυε δὲ τοῦτο λαμβάνων ὅτι τὸ ὂν ἀγένητον· ἐκ τοῦ ὂν οὐ γέγονεν· καὶ τίθησι τὴν τοιαύτην κατασκευήν· εἰ γὰρ τὸ ὂν ἐγίνετο ἢ ἐξ ὄντος ἂν γένοιτο ἢ ἐκ μὴ ὄντος· ἀλλ' ἐξ ὄντος μὲν γίνεσθαι οὐκ ἐνδέχεται· τὰ αὐτὰ δὲ περὶ ἐκείνου ζητήσομεν· ὁμοίως δὲ ἀδύνατον καὶ ἐκ μὴ ὄντος εἰς τὸ γίνεσθαι τὸ ὂν διὰ τὸ κοινὸν ἀξίωμα εἶναι τῶν φυσιολόγων μηδὲν ἐκ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος γίνεσθαι· συνάγεται λοιπὸν τὸ ὂν ἀγένητον εἶναι· εἰ γοῦν τὸ γενόμενον ἀρχὴν

τοῦ μὴ γινομένου ἔχειν ἀρχὴν ἠξίου. τὸ δὲ μὴ ἔχον ἀρχὴν ἄπειρον. τὸ τοιοῦτον φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, ὥσπερ οὖν καὶ ἀνάγκη τὸ γινόμενον ἅπαν ἀρχὴν ἔχειν καὶ τὸ ἀρχὴν ἔχον γεγονέναι, τὸ τοιοῦτον δέ τινα ἀξιοῦν, ὥσπερ λέγομεν ὁ Μέλισσος τὸ μὴ γεγονέναι ἐπὶ τὸ ἀρχὴν μὴ ἔχειν, ταὐτὸν ἐνόμιζεν εἶναι τὸ ἀΐδιον καὶ ἄπειρον φάναι. ἐπιχειρεῖ δὲ εἰς ταύτην τὴν ἔννοιαν ἀπὸ τοῦ τὸ γινόμενον καὶ τὸ ἀρχὴν ἔχον ταὐτὸν οἴεσθαι καὶ ἄπειρον φάναι τὸ. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τοῦ γινόμενον ἀρχὴν ἔχειν, καὶ τὸ ἀρχὴν ἔχον γεγονέναι. ὃ ψεῦδός ἐστιν. ἔστι γὰρ τινὰ ἀρχὴν μὲν ἔχοντα, μὴ γεγονότα δέ, ὥσπερ τὰ οὐράνια καὶ θεῖα σώματα. εἰ δὲ τοῦτο ψεῦδος, δηλονότι οὐδὲ τὸ μὴ γινόμενον καὶ τὸ μὴ ἀρχὴν ἔχον ταὐτά ἐστιν.

Ὁ δὲ παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον, ὅταν προσληφθῇ τὸ ἀναίτιον ὡς παρ' ἐκεῖνο γινομένου τοῦ ἐλέγχου. συμβαίνει δὲ τὸ τοιοῦτον ἐν τοῖς εἰς τὸ ἀδύνατον συλλογισμοῖς. ἐν τούτοις γὰρ ἀναγκαῖον ἀναιρεῖν τι τῶν κειμένων. ἐὰν οὖν ἐγκαταριθμηθῇ ἐν τοῖς ἀναγκαίοις ἐρωτήμασι πρὸς τὸ συμπέρασμα τὸ συμβαῖνον ἀδύνατον, δόξει παρὰ τοῦτο γίνεσθαι πολλάκις ὁ ἔλεγχος. οἷον ὅτι οὐκ ἔστι ψυχὴ καὶ ζωὴ ταὐτόν. εἰ γὰρ φθορᾷ γένεσις ἐναντίον, καὶ τῇ τινὶ φθορᾷ ἔσται τις γένεσις. ὁ δὲ θάνατος φθορά τις καὶ ἐναντίον ζωῇ. ὥστε γένεσις ἡ ζωὴ καὶ τὸ ζῆν γίνεσθαι. τοῦτο δὲ ἀδύνατον. οὐκ ἄρα ταὐτὸν ἡ ψυχὴ καὶ ἡ ζωή. οὐ δὴ συλλελόγισται. συμβαίνει γὰρ κἂν μή τις ταὐτὸ φῇ τὴν ψυχὴν τῇ ζωῇ τὸ ἀδύνατον, ἀλλὰ μόνον ἐναντίον ζωὴν μὲν θανάτῳ ὄντι φθορᾷ, φθορᾷ δὲ γένεσιν. ἀσυλλόγιστοι μὲν οὖν ἁπλῶς οὐκ εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι λόγοι, πρὸς δὲ τὸ κείμενον ἀσυλλόγιστοι. καὶ λανθάνει πολλάκις οὐχ ἧττον αὐτοὺς τοὺς ἐρωτῶντας τὸ τοιοῦτον. οἱ μὲν οὖν παρὰ τὸ ἑπόμενον καὶ παρὰ τὸ μὴ αἴτιον λόγοι τοιοῦτοί εἰσιν.

Προσδοκῆσαι πρὸς ἐκ τῶν ἐν τοῖς ... λόγων πεπλανημένων. ὁ δὲ ἐν τούτῳ παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον καλεῖ, τοῦτον ἐν τοῖς δευτέροις τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν μὴ παρὰ τοῦτο ὠνόμασεν. γίνεται δὲ τὸ τοιοῦτον ἐν τοῖς διὰ ἀδυνάτου συλλογισμοῖς. ὅταν καὶ δίχα τῆς ὑποθέσεως οὐδὲν ἧττον περαίνηται τὸ ἀδύνατον. συνάγουσι γὰρ τινὲς τὸ τοιοῦτον ἀδύνατον καὶ λέγουσιν ὅτι διὰ τὴν ὑπόθεσιν κειμένην τῶν προσδιαλεγομένων αὐτοῖς τοῦτο γέγονε τὸ ἀδύνατον, μηδαμῶς τῆς ὑποθέσεως κειμένης αἰτίας οὔσης τοῦ συμβαίνοντος ἀδυνάτου. τοῦτο γὰρ μάλιστά ἐστι λέγειν τὸ μὴ παρὰ τοῦτο. ἔστι δὲ δῆλον τὸ λεγόμενον ὧδε. εἴ τις λέγει τὸ ζῷον πάντη ἀκίνητον, ὑποκειμένου λεγόντων μὴ εἶναι ἀληθές. ἀλλὰ πάντα λέγουσι ζῷον εἶναι, παραλογίζεται ἡμᾶς λέγων. εἰ γὰρ ψεῦδός ἐστι πάντη ἀληθὲς τὸ ἀντιφατικῶς

ἀντικείμενον· τὸ ζῷον οὐ παντὶ χελώνῃ.
ὅπερ ἐστὶ τῇ ἀντιθέσει ταὐτὸν τῷ ἡ χελώνη τοῦ ζῴου
οὐ παντὶ χελώνῃ· δείκνυσιν ἀδύνατον τὴν ἐ-
προκειμένην, ψεῦδος μὲν εἶναι λέγει τό, τὸ ζῷον
οὐ παντὶ χελώνῃ· ἀληθὲς δὲ εἶναι τὸ ἀντικείμενον ὃ αὐτὸς ἔλεγε, τὸ παντὶ χελώνῃ εἶναι ζῷον·
δείκνυσι δὲ τοῦτο οὕτω συλλογιζόμενος· τὸ ζῷον καθ' ὑμᾶς οὐ παντὶ χελώνῃ·
ἡ χελώνη παντὶ πτηνῷ· τὸ πτηνὸν παντὶ κόρακι· τὸ πτηνὸν ἄρα παντὶ κό-
ρακι· ἀλλὰ μὴν τοῦτο ψεῦδος· ψευδὴς ἄρα καὶ ἡ ὑπόθεσις· τὸ γὰρ ἀδύνατον
ἐπηκολούθησε· σαφὴς γέγονεν. τὴν δὲ ἐλέγχουσαν ὅτι τὸ ζῷον οὐ παντὶ χελώνῃ·
ἀληθὲς ἄρα τὸ παντί· πρὸ τοῦ προκειμένου περὶ τούτου· ὁ γὰρ περὶ τὴν ὑπόθε-
σιν ἐλέγχουσαν τὸ ζῷον οὐ παντὶ χελώνῃ, συνῆκται τὸ χελώνη παντὶ κόρακι· ἀλλὰ
περὶ τὴν συνάγουσαν τὸ χελώνη παντὶ πτηνῷ· ἀφαιρεθείσης γὰρ τῆς
ὑποθέσεως ἡμῶν, τῆς ὡς ἔλεγεν αἰτίας γενομένης τοῦ ἀτόπου, πάλιν τὸ ψεῦ-
δος συνάγεται, δείκνυσι δὲ καὶ αὐτὸ ὅπως συνάγεται περὶ τὴν ὑπόθεσιν τὸ
μόνον τὸ ψεῦδος· ἀλλὰ περὶ τῶν αὐτῶν προτάσεων· καὶ ἐπὶ παραδείγματος τινός· τὸ
δὲ τὸ λεγόμενον τοιοῦτον· λέγεταί τις ἀληθῶς ὅτι ἡ ψυχὴ καὶ ἡ ζωὴ ταὐτόν εἰσιν αἰτίᾳ·
παραλαμβάνων ὁ προτείνας δεικνύναι τὸ ψεῦδος· καὶ φησίν, ἐπειδὴ ψυχὴ
ἐστὶν ἡ ζωή, ταὐτὸν ἐστὶν αἰτίᾳ, εἶτα παράγεται δεικνύναι ἀδύνατον τὴν ψυχὴν τοῦτον τρό-
πον· γὰρ ἡ φθορὰ λέγων καὶ ἡ γένεσις ἐναντία· ἐπεὶ τοίνυν φθορὰ ἐστὶ τῆς γενέσεως
ἐναντίον· τίς δὲ φθορά, ὁ θάνατος ἐστι· ὥστε εἶναι τῷ θανάτῳ τὴν φθοράν,
ἐναντίος τῆς γενέσεως· οὐδὲν δὲ ἄλλο ἐστὶ θανάτῳ ἐναντίον ἢ ἡ ζωή· ἡ
ζωὴ ἄρα γένεσις· εἰ δὲ
ἐστὶν ἡ ζωὴ γένεσις καὶ τὸ
ζῆν γίνεσθαι· ὥστε καὶ
τὸ ζῷον τὸ ζῆν γίνεται· ἀ-
δύνατον δὲ ἐστὶ ζῴῳ τὸ ζῆν
γίνεσθαι· ἀδύνατον ἄρα
ἐστίν, ἀδύνατος καὶ ἡ ὑπό-
θεσις· περὶ τὴν τοῦ ψεύδους.
τὴν δὲ τὴν λέγουσαν ὅτι ἡ ψυχὴ

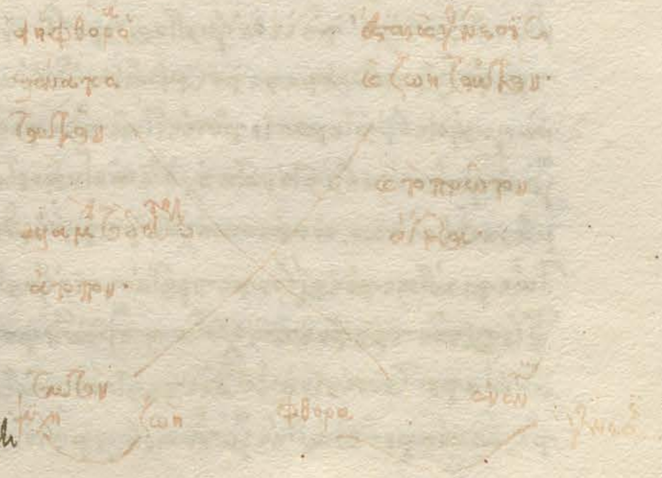

ἡ ζωὴ ταὐτὸν ἐστὶ τῇ ψυχῇ· οὐκ ἔστιν ἄρα ἡ ψυχὴ καὶ ἡ ζωὴ ταὐτόν· φαμὲν οὖν
πρὸς τοῦτο ὅτι οὐ παρὰ τοῦτο· ἀλλὰ παρὰ τὸ γίνεσθαι τὰς ψυχὰς ἐκ τῶν ζώων τούτων,
συνήχθη τὸ τὰ ζῶα ἐκ νεκρῶν γίνεσθαι· ὅτι δὲ καὶ τὸ ζητούμενον ἀνέλυσεν· οὐδὲν ἧττον
διὰ τῶν λοιπῶν προτάσεων τὸ ἀθάνατον συναχθήσεται· ἀλλὰ τὸ ἀθάνατον συνή-
κται παρὰ τὸ ἐναντία, ἐναντία τῶν ζώων τῷ θανάτῳ οὐ τῇ φθορᾷ· ἡ γὰρ φθορὰ
οὐ τῇ ζωῇ ἐναντία ἐστίν· ἀλλὰ τῷ ἀψύχῳ σώματι· τῇ δὲ ζωῇ ἡ διάλυσίς ἐστιν
ἐναντία. ἡ διάλυσις δὲ οὐ ταὐτὸν τῇ φθορᾷ· ἀλλὰ ἀνάγκη τὰ διαλυόμενα
τὰ ἀπ' ἀλλήλων χωριζόμενα
φθείρεσθαι· ἰδοὺ γὰρ τὰ διαλυόμενα ἀπ' ἀλλήλων τὰ δ' στοιχεῖα οὐ καὶ ἐκ τῶν ἑτέρων
γίνεται, ἀλλήλοις συνημμένα· ἡ δὲ τοιούτων διάλυσις οὐκ
ἤδη τέθνηκεν αὐτοῖς καὶ αἰτία φθορᾶς· πάλιν ἐάν
τις ἀπὸ τοῦ σώματος διακεῖ γεγονότα καὶ τῶν κείθεν
ἀλλήλοις ὄντα συμπεφυρμένα· διάλυσις μὲν καὶ διάκρισις γέγονεν ἀπ' ἀλλήλων·
φθορὰ δὲ οὐδαμῶς· ὡς οὖν καὶ ὁ θάνατος διάλυσίς ἐστι καὶ διάκρισις ψυχῆς καὶ σώ-
ματος ἀπ' ἀλλήλων· οὐ καὶ ἤδη ὁ θάνατος φθορά· ὁ δὲ θάνατος οὐ ταὐτόν ἐστι
τῇ φθορᾷ. δῆλον ἐκ τοῦ θνήσκειν μὲν λέγεσθαι τὰ ζῶντα· φθείρεσθαι δὲ τὰ
νεκρὰ καὶ ἄψυχα τῶν σωμάτων· ἀδύνατον ὁ θάνατος καὶ ἡ φθορὰ ταὐτόν, ἅμα
τῷ χωρισθῆναι τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος, φθαρήσεται καὶ τὸ σῶμα. νῦν δὲ
οὐκ ἔστι τοῦτο· ἀλλὰ μετὰ πολὺ ἡ φθορὰ τοῦ σώματος γίνεται· τὰ μὲν οὖν λεγό-
μενα ὅπως ἔχει· τὸ δὲ ἐὰν ἡμῖν ταῖς ἐνθυμηθῇ ἐν τοῖς ἀναγκαίοις ἐρωτήμασι
πρὸ τοῦ συμπεράσματος τὸ συμβαῖνον ἀδύνατον τοιοῦτόν ἐστιν ἐὰν ἐν τοῖς
ἀναγκαίοις ἐρωτήμασιν τουτέστι ταῖς παρὰ τοῦ ἐρωτῶντος προτάσεσι· τῶν
γὰρ ἀναγκαῖα λέγει ἐρωτήματα ἃ χρὴ ὁ τὸ ἀναγκαῖον τί συνάγουσιν, ἀλλὰ ὅ τι περὶ τοῦ
μὴ ληφθέντων, οὐ καὶ συνήχθη τὸ προκείμενον ἀδύνατον· ἐὰν οὖν ἐν
ταῖς τοιαύταις τοῦ ἐρωτῶντος προτάσεσιν ἡμῖν ἀμιχθῇ, παρ' αὐτοῦ δὲ τὸ ψεῦ-
δος ἐπεισοῦ πρὸ τοῦ ἐπισυναχθῆναι παρ' αὐτοῦ τὸ συμπέρασμα, τὸ συμβαῖνον
ἀδύνατον· τουτέστιν ἡ ψευδὴς πρότασις αἰτία γινομένη τοῦ συμβαίνον-
τος ἀδυνάτου· διὰ ταύτης γὰρ παραινέσαι τὸ τοιοῦτον ἄτοπον, δόξει παρὰ ἀλλήλοις

παρὰ τοῦτο γίνεσθαι ὁ ἔλεγχος· ὥσπερ δὴ ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ. ἐπιχειροῦντες μι-
χθῆ γὰρ τοῖς ἀναγκαίοις ἐρωτήμασι τὸ τὴν ζωὴν ἐναντίον εἶναι θανάτῳ οὐ τῇ φθορᾷ· οὐ γὰρ
ἐστὶν ὡς ἔοικεν ὁ θάνατος φθορά· ἀλλὰ διάλυσις ψυχῆς καὶ σώματος· ἐπεί τε
μιχθῆ οὕτω τοῖς ἀναγκαίοις ἐρωτήμασι τὸ θάνατος καὶ ἡ φθορὰ ταὐτόν· οὐ λη-
φθέντος συνάγεται καὶ ἡ ζωὴ γένεσις· καὶ τὸ ζῆν γίνεσθαι· καὶ τὸ ζῶον ὃ ζῇ γίνεσθαι.
τῶν τοιούτων δὲ συλλογισμοὺς ἀσυλλογίστους μὲν ἁπλῶς φημὶ μὴ εἶναι, τουτέστι
καθόλου· πρὸς δὲ τὸ προκείμενον ἀσυλλογίστους ὅτι οὐ συλλογίζονται ὃ αἱροῦνται· διὰ τὸ μὴ
δεῖν τὰς προτάσεις λαμβάνειν· καὶ τὰ τοιαῦτα γοῦν εἰσὶν ἀσυλλόγιστοι· τὸ δὲ λανθάνειν
πολλάκις οὐχ ἧττον αὐτοὺς τοὺς ἐρωτῶντας. τοιοῦτόν ἐστιν ὅτι τιθέμενοι οἱ ἀποκει-
νόμενοι αὐτοὶ λανθάνουσι· καὶ νομίζουσι τὰ μὴ αἴτια, ὡς αἴτια· καὶ ταῦτα τιθέναι
πάλιν ἐπάγουσι· καὶ σοφίζονται. ἀλλὰ καὶ οἱ ἐρωτῶντες αὐτοὺς τοῦτο πάσχουσι·
ὥσπερ καὶ ὁ Πῶλος τὴν βούλησιν καὶ τὴν δόκησιν ταὐτὸν νομίζων ὡς
ἐν τούτῳ ἠρώτα τὸν Σωκράτη.

Τὸ δύο ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν, ὅταν λανθάνῃ πλείω ὄντα καὶ ὡς ἑνὸς
οὔσης ἀποδοθῇ ἀπόκρισις μία. ἐπ' ἐνίων μὲν οὖν ῥᾴδιον ἰδεῖν, ὅτι πλείω· καὶ
ὅτι οὐ δοτέον ἀπόκρισιν· οἷον πότερον ἡ γῆ θάλασσά ἐστιν ἢ ὁ οὐρανός· ἐπ'
ἐνίων δὲ ἧττον, καὶ ὡς ἑνὸς ὄντος ἢ ὁμολογοῦσι τῷ μὴ ἀποκρίνεσθαι
τὸ ἐρωτώμενον ἢ ἐλέγχεσθαι φαίνονται· οἷον ἆρα οὗτος καὶ οὗτός ἐστιν ἄν-
θρωπος· ὥστε ἄν τις τύπτῃ τοῦτον καὶ τοῦτον, ἄνθρωπον οὐκ ἀνθρώπους τυπτήσει.
ἢ πάλιν ὧν τὰ μέν ἐστιν ἀγαθά, τὰ δ' οὐκ ἀγαθά· τοῦτ' ἐστι πότερον ἐστὶν ἀγαθὸν ἢ
οὐκ ἀγαθόν· ὁπότερον γὰρ ἂν ἔστι μὲν ὡς ἔλεγχον ἢ ψεῦδος φαινόμενον
δόξειεν ἂν ποιεῖν· τὸ γὰρ φάναι τῶν μὴ ἀγαθῶν εἶναί τι ἀγαθόν, ἢ τῶν ἀγαθῶν
μὴ ἀγαθὸν ψεῦδος. ὁτὲ δὲ προσληφθέντων τινῶν καὶ ἔλεγχος γίνοιτο ἂν ἀλη-
θινός· οἷον εἴ τις δοίη ὁμοίως ἓν καὶ πολλὰ λέγεσθαι λευκὰ καὶ γυμνὰ καὶ τυφλά.
εἰ γὰρ τυφλὸν τὸ μὴ ἔχον ὄψιν πεφυκὸς δ' ἔχειν, καὶ τυφλὰ ἔσται τὰ μὴ ἔχοντα
πεφυκότα δὲ ἔχειν· ὅταν οὖν τὸ μὲν ἔχῃ, τὸ δὲ μὴ ἔχῃ, τὰ ἀμφότερα ἔσται ἢ ὁρῶντα
ἢ τυφλά· ὅπερ ἀδύνατον.

Ἕβδομος καὶ τελευταῖος ἐστὶ τρόπος τῶν ἐκτὸς τῆς λέξεως σοφισμάτων, ἔστιν ὥσπερ
ὅπερ ἐστὶ τὰ δύο ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν. λέγει δὲ οὗτος ἕκαστον τῶν προκειμένων
καὶ πλειόνων ὅλως ἐστὶν ἰδίας ἐρωτήσεως δεόμενον· οὐ πρὸς ταῦτα ἀλλ' ἰδίως εἶδ-

[illegible]

ἀλλὰ συμμίξας τὴν διαφορὰν τῶν ἐρωτημάτων καὶ ὡσπερεὶ ἑνὸς ἐρωτῶν· ἀπαιτεῖ τὸν ἀπο-
κρινόμενον· ὅταν καὶ αὐτὸς τὴν ἀπόκρισιν ὡς ἑνὸς οὖσαν τοῦ ἐρωτωμένου δοίη· ὥσ-
περ τοῦ δε τοῦ σοφίσματος·
ὁ Ἀθηναῖος Σωκράτην καὶ
Πλάτωνα τοῦ πλείονος· ὅσῳ
κράτης καὶ ὁ Πλάτων ἀγαθός

ἐστίν· ὁ Ἀθηναῖος ἄρα ἀγαθὸς οὖν καὶ ὅσα τοῦ πλείονος· ὅσῳ κράτης καὶ ὁ Πλάτων ἀγαθός ἐστιν· ὁ
Ἀθηναῖος ἄρα Τιμόθεον τὸν Περικλέους καὶ ὁ Πῶλος ἐν τῷ Γοργίᾳ· τὰ πλείω ὡς ἓν
ἐρωτήσας τὸν Σωκράτη· τὴν δὲ ἐρώτησιν τοιαύτην· ἀπεμνημόνευσε Σωκράτει·
οὐ δοκοῦσί σοι οἱ ῥήτορες ὥσπερ καὶ οἱ τύραννοι ποιεῖν ἅπαντα ἃ βούλονται·
ἃ δοκεῖ αὐτοῖς βέλτιστα εἶναι· τὰ πλείω γὰρ ἠρώτησεν ἐν ταὐτῷ ὡς ἓν ὁ Πῶλος·
ἄλλο γὰρ βούλησις· καὶ ἄλλο δόκησις· ὅθεν ὁ Σωκράτης ἐπέπληξε τῷ Πώλῳ τὸ
ἅμα ἐρωτῆσαι ἐρωτήσαντα· ὡς τὴν διαφορὰν τῆς βουλήσεως καὶ δοκήσεως
ἀγνοήσαντα· καὶ ὡς ἑνὸς οὔσης μιᾶς τὴν ἐρώτησιν ποιησαμένου· ἐπ' ἐνίων μὲν
οὖν φανερόν ἐστιν ἰδεῖν ὅτι πλείω τὰ ἐρωτήματα· ἔδει γὰρ οὕτως ἐρω-
τῆσαι πότερον ἡ γῆ θάλαττά ἐστιν, εἶτα αὖθις· πότερον ὁ οὐρανὸς θάλαττά ἐστι.
ἐπ' ἐνίων δέ φησιν οὐκ ἔστι ῥᾴδιον ἰδεῖν ὅτι πλείω τὰ ἐρωτήματά ἐστιν· καθάπερ
ἐφ' ὧν ἡ προειρημένη τοῦ Πώλου ἐρώτησις· ἔστι δὲ ἁρμόζειν καὶ δηλοῦν ὅτι πολ-
λοί εἰσι τὰ ἐρωτώμενα· ἢ ὁμολογοῦσι τῷ μὴ ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον·
ἢ ἐλέγχεσθαι φαίνονται· τοιοῦτόν ἐστι τὸ λεγόμενον· οἱ ἐρωτώμενοι τὴν τοιαύτην
ἐρώτησιν ἢ ὁμολογοῦσι μὴ ἀποκρινόμενοι τὸ ἐρωτώμενον, φαῦλοι κοινω-
νοὶ εἶναι ὡς μὴ ἀφορίζοντες τὸ κοινὸν ἔργον· ὡς εἶναι ἔξωθεν λαμβανόμενον
τὸ εἶναι φαῦλοι κοινωνοί· ὁμολογοῦσι γὰρ φαῦλοι εἶναι κοινωνοὶ τῷ
μὴ ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον ἢ τῷ ἀποκρίνεσθαι φαίνονται ἐλεγ-
χόμενοι· ἔστι καὶ οὕτω νοῆσαι τὸ λεγόμενον, οἱ ἐρωτώμενοι ἢ οὐδέν τι ἀπο-
κρίνονται, καὶ ὁμολογοῦσι διὰ τῆς σιωπῆς ἐλέγχεσθαι· ἡ γὰρ σιωπὴ
δηλοῖ τοῦτο τῆς συγκαταθέσεως τεκμήριον· ἢ ἀποκρίνονται διδόντες
ἐλέγχεσθαι φαίνονται· τὸ δὲ ἢ πάντων τῶν μέν ἐστιν ἀγαθὰ τῶν δ' οὐκ ἀ-
γαθά, πάντα ἀγαθά· καὶ τοῦτο παράδειγμά ἐστι τοῦ τὰ πλείω ὡς ἓν ἐρω-
τᾶν· ἔδει γὰρ οὕτως ἐρωτᾶν, πότερον ἡ σωφροσύνη ἀγαθὸν ἢ φαῦλον·

εἰ πότερον ἡ ἀνεγκλησία ἀγαθὸν ἢ φαῦλον· ὁ δὲ μίξας ἀμ-
φότερα καὶ ὡς περὶ ἑνὸς ἐρωτήσας, οὐκ ἐδήλωσεν ὅτι
αἰτήσας ἐρωτώμενος ἀρκεῖ νομίζων· ἀλλ' ἐσομένου τὸ ἀληθὲς τῆς ἐρωτή-
σεως καταφήσας ἢ ἀποφήσας· ἀλλ' εἰ ἐρωτηθεὶς εἰ τὸ πότερον
ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ ἀνεγκλησία ἀγαθόν ἐστιν ἢ φαῦλον,
ἀποκρίνεται ὅτι ἀγαθόν, συμβήσεται τὴν ἀνεγκλησίαν μὴ οὖσαν
τῶν ἀγαθῶν εἶναι ἀγαθόν· εἰ δ' ἀποφήσαι, συμβήσεται
πάλιν τὴν σωφροσύνην οὖσαν τῶν ἀγαθῶν, μὴ εἶναι ἀγαθόν· καὶ πρὸς μὲν οὕτω φησὶ
γίνεσθαι φαινόμενον ἔλεγχον ἐκ τοῦ μόνου φησὶν ἢ ἀποφῆσαι ἐν τῇ ἐρωτήσει τὸ
πλεῖον ὡς ἓν πυνθανομένη· τὸ γὰρ φάναι τῶν μὴ ἀγαθῶν τι εἶναι ἀγαθὸν ἢ τῶν ἀ-
γαθῶν τι μὴ ἀγαθόν, ψεῦδος· πρὸς δὲ συμβήσεται καὶ ἔλεγχον γίνεσθαι ἀληθινὸν
προσληφθέντων τινῶν· οἷον εἴ τις ἐρωτῷ τὸ αὐτὸ ἐφ' ἑνός τε καὶ ἐπὶ πολλῶν,
εἶτα λαβὼν προσλάβοι ἐπεὶ τυφλόν ἐστι τὸ μὴ ἔχον ὄψιν, πεφυκὸς δὲ ἔχειν.
εἰ τυφλά ἐστι τὰ μὴ ἔχοντα ὄψιν, πεφυκότα δὲ ἔχειν.
καὶ λευκόν ἐστι τὸ ἔχον χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως.
καὶ λευκά ἐστι τὰ ἔχοντα χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως.
ἀλλ' ἐπὶ τούτων μία ἐστὶν ἡ ἐρώτησις· τὸ γὰρ ἄρα εἰ
τυφλόν ἐστι τὸ μὴ ἔχον ὄψιν πεφυκὸς δὲ ἔχειν, καὶ τυφλά ἐστι τὰ μὴ ἔχοντα
ὄψιν πεφυκότα δὲ ἔχειν, οὐκ ἔστιν ἓν ἐρώτημα· ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνό ἐστι τυφλὸν
ὃ πεφυκὸς ἔχειν ὄψιν οὐκ ἔχει· οἷον τὸ διὰ πήρωσιν ὄψιν μὴ ἔχον· τὸ δὲ μήπω
πεφυκὸς ὄψιν ἔχειν, ὥσπερ σκυλάκιον, καταχρηστικῶς φαμὲν τυφλόν· ὅτι ὡς
γὰρ τὸ μὴ πεφυκέναι ἔχειν, οὐκ ἂν εἴη διάφορα ἐρωτώντων ὅλων, εἰ ἄρα εἰ τυφλόν
ἐστι τὸ μὴ ἔχον ὄψιν, πεφυκὸς δὲ ἔχειν· καὶ τυφλά ἐστι τὰ μὴ ἔχοντα ὄψιν πεφυ-
κότα δὲ ἔχειν· ἀλλὰ τὸ μέν ἐστι τυφλὸν διὰ πήρωσιν· ὃ καὶ τυφλὸν εἶναι
ἀληθές ἐστιν· τὰ δὲ διὰ τὸ μήπω πεφυκέναι ἔχειν· ἃ καὶ καταχρώμενοι
φαμὲν τυφλά, ὡς ἐπὶ τῶν σκυλακίων· οὐ γὰρ ἀληθές ἐστιν εἰπεῖν ὅτι τυφλά.
διὸ δύο οὐσῶν τῶν ἐρωτήσεων οὐ μία ἀπόκρισις πρὸς ταύτας ἀρκέσει· εἰ δέ τις
συντεθείη τῆς ἐρωτήσεως καὶ ὡς περὶ μιᾶς αὐτῆς οὔσης, ἀποκρί-
ναι τυφλά ἐστιν, ὅταν τὰ μὲν σκυλάκια βλέπῃ τὸ δὲ μή, οὐδὲ γὰρ δυνατὸν ἀρ-
νῆσαι τὸ πεπηρωμένον βλέπειν· ἔσονται ἢ πάντα ὁρῶντα ἢ πάντα τυφλά.

διὰ γὰρ τὸ λέγειν ἐρωτηματικῶς ὁ σοφιστὴς παρὰ τοῦ ἀποκρινομένου· τὸ μὲν ἕτερον ὁρῶντα· τὸ δὲ μὴ ὁρῶντα· ἐπεὶ γὰρ ἀμφότερα ἔφησας εἶναι τυφλά, μὴ ἔχοντα ὄψιν, πεφυκότα δὲ μὴ ἔχειν, ἀνάγκη ἂν ἦν ἀμφότερα ὁρᾶν ἢ μηδέτερον· τὸ δὲ τοιοῦτον σόφισμα οὐ μόνον γίνεται περὶ τὰ δύο ἐρωτήματα ὡς ἓν ἐρωτηθῆναι· ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ὅρου τοῦ ἀληθῶς ἐλέγχου· εἴρηκε γὰρ ἐν αὐτῷ φάναι κατὰ τὸ αὐτὸ τῶν ἄλλων καὶ τὸ ἰδίως λαβεῖν ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, τοῦτο δεῖ πρὸς τὸ κατὰ τὸν ἕτερον μὴ εἶναι τοιοῦτον· ὡς τὸν μὲν ἕτερον ποτὲ καὶ ἄλλου χρόνου λαμβάνειν τὸ ἐρωτώμενον· τὸν δὲ ἀποκρινόμενον ἕτερον· τοῦτο δέ ἐστι καὶ ἐν τούτῳ· ἐπεὶ πᾶν τὸ πεφυκὸς ὄψιν ἔχειν καὶ μὴ ἔχον τυφλόν ἐστιν· ἀλλὰ τὸ μὴ ἔχον ὅτε πέφυκεν ἔχειν:·

Οὕτως διαιρετέον τοὺς φαινομένους συλλογισμοὺς καὶ ἐλέγχους· ἢ πάντας ἀνακτέον εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν· ἀρχὴν ταύτην ποιησαμένους· ἔστι γὰρ ἅπαντας ἀναλῦσαι τοὺς λεχθέντας τρόπους εἰς τὸν τοῦ ἐλέγχου διορισμόν· πρῶτον μὲν εἰ ἀσυλλόγιστοι· δεῖ γὰρ ἐκ τῶν κειμένων συμβαίνειν τὸ συμπέρασμα· ὥστε λέγειν ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ μὴ φαίνεσθαι· ἔπειτα καὶ κατὰ τὰ μέρη τοῦ διορισμοῦ· τῶν μὲν γὰρ ἐν τῇ λέξει οἱ μέν εἰσι παρὰ τὸ διττόν· οἷον ἥ τε ὁμωνυμία καὶ ὁ λόγος καὶ ἡ ὁμοιοσχημοσύνη· σύνηθες γὰρ τὸ πάντα ὡς τόδε τι σημαίνειν· ἡ δὲ σύνθεσις καὶ διαίρεσις καὶ προσῳδία· τῷ μὴ τὸν αὐτὸν εἶναι τὸν λόγον ἢ τὸ ὄνομα τὸ διαφέρον· ἔδει δὲ καὶ τοῦτο καθάπερ καὶ τὸ πρᾶγμα ταὐτὸν εἶναι, εἰ μέλλει ἔλεγχος ἢ συλλογισμὸς ἔσεσθαι· οἷον εἰ λώπιον· μὴ ἱμάτιον συλλογίσασθαι ἀλλὰ λώπιον· ἀληθὲς μὲν γὰρ κἀκεῖνο, ἀλλ' οὐ συλλελόγισται· ἀλλ' ἐπερωτήματος δεῖ ὅτι ταὐτὸν σημαίνει πρὸς τὸν ζητοῦντα τὸ διατί:·

Ἐπειδὴ πῶς δεῖ εἶναι ἤδη τῶν παραλογισμῶν καθ' οὓς φαίνονται ἐλέγχειν οἱ σοφισταὶ τοὺς ἐντυγχάνοντας, καὶ διδάξας ὅτι τε καὶ τίνες οἱ κατήγοροι περὶ τὰ ἀδήλως τὰ τῶν σοφισμάτων τελοῦντα, καὶ τὸ μὲν τὸ παρὰ τὴν λέξιν κατηγορίας τοὺς σοφιστικοὺς ἐλέγχους εἶναι παραδίδωσιν· ὁμωνυμίαν· ἀμφιβολίαν· σύνθεσιν· διαίρεσιν· προσῳδίαν· σχῆμα λέξεως· τοὺς δὲ ἐκτὸς τῆς λέξεως ἑπτὰ εἶναι σαφέστατα ἐκτιθέμενος, τὸ παρὰ τὸ συμβεβηκός· τὸ παρὰ τὸ ἁπλῶς ἢ πῇ καὶ μὴ κυρίως λέγεσθαι· μετὰ τὸ παρὰ τὸν διορισμὸν τοῦ συλλογισμοῦ ἢ ἐλέγχου· τὸ παρὰ τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνειν· τὸ παρὰ τὸ ἑπόμενον· τὸ παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον· καὶ τὸ παρὰ τὸ τὰ δύο ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν. νῦν λέγει ἢ οὕτω διαιρετέον

τοῖς σοφιστικοῖς ἐλέγχοις καὶ λεκτέον ὅτι οἱ μὲν εἰσὶ παρὰ τὴν λέξιν ἔξωθεν οὗτοι· εἰσὶ νῦν οἱ δὲ
οἱ δ' ἐκτὸς τῆς λέξεως ὅπερ τυγχάνουσιν, εἰσὶ νῦν οἱ δέ· ἢ πάντας τοὺς φαινομένους
συλλογισμοὺς καὶ ἐλέγχους ἀνακτέον εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν· καὶ ἄλλα πῶς ἀληθεύει·
μᾶλλον δὲ αὐτοὺς ἀνάγει πάντας· ἐπεὶ δὴ γὰρ ὁ ἔλεγχος ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς μὴ ὀνόματος
ἀλλὰ πράγματος καὶ ὀνόματος μὴ συνωνύμου ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς ἔτι καὶ μὴ
καὶ ἐκ τῶν δοθέντων τῶν ἀρκεῖν νομιζομένων μὴ συναριθμουμένου τοῦ ἐν ἀρχῇ·
καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τὸ αὐτό· καὶ ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· ὁ ταῦτα ἀγνοῶν,
ἢ τὴν πρότασιν ἐξ ἀνάγκης παραλείπει τῷ ψεύδει· καὶ ἀπατηθήσεται· ἐπεὶ δὴ οὖν ὡς
εἴρηται ἔλεγχος ἐστὶ συλλογισμὸς ἀντιφάσεως, ὁ δὲ συλλογισμὸς ἐκ τῶν κειμένων
ἐστίν, ὁ ἀγνοῶν ὅτι ὁ ἔλεγχος ἐστὶ συλλογισμός· καὶ ὅτι ἐκ τῶν κειμένων συνάγει τὴν
τῶν δοκούντων ἀντίφασιν· φανερὸν ὅτι ἀπατηθήσεται· οἱ μὲν δὲ ἐκ τῶν κειμένων συνάγοντες
τὴν ἀντίφασιν, οἱ δὲ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον παραλαμβάνοντες παραλογισμοί.
καὶ οἱ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτοῦντες· καὶ οἱ περὶ τὸ ἑπόμενον· καὶ παραφερομένους φησὶν ἅπαντες
ἀναχθήσονται πάντες οἱ παραλογισμοὶ εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν, ὡς ἀσυλλόγιστοι.
καὶ μὴ ἐκ τῶν κειμένων συνάγοντες· ὅπερ ἐστὶν ἴδιον τοῦ ὁρισμοῦ εἰ συλλογισμός,
ἐπεὶ τὰ ἀναχθήσονται πάντα οὗτοι· καὶ ἐστὶ τὰ μόρια τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ ἐλέγχου·
καὶ δεχθήσονται ὡς παρὰ τὴν ἔλλειψιν τινὸς τῶν ἐν τῷ ἐλέγχῳ τοῦ ὁρισμοῦ συν-
ιστᾶσι· ἢ παρὰ τὸ ὁμώνυμον τὸ ληφθῆναι· ἢ παρὰ τὸ ἀμφίβολον· ἢ ἕ-
„ τερόν τι· τῶν μὲν γὰρ ἐν τῇ λέξει οἱ μὲν εἰσὶ παρὰ τὸ διττόν· ἀπὸ τούτου ὅτι τῶν
παραλογισμῶν ἕκαστος ἀναχθήσεται εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν· καὶ ἅπα-
μὲν ἐν φησὶ ἀπελέγχουν τοὺς παραλογισμούς· τὸ μὴ ἐκ τῶν κειμένων αὐτῶν
συνοίεσθαι· ὅπερ καὶ ἐν τῷ ὁρισμῷ τοῦ ἐλέγχου εἴρηται· νῦν δὲ καὶ παρ' ἓν
ἕκαστον τῶν μερῶν τοῦ ἐλέγχου γίνεσθαι τοὺς διδάσκει· καὶ πρῶτον τὸν
ἐκ τῆς ὁμωνυμίας φησὶ γίνεσθαι παρὰ τὸ μὴ ἓν εἶναι τὸ ὄνομα καὶ τὸ πρᾶγ-
μα καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀμφιβολίας· τοῦτο γὰρ ἐδήλωσε διὰ τοῦ εἰπεῖν ὁμωνυμί-
α ὁ λόγος· οὗτοι ἑκάτεροι καὶ ὁ μὲν σχήματος καὶ τὴν λέξιν ὅτι παρὰ τὴν τοῦ
ἐλέγχου ἄγνοιαν, γίνονται δῆλον· ἔδει γὰρ τὸν ἔλεγχον εἶναι τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς μὴ
ὀνόματος· ἀλλὰ πράγματος· οἱ δὲ ἐκ τῆς ὁμωνυμίας καὶ ἀμφιβολίας ἐξ ὀ-
νομάτων εἰσὶ καὶ λόγων οὐχ ἁπλῶς· ἀλλὰ διάφορα σημαινόντων· ναὶ μὴν ἐ-
τὸ ὁμοιοσχήμων σύνθεσις· τό, τὸ γὰρ μανθάνειν διττὸν σημαίνει· καὶ ὁμώνυμον· ἀλλὰ

ἐν ᾧ ὁ ἀμφίβολος λόγος, ὃ ὁρᾷ τις τοῦτο ὁρᾷ λέγων, διότι τὸ ἐμφαίνει τόν τε ὁρῶντα
ἢ τὸ ὁρώμενον. ἐπεὶ ἐν ἑτέρᾳ τὸν παρὰ τὴν μάθησιν, διὸ ταῦτα δηλοῖ ὡς εἴρηται. παθητικὸν
γάρ ἐστι καὶ ἐνεργείας σημαντικόν. ὅπερ ἐστὶ τοῦ παρὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως
συλλογισμοῦ. δηλονότι ὡς αὗται τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι ἀληθί-
ζουσιν. ὅτι οὐ πρᾶγμα ἐστὶν ἑνός. δεῖν δὲ τὸν συλλογιζόμενον καὶ ἐλέγχειν πειρᾶ-
σθαι βουλόμενον τὸ αὐτὸ καὶ ἓν πρᾶγμα λαμβάνειν. τὸ δὲ σύνηθες γὰρ τὸ
πάντα ὡς τὸ δέ τι σημαίνειν περὶ τῆς ἀμφιβολίας δοκεῖ εἰρῆσθαι. οὐ περὶ
τοῦ παρὰ τὸ σχῆμα λέξεως παραλογισμοῦ. τὸν ὅμοιον σχηματισμὸν ὡς εἴρηται
ἐνταῦθα λέγει. σύνηθες γὰρ σιγῶντα λέγειν μὴ μόνον τὸν σιγῶντα ἀλλὰ καὶ τὰ
σιγώμενα. ὡς ὁρῶντα τόν τε ὁρῶντα καὶ τὰ ὁρώμενα. ἔπειτα δὲ τὸ ἀναμι-
μνήσκει τοῦ μικρῷ πρόσθεν εἰρημένου. ὅτι εἰσὶ λόγοι τρεῖς οὓς περὶ τὴν ὁμωνυμίαν
ἢ ἀμφιβολίαν. καὶ ὁ τρόπος ὁ πάντα ὅθεν εἰώθαμεν οὕτω λέγειν. καὶ ἡ παρὰ τὴν
σύνθεσιν δ' ὁμοίως φησὶ καὶ διαιρέσεως ἀπάτη ἄλλοι τῶν τοῦ ἐλέγχου ἀγνοιῶν ἀληθί-
ζεται. δεῖ γὰρ ἐπὶ τοῦ κυρίως ἐλέγχου τὸ αὐτὸ δηλοῦσθαι καὶ χωρὶς καὶ μετὰ
τῆς συνθέσεως, ὅπερ ἐπὶ τῆς συνθέσεως καὶ τῆς διαιρέσεως οὐ συμβαίνει.
ἀλλ' ἕτερον μέν ἐστι τὸ χωρὶς ὑπὸ τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων δηλούμενον. ἕτερον
δὲ τὸ ὑπὸ τῆς τούτων συνθέσεως. τὰ γὰρ γράμματα χωρὶς καὶ τὸ ἐπίστασθαι χω-
ρὶς οὐ ταὐτὸν σημαίνει. καὶ συντεθέντα ὡς ἐπὶ τοῦ γράμματα ἐπίστασθαι.
ἀλλὰ καὶ ὁ Σωκράτης καθῆσθαι, ὁ καθήμενος δύναται βαδίζειν. ὁ Σωκράτης βαδίζει,
οὐ ταὐτὸν σημαίνει, ὅπερ εἴρηται καὶ πρότερον. ταῦτα εἰπών, λέγει τὴν αἰτίαν
δι' ἣν ἀληθίζονται οἱ παραλογισμοὶ οἱ προειρημένοι εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν.
ἡ δὲ αἰτία τὸ μὴ τὸ αὐτὸ σημαίνειν τὸ ὁμώνυμον καὶ τὸν ἀμφίβολον λόγον. λυ-
θήσεται δὲ καὶ περὶ τῆς συνθέσεως καὶ διαιρέσεως τὸ αὐτὸ εἰρῆσθαι. [illegible]
τῶν τοῦ ἐλέγχου ἀγνοιῶν οὗτοι ἀληθίζονται παρὰ τὸ μὴ ταὐτὸ σημαίνειν. τὸ γὰρ
βαδίζειν καὶ τὸ δύναται βαδίζειν, ἔτι μὴν καὶ τὸ οὐ καθελεῖς καὶ τὸ οὐ καθε-
λεῖς, οὐ ταὐτὸν σημαίνει. ὁ γὰρ ἀμφίβολος λόγος καὶ τὸ ὄνομα τὸ διάφορον,
οὐ ταὐτὸν σημαίνουσιν. χρεὼν δὲ εἶναι καὶ τὸ ὑποκείμενον τὸ ὄνομα, μὴ διάφορα
σημαίνειν. ὥσπερ γὰρ τὸ πρᾶγμα ἓν καὶ ταὐτὸν εἶναι δεῖ, εἰ μέλλει ἔλεγχος
γίνεσθαι, οὕτω καὶ τὸ ὄνομα οὐ πολλῶν εἶναι δηλωτικόν. ὥσπερ γάρ φησιν
οὐ γίνεται ἔλεγχος, ἀλλ' ἐπ' ἄλλου μὲν πράγματος ὁ ἐρωτώμενος καταφήσει,

ὅτι ἄλλου δὲ τὴν ἀντίφασιν τὴν δοκοῦσαν συνάγει ὁ ἐρωτῶν, οὕτω καὶ τὸ
πρᾶγμα μὲν ἕν τι, πολυώνυμον δέ, μὴ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ δὲ ὀνόματος ἐφ᾽ οὗ καὶ ἀπε-
φήνατο ὁ ἐρωτώμενος, συνάγει τὴν ἀντίφασιν ὁ ἐρωτῶν, οὐ δοκεῖ ἔλεγχος
ἀληθὴς γίνεσθαι· ἀλλ᾽ εἰ τὸ ἐρώτημα τοῦτο εἴη, ἆρα ταὐτόν ἐστι τούτῳ καὶ ἐκεῖνο· οἷον εἴ τις
οὕτως συλλογίζεται· πότερον ἐνδέχεται [illegible] ἃ δύνανται ὁρᾶν, ὁρῶσιν ἢ
τὰ ἀόρατα· τὰ δυνατὰ δήπου· οὐκοῦν καὶ σὺ καὶ ἐγώ· ναί· ὁρᾷς δὲ τὰ ἡμέτερα
λώπια· ναί· δυνατὸν ἄρα σοι ὁρᾶν ἐστι ταῦτα, ὁρᾷ ἄρα τὰ ἡμέτερα ἱμάτια· ἀλλὰ
[illegible]· ἐπὶ τοῦ [illegible] ταὐτόν ἐστι τὸ λώπιον καὶ τὸ ἱμάτιον, ἀλλ᾽ ὅμως διὰ τὸ
πολλοὺς τῶν ἀκουόντων ἀγνοεῖν, [illegible] ἐρωτήματος, εἰ ταὐτόν ἐστι
τὸ λώπιον τῷ ἱματίῳ· δεῖ οὖν ὥσπερ τὸ πρᾶγμα εἶναι ταὐτὸν καὶ ἓν, ἀλλὰ μέλλει ἔλεγ-
χος ἔσεσθαι, οὕτω καὶ τὸ ὄνομα τὸ αὐτὸ καὶ ἓν εἶναι· καὶ μὴ ἱματίου προκειμένου,
ἀποδεῖξαι λώπιον ἀλλὰ ἱμάτιον· ἀληθὴς μὲν γὰρ ὁ συλλογισμός ἐστι καὶ
κἂν ὁ ἀντὶ ἱματίου λώπιον συλλογισάμενος· ἀλλ᾽ [illegible] ὅτι ταὐτόν
τῷ ἱματίῳ τὸ λώπιον, [illegible], καὶ [illegible] ζητήσεις τὸ διότι,
διὰ τοῦτό φησι μὴ συλλογίζεσθαι τὸ ὅ[illegible] συλλογιζόμενον.

»» «Οἱ δὲ παρὰ τὸ συμβεβηκός, ὁρισθέντος τοῦ συλλογισμοῦ, φανεροὶ γίνονται. τὸν
»» αὐτὸν γὰρ ὁρισμὸν δεῖ καὶ τοῦ ἐλέγχου γίνεσθαι, πλὴν προσκεῖσθαι τὴν ἀντίφασιν,
»» ὁ γὰρ ἔλεγχος συλλογισμὸς ἀντιφάσεως. εἰ οὖν μή ἐστι συλλογισμὸς τοῦ συμβε-
»» βηκότος, οὐ γίνεται ἔλεγχος. οὐ γὰρ εἰ τούτων ὄντων ἀνάγκη τόδε εἶναι, τοῦτο δὲ
»» ἐστὶ λευκόν, ἀνάγκη λευκὸν εἶναι διὰ τὸν συλλογισμόν. οὐδ᾽ εἰ τὸ τρίγωνον δυοῖν ὀρ-
»» θαῖν ἴσας ἔχει, συμβέβηκε δ᾽ αὐτῷ σχήματι εἶναι ἢ πρώτῳ ἢ ἀρχῇ, ὅτι σχῆμα
»» ἢ ἀρχὴ ἢ πρῶτον, τοιοῦτόν ἐστιν· οὐ γὰρ ᾗ σχῆμα, οὐδὲ ᾗ πρῶτον, ἀλλ᾽ ᾗ τρίγωνον,
»» ἡ ἀπόδειξις. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὥστε εἰ ὁ ἔλεγχος συλλογισμός τις,
»» οὐκ ἂν εἴη ὁ κατὰ συμβεβηκὸς ἔλεγχος. ἀλλὰ παρὰ τοῦτο καὶ οἱ τεχνῖται καὶ
»» ὅλως ἐπιστήμονες ὑπὸ τῶν ἀνεπιστημόνων ἐλέγχονται· κατὰ συμβεβηκὸς γὰρ
»» ποιοῦνται τοὺς συλλογισμοὺς πρὸς τοὺς εἰδότας. οἱ δ᾽ οὐ δυνάμενοι διαιρεῖν, ἢ ἐρω-
»» τώμενοι διδόασιν, ἢ οὐ δόντες οἴονται δεδωκέναι.»

Ἐν τούτοις μὲν οὖν τοῖς ἄνωθεν εἰρημένοις τοὺς παρὰ τὴν λέξιν παραλογισμούς, εἰς τὴν τοῦ
ἐλέγχου ἄγνοιαν· νῦν δὲ καὶ τοὺς ἔξω τῆς λέξεως, τὸν παρὰ τὸ συμβε-
βηκός, εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν ἀνάγει· καὶ φασὶν ὡς ἀπὸ τοῦ ὁρισμοῦ

ὁ συλλογισμός, φανερὸν γίνεσθαι ὅτι εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν τῶν τρόπων τοῦ σοφίσματος τὴν ἀνα-
γωγήν. ὅτι δὲ ὁ παρὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ συλλογισμοῦ ἐστὶ τῷ ῥηθέντι ἀνάγεται εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου
ἄγνοιαν, πιστοῦται ἐκ τοῦ τὸν συλλογισμὸν ὁρίσασθαι· ὁ γὰρ συλλογισμός ἐστι λόγος ἐν
ᾧ τεθέντων τινῶν ἕτερόν τι συμβαίνει τῶν κειμένων· ὁ δὲ παρὰ τὸ συμβεβη-
κός, οὐ κατὰ τῶν κειμένων ἕτερόν τι συνάγεται. ὁ ἄρα παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ἄρα, οὐκ ἔστι
συλλογισμός· διὸ οὐδὲ ἔλεγχος. φανερὸν ἄρα ὡς καλῶς καὶ οὗτος ἀνάγεται εἰς τὴν
τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν. ἀγνοεῖ δὲ ἄρα πῶς δεῖ ἐλέγχειν ὁ οὕτως ἐλέγχεσθαι δοκῶν (?)· τοῦτο δὲ
τὸ ἐλέγχου συλλογισμὸς διὸ συνήνοχε τῶν προσκεῖσθαι ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἀντίφασιν.
ἔλεγχος γάρ ἐστιν συλλογισμὸς μετ' ἀντιφάσεως τοῦ συμπεράσματος. εἰ
γάρ τις συλλογίσαιτο τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν δεῖνα λίθον διὰ μέσου τοῦ ζώου, οὕτω
λέγων, τὸ ζῶον κατὰ παντὸς ἀνθρώπου· τὸ ζῶον καὶ τοῦ δεῖνος λίθου· ἐνίστατο δέ τις
πρὸς αὐτὸν μὴ οὕτως ἔχειν τὸ συναγόμενον· ἀλλὰ κατά τινος λίθου κατηγορεῖσθαι τοῦ
ἀνθρώπου, ἀγνοεῖ τὰ προτεθέντα (?)· προστεθῆναι δὲ καὶ τὴν ἑτέραν πρότασιν, τὸ ζῶον ἀπὸ
τοῦ λίθου ἀποφάσκουσα, ἐν τούτῳ σχήματι ὁ συλλογισμὸς γίνεσθαι· τὸ
ζῶον κατὰ παντὸς ἀνθρώπου συνάγων, ὅπερ ἐστὶ ψεῦδος· πάντη γὰρ ἄνθρωπος ζῶον.
ε οὕτως ὁ συλλογισμὸς τοῦ ἐλέγχου
γίνεσθαι τὴν ἀντίφασιν ἔχων τοῦ
παρὰ τοῦ συμπεράσματος. ὥστε
δῶ ὅπου εἰ ὡς ἔλεγχος ἐν ᾧ τὴν ἀντί-
φασιν τοῦ συμπεράσματος παραλαμ-
βάνεσθαι. ὁ δὲ παρὰ τὸ συμβεβηκός,
οὐκ ἔλεγχος ἐν δευτέρῳ σχήματι· καὶ
τὸ τοιοῦτον συμπεραίνει συλλογισμόν·
ὅτι μὲν οὖν ὁ ἔλεγχος συλλογισμὸς ἀντιφάσεως, εἴρηταί τε καὶ δέδεικται.
ὅτι δὲ καὶ περὶ ἀμφοτέρων τινῶν· ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν· καὶ ἀεὶ τοσοῦτοι
αὐτὸς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν εἴρηκε· καὶ ἡμᾶς ἐν ταῖς
τιμιωτέραις προεκδεδομέναις (?)· οἱ τῷ τοιούτῳ ἐντυχόντες ὑπομνήματι γνώσονται
ἐν ᾧ καὶ τὸν παρὰ τὸ συμβεβηκὸς μὴ τυγχάνοντα συλλογισμὸν ἀπεδείξαμεν· διὰ
τὸ μὴ ἐκ τῶν κειμένων συνάγειν τὸ ἐναντίον· πάντη γὰρ δῆλον ὡς οὐκ ἔστιν ὁ τοιοῦτος
σώζων ἐν ἑαυτῷ τὸν τοῦ συλλογισμοῦ ὁρισμόν· τὸ γὰρ τὸν ἄνθρωπον λέγειν μουσικόν,

τὸ δὲ μοναχικὸν συμβεβηκός, καὶ τὸ οὐσιῶδες, πόρρω τῆς συλλογιστικῆς μεθόδου ἐστίν.
τὸ δέ, ὅτι ἀγριώτερον τῶν ὄντων ἀνάγκη τόδε εἶναι καὶ κατασκευαστικὴ αἰτία ἐστὶ τοῦ μὴ εἶναι
τὸν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος συλλογισμόν· καὶ μηδένων γὰρ ὄντων κατὰ τὴν συλλογιστικὴν
μέθοδον, κατ' ἐκείνην συνάγεται συλλογιστικὸν τὸ συναγόμενον· τὸ δὲ μὴ ὡς εἰ τύχοι πα-
ρακελεύεται οἱ ὅροι τεθῶσιν· ἀλλ' ὡς ληφθῶσι καὶ ἄλλως· οὐδὲ οὕτως τὸ συμ-
πέρασμα τεχνικῶς συμπεραθήσεται, ὥσπερ δὴ κἀπὶ τοῦ παραδείγματος
γινομένου φαίνεται. ἀσαφὲς ἂν δὲ τῷ λόγῳ ἐνεργεῖν αὐτὸ διά τε τοῦ τὸ κατηγόρημα
ὅρον παραλιπεῖν· εἰ καὶ μὴ πάντη· καὶ διὰ τὸ τόδε τι εἶναι τοῦ τὸν κατηγορούμενον ὅρον
παραλιπεῖν· εἰ καὶ μὴ καὶ διὰ τὸ τόδε τι εἶναι τοῦ συμπεράσματος λαβεῖν, αὐτὸ οὐσίαν
μόνην λεγόμενον· πᾶσα γὰρ οὐσία τόδε τι σημαίνειν δοκεῖ. δέον συνκατασκευάσαι τὸ
λευκὸν καὶ ὅτι ὡς εἰπεῖν· τὸ γὰρ ἀγριώτερον οὕτως, ἀνάγκη τόδε εἶναι. εἴπερ γὰρ ὁ
σωκράτης οὗτος λευκός ἐστιν· τὸ δὲ λευκὸν χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως. αὐτίκα
τὸ χρῶμα τὸ λευκὸν παρέλαβεν· ἀνάγκη τὸν σωκράτη χρῶμα εἶναι διακριτικὸν
ὄψεως. διὰ τὸ αὐτὸ συναχθέντα ψευδῆ συλλογισμόν· τὸ ἕτερον γὰρ δηλωτικὸν
τοῦ διὰ τὸν συλλογισμόν· εἴπερ δῆλα τὸν συλλογισμόν· διὰ τοῦ φαινομένου μὴ εἶναι συ-
λλογισμόν, μηκοῦν τὰ δὲ διὰ τὸ ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος συναγόμενον ψευδές. οὐ
γὰρ ὁ συλλογισμὸς ὁ τοιοῦτος, διὰ τὸ μηδὲ τὸν αὐτὸν μέσον ἐν ἀμφοτέραις λαμ-
βάνεσθαι ταῖς προτάσεσιν· εἰ καὶ τοῖς αὐτοῖς ὅροις συλλογισμὸς καὶ ὁ τοιοῦτος
δοκεῖ. ἄλλως μὲν γὰρ τὸ λευκὸν ἐν τῇ ἐλάττονι προτάσει παρείληπται ἡ λέγεται,
ὁ σωκράτης λευκός ἐστι· καὶ ἄλλως ἐν τῇ μείζονι. ὁμοῦ γὰρ τῇ ἐλάττονι τὸ
συμβεβηκὸς παρελήφθη. αὐτὴ ἐκ γωνίου οὐσία μετὰ ἀγριότητος. ἐν δὲ τῇ
μείζονι μόνη αὐτὴ ἡ ἀγριότης. οὐδ' ἂν δ' οὕτως ἐλέγχοιτο ἄλλως συλλογισμοῦ.
ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὅρον· καὶ ὁμοίως ἐν ταῖς δυσὶ προτάσεσι παραλαμβάνεται.
μᾶλλον δὲ οἶμαι τὸ τοιοῦτον σόφισμα ἀπὸ τοῦ φαίδρου καὶ ἐνταῦθα παραλη-
φθῆναι. διὰ τὸ ἐκεῖ τὸν σωκράτη ὁμοδουλον
ἑαυτῷ ἀποφαίνειν τὸν κύκνον· ἵνα καὶ ὁ λόγος σου τῆς·
ἐν δευτέρῳ σχήματι, ἐκ δύο καταφατικῶν με-
ρικῶν συναγόμενον· ὁ σωκράτης λευκός· ὁ κύκνος
λευκός· ὁ σωκράτης ἄρα κύκνος· ὡς εἶναι τοῦ
δέ ἐστι λευκόν· ἴδιον, τὸ δὲ τὸ λευκὸν κύκνος ἐστί.

ἢ αὐτὸ τοῦ λελημμένου. τὸ δὲ οὐδ' εἰ τὸ τρίγωνον δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει, κατασκε-
νάσειεν ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ μὴ εἶναι τοῦ συμβεβηκότος συλλογίσειεν. τοιοῦτόν ἐστιν
ὅ φησιν· οὐ γὰρ εἰ τὸ τρίγωνον δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει τὰς γωνίας, συμβέβηκε
δ' αὐτῷ καὶ σχήματι εἶναι, ὅτι σχῆμά ἐστι τὸ πρῶτον, τουτέστι τὸ ἀρχὴ τὸ ἔχειν τὰς τρεῖς
γωνίας δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας, ὑπάρξει τῷ σχήματι. τὸ τοιοῦτο γὰρ τὸ σχήματι
μαθηματικοῦ οὕτω. οὐδ' εἰ τὸ τρίγωνον δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει τὰς γωνίας, συμβέβηκεν
δ' αὐτῷ σχήματι εἶναι, ὅτι σχῆμα αὐτὸ τοῦτο διὸ τὸ σχῆμα τρίγωνον, ἤδη παντὶ
σχήματι τὸ ἔχειν τὰς τρεῖς γωνίας δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ὑπάρξει. οὐ γὰρ ὡς ἐπὶ σχήματος
ποιούμεθα τὴν τῶν γωνιῶν ἀπόδειξιν. ἀλλ' ὡς ἐπὶ τριγώνου. καὶ δεῖ τὸν παρα-
λογισμὸν ... τῷ σχήματι συναχθήσεσθαι τρίγωνον, σχῆμά ἐστι.
τρίγωνον τὰς τρεῖς γωνίας δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει. ὥστε καὶ τὸ τετράγωνον διὰ
τὸ εἶναι σχῆμα, τὰς τοιαύτας γωνίας ἕξει. τὸ τοιοῦτον δὲ ἄτοπον. οὐ γάρ ἐστι τὸ ... τοῦ
τοιούτου ἢ τὰ λοιπὰ σχήματα ἢ ὁ κύκλος. ἀλλὰ καὶ ὁ συλλογισμὸς ὁ συνάγων
διὰ μέσου τοῦ τριγώνου ὅτι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ πρῶτον τοῦ δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχειν τὰς
γωνίας ἐνεῖναι συνάγεσθαι σχήματι. δῆλον οὖν οὕτως εἰ πάντως οὐκ εἰ τὸ τρίγωνον δυσὶν
ὀρθαῖς ἴσας ἔχει τὰς γωνίας, συμβέβηκε δ' αὐτῷ καὶ σχήματι εἶναι ἢ πρώτῳ
ἢ ἀρχῇ, διότι τὸ πρῶτον τουτέστι τρίγωνον σχῆμα καὶ ἀρχὴ ἢ πρῶτον, ἤδη πᾶν σχῆ-
μα τὰς τρεῖς γωνίας δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἕξει. οὐ γὰρ ὡς ἐπὶ σχήματος τὰς τῶν
τριῶν γωνιῶν ἀπόδειξις. ἀλλ' ὡς ἐπὶ τριγώνου ποιούμεθα. οὐδ' ὡς ἐπὶ πρώτου ἢ
ἀρχῆς. ὁμοίως τοῖς ῥηθεῖσι παραλογισμός ἐστι καὶ οὗτος. ὁ κύων σός ἐστι.
οὗτος πατήρ ἐστιν ὁ κύων· ἄρα σὸς πατήρ ἐστιν ὁ κύων. ὁμοίως δὲ
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων σοφισμάτων τῶν παρὰ τὸ συμβε-
βηκός. εἰ γάρ τις ἀξιοῖ λέγειν ὅτι ὁ ἔλεγχος συλλο-
γισμός τίς ἐστιν, οὐδὲ ὁ παρὰ τὸ συμβεβηκός οὐκ ἔστι συλ-
λογισμός. οὐδὲ ἔλεγχος ἄρα. διὰ δὲ τὸ ἀγνοεῖν τὸν εἶναι τὸν ἔλεγχον καὶ οἱ τεχνῖται
καὶ ὅλως οἱ ἐπιστήμονες περὶ ἐκεῖνα ὑπὸ τῶν ἀνεπιστημόνων ἤτοι τῶν σοφιστῶν,
δοκοῦσιν ἐλέγχεσθαι. τὸ τοιοῦτον γὰρ ὅτι τὸ ἐλέγχουσι. ἕκαστος γὰρ ἐπιστήμων ἐὰν τύχῃ
ἀγνοῶν τίς ὁ ἔλεγχος, ἀποληφθήσεται, περὶ ἐκεῖνα περὶ ἅ ἐστιν ἐπιστήμων,
ὑπὸ τοῦ ἀνεπιστήμονος, ὅς τίς ἐστιν ὁ σοφιστής, οἷον ὁ περὶ τὰ μαθηματικά
καὶ ὁ μουσικὰ ἐπιστήμων ἀγνοῶν τὸν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος συλλογισμὸν ἢ
ἔλεγχον,

ἀπατηθήσονται. ἄρα γὰρ τῶν συμβεβηκότων τριῶν ὄντων αἱ τρεῖς αὐταὶ μονάδες· οἱ δὲ πεισθέντες μονάδας τρεῖς συλλογισμούς. οἱ δὲ αὐτοὶ εἰς μονάδα ἀποχωροῦσι μηδὲν ἀμοιροῦντες διαιρεῖν ἐ διακρίνειν τρεῖς, οἱ ἀπὸ τούτων καθ' αὑτοὺς συλλογισμοί. καὶ τρεῖς οἱ ἀπὸ τούτων κατὰ συμβεβηκός. ἢ ἐρωτώμενοι συγχωροῦσι τὰ ἐρωτηθέντα. καὶ ἐλέγχονται. ἢ μὴ συγχωροῦντες. ἀγνοοῦσι τὴν λύσιν φεύγοντες. καὶ οὕτω συγκατανεύειν τὴν ἐρώτησιν παρὰ τούτων ἀκουόντων συλλαμβάνονται. διὰ τὴν λύσιν τῶν συγκαταθέσεως αὐτοῦ εἶναι δηλῶν. ἐκεῖνο δὲ ἐπὶ τῶν παρὰ τὸ πῆ ἢ ἁπλῶς ὅτι οὐ τὸ αὐτοῦ ἡ κατάφασις καὶ ἀπόφασις. τὸ γὰρ πῆ λευκόν, τὸ πῆ οὐ λευκόν. τοῦ δ' ἁπλῶς λευκοῦ τὸ ἁπλῶς οὐ λευκὸν ἀπόφασις. εἰ οὖν δούς τις πῆ εἶναι λευκὸν ὡς ἁπλῶς εἰρημένου λαμβάνειν, οὐ ποιεῖ ἔλεγχον. φαίνεται δὲ διὰ τὴν ἄγνοιαν τοῦ τί ἐστιν ἔλεγχος. φανερώτατοι δὲ πάντων οἱ πρότερον λεχθέντες παρὰ τὸν τοῦ ἐλέγχου διορισμόν. διὸ καὶ προσηγορεύθησαν οὕτως. παρὰ γὰρ τοῦ λόγου τὴν ἔλλειψιν ἡ φαντασία γίνεται. καὶ διαιρουμένοις οὕτω, κοινὸν ἐστὶ πᾶσι τούτοις θετέον, τὴν τοῦ λόγου ἔλλειψιν. ὥστε παρὰ τὸ λαμβάνειν τὸ ἐν ἀρχῇ καὶ τὸ ἀναίτιον ὡς αἴτιον τιθέναι, δηλοῖ διὰ τοῦ ὁρισμοῦ. δεῖ γὰρ τὸ συμπέρασμα τῷ ταῦτα εἶναι συμβαίνειν. ὅπερ οὐκ ἦν ἐν τοῖς ἀναιτίοις. καὶ πάλιν μὴ ἀριθμουμένου τοῦ ἐξ ἀρχῆς. ὅπερ οὐκ ἔχουσιν οἱ παρὰ τὴν αἴτησιν τοῦ ἐν ἀρχῇ. οἱ παρὰ δὲ τὸ ἑπόμενον ἐστὶν ὡς ἐν μέρει τοῦ ἐν ἀρχῇ τῆς λέξεως παραλογισμός· ὁ παρὰ τὸ πῆ καὶ ἁπλῶς. ὅτι δὲ καὶ οὗτος παρὰ τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν ἐστί, πᾶσι καταφανές· ὁ ἔλεγχος γάρ ἐστιν ὡς προλαβὼν εἴρηται, ὅταν ἐξ ὧν δίδωσιν ὁ ἀποκρινόμενος συμβαίνῃ ἀπόφασις ἐκείνου ὃ κατάφησι. ἐπὶ δὲ τούτου οὐχ οὕτως. ὁ γὰρ ἀποκρινόμενος διδοὺς τινὰ εἶναι λευκὸν τὸν Αἰθίοπα, ὁ ἐρωτῶν διὰ τὸ λευκοῦ τοῦ σώματος μέλανα εἶναι αὐτὸν ἀποδεικνύουσιν, ἃ δή φασιν ἕτερον προσδιαλεγόμενοι. δῆλα δὲ τὰ λεγόμενα ἐξ ὧν εἰρημένα. ὅτε τοῦ ἑτέρου τούτου κατ' ἀρχὰς ἐξηγούμεθα. καὶ πάντων μὲν οὖν φησιν οἱ παραλογισμοί, εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν ἀναχθήσονται. φανερώτατοι δὲ μάλιστα πάντων οἱ εἰς αὐτὸ ἀναγόμενοι οἱ περὶ τὴν λέξιν,

ἔνθα καὶ οὕτω παρασημειωτέον ὅτι τῆς λέξεως ἄλλης
γινομένης παρὰ τὸ παραλογίζεσθαι. τὸ δὲ πλεῖ γὰρ τοῦ λόγου
τῶν κατὰ τὴν φαντασίαν γίνεται καθολικῶς λέλεκται.
ποιοῦντος δὲ τὸ παρὰ τὸ διὰ τὸ μὴ τὸ αὐτὸ ἀληθεῦον· οἷον πᾶς ὅσιος
δίκαιός τε παραλογισμός, ὡς πᾶσα φαντασία παραλο-
γισμοῦ παρὰ κατὰ τὴν τινὰ γίνεται παρὰ λόγου τοῦ ἐκ τοῦ
ὁρισμοῦ τοῦ ἐλέγχου. τὸ λόγου τοῦ συλλογισμοῦ φησί.
καθ' οὓς ὁ ἀληθὴς ἔλεγχος γίνεται. ὅταν γὰρ μηδὲν τῶν
κατὰ τὴν τοῦ προειρημένου ὁρισμοῦ, ἔλεγχος ἀληθὴς
γίνεται. ὅταν δέ τι κατὰ τὴν φαινόμενος: οἵ τε παρὰ τὸ λαμβάνειν τὸ ἐν ἀρχῇ καὶ τὸ ἀναί-
τιον πάνυ σαφεῖς εἰσί· ταῦτα τοῦ δεῖ ... τὰ ῥήματα. καὶ οὐδὲν ὑπολείπει νοήματ-
α ἔχουσιν. δηλοῦσι γὰρ ὅτι καὶ οἱ διὰ τοῦ παραλογισμοῦ ὁ τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνων,
καὶ ὁ τὸ ἀναίτιον ὡς αἴτιον τιθεὶς, δῆλοί εἰσιν, ὡς ἐκ τῶν τοῦ ἐλέγχου ἐννοιῶν ἁμαρτάνοντες.
διὰ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ ἐλέγχου. ἐπειδὴ γὰρ ὁ ἔλεγχος ὡς πολλάκις εἴρηται συλλο-
γισμός ἐστιν. ἐν δὲ τῷ συλλογισμῷ οὔτε τὸ ἐν ἀρχῇ κεῖσθαι δεῖ. καὶ τὰ κείμενα δὲ
αἴτια χρὴ εἶναι τοῦ συμπεράσματος, ὁ τὸ ἐξ ἀρχῆς αἰτούμενος, καὶ τὸ ἀναίτιον ὡς
αἴτιον λαμβάνων, δῆλον ὡς οὐ συλλογίζεται. ὃ δὲ μὴ συλλογίζεται οὐδὲ ἐλέγχει.
εἰσὶ δὲ καὶ οὗτοι τῶν ἐκτὸς τῆς λέξεως παραλογισμῶν, οἱ μὲν ὁ τὸ ἐν ἀρχῇ
αἰτούμενος καὶ λαμβάνων. ὁ δὲ ὁ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον τιθείς.
Ὁ δὲ παρὰ τὸ ἑπόμενον μέρος ἐστὶ τοῦ συμβεβηκότος. ὅτι τὸ μὲν συμβεβηκὸς
ἐπὶ ἑνὸς μόνου λαβεῖν. ὅτι ταὐτὸν ἐστὶ τὸ ξανθὸν καὶ μέλι καὶ χολήν.
ἐκείνου. τὸ δὲ παρὰ τὸ ἑπόμενον, ἐν πλείοσι. τὰ γὰρ ἑνὶ καὶ ταὐτῷ, ταὐτὰ
ἀλλήλοις ἀξιοῦμεν εἶναι ταῦτα. διὸ γίνεται ὁ παρὰ τὸ ἑπόμενον ἔλεγχος.
ἀλλ' οὐ πάντως ἀληθές. οἷον, ἐν τῷ κατὰ συμβεβηκός. καὶ γὰρ τὴν χιόνα
καὶ τὸν κύκνον τῷ λευκῷ, ταὐτόν. καὶ πάλιν ὡς ἐν τῷ Μελίσσου λόγῳ τὸ αὐτὸ
λαμβάνει εἶναι, τὸ γεγονέναι καὶ ἀρχὴν ἔχειν, καὶ τὸ ἴσοις γίνεσθαι καὶ τὸ αὐτὸ
τὸ μέγεθος λαμβάνειν. ὅτι γὰρ τὸ γεγονὸς ἔχει ἀρχήν, καὶ τὸ ἔχον ἀρχὴν γεγονέναι
ἀξιοῖ, ὡς ἄμφω ταῦτα ὄντα, τὸ ἀρχὴν ἔχειν τό τε γεγονὸς καὶ τὸ πεπερασμένον.
ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἴσων γινομένων. εἰ τὰ τὸ αὐτὸ μέγεθος καὶ ἓν λαμ-
βάνοντα ἴσα γίνεται. καὶ τὰ ἴσα γινόμενα, ἓν μέγεθος λαμβάνει. ὥστε

τὸ ἑπόμενον λαμβάνει· ἐπεὶ οὖν ὁ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ἔλεγχος ἐστὶ παρὰ τὴν ἄγνοιαν τοῦ ἐλέγχου, φανερὸν ὅτι καὶ ὁ παρὰ τὸ ἑπόμενον· ὥσπερ ἐστὶν οὐδὲ τὸ αὐτὸ καὶ ἄλλως, βέλτιον:

ἔοικε δὲ ἐπὶ τῶν οἰκείων ἐκ προσθέσεως ὡς ἐν θεωρήματι, ὅτι ὁ παρὰ τὸ ἑπόμενον παραλογισμός, παρὰ δὲ καὶ τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν συλλογιζόμενος· συλλογίζεται δὲ οὕτω· οἱ παρὰ τὸ ἑπόμενον συλλογισμοί, μέρος εἰσὶ τοῦ συμβεβηκότος, οἱ παρὰ τοῦ συμβεβηκότος, οἱ παρὰ τοῦ συμβεβηκότος παραλογισμοὶ παρὰ τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν ἀνάγονται. τὸ γὰρ ξανθὸν τὸ ἑπόμενον τῷ μέλιτι· καὶ τὸ διάβροχον εἶναι τὴν γῆν τοῦ ὑετοῦ γεγενημένου· συμβέβηκε γὰρ τὸ μὲν τῷ μέλιτι· τὸ δὲ τῇ γῇ· καὶ ὅτι μὲν μέρος εἰσὶ τοῦ συμβεβηκότος οἱ παρὰ τὸ ἑπόμενον, δῆλον· φανερὰ δέ ἐστι καὶ ἡ τούτων διαφορά· διαφέρουσι γὰρ καὶ οἱ παρὰ τὸ ἑπόμενον ἔλεγχοι τῶν παρὰ τὸ συμβεβηκός. ὅτι οἱ μὲν παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ἔλεγχοι τῶν παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ἐφ' ἑνὸς μόνου λαμβάνονται· τουτέστιν ἐφ' ἁπλῶς καὶ οὐ καὶ ἀντιστρέφοντα· ἐφ' ἑνὸς γὰρ μόνου λαμβάνειν τὸ μὴ ἀντιστρέφειν λέγεται· ὥσπερ τοῦτο τὸ μέλι ξανθόν· τὸ ξανθὸν χρῶμα· τὸ χρῶμα ποιότης· τὸ μέλι ἄρα ποιότης· ἢ τὸ ἐφ' ἑνὸς λαμβάνειν τοιοῦτον σημαίνει ὥσπερ ὁ σοφιστὴς τὸ συμβεβηκὸς καὶ τὸ ὑποκείμενον· ὡς ἓν ταὐτὸν λαμβάνει· καὶ μίαν φύσιν οἴεται εἶναι ἀμφοτέρων· ἐπειδὴ γὰρ φησὶ τὸ μέλι καὶ τὸ ξανθὸν ταὐτόν, τὸ δὲ ξανθὸν χρῶμα· τὸ μέλι ἄρα χρῶμα· ἢ πάλιν ἐπειδὴ τὸ λευκὸν κύκνος· ὁ δὲ κύκνος οὐσία καὶ τὸ λευκὸν οὐσία· ἢ οὕτως· καὶ ὃ ἐγώ εἰμι, σὺ οὐκ εἶ· ἄνθρωπος δ' εἰμὶ ἐγώ· σὺ ἄρα ἄνθρωπος οὐκ εἶ· οἱ μὲν οὖν παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ἐφ' ἑνὸς μόνου λαμβάνονται. οἱ δὲ παρὰ τὸ ἑπόμενον ἀεὶ ἐν πλείοσιν· τουτέστιν ἀεὶ ἐν τῇ ἀντιστροφῇ· οἷον ὁ κλέπτης νύκτωρ πλανᾶται· καὶ ὁ ὅπλα κατασκευάζων τυραννῆσαι μέλλει· ἀλλὰ μὴν ὁ Σωκράτης νύκτωρ πλανᾶται, καὶ ὁ Περικλῆς ὅπλα κατασκευάζει. κλέπτης ἄρα ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Περικλῆς τυραννῆσαι μέλλει· ὥστε ὅταν μὲν ἀντιστρέφωμεν τοὺς ὅρους ὡς ἐπὶ τούτων ἔχει τῶν εἰρημένων, ἢ μετὰ τὴν ἀντιστροφὴν προσλάβωμεν

τὸν ὄρθον παρὰ τὸ ἑπόμενον τὸ τοιοῦτον λέγεται σόφισμα· ὅτε δὲ μὴ ἀντιστρέφωσιν, ἀλλ' ὅταν τῶν
τῇ λήψει θατέρας προτάσεως προσλάβωμεν καὶ ἑτέραν πρότασιν, ὡς ὅταν λέγωμεν ὅτι
μέλι ξανθόν· τὸ ξανθὸν χρῶμα· παρὰ τὸ συμβεβηκός ἐστι τὸ σόφισμα· μᾶλλον δ' ἄρα τὸ
παρὰ τὸ ἑπόμενον, ἢ τοῦ παρὰ τὸ συμβεβηκός· ὥσπερ τοὺς λαμβάνοντας τοὺς ὅρους
ὡς ἀντιστρέφοντας· καὶ δὴ τοὺς μὴ τοιούτους· ἀλλ' ἴσως ἄν τις ἐρωτήσειε, ὅτι
διατί οὐχ ἅπαντες οἱ παρὰ τὸ ἑπόμενον ἐν τῇ ἀντιστροφῇ· ἀλλ' ἐν πλείοσιν· λέγω ὅτι
ἄλλο μέν ἐστι τὸ λέγειν ὁ κύκνος λευκός· καὶ ἄλλο τὸ λέγειν τὸ λευκόν, κύκνος· ἐκεῖ
μὲν γὰρ ὁ κύκνος ἐστὶν ὑποκείμενον, τὸ δὲ λευκὸν κατηγορούμενον· οὕτω δὲ τὸ ἐναντίον·
ὑποκεῖται μὲν τὸ λευκόν· κατηγορεῖται δὲ ὁ κύκνος· οἱ μὲν οὖν παρὰ τὸ ἑπόμενον
παραλογισμοὶ τοιοῦτοί εἰσι· δηλονότι ἀντιστρέφοντες τοὺς ὅρους· καὶ ἑτέρους
προσλαμβάνοντες· καὶ τοιοῦτοι ἀποτελοῦνται· ὅρα δὲ καὶ τὸ τοῦ ἀριστοτέλους
παράδειγμα· ἐπειδὴ γὰρ ὁ κύκνος καὶ ἡ χιὼν ἐπὶ λευκότητι ταὐτόν ἐστιν, ἀμφότερα γὰρ
λευκά· τὸν κύκνον χιόνα ἀξιοῦσιν εἶναι· νομίσαντες γὰρ ὅτι ἐπειδὴ ἡ
χιὼν λευκή, καὶ τὸ λευκὸν χιόνα διὰ τῆς ἀντιστροφῆς λέγοντες· ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ κύ-
κνος λευκόν, ὑπολαμβάνομεν ὅτι καὶ ὁ κύκνος λευκόν (χιών) ἐστι· καὶ διὰ τοῦτο
ὁ παρὰ τὸ ἑπόμενον ἔλεγχος· ἐπεὶ δ' οὐ καθόλου· ἐπειδὴ
ὁ κύκνος κατὰ συμβεβηκός ἐστι λευκὸν τοιοῦτον
ἢ καὶ ὁ τοῦ μελίσσου λόγος· ὡς καὶ ἐν τοῖς προβλή-
μασιν ἐδείξαμεν· λαβὼν γὰρ ὅτι τὸ γενητὸν ὡς ἀρχὴν ἔχει, καὶ νομίσας ἀντιστρέφειν,

σὺν ἐπεράνατο ἀρχὴν ἔχων. ἀλλὰ τὸ γενόμενον ἀρχήν

ἔχει· τὸ δὲ μὴ ἀρχὴν ἔχον ἄπειρον· ὥστε τὸ μὴ γενόμενον (γεγονός) ἄπειρον· τὸ δὲ ὂν ἀγέ-
νητον, τὸ ὂν ἄρα ἄπειρον· τὸ δὲ ἓν τὸ ἴδιον ἔχει γίνεσθαι· καὶ τὸ αὐτὸ μὴ μέγεθος λαμ-
βάνειν· ὅτι μὲν παρὰ τὸ ἑπόμενον ἐστί, δῆλον· ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ σόφισμα τὸ δὲ τοιοῦτον·
ὅσα τὸ αὐτὸ καὶ ἓν μέγεθος λαμβάνονται ταῦτα ἐστίν· καὶ ταῦτα γινόμενα τὸ αὐτὸ
μέγεθος καὶ ἓν λαμβάνουσι· σωκράτης δὲ καὶ θεαίτητος ταὐτόν ἐστιν· σω-
κράτης ἄρα καὶ θεαίτητος τὸ μέγεθος ταὐτὸν καὶ ἕν ἐστι· ἀλλ' ἀμφοῖν οὐκ ἐστὶ ταὐτό·
τινὰ δὲ ἀληθῆ καὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἓν μέγεθος λαμβάνονται· καὶ δηλονότι ταῦτα πολυώ-
νυμα· ὃ γὰρ μέγεθος λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος τοῦτο καὶ ὁ βροτός·
ὃ τὸ ἱμάτιον, τοῦτο καὶ τὸ λώπιον· ὥστε ταῦτα τὸ αὐτὸ μέ-
γεθος λαμβάνοντα, καὶ ταῦτα ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι· ὁμοίως
ταῦτα γινόμενα τὸ αὐτὸ λαμβάνει μέγεθος· ὁ γὰρ ταὐτὸν τὸ τοῦ σωκράτους

μέγεθός ἐστι τοῦ θεαιτήτου· ἀλλὰ καὶ ἴσα ἀλλήλοις, ἀμφότερα γοῦν· ὁμοίως φησὶ καὶ ἐπὶ τῶν ἴσων γινομένων· γίνεται δὲ καὶ ὁ παραλογισμὸς οὗτος παρὰ τὸ ἑπόμενον· τὰ μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ μέγεθος καὶ ἓν λαμβάνοντα ἴσα γίνεσθαι· ἀληθές· ἡμῖν καὶ τὰ ἴσα γινόμενα τὸ αὐτὸ μέγεθος λαμβάνει· γίνεται δὲ ὁ παραλογισμὸς διὰ τὸ ἐκεῖ μὲν τὸ αὐτὸ ἓν μέγεθος τοῦτο λέγειν τῷ ὅρῳ· ὁ γὰρ σωκράτης καὶ ὁ πλάτων εἰ τύχοι καὶ ἀμφότεροι πήχεος οὔτε τὸ αὐτὸ καὶ ἓν μέγεθος ἴσοι εἰσίν. τοῦτο γάρ ἐστι τῷ προσώπῳ τὸ ἀμφοτέρων μέγεθος· ἡμῖν καὶ τὰ ἴσα γινόμενα τὸ αὐτὸ μέγεθος ἔχουσιν· ἀλλὰ γὰρ τὸ μέγεθος τὸ ἐν τῷ σωκράτει ἄλλο καὶ τὸ ἐν πλάτωνι· διὸ οὔτε τὸ αὐτὸ τῷ ἀριθμῷ μέγεθος ἔχουσιν· ἄλλο γὰρ τὸ μέγεθος τὸ ἐν τῷ σωκράτει, καὶ ἕτερον τὸ ἐν τῷ πλάτωνι· ἐκεῖ μὲν οὖν ὡς εἴρηται, τὸ αὐτὸ τῷ εἴδει καὶ τῷ ὅρῳ λαμβάνεται· ἐνταῦθα δὲ τῷ ἀριθμῷ· ἐπισκεπτέον δέ φησι τὸ τοιοῦτον καὶ ἄλλως· αὐτὸς μὲν συλλογιζόμενος τὸν παρὰ τὸ ἑπόμενον παραλογισμὸν εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν ἤγαγεν· ἐπισκέψασθαι δὲ λέγει, μή πως καὶ καθ' ἕτερόν τι τῶν τρόπων τῶν τοῦ ἐλέγχου ἀναχθήσεται· ἢ ὅτι παρὰ τὸ ἄλλον καὶ ἄλλον λαμβάνειν τὸν μέσον· ἢ κατ' ἄλλο τι τῶν ἐν τῷ ὁρισμῷ τοῦ ἐλέγχου ἀπαριθμουμένων:

Αἱ δὲ παρὰ τὰ πλείω ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν ἐν τῷ μὴ διαρθροῦν ἡμᾶς. ἢ μὴ διαιρεῖν τὸν λόγον τῆς προτάσεως. ἡ γὰρ πρότασίς ἐστιν ἓν καθ' ἑνός· ὁ γὰρ αὐτὸς ὅρος ἑνὸς μόνου καὶ ἁπλῶς τοῦ πράγματος· οἷον ἀνθρώπου καὶ ἑνὸς μόνου ἀνθρώπου. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· εἰ οὖν μία πρότασις ἡ ἓν καθ' ἑνὸς ἀξιοῦσα, καὶ ἁπλῶς ἔσται πρότασις ἡ τοιαύτη ἐρώτησις· ἐπεὶ δὲ ὁ συλλογισμὸς ἐκ προτάσεων· ὁ δὲ ἔλεγχος συλλογισμός· καὶ ὁ ἔλεγχος ἔσται ἐκ προτάσεων· εἰ οὖν ἡ πρότασις ἓν καθ' ἑνός, φανερὸν ὅτι καὶ οὗτος ἐν τῇ τοῦ ἐλέγχου ἀγνοίᾳ· φαίνεται γὰρ εἶναι πρότασις ἡ οὐκ οὖσα πρότασις· εἰ μὲν οὖν δέδωκεν ἀπόκρισιν ὡς πρὸς μίαν ἐρώτησιν ἔσται ἔλεγχος· εἰ δὲ μὴ δέδωκεν ἀλλὰ φαίνεται, φαινόμενος ἔλεγχος· ὥστε πάντες οἱ τρόποι πίπτουσιν εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν· οἱ μὲν οὖν παρὰ τὴν λέξιν ὅτι φαινομένη ἀντίφασις. ὅπερ ἦν ἴδιον τοῦ ἐλέγχου· οἱ δ' ἄλλοι παρὰ τὸν τοῦ συλλογισμοῦ ὅρον:

Εἰ δὲ παρὰ τὸ τὰ πλείω ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν· καὶ ὁ ἕβδομος τῶν ἐκτὸς τῆς λέξεως παραλογισμῶν, ὁ παρὰ τὸ τὰ δύο ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν γινόμενος· ὅτι εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν ἀνάγεται, δῆλον· ὅπου δὴ γὰρ ὥσπερ πολλάκις εἴρηται, ὁ ἔλεγχος

συλλογισμός ἐστιν ἀντιφάσεως· οὐδὲ ὁ συλλογισμὸς ὁ συναχθεὶς ἀντὶ τοῦ ἠρωτημένου καὶ ἕνα
τὸν κατηγορούμενον· ἐν δὲ τῷ τὰ πλείω ἐρωτήματα ἐρωτήσει τοιοῦτο οὐκ ἔστι, δῆλον
ὡς οὐκ ἔσται ἢ συλλογισμός. γίνεται οὖν φησὶν ἐν τῷ μὴ δύνασθαι αὐτὸν διαιρεῖν
τὴν οὕτως πρότασιν αὐτὴν ἀδήλως οὔσης προτάσεως· καὶ τὸ δεῖν ἀποτάσσεσθαι· πρό-
τασις μὲν γάρ ἐστιν ἓν καθ' ἑνὸς ἠρωτημένου κατηγοροῦσα· αὕτη δὲ ἡ τοῦ σοφιστοῦ
πλείω καθ' ἑνὸς λέγουσα, οὐκ ἔστι πρότασις· τὸ δέ, ὁ γὰρ αὐτὸς ὅρος ἑνὸς μόνου
καὶ ἁπλῶς τοῦ πράγματος, τοιοῦτον ἐστὶν ὅτι καὶ τὸ κατηγορούμενον, καὶ ἁπλῶς
εἰπεῖν καὶ τοῦ ἠρωτημένου πρᾶγμα γὰρ ὡς πολλάκις εἴπομεν τὸ ἠρωτημένον, λέγει.
τὸ δὲ οἷον ἀνθρώπου καὶ ἑνὸς μόνου παράδειγμα ἐπήγαγε κατηγορουμένου
καὶ ἠρωτημένου· ἄνθρωπον μὲν λέγων τὸν κατηγορούμενον. ἕνα δὲ μόνον ἄνθρωπον
ἠρωτημένον· εἰ γὰρ κατηγορεῖται ὁ ἄνθρωπος, καθ' ἑνὸς μόνου κατηγορηθή-
σεται τοῦ Σωκράτους· οὐ κατὰ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος ἢ Ἀλκιβιάδου· κατα-
χρηστικῶς δὲ τῷ τοιούτῳ ἐχρήσατο παραδείγματι· σαφὲς δὲ καὶ αὐτὸς
ὁ Ἀριστοτέλης τὰ ἑξῆς ἀπαγγέλλει· πλὴν ἐν τῇ
λέξει τῇ, φανερὸν καὶ οὕτως ὅτι ἐν τῇ τοῦ ἐλέγχου
ἀγνοίᾳ, τοιοῦτος περὶ τοῦ συλλογισμοῦ εἰρηκέναι.
τοῦ ἐκ τοῦ τὰ πλείω ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν ὡρ-
μημένου· εἰ μὲν οὖν δέδωκε φησὶν ὁ ἐρωτηθεὶς ὡς πρὸς μίαν ἐρώτησιν
ἔσται ἔλεγχος· εἰ δὲ μὴ οὖν οὐδ' οὕτως ἔσται ἔλεγχος. πλὴν ἐπειδήπερ μὴ
προσέχων τοῖς ἐρωτωμένοις δέδωκεν ὡς μίαν ἐρώτησιν ἐρωτηθείς· λέ-
γεται ἐλέγχεσθαι· εἰ δέ, μὴ δέδωκεν, ἀλλὰ φαίνεται, δηλονότι δέδωκε· τοῦτο γὰρ
δεῖ δέξασθαι προσυπακούειν, ἔσται φαινόμενος ἔλεγχος· ἀλλὰ τὸ δὲ μὴ δεδωκέναι,
φαίνεσθαι δεδωκέναι, ἢ δηλονότι ὅταν τὸ ἴσως. ἢ τό, κατὰ τὸν τινά· ἢ τὸ ἔστω
ἐν ταῖς ἀποκρίσεσι προσεπιφθέγγηται· οἷον εἴ τις ἐρωτᾷ· ἆρα γε ὁ Σωκράτης
τὸ ὅλον τῶν ὅλων, ἄνθρωπον τὸν πα·; ὁ δὲ ἀποκρινόμενος φησίν, ἴσως ἢ κατὰ τόν τινα
ἢ ὅτι ἔστω, ἐκ τοῦ λέγειν μὲν φαίνεται δεδωκέναι· οὐ δέδωκε δέ. οὕτως
Πρωταγόρας καὶ Θρασύμαχος καὶ ἄλλοι πολλοὶ τὰς ἀποκρίσεις φαίνονται
ποιούμενοι· τὸ γὰρ ἴσως ἢ τὸ ἔστω καὶ τὰ τοιαῦτα, οὐ δοκοῦσιν εἶναι συγχωρούντων·
ἀλλὰ μὴ ἀρεσκομένων τῇ ἐρωτήσει· τῷ οὐδὲ καὶ μὴ ἀποκρινόμενοι· ἀλλὰ
σιγῶντες φαίνονται δεδωκέναι· καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγχεσθαι φαίνονται.

οὐκ ὤφειλον ἐλέγχους εἶναι· ὥστε πάντες οἱ τρόποι πίπτουσι· δείξας οὖν ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς ὅτι πάντες οἱ τρόποι εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν ἀνάγονται· καὶ πάλιν ἡμᾶς ἀναμιμνήσκει τῆς προτέρων ἀναλογίας· ὡς σαφέστερον ἀποτελεῖ· πῶς οἱ δὲ καὶ παρὰ τὰς λέξεις τρόποι εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν ἀνάγονται· διὰ τὸ μὴ ἀληθῆ συνάγειν ἀντίφασιν· ἀλλὰ τὸ μὲν ἀληθῆ ἀντίφασιν· τὸ δὲ φαινόμενον, τὸ φαινόμενον·
τοῦ γὰρ ἀρνουμένου δοῦναι τοῦ σιγῶντα μὴ λέγειν·
ὁ σοφιστὴς οὖν τὸ πρὸς συνάγει· λέγω δὴ τὸ τοῦ σιγῶντα
λέγειν· ἀλλ᾽ ὅτι τὰ σιγώμενα δυνατόν ἐστιν ἡμᾶς
λέγειν· ὥστε οὐκ ἀληθῶς ὁ ἀρνούμενος παρὰ τοῦ σοφιστοῦ ἐλήλεγκται· ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν. οἱ δ᾽ ἄλλοι· ἄλλους δὲ λέγει τοὺς ἔξω τῆς λέξεως παραλογισμοὺς εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν ἀνάγονται· παρὰ τὸν τοῦ συλλογισμοῦ ὅρον· ὁ γὰρ συλλογισμός ἐστι λόγος ἐν ᾧ τεθέντων τινῶν ἕτερόν τι τῶν κειμένων συμβαίνει· οἱ δὲ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς καὶ τὸ ἑπόμενον· καὶ οἱ λοιποὶ οὐκ ἐκ τῶν τεθέντων τὸ ἀρνούμενον ὡς τὸ συναγόμενα συμπεραίνονται, δῆλον ὅτι παρὰ τὸν τοῦ συλλογισμοῦ ὅρον ταῦτα συνάγουσιν· καὶ ἐκ αὐτὸ παρὰ τὸν τοῦ συλλογισμοῦ ὅρον εἰ τούτων, ἀσυλλόγιστοι δὲ εἰσὶν οἱ ἔξω τῆς λέξεως παραλογισμοί.

δεῖ ἀπάτη γίνεται τῶν μὲν παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν καὶ τὸν λόγον· ἐν τῷ μὴ δύνασθαι διαιρεῖν τὸ πολλαχῶς λεγόμενον· ἔνια γάρ, οὐκ εὔπορον διαιρεῖν· οἷον τὸ ἓν καὶ τὸ ὂν καὶ ταὐτόν· τῶν δὲ παρὰ σύνθεσιν καὶ διαίρεσιν τῷ μὴ οἴεσθαι διαφέρειν συντιθέμενον ἢ διαιρούμενον τὸν λόγον· καθάπερ ἐπὶ τῶν πλείστων· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν παρὰ τὴν προσῳδίαν· οὐ γὰρ ἄλλο δοκεῖ σημαίνειν ἀνιέμενος καὶ ἐπιτεινόμενος ὁ λόγος, ἐπ᾽ οὐδενὸς ἢ οὐκ ἐπὶ πολλῶν· τῶν δὲ παρὰ τὸ σχῆμα διὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς λέξεως· χαλεπὸν γὰρ διελεῖν ποῖα ὡσαύτως καὶ ποῖα ὡς ἑτέρως λέγεται· σχεδὸν γὰρ ὁ τοῦτο δυνάμενος ποιεῖν, ἐγγύς ἐστι τοῦ θεωρεῖν τἀληθές:

Εἰπὼν πρότερον καὶ τίνες εἰσὶν οἱ τρόποι καθ᾽ οὓς οἱ σοφισταὶ τοὺς διαλεγομένους ἐπηρεάζουσιν, μετὰ δὲ ταῦτα δείξας ὅτι πάντας δυνάμεθα ἀνάγειν παρὰ τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν γίνεσθαι· λέγει δὲ καὶ τὴν αἰτίαν· καθ᾽ ἣν τῶν σοφιστῶν ἀπατώμεθα· ἔστι δ᾽ αἰτία αὕτη τὴν ἄγνοιαν ἡμῶν· ἡ ἀπάτη γάρ φησι γίνεται ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων καὶ τῶν ἀμφιβόλων· λόγον γὰρ τὴν ἀμφιβολίαν λέγει.

διὰ τὸ μὴ δεῖν αὐτὸν διαιρεῖν πρὸς ὃ τὸ πρᾶγμα λέγεται· τὸ ὁπηνίκα τι ἐρωτηθῶμεν
ὁμώνυμον ἢ ἀμφίβολον, ὡς ἁπλῶς λεγόμενον, συγχωροῦμεν καὶ ἀποφαινόμεθα·
ἐπὶ τινῶν γὰρ οὐκ εὐχερές ἐστιν οὐδὲ ῥᾴδιον συνιδεῖν ὅτι τῶν πολλαχῶς λεγομένων
τὸ ἐρωτώμενον, ὡς τὸ ἓν καὶ τὸ ὂν καὶ τὸ ταυτόν· τῶν δὲ παρὰ τὴν σύνθεσιν καὶ δι-
αίρεσιν παραλογισμῶν, αἴτιον αὐτοῖς γίνεται τὸ μὴ δύνασθαι ἡμᾶς ὅτι οὐ ταυτὸν ση-
μαίνει ὁ λόγος, συντιθέμενός τε καὶ διαιρούμενος· ἀλλὰ τὸ μέν, ἕτερον ὁ συντεθείς·
τὸ δ' ἕτερον· οἰόμεθα δὲ ταυτὸν σημαίνειν τὸν λόγον καὶ συντιθέμενον· καὶ διαι-
ρούμενον, ὡς ἐπὶ πολλῶν ἔχει· ἐπὶ γὰρ τῶν πλείστων οὐκ ἄλλο δηλοῖ ὁ λόγος συντιθέ-
μενος καὶ ἄλλο διαιρούμενος· ἀλλὰ ταυτό. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν παρὰ τὴν προ-
σῳδίαν ἔχει παραλογισμῶν· οὐ γὰρ ἴσασιν οἱ ἐρωτώμενοι ὅτι ἄλλο σημαίνει ὁ λόγος
ἀνιέμενος καὶ ἐπιτεινόμενος· τοῦτ' ἔστιν ὀξυνόμενος ἢ βαρυνόμενος· ἐπ' οὐδενὸς
γὰρ ταυτὸ σημαίνει ἐπιτεινόμενος καὶ ἀνιέμενος· τὶ μάλιστα οὐκ ἐπὶ πολλῶν· ἐπ' ὀ-
λίγων δὲ πάνυ· θαλῆς γὰρ καὶ θάλης τὸ αὐτὸ σημαίνει (δηλοῖ)· καὶ ἀμφότερα γὰρ ὀνόματα
κύρια· ἄγνος δὲ καὶ ἀγνὸς καὶ ἄργης καὶ ἀργής, ἄλλο καὶ ἄλλο σημαίνει· καὶ σχεδὸν
ἐπὶ πάντων· ἐπὶ δὲ τῶν παρὰ τὴν ὁμοιοσχημοσύνην γινομένων παραλογισμῶν
τὸ ἀπατᾶσθαι γίνεται· διὰ τὸ χαλεπὸν εἶναι διελεῖν, ποῖα
ὡσαύτως καὶ ποῖα ὡς ἑτέρως λέγεται· τὸ γὰρ δὲ εἴ-
ρηται διὰ τὰ ἐνεργητικῶς μὲν ἐκφερόμενα, παθῶν δὲ ὄντα σημαντικά· οἷον
τὸ γὰρ ὁρᾶν τὸ ἀκούειν καὶ τὸ μανθάνειν ταῦτα μὲν ἐνεργείας εἶναι καὶ πάθους δηλωτικά.
λαμβάνεται μὲν ὁ σοφιστὴς ὡς παθητικά· οἴονται δὲ ὁ ἐρωτώμενος ὡς ἐνερ-
γητικά· καὶ διδόασιν οὕτως αὐτά· καὶ ἐλέγχονται καὶ ἀπατῶνται. τὸ δὲ σχεδὸν
γὰρ ὅρον τὸ δυνάμενος κρίνειν· ἀλλ' ἐστὶ ῥᾷον θεωρεῖν τἀληθές, ποῖον τὸ ἕτερον ὄνομα·
ὁ δυνάμενος διαίρεσιν ποιεῖσθαι τῶν ἐνεργείας καὶ πάθους σημαντικῶν, καὶ
μόνον καὶ τῶν ὁμοίων μὲν διαιρουμένων ἄλλο τι σημαίνειν· συντιθέμενα δ' ἕτερον.
ἀλλ' ἥκιστα δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων· καὶ συνιδεῖν τῶν πολλαχοῦ εἶναι λεγομένων
τὸ ἐρωτώμενον, ὁ ποῖος ἐστὶ δυνάμενος ἐπὶ πάντων διαίρεσιν ποιεῖσθαι, οὐ
ῥᾴδιον ἀπατηθήσεται· καὶ μὴ ἀπατώμενος ἀλλ' ἐστὶ ῥᾷον θεωρεῖν ὡς τὸ ἀληθές:
μάλιστα δὲ ἐπίσταται συνιδεῖν· ὅτι πᾶν τὸ κατηγορούμενον τινὸς τόδε λαμβάνομεν
τόδε τι· καὶ ὡς ἓν ὑπακουόμενον· τὸ γὰρ ἓν καὶ ἡ οὐσία μάλιστα δοκεῖ παρέ-
πεσθαι τῷ τόδε τι καὶ τῷ ὄν· διὸ καὶ τῶν παρὰ τὴν λέξιν οὗτος ὁ λόγος θετέος.

περὶ τὸ σημαινόμενον ὁμοίου καὶ ἀπατᾶσθαι, μὴ ἄλλως ἢ λόγος ἠπορημένοις ἢ καθ᾽ ἑαυτόν
ἢ μὲν γὰρ μετ᾽ ἄλλης, σκάριφος διὰ λόγου· ἢ δὲ καθ᾽ αὑτόν, ἔχει τὴν ἀπάτην τοῦ
πράγματος· εἴπερ καθ᾽ αὑτὸν ἀπατᾶσθαι συμβαίνει ὅταν [illegible] λέγειν
ποιῶνται τὴν σκέψιν· εἰ ἡ μὲν ἀπάτη, διὰ τὴν ὁμοιότητα· ἡ δὲ ὁμοιότης
ἐκ τῆς λέξεως:

Περὶ τοῦ παρὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως συμβαίνοντος παραλογισμοῦ τοῦ λόγου
προϊστάμενος εἰπεῖν, ὅτι τῶν διὰ τὸ γινομένων παραλογισμῶν τὸ
αἴτιον ἐστὶ τῆς ἀπάτης τὸ δυσκόλως ἡμᾶς, περὶ τὴν διαίρεσιν τῶν
ποιημάτων ὡσαύτως ἢ ἑτέρως λέγεσθαι ἃ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον
διεξάγεσθαι φησίν· ὅτι μάλιστα δὲ συμβαίνει ἡμᾶς ἀπατᾶσθαι διὰ τοῦ ἑαυτῶν
διὰ τὴν ὁμοιοσχημοσύνην ταύτην [illegible] τὸ καθόλου ἄνθρωπον ἐν τῷ μὲν
Σωκράτη· ἐπειδὴ γὰρ καὶ καθόλου ἄνθρωπος λέγεται καὶ ὁ τὶς ἄνθρωπος
ἄλλος, ἀπατώμεθα διὰ τὸ τῆς λέξεως ὁμοιοσχήμονος· μάλιστα δέ φησι δοκεῖ
δύνασθαι συμπίπτειν οὕτως· μάλιστα δὲ δοκεῖ ἀπατᾶσθαι εἰς τὸ συνιέναι ἢ μὴ ὁ-
μολογοῦντας αὐτῷ ἐρωτῶντι πρὸς τὰς ἐρωτήσεις· ὅπερ ταὐτόν ἐστι τῷ μάλιστα δὲ
ἀπατᾶσθαι συμβαίνει ἡμᾶς, διὰ τὸ νομίζειν ὅτι πᾶν τὸ κατηγορούμενόν τινος,
τόδε τί ἐστιν· ἐν ἑνὶ γὰρ ταὐτόν ἐστι τῷ ὑποκειμένῳ [illegible] δὲ τοῦτο, διὰ τὸ εἶναι
ὁμοιοσχήμονα τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἄνθρωπος [illegible] τὸ καθόλου κατηγορούμενον καὶ τὸ [illegible]
σημαίνεσθαι τόδε τι, οὐκ ἔστιν ἀληθές· ὥσπερ γὰρ ἐν ταῖς κατηγορίαις εἴρηται,
τὰ μὲν ἐν τῇ πρώτῃ οὐσίᾳ τόδε τι ἁρμόττει· ἀλλ᾽ οὐ μὴν ἐν ταῖς ἄλλαις
[illegible] δὲ τῶν [illegible] φαίνεται μὲν ὁμοιοσχήμονα
[illegible] ὅταν ἁπλῶς [illegible] ἢ ἁπλῶς καὶ
ὡς ἄλλως εἴρηται διὰ τὸ ἀνώμαλον τῆς συνηθείας· ὅτι καὶ τὰ ἀνόμοια
πράγματα, ὁμοίοις σχήμασι λέξεων εἰώθει πολλάκις σημαίνεσθαι· ἢ γὰρ τὸ
[illegible] ἄλλον, [illegible] φαντασίαν ἐμποιεῖ· ὥσπερ ὁ ἄλλος ὅμοιος ἐπὶ τῷ Σωκράτει
[illegible] ἀριθμῷ [illegible] εἰσὶν· τὸ δὲ τῶν γὰρ ἐν ἑκάστῃ οὐσίᾳ μάλιστα
δοκεῖ παρέπεσθαι, τὸ δὲ τὰς ἄλλας κεχωρισμένας οὐσίας· οἷον Σωκράτης
[illegible] τοιαύτας· ὡς οὖν [illegible] τούτων διὰ τὸ ὁμοιοσχήμονα τῆς προσηγορίας
σημαίνεσθαι τῷ ἐν [illegible] Σωκράτης ἄλλος ἢ ὁ ἄλλος ὁμοίως ἄλλος· ἀνάγκη
πληθύνεσθαι· ὡς οὖν [illegible] διὰ τὸ ὁμοιοσχήμονα σημαίνεσθαι φαντασίαν
ἐμποιεῖ·

τὸ καθόλου, ὅμοιον γάρ ἐστι τῷ Σωκράτης καὶ ἕτερον εἶναι ἀνθρώπου· ἐπειδὴ τοίνυν τῶν ἄλλων σοφισμάτων
γίνεσθαι τῶν παρὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς λέξεως γινομένων παραλογισμῶν·
οἱ μὲν δὲ μάλιστα πάντων ἁπλῶς τῶν παρὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς λέξεως ἢ παρὰ τὸ
σχῆμα· ἀλλ' ἔτι ἐκείνων μόνων φησὶ διὰ τὴν ὁμοιότητα τὰ καθόλου οὐσίας
τὰς αὐτὰς ἐν ταῖς ψυχαῖς εἶναι, τῆς μὲν εἶναι ὡς οὐσίαν παραιτεῖται· διὰ γὰρ τοῦ προειρημένου
εἶπε· διὰ γὰρ καὶ τῶν παρὰ τὴν λέξιν τὸ χαλεπὸν διελεῖν ποῖα ὡσαύτως καὶ ποῖα ἑτέρως λέγεται, οὐ μόνον
… ἀλλὰ καὶ τὰ καθόλου … τὰ αὐτὰ σημαίνουσι … διὰ
τὴν τῆς λέξεως ὁμοιότητα ταῖς παρὰ τὴν λέξιν ἀπάταις συντάσσεται· ἐπειδὴ
ὅτι … τῷ περὶ τὴν λέξιν …, αἰτίας … δύο …
μᾶλλον … ἀπάτη … μετ' ἄλλων σκοπουμένοις· …
πρὸς … λόγους καὶ τὰ ὀνόματα· … πρὸς τὰ πράγματα ταῖς ἐρωτήσεσι …
… ὅταν μὲν καθ' ἑαυτοὺς σκεπτώμεθα περί τινος πράγματος
οὐχὶ πρὸς τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς λόγους τὴν σκέψιν ποιούμεθα, ἀλλὰ πρὸς τὸ πρᾶγμα·
καὶ … συμβαίνει ἡμᾶς ἀπατᾶσθαι· ὅταν δὲ μετ' ἄλλων περί τινος
σκεπτώμεθα πρὸς τοὺς … λόγους τὰς σκέψεις ποιούμεθα· ἐν οἷς καὶ ἀπα-
τᾶσθαι … τῶν … ὀνομάτων ἢ τοῦ λόγου … ἐρωτωμένων
τὴν ἀπόκρισιν διδόντος· … τοῦ συλλογισμοῦ λαμβάνοντος· διὰ μὲν
μὲν οὖν ταύτην … ἔχει τὰ περὶ τὴν λέξιν παραλογισμοί, ἢ …
ταύτην· δι' ἑτέραν δὲ ὅτι ἡ ἀπάτη τοῦ τὸ καθόλου τῷ Σωκράτει ταὐτὸν σημαίνειν
γίνεσθαι ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῆς … ἡ δ' ὁμοιότης παρὰ τὴν λέξιν· ὥστε …
παρὰ τὴν λέξιν, καὶ κατὰ τοῦτο … ἀπατᾶσθαι· ἐπειδὴ δὲ ὅτι
ὅταν καθ' ἑαυτοὺς σκεπτώμεθα ἧττον συμβαίνει ἀπα-
τᾶσθαι· ὅτι οὐ διὰ λόγων καὶ ὀνομάτων, ἀλλὰ δι' αὐτῶν τῶν
πραγμάτων τὴν σκέψιν ποιούμεθα. … ὅτι καθ' ἑαυτοὺς
ποιουμένους τὴν σκέψιν, οὐδ' … ἀπατηθῆναι· ὅταν
μὴ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ λόγου τὴν σκέψιν ποιώμεθα:
Ἐν δὲ τοῖς παρὰ τὸ συμβεβηκὸς διὰ τὸ μὴ δύνασθαι διακρίνειν τὸ ταὐτὸν καὶ ἕτερον,
καὶ πολλὰ μὲν δὲ τοῖς … τῶν κατηγορημάτων, πάντα τὰ αὐτὰ τῷ πράγματι συμβε-
βηκέναι· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ ἑπόμενον· μέρος μὲν γάρ τι τοῦ συμβεβηκότος
τὸ ἑπόμενον … φαίνεται … οὕτως … ἀξιοῦ … μὴ …

μηδ' ἀπὸ θατέρου χωρεῖ ἐξετάζεσθαι(?)· τῶν δὲ παρὰ τὸ πῇ καὶ ἁπλῶς λεγόμενον(?) ἐστὶν παρὰ τὸ πῇ
ἢ ἁπλῶς, ἐν τοῖς παρὰ μικρὸν ἡ ἀπάτη· ὡς γὰρ οὐδὲν προσσημαῖνον τὸ τὶ ἢ πῇ
ἢ πῶς ἢ ἁπλῶς ἢ τὸ νῦν καθόλου συγχωροῦμεν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τὸ ἐν ἀρχῇ λαμ-
βανόντων, καὶ τῶν ἀναιτίων, καὶ ὅσοι τὰ πλείω ἐρωτήματα ὡς ἓν ποιοῦσιν· ἐν ἅπασι
γὰρ ἡ ἀπάτη διὰ τὸ παρὰ μικρόν· οὐ γὰρ διακριβοῦμεν οὔτε τῆς προτάσεως
οὔτε τοῦ συλλογισμοῦ τὸν ὅρον διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν:

Ἐπὶ τῶν περὶ τὴν λέξιν παραλογισμῶν ἐστὶ τὰ αἴτια παρ' ἃ(?) ... καθ' ἃ
ἀπατώμεθα ἐν ἑκάστῳ τούτων· νῦν δὲ περὶ τῶν ἐκτὸς τῆς λέξεως ἐπὶ τὰ
παραλογισμῶν(?) ὅτι πῶς συμβαίνει ἡμᾶς καὶ ἀπὸ τούτων ἀπατᾶσθαι, διδάσκει· καὶ φη-
σὶν ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν παρὰ τὸ συμβεβηκὸς παραλογισμῶν τὸ μὴ δύνασθαι διακρίνειν
τὸ ταὐτὸν καὶ τὸ ἕτερον, καὶ ἓν καὶ πολλά· καὶ εἴρηται περὶ τούτων ἐν τῷ περὶ
τῶν ἐκτὸς τῆς λέξεως. ἐκεῖνος γάρ ἐστιν ὁ παρὰ τὸ συμβεβηκός· ὅπως
τὸ ἕτερον ὡς ταὐτόν, ἢ καὶ τὰ πολλὰ ὡς ἓν συνάγειν παρὰ τοῦ τοιούτου ἐστὶν οὐδέ,
πάλιν τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἀληθεύειν(?)· τὸ δὲ μηδὲ τοῖς ποίοις τῶν κατηγορημάτων
πάντα ταῦτα ἐν τῷ πράγματι συμβεβηκέναι, ἰδοὺ(?) καὶ τοῖς πρὸς τῶν κατηγορουμένων.
πάντα ταὐτὰ καὶ τοῖς ὑποκειμένοις συμβεβηκέναι· ὡς φαίνεται τῷ ... λόγου(?).
ἐν τοῖς παρὰ τὸ συμβεβηκὸς παραλογισμοῖς ἐστὶν ἡ ἀπάτη, παρὰ τὸ μὴ δύνα-
σθαι διαιρεῖν τὸ ταὐτὸν καὶ τὸ ἕτερον, καὶ ἓν καὶ πολλά· ἐν τῷ παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι διακρίνειν
ποῖα τῶν κατηγορουμένων πάντα ὅσα καθ' αὑτῶν λέγεται, δύνανται καὶ κατὰ τῶν
ὑποκειμένων λέγεσθαι· τῷ δὲ ὡς δέδεικται μέρη φασὶ τῶν παρὰ τὸ συμβεβηκὸς
ὁ παρὰ τὸ ἑπόμενον παραλογισμός· ὡς γὰρ ἐν τοῖς παρὰ τὸ συμβεβηκὸς
ἀπατώμεθα, οὕτω καὶ ἐν τοῖς παρὰ τὸ ἑπόμενον· τὸ δὲ ἑπόμενον καὶ ἐν πολλοῖς φαίνεται
ἀξιοῦται(?) οὕτως· διὰ [illegible] ... τῷ γὰρ ἑπομένῳ εἶναι ἀντιστρέφεσθαι τὰ
ὑποκείμενα πρὸς τὰ ἑπόμενα· ὡς ὁ δεῖνος(?) πρὸς τὸ [illegible]· καὶ οἱ ἵπποι
πρὸς τὸ χρεμετιστικόν, καὶ ἐπὶ ἄλλων πολλῶν τοῦτο ἀξιοῦται· ἵνα εἰ τὸ γάλα
λευκὸν ἐν τῇ χιόνι(?), ἀντιστρέφειν καὶ ἡ χιὼν πρὸς τὸ λευκόν· καὶ εἰ τὸ ξανθὸν τὸ
μέλι, εἰ τὸ μέλι τὸ ξανθόν· καὶ εἰ τὸ χρυσὸς ἄργυρος(?), καὶ τὸ χρυσὸς ἀρ-
γυρός(?)· ἐπὶ δὲ τῶν παρὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ λόγου καὶ τῶν περὶ τὸ πῇ καὶ ἁ-
πλῶς παρὰ τὸ ... ἢ ἁπλῶς, ἡ ἀπάτη· διὰ τὸ νομίζειν μηδὲν διαφέρειν ἁπλῶς εἰπεῖν
χωρεῖν(?), ἢ πῇ· ὡς γὰρ οἰόμενοι μηδὲν ... προσσημαίνειν τοῦ πῇ τὸ ἁπλῶς,

διὸ δεῖ ἀμελεῖν ἢ ἀπατᾶσθαι μέλλομεν ὡς εἰ ὅτι τοῦ ἠδίκηται· ἀρχὴ ἔχει τὸ παρὰ τὸ βαρβαρίζειν ὅπερ ἐστὶ τίς, ἢ κακόφωνον, ἀλλὰ μὴν ὡς ἀγνοοῦντες τὸ παρὰ τὸ βαρβαρίζειν ἄρα γνόντες καὶ ὄντων ἢ ἀπατᾶσθαι ταῦτα διαλέγονται παρὰ τὸ πλῆθος· ὃ γὰρ ἢ κακόφωνον τὸ παρὰ τὸ βαρβαρίζειν ἐν ἀρχῇ ἢ ἁπλῶς ἐπὶ κακόφωνον· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ τοῦ παρὰ τὴν ἀρχὴν αἰτίου τούτων, καὶ τοῦ τὰ πλείω ὅσα φαινόμενα ἐν προτάσει τῶν ἢ ἀπατᾶσθαι· διὰ τὸ πλῆθος μικρόν· ὃ γὰρ ἐξακριβούμεθα τοῦ τῆς προτάσεως λόγον, λέγοντες προτάσεις ἐν ἀρχῇ τὴν οἰκεία τε ἐνὸς σχοινίου· ὅτι τὸν τοῦ συλλογισμοῦ ὅρον λέγοντα ἐστὶν διαιτὼν καὶ μὴ γίνονται ὡς ἀγαθά· κἂν τοῦτο ἀπατώμεθα· ὃ καὶ ἐξακριβούμεθα δὲ ταῦτα διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν ἢ εἴ ἐστι τὸ πλῆθος μικρόν· καὶ διελέγχειν ἐν εἰρημένοις ὥσπερ καὶ τὸ μὴ καθ' ὅλου τῆς προτάσεως λόγον, καὶ τοῦ συλλογισμοῦ [illegible]:

Ἔπειδ' ἑπόμενον πάντες ὅσα γίνονται οἱ φαινόμενοι συλλογισμοί, ἑπόμενόν ἐστι παρ' ὅσα οἱ σοφιστικοὶ γίνονται τῶν συλλογισμῶν καὶ ἔλεγχοι· λέγω δὲ σοφιστικοὺς ἐλέγχους καὶ συλλογισμούς, οὐ μόνον τοὺς φαινομένους συλλογισμοὺς καὶ ἐλέγχους, μὴ ὄντας δέ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὄντας μέν, φαινομένους δὲ οἰκείους τοῦ πράγματος· εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ μὴ κατὰ τὸ πρᾶγμα ἐλέγχοντες, καὶ δεικνύντες ἀγνοοῦντας ὅ τι τῆς πείρας· ἦν δὲ ἡ πειραστικὴ μόριον τῆς διαλεκτικῆς· αὕτη δὲ δύναται συλλογίζεσθαι ψεῦδος δι' ἄγνοιαν τοῦ διδόντος περὶ τὸ πρᾶγμα λόγον. (τ) δὲ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι ἂν καὶ συλλογίζωνται τὴν ἀντίφασιν οὐ ποιοῦσι δῆλον, εἰ ἀγνοεῖ· καὶ γὰρ τοῦ εἰδότα ἐμποδίζουσι τούτοις τοῖς ἐλέγχοις:

Ἔπειδὴ καὶ φαινόμενος συλλογισμὸς, καὶ σοφιστικὸς συλλογισμός ἐστι ταυτόν ἐστιν ὡς ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος δέδεικται· ἑπόμενον δὲ πάντες ὅσα οἱ φαινόμενοι συλλογισμοὶ γίνονται· ταῦτα δὲ εἰσὶν οἱ εἰρημένοι δεκατρεῖς τρόποι· δῆλον ὡς ἑπόμενόν ἐστι παρ' ὅσα γίνονται οἱ σοφιστικοὶ συλλογισμοί· πάντες γὰρ οἱ φαινόμενοι παρὰ τοσαῦτα καὶ οἱ σοφιστικοί· πάντες οἱ τρόποι εἰρημένοι τρόποις (τ) φαινόμενοι παρὰ τοσαῦτα ἄρα καὶ οἱ σοφιστικοί·

παρ' ὅσα γίνονται φαινόμενοι, [illegible] διὰ πόσα·

διὰ πόσα τοὺς τρόπους, καὶ διὰ πόσας αἰτίας οἱ φαινόμενοι, διὰ τοσούτων καὶ οἱ σοφιστικοί· [illegible] δὲ ὅτι παρ' ὅσα γίνονται οἱ φαινόμενοι, παρὰ τοσαῦτα καὶ οἱ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι, λέγω οὐ μόνον τοὺς φαινομένους συλλογισμούς· ἔστι δὲ ἐστὶν ὁ μὲν τὸ σχῆμα ἔχων [illegible]· ὡς καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου εἴρηται ὁ λόγος ὁ καθ' ὅλου καὶ φαίνεται ὢν [illegible]

σχήματι· ἢ ὡς ἐκ δεδομένων εἰκότων ἔν τινι τῶν σχημάτων, πειρώμενός ἐστι συν-
άγειν· οὐ μόνον οὖν φησι τὸν φαινόμενον συλλογισμὸν φαίνεσθαι
παρὰ τοὺς εἰρημένους τρόπους· ἀλλὰ καὶ τὸν ὄντα μέν, φαινόμενον
δέ, οἰκεῖον τοῦ πράγματος· μὴ ὄντα δὲ οἰκεῖον· τοιοῦτο γὰρ προσυπο-
κεῖναι [?]· ὁ τοιοῦτος δέ ἐστιν ὁ ἀληθινῶς μὲν συλλογιζόμενος· μὴ κατὰ τὸ
πρᾶγμα δέ· ὅπερ οὐ τοῦ σοφιστικοῦ λέγεται εἶναι· ἀλλὰ τῆς πειραστικῆς·
οἱ γὰρ πειραστικοὶ πρὸς ὠφέλειαν τοῦ προσποιουμένου τὸ πρᾶγμα
εἰδέναι· μὴ εἰδότος δὲ τοὺς λόγους ποιούμενοι· ἐλέγχουσι μὲν τὸν
ἀποκρινόμενον· καὶ εἰς τὴν ἀντίφασιν συνθλίβουσιν αὐτόν· ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν
οἰκείων τῷ πράγματι περὶ οὗ τοὺς λόγους ποιοῦνται· ἀλλ' ἐκ τῶν δοκούντων
μέν, οἰκείων εἶναι τοῦ πράγματος· μὴ ὄντων δέ· δι' ἄγνοιαν [?] γὰρ μὴ κατὰ
τὸ πρᾶγμα ἐλέγχειν οἱ τοιοῦτοι λέγονται· ὅτι τὰς μὲν ἀρχὰς φυλάττ-
ουσι τοῦ πράγματος· παραλογίζονται δὲ τὸν ἀκροατήν· μεταφέρουσι [?]
παρὰ τὸ ... [?] ἡ περιαγωγή· τὸ γὰρ τὰ ἐγκύκλια γρά-
φειν μὲν ὡς δέον ἐν τῷ πρώτῳ τῶν τοπικῶν εἴρηται· ἢ γραμμὰς
τινὰς ἄγειν μὴ ὡς ἀλλ' ἄλλο [?] ὁ παραλογισμὸς ἐστίν· ἐκ δοκούντων μὲν
οἰκείων τοῦ πράγματος εἶναι· οὐκ ὄντων δέ· ἅπερ ἐστὶν αἰτία [?] τίθησιν· τοῦ
πῶς ὁ πειραστικὸς δύναται ἐλέγχειν τοῦ προσποιουμένου εἰδέναι
καὶ μὴ εἰδότα λέγων· ἔστι δὲ ἡ πειραστικὴ μέρος τῆς διαλεκτικῆς· ὥσπερ
ἡ πειραστικὴ μέρος ἐστὶ τῆς διαλεκτικῆς· αὕτη δὲ ἡ διαλεκτικὴ δύναται
συλλογίζεσθαι δι' ἄγνοιαν τοῦ ἀδύνατος [?], συλλογίζεται καὶ τὸ μέρος αὐτῆς
τὸ τοιοῦτον· πῶς δέ ἐστιν ἡ πειραστικὴ μέρος τῆς διαλεκτικῆς προϊὼν
ὁρᾷ· καὶ ἡμᾶς τὰ δοκοῦντα ἐκλεγομένη [?]· ἀλλ' ὁ μὲν διαλεκτικὸς
καὶ πειραστικός, δῆλον ποιοῦσι τὸν λεγόμενον ὡς ἀγνοεῖ· διὰ τὸ τὰ συμ-
περάσματα συνάγειν ἐκ τῶν δοκούντων καὶ συγκεχωρημένων τῷ ἀπο-
κρινομένῳ· ἔχομεν δὲ τούτων πολλὴν ἀφθονίαν ἔν τε τῷ Πρωταγόρᾳ
καὶ τῷ Γοργίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις διαλόγοις τοῦ Πλάτωνος· ἐν οἷς κατὰ τῶν σοφιστῶν
ἀγωνίζεται· ὁ δὲ σοφιστικὸς ἂν συλλογίζεται τὴν ἀντίφασιν, οὐ ποιεῖ δῆλον
ἀγνοοῦντα ὁ ἀποκρινόμενος· ὁμωνυμία γὰρ καὶ ἀμφιβολία· καὶ ὅσα πολλάκις
εἴρηται τὰ ἐρωτήματα προφέρων, τὸ σφάλλεσθαι [?] τῶν ἀκροωμένων ὅς τίθεται [?]

τῶν ἀπὸ τοῦ τῶν ζητημάτων σημαινομένων ὁμοίων, ἐρωτᾷ· ὁ δὲ ἀπο-
κρίνεται· πλὴν γὰρ τύχῃ ὁ ἀκροατὴς ἀδήλως ὅσα ἔχει ὡς τὸ ζήτημα λέγεται,
ὅμως ἐμποδίζεται διακρῖναι· ἐξελέγχεται ὁ ἀποκρινόμενος· ὥσπερ γὰρ
τοῦ ἀρέσκειν στοχάζονται, τίς οἱ δὲ τῶν ἀκροωμένων περὶ τίνος τῶν σημαινομένων
τί τὸ ζήτημα, καὶ τί ἀποκρίνεται λέγουσιν· ἵνα διακρίνῃ τὸν ἀποκρινόμενον
ἀγνοοῦντα εἰ μή· ὁμωνυμίᾳ γὰρ ἐρωτώντων καὶ
ἀμφιβολίᾳ τῶν σοφιστικῶν, οὐδεὶς οἶδεν· ἀλλὰ τὴν
ἀντίφασιν συνάγουσι τοῦ τεθέντος παρὰ τοῦ προσ-
διαλεγομένου· καὶ ὅλως ἀγνοεῖν προσδιαλεγόμενος ἀπὸ ἀμφιβολίαν
ἐστὶ τὸ ἠρωτημένον· ἢ ὁμωνύμου ἢ μὴ καλῶς συντεθὲν, ἢ διαιρεθέν· ἀ-
γὰρ τὸ ζήτημα τεθὲν παρὰ σοφιστοῦ. ἀφ' ἑαυτοῦ συγχώρημα ποιεῖ. ὁ δὲ ἀπείρως
διὰ τὸ τοῦ ἐρωτῶντος κἀν μάταια μὴ ποιεῖ, ἐμποδίζεται ὁ ἀκροατὴς
ἐληλεγμένου ἀγνοῶν τὸν ἀποφήσαντα· ὅσον γὰρ ἐπὶ τούτῳ τῷ ἐρωτῶντι φημὶ
καὶ ἠλέγχθη καὶ ὁ ἀποκρινόμενος πῇ οὐκ ἐλήλεγκται:

Τί δὲ ἐχόμενα αὐτὰς τῇ αὐτῇ μεθόδῳ, δῆλον· παρ' ὅσα γὰρ φαίνεσθαι
ἀκούουσιν ὡς ἠρωτημένα συλλογίζεσθαι, παρὰ ταῦτα κἂν τῷ ἀπο-
κρινομένῳ δόξῃ, ὥστε ἔσονται συλλογισμοὶ ψευδεῖς διὰ τούτων ἢ πάντ[ων]
ἢ ἐνίων· ὁ γὰρ μὴ ἐρωτηθεὶς οἴεται δεδωκέναι κἂν ἐρωτηθεὶς θείη.
πλὴν ἐπὶ γ' ἐνίων ἅμα συμβαίνει προσερωτᾶν τὸ ἐνδεὲς καὶ τὸ ψεῦδος
ἐμφανίζειν· οἷον ἐν τοῖς παρὰ τὴν λέξιν καὶ τὸν σολοικισμόν:

Ἐπεὶ ὧν ὅτι ἐχόμενα παρ' ὅσα οἱ σοφιστικοὶ γίνονται συλλογισμοί, δῆλον
τὸ ἔχειν ἡμᾶς παρ' ὅσα γίνονται οἱ φαινόμενοι ἐμπεσεῖν παρὰ τὰς
ἑρμηνείας, πάλιν ἐπὶ τὸ [illegible] τὸ προκείμενον ἐκ κατασκευάζει τοῦτο
ἀπὸ τῶν ἀκροωμένων λέγων· παρ' ὅσα γὰρ ἂν τῶν μὴ καλῶς ζητη-
μένων φαίνηται τοῖς ἀκροωμένοις ὡς καλῶς ἠρωτημένα, παρὰ ταῦτα
ἂν καὶ τῷ ἀποκρινομένῳ δόξειε καλῶς εἰρῆσθαι· ἀπατηθήσεται δὲ ὁ ἀκρο-
ατὴς, ἢ διὰ τὴν ὁμωνυμίαν, ἢ διὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως· ἢ διά τι τούτων·
καὶ ὁ ἀποκρινόμενος ἄρα παρὰ τούτων παραλογισθήσεται· ὥστε ἔσονται
συλλογισμοὶ ψευδεῖς διὰ τῶν ἀπεριθμημένων [illegible] ἢ πάντων
ἢ ἐνίων· [illegible] ἐπὰν δὲ παρὰ τοσαῦτα

ἀλλὰ καὶ τῷ ἀποκρινομένῳ ἄδοξα φαίνεται· ὅταν γὰρ μὴ ὀρθῶς ἐρωτηθείς, οἴεται δε-
δόσθαι ἢ μὴ ὀρθῶς ἐρωτηθεὶς εἶναι· τοῦτο δή ἐστιν ὅπερ αὐτὸς οἴεται διάνοια,
καλῶς ἠρωτῆσθαι ἐνόμισαν· καὶ ὡς ἀληθῆ συνιέντος καὶ ὀρθῶς ἐρωτηθῆ,
ἐδεδώκασιν· πλὴν φησὶ γινώσκουσιν ὅτι, αὐτῷ παρὰ τὴν λέξιν καὶ
τὸν σχηματισμόν, οὐκ ἀφανοῦς διατελοῦσιν οἱ ἀποκρινόμενοι, λέγων
συμπεραίνοντος τοῦ σοφιστοῦ· ἀλλὰ τῷ ἐρωτηθῆναι ὀρθῶς τῷ οἴεσθαι εὐθέως·
τὸ ψεῦδος ἐμφανίζουσιν· εἰπόντος γὰρ τοῦ σοφιστοῦ ὁ δύναται καθῆσθαι,
ὁ καθήμενος δύναται βαδίζειν, καὶ πάλιν τοῦ ὅτι ὁ δύναται βαδίζει, ἀεὶ
ὁ καὶ μικρὸν δύναται ἀλλ' οὖν ὁ συνορῶν, προσεπερωτήσει αὐτὸ εὐθέως,
τὸ δύνασθαι καὶ ἐμφανίσαι τὸ ψεῦδος· πάλιν λέγοντος τοῦ σοφιστοῦ, ἆρ'
ὃ φῂς εἶναι τοῦτ' ἔστιν; φῂς δὲ λίθον εἶναι, ἔστιν ἄρα λίθος· οὐκ ἀφανοῦς
διατελοῦσιν οἱ ἀποκρινόμενοι ἀλλὰ φασὶν οὐχί· ἀλλ' ἔστιν ἄρα λίθος;
ἀλλὰ πλείονα τούτων σαφέστερον γνώσῃ καὶ τὸ λεγόμενον ὅταν τὰς λύσεις
τῶν σοφισμάτων καὶ ἀκριβῶς ἐπέλθῃς· νῦν δὲ τὸ μικρὸν προσθεῖναι ἀρκούμενον,
τὸ, ὅτι ἡ παρὰ τὴν λέξιν μᾶλλον δοκεῖ εἶναι τῆς διαλεκτικῆς, ὥσπερ μὲν λέγουσι καὶ
ὑπὸ τὴν διαλεκτικὴν εἶναι ἢ παρὰ τὴν λέξιν· διὸ ὅτι καὶ αὐτὴ ψεῦδος δύναται συλ-
λογίζεσθαι διὰ τὴν διαλόγου ἀμοιβήν· ὡς περὶ διαλεκτικῆς· διαφέρουσι
δὲ ἀμφότεραι τῆς σοφιστικῆς· ὅτι αἱ μὲν δῆλον ποιοῦσι τὴν ἀντίφασιν
συλλογίζονται τοῦ ἀποκρινομένου κατὰ θέσεως· οὐ γὰρ ἐρωτῶσιν ἀμφίβολα
ἢ ὁμώνυμα, ἢ τοιαῦτά τινα· οἱ δὲ σοφισταὶ ἐν ᾧ συλλογίζονται ποτὲ τὴν
ἀντίφασιν οὐ ποιοῦσι δῆλον, ἀγνοοῦντος τοῦ διαλεγομένου· ὁμώνυμα γὰρ
ἐρωτῶσι τοιαῦτα καὶ πολλάκις εἴρηται, οὐδὲ οἴονται εἶναι τὴν ἀντίφασιν συνά-
γουσι τὸ τεθὲν αὐτοῖς παρὰ τοῦ προσδιαλεγομένου· ἢ ὅλως ἀγνοεῖ ὁ προσδιαλεγό-
μενος, ἀμφίβολον εἶναι τὸ εἰρημένον ἢ ὁμώνυμον, ἢ ἄλλο τι:

Εἰσὶν οὖν οἱ παραλογισμοὶ τῆς ἀντιφάσεως, παρὰ τὸν φαινόμενον ἔλεγχον
εἰσίν· δῆλον ὅτι παρὰ τοσαῦτα, ἀλλ' ἢ καὶ τῶν ψευδῶν εἴησαν παραλογισμοί,
παρ' ὅσα καὶ ὁ φαινόμενος ἔλεγχος· οἷον ὁ παρὰ τὸ μὴ συμβαῖνον διὰ τὸν λόγον
ὅθεν τὸ ἀδύνατον ἢ ὅταν διὸ ἐρωτήσας, μὴ ἀντιπίπτων παρὰ τὴν πρότασιν
ἀντίφασιν τοῦ καθ' αὑτὸ ὁ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ἢ παρὰ τὸ ὁμοίως ὁ παρὰ τὸ
μένου:

Εἰπὼν ὅτι παρὰ τοσαῦτά εἰσιν οἱ φαινόμενοι συλλογισμοί, παρὰ τοσαῦτα καὶ οἱ
σοφιστικοὶ ἔλεγχοι· δηλονότι· ὅτι καὶ οἱ ψευδεῖς παρὰ τὸ [illegible] καὶ πρότερον
παρὰ ταῦτα καὶ οἱ φαινόμενοι, καὶ οἱ σοφιστικοί· φησὶ γὰρ
ψευδὴς συλλογισμὸς ὁ παρὰ τοῦ ἀληθινοῦ συλλογιστικοῦ
συλλογισμοῦ ἐστι, δηλονότι ὅσα μόρια ἐστὶ τοῦ ἀληθινοῦ
συλλογισμοῦ, παρὰ τοσαῦτα ἐστὶ καὶ οἱ ψευδεῖς· τοῦ δὲ ἀληθινοῦ συλλογισμοῦ
μόρια ἐστί, τὸ ταὐτὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα [illegible] ἀναίρεσιν πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ
καὶ ὅσα πολλάκις εἴρηται· ψευδὴς ἄρα ἔσται ὅταν μὴ πρὸς τὸ αὐτὸ μηδὲ κατὰ τὸ αὐτὸ
τὸ ὁμοίως γίγνηται· εἰπὼν δὲ ὅτι ὁ φαινόμενος παρὰ τὰ μόρια τοῦ ἀληθινοῦ
λόγου ἐστίν· ἐπιφέρει γάρ τινος ἐνδείᾳ τῶν τοῦ ἀληθινοῦ συλλογισμοῦ σοφιστικὸς
φανείη, ἀλλ' ἔλεγχος· συνίστησι τοῦτο διὰ τῆς [illegible]
λέγων· οἷον ὁ παρὰ τὸ συμβαῖνον διὰ τὸν λόγον ὁ εἰς
τὸ ἀδύνατον· τὸ δὲ ἐχόμενον ἐπὶ δυνάμει [illegible]
ἐν ᾧ συλλογισμὸς ἐπὶ τέλος συνάγων [illegible] ἐν τῷ κειμένων ὡς τὸ μὴ αἴτιον ὡς
αἴτιον τοῦ συμπεράσματος ἀδυνάτου λαβών· δηλονότι παρὰ τὸ μόριον τοῦ συλλογισ-
μοῦ τὸ ψεῦδος συνήγαγε· ἐπεὶ δὲ τὸ καθ' [illegible] τῆς λέξεως [illegible] ὅθεν τὸ ἀδύνατον
δοκοῦν [illegible] τὸν λόγον ἐστίν· παρὰ τὸ μὴ συμβαῖνον διὰ τὸν λόγον· ἤγουν παρὰ
τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον λαβεῖν· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τὰς δύο ἐρωτήσεις μίαν ποι[εῖν],
παρὰ τὸν ὁρισμὸν τῆς προτάσεως τὸ ψεῦδος συνάγεται· καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ συμβε-
βηκότος ψευδὴς ὁ συλλογιζόμενος παρὰ τὸ μόριον τοῦ ἀληθινοῦ συλλογισμοῦ.
τὸ γὰρ συλλογίζεσθαι ἐκ τῶν καθ' αὑτὸ ὑπαρχόντων ἀληθὴς συλλογισμός ἐστι·
ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῶν συμβεβηκότων· ἀμέλει καὶ ὁ παρὰ τὸ ἑπόμενον μόριόν ἐστι τοῦ ἐλέγχου
ἐστὶν τοῦ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ὡς δέδεικται, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἐστίν:
Καὶ τὸ μὴ αὐτὸ τοῦ πράγματος ἀλλ' αὐτὸ τοῦ λόγου συμβαίνειν· ἔστι δὲ αὐτὸ τοῦ καθόλου
τὴν ἀντίφασιν καὶ κατὰ ταὐτὸ, καὶ πρὸς ταὐτὸ, καὶ ὡσαύτως· παρὰ τοῦτο
ἢ παρὰ ἕκαστον τούτων:
Καὶ ὁ παρὰ τὴν [illegible] σοφιστής· τοῦ γὰρ [illegible] δηλονότι τὸ μὴ αὐτὸ τοῦ πράγματος
ἀλλ' αὐτὸ τοῦ λόγου συμβαίνειν· [illegible] οὐκ αὐτὸ τοῦ πράγματος
ἀλλ' αὐτὸ τοῦ λόγου συμβαίνειν [illegible] δηλονότι παρὰ τὸ μόριόν ἐστι τοῦ ἀληθινοῦ
λόγου καὶ ὁ παρὰ τὸ ἁπλῶς, παρὰ τὸ μόριόν ἐστι τοῦ ἐλέγχου· τοῦτο γὰρ σημαίνει.

δῆλον γοῦν ὅτι ἀντικειμένου κατὰ τὴν ἀντίφασιν· καὶ τὸ μὴ καθόλου ἀληθὲς ἦν
ἀντικειμένου ἁπλῶς· ἀντίφασις δὲ ἀντικειμένου πῆ· δόντων γὰρ ἡμῶν
ἁπλῶς ὅτι ὁ αὐτὸς ψεύδεται, συνάγουσιν ὅτι ὁ αὐτὸς ἀληθεύει ἢ τι
πῆ ἀληθεύει· καὶ πάλιν λεγόντων οὐδεὶς εὐορκῶν ἅμα καὶ ἐπιορκεῖ· τὸ
φέρε ὁ ὀμόσας ὅτι ἐπιορκήσει· ἐπιορκήσας· ἆρα ἐπιορκεῖ ἢ
εὐορκεῖ; οὐδὲ ἐνταῦθα οἱ μὴ κατὰ ταὐτὸ ἢ οὐ πρὸς τὸ αὐτό. καὶ παρὰ τὸ
ἐπί τι, παρὰ τὰ μέρη τοῦ ἀληθινοῦ ἐλέγχου· πάντη τε πῶς δῆλον
καὶ εἴρηται πολλάκις· καὶ οὐδὲν δεῖ πάλιν μηκύνειν:

Τὰ παρὰ τὸ μὴ εἰδέναι τοὺς ἐν ἀρχῇ τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνουσιν·
ὥστε ἔχοιμεν ἂν παρ' ὅσα γίνονται οἱ συλλογισμοί· παρὰ
πλείω μὲν γὰρ οὐκ ἂν εἶεν· παρὰ δὲ τὰ εἰρημένα ἔσονται πάντες:

Τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι καὶ λαμβάνειν ὅτι παρὰ τὸ μὴ εἰδέναι ἐστὶ τοῦ ἀ-
ληθινοῦ συλλογισμοῦ τὸ εἶδος, καὶ οἱ φαινόμενοι ἔλεγχοι γίνονται·
συμπεραίνονται λέγων· ὥστε ἔχομεν παρ' ὅσα γίνονται οἱ παρα-
λογισμοί· παρὰ πλείονα μὲν γὰρ τῶν εἰρημένων τρόπων οὐδεὶς ἂν γένοιτο·
παρὰ δὲ τὰ εἰρημένα ἔσονται πάντες:

Ὁ δὲ σοφιστικὸς ἔλεγχος οὐχ ἁπλῶς ἔλεγχος· ἀλλὰ πρός τινα· καὶ
ὁ συλλογισμὸς ὡσαύτως· ἂν μὲν μὴ λάβῃ ὅ τε παρὰ τὸ ὁμώνυμον
ἓν σημαίνειν, καὶ ὁ παρὰ τὴν ὁμοιοσχημοσύνην τὸ μόνον τόδε, καὶ οἱ
ἄλλοι ὡσαύτως, οὔτε ἔλεγχοι, οὔτε συλλογισμοὶ ἔσονται· οὔτε ἁπλῶς,
οὔτε πρὸς τὸν ἐρωτώμενον· ἐὰν μὲν λάβωσι, πρὸς μὲν τὸν ἐρωτώμενον
ἔσονται· ἁπλῶς δέ, οὐκ ἔσονται· οὐ γὰρ ἓν σημαῖνον εἰλήφασιν· ἀλλὰ φαινό-
μενον, καὶ παρὰ τοῦδε:

Τοὺς σοφιστικοὺς ἅπαντας καὶ φαινομένους συλλογισμοὺς ἀναλυτέον
εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν, καὶ ἔστι γὰρ μὲν διδάξαι ὡς οἱ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι
διὰ ἔλλειψιν τοῦ κυρίως καὶ ἀληθῶς ἐλέγχου γίνονται· καὶ δῆλον τῆς ἐπαγωγῆς
τῶν λεγομένων πιστωσάμενος σοφιστὰς ἂν εἴη λέγων· ὅτι ὁ σοφιστικὸς ἔλεγχος,
οὐχ ἁπλῶς ἐστιν ἔλεγχος, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἀποκρινόμενον δοκεῖ εἶναι ἔλεγχος·
εἰ μὲν γὰρ τύχῃ τις εἶναι τῶν ἀμαθῶν, συγχωρήσει τὰ λεγόμενα· διὰ
δ' ἀνωτικὰ ἀπατηθήσεται· καὶ δοκήσει ἐλεγχθῆναι· εἰ μέντοι γε τῶν συνι-
έντων εἴη,

ἢ καὶ τὸ ὁμολογεῖν τὸν ἐρωτώμενον, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ τὸ δοκοῦν ἐλέγχειν καὶ συλλογίζεσθαι. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ σοφιστικὸς συλλογισμός, οὐχ ἁπλῶς ἐστιν ἀλλὰ πρός τινα συλλογισμός· ἤγουν τὸν ἀγνοοῦντα τὰς δυνάμεις τῶν λέξεων καὶ πρὸς τὸν συγχωροῦντα τὸ μὴ ἁπλῶς λεγόμενον ὡς ἁπλῶς λέγεσθαι· καὶ τῶν λοιπῶν πάντων. ὅτι δὲ πρός τινά ἐστιν ὁ σοφιστικὸς ἔλεγχος κατασκευάζει ἀπὸ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸν σοφιστὴν ποιῆσαι τὸν ἔλεγχον· ἐὰν μὴ λάβῃ παρὰ τοῦ ἀποκρινομένου τὸ ἐρωτώμενον ὡς ἓν σημαῖνον· ὁμοίως καὶ ὁ παρὰ τὴν ὁμοιοσχημοσύνην συλλογισμὸς, ἐὰν μὴ λάβῃ παρὰ τοῦ ἀποκρινομένου τὸ σημαίνειν τὸ ἐρωτώμενον πρᾶγμα μόνον τόδε τι· ἢ τὸ ἐνδρομοῦντα ῥήματι ἐργασίας μόνης δηλοῦντος, οὐδ' οὕτω ποιήσει. ἀλλὰ μὴν οὖν μὴ λάβῃ ὁ σοφιστὴς οὔτε ἁπλῶς συλλογισμὸν ποιεῖ, οὔτε πρὸς τὸν ἐρωτώμενον· ἐὰν δὲ λάβῃ τὸ ὁμώνυμον ὡς μὴ ὁμώνυμον, πρὸς μὲν τὸν ἐρωτώμενον πεποίηκε τὸν ἔλεγχον· ἀληθῶς δὲ καὶ κυρίως ἔλεγχον οὐ πεποίηκεν· διότι οὐχ ἓν εἴληφεν τοῦτ' ἔστι μὴ ὁμώνυμον· ἀλλὰ φαινόμενον καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονος ἀκροατοῦ· ὥστε οὐχ ἁπλῶς ἐστὶν ἔλεγχος ὁ σοφιστικὸς ἔλεγχος· ἀλλὰ πρός τινα:

πρὸς τὸν ... οὐχ ἁπλῶς ... πρὸς τὸν ἀποκρινόμενον ἔλεγχος ...

Παρὰ πόσα δ' ἐλέγχονται οἱ ἐλεγχόμενοι, οὐ δεῖ πειρᾶσθαι λαμβάνειν, ἄνευ τῆς τῶν ὄντων ἐπιστήμης ἁπάντων· τοῦτο δ' οὐδεμιᾶς ἐστὶ τέχνης· ἄπειροι γὰρ ἴσως αἱ ἐπιστῆμαι· ὥστε δῆλον ὅτι καὶ αἱ ἀποδείξεις. ἔλεγχοι δ' εἰσὶ καὶ ἀληθεῖς· ὅσα γὰρ ἔστιν ἀποδεῖξαι, ἔστι καὶ ἐλέγξαι τὸν θέμενον τὴν ἀντίφασιν τοῦ ἀληθοῦς· οἷον εἰ σύμμετρον τὴν διάμετρον ἔθηκεν, ἐλέγξειεν ἄν τις τῇ ἀποδείξει ὅτι ἀσύμμετρος· ὥστε πάντων δεήσει ἐπιστήμονας εἶναι· οἱ μὲν γὰρ ἔσονται παρὰ τὰς ἐν γεωμετρίᾳ ἀρχὰς καὶ τὰ τούτων συμπεράσματα· οἱ δὲ παρὰ τὰς ἐν ἰατρικῇ· οἱ δὲ παρὰ τὰς τῶν ἄλλων· ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ ψευδεῖς ἔλεγχοι ὁμοίως ἐν ἀπείροις· καθ' ἑκάστην γὰρ τέχνην ἐστὶ ψευδὴς συλλογισμός· οἷον κατὰ γεωμετρίαν ὁ γεωμετρικός, καὶ κατὰ ἰατρικὴν ὁ ἰατρικός· λέγω δὲ τὸ κατὰ τὴν τέχνην τὸ κατὰ τὰς ἐκείνης ἀρχάς. δῆλον οὖν ὅτι οὐ πάντων τῶν ἐλέγχων, ἀλλὰ τῶν παρὰ τὴν διαλεκτικὴν ληπτέον τοὺς τόπους· οὗτοι γὰρ κοινοὶ πρὸς ἅπασαν τέχνην καὶ δύναμιν· καὶ τὸν μὲν καθ' ἑκάστην ἐπιστήμην ἔλεγχον, τοῦ ἐπιστήμονός ἐστι θεωρεῖν, εἴτε μὴ ὢν

+

φαίνεσθαι δ' ἔστιν· δῆλον ὅτι ἔστιν· ὧν οὐδὲ ἐκ τῶν κοινῶν ἐστι, πρὸ μηδὲ μὴ
τὴν τῶν διαλεκτικῶν· ἡ γὰρ ἐχομένη δόξα, ὧν οἱ ἔνδοξοι συλλογισμοὶ
περὶ ὅλου ἐχομένη δόξα ὧν οἱ ἔλεγχοι· ὁ γὰρ ἔλεγχος ἐστὶν ἀντιφάσεως
συλλογισμός· ὥστε ἡ δόξα ἡ δι' ὧν συλλογισμοί, ἀντιφάσεως ὁ ἔλεγχος
ἐστιν ἐχομένη ἄρα παρὰ πόσα ἅπαντες εἰσὶν ἤγουν ἡ δὲ τοῦ ἐχομένη,
ἐν τοῖς ἐλέγχοις ἐχομένη· αἱ δὲ τόπων εἰσὶ τῆς δόξης, αἱ λόγοις εἰσὶν ἐχομένη
δὲ παρὰ πόσα γίνονται ἐν τοῖς φαινομένοις· φαινομένοις δὲ ἐλέγχοις τοσοῦτος
ἀριθμός ἐστιν· εἴρηται δέ· ἀφορίσαι γὰρ δεῖ εἰ ἀδύνατον παρὰ πόσα φαίνονται
ἐλέγχουσιν· ὥστε φανερὸν ὅτι τοῦ διαλεκτικοῦ ἐστι τὸ δύνασθαι λαβεῖν
παρὰ πόσα γίνονται διὰ τῶν κοινῶν, ἢ ὁ ὢν ἔλεγχος ἢ φαινόμενος ἢ
ἡ διαλεκτικὸς ἢ φαινόμενος διαλεκτικὸς ἢ πειραστικός:

Παρὰ πόσα μὲν φησὶ φαίνεσθαι ἐλέγχεσθαι τὸν οὐ δοκοῦντα εἴρηται καὶ
ὅτι εἰσὶ πόσοι οἱ φαινόμενοι ἔλεγχοι· ἓξ καὶ δέκα εἰσὶν οἱ πάντες·
ὧν πάντων αἰτίων παραλαμβανομένων, ὁ παραλογισμὸς ἢ ὁ
φαινόμενος ἔλεγχος γίνεται· παρὰ πόσα δὲ ἀληθῶς ἐλέγχονται οἱ ἐλεγχόμενοι,
οὐδεὶς ἀεὶ θεωρῆσαι ἢ παραδοῦναι δύναται, εἰ δεῖ θεωρεῖν τινα διὰ ἐπιστ-
ημῶν τοιούτων δι' ὧν ἐλέγχονται οἱ ἀληθῶς ἐλεγχόμενοι· ὅσαι γὰρ
ἀποδείξεις, τοσοῦτοι δύνανται καὶ οἱ ἔλεγχοι γίνεσθαι πρὸς τοὺς μὴ τιθε-
μένους τὸ συνάγεσθαι ἐκ τῶν δοθέντων συμπέρασμα λαβοῦσι τὴν ἀντί-
φασιν· οὐ δ' ὅσα φησὶ περιλαβεῖν ἀδύνατον διὰ τοσούτων οὕτω τοὺς ἀληθεῖς
ἐλέγχους παρ' ὅσα δ' εἰσὶν οἱ ἀληθινῶς ἐλέγχοντες εἰ μή τις ἁπάσας ἐπιστήμας
πάσας εἰδὼς ἐν πάσαις ἔχων τὸ ἀκρότατον· ἀλλ' ὅπερ μὴ δυνατός ἐστι.
πῶς ἂν δύναιτο ἀπελέγχειν τὸν ἐν τινι ἐπιστήμῃ σφαλλόμενον· τοῦτο δὲ
τὸ πάσας εἰδέναι οὐ μιᾶς ἐστι τέχνης ἢ ἀδύνατον· ἄπειρα γὰρ τὰ ἀληθῆ
δεικνύμενα· ἄπειροι ἄρα καὶ οἱ ἀληθεῖς ἔλεγχοι· ἐν δὲ τῷ ἀπείρους γὰρ
ἐν ταῖς ἐπιστήμαις, τρίτως ἀπεκδέχεται τὴν ἑαυτοῦ δόξαν· ἀεὶ διὰ γὰρ τοῦτο
καὶ αὐτοὶ τοῦ ἠρόμην, ὡς ἐν τῷ πειθόμενον
αὐτὰ δέδεικται, ὅτι ἀπείρων ἐν ταῖς ἐπιστήμαις
αὐξηθήσονται· οὐδ' ἐφ' ἑνὶ οὖν ζητεῖν κατὰ πόσα
παρ' ὅσα οἱ ἀληθεῖς γίνονται ἔλεγχοι. ὥσπερ

ἀπει[illegible] ... ἄπει-
ροι ... ἐπιστήμαις ἀπ[illegible]
ἐλέγχοι πῶς

ἀληθ. ἐλεγχ.

οἱ φαινόμενοι διελέγχειν· ὅσα γάρ φησιν ἔστιν ἀποδεῖξαι τῇ καλουμένῃ ἀπο-
δείξει, ἔστι καὶ δι' αὐτῆς τὸ διὰ τῆς ἀδήλου δείξεως ταῦτα συστῆσαι καὶ ἐ-
λέγξαι τὸν μὴ συγχωροῦντα τὸ συνηγμένον ἐκ τῶν τεθέντων· ἀλλὰ τὸ ἐναντίον
τιθέντα ὂν ἀληθεῖ· ὁ δὲ τὸν τοιοῦτον ἐλέγχων καὶ ἀποδεικνὺς ψευδόμενον συλλογισμὸν
ἀληθὴς ἐστὶν ἔλεγχος· ὥστε τὸν μέλλοντα ἀληθῆ ἐλέγχειν, δεῖ πάντων ἐπιστή-
μονα εἶναι, τὸ ἀδύνατον· οἱ μὲν γὰρ ἔσονται περὶ τὰς ἐν γεωμετρίᾳ ἀρχάς· ὥστε
γεωμετρικὸν εἶναι δεῖ τὸν μέλλοντα ἐλέγχειν τοὺς περὶ ἀρχὰς τῆς γεωμετρίας
συλλογιζομένους· καὶ ἰατρικόν, τοὺς περὶ τῆς ἰατρικῆς· καὶ ἀστρονομικὸν τοὺς
περὶ τῆς ἀστρικῆς· καὶ μουσικὸν τοὺς περὶ μουσικῆς· καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων
ὁμοίως· ὥστε ἀδύνατον ἅπαντας ἐλέγχειν μὴ ὄντα δὲ πάντων ἐπιστήμονα τὸν
εἶναι· ἀλλὰ μὴν οἱ ψευδεῖς ἔλεγχοι ἄπειροι μέν εἰσι φησὶν οἱ ἀληθεῖς ἔλεγχοι
ἄπειροι δὲ καὶ οἱ ψευδεῖς· ψευδεῖς δὲ ἐλέγχους οὐ τοὺς σοφιστικούς φησιν ἐν τούτοις,
ἀλλὰ τοὺς δοκοῦντας μὲν εἶναι ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀρχῶν τῆς ἐπιστήμης περὶ ἣν τὸ
πρόβλημα, μὴ ὄντας δέ· ὥστε καὶ διὰ τοῦτο ἄπειροι οἱ ἀληθεῖς εἰσὶν ἔλεγχοι, ἄπειροι
δὲ ἂν εἶεν καὶ οἱ ψευδεῖς· καὶ τὰ μὲν γράμματα δηλοῖ· ἡ δὲ λέξις οὕτω· κατὰ γεωμετρίαν
ὁ γεωμετρικὸς καί πως εἴρηται· εἰ δὲ δὴ τὸ πληροῦν τοῦτον· ὁ γεωμετρικὸς ψευ-
δὴς ἔλεγχος κατὰ γεωμετρίαν ἐστίν· ὁ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς γεωμετρίας γινόμενος·
ὁποῖός ἐστιν ὁ τοῦ Βρύσωνος τετραγωνισμός· οὐ μόνον δὲ τοὺς μὴ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν
ὡρμημένους τῆς ἐπιστήμης ὑφ' ἣν ἐστὶ τὸ πρόβλημα· δοκοῦντας δὲ εἶναι ψευ-
δεῖς ἐλέγχους φησίν· ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς οἰκείοις μὲν τῆς ἐπιστήμης ἀρχαῖς καὶ
τούτοις δὲ παραλογιζομένους· οἷα ἐστὶ τὰ παρὰ τοῦ [illegible] ψευδογραφήματα·
δῆλον οὖν ὅτι οὐ πάντων τῶν ἐλέγχων: ἔτι πῶς ὅτι ἄπειροί εἰσιν
οἱ ἀληθεῖς ἔλεγχοι καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστήμαις δυνάμενοι γίνεσθαι· ὁμοί-
ως δὲ ἄπειροι καὶ οἱ ἀντιπαρόντες ψευδεῖς συλλογισμοί, κατὰ πᾶσαν γὰρ ἐπι-
στήμην ἐγχωρεῖ γίνεσθαι καὶ τούτους· φανερὸν ὅτι τὸ παραδοῦναι ἐλέγχους καθόλου
πάντων τῶν ψευδῶν συλλογισμῶν οὐ τῆς παρούσης ἐστὶ σκέψεως· νῦν γὰρ
φησὶν οὐχὶ περὶ τὰς ἀρχὰς πάντων τῶν ἀληθινῶν ἐλέγχων· ἀλλὰ
τῶν περὶ τὴν διαλεκτικήν· τοῦτο δέ ἐστιν ἢ τὸ ποιῆσαι οἰκεῖόν ἐστι τῇ δια-
λεκτικῇ. ἐν τοῖς ἐκείνοις παραδιδομένοις· καὶ προστίθησιν ἐφεξῆς τὴν
αἰτίαν τοῦ τὴν διαλεκτικὴν δύνασθαι ἐν πᾶσιν ἐπιστήμαις ἐλέγχειν λέγων· ὅσοι γὰρ ...

πρὸς ἅπασαν τέχνην καὶ δύναμιν· ἐν ἁπάσῃ γὰρ τέχνῃ δύνανται οἱ δια-
λεκτικοὶ συλλογίζεσθαι ἐκ κοινῶν καὶ ἐνδόξων· ἀλλὰ καὶ τὸν ἔλεγχον τὸν
τινα κατὰ τὴν ἐπιστήμην· εἴτε ἀληθῶς ἐλέγχει εἴτε φαινομένως·
οὐ πάντως ἐστὶ διαλεκτικῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν οἰκείων τῇ ἐπιστήμῃ λημμάτων,
ὁ ἐλέγχων ἐλέγχει· τοὺς δὲ ἐλέγχοντας ἀπὸ τῶν κοινῶν καὶ ἐνδόξ(ων)
γνωστέον ὁ διαλεκτικὸς καὶ ὅπως, προστίθησι δεῖν ἀμφοτέρων ὡς
ἢ ἀντιφάσεων τὴν παραδεδομένην, καὶ τοῖς προτέροις ἐξ ὧν ἐστι
περὶ πάντων καὶ τοῦ προτεθέντος συλλογίσασθαι· ἐκ τούτων ὅσων ἐστὶν ὡρισ-
μένος δύναται καὶ ἐλέγχειν· ὅτε γὰρ διαλεκτικός, ἀντίφασιν παρὰ
συλλογίζεσθαι· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ὁ ἔλεγχος· πλὴν ποτὲ μὲν διὰ
συλλογισμοῦ τὴν ἀντίφασιν συμπεραίνει· ποτὲ δὲ διὰ δύο·
περὶ τοῦ ποτὲ μὲν ἐν ἑνί, ποτὲ δὲ ἐν δυσίν· εἰρηκὼς ἐν τῷ περὶ τοῦ ἐξ ἀν-
τικειμένων συλλογίζεσθαι· ὅτι ἐὰν μὲν ἐν ἑνὶ βουλόμεθα συλλογίσασθαι τὴν
ἀντίφασιν, χρὴ ταύτην καὶ ἐν ἀμφοτέρων τῶν προτάσεων λαβεῖν· οἷον ὅτι
ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη· πᾶσα ἐπιστήμη ὑπόληψίς ἐστι καὶ οὐχ ὑπόληψις· ἡ ἰατρικὴ
ἄρα ὑπόληψίς ἐστι καὶ οὐχ ὑπόληψις· ἀλλ' ἐπειδὴ ὡς φανερὸν τοῦτο, οὐκ ἄν
τις συγχωρήσειέ ποτε, χρὴ καὶ ἐν δυσὶ περαίνεσθαι συνάγειν τὴν ἀντίφα-
σιν· δεῖ κατασκευάζειν τὴν ἰατρικὴν, ποτὲ μὲν ὑπόληψιν ποτὲ δὲ μὴ τοῦτο, διῃρημένως
καὶ ἐν δυσὶ συλλογισμοῖς· διδάξομεν δὲ περὶ τούτου καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς τὰς λύσεις
τῶν σοφισμάτων κατασκευαζόμενοι· ἔχομεν ἄρα παρὰ πόσα γίνονται
οἱ ψευδεῖς ἔλεγχοι· ἤτοι οἱ σοφι-
στικοί· ὅτι δὲ γνωστέον ἡμῖν ὅπως
γίνονται καὶ διὰ ποίας αἰτίας, δῆ-
λον· εἰ γὰρ τὰς λύσεις τούτων
ἔχομεν· ἢ γὰρ ἐνιστάμενοι προσ-
φέρομεν τοῖς συλλογιζομένοις παρ'
ὁμωνυμίαν ἢ ἀμφιβολίαν· ἢ
κατά τινα τῶν λοιπῶν τρόπων·
ταῦτα δ' ἂν εἶεν καὶ λύσεις αὐτῶν· ὅταν
γὰρ ὁ σοφιστὴς ἐλέγχῃ τὸ ἰατρὸν τὸν κάμνοντα

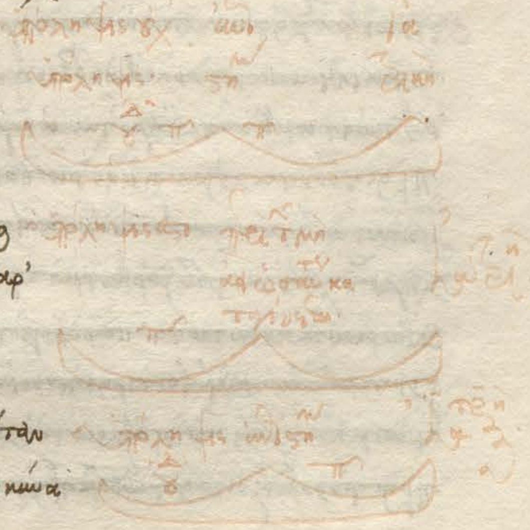

μὴ ὑλακτ(εῖν) ἄν· ὡς ὑλακτοῦντος τοῦ χρόνου σοφισταὶ αὐτοὶ μόνοι ὥσπερ εἰ ἀληθῆ τὴν
ἀπόκρισιν διδόντες. ἀφῃρημέναι ἐκ ταύτης τῆς ὑποστάσεως λύουσι τὸν καὶ τὸν
φαινόμενον ἔλεγχον· ὥσπερ δή δέ φησιν ἀόριστοι περὶ ἃ ἐπίστασθαι γίνονται οἱ
συλλογιστικοὶ ἔλεγχοι, ἀόριστοι ἄρα καὶ περὶ ἃ ἐπίστασθαι γίνονται οἱ φαινόμενοι· τοῦτο
δὲ καὶ αὐτὸ δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων ἐστίν· φαινομένους δὲ λέγω ἐλέγχους, οὐ
τοὺς τυχόντας ... καὶ ἰδιώτας· οἱ γὰρ μὴ ἀποδιδόντες δόξαι οὐδὲ πρὸς
ἀποτηθήσονται· ὥσπερ καὶ ἀπαραίσονται τοὺς ... ἀπάτῃ ...·
ἀλλὰ τοὺς φαινομένους ἐλέγχους λέγω τοὺς ἀποδεικτικοὺς εἶναι δοκοῦντας· ἀλλὰ
ὁ διαλεκτικὸς ἡγεμόνος φησὶ δύνασθαι
γνῶναι παρ' ὅσα διὰ τῶν κοινῶν ἐστὶν
ἀληθὴς ἔλεγχος ἢ φαινόμενος· τίς
δὲ ὁ ἀληθὴς ἔλεγχος καὶ τίς ὁ φαινόμενος καὶ τίς ὁ διαλεκτικὸς, καὶ ὁ φαινόμενος
διαλεκτικὸς, αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ ὁ παραλογιστικὸς, εἴρηται πολλάκις καὶ περιττὸν αὖθις
λέγειν περὶ αὐτῶν:

Οὐκ ἔστι δὲ διαφορὰ τῶν λόγων ἣν λέγουσί τινες, τὸ εἶναι τοὺς μὲν πρὸς τοὔνομα
τοὺς δὲ πρὸς τὴν διάνοιαν· ἄτοπον γὰρ τὸ ὑπολαμβάνειν ἄλλους μὲν εἶναι
πρὸς τοὔνομα λόγους, ἑτέρους δὲ πρὸς τὴν διάνοιαν· ἀλλ' οὐ τοὺς αὐτούς· τί γάρ
ἐστι τὸ μὴ πρὸς τὴν διάνοιαν· ἀλλ' ἢ ὅταν μὴ χρῆται τῷ ὀνόματι, οἰόμενος
ἐρωτᾶσθαι ἐφ' ᾧ ἐδόθη, ὁ ἐρωτώμενος ἔδωκεν· τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτό ἐστι καὶ πρὸς τοὔνομα·
τὸ δὲ πρὸς τὴν διάνοιαν, ὅταν ἐφ' ᾧ ἔδωκε διανοηθῇ:

Διελὼν τοὺς ἐλέγχους καθ' οὓς οἱ παραλογισμοὶ γίνονται εἰς δύο, τοὺς ἀνωτέρω
καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν παρὰ τὴν λέξιν φήσας εἶναι, τοὺς δὲ ἔξω τῆς λέξεως, νῦν
ἐνθυμεῖ τοὺς μὴ οὕτω λέγοντας ἀναιροῦντας δὲ πάντα τὰ σοφίσματα εἰς τοὺς
πρὸς τοὔνομα λόγους καὶ εἰς τοὺς παρὰ τὴν διάνοιαν· τὸ γὰρ πρὸς τὴν διά-
νοιαν, ἀντὶ τοῦ παρὰ τὴν διάνοιαν εἴληπται· καὶ δηλοῖ αὐτὸ τοῦτο καὶ διὰ τοῦ μετ' ὀ-
λίγον εἰρηθέντος· τὸ τί γάρ ἐστι τὸ μὴ πρὸς τὴν διάνοιαν· ἀναιρεῖ τῶν τοὺς μὴ οὕτω
διαιροῦντας πάντας τοὺς παραλογισμοὺς, ὡς αὐτὸς ἐδίδαξεν· ἀλλὰ λέ-
γοντας ὅτι οἱ μέν εἰσι πρὸς τοὔνομα· οἱ δὲ παρὰ τὴν διάνοιαν, λέγει γὰρ δια-
κρίνοι μὴ ἄλλους εἶναι καὶ ἄλλους· ἀλλὰ τοὺς αὐτούς· οἵ εἰσι παρὰ τὴν διάνοιαν
πρὸς τοὔνομα καὶ οἱ πρὸς τοὔνομα παρὰ τὴν διάνοιαν· ὥστε οὐ δύο γένη εἰσίν·

ἀλλ' εἰ ἔστι τὸ γὰρ μὴ πρὸς τὴν διάνοιαν διαλεχθῆναι, τί φησιν; ἀλλ' ἕως ποτὲ ἂν μὴ χρῆ
ὁ ἐρωτῶν τῷ ὀνόματι; ἐρωτώμενος οἰόμενος ἐρωτᾶσθαι ὁ ἐρωτώμενος, ἔδωκε
τὴν ἀπόκρισιν· τὸ τοῦ γὰρ ὄντος τῆς λέξεως κατάληψιν· εἰ γάρ τις ἐρωτηθείη,
ἆρα γε ὁ κύων ὑλακτικόν, ὁ δὲ τὸν χρυσαῖον οἰόμενος ἐρωτᾶσθαι, δῶσιν ὑλακτικόν,
ὁ δὲ ἐρωτῶν τὸ κύων ὄνομα αὐτὸ τὸν ἰχθὺν μετασφέρων λέγει, ἀπάγει μὲν ὁ ἰχθὺς
κύων οὐχ ὑλακτικός· οὐ πρὸς τὴν διάνοιαν τοῦ ἀποκεινομένου, τῷ ὀνόματι
κέχρηται· τὸ δὲ τὸ λεγόμενον σημαινόμενον ὅτι σημαίνει πρὸς τὸ ὄνομα ἐστίν· ὥστε ὡς πρὸ τοῦ πρὸς
τὴν διάνοιαν ἐστὶ συλλογιζόμενος ὁ μὴ χρώμενος τῷ κύων ὀνόματι πρὸς τὸν
χρυσαῖον· οὐ γὰρ διανοούμενος ὁ ἀποκεινόμενος, ὑλακτικὸν ἔφησεν· οὕτω
ἐναντίως πρὸς τὴν διάνοιαν, ἐστὶ συλλογιζόμενος ὅταν χρῆται τῷ ὀνόματι
κατὰ τοῦ πράγματος· ὃ διανοούμενος καὶ ἔφησεν ὁ ἐρωτηθείς· ὅτι διαλεκτικὸς
ἀπήλωσε διὰ τοῦ, τὸ δὲ πρὸς τὴν διάνοιαν ὅταν ἐφ' ᾧ ἔδωκε διανοηθεὶς
διανοηθέντα δὲ λάβοι τοῦ ἀποκεινόμενον· εἰ γὰρ μὴ πρὸς τὴν διάνοιαν ἐστὶ
τὸ μὴ χρῆσθαι ἐφ' ᾧ δέδωκεν· τὸ χρῆσθαι ἐφ' ᾧ δέδωκε πρὸς τὴν διάνοι-
αν εἶναι· εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῆ, ἀδύνατον τὸ συλλαμβάνειν ἄλλως μένουσι πρὸς
τοὔνομα λόγοις· ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὴν διάνοιαν
ὅπου γὰρ τὸ κατὰ διάνοιαν ἐκεῖ ἢ καὶ κατὰ τοὔνομα·
καὶ τὸ ἀνάπαλιν καὶ ὅπου τὸ παρὰ τοὔνομα, ἐκεῖ
καὶ τὸ πρὸς τὴν διάνοιαν:

Εἰ δὲ ἔστι πλεοσημάντου τοῦ ὀνόματος οἴοιτο ἓν σημαίνειν καὶ ὁ ἐρωτῶν
καὶ ὁ ἐρωτώμενος· οἷον ἴσως τὸ ὂν ἢ τὸ ἓν πολλὰ σημαίνει· ἀλλὰ καὶ ὁ ἀποκει-
νόμενος καὶ ὁ ἐρωτῶν Ζήνων ἓν οἰόμενος εἶναι ἠρώτησεν· καὶ ἔστιν ὁ λόγος
ὅτι ἓν πάντα, οὗτος πρὸς τοὔνομά ἐστιν ἢ πρὸς τὴν διάνοιαν τοῦ ἐρω-
τωμένου διαλεγόμενος· εἰ δέ τις πολλὰ οἴεται σημαίνειν, δῆλον ὅτι οὐ
πρὸς τὴν διάνοιαν· προσφέρεται μὲν γὰρ ἀεὶ τοῖς τοιούτοις ἐστὶ λόγοις τὸ πρὸς
τοὔνομα καὶ τὴν διάνοιαν· ὅσοι πλεοσημαίνουσιν ἤτοι πρὸς τοὔνομα
ἐστίν· οὐ γὰρ ἐν τῷ λόγῳ ἐστὶ τὸ πρὸς τὴν διάνοιαν εἶναι· ἀλλ' ἐν τῷ τὸν ἀπο-
κεινόμενον ἔχειν πως πρὸς τὰ δεδομένα· εἶτα πρὸς τοὔνομα εἰσὶ λέ-
χθαι πάντας αὐτοὺς εἶναι· τὸ γὰρ πρὸς τοὔνομα, τὸ μὴ πρὸς τὴν διάνοι-
αν εἶναι· ἀλλ' ἐν τῷ τὸν ἀποκεινόμενον ἔχειν πως πρὸς τὰ δεδομένα.

διὰ τὸ πρὸς τοὔνομα ἐνδέχεσθαι πάντας αὐτοὺς εἶναι· τὸ γὰρ πρὸς τοὔνομα
τὸ μὴ πρὸς τὴν διάνοιαν εἶναι ἔστιν ἐνταῦθα· εἰ γὰρ μὴ πάντες ἔσονται
τινὲς ἕτεροι· οἱ οὔτε πρὸς τοὔνομα, οὔτε πρὸς τὴν διάνοιαν· οἱ δὲ φασὶ
πάντας· ὡς δὴ λαμβάνονται ἢ πρὸς τοὔνομα ἢ πρὸς τὴν διάνοιαν εἶναι πάντας·
ἄλλως δὲ οὔ:

πῶς καὶ συστήσας τοὺς λόγους εἶναι τὸ πρὸς τοὔνομα καὶ μὴ πρὸς τὴν διάνοιαν
διαλέγεσθαι· φησί· ὅταν μὲν γὰρ πλείω σημαίνοντος τοῦ ὀνόματος οἴηται
ὁ ἐρωτῶν ἢ ὁ ἐρωτώμενος μὴ πλείω σημαίνειν οὗτος ἢ καὶ πρὸς τοὔνομα
καὶ πρὸς τὴν διάνοιαν διαλέγεται τοῦ ἀποκειμένου· ὁ ἐρωτώμενος γὰρ
τοῦ ἀποκειμένου εἰρημένου ὡς πρὸς ἕτερον ἢ πρὸς τὴν διάνοιαν ἂν ἢ πρὸς
τὴν διάνοιαν· ὅτι γὰρ φωνὴ δέδωκεν ὁ ἀποκείμενος πρὸς τοῦτο ἢ καὶ ὁ ἐ-
ρωτῶν ἐχρήσατο τῷ ὀνόματι· ἀμφοτέρων ὁμολογούντων καθ' ὅσον καὶ τοῦ
αὐτοῦ πράγματος λέγεσθαι τοῦ ὀνόματος· δῆλον ὅτι καὶ πρὸς τὴν διάνοιαν
καὶ πρὸς τοὔνομα διαλέγεται· ἀπὸ τοῦ γὰρ Παρμενίδου ἓν εἶναι τὸ ὂν
σημαίνειν τὸ ὄν, καὶ τὸ ἕν· ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζηλωτήν,
Ζήνωνα· ὁ ὢν Παρμενίδης ἐρωτῶν τὸν Ζήνωνα εἰ ἓν τὸ ὄν, τούτου καθο-
μολογήσαντος ἢ ὁμολογήσαντος, οὐκ ἂν τὸ ἄλλο τι ἓν ὡς ἐκεῖνος μεταφέροι, ἀλλὰ
ἤδη πρὸς τοὔνομα καὶ πρὸς τὴν διάνοιαν τοῦ ἀποκειμένου· ἐὰν δὲ δια-
λάβωμεν· εἰ δὲ ὁ ἀποκείμενος οἴηται πολλὰ σημαίνειν ἢ καὶ ὁ ἐρωτῶν·
καὶ ὁ μὲν πρὸς ἓν ἀποδέδωκεν· ὁ δὲ πρὸς ἄλλο κέχρηται τῷ ὀνόματι, ὡς ἐπὶ
τοῦ καὶ ὡς ἄνωθεν εἴρηται· δῆλον ὡς οὐ πρὸς τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ πρὸς τοὔ-
νομα διαλέγεται· τοῦ τοιαύτην φέρει· τὸ γὰρ μὴ πρὸς τοὔνομα, καὶ μὴ πρὸς
τὴν διάνοιαν διαλεχθῆναι. πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς τοιούτους λόγους
διωνόματα δεχομένων ὡς ψεῦδος ἐπιλέγειν ὅτι πάντες οἱ παραλογισμοὶ
ἢ πρὸς τοὔνομα καὶ παρὰ τὴν διάνοιαν ἀνάγονται· παρ' ὧν τινῶν μὲν γὰρ
πλείους τοιούτους λόγους ὅτι πλείω σημαίνουσιν οὐκ ἀληθεῖς· οἷον μὲν
νῦν ἢ καὶ ἀμφιβολίαι· οἱ δὲ ἄλλοι οὐχί· εἴ τι πλείονα νοῶν ἐπιλέγων ὀνόματος
τοῦ ἐρωτῶντος ἢ καὶ ἀποκειμένου· ἐνδέχεται γὰρ τοῦ λόγου, ἢ τῆς λέξεως
μὴ πλείω σημαίνοντος τὸν ἐρωτῶντα ἢ τὸν ἀποκείμενον οἴεσθαι πλείω
σημαίνειν· ἢ καὶ ἔστι τὸ ὅ οὐκ ἐν τῷ λόγῳ παρὰ τὴν διάνοιαν ἢ πρὸς τοὔνομα·

ἀλλ' εἰ αὐτοῦ τοῦ ἀποκειμένου ἔχειν τὸ πρὸς τὸ δεδομένα· ὅτι ἢ πρὸς τὸ πλείονος τινὸς σημαίνουσαν, δηλονότι, ἐκ τοῦ λαμβανομένου· φησὶ γὰρ ἡ γραφὴ ἐν ἄλλοις λόγοις ἔστι τὸ παρὰ τὴν διάνοιαν ἀγνοεῖ· ἀλλ' εἰ ταῦτα μηδὲ ἔχειν τὸν ἀποκειμένον. πρὸς τὴν ἐρωτημένα, ὅταν μηδ' ἀλλαγῇ λαμβανόμενα· ὁμώνυμα νομίζειν· ἄδηλον ὡς ἐρώτηται οἱ πρὸς τὸ ὄνομα παρὰ τὴν διάνοιαν εἰσίν. οὐ δεῖ χωρίζειν πάντας τοὺς παραλογισμοὺς ἢ αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων ἢ τῶν ὀνομάτων τῶν πλείω σημαινόντων οὕτως· ἢ αὐτοὺς ἐκ τῶν ἀποκειμένων ἐξ ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἐχόντων πῶς πρὸς τὸ δεδομένα· καὶ ἁπλῶς τοὺς διττοὺς λέγεσθαι ἀξιοῦν πάντας πρὸς τοὔνομα λέγειν· εἰ γὰρ φασὶ δεῖ ταῦτα πάντας ἀναφέρονται ὡς αὐτοῖς ἀρέσκει τούτους πρὸς τοὔνομα καὶ παρὰ τὴν διάνοιαν· ἔχουσι δὲ μηδὲν ὡς δέδεικται διαφέρουσι ἀλλήλων· ἀλλ' ἀσύνοιοι αὐτοῖς, δηλονότι

οὐ δεῖ χωρίζειν πάντας πρὸς τοὔνομα
λέγειν. τούτου γὰρ ἀδήλου ὄντος ἢ ἄλλως τὰ πρὸς
τοὔνομα οὐ δεῖ χωρίζειν πάντας αὐτοὺς εἶναι·
ἀξιοῦσιν ἄρα τινὲς ὡς διχῶς σημαίνειν μὴ
οὕτως πρὸς τοὔνομα, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς
τὴν διάνοιαν ἔσονται· ἢ ὡς ἔσονται τινὲς

παραλογισμοὶ τῆς παρούσης ἐξ ἀμφοτέρων ἐκπίπτοντες μεθόδου· τὸ γὰρ Σωκράτης κάθηται ὁ καθήμενος δύναται βαδίζειν, ὁ Σωκράτης ἄρα βαδίζει, οὔτε πρὸς τοὔνομα, οὔτε πρὸς τὴν διάνοιάν ἐστιν· οὐδὲν γὰρ τῶν εἰλημμένων πολλαχῶς λέγεται· εἴπωμεν δὲ ὅτι ἐν ταύταις ἐν τῇ παρούσῃ μεθόδῳ τὰ πρὸς τοὔνομα λέγειν ταὐτόν ἐστι τῷ πρὸς τὴν διάνοιαν, δηλονότι, εἰ γὰρ μὴ πάντες ἔσονται τινὲς ἕτεροι· ἢ ἀπὲς οὐδὲ εἴρηται· τὸ γὰρ πλῆρες ἐστὶν, εἰ γὰρ μὴ πάντες πρὸς τοὔνομα εἰσίν, ἔσονται τινὲς ἕτεροι· ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτον ἐστι δηλονότι· εἰ γὰρ ὡς δέδεικται πᾶν τὸ πρὸς τοὔνομα καὶ πρὸς τὴν διάνοιάν ἐστιν· εἴπερ ἀξιοῦσι τινὲς μὴ πρὸς τοὔνομα οὕτως, ἀλλὰ παρ' ἄλλο τι, οὐκ ἂν εἴη ἡ γινομένη αὐτῶν ἡ διαίρεσις καθόλου· φησὶν ἂν πάντα ἀναγκάσθαι βούλονται. ἀλλ' ἐλλιπὴς καὶ διὰ τοῦτο ἀδόκιμος:

Ἀλλὰ μὴν ὅτι οἱ συλλογισμοὶ εἰσὶν παρὰ τὸ πλεοναχῶς, φανερὸν ἀπὸ τινῶν οὐ πρὸς τοὔνομα· ἄτοπον μὲν γὰρ εἴρηται τὸ πρὸς τοὔνομα φάναι πάντας

τοῦ

ἢ τὸ παραλλάξειν· ἀλλ' οὖν φασί τινες πρὸς συλλογισμόν· οὐ τὸν ἀποκρινόμενον
πρὸς αὐτὸν ἔχειν πως· ἀλλὰ τὸ τοιοῦδε ἐρώτημα τοῦ λόγου σημαίνειν· ὃ
πλεῖον σημαίνει· ὅλως τε ἄτοπον τὸ περὶ ἐλέγχου διαλέγεσθαι· ἀλλὰ
μὴ πρότερον περὶ συλλογισμοῦ· ὁ γὰρ ἔλεγχος, συλλογισμός ἐστιν·
ὥστε χρὴ καὶ περὶ συλλογισμοῦ πρότερον, ἢ περὶ ψευδοῦς ἐλέγχου·
ἔστι γὰρ ὁ τοιοῦτος ἔλεγχος φαινόμενος συλλογισμὸς ἀντιφάσεως·
διὸ ἢ ἐν τῷ συλλογισμῷ ἔσται τὸ αἴτιον, ἢ ἐν τῇ ἀντιφάσει· προσκεῖσθαι
γὰρ δεῖ· ὁτὲ δὲ ἐν ἀμφοῖν, ἐὰν ᾖ φαινόμενος ἔλεγχος· ἔστι δὲ ὁ μὲν
τοῦ σιγῶντα λέγειν, ἐν ἀντιφάσει, οὐκ ἐν τῷ συλλογισμῷ· ὁ δὲ ἃ μὴ ἔχει
τις, δοίη ἂν ἐν ἀμφοῖν· ὁ δὲ ὅτι ἡ Ὁμήρου ποίησις, σχῆμα διὰ τοῦ κύκλου
ἐν τῷ συλλογισμῷ· ὁ δὲ ἐν μηδετέρῳ, ἀληθὴς συλλογισμός:·

Ἔτι πῶς οὐ τί ἄτοπον φασί τινες μὴ πρὸς τοὔνομα λέγεσθαι διωρισμένων
ἐξ ὧνπερ εἴπομεν τῆς διαιρέσεως, ὅπερ εἶ· ἀλλὰ μὴν ὅτι συλλογισμοί
εἰσι παρὰ τὸ πλεοναχῶς· ἐπεὶ δὲ ὁ λέγει τοιοῦτον· ἄτοπον φαμὲν συλλογίζεσθαι
πρὸς τοὔνομα καὶ τοὺς λόγους ἤτοι τὴν ἀμφιβολίαν· ὅσοι παρὰ τὰς ὁμω-
νυμίας ἢ ἀμφιβολίας διαλύουσιν· ἐν οἷς μὲν ἐστὶν ὁμώνυμα, ἢ ἀμφί-
βολα τὰ λεγόμενα, ὁ τοιοῦτος οὐκ ἔστι πρὸς τοὔνομα· ἐπεὶ δὲ τὸ τῆς λέξεως
τοιοῦτον· ὅσοι συλλογισμοί εἰσι παρὰ τὸ πλεοναχῶς τουτέστιν ὅσοι οὐκ εἰσὶ τῶν
πλεοναχῶς λεγομένων· ἀλλ' ἐκ τῆς φύσεως τούτων, ὡς εἰ τὸ Σωκράτους κα-
θῆσθαι· ὁ καθήμενος δύναται βαδίζειν· ὁ Σωκράτης ἄρα βαδίζει· ὁ τοιοῦτος οὐκ ἐκ τῶν
πλεοναχῶς· ἀλλ' ἐκ τῶν παρὰ τὸ πλεοναχῶς· ὥστε οὐδὲ πρὸς τοὔνομά ἐστι ταῦτα·
οὐδὲ πρὸς τὴν διάνοιαν· τὸ δὲ τούτων φασί τινες οἱ πρὸς τοὔνομα, τοῦ λόγου εἶναι
τῶν τοιούτων φασί τινες οἱ μὲν πρὸς τοὔνομα οὗτοι· πρόσωπον ἀνάγκη τεθῆναι τοῦτο τὸ ἐστὶ
περὶ τὴν διάνοιαν· οὐ μόνον γάρ φησιν ἄτοπον ἐστὶ τὸ τοὺς ἐλέγχους καὶ διαιρε-
τέον προλέγειν πρὸς τοὔνομα, ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὺς τοὺς παρὰ τὴν λέξιν δεῖ πάντας
τοὺς παρὰ τοὔνομα ἀναγαγεῖν χρεών· ἀλλ' οὕτω φασί τινες παραλογισμοί, ἐν οἷς
οὐ γίνεται ἡ ἀπάτη διὰ τὴν ἀποκεῖσθαι σφάλλεσθαι· ἀλλὰ διὰ τὸ τὸν
προστεθέντα λόγον, ὁμώνυμον εἶναι ἢ ἀμφίβολον· ἂν γάρ τις ἐρωτήσῃ τοῦτο
πρὸς ἐν σημαίνειν ἐρώτησιν ὡς ἄρα ἐστὶ κύων ὑλακτικόν, ἢ καὶ τοῦ ἀποκρινομένου
ὁμωνύμως τὸ κύων λέγεσθαι, οἷον εἰ τύχοι τὸν χερσαῖον ὁ ἐρωτῶν.

αὐτοῦ αἴτιον οὐ παρὰ τὸ ἀληθὲς τὸ συμπέρασμα· οὐ γάρ ἐστιν ἡ ἀπάτη διὰ τὸ
κακῶς ὁ ἐξηγήθηναι τὴν ἀπόκρισιν· ἢ καλῶς γὰρ ὅσον πρὸς τὴν τοῦ ἀπο-
κρινομένου διάνοιαν· ἀλλὰ διὰ τὸν ἐρωτηθέντα λόγον ὁμώνυμον ὄντα
ἢ ἀμφίβολον· εἰ γάρ τις ἂν τύχοι τοιαύτην προσαγάγοι ἐρώτησιν, ἐὰν
ἄρα λέγοι ὁ κύων ὑλακτεῖ ἢ οὔ, ἢ τοῦ ἀποκρινομένου οἰομένου μοναχῶς
ταῦτα λέγεσθαι· οἷον εἰ τύχοι τὸν χερσαῖον ἐρωτῶν, ἐκ αὐτοῦ δὲ τὸν
ὅλως τε ἄτοπον τὸ πεῖραν ἐλέγχου δὴ λέγεσθαι· διήξας τοὺς πρὸς τοὔνομα
καὶ παρὰ τὴν διάνοιαν ἅπαντα τὰ σοφίσματα ἀναλύοντας, μὴ καλῶς
διαιροῦντας, μέμφεσθαι τούτους ἢ ἄλλους τινῶν· ὅλως τε ἄτοπον τὸ ποιοῦ-
σιν ὅσον τοσοῦτον διαιροῦντες τὰ σοφίσματα ἀναλύοντας μὴ καλῶς διαιροῦντ,
μέμψασθαι τούτους ἢ ἄλλοις λέγων· πεῖραν ἐλέγχου δὲ λεγόμενοι· μὴ περὶ
πεῖραν συλλογισμοῦ διαλαβόντας· ὁ γὰρ ἔλεγχος, συλλογισμός ἐστιν ἀντι-
φάσεως· ἐλέγχουσιν τοίνυν τε ἔστι συλλογισμός· ἐκ τούτου ἀναιρεθέντος
ἀναιρεῖται ἐστὶν ἔλεγχος· ἀρκοῦντας δέ τι ἐστὶν ἔλεγχος ἢ πεῖρα καὶ δεῖ καλεῖν
σοφιστικῶν σοφισμάτων ἑτέρως ὡς προειρημένως ἔχομεν· ἢ πάντας
φησὶ τὴν τοῦ ἐλέγχου ἀναγκαίαν ἄγνοιαν· ὥστε ἐχρῆν πρότερον πεῖραν συλλογισ-
μοῦ ἐπεί· ἔστι γὰρ ὁ σοφιστικὸς ἔλεγχος φαινόμενος συλλογισμὸς ἀντι-
φάσεως· διὸ ὁ ἀντιφαινόμενος ἔλεγχος· οὕτω γὰρ ὅσον τὰ κατὰ τὸν ἔλεγχον λέγει·
τουτέστιν ὁ μὴ ὢν φαινόμενος ἔλεγχος ἢ σοφιστικὸς συλλογισμὸς γίνε-
σθαι· διὰ τὸ αἴτιον τῆς ἀπάτης καὶ τοῦ ψεύδους ἢ ἐν τῷ συλλογισμῷ τουτέστιν
ἐν τῷ συμπεράσματι εἶναι ἢ ἐν τῇ ἀντιφάσει· τουτέστι τῇ κατὰ ἀντίφασιν
ἐρωτήσει· προσδοκᾶσθαι γὰρ δεῖ ἐν τῇ ἐρωτήσει τὴν ἀντίφασιν· οἷον ἆρ' ἔστι
σιγῶντα λέγειν ἢ οὔ· ποτὲ δὲ ἐν ἀμφοῖν καὶ ἐν τῇ ἀντιφάσει καὶ ἐν τῷ συμπε-
ράσματι· σημειοῦσθαι τῇ ἀντιφάσει καὶ ἐν τῷ συμπεράσματι· σημειοῦσθαι
τῇ ἀντιφάσει· τὸ τῆς ἀπάτης αἴτιόν ἐστιν· ὡς αὐτὸ τοῦτο· ἆρ' ἔστι σιγῶντα
λέγειν, ἢ οὔ· οὐδαμῶς· τί δ' ὅταν ξύλα λέγῃς καὶ λίθους καὶ σίδηρα, οὐ σι-
γῶντα λέγεις, ναί· ἔστιν ἄρα ξύλα καὶ λίθους καὶ σίδηρα λέγειν· τουτέστιν ἄρα
ἔστι σιγῶντα λέγειν· τὸ μὲν οὖν σόφισμα τοιοῦτον· τὸ δὲ αἴτιον τῆς ἀπά-
της καὶ τὸ συμπέρασμα· ἀληθὲς γάρ ἐστι· λεγομένων γὰρ καὶ ξύλα καὶ
λίθους ἀπὸ τοῦ σιγῶντα· ἀλλ' ἐν τῇ ἀντιφάσει τῇ τῆς ἀντιφάσεως φημί

ἐφροντίσαι τις ἂν ἔχοι τὸ δὲ τοιοῦτον· τὸ γὰρ ἆρ' ἔστι σιγῶντα λέγειν δηλοῖ καὶ τὸ σιγῶντα καὶ τὰ σιγώμενα· ἢ οὕτως· ἆρ' ἔστι λέγοντα σιγᾶν; οὐδαμῶς· τί δ' ὅταν σιγᾷς, οὐ πάντα σιγᾷς; οὐκοῦν καὶ τὰ λέγοντα σιγᾷς· καὶ τῶν πάντων γάρ ἐστιν· ἔστιν ἄρα λέγοντα σιγᾶν· ἐνταῦθα γὰρ λέγοντα τὰ λεγόμενα ἔλαβεν ὁ ἐρωτῶν· ὁ δὲ ἀποκρινόμενος αὐτὸν τὸν λέγοντα ἐλάμβανεν· καὶ ὅσοι μὲν οὖν ὁ παραλογισμὸς ὡς καὶ ὁ παρὰ αὐτὸν ἐν τῇ αὐτῇ φράσει ἔχει τὸ αἴτιον· ὁ δὲ ἅμα ἔχει τις δύναιτ' ἄν, καὶ ἐν ἀμφοῖν καὶ ἐν τῇ αὐτῇ φράσει καὶ ἐν τῷ συμπεράσματι· ὅπως δὲ δεῖ λύειν ἔσται ἐν τοῖς λυτικοῖς τὸ σόφισμα· ἐπεὶ δὲ τοῦτο· ἆρ' ὃ μὴ ἔχοι τις, δύναιτ' ἄν; οὐδαμῶς· τί δέ, ὃ μὴ ἔχοι τις ταχέως δύναιτ' ἂν ταχέως, ναί· ὃ ἄρα μὴ ἔχοι τις, δύναιτ' ἄν· ἐνταῦθα καὶ ἐν τῇ αὐτῇ φράσει καὶ ἐν τῷ συμπεράσματι ἐστὶ τὸ αἴτιον τοῦ ψεύδους· καὶ γὰρ μὲν ἐν τῷ συμπεράσματι δεῖ λύειν· ἔδει γὰρ μὴ συμπεράνασθαι ὃ ἄρα μὴ ἔχοι τις, δύναιτ' ἄν· ἀλλ' ὅτι ὃ μὴ ἔχοι τις ταχέως, δύναιτ' ἂν ταχέως· τοῦτο γὰρ ἦν ἀκόλουθον· ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῇ αὐτῇ φράσει εὑρίσκεται τὸ αἴτιον τοῦ ψεύδους· οὕτως γὰρ ἐχρῆν ἐρωτᾶν· ἆρ' ὃ ἔχοι τις, δύναιτ' ἂν ὡς οὐκ ἔχει· καὶ οὐ ἀλλ' ὃ μὴ ἔχοι τις, δύναιτ' ἄν· ἐν δὲ τῷ συμπεράσματι μόνῳ ἔχον τὸ ψεῦδος παραλογισμὸς ὁ τοιοῦτος· ὁ δύναται καθῆσθαι ὁ καθήμενος δύναται βαδίζειν· ὁ καθήμενος ἄρα βαδίζει· ἐνταῦθα αἱ μὲν προτάσεις ἀληθεῖς· ἐν δὲ τῷ συμπεράσματι γέγονεν τὸ αἴτιον· ἀλλὰ καὶ ὁ λέγων ταῦτα τὸ ἔπος κύκλον· ὁ κύκλος σχῆμα· τὸ ἔπος σχῆμα· ἐν τῷ συμπεράσματι μόνῳ ἔχει τὸ αἴτιον διαιρούμενος ὅρος ὡς πλειόνων δηλωτικός· ὁ μὲν ταῖς διαλεκτικαῖς συνουσίαις λαμβάνεται· ἐν δὲ ταῖς ἀποδεικτικαῖς οὐκέτι· ὡς καὶ ἐν τῷ ἀποδεικτικῷ ἔπος σημαίνεται· ἐνταῦθα γὰρ μόνον ἐσήμαινε τὸ ἔπος σχῆμα συγχωρεῖ ὅτι ἐπιμερὴς κύκλος καὶ ὅτι ἐστὶ τοῦ κύκλου ἐφαρμόζει ὁ εἰσηγητής· οἷς δὲ μή, οὐκέτι· ὁ μὲν οὖν φαινόμενος ἔλεγχος, ἢ ἐν τῇ αὐτῇ φράσει, ἢ ἐν τῷ συμπεράσματι· ἢ πολλάκις καὶ ἐν ἀμφοῖν τὸ αἴτιον ἔχει τοῦ ψεύδους· ὅστις δὲ μηδαμοῦ ἔχει τοιαύτην ἀπάτην, οὗτος ἀληθής ἐστι

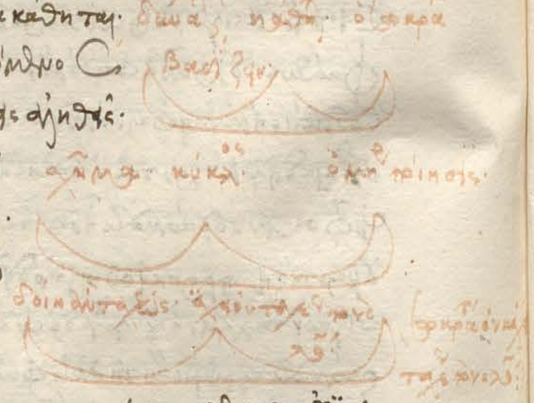

συλλογισμός· ἀληθῶν γὰρ οὐσῶν τῶν προτάσεων ἐξ ἀνάγκης ἀληθές ἐστι καὶ τὸ συμπέρασμα:

Ἀλλὰ δὴ ὅ φησιν ὁ λόγος ἐπῆλθε· ἔτι καὶ ἐν τοῖς μαθήμασι λόγοι πρὸς τὴν διάνοιάν εἰσιν, καὶ τὰ ἑξῆς. εἰ γὰρ δοκεῖ πολλὰ σημαίνειν τὸ τρίγωνον, καὶ ἔδωκε μὴ ὡς τοῦτο τὸ σχῆμα· ἐφ' οὗ συνεπέρανεν ὅτι δύο ὀρθαί, πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν οὗτος διείλεκται τὴν ἐκείνου, καὶ τὰ ἑξῆς:

Ἀλλ' ἴσως ἐν τῷ πρὸ καιροῦ μὲν οὐ πάνυ ἦλθεν· καὶ δῆλον ὅτι καὶ τοῖς σοφισταῖς ἐστι πρὸς τοὔνομα καὶ πρὸς τὴν διάνοιαν συλλογίζεσθαι· ἁπλῶς δὲ ἀεὶ ταῦτα γίνεται φησὶν ἐρωτῶν· ἔτι καὶ ἐν τοῖς μαθήμασι συλλογισμοί εἰσιν οἱ λόγοι καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς μαθήμασι λεχθέντων, ἀεὶ θεωρητικῶν, πλὴν τὴν θεωρίαν, ἢ καὶ τὰς συλλήψεις ταύτας· ἔτι καὶ ἐν τοῖς μαθήμασι πρὸς τὴν διάνοιάν εἰσι, τουτέστι τοὺς κατὰ διάνοιαν εἰσὶ τοῦ ἐρωτωμένου ἢ καὶ ἐρωτήσαντος, ἀρκεῖ μεταλαβὼν καὶ τὰ ἑξῆς· δηλῶν διὰ τούτου, ὅτι οὐ κατὰ τὴν ἐκείνου διάνοιαν ἐστὶ τὸ ἰσοσκελοῦς τοῦ, καὶ τὰ ἑξῆς τῷ ἢ δηλονότι παρὰ τὴν διάνοιαν ἐστὶ τοῦ ἀποκρινομένου· ὁ γὰρ ὁ ἀποκρινόμενος.

λάμβδα · γράμμα · ὀφθαλμός
λαμβάνει
μῆκος · γράμμα · ὀφθαλμοῦ

οἷον ἔσται πολλὰ σημαίνειν, τὸ τρίγωνον ὄνομα· τό τε σκαληνὸν ἢ καὶ τὸ ἰσοσκελὲς, ἢ καὶ ὀρθογώνιον· ἆρα παντὸς τριγώνου αἱ πρὸς τῇ βάσει γωνίαι ἴσαι ἀλλήλαις εἰσίν, ἔδωκεν ὁ μὲν ὅτι αἱ ἀλλήλαις ἴσαι τοῦ ἰσοσκελοῦς· ὁ δὲ συλλογιστικῶς ἐλέγχει αὐτόν· ἄρα κατὰ τὴν διάνοιαν διείλεκται ὁ ἐρωτῶν τοῦ ἐρωτωμένου, καὶ ἐπάγει τὴν λύσιν, λέγων καὶ τὰ ἑξῆς· εἰ γὰρ πρὸς τὴν διάνοιαν διείλεκται τοῦ ἀποκρινομένου ὁ ἐρωτῶν, εἰ παρὰ μὲν ἀποκρινόμενος ἔδωκε τοῦτο τὸ σχῆμα ἢ τρίγωνον ἀδιαλέκτως, ἐπὶ τοῦ ἰσοσκελοῦς, ἢ τοῦ ἐπὶ τὸ σχῆμα ἐκείνος δ' ἐπὶ τοῦ σκαληνοῦ συνεπέρανε· ἢ τὰ ἑξῆς· δηλονότι ἄρα ὡς πρὸς τὸ ὄνομα διείλεκται καὶ οὐ πρὸς τὴν διάνοιαν τοῦ ἀποκρινομένου· ταὐτὸν ἄρα τὸ πρὸς τὸ ὄνομα καὶ παρὰ τὴν διάνοιαν ἐστίν· ἴσως δὲ τὸ ὅτι φησὶν ἐκ τῆς τῶν αὐτῶν ἐρωτήσεων τὴν ὡς ἀποκρισεις ἐστὶ καὶ οἷον ἀποφάσεις καὶ ἀπαρνήσεις· ἀλλ' ὅτι τοῦ φανεροῦ ὅτι οὐκ ἔστι πρὸς τὴν διάνοιαν:

εἰ πολλὰ μὲν σημαίνει τοὔνομα, ὁ δὲ μὴ νοεῖ, μηδ' οἴεται πως, πῶς οὗτος πρὸς τὴν διάνοιαν διείλεκται:

Τὸ πρὸς τοὔνομα ἢ τὸ παρὰ τὴν διάνοιαν ταυτὸν ἢ οὐ, μανθάνομεν ἐντεῦθεν
φησί· εἰ πολλὰ σημαίνοντος τινὸς ὀνόματος μὴ νοοῖ τοῦτο οὕτως ἔχειν ὁ
ἀποκρινόμενος, ἀλλὰ μοναχῶς λέγεσθαι νομίζει, ὁ δὲ ἐλέγξας τὸν παρὰ
τοῦ ἐρωτῶντος πάντα, οὐ κατὰ τὴν οἰκείαν διάνοιαν ἐλέχθη· ταυτὸν
,, ἄρα τὸ πρὸς τοὔνομα καὶ τὸ παρὰ τὴν διάνοιαν· τὴν δὲ λέξιν τὴν ἐπὶ τοῦ
,, πολλὰ μὲν σημαίνει τοὔνομα· ὁ δὲ μὴ νοεῖ, μηδ' οἴεταί πως, ὁ ἐρωτῶν οὖν πρὸς
τὴν διάνοιαν διείλεκται, τριχῶς ἐστὶν ἐκλαβεῖν· καθ' ἕνα μὲν τρόπον οὕτως·
εἰ τοῦ ὀνόματος διττοῦ ὄντος μὴ νοεῖ τοῦτο ὁ ἀποκρινόμενος, πῶς οὗτος οὐ
πέπονθε κατὰ διάνοιαν; οὐ· καὶ πρὸς τοῦτο λύσις· οὐ πρὸς τὴν διάνοιαν· ἢ
οὐ κατὰ τὴν διάνοιαν· ἢ καθ' ἐρώτησιν ἀναγνωστέον, καὶ ἀπορρητικῶς, οὔτι
ἄρα δὲ ὁ ἐρωτῶν πρὸς τὴν διάνοιαν διείλεκται· καὶ οὕτως ἐκτέον· ὡς ἀρνη-
τικὸν· ἢ καὶ ἀποφατικὸν τοῦτο· συνήθεις γὰρ αὐτῷ τοιοῦτο ὥσπερ ἐν τῇ φυσικῇ
ἀκροάσει εἴρηται· ἀλλ' ὅπερ ἐδήλου περὶ φύσεως μὲν οὐ· φυσικὰς δὲ ἀπορίας
συμβαίνει λέγειν αὐτοῖς. ἢ ὥσπερ οὕτω τὴν λέξιν ἀναγνωστέον· ἢ ἀποφαντικῶς
ὧδε· ἐπεὶ πολλὰ μὲν σημαίνει τοὔνομα, ὁ δὲ μὴ νοεῖ· μηδὲ οἴεταί πως.
καὶ ἐστὶ ζητεῖν ταὐτὸ πάλιν· ὁ ἐρωτῶν πρὸς τὴν διάνοιαν διείλεκται· ὥσπερ εἰ
τοῦ ἐρωτῶντος πρὸς τοὔνομα δῆλός ἐστιν ὅτι οὐ πρὸς τὴν διάνοιαν διείλεκται·
ἀλλὰ περὶ τὴν διάνοιαν· ἀλλ' ἄμεινον καὶ τοῦτο καὶ τὸ πρὸς τοὔνομα ἐστὶ ταὐτόν·
ἄρα τὸ πρὸς τοὔνομα καὶ τὸ παρὰ τὴν διάνοιαν :·

,, Ἢ πῶς δὴ ἐρωτητέον, πλὴν οἴονται διαιρεῖν, εἰ τὸ ἐρωτώμενον ἐστὶ σιγῶντα
,, λέγειν ἢ οὔ· ἢ ἐστὶ μὲν ὡς οὔ· ἔστι δὲ ὡς ναί· εἰ δὲ ἀποδοίη, μηδαμῶς ὁ δὲ
,, διαλεχθείη, ἄρα οὐ πρὸς τὴν διάνοιαν διείλεκται· ἢ ἄτοπον οὕτοι οἱ πάν-
,, τες οὐχ ὅτι οἱ ἔλεγχοι ἀλλ' οὐδὲ οἱ φαινόμενοι ἔλεγχοι· εἰσὶ γὰρ καὶ μὴ
,, παρὰ τὴν λέξιν φαινόμενοι ἔλεγχοι· οἷον ὁ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς
,, καὶ ἕτεροι· εἰ δέ τις ἀξιοῖ διαιρεῖν, ὅτι λέγει σιγῶντα λέγειν, τὰ μὲν ὡς οὔ, τὰ
,, δὲ ὡς ναί· ἀλλὰ τοῦτο ἐστὶ ἄτοπον ὁμολογοῦντος τὸ λέξιν· ἐνίοτε γὰρ οὐδὲ ἂν
,, τὸ ἐρωτώμενον πολλαχῶς ἔχειν· ἀδύνατον δὲ διαιρεῖν ὃ μὴ οἴεται· ἀπὸ τοῦ
,, τὸ διδάσκειν, ἀλλ' ἐρεῖν· φανερὸν γὰρ ποιήσει πῶς ἔχει τῷ μὴ ἐσκεμ-
,, μένῳ μηδὲ εἰδότι μὴ ὑπολαμβάνοντι ὅτι ἄλλως λέγεται :·

Προδείξας διὰ τῶν εἰρημένων ταυτὸν εἶναι τὸ πρὸς τὴν διάνοιαν, τὸ

πρὸς τοὔνομα· οὐδὲ ἡ διὰ τοῦτο πάντες οἱ ψευδεῖς συλλογισμοὶ οἱ παρ' ἄλλ-
εἰσίν, πρὸς τοὔνομα καὶ πρὸς τὴν διάνοιαν ἀνάγονται, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
ἀναιρεῖσθαι ἔξω τῆς λέξεως ἀναχθῆναι ταῦτα, νῦν ὥς τινος εἰπόντος ὅτι
δυνατόν ἐστι πάντας τοὺς ἐλέγχους ἀναχθῆναι εἰς ταῦτα, ἢ κατὰ διαίρεσιν
ἡ ἐρώτησις γίνοιτο φησὶν ὥσπερ δὴ οὖν ἐρωτᾶν· ἢ καθ' ἡμᾶς διὰ διαι-
ρέσεως· εἰ γὰρ μὴ οὕτως ἂν ἐρωτήσαις πρὸς ἀφορισμὸν ὥσπερ δὴ καὶ ἐλέχθη-
σαν, οἷον ἆρ' ἔστι σιγῶντα λέγειν· ἢ ὁ κύκλος σχῆμα; πάντως κατὰ
διαίρεσιν λοιπὸν προσαχθήσονται· ὅπερ ἐπὶ τὸ πλεῖον δίδοται διαιρετέον.
εἰ τοίνυν καὶ τὴν κατὰ διαίρεσιν ἐρώτησιν λύσειν· οἱ γὰρ λέγοντες ἀνάγεσθαι
πάντας τοὺς ἐλέγχους εἰς τὸ πρὸς τοὔνομα καὶ παρὰ τὴν διάνοιαν, ἴσως
ἀναιροῦσιν ὅτι ἀπὸ τοῦ κατὰ μὴ διαίρεσιν τὰς ἐρωτήσεις γίνεσθαι συμ-
βαίνει μηδὲ τοὺς ἐλέγχους εἰς τὰ εἰρημένα ἀνάγεσθαι· εἰ δὲ ἡ κατὰ διαίρεσιν
ἐρώτησις ἢ διὰ τὸ πῶς ἀσαφὴς καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φησίν· ἐὰν γὰρ ἐρωτήσας ἔτι
ἆρ' ἔστι σιγῶντα λέγειν ἢ οὔ· ἢ ἔστι μὲν οὔ, ἔστι δ' ὡς ναί· τῷ δοῦναί τινα διαίρεσιν
πλεῖστον ὡς ὁ διαιρῶν ἐρωτῶν· ἢ πρὸς διαίρεσιν τὴν ἐρώτησιν, οὕτως ὅτι
ἆρ' ἔστι σιγῶντα λέγειν ἢ οὐκ ἔστιν· ἀλλ' ἔστι μὲν ὡς ἔστιν, ἔστι δ' ὡς οὐκ ἔστιν·
τοῦτ' ἔστιν ἆρ' ἔστι σιγῶντα λέγειν· ἢ ἁπλῶς μὲν ὁ σιγῶν οὐ λέγει· ἐρωτηθεὶς δέ
τινα ἔστι λέγειν τὸν σιγῶντα· ἐρωτηθεὶς δεῖν αὐτὸ φαίνονται πρὸς τοὔνομα
εἰσφέρεσθαι ὡς καὶ ἡ κατὰ διαίρεσιν ἡ ἐρώτησις γίνηται, οἱ συναχθησόμενοι
παραλογισμοὶ εἰς ἀναίρεσιν πρὸς ἀλλήλους τοῦ πάλιν εἰς ταῦτα ἀναχθήσονται·
εἰ δέ τε τὸ πρὸς τοὔνομα καὶ πρὸς τὴν διάνοιαν ὅπερ ἐδείχθη ταυτόν·
εἰ γὰρ ἐκ διαιρέσεως προβάλλῃ ἡ ἐρώτησις· καὶ ὁ μὲν ἀποκρινόμενος ἀπο-
φήσῃ, μὴ δύνασθαι ἀναιρεῖν τὸν σιγῶντα· ὁ δ' ἐρωτῶν παραγάγῃ συμπέ-
ρασμα ὡς δύναται λέγειν ὁ σιγῶν· δῆλον ὡς οὐ πρὸς τὴν διάνοιαν·
τοῦτ' ἔστιν οὐ κατὰ τὴν διάνοιαν διελέχθη τοῦ ἀποκρινομένου ὁ ἐρωτῶν·
ἀλλὰ πρὸς τὸ ὄνομα· οἷον ὁ ἐρωτῶν οὕτως προήγαγε τὴν ἐρώτησιν ὅτι
ἆρ' ἔστι σιγῶντα λέγειν, ἢ οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ ἐρωτῶν μέν τινα ἔστι, ἐρωτηθέντι
οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ ἀποκρινόμενος τὸ οὐκ ἔστιν ἔφησε· δῆλος ἐστι διὰ τοῦ οὐκ ἔστι
συλλογισάμενος ὡς οὐκ ἔστι λέγειν τὸν σιγῶντα καθόλου μή· ἀλλ' ἁπλῶς ὅτι
μὴ λέγειν· ἀλλ' οὐχ ὁ ἀποκρινόμενος οὕτως ἔφη, τουτέστιν, οὐκ ἔστι λέγειν

τοῦ σημαινομένου, οὐδὲ ὁ ἐρωτῶν ὅτι ἐστί, συλλελογίσθαι, φανερὸν γὰρ ὅτι ἐστὶν ἰδία πάντη
μὲν σιγῶντος τὸ λέγειν ἀπέφησεν ὁ ἀποκρινόμενος, καὶ ἄλλο οὐδὲ ὁ ἐρωτῶν τοῦ,
συνῶφθαι· αὖ τὴν λέξιν· τὴν ὅρου πρὸς τὴν διάνοιαν διελέγκεται ὁ
ξυνώνυμος ἀγνοεῖν γινώσκειν δή. ἢ καὶ κατὰ ἀπόφασιν· ἀλλ' οὐχὶ κατὰ ἐρώτησιν·
ἵνα ὁμώνυμος ἐρωτώμενον, τοῦτο ἐστὶν ὅ φησιν· ὡς εἰ καὶ κατὰ διαίρεσιν καθ' οὗ
ἡ ἐρώτησις γίνοιτο· ἣν δὴ ὁ προλαβόντες εἰρήκαμεν· ὅτι τῆς διαιρέσεως
γινομένης ὁ μὲν ἀποκρινόμενος εἶπεν· ὅτι μηδαμῶς λέγειν τὸν σιγῶντα
ἤτοι οὐδ' ὅλως· ὁ δ' ἐρωτῶν συμπεραίνει λέγων· αὐτοῦ ὅρου κατὰ διάνοιαν
τοῦ ἀποκρινομένου διελέγχεται· ἵνα ἢ τὸ ἄρα συμπέρασμα αὐτοῦ· ὁ τοιοῦτος ὅλος.
τοῦτ' ἐστὶν ὁ παρὰ τὴν διάνοιαν, ὁ παρὰ τὸ ὄνομα ἐστίν· οὔτε γὰρ ἡ αὐτὴ διά
τοῦ ἐρωτῶντος ἢ καὶ τοῦ ἀποκρινομένου· οὔτε πρὸς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα· πρὸς ὃ ἡ
τοῦ ἀποκρινομένου ἀπόκρισις γέγονε. πρὸς ἐκεῖνο ὁ τὸ συμπέρασμα ἐξε-
νήνεκται· ὁ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἦν· ὥσπερ τὸ αὐτό ἐστι τὸ πρὸς τὸ ὄνομα καὶ τὸ
πρὸς τὴν διάνοιαν· τὸ δὲ οὐκ ἄρα ἐστί τινος τι λέγων· τὸ πρὸς τὴν διάνοι-
αν τοιοῦτον ἐστίν· ἵνα ὁ τὸ πλῆρες τῆς λέξεως προσθήσωμεν· τὸ δ' ἄρα ὥσπερ δέχεται
τὸ αὐτὸ εἶναι τὸ πρὸς τὸ ὄνομα, ὁ πρὸς τὴν διάνοιαν οὐκ ἔστι λοιπὸν τὸ γένος
τῶν παρὰ τὴν διάνοιαν λόγων ἄλλο τῶν παρὰ τὸ ὄνομα. ἀλλὰ ταυτό·
ὁμοίως καὶ τὸ δὴ οἰόμενον, πρὸς τὸ ὄνομα εἶναι τοιοῦτον· ὅτι δὴ οἰόμενοι ἤτοι
τινὲς τῶν ψευδῶν συλλογισμῶν πρὸς τὸ ὄνομα· ὁ παρὰ τὴν διάνοιαν ἀμφο-
τέρως οὐχὶ πάντη. εἰς ταῦτα ἔχουσι τὴν αἰτίαν· τὸ δὲ καὶ τοιοῦτοι πάντες,
τοιοῦτοι εἰσί· οὐχ ὅτι οὐ πάντες οἱ ἔλεγχοι τοιοῦτοι εἰσὶ εἰς τὸ πολλαχῶς εἰρημένον
ἀναλυόμενοι· ἀλλ' οὐδ' οἱ φαινόμενοι ἔλεγχοι εἰς ταῦτα ἀναλύονται, τουτέστιν
οὐ μόνον τοῦτό φημι, ὡς οὐκ ἀναλύονται πάντες ἁπλῶς οἱ ἔλεγχοι εἰς ταῦτα
ἀλλ' οὐδ' οἱ φαινόμενοι· τῶν γὰρ φαινομένων ἐλέγχων οἱ μὲν παρὰ τὴν
λέξιν, τουτέστιν οἱ ἐκτὸς τῆς λέξεως· οἱ γὰρ οἱ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς καὶ οἱ
λοιποὶ ἑξῆς· οὐκ εἰς τὴν διαίρεσιν ἀνάγονται, ὥστε μάταια ἡ φερομένη
διαίρεσις ὥσπερ αὐτοὶ φασὶν ἐπὶ πάντων αἰτία ἁπάντων [illegible]·
εἰ δ' ἐστὶν ἀληθεῖ διαιροῦντι λέγων δὲ ἤπου ὡς οὐκ ἐγχωρεῖ τὰς θέσεις
πάντα εἰς τὸ πρὸς τοὔνομα ἀνάγεσθαι, ὁ περὶ τὴν διάνοιαν· ἀπαντητέον
τὸ ἐκ πρὸς τούτους ἴσως ἂν ἐπὶ τὰς ἀφησάντας δυνάμεις ἀνάγεσθαι διὰ τῆς διαιρέ-

ἀντιλέγεσθαι πρὸς αὐτόν· ἐν δὲ ἕξει ἄσχημον καὶ διὰ τὸ ἑτέρων μὴ πρὸς τοῦτο ἀντιλέγεσθαι.
ἔτι, αὐτόν· ἀλλ' ὥσπερ πάντες οἱ σοφισταὶ οἳ περὶ τὴν διάνοιαν καὶ
πρὸς τοὔνομα οἱ ἀντιτιθέασιν· καὶ ἀληθῶς ἐστὶν ἀξιοῦντα λέγειν καὶ τὴν
διαίρεσιν τοῦ ἐρωτᾶν· ἐν παραδείγματι ἀναγκαῖον αὐτήν· λέγων ὡς εἴ τις
ἐρωτῴη εἰ οἷόν τε λέγειν ὁπωσοῦν ἐρωτῶν· ἆρα ἔστι σιγῶντα λέγειν.
ἔστι δὲ σιγῶντα ὅτε μὲν λαλοῦντα ἀνέχεσθαι καὶ τὰ σιγώμενα· τοῦτο γὰρ
δηλοῖ διὰ τοῦ τὰ μὲν ὡδί, τὰ δὲ ὡδί· τὰ μὲν γὰρ οὕτως ἐστὶ σιγῶντα
ὡς δύνασθαι μὲν ἔχοντα λαλεῖν· καὶ δὲ σιγῶντα· τὰ δὲ οὕτως
ὡς μὴ πεφυκότα λαλεῖν· ἄλλως ὁπωσοῦν ἐρωτῶντα, οὐκ ἀληθῶς ἀξιοῖ·
ὅτι καὶ ὑπὲρ τῆς ἀξιώσεως ἀπροσποιήτως, ἐπὶ μὲν τῶν πολλαχῶς
λεγομένων, ἴσως ἄν τις κατὰ διαίρεσιν ἐρωτήσοι· ἐπὶ δὲ τῶν μὴ
πολλαχῶς, πῶς ἂν δέοιτο διαιρεῖν· ὁ γὰρ μὴ οἰόμενος πολλάκις αὐτὸς
ὁ ἐρωτῶν ὁμώνυμον εἶναι, ἀλλ' ἀγνοεῖ, μᾶλλον οὐκ ἐπὶ διαίρεσιν ἄξει
τοῦτο· μᾶλλον δὲ ἀδύνατον· ἄλλως τε καὶ περὶ τὴν διαλεκτικὴν μέθο-
δον τὴν ἐξέτασιν ποιεῖται ὁ πως ἐρωτῶν· διδασκόντων γὰρ ἐστὶ
τὸ διαιρεῖν ποσαχῶς λέγεται τὸ πρᾶγμα·
ὅταν ὀξὺ φθέγγεσθαι λέγηται καὶ ἡ φωνὴ
ἐν ὄγκοις· καὶ ὀξεῖα μὲν φωνή ἐστι τοῦ·
ὄγκος δὲ τόδε· τῶν διδασκόντων γάρ ἐστι
τὸ διαιρεῖν· ὁ περὶ τὰ ὅπλα πρὸς νίκην ἀ-
πὸ τοῦ ἀποκειμένου ὁρᾷ ὁ τὰ ἐρω-
τήσεις προθέμενος, ἡ διαίρεσις τοῦ
σημαινομένου ὄργανον, γνώριμον ποιήσει
τῶν ἀποκειμένων ποσαχῶς λέγεται,

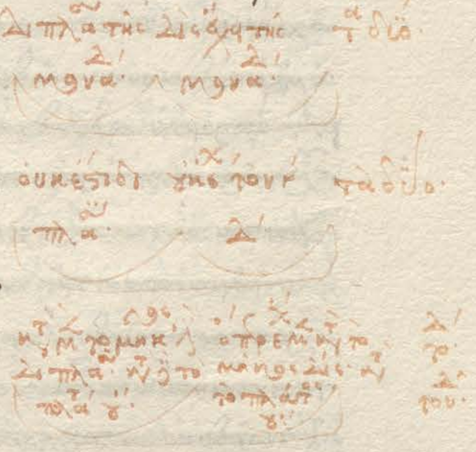

μὴ ἔστι τι μὴ δ' ἐπεσκεμμένῳ ὅτι τοσαυταχῶς ἢ κατὰ τοιούτων καὶ
τοιούτων λέγεται· γνωρίμου δὲ γινομένου ποσαχῶς τὰ σιγῶντα
λέγεται, ἐκ τοῦ ἀποκειμένου ἐπιτυχοίη τοῦ σιγῶντος ἀποφήσαντος
ἀνθ' ὅτου ἐρωτῶν ἐπὶ τὰ σιγώμενα μεταβάλοι τὸν λόγον, καταγέλαστος
δόξει·

ἔτι καὶ ἐν τοῖς μὲν διπλοῖς, τὸ ἡμιόλιον τοῦτο ποιεῖν· ὅσα αἱ μονάδες

ἐν τοῖς τέτταρσιν· ἀπὸ δὲ αἱ δυάδες αἱ μὲν ὡς δὴ ἐνοῦσαι, αἱ δὲ ὡς αἱ· ἐ
ἆρα τῶν ἐναντίων μία αὐτὴ ἐπιστήμη ἢ οὔ· ἔστι δὲ ἐναντίων τὰ μὲν γνωστά, τὰ δ᾽ ἤ,
ἄγνωστα· ὥστε ἔοικεν ἀγνοεῖν ὁ τοιοῦτος ἀξιῶν· ὅτι τὸ διδάσκειν τοῦ δια-
λέγεσθαι· καὶ ὅτι δεῖ τὸν μὲν διδάσκοντα μὴ ἐρωτᾶν, ἀλλ᾽ αὐτὸν ἐνδεικνύν-
ναι· τὸν δὲ ἐρωτᾶν:

πῶς ὅτι ἐνίοτε τὸ ἐρωτώμενον, καὶ εἰ τὸ πολλαχῶς λεγόμενον, ἀδοκεῖ πολ-
λαχῶς λέγεσθαι· ὁ δὲ μὴ οἴεται τὸ πολλαχῶς λεγόμενον. πῶς δεῖ λύειν τὸ
ἐρωτῶν, νῦν ὥστε ἐπιμανθάνειν παρὰ τὸ λεγόμενον τὸ, ἐπειδὴ ἐν τοῖς μὲν διπλ-
ἐστι δὲ τὸ λεγόμενον τοιοῦτον· ὅτι πῶς φησὶν εἰς τὸ ὅτι δεῖ τὸν ἐρωτώμενον,
ὁμολογούμενον εἶναι, ἵνα ᾖ κατὰ διαίρεσιν προβαίνῃ ἐρώτησις· διὰ τὸ μὴ
γὰρ καὶ ἐν τοῖς διπλοῖς τοῦτ᾽ ἐστι μὲν ὁμολογούμενος τοῦ τοιοῦ· ἢ γὰρ κατὰ
διαίρεσιν ἐρωτᾶν· ἐπειδὴ πῶς ἐνδέχεται τὰ μὲν πολλαχῶς ἀλλὰ μοναχῶς
λεγόμενα διαιροῦντας ἐρωτᾶν, διδάσκοντα· ἆρα γε ἐν ταῖς
τέτταρσι μονάδες ἴσαι εἰσὶ ταῖς δυσὶ δυάσιν· ἤτοι ἆρα αἱ μονάδες αἱ ἐνοῦσαι
εἰσὶ ταῖς δυσὶ δυάσιν· λέγω δὲ οὐχὶ ἑκάστην τῶν μονάδων ἴσην τῇ δυάδι·
ἀλλὰ μόνον τὰς τέσσαρας μονάδας ἴσας ταῖς δυσὶ δυάσιν· τὸ δὲ εἰσὶ δυάδες
αἱ μὲν ὡς δὴ ἐνοῦσαι· αἱ δὲ ὡς δὴ ἴσαι ἐστί, τοῦτο λέγω δὲ ὥσπερ μὲν ἴσας ὡς δὴ
μέν· ὁμολογοῦμεν τὰς δύο δυάδας ἴσας ταῖς τέτταρσι μονάσιν· ἑκάστη δὲ
τῶν μονάδων ἑκάστῃ τῶν δυάδων οὐκ ἴσας· καὶ ἵνα σαφέστερος ὁ λό-
γος γένοιτο, οὕτως αὐτὸν διεξῆλθε· αἱ δὲ μονάδες ὡς δὴ μὲν ἐνοῦσαι καὶ λαμ-
βανόμεναι ἴσαι εἰσὶ ταῖς δυσὶ δυάσιν· ὡς δὴ δὲ ἡ μία ἑκάστη τῶν μονάδων
μετὰ ἑκάστης τῶν δυάδων οὔ· ἀξιοῖ οὖν οὕτως φησὶν ἐν τῷ ἀνοίγειν τὴν ἐρώ-
τησιν ποιήσασθαι κατὰ διαίρεσιν, ἐρωτῆσαι καὶ τοι μὲν τῶν μονάδων,
μὴ τῶν δυάδων πολλαχῶς λεγομένων· ἐπειδὴ ἔστιν ἐλέγχειν παραλείπουσιν
τὸ ἆρα τῶν ἐναντίων μία αὐτὴ ἐπιστήμη ὅπως ἂν καὶ ἀλλήλως ἐρωτηθῇ·
ἀρ᾽ αὐτὴ τῶν ἐναντίων τὰ μὲν ἐστὶ γνωστά· τὰ δέ, ἄγνωστα· ἐστὶν αὐτῶν
μία αὐτὴ ἐστιν· ταῦτα εἰπὼν λέγει ὥστε ἔοικεν ἀγνοεῖν ὁ τοιοῦτος ἀξιῶν ὅτι
ἕτερόν τι τὸ διδάσκειν τοῦ διαλέγεσθαι· τὸν γὰρ διδάσκοντα δεῖ μὴ ἐρωτᾶν·
ἀλλὰ λαμβάνειν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ· ἐπειδὴ τὰ δῆλα ποιεῖν τῷ μαθητῇ· τὸν
δὲ ἐρωτῶντα πάντα ἐνίκων ὁρῶντα οὐδαμῶς :

τὸ φάναι ἢ ἀποφάναι ἀξιοῦν οὐδὲ κυρίως τις ἐστιν· ἀλλὰ παραλαμβάνοντος· ἡ γὰρ πειραστική ἐστι διαλεκτική τις· διὸ ἐπὶ πάντων αὐτὸν καὶ θεωρεῖ οὐ τὸν εἰδότα· ἀλλὰ τὸν ἀγνοοῦντα καὶ προσποιούμενον:

Τὰ ἀγνοούμενα κατὰ διαίρεσιν ἐρωτῶνται· ἡ φησὶ τὴν πρότασιν ὅπως ἐρωτᾶν ὡς ἀναγκάζεσθαι τὸν ἀποκρινόμενον ἢ τόδε, ἢ τόδε λέγειν· ταῦτα γὰρ ἐπεὶ φάναι, ἢ ἀποφάναι, οὐδὲ κυρίως τις ἐστιν· ἀλλὰ παραλαμβάνοντος τοῦ ἀποκρινομένου· ἀγνοεῖ ὥσπερ τὸ ζητούμενον ὅτι τὰ μαθηματικὰ οἶδεν· ἡ γὰρ πειραστικὴ οὐ διδασκαλική ἐστιν, ἵνα δῆλα ποιῇ τὰ πράγματα· ἀλλὰ διαλεκτική τις· ὡς καὶ ἐν τοῖς προρρηθεῖσιν εἴρηται· καὶ θεωρεῖ οὐ τὸν εἰδότα· ἀλλὰ τὸν προσποιούμενον εἰδέναι, ἀγνοοῦντα ἐστίν:

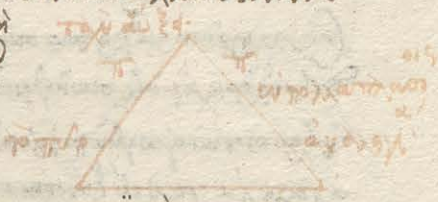

ὁ μὲν οὖν κατὰ τὸ πρᾶγμα θεωρῶν τὰ κοινά, διαλεκτικός· ὁ δὲ τοῦτο φαινομένως ποιῶν, σοφιστικός· καὶ συλλογισμὸς ἐριστικὸς καὶ σοφιστικός ἐστιν· εἷς μὲν ὁ φαινόμενος συλλογισμὸς περὶ ὧν ἡ διαλεκτική, πειραστική ἐστιν, κἂν ἀληθὲς ᾖ τὸ συμπέρασμα· τοῦ γὰρ διότι, ἀπατητικός ἐστιν· καὶ ὅσοι μὴ ὄντες κατὰ τὴν ἑκάστου μέθοδον παραλογισμοὶ δοκοῦσιν εἶναι κατὰ τὴν τέχνην· τὰ γὰρ ψευδογραφήματα οὐκ ἐριστικά· κατὰ γὰρ τὰ ὑπὸ τὴν τέχνην οἱ παραλογισμοί· οὐδέ γ' εἴ τί ἐστι ψευδογράφημα περὶ ἀληθές· οἷον τὸ Ἱπποκράτους ἢ ὁ τετραγωνισμὸς ὁ διὰ τῶν μηνίσκων· ἀλλ' ὡς Βρύσων ἐτετραγώνιζε τὸν κύκλον, εἰ καὶ τετραγωνίζεται ὁ κύκλος· ἀλλ' ὅτι οὐ κατὰ τὸ πρᾶγμα διὰ τοῦτο ἐριστικός: πεφήνασι διὰ τοῦ ἀπαγωγοῦ ὅτι ἡ πειραστική, διαλεκτική τίς ἐστιν· ὅτι μὲν ταυτόν ἐστι πειραστικὸς καὶ διαλεκτικός· ἀλλὰ διάφορα, ἀκολούθως τὴν διαφορὰν αὐτῶν παραδίδωσιν· καὶ τὸν μὲν κατὰ τὰ κοινὰ θεωροῦντα τὸ πρᾶγμα, οὕτω γὰρ ἐπὶ τὸ ἑξῆς τῆς λέξεως· ὡς κοινὰ δὲ λέγει τὰ δοκοῦντα πᾶσιν ἢ τοῖς πλείοσιν ἢ τοῖς σοφοῖς, τοῦτον καλεῖ διαλεκτικόν· τὸν δὲ ἐκ τῶν δοκούντων τῷ ἀποκρινομένῳ πειραστικὸν τὸν γὰρ λέγει· τὸν δὲ ἐκ τῶν φαινομένων μὲν ἐνδόξων, μὴ ὄντων δὲ, ἐριστικὸν καὶ σοφιστικόν· περὶ δὲ διαφορᾶς σοφιστικοῦ καὶ ἐριστικοῦ, μετ' ὀλίγον ἐρεῖ:

κ καὶ συλλογισμὸς ἐριστικὸς ἐστὶν ἐξ ἐνδόξων ὁ φαινόμενος:

π παρακαλεῖ ὦν, φαίνεται μὲν παραδοῦναι· μέμνηται δὲ διαφορᾶς ἐριστικοῦ καὶ σοφιστικοῦ· νῦν δὲ ὡς συλλαμβάνει τὸν ἐριστικὸν καὶ σοφιστικὸν συλλογισμόν· διαιρεῖ δὲ τοῦτον εἰς δύο· καὶ τὸν μὲν φησὶ συλλογισμὸν, ἐριστικὸν καὶ σοφιστικὸν εἶναι· τὸν φαινόμενον μὲν συλλογισμὸν ὄντα δὲ ἀσυλλόγιστον· ὃς καὶ συλλογίζεσθαι περὶ τῶν ἐνδόξων· περὶ ὧν ἡ διαλεκτικὴ πειράζει· οὗτος δὲ ὁ τρόπος ὁ ἐν δευτέρῳ καταφατικῷ, συνάγων ἐν δευτέρῳ σχήματι· ἢ ὁ ἐν δευτέρῳ μὲν δοκῶν ἐν ὁποιῳοῦν τῶν σχημάτων· ἢ ὅπη ἄλλως περὶ τὸ συλλογιστικὸν τρόπον συνάγων· ὥσπερ ἡ μὲν ἐν δευτέρῳ καταφατικοῖς ἐν δευτέρῳ σχήματι, συνάγων· ὅτι τὸ πῦρ ἐν πολλαπλασίονι ἀναλογίᾳ ἐστὶν· ὡς φησὶ τὴν ἀγωγὴν προαγόμενος τοῦ σώματος· τὸ ἐν πολλαπλασίονι ἀναλογίᾳ ταχὺ αὔξονται·

τὸ πῦρ, ταχὺ αὔξει· καὶ τὸ

σύμπαν δῆλον· ὅμοιον τὸ σχῆμα

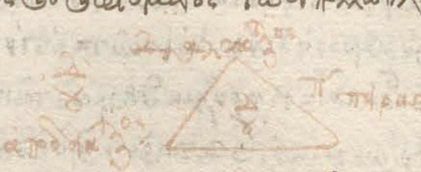

ἕτερον φησὶν εἶναι ἐριστικὸς καὶ σοφιστικὸς ἐστίν· ἐν τῷ παραλογίζεσθαι αὐτό· ὁ γὰρ ἐριστικὸς καὶ σοφιστικὸς ὁ αὐτός· τῇ προαιρέσει μόνον διαφέροντες ὡς μετ᾽ ὀλίγον ἐρεῖ· ἐστὶ γοῦν ἀσυλλόγιστος ὁ παραλογισμὸς συλλογισμὸς ἐκ ψευδῶν καὶ ἀληθῶν ἢ τὸ συμπέρασμα· καὶ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ τοῦ εἶναι τοῦτον ἀσυλλόγιστον· τὸν γὰρ μέσον ὅρον ὃς καὶ αἴτιος ἐστὶ τοῦ συμπεράσματος, οὐ καὶ διαλλοιωμένως ἀπατητικὸν ἔχει· καὶ γὰρ ἀληθῶς ἀπὸ τῶν ἀμφοτέρων τῶν ἄλλων κατηγορεῖται ὁ μέσος ὅρος, ἐν τῷ δευτέρῳ σχήματι·

Ὅταν ἀμφότεραι αἱ προτάσεις καταφατικαὶ ληφθῶσιν· ὅμως, οὐχ οὕτως ἐχρῆν ταύτας λαβεῖν· ἀλλὰ τὴν μὲν ὅλην· τὴν δὲ στερητικήν· ὥστε ἀπατητικὸς ἐστὶ τοῦ διαλέγεσθαι· ἀμφοτέρας καταφατικὰς δέον μὲν εἶναι λαβεῖν ὡς τοῦ δε· ὁ Πιττακὸς σοφός· ὁ Πιττακὸς σπουδαῖος· οἱ σοφοὶ ἄρα σπουδαῖοι· ἀπατητικὸς καὶ ὁ τρόπος τοῦ μέσου

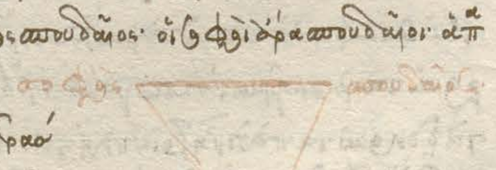

καίτοι ἀληθοῦς ὄντος τοῦ συμπεράσματος· οὐ γὰρ ἀνάγκη ὅτι ὁ Πιττακὸς σπουδαῖος καὶ σοφός, ἐκ τοὺς σοφοὺς σπουδαίους εἶναι διὰ τὸν συλλογισμόν· περὶ ἃς οὖν φησὶν ἡ διαλεκτική,

παρὰ ταύτης ἐστὶ καὶ ἀριθμητικὴ τὰς ἀρχὰς λαμβάνει· ἐπεὶ ταύτῃ ἡ γεωμετρία ἀπὸ ταύτης ἐστίν· προσποιεῖται γὰρ εἰδέναι· ἀλλὰ μὴν παρὰ ταύτης τῷ ὅσφρασις ὡς εἴρηται τὸ προσποιεῖσθαι τοῦ προσποιουμένου εἰδέναι τὸ πρᾶγμα· ἢ ἐκ τῶν ἁπλῶς ἐνδόξων· ἢ τῶν δοκούντων τῷ προσποιουμένῳ εἰδέναι τὸ πρᾶγμα· ἐπὶ πολὺ τοῦτο παρὰ τὸ πλάτος γίνεται τὸ ἄδοξον τῶν λόγων· ὁ δὲ γεωμετρίας ἐκείνων ὀνομαζομένων, ἢ ἁμαξοβόλων· ἢ τινῶν ἄλλων τοιούτων· διὸ οὕτω φησὶν ἀλλ' οἱ δεικτικοὶ συλλογισμοί· ἔστω μὲν ὁ προειρημένος, ὁ ἀσυλλόγιστος ἔχων τὸ σχῆμα, ὁ δεύτερος δὲ ὁ ἐκ τῶν οἰκείων ἀρχῶν τῆς προκειμένης ἐπιστήμης, μηδὲ ταῖς οἰκείαις τοῦ πράγματος χρώμενος προτάσεσι, δοκεῖ εἶναι κατὰ τὴν τέχνην ἢ τῶν οἰκείων τῇ τέχνῃ· διὰ τοῦτο τὰ ψευδογραφήματα οὐκ ἐριστικά· ἐκ γὰρ τῶν οἰκείων ἀρχῶν ὡρμημένα τῆς γεωμετρίας, αἱ γραφαὶ δὲ οὐ γίνονται ὡς ἔδει· καὶ εἴρηται ἐν τῷ
„ προτέρῳ τῶν τοπικῶν ὡς δεῖ τοῦτον λέγει γὰρ ἐκεῖνος· ὥσπερ τὰ
„ ἡμικύκλια περιγράφειν μὴ ὡς δεῖ· ἢ γραμμάς τινας ἀγαγεῖν μὴ ὡς ἂν ἀχθείησαν· τοῦ παραλογισμοῦ ποιεῖται ὁ ψευδογραφῶν. οὐκ ἐριστικὰ οὖν τὰ ψευδογραφήματα ὅτι ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀρχῶν περαίνονται· οὐδὲ ἐριστικὸν ψευδογράφημα περὶ ἀληθές, ἐριστικὸν δὲ οἷος ὁ τοῦ Ἱπποκράτους ὁ διὰ τῶν μηνίσκων τοῦ Ἀντιφῶντος τοῦ κύκλου τετραγωνισμός· ὅταν τηρῶσι τὰς οἰκείας ἀρχὰς τῆς γεωμετρίας· ἀλλ' ὁ τοῦ Βρύσωνος τετραγωνισμὸς τοῦ κύκλου, ὁ ἐριστικός ἐστι καὶ σοφιστικός· ὅτι οὐκ ἐκ τῶν οἰκείων ἀρχῶν τῆς γεωμετρίας, ἀλλ' ἐκ τινῶν κοινοτέρων· τὸ γὰρ περιγραφὲν ἐκτὸς τοῦ κύκλου τετράγωνον καὶ τὸ ἐγγεγραμμένον ἐντός, καὶ τὸ μεταξὺ τῶν δύο τετραγώνων κύκλος· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μεταξὺ τῶν δύο τετραγώνων τετράγωνον· τοῦ μὲν ἐκτὸς τετραγώνου ἔλαττόν ἐστιν· τοῦ δ' ἐντὸς μεῖζον·

τὰ δὲ τῶν αὐτῶν μείζονα καὶ ἐλάττονα ἴσα ἀλλήλοις ἐστίν· ἴσα ἄρα ὁ κύκλος καὶ τὸ τετράγωνον ἐκείνων κοινῶν, ἀλλὰ καὶ ψευδῶν· ἀληθινὸν μὲν ὅτι καὶ ἐπὶ ἀριθμῶν καὶ χρόνων καὶ τόπων ἄλλων ἁρμόττει· ψευδὲς δὲ ὅτι ὀκτὼ καὶ ἐννέα τῶν δέκα καὶ ἑπτὰ ἐλάττονα καὶ μείζονά ἐστιν.

ἰσόμως οὐκ ἀεὶ ἴσαι· ἀλλὰ ὅσοι ... ὅτι αἱ ἀρχαὶ διδακταὶ ἐκ τοῦ λέγειν ὅτι τὰ διδακτὰ πρότερον μὲν οὔπω, ὕστερον ἡμῖν γίνονται· αἱ δ' ἀρχαὶ πρότερον οὐκ ἐνοῦσαι ὕστερον οὐκ ἂν γίνονται· αἱ ἀρχαὶ ἄρα οὐ διδακταί. ἐριστικὸς καὶ σοφιστικός· οὐ γὰρ ἐκ τῶν οἰκείων τοῦ πράγματος συνάγει τὸ προκείμενον· τοῦ μὲν γὰρ ἀριθμός ... τῶν ἄλλων λέγειν πολλῶν:

Ἔτι ὁ περὶ τούτων φαινόμενος συλλογισμός, ἐριστικός· ἔτι ὁ παρὰ τὸ πρᾶγμα φαινόμενος συλλογιστικός, κἂν ᾖ συλλογιστικός, ἐριστικός ἐστι· φαινόμενος γάρ ἐστι κατὰ τὸ πρᾶγμα· ὥστε ἀπατητικὸς καὶ ἄδικος. ὥσπερ γὰρ ἡ ἐν ἀγῶνι ἀδικία εἶδός τι ἔχει καὶ ἔστιν ἀδικομαχία τις, οὕτως ἐν ἀντιλογίᾳ ἀδικομαχία ἡ ἐριστική ἐστιν· ἐκεῖ τε γὰρ οἱ πάντως νικᾶν προαιρούμενοι πάντων ἅπτονται· καὶ ἐνταῦθα οἱ ἐριστικοί. οἱ μὲν οὖν τῆς νίκης αὐτῆς χάριν τοιοῦτοι ἐριστικοὶ ἄνθρωποι καὶ φιλέριδες δοκοῦσιν εἶναι· οἱ δὲ δόξης χάριν τῆς εἰς χρηματισμὸν σοφιστικοί· ἡ γὰρ σοφιστική ἐστιν ὥσπερ εἴπομεν χρηματιστική τις ἀπὸ σοφίας φαινομένης· διὸ φαινομένης ἀποδείξεως ἐφίενται· καὶ τῶν λόγων τῶν αὐτῶν μέν εἰσιν οἱ φιλέριδες καὶ σοφισταί, ἀλλ' οὐ τῶν αὐτῶν ἕνεκα· καὶ λόγος ὁ αὐτὸς μὲν ἔσται σοφιστικὸς καὶ ἐριστικός· ἀλλ' οὐ κατὰ ταὐτόν· ἀλλ' ᾗ μὲν νίκης φαινομένης ἐριστικός· ᾗ δὲ σοφίας, σοφιστικός· καὶ γὰρ ἡ σοφιστική ἐστι φαινομένη σοφία τις, οὐκ οὖσα:

Ὁ ἀπὸ τῶν ἐριστικῶν συλλογισμῶν, τοῦτ' ἐστι κατὰ τὸ σχῆμα ἢ μέτρα τῶν μὲν ... τοῦ μὴ ἐκ τῶν οἰκείων ἀρχῶν τῆς προκειμένης μεθόδου· φαινομένου δὲ ἐκ τούτων, νῦν οὖν αὐτὰ τούτοις ἓν μᾶλλον ἐν ὄνομα καὶ ἀμφοτέροις τίθησιν· ἐριστικὸς γάρ ἐστι λόγος καὶ ὁ περὶ τούτων δὲ φαινόμενος· περὶ τοῦ φαινομένου λέγου τὴν κατὰ τὸ σχῆμα συλλογιστική· ὁ κατὰ τὸ πρᾶγμα δὲ φαινόμενος κἂν ᾖ συλλογιστικὸς μὲν ἐστι κατὰ τὸ σχῆμα· τοῦτο γὰρ δηλοῦται διὰ τοῦ κἂν ᾖ συλλογιστικὸς ἐριστικῶν· δοκοῦσι δὲ συνάγεσθαι μὲν ἐκ τῶν ἀρχῶν τοῦ πράγματος· μὴ συναγόμενος δὲ ἀπ' ἐκείνων· ἀλλὰ φαινομένως ἐριστικός ἐστι λόγος.

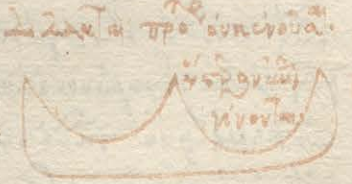

δῆλον ὅτι ὁ ἐριστικὸς ἐστὶν ὁ ἐπὶ τῷ ἐλέγχειν· φαινόμενος γὰρ ἔστι κατὰ τὸ πρᾶγμα,

ὥσπερ ἔτι ἡ ἀπάτη πρὸς καὶ ἀρ — διαλεγομένων ἐριστικοί

ὥσπερ δὲ καὶ ἐν τοῖς δρομικοῖς

ἀγῶσιν, ἀδικία τίς ἐστιν ὅταν οἱ δρο-

μεῖς ἀφέντες τὸ θεῖν τῆς νίκης φροντ[illegible]

ἐμποδίζωσιν ἀλλήλους· οὕτως ἐστὶ καὶ ἐν διαλέξει ἀδικομαχία τις ὅταν τι

θαυτῶν τῶν διαλεγομένων ἀλλήλοις σκῶλα παρέχῃ πρὸς τὸ μὴ συναχθῆναι ἐκ τοῦ

προτεθέντος κατὰ δρόμον [illegible]μένου· καὶ ὥσπερ ἐν τοῖς δρομικοῖς ἀγῶσιν ἀδικία ἐστὶν

ὅταν παρὰ τὸν δρόμον σχῇ τινα καὶ ἄλλου ἀποστερηθῇ [illegible]μένου, ἀλλ᾽ εἰ προφθάσας κατ-

αλάβοι καὶ κωλύσῃ τοῦ δρόμου· ἐκ γὰρ ἀμφοτέρων ἔχει καὶ οὕτω φαίνεται

τὸν δόκιμον, οὕτως καὶ τοῖς διαλεγομένοις δεῖ μὴ [illegible] ἀδικεῖν τὸν πρὸς

διαλεγόμενον διὰ τοῦ ἀπατᾶν· ἀδεῖ μὴ [illegible], τὸ ὁ ἀγαθός. ὁ δια-

κείνεται περὶ τὴν διάλεξιν· νῦν δὲ διαλέγεται καὶ τὴν διαφορὰν τοῦ σοφιστοῦ

καὶ τοῦ ἐριστικοῦ παραδίδωσιν· οὐ γὰρ οἱ αὐτοὶ [illegible] πάντως οὔτε πάντη

σοφοί· ἀλλ᾽ οἱ μὲν τοῦ αὐτοῦ [illegible] λόγου [illegible] σοφισταὶ καὶ οἱ ἐριστικοί· καὶ

ἀμφότεροι ἐκ φαινομένων ἐνδόξων μὴ οὕτως δὲ [illegible] χαίρουσιν, ἀλλ᾽ οἱ τοιοῦτοι

καὶ οἱ μὲν ἐριστικοὶ χάριν νίκης καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ [illegible] δόξης τοῦτο

πράττουσιν· οἱ δὲ σοφισταὶ χάριν χρηματισμοῦ καὶ [illegible] διαφέρουσιν·

ὁ δὲ ἐριστικὸς ἐστί πως

οὕτως ἔχων πρὸς τὸν

διαλεκτικὸν ὡς ὁ ψευδογρά-

φος πρὸς τὸν γεωμετρικόν· ἐκ γὰρ τῶν αὐτῶν τῇ διαλεκτικῇ συλλογίζεται·

καθάπερ παραλογίζεται καὶ ὁ ψευδογράφος πρὸς τὸν γεωμετρικόν· ἀλ-

λ᾽ ὅμως οὐκ ἐριστικός· ὅτι ἐκ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν συμπερασμάτων τῶν ὑπὸ

τὴν τέχνην ψευδογραφεῖ· ὁ δὲ [illegible] τὴν διαλεκτικὴν [illegible] τὰ ἄλλα ὅτι

ἐριστικὸς ἐστι δῆλον· ὁ μὲν γὰρ ὁ τετραγωνίσας διὰ τῶν μηνίσκων

οὐκ ἐριστικός· ὁ δὲ Βρύσωνος ἐριστικὸς καὶ [illegible], οὐκ ἔστι [illegible]

ἀλλὰ πρὸς [illegible] μέσον· διὰ τὸ ἐκ τῶν ἰδίων ἀρχῶν τὸ δέ,

πρὸς πολλούς· ὅτι μὴ ἴσασι τὸ [illegible] ἐκ [illegible] τὸ [illegible] ἀρ-

μόσαι γὰρ [illegible] ἕτερα γωνίζον [illegible] φαίνεται [illegible]

ἀπὸ δὴ ἥττονος περὶ πάντων διὰ τὸν ζήνωνος λόγον· οὐκ ἰδικῶς· κοινὸς γάρ:
ἔστω παρασκευὰς λαμβάνει, ὁ ζητητικὸν καὶ διαλεκτικόν· πειραστικὸν καὶ γεω
μετρικόν· ὥς φησιν ὡς ἐχρῆν ὁ ψευδογραφήσας πρὸς τὸν γεωμέτρην ἀποδεῖξαι
γὰρ αὐτὸ καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀρχῶν συλλογίζεσθαι αὐτό,
ὅτι πόσως καὶ ὁ ζητητικὸς ἐρωτᾶ πρὸς τὸν διαλεκτικόν· περὶ
σε θήκε δὲ τὸ πῶς· ὅτι ὁ μὲν διαλεκτικὸς πρὸς ἐνδόξους τοὺς ἐξ ὄντων συλλογίζεται
ὁ δὲ ἐριστικὸς ἐνδοξοτέρων μὲν μὴ ὄντων δέ· ἀλλὰ φαινομένων· ἐπισκεπτέον
ἐχρῆν λοιπὸν ἐπὶ τὸ πλήρες τοῦτο· ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ τῇ διαλεκτικῇ παρα
λογίζεται· ὥσπερ καὶ ὁ ψευδογράφος ἐν τῷ αὐτῷ τῇ γεωμετρίᾳ· περὶ δὲ ἐν τῷ
αὐτῷ ὅτι καὶ ὁ διαλεκτικὸς πρὸς καὶ ὁ ἐριστικὸς ἐξ ἐνδόξων· ἀλλ' ὁ μὲν ἐνδοξοτέρων
ὄντων ὡς εἴρηται· ὁ δὲ ἐνδοξοτέρων μὴ ὄντων δέ· διαφέρουσι καὶ οὐκ ἔστιν
ἐριστικὸς ὁ ψευδογράφος ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἐνδοξοτέρων· ἀλλ' ἐν τῷ ἀρχῶν καὶ
συμπερασμάτων τῶν περὶ τὴν τέχνην, ψευδογραφεῖ· ὁ δὲ περὶ τὴν διαλεκτικὴν
ἢ ὁ ἐριστικὸς, περὶ μὲν τὰ ἄλλα ἤτοι τὰ μαθήματα ὅτι ἐριστικός ἐστιν οὖν ὁ
δῆλον· ὁ γὰρ ἐν τῷ ἀρχῶν τῆς γεωμετρίας τὸν κύκλον τετραγωνίζων πα
ρέλαβεν· ἀλλ' ἐκ τῶν κοινῶν μὲν ὥσπερ ὁ βρύσων· οὐ, ὁ τετραγωνισμὸς ἐστὶ
καὶ ἐριστικός· ὁ δὲ διὰ τῶν μηνίσκων, οὐκ ἐριστικός· ὅτι ἐν τῷ ἀρχῶν τῆς
γεωμετρίας τοὺς λόγους ποιεῖται· ὁ δὲ λόγος ὁ τοῦ μὲν οὐκ ἔστι μεταβατικός
ὁ ἐπεὶ ἀκριβὲς τὰ ἄλλα· ὅτι τὰς ἀρχὰς τῆς δὲ τῆς αὐτῆς ἐπιστήμης ἀδυνατοῦν ἐ
πὶ ἄλλων μεταβαίνειν· τὸν δὲ τοῦ βρύσωνος περὶ τὰ πολλὰ ὥσπερ ἐν τῷ ἀποδεικ
τικῷ εἴρηται τῷ εἶναι τοῦ· οὐκ ἀληθινὸν· ὁ γὰρ δὴ ἀγνοοῦσιν οἱ τοῦ βρύσωνος
λόγοι, ὅτι καὶ τετράγωνον ὑπάρξαι διὰ καὶ τὰ ἄλλα φαρμακοπωλοῦντος λόγοι, οὐ
συγγενῶν· οἷς γὰρ ὁ βρύσων αὐτὸ προσεχρήσατο ταῦτ' ἐστὶ μεταβατικὰ καὶ ἄλλο
ποιά· ἔστι γὰρ ὅπως ἐπὶ τὸ ψιμύθιον καὶ ὥσπερ χρόνος μὲν μέλαν τῆς
τοιαύτου δὲ λευκότητα· τὰ δὲ τῶν
αὐτῶν λευκότερα καὶ μελάντερα·
ὁμοίως ἀσπάλακι· ἔφω ἄρα καὶ
τὸ ψιμύθιον ὁμοίως ἀσπάλακι· πάλιν ὁ πλείχων καὶ τὸ σπόρεδον, πυρὸς
μὲν ψυχρότερα· ἥλιον δὲ θερμότερα· διὰ τῶν αὐτῶν θερμότερα καὶ
ψυχρότερα, ὁμοίως ἄσπαλαξ θερμὸν καὶ τὸ σπόροδον. ὁμοίως ἀσπάλαξ θερμόν·

ὥστε καὶ ὁ τοῦ Βρύσωνος συλλογισμὸν
δύναμαι μεταγαγεῖν ἢ πρὸς ἄλλα ὅταν
οἱ ἀποκρινόμενοι ἢ οἱ ἀκροώμενοι
ἀγνοῶσιν ἢ μὴ οὐκ ἴσασιν· ὅτι γὰρ ὑπάρχει τὸ ἀληθές, ἐκεῖνο μὲν
τετραγωνίζεται τὸ ἀδύνατον, ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἀληθῶς· ἢ καὶ ὅπως συμβιβάσαι
τὸ ἀπορούμενον ὥσπερ λέγων· τὸν μὲν τοῦ Ἀντιφῶντος δηλονότι τὸν διὰ τῶν
μηνίσκων, οὐκ ἔστι μεταγαγεῖν· τὸν δὲ ὡς ἀποκεῖσθαι λαμβάνειν τὸ δεῖ
μεταγαγεῖν τὸν τοῦ Βρύσωνος πρὸς πολλοὺς διαλεγόμενος· ὅσοι μὲν
ἴσασιν ἀληθῶς τὸ δυνατὸν ἐνεῖναι τετραγωνίζεσθαι τὸ ἀδύνατον· ἁρμόσει γὰρ ἐπὶ
πολλὰ μεταφέρεσθαι οὕτως παρὰ ὃ τὸν Ἀντιφῶντος· πάλιν ἐάν τις
συλλογίσηται ὅτι συμφέρει περιπατεῖν ἀπὸ δείπνου, ὅτι κινήσεως οὐκ
ὥσπερ ὁ Ζήνωνος συλλογίζεται, οὐκ ἔστιν ἰατρικός· κοινὸς γὰρ ἐκείνων ὁ [illegible]
ἀρχῶν ἐστιν, ἀλλὰ κοινῶν· [illegible] ἐστὶ καὶ τοῦτο μεταγαγεῖν εἰς ἄλλα· ὅλον
ὅτι οὐ συμφέρει εἰς ἀγορὰν ἢ εἰς διδασκαλεῖον φοιτᾶν, κοινὸς γάρ ἐστι καὶ ὁ
ὁ δὲ λέγων μηδὲν ἀπὸ δείπνου περιπατεῖν ἵνα μὴ ἄπεπτα τὰ βρώματα
[illegible] τῶν φλεβῶν ἕλκηται, ἰατρικός· ἢ καὶ οὐκ ἔστιν εἰς ἄλλα μεταγαγεῖν:

Εἰ μὲν οὖν πᾶν ὃ ἐπιχειρεῖ μὴ ἐριστικός, πρὸς τὸν διαλεκτικόν, τὸ ψευδογράφημα πρὸς τὸν γεωμέτρην, οὐκ ἂν ἦν περὶ ἐκείνων ἐριστικός· νῦν δ' οὐκ ἔστιν ὁ διαλεκτικὸς περὶ γένος τι ὡρισμένον· οὐδὲ δεικτικὸς οὐδενὸς οὐδὲ τοιοῦτος οἷος ὁ καθόλου· οὔτε γὰρ ἐστὶν ἅπαντα ἐν ἑνί τινι γένει, οὔτε ἐνδέχεται ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀρχὰς εἶναι τὰ ὄντα· ὥστε οὐδεμία τέχνη τῶν δεικνυουσῶν τινα φύσιν ἐρωτητική ἐστιν· οὐ γὰρ ἔξεστιν ὁπότερον ἔτυχε τῶν μορίων εἶναι· συλλογισμὸς γὰρ οὐ γίνεται ἐξ ἀμφοῖν· ἡ δὲ διαλεκτικὴ ἐρωτητική ἐστιν:

Ἤγουν ἐναντίαν διὰ τούτων λέγει δηλῶν ἐναντίαν ἣν διαλέγεται περὶ μαθήματος· ἤγουν φησὶ δηλαδὴ τὸ μὴ πᾶν τὸ ὁμοίως ἔχειν τὸν ἐριστικὸν πρὸς τὸν διαλεκτικόν, ὥσπερ τὸν ψευδογράφον πρὸς τὸν γεωμέτρην, δῆλον ἐντεῦθεν· ὁ μὲν γὰρ γεωμέτρης ἤγουν ὁ ψευδογράφος ἐκ τῶν αὐτῶν τῇ γεωμετρίᾳ ἀρχῶν συλλογίζονται· ὁ δὲ ἐριστικὸς πρὸς τὸν διαλεκτικὸν οὐκ ἐκ τῶν αὐτῶν· ἀλλ' ὁ μὲν διαλεκτικὸς ἐκ τῶν ἐνδόξων· ὁ δὲ ὁ ἐριστικὸς ἐκ τῶν φαινομένων μὲν οὐ τῶν δέ·

ὥστε καθόλου μὲν περὶ πάντα τὰ προτεθέντα συλλογίζεται καὶ ὁ ἐριστικὸς ὡς πρὸ
καὶ ὁ διαλεκτικός, κατὰ ὁμοιότητα πρὸς τὸν διαλεκτικόν· ἢ οὐκ ἐκ τῶν αὐτῶν
ἀρχῶν διαφορά· ἀλλὰ πῶς ὁ ἐριστικὸς διὰ τὸ μὴ πάντῃ ὁμοίως ἔχειν
πρὸς τὸν διαλεκτικόν· ὡς ὁ ψευδογράφος πρὸς τὸν γεωμέτρην, ὁμοίως
ἔχει πρὸς τὰ ψευδογραφήματα· ἢ διότι ψευδογράφημα ἐξ ἐνδόξων
γίνεσθαι οὐ δύναται· ἀλλ᾽ ἐκ φαινομένων μὲν τῇ γεωμετρίᾳ, μὴ ὄντων δ᾽·
τοιοῦτον δὲ οὐδεὶς διαλεκτικός, ψευδογραφεῖν ὑπάρχει· ἀλλ᾽ ὁ ἐριστικὸς τὸ γένος
οὐκ ἔστιν ὁ διαλεκτικὸς περὶ γένος, τὸ ὡρισμένον, οὐ τῆς ἀνομοιότητός ἐστι
δεικτικὸς ὤν· ἀλλὰ μᾶλλον τῆς ὁμοιότητος· ἀόριστος γὰρ καὶ ὁ διαλεκτικὸς καὶ ὁ
ἐριστικός· ἐπειδὴ δὲ ὅτι οὐκ ἔστι περὶ γένος τι ὡρισμένον ὁ διαλεκτικός, ἐ-
δήλωσε· τοιοῦτος οὐδὲ ἀποδεικτικὸς καὶ συλλογιστικός ἐστι τινός. ἀλλὰ περὶ πάντων ὁ
ἐξ ἐνδόξων συλλογιζόμενος λέγει· οὐδὲ τὸ λεγόμενον, ὅλως ὁ καθόλου λέγων
καθόλου ἀλλὰ λόγου· οὐ γάρ ἐστιν ὁ διαλεκτικὸς καὶ ὁ ἐριστικὸς οἷος ὁ καθόλου τι
ἐστὶ περὶ αὐτὰ ἀναστρέφεται ὁ διαλεκτικὸς καὶ ὁ ἐριστικὸς ὅλως ὁ καθόλου
τῶν λόγων· περὶ γὰρ πάντα τὰ ὄντα ἀμφότεροι ἀλλ᾽ οὐχ ὡσαύτως· ἀλλ᾽ ὁ
μὲν ἐκ λόγων περὶ τὰ κοινὰ ἐν τοῖς καθ᾽ αὑτό, ἐν ᾗ αὐτὰ τοῖς πράγμασιν ὑπάρχει,
τὴν θεωρίαν ποιεῖται· ὁ δὲ διαλεκτικὸς καὶ ὁ ἐριστικὸς περὶ τὰ καθ᾽ ἕκαστα
διατρίβουσι καὶ οὐκ ἐν τοῖς καθ᾽ αὑτό, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ἐνδόξων, ἢ τῶν φαι-
νομένων ἐνδόξων τοὺς λόγους πραγματεύονται· ὅτι δὲ οὐκ ἔστιν ὡρισμένου τινὸς
φύσεως ἡ διαλεκτικὴ καὶ δῆλον τοιοῦτον ἡ μεμιμημένη ταύτην ἐριστική
» εἴρηται ἐν τοῖς πρὸ τούτων τοπικοῖς· δῆλον δὲ καὶ ἐνταῦθα λέγειν, οὔτε
» γὰρ εἶναι ἅπαντα ἐν ἑνί τινι γένει· τοῦτ᾽ ἐστὶν ἁπλῶς κοινὸν πάντων
» γένος τῶν ὄντων, ἐν ᾧ ἴσως λέγει ὅτι περί τι ὡρισμένον ἐστὶν ἡ διαλεκτική.
εἰ δὲ εἶναι τὰ γένη οὐκ ἔστι λέγειν ὅτι περὶ μίαν τινὰ ὡρισμένην φύ-
σιν. ἀλλὰ καὶ εἰ φησὶν ἓν κοινὸν γένος πάντων τῶν ὄντων, οὐχ οἷόν τε ὑπὸ
τὰς αὐτὰς ἀρχὰς εἶναι πάντα τὰ ὄντα· ἄλλαι γὰρ ἄλλων εἰσί· καὶ ἄλλαι
ὑπ᾽ ἄλλας τυγχάνουσιν· ὧν μὲν γὰρ φυσικῶν ἀρχαί εἰσιν εἶδος, στέρησις,
ὕλη· γεωμετρίας δέ, γραμμαί,
σημεῖα, κύκλοι· ἰατρικῆς δέ, πῦρ
γῆ καὶ τὰ μεταξὺ καὶ ἄλλα ἄλλαι· ὥστε

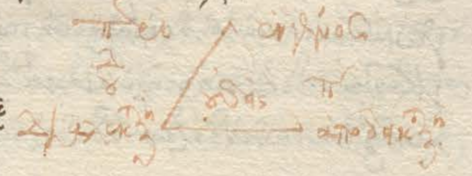

καὶ ἐν τῷ παντὶ ἢ γένει οὐ τὸ γένος. ὅτι δὲ ἄλλη ἐστὶ παρὰ τὴν ἀποδεικτικὴν ἡ διαλεκτική, φησὶν
διάφοροι φύσεις εἰσίν· ὅτι καὶ αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν διάφοροι, οὐκ ἂν εἴη ὡρισμένης
τινὸς καὶ μιᾶς φύσεως ἡ διαλεκτική· ὥστε οὐδὲ ἡ ταύτῃ ὑποκειμένη πει-
ραστική. δείκνυσι δὲ τὸ προκείμενον καὶ ἄλλως διὰ δευτέρου συλλογιζόμενος
οὕτως· αἱ μιᾶς τινὸς φύσεως καὶ
ἑνός τινος οὖσαι οὐκ ἐρωτῶσιν· ἡ
διαλεκτικὴ καὶ ἡ πειραστικὴ ἐρωτᾷ·
ἡ διαλεκτικὴ ἄρα καὶ ἡ πειραστική, οὐ
καί τοι μιᾶς τινὸς ὡρισμένης φύσεως
οὐδὲ ἑνός τινος ὑποκειμένου·

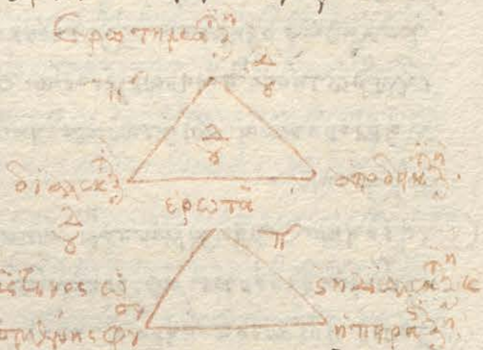

οὐ γὰρ ἔξεστιν ὁποτερονοῦν τῶν μορί-
ων δοῦναι· δῆλον δὲ τοῦτο. τοῦτο δὲ τὴν μείζονα πρότασιν παρασκευάζει· ὅτι αἱ
μιᾶς τινος φύσεως καὶ ἑνὸς ὑποκειμένου οὖσαι οὐκ ἐρωτῶσιν· ἡ γὰρ ἀπόδειξις δοῦναι
ἀντικειμένου συλλογίσασθαι ἀρκεῖ· οὐ γὰρ ἔξεστιν οὐδὲ δεῖν ἀξιοῦν ἐπὶ τῷ ἀποδει-
κνύναι τὸ δεῖξαι τὰς τρεῖς τοῦ τριγώνου γωνίας, ἀπὸ τοῦ ἤδη δεδειγμένου δύο
ὀρθῶν ἐλάττονας εἶναι, ἢ τὴν διάμετρον σύμμετρον τῇ πλευρᾷ. ἡ γὰρ ἀπόδειξις
ἐκ τῶν οἰκείων ὑπαρχόντων καθ' αὑτὰ ἐν ᾗ αὐτὰ ὡς ἐν τῇ ἀποδεικτικῇ δέδεικται
τοῦ δεικνυμένου. ἐκ δὲ τῶν καθ' αὑτὰ ὑπαρχόντων ἐν τῷ δεικνυμένῳ
τὸ ἀληθές· ὥστε οὐκ ἔστιν αὐτῷ δυνατὸν ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ τὸ ἀντικείμενον
δεικνύναι. οὐκ ἐρωτᾷ· ὁ γὰρ ἐρωτῶν, οὕτως ἐρωτᾷ ὥστε παρασκευάσαι
τὸ ἐναντίον τοῦ τεθέντος συλλογίσασθαι· καὶ γὰρ δοῦναι δεῖ καὶ τὸ συγχωρηθῆναι
τὸ ὡς ἀληθῶς ἐν λαβεῖν ἐρωτᾷ. τῷ γὰρ μέλλοντι δεικνύναι τὰς τοῦ τριγώνου
τρεῖς γωνίας δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας, οὐκ ἔξεστι λαβεῖν ἢ μὴ ἀληθεῖ χρήσασθαι·
ὅτι τοῦ τριγώνου αἱ τρεῖς γωνίαι, ἀντιστρόφου τῆς ἀποδείξεως· οὐ γὰρ ἐκ τούτου
ἀλλ' ἐκ τοῦ ἴσας εἶναι, δείκνυται, τὸ τὰς τρεῖς γωνίας δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχειν·
ἢ τὸ οὐ γὰρ ἔξεστιν ὁποτερονοῦν τῶν μορίων δοῦναι, ἴσον ἐστὶ τῷ οὐ γὰρ ἔξεστι
τῷ ἀποκειμένῳ ὡς ἐν τοῖς ἀποδεικτικοῖς δοῦναι μόριον ὃ ἂν βούληται
τῆς ἀντιφάσεως· συλλογίζεται γὰρ τὸ ὑποτεθὲν ἡ ἀπόδειξις καὶ συλλογισμὸς
ἀποδεικτικός· οὐ δύναται ἐξ ἀμφοῖν· ὁ μὲν γὰρ συνάγει ἐξ ἀληθῶν μέρους
φησὶ τό, τε τὰς τρεῖς γωνίας δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχειν καὶ μὴ ἴσας, τὸ ἕτερον ἀληθῶς·

ἵνα εἰ καὶ μὴ συλλάβῃ τὸ τρίγωνον δυσὶ τῆς θέσεως ἴσας εἶναι, συνάγει τὸ τὰς τριγώνου γωνίας δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας εἶναι· εἰ δὲ τοῦ λαβεῖν μὴ ἴσας εἶναι τὰς γωνίας δυσὶν ὀρθαῖς τῆς θέσεως, τοὐναντίον· ἐπειδὴ δὲ ἐγγύς ἐστι τῆς ἀληθείας ἀντέχεσθαι, καὶ τοῦ συλλογίζεσθαι βούλεται, οὐκ ἐρωτᾷ, ἀλλὰ λαμβάνει διὰ τῶν τὸ ἀληθὲς δεικνύντων· ὥστε οὐκ ἔξεστι τὸ ψεῦδος ὡς ἀληθὲς τίθεσθαι· αἱ δὲ ἐρωτήσεις περὶ ἀγνοουμένων γίνονται· ἐφ' ὧν ἔξεστιν ὁπότερον βούλεται τῆς ἀντιφάσεως δοῦναι· ἐπὶ δὲ τῶν ἀποδεικτικῶν τοῦτο οὐκ ἔξεστιν, οὐκ ἂν ἠρώτα τὸ τὸ ζητούμενον:

Εἰ δ' ἐδείκνυεν, εἰ καὶ μὴ τὰ πάντα, ἀλλὰ τά γε πρῶτα καὶ τὰς οἰκείας ἀρχὰς οὐκ ἂν ἠρώτα· μὴ διδόντος γάρ, οὐκ ἂν ἔτι εἶχεν ἐκ τίνων ἔτι διαλέξεται πρὸς τὴν ἔνστασιν. ἡ δ' αὐτὴ καὶ πειραστική. οὐδὲ γὰρ ἡ πειραστικὴ τοιαύτη ἐστίν, οἵα ἡ γεωμετρία· ἀλλ' ἣν ἂν ἔχοι καὶ μὴ εἰδώς τις. ἔξεστι γὰρ πεῖραν λαβεῖν καὶ τὸν μὴ εἰδότα τὸ πρᾶγμα τοῦ μὴ εἰδότος, εἴπερ καὶ δίδωσιν οὐκ ἐξ ὧν οἶδεν, οὐδ' ἐκ τῶν ἰδίων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἑπομένων ὅσα τοιαῦτά ἐστιν ἃ εἰδότα μὲν οὐδὲν κωλύει τὴν τέχνην μὴ εἰδέναι, μὴ εἰδότα δὲ ἀνάγκη ἀγνοεῖν. ὥστε φανερὸν ὅτι οὐδενὸς ὡρισμένου ἡ πειραστική ἐστιν. διὸ καὶ περὶ πάντων ἐστί· πᾶσαι γὰρ αἱ τέχναι χρῶνται καὶ κοινοῖς τισιν. διὸ πάντες καὶ οἱ ἰδιῶται τρόπον τινὰ χρῶνται τῇ διαλεκτικῇ καὶ πειραστικῇ· πάντες γὰρ μέχρι τινὸς ἐγχειροῦσιν ἀνακρίνειν τοὺς ἐπαγγελλομένους. ταῦτα δέ ἐστι τὰ κοινά· ταῦτα γὰρ οὐδὲν ἧττον ἴσασιν αὐτοί, κἂν δοκῶσι λίαν ἔξω λέγειν. ἐλέγχουσιν οὖν ἅπαντες· ἀτέχνως γὰρ μετέχουσι τούτου οὗ ἐντέχνως ἡ διαλεκτική· καὶ ὁ τέχνῃ συλλογιστικῇ πειραστικὸς διαλεκτικός. ἐπεὶ δέ ἐστι πολλὰ μὲν ταῦτα κατὰ πάντων, οὐ τοιαῦτα δέ, ὥστε φύσιν τινὰ εἶναι καὶ γένος, ἀλλ' οἷον αἱ ἀποφάσεις· τὰ δὲ οὐ τοιαῦτα, ἀλλ' ἴδια, ἔστιν ἐκ τούτων περὶ πάντων πεῖραν λαμβάνειν καὶ εἶναι τέχνην τινά, καὶ μὴ τοιαύτην εἶναι οἷαι αἱ δεικνύουσαι. διόπερ ὁ ἐριστικὸς οὐκ ἔστιν ὡσαύτως ἔχων πάντῃ ὡς ὁ ψευδογράφος· οὐ γὰρ ἔσται παραλογιστικὸς ἐξ ὡρισμένου τινὸς γένους ἀρχῶν, ἀλλὰ περὶ πᾶν γένος ἔσται ὁ ἐριστικός:

πῶν ὅτι ἡ διαλεκτική, ζητηματική, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀποδεικτική, ὅμως ἀποδεικνύς

γεωμέτρου· ὁ τοίνυν μηδὲ τὴν ἀντίφασιν συλλογίζεται, ἀλλὰ λαμβάνει τὸ ἀληθές· νῦν αὐτὸ τοῦτο πάλιν κατασκευάζει ὅτι οὐκ ἀποδεικνύει ὁ διαλεκτικός· φησὶ γὰρ ὅτι δὲ ἐπιδεικνύει οὐκ ἂν ἠρώτα· ἐπεὶ μὴ παντός, ἀλλὰ τά γε πρὸ τούτων τὰς οἰκείας ἀρχάς· τὸ γὰρ δεῖξαι τῆς λέξεως ἀντὶ πλήρους τοῦ δεικνύειν· εἰ δὲ ἐδείκνυεν φησὶν οὐκ ἂν ἠρώτα· διότι ὁ γεωμέτρης τὰ ἀλλὰ λαμβάνει ὁ ἀποδεικνύων ὡς ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς εἴρηται· ὥστε ἐπεὶ οὐδ' ἑνὸς ἂν ἠρώτα ὅλως. ἀλλὰ τὰ οἰκεῖα τοῦ δεικνυμένου λαμβάνων, συμπεραίνει ἂν τὸ προκείμενον· ἢ εἴπερ ὅλως ἠρώτα, ἀλλ' οὖν περὶ τῶν πρώτων καὶ τῶν οἰκείων ἀρχῶν, οὐκ ἂν ἠρώτα· ἢ εἰ ἀποκρινομένου δόξαντος συλλογίζεσθαι καὶ ἐρωτᾶν εἰ δίδου πρὸς συγκατάθεσιν αὐτῶν· οὐδεμία γὰρ αὐτῶν ἐστι μὴ περὶ τῶν οἰκείων διαλέγεται ἀρχῶν· ἀλλ' ὡς οὕτως ἐχούσαις χρώμενος τὸ δεῖξαι συμπεραίνεται· ὅτι ἤδη ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὁ διαλεκτικὸς συλλογίζεται δῆλον· πάντα πέρας μιᾶς διαστάσεως ἀποληφθήσεται τῆς γραμμῆς· ὅτι δὲ ἡ γραμμὴ ἐφ' ἓν διαστατόν, ἢ ὅτι μὴ ἐστι μία διάστασις, ὡς ἀνθρώπης· τὸ δὲ μὴ διδόντος γὰρ οὐκέτ' ἂν ἐκ τῶν ἐξ ὧν διαλέγεται, τουτέστιν ἀρχὴ ἀποδεικνύουσα μὴ ὡς ἀληθινῶν οὐσῶν ἐκ φύσει τὰς ἀρχάς, ἀλλ' ἠρώτα δῆλον ἐπεὶ οὕτως ἔχειν, ἄρα δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἴσα ἀφῃρημένα ἴσα ἐστίν· ὁ δὲ ἀποκρινόμενος ἀπέφησεν, ἐκ τῶν ἀντικειμένων ἔτι διαλέξεται καὶ δείξει· ὅτι ἴσα ἐστίν· ἀφῃρημένα ἂν δείξειεν ἐκ τῶν προτέρων ἢ ἀντικειμένων· τῶν δὲ ἀρχῶν οὐδ' ἂν ἔτι πρότερον, ἐκ τῶν ἀρχῶν δ' ἐξ ὧν ὅτι ἴσα ἐστίν· ὥστε διὰ ταῦτα οὐκ ὀρθῶς τοίνυν οἱ ἀποδεικνύοντες ἐπειδὴ οὖν ὁ δεικνύων γεωμέτρης τὰ, ὁ διαλεκτικὸς οὐ δεικνύει, ὁ συλλογιζόμενος ἐκ τοῦ ἀντικειμένου, οὐδεὶς δεικνύει γεωμετρικῶς· πᾶς διαλεκτικὸς ὁρῶν ἐκ τοῦ συμπεράσματος δῆλον: ἡ δ' αὐτὴ ἐν παραδείξει: ἔστι τοίνυν τὴν διαλεκτικὴν περὶ πολλὰ καταγίνεσθαι, νῦν φησὶν ὅτι ἡ αὐτὴ δὲ ἔστι τῇ διαλεκτικῇ ἡ ἐν παραδείξει· περὶ πολλὰ γὰρ αὕτη καταγίνεται· παρεισκύκλησιν ἐν ταῦθα λέγει ὅτι τὴν ἐν τοῖς μαθήμασι γινομένην· αὕτη γὰρ ἐν τούτοις μόνοις ἐστίν· ἀλλ' ἵνα ἄλλα ἐν ἄλλοις ἡ ἐν τοῖς μαθήμασιν· καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις τέχναις

ἀφωρισμένην· καὶ τὸ τοῦ προσφόρου δὲ διαλεκτικῆς ἀπροσδιόριστον· καὶ ἁπλῶς χωροῦσαν ἐπὶ πᾶν τὸ προτεθέν· ὡς εἶναι ἡ διαλεκτικὴ πλὴν οὐκ ἔστι μόνως ἐν αὐτῇ χώρα,

τῶν ὡς ἐν τοῖς μαθήμασι παραδειγμάτων· ἀλλὰ φαινομένη μέν ἐστι καὶ τὸ ὅλον αὕτη σοφιστική. καὶ ὅτι τοιαύτη ἐστί φησι παράδειγμα πρόδηλον ἐξ ὧν εἶπεν· ἡ γὰρ πειραστικὴ περὶ ἃ ἐν τῇ καθ' ἑαυτὴν ἐλέγχει, ὡς ἡ γεωμετρία· ἀλλὰ τοιαύτη ἐστίν, ἣν ἂν ἔχοι καὶ μὴ εἰδώς τις· ὅπερ προεῖπεν· πολλάκις τινὰς ἐλέγχει παράγοντας μετὰ τῶν ὁ ἀσκηθεὶς τὸν ἀσκητὸν δέ ... ποίησας τὸ δεινόν. καὶ δοὺς οὖν ἐνταῦθα μὴ εἰδώς τις τὴν ἀντίφασιν, διὰ ταύτης παράγει:

ἔξεστι γὰρ παραλαβεῖν: προκειμένου κατασκευάζει τὸ ὅτι καὶ μὴ εἰδώς τις ἐστι παράδειγμα· ἢ πρὸς γὰρ δεικνύντα τινὸς ἀτέχνως καὶ διὰ τῶν τῶν νόμων γνώσεως καὶ παραλαμβάνουσιν ἀλλήλων περὶ οὗ δεῖ καθόλου πῶς ἔχουσι τὴν ἰδιότητα πρὸς τὸ πρᾶγμα καὶ λόγοις ἐκφέρουσιν· μὴ δὲ ὄντες ἐπιστήμονες ῥητορικῆς, οὕτως καὶ συλλογίζονται· καὶ γὰρ ὁ μὴ εἰδὼς περὶ τοῦ μὴ εἰδότος διὰ τῶν ἐκ λαμβανόντων συλλογίζεται καὶ ἐπιγινώσκων τις ὅτι συλλογισμός· συλλογίζεται οὖν καὶ παραλαμβάνει ὁ μὴ εἰδὼς περὶ τοῦ ὁμοίως αὐτῷ μὴ εἰδότος· ἐκείνου γὰρ διδόντος τὸ ἀναγκαῖον οὗτος ἐκ τῶν δοθέντων λοιπὸν δὲ ἕτερόν τινα συλλογίζεσθαι ἐστίν· ἐπεὶ γὰρ εἶναι δεῖ ἐναργῶς τὸ ὄνομα τισὶν τῶν ὁμολογουμένων μὲν περὶ τοῦ ἀποκειμένου, λαμβανομένων δὲ περὶ τοῦ μετὰ τοῦτο πάντα τοῦ στοιχείου ὡς σύμπτωμα.

ὡς ἔξεστι τοῦτο πιστὸν λαβεῖν

τὸ προσεχὲς τοῖς πολλοῖς

ὡς μάλιστα τοῖς κοινῶς ὀνομαζομένοις

ὡς λέγει, διδόντων καὶ λαμβανόντων τῆς κοινωνίας· ἔστιν οὖν ὁ παῖς τοῦ λόγου μένων σκοποῦ τοῦ λόγου· ὅτι ἔξεστι καὶ τῷ μὴ εἰδότι τὴν ἀντίφασιν, ταύτην γὰρ πράγματα λέγουσιν ἂν παραλαβεῖν τοῦ μὴ εἰδότος αὐτῷ· τοῦτο καὶ δίδωσιν οὐκ ἐξ ὧν οἶδεν ὡς αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης ἔχων καὶ τῶν οἰκείων αὐτῇ ὅσα μή· ἀλλ' ἐκ τῶν κοινῶν καὶ κοινῶν θεωρίας πᾶσιν· ὁ ἀδιδάκτως οὐκ οἶδε τὴν τέχνην· ἐπειδὴ καὶ τὸ διὰ τούτων λεγόμενον, τοιοῦτον· οὐδὲν κωλύει τὸν εἰδότα τὰ ἑπόμενα τῷ πράγματι περὶ οὗ τὴν παραλαμβάνει τὴν τέχνην ἀγνοεῖν· ὥσπερ καὶ οἱ μὴ πάνυ εἰκότως τὰ εἰκότα· οὐδὲν οὖν κωλύει τὴν τέχνην ἀγνοεῖν, ἀλλ' εἰδέναι ... ὡς γινώσκειν καὶ ἀγνοεῖν· ὁ δὲ μὴ εἰδὼς τὰ ἑπόμενα ἐξ ἀνάγκης ἀγνοεῖ καὶ τὴν τέχνην· ἔστι δὲ ὁ μὲν τὰ ἑπόμενα θεωρῶν ὁ τὴν τέχνην εἰδώς, διαλεκτικός· ὁ δὲ μὴ τὰ τέχνη

παρὰ τοῦ φύσει διαλεκτικοῦ· ὁ δὲ τὴν τέχνην μὴ ἔχων [illegible] ἀδήλως,

ὁ δ᾽ εἰς τήνδε: Φανερὸν οὖν ὅτι οὐδενὸς ὡρισμένου ἡ πει-

ραστική ἐστιν: οὐ περὶ [illegible] διαλεκτικοῦ λόγου [illegible]

[illegible] φησιν ὅτι ὥσπερ ἡ πειραστικὴ οὐχ ὡρισμένα ἔχει τὰ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ἀντίφασιν· ἡ δὲ κατὰ τέχνην μετέχει ὁ διαλεκτικός: ἔστι δὲ πολλὰ

μὲν ταὐτὰ: [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

μένην πρὸς τὰ ἀλλότρια [illegible]

ὁ δ' ἑξῆς περὶ τοῦ καθόλου ὡς ὁ διαλεκτικός· ὅτι οὐκ ἀρκούμεθα πρὸς τὸν
διαλεκτικὸν τὴν αὐτὴν ἣν ὁ ψευδογραφῶν πρὸς τὸν ἐπιστάμενον· καὶ δια
φορὰ εὑρίσκεται καὶ ἐν τοῖς μαθήμασιν, ῥηθήσεται ἢ καὶ περὶ τὰ προσεχῶς
εἰρημένα συναπτόμενοι· καὶ ἔστι τὸ λεγόμενον
τοιοῦτον· ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ ἐριστικός, οὕτως ἔχων
πρὸς τὸν διαλεκτικὸν ὡς ὁ ψευδογραφῶν πρὸς
τὸν γεωμέτρην· ἀγὰρ ἐκ τῶν τοῖς ἑπομένοις ἑπόμενα
αὐτοῖς τὰ εἰρημένα· ὥσπερ ὁ τὰ ψευδογραφοῦντες, οὐκ ἂν ἠδύνατο
περὶ πάντας τοὺς προτεθέντας παραλογίζεσθαι· ἀλλὰ τοῦτο συμ
βαίνει ἁπλῶς ἐξ αὐτοῦ εἶναι διὰ τὸ περὶ πάντων εἶναι χαρακτῆρα:
Τρίτον μὲν οὖν ἐστὶν ὁ τρόπος τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων· ὅτι δέ ἐστι τοῦ δια
λεκτικοῦ θεωρῆσαι περὶ τούτων, οὐ χαλεπόν ἐστι· ἡ γὰρ περὶ τὰς προτάσεις
μέθοδος ἅπασαν ἔχει ταύτην τὴν θεωρίαν:
Ἐπὼν πρῶτον οἱ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι καὶ ἀναγκαῖοι αὐτοῦ εἰσὶν ἢ ἐλέγχου
ἄγνοιαν καὶ εἰς τοὺς διαιροῦντας αὐτοὺς τὸ πρὸς τοὔνομα καὶ παρὰ τὴν διά
νοιαν ἐρωτᾶν λέγει καὶ τὴν διαφορὰν πρὸς τὰ ἑξῆς ὁ δ' ἑξῆς παραδοὺς καὶ
αὐτοῦ ἢ αὐθὶς τοῦ ἐριστικοῦ καὶ τοῦ σοφιστικοῦ ἢ ἐριστικοῦ δηλῶν τὴν διαφορὰν
ἑκατέρως ἀποδιδούς, νῦν μὴ ἔχων ἀπαιτεῖ, πῶς οἱ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι τὸν
ψευδόμενον ἢ παράδοξα λέγοντα ἢ ἀδολεσχοῦντα ἢ σολοικίζοντα πρῶ
τον τοῦ τὸ λέγειν ὅτι ὁ διαλεκτικὸς δύναται θεωρῆσαι· καὶ περὶ τῶν σοφιστικῶν
καὶ ἐκεῖνα ταῦτα ἢ ἐλέγξαι σοφίσματα ὄντα· τὸ γὰρ τὰ περὶ τὰς προ
τάσεις καὶ συλλογισμοὺς τῆς διαλεκτικῆς ἐστιν· ἀφ' οὗ τοῦ τῆς διαλεκτικῆς λοιπὸν
αὐτῆς καὶ τὸ κρίνειν τὰ σοφίσματα· ἅπασαν τοίνυν τὴν περὶ τῶν σοφιστικῶν
ἐλέγχων θεωρίαν ἡ διαλεκτικὴ μέθοδος κέκτηται:
Καὶ περὶ μὲν τῶν ἐλέγχων εἴρηται τῶν φαινομένων· περὶ δὲ τοῦ ψευδόμενον
δεῖξαι ἢ τὸν λόγον εἰς ἄδοξον ἀγαγεῖν, τοῦ γὰρ δευτέρου ἦν τῆς σοφιστικῆς προ
αιρέσεως, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ πυνθάνεσθαι πῶς καὶ διὰ τῆς ἐρωτήσεως συμβαίνει
μάλιστα· τὸ γὰρ πρὸς μηδὲν ὁρίσαντα κείμενον· ἀλλὰ δὲ λέγουσιν ὅταν μὴ
διὰ τὸ προκείμενον τὸ ζητεῖν· πολλὰ καὶ ἀσαφὲς εἰπόντων ἢ πρὸς ὃ διαλεχ
θήσονται· ἀδολεσχεῖν γὰρ ἀνάγκη τοσαύτα ἀπορεῖν τοὺς ἀδόξους ἀλλ' ἔστιν

κἂν ψευδῶς· ἐάν τι ἐρωτώμενος φῇ ἢ ἀποφῇ, τὸ δὲ τὸ εἶναι πρὸς ἃ [illegible] χαρίζομαι
εὐπορῇ· δύναται γὰρ νῦν ἢ τὴν κακουργίαν διὰ τούτων ἢ τῷ [illegible]· ἀπαιτοῦντι
γὰρ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐν ἀρχῇ:
Π Σὺν τῷ ἐννοῶ σχολάζεσθαι κατ' ἀρχὰς τῶν [illegible] πραγμάτων φησὶ δεῖν ταῦτα
[illegible] παραιτεῖσθαι ἐλέγχοντας φαίνεσθαι· ἢ τοῦ ψευδὸς ἀεὶ εἶναι τὸν πρὸς ὃ λέγε-
ται λεγόμενον· τοῦ παράδοξα αὐτὸν ἐλέγχειν λέγουσι· τὰ πρῶτον [illegible]
τὸ πέμπτον ἀδολεσχοῦντα ἀποδεικνύειν τὸν ἀποκρινόμενον· τὸ περὶ
τοῦ πῶς σπουδάζουσιν ἐλέγχου φαινομένου ποιεῖν εἴρηται· τὸ τοῦ λόγου [illegible]
λαμβανόμενος καὶ αὐτός, δηλοῖ τοῦτο λέγει γὰρ περὶ μὲν τῶν φαινομένων ἐλέγχων
εἴρηται νῦν· ὃ δὲ [illegible] σπουδάζειν· ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἀποδεικνύναι ψευδόμενον
τὸν πρὸς ὃ λεγόμενον, ἢ δόξαι ἢ φῆσαι· πρὸ [illegible] γίνεσθαι τοῦτο [illegible]
[illegible] τοῦτ' ἔστι [illegible]· γὰρ ἁπλῶς [illegible] ἐρώτησιν, ἐ-
λέγξαι ψευδόμενον τὸν ἀποκρινόμενον [illegible] ἐρωτᾶν τοῦτ' [illegible]
[illegible] καὶ διὰ τῆς τοιᾶσδε [illegible] συμβαίνει [illegible]· [illegible]
[illegible] προβλήματος εἰρημένου ποιεῖσθαι τὴν ἐρώτησιν, [illegible]
σπουδαζομένου· [illegible] κατασκευάσαι καλὸν [illegible]
μὴ ἁπλῶς εἰρῆσθαι τὸ λεγόμενον· ἀλλ' [illegible] ἁπλῶς
καλοῦ, [illegible] οὐκ ἔστι καλοῦ, [illegible] τοῦ [illegible] τοῦ ἀποκρινομένου κατασκευ-
ά[illegible] [illegible] ὅταν γὰρ μὴ [illegible] εἰρημένον ᾖ, τὸ περὶ [illegible]
[illegible] συλλογίσασθαι, ἁμαρτάνουσιν οἱ ἀποκρινόμενοι [illegible] λέγοντες·
οὐ μὴν ἀλλὰ [illegible] εἰρημένου [illegible] τὸ πρόβλημα ἔσται [illegible] παράδοξον [illegible] τοῦ
ἀποκρινομένου [illegible] πολλὰ [illegible] ἢ [illegible]· [illegible]
[illegible] πρὸς [illegible] τὰ πολλὰ καὶ [illegible] εἰρημένου ἢ περὶ
ὃν [illegible] παράδοξον [illegible], [illegible] τούτῳ καὶ [illegible]
[illegible] τὸ [illegible] τὸν ἀποκρινόμενον λέγειν [illegible]· [illegible]
ὅταν ἤ φησιν [illegible] εἰρημένου τὸ πρόβλημα, ἢ τὴν κακουργίαν [illegible]
[illegible] καὶ πολλάκις [illegible] ἢ τὴν γὰρ ἀπάντησιν [illegible]
ὅταν [illegible] τῶν ἀποκρινομένων τὸ πρὸς ὃ διαλέγεται [illegible]
[illegible] ἢ τὴν [illegible] κακουργίαν [illegible] ὁ ἀποκρινόμενος
τὸ πρόβλημα [illegible] παρὰ [illegible], [illegible] ἀπαιτ[illegible],

ὡς φησίν· τὸ τοιοῦτο πρὸς τὸ προκείμενον:·
οἰκεῖον δὲ τοῦ τὴν αὐτὴν ψεῦδος τινὸς ἢ ἀδόξου, τὸ μηδὲν μὲν αἰτεῖν ἐρωτᾶν τὸ θεῖναι·
ἀλλὰ φάσκειν ἐρωτᾶν, μαθεῖν βουλόμενον· χώραν γὰρ ἐγχειρήματος ἡ σκέψις
ποιεῖ· πρὸς δὲ τὸ ψεῦδος ἢ ἄδοξον, ἰδίως γὰρ τὸ σοφιστικὸν τὸ ἐγχειρεῖν τὰ
προτεινόμενα ἐν παραλόγῳ· ἐπειδὴ ἀγνοῶν μὴ καλῶς τοῦτο ποιεῖν κατὰ τὴν ἐρώτησιν
προτέθη:·
φαίνεσθαι ἐλέγχειν τοῦ αὐτὸ φησίν· σοφιστικὸν δὲ νῦν τὸ λέγομεν ἐγχειρεῖν
λέγων, ὅτι χρὴ εἶναι τὸ οἰκεῖον στοιχεῖον τοῦ ἐλέγξαι τινὰ ψεῦδος ἢ ἄδοξον λέγοντα
τὸ μὴ δῆλον ποιεῖν τὸ βούλημα· μὴ γὰρ τὸ πρόβλημα τιθέναι ὡς ἐρωτᾶν· ἀλλὰ
λέγειν μὴ παρ' αὐτοῦ δέχεσθαι ἐρωτᾶν δὲ χρῄζειν μαθήσεως· τὸ γὰρ
λέγειν ὡς μαθητὴς χρῄζειν προσδοκᾶν λέγεσθαι, πολλὴν παρέξει ἀφθονίαν τῆς
ἀπαντήσεως αὐτοῦ· μὴ προορῶντα τὸ σημαινόμενον εἰ πρὸς τὸ ψεῦδος τι μέλλει
ἀπελέγχειν, μέθοδος ἥδε ἡ ἰδίως σοφιστική ἐστιν· τὸ γὰρ τιθέναι τὸ πρόβλημα
εἶτα τοῦ τοιούτου ἀναχωρεῖν, [illegible] ἀναγκαῖα τῷ
προβλήματι τὸν λόγον μὴ φέρειν· καὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν· νῦν δὲ μὴ πολλοὶ τοῦ
σοφιστοῦ, οὐδὲν ὅτι καλῶς ποιεῖ τὴν μεταφορὰν· ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ἐλέγχοις
δόξει χρῄζειν τῶν ἑτέρων ἀναχωρεῖν τοῦ προβλήματος· ἢ χρῄζειν κρίσεως·
ἢ χρῄζειν ὁ λέγων ἢ τῆς ἀπορίας λύσιν τοῦ διδάσκειν τὸ καθόλου· ἢ πρὸς τὸ σαφέστερον γίνε-
σθαι τὸν λόγον· ἃ δὲ μηδὲν τούτων γίνηται οὐ καλῶς ἐστι τὰ τοιαῦτα ἀλλ' ἐμμελῶς
ἡ σοφιστική ἐστιν ἡ διάλεξις:·
ἀλλ' ἵνα πρὸς τὸ παράδοξον λέγειν, σκοπεῖτε ἐκ τίνος γένους ὁ διαλεγόμενος· εἶτα ἐρωτᾶν
ὃ τοῖς πολλοῖς οὗτοι λέγουσι παράδοξον· ἔστι γὰρ ἑκάστῳ τι ἴδιον· στοιχεῖον
δὲ τούτων τὸ τὰς ἑκάστων ἀληθεῖς θέσεις ἐν ταῖς προτάσεσιν· λύσις δὲ τοῦ
ἢ προσποιήσασθαι φράζειν τὸ μὴ φανερὸν ὅτι οὐ διὰ τὸν λόγον συμβαίνει τὸ ἄδοξον·
δεῖ δὲ τοῦτο ἢ βούλεσθαι ὁ ἀγωνιζόμενος:·
ὥστε αὐτὶς ἐπὶ τὸ φαινόμενον ψεῦδος τὸν ἀποκρινόμενον ἀπάγειν, ἀπὸ τῶν
[illegible] τῆς εἰς παράδοξον ἀπαγωγῆς φησίν· ἃ βούλεται γάρ φησι ποιεῖν τὸν
ἀποκρινόμενον παράδοξα λέγειν, σκόπει ἐξ ὧν [illegible] τίνος αἱρέσεως
[illegible]· ὁ προσδοκώμενος αὐτὰ ἐκ τῆς φιλοσοφίας ἀπειράτως
ἐστὶν ἢ στωϊκός, [illegible] ἔστιν [illegible] οὗτοι παράδοξον ἢ καὶ αὐτῶν

ἤγουν ποιεῖ. οἷον ὁ λέγων ὅτι πέμπτον σῶμά ἐστιν ὁ οὐρανός· καὶ παράδοξον τοῦτο· διὰ τὸ παρὰ
γνώμην τοῖς πολλοῖς· τούτοις γὰρ ἄλλο ὁτιοῦν πάντα καὶ παράδοξον τὸ τοιοῦτον φαίνεται. ὅτι
ἐν ταῖς αἱρέσεσιν ἄλλα τὰ παράδοξα ἐν ἑκάστῃ ἀφ᾽ ὧν· αἱ γὰρ αἱρέσεις τὸ τοιοῦτον·
ἀρχὴ δὲ καὶ τοῦ εἰς παράδοξον ἀγαγεῖν τὸν ἀποκρινόμενον τὸ μὴ ἁπλῶς καὶ ἀνακεκαλυμ-
μένως καὶ φανερῶς· καὶ χωρὶς τῶν κρυφίως τιθέναι τὰ τῶν αἱρέσεων παράδοξα· ἀλλὰ
μέσον τῶν προτάσεων· διὰ γὰρ τὰ παράδοξα τιθέασιν ἀλλ᾽ ἑτέρων ἴσως οὐκ ἂν αὐτὸς
ὁμολογήσαι διὰ τοὺς πολλούς· δεῖ τὰς παραδόξους τῶν οἰκείων δογμάτων ἀπο-
λήψεις ἃς παρὰ τοὺς πολλοὺς δογματίζουσι παραλαμβάνειν ἐν ταῖς προτάσεσιν
ἐκεῖνο ἄρα ὃς δεῖ τῆς παραδόξου μεθόδου τὴν ἀπάτην μηδαμῶς, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν
τούτου παραδόξων πολὺ δῶσα· προτείνει ὡς πεπεικὼς φησὶν εἰς παράδοξον
ἄγειν, πέμπτον σῶμα τὸν οὐρανὸν λέγοντα. φανερῶς μὲν διὰ τοῦ συλλογισμοῦ μὴ
διὰ ταῖς σαῖς ἀποδείξεσι τοῦ συμβῆναι· ἀλλὰ διὰ τοὺς πολλοὺς παρακαλυμμένως
ἐν τοῖς δόγμασι· καὶ γὰρ εἰ πᾶς ὁ γνωρίζων τὴν βούλησιν λέγειν μὴ δι᾽ ἑαυτ-
οῦ τὴν τούτου ἀπόκρισιν νομίσθῃ παράδοξον λέγειν· ἀλλὰ διὰ τοὺς πολλούς:·

Ἔτι δ᾽ ἐκ τῶν βουλήσεων καὶ
τῶν φανερῶν δοξῶν· οὐ γὰρ
ταὐτὰ βούλονταί τε καὶ φασίν·
ἀλλὰ λέγουσι μὲν τοὺς εὐσχημονε-
στάτους τῶν λόγων· βούλονται δὲ
τὰ φαινόμενα λυσιτελεῖν· οἷον

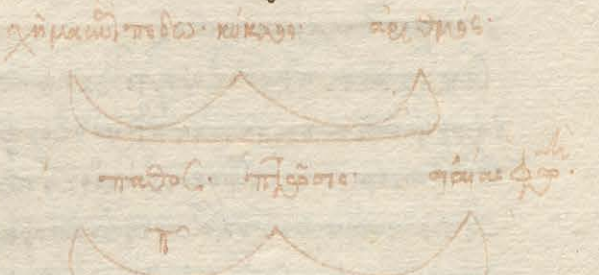

τὸ τεθνάναι καλῶς μᾶλλον ἢ ζῆν ἡδέως, φασὶ δεῖν· καὶ πένεσθαι δικαίως μᾶλλον
ἢ πλουτεῖν αἰσχρῶς· βούλονται δὲ τἀναντία. τὸν μὲν οὖν λέγοντα κατὰ τὰς βουλήσεις
εἰς τὰς φανερὰς δόξας ἀκτέον· τὸν δὲ κατὰ ταύτας εἰς τὰς ἀποκεκρυμμένας· ἀμ-
φοτέρως γὰρ ἀναγκαῖον παράδοξα λέγειν· ἢ γὰρ πρὸς τὰς φανερὰς ἢ πρὸς τὰς
ἀφανεῖς δόξας ἐροῦσιν ἐναντία:·

Περὶ τοῦ πῶς ἄν τις παράδοξα ποιήσας ἄγειν τὸν ἀποκρινόμενον διδάσκει· φη-
σὶ γὰρ ὅτι ἔτι δὴ ἄλλα μὲν πολλάκις βουλόμεθα, ἄλλα δὲ δοξάζομεν. οἷον βουλό-
μεθα πάντες μὲν πλουτεῖν· δίκαιον δοξάζεσθαι· δοξάζομεν δὲ καλὸν εἶναι
πένεσθαι ἐν νόσῳ εἶναι, ὅπερ ταῖς οὖσι διαλάμματα λύσιν, σκοπεῖ ἀπὸ τῶν βουλήσεων
τῶν πολλῶν διαλέξαι· οἷον ἄλλα κατὰ τὴν τῶν πολλῶν ἀπόφασιν ἢ καὶ τὸ ζῆν ἡδέως

καλοῦ τὸ πλουτεῖν ἀεὶ χρή· ἐν τῷ χαίρειν οὖν ἀπὸ τῶν φανερῶν δοξῶν· φάσκειν δὲ δεῖν
τὸ σωφρονεῖν· τὸ ἀποθνήσκειν καλῶς· τὸ πείθεσθαι δικαίως· φαίνεται γὰρ ἅπασι
τοῦτο ὅπως εἰς παράδοξον ἐνάξεις τὸν προσδιαλεγόμενον· ἀμέλει οὖν κατὰ τὰς
βουλήσεις ἀποκρινομένου διδόντος τὰς φανερὰς δόξας τὸν ἀντιλέγοντα· ἀδεὲς τὰς
φανερὰς δόξας ἀποκρίνεσθαι, ἀλλ' ἐπεὶ σοῦ πρὸς σοῦ τὰς ἀποκεκρυμμένας τουτέστι
τὰς βουλήσεις ταύτας τὰς κρυπτὰς καὶ φανερὰς δόξας λεγομένων:
Πλεῖστος δὲ τόπος ἐστὶ τοῦ ποιεῖν παράδοξα λέγειν· ὥσπερ ὁ Καλλικλῆς ἐν τῷ
Γοργίᾳ γέγραπται λέγων· καὶ οἱ ἀρχαῖοι δὲ πάντες ᾤοντο συμβαίνειν· παρὰ τὸ
κατὰ φύσιν καὶ κατὰ τὸν νόμον· ἐναντία γὰρ εἶναι φύσιν καὶ νόμον· καὶ τὴν δικαιοσύνην
κατὰ νόμον μὲν εἶναι καλόν· κατὰ φύσιν δὲ οὐ καλόν· δεῖ οὖν πρὸς μὲν τὸν
εἰπόντα κατὰ φύσιν κατὰ νόμον ἀπαντᾶν· πρὸς δὲ τὸν κατὰ νόμον ἐπὶ τὴν φύσιν
ἄγειν· ἀμφοτέρως γὰρ λέγειν εἶναι παράδοξα· ἦν δὲ τὸ μὲν κατὰ φύσιν
αὐτοῖς τὸ ἀληθές· τὸ δὲ κατὰ νόμον τὸ τοῖς πολλοῖς δοκοῦν· ὥστε δῆλον ὅτι
κἀκεῖνοι καθάπερ καὶ οἱ νῦν ἢ ἐλέγξαι ἢ παράδοξα λέγειν τὸν ἀποκρι-
νόμενον ἐπεχείρουν ποιεῖν:
Ἐπεὶ τοῦ εἰς παράδοξον ἄγειν τὸν ἀποκρινόμενον, λέγει καί φησιν ὅτι
ἰσχυρότατός ἐστι τόπος εἰς τὸ εἰς παράδοξον ἄγειν, τὸ μεταχωρεῖν ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν
ἐπὶ τὸ κατὰ νόμον, ὥσπερ ὁ Καλλικλῆς ἐν τῷ Καλλίᾳ καὶ πάντες οἱ ἀρχαῖοι ποι-
οῦσιν· εἰσάγει γὰρ ὁ Πλάτων ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Γοργίᾳ αὐτὸν διαλεγόμενον
τὸν Καλλικλῆν λέγοντα τὴν δικαιοσύνην μὴ εἶναι καλὴν καὶ ἀγαθήν· τὴν
πλεονεξίαν μᾶλλον εἶναι καλὴν ὡς μὴ κατὰ φύσιν· ἀλλὰ κατὰ νόμον μόνον
οὖσαν ἀγαθήν· τὴν δὲ πλεονεξίαν μᾶλλον εἶναι καλὴν ὡς κατὰ φύσιν· διὰ τί
γάρ φησι τῶν θηρίων τὰ μὲν πεποίηκεν ἰσχυρά, τὰ δ' ἀσθενῆ ἡ φύσις γοῦν
ἐν τούτοις τὸ πλέον ἔχειν καὶ ἕκαστον αὐτῶν μὴ νόμῳ χρώμενον· ἀλλὰ μόνῃ
φύσει ἑπόμενον τὸ ἔλαττον αὐτῶν ἁρπάζει καὶ ἐσθίει· τοῖς δὲ νομοθέταις
καλοῦ ὀνομασθῆναι δικαιοσύνη διὰ δειλίαν· ὅθεν καὶ ὁ νόμος ἀρ...
δειλῶν ἀνθρώπων· δεδοικότες γὰρ
ἵνα μὴ ὑπὸ τῶν ἰσχυροτέρων βλάπτωνται,
τοὺς νόμους ἔθεντο· ἐπιχειρεῖν οὖν φησὶν
ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν καὶ κατὰ νόμον:

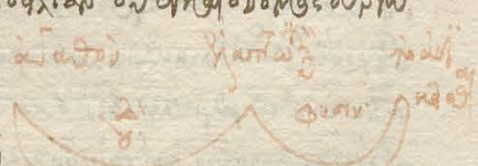

Καὶ ἐὰν μὲν ὁ ἀποκρινόμενος ἀπὸ τοῦ κατὰ νόμον αὐτῷ χρῆται, οὗτος δεῖ πάλιν ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν· εἰ δ' ἐκεῖνος ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν, οὗτος ἀπαιτήσειν ἀπὸ τοῦ κατὰ νόμον. ἦν δὲ ἄρα τοῖς παλαιοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις σοφισταῖς μᾶλλον ἀληθὲς τὸ κατὰ τὸ ἀπὸ τῆς φύσεως γινόμενον· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ νόμου διὰ τὰ ἔθη τῶν πολλῶν καὶ συγκλύδων ἀνθρώπων ἐστίν:·

Ἔνια δὲ τῶν ἐρωτημάτων ἔχει τὸ ἀμφοτέρως ἄδοξον εἶναι τὴν ἀπόκρισιν· οἷον πότερον τοῖς σοφοῖς ἢ τῷ πατρὶ πείθεσθαι· καὶ τὰ συμφέροντα πράττειν, ἢ τὰ δίκαια· ἀδικεῖσθαι αἱρετώτερον ἢ βλάπτειν καὶ ἀδικεῖν. δεῖ δὲ ἄγειν εἰς τὰ τοῖς πολλοῖς καὶ τοῖς σοφοῖς ἐναντία· ἐὰν δὲ λέγωσιν ὡς οἱ περὶ τοὺς λόγους, εἰς τὰ τοῖς πολλοῖς, ἐὰν δὲ ὡς οἱ πολλοί, εἰς τὰ τοῖς σοφοῖς. φασὶ γὰρ οἱ μὲν ἐξ ἀνάγκης τὸν εὐδαίμονα δίκαιον εἶναι· τοῖς δὲ πολλοῖς ἄδοξον τὸ βασιλέα μὴ εὐδαιμονεῖν. ἔστι δὲ τὸ εἰς τὰ οὕτως ἄδοξα συνάγειν τὸ αὐτὸ τῷ εἰς τὴν κατὰ φύσιν καὶ νόμον ὑπεναντίωσιν ἄγειν· ὁ μὲν γὰρ νόμος, δόξα τῶν πολλῶν· οἱ δὲ σοφοὶ κατὰ φύσιν καὶ κατὰ ἀλήθειαν λέγουσιν. καὶ τὰ μὲν παράδοξα ἐκ τούτων δεῖ ζητεῖν τῶν τόπων:·

Καὶ τούτων τόπον παραδίδωσι δι' οὗ αὐτοὺς εἰς τὸ παράδοξον ἄξουσι τοὺς ἀποκρινομένους. ἐπειδὴ δὲ ὁ σοφιστὴς φησί τινα τῶν ἐρωτημάτων καθ' ἅ φασιν ἐρωτώμενα, ἐφ' ὧν οἷον αὐτὸν ἀποκριθῆναι ὁ ἐρωτώμενος ἄδοξα λέγειν νομίζεται ὡς τοὺς ἐρῶντας καταφρονεῖν. φησὶ δὲ τῶν οὕτως ἐρωτωμένων τὸ μὲν παρὰ τῶν πολλῶν ὡς ἔστιν ἔνδοξον ἐνδοξαζόμενον, καὶ παρὰ τῶν σοφῶν ἀποδοκιμαζόμενον· τὸ δὲ παρὰ τῶν σοφῶν τιμώμενον καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀποδοκιμαζόμενον. οἷον τί φημι· ὁ μὲν πολὺς ὄχλος δεῖν δοξάζει τῷ πατρὶ πείθεσθαι· ὁ δὲ σοφὸς τοῖς σοφοῖς· καὶ ἀδικεῖσθαι μᾶλλον ὁ σοφὸς λέγει ἢ τὸ ἀδικεῖν βλάπτειν. ἐπὶ οὖν ἐνίοις τῶν ἐρωτημάτων φησὶν οὐ δύναται ὁ ἀποκρινόμενος ἀποκρίνασθαι, τὸ ἐρωτώμενον μόριον τῆς ἀντιφάσεως· ὁπότερον γὰρ ἂν ἀποκρίνηται, ἄδοξα λέγων ἁλώσεται· οἷον ἐστὶ τό, ἆρα δεῖ τῷ πατρὶ πείθεσθαι ἢ τοῖς σοφοῖς· ἐὰν μὲν γὰρ εἴπῃ τοῖς σοφοῖς, ἄδοξον ἐρεῖ τῷ πατρὶ πείθεσθαι· εἰ δὲ τῷ πατρί, πάλιν διὰ τὸ μὴ τοῖς σοφοῖς. ὁμοίως ἐὰν ἀποκρίνηται ὡς οἱ σοφοὶ λέγουσιν· ὅτι τὸ ἀδικεῖσθαι κρεῖττον ἐστὶ τοῦ ἀδικεῖν, ἄδοξον ἐρεῖ τοῖς πολλοῖς· τὸ γὰρ ἀνάπαλιν ἐκεῖνοι δοξάζουσιν· εἰ δὲ ὡς οἱ πολλοί, ἀλλ' ἐναντία τῶν σοφῶν ἐπιχειρήσουσι. ὅτι ἐστὶ κατὰ νόμον ἢ κατὰ φύσιν· ὁ μὲν γὰρ πολὺς ὄχλος δοξάζει, τοῦτο τῷ νόμῳ

ἔοικεν

ὅτι καὶ τὸ ὄνομα ὡς δόξα ἐπὶ πολλῶν· ὅτι οἱ σοφισταὶ προσβάλλουσι τοῦτο καὶ ἢ φύσει αὐτὴν
λέγει καὶ ἡ ἀλήθεια:

Εἰ δὲ τοῦ ποιῆσαι ἀδολεσχεῖν, ὃ μὲν λεγόμενον τὸ ἀδολεσχεῖν εἴρηκα μὲν ὅτι πάν-
δε οἱ τοιοίδε λόγοι τοῦτο βούλονται ποιεῖν· ἐπειδὴ ἐν δι᾽ ἀμφότερα τὸ ὄνομα ἢ τὸν λόγον
ἀπειπεῖν· διπλασίου δὲ καὶ διπλάσιον ἡμίσεος ταὐτόν· ἄρα ἐστὶν ἡμίσεος δι-
πλάσιον, διπλάσιον ἐστὶν ἡμίσεος· ἡμίσεος διπλάσιον· καὶ πάλιν ἀντὶ τοῦ
διπλασίου, διπλάσιον ἡμίσεος τεθῇ, τρὶς ἔσται εἰρημένον· ἡμίσεος ἡμίσεος
ἡμίσεος διπλάσιον· ἔσται ἄρα ἐστὶν ἡ ἐπιθυμία ἡδέος, τοῦτο δέ ἐστιν ὄρεξις ἡδέος·
ἔστιν ἄρα καὶ ἡ ἐπιθυμία [illegible]
ὄρεξις ἡδέος:

Χαλεπὸν τοὺς σοφιστὰς οὓς εἴρηκα μὲν τρόπον τὸ ποιεῖν τοὺς προσδιαλεγομένους
ἀδολεσχοῦντας δοκεῖν· καὶ διὸ λέγει αὐτὸ τοῦτο διδάσκει· τελευταῖον τὸ
τί ἐστι τὸ ἀδολεσχεῖν λέγει εἰρηκὼς καὶ φησὶ περὶ τοῦ σοφιστοῦ ἐν ἀρχαῖς τῆς
προκειμένης πραγματείας· ὅτι ἀδολεσχία ἐστὶν ἐπὶ τὸ πολλάκις ταὐτὰ λέγειν· τοῦ-
το εἰπὼν λέγει· πάντες οἱ τοιοίδε λόγοι τοῦτο βούλονται ποιεῖν· ἐπεὶ τὸ λεγόμενον
τοῦτον· ὅτι οἱ μέλλοντες ῥηθήσεσθαι περὶ τῶν λόγοι, τοῦτο τυχεῖν λέγονται περὶ
αὐτοὺς πῶς [illegible] τὸ ἀδολεσχεῖν καὶ πῶς βούλονται ποιεῖν τὸ ἀδολεσχεῖν·
[illegible] δὲ τοῦτό ἐστι [illegible] τὸ ὄνομα ἢ λόγον οὐδὲν διαφέρει εἰπεῖν· [illegible] διπλά-
σιον διπλάσιον ἡμίσεος· ὅ ἐστι λόγος τοῦ διπλασίου· εἰ γὰρ τὸ διπλάσιον
πρὸς τὸ ἥμισυ λέγεται, πρὸς τί γάρ ἐστιν αὐτό, ὅπερ ἐστί, πρὸς ἄλλο τὴν ἀναφορὰν
ἐπὶ μόνου λεγομένου διπλασίου· [illegible] πάντως καὶ τὸ ἡμίσεος·
[illegible] ἀντὶ τοῦ ἀπειπεῖν τὸ ὄνομα ἤτοι τὸ [illegible] τὸ δὲ διπλάσιον [illegible]
[illegible] διπλάσιον ἡμίσεος· ἠδολέσχησας· [illegible] γὰρ [illegible] διπλάσιον
ἐδήλωσας αὐτό· ἐν γὰρ τῷ διπλασίῳ τὸ ἥμισυ ἐμφαίνεται [illegible]
[illegible] ἡμίσεος, δὶς [illegible] τὸ ἥμισυ· [illegible] οὕτως λέγεις τὸ
διπλάσιον ἡμίσεος, οὐδὲν ἄλλο λέγεις ἢ τὸ διπλάσιον ἡμίσεος ἡμίσεος·
[illegible] τὸ ἥμισυ [illegible] ἐμφαίνεται ἐν τῷ ἀπειπεῖν τὸ διπλάσιον· [illegible]
προσθεῖναι [illegible] τοῦ ἡμίσεος· πάλιν δὲ ἀντὶ τοῦ ἀπειπεῖν διπλάσιον, δι-
πλάσιον ἡμίσεος ληφθῇ, τρὶς ἔσται εἰλημμένον τὸ ἡμίσεος:

[illegible] πάντες οἱ τοιοῦτοι [illegible] τοῖς πρός τι, ὅσα μὴ μόνον [illegible]

ἐπιθυμία τοῦ ἡδέος λέγεται ὡς πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ἐν ἀποδόσει, οἷον, ἡ ὄρεξις, τῆς
ὀρέξεως ἐστὶν ἐπιθυμία τινὸς ἐπιθυμία· ὡς τὸ διπλάσιον τινὸς διπλάσιον· καὶ ἡμίσεος
διπλάσιον καὶ μίσθος· καὶ ὅσων καὶ οὐσία οὐκ ἔστιν πρός τι· ἀλλ' ὅλως ἕξεις ἢ
διαθέσεις καὶ πάθη καὶ τὸ τοιοῦτον· ἐν τῷ λόγῳ αὐτῶν προσδηλοῦται κατηγορουμένων
αὐτῶν τοιούτοις· οἷον, τὸ περιττὸν ἀριθμὸς μέσον ἔχων· καὶ ἡ σιμότης κοιλότης
ῥινός· ἐστὶ δὲ εἰς σιμὴ ἐστὶν ἄρα εἰς εἰς κοίλη:·

τοιοῦτον καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις τὴν ἀδολεσχίαν γίνονται λόγοι, ὧν πρός
τι θησὶν· καὶ φησὶν ὅτι ἐν τοῖς τῶν πρός τι οἱ τοιοῦτοι ὧν λεγομένων γίνονται,
ἐφ' ὧν μὴ μόνον τὰ γένη πρός τι ἀποδίδοται ἀλλ' ἀλλὰ καὶ αὐτά· οἷον ἡ ἐπιθυμία,
καὶ εἶδος ἐστὶν ἐπιθυμία. ὡς πρός τι λέγεται· ἀλλὰ ὡς ἡ οἷον γένος αὐτῆς ἡ ὄρεξις
ἐστίν· ἀλλὰ ὡς ἐν ἐκείνοις ὅσων μὴ οὐκ ἔστιν πρός τι· κατηγορουμένων δὲ κατὰ
οὐσίαν τινός, παραλαμβάνεται ἐν τῷ ὁρισμῷ αὐτῶν, καὶ ὑποκειμένη
αὐτῆς οὐσία· καὶ ὅλως ἐν ἐκείνοις ὧν ἕξεις ἐστὶ καὶ πάθη καθ' αὐτὸ κατηγορούμενα
τῶν ὑποκειμένων· οἷον καὶ σιμότης πάθος ἐστὶ καθ' αὐτὸ κατηγορούμενον καθ' οὗ
κατηγορεῖται καὶ εἰς· ὁ γὰρ αὐτὴν τὴν ἐν ῥινὶ σιμότητα, ὁριζόμενος οὕτως
σιμότης ἐστὶ κοιλότης ἐν ῥινί· καὶ ἀδολέσχης γίνεται· ὥσπερ ὁ εἰσάγων. ἡ περιττότης
γὰρ σιμότης τὰ καὶ εἶναι·

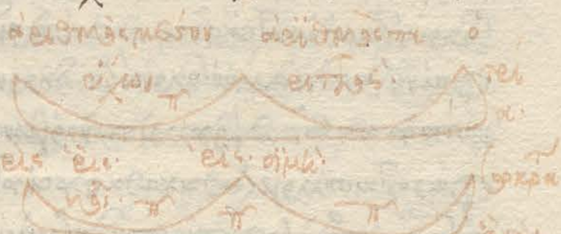

λαβόν· προσθεὶς δὲ πάλιν
ἐν ἐργασίᾳ ῥινὶ εἶναι· δὶς τὸ ῥὶς ῥὶς
ἔλαβεν· τὸ δὲ περιττὸς ἐστὶν ἀριθμὸς
ὃς ἐστὶ μέσον ἔχων περιττόν:·

ὅτι γὰρ τὸ πάθος ἐστὶ τοῦ ἀριθμοῦ κατηγορούμενον, ὁ πλεῖον καὶ τὸ περιττὸν
ὁριζόμενος τὸν ἀριθμὸν παραλήψεται, δὶς ἀναφανεῖται· περιττὸν γὰρ ἄρτιον
ἀριθμόν τινα καὶ ἀριθμὸν ἀφήκαν· προσθεὶς δὲ πάλιν ἐν ἐργασίᾳ τὸ ἀριθμός
ἐστὶ δὶς ἔφη τὸ αὐτό:·

ἀνιοῦντα δὲ ποιεῖν, οὐ πλεονάκις τὸν αὐτὸν λέγει:· — διὰ τὸ μὴ πρότερον φαίνεσθαι τὸ αὐτὸ ἡ ἀληθῶς τὸ ἀληθὲς διπλάσιον. ὡς καὶ τὸ πρῶτον αὐτὸ καὶ δὶς. ἀλλὰ τὸ σημαινόμενον ἄλλο. ἀλλὰ φαίνεται διὰ τὸ ὄνομα ταὐτὸ τὸ αὐτὸ σημαίνειν:

ἐνίοτε δὲ μὴ ἀληθῶς ἐλέγχοντες τινὰ ἀδολεσχοῦντες, φαίνονται
πολλάκις τὸν αὐτὸν τινα ἀδολεσχεῖν· περὶ ὧν τοιοῦτοι αὐτοὶ τὴν αἰτίαν ἀποδιδοῦσιν.
ὁ γὰρ διπλάσιον τὸ ἐν ἀπροσκείμενον τοῖς σημαίνουσιν τὸ διπλάσιον καθ' αὐτὸ
λεχθὲν χωρὶς τοῦ ἡμίσεος· καὶ οὐδὲν σημαίνει· καὶ τυχὸν ἀπὸ ὑποσημαίνει

καθ' αὐτὸ λεχθέν,

τὸ διπλάσιον. οὐ προστάσσεται αὐτῷ πρὸς τὸ αὐτὸ ... ὅτε ἐὰν οὕτως ῥηθῇ
διπλάσιον ἡμίσεος, ἡ ἐρώτησις· φαίνεται οὖν ὁ σοφιστὴς ποιεῖν τινα ἀδολεσχίαν τοῦτο
οὐδέν τι χρώμενος τῷ ἐρωτᾶν· ἀλλὰ διὰ τὸ παρὰ τὸ συμπέρασμα· τὸ, τὸ διπλάσιον ἡμίσεος,
ἡμίσεος διπλάσιον· φαμὲν οὖν ὁ ἀποκρινόμενος ἐρωτηθεὶς ἆρα τὸ σημαντικὸν
ἐστὶ σφόδρα τὸ διπλάσιον, ἅτε καταφήσει· καὶ πάλιν ἠρωτήθη· ἆρα ἔχω ἐστὶ
τοῦ ἡμίσεος λεγόμενον παραλαμβάνεται ἐν αὐτῷ ἢ τὸ ἥμισυ· καὶ πρὸς τοῦτο
πάλιν καταφήσει, τότε κυρίως ἀδολεσχεῖν ἐλέγχεται· ὡμολόγησε γὰρ ταῦτα
φαίνεται γοῦν ἐλεγχόμενος, διὰ τὸ τὸ ὄνομα ταὐτὸν εἶναι τῷ λόγῳ· καὶ σημαίνει
ταὐτό· ὅπερ γίνεται εἰ μηδὲν διαφέρει τὸ ὄνομα· ἢ τὸν λόγον ἀπεῖν· τὴν δ' ὡς
ἰδίαν τῶν ἐρωτήσεων οἷα νῦν εἰρήκαμεν. τὴν ἆρα ἔχω εἰς τοῦ ἡμίσεος ἐρωτώμενον.
... ἐπάγεται ἀποκεῖσθαι· ὡς δεῖ ὁμολογηθὲν ὅταν τὸ διπλάσιον χωρὶς λέγηται
παραλαμβάνῃ καὶ τὸ ἡμίσεος· οὐ μὴν δὲ ἤδη ἐν ἐργασίᾳ· καὶ οὕτως ἀποκρι-
θεὶς οὐκ ἂν ἐλέγχοιτο ὡς πολλάκις λέγων ταὐτά:

σολοικισμὸς δὲ οἷον μέν ἐστιν εἴρηται πρότερον· ἔστι γοῦν καὶ ποιεῖν καὶ μὴ ποι-
οῦντα φαίνεσθαι καὶ ποιοῦντα μὴ δοκεῖν· καθάπερ ὁ Πρωταγόρας
ἔλεγεν· ὁ μῆνις καὶ ὁ πήληξ ἄρρενά ἐστιν· ὁ μὲν γὰρ λέγων οὐλομένην
σολοικίζει μὲν κατ' ἐκεῖνον· οὐ φαίνεται δὲ τοῖς ἄλλοις· ὁ δὲ οὐλόμενον
φαίνεται μέν, ἀλλ' οὐ σολοικίζει· δῆλον οὖν ὅτι κἂν τέχνῃ τις τοῦτο δύ-
ναται ποιεῖν· διὸ πολλοὶ τῶν λόγων οὐ συλλογιζόμενοι σολοικισμὸν
φαίνονται συλλογίζεσθαι καθάπερ ἐν τοῖς ἐλέγχοις:

περὶ τοῦ πῶς οἱ σοφισταὶ σπουδάζουσιν εἰς σολοικισμόν, νῦν διδάσκει ἡμᾶς
φησὶν ὅτι τί μέν ἐστι σολοικισμὸς, ἀρκεῖ γε καὶ περὶ αὐτοῦ κατ' ἀρχὰς εἰπεῖν·
σολοικίζειν ἐστὶ τὸ ποιῆσαι τὸν ἀποκρινόμενον τῇ λέξει βαρβαρίζειν
ἐν τῷ λόγῳ· εἰσὶ δὲ καὶ τρεῖς τρόποι· καὶ πρῶτον μέν, ὅταν ἐρωτηθεὶς
τις σολοικίζει λέγων λαμπάς, λαμπός· δεύτερον δέ ἐστι μὴ ποιεῖν φαίνεσθαι
δὲ ποιεῖν· ὡς οἱ σοφισταὶ ... λέγοντες· ἆρα ὃ σὺ φῂς εἶναι τοῦτ' ἔστιν.
φῂς δὲ λίθον εἶναι, ἔστιν ἄρα φασὶν ἐστὶν ἆρα λίθος, τὸ τοιοῦτον σολοι-
κισμὸς μὲν εἶναι δοκεῖ· κυρίως δὲ οὐκ ἔστιν· ἔδει γὰρ οὕτως ἐρωτῆσαι
τοὺς σοφιστὰς, ἔστιν ἄρα λίθον εἶναι· τρίτον δὲ ... σολοικισμὸν
οὐ δοκεῖ ποιεῖν· ὡς Πρωταγόρας· ἔλεγε γὰρ τὴν μῆνιν καὶ τὴν πήληκα ἄρρε-

ἐν τῷ τούτου σολοικισμῷ, ἢ καὶ ὁ μὴ σολοικίζων τοῖς δ' ἄλλοις ἐφάνη δὲ ὡς
ἐλέγχων μὲν φαίνεται σολοικίζειν· ὁ λέγων τὴν μῆνιν ἐστὶ τὴν πήληκα· τοῖς
δὲ πολλοῖς οὔ· ὁ δὲ λέγων οὐλομένην μῆνιν φαίνεται μὲν τοῖς ἄλλοις σολοικίζειν·
ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀληθὲς οὐ σολοικίζει ὡς ἔδοξα· τὰς δὲ τοιαύτας λέξεις
καθ' ἃς σολοικίζει τις ἄπωθεν, φησὶ δηλονότι καὶ τέχνῃ τις δύναται τοῦτο
ποιεῖν, τοῦτ' ἔστι διὰ τοῦ τυχόντος· ὅτι ἔστιν συλλογισμός τις δύναται σο-
λοικίζειν ἢ ἀληθῶς ἢ φαινομένως· τέχνην γὰρ τὸν σολοικισμὸν ἔνιοι
μοῦσαν ὡς αὐτὴ τέχνη ἐν μεθόδῳ ἐσκεμμένον· ἐν μιᾷ ὡς εἰπεῖν περαινομένου·
ὅτι ἔστι καὶ συλλογισμός τις φαινομένου σολοικίζειν τοῦ ἀποκρινομένου
δεικνῦσιν ἐξῆς εἰ δ' ὅσα· πολλοὶ γάρ φησι τῶν λόγων μὴ συλλογιζόμενοι
τὸν οἰκεῖον συλλογισμόν, φαίνονται τοῦτον συλλογίζεσθαι:

Ἔστι δὲ πάντας σχεδὸν οἱ φαινόμενοι συλλογισμοὶ παρὰ τὸ τόδε, ὅσων ἡ πτῶσις
μήτε ἄρρεν μήτε θῆλυ δηλοῖ, ἀλλὰ τὸ μεταξύ· τὸ μὲν γὰρ οὗτος ἄρρεν
σημαίνει· τὸ δὲ αὕτη θῆλυ· τὸ δὲ τοῦτο θέλει μὲν τὸ μεταξὺ σημαίνειν· πολλάκις
δὲ σημαίνει κἀκείνων ἑκάτερον· οἷον τί τοῦτο; καλλιόπη· ξύλον· κορίσκος.
τοῦ μὲν ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος διαφέρουσιν αἱ πτώσεις ἅπασαι· τοῦ δὲ μεταξὺ
αἱ μέν, αἱ δ' οὔ· δοθέντος δὴ πολλάκις τοῦτο συλλογίζονται, ὡς εἰρημένου
τοῦτον· ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλην πτῶσιν ἀντὶ ἄλλης· ὁ δὲ παραλογισμὸς γίνεται διὰ
τὸ πλειόνων εἶναι τὸ τοῦτο κοινὸν πλειόνων πτώσεων· τὸ γὰρ τοῦτο σημαίνει
ὁτὲ μὲν οὗτος· ὁτὲ δὲ τοῦτον:

Ἐπισκοπῶν ὅπως τις σολοικίζει, νῦν ἀποδείκνυσι πῶς ὁ σολοικισμὸς γίνεται
ἢ τίς ἐστιν, τὸ δέ· τὸ δὲ ἢ ὅταν ἡ πρόθεσις ἄρρενος οὖσα τοῦ παρὰ τὸ δεῖ
τίθησιν, ὡς ἀνέχεται ἢ τοιόνδε ὅταν ἡ πτῶσις μήτε ἄρρεν σημαίνει μήτε θῆλυ
ἀλλὰ τὸ οὐδέτερον· τὸ μὲν οὗτος, ἀρσενικὴν οὖν ἐπισημαίνει· τὸ δὲ αὕτη
θῆλυ· τὸ δὲ τοῦτο βούλεται μὲν σημαίνειν τὸ οὐδέτερον· ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἀρ-
σενικὴν ἢ θηλυκὴν δηλοῖ· τοῦ μὲν οὖν ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος αἱ πτώσεις
ἅπασαι καὶ ἀλλήλων διαφέρουσι· καὶ αὐταὶ ἑαυτῶν καὶ οὐκ ἄν τις διὰ τοῦτο
ἀπατηθείη τῶν τοιούτων πτώσεων· ὥστε νομίσαι τὴν αἰτιατικὴν δοτικήν
ἢ τὴν ἀρσενικὴν πτῶσιν, θηλυκήν· τῶν δὲ οὐδετέρων, αἱ μὲν πτώσεις
διαφέρουσιν ἑαυτῶν καὶ ἀρρενικῶν καὶ θηλυκῶν· αἱ δ' οὔ· ὅθεν καὶ φασὶ γράμμα
κλίνοι,

θ:

τὸ αὐτὸ εἶναι ὀρθὸν καὶ αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς· ὁ λόγος ἐστὶ τοιοῦτος· λαμβάνει δὲ σολοικισμὸς
ἐφ' ἡμῖν καὶ ἐπὶ ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν καὶ αἰτιατικῆς καὶ ἄλλων· ὅθεν καὶ ἀπάντων εἰς καὶ δοκεῖ
σολοικίζειν· δοκεῖ δὲ ἕτερος γὰρ πολλάκις τοῦτο ὡς ἐπὶ οὐδετέρων συλλογίζεσθαι
συλλογίζονται ὡς ἐπὶ ἀρσενικῶν οἱ σοφισταὶ τοῦτον· ὁμοίως δὲ δοκεῖ ἕτερος πάλιν ἐπὶ α
θηλειῶν αἰτιατικὰς ἀνάλογα

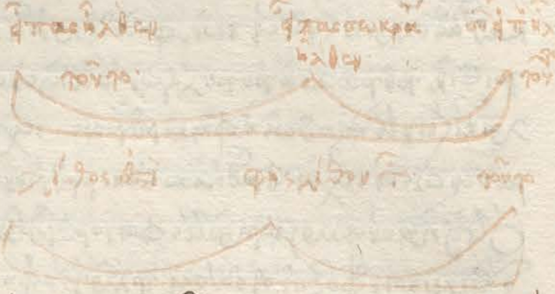

μεταφέρουσιν· καὶ ὁμοίως
τούτοις ἐπὶ ἄλλης πτώσεως
δοκεῖ ἐπὶ ἄλλων ἀνάλογα με-
ταφέρουσιν· καὶ τοῦτο
συμβαίνει φησὶ διὰ τὸ τὴν
εἶναι πτῶσιν πολλῶν· αὕτη γὰρ καὶ τὸ ἐστὶ λόγος ὁ σωκράτης καὶ τὸ δὲ τὸν σωκράτη·
διὰ ἐν ἀλλήλοις σημαίνειν· μεγάλα μὲν γὰρ δέ ἐστι τὸ ὄγκος· μεγάλα δὲ τοῦ ἄθη
σολοικισμὸν ὁ λόγος ἐστὶ ...εἶσιος· εἶναι ...εἶσιον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὀνο-
μάτων ὡσαύτως· καὶ ἐπὶ τῶν λεγομένων μὲν σκευῶν· ἀλλ' οὔτε δὲ θήλεα
ἢ ἄρρενος κλῆσιν· ὅσα γὰρ ἄρρενα τὸ καὶ τὸ θῆλυ, ταῦτα μόνα σκεύη
ἀνακλήσιν ὅλην, ξύλον χρυσίον· τὰ δὲ μήτε ἄρρενος ἢ θήλεος ὧν
ὀνόματα φέρεται ἐπὶ τὰ σκεύη· ὁ λόγος ἀσπίς. ἄρρεν τὸ ὄνομα· κλίνη δὲ θηλυκὸν
ἀλλ' ὅπερ ἐπὶ τούτων· ὡσαύτως τὸ ἐπὶ τὰ ἄγγη διοίσει· ἐξ ὧν ἵνα
ὁμολογεῖ ἐστὶ ὁ παρὰ φησιν ὁ δὲ τὸ δὲ οὐδετέρων πολλὰ ... καὶ ἄρρενα
καὶ θηλέα καὶ διαφόροις πτώσεσι ... καὶ διὰ τοῦτο ἀπαλλάξει
σημαίνεται πολλάκις τινὰς σολοικίζοντας ... παραδίδωσι μέθοδον.
δι' ἧς λύσις τῶν ἀπάντων διαλύσει ... ὅτι ... τοῦτο καὶ τὸ
... καὶ τὸ ... διαλεγομένως ... παρὰ ... τῶν
δεόντων ... τοῦτο τὴν συνήθειαν· ... γὰρ ... καὶ τὸ ... εἶναι
καὶ ... τοῦ ... τὰ ... προσθήκης ... ἐστὶ τοῦτο
ὅτε δὲ ὡς ἐπὶ ... καὶ ... ἀφωνῆς ... εἶναι πάλιν ἐπὶ λέγειν ...
... ὁμοίως δὲ ... ποιεῖ ... ἐπὶ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ὀνομάτων.
... γὰρ ... δηλῶσαι διὰ ... ἢ ἄρσεν ἢ θηλυκὸν ... αὐτὸ
... ὅτι ... ποιεῖσθαι τοῦ καλλίου· ... ἐπὶ τοῦ
... ἐπὶ τῶν λεγομένων ... ὁ ... σκάμ

δὲ ταῦτα φησὶν ἔδει τὸ μεταξὺ εἶναι· καὶ μεταξὺ τούτων γὰρ ὧν ἢ θήλεα ἢ ἄρρενος
ἐχόντων ὄνομα· κυρίως γὰρ οὐδέτερα ἐκεῖνα ἐστίν· ὅσα εἰς τὸ ον καὶ τε-
λευτᾷ· ὁμοίως ἔχει ἔνια τῶν ἀρσενικῶν ὀνομάτων τοῖς ἄλλοις παρα-
τιθέμενα· ὡς ἀσπὶς καὶ ἠπείρων· καὶ τὰ τοιαῦτα· καὶ αὐτῶν τούτων τοῦ
γένους τὸ τέλος δηλοῦται δ' ἔνθα καὶ ἔνια ἔχει πτῶσις· ὅτε ὥσπερ ἐστὶν ἐν τῷ εἶναι προσ-
θείσομεν· ταῦτα γὰρ λεγόμενα ποιήσει πάνυ πολὺ διαφέρει:·
κ καὶ ἔστι πρὸς τινα ὁμοιότης ὁ σολοικισμὸς τοῖς παρὰ τὸ τὰ μὴ ὅμοια ὡς
ὅμοια ὁμοίως λαμβανομένοις ἐλέγχοις· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνοι ἐπὶ τῶν πραγ-
μάτων, οὕτως ἐπὶ τῶν ὀνομάτων, συμπίπτει σολοικίζειν· ἄνθρωπος γὰρ καὶ λευκὸν
καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομά ἐστιν· φανερὸν οὖν ὅτι τὸν σολοικισμὸν πειρατέον ἐκ τῶν
εἰρημένων πτώσεων συλλογίζεσθαι:· πρὸς τινα φησὶν ὁμοιότης ἐστὶν ὁ
σολοικισμὸς τοῖς παρὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως γινομένοις ἐλέγχοις· ὥσπερ
γὰρ ἐν ἐκείνοις ἐπὶ τῶν πραγμάτων τις ἀπατᾶται, οὕτως ἐνταῦθα ἐπὶ τῶν
ὀνομάτων, συμβαίνει τινὰ συλλογίζεσθαι· ἐκεῖ γὰρ ὁ σοφιστὴς ἐρωτᾷ·
ἆρ' οὐχ ὅμοια τῷ σχήματι τῆς λέξεως ἐκφράζεται τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ ἀλγεῖν· ναί
φησὶν ὁ ἀποκρινόμενος· εἶτα συνάγει ταῦτα εἶναι· τοῦτο δὲ ἀδύνατον·
τὸ μὲν γὰρ ἐνεργείας· τὸ δὲ πάθος δηλωτικόν· γέγονεν οὖν ἐν τούτοις ἐπὶ τῶν
πραγμάτων ὁ ἔλεγχος· ἐνταῦθα δὲ κατὰ τὰ ὀνόματα γίνεται ὁ σολοικισμός·
τὸ γὰρ τόδε τι λέγεσθαι, ἐπεὶ ἔνια ἐστὶ παρὰ τοῦ σοφιστοῦ μεταληφθῇ·
καὶ γέγονεν ὁ σολοικισμὸς ἐπὶ ὀνόματος· ὅτι ἐστὶ μὲν παρὰ τὸ σχῆμα τῆς
λέξεως δοκεῖ ὁμοιότης εἶναι κατὰ τὸν σολοικισμόν, δηλοῦν ὡς ἐπὶ πραγ-
μάτων· ἄνθρωπος γάρ φησι καὶ λευκόν, καὶ πρᾶγμα ἐστὶ καὶ ὄνομα· εἰ μὲν οὖν
ὡς πράγματα τις αὐτὰ δέξεται, ποιήσει καθ' ὅ προθέντι τὸν παρὰ
τὸ σχῆμα τῆς λέξεως ἔλεγχον· οὐδὲ ὡς ὀνόματα τὸν σολοικισμόν· ἀλλ' ἐ-
φ' ἑτέρων τινῶν· ταῦτα γὰρ τὸ μὲν αὐτοῦ καὶ τὸ λευκὸν λέγειν παραδείγματα ἔ-
λαβεν· ὡς εἰ ἔλεγε τὸ δὲ ἐπὶ τῶν, καὶ πράγματα εἰσὶ καὶ ὀνόματα· εἰ μὲν οὖν
ὡς πράγματά τις αὐτὰ λαμβάνει, ποιήσει τὸν παρὰ τὴν ὁμοιότητα σχή-
ματος τὸν ἔλεγχον· εἰ δὲ ὡς ὀνόματα τὸν σολοικισμόν· πειρατέον
γοῦν ἐκ τῶν εἰρημένων πτώσεων ἤτοι τοῦ τὸ, ὅπερ ἔνια ἔχει καὶ ἐν τῷ θηλυκῷ
πτώσει καὶ ἀρσενικὴ ἔχει, τὸν σολοικισμὸν συλλογίζεσθαι:·

δηλουμένου ὥσπερ τοῦ ἀγῶνος ἀσφαλῶς λέγειν μέχρι τοῦ ἀρέσαι· καὶ γὰρ οἱ εἰρημένοι· διὰ
ἀσφάλειαν οὐ μικρόν, ἑαυτοῖς ἔδει πως περὶ τὴν κατάστασιν πρὸς τὸ λανθάνειν ὥσπερ
αἱ τοῖς διαλεκτικοῖς· ἀφ' ὅσης οὖν τοῖς εἰρημένοις ταῦτα πρῶτον λεκτέον· οὐδὲ πρὸς
τὸ ἐλέγχειν συνημμένως· χαλεπὸν γὰρ ἅμα πολλὰ συνορᾶν· ἔστι δὲ τὸ μῆκος τοῖς προει-
ρημένοις στοιχείοις χρηστόν· οὐδὲ τάχος· ὑστερίζοντες γὰρ ἧττον προορῶσιν·
εἶτ' ὀργὴ καὶ φιλονεικία· ταραττόμενοι γὰρ ἧττον δύνανται φυλάττεσθαι
πάντες· στοιχεῖα δὲ τῆς ὀργῆς τό, τε φανερῶς ἑαυτὸν ποιεῖν βουλόμενον ἀδικεῖν
καὶ τὸ παράπαν ἀναισχυντεῖν:
εἴδη τῶν σοφιστικῶν λόγων, δύο ὥσπερ καὶ ἐξ ἀρχῆς ἀπέδωκε· λέγω οὖν
πάντα ταῦτα ὁ ζητῶν δηλούμενα ἐστὶ τοῦ σοφιστικοῦ ἀπόδειξιν, ταῦτα· μέρη δὲ τοῦ μὲν ἑνὸς
εἴδους, τοῦ παρὰ τὴν λέξιν ἕξ· ὁμώνυμον· ἀμφίβολον· καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἑτέρου·
τοῦ δὲ ἑτέρου εἴδους τοῦ ἐκτὸς τῆς λέξεως, τὰ πολλὰ ἀπειθήμενα κατὰ σοφίσ-
ματα· καὶ γὰρ οἱ ὅσοι καὶ τρεῖς· ἔφασαν δ' εἶναι λόγους οὐκ ὀλίγους ὥσπερ οἶμαι,
καὶ τὰ παρὰ τοῦ σοφιστοῦ σπουδαζόμενα· τὸ φαίνεσθαι ἐλέγχειν τοὺς ψευδο-
μένους καὶ παράδοξον καὶ εἰς ἀδολεσχίαν καὶ τὸ δόξης· μηδὲ οὐδὲ ἀπειπεῖν πῶς
ὁ σοφιστὴς ταῦτα πάντα τοῖς ἑαυτοῦ ὁρᾷ τίσι· καὶ συντεθεῖσι περὶ τούτου πλα-
τύτερον διαλεγομένου· λέγω ὅτι ὡς πρότερον τοῖς διαλεγομένοις οὐ μικρὰ συμβάλ-
λεται τὸ προσηκόντως ταχθῆναι τὰ ἐπιτήματα· καὶ τοῦτο ἐδιδάξαμεν ἐν τῇ
διαλεκτικῇ αἱ [illegible] οὕτως ἔχει καὶ ἐν τοῖς ἀγωνιστικοῖς τῶν λόγων·
δεῖ γνῶναι ὡς φησὶ καὶ τὸν ἀγωνιζόμενον, τὸ [illegible] τάττεσθαι τοῦ [illegible]
τήσας, ἀλλὰ δὴ καὶ περὶ τούτου εἴπωμεν· διάφοροι δέ εἰσι τοῦ ἐλέγχειν κατὰ τοὺς
καὶ ἀρχόμενοι τὸ μῆκος ἀντὶ τὸν λόγον· χαλεπὸν γὰρ καὶ [illegible] ἅμα πολλὰ ἐκεῖνο
μένω πάντα συνορᾶν· καὶ μὴ συγχυθῆναι αὐτῷ τὸν νοῦν· καὶ δοῦναι ὁ βούλε-
ται ὁ ἐρωτῶν· ἔστι δὲ τὸ μῆκος στοιχείοις χρηστὸν τοῖς προειρημένοις· καὶ ὅτι μὴ
στοιχεῖον καὶ δεῖ [illegible] προειρημένας τῷ ἐν τοῖς [illegible] τῶν τοπικῶν εἰρημένα
λέγει, δῆλον· ταῦτα δὲ ἦσαν τὸ παρεμβάλλειν καὶ κατὰ [illegible] μὴ [illegible]
τὰ αἰτία τοῦ συμπεράσματος, ἀλλὰ καὶ τὰ μὴ τοιαῦτα προβολαῖς τε καὶ
προσδέγμασι καταποικίλλειν τὸν λόγον· ἐπεὶ μὲν τοῦτο δῆλον πεποίηκε
διὰ τοῦ μηδὲ ὀλίγον [illegible] τοῦ, ὅλως δὲ πάντα τὰ πρὸς τὴν κρύψιν
εἰρημένα παρὰ τοῦ συμβάλλεσθαι πρὸς τοὺς ἀγωνιστικοὺς λόγους· δεῖ [illegible]

δεύτερος τοῦ ἐλέγχου εἶδος· τρίτον δὲ ὅταν δύνηται τις οὕτω τοὺς μάρτυρας ποιήσασθαι τὸν ἐρωτῶντα·
οἱ γὰρ ἀποκρινόμενοι ὕστερον ζητοῦντες καὶ μὴ δυνάμενοι ἀκριβῶς εἰπεῖν,
ἀπατηθήσονται· ἀγανακτοῦντες γὰρ μὴ δύνασθαι ἐρίσασθαι καὶ προσέχειν ἀναγκάζονται νομίζοντες
ἕτερος τρόπος ἐλέγχου τὸ ποιεῖν τὸν ἀποκρινόμενον ὀργίζεσθαι καὶ θυμοῦσθαι·
ταραττόμενοι γάρ φησιν ἀποκρινόμενοι πάντες ἧττον δύνανται φυ-
λάττεσθαι· ἐνίοτε δὲ πάντα γράφονται· καὶ ὅ ἐστι τοῦτο, δηλοῦν ἐοίκασιν·
δῶσιν αὐτοὶ θυμούμενοι πάντα ὁρῶσι καὶ φυλάττεσθαι τὰ ἔργα τῶν ἄλλων
καλὴν τὰ ἤθη πρὸς ἀπάτην τέλος οὖν ταῦτα· τοῦ γινώσκειν φησὶν ὅτι πρὸς
ὀργὴν δεύτερον, στοιχεῖα ἔσω εἶναι σημεῖα· πάντα ταῦτα σαφῶς χρή
ὥστε ἐπεὶ ταῦτα ποιεῖ πρὸς ὀργὴν διαλέγεσθαι·
τὸ ἐναλλὰξ τὰς ἐρωτήσεις τιθέναι ἐὰν τὸ πρὸς ταῦτα πλείους τις
ἔχῃ λόγους· ἐὰν τε οὕτως ἢ μὴ οὕτως ἔχῃ· ἅμα γὰρ συμβαίνει, ἢ πρὸς
πλείω ἢ τὰ ἐναντία ποιεῖσθαι τὴν φυλακήν· ὅλως δὲ πάντα τὰ πρὸς
τὴν κρύψιν λεχθέντα πρότερον χρήσιμα καὶ πρὸς τοὺς ἀγωνιστικοὺς λόγους·
ἡ γὰρ κρύψις ἐστὶ τοῦ λαθεῖν χάριν· τὸ δὲ λαθεῖν τῆς ἀπάτης· πρὸς δὲ τοὺς
ἀναίνοντας ἅπερ ἂν οἴηται δεῖν εἶναι πρὸς λόγον, ὡς ἀποφατικῶς ἐρωτη-
τέον· ἄδηλον γὰρ ὄντος τοῦ τί βούλεται λαβεῖν, ἧττον δυσκολαίνουσιν:
φησὶ πρὸς τὸ δύνασθαι ἐλέγχειν, σὺν τούτῳ καὶ τὸ ἐναλλὰξ τὰς ἐρωτήσεις
τιθέναι· εἴρηται περὶ τούτου ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν
καὶ ἐν τῷ ὀγδόῳ τῶν τοπικῶν· ἔστι δέ φησι πρὸς ἔλεγχον συντελοῦν καὶ τὸ πρὸς αὐτὸ
πλείους ἔχειν λόγους, ἤτοι συλλογισμούς·
τὴν γὰρ ἡδονὴν δείξεις ἀγαθόν, ὅτι μὲν
διὰ τοῦ κατὰ φύσιν· ὅτι δὲ διὰ τοῦ πάντας
αὐτῆς ἐφίεσθαι· οὐ μόνον δὲ τοῦτο συντελεῖ
πρὸς ἔλεγχον ἀλλὰ καὶ τὸ λόγους ἔχειν δια-
κρινοῦντας, ἐὰν τε οὕτως ἐάν τε οὕτως ἔχοι·
ὅτι εἰ ἡ ἡδονὴ ἀγαθὸν διὰ τοῦ κατὰ φύσιν ἢ διὰ
πάντας αὐτῆς ἐφίεσθαι ἢ μὴ, ὅτι οὐκ ἀγαθόν
διὰ τοῦ γίνεσθαι εἰς φύσιν αἰσθητήν ἢ ἐμποδίζειν
τοῦ φρονεῖν· ὁμοίως ἔχεις πρὸς τὸ αὐτὸ πλείους

δείκνυσιν, ὅτι γὰρ ὅτι ἡ ἡδονὴ ἀγαθὸν
ἐστὶν ἢ ὅτι οὐκ ἀγαθόν, συμβαίνει τὸν ἀπο-
κεινόμενον περὶ πλείω ποιεῖσθαι τὴν
φυλακήν· ὁ δὲ πρὸς πλεῖον φυλαττό-
μενος παρατείνεται ὁμοίως καὶ ὁ περὶ τὰ
ἐναντία· ὁ γὰρ ... πλείω
παρατεινόμενος, ἀπατᾶται· καὶ ὅλως
τὰ λεχθέντα ἐν ... τοῦ ... ζῷου
εἴρηται χρὴ εἶναι κριτέως χρήσιμα ἐστὶ
ἐν τοῖς ἀγωνιζομένοις καὶ μάλιστα φησὶ
ταῦτα χρήσιμα ἐν τούτοις· ὁ γὰρ ὁ ἀγωνιζό-
μενος ἀπατᾶται δεῖ δὲ καὶ ἐκεῖ ... τὴν λήθην
... ποιεῖ, ὅτι ἐστὶν ἀπάτη, ἀδήλων ὡς χρήσιμα ἐστὶν τῶν περὶ κρότ... μά-
λιστα, ἐκεῖ ... περὶ ... ὅτι γὰρ πολλάκις ὁ ἀποκεινόμενος ...
... εἶναι καὶ συνιᾶσιν ὅτι ταῦτα σημαίνουσι τὰ ὅρα τῶν ... καὶ τὰ
σκέψιν ... βούλεται αὐτὸς ... οὐ δίδωσι ταῦτα, ἀλλ᾽ ἀναιρεῖ, διδάσκει
καὶ περὶ τούτου πῶς χρὴ ποιεῖσθαι τὴν ἐρώτησιν· καὶ λέγει ... εἶναι τὸ ... καὶ τὰ
ἀποφάσιν ... ὅτι γὰρ ἂν βούληται λαβεῖν ὁ ... ὅτι ἡ ἡδονὴ κατὰ φύσιν
μὴ ... οὕτως ἄρα δὲ ἡ ἡδονή
κατὰ φύσιν· ἄλλο οὕτως ... οὐδὲ καὶ τοῦ,
ὅτι οὐκ ἐστὶν ἡ ἡδονὴ κατὰ φύσιν· καὶ
ὅτι εἰ ἀναιρεῖ, δῆλον ὅτι καὶ ταῦτα ἀ-
ναιρήσας ἅπως ἂν ὅτι ... ἐρηται· ἅμα
ἀληθὲς οὐκ ἐστὶ τὸ κατὰ φύσιν, ἀληθὲς
ἄρα τὸ ὅτι κατὰ φύσιν ἢ τοῦ δεῖ σου ποιεῖν τε
τὴν ἐρώτησιν ὅτι γὰρ ἄρα δὲ ἡ ἡδονὴ κατὰ φύσιν, ἡ οὐκ ἐστὶ κατὰ φύσιν·
ἀδήλου γὰρ ὄντος τί τούτων βουλόμεθα λαβεῖν, συμβαίνει πολλάκις
συγχωρεῖν ὃ βουλόμεθα· καὶ ... οἱ ἀποκεινόμενοι
περὶ τῶν ἀποκείσιν, διὰ τὸ ἄδηλον εἶναι ὃ βούλεται ὁ ἐρωτῶν:
ἢ μὴ ὅταν αὐτῶν τῶν μερῶν οἱ δ᾽ ... καθ᾽ ἕκαστον ... καθ᾽ ... πολλάκις

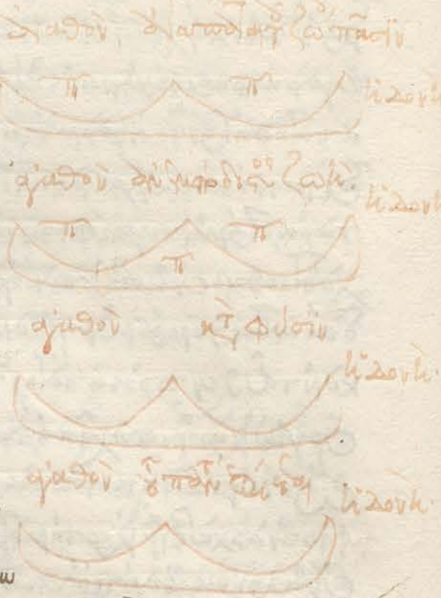

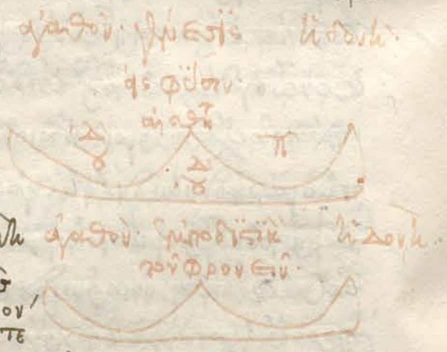

οὐχ ὁ σωκράτης τιθέτω· ἀλλ' ὡς δεδομένῳ χρηστέον· εἰ δέ τι γὰρ ὁμολογοῦντες καὶ αὐτοὶ
δεδωκέναι ἐν τοῖς ἀληθέσιν ἐμφαινομένης ἀξιοῦται τῆς ἐπαγωγῆς μετὰ τοῦ
ὥστε οὐκ ἂν ἠρωτημένα μάτην· εἰ δ' ὅτε εἴη ἐν μὴ ὀνόματι χρηστέον
πρὸς τὸ συμφέρον· λανθάνει γὰρ ἡ ὁμοιότης πολλάκις:
η α ὅταν φησὶν ὁ σωκράτης τὴν ἐπαγωγὴν ποιούμενος τῶν καθ' ἕκαστα ἔχει
ἐπὶ τοῦ ἀποκειμένου διδόντα τὸ μὲν εἰπεῖν· ὁπηνίκα μὴ ὁ σωκράτης τὰ
τὸ καθόλου οὐ δεῖ κατ' ἐρώτησιν τοῦτο προσάγειν· ἀλλὰ προφανῶς ἤδη
ὥστε δοθὲν παρ' αὐτῶν τῶν ἀποκειμένων· ἤδη γὰρ εἰ λέγετε
συγκεχωρήκασι τὸ καθόλου δεδώκασι ἐν ἀρχομένης τῆς ἐπαγωγῆς· ἐπὶ τοῦ
καθόλου μὴ μνημονεύσαντος ἐν τοῖς ἄκροις φαίνεσθαι δεδω-
κέναι· ὅτι μὲν δὲ μάτην ἐχώρει τινὸς λόγου ἡ ἐπαγωγὴ ἐγίνετο· οἷον,
προκειμένου εἶναι τὸ πάντα ἀλλ' οὐ καθ' αὑτὸ ἐπιλογίζεσθαι ἤδη· λέ-
γεσθαι οὕτως· ὁ σωκράτης οὐκ ἐπιλογίζεται ἄλλος ἄλλ'· ὁ πλάτων ἤδη ὁ
ἀλκιβιάδης· ναὶ φησὶν ὁ ἀποκρινόμενος· ἐπὶ τὰ ὡς ὁμολογουμένως
ἐπακτοῦ χωρεῖ σωκράτης· ὅτι πῶς ἄρα ἄλλος ἐπιλογίζεται· οὐ γὰρ
ἄλλ' πρὸς τοῦτο δυσχεραίνει ὁ ἀποκρινόμενος, δεδωκὼς τὸ καθ' ἕ-
καστον· ἐπειδὴ δὲ ἐπί τινων ἐπαγωγὴν ποιουμένοις οὐκ ἔστιν ἀκριβῶς σωκράτη
σαι ἐπὶ τὸ καθόλου διὰ τὸ μὴ εἶναι ὠνομασμένον ἀλλ' ἄπως ἐστὶ τὸ ὁ φαλακρὸν
σωμάτων τὸ καθ' ὅ· ἐκφησὶν· ἐν οἷς μὴ ἔστιν ὄνομα, τὴν ὁμοιότητα παρεί-
σχον αὐτῶν ὡς ἐπὶ τῶν τετραπόδων ζώων· τούτοις γὰρ οὐκ ἔστιν ἓν
ὄνομα πρὸς τὸ συμφέρον· χρηστέον ὁμοίως ἔχοντας· ὅτι ἤδη ἀξ κέρατα
φέρουσα οὐκ ἀμφόδοντα ἐστὶν ἢ ἔλαφος ἢ ὁ βοῦς· ἐπὶ πᾶν ἄρα τὸ ζῷον
διὰ γὰρ τὴν ὁμοιότητα λανθάνει πολλάκις ὅροι αὐτὴν ποιούμενος
τὴν αὐτὴν φορὰν ἔφησε δι' ἐστιν ἤδη οὕτως τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύεσθαι· ἤδη μά-
λιστα τῆς τοῦ ἀεὶ ἰσοπλεύρου ὁμοιότητος καθαπτόμενος, αὐτὸν μὲν ἐπα-
γαγεῖν διὰ τοῦτο ἢ δηλῶσαι τὸ καθόλου δι' ὀνόματος· αὐτὸ δ' ἐστιν ὧν οὐκ ἔστι
δυνατὸν ὀνόματι δηλῶσαι τὸ καθόλου· ἀλλ' ἀναλόγως· τὸ δ' ὁμοίως τοιοῦτον φη-
σὶ καθ' ὃ τὸ μὴ δι' ὀνόματος· ἀλλ' ἄρα διὰ λόγου ἐπαγόμενον, εἰ λέγετε ἐπὶ πάντων
ἃ συνέστησεν ὡς χρησίμως ἀσσι ὁ σωκράτης, λέγε· ἃ μὲν γὰρ αὐτὸ
ἐπάγεις, λέγε τοῦτο ὡς ἀληθὲς ἢ οὐχ οὕτως ἔχον· ἃ δὲ ἐστὶ σωκράτους λέγε τοῦτο

+

ὅτι δὲ ἐὰν ὅρος ἢ καμπύλην πρὸ τοῦ προτεῖναι ἀλλὰ σαφηνισθῇ, ὃ διὰ
ὀνομάτων τὸ λεγόμενον δι᾽ ὀνόματος μὲν τὸ λέξαι καὶ δηλοῦται τὸ καθόλου
ὡς ἐπὶ τοῦδε· ὁ Σωκράτης δίπους πλατυώνυχος ὤν, γελαστικὸν ἐστὶν· ἀλλ᾽
ὁ Σωκράτης ἐστὶν ἄνθρωπος· καὶ πᾶς ἄρα ἄνθρωπος δίπους πλατυώνυχος ὤν, γελαστι-
κόν ἐστιν· ἰδοὺ δι᾽ ὀνόματος τοῦ ἀνθρώπου τὸ καθόλου· ἐπὶ δὲ τοῦ λόγου
οὐκ ἔστι δ᾽ ἑνὶ ὀνόματι δηλῶσαι· τὸ προβάτων πολλῶν, τεράτων ὅλων
οὐ καμψάντων ἐστιν· ὁμοίως καὶ ὁ ἔλαφος καὶ ἡ αἴξ· πᾶν ἄρα κέρας
φέρον οὐ κάμπτει· τὸ γὰρ κέρας φέρον οὐκ ὄνομα ἀλλὰ λόγος· ἐν
ταῦθα οὖν ὁ ξένος ὁ μολογητικῶς ἀλλὰ τὸ καθόλου ἐπειδὴ γὰρ τόδε καὶ τὸ ὅμοια
εἰσὶ κέρας φέροντα, λοιπὸν οὖν καὶ τὸ πᾶν κερασφόρον ἐστὶν οὖν πρὸς
τοῦ προτεῖναι τὸ ἀλλ᾽ ἐπὶ τῶν ὁμοίων ὅσα ἐστὶν διὰ λέξαι γίνεσθαι κέρας
φέρον οὐ καὶ ἀμφόδοντα· τὸ δὲ μανθάνειν γὰρ καὶ ὁμολογητικῶς πολλάκις,
[illegible] ὁ λόγος καὶ ὁμολογητικῶς ἡ λέγουσα πᾶν κερασφόρον οὐκ ἀμ-
φόδοντα, λανθάνει καθόλου εἶναι· μὴ ὅσα τοιαύτη· ἡ γὰρ πᾶν κερασφόρον
οὐκ ἀμφόδουν:

ὅσα δὲ τὸ λαβεῖν τὴν πρότασιν γοῦν ἂν χρὴ προβάλλον ἢ πῶς θέσθαι
[illegible] δέοι λαβεῖν ὅτι δεῖ πάντα ἢ ἐπὶ τὰ θέσθαι· πρὸς πάντα δεῖ τιθέ-
ναι γοῦν ἀεί, ἢ πάντα ἁπλῶς· ἐπεὶ τὸ πολλάκις πολλὰ προτεινομένων πολλὰ συγχωρητέον ἢ ὀλίγα·
μᾶλλον γὰρ ἀπρὰ ἀναγκαῖα δόξοιεν ἂν εἶναι πολλά· παραλειπομένων γὰρ ἐλέγχεται αὐτοὺς
καὶ μάλιστα μᾶλλον φαίνεσθαι ἐν ὀλίγοις βελτίω τοῖς ἄλλοις:

ῥητέον μὲν οὖν ἐστὶν καὶ σὺν πλείοσιν ὡς ἐρωτῶν τε ὡς τὸ λαμβάνειν τὴν πρότασιν· ἐπὶ τὸ μὴ
αὐτὸ ἐκεῖνο μόνον ὃ βούλεται λαβεῖν· ἀλλὰ προστιθέναι καὶ τὸ ἐναντίον· οἷον
ὃ βούλεται ὁ ὁρῶν τοιαύτην λαβεῖν πρότασιν· ὅτι δεῖ πάντα ἢ ἐπὶ πᾶσι τίθεσθαι· οὐ
σο ζῆν ἢ χρὴ προτείνεσθαι τὴν ἐρώτησιν· ὅτι πρὸς δεῖ πάντα ἢ ἐπὶ τίθεσθαι ἢ
[illegible] ἢ πάντα δεῖ ἀπαιτεῖν· καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων λαβεῖν, δεῖ πολλάκις πολλὰ τίθε-
σθαι ἐπεὶ ἀπορηθῆναι δὲ καὶ ταῦτα χρὴ πρό(?) τό, οἷον δεῖ λαβεῖν ἐρώτησιν πρὸ
συγχωρητέον· ἃ δὲ ἐκ τῶν ἔγκειται οὕτως χρὴ προτείνειν· πρὸς συγχωρητέον τὸ πολλὰ τί-
θεσθαι ἐπεὶ ἢ ὀλίγα· μᾶλλον γὰρ ἂν δόξοιεν ἀναγκαῖα τὰ πολλὰ συγχωρεῖν· ἀπὸ
ἀναγκαῖον ἐστιν, ἢ τὰ ὀλίγα· τοῦτο ἐπὶ πῶς ἐπὶ τὴν αἰτίαν προστίθησι· δεῖ συλλέγει
συμβάλλειν ἐν τῇ τῆς προτάσεως ἐρωτήσει καὶ τὸ ἐναντίον αὐτοῦ· φησὶ γὰρ ὅτι πρὸς

τὸ θεμένων γὰρ τῶν ἐναντίων τι, ὡς μάλιστα μᾶλλον φαίνεσθαι· ἴσον δέ ἐστι τοῦτο τῷ
παράλληλα γὰρ τιθέμενα τὰ ἐναντία μάλιστα φαίνεσθαι· τὸ γὰρ λευκὸν παρὰ
τὸ μέλαν φαινόμενον, μᾶλλον λευκὸν φαίνεσθαι· ὡς ὅμοιον τούτῳ ὅ ἐστιν
ἐπὶ τῶν προειρημένων· μᾶλλον γὰρ ψεῦδος φαίνεσθαι τὸ πάντα κινεῖ-
σθαι τιθέμενον· παρατιθεμένου τῇ ἐρωτήσει, τοῦ ἢ πάντα ἀκινητεῖν
ἢ πρὸς ἠρεμοῦν ἐρώτησιν, ποιεῖ· πάντα δὴ κινεῖσθαι τιθέμενον:
Σφόδρα δὲ καὶ πολλάκις ποιεῖ δοκεῖν ἐληλέγχθαι τὸ μάλιστα σοφιστικὸν συκο-
φάντημα τῶν ἐρωτώντων· τὸ μηδὲν συλλογισαμένους μὴ ἐρώτημα
ποιεῖν τὸ τελευταῖον· ἀλλὰ συμπερασματικῶς εἰπεῖν· ὡς συλλελογισμένους,
οὐκ ἄρα τό, καὶ τό, καὶ τοῦ σοφιστικοῦ δέ· καὶ τὸ κειμένου παραδόξου
τὸ φαινόμενον ἀξιοῦν ἀποκρίνεσθαι προκειμένου τοῦ δοκοῦντος τὸ
ἐξ ἀρχῆς· καὶ τὴν ἐρώτησιν τῶν τοιούτων ποιεῖσθαι οὕτως, ἆρα δοκεῖ σοι·
ἀνάγκη γὰρ ἂν ᾖ τὸ ἐρώτημα ἐξ ὧν ὁ συλλογισμός, ἢ ἔλεγχον ἢ παράδοξον
γίνεσθαι· δόντος μὲν ἔλεγχον· μὴ δόντος δὲ μηδὲ δοκεῖν φάσκοντος ἄ-
δοξον· μὴ δόντος δέ, δοκεῖν δ' ὁμολογοῦντος ἐλεγχοειδές:
μὲν κατάλληλον τῆς λέξεως τοιοῦτόν ἐστι· σφόδρα δὲ καὶ πολλάκις
μάλιστα δοκεῖν ποιεῖ ἐληλέγχθαι· τὸ μάλιστα σοφιστικὸν συκοφάντημα
τῶν ἐρωτώντων· ἔστι δὲ ὃ λέγει τοιοῦτον· μάλιστα φαντασίαν ἀποτελεῖ
ἐλέγχου ὅταν μὴ συλλογισαμένου τοῦ ἐρωτῶντος μὴ ἐρωτήσῃ τὸ τελευ-
ταῖον ἢ τὸ συμπέρασμα ἐξάγηται· ἀλλ' ἀποφαίνηται ἐπάγηται·
τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ συμπεραίνεσθαι· ἀλλὰ διότι οὐκ εἶπε τὸ μὴ ἐρωτήσει
τὸ συμπέρασμα· ἀλλὰ τὸ τελευταῖον· ἢ ὅτι συμπέρασμα καὶ ἄλλως,
τὸ συλλογιστικῶς κατὰ μέθοδον συλλογιστικὴν συγκείμενον· τὸ δὲ μὴ ὄντως,
πῶς ἂν συμπέρασμα ῥηθείη· τὸ γὰρ λέγειν ὅτι τὸ παρὰ τοῦ, οὐκ ὀρθῶς
εἶπεν· οὐκ ἄρα τοῦ, τοῦ τὸ τελευταῖον μὲν ῥηθήσεσθαι ὡς ὑστερηθ-
έντα· συμπέρασμα δέ [illegible]· δηλοῦ φησι συμπεραίνεσθαι πάλιν οὐκ ἄρα
πολλὰ τοῦ· οὐκ ἄρα πεπληγμένου τοῦ· φαίνεσθαι γὰρ ὅτι ὡς ἀπόδειξιν
ἐθαρρῶν τῇ ἀποδείξει, οὕτως [illegible]· ἢ ὅτι τῇ οἰκείως ἀποδείξει
[illegible] γὰρ τὸ συμπέρασμα οὐκ ἄρα σύμμετρος ἡ διάμετρος τῇ
πλευρᾷ· ἐν δὲ ἐρωτήσει πάλιν [illegible] οὐ δοκοῦσιν ἐκ τούτων ὅτι οὐκ ἔστι
πολλὰ τοῦ·

ἀλλὰ σὺ δοκεῖς δεῖν μὴ ἀποδέξασθαι· μηδὲ ἐθελήσειν τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἐρωτῶντος· ὁ γὰρ ἀποδεχόμενος
γίνεται τοῦ ἐρωτῶντος· ἄλλως τε καὶ κατ' ὀρθὰς τὰς ἐρωτήσεις προσαχθείη, εἰ δὲ ἴσως ὁ ἀποκρινόμενος
λέγων, μὴ καλῶς αὐτὰ συνάξαι τὸν ἐρωτῶντα· καὶ ἀπαιτήσαι ὅτι δεῖ συνάγεσθαι·
ἐπειδή ἐστιν ἢ οὐδετέρου τοῦ κειμένου παραδόξου· ἐπειδή ἐστιν ἢ ἐνδόξου τοῦ κειμένου παρα-
δόξου τὸ προκείμενον ἀξιοῦν ἀποκρίνεσθαι τὸ γὰρ φαινόμενον, ἀντὶ τοῦ
προκειμένου ἀκουστέον· ἐπεὶ πῶς τὸ προκείμενον ἀξιοῦται, ὁ ἐξηγούμενος τὴν
γνώμην. προκειμένου τοῦ δοκοῦντος ἐξ ἀρχῆς· δηλονότι τὸ προκείμενον ἀξιοῦ
προκρίνεσθαι· ὁ λεγόμενον ἄδοξον ἐστὶ τὸ τὴν ἀδικίαν εὐδαιμονίαν εἶναι·
[illegible] ὅτι οἱ ἐπειδὴ βουλόμενοι κατασκευάσαι, ἐρωτῶσι καὶ ἀξιοῦσι τοὺς
προσδιαλεγομένους, ἀποκρίνεσθαι τὸ φαινόμενον ἄδοξον· ἐν τῇ ἐρω-
τήσει [illegible] πρεσβυτέρου σοι δοκεῖ ὁ ἀρχέλαος βασιλεύσας. εὐδαίμων
εἶναι· ἐρωτῶν ὁ μὲν ὁμολογήσας τὸ φαινόμενον τοῖς

πολλοῖς ἔνδοξον τὸ εἶναι τὸν ἀρχέλαον εὐ-
δαίμονα ἐν ταύτῃ περιάγεται τὸ ἐξ ἀρχῆς
κείμενον ἄδοξον τὸ τὴν ἀδικίαν εὐδαιμονίαν εἶναι· οὕτως ἐπὶ τοῦ πλάτωνος
γοργίᾳ ὁ πῶλος ποιεῖ· ὁ γὰρ πῶλος ἐπεὶ [illegible] τὸ ἀδικεῖν ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι ἀγαθόν,
παράδοξον ὂν πάντως, καὶ δεῖξαι τοῦτο βουλόμενος ἐρωτᾷ τὸν σωκράτη·
ἀρχέλαος ὁ περδίκκου ὁ μακεδονίας ἄρχων εὐδαίμων σοι δοκεῖ ἢ ἄθλιος· ἀρχέλαος
[illegible] δὲ ὁ ἀρχέλαος φονεύσας τοὺς συγγενεῖς [illegible] τὰ μάλιστα ἀδικήσας τῆς
τῶν μακεδόνων ἦρξεν· ἐρωτῶν ἐν ταύτῃ τῇ ἐρωτήσει ἀρχέλαος εὐδαίμων
σοι δοκεῖ εἶναι, περιέχεται ἡ ἐξ ἀρχῆς παράδοξος θέσις· ἣν θέσιν [illegible]
[illegible] τὸ δοκοῦν ἐξ ἀρχῆς [illegible] ὅτι δὲ ἐν τῇ ἐρωτήσει ταύτῃ ἡ ἐξ ἀρχῆς
περιέχεται θέσις, δῆλον· εἰ γὰρ τὸ εὐδαίμονα εἶναι ἀγαθόν· καὶ ὁ ἀρχέλαος
ἀδικήσας εὐδαίμων ὡς φησὶν ὁ πῶλος ὁ ἀρχέλαος ἢ μὴ ἄθλιος· καὶ τὸ
ἀδικεῖν, ἀγαθόν· [illegible] ὁ ἀξιῶν τὸν ἀρχέλαον εὐδαίμονα ἀποφαίνειν τὸ
προκείμενον ἀξιοῖ· τὸ γὰρ τὸν ἄθλιον ἀρχέλαον εὐδαίμονα λέγειν, ταὐ-
τόν ἐστι τῷ τὸ ἀδικεῖν ἀγαθὸν λέγειν· δεῖ οὖν φησὶ καὶ ἐν τοῖς οὕτως ἐρωτῶσι
[illegible] εὐδαίμων εἶναι ὁ ἀρχέλαος ἢ ἄθλιος· καὶ εἰ μὲν δοκεῖ ὁ ἀπο-
κρινόμενος ὁ λέγων κακὸν εἶναι τὸ ἀδικεῖν, εὐδαίμονα εἶναι τὸν ἀρχέ-
λαον· ἐλεγχθήσεται ὅτι οὐκ ἔστι κακὸν ἀλλὰ ἀγαθόν· εἰ δὲ μὴ δοκεῖ ἡ

μηδὲ φάσκειν δοκεῖν εὐδαίμονα ἀλλ' εἶναι· ἄδοξα καὶ παράδοξα λέγειν δόξει·
ἀδόξου γὰρ οἱ πλεῖστοι εὐδαίμονα τὸν Ἀρχέλαον ἔλεγον εἶναι· εἰ δὲ μὴ συγχω-
ρεῖ, ὅμως δὲ φάσκειν δοκεῖν εὐδαίμονα, ἐλέγχεσθαι δεῖ:
καθάπερ ἐν τοῖς ῥητορικοῖς, ὁμοίως τὰ ἐναντιώματα θεωρητέον ἢ
πρὸς τὰ ἐν ἀφανεῖ λεγόμενα, ἢ πρὸς οἷς ὁμολογεῖ καλῶς λέγειν ἢ πράτ-
τειν, ἢ πρὸς τοὺς δοκοῦντας τοιούτους, ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους, ἢ πρὸς τοὺς
πλείους καὶ πρὸς πάντας:
Ἐπειδὴ οἱ ῥήτορες· ῥήτορας δὲ λέγει τοὺς ὑπέρ τινος λόγους ποιουμένους
καὶ βοηθοῦντας αὐτῷ, σπουδάζουσι τοὺς ἀντιλέγοντας ἐναντία αὐτοῖς παρα-
τηρεῖσθαι δόξαι τοὺς ἀντιλέγοντας τοῖς ὑπὸ τῶν νόμων λεγομένοις ἢ τοῖς
τῆς πόλεως ἔθεσιν, οὕτω καὶ τοῖς ἐλέγξαι βουλομένοις ποιητέον· ἢ ἐπιχει-
ρητέον δεῖξαι τὸν ἀποκρινόμενον, ὅτι τἀναντία λέγει τῆς οἰκείας θέσεως
[illegible]· τοῦτο γὰρ [illegible], τὸ, ἢ πρὸς τὰ ἐν ἀφανεῖ λεγόμενα, καὶ
τὸ ἐναντίον οἷς ὁμολογεῖ καλῶς λέγειν καὶ πράττειν· οἷς γὰρ ὁμολογεῖ ἢ φησὶ
λέγειν, τοιοῦτον εἶναι φησὶ ὁ ἀποκρινόμενος· ὁμολογεῖ γὰρ τὸν [illegible]
[illegible] γὰρ οὗτος καλῶς λέγειν μὴ [illegible] κινήσειν· μηδὲ δύνασθαι διελθεῖν
τὸ ἐναντίον· πειρᾶσθαι χρὴ δεικνύναι ὅτι ἐξ ὧν λέγει συμβαίνει ἀνάγκη
εἶναι καὶ διισχυρίζεσθαι τὸ ἐναντίον, ὅπερ ἐναντίον ἐστὶ τοῦ ἰδίου λόγου· (μ)
καλῶς λέγειν ἀρνηθέν· ἔτι φησὶ πειρᾶσθαι δεικνύναι τὸν ἀποκρινόμενον
τὰ ἐναντία λέγοντα τῶν δοκούντων τοιούτων· λέγων τοιούτους τοὺς
ἀγαθοὺς [illegible]· οἷον, [illegible]· οἷον, εἰ φησὶν ἐναντία ἐστὶ τοῖς ἀγαθοῖς
[illegible] καὶ φρονίμοις, ἢ τῶν δοκούντων πᾶσιν, ἢ τοῖς πλείοσιν, ἢ τοῖς σοφοῖς.
Ὥσπερ ἐν τῷ Γοργίᾳ Σωκράτης πρὸς Καλλικλέα ποιεῖ· ὁμοίως δὲ αὐτῷ
ἔλεγεν οἷον [illegible] ἀπελέγχει τὸν λέγοντα ἐναντία [illegible]· [illegible]
[illegible] γεωμέτρης, γεωμέτρη:
Ἐπειδὴ οἱ ἀποκρινόμενοι πολλάκις ὅταν ἐλέγχωνται πολυειδῶς διττοὺς [illegible]
[illegible] συμβαίνειν ἐλέγχεσθαι [illegible] χρηστοὺς [illegible] τούτῳ πρὸς
[illegible] συμβαίνει [illegible]· ὅτι οὕτως ἐλήφθη
[illegible] φησὶ ποιεῖ ἐν τῷ [illegible] βούλεσθαι:
λεγόμενοι [illegible] χρὴ [illegible] ἄλλο

περὶ

ἔχει τοῦ τὸ ζῶον. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ [illegible] ὅτι ἐπιστήμην ἔχει [illegible] ἀλλὰ μὴν τὸ ἔχειν
ἐπιστήμην ἢ ἄλλο τι χρῆσθαι καὶ ἐνεργεῖν· εἰ τοίνυν τὸ ἐπιστήμην ἔχειν αὐτοῦ· τὸ γὰρ
λέγειν ὅτι ἐπίσταται τοῦτο, οἷον τὸ τρίγωνον· ταὐτόν ἐστι τῷ ἐπιστήμην ἔχειν αὐτοῦ·
ὅτι τὰς τρεῖς γωνίας δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει· δῆλον ὅτι [illegible] ἐπιστήμην [illegible] ἐπιστ[illegible]
λέγεται ἐπίστασθαι τοῦτο· [illegible] ὅτι ἐπιστήμην ἔχει τὸ τρίγωνον· τούτου οὕτως ἔχοντος
[illegible] ἐπίσταται, καὶ τὸ [illegible] ἐπιστήμην ἔχει, καὶ [illegible]
[illegible] τὸ τρίγωνον ἐπίσταται· ἐπιστήμην ἄρα ἔχει. ῥητέον ὅτι οὐχ ὥσπερ τὸ ἐπίστασθαι τὸ
[illegible] συμβαίνει τὸ ἐπίστασθαι τοῦτο ἔχειν ἐπιστήμην· [illegible] τοῦ ζώου [illegible]
φθῆ. ἀλλ' ἐπὶ τοῦ τριγώνου, οὐ συμβαίνει· ἢ μᾶλλον [illegible] τὸ ἐπίστασθαι τοῦ
ἐπιστήμην ἔχειν συμβαίνει· [illegible] ἐπὶ τοῦ ἐπιστήμην [illegible] τὸ ἐπίστασθαι τοῦ [illegible],
ἀλλ' [illegible] ἐπιστήμην ἔχει αὐτοῦ· ἀλλὰ δὴ ταῦτα ὁ ἀπαρκεινόμενος λέγει, δεῖν φησὶ
τὸν ἐρωτῶντα λέγειν, ὅτι οὐκ [illegible] ἐπιστήμην ἔχει αὐτοῦ τὴν ἐρώτησιν ἐποιήσατο,
ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἐπιστήμην ἔχειν, [illegible] ἔλαβον· [illegible] οὕτως οἱ ἀπαρκεινόμενοι
φησὶ πολλάκις ἐλέγχονται, οὐχ ὁμολογοῦσιν ἐπὶ τῷ συμπεράσματι· ἀλλὰ διε-
νίστανται [illegible] ἄλλου μὲν τὴν πρότασιν [illegible] δεδωκέναι· [illegible] ἄλλου δὲ [illegible]
ἐρωτῶντα· ὅθεν [illegible] ἐλέγχεσθαί τε [illegible] διαιροῦσι τὸ ὄνομα [illegible]
[illegible] λέγουσι [illegible] δεδωκέναι· [illegible] τινος [illegible] λέγειν [illegible]
πως [illegible] καὶ μάταια ποιεῖν, ἐπὶ χαριέντων ἐλέγχειν ὁ ἐρωτῶν. ἐπὶ τοῦ χρόνου
[illegible] τὸν λόγον· αὐτίκα ὁ ἀπαρκεινόμενος τὰ σημαινόμενα διαιρεῖ
[illegible] ὡς προσποιοῦσιν οἱ ἀπαρκεινόμενοι [illegible] ἐλέγχεσθαί τε, οὕτω καὶ [illegible]
[illegible] ὅταν ἐλέγξωσι [illegible] πρὸς τοὺς [illegible]
ὅτι οὕτως [illegible] ἀπόφασιν· οἷον [illegible] ὁ ἀπαρκεινόμενος ὁ
[illegible] τοῦτον καὶ μάταια ποιεῖν [illegible] ἐλέγχειν αὐτὸν [illegible] ἐρωτῶν, δεῖ
[illegible] ἐπίστασθαι τὸν ἀπαρκεινόμενον αὐτὸν ὅπως [illegible] ἐπεὶ [illegible]
[illegible] λέγειν καὶ μάταια ποιεῖν.
[illegible] τοῦ λόγου, [illegible] χαριέντων [illegible]
ἀπαρκεινόμενον [illegible] προσαναθέντα [illegible]
Ἐπειδὴ πολλάκις οἱ ἀπαρκεινόμενοι [illegible] ἐρωτώντων [illegible]
[illegible] ἐρωτήσαντος γάρ τινος πρότασιν [illegible]
[illegible] ἐρωτῶντος, οἱ ἀπαρκεινόμενοι, ἀντιλέγουσι πρὸς

ἢ προτάσεις ἢ ἐρωτήσεις· ἀεὶ δ' οὖν νομίζουσιν ἀποφαίνειν ψευδῆ ἢ
ἢ ἐρωτηματικὴν πρότασιν λέγειν ἀφίστασθαι ἐρωτήσαντα τὴν πρότασιν
τοῦ λόγου τοῦ δεικνύναι αὐτὴν ψευδῆ· καὶ τοῦ Σωκράτους ἐπιχειρήσαντος ἐ-
λέγξαι δεῖξαι ψευδῆ, ἀποστῆναι τοῦ λόγου φήσας, οὐκ οἶδα τί λέγεις Σώκρατες·
ἀλλ' ὅ τι βούλει ἐρώτα· δηλοῖ οὖν φησὶν ἀφίστασθαι τοῦ λόγου· ἀλλ' ὑπερμοίης ἐπε-
ρωτᾷ τοῦ ἀποκρινομένου ἐπιχειρημάτων· εἰς τὸ δεῖξαι ψευδῆ τὴν πρότα-
σιν καὶ ἐπιτέμνειν ταχύ τι πάντων τῶν ἐπιχειρημάτων· εἰς τὸ δεῖξαι ψευδῆ τὴν πρό-
τασιν, καὶ ἀντιπροσάπτεσθαι τοῦ τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι ἀποχωρήσῃ καὶ ἀφίστασθαι
τοῦ λόγου· παραγράφειν ὡς οὐκ ἀφίσταται· οἷον καὶ ὁ Καλλικλῆς ἠρώτα σοῦ
τὰ σμικρὰ ταῦτα καὶ στενά· μὲν οὖν ἐλέγχοι, τὸ δέ, ἀφίστασθαι ὅπως ἂν
ἐξελέγχηται καὶ ἀληθὴς ἡ θέσις· ἀλλ' ἐρωτᾶς· ἢ τὸ λεγόμενον ἐστὶν ὅταν διὰ μακρῶν
τὸ προκείμενον συλλογίσασθαι τῷ μὴ δύνασθαι διὰ βραχέων ἀφράζειν μὲν
γινώσκειν τὸ συμβαῖνον ἐξ ὀλίγων συναγόμενον· δεῖ φησὶν ἀφίστασθαι
τοῦ λόγου τουτέστι τῆς μακρολογίας· καὶ ὡς λοιπὸν τῶν ἐπιχειρημάτων
ἐπιλαμβάνειν· καὶ ἐὰν προσαπτόμενος τὸ συμβαῖνον αἰσθάνηται, ὅπου
κινούμενα συνάγειν προσαναγράφειν αὐτὸ καὶ πρὸς ὀλίγον ἀπομακρολο-
γήσας· καὶ ἔτι πολλὰ τοιαῦτα ἀρέσκειν παρὰ τῷ Πλάτωνι· καλλιλογου-
δεόμενοι καὶ προστεθεὶς ἐξήγησις· τὸ συλλογιστικόν· τὸ προσαγό-
μενον γνησίως τὰ διαρθροῦν· ἀλλὰ διαλεκτικῶς· ἐκβαλλόμενος ἐκεῖ
βέβαιος μαθεῖν πῶς ἀφίσταται καὶ ἐπιλαμβάνεται τοῦ λόγου ὁ ἀποκρινόμενος
ἀναγκαίως τὸ προσφόρον ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ Πλάτωνος· ἐκεῖ γὰρ ὁ Σωκράτης
Θρασύμαχος λόγον ἐπάγων καὶ γνοὺς τὸ συμβαῖνον, ἀποστὰς τοῦ ἀποκρί-
νεσθαι σιωπᾷ ἕπεται τὸν λόγον ἐρωτῶν· λέγει γὰρ ὁ Πλάτων ἐν ἐκείνοις
ἔστω· ὅτι δὴ οὖν αὐτῷ ἐστὶ μὲν τοῦ λόγου ὁ Θρασύμαχος ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἀποκρί-
νεσθαι ἀπεῖπεν· ἔφη ὦ Σώκρατες ἐν τοῖς ἑξῆς· ἀλλὰ ταύτην εἶπε· ταῦτα εἶπον, ἀλλ'
ἔχειν ἀπιέναι· εἶπον τῶν δὲ τῶν παρεστώτων τι ἀφίστασθαι καὶ τοῦ Σω-
κράτους ὁμολογεῖ τι ἀποχωρῆσαι, καὶ οὐ πείθεσθαι οὕτως ἔχειν ὁ φῄς, ὁ Θρασύμαχος
εἶπεν, οὐκ ἀφίσταμαι· τοῦτο γὰρ δύνασθαι τὸ γὰρ οἷς δὴ νῦν ἔλεγον μὴ παρα-
πείθεσθαι, τί ἐπὶ ποιήσω, δύναμαι λέγειν πῶς ἀφίσταμαι καὶ τοῦ λόγου μ-
ἐπιλαμβάνω ὅς τοιαῦτα ἄπορα πιθανά, καὶ δύναμαι πείσαι τὸν μὴ καταφ-

ρονοῦντα:

+

χαριστοῦ ἢ αἰτίου τοῦ πρὸς ἄλλου τι ἀρκουμένου. ἐκεῖνος ἔλαβον· ἐὰν μὴ πρὸς
τὸ κείμενον ἀξιοῦσιν ἐπὶ τῶν χαρίτων· ὥσπερ ὁ Λυσίφρων ὁ ποιητὴς ἀποβληθεὶς τοῦ
λύραν ἐγκωμιάζειν:

Οἱ σοφισταὶ δὲ καὶ τὸ καλῶς πολλὰ περὶ τοῦ προκειμένου ποιεῖσθαι τὸν λόγον· μηδὲν
αὐτὰ εἰς μεταφέρειν πρὸς τοῦτο, πρὸς ὃ ἀπορεῖν ἐπὶ τῶν χρημάτων· ὥσπερ
ὁ Πρωταγόρας ἐν τῷ ὁμωνυμίας διαλόγῳ ποιεῖ· ἐκ ποτε μὴ μισθόν ὡς
τιμᾶς διδάξειαν, περὶ τῆς περὶ πειρημάτων τὸν λόγον ποιούμενος· ἐν οἷς ἐπὶ χρη-
ημάτων δὲ ἀπορεῖν ἠδύνατο· ἢ οὕτω τοῦτό ἐστιν ὃ λέγω ὅτι διαμετρεῖν τὸν
λόγον πρὸς ὃ ἀποροῦμεν ἐπὶ χρημάτων ἀπορεῖν ἠδύνατο· ἢ οὕτω τοῦτο
ὃ λέγω· ὅτι δεῖ μηκύνειν τὸν λόγον πρὸς ὃ ἀποροῦσιν ἐπὶ χρημάτων· ἢ ὅτι
πρὸς ἄλλο τοῦ κειμένου· οἷον ἂν κατηγοροῦ φιλόσοφον πολυπράγμονα ἀπαι-
δεύσω καὶ δὲ τοῦτο ἀποκείμενος ἐπὶ τοῦ ζητηθῆναι καὶ ὁ δὲ συστήσει τὸν
ἐν οὕτως φύσεως δεῖ τὴν πολυπραγμοσύνην τὸν πολυπράγμονα, οὗτος ὁ
φιλόσοφος πολυπράγμων· ὁ φιλοπράγμων ζητεῖ διάκειται περὶ τὰ χρή-
ματα· ὁ φιλόσοφος ἄρα ζητεῖ ὅτι τῶν χρημάτων ἀπαιτοῦ τοιαῦτα εἰς δ'
ἄρα πολυπράγμονα φαίνεται· ὥσπερ ἡ ὁ Καλλικλῆς ἐπιποιήσεν· τὸν γὰρ
Σωκράτη δεῖ ξένου τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι ἀσχῆμον. ὁ Καλλικλῆς μετῆλθε
πρὸς ἄλλο ἄπωθ· φύσει μὲν πᾶν αἰσχρὸν τὸ ἀδικεῖσθαι· νόμῳ δὲ τὸ ἀδικεῖν
ἀλλὰ μὴν τοὺς νόμους φαύλους εἶναι δεῖ, λέγει οἱ τιθέασι· ὁ δὲ οὖν τίθενται
ἐστὶ φαῦλον· οὐ μὴν ὅτι ἡ φύσις· οὐκ ἄρα τὸ ἀδικεῖν φαῦλον. δεῖ οὖν πρὸς ἄλλο
τοῦ κειμένου μεταφέρειν· ὥσπερ ὁ Σωκράτης ποιεῖ· μὴ δυνηθεὶς γὰρ αὐτὸς
τὴν ἡσυχίαν ἐγκωμιάσαι, ἔπαινον τοὺς αὐτῆς ἐραστὰς· ἐκ ἐκείνου τῶν συνάγαγε τοῦ ἐ-
παινον εἰς αὐτήν· εἰ γὰρ οἱ ἥρωες ἐν ἥρων, πῶς οὐ καθέστηκεν ἀξία ἐπαίνων·
ὁ δὲ σοφιστὴς Λυσίφρων, τοὺς λεγομένους ἐπαινῶν. ἐπὶ τὴν λύραν μετήνεγκε τὸν
ἔπαινον· εἰ μὲν ἄλλου ἔπαθεν ἤ τινων ἠναγκάσθη ἐπαινέσαι τὴν λύραν· ἐπαινεῖν
λόγων ἀπόρει πολλῶν, μικρὸν ἐπαινέσας τὴν αἴσθησιν, τὴν ταύτην λύραν ἐπὶ τὴν ο-
ὐράνιον ἀνήγαγε· ἔστι γὰρ ἐν οὐρανῷ ἄστρον τι ἐξ ἀστέρων πολλῶν συγκείμενον
λύρα ὀνομαζόμενον· ὡς ἐν πολλοῖς καλοῖς ἐπὶ τῷ ἀνθρώποις χωρία ἐξῆρεν:

λύρα ἄστρον

Πρὸς δὲ τοὺς ἀπαιτοῦντας περὶ τῆς ἐπὶ χαρίτων, ἔπαθον δὲ ἀποδιδόναι τὴν ὠ-
φεληθέντων δι' ἐνίων ἀφυλακτότερον, τὸ καθόλου συμβαῖνον ἐν τοῖς ἐλάττοσι

+

λέγειν τὴν ἀντίφασιν· οἷον ἐὰν φήσῃ, ἀποφῆσαι· ἢ ἐὰν ἀποφήσῃ, φῆσαι· ἀλλὰ
μὴν ὅτι τῶν ἐναντίων ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη ἐστὶν ἢ οὐχ ἡ αὐτή· οὐ δεῖ δὲ τὸ συμπέρασμα
πρότασιν ἐρωτᾶν· ἀλλ᾽ ὡς ὁμολογουμένῳ χρηστέον· ἐξ ὧν μὲν οὖν αἱ ἐρωτήσεις
καὶ πῶς ἐρωτητέον ἐν ταῖς διαλεκτικαῖς διατριβαῖς, εἴρηται:

τινὲς δὲ πολλάκις οἱ ἀποκρινόμενοι τὰς προτεινομένας αὐτοῖς ὑπὸ τῶν ἐρωτώντων
προτάσεις, οὐ πάντη ὀρθῶς ἀποκρίνονται· οὔτε διδόασιν· ἀξιοῦσι δὲ τοὺς προτείναντας
διαιρεῖσθαι· καὶ δὴ καὶ οὐ δοκεῖ ταῖς ἀκροάσεσι τὴν ἀντίφασιν λέγειν, διότι ἐστὶ τοιαύτη
ἐν ἐνίοις ἡ ἐρώτησις οὐ τοῦ ἀντιθέτου· οἷον ἆρά γε κινεῖται ἡ ψυχή, ἀλλ᾽ οὐ
μᾶλλον ἀκίνητός ἐστιν· ὅπερ δὴ οὖν ἀξιοῦσιν οἱ ἀποκρινόμενοι τοὺς ἐρωτῶντας,
ἐνίστανται τὰς ἐρωτωμένας ἀντιφατικὰς προτάσεις, λέγει μηδὲ γένει εἶναι τὸ
καθόλου τοῦ ἐλέγχου· ὁ ἐρωτήσας μὲν ἐν τῷ εἶναι μίαν τούτου· οἷον ἆρα ἀρέσκει σοι
τοῦ ὑγιεινοῦ καὶ τοῦ νοσώδους τὴν αὐτὴν εἶναι ἐπιστήμην· ὁ δὲ ἀποκρινόμενος
φήσας, οὐ καὶ ἀπαιτεῖ τὸν ἐρωτήσαντα τὴν πρότασιν διελεῖν τοῦτο· ἐνδέχεται
φησὶ τοῦ ἐρωτῶντος διαιρεῖσθαι τὴν πρότασιν ἀξιουμένου, μὴ ὄντως ἐπὶ
ἐναρμονίου καὶ ἀναρμόστου ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη· καὶ ὀξέος καὶ βαρέος· ἡ μουσικὴ γάρ,
ἀλλὰ περιττοῦ καὶ ἀρτίου ἡ ἀριθμητική γάρ· ἀλλὰ καὶ συμμέτρου καὶ ἀσυμμέτρου
ἡ γεωμετρία γὰρ πάντων ἄρα τῶν ἐναντίων καὶ ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη· ὥστε
καὶ τοῦ ὑγιεινοῦ καὶ τοῦ νοσώδους· εἰ δὲ ἐνίσταται γὰρ πρὸς τὸ καθόλου λέγων· ὅτι τῶν
ἐναντίων οὐκ ὄντων ἐναντίων, οὐκέτι ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη· ἃ δὲ μὴ πάντων.
τοῦ ὑγιεινοῦ καὶ νοσώδους· εἰ δὲ ἐνίσταται γὰρ πρὸς τὸ καθόλου λέγων· ὅτι τῶν
ἐναντίων οὐκ ὄντων ἐναντίων, οὐκέτι ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη· ἃ δὲ μὴ πάντως
τοῦ ὑγιεινοῦ καὶ νοσώδους· τί γὰρ κωλύει ὡς πρὸς οὐκ ἔστι γνωστοῦ καὶ ἀγνώ-
στου ἡ αὐτὴ ὄντως μηδὲ ὑγιεινοῦ καὶ νοσώδους εἶναι τὴν αὐτήν· δεῖ οὖν μὴ πρὸς
τὸ καθόλου ἀλλὰ περὶ τὰ καθ᾽ ἕκαστα διελέγχειν· λέγοντα ὅτι μὴ τοῦ ὑγιει-
νοῦ καὶ νοσώδους ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη, οὐδὲ ἀρτίου καὶ περιττοῦ ἡ αὐτὴ εἶναι
ἐναντίων αὐτὴ καθόλου· ἐνίσταται ἄρα ἡ ἀντίφασις καὶ ὁ ἔλεγχος μὴ ἂν
τοῦτο καὶ ἔστι καὶ οὐκ ἔστι· ἡ μὲν οὖν τῶν λεγομένων διάνοια αὕτη·
ἡ δὲ λέξις, ἡ λέγεται τῶν ἐνίων, δεῖ φυλάττειν τὸ καθόλου. συμβαί-
νουσιν τοῖς ἐλέγχοις πάνυ ἀσαφής· καθό, τὸ δὲ σώζεσθαι ἐν τοῦ πειτ...
συμβαίνει κεῖσθαι καὶ διὰ τὸ μὴ ἀπειλῆναι· ἕως δ᾽ ἂν σαφὴς ἀρθῇ.

λεχθέντων δὲ ἐνίων. ἀφύλακτος γὰρ τὸ καθόλου συμβαῖνον ἐν τοῖς ἐλέγχοις ὅλως

ἢ ὡς ἐσημειωμένην ἢ ἀναρμόστου, ἐπειδὴ τοῦ ἢ ἀρτίου ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη· τούτων

λεχθέντων· ἀφυλάκτως γὰρ ἔδει ... ἀσφαλὲς ... εἰς τὸ ἐλέγξαι τὸν ἀποκρι-

νόμενον· τὸ γὰρ ἐν τοῖς ἐλέγχοις ἀντίφασιν τοῦ ὅπερ ἐλέγξαι βούλομαι τὸ ἀπαιτοῦν· ἀλλὰ

μὴν τὸ τούτων οὕτως ἐχόντων ... ἐναντίων ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη εἶναι·

ἔδειξε δὲ καὶ ὅτι οὐχ ἡ αὐτή· συναληθεύουσιν ἄρα ἡ ἀντίφασις ἢ ἀφύλακτος ὅλως

ἐκείνου τὸ λέγειν ὅτι συναληθεύουσιν ἡ ἀντίφασις τοῦ λέγειν τὸ καθόλου συμβαίνειν

ἢ τοῦ λέγειν ὅτι συμβαίνειν ... τὸ καθόλου· ἐπεὶ δὲ τὸ καθόλου

ἐπὶ πάντων τῶν ἐναντίων τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην εἶναι· ἢ οὐχὶ τὴν αὐτὴν

ἐδόθη δὲ τὸ συμπέρασμα:

ὧν μὲν οὖν αἱ ... ἐρωτήσεις ... ἐρωτηθέν, ἐν τῷ ... ἀρητέαι

... ἀναλέγειν ἐν τοῖς περιλαβοῦσιν ἔδειξε· ἐνίων δὲ σαφὲς ...

... αὐτὰ ἐντίθησιν· οὐδὲ φησὶν ... τὸ συμπέρασμα προτάσεως

προάγειν· τοῦτο ... ἐρώτησιν· ἀλλὰ ... συμπέρασμα· τὸ δὲ ...

δ' οὐκ ἐρωτητέον· ... συμπέρασμα ... λέγουσιν ὡς οὐδὲ

τὸ συμπέρασμα ... ἐρώτημα ... προάγεσθαι· τὸ δ' ἀληθὲς μᾶλλον ἐν

... τὰς προτάσεις ἀρητέαι· ... γὰρ τῶν προτάσεων οὐδὲ ...

ἀναλαμβάνειν ὡς ὁμολογουμένας:

ὅλως δὲ ἀρκεῖ ... χρὴ λέγειν, ἐστί ... πρός τινα χρήσιμοι ὅλοι

... τῶν λόγων ὠφέλιμοι, μὴ ἅπαντα λεκτέον· χρήσιμοι ... πρὸς ...

... δύο· ... γὰρ ὡς ... πολυγνώμονες(?) παρὰ τὴν

λέξιν, ἄμεινον ἔχειν ... πρὸς τὸ προσεχῶς ... λέξαι ...

ὅμοιοι· ... τῶν πραγμάτων συμβαίνει ... τῶν ὀ-

νομάτων ... πρὸς τὰς καθ' ἑαυτὸν ... ὁ γὰρ ... ἀδύνατον

... ζήτημα, ... διὰ ... ἀνθρώπινος καὶ ...

... πολλάκις· ... τὸ λοιπὸν ... δόξαν ... πάντα

... ἀποδεικνύναι ... ἀπόρως ἔχειν· τὸ γὰρ ...

... λόγοις, μηδὲν ἔχοντα ... ἀντιλέγειν(?) ...

... διὰ τὸ ... δυσχεραίνειν, οὐ διὰ τὸ ἀληθές, ἀλλὰ διὰ

τὴν ἀπαιδευσίαν:

+

δὴ μὲν φθάσαντες εἰρήκαμεν, ὅτι αἱ ἐρωτήσεις αἱ σοφιστικαί, ἐκ τῶν δεκατριῶν τρόπων
γίνονται· ἐπεὶ τελευταῖον ἐν ταῖς διδασκαλίαις τὰς σοφιστικὰς ἐρωτήσεις [illegible]
λοιπὸν δὲ λεκτέον ὅπως χρὴ ἀποκρίνεσθαι καὶ πῶς δεῖ τὰ σοφίσματα λύειν·
καὶ λεκτέον· εἰ γὰρ ὁ ἐρωτώμενος συλλογισμὸς ἐκ τὰς δύο προτάσεις
ἔχει ψευδεῖς· ποίαν λυτέον· εἰ γὰρ τὴν ἑτέραν, οὐ δεῖ τὴν ἑτέραν μὲν ὡς τὸ πρότερον·
ἀλλ' ἢ πάντως τὴν μείζονα· ἐπεὶ καὶ πρὸς τί χρήσιμοί εἰσιν οἱ σοφιστικοὶ λόγοι·
φησὶν οὖν πρότερον περὶ αὐτῶν τούτων· περὶ ὧν χρήσιμός ἐστιν ἡ τῶν
ἐλέγχων τῶν σοφιστικῶν παράδοσις· τρία δὲ εἶναι ταῦτα λέγει· πρός τε
τὴν φιλοσοφίαν καὶ καθόλου φιλοσοφίαν πρὸς τὰς καθ' ἑαυτὸν ζητήσεις καὶ
πρὸς δόξαν· καὶ πρὸς μὲν φιλοσοφίαν, χρήσιμοί εἰσι διὰ ταῦτα· ἐπειδὴ
γάρ φησιν εἰρημένον, ὅτι οἱ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰσὶ γινόμενοι παρὰ
τὴν περὶ λέξιν, τουτέστι λέξεων καὶ ὀνομάτων, ἐάν τις ἀκριβῶς ἴδῃ τούτους ὅπως
γίνονται καὶ διέλθῃ τοὺς ἐλέγχους, οὐκ ἂν ἀπατηθείη περὶ τὸ δηλοῦν ἕκαστον πρᾶ-
γμα μέμνηται μὴ ὀρθῶς· μὴ γὰρ αἰσθήσεσθαι [illegible] λόγοι δὲ
μόνοι καὶ ὀνόματα ἀκριβῶς τις, πῶς ἀπατηθήσεται περὶ φιλοσοφίαν, μετά
τινος διαλεγόμενος, τὸ δὲ ἄμεινον ἔχειν ποιοῦσι [illegible] οἱ σο-
φιστικοὶ ἔλεγχοι φησὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γινόμενοι ἀπὸ τῶν λέξεων περὶ τοῦ
τὸν μανθάνοντα φιλοσοφίαν ἄμεινον ἔχειν, πρὸς τὸ ποσαχῶς ἕκαστον
λέγεται· [illegible] τῶν πραγμάτων ἔχουσι καὶ τῶν
ὀνομάτων καὶ [illegible] τῶν πραγμάτων ἔχουσι τὸ ὀρθῶς
καὶ τὸ τύπτειν· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ὀνομάτων [illegible] γὰρ ἅμα [illegible]
δέ εἰσι χρήσιμα πρὸς φιλοσοφίαν καὶ ὅταν μετά τινος μὴ διαλέγηται,
ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸν ζητῇ τι· τρίτον δὲ καὶ [illegible] χρήσιμα λέγουσι πρὸς
δόξαν· τρία δέ τις ἡ δόξα· ἡ τὸ δοκεῖν περὶ πάντα γεγυμνάσθαι· εἰ γάρ τις
τοὺς σοφιστικοὺς λόγους ἀκριβῶς πάντως [illegible] ὅλως μὴ οἶδεν αὐτὰ
ἐρωτᾶν λέγειν καὶ ἄλλων διαλεγομένων, αὐτὸς μὲν μέμψηταί τινα τῶν λέξεων
ὁρμώμενος ἀπὸ τῶν σοφισμάτων καὶ γεγυμνασμένος ἐν τούτοις καὶ ποιούμενος
μέμψεται τὸν καλῶς διαλεγόμενον· ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν ἀπὸ τῆς μίξεως τῶν
μετά τινος διαλεγομένου, καὶ γινώσκουσι τὰ λόγων, ψέγειν μὲν τοὺς λόγους καὶ
μὴ ἐμφανίζειν δὲ διὰ ποίαν αἰτίαν ψέγει· [illegible] δοκεῖ γυμνάσασθαι φιλόσοφος.

ι

ἐν μηδενὶ ἀδικίας:
προκειμένοις δέ πως ἀπαντητέον πρὸς τὸ λεγόμενον κατὰ τοὺς φαύλους, ὅτι
ὀρθῶς εἰρήκαμεν περὶ τούτων· ὁ Ξενοφῶν φησὶν οἱ παρακελεύονται· ἐν ταῖς αὐταῖς τῶν
θεωρεῖσθαι πλεονεξίαις καὶ ἀντιλέγεσθαι· τὸ ταυτὸ δέ ἐστι λαβόντα τὸν λόγον
ἰδεῖν ὑπὸ πόσα τῶν ἐπιχειρημάτων· ἐξετασόμενον ἀπὸ πάντων συνῶσαι θᾶττον
ταχέως· ὅπερ ἀφορίσαμεν πολλάκις μεταθέμενοι ἀγνοοῦμεν· ἔστι δὲ ὥσπερ
ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ θᾶττον ἐκ βραδυτέρου, ἐκ τοῦ γεγυμνάσθαι γίνεται
μᾶλλον ὁ τοιοῦτος περὶ τῶν λόγων ἔχει· ὅπερ ἂν δῆλον μὲν ἡμῖν ᾖ, ἀμελέ-
τητοι δ' ὦμεν, ὑστεροῦμεν τῶν καιρῶν πολλάκις:
φαῦλον φησὶν ὁ Ξενοφῶν εἰρηκέναι περὶ τούτων ἐσθίειν διαλεγόμενον τὰ ἐπιχειρήματα πῶς δεῖ
ἀπαντᾶν πρὸς τοὺς ἐλέγχους· ἀλλ' ἀπορεῖν ἱκανῶς ὅπως γίνεται ταῦτα καὶ διὰ ποί-
ας αἰτίας, ἐν διαλεγομένοις ἐν τῷ πῶς θεᾶσθαι πλεονεξίας· πλεονεξία δέ ἐστι
γὰρ τὸ ὁμωνυμίαν ἀπαιτεῖν τὸν ἀποκρινόμενον, ὁμολογῆσαι, φανερὸν καὶ ὅπως
δεῖ ἀποκρίνεσθαι· οὐ τοῦτο δέ· νῦν δὲ διδάσκομεν τὴν ὠφέλειαν τὴν περὶ
τὰ γυμνάσια· καὶ τὸ πρὸς ἑτέρους διαλέγεσθαι· ἓν γὰρ οὐ τοῦτο εἶναι τὸ καθ' ἑαυτόν
τινα λαβόντα λόγον σκοπεῖν, καὶ λέγειν τὰ ποῖα ἐπιχειρήματα· καὶ τὸ ἀποκρί-
νασθαι ταχέως ἐρωτώμενον· καθ' ἑαυτὸν μὲν γὰρ ἀνέτως καὶ ὡς βούλεταί τις ἐπιχειρεῖ-
ται· ἡνίκα δὲ ἐρωτᾶται, πολλῆς χρεία τῆς ταχύτητος· πολλάκις γὰρ ἀδυνατοῦσι συγχωρῆσαι τὸ
ὀρθῶς λεχθὲν ἁπλῶς, τοῦτο διδόασι διὰ τὸ βραδύτερον τῆς ἐρωτήσεως· ὥστε δεῖ τινὰ
τινὰ ἀγνοοῦντα ποῖα δεῖ ἀποκρίνεσθαι, ἢ ποῖα δὲ ἐρωτᾶσθαι· ὁ γὰρ ἰσχυρισάμενος τὰ μετα-
τεθέντα καὶ ποίως δὲ ἐρωτηθέντα, ἀγνοοῦμεν· ὅθεν γινώσκοντες ὅτι οὐδεὶς τῶν ἰατρῶν
ὀφθαλμοῖς τισὶ γὰρ τὸ ὀφθαλμιᾶν ἐστὶ φαίνεται· τοῦτο ἀγνοοῦντες ἐκ τῆς
ποιᾶς ἐρωτήσεως, συγχωροῦμεν ὅτι τὸ πάθος τισὶ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλ' οὐ τῇ ῥάβ-
δῳ ἢ τῇ μάστιγι· οἷον ἀρ' ὠφελεῖ τὸ βέλτιον τὸ προτιθέμενον,
τοῦτο ἐστὶ πῶς οὗτος ἀξιῶν οὕτως ἐρωτηθῆναι ὁ λόγος.
συλλογισθῆναι δὲ ὁ ἀποκρινόμενος· ἐστὶ φημὶ ὅτι εἶναι· τούτων
δοθέντων ἀεὶ ἐπάγομεν· ἀλλὰ μὴν ὠφελεῖ τὸ βέλτιον τῶν ὀφθαλ-
μῶν τὸ προτιθέμενον, συναχθήσεται πρὸς τοῦτο ἄρα τῶν ὀφθαλμῶν· ὅθεν ἡ διαμέρισις ἐρω-
τώμενοι διὰ ἄλλου τινὸς τρόπου περὶ τοῦ οἴδαμεν, ἀγνοοῦμεν, διὰ τὸ ἀγύμναστοι εἶναι·
ἔστι δ' ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν, τὸ γεγυμνάσθαι λίαν ὠφέλιμον, οὕτως ἔχει

καὶ τοῦτο τὸ ἕν τι λόγου· ὥστε πολλάκις οἱ δοκοῦμεν μίαν ἐρωτᾶν ἐρωτῶμεν· ἀλλ' οἱ γυμνασθέντες οὐ τοῦτο καὶ μὴ δυνάμενοι ταχίον ἀπαρκεῖν εἰσερχόμεθα εἰς ἀπορίαν τῶν ἀπαρκεῖν δυναμένων προσῆλθον βραδύνουσιν. ἐπὶ τῶν συντόμως τὰς ἐρωτήσεις ποιουμένων πλεῖστα ἐρωτώμενοι:

συμβαίνει δὲ ὥσπερ καθάπερ τοῖς διαγράμμασι· καὶ γὰρ ἐκεῖ ἀναλύσαντες ἐνίοτε συνθεῖναι πάλιν ἀδυνατοῦμεν· οὕτως καὶ ἐν τοῖς ἐλέγχοις, εἰδότες παρὰ τί ὁ λόγος συμβαίνει, συνάψαι τὸν λόγον ἀπορούμεν:

ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ τὸν λόγον ποιεῖται· ἐπαγωγικῶς ἐκ τοῦ γυμνασίου· καί φησιν ὅτι ὥσπερ ἐπὶ τῶν διαγραμμάτων ἀναλύοντες τὰς τοῦ θεωρήματος δείξεις προτάσεις συνθεῖναι καὶ τὰ σχήματα ἀναλύσαντες ἀδυνατοῦμεν, διὰ τὸ δεῖν θεωρεῖν τρία εἶναι τρία τῶν προτάσεων σχημάτων καὶ τρία ἑκάστου· ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἀσύμμετρον εἶναι τὴν πλευρὰν τῇ διαμέτρῳ· καὶ ἑτέρων πολλῶν συμπεπλεγμένων· ὡς οὖν ἐπὶ τούτων οὕτως καὶ ἐν τοῖς ἐλέγχοις· διὰ γὰρ τὸ συμβαίνειν πλείονας ἀμφιβολίας εἶναι τοῦ λόγου, ἀδυνατοῦμεν συνιδεῖν τρία ἐστὶν καθ' ἃ ὁ ἔλεγχος γίνεται· κείσθω γὰρ τὸν Σωκράτην μήτε καθῆσθαι μήτε γράφειν· καὶ λέγεται ὅτι ὁ Σωκράτης κάθηται. ὁ καθήμενος γράφει· ὁ Σωκράτης ἄρα γράφει· τοῦτο δὲ ψεῦδος· εἰ οὖν τις τὸ ψεῦδος συνθεῖναι λέγει· διὰ τὸ τὸν Σωκράτην καθῆσθαι λέλακεν μέν· ἀλλὰ παρὰ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλ' οὐ παρὰ τὸ πρᾶγμα· οὐ γὰρ παρὰ τὴν τὸν Σωκράτην λέγειν καθῆσθαι πρότασιν τὸ ψεῦδος· ἀλλὰ παρὰ τὸ τὸν καθήμενον γράφειν· ἐπεὶ ὁ εἰσιὼν καθήμενος τυχὸν ὅτε ὁ Σωκράτης ἵσταται μὴ γράφει δέ· καὶ λέγεται ὅτι ὁ εἰσιὼν κάθηται· ὁ καθήμενος γράφει, ὁ εἰσιὼν ἄρα γράφει, ὅπερ ψεῦδος, οὐ καὶ ἐπὶ τοῦτον ἁρμόζει λέγειν· ὅτι παρὰ τὸ τὸν εἰσιόντα καθήμενον λαβεῖν, γέγονεν ὁ ἔλεγχος· καθῆσθαι γὰρ κεῖται:

ῥητέον μὲν οὖν ὡς πρὸς συλλογίζεσθαι φαμὲν ἐνδόξως πρέπει μᾶλλον ἢ ἀληθῶς προαιρεῖσθαι δεῖν, ὅτι βραχύτερον· πρέπει μᾶλλον ἐνδόξως ἢ κατὰ ἀλήθειαν· ὅλως τοῖς πρὸς τοὺς ἐριστικοὺς μαχητέον· οὐχ ὡς ἐλέγχοντας, ἀλλ' ὡς φαινομένους ἐλέγχειν· οὐ γὰρ φαμὲν συλλογίζεσθαι αὐτούς· ὥστε πρὸς τὸ μὴ δοκεῖν διορθωτέον· ἀπο ... ὁ ἔλεγχος ἀντίφασις μὴ ὁμώνυμος ἐκείνων· οὐδὲ ἐν δέοι διαιρεῖσθαι πρὸς τὰς ἀμφιβολίας καὶ τὴν ὁμωνυμίαν· οὐ γὰρ ποιεῖ συλλογισμόν· ἀλλ' οὐδ' ἄλλου χάριν προσδιαιρετέον ἀλλ' ἢ ὅτι τὸ συμπέρασμα φαίνεται ἐλεγχοειδές:

Ἐπεὶ φησὶν ἁρμόδιον προαιρεῖσθαι ἐνδόξως μᾶλλον ἢ ἀληθῶς συλλογίζεσθαι καὶ ὁ ἀποκρι-
νόμενος μὴ διὰ τὴν ἀλήθειαν. ὥσπερ δὴ καὶ τὸν ἀποκρινόμενον λύειν τὰ σοφίσματα. μὴ ὡς
ἀληθῶν, ἀλλ' ὡς φαινομένων. ὅτι γὰρ εἰσὶ τὰ σοφίσματα ἀληθεῖς ἔλεγχοι. ἀλλὰ φαινόμενοι. πῶς
δὲ εἰσὶ φαινόμενοι κατασκευάζει λέγων, μὴ συλλογίζεσθαι αὐτούς. ὥστε ἐπεὶ φαι-
νόμενοι εἰσί, δεῖ τὸν ἀποκρινόμενον, πρὸς τὸ δοκεῖν ἐλέγχεσθαι διορθωτέον. τοῦτ' ἔστι δεῖ
λέγειν, παρὰ τί φαίνονται μὲν ἐλέγχειν, οὐκ ἐλέγχει δέ. καὶ διορθοῦσθαι τοὺς ἀκροωμένους.
εἰ γὰρ ἀποιμεν παρὰ τί δοκεῖ μὴ ὢν ἔλεγχος, διορθωσόμεθα τοὺς δοκοῦντας ὅτι ἐστὶν ἔ-
λεγχος καὶ ἀπαλλάξομεν αὐτοὺς τῆς ψευδοῦς ταύτης δόξης. ὅτι γὰρ ἀπαλλάττομεν αὐτοὺς τῆς ψευδοῦς
δόξης ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀληθειῶν, διορθοῦται τοῦτο. εἰ μὲν ἐδείξαμεν παρὰ τί φαίνεται ἔ-
λεγχος μὴ ὢν ἔλεγχος διορθωσόμεθα τοὺς ἀκροατάς. εἰ παύσομεν αὐτοὺς μὴ δοκεῖν ἐλέγ-
χου, τοῦ μὴ ὄντος ἐλέγχου. ὅλως γάρ φησι πρὸς τοὺς ἐριστικοὺς ἀπομάχεσθαι δεῖ, ὡς
οὐκ ἐλέγχοντας. δεῖ γὰρ λέγειν ὅτι οὐκ ἔλεγχος τὸ συμβαῖνον· ἀλλὰ φαίνεται καὶ ἐμφανίζειν.
παρὰ τί φαίνεται μέν, οὐκ ἔστι δέ. οἷον ὅτι παρὰ τὴν σύνθεσιν. ἢ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν.
ἢ παρὰ τὴν λέξιν ἢ τὴν ἀμφιβολίαν φαίνεται. οὐκ ἔστι δέ. ἐπειδὴ γὰρ ὁ ἀληθὴς ἔ-
λεγχος ἀντίφασίς ἐστιν ἐκείνων μὴ ὁμωνύμως. δεῖ ἢ τὸν ἀποκρινόμενον, ἀλλ' ὅτι προσ-
διορίζεσθαι συντιθέμενον τοῖς ἢ ἀμφιβόλοις ἐλέγχοις. ἀλλὰ λέγειν μόνον, ἀμφί-
βολα εἶναι καὶ ὁμώνυμα τὰ ἐρωτώμενα. εἰ ὅτι τὸ συμπέρασμα φαίνεται μὴ ἐ-
λέγχειν. οὐ ποιεῖ δὲ τοῦτο, ὁμωνυμούμενον:
καὶ αὐτὸ ἐλέγχθη· ἀλλὰ προσδοκεῖν διαληπτέον· ἐπεὶ τό. Γε... τὰ ἀμφίβολα καὶ τὰ
παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν· ὅσα τε ἄλλα τοιαῦτα παρακρούσεις. καὶ τὸν ἀληθινὸν ἔλεγ-
χον ἀφανίζει καὶ τὸν ἐλεγχόμενον, καὶ μὴ ἐλεγχόμενον ἄδηλον ποιεῖ. ἐπεὶ γὰρ ἔφησαν
ἐπὶ τέλους συμπεραινομένου μὴ ὃ πρὸ ἔφησαν ἀπόφησαν λέγεται· ἀλλ' ὁμωνύμως
ἢ ἀμφιβόλως· ἢ εἰ ὅτι μάλιστα πέφυκεν ἐπὶ τούτου φάναι, ἄδηλον εἰ ἐλήλεγκται.
ἄδηλον γὰρ εἰ ἀληθῆ λέγειν· ... ἄλλο ... τὸ ὁμώνυμον, ἢ τὸ ἀμφίβολον.
οὐ καὶ ἄδηλος ἐστὶν ὁ ἐλεγχόμενος:
οὐδαμῶς φησὶ χρὴ τὸν ἐρωτώμενον φοβεῖσθαι μή πως ἐλέγχθῃ. ἀλλὰ τὸ δόξαι ἐλέγχεσθαι.
ὅτι γὰρ κἂν εἰ ἄν ποτε ἐλεγχθήσεται, παρὰ τῶν σοφιστῶν ψευδῆ λαμβανόντων· τοῦτο
γὰρ οὐκ ἔλεγχος φησὶν ἀληθῶς ὁ σοφιστὴς διὰ τῶν τοιούτων ἐρωτημάτων, ὥστε
διὰ τὸ πολλάκις διαμαθεῖν ἠλέγχθαι, καὶ τὸν τοιοῦτον ἄδηλον ποιεῖ. καὶ οὐ φανερὸν εἶ-
ναι αὐτοῦ. τὸ γὰρ ἐρωτᾶν, ὁμώνυμα, καὶ ἀμφίβολα, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα σοφίζεσθαι,

γὰρ φαμὲν ζητεῖν τὸν κυρίως ἔλεγχον· ὁ τὸν ἐλεγχόμενον ἀδηλοῦν ποιεῖ. πολλάκις γὰρ εἰ
διειλκυσμένως ὁ σοφιστὴς τὰ ὁμώνυμα μὴ ἐρωτήσειεν, ὃ ποιήσαι ἂν ἔλεγχον καλεῖται· οἷον εἰ
διαλεκτικοῦ τοῦ καθόλου σημαινόμενα· ἐὰν ἐρωτᾷ ποτέ τι περὶ ἑνὸς τούτων ἢ πάντων ἀλλ᾽
οὐδὲ μὴ προσθεὶς τοῦτο, πολλάκις συμπεραινόμενός τι ἄλλο ποιεῖ, ὥσπερ καὶ τὸν ἀποκει-
νόμενον ἀληθῶς ἀμφοτέρων λέγοντα μὴ αὐτοῦ τούτου καταφῆσαι καθ᾽ οὗ ἀπέφησεν ὁ σοφι-
στὴς ἴσως· φανεῖται ἐλεγχθεὶς ἐκεῖνος ὁ ἀποκρινόμενος, αὐτὸ τοῦτο συνθεὶς ἀλλὰ ἄλλο τι
ὁρῶντος αὐτοῦ ἄδηλον ποιεῖ τοῦ ἠλεγχόμενον· ἄδηλον γὰρ ἀληθεύει ὁ λέγων ὁ
ἀποκρινόμενος λέγων, μὴ δεδωκέναι αὐτὸ τοῦτο, φανεῖται συμπεραίνεσθαι ὁ σοφιστής· τοῦτο δὲ
γίνεται, διαιρῶν τὸ ὁμώνυμα ἠρώτα:
τὸ ὅτι ζητοῦσι νῦν μὲν ἧττον· πρότερον δὲ μᾶλλον οἱ σοφισταὶ τὸ ναί ἢ οὔ ἀποκρί-
νεσθαι πρὸς τὸν ἐρωτώμενον, αἴτιόν ἐστι· νῦν δὲ διὰ τὸ μὴ καλῶς ἐρωτᾶν τοὺς
πυνθανομένους, ἀνάγκη προσαποκρίνεσθαι τὸν διορθοῦντα τὴν μο-
χθηρίαν τῆς προτάσεως· ἐπεὶ διαιρουμένου γε ἱκανόν, ἢ ναί, ἢ οὔ, ἀνδ-
λέγειν τοῦ ἀποκρινομένου:
διαιρῶν τὰ ὁμώνυμα ὁ σοφιστὴς ἠρώτα, φησί, ὅπερ νῦν ἧττον αὐτοὶ ζητοῦσιν
οἱ σοφισταί· μηδὲ οὐδὲ αὐτοῖς κατὰ τὰ πάλαι χρόνοις ἐξῆν ἐκείνοις ἐζήτους,
ἤγουν τὸ ἀποκρίνεσθαι, ἢ ναί, ἢ οὔ· πάλαι γὰρ τὸ ὁμώνυμα καὶ ἀμφίβολα
ἐρωτώντων ὑπὸ Πλάτωνα, ὥσπερ αὐτὸν ἀποκρινόμενον τὴν αὐτοῦ
φύσιν ... ἐστὶ μαθὼν ὡς· ἐστὶ δὲ ὡς οὔ· ὅθεν ἦν ἀναγκαῖον αὐτοῖς ἀπο-
κρίνεσθαι ἢ ναί ἢ οὔ, καθ᾽ ἑκάστου διαλεκτοῦ· τοῦ γοῦν φησὶ τὸ παλαιὸν
δεδομένου τοῖς σοφισταῖς, ἐγίνετο ἂν νῦν, ἀδιαιροῦντες οἱ σοφισταὶ τὰ ση-
μαινόμενα τῶν ὁμωνύμων, ἠρώτων τι περὶ ἑνὸς αὐτῶν· ὅλον περὶ κοινοῦ
χρῶνται καὶ μάτην ποιεῖ· πάντως γὰρ ἀληθεύει ὁ ἀποκρινόμενος, ἢ
ναί, ἢ οὔ ἀποκρίνεται· νῦν δὲ μὴ διαιρούντων ἀνάγκη τὸν ἐρωτώμενον τι
ὁμωνύμων· ὁμωνύμου τι προσαποκρίνεσθαι ... λέγειν.
ὅτι φανερὸν καὶ μὲν, οὐκ ἔστι δὲ· ἢ τοιούτως ἢ τοιοῦτον τι· οὕτω γὰρ ἀληθεύει
τὰ δηλούμενα αὐτοῦ· οὐκ ἀρέσκει αὐτοῖς ἐρωτωμένοις διὰ τὸ μὴ ἀλη-
θεύειν αὐτοὶ ἐρωτοῦντα τὰ εἰρημένα, ἀνάγκη τὸν ἐρωτώμενον προσαπο-
κρίνεσθαι καὶ λέγειν τὴν ἀντίφασιν τὸ ἔστι μαθὼν ὡς· ἔστι δὲ ὡς οὔ· καὶ
οὕτως διορθοῦν τὴν μοχθηρίαν τῆς ἐρωτήσεως:

δεῖ δὲ τοὺς λύειν μέλλοντας τοὺς παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν ἐλέγχους ἀναιρεῖν, ὅτι ὅπου τινὰ οὐκ ἔστι
διαφυγεῖν τὸ ἐλέγχεσθαι τὸν ἀποκρινόμενον· ὅταν γὰρ ὁ ἐρωτῶν ὀρθῶς ἀναγ-
καίου ὃ ἔφησεν, ἀποφῆσαι· καὶ ὃ ἀπέφησε φῆσαι· ὥσπερ γὰρ διορθοῦται τὴν
αὐτοῦ ὁ ὁμώνυμος· οἷον ὁ Κορίσκος ἵππος φάσκει εἶναι μουσικὸν ἢ ἄμουσον
ἀλλὰ τὸν τοῦτον ἵππον μουσικόν· καὶ τὸν τοῦτον ἵππον ἄμουσον·
πῶς περὶ τὸ ὅλον φαινομένως ἐλέγχουσι τοὺς σοφιστὰς ἀλλὰ οὐ κυρίως· καὶ
φησὶν ὅτι εἴ τις ὑπολάβοι κυρίως ἐλέγχειν τοὺς σοφιστάς· καὶ μὴ φαινόμενον
εἶναι ἔλεγχον τὸν κατὰ τὴν ὁμωνυμίαν ἔλεγχον· καὶ τὰ ἄλλα σοφίσματα
συμβήσεται πάντας ἐλέγχεσθαι καὶ αὐτῶν τοὺς ἀποκρινομένους· παρὰ γὰρ ἐγγύς τι τῶν σοφισμάτων, διὸ ὁμωνύμων τινῶν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων·
ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ μὴ ἀληθὴς ἢ ὁ ἔλεγχος, ὁ τοιοῦτος ἔλεγχος νομίζεται, οὐ
διαφεύξεται γὰρ ὁ ἀποκρινόμενος τρόπον τινὰ τὸ ἐλέγχεσθαι· παρὰ
γὰρ τοῖς ἀληθῆ λέγουσιν ἔλεγχον, τὸν φαινόμενον ἔλεγχον καὶ παραλογισμὸν,
ἀδύνατον διαφυγεῖν τὸ μὴ ἐλεγχθῆναι· ἢ οὐκ ἔσται τὸ μὴ οὐκ ἐλέγχεσθαι
τὸν ἀποκρινόμενον· τὸ γὰρ λόγον πού τινα προστεθῆναι, δείξει μὴ κυρίως
τὸν τρόπον ἐστὶν ἔλεγχος· πῶς δὲ πάντα συμβήσεται ἐλέγχεσθαι, λέγει· ὅταν γὰρ
τῶν ὁρατῶν ἑνὶ ὁρατῷ ὁρᾶσθαι ἢ ἐρωτᾶν περὶ τούτων, ἀναγκάζουσι πολλάκις ὃ ἔφησεν
ὁ ἀποκρινόμενος, ἀποφῆσαι πάλιν· καὶ ὃ ἀπέφησε, φῆσαι· πρῶτον δὲ κατὰ
τὴν σχέσιν τὴν ἀγωγὴν τοῦ σοφίσματος ἐκθέσθαι· ἢ οὕτως τὸ κατὰ τὴν λέξιν
ἀναστρέφεται· περικαλύψαντες τὸν μουσικὸν Κορίσκον οἷον ὅθονῃ τινὶ δηλονότι
οἱ σοφισταὶ ἠρώτων· ἆρ' οἶδας ὅτι Κορίσκος μουσικός ἐστιν· εἰ οἶδεν
τὸν κεκαλυμμένον ὅστις ἐστίν, οὔ· ἀφαιροῦντες τὸ περικάλυμμα εἰ οἶδεν
ἠρώτων τοῦτον ὅστις ἐστίν· οἶδας ἄρα τὸν Κορίσκον ὅτι μουσικός ἐστιν· ἀλλὰ μὴν
καὶ οὐκ οἶδας· οὐ γὰρ ἐγνώρισας ὅτι ὁ περικεκαλυμμένος ἦν, ὅστις ἦν, τοῦτον
δὲ εἶναι μουσικὸς ἐγίνωσκε· οἶδας ἄρα τὸν αὐτὸν καὶ μὴ μουσικόν· ἢ ὅτι
μουσικὸν καὶ ἄμουσον· ὥστε ὁ ἀποφήσας ἅπαν τὸ ὄνομα τὸ μουσικός,
πάλιν κατέφησας κατ' αὐτοῦ· πάλιν ἄρα οἶδας τὸν κεκαλυμμένον ὅστις
ἐστίν, ὅτε ἀποκαλύψαντες, εἰ οἶδας τοῦτον, ναί· Κορίσκος γάρ ἐστιν·
ἀλλὰ μὴν ἀπέφησας αὐτὸν καὶ μὴν Κορίσκον· οὐ γὰρ ὅλως ἐγνώρισας τίς ἐστιν,
αὐτοῦ ὅτι Κορίσκος ἐστὶν ἐγίνωσκες· ὥστε τὸ αὐτὸ ὄνομα κατέφησας καὶ

Ταῦτα τοίνυν ἐστὶν ἅ φησι σοφίσματα παρὰ τὸ συμβεβηκός. συμβέβηκε γὰρ τῷ Κορίσκῳ τὸ κεκα-
λύφθαι· οὐκ ἀνάγκη δὲ τὸ ὑπάρχον τῷ συμβεβηκότι ὑπάρχειν καὶ τῷ πράγματι οὗ
ὑπάρχει τὸ συμβεβηκός. εἰ γὰρ ὑπάρχει τὸ δισύλλαβον τῷ λευκῷ, τὸ δὲ λευκὸν
συμβέβηκε τῷ Ἀλκιβιάδῃ, ἀνάγκη τὸ δισύλλαβον ὑπάρχειν τῷ Ἀλκιβιάδῃ·
οὐ γάρ ἐστιν ὁ Ἀλκιβιάδης δισύλλαβος, ὥσπερ οὐδὲ τῶν τοιούτων. οὐ γὰρ ἄρα κεκαλυμμένον
ἀγνοῶ· συμβέβηκε τῷ κεκαλύφθαι τῷ Κορίσκῳ, ἀνάγκη ἀγνοεῖν ἐστὶ τὸν Κορίσκον.
ὥστε δὲ ἄλλα ἀλλ' ἐὰν ὅτι παρὰ τὸ συμβεβηκός. τοιοῦτον γὰρ τὸ τοῦ ἐγκεκαλυμμένου.
ἢ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν ὁ λόγος ἢ παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν ἢ περὶ τι τῶν τοιούτων
σοφισμάτων, ἔχουσιν ὁμοίως ἐνίων λεγόντων· ὅτι τὸν μὲν Κορίσκον οἶδα, μόνον τὸν
φανερόν· εἰ τὸν μὲν οἶδα Κορίσκον, τὸν δὲ κεκαλυμμένον καὶ ἀγνοοῦντα Κο-
ρίσκον. ἡ μὲν οὖν διάνοια καὶ τὸ σόφισμα τοιαύτη τίς ἐστιν. τὰ δὲ
κατὰ τὴν λέξιν ὧδε ἔχει· ὁρᾶται λέγει τὰ κατ' ἐνέργειαν ὁρατά, ἃ βλέπουσιν
γνωρίζομεν· κεκαλυμμένα δὲ οὐ τὰ ἀγνοούμενα. ἐπὶ τούτων γὰρ ἀληθὲς ὃ ἔφησε
ἀποφῆναι. ἐξ ὃ ἀπέφησέ τις καταφῆναι. οὐ γὰρ λέγει μουσικὸν ὁρῶν τοῦτον περικε-
καλυμμένον οὔτε ἐστὶ μὴ ὁρώμενον ἀγνοούμενον. ἐξ οὗ λέγομεν περικεκαλυμμένου ὄν,
τὸν μουσικὸν ἄνθρωπον, ἀφαιρεθέντος τοῦ περικαλύμματος. ὥστε ἐπὶ τούτ-
ων τὸν ὁρατὸν ὃ ἔφησα ὄνομα, ἀληθὲς ἀποφῆσαι αὐτὸ δ' ἀποφῆσαι· πάλιν οὐ
ἔφησα λευκόν, ἀληθὲς ἀποφῆσαι ἐστὶ πᾶν μὴ λευκόν. δέδοται ὡς ἐπὶ μὲν
λευκοῦ. ἢ ὅτι παρὰ τὸ συμβεβηκός. ἢ καθ' ἕτερον τὸ περὶ αὐτὸ ὁρᾶ, ὅτε τὰ
λόγους τῶν σοφισμάτων ἐκτίθεται. ἀλλὰ μὴ ὡς οὗτοι.
γὰρ αὐτός ἐστι λόγος τὸ τοιοῦτον ἀγνοεῖν εἶναι μουσικόν. ὃ πρᾶγμα φησὶ
καταφῆσαι. ἀλλ' ἴσως οὐ ταὐτὸ σημαίνει· οὐδὲ γὰρ ἐνεργοῦμεν. ὥστε ἴδια
φορά. ἃ δὲ τὸ μὲν τὸ ἁπλῶς λέγειν Κορίσκον ἀποδοῦναι, τῷ δὲ προσθεῖναι τό, τί καὶ
ἢ οὐδὲ ἀτόπον· οὐθὲν γὰρ μᾶλλον θάτερα· ὅπερ πρᾶγμα οὐδὲν διαφέρει.
λέγει τοιοῦτόν ἐστι· τὸ λέγειν ὅτι τὸν Κορίσκον οἶδα, τοῦτ' ἐστι τῷ τοῦτον τὸν Κορίσκον.
οὐ γὰρ ἄρα οἶδας τὸν Κορίσκον ὅτι μουσικός ἐστι. ναί, τοῦτο ταὐτόν ἐστιν. τί, ἆρ' οἶ-
δας τοῦτον τὸν Κορίσκον ὅτι μουσικός ἐστιν· οὐ γὰρ λέγεις μουσικὸν ἢ Κορίσκον
ὅτε ἀφῃρέθη τὸ περικάλυμμα, τοῦτο λέγει καὶ ὅτε κεκαλυμμένος ἦν. εἰ σαφ-
έστερον περὶ τοῦ αὐτοῦ διαπαντὸς ἤγουν εἰς τὸ σόφισμα λέγοντα, τοῦτον μὲν
τὸν Κορίσκον ἀδύνατον μουσικόν· τοῦτον δ' ἀγνοεῖν· ἐπὶ διαφόρων προσώπων

τῆς ἐρωτήσεως φέρουσι· τὸ δὲ τοῦ ἐρωτήματος λαμβάνοντες, ὅσα λάθωσιν ἀσαφῆ, φησὶ λέγει·
ὁ γὰρ αὐτὸς ἔσται λόγος τὸ τὸν Κορίσκον εἶναι μουσικὸν καὶ ἄμουσον, τῷ τόνδε τὸν Κορίσκον,
τὸ δὲ διὰ τὸ λέγειν, ὅτι καὶ φαμὲν ἆρ᾽ οἶδας τὸν Κορίσκον μουσικόν, τοῦτον
φαμὲν τὸν ἕνα τῶν ἀριθμῶν, ἢ οὐ τοὺς πολλούς· ἀλλὰ τὸν ὁ θεοῦ κεκαλυμμένον· ἐφ᾽ οὗ κατα-
φάσκειν καὶ ἀποφάσκειν· ἀναστρέψας οὕτω τὰς ἐρωτήσεις ἀπολύοντας, φησίν· ἀλλ᾽ ἴσως,
οὐ ταὐτὸν σημαίνει· ὅθεν ἀμφότερα τοῦ τοιούτου ἀνάγκη· ἴσως οὖν χρὴ οὕτω διορθοῦσθαι· ὅτι ὁ
ὁ Κορίσκος μουσικός· ὁ δὲ ἄμουσος· ἀλλ᾽ ὅτι οὐ ταὐτὸν σημαίνει· τοῦτ᾽ ἔστι τὸ Κορίσκος
οὐχ ἓν σημαίνει· οὐ γὰρ ἕνα δηλοῖ τὸ τοῦ Κορίσκου ὄνομα· ὥσπερ οὐδὲ ὁ Σωκράτης
ἐστὶ δὲ ὁ λευκὸς Σωκράτης· ἀλλὰ καὶ τῷ ἐρωτήματι ἕν ἐστιν ὁ Κορίσκος, καὶ ὁ κεκαλυμμένος
Κορίσκος, ὥσπερ ἐστὶν ὁ Σωκράτης ἐστὶν ὁ λευκὸς Σωκράτης· ἀλλὰ τῷ λόγῳ οὐχ εἷς ἐστιν· ὥσ-
περ ἦν τὸ ἓν ὅτι ἐλέγχομεν δέ, καὶ παρὰ τὸ συμβεβηκός· ἀλλὰ τὸ ἐπειδὴ ἀποδιδόασι τοῦ
ἀπολῦσαι τὸν κατὰ τὴν ὁμωνυμίαν· οὕτως δὲ τοῦ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς
τέθεικε παράδειγμα, ἐπιφέρει· οὐ γὰρ ἐν ἄλλῳ τρόπῳ, ἀλλ᾽ ἐν ἄλλῳ τῷ καθ᾽ ὁμω-
νυμίαν· ἐπὶ τοῦ τοιούτου γὰρ οὐ ταὐτὸν σημαίνει τὸ ὄνομα· ὥστε τί διαφέρει, τὸ ἁ-
πλῶς περὶ τοῦ Κορίσκου ἐρωτᾶν· καὶ κεκαλυμμένος, τὸ δὲ τὸν δὲ τοῦ μέν, τὸ ἁπλῶς
λέγειν Κορίσκον ἀποδῶσι, πρὸς τοὺς καθόλου λέγοντας ἀναφέρεται· ἐστὶν ἀναιρετικὸν
αὐτῶν· λείπει γὰρ τὸ συμπέρασμα, οἷον οὐ φαίνεται ἐν ταῖς προτάσεσι· πῶς
γὰρ ἢ μὴ ἐρωτηθέντα τόνδε καὶ τόνδε· ἆρ᾽ οἶδας τὸν Κορίσκον, ἐν τῷ
συμπεράσματι τοῦτο ἐπάγειν· ἀλλ᾽ ἐν τῷ μὲν καὶ ἐπὶ τῶν προτάσεων ὥσ-
περ ἀνοιχθέντα, ἁπλῶς δεῖ λέγειν ὅτι ὁ Κορίσκος μουσικός· ἐν δὲ τῷ συμπεράσματι
προστεθῆναι τὸ ὅδε ἀμφοτέρων· τὸ δὲ οὐδὲν γὰρ μᾶλλον θάτερον, τοιοῦτόν ἐστιν ὅτι δεῖ
ὡς δεῖ καὶ ἐν ταῖς προτάσεσι καὶ ἐν τῷ συμπεράσματι τεθῆναι τό, τόδε· εἰ γὰρ
ἐν ταῖς προτάσεσι προσκείσθω τό, ὅδε καὶ μὴ ἐν ἐκείναις, μηδὲ ἐπὶ τῷ συμπεράσματι·
μόνον· ἀλλ᾽ ὅτι παράδηλος μέν ἐστιν ὁ μὴ διωρισάμενος τὴν ἀμφιβολίαν πρὸ τοῦ ἐλη-
λέγχθαι ἢ οὐκ ἐλήλεγκται· δέδοται δὲ ἐν τοῖς λόγοις τὸ διελεῖν, φανερὸν ὅτι μὴ διαιρεῖ-
σθαι δοθῆναι τὴν ἐρώτησιν, ἀλλ᾽ ἁπλῶς ἁμάρτημά ἐστιν· ὥστε κἂν εἰ μὴ αὐτός,
ἀλλ᾽ ὅτι ἐλέγχεσθαι λέγεται ὁμοίως ἐστίν· συμβαίνει μὲν τὸ πολλάκις ἐρωτῶντας τὴν ἀμ-
φιβολίαν ὀκνεῖν διαιρεῖσθαι, διὰ τὴν πυκνότητα τῶν τοιαύτων προτεινόντων·
ὅπως μὴ πρὸς ἅπαν δοκῶσι δυσκολαίνειν· εἶτα οὐκ ἂν οἰηθέντων παρὰ τοῦ γίνεσθαι
τὸν λόγον, πολλάκις ἀπήντησε παράδοξος· ὥστε ἐπεὶ δέδοται διαιρεῖν,

οὐ κινητέον καθάπερ ἐλέχθη πρότερον:
Ἐνταῦθα διδάσκει ὅτι πρὸς δὲ τὸν ἀποκρινόμενον, ἐρωτώμενον μὲν τὸ ὁμώνυμον διαιρεῖν αὐτὸ δεῖ καὶ ἰσχυρῶς
ταὐτὰ ἐφ' οὗ συνσημαινόμενον δεδωκέναι τὸ ἐρωτῶν· ἂν γὰρ μὴ οὕτως ποιήσῃ ἄδηλος ἐστὶ καὶ ὁ ἐλη-
λεγμένος καὶ ὁ ἐλέγξας· ἀκούων ὅπου δὴ ἄδηλόν ἐστιν εἰ ἐλέγχεται ὁ μὴ διαιρῶν τὸ ὁμώνυμον ἢ ἀμφί-
βολον λόγον προϊέμενος. δέδοται τῷ ἀποκρινομένῳ τὸ διελεῖν, ἐὰν μὴ ὁ τοιοῦτος ὁ ἀποκρινόμενος ὁ φη-
μὶ δὴ εἰ ζητεῖ τὸ ἐρωτώμενον· ἢ μὴ διαιρεῖ, ἀλλ' ἁπλῶς λαμβάνει, καὶ μὴ ταῦτα· ἢ
αὐτὸς ἑαυτῷ τοῦ φαινομένου ἐλέγχεσθαι, αἴτιός ἐστιν· συμβαίνει δὲ ὡς ἐν τῷ ἄλλου.
ἂν μὴ αὐτὸς ἐλήλεγκται· τοῦ τελέως ἂν αὐτοῦ ἐληλέγχθαι· οἷον ἄνθρωπον εἰ θήσει ἄρα τὸ κύ-
κλῳ ματαίως. ἄτοπος ὁ ἀποκρινόμενος ἀπαντᾶν, πρὸ τοῦ ἀστρῴου ἀποβλέψας μὴ
διέλῃ τὸ δὲ τοῦ κύων σημαινόμενα, αὐτὸς μὲν δοκεῖ, μὴ ἐλέγχεσθαι ὡς τὸν ἀστρῷον
δοὺς καὶ ματαίων. ἢ δὲ λέξις αὕτη ἐστὶν ἀποκρινόμενος οὐκ ἂν τῷ ἐκφύγῃ, ἅτε μὴ διε-
λοῦσα· συμβαίνει δέ φησι πολλάκις συνορῶντα τὸν ἐρωτώμενον· ἐπειδὴ τὸ ὁμώ-
νυμόν ἐστιν ἢ ἀμφίβολος ὁ λόγος, ὁ ἐρωτώμενος μὴ ποιεῖσθαι διαίρεσιν τοῦ ἐρωτώντος
μὴ νοοῦντος· πρὸς τοῦτο καὶ ἀναδυόμενον, ἵνα μὴ δόξῃ δύσκολος εἶναι· ἀτοπώτερα
ποιούμενος τὴν διαίρεσιν· ἐπεὶ γὰρ οἱ ἐρωτῶντες κατ' ἐνδεχόμενον ἐρωτῶσιν, ὁμώνυμα
ἢ ἀμφίβολα τὰ ἐρωτήματα, ἀναβάλλεται ὁ ἀποκρινόμενος ἵνα μὴ δόξῃ διαχερής
ἅπασιν τοῖς ἀφορμὴν διαιρεῖν· ἅπας ὁ ὁμώνυμον τῶν ἀποκρινομένων, μηδενὸς ἄτοπον
ὅταν συμβῆναι, ἀλλ' ὡς εἰ διαιρεθήσεται, διὸ τοῦ ἐρωτωμένου, ἀτοπον
τῆς ἀληθείας πολλάκις παράδοξον· ὥστε φυλακτέον τῷ ἀποκρινομένῳ τοιαύτην ποι-
εῖσθαι ἀρκεῖται· ἐπεὶ ἐφάσκειν αὐτῷ διαιρεῖν τὸ ἐρωτώμενον· καὶ οὐ κινητέον πρὸς τοῦτο:
δὲ τὰ δύο ἐρωτήματα μὴ ἓν ποιεῖ τις ἐρώτημα· οὐδ' ἀνὸ παρὰ τὸ ὁμωνυμίαν ἢ
ἀμφιβολίαν γίνεται παραλογισμός· ἀλλ' ἢ ἔλεγχος. ἢ οὔ· τί γὰρ διαφέρει ἐρωτῆσαι
ἀκαλλίας καὶ Θεμιστοκλῆς, μουσικοί εἰσι· ἢ ἀμφοτέροις ἓν ὄνομα ἦν ἑτέροις
ὅτι ἂν γὰρ πλείω δηλοῖ, ἓν ὡς πλείω ἠρώτησε:
Ἐνταῦθα διδάσκει τὴν γενεὰν τῆς ὁμωνυμίας· καὶ τῆς ἀμφιβολίας· καί φησιν ὅτι ἀπὸ τῶν τὰ
πλείω ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν ταύτας γίνεσθαι· ἐὰν γὰρ ἐν ἐκείνῳ πλείω οὖν τὰ ἐρωτήματα,
ἓν ἐχρῆν καὶ τὴν γραφομένου ὅτι φασὶν ὧδε· ἀεὶ ἐστιν ὄνομα, ἀλλ' οὐ πλείονα ἐστὶ σημαίνειν.
ἀλλ' οὐ μὴ ὡς ὁ τὰ πλείω ἐρωτήματα ἓν ποιῶν παραλογισμός· οὐκ ἂν ὡς ὁ παρὰ τὴν ὁμω-
νυμίαν καὶ τὴν ἀμφιβολίαν· ἀλλὰ δὲ μὴ ὡς ἀμφιβολία ἢ ὁμωνυμία, ἢ ἀληθὴς ἔλεγχος
γίνεται, ἢ οὐδ' ὅλως γίνεται, οἷον ἂν μὴ ὡς τὸ κύων ὄνομα πολλῶν σημαίνει, ἀλλ' ἓν τι
ἐδήλου.

ὅλον τὸν ἀστέρα μόνον, ἀπεφάνθη ἢ ἆρα ὁ κύων ὑλακτεῖ, ἀποφήσας δὲ ὁ ἐρωτώμενος, ἠλέγχθη
μὴ κύων εἶναι ἢ οὐχί· πάλιν γὰρ μόνον τὸν ἀστέρα τὸν ὁ κύων σημαίνει, ἐπερωτηθεὶς ἆρα εἰ ὑλακτεῖ
ἐπερωτηθεὶς ὅτι οὐχί, οὐδ' ὅλως ἐλήλεγκται· ἀλλ' εἰ κατέφησεν, ἠλέγχθη ἄν. πῶς δὲ ὁ ὁμω-
νύμως ἐρωτῶν, πλείω ἐρωτήματα ἐρωτᾷ, δείκνυσι. τί γὰρ διαφέρει τὸ ἐρωτᾶν
εἰ Κορίσκος καὶ Καλλίας καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς μουσικοί εἰσιν, τοῦ ἐρωτᾶν ἆρα ὁ κύων ὑλακτεῖ· ἐπὶ γὰρ
ἀμφοτέρων πλείω ἐστὶ πράγματα. ὥσπερ γὰρ τὸ ἐρωτώμενον, ἀλλὰ καὶ πλείω ἀπὸ τοῦ ὁμω-
νύμου καὶ πλείω δηλοῖ. τὸ δ' ἐν μιᾷ ἐρωτήσει περιλαμβανόμενον, πολλὰ ἐρωτᾷ:
οὕτω μὴ ὀρθὸν πρὸς δύο ἐρωτήσεις μίαν ἀπόκρισιν ἀξιοῦν λαμβάνειν ἁπλῶς, φανερὸν
ὅτι οὐδενὶ προσήκει τῶν ὁμωνύμων ἀποκρίνεσθαι ἁπλῶς. οὐδ' εἰ κατὰ πάντων
ἀληθὲς ὥς προαξιοῦσί τινες. οὐδὲν γὰρ τοῦτο διαφέρει. ἢ εἰ ἤρετο εἰ ἐστὶ Κορίσκος καὶ Καλ-
λίας, πότερον οἴκοι εἰσὶν ἢ οὐκ οἴκοι· εἴτε παρόντων αὐτῶν εἴτε μὴ παρόντων· ἀμφο-
τέρως γὰρ πλείους αἱ προτάσεις. οὐ γὰρ εἰ ἀληθὲς εἰπεῖν, διὰ τοῦτο μία ἡ ἐρώτησις. ἐγ-
χωρεῖ γὰρ καὶ μυρία ἕτερα ἐρωτηθέντα, ἅπαντα ἢ ναὶ ἢ οὔ, ἀληθὲς εἶναι λέγειν· ἀλλ' ὅμως
ἐρωτηθέντα, ἅπαντα οὐκ ἀποκριτέον μιᾷ ἀποκρίσει· ἀναιρεῖται γὰρ τὸ διαλέγεσθαι:
προσθήκην οἰκείαν ποιεῖται τῆς διαλεκτικῆς τὸ πρὸς δύο ἐρωτήσεις μίαν ποιεῖσθαι ἀπόκρισιν, μὴ
δὲ τῶν ὁμωνύμων λέγει τὴν μίαν ἐσώτερον ἀπόκρισιν· ὡς γὰρ εἴρηκα, ὁ τὸ ὁμώνυμον ἐρωτῶν,
πλείω ἐρωτᾷ. ἀλλ' οὐδ' ἐὰν κατὰ πάντων τῶν σημαινομένων, τῶν ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου ὀνόματος
σημαινομένων, ἐστὶν ἀληθὲς τὸ κατηγορούμενον· οἷον ἐὰν ἐρωτήσῃ τις· ἆρα ὁ ἀετὸς ζῷον
δίπουν. τὸ γὰρ ἀληθὲς μέν ἐστι καὶ κατ' ἀμφοτέρων τῶν ἀετῶν· οὐδ' ὧδε ἀπόκρισιν
μίαν ποιεῖσθαι. ὡς διὰ τὴν τῆς προτάσεως λέξιν τὴν λέξιν ἐστὶ μία ἐρώτησις, μία ἔσω
ἀπόκρισις. ὧδε δὲ διὰ τί δηλονότι αἱ ἐρωτήσεις, οὐχ ἁπλῶς ἐπειδὴ δύο εἰσὶ τὴν ἀπό-
κρισιν. καὶ ἵνα μὴ συνεθισθῶμεν μίαν ἀπόκρισιν διδόναι ἐπί τινων ἀληθῶν ἐρω-
τημάτων πολλῶν. καὶ ἐπὶ ἄλλων, μὴ … οὐδὲν γὰρ φησὶ διαφέ-
ρει ὁμωνύμως τι ἐρωτῆσαι· καὶ τὸ τοιαύτην προτάσεων ἐρώτησιν· πότερον ὁ
Κορίσκος καὶ ὁ Καλλίας οἴκοι εἰσὶν ἢ οὔ. κἄν τε ἀληθὲς
ᾖ εἶναι αὐτοὺς οἴκοι κἄν τε μή, ἀμφότεραι πολλαί, αἱ ἐ-
ρωτήσεις. οὐ γὰρ εἰ ἀληθὲς εἰπεῖν πάντας οἴκοι αὐτοὺς εἶναι,
μία ἐστὶν ἡ ἐρώτησις:
ὅτι γὰρ ὁμολογοῦν ὡς εἰ καὶ τὸ αὐτὸ ὄνομα τεθῇ … οὕτω μὴ δεῖ πρὸς δύο ἐρω-
τήσεις μίαν ἀπόκρισιν διδόναι, φανερὸν ὅτι οὐδὲ ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων τὴν μίαν. εἰ οὐχ ἑκ-

ἑτέρου.

οὐδὲ γὰρ ὁ ἁπλῶν ἀποκρίνεται· ἀλλ' ἀρνητικῶς ἀπαξιοῦνται πῶς ἐν τῷ διαλέγεσθαι διὰ τὸ λανθάνειν τὸ συμ-
βαῖνον· ὥσπερ οὖν ἀπορουμένων, ἐπειδὴ περὶ οὐδ' ἐλέγχοι εἶναι δοκοῦντες δεῖ εἶναι, τοὺς αὐτοὺς τρόπους
ἐλεγχομένους ἀδόξους εἶναι ἀναιρεῖν, οὐ κενὰ λέγοντας· ἀεὶ δὲ καὶ φαμὲν ἐν τῷ τε μᾶλλον δεῖν φεύγειν,
καὶ τὰς ἀληθεῖς ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἐστὶν ὅτε λύσεις· ἐν τῇ περὶ τοῦ διαλέγεσθαι αὐτοῖς ἐρωτήσει· ἀποκρίνεται οὐδὲ
ἀπὸ μὲν τῶν δοκούντων, τὸ ἐναντίον λέγοντες· ἐὰν δ' οὕτως ᾗ κεῖται γένοιτο ἂν παράδοξος ὁ ἔλεγχος.
ἐὰν δὲ καὶ παράδοξον ἀναγκάζηται λέγειν, ἐνταῦθα μάλιστα προσθετέον τὸ δοκεῖν· οὕτω
γὰρ οὔτε ἔλεγχος οὔτε παράδοξον ἂν γίνεσθαι δόξειεν:
οὕτω φησὶ τὸ πολλὰ ἐρωτηθέντα ἐρωτήματα μίαν ἀπόκρισιν εἶναι· τοιοῦτον ἐστὶ τὸ ἐρωτη-
θέντα καὶ τὸ ὁμώνυμον· τὸ γὰρ ὁμώνυμον ἐστὶ δηλωτικὸν πολλῶν, τῷ αὐτῷ ὀνόματι τεθέντων τοῖς πράγμασι· δια-
φέρει γὰρ πράγματα τῷ αὐτῷ καλεῖσθαι ἐπὶ κοινῷ ὀνόματι. τὸ γοῦν περὶ πολλὰ ἐρωτήματα ποι-
ήσασθαι μίαν ἀπόκρισιν· τοιοῦτον ἐστὶ τὸ ἐρωτηθέντα καὶ τὸ ὁμώνυμον ἀποκρίνεσθαι μίαν
δοῦναι. ὥσπερ οὖν οὐ διαλεκτικῶς τὸ περὶ πολλὰ ἐρωτήματα μίαν ἀπόκρισιν ποιεῖν, οὕτω
καὶ τὸ περὶ ὁμωνύμων καὶ τῷ αὐτῷ ποιεῖν· ἁπλῶς δὲ μηδὲν ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων ποιεῖν, καὶ οὐ
πάσχειν. τὴν αἰτίαν προστίθησι μὴ ἀποκρίνεσθαι τὸν οὕτως ἀποκρινόμενον καίτοι ναι, καὶ τοῦ λέ-
γοντα καὶ θῆναι· ἐστὶ δὲ τὸ λεγόμενον τοιοῦτον· ὅταν δὲ καὶ πολλαχῶς λέγηται τὸ πρᾶγμα· ἐκεῖνα
δηλοῦν, πάντων ἐστὶ τὸ ὄνομα σημαίνει διαιρετὸν καὶ τὸ δηλούμενον, οὐ δηλοῦν ὥσπερ
ἀποκρίνεται· ὁ γὰρ περὶ τοῦ μὲν ὁ ἐρωτῶν καὶ ἐρωτᾷ, ὁ δὲ ἀποκρινόμενος περὶ ἄλλου
καταφήσει, καὶ ἀποφήσει, οὐ διὰ ἀπεκρίθη· οὐδὲ γὰρ ὁ ἐρωτῶν ἐπικεῖσιν μίαν, ἐπὶ τῶν
ὁμωνύμων καὶ εἰ μίαν ἀποκρίνεται ἐπερώτησιν· ἀλλ' ἀρκεῖ μὲν καὶ ἤδη ἔδοξε τοῖς πολλοῖς ἀπο-
τῶν ἀποφαίνειν καὶ οὐ· ἀποκρίνεται δὲ οὐδὲ ἐδόθη· ἀποκρίνεται γὰρ ἐστὶν ὅταν ὅτι ἐρωτηθεὶς
τὸ δὲ ἂν καὶ διὰ καὶ ἀποφήνηται· ἂν δ' ἄλλο μὲν ὁ ἐρωτῶν ἔροιτο· ἄλλο δὲ ὁ ἀποκρι-
νόμενος φήσει καὶ ἀποφήσει, ἀποκέκριται οὕτως. ὥσπερ ἂν εἰ αὐτὸς προαιρού-
μενος εἴπῃ· ἀποκρίνεται δὲ οὐδὲ ἐδόθη· τὸ δὲ ἀλλ' ἀξιοῦσι τοι πως ἐν τοῖς διαλε-
γομένοις τοιοῦτον ἐστὶ ἀλλ' ἐὰν μὴ κατὰ ἀλήθειαν ἀποκρίνωνται, ἐν τοῖς ὁμωνύμοις τὸν
καὶ τοῦ λέγοντα· ὅμως ἀξιοῦνται τοῦτο εἶναι νομίζονται. ἐπιλαμβάνονται τὸ καὶ ἀπο-
κρίνεσθαι ἐπερώτησιν· νομίζονται δέ φησιν ἀποκρίνεσθαι διὰ τὸ λανθάνειν τοὺς ἀκρο-
ατὰς συμβαίνοντα καὶ τὸ μιᾶς ἐρωτήσεως μίαν ἀπόκρισιν εἶναι· ἐκ τῶν πολλῶν
πολλάς. καὶ μάλιστα διὰ τὸ λανθάνειν αὐτοὺς ὅτι ἐν τοῖς ὁμωνύμοις οὐκ ἐστὶν ἀπόκρι-
σις. τοῦ τοιούτου ἅπτεσθαι συμβαίνοντος· συμβαίνει γὰρ ἐν τοῖς ὁμωνύμοις τὸ νομίζειν μὲν
ἀποκρίνεσθαι μὴ εἶναι ἀποκρίνεσθαι· ὅπερ δὲ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ τὸ περὶ εἶναι, τοῦτο

ἐν ταὐτῷ φησίν· ὅτι πολλάκις ἀρκεῖ καὶ δοτέον ψευδῆ μὲν ὄντα ἢ ἀληθῆ· ἀπὸ γὰρ ἐνδόξων ἔχουσι τὰ ὅρια τῶν ἐνδόξων αἰτεῖ· πάλιν γάρ φησιν ὥσπερ ἐλέγχοι τινὲς οὐκ εἰσὶ μὲν ἀληθῶς, δοκοῦσι δὲ εἶναι, τὸν αὐτὸν καὶ λύσεις εἰσί τινες οὐκ οὖσαι μέν, δοκοῦσαι δὲ τινά· ἃς ἐστι προσοιστέον πρὸς τὰς ἐπιστασίας ἀληθεῖς· πρὸς τὸν παλαίειν γὰρ ἀνθιστάμενοι, ὡς πρὸς αὐτὸν ἐστὶ τὸ πρόβλημα διὰ παλαιῶν δὲ ἀντιτάττεσθαι· ἀλλὰ μὴ δὲ ἁπλῶς φησὶν ἀρκεῖν ἐνίστασθαι· ἀλλ' ὅπερ ἐστὶν αὐτοῖς πολλάκις τὰ περὶ ἔρωτας λεκτέον καὶ τὸ φαίνεσθαι καὶ τὸ δοκεῖν· οὐδαμῶς γὰρ καὶ τούτων προσλεγομένων, δοκεῖσθαι γίνεσθαι ὁ σοφιστικὸς ἔλεγχος· τὸ γὰρ καὶ λοιπὸν τῶν ἐξ ἐλέγχου διὰ τὸ ἐξ ὧν εἶναι τοῦ κυρίως καὶ ἀληθῶς ἐλέγχου:

περὶ δὲ πῶς αἰτεῖται τὸ ἐν ἀρχῇ δῆλον· οἷον τὸ δὲ πάνυ ἐγγὺς ἀναιρετέον· ἐν μὴ συγχωρητέον εἶναι ἔνια ὡς τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτούμενος· ὅταν δὲ τοιοῦτό τι ἀξιοῖ τις, ὃ ἀναγκαῖον μὲν συμβαίνειν ἐκ τῆς θέσεως, ἦ δὲ ψευδὲς ἢ ἄδοξον, ταὐτὸ λεκτέον· τὰ γὰρ ἐξ ἀνάγκης συμβαίνοντα τῆς αὐτῆς εἶναι δοκεῖ θέσεως:

περὶ δή φησι δῆλον δεῖ, τί τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι· τὸ δὲ οἰόμεθα τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι, ἐν-λαμβάνειν τὸν ἐρωτῶντα ὅταν ᾖ σύνεγγυς· καὶ ταὐτὸν τὸ ἐρώτημα τῷ προβλήματι, λέγω τὸ ἐπὶ τῶν τοιούτων ὅ τις ἀναιρεῖν ἐνίας τῶν ἐρωτημάτων· καὶ μὴ ὅλως συγχωρεῖν λέγων παρὰ τὸ ἀρκεῖν ὁμολογεῖν τὸν ἐρωτῶντα τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι· ἐγγὺς γάρ εἰσι καὶ ταῦτα τὰ ἐρωτήματα τῷ προκειμένῳ προβλήματι· οἷον εἰ προκειμένου τὸ συμπεραίνεσθαι τὸ ἡδὺ ἀγαθόν, ἔροιτο, ἆρά γε ἡ χαρὰ ἀγαθὸν οὐ δοτέον· ἀλλὰ ῥητέον ὅτι τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖ· ὅταν δὲ ὅτε τις ἀξιοῖ τι συμπέρασμα ψευδές τε ἢ ἄδοξον, ὃ ἐξ ἀνάγκης ἐκ ψευδῶν συνήχθη προτάσεων· τὸ γὰρ ψευδὲς ἀεὶ ἐκ ψευδῶν· τοῦτο ἐπὶ τῶν προτάσεων ῥητέον· ὅτι ψευδεῖς ἢ ἄδοξοι αἱ προτάσεις τὸ τοιοῦτον συνάγουσαι συμπέρασμα· τὰ γὰρ συμπεράσματα ἀπὸ αὐτῶν συμβαίνοντα ἀπὸ τῆς αὐτῆς εἰσὶ θέσεως· θέσεις δὲ λέγω νῦν τὰς προτάσεις· ὅρια γάρ εἰσιν αἱ προτάσεις. τοιαῦτα ἐστὶ τὰ συμπεράσματα ὥστε εἰ ἄπορον ἄδοξον τὸ συμπέρασμα, ῥητέον ὅτι καὶ αἱ προτάσεις ἄδοξοι:

ὅταν τὸ καθόλου μὴ ὀνόματι ληφθῇ, ἀλλὰ παραβολῇ, λεκτέον ὡς οὐκ ἐδόθη· οὐχ ὡς προὐτάνει λαμβάνει· καὶ γὰρ παρὰ τοῦτο γίνεται πολλάκις ἔλεγχος· ἐξαργομένος δὲ τούτων ἐπὶ τὸ μὴ καλῶς δεδέχθαι, προσοιστέον ἀπαντῶντα καὶ τὸ ὑφ' ἡμῶν διωρισμένον:

ἐν παραβολῇ λαμβάνεται ὁ βουλόμεθα λαβεῖν ἐν φαντασίᾳ τῶν προειρημένων· ὅτι ὁ

βουλόμεθα λαβεῖν, οὕτως ἐρωτῶμεν, ὡς τοῦ καὶ τὸ ἐναντίον θέλοντος· ἀλλὰ διὰ τοῦτο μὴ βουλόμενοι λαβεῖν. οἷον
βουλόμενοι τὴν ἐγκράτειαν λαβεῖν ὅτι ἀρετή ἐστιν, ἆρά γε ὡς πρὸ τῆς ἐγκρατείας ἀρετή, οὕτως ἀνδρεία
ἢ δικαιοσύνη. ὁμοίως ἐν ταύτῃ τῇ προτάσει τὸ ἐναντίον […] λέγων, ὅτι τὸ […] τὸ καθό-
λου ὀνόματι, τουτέστι μὴ αὐτὸ καθ' αὑτὸ ληφθῇ· μηδὲ ὡς διὰ τοῦτο, ὀνόματι γὰρ λαμβάνεται,
ὅτε τὸ ὄνομα αὐτὸ καθ' αὑτὸ ληφθῇ, οἷον τῶν ἐναντίων μία ἐπιστήμη· τὴν ἐγκράτειαν ἀρετήν.
προτάσει δὲ ὅτε λέγεται μὴ δι' αὐτὸ ἀλλὰ δι' ἄλλου χρῆν. ὅτε τὸ οὕτω τὸ καθόλου προτάσει ληφθῇ, ῥη-
τέον ὅτι οὐχ οὕτως δέδωκεν· οὐδ' ὡς ἔδωκεν ἔλαβεν· ὁ γὰρ τὴν ἐγκράτειαν ἔδωκεν ἀρετὴν ἀλλὰ τὴν
ἀνδρείαν, ὁ δὲ μὴ οὕτως ἀλλ' ἐπὶ τῇ τῆς προτάσεως. ὁ καὶ αὐτὸς λέγω ὅτι τὸ καθόλου μὴ ὀνόματι ληφθῇ,
ἀλλὰ προτάσει καὶ λόγῳ. ῥητέον τὸ ἐστὶ τὸ μὴ ὀνόματι δὲ, ἀλλὰ λόγῳ ληφθῆναι τὸ καθόλου ὡς
τὸ ἐν […] ἀσαφές τε […] δίχηλον ἐστιν, τί δὲ ἡ αἴξ, καὶ τί δὲ ὁ βοῦς, καὶ τί δὲ τὸ πρό-
βατον, καὶ ἐπεὶ πᾶν ἄρα ὃ ἂν ᾖ τοιοῦτον δίχηλόν ἐστιν· ἀλλὰ μὴν ὁ ἵππος οὐ δίχηλος τοιοῦτος
ὤν· οὐκ ἄρα πᾶν δίχηλον· ἐν ταύτῃ γὰρ τὸ πᾶν ὃ ἂν ᾖ τοιοῦτον δίχηλόν ἐστι λόγῳ εἴληπται· λόγος
γὰρ τὸ πᾶν ὃ ἂν ᾖ τοιοῦτον, οὐκ ὄνομα. ὁ δὲ εἶπε πᾶν ἄρα τετράπουν ὀνόματι τὸ καθόλου ἔλαβεν.
τὸ τετράπουν ὄνομα. ἐπὶ τούτου δὲ ῥητέον. ὅτι τὸ πᾶν ἄρα τοιοῦτον οὐκ ἐπὶ τοῦ τετράπο-
δος δέδωκεν· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ κερασφόρου· πᾶν γὰρ κερασφόρον δίχηλον· κωλυομένου δὲ δι' α[…]
τοῦ […] ἕπεσθαι· ἐπὶ τοῦ […] αὐτὸν ὅτι οὐ δέδωκεν· οὐδὲ συλλελόγισται […] ἀρκ-
[…]μένου δὴ […] λέγων δὴ […] ὁμωνυμίαν· τὴν ἀμφιβολίαν τὴν σύνθεσιν· ἐ-
[…] λοιποὺς τρόπους παρὰ τὸ φαινόμενος ἔλεγχος γίνεται· δεξάμενος οὖν αὐτὸν μὴ […]
μηδὲ συλλογιζόμενον. τὸν ἔλεγχον τὸν ἐμφαίνοντα τὸν τρόπον τοῦ παραλογισμοῦ […]
μὴν οὖν τοῖς κυρίως λεγομένοις ὀνόμασιν ἀνάγκη ἀποκρίνεσθαι ἢ ἁπλῶς ἢ διαιροῦμεν.
ἃ δὲ συνυπονοοῦντες τίθεμεν, οἷον ὅσα μὴ σαφῶς ἀλλὰ κολοβῶς ἐρωτᾶται, παρὰ
τοῦτο συμβαίνει ὁ ἔλεγχος. οἷον ἆρα ὃ ἂν ᾖ Ἀθηναίων κτῆμά ἐστιν Ἀθηναίων. ναί. ὁμοί-
ως ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἀλλὰ μὴν ὁ ἄνθρωπός ἐστι τῶν ζῴων. ναί. κτῆμα ἄρα ὁ ἄνθρωπος τῶν ζῴων. τοῦ
γὰρ ἀνθρώπου τῶν ζῴων λεγομένου ὅτι ζῷόν ἐστι καὶ […] τῶν Λακώνων ὅτι Λάκων. δῆλον
οὖν ὡς ἐν οἷς ἀσαφὲς τὸ προτεινόμενον οὐ συγχωρητέον ἁπλῶς.
τοῖς ὀνόμασί φησι τοῖς κυρίως λεγομένοις καὶ αὐτοτελῶς. κύρια γὰρ ὀνόματα λέγεται τὰ πράγματα
τὰ οἰκεῖα ἀριστοτέλεια σημαινόμενοις πράγματα. οἷον ἄνθρωπος· ἵππος. ἀνάγκη ἀποκρίνεσθαι.
ἢ ναὶ ἢ οὔ καὶ ἁπλῶς χωρὶς διαιρέσεως, ἐὰν μὴ ᾖ ὁμώνυμον· ἢ ἐὰν ᾖ μετὰ
διαιρέσεως. ἐν δὲ τοῖς κολοβῶς ἠρωτημένοις οὐ δεῖ ἁπλῶς ἢ ναὶ ἢ οὒ ἀποκρίνεσθαι.
συμβαίνει γὰρ παρὰ τοῦτο ὁ ἔλεγχος. συνυπονοοῦμεν δέ ἐστι τὸ συμμνημονεύομεν τοῖς

προηρωτημένου· οἷον ὁ ἄνθρωπος ἢ Ἀθηναίων κτῆμα ἐστὶν Ἀθηναίων, ναί· τί δὲ ὁ ἄνθρωπος τῶν ζῴων, ναί·
ὁ ἄνθρωπος ἄρα κτῆμα τῶν ζῴων ἐστί· σὺν τοῦτο γὰρ ἂν φαίη καὶ
ταὐτὸ τὸ κτῆμα· ὡς γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῶν Ἀθηναίων, κτῆμά ἐστι τῶν Ἀ-
θηναίων, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος τῶν ζῴων, κτῆμα εἶναι τῶν ζῴων,
εἰ δὲ τῶν ζῴων ὁ ἄνθρωπος κτῆμα ἄρα ἐστὶ τῶν ζῴων· ἐν ταύτῃ
γοῦν τῇ ἐρωτήσει τὸ κολοβῶς τοῦ προβλήματος, σὺν ὑπὸ παραλογισμοῦ· ἔδει γὰρ ἀπαιτεῖν, ἄρα ὁ
ἄνθρωπος τῶν Ἀθηναίων κτῆμα, κτῆμά ἐστιν Ἀθηναίων· ἐκ ὁλοκλήρου κτῆμα, κτῆμα τοιούτως:
ὅ τι ἢ δυοῖν οὕτοιν· θατέρου μὲν οὕτως ἐξ ἀνάγκης θατέρου ὑπάρχοντος· θατέρου δὲ τούτου μὴ
ἐξ ἀνάγκης ἐρωτωμένου πρότερον, θάτερον ἧττον διδόναι· χαλεπώτερον γὰρ συλλογίσασθαι
ἐκ πλειόνων:
τοῦτο δηλοῦσθαι ἀναμιμνήσκει ἡμᾶς τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐν τοῖς πρώτοις λεγομένων περὶ τῶν ἑπομένων· ὅτι
τῶν μὲν γινομένων ἕπεσθαι τὴν ἀρχὴν ἔστι· καὶ οὕτως τὸ γινόμενον ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ καὶ τὸ ἀρχὴν
ἔχειν· ἀλλ' οὐ γένεσιν ἀρχὴν ἔχειν, ὁμοίως ἀρχὴν ἔχειν καὶ γένεσιν· πολλὰ γὰρ ὑπάρχει· τῶν
τοιούτων δὲ φησὶν ἐρωτωμένων τὸ μὲν μερικώτερον, τοῦτο γὰρ ἧττον ἧττον διδόναι
συγχωρεῖν· ἀληθὲς γὰρ τὸ δὲ ἕτερον μὴ διδόναι· τοῦτο γὰρ δεῖ προσυπακούσαι· ἔ-
λαττον δὲ καὶ μερικώτερον τὸ γένος τὸ ἀρχὴν ἔχειν ὡς καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ ζῴου· ἀνθρώπου μὲν
γὰρ οὕτως ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης καὶ ζῷον, ζῴου δὲ οὕτως οὐκ ἐξ ἀνάγκης καὶ ἄνθρωπος· τοῦτο
γοῦν ἅτε καθόλου ὄν, οὐ συγχωρητέον· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ἐρωτώμενον· πρότερον δεῖ τὸ
ἧττον διδόναι ἢ γοῦν σχῆμα μάλιστα θέσεως τῆς ἐρωτήσεως, καὶ ἄρα, πρότερον δεῖ διδό-
ναι τὸ μερικόν· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ὅρων καὶ συλλογισμοῦ, τὰ ἧττονα
ἐμμερικὰ συγχωρητέον· χαλεπώτερον γὰρ ἐκ πλειόνων ἢ τοῦ
μερικωτέρου συλλογίσασθαι· ἀεὶ γὰρ τὸ καθόλου ὡς τὸ ἐπὶ τὸ πολὺ συλλο-
γισμὸς οὖν ἔχει· ἀπὸ δὲ τὸ μερικώτερον πλείονα ἢ δι' ὅτι σὺν θ' ὥσπερ ἐστὶ καὶ πλειόνων· ὁ
γὰρ ἄνθρωπος ἐκ πλειόνων μᾶλλον ἐστὶν ἢ περὶ τὸ ζῷον· ἔχει γὰρ καὶ τὰ τοῦ ζῴου· οἷον τὸ οὐσίαν· τὸ
ἔμψυχον· καὶ τὸ αἰσθητικόν· ἔχει δὲ καὶ τὸ λογικὸν· καὶ τὸ ἐπιστήμης δεκτικόν· ὅπερ τὸ ζῷον οὐκ
ἔχει· ἢ ἅπαντα ταῦτα πλείονα, ὅτι τὸ καθ' ὅ πρότερον τινὰ, ἐν ἐστίν· τὰ δὲ μερικὰ πλείονα· καλεῖ
δὲ ἢ πρότερον ἐξήτησις:
ἂν δὲ τοιούτῳ χρῆσθαι τὸ μὲν ἐστὶν ἐναντίον· τὸ δὲ οὐκ ἔστι· ἀνομοίως ἀληθὴς ἢ ἐναντία φανεῖ,
ὄνομα δὲ μὴ κεῖσθαι τὸ ἕτερον:
ἐρεῖ τι ἐν τοῖς τόποις ὅτι τὰ τῷ γένει ἐστὶν ἐναντίον, ἐκ τῶν τὸ γένος ἄλλα, ἀνάγκη εἶναι ἄλλο ἐναν-

τίον· τῇ γὰρ ἀρετῇ ἥτις ἁρμονία οὖσα ἐναντίας οὔσης αὐτῇ τῆς κακίας, ἐστὶ τῆς ἀρετῆς ἄλλη τις ἀνδρεία, ᾗ τις ἐναντία ἡ δειλία· τοῦ τοιούτου ἔχοντος αἰτίας ἀληθῶς ἔδοξεν τῆς ψυχῆς μὴ εἶναί τινος τὴν ἁρμονίαν· διὰ γὰρ τὸ τὴν μὲν ἁρμονίαν εἶναι ἐναντίον τὴν ἀμετρίαν· τῇ δὲ ψυχῇ οὐσίᾳ οὔσῃ μὴ εἶναι ἐναντίον τι, ῥητέον φησὶν ὅτι ἔστιν αὐτῇ τῇ ψυχῇ ἐναντίον· ἀλλ' οὐχ ὑπάρχει τὸ ὄνομα αὐτῷ, ἀλλ' ἐστὶ δὲ ἀνώνυμον:

Παρὰ δ' ἔνια μὲν ὧν λέγουσιν οἱ πολλοί, τοὺς μὴ συγχωροῦντας ψεύδεσθαι φασίν· ἔνια δ' οὔ· οἷον ὅσα ἀμφιδοξοῦσι· πότερον γὰρ φθαρτὴ ἢ ἀθάνατος ἡ ψυχὴ τῶν ζώων οὐ διώρισται τοῖς πολλοῖς· ἐν ὅσοις οὖν ἄδηλον ποτέρως εἴωθε λέγεσθαι, τὸ προτεινόμενον πότερον ὡς αἱ γνῶμαι, καλοῦσι γὰρ γνώμας τὰς ἀληθεῖς δόξας· καὶ τὰς ὅλας ἀποφάνσεις ἢ διαμένος, ἀσύμμετρον:

Παρὰ φησὶ τοὺς μὴ συγχωροῦντας τινὰ ὧν οἱ πολλοὶ λέγουσι ψεύδεσθαι φάσκουσιν ἔνια δὲ οὐ συγχωροῦντας· οἷον ὅσα ἐστὶν ἀμφίδοξα, οὐ λέγουσι ψεύδεσθαι· ὡς ἐστὶ τὸ περὶ τῆς ψυχῆς τῶν ζώων ἀλλ' ἐν τοῖς ἀμφιδόξοις οὖν τοιούτοις οὐδὲ ἁπλῶς ἀρνεῖσθαι τοῦτο γὰρ λέγεται· ἀλλὰ σκεπτέον ὅπως βουλήσεται ὁ ἐρωτῶν ἵνα μὴ αὐτὸς λάβῃς αὐτό· οἷον εἰ ἐστὶ πρόβλημα ἆρα ἡ ψυχὴ θνητὴ ἢ ἀθάνατος, ἐπεὶ τοῦτο ἀμφίδοξον, σκεπτέον ὃ βούλεται ὁ ἐρωτῶν· καὶ αὐτὸς δὸς τὸ ἕτερον, οὐδεὶς γὰρ ὁ μεμψόμενος, οἷον βούλεται τῶν ἀμφιδόξων λέγειν· ἐν δὲ τῇ λέξει ὡς εἴρηται ἐν οἷς οὖν ἄδηλον ποτέρως εἴωθε λέγεσθαι, δεῖ τὸ ἐν φορτικοῖς δεῖν μὴ συγχωρεῖν. ἔστι γὰρ τὸ πλῆρες ἐν οἷς οὖν ἄδηλον ποτέρως εἴωθε λέγεσθαι, οὐ δεῖ συγχωρεῖν τὸ ναί, ἢ οὔ· ἀλλ' ἁπλῶς λέγειν ὅτι ἄδηλον τὸ προτεινόμενον· λέγει δὲ λέγεσθαι γνώμας τὰς ἀληθεῖς δόξας ὁρίζει δεῖν ἀποδοκεῖν πᾶσιν ἢ τοῖς πλείοσιν ἢ τοῖς σοφοῖς· ἢ τούτοις ἢ πᾶσιν ἢ τοῖς πλείοσι· ἢ τοῖς μάλιστα γνωρίμοις περὶ ὧν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν τοπικῶν εἴρηται· καὶ τὰς ὅλας ἀποφάνσεις λέγων ὅλην ἀπόφανσιν ἢ καθόλου ἀπόφανσιν· οἷον τὴν οὐδείς:

Οὐ γὰρ ἀληθὲς ἀμφίδοξα εἶναι· μάλιστα μεταφέροντα τὸ λανθάνειν τοὔνομα, περὶ τοῦ. διὰ μὲν γὰρ τὸ ἄδηλον εἶναι ποτέρως ἔξει τἀληθὲς οὐ δόξει σοφίζεσθαι· διὰ δὲ τὸ ἀμφίδοξα εἶναι, οὐ δόξει ψεύδεσθαι. ἡ δὲ μεταφορὰ ποιήσει ἀνέ... τὸν λόγον. ἔτι ὅσα ἂν τις προαισθάνηται τῶν ἐρωτημάτων προενστατέον καὶ προαγορευτέον· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τὸν πυνθανόμενον κωλύσειεν:

φησὶν ὅτι οὐκ ἔστι τὸ ἀληθὲς ὁμολογούμενον, ἀλλ' ἀμφιδοξούμενον, μάλιστα τῷ μεταφέροντι ἢ μεταλαμβάνοντι τὸ ὄνομα ταῦτα πρὸς τὸ χρήσιμον αὐτῷ διὰ τὸ λανθάνειν· ἀλλ' ἀληθὲς μὲν ἐστὶν ὅτι ἡ ψυχὴ ἐξ αὐτῆς κινεῖσθαι καὶ αὐτοκίνητον εἶναι· ἀμφιδοξεῖται δὲ καὶ ἐναντίως φαίνεται, καὶ κινεῖσθαι ἐξ ἑαυτῆς καὶ μὴ κινεῖσθαι· οὐδὲν γὰρ κωλύει μὴ φησί τις ἀκίνητον ἀλλ' ἀεικίνητον νομίζειν ὅ ἐστι τὸ ἐστὶν ἔχον οὕτως· ἂν μεταφέρῃ περὶ τῆς κινήσεως ὄνομα ὁ ἀποκρινόμενος· ὡς τὸ ἀεικίνητον· ἐὰν φῇ ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατός ἐστιν· ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ ἑτεροκινούμενον, οὐδὲ ἐξετάζεσθαι ἐξετάζεσθαι ἀποκρίνεσθαι· δειχθείη δ' ἂν ἡ ψυχὴ διὰ τοῦ μὲν αὐτοκίνητος ἀθάνατος· διὰ δὲ τοῦ ἐναντίου θνητή· εἰ γὰρ μὴ κινεῖται οὐδὲ χωρίζεται τοῦ σώματος· καὶ εἰ μὴ χωρίζεται ἐστὶ θνητή· ἢ χρὴ ἂν διὰ τοῦ μεταφέρειν, τῇ μεταφορᾷ χρῆσθαι· ἀλλ' οὖν θέλει τὴν ψυχὴν θνητὴν, χρήσεται δὲ τῇ μεταφορᾷ καὶ ἐπεὶ ἡ ψυχὴ ἁρμονία ἐστὶ ζωὴ οὖσα ὡς ὁ πλάτων ἐν τῷ φαίδωνι πεποίηκεν, οὐκ ἂν γένοιτο πρὸς ἀναρμοστία· ἢ ποία ἀθάνατος. εἰ γὰρ ἡ ψυχὴ ζωὴ οὖσα ἐστὶ, τὸ ἐναντίον ὁ θάνατος ἀναρμοστία ἐστίν· ὃ δὲ ἁρμονία μὴ γίνεται ἀναρμοστία τὸ ἐναντίως οὐδὲ θάνατος· ἀθάνατος ἄρα ἡ ψυχή· καὶ λίαν δὲ ἡ προτέρα ἐξήτησις διὰ τὸ ἀπεικασμένα· λέγει γὰρ ὅτι ὅσα αὐτοῖς προσαισθάνηται τῶν ἐρωτημάτων, προσνεύσαντες τοῦ ἀποκρινομένου· πάντα ταῦτα προσεγγυᾶται πῶς δὴ τὰς ἀποκρίσεις προιουμένων οὐκ ἔσται αὐτῷ συμφορητικὸς καὶ ἀπατητή· λέγει γοῦν ὅτι ταῦτα τῆς αὐτοῦ ἐθελοντῆς ἐννοίας ἐξηρτημένα ἐστὶ ἢ τοιούτους τῶν λεγομένων ὄντας. ὅταν τινὰ ἐρωτῶν· ὁ δὲ δὲ ὁ ἀποκρινόμενος αὐτὰ τὰ ἐρωτώμενα ἀμφίδοξα εἶναι προσαγορευέτω καὶ λεγέτω μὴ οὕτως ἔχειν ὡς ἐρωτῶν τίθησιν· ἀλλ' ἐναντίως· ὅταν γὰρ πρὶν καὶ μόνον οὐχ ἑαυτοῖς νομίζων διὰ τὸ λέγειν οὐχ οὕτως ἔχειν ὡς σὺ φῄς· ἀλλὰ μᾶλλον κωλύσει ἐρωτῶντα τὸ βούλεσθαι συμπεραίνειν· τὸ δὲ ἐστὶ μὲν ἡ ὀρθὴ λύσις τοῦ φαινομένου ὀρθοῦ συλλογισμοῦ παρὰ τὸ ποίαν ἐρώτησιν συμβαίνει τὸ ψεῦδος. ὁ δὲ ψευδὴς συλλογισμός, διχῶς λέγεται· ἢ γὰρ εἰ συλλελόγισται ψεῦδος ἢ εἰ μὴ ὢν συλλογισμὸς δοκεῖ εἶναι συλλογισμός· ὥστε ἡ τε εἰρημένη λύσις καὶ ἡ τοῦ φαινομένου συλλογισμοῦ, παρὰ τί φαίνεται τῶν ἐρωτημάτων διορθῶσαι· ὥστε συμβαίνει τῶν λόγων, τοὺς μὲν συλλελογισμένους ἀνελεῖν τῷ τί, τοὺς δὲ φαινομένους διελεῖν τὸ λῦσαι· πάλιν δ' ἐπεὶ τῶν συλλελογισμένων λόγων, οἱ μὲν ἀληθεῖς, οἱ δὲ

ψευδεῖς

ἔχουσα τὸ συμπέρασμα· τοῖς μὲν κατὰ τὸ συμπέρασμα ψευδὲς διχῶς
ἐνδέχεται ἀπαντᾶν· καὶ γὰρ τῷ ἀνελεῖν τι τῶν ἠρωτημένων, καὶ τῷ δεῖξαι τὸ συμ-
πέρασμα ἔχον οὕτως· τοῖς δὲ κατὰ τὰς προτάσεις τῷ ἀνελεῖν τι
μόνον· τὸ γὰρ συμπέρασμα ἀληθές· ὥστε τοῖς βουλομένοις λύειν
λόγον· πρῶτον μὲν σκεπτέον εἰ συλλελόγισται· ἢ ἀσυλλόγιστος· εἶτα,
πότερον ἀληθὲς τὸ συμπέρασμα ἢ ψεῦδος· ὅπως ἢ διαιροῦντες
λύωμεν· ἢ ἀναιροῦντες ἢ ὧδε καθάπερ ἐλέχθη πρότερον:·
λλ ἤγουν χωρεῖ σαφῶς εἰς τὸ παραδοῦναι ἡμῖν μέθοδον δι' ἧς ἂν δέοι ἀμέθα δια-
λύειν τὰ σοφίσματα· εἴτε καθ' ὁμωνυμίαν εἰσὶν εἴτε κατὰ ἀμφιβολίαν
εἴτε καθ' ἕτερόν τινα τρόπον τῶν ἀπηριθμημένων δεῖ ἡ καὶ ἀξιῶν
ἀναγαγεῖν τὸν λόγον ἐπὶ τὸ καθολικώτερον καὶ φησίν· ὅτι ἐπεὶ πᾶς συλλογισμὸς
σοφιστικός, ἢ παρὰ τὴν ὕλην ἐστί· τὰς προτάσεις ἔχων ψευδεῖς ἢ
παρὰ τὸ σχῆμα· καὶ κατὰ τοῦτο οἱ συλλογισμοί· τὸ μὲν κατὰ τὸ σχῆμα
ὄντος ἐρρωμένου, ψευδεῖς δὲ τὰς προτάσεις ἔχοντος δεῖ ἀναιρεῖν
μίαν τῶν κειμένων προτάσεων παρ' ἣν τὸ ψεῦδος· ἢ εἰ τύχοι καὶ ἀμφο-
τέρας· ἀλλὰ μᾶλλον τὴν μείζονα ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν καὶ διαλύειν
οὕτως αὐτόν· τοῦ δὲ σχήματος ἡμαρτημένου ἔχοντος, τὴν ἀσυλλόγιστον
αὐτοῖς ἀπελέγχειν δεῖ οὕτω καὶ αὐτὸν ἀνατρέπειν· ὁ πᾶς μὲν οὖν
τῶν λεγομένων σοφιστικὸς τοιοῦτος· ὑπάρχει δὲ παρὰ σοφιστὰς καὶ τὴν λέξιν
ὄντως δεῖν· ἐπεὶ ἡ ὀρθὴ ἐμφάνισις καὶ ἀπόδοσις τοῦ ἁπλῶς σοφιστικοῦ
συλλογισμοῦ αὕτη ἐστίν· τὸ δεῖξαι παρ' ἣν τῶν προτάσεων συμ-
βαίνει τὸ ψεῦδος τὴν μείζονα ἢ τὴν ἐλάττονα· ὁ δὲ ψευδὴς συλλογισμὸς
ἐστὶ διττός· ὁ μὲν τὸ σχῆμα ἐρρωμένον ἔχων· ὡς ὁ λέγων ὁ λίθος παντὶ
ζῴῳ· τὸ ζῷον παντὶ ἀνθρώπῳ καὶ συλλογιζόμενος ἐκ τῆς πᾶς καὶ πᾶς ψευ-
δές τι συμπέρασμα τὸ πάντα ἄνθρωπον εἶναι λίθον· ὁ δὲ παρὰ τὸ σχῆμα
λαμβανόμενος ἀληθευουσῶν τῶν προτάσεων, ὡς ὁ ἐκ δύο καταφα-
τικῶν ἐν δευτέρῳ σχήματι τὸν ἄνθρωπον ἵππον εἶναι συμπεραινόμενος·
ὅτι καὶ μὴ ὢν συλλογισμὸς δοκεῖ εἶναι τοῖς ἰδιώταις· ἢ καὶ τοῦ ὄντος
συλλογισμοῦ λύσις ἡ τεύξει εἰρημένη· εἰρηνται δὲ χάριν λύσεων, ἵνα
προσεχῶς ῥηθῇ σοι τὴν ὅτι οὐ συλλελόγισται· ἀλλ' ἀσυλλόγιστος ἢ διὰ

τὸ ὁμώνυμον

καὶ ἀμφιβολίαν εἶναι τὰ ἐρωτηθέντα· καὶ τὸ ἑπόμενον· καὶ ὅτι ἐνδέχεται
εἰκότως συλλογίζεσθαι ἐκ δύο ἀπο-
φατικῶν· καὶ τὸ ἑπόμενον·
καὶ διόρθωσις τῆς οὐ καλῶς λη-
φθείσης προτάσεως παρ' ἣν τὸ
ψεῦδος συνάγεται· ὥστε ἔστι λύειν
τοὺς τοιούτους συλλογισμούς· τοὺς μὲν συλλελογισμένους ἀναιροῦντα·
τοὺς δὲ φαινομένους διαιροῦντα· τὸ δὲ τοὺς φαινομένους διελόντα
λύειν ἐστὶ τὸ ἀναλύσαι τῆς ἐρωτήσεως πρὸς ὃ ὁρᾶν τὸ ἐληλυθὸς· παρὰ
τὸ ὁμώνυμον ἔστιν τὰ ἠρωτημένα. καὶ ἄλλον τινὰ τρόπον, ὅσοι
παραλογισμοὶ γίνονται· ἐν τοῖς συλλογισμοῖς ἐν τῷ ἰδίῳ τοῦ σχήματος
ἐν ᾧ συνελογίσθησαν φυλάττοντες ἀναιρεθήσονται· δηλονότι τὸν τρόπον
ἀδιάφορον καταφατικὴν ἐν ᾧ δεῖ τὸ σχῆμα ἢ τὸ ἑπόμενον· διὰ μὲν
τῆς ὁμοιότητος τῶν εἰρημένων. ἐπεὶ τὸ κατὰ σχῆμα καὶ μάρτυ-
ρον ἐπεὶ τοῦ κατὰ τὴν ὅλην ψευδομένου διελαμβάνει· νῦν δὲ ἐπεὶ
τοῦ σχήματος ἐρωτωμένου φυλάττοντες. τῆς δὲ ἀκριβείας ἕνεκα τοῦ
λόγου προσέθηκε· φησὶν ὅτι ἔνιοι τῶν τοιούτων συλλογισμῶν οἱ μὲν
ἀληθὲς ἔχουσι τὸ συμπέρασμα ὡς οἱ λέγοντες ὁ ἄνθρωπος λίθος· ὁ
λίθος ζῷον· ὁ ἄνθρωπος ἄρα ζῷον·
οἱ δὲ τὸ συμπέρασμα ψευδὲς
ἔχοντες, δῆλοι τοὺς μὲν κατὰ τὸ
συμπέρασμα ψευδομένους
διττῶς ἐστὶ λύειν· ἢ γὰρ ὅταν μὲν
τὸ συμπέρασμα ψευδὲς ἢ δόξα
ἀνάγκης ἢ αἱ προτάσεις ψευδεῖς ἅμα
ἀναιρεθήσεται ὅσοι κατὰ ἐν τοῖς τοιούτοις συλλογισμοῖς
καὶ τὸ συμπέρασμα. καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ συνάγουσαι προτάσεις συμπέ-
ρασμα· τοὺς δὲ κατὰ τὰς προτάσεις ψευδομένους μοναχῶς ἐστὶ λύειν·
ἐπεὶ γὰρ ἐκ ψευδῶν συνάγεται ἀληθές, ἐν τοῖς τοιούτοις αἱ προτάσεις
ἀναιρεθήσονται· οὐ μὴν καὶ τὸ συμπέρασμα τοῦτο γὰρ ἀληθές· ὥστε

τοῖς προσυλλογισμένοις λέγειν τοῦ τὸ λοιπὸν συλλογίσασθαι [illegible] δηλονότι τῶν ἐρω-
τημάτων σκεπτέον ὅτι καὶ κατὰ τὸ σχῆμα ἡ μὲν ἔπταισται ἢ κατὰ τὴν ὕλην· καὶ εἰ κατὰ τὴν
ὕλην τυχὸν ἔχει τὸ αἴτιον, ζητητέον πρὸς τὰς προτάσεις ἔχει τὸ αἴτιον. ψεῦδος
καὶ ἐν τῷ συμπεράσματι· ἅμα μὲν οὖν ἐν τῷ συμπεράσματι ἤδη καὶ ἐν ταῖς
προτάσεσιν ὑπάρξει ἐξ ἀνάγκης· οὐ μὴν τὸ ἀνάπαλιν· ζητητέον δὲ ταῦτα ὅπως·
εἰ μὲν ἡ κατὰ τὸ σχῆμα ἡ μὲν ἐπταισμένος δι᾽ ἐλέγχους αὐτὸν [illegible] εἰ δὲ
παρὰ τὴν ὕλην, ἀναιρετέον τῆς ψευδοῦς προτάσεως [illegible]· τὸ γὰρ ὅπως
καὶ διαιροῦντας λύσομεν, τὸ μὲν διαιροῦντας ἀλλὰ τοῦ ἀναλύοντας [illegible]
τὰς προτάσεις ἐν τοῖς προειρημένοις τὸ διαιροῦμεν ὧδε ἢ ὧδε· ἀλλὰ καὶ τὸ συμπεραι-
νόμενον καὶ τὸ συμπέρασμα καὶ τὰς προτάσεις· διαφορὰ δὲ τοῦ [illegible] ὅρων τῶν
μενόντων [illegible] τὸ μὲν γὰρ πρὸ ἰδίου [illegible]· ἔστι δὲ κατὰ ἀρχὴν
ἰδεῖν ῥᾷστον· τῶν μὲν οὖν παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν καὶ τὴν ἀμφιβολίαν
ἐλέγχων οἱ μὲν ἔχουσι τῶν ἐρωτημάτων τι πλείω σημαῖνον· οἱ δὲ τὸ συμ-
πέρασμα πολλαχῶς λεγόμενον· οἷον ἐν μὲν τῷ σιγῶντα λέγειν τὸ συμπέ-
ρασμα διττόν· ἐν δὲ τῷ μὴ συνεπίστασθαι τὸν ἐπιστάμενον· οἷον ὡς αὐτοῦ
τοῦ δὲ ὁ ἐπιστάμενος καὶ λέγειν [illegible] καὶ ἐκεῖνος ἐπίσταται ὁ λέγει
καὶ πράττει· ὅτι τὸ δὲ ἐπίσταται λέγειν λαμβάνει· [illegible] ἄρα συνεπίσταται
ἐν τῷ λαμβάνει· ἐν ἓν τῶν ἐρωτημάτων ἀμφίβολον· καὶ τὸ διττὸν ὁτὲ μὲν
ἔστιν ὁτὲ δὲ οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ σημαίνει τὸ διττὸν τὸ μὲν ὄν τὸ δὲ οὐκ ὄν:
ὅσα οὖν ἐστι τὸ προκείμενον τῶν πολὺ διαφορὰν τὸ ὁρᾶν τὴν τοῦ λόγου ἁμαρ-
τίαν· [illegible] ἡ λύσις τῆς ἀμφιβολίας ὅτε κατὰ [illegible]
[illegible] αὐτὰ λαμβάνονται. [illegible] συλλογισμοῦ [illegible], πῶς συλλελο-
γίσται· καὶ πῶς αἱ προτάσεις ἐλήφθησαν· [illegible] ἐρωτηθέντων [illegible]
γάρ ἐστι [illegible] πολλῆς [illegible] ἅμα τῇ ἐρωτήσει τὸ συμβαῖνον [illegible]
λόγου δύνασθαι συνορᾶν: [illegible] [illegible]
[illegible] τὰ δύο [illegible] κατ᾽ ὁμωνυμίαν καὶ τὸ κατὰ ἀμφιβολίαν [illegible]
συνίστανται· πρῶτον μὲν ὅταν ὁ λόγος ἢ τὸ ὄνομα πλείω σημαίνῃ [illegible]
ἐστι [illegible] τοῦ [illegible] τῆς ὁμωνυμίας γινομένου ἐλέγχου καὶ τῆς ἀμφιβολίας·
[illegible] ὅταν [illegible] οὕτω λέγειν· [illegible]
δὲ ὅταν [illegible] πλείω [illegible] ἁπλῶς [illegible]

ἐπίστασθαι γράμματα· οὔτε γὰρ τὸ ἐπίστασθαι πλείω σημαίνει, οὔτε τὸ γράμματα· συν-
τεθὲν δ' ἤδη διττόν ἐστιν ὅσα περ ... τὸ δὲ κατ' ἀμφιβολίαν λόγων· τρίτον
δὲ ὁ παρὰ τὴν στροφὴν τοῦ τρόπου ἔχων· ὅταν τὸ μὲν συντεθὲν ἓν σημαίνει· ὥστε τὸ ὁ ἄνθρωπος
νεκρός ἐστιν· κεχωρισμένον δὲ πλείω· ὥσπερ καὶ τὸ ὅμηρος ποιητής ἐστι δῆλοι·
κεχωρισμένον δὲ οὐδὲν ὁ ὅμηρός ἐστι, πολλὰ λέγεται ὅτι ποιητής ἐστιν ἢ ὅτι καὶ ζῇ,
ἐστίν· τοῦ τρόπου οὕτως ἐχόντων, οἱ μὲν περὶ τὴν ὁμωνυμίαν ἔλεγχοι,
ἐν τῷ τῶν ὀνομάτων ἔχουσι πολλὰ σημαῖνον τὸ ὄνομα δηλαδή· οἱ δὲ
τὸ ἔχουσι πολλὰ σημαῖνον καὶ ὁ λόγος διττὸς ἐστίν· συμπλέκει τὸ ὄνομα
πρὸς οὐ πάντως δὲ ἐν τῷ, καὶ τὸν λόγον εἶναι τὸ πλῆρες οὕτως· οἱ μὲν
παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν ἔχουσι καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸν λόγον πλείω σημαίνοντα·
ἐν γὰρ τῷ, ὁπόσων πορεύεται· καὶ τὸ ὄνομα πλείω σημαίνει καὶ ὁ λόγος·
λέγεται γὰρ πορεία καὶ ἐπὶ ὀρνέων καὶ βαδίσεως καὶ ... ἐπεὶ τοίνυν τὸ ὄ-
νομα πολλὰ σημαίνει, ἔσται καὶ ὁ λόγος συντεθεὶς τὸ αὐτό· οἷον, τὸ συμπέ-
ρασμα· οἱ δὲ παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν ἐν λόγῳ τὸ διττὸν ἔχουσιν· οἷον
συμπέρασμα διὰ τὸ καὶ αὐτὸ λόγον εἶναι· ἡ γὰρ ἀμφιβολία καὶ ὡς προ-
τάσεις προβάλλεται ἢ προτείνεται· ... ἢ καὶ συμπέρασμα· οἷον οἱ μὲν
περὶ τὴν ἀμφιβολίαν τὸν λόγον ἔχουσι πλείω σημαίνοντα· τὸ δὲ ὄνομα
ἕν· οἷον βούλοιτο καταβαλεῖν τὸ νέον ἐμέ· ἐνταῦθα γὰρ τῶν μὲν ὀνομάτων
οὐδὲν διττόν· ὅλος δὲ ὁ λόγος σαφὲς αὐτὸ σημαίνων ἢ ... καὶ αἱρεθῆναι.
καὶ τὰ ἑξῆς ἤτοι ὡς ἐν τῷ κατ' ἀμφιβολίαν ἐλέγχῳ, ἢ καὶ ὁ λόγος καὶ τοὔνομα
τὸ διττὸν ἔχουσιν· ἐν γὰρ τῷ ἆρ' ἐστὶ σιγῶντα λέγειν, καὶ ὁ λόγος διττὸς
καὶ τὸ σιγῶντα· καὶ πρῶτον μὲν λεκτέον ὅτι τὸ σιγῶντα οὐκ ὄνομα, ἀλλὰ
μετοχή· ὁμοίως καὶ τὸ ὁρῶντα· ἄλλως τε δὲ καὶ ἐπὶ τῶν παρὰ τὴν ὁμωνυ-
μίαν ἀεὶ τὸ διττὸν καὶ ἐν ὀνόματι ἐστὶ καὶ ἐν λέξει· ἐν δὲ τοῖς παρὰ τὴν ἀμ-
φιβολίαν παραλογισμοῖς· οἱ μὲν ἐν τῷ λόγῳ τὸ διττόν· ὥσπερ
ῥήσεις τοῦ φιλοσόφου, καὶ ἀρχὰς τοῦ προειρημένου λέγουσιν· οἱ δὲ ἔχουσι τὸ διττὸν
ἐν ὀνόματι· οἱ δὲ οὐκ ἔχουσιν· ζητήσει δ' ἄν τις πῶς περὶ τοῦ ἐλέγχου ὅτι
τὸ σιγῶντα λέγειν, ἐν τῇ ἀντιφάσει ἐστὶ τοῦ παραλογισμοῦ τὸ αἴτιον· οὐ
καὶ τῷ συλλογισμῷ ἤτοι τὸ συμπέρασμα· νῦν δὲ λέγει ὅτι ἐν μὲν τῷ σι-
γῶντα λέγειν τὸ συμπέρασμα διττόν· ἢ τάχα δῆλον ὅτι τῶν ...

τὸ συμπέρασμα τὸ αὐτό ἐστι μιᾷ τῶν προτάσεων· διὰ τοῦτο τὸ μὲν ὡς πρόβλημα
ἔχον τὸ διττὸν ἐν ταῖς προτάσεσι λαμβάνει αὐτό· ὅτε δὲ ὡς πρόβλημα τὸ
ἔχον παρὰ τὸ συμπέρασμα διττόν· οἷον δὲ ἐν τῷ ἆρ' ἔστι σιγῶντα λέγειν τὸ συμπέρασμα
ἐν τῇ προτάσει τὸ διττὸν ἔχουσα οὐ κατάδηλον· ὅτε δὲ ἐν τοῖς ὅροις τὸ συμπέρασμα·
ἐν ᾧ τὸ πρόβλημα προτάσεως ἔχοντος τὸ διττόν ἀλλὰ μόνον ὡς συμπέρασμα.
τὸ δὲ ἐν δὲ τῷ μὴ συνεπίστασθαι τὸν ἐπιστάμενον, πρόβλημά ἐστι τὸ δὴ κατὰ ἀμφι-
βολίαν ἔχον· οὐδὲν γὰρ τῶν ὀνομάτων τὸ ἐρώτημα ἔχει διττόν· ἀλλὰ τὸν λόγον· ἔστι δὲ
τὸ σόφισμα τοιοῦτον· ἆρ' ὁ ἐπιστάμενος λέγειν καὶ πράττειν, ὅπερ ἐπίσταται ὁ λέγων
καὶ πράττει· ναί· οὗτος δὲ ἐπίσταται λέγειν ἰαμβεῖα· οὗτος ἄρα συνεπίσταται καὶ τὰ ἰαμ-
βεῖα· ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον τὰ πράγματα αὐτὰ τὰ δηλούμενα· ὁ γὰρ λέγων ἐπιστάμενος παιδὸς ἢ ἰδιώτου
καὶ τὸ τοιοῦτον οὗτος μὲν ἐπίσταται λέγειν ἰαμβεῖα, οὐ συνεπίσταται δὲ καὶ τὰ δι' αὐτῶν δηλού-
μενα, οὐδὲν γὰρ κωλύει ἄγροικον μαθόντα ἐπίστασθαι δίχα βιβλίου προφέρειν τὰ
ἐπαγγελίαν· ἀγνοεῖν δὲ τὰ δηλούμενα δι' αὐτῶν· ὁ λόγος
ὅτι συνεπίσταται· ἀπὸ τῶν δὲ τοῖς μὲν ἄρτι εἰρημένοις ὁμωνυμίαν
ἐν τῷ ὀνόματι ἐν τῷ λόγῳ ἔχει πλείω σημαίνοντα· τοῖς δὲ περὶ τὴν
ἀμφιβολίαν τὸ μὲν συμπέρασμα ἐν τῷ λόγῳ πλείω σημαίνειν,
ὅτε πρότερον ἐστὶν ὁ λόγος ἐν τῷ συμπεράσματι· τῶν μὲν ἄρα τοῖς ὁμω-
νυμίαν οὐ καθ' ἓν πρόβλημα τὸ μὲν διττὸν ἔχον καὶ τὰς προ-
τάσεις ἐν τῷ συμπεράσματι· τὸ δὲ τὴν πρότασιν μόνον· ἀδύνατον γὰρ ὅτι τὸ μὲν σιγῶντα
λέγειν. διττὸν μὲν τὸ συμπέρασμα καὶ ἡ πρότασις· τὸ δὲ μὴ συνεπίστασθαι τὸν συνεπι-
στάμενον ἡ μὲν πρότασις διττή· τὸ δὲ συμπέρασμα οὐχί· τὸ γὰρ συμπέρασμα τό,
οὗτος ἄρα συνεπίσταται καὶ τὰ ἰαμβεῖα οὐ διττόν· ἵνα δ' ἂν σαφέστερα λέξεις καὶ οὐδὲ
τὸ μὴ συνεπίστασθαι τὸν ἐπιστάμενον, ἀδύνατον πως ἄλλο· οὐδὲ τὸ ἐλέγχων τῶν λέγειν ὅτι οὐ συν-
επίσταται ὁ ἐπιστάμενος, τὸ ἐρώτημα διττὸν καὶ ἀμφίβολον· τὸ δὲ συμπέρασμα ἁπλοῦς.
τὸ δὲ καὶ τὸ διττὸν ὅτε μὲν ἐστίν· ὅτε δὲ οὐκ ἐστίν, ἀπ' ἐπὶ τῶν διωρισμένων· τῶν τε
πολλαχῶς λεγομένων συνιστώντων· τὸ δὲ χωρὶς μὲν ἕκαστον ἔχοντα ἁπλῶν· συν-
τεθέντα δὲ οὐχ ἁπλῶν· καὶ πλείω τὰ αὐτῆς προφορᾶς ἔχοντα· καὶ ἔστιν ὁ λόγος
τοιοῦτος· ὅτι τὸ διττὸν ὅτε μὲν χωρὶς λέγεται τὸ ἐπίστασθαι τῶν γραμμάτων, οὐκ ἔστιν·
συντεθέντων δὲ ἐστίν· τοῦτο μὲν γὰρ τὸ διττὸν ἐν συνθέσει ἐστίν· ἐν διαιρέσει δὲ οὐκ ἔστι.
ἢ καὶ ἀνάπαλιν· ἔστι δὲ ὁ ἴσος τὸ διττὸν ἐν τοῖς παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν παραλογισμοῖς.

τῷ μὲν ἐστὶ τὸ ἐν τῷ σχήματι τὸ ἐν τῇ προτάσει· τῷ δὲ οὐκ ἔστι· ἀρητὰ γὰρ διαφέροντα ἀλλήλων τῷ δι' αὐτὰ ἄδηλα· τοῖς μὲν ἄρα τοῖς ὁμωνυμίας ἀλλάττειν· καὶ ἐν ὀνόμασι καὶ ἐν σχή-τήμασι τὸ διττόν· τοῖς δὲ παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν οὐκ ἀεί· ἀλλ' ἐνίοτε τὸ διττὸν ποτὲ μὲν ποτὲ δ' οὔ· τὸ δὲ ἀνάσχεσθαι τὸ διττόν· ποτὲ μὲν οὐκ ἔν, ὅτε δὲ οὔ, ἴσον ἐστὶ τὸ μὲν τὸ διττὸν ἐστίν· οὐκ ἀληθές· τὸ δὲ μὴ οὐκ ψεῦδος· ἐπεὶ γὰρ τὸ ἄρα ἐπιστάμενος λέγειν, ὁ οὐκ ἐκεῖνο σιγῶν ἐπιστάμενος λέγειν, πῇ μὲν ἀληθὲς πῇ δὲ ψεῦδος· ἐπεὶ γὰρ τὸ ἐπιστάμενος ἀληθές· ὁ σιγῶν γὰρ σιγῶν ἐπίσταται· ἐπεὶ δὲ τὸ παιδὸς τὸ ἴδιον ψεῦδος:

„ τοῖς μὲν οὖν ἐν τῷ πῇ, τὸ πολλαχῶς· ἂν μὴ προσλάβῃ τὴν ἀντίφασιν ἐγένετο ἂν ἔλεγχος·

„ οἷον ἐν τῷ τὸν τυφλὸν ὁρᾶν· ἄνευ γὰρ ἀντιφάσεως οὐκ ἦν ἔλεγχος:

λεγόμενον, δηλοῦσθαι ἀπὸ τῶν ἀναμνησθέντων μὲν ὧν εἶπεν ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν ἐν οἷς περὶ τοῦ ἀντικειμένων συλλογίζεσθαι τὸν λόγον ἐπραγματεύετο· ἐν οἷς δὲ ἀπέφηνεν ταῦτα περὶ τῶν σχημάτων· διὰ δὲ καταλιπεῖν ὅτι ὁ τοιοῦτος μὲν οὐκ ἔστιν ἐναντία συμπεραίνεσθαι, ἐξ ἑνὸς" συλλογισμοῦ ὥστε εἶναι τὸ συμπέρασμα τὸ μὴ ὂν ἀγαθὸν, ἀγαθόν. καὶ ἄλλο τι καὶ τὰ λοιπά." τοῦτον ὄντως ἐκεῖ ῥηθέντων. δηλοῦν ὅτι τό, τοῖς μὲν οὖν ἐν τῷ πῇ ὁρᾶται τὸ πολλαχῶς λεγόμενον· τουτέστιν ἡ ἀντίφασις ληφθῇ. ἐὰν γὰρ μὴ προσλάβοι ἐν τῇ προτάσει τὴν ἀν-τίφασιν, ἐγένετο ἂν ἔλεγχος ἐξ ἑνὸς συλλογισμοῦ τἀναντία συνάγων· ἐπεὶ ὥσπερ ἀνα-μιμνήσκων τιμᾶς τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν, ἐπήγαγεν· ἄνευ γὰρ ἀντιφάσεως οὐκ ἦν ἔλεγχος ὁ ἔλεγχος. εἴρηται γὰρ καὶ ἐν ἐκείνοις ὅτι ἄνευ τοῦ προσλαβεῖν τὴν ἀντίφασιν· οὐ δύναται γενέσθαι ἔλεγχος. ὅτι τὸ ἀγαθὸν οὐκ ἀγαθόν· ἀλλὰ γὰρ διὰ τὰ τῶν προτάσεων τὰς ἀρχὰς παρεῖχε τῶν τοιούτων ἐλέγχων. τὸ καθόλου τὸ λεγόμενον ἐστίν· ἐν οἷς μὲν οὖν ἐν τῷ σχήματι τὰ ἀμφίβολα ἐστίν, τούτοις ἅπα-σι περιπλοκῆς· ἐὰν μὴ προσλάβῃ τὴν ἀντίφασιν, ὄντως δηλοῦν ἀλλήλα. τοῦτο γάρ ἐστι δηλῶσαι τὸ ἐγένετο ἂν ἔλεγχος· οἷον, ἆρ' ἔστι τυφλὸν ὁρᾶν; ὄ. τί δὲ ὅταν τυφλὸν ὁρᾷς, οὐ τυ-φλὸν ὁρᾷς; ἔστιν ἄρα τυφλὸν ὁρᾶν. τοῦτο ἀμφίβολον. τὸ γὰρ ὅτι τυφλὸς ὁρᾷ τι ὅτι ὁ βλέπων τὸν τυφλὸν ὁρᾷ· ὥστε ἂν μὲν γίνοιτο φαίνεται ἔλεγχος, δεῖ προσλαβεῖν τὴν ἀντίφασιν ὄντως· ἔστι γὰρ τυφλὸν ὁρᾶν καὶ μὴ ὁρᾶν. τὸ ὄντως. ὁ τυφλὸς καθ' αὑτὸ ὁρᾷ ἢ ὁρᾷ. ἐπειδὴ γὰρ ἀμφίβολόν ἐστι διὰ τὸ πολλαχῶς δηλοῦν τὸ ὄντως συμπέρασμα, ἂν μὴ προσλάβῃ τὴν ἀντίφασιν ἄδηλόν ἐστιν, τὸ ἑκάτερον τῶν σημαινομένων βλέπει συμπέρασμα· ἀλλὰ μὴ ἑκάτερον. ἐν γὰρ τῷ ἐστὶν ὁρᾶσθαι τυφλὸν ἄδηλος ὁ ἔλεγχος· ἂν δὲ προσλάβῃ τὴν ἀντίφασιν λέγων, ἐστὶ γὰρ ὁρᾶσθαι τυφλὸν καὶ μὴ ὁρᾶσθαι,

δῆλον ἐστί· ἔμελλε γὰρ ἀπὸ τοῦ ἐλέγχου γίνεσθαι, ἐν ᾧ ἀπατηθείη τῶν προ-
τεθέντων ἀναλύσεως· ὁ καὶ αὐτὸ τὸ λεγόμενος ἅπαν· ἀλλὰ γὰρ ἀντίφασις,
οὐκ ἦν ἔλεγχος: (ὅσοις δὲ ἐν τοῖς ἐρωτήμασιν οὐκ ἀνάγκη
πρὸς ἀποφῆσαι τὸ διττόν· οὐ γὰρ πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ὁ λόγος:
ὅσοις δέ φησιν ἐν τοῖς ἐρωτήμασιν ἐστὶ τὸ διττόν, οὐκ ἀνάγκη πρὸς
αποφάσκειν· τουτέστιν οὐ δεῖ ἁπλῶς ἀποφάσκειν καὶ λέγειν ὅτι οὔ· ὅτ(ε)
τῇ μὲν ἐστὶν ἀληθές, τῇ δὲ ψευδές· αὐτὸ τοῦτο δὴ οὖν οὐκ ἀνάγκη πρὸς
αποφάσκειν· ψευδῶς γὰρ ἀποφάσκεις ἄν· ὅταν δὲ ὅλως ᾖ ψευδῶς,
δεῖ ἀποφάσκειν· οἷον, ἆρά γε ὁ Αἴας θόρυβον τι ἐμποιῶν μάχηται, καὶ ἐν ταύ-
τῃ γὰρ ἀνάγκη πρὸς ἀποφῆσαι· ἐν θεατῇ γὰρ ὢν ἀλλ' οὐ τῶν θόρυβον τι ἐμποιο-
μαχησάντων· αὐτὸ δὲ τοῦ ἆρά γε ὁ αὐτοστάμενος δεῖ λέγειν, ἢ ἐκεῖνο σύναυτο-
στάμενον ὁ λέγει, οὐκ ἀνάγκη ἀποφῆσαι· αὐτὸ γὰρ τοῦ αὐτοστάμενος ψευδὲς
τὸ ἀποφῆσαι· συναυτοστάναι γὰρ ὁ αὐτοστάμενον λέγειν αὐτοστάναι· αὐτὸ μὲν
τοῦτο οὐκ ἀνάγκη· αὐτὸ δὲ τοῦ συμπεράσματος ἀνάγκη λέγειν ὅτι οὔ· οἱ
οὐκ ἄρα συναυτοστάναι ὁ αὐτοστάναι λέγειν, ῥητέον· ψευδὲς γὰρ τοῖς ἐπὶ αὐτο-
σταμένοις οἷον τοῖς αὐτοστάμεναις τὸ μὴ συναυτοστάσθαι λέγειν αὐτοστάναι.
ἐπεὶ τῶν δὲ ὅτι οὐκ ἀνάγκη πρὸς ἀποφῆσαι τὸ διττόν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ γάρ τοῦ
διττοῦ· οὐ γὰρ πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ὁ λόγος· τουτέστιν οὐ γὰρ πρὸς
τὸ ἐρώτημα ἐστὶν ὁ λόγος· ἀλλὰ διὰ τοῦτο· ἢ τοι τὸ συμπέρασμα·
διὰ γὰρ τὸ συμπέρασμα ἐστὶ τὸ ἐρώτημα· καὶ ἐπεὶ διὰ τὸ συμπέρασμα
ἐπὶ τὸ ἐρώτημα, οὐδὲ τῶν ἐρωτημάτων, ἀδήλου ἐπὶ τὸ συμβαῖνον· ἀ-
γνοουμένου γὰρ εἰ ἐστιν αὐτὸ τοῦ αὐτοστάμενος, εἰ ἐστιν αὐτὸ τοῦ παιδὸς τοῦ λόγου
πρόδηλον, οὐκ ἀνάγκη πρὸς ἀποφάσκειν· ἀλλὰ λέγειν ἴσως· ἢ ὅτι ἐστὶ μὲν
ὡς· ἔστι δ' ὡς οὔ· ὅπερ αὐτὸς οὐ ποιεῖ:
ἀρχὴ μὲν οὖν τὸ διπλοῦν καὶ ὄνομα καὶ λόγος, οὐ φησὶ ἀποκειτέον· ὅτι ἔστιν
ὡς· ἐπὶ δ' ὡς οὔ, ὥσπερ τὸ σιγῶντα λέγειν· ὅτι ἔστιν ὡς ἐστὶ δ' ὡς οὔ·
καὶ τὰ δέοντα πρακτέον ἐστὶν ἅ· ἐστὶ δὲ ἃ οὔ· τὰ γὰρ δέοντα λέγεται πολλα-
χῶς· ἐὰν δὲ λάθῃ καὶ αὐτὸ πρὸς ἐπὶ τελευταῖον τὴν ἐρώτησιν, διορθωτέον· ἐστὶν ἄρα
σιγῶντα λέγειν, οὔ· ἀλλὰ τόνδε σιγῶντα· καὶ ἐν τοῖς ἔχουσι δὲ τὸ πλεο-
ναχῶς ἐν ταῖς προτάσεσιν ὁμοίως· οὐκ ἄρα συναυτοστάναι ὁ αὐτοστάναι

ἀλλ᾽ ἠγνόει ὁ ἐρωτῶν ὡς σολοικίζει· ἡ γὰρ τοιαύτη δόξα οὐκέτι συλλογισμός ἐστι. καὶ ὅτι
τοῖς ὡς αὐτοῖς ἀμφιβόλοις οὐκ ἔστιν· ὅλως γὰρ μάχεται τοῦ δεῖν καὶ ἁπλῶς συλλογί-
ζεσθαι· ὅτι οὐχ ὁ ἔφησεν ἀπέφησε τῷ ῥήματι, ἀλλὰ ὀνόματι· ὥστε οὐκ ἔλεγχος:
πῶς οὖν ἀρκεῖσθαι δεῖ ἐν ἐλέγχοις ὅτι ὁ λόγος δ᾽ ἐν τοῖς ἐρωτήμασιν
ἐστὶ τὸ διττόν, οὐκ ἀναγκαῖον περαίνεσθαι. νῦν διδάσκει πῶς δεῖ τοῖς ἀρκεῖ-
σθαι καὶ φησὶν ὅτι ὅταν ἐν τῇ ἀρχῇ, τουτέστιν ἐν τῇ προτάσει, ᾖ ὄνομα
ἢ λόγος διττόν, ἢ ὁ λόγος, δεῖ ἀποκρίνεσθαι τῷ ἐρωτήσαντι μὴ συγχωρεῖν αὐτῷ ἁ-
πλῶς ἀναιρεῖν· ἀλλὰ λέγειν ὡς ἔστι μὲν ὡς οὔ· καὶ ἄλλα πρὸς σαφήνειαν τούτου
τὸ σιγῶντα λέγειν· ὡς γὰρ αὐτὸ τὸ σημαινόμενον ὅταν ἐρωτηθῶμεν, ἆρ᾽ ἔστι σιγῶντα
λέγειν, λέγομεν, ὡς ἔστι μέν, ὡς ἔστι δ᾽ οὔ. τὸ δ᾽ ἐρώτημα ποιητέον καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις.
ἐὰν δέ φησι πολλάκις συμβαίνῃ αὐτῷ λανθανομένου … τοῖς …
δοθῆναι τὸ ἐρωτώμενον, φησὶν ὡς δεῖ πάλιν διορθώσασθαι αὐτὸ τῷ συμπεράσματι.
δῆλος γάρ φησιν ὡς πολλάκις ἀφορμὴ τοῦ συμπεράσματος· ἐν γὰρ τῷ συμπεράσματι
ὁπηνίκα ῥητὸν τὸ λεγόμενον παρὰ τοῦ ἐρωτῶντος προστίθεται, ἵνα τῇ ἐ-
ρωτήσει ἀπαρτίζοντι τὸ συλλογιζόμενον συλλογίσασθαι. παράδειγμα δὲ καὶ τοῦτον
παράδειγμα, ὁ τούτου ἐστὶν ἡ ἐρώτησις· ἆρ᾽ ἔστι σιγῶντα λέγειν;
οὐκ ἔφησεν ὁ ἀποκρινόμενος ὅτι ἔστι μὲν ὡς, ἔστι δ᾽ ὡς οὔ· ἀλλὰ ὅλως ἀπέφησε.
συμπεραίνεται δ᾽ ἐκεῖνος, ὅτι ἆρ᾽ ἔστι σιγῶντα λέγειν, πάλιν πῶς τοῦ ἀρθέ-
ντος ἐλέγχου ὁ ἀποκρινόμενος ὁπηνίκα ἐκεῖνος δείξῃ τὸ συμπέρασμα, ὅτι
ἆρ᾽ ἔστι σιγῶντα λέγειν, προστιθεὶς αὐτὸ ὡς οὔ· ὁ γὰρ Σωκράτης σιγῶν οὐ λέγει.
ὥσπερ ἐρώτημα ποιητέον καὶ ἐν τοῖς ἔχουσι τὸ διττὸν ἐν ταῖς προτάσεσιν, ἄμεινον
… ὁ ἀποκρινόμενος τὸ τοῦ … διαστέλλεσθαι. τὰ δὲ ἑξῆς σαφῆ ἐστι
τοῖς ῥηθεῖσι παραλογισμοῖς:
ἀναγνοῦ δ᾽ … παρὰ τὴν διαίρεσιν καὶ τὴν σύνθεσιν … ἐὰν γὰρ
διαιρούμενος καὶ συντιθέμενος ὁ λόγος ἕτερον …, συμπεραινομένου
… οἱ τοιοῦτοι λόγοι παρὰ σύνθεσιν καὶ διαί-
ρεσιν. ἆρ᾽ ᾧ εἶδες σὺ τοῦτον τυπτόμενον, τούτῳ …, καὶ …
… ἀμφιβόλων ἐρωτημάτων,
ἀλλ᾽ ἔστι παρὰ σύνθεσιν· οὐ γάρ ἐστι … παρὰ τὴν διαίρεσιν· οὐ γὰρ
ὁ αὐτὸς λόγος γίνεται διαιρούμενος … καὶ ὁ ὅρος καὶ ὁ ὅρος …

σφάλλεσθαι ὥσπερ εἰ τὸ ἄθροον σημαίνει· ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς γεγραμμένοις ταὐτὸ ὄνομα ὅταν ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων γεγραμμένον ᾖ καὶ ὡσαύτως· κἀκεῖ δ' ἤδη παράσημα ποιοῦνται. τὰ δὲ φθεγγόμενα οὐ ταὐτά. ὥστε οὐ διττὸν τὸ παρὰ τὴν διαίρεσιν. φανερὸν δὲ καὶ ὅτι οὐ πάντες οἱ ἔλεγχοι παρὰ τὸ διττὸν καθάπερ τινές φασιν. διαιρετέον οὖν τῷ ἀποκρινομένῳ· οὐ γὰρ ταὐτὸ ἰδεῖν τοῖς ὀφθαλμοῖς τυπτόμενον, καὶ τὸ φάναι ἰδεῖν τοῖς ὀφθαλμοῖς τυπτόμενον. ἐπεὶ πῶς δεῖ ἀποκρίνεσθαι ἐν τοῖς παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν καὶ ἀμφιβολίαν ἐλέγχοις δείξας ἀκριβῶς περὶ αὐτῶν, νῦν καὶ τῶν παρὰ τὴν διαίρεσιν καὶ σύνθεσιν παραλογισμῶν τὴν λύσιν ποιεῖται καὶ πῶς λυτέον αὐτοὺς σαφηνίζει. ἐπεὶ γὰρ ὁ λόγος φησὶν ὁ αὐτὸς ἄθροον οὐ ταὐτὸ σημαίνει διαιρούμενος καὶ ἄθροον συντιθέμενος, τῶν συμπεραινομένων τὸν συλλογιζόμενον αὐτὸς ἀεὶ τὴν ἐναντία λέγει. περὶ δὲ τὴν σύνθεσιν αὐτὴν καὶ τὴν διαίρεσιν εἶπε· δηλοῖ τὸ αὐτὸ ἀπὸ τοῦδε διαιρούμενον, συντίθεσθαι μὲν τῷδε· ἐκ δὲ τοῦ συντιθέμενον τῷδε, διαιρεῖται ἀπὸ τοῦδε. οἷον ὁ Σωκράτης κάθηται· ὁ καθήμενος δύναται βαδίζειν· ὁ Σωκράτης ἄρα βαδίζει· τὸ οὖν βαδίζει

διαιρεθὲν ἀπὸ τοῦ δύναται συνετέθη τῷ Σωκράτει ἐκ τοῦ

ὁ παραλογισάμενος· ὁ λέγων ὁ Σωκράτης ἄρα βαδίζει· ἐπεὶ

γὰρ οὖν τοῦ αὐτοῦ οἷον τοῦ βαδίζειν, ἅμα ἡ διαίρεσις καὶ σύνθεσις γίνεται· ἀλλ' ἀπ' ἄλλου μὲν διαίρεσις οἷον τοῦ δύναται· ἄλλῳ δὲ σύνθεσις οἷον τῷ Σωκράτει. διὰ τοῦτο καὶ ὅσοι δὲ παρὰ σύνθεσιν ἢ διαίρεσιν· οὐδὲν γὰρ διαφέρει οὕτως ἢ οὕτως λεγόμενον. διὸ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τὰς παρὰ σύνθεσιν καὶ διαίρεσιν ὡς ἐν ἀντίστροφον ἔλαβεν. ἀπὸ δὲ τῆς σύνθεσιν καὶ διαίρεσιν ὅταν αὐτὸ ποιῇ τοῦ σημαινομένου τὴν διαφοράν. ὅτι δὲ ἐπὶ τὸ παρὸν σόφισμα, τὸ ἆρ' ᾧ εἶδες σὺ τοῦτον τυπτόμενον, τούτῳ ἐτύπτετο, παρὰ τὴν σύνθεσιν ἐστί, δῆλον ἔσται ὡς περὶ τὸ λεγόμενον σόφισμα.

ἆρ' ᾧ εἶδες τοῦτον τυπτόμενον, τούτῳ ἐτύπτετο, καί·

εἶδες δὲ αὐτὸν τῷ ὀφθαλμῷ τυπτόμενον· τῷ ἄρα ὀφθαλμῷ

ἐτύπτετο. ἐκ δύο σημασιῶν. ὅθεν ψεῦδος· τὸ γὰρ ἀληθὲς ἐστὶν τῷ ὀφθαλμῷ ἄρα εἶδεν τοῦτον τυπτόμενον. γίνεται δὲ ὁ παραλογισμὸς ἐκ τοῦ δεῖξαι τοῦ τοῦτον τυπτόμενον ἀπὸ τοῦ εἶδες. προστίθεται δὲ τῷ ὀφθαλμῷ· ὁ γὰρ τῷ ὀφθαλμῷ οὗτος ἐτύπτετο ἔδειξε· ἀλλὰ τῷ ὀφθαλμῷ οὗτος ὁρᾶται τυπτόμενος. καὶ τῷ ὀφθαλμῷ εἶδεν τοῦτον τυπτόμενον. ἐπεὶ τὸ ἀπὸ τῆς διαιρέσεως ὅπερ αὐτὸς διὰ τοῦ φησὶ ἐστὶ δῆλον τὸ παρὰ τὴν διαίρεσιν ἐδήλωσε. ἐπεὶ οὖν τὸ ἀπὸ τῆς διαιρέσεως οὐ διττόν. παρὰ τὴν διαίρεσιν ἦν

τὸ σόφισμα.

διαιρεθὲν γὰρ τὸ ἑώρα τοῦτον τυπτόμενον ἄρτι τοῖς ὀφθαλμοῖς, μετὰ τοῦ ἄρτι καὶ τοῦ ἑώρα σ-
υντεθέν· ὅτι τὸ συνημμένον τὸ ἄλλον τὸν τυπτόμενον συντεθὲν τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀ-
ληθὲς λογίζεται ὁ λέγων τοῖς ὀφθαλμοῖς ἄλλον τινὰ τυπτόμενον· ὥστε δῆλον ὅτι
τὸ παρὰ τὴν σύνθεσιν γινόμενον καὶ παρὰ τὴν διαίρεσίν ἐστι· καὶ τὸ παρὰ τὴν διαίρεσιν,
παρὰ τὴν σύνθεσιν. λέγει δὲ τὸ ἐπιχείρημα ἔχειν τι καὶ ἀπὸ τῆς ἀμφιβολίας· τὸ γὰρ
τούτῳ ἑώρα τοῦτον, διττόν· δύναται γὰρ τοῦτο, τούτῳ ἑώρα τῇ μάστιγι, δύναται
καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς νοεῖν. πλὴν παρὰ τὴν σύνθεσίν ἐστι. διαιρεθέντος γὰρ ὁ λόγος διτ-
τὸς οὐκ ἔστιν. τὸ γὰρ [illegible] τὸ ἄλλο δὲ [illegible] τινα τυπτόμενον τούτῳ ἑώρα τοῦτον
[illegible] ἀναφανθὲν οὐκ ἂν ἦν διττόν. ἡ σύνθεσις καὶ τοῦ ὑστέρου μετὰ τοῦ
προτέρου [illegible] ποιεῖ τὸ διττόν, σαφηνίζων [illegible]. ὥσπερ καὶ τὸ ὄρος ὄρος διὰ
μακρῶν. ὅτι ὥσπερ οὐδὲ τὸ ὄρος καὶ ὄρος σημαίνει ταὐτόν, [illegible] προσῳδίᾳ
λεχθέν. τὸ [illegible] ἐστι τὸ πλῆρες [illegible] ἕως. ὅταν δὲ ταὐτὰ καὶ διαφέροι προσῳ-
δίᾳ συντεθῶσι, [illegible] διττὸς ὁ λόγος. ὁμοίως καὶ τοῦ [illegible]. τῇ γὰρ
συνθέσει γίνεται καὶ [illegible] διττός. ἐὰν γὰρ [illegible] ἄρα δὲ τὸ ὄρος ὄρος ἐστί,
διττὸν τὸ ἐρώτημα. δύναται γὰρ τοῦτο καὶ ὁμοίως [illegible]. ἄρα δὲ τὸ ὄρη [illegible]
[illegible]. δύναται καὶ οὕτως. ἄρα δὲ τὸ ὄρη [illegible] δένδρων καὶ [illegible]
[illegible]; ἀλλ᾽ ἐὰν [illegible] γραφῆ χωρὶς τῆς ψιλῆς καὶ τῆς δασείας [illegible] προσῳδίας,
διττὸς γίνεται. τὰ γὰρ ἄνευ προσῳδιῶν καὶ [illegible] γραφόμενα, [illegible]
[illegible]. τῶν δὲ προσῳδιῶν γραφέντων, οὐκέτι διττὸς ὁ λόγος γίνεται.
τὸ δὲ [illegible] ἐστι διττὸν τὸ παρὰ τὴν διαίρεσιν, οὐχ ὡς κατασκευάζειν οἴονται [illegible]
[illegible] παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν. ὁ γὰρ [illegible] πρὸς [illegible]
ἀμφιβολίας μόνον [illegible]. [illegible] ὀνομάτων οὐδέν ἐστι διττόν. [illegible]
[illegible] ἐνταῦθα γὰρ τῶν μὲν ὀνομάτων οὐδὲ
διττὸν οὐδὲ λόγος οὐδὲ [illegible] ὡς κατασκευάζειν [illegible]. δοκεῖ γὰρ [illegible]
[illegible] τὸν λόγον [illegible] διττά, [illegible] ἀμφιβόλων. ὥστε
ἀμφιβόλων πάντων ὄντων [illegible] διττά. [illegible]
[illegible] καὶ [illegible] ἀρκούμενον, [illegible] συνίσταται [illegible]
μίας καὶ ἀμφιβολίας. [illegible] ὅταν ὁ λόγος ἢ τὸ ὄνομα πλείω σημαίνῃ. [illegible]
κοινὸς ἀμφοτέροις [illegible]. [illegible] οὐ [illegible]. [illegible]
οὕτω κοινός ἐστι. [illegible] συντεθὲν πλείω σημαίνει. τὸ κεχωρισμένον δὲ ἐστὶν ἁπλοῦν.

ὅσα ἐστὶν ἴδια παρὰ τὴν κατὰ ἀμφιβολίαν μόνον· τὸ ἐπὶ τοῦ δὲ τὸ δ' αὐτὸ πρόσφορος τυγχάνει· ἢ οἷον καὶ τὸ
μὴ συντεθὲν σημαίνει· καὶ ὡσεὶ σημαίνουσιν δὲ πολλὰ οὐ λέγεται· ὅσα ὡς εἶπον, τὸν τρόπον
λόγον τινὰ ποιεῖ· ἢ ἐκ τούτου δὲ καὶ τὸ διττόν· τεσσάρων οὖν ὄντων τῶν τρόπων ἐκ τούτων ὁ παρὰ τὸν
παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν, ὅτι τῶν ὀνομάτων οὐδὲν ἁπλῶς τὸ διττόν, οὐ κεῖμαι· τὸ δὲ οὐδὲ γάρ ἐστι
διττὸν τὸ παρὰ τὴν διαίρεσιν οὕτως ἐπεὶ ἐλθὼν ὡς λέγων, ὅτι ἐὰν διαιρεθὲν ἄλλο ἔχει τὸ διττόν,
ἣν ἂν παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν· τὰ δὲ οὐκ ἔστι διττόν, οὐκ ἔστι παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν· ἀλ-
λ' ἐστὶν ὅλως· τὰ δὲ συντεθέντα ἔχει τὸ διττόν· διαιρεθέντα δὲ οὐκ ἔχει· παρὰ τὴν σύνθεσιν
λέγεται σόφισμα· ὁμοίως καὶ τὸ ἆρα οἶδας σὺ νῦν οὔσας ἐν Πειραιεῖ τριήρεις ἐν Σικελίᾳ
ὤν, παρὰ τὴν σύνθεσίν ἐστι τὸ σόφισμα· ὁμοίως καὶ τὸ ἆρα οἶδας σὺ νῦν οὔσας ἐν
Πειραιεῖ τριήρεις ἐν Σικελίᾳ οὔσας· συντιθεμένων δὲ τῶν ἐν Πειραιεῖ τριήρεις οὔσας
σὺ ὢν ἐν Σικελίᾳ νῦν· ἐν δὲ ἄλλοις μὲν τοῖς γεγραμμένοις τὸ αὐτὸ ὄνομα, λέγω παρὰ τὸ
οὐκ ἔστι διττόν· ἔστι δὲ ὅλως παρὰ τοῦτον ἐν τοῖς γεγραμμένοις· οὐκ ἔστι διττὸν τὸ αὐτὸ ὄνομα.
ἢ τὰ αὐτὰ ὀνόματα· ὅταν γὰρ ἐκ τῶν αὐτῶν ᾖ γεγραμμένα στοιχείων, ἐν τῷ σώματι, ὡς τὸ αὐτὸ
διὰ τῶν αὐτῶν τόνων ἐκφωνούμενα, ἢν ἀμφότερα δασύνηται, ἢ ἀμφότερα ψιλοῦνται.
ἢ ἀμφότερα διὰ διχρόνων ἢ ἀμφότερα διὰ μακρῶν· τὸ γὰρ ἦχος καὶ ἦχος οὐ διτ-
τόν· ὅταν δὲ μὴ διὰ τῶν αὐτῶν ᾖ γεγραμμένα ἀλλὰ δι' ἄλλων ἐν ἄλλων, διττόν· ὥσπερ
τὸ κλῖμα καὶ κλῆμα· τὸ μὲν γὰρ διὰ τοῦ η σημαίνει τῆς ἀμπέλου· τὸ δὲ διὰ τοῦ ι τὸ
τμῆμα τῆς γῆς· οἷον τὰ τείχη διὰ [illegible] κλίμα· ἢ τὸ διὰ Βορυσθένους· παρὰ ὅσην
γὰρ τὰ στοιχεῖα· ἴσως δὲ ἐκ πρὸς [illegible] μᾶλλον δὲ ἀμφότερα ἀρκεῖ· τὰ δὲ ἡ γὰρ τὰ δηλ-
μένα ἐκφθεγγόμενα διὰ τῶν προσῳδιῶν τῶν ὀνομάτων, λέγω δὴ τὸ κλῖμα καὶ κλῆμα· τὰ
οὐ ταὐτά ἐστι· πρὸς σημασίαν τὸ προσδηλωθὲν τῶν δηλουμένων· τὸ μὲν γράφεται διὰ
τοῦ διχρόνου· τὸ δὲ διὰ τοῦ φωνήεντος μακροῦ· ἐν δὲ τῇ λέξει ταῦτα δὲ φθεγγόμενα οὐ τὰ
αὐτά· ἦν ἀσαφὲς λόγου αὐτοῦ τὸ δὲ ἦν· ὁ γὰρ σύνδεσμος γεγραμμένος· ὡσαύτως
γὰρ τὸ διὰ τοῦ [illegible] καὶ τὸ φθεγγόμενα, οὐ ταὐτὰ [illegible] τὸ δὲ
ὥστε οὐ διττὸν τὸ παρὰ τὴν διαίρεσιν ἴσον ἐστὶ πῶς ὥστε οὐ διττὸν οὐδὲ παρὰ τὴν
ἀμφιβολίαν ῥηθείη τὸ σόφισμα· τὰ δὲ διῃρημένα ἀπ' ἀλλήλων οὐκ ἔχουσι τὸ
διττόν· καὶ τὸ ἀμφίβολον· ἐστὶν οὖν τὸ παρὰ τὴν διαίρεσιν, ταυτὸν τῷ ἀπὸ τῆς διαι-
ρέσεως· τὸ γὰρ συνθέτου τὸ μέρος διαιρεθὲν οὐ διττόν· διὰ τοῦτο γὰρ ταῦτα ἴδια
[illegible] φθέγματος τυπούμενον. [illegible] σόφισμα [illegible] οὐ
[illegible] τυπούμενον, [illegible] ὁ δὲ λέγω ἐστίν· οὐ ταυτόν ἐστιν [illegible]

ὀφθαλμοῖς τυπτόμενον ἰδεῖν, φασὶ δὲ τὸν τυπτόμενον ὥσπερ μάστιγι ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς. εἶδον μὲν τυπτόμενον τοῖς ὀφθαλμοῖς· ἡ γὰρ ὄψις τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ αὐτοῖς βλέπομεν. ἀλλὰ τοῖς ὀφθαλμοῖς οὐ τυπτόμενον μηδὲ καὶ τυπτόμενον τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλὰ τῇ ῥάβδῳ· ἡ γὰρ ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς ῥάβδος ἵνα τις τῷ ὀφθαλμῷ τύπτηται.

ὁ δὲ Εὐθυδήμου λόγος· ἆρα οἶδας σὺ νῦν οὔσας ἐν Πειραιεῖ τριήρεις ἐν Σικελίᾳ ὤν; ἔτι πάλιν ἆρα ἔστιν ἀγαθὸν ὄντα σκυτέα μοχθηρὸν εἶναι; ἀλλ' εἴη ἄν τις ἀγαθὸς ὢν σκυτεὺς μοχθηρός; ἆρ' ὧν αἱ ἐπιστῆμαι σπουδαῖαι, σπουδαῖα τὰ μαθήματα· τοῦ δὲ κακοῦ σπουδαῖον τὸ μάθημα, σπουδαῖον ἄρα μάθημα τὸ κακόν. ἀλλὰ μὴν καὶ κακόν· ἀλλ' ἔστι καὶ σπουδαία ἡ ἐπιστήμη. ἆρ' ἀληθὲς εἰπεῖν νῦν ὅτι σὺ γέγονας· γέγονας ἄρα νῦν. ἢ ἄλλο σημαίνει διαιρεθέν· ἀληθὲς γὰρ εἰπεῖν νῦν, ὅτι σὺ γέγονας· ἀλλ' οὐ νῦν γέγονας. ἆρ' ὡς δύνασαι καὶ ἃ δύνασαι, οὕτως καὶ ταῦτα ποιήσαις ἄν; οὐ κιθαρίζων δ' ἔχεις δύναμιν τοῦ κιθαρίζειν· κιθαρίσαις ἂν ἄρα οὐ κιθαρίζων. ἀλλ' ὅτι οὐ τοῦ ποιεῖν ...ποιεῖν. λύουσι δὲ τοῦτον καὶ ἄλλως· ἀλλὰ δεδωκὼς ὡς δύναται ποιεῖν οὔ φασι συμβαίνειν, μὴ κιθαρίζειν ἢ κιθαρίζειν· ἀλλὰ πάντως ὡς δύναται ποιεῖν δεδύναται ποιεῖν· οὐ ταὐτὸ δὲ εἶναι τὸ ὡς δύναται καὶ πάντως ὡς δύναται ποιεῖν. ἀλλὰ φανερὸν ὅτι οὐ καλῶς λύουσιν· τῶν γὰρ παρὰ ταὐτὸν λόγων ἡ αὐτὴ λύσις· αὕτη δ' οὐχ ἁρμόσει ἐπὶ πάντων.

Οὐχ ἔτι μόνον παράδειγμα τίθησι τοῦ παρὰ σύνθεσιν καὶ διαίρεσιν παραλογισμοῦ... ἀλλὰ διαφορά. ὥσπερ δηλοῖ καὶ αὐτὸς περὶ σημασιῶν ... πάντων τοὺς τιθεμένους τῶν λόγους παρὰ σύνθεσιν εἶναι καὶ διαίρεσιν. οἷός ἐστι καὶ ὁ Εὐθυδήμου λόγος, ὁ ἐμπεριειλημμένος οὕτως· ἆρ' οἶδας νῦν οὔσας ἐν Πειραιεῖ τριήρεις ἐν Σικελίᾳ ὤν; τοῦτο γὰρ τὸ ἐμπεριειλημμένον ἐρώτημά ἐστιν, παρὰ τὴν σύνθεσιν ἔχον δι' αὐτόν. ἔστι δὲ τὸ ἆρα οἶδας ἐξ ὧν ἀλλὰ μὴ ... τοῦ δὲ λόγου ἠρώτα ὁ Εὐθύδημος ἐν τῷ Πειραιεῖ τυγχάνων ὅτε αἱ τῶν Ἀθηναίων τριήρεις ἐν Σικελίᾳ ἦσαν. ἔστι δὲ καὶ τὸ ἐρώτημα τοιαύτη· ἆρα σὺ νῦν ἐν Πειραιεῖ; ναί. ἆρα οἶδας σὺ νῦν οὔσας ἐν Πειραιεῖ τριήρεις ἐν Σικελίᾳ ὤν, παρὰ τὴν σύνθεσιν τὸ ἐρώτημα. ἡ γὰρ ἐν Πειραιεῖ μὲν νῦν, καὶ οἶδα ὅτι ἐν Σικελίᾳ εἰσὶν αἱ τριήρεις, ... ἐν Σικελίᾳ εἶναι ἐν Πειραιεῖ ὄντα, καὶ τὰς ἐν Σικελίᾳ τριήρεις ἐν Πειραιεῖ εἶναι. τὸ ... γὰρ ... φησὶν ὁ Εὐθύδημος· ... ἐν Πειραιεῖ νῦν ... ἐν Σικελίᾳ εἶναι καὶ τὰς οὔσας ἐν Σικελίᾳ νῦν τριήρεις τὰς αὐτὰς ἐν Πειραιεῖ νῦν εἶναι.

ἔτι πάλιν ἆρ' ἔστιν ἀγαθὸν ὄντα σκυτέα μοχθηρὸν εἶναι; καὶ τὸ ἑξῆς.

συμπέρασμα γὰρ θέλει τοῦ συλλογισμοῦ· ἔχον τὸ δι' ὅλου περὶ τῶν συνθέτων· ἤγουν
ὅτι ἀγαθὸς μέν ἐστι καὶ σπουδαῖος· φαῦλος δὲ σκυτεὺς καὶ ἄτεχνος· ἢ ὅτι ἀγαθὸς
μὲν σκυτεὺς καὶ ἔνδοξος κατὰ τέχνην· φαῦλος δὲ καὶ μοχθηρὸς ἄνθρωπος·
ἤγουν ἐκ συμπεράσματος τοῦ συλλογισμοῦ· ἐν τούτῳ ἐπιφερόμενον· ἄρα ὁ
Σίμων σκυτεὺς μοχθηρός ἐστι, ναί·
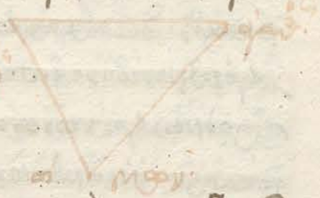
ὁ Σίμων ἄρα ἀγαθὸς ὢν σκυτεύς, μο-
χθηρός ἐστιν· ἐδήλωσε δὲ τὰ δύο ἐ-
ρωτήματα διὰ τοῦ εἰ δή τις ἀγαθὸς ὤν,
σκυτεὺς μοχθηρός· διὰ μὲν τοῦ εἰ δή τις ἀγαθὸς ὤν, τὸ ἄρα γε ὁ Σίμων
ἀγαθός· διὰ δὲ τοῦ ὁ σκυτεὺς μοχθηρός, τὸ ἄρα γε ὁ Σίμων, σκυτεὺς μο-
χθηρός· τοῦτο δὲ ἔλυσε διὰ τῆς ἐν τῷ περὶ ἑρμηνείας λέγων· ἤγουν
ὁσαχῶς εἰς λέγεται, ἐν ἅμα δύναται λέγεσθαι· ἤγουν ὁ σκυτεὺς καὶ
ἀγαθός, ἐν σκυτεὺς ἀγαθός· τὸ δὲ ὅτι σκυτεὺς ἀγαθός, μοχθηρός, λύσις
ἐστὶ τοῦ συλλογισμοῦ ὡς εἴρηται· ἢ ἀγαθὸς μέν ἐστιν ἁπλῶς, μοχθηρὸς
δὲ σκυτεύς· ἀλλ' οὐχὶ μοχθηρὸς μὲν ἁπλῶς, σκυτεὺς δὲ ἀγαθός· δύναται
τὸ συλλογισμὰ ἐν τοιούτῳ εἶναι· ἄρα γε ἐστὶν ἀγαθὸν οὐ τὰ σκυτέα· ἀλλ' οὐ τὸ
μοχθηρόν· ναί· ἐστὶ δέ τις ἀγαθὸς μὲν ἁπλῶς· πονηρὸς δὲ σκυτεύς· ἄρα
ὡς ἐπὶ συμπεράσματι ἐπιφέρειν· ὡς τὸ ἔσται, ἀγαθὸς σκυτεύς, μο-
χθηρὸς τουτέστιν ὡς τὸ ἀγαθὸς μὲν ἁπλῶς, πονηρὸς δὲ σκυτεύς· ἐνάγον
δὲ ἔμπαλιν· εἰ δὲ τῷ ἀρ[illegible] σπουδαῖα, σπουδαῖα τὰ μαθή-
ματα, κατὰ δύο μὲν τὰ παιδαγωγικά· καθ' ἓν μέν, ὅτι ἐκ δύο καταφάσεων
ἐν δευτέρῳ σχήματι συλλογίζεται· καθ' ἕτερον δέ, ὅτι οὐδὲ συναγ-
ὡς ἐπὶ συμπεράσματι φαίνεται, ἐκ τῶν κειμένων συμβαίνειν· ἀλλ' ὅτι δηλονότι
τὸ πρόσειται ταῦτα· ἄρα γε τῶν ἀγαθῶν ἐστι μαθήματα σπουδαῖα
σπουδαῖα τὰ μαθήματα· ναί· ἄρα τὸ ἀγαθὸν· τὸ
δὲ ἢ κακὸν σπουδαῖον τὸ μάθημα· ἐν ὁρᾶσθαι ὅτι αἱ δύο
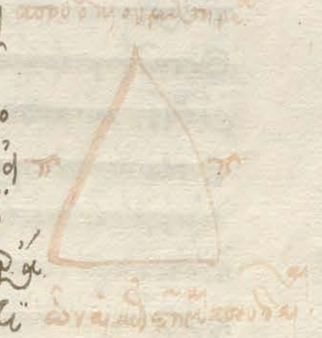
καταφάσεις μέσον ὅρον ἔχουσι τὸ μάθημα· ὅμως δὲ
ἡ καὶ συλλογισμὸς ἢ συζυγία ἐν ἐπὶ ἐναντίων
φέρουσιν, διὰ τούτων συμβαίνει, τὸ σπουδαῖον τὰ
μαθήματα τὸ κακόν· οὐδὲ τοῦτο συμβαίνει· ἀλλ' ὅτι

τοῦ κακοῦ δὲ σπουδαία ἡ ἐπιστήμη· ὅπερ ἐστὶ ταὐτὸ τὸ εἰ ἁπλῶς εἶπε διὰ τὸ ὅτι ἐστὶ
κακῶν σπουδαία ἡ ἐπιστήμη· ὡς εἰ ἔλεγεν ὡς συνάγεται ἐκ τῶν ἠρωτημένων, τὸ σπου-
δαῖον μάθημα τὸ κακόν· ἀλλ' ὅτι τοῦ κακοῦ καὶ τῶν κακῶν σπουδαία ἡ ἐπιστήμη·
τί δὲ ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ κακὸν καὶ σπουδαῖον μάθημα
τὸ κακόν· διαιρεῖται καὶ ὡς ἀπὸ τῶν σοφιστῶν
λεγόμενον ἐπὶ τοῦ σοφίσματος αὐτὸ τοῦτο τὸ δ' ἔστι που·
ὥσπερ εἰ λέγοιτο τῶν σπουδαίων ἄρα μάθημα
τὸ κακόν· ἀλλὰ μὴν καὶ κακόν· ὅπερ ἄλλο τι· τὸ δὲ καὶ μάθημα τὸ κακὸν
κατασκευάζεται κακόν· ἐπεὶ ἀπὸ τῶν λέγεσθαι τοῦ τὸ κακὸν μάθημα εἶναι καὶ μὴ
μόνον τὰ καλὰ εἶναι μαθήματα, ἀλλὰ καὶ τὰ κακά· διαιρεῖται μὲν οὖν καὶ ὅτι
ὡς εἰρημένον νοεῖσθαι δύναται· καὶ ὡς λέγουσιν ὅτι τοῦτο τοῦ σοφίσματος αὐτὸ
διὰ μὲν λέγοντος τοῦ δεῖ σοφιστικοῦ πρώτην μὲν οὐκ ἔστι μάθημα τὸ κακόν·
ἡ δὲ ἀληθὴς ὅτι μάθημα εἶναι τὸ κακόν, κακὸν ἔσται μάθημα· ὁ γὰρ τῶν
σπουδαίων εἶναι συνάγεται διὰ τῶν ἠρωτημένων· ἀλλὰ τὸ τῶν κακῶν
σπουδαίαν εἶναι τὴν ἐπιστήμην· τοῦτο δὲ οὐδέν ἐστιν ἄτοπον· ἐνδέχεται
γάρ τινα φαῦλον ὄντα καὶ τὸ κακόν, ἀεὶ τοῦτον εἶναι σπουδαίας οὔσης τῆς
ἐπιστήμης τῆς τοῦδε· ἆρα ἀληθὲς εἰπεῖν νῦν ὅτι σὺ γέγονας· τὸ σο-
φίσμα τοιοῦτον· ἆρα γέγονας; ναί· τί δὲ ἀληθές ἐστιν εἰπεῖν νῦν ὅτι γέ-
γονας; ναί· γέγονας ἄρα νῦν· ἀλλὰ γὰρ σημαίνει διαιρούμενον τὸ νῦν ἀπὸ
τοῦ εἰπεῖν καὶ ἀλλαχοῦ συντιθέμενον· ἡ δὲ λύσις διὰ τὸ χρόνον συνθέτως νῦν γενο-
μένης ἐκ λέξεως ἔσται παρὰ τὴν διαίρεσιν· ὅλον ἄρα νῦν γέγονεν ἐκ
θλίψεως· ἆρα ὡς δύνασαι καὶ ἃ δύνασαι οὕτως καὶ ταῦτα ποιήσαις ἄν·
καὶ τοῦτο τὸ παράδειγμά ἐστι τοῦ παρὰ σύνθεσιν παραλογισμοῦ· ἠρώ-
τα δὲ ὁ σοφιστὴς περὶ τοῦ σοφίσματος· ἆρα ὡς δύνασαι καὶ ἃ δύνασαι οὕτω
καὶ ταῦτα ποιήσαις ἄν; ναί· οὐ κιθαρίζων δέ, ἔχεις δύναμιν τοῦ κιθα-
ρίζειν; ναί· κιθαρίσαις ἂν ἄρα ὁ κιθαρίζων· θὲς δὲ αὐτὸς τὸ σοφιστικὸν
καὶ τὴν ἀληθῆ τοῦ σοφίσματος λύσιν ὅτι οὐ δύναμιν ἔχει τοῦ
ἅμα μὴ κιθαρίζειν καὶ κιθαρίζειν· ἀλλ' ὅτι τοῦ μὴ ταῦτα μὴ κιθαρίζειν
καὶ ὅτι παρὰ τὴν σύνθεσιν ὁ παραλογισμός· ἀλλὰ παρ' ἄλλου φερομένους
λέγοντας μὴ ὁ δύναται ποιεῖν, πάντως τοῦτ' ἔστι καὶ ἐξ ἀνάγκης δύναται·

Εἰ γὰρ ταὐτόν ἐστι φασὶ τὸ δυνατὸν τῷ ἀναγκαίῳ, τὸ δὲ ἀναγκαῖον οὐ τέμνεσθαι δηλαδὴ τὸ
δοκεῖ κιθδείζειν δύνασθαι, δεῖ δοκεῖ τὸ ὅτι κιθδείζειν μὴ κιθδείζων· τὸ
δὲ οὐκ ἔστι ταὐτόν· οὐδὲ τὸ κιθδείζειν δεδωκέναι· οὐ γὰρ φασὶ δεδωκέναι·
ὅτι ἐξ ἀνάγκης ποιεῖν ἢ τοι κιθδείζειν· ἢ πῶς ὅτι δύναται ποιεῖν ἢ κιθδείζειν·
οὐ γὰρ ταὐτόν ἐστι τὸ δυνατὸν καὶ τὸ ἀναγκαῖον· τούτου γὰρ ἤδη δηλωθέντος,
οὐ ταὐτὸ δύναται ὡς δύναται καὶ πάντως ὡς δύναται ποιεῖν· ἀλλὰ φανερὸν
ὅτι οὐ καλῶς λέγουσιν· ἢ γὰρ ὅπερ ἀναγκαῖόν ἐστιν. ἐκ τοῦ τὸ δυνατὸν
λαβεῖν ὡς ταὐτὸν ὂν τῷ ἀναγκαίῳ ἔδει τοῦ περὶ ταύτης λόγου τὴν αὐτὴν
εἶναι λέξιν· τοῦτ' ἔστιν ἔδει πάντων τῶν ὁμοίων τῷ λόγῳ τούτῳ λόγων
τὴν τοιαύτην περὶ τὴν σύνθεσιν, ὡς ἡμᾶς λέγομεν ἀπαντώντων· ἀλλὰ μὴν
περὶ τὸ δυνατὸν καὶ ἀναγκαῖον ὡς ἐκεῖνοι λέγουσιν ἔδει πάντων
τούτων τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν· ὅτι δὲ τὰ ἐκείνων ἁρμόσει τὴν λέξιν
αὐτήν, οὐκ ἔστι τοῦτο ὥσπερ ἀποδειχθῆναι· ἀρ' ὡς συγχωρήσεις τιθέναι
ἢ συγχωρήσεις τιθέσαι, ὥσπερ ταῦτα ποιήσαιμεν· οὐ κιθδείζοντος
συγχωρήσεις τιθέσαι κιθδείζειν, ναὶ οὐ κιθδείζων ἄρα κιθδείζει.
ἐνταῦθα μὲν ἀεὶ σὺν ἀπλοῖς λέξεσιν ἁρμόζουσιν· τὰ δὲ ἐκείνων οὐδαμῶς·
ἐν οἷς δὲ ἡ φράσις τῆς λέξεως παραλλαγμένη ἐστὶ λέγειν· οὐ γὰρ πάντως
φασὶ μὴ καλῶς λέγοντες ὡς δύναται ποιεῖν δέδοσθαι ποιῆσαι· τοῦτο μὲν
ἀπὸ τοῦ παντὸς σκηματιζόμενον, τοῦ δυνατοῦ, δέδωκε τὸ δύνασθαι κιθδείζειν
τὴν δ' αὖ τὸ μὴ κιθδείζειν δύνασθαι δὲ κιθδείζειν· ἀλλὰ τὸ μὲν ὡς δυνατὸν
κιθδείσαι, κιθδείσαι, δηλοῖ ὅτι δύναμιν ἔχει μὴ κιθδείζων ὅμως ταῦτα
κιθδείσαι τὸ δὲ πάντως δύναται κιθδείζειν, δηλοῖ ὅτι τὸ ποτε οὐ κιθδεῖ
ὅτι ἤδη κιθδείζει· ὅπερ ἄτοπον λέγειν ὅτι δύναμιν ἔχει, ὅτι οὐ κιθδεῖ·
τὸ γὰρ κιθδείζειν ὡς ἀνάγκη κιθδείζει γὰρ ἢ μὴ κιθδείζειν γάρ· λέγουσι
δὲ ἀεί ποτε μὴ καλῶς αὐτοὺς λέγειν· ἢ γὰρ οὕτως ἐπιδείκνυσθαι τὸν λόγον.
ἄρα συγχωρήσεις τιθέναι ἢ συγχωρήσεις τιθέσαι ὥσπερ ταῦτα
ποιήσαιμεν· οὐ κιθδείζοντος δὲ συγχωρήσεις τιθέσαι κιθδείζειν, ναὶ οὐ
κιθδείζων ἄρα κιθδείζεις· ἀλλ' ὥσπερ ἐδείχθη ἐκ τοῦ λόγου, ἢ μὲν
τῶν ἀεὶ σὺν ἀπλοῖς λέξεσιν ἁρμόζει, λέγουσα περὶ τὴν σύνθεσιν ἐν τῷ
σχήματι· ἡ δὲ τῶν ἄλλων λόγων, οὐδαμῶς· ὅτι ἡ περὶ τὴν σύνθεσιν

τέλος τοῦ κεφαλαίου

οὐκ ἐδέησε γὰρ ... μὴ προσθεῖναι αὐτὸ τὸ οὐ κιθαρίζειν, ἆρα κιθαρίζεις, ἀλλ' ὅτι
οὐ κιθαρίζων ἄρα συγχωρήσειεν δύνασθαι κιθαρίζειν· τοῦτο δὲ οὐκ ἀδύνατον:
ἀλλὰ παρὰ τὴν προσῳδίαν λόγοι μὲν οὐκ εἰσίν, οὔτε τῶν γεγραμμένων οὔτε
τῶν λεγομένων, πλὴν εἴ τινες ὀλίγοι γένοιντ' ἄν· οἷον οὗτος ὁ λόγος· ἆρα
γε ἐστὶ τὸ οὗ καταλύεις οἰκία; ναί· οὐκοῦν τὸ οὐ καταλύεις τοῦ καταλύεις ἀπόφασις;
ἔφησας δὲ εἶναι τὸ οὗ καταλύεις οἰκίαν· ἡ οἰκία ἄρα ἀπόφασις. ὡς δὴ
λυτέον, δῆλον· οὐ γὰρ ταὐτὸ σημαίνει, τὸ μὲν ὀξύτερον, τὸ δὲ βαρύτερον ῥηθέν:
περὶ κατ' ἀρχὰς εἶπε, τοῦτο ἐνταῦθα φησίν· ὡς δὴ παρὰ τὴν προσῳδίαν
οὐ πάνυ ῥαδίως παραλογισμοὶ γίνονται, οὔτε ἐν τοῖς γεγραμμένοις λόγοις
οὔτε ἐν τοῖς λεγομένοις· πλὴν εἰ ἔχοιεν ὡς ἐν μὲν τοῖς ἀδιαγράφοις
διαλέκτοις, οὐ γὰρ ... ἐν δὲ τοῖς ἀπροσῳδήτοις οὐδαμῶς·
πλὴν ἡ προσῳδία μέν τινας γίνεσθαι ὀλίγους ἂν εὑρεθήσονται· ὁ λόγος οὗτος ὁ
λέγων· ἆρ' ἐστὶ τὸ οὗ καταλύεις, οἰκία·
ναί· οὐκοῦν τὸ οὐ καταλύεις τοῦ, κατα-
λύεις ἀπόφασις· ναί· ἡ οἰκία ἄρα
ἀπόφασις· παρὰ τὴν προσῳδίαν
τὸ σόφισμα· ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ προτάσει, τὸ οὗ καταλύεις περισπωμένως
δασυνθέν· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ οὐχ οὕτω ληφθέν:
τοὺς δὲ ἐκ τοῦ παρὰ τὸ ὡσαύτως λέγεσθαι τὰ μὴ ταὐτὰ φανερὸν πῶς λυτέον, ἐπειδήπερ
ἔχομεν τὰ γένη τῶν κατηγοριῶν· ὁ μὲν γὰρ ἔδωκεν ἐρωτηθεὶς μὴ ὑπάρχειν
τι τούτων, ὅσα τί ἐστι σημαίνει· ὁ δὲ ἔδειξεν ὑπάρχον τι τῶν πρός τι ἢ ποσῶν,
δοκούντων δὲ τί ἐστι σημαίνειν διὰ τὴν λέξιν· οἷον ἐν τῷδε τῷ λόγῳ·
ἆρα ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ ἅμα ποιεῖν τε καὶ πεποιηκέναι; οὔ· ἀλλὰ μὴν ὁρᾶν
γέ τι ἅμα καὶ ἑωρακέναι τὸ αὐτὸ καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἐνδέχεται· ἆρα ἐστί τι τῶν
πάσχειν ποιεῖν τι; οὔ· οὐκοῦν τὸ τέμνεται, καίεται, αἰσθάνεται ὁμοίως λέγεται
καὶ πάντα πάσχειν τι σημαίνει· πάλιν δὲ τὸ λέγειν, τρέχειν, ὁρᾶν ὁμοίως ἀλλήλοις
λέγεται· ἀλλὰ μὴν τό γε ὁρᾶν καὶ αἰσθάνεσθαί τί ἐστιν· ὥστε καὶ πάσχειν τι ἅμα
καὶ ποιεῖν· οὐδεὶς ἐνταῦθα δοίη μὲν ἐνδέχεσθαι ἅμα τὸ αὐτὸ ποιεῖν καὶ πεποιηκέναι·
τὸ ὁρᾶν καὶ ἑωρακέναι φαίη ἂν συγχωρεῖν, ὅπως ἂν λέγηται· ἀλλ' οὐ δέχεται τὸ ὁρᾶν
ποιεῖν τι, ἀλλὰ πάσχειν· προσδεῖ γὰρ τούτου τοῦ ἐρωτήματος:

ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἀκούοντος ὑπολαμβάνεσθαι δεδόσθαι· ὅτι τὸ τέμνειν ποιεῖν ἐστί· καὶ τὸ τετμη-
μέναι τετμηκέναι δέδωκε· καὶ ὅσα ἄλλα ὁμοιοῦσθαι· τὸ γὰρ λοιπὸν αὐτὸς προστίθησιν
ὁ ἀκούων ὡς ὁμολογουμένου· τὸ δὲ λέγεσθαι μὲν ὁμοίως· φαίνεσθαι δὲ διὰ τὴν λέξιν· τὸ
αὐτὸ δὲ σημαίνειν ὅπερ ἐν ταῖς ὁμωνυμίαις· εἶναι γὰρ ἐν τοῖς ὁμωνύμοις ὁμοίως
τῶν λόγων, ὅ φησιν ἀμφότερα ἀμφότερα πράγματα οὐκ ὄνομα· τὸ δὲ ἔτι προσθεὶς ἐρωτή-
ματος ἀφ' οὗ ἐν βελτίων ἐστὶ τὸ ὁμώνυμον· οὐδὲ γὰρ ἔσται διὸ τούτοις ἔλεγχος·

Μετὰ ταῦτα δὲ τῶν παρὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως γινομένων ἐλέγχων φησί· δηλονότι φη-
σὶν ἅπαντα τὸν τρόπον ὃν ἀπεδείξαμεν· ὅτι δὲ πολλὰ ἀνώτατα γένη· ὁμοίως
δεῖ ὡς ἀρκεῖ νομίζειν ἐρωτηθεὶς εἰ ὁ Σωκράτης οὐσία πρός τι ἐστίν, ἀναιρεῖ· τὸ γὰρ
δηλοῖ τὸ μὴ ὑπάρχειν τί πρός τι· τοῦτο ἐστὶ τῶν δέκα γενῶν ὃ ἀνωτάτω ἐστὶ καὶ οὐσία ὡς ἡ μὲν·
ὁ δὲ ἐρωτῶν δείκνυσι τὴν οὐσίαν· ἢ ποιόν· ἢ πρός τι· ἢ ἄλλο τι νομίζομεν οὐσίαν εἶναι·
οἷον ἐρωτᾷ εἰ ὁ Σωκράτης πατήρ· ὁ δὲ ἀποκρινόμενος ὁμολογεῖ· εἶτα ἀχθεὶς πρός τι
συμβεβηκὸς τὸν Σωκράτην νομίζων· ἀλλ' ὡς οὐσίαν ἔχοντα· ὁ δὲ συνάγει ὅτι τὸν Σωκρά-
την πατέρα εἶναι· τὸ ὑπὸ δὲ πρός τι· τὸ δὲ συμβεβηκός, καὶ αὐτὸν εἶναι συμβεβηκός· καὶ ἔστι
ἡ συμπλοκὴ τοῦ σχήματος τοιαύτη· ὁ Σωκράτης πατήρ· πᾶς δὲ ὁ πατὴρ τῶν
πρός τι, καὶ ὁ Σωκράτης ἄρα τῶν πρός τι· ὁ Σωκράτης ἄρα συμβεβηκός· ἐφεξῆς δὲ
ἀντίθησι παραδείγματα, οὐκ ὄντι τοῦ σχήματος ἔλεγχον· καὶ δείκνυσι τὸ οὐσίαν συμβεβηκὸς
καὶ τὸ ἀνάπαλιν· ἀλλὰ τὸ πάθος ὑπὸ τὸ ποιεῖν ἀνάγοντος· ἐρωτῶν γὰρ εἰ ἐνδέχεται ἅμα
τὸ ποιεῖν τε καὶ πεποιηκέναι· τοῦ δὲ ἀρκεῖ νομίζοντος ἀρνουμένου· οὐδὲ γὰρ ἐστὶν ἀληθὲς
ταὐτὸ ἅμα ποιεῖν τε καὶ πεποιηκέναι· τοῦ δὲ ἀποκρινομένου ἀρνουμένου, τὸ μὲν γὰρ πεποι-
ηκέναι ἔστι τῶν ἤδη γεγονότων λέγεσθαι· τὸ δὲ ἐνεστῶτος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος· προσερωτῶν
αὐτὸν εἰ ἅμα τὸ αὐτὸ ἐνδέχεται καὶ ὁρᾶν καὶ ἑωρακέναι· ὅ ἐστιν ἀληθὲς καταφαίνεσθαι· ὁ
γὰρ ἄλλον πρότερον ἐν νῷ τὸ αὐτὸ ὁρᾶν οὐ κωλύει· ἀλλὰ μὴν ἡ προφορὰ τῆς λέξεως
ταὐτὸ δοκοῦσιν εἶναι· τὸ ποιεῖν τῷ ὁρᾶν· καὶ τὸ πεποιηκέναι τῷ ἑωρακέναι· καὶ ὅπου μηδὲ
ἔσται τὸ αὐτὸ ὁρᾶν καὶ ἑωρακέναι ἢ ἐνδέχεσθαι ταῦτα οὐδὲ ποιεῖν καὶ τὰ ἄλλα· καὶ πάλιν ἐ-
ρωτῶσιν εἰ τὸ πάσχειν ποιεῖν ἐστίν· ὁ μὴ ὁμολογήσαντος τοῦ ἀποκρινομένου φασὶν· ὅτι ἐπεὶ
ὁμοιοῦσθαι τὸ τέμνεσθαι, καίεσθαι· καὶ αἰσθάνεσθαι, ἀνάγειν τὸ αὐτὸ ὑπὸ τὸ πάσχειν· ἀλλὰ
καὶ τὸ τέμνειν· καὶ λέγειν καὶ τρέχειν ὁμοίως ἐκφέρομεν ἀεὶ σὺν· καὶ λοιπὸν ἀναγκάσασι ὑπὸ τὸ
ποιεῖν· ἀλλὰ τὸ ὁρᾶν πάθος ἐστίν· καὶ ὑπὸ τὸ πάσχειν ἀνάγεσθαι· φησὶν οὖν ὁ Ἀριστοτέλης
ὡς ἐστὶ μὴ συγχωρεῖν μὲν τὸ αὐτὸ ἅμα ποιεῖν καὶ πεποιηκέναι, φαίνεσθαι δὲ χωρὶς ὁρ(ᾶν)

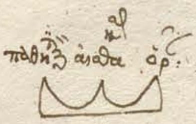

καὶ εὐρανθῆναι τὸ αὐτὸ καὶ ἁπλῶς ἅπαντα ταῦτα πάντων ὁμολογήσαντος οὐκ ἐλήλεγκται ὁ τὸν τοιοῦτον τρόπον· ἀμὴν ἐργάζ. ἐρωτηθέντι ἢ δόξαι ποιεῖν τὸ ὁρᾶν τὸ ὑπὸ τὸ πάσχειν ἀνάγεσθαι· καί τοι ὁ ἀκροατὴς ἀμαθὴς ὢν οἴεσθαι δοῦναι τὸν ἀποκρινόμενον τοῦτο· ὅτε δὴ καὶ δὴ ὡμολόγηται τοῦτο εἶναι τὸ [illegible] ὁρᾶν καὶ τέμνειν· ὡμολόγηται δὲ καὶ ὅτι τὸ τέμνειν πρίειν ἐστίν· πλὴν ἐρεῖ ὁ ἀποκρινόμενος καὶ τὰ λέξιν τοῦτον ὡμολόγησαι ταῦτα· οὐκ ἐλήλεγκται οὕτω φησὶν ὁ οὕτως ἀποκρινόμενος. ἀλλ' οἴεσθαι τὸ ὁρᾶν πρίειν εἶναι, ἐλήλεγκται· εἰ γὰρ προσδέδωκεν ὁ ἀποκρινόμενος ἐρωτηθῆναι τὸ ὁρᾶν ὑπολαμβάνοι πρίειν· ὡς ἐπεὶ τῶν ἀκουόντων ὑπολαμβάνεσθαι συγχωρῆσαι τοῦτο· ὅτε ἠρώτησε, τὸ τέμνειν πρίειν ἐδόκει καὶ τὸ τετμῆσθαι πεπρίσθαι· καὶ τὰ ἄλλα τοιαῦτα ὅμοια· ὁ γὰρ ἀκούων αὐτίκα προστίθησι τοῦτο εἶναι τὸ ὁρᾶν τὸ πρίειν, τὸ δὲ οὐκ ἐστὶν ὁμολογούμενον, τὸ πρίειν· φαίνεσθαι δὲ διὰ τὴν προφοράν· φησὶ δὲ ὅτι ὃ συμβαίνει ἐν ταῖς ὁμωνυμίαις τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ παρὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως. ὥσπερ γὰρ ἐπ' ἐκείνων, οὐχ ὃ καὶ ἔφησεν ὁ ἀποκρινόμενος πρᾶγμα ἀποφάσκει ὁ σοφιστής· ἀλλὰ ὄνομα μὲν τοῦτο, πρᾶγμα δὲ οὔ· οὕτω καὶ ἐν ταῦτα ὁ σοφιστὴς τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ τρέχειν καὶ τὸ τέμνειν, ὡς ὅμοια τῇ προφορᾷ λαμβάνων, ἀπαντᾶται, καὶ τὸ ὁρᾶν πρίειν· ὅπερ οὐκ ἔστιν ἔλεγχος ἀληθής· ἀλλὰ δεῖ τοὺς ἐλέγξαι ἀληθῶς μέλλοντας ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων, ὅτι ταῦτα ἐπὶ τοῦ δύνασθαι πρίσαι· καὶ ἐρωτῆσαι τὸ ὁρᾶν πρίειν ἐστίν· ἀναληπτέον δὲ αὐτοῖς τὸ, ἆρ' ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ ἅμα πρίειν τε καὶ πεπρικέναι, παρὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως τὸ σόφισμα· τὸ γὰρ ὁρᾶν πάσχειν ἐστί· τὸ δὲ πρίειν, ἐνεργεῖν. οὐκ ἀνάγκη δὲ τὰ τοιαῦτα συμβαίνοντα καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν συμβαίνειν· τοιοῦτον καὶ τὸ τοιοῦτο σόφισμα· σὺ ὃ ἐγώ εἰμι, σὺ οὐκ εἶ· ἄνθρωπος δέ εἰμι ἐγώ· σὺ ἄρα ἄνθρωπος οὐκ εἶ. καὶ τοῦτο τὸ μὲν ἐγὼ καὶ σὺ ἐπὶ τῶν ἀτόμων λέγεσθαι· ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἐν μέρει· γέγονεν οὖν ὁ παραλογισμὸς διὰ τὸ, οὐ τινὶ ὡς τινὶ χρήσασθαι· τὸ γὰρ τόδε τι ἐπὶ τῆς ἀτόμου οὐσίας λέγεται, ὡς ἐν κατηγορίαις εἴρηται· δοκεῖ γάρ φησιν εἶναι πᾶσα οὐσία τόδε τι σημαίνειν· ἐπὶ τῆς καθόλου οὐδαμῶς, τὸ, τόδε τι ἁρμόζει. ὡς δοκεῖ ὅμοιον τὸ σχῆμα τῆς προσηγορίας· ἐκ τούτων λέγεσθαι καὶ τὸ σόφισμα τὸ λέγον μὴ εἶναι τὴν κίνησιν ἐν τῷ κινουμένῳ· ἀλλ' ἔστιν ἡ κίνησις ἐντελέχεια τοῦ κινητοῦ, ᾗ κινητὸν ὡς ἐν τῷ τρίτῳ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως δέδεικται, δηλονότι ἐν τῷ κινουμένῳ ἐστί· πρὸς τοῦτο δὲ ἐνίστανται οἱ σοφισταὶ λέγοντες· οὐ λέγομεν ὅτι ὁρᾶται ἡ ὅρασις· καὶ ἀκούεται ἡ ἄκουσις· ἀλλὰ μὴν ὅρασις ἐν τῷ ὁρῶντι, καὶ ἄκουσις ἐν τῷ ἀκούοντι· ἡ κίνησις ἐν τῷ κινοῦντι· παρὰ τὸ σχῆμα τῆς

σὺ οὐκ εἶ. ἐγώ εἰμι. ἄνθρωπος.

λέξεως ὁ παραλογισμός· τὸ γὰρ ὁρᾶν ἢ τὸ ὅλως τὸ αἰσθάνεσθαι πάσχειν ἐστὶν, ἀλλ' οὐ ποιεῖν :

μετὰ δὲ ταῦτα οἱ δὲ οἱ συλλογισμοὶ οἱ τοιοῦτοι· εἰ ὅ τις ἔχων ὕστερον μὴ ἔχει ἀπέβαλεν· ὁ γὰρ ἕνα μόνον ἀποβαλὼν ἀστράγαλον, οὐχ ἕξει δέκα ἀστραγάλους· καὶ ὃ μὲν μὴ ἔχει πρότερον ἔχων ἀποβέβληκεν· ὅσον δὲ μὴ ἔχει ἢ ὅσα, οὐκ ἀνάγκη τοσαῦτα ἀποβαλεῖν· ἐρωτήσας οὖν ὃ ἔχει, συνάγει ἐπὶ τοῦ ὅσα· τὸ γὰρ δέκα ποσά· εἰ οὖν ἠρώτα ἐξ ἀρχῆς εἰ ὅσα τις μὴ ἔχει πρότερον ἔχων ἆρα ἀποβέβληκε τοιαῦτα, οὐδεὶς ἂν ἔδωκεν :

ἡ λύσις τοῦ σοφίσματος τοιαύτη· ἐρωτᾷ, εἰ ὅ τις ἔχων μὴ ἔχει ἀπέβαλε· καὶ ἀλλὰ μὴν ὁ δέκα ἔχων ἀστραγάλους καὶ ἀποβαλὼν τὸν ἕνα, οὐκ ἔτι ἔχει δέκα· τοὺς δὲ δέκα οὐκ ἔχει δέκα· ἀπέβαλεν ἄρα τοὺς δέκα· ὅπερ ἄτοπον· ἄτοπον γὰρ τὸν ἀποβαλόντα ἕνα ἀστράγαλον φάσκειν δέκα ἀποβεβληκέναι· τὸ μὲν σόφισμα τοιοῦτον· τινὲς δὲ λύειν

τῶν [illegible] φασὶ μὴ ἄτοπον εἶναι τὸ φάσκειν ὅτι τοὺς δέκα ἀπέβαλεν· ὁ γὰρ ἔτι ἔχει δέκα τὸν ἕνα ἀποβαλὼν· μεθ' οὗ [illegible] οἱ θ ἀστράγαλοι δέκα· οὗτοι μὲν [illegible] λέλυσθαι [illegible]· ἀλλὰ δηλονότι οὐ καλῶς· ἡ γὰρ τοιαύτη λύσις πρὸς τὸν τοιοῦτόν ἐστι, πρὸς δὲ τὸ πρᾶγμα οὐκ ἔστι· τὴν δὲ ἀληθῆ λύσιν τὴν πρὸς τὸ πρᾶγμα [illegible] ἐφεξῆς τοῦ σοφίσματος ὁ ἀριστοτέλης [illegible] ἐν τῷ λέγειν· ἢ ὃ μὲν μὴ ἔχει πρότερον [illegible] ἐφεξῆς [illegible]· ὅτι ὃ μὲν μὴ πρότερον ἔχων, νῦν οὐκ ἔχει· ἢ ὅσα οὐκ ἔχει, ἀνάγκη τοιαῦτα ἀποβαλεῖν· εἰ γὰρ ἄρα μὴ ἔχοι δέκα, ἔχων δέκα πρότερον, ἀνάγκη δέκα ἀποβαλεῖν· ἀλλ' ἀποβαλεῖν μέν τινα· οἷον τρία, ἢ ε̅ ἢ τι ἄλλο τῶν δέκα μερῶν· δέκα δὲ οὐχί· ὅτι δὲ τοῦτο τὸ σόφισμα παρὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεώς ἐστιν, δηλοῖ οὕτω λέγων· ὅτι ὃ μὲν δεῖ [illegible]· ἡ δὲ δέκα ποσόν· ὥστε [illegible] τρία [illegible] [illegible] ἐρωτήσας [illegible] τοῦ πολύ, συνάγει ποσόν· ἔχων γὰρ πρότερον δέκα, οὐκ ἔχει δέκα [illegible]· ὁ γὰρ μὴ ἔχει τοὺς δέκα ἀνάγκη δέκα μονάδας ἀποβαλεῖν· ἐρωτήσας οὖν πολύν, συνάγει ποσόν· παρὰ τὸ σχῆμα ἄρα τῆς λέξεως ὁ παραλογισμός· δηλοῦν δὲ τοῦτο [illegible] ἐρωτήσας γὰρ [illegible] ἐστι, πολὺν [illegible] πολύτητ,

συνάγει πόσα·

ἢ ὡς ἐν τῇ πόλει, τῶν παρὰ τὸ σχῆμα· ἆρά γε μὴ ὅτι ὥσπερ ἐν ἔχων τὸ σχῆμα τῆς λέ-
ξεως παρὰ τὸ σχῆμα τῆς, ἀλλ' ὅμως· ἆρά γε ἅ τις ἔχων ὕστερον, ὅσα ἔχε πρότερον
ἀποβέβληκε τοσαῦτα· οἷον ἅ τις μὴ ἔχων δέκα, πρότερον δέκα ἀποβέβληκεν,
δέκα οὐδεὶς ἀνέλαβε· ἀλλ' ἢ τοσαῦτα ἢ τοσαῦτα· τουτέστιν ἀλλ' ὅσα τις ἀπώλε-
σε δέκα μὲν οὐκ ἀποβέβληκε· τοσαῦτα δέ· οἷον ἀστράγαλον ἢ τῶν τοῦ δέκα μή:
ὅτι δοίη ἂν ὃ μὴ ἔχοι· ὁ γὰρ ἔχων ἕνα μόνον ἀστράγαλον καὶ οὐ δεδωκὼς οὐκ ἔχει,
ἀλλ' ὡς οὐκ ἔχει τὸν ἕνα· τὸ γὰρ μόνον οὐ τόδε σημαίνει· οὐδὲ τὸ ἕν δέ, ἀλλ' ὡς ἔχει
πρός τι· ὅτι οὐ μετὰ ἄλλου· ὥσπερ οὖν ὁ ἕνα μὴ ἔχων δοίη ἄν· μὴ
φανερὸν δὲ ἔοικε δοίη ἂν ταχέως μὴ ἔχων ταχέως· φησὶ τὸ δὲ συλ-
λογίζεσθαι ὅτι δοίη ἂν ὃ μὴ ἔχοι· καὶ φανερὸν ὅτι οὐ συλλελόγισται· τὸ γὰρ ταχέως
οὐ τόδε διδόναι, ἀλλ' ὧδε διδόναι ἐστίν· ὥσπερ ὃ μὴ ἔχοι τις, δοίη ἄν· οἷον ἡδέως ἔχων
δοίη ἂν λυπηρῶς·
τὸ σχῆμα τοιοῦτον· ἆρά γε δοίη ἄν τις ὃ μὴ ἔχοι; ὁ δέ γε οὐκ ἔχει ἕνα μόνον ἀστράγαλον,
δέδωκε δὲ ἕνα· δέδωκεν ἄρα ὃ οὐκ ἔχει· μὴ ἔχων γὰρ ἕνα δέδωκεν ἕνα· δοίη
ἄν τις ὃ μὴ ἔχει· καὶ λύσις ὅτι οὐ δέδωκεν ὃ οὐκ ἔχει· πολλοὺς
γὰρ ἔχων ἔχει ἕνα· ἀλλ' ὡς οὐκ ἔχει· μὴ ἔχων γὰρ ἕνα μόνον
δέδωκεν ἕνα μόνον· ὡς γὰρ τὸ μόνον οὔτε τόδε τι σημαίνει, οὔτε
τοιόνδε, οὔτε ποιόν· οὐδενὸς γάρ ἐστι τῶν σημαντικῶν·
ἀλλ' ὡς ἂν εἴπῃ τις ἄλλο τι πρὸς τι· οἷον ὅτι καθ' αὑτό ἐστιν· ἀλλ' οὐ μετά τινος ἄλλου,
οὕτως καὶ τὸ μὴ μόνον· τὸ μετ' ἄλλου οὐ δηλοῖ· σαφηνίζων δὲ τὸ προειρημένον σχῆμα,
καὶ ἕτερον παραλαμβάνει παράδειγμα τόδε· ἆρ' ὃ μή τις ἔχοι, δοίη ἄν, ἢ· ἆρά γε δοίη
ἄν τις ταχέως, μὴ ἔχων ταχέως· ναί· δοίη ἄν τις λυπῶν, ὃ μὴ ἔχοι· λύων οὖν καὶ τὸ τοιοῦτο
σχῆμα λέγει· τὸ γὰρ ταχέως οὐ τόδε διδόναι· ἀλλ' ὧδε διδόναι ἐστίν· ὅπερ ἐστὶ τρόπος
ἐστί· τὸ γὰρ ταχέως τοῦ τρόπου τῆς δόσεως δηλοῖ πῶς δίδωσι· ὁμοίως ὁ οὐκ ἔχει, ἢ ὃ ἔχει:
μὲν οἱ δὲ καὶ οἱ δὲ πάντες· ἆρ' ὃ μὴ ἔχει χεὶρ πατάξειεν ἄν· καὶ ᾧ μὴ ἔχοι ὀφθαλμῷ
ἴδοι ἄν· οὐ γὰρ ἔχει ἕνα μόνον· λύουσι μὲν οὖν τινες λέγοντες καὶ ὡς ἔχει ἕνα μόνον ὀφθαλ-
μόν· καὶ ἄλλο ὅτι οὕτως ὁ πλείους ἔχων· οἱ δὲ καὶ ὡς ὃ ἔχει ἔλαβεν· ἐδίδου γὰρ μίαν
μόνον οὗτος ψῆφον· καὶ οὗτός γε ἔχει φασὶ μίαν μόνην παρὰ τούτου ψῆφον· οἱ δὲ
γὰρ παρὰ τούτου· οἱ δὲ διὰ τῆς τοῦ ἐρωτήσεως ἀναιροῦντες ὅτι ἐνδέχεται ὃ μὴ ἔλαβεν
ἔχειν· οἷον οἶνον λαβὼν ὀξὺν ἢ ἡδύν· διαφθαρέντος ἐν τῇ λήψει ὀξίνου ἔχει· ἀλλ'

λόγῳ ἐρωτήσεως πρότερον ὅτι ποιεῖ πάντα τοῦ πρὸ τοῦ λόγου, ἀλλὰ πρὸ τοῦ αὐτοῦ λύουσαν. ἀπὸ
τῶν αὐτῶν λύσεις ὁδὸν τὸ προκείμενον, οὐχ οἷόν τε λύειν, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων οὐ
λεγομένων· εἰ δὲ οὖν ἡ λύσις αὐτῶν ἁπλῶς δεῖχθεσθαι συμπεραίνεται· ἐὰν δὲ
μὴ συμπεραίνηται, οὐκ ἂν ἡ λύσις. ἐν δὲ τοῖς προειρημένοις πάντων διδομένων,
ὅ φαμεν γίνεσθαι συλλογισμός.
Τῆς λέξεως ἀκολουθοῦντες τοιοῦτον ἐστί· εἰ ᾧ μὴ ἔχοι χειρὶ τύπτοι ἄν, ἢ ᾧ μὴ ἔχει
ὀφθαλμῷ ἴδοι ἄν. ἢ ἐνδέχεται ὃ μὴ ἔλαβεν ἔχειν. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα λέγεται
αὐτὰ εἶναι τῶν γινωσκομένων τὰ σοφίσματα αὐτοῦ καὶ ἀποδέχεται ὁ ἀεὶ τέλος.
συμπεραίνεσθαι δὲ τὰ σοφίσματα ἐπὶ τοῦ ἔχοντος δύο χεῖρας καὶ δύο ὀφθαλμούς.
Ἐπειδὰν ψηφίσματα ἑνός, ὅτι φασίν· ἆρ' ᾧ μὴ ἔχοι τις χειρὶ ἑνὸς τύπτοι ἄν· οὔ.
ὁ δὲ δὲ οὐκ ἔχει μίαν χεῖρα μόνον ἀλλὰ δύο· τύπτει δὲ τῇ μιᾷ. ᾗ ἄρα χειρὶ οὐκ ἔχει
τύπτει· μὴ ἔχων γὰρ μίαν μόνον, τύπτει τῇ μιᾷ μόνον.
ἡ λύσις ὅτι οὐ τύπτει ᾗ οὐκ ἔχει ἀλλ' ὡς οὐκ ἔχει· μὴ ἔχων
γὰρ μίαν μόνην τύπτει τῇ μιᾷ μόνῃ. πάλιν ἆρ' ᾧ μὴ ἔχει
τις ὀφθαλμῷ ἴδοι ἄν· οὔ. ὁ δὲ δὲ οὐκ ἔχει ἕνα μόνον ὀφθαλ-
μόν, καὶ βλέπει τῷ ἑνί· καὶ τὸ συμπέρασμα ψεῦδος. ἐνδέχεται γὰρ
τὸν ἕνα λήμμα ἔχοντα μὴ βλέπειν· τὸν δὲ ἕνα μὴ ἔχοντα βλέπειν.
πάλιν· ἆρ' ἐνδέχεται ὃ μὴ ἔλαβέ τις ἔχειν· ὁ δὲ δὲ λαβὼν
μίαν μόνην ψῆφον παρὰ τοῦδε, μίαν γὰρ τοῦ διδόντος μίαν
ἔχοντος ἔλαβεν· λαβὼν δὲ μίαν, οὐκ ἔχει μίαν· σὺν αὐτῇ
γὰρ καὶ ἑτέρας ἔλαβεν. ὃ ἄρα οὐκ ἔλαβεν ἔχει. ἡ λύσις ὅτι εἰ
ὃ ἔλαβεν, ἔχει· πρὸς τῷ δὲ ἔχει καὶ ἄλλα. λέγουσι μὲν οὖν
τινες λέγοντες, ὅτι καὶ ὀφθαλμὸν ἕνα καὶ χεῖρα μίαν ἔχει.
ὅταν γὰρ τῇ μὲν μιᾷ τύπτῃ καὶ τῷ ἑνὶ ὁρᾷ πρὸς τὰς τοιαύτας
ἐνστάσεις· ὅλον τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ τύπτειν· καὶ ἕνα ὀφθαλμὸν ἔχει
καὶ μίαν χεῖρα. οἷς γὰρ χρῆται καὶ ἐνεργεῖ, ταῦτα ἔχει καὶ πρὸς τὴν
ἐνέργειαν. τὴν νῦν ἐνέργειαν. τὸ δὲ ἄλλο ὅτι ὁμοίως ὁ πλείω ἔχων ἀπὸ δὲ τῶν πλη-
μμελῶν ψήφους ἔχοντα· ἀλλὰ καὶ ψῆφον φασὶν ἐκ τῆς λήψεως μίαν ἔχειν· ἕνα
γὰρ λαβὼν ἐκ τοῦδε καὶ ἕνα ἔχει παρὰ τοῦδε. ἐν δὲ τῇ λέξει ταύτῃ, οἱ δέ, καὶ ὡς ὃ ἔχει
ἔλαβε, τὸ λεγόμενον ἐστί· ὅτι λαβὼν ἕνα καὶ ἕνα ἐκ τοῦ λαβεῖν ἔχει· τὸ δὲ ἐδίδου

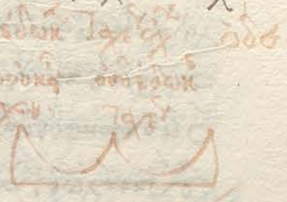
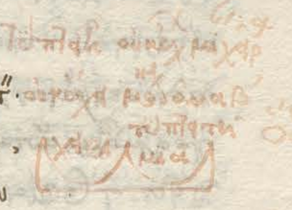
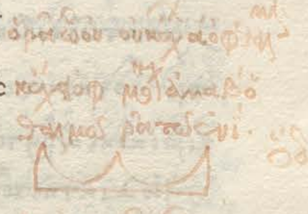
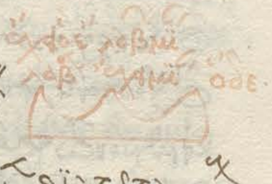

μίαν μόνην ψῆφον, κατασκευάζειν ἔστι, τοῦ ὁ δὲ δέκα λαβὼν μίαν μόνην
ψῆφον· παρὰ τοῦτο δὲ, οὐκ εἶχε μίαν· εἰ γὰρ φασὶ μίαν μόνην ὁ δὲ ἐδίδου,
καὶ μίαν ὁ λαβὼν ἐλάμβανεν· ὁ δὲ διὰ τοῦ σιαθέντι τὴν ἐρώτησιν ἀλλ'
ἐρωτῶν, τὸ δηλονότι ἐστὶ, τῶν χρόνων τῶν προρρηθέντα σοφίσματα· οἱ μὲν
πρὸς τὸ συμπέρασμα ἐνίστανται· οἱ δὲ πρὸς τὴν πρότασιν· ὁ λόγος
τῶν σοφιστῶν· ἆρ' ἐνδέχεται τύπτειν τινὰ ἣν μὴ ἔχει χειρί, ἢ ὁ δὲ ἔχων
μίαν χεῖρα, ἀλλὰ δύο· εἰ ὑφέλῃ τὴν μίαν· εἰ ὑφέλοι τὴν ἣν οὐκ ἔχει· οὐδὲ
γὰρ ἔχει ἐκείνην μόνην· οἱ μὲν οὖν ἀθετοῦσιν ἐνίστανται πρὸς τὸ συμπέρασμα,
μίαν αὐτὴν λέγοντες ἔχειν τὴν ἐνεργοῦσαν· ἄλλοι δὲ ἐνίστανται πρὸς
τὴν πρότασιν· καὶ ἀληθῆ ταύτην ἀναιροῦσι φασίν· ἐσωγοῦν φησὶ [illegible]
[illegible] τὸ μὴ τύπτειν, ἀληθὲς τὸ τύπτειν μόνῃ ἧς οὐκ ἔχει χειρός· ὁ βου-
λόμενος σοφιστὴς συνάγειν ὡς ἄτοπον καὶ ἀδύνατον· ἀγνοῶν ἀληθὲς οὐδὲ χρή-
σιμον ἐστὶ· ἀλλὰ μὴν χρήσιμον προτάσεως· ζητοῦμεν γὰρ πρὸς τοὺς σοφιστὰς
ὅτι ὁ ἀποκρινόμενος δεῖ ὡς καὶ τύπτειν μόνης οὐκ ἔχει χειρός· οὐχὶ τῆς μὴ
οὔσης ὅλως, ἀλλὰ τῆς λαιᾶς· τύπτειν γὰρ φησὶ μόνῃ τῇ δεξιᾷ ἣν οὐκ
ἔχει λαιὰν ἢ τῆς τοῦ Σωκράτους χειρός· τὰ δὲ ἀγαθὰ αὐτὸς χρήσιμα [illegible] τὸ
τὸ ἀεὶ κάμνον, οὐχ οἷόν τε λέγειν· ἴσον ἐστὶ τῷ ἀγαθὰ ἀληθῆς ἡ τοῦ
πράγματος αὐτῆς [illegible] λύσεις, εἰ [illegible] τὸ ἀεὶ κάμνον, οὐκ ἂν λύ-
σεσθαι, τὰ σοφίσματα· τὰ γὰρ ἀεὶ κάμνοντα συνάγονται· πλὴν αὐτὴ ἐστὶ
λύσις τῶν ἀεὶ καμνόντων· ἀγαθὰ γὰρ ἄπορα. ἆρα ἣν μὴ ἔχει χεῖρα τύπτοι
ἄν· ὁ δὲ ἀποκρινόμενος ἀποκρίνεται, εἰ τὰ πάντα ὀρθῶς, ἀλλὰ μὴν ὁ Ἀλ-
κιβιάδης ἀριστερᾷ τῇ τοῦ Σωκράτους χειρὶ ἣν οὐκ ἔχει· τὸ τοιοῦτον λυ-
θὲν διὰ τῆς περὶ ἐκείνων λύσεως· ἀγνοῶν αὐτὴν φησὶ λύσις τοῦ πράγματος ἦν.
καὶ ὁ πρὸς τὸν ἄλλον [illegible] οὐ τὸ ἀεὶ κάμνον οὐχ οἷόν τε λέγειν, τὸ γὰρ ἀεὶ κα-
[illegible], ἢ παρὰ τοῦ [illegible] ψευδὴς, ἀληθὲς δὲ ἀναγκαῖόν ἐστι· τὸ γὰρ ἀεὶ
κάμνον [illegible] ψευδὲς [illegible] ἀληθές ἐστιν· ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ αἰτίου [illegible]
θέντος λύσει [illegible]· οὐκ ἄρα [illegible] ὁ ἔχων [illegible]· οὐδὲ
καὶ τοῦ ἀεὶ καμνόντος [illegible] δύνασθαι τύπτειν ἣν μὴ ἔχει χεῖρα
[illegible], φανερόν· φήσαντος γὰρ ὅτι παρὰ τὸ τὰ μὴ αὐτὰ ὡσαύτως λέγε-
σθαι· δόντος γὰρ ἐνδέχεσθαι τύπτειν, μὴν ἣν οὐκ ἔχει χεῖρα, ἀλλ' ἣν οὐκ ἔχει,

σεσῶσθαι τοῦ ἣν μὴ ἔχει συνάγας· ἀλλὰ κἂν ἀποκρινοίμεθα ὅτι τῇ δεξιᾷ τύπτει τὴν οὐκ ἔχει λαιάν,
ἣ οὕτω λεγομένη· ἡ γὰρ δεξιὰ χεὶρ, οὐκ ἔστι λαιά· ὥστε ὁ δοὺς τῇ δεξιᾷ ἣν μὴ ἔχει χεῖρα,
ὅτι ἡ ἀριστερὰ τῇ δεξιᾷ ὅλως οὐκ ἔχει ἀποδέδωκεν· ἀλλὰ ἐκείνῃ τῇ πάσῃ φησὶν αὐτὴν
ὡς δὴ μὲν ἔχει, ὡς δὴ δὲ οὐκ ἔχει· ὅλως μὲν γὰρ ἔχει· τὸ γὰρ μέρος αὐτοῦ οὐκ ἔχει, ὡς δὴ οὐκ ἔχει.
λαιὰν γὰρ τὴν δεξιὰν ἔχει· λεγόμενον οὖν οὕτω τὸ σόφισμα· λυθήσεται δὲ ἐκ τῶν ἄλλων.
τῷ πρώτῳ γὰρ ἂν εἴη τινὰ οὐ τὴν μὴ ἑαυτοῦ χειρί· ὥσπερ ἂν εἴη τὴν τοῦ πατρὸς χεῖρα κρατῶν, τῇ
πατρὸς τοῦ πρὸ αὐτοῦ, μετὰ αὐτῆς τῆς πατρικῆς χειρὸς· πλάσσουσιν αἰτιολογίαν τοῦ λόγου· πάλιν
ἔχει τῆς προσηγορίας κοινωνίαν τὴν ἐμφανισθεῖσαν ἐκ τοῦ πράγματος ἐστὶ
λύσις· ἀλλ' ἢ περὶ τὴν τὸ ψεῦδος· ὡς ἐπὶ τοῦδε· ὁ Σωκράτης
κάθηται· ὁ καθήμενος γράφει· ὁ Σωκράτης γράφει· τοῦτο δὲ
ψεῦδος ἐν τούτῳ δὲ οὐ διὰ τὸ τοῦ Σωκράτη καθῆσθαι τὸ ψεῦδος.

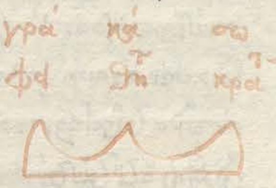

καὶ ἄπτεται ψεῦδος οὐ τὸ τοῦ Σωκράτη καθῆσθαι· ἀλλὰ διὰ τὸ τοῦ καθημένου γράφειν· ἀλλὰ
τὸ σόφισμα τοιοῦτο· τὰ δὲ εἰρημένα σοφίσματα πρὸς μόνα τὰ ἐσχάτως ῥηθέντα ἐστὶ
τὴν μοχθηρίαν· τὰ δὲ ἐσχάτως ῥηθέντα ἐστὶν ὡς ἂν τὸ ὁ δεῖνα μὲν οὐκ ἔχει μίαν μόνην χεῖρα· τῷ
πατρὶ δὲ τὴν μίαν· ἔτι, ὁ δεῖνα μὲν οὐκ ἔχει μόνον ἀστράγαλον, δέδωκε δὲ ἕνα μόνον· ἔτι
ὁ δεῖνα μὲν ἔχων δέκα ἀστραγάλους· εἰ ἀποβαλὼν τὸν ἕνα, οὐκ ἔχει δέκα· ἐστὶ λοιπά.
ὅσου ταῦτα ἐμφανίσας λέγει· ἀλλ' οὐχ ὅλων ὅτι τὸ διώκεσθαι πολλαχοῦ· ἐπεὶ ὅτι ἐν
δέχεται ὃ μὴ ἔλαβεν ἔχειν καὶ τὰ τοιαῦτα ζητούμενα· ἡ γὰρ τὴν αὐτὴν λύσιν δοῦναι αὐτὴν
μόνον, οὐχ οἷόν τε ἐστὶ καὶ λέγειν· ἅπερ τὴν φησὶν αὐτὴν λύσις, τοῦ, ὅπερ οὐκ ἔλαβε τις ἔχει.
ἔχει γὰρ ψήφους πολλάς, μίαν παρά τινος ἀληφώς· ἀλλ' οὖν λύσις τὴν τρόπον τὸ μίαν
ἔχειν ὅπερ καὶ μίαν ἔλαβεν παρὰ ἐκείνου δόντος τὸ αὐτὴν κειμένην, οὐχ οἷόν τε λέγειν· ἀλλ'
ἐστὶ κατάφασιν ὡς δοθείσης τῆς ὃ ἔλαβεν ἔχει, τὸ συναγόμενον διὰ τοῦ ψεῦδος ἐστὶ
λύσιμον· τὸ διὰ τῆς ἀποφάσεως τεθείσης τῆς ὃ οὐκ ἔλαβεν ἔχει συμβαῖνον· ἀληθὲς
δὲ καὶ δηλονότι ἐκλύειν· ἀλλὰ μὴν ἐκ ταύτης τεθείσης τὸ συμβαῖνον ψεῦδος ἐστὶ· δῆλον
ὧδε· τὸ πρότερον ὃ ἔλαβε ἔστι τοῦτο ἔχει ἐστι· ὁ· ἀναιρετέον· ἀλλὰ μὴν ὅσος εἴληφε
παρὰ αὐτοῦ μίαν ψῆφον ἔχει αὐτήν· ὃ ἄρα ἔλαβεν ἔχει· ἐκ ὃ οὐκ ἔλαβεν· ἀλλὰ μὴν
ἔχει· ἐὰν οὐκ ἔλαβε παρὰ αὐτοῦ· φαίνεται ἀληθὲς τὸ ἔχει ἃ οὐκ ἔλαβεν· οὐ παρὰ
τὴν εἰρημένην λύσιν τοῦ πράγματος· ἀλλὰ παρὰ τὸν λόγον· λύσις δὲ ἐστὶν ἣν
φησὶν ὁ ἀεὶ ποτε καὶ λέγουσα τὸ, ὅτι οὐ ταὐτόν ἐστι τὸ ὃ ἔλαβε, τῷ ὡς οὐκ ἔλαβεν.
οὐ γὰρ ἀληφθείσης ὁ παραλογισμός· δοῦνος γὰρ τοῦ ἀποκειμένου, τὸ ὃ ἔλαβεν
ἔχει.

οὐ συνῆπται τὸ, ὃ οὐκ ἔλαβεν ἔχει· ὅπερ πάλιν ἐστὶν ἀντίφασις, τὸ δ' ὡς ἔλαβεν ἔχει· ἀλλὰ
τὸ ὡς οὐκ ἔλαβεν ἔχει, ὅπερ πάλιν ἐστὶν ἀντίφασις τοῦ ὡς ἔλαβεν ἔχει· ὥστε ὅπερ
τὸ μὲν ὃ ἔλαβεν ἔχει ἀντίφασις ἐστὶν τὸ ὃ οὐκ ἔλαβεν· τὸ δὲ ὡς ἔλαβε πῶς, ὡς οὐκ ἔλαβεν,
λαβὼν δὲ τὸ ὃ ἔλαβεν ἔχει, συνῆπται τὸ ὡς οὐκ ἔλαβεν, τὴν ἀντίφασιν τοῦ ὡς
ἔλαβεν τὸ, ὃ οὐκ ἔλαβεν· ἐκ τοῦ ὡς ἔλαβεν ὥστε αὐτὸν ἀληφὼς συναγαγὼν τὸν πα-
ραλογισμόν· ἃ δὲ ἐκ τοῦ λαβεῖν τὸ ὃ ἔλαβεν ἔχει, ὡς τοῦτο τὸ ὡς ἔλαβε γέγονεν ὁ
παραλογισμός, δῆλον ὡς ἡ λῦσις αὐτοῦ ἐστὶν τὸ μὴ τὰ ὡσαύτως κατεσκευασμένα ὄντα ὡ-
σαύτως λαβεῖν· ἢ λέγοι ἂν διὰ τοῦ, ἃ γὰρ τὴν αὐτὴν λῦσιν ἔχουσι τοῦ ἀντικειμένου, οὐχ ὅλου
τὴν λέξιν, εἶναι τὸ ἔλαβε πῶς, ὡς οὐκ ἔλαβεν· ἀδύνατον ψεῦδός ἐστιν ὅπερ ἐγώ φημι
οὐ παρὰ τὸ συγκεῖσθαι ὁ παραλογισμὸς διὰ τὸ ἀντικείμενον, ὅπερ ἐστὶ τὸ τοῦτο εἶναι τὸ
ἀληθὲς ὅτι τοῦτό ἐστιν τὸ ἔλαβε πῶς, ὡς ἔλαβεν, ἀντίκειται τῷ πῶς μὴ τοῦτο εἶναι·
διὰ τὸ προσεῖναι τὸ ἀντικείμενον, ἀληθὲς ἂν ἦν τὸ συμβαῖνον· νῦν δὲ διὰ τὸ προσεῖναι τὸ
τοῦτο εἶναι τὸ ἔλαβε πῶς, ὡς ἔλαβε, μᾶλλον τὸ συμβαῖνον ἐστὶ ψεῦδος· ἀλλὰ ῥητέον
γ ἐπεὶ περὶ τοῦ αὐτοῦ διὰ τὸ ἀσαφὲς εἴρηται, ἐπεὶ τοῦ ἐν τῷ συλλογισμῷ διὰ τὸ ἀντι-
κείμενον οὐχ οἷόν τε λαβεῖν· ἃ γὰρ περὶ τούτου ἦν, ψευδῆ ἂν ἦσαν· διὰ γὰρ τὸ ψευδῆ
εἶναι ψευδῆ· ὥστε τῆς ἀντικειμένης αὐτοῖς ἀληθῆ εἶναι ἀναγκαῖον· τῆς γὰρ ἀντικειμένης
τοῖς ψευδέσι, πάντως ἀληθῆ· ἀλλὰ μὴν τὸ ἐξ ἀληθῶν ἀληθὲς δὲ ἄλογον· νῦν
ἡ τοῦ ἐκ τῶν ἀντικειμένων ψεῦδος καὶ λέγομεν· οὐκ ἄρα παρὰ ταῦτα τὸ ψεῦδος· οὐδὲ
ταῦτα ἐστὶν αἴτια τοῦ συλλογισμοῦ· οὐχ οἷόν τε τὴν φησὶ λαβεῖν παρὰ ταῦτα τὴν τὸ ψευδῆ
καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἐκεῖνα γὰρ ἀλλὰ ἐπὶ τῶν τάξε· ἐν τῷ αὐτῷ· ἀδύνατον· ἐστὶ
τὸ ὅ· φέρεται δὲ καὶ ἄλλη γραφὴ ἔχουσα οὕτως· ἀδύνατον μὲν ἐστὶ δέ, ὅ· διὰ μέσου
ἢ τὸ αὐτὸ δηλοῦται· ἃ δὲ ἂν τὸ λεγόμενον διὰ ὧν ἁμαρτοῦσιν· ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλ-
ων, φησὶ τὸ ἀντικείμενον οὐκ ἐστὶ ἀληθές, ἀφαιρεθέντων τῶν ψευδῶν· ἐκτεθέντων τῶν ἀ-
ληθῶν τὸ συμβαῖνον ἀληθὲς ἐστὶ καὶ ἄλογον, ὅταν ἐπὶ τῶν προκειμένων· ἐπεὶ
γὰρ τεθέντων συλλογισμὸς γίνεται διὰ τὸ ψευδῆ τυγχάνειν τεθέντων τῶν ἀντικειμένων
ἐξ ἀληθῶν ἐξ ἀληθῶν ἀνάγκη τὰ συμβαίνοντα καὶ ἄλογα· νῦν δὲ ψευδῆ καὶ ἄ-
λογα· οὐκ ἄρα παρὰ τὰ πρῶτα τεθέντα, ἃ καὶ λέγεται ὅτι παρὰ ταῦτα· ἀλλὰ παρὰ
τὰ ἐσχάτως τεθέντα· ἐστὶ δὴ ὁ λόγος, ὅλον· ἀδύνατον ὅ ἐστιν· ἐστὶ δ' ὅσον· ἴσον ἐστὶ,
ἀντικείμενον ἀληθές· τὸ δὲ ψεῦδος τεθεῖσθαι τοῦ ἀληθοῦς· ὅπερ ὁ ἔσται ἄλογος
αὐτῶν· ταῦτα ἐπὶ πάντα, ἢ λέξεις ἀνάπαλιν, λέγεσθαι, συμπεραίνεται

δυνάμενα λέγων· ἢ μὴ τῇ ἐκείνων λεγομένῃ λέξει, μοχθηρὰ καὶ ἀδόκιμος·
ἢ δὲ ἀληθὴς ὁ ἐληλυθὼς ἁπλῶς διαλέγεσθαι· τουτέστιν ἐλέγχειν τὰ μὴ ὡσ-
αύτως λεγόμενα, ὡσαύτως διαλέγεσθαι, συμπεραίνεσθαι καὶ ἐλέγχειν· ἐὰν
μὴ δέ, οὐ συμπεραίνεσθαι· ἐὰν δὲ μὴ συμπεραίνεσθαι, οὐκ ἂν ἐλέγχοιτο·
καὶ δὲ ἂν προσυπακούσιν οἱ ἐκεῖνοι, μοχθηρὰ λέγουσι, ταῦτα λέγουσιν· ἀπα-
λύσεις ἔσται ἡ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ, ἐν δὲ τοῖς ἠρημένοις πάντων διδομένων,
ἴσως ἐστὶ ταῦτα, ἐν δὲ τοῖς ἠρημένοις ἐλέγχοις καὶ συλλογισμοῖς πάντων συγ-
χωρουμένων, αὐτοῖς τοῦτο τύπτειν, ἢ μὴ ἐλέγχει. τοῦ ὁρᾶν, ὁ μὲν γὰρ ὁ σοφιστὴς
οὐ συμπεραίνουσι· οὐδ᾽ ἐλέγχουσιν ἢ συλλογίζονται ὡς προὐδέον ... λέ-
γουσιν:·

Ἀ δὲ ἢ καὶ οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ τῶν λόγων ἆρα ὁ γράφων γράφει, γράφεται ὁ νῦν
ὅτι κάθηται. ψευδὴς λόγος· ἦν δ᾽ ἀληθὴς ὅτε ἐγράφετο ἅμα, ἆρα ἐγράφετο
ψευδὴς καὶ ἀληθής· τὸ γὰρ ψευδῆ ἢ ἀληθῆ λόγον, ἢ δόξαν εἶναι, οὐ τόδε ἀλλὰ
τοιόνδε σημαίνει· ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῆς δόξης· καὶ ἆρ᾽ ὃ μανθάνει ὁ
μανθάνων, τοῦτό ἐστιν ὃ μανθάνει, μανθάνει δέ τις τὸ βραδὺ ταχύ· οὐ
τοίνυν ὃ μανθάνει, ἀλλ᾽ ὡς μανθάνει εἴρηκεν· καὶ ἆρ᾽ ὃ βαδίζει τις πατεῖ,
βαδίζει δὲ τὴν ἡμέραν ὅλην, ἢ οὐχ ὃ βαδίζει, ἀλλ᾽ ὅτε βαδίζει εἴρηκεν:·

Τοῦ πρώτου· τουτέστι τὸ σόφισμα· ἆρα ὃ ποτὲ ἐγράφη, τοῦτό τις ἔγραψεν; ναὶ· γέ-
γραπται δὲ ὁ λόγος ὅτι σὺ νῦν κάθησαι· ὅστις δέ ἐστι καὶ ψευδὴς διὰ τὸ κι-
νεῖσθαι ἢ καὶ ἵστασθαι· ἦν δὲ ἀληθὴς ὅτε ὁ λόγος ὅτι ἐγράφη, ὅ αὐτὸς
ἆρα λόγος ἐστὶ καὶ ἀληθὴς καὶ ψευδής, πρὸς τοῦτο οὖν τὸ σόφισμα· καὶ τὰ ἑξῆς
παρὰ τοῦ ἀριστοτέλους λύσις τοιαύτη· ὅτι σοφιστὴς ὡς σοφιστὴς τὴν ἐρώτησιν ἐπὶ
τοῦ ποιοῦ ποιησάμενος συνάγει ἐπὶ ποιοῦ· ἐρωτήσας γάρ τις ἆρα ὃ γέγραπται
τοῦτό τις ἔγραψεν, ἢ καὶ ἐγὼ οὐκ ἄλλον ἢ κατὰ τὴν ἐρώτησιν σου, ἢ καὶ ὡς ἐπὶ λό-
γου τὴν κατάλυσιν ποιησάμενος ὅς ἐστι τοῦ ποιοῦ· συνάγει ἐπὶ τοῦ ποσοῦ.
δυνάμενα λέγων ὁ ἀριστοτέλης διὰ τοῦ, τὸ γὰρ ψευδῆ ἢ ἀληθῆ λόγον ἢ δόξαν
εἶναι, οὐ τόδε σημαίνει· ἀλλὰ τοιόνδε· ὅταν γὰρ τὴν ἐρώτησιν ποιῇ ὁ
τ... τὴν ἆρα ὃ γέγραπται γράφει τις, ἐπὶ τοῦ ποσοῦ μόνου ταύτην ἐρω-
τήσας· ἐπὶ γὰρ λόγου ἐρωτήσας ἢ συλλαβῆς, ἢ λέξεως· ἀλλ᾽ ἵνα τὸ
τοιοῦτον ἀναφέρηται ὡς ἐπὶ μαθηματικῶν· ὅταν δὲ συνήξας τὸ συναχθὲν, ἐπὶ
τοῦ ποιοῦ συνῆξας.

ὅτι γὰρ ψευδὲς καὶ ἀληθές, ὡς προλέγουσι· τὸ ἆρ' ὁ μανθάνων ἃ μανθάνει μανθάνων,
τοῦτον ἐπισταμένων· ἐν τούτῳ προηγουμένως κατὰ τὴν ἐρώτησιν· ἆρ' ὁ μανθάνων
τις, τουτέστιν ὁ μανθάνων· μανθάνει δ' ἐστὶ τὸ βραδὺ ταχύ, ἔσται ἄρα τὸ βραδὺ
ταχύ· πρὸς ὃ ἀπρεπὲς ἀπὸ δὲ ἐπὶ τὸ πέρας ἄγων· ὅτι ἐρώτησιν τοῖς σοφισταῖς
ἐπεὶ τοῦ πῶς συντάσσοντες τοῦ λόγου· ἢ τὴν ἐρώτησιν ποιήσαντες τοῦ
πῶς. συντάσσοντες τοῦ λόγου ὅτι γὰρ ἐρωτηθῆναι ἆρ' ὁ μανθάνων ἐστὶ ταχύ,
ἐπὶ τοῦ τρόπου ποιήσαντες· δηλοῦσι γὰρ τό, ὡς μανθάνει ὃ ταχέως μανθάνει
ταχέως ἢ ἄλλως πῶς· ἐν τῷ πράγματι συντάσσουσι τοῦ λόγου τὴν ἐρώτησιν:
Ὁ δ' ὅταν τὴν κύλικα πίνων ὃ πίνει· ἀλλ' ἔστιν· ἐὰν ἆρ' ὅ τις οἶδεν ἢ
μαθὼν ἢ εὑρὼν οἶδε· ὧν δὲ τὸ μὲν εὗρε· τὸ δὲ ἔμαθε, τὰ ἀμφότερα οὐδέτερον
ἢ ὁμοῦ ἅπαντα· ὅ δέ, οὐχ ἅπαν τί· καὶ ὅτι ἔστι τις τρίτος ἄνθρωπος παρ' αὐτὸν
καὶ τοὺς καθ' ἕκαστον· τὸ γὰρ ἄνθρωπος καὶ ἅπαν τὸ κοινόν, οὐ τόδε τι· ἀλλὰ τοιόνδε
δ' ἐστι· ἢ πρός τι πῶς· ἢ τῶν τοιούτων τι σημαίνει· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ κορίσκου
ἐν κορίσκος μουσικός, πότερον ταὐτόν, ἢ ἕτερον· τὸ μὲν γὰρ τόδε τι·
τὸ δὲ τοιόνδε σημαίνει· ὥστε οὐκ ἔστιν αὐτὸ ἐκθέσθαι· οὐ τὸ ἐκτίθεσθαι
δὲ ποιεῖ τὸν τρίτον ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ὅπερ τόδε τι εἶναι συγχωρεῖν· οὐ γὰρ ἔσται
τόδε τι εἶναι ὥσπερ Καλλίας καὶ ὅπερ ἄνθρωπός ἐστι· οὐδὲ εἴ τις τὸ ἐκτιθέμενον
μὴ ὅπερ τόδε τι εἶναι λέγοι· ἀλλ' ὅπερ τοιόνδε δίδωσι· διαφέρει γὰρ τὸ παρὰ
τοὺς πολλούς τι· οἷον τὸ ἄνθρωπος· φανερὸν οὖν ὅτι οὐ δοτέον τὸ τόδε τι εἶναι τὸ κοινῇ
ἢ τὸ κατηγορούμενον ἐπὶ πᾶσιν· ἀλλ' ἤτοι ποιὸν ἢ πρός τι ἢ ποσὸν ἢ τῶν τοιούτων τι
οὕτω σημαίνειν· ὅλως δὲ ἐν τοῖς παρὰ τὴν λέξιν λόγοις αἰεὶ κατὰ τὸ ἀντι-
κείμενον ἔσται ἡ λύσις· ἢ παρ' ὅ ἐστιν ὁ λόγος· οἷον εἰ παρὰ σύνθεσιν ὁ λόγος
ἡ λύσις διελόντι· εἰ δὲ παρὰ διαίρεσιν συνθέντι:
Τὸ δ' εἰς μετρογράφον· ἆρ' ὃ πίνει τις τοῦτο πίνει, ἢ οὕτως· ἆρ' ὃ πέπωκέ τις τοῦτον
πέπωκεν· ναί· πέπωκε δὲ κύλικα· πέπωκεν ἄρα τὴν κύλικα. ἡ λύσις
ὅτι οὐ τὴν κύλικα πέπωκεν, ἀλλ' ὃ πέπωκεν ἢ ὃ πίνει ἐν τῆς κύλικος ἔστιν·
τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ ἆρ' ὅ τις οἶδεν ἢ μαθὼν ἢ εὑρὼν οἶδε, ναί· ὧν δὲ τὸ μὲν ἔ-
μαθε, τὸ δὲ εὗρεν· ἀμφότερα δ' οὔτε ἔμαθεν οὔτε εὗρεν· οὐκ ἄρα οἶδεν· ἃ γὰρ
οἶδεν ἢ ὃ ἔμαθεν, ἢ ὃ εὗρε· τὰ δὲ δύο οὐκ ἔμαθε· τὸ ἓν γὰρ ἔμαθε, οὐχὶ τὰ δύο·
ἀλλ' οὐδὲ τὰ δύο εὗρεν· τὸ γὰρ ἓν εὗρεν· ἃ οὖν μὴ εὗρε, μήτε ἔμαθε τὰ δύο

οὐδ' ἐν ὅλῳ· ἀλλὰ καὶ ὅτι· τὸ δὲ χωρὶς τοῦ σοφίσματος εὐέφοδος, διὰ τοῦ, καὶ ὁ μὲν ἅπαν· τὸ δ'
ἕκαστον ἅπαν· ἔστι δὲ ὁ λόγος· ὅτι τὸ μὲν πᾶν καὶ τοιόνδε καὶ πότερον· τὸ δ' οὐ πότερον· ἀλλὰ ποσόν· τὸ γὰρ ὤν
τὸ μὲν τόδε τι, τὸ, τὸ τοιόνδε· ἐρωτήσας οὖν ἐπὶ τοῦ ὁ, σὺν ἄλλα· εἰ ἔστι καὶ ἄλλως ἅπαν· τὸ, καὶ
ὁ μὲν ἅπαν· τὸ δ' ἕκαστον ἅπαν· τουτέστιν ὅτι ἰδιώτατον ἐστὶ ἐπὶ μὲν τινος μαθήματος ἅπαν
ἅπαν· ὅλον ὅτι ἑτέρου ἑκάστου μάθοι πρὸ ἄλλου· ἐπὶ δὲ τινων ἕκαστον ἅπαν· ἀλλ' ἢ τὸ ἕτερον μαθεῖν
ἢ τὸ μαθεῖν πρὸ ἄλλου· καὶ ὅτι ἐστί τις· ὁ λεγόμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν λόγος ὁ τρίτος ἄν-
θρωπος ὡς αὐτοὶ φάσι τοιοῦτος· ὅτε λέγουσι, φησίν· ἄνθρωπος περιπατεῖ· οὔτε
ἡ ἰδέα ἀνθρώπου περιπατεῖν λέγεται, ἀκίνητος γὰρ ἐκείνη· οὔτε τῶν καθ' ἕκαστόν τινα·
πῶς γὰρ ὁ μὴ γνωριζόμενος· τὸ μὲν γὰρ ἄνθρωπον περιπατεῖν γνωρίζεται· τίς δὲ τῶν καθ'
ἕκαστά ἐστιν ὁ περιπατεῖν λεγόμενος, ἀγνοεῖται· ἄλλον ἄρα τινὰ παρὰ τούτους ἄνθρωπον
λέγομεν περιπατεῖν· τρίτος ἄρα ἄνθρωπος ἔσται· οὐ περιπατεῖν κατηγορούμενον· καὶ χεῖται
ὅτι ἄνθρωπος καὶ πᾶν τὸ κοινόν, οὐ τόδε τι· ἀλλὰ τοιόνδε· ὁμοίωμα γάρ ἐστι τῶν καθ'
ἕκαστα· πῶς δὴ ταὐτὸ τι πρὸς ἐν τῶν καθ' ἕκαστα θεωρούμενον καὶ ἐν πολλοῖς ἔχον
τὸ ὑπάρχειν, οὐσία τις ἔσται καὶ ἕτερον παρὰ ταῦτα· οὐκ ἄρα δεῖ τρίτος ἄνθρωπος ἐστίν· τὸ δὲ
ὁμοίως ἐπὶ τοῦ Κορίσκος· Κορίσκος μουσικὸς πρὸς παράστασιν τοῦ μὴ ἀναιρεῖσθαι
τὸν τρίτον ἄνθρωπον ἀληπτέον· καὶ ὅτι ὥσπερ τοῖς ἐκ τοῦ ὡς δέχεται· ὥσπερ γὰρ ὁ μουσικὸς Κο-
ρίσκος, ἕτερος ὢν τοῦ Κορίσκου, οὐκ ἔστι καθ' αὑτό, οὐδὲ ὑπάρξιν ἔχει ἰδίαν·
τὸ δὲ γὰρ σημαίνεται, ὥστε οὐκ ἔστιν αὐτὸ ἐκτίθεσθαι διὰ τὸ οὐκ ἔστιν τόδε τι
ὄντα· ἀλλὰ τοιόνδε καὶ ποσόν· οὕτως οὐδὲ ὁ ἄνθρωπος περιπατῶν. κἂν ἕ-
τερος ἐστὶ Σωκράτης Πλάτωνος· καὶ πῶς κατὰ μέρος· ὡς ὁ μουσικὸς Κορίσκος
τοῦ Κορίσκου καθ' αὑτὸ εἶναι· ἵνα δὲ μή τις ἴσως ὑπολάβῃ ὅτι καὶ τοῦ δεῖ τοῦ
αὐτοῦ παραδοῦναι ὑπάρξεις ἐκ τοῦ λέγειν τοὺς αὐτοὺς περιπατεῖν, ἀποδεικνύναι
ἕτερον αὐτὸν εἶναι τῶν μερικῶν Σωκράτους καὶ Πλάτωνος καὶ τῶν ἄλλων τῶν
καθ' ἕκαστα φησὶν οὐ τὸ ἐκτίθεσθαι δὲ ποιεῖ τὸν τρίτον ἄνθρωπον διὸ ὥσπερ. τὸ γὰρ
διὰ τὸ τῶν χωρίσαι, οὐ τὸ ἀπεικονίσθαι τοῖς καθ' ἕκαστα αὐτοῖς· καὶ ὅσοι ὅρον ἐ-
κείνων λέγουσιν τρίτον ἄνθρωπον ποιεῖ· ἀλλὰ τὸ συγχωρεῖν εἶναι ὅπερ τό-
δε τι, ἔθος αὐτοῖς ἐπὶ τῆς ἀτόμου χρῆσθαι οὐσίας· κατασκευάζει δὲ καὶ αὐτὸ τοῦ-
το τὸ μὴ εἶναι τὸ κατηγορούμενον καὶ κοινὸν οὐσίαν· δῆλον οὖν ἐπιφέρει τὸ γὰρ
ὅπερ τόδε τι εἶναι, ὅπερ ὁ Καλλίας καὶ ὅπερ ἄνθρωπος ἐστὶν δηλοῖ ὅτι· ὁ γὰρ ἐστὶν ὁ
Καλλίας τόδε τι εἶναι λέγει, τοῦτο ὅ ἐστιν ὥσπερ καὶ μὴ ἔστι τὸ ἐκτιθέμενον

κοινὸν τὸ δὲ τί ἐστιν οὐσίαι· ἀλλὰ ποιόν· ἀλλ' ὅσων ὄνομα κεῖται τῶν καθ' ἕκαστα· ἐν αὐτοῖς γὰρ
ὅμως ἐστὶν οὐ καθ' αὑτό, ὥστε φησὶν οὐδὲ τοῦτον· εἰ ὄνομα τίνα ἀνάγκη τὸν εἰρημένον· τὸ γὰρ
κοινῶς κατηγορούμενον ἐπὶ πᾶσιν οὐκ ἔστιν οὐσία· ἀλλὰ ποιὸν σημαίνει· ἀπὸ τῆς παρὰ προσῳδί-
αν ὀξεῖαν ἢ βαρεῖαν προσῳδία λύσις· ὁ δὲ παρὰ βαρεῖαν, ἢ ὀξεῖα· ὁ δὲ παρὰ ὁμωνυμί-
αν τὸ σημαινόμενον ὄνομα ἀντὶ τῆς λύσεως· ὅτι ἄψυχον συμβαίνει ἀποφῆσαι· τὸ δὲ μὴ
ἀναιρεῖν· ὡς ἔστιν ἔμψυχον· τὸ δὲ ἄψυχον φησίν· ὁ δὲ ἔμψυχον συνεχώρησε τὸ λέγειν
ὡς ἔστιν ἄψυχον· ὁμοίως δὲ ἐστὶ τῆς ἀμφιβολίας· ὁ δὲ παρὰ τὸ σημαινόμενον τῇ λέξει,
τὸ σημαινόμενον ἐστὶ λύσις· ἆρ' ὃ μὴ ἔχοι δοίη ἄν; ἢ ἔχομεν ὃ μὴ ἔχει· ἀλλ' ὡς οὐκ ἔχει·
ὅτι ἕνα μόνον ἀστράγαλον· ἆρ' ὃ ἐπίσταται μαθὼν ἢ εὑρὼν ἐπίσταται· ἀλλ' οὐχ ἅπαντα ἐπί-
σταται. ἆρ' ὃ βαδίζει πατεῖ· ἀλλ' ὅτε· ὁμοίως δὲ ἐστὶ τῶν ἄλλων:

[Ε]ἰπὼν ὅτι αἱ λύσεις τῶν σοφισμάτων κατὰ τὸ σημαινόμενον ἢ λύσις προβαίνουσι φανερά· οἱ
ἀσυνθέτως ἢ πάλιν ὁ διελὼν ἐνάλλαξεν τὴν ἀπάτην· καὶ τὰ ἀνάπαλιν· καὶ ἐστὶ τῶν ἄλλ-
ων τῶν παρὰ τὴν λέξιν καθολικῶς πῶς δεῖ τὰς λύσεις ποιεῖσθαι διδάσκει· καί φησιν ὡς
ἀπὸ τῶν παρὰ προσῳδίαν ὀξεῖαν ἡ ἀπάτη, ἡ βαρεῖα προσῳδία λύσις· οἷον ἔστι τὸ οὐ καταπί-
πτει ζαόμβρῳ· ἐπειδὰν ὁ ἐξ ὀξείας προσῳδίας ἡ ἀπάτη ᾖ, ἐλύσαμεν πείσαντες· βα-
ρεῖαν γὰρ προσῳδίαν πάντως τοῦ πεισθέντος λέγει· ὁμοίως ἐστὶ τὸ ὁμωνυμίας ἀπάτ-
ης ὁ σοφιστὴς τὸ σημαινόμενον ὀνομάζων, ἐν ἑτέρῳ τὸ σόφισμα· οἷον τί φημι ἐκ τῆς ὁμω-
νυμίας τὸ ἄψυχον ἔμψυχον συνάγοιτο· λυτέον ἀποφήσαντα ἀεὶ τὸ μὴ τὸ δεδομένον ὁσο-
μένον τὸ ἄψυχον· ἀλλ' ὃ δηλοῖ τὸ ἔμψυχον· εἰ γὰρ ἐρωτῷ ἆρα τὸ διδάσκον ἔμψυχον ἐστίν, εἶπε
δὲ ναί, εἶτα ἀεὶ τὸ δὲ τὸ βιβλίον διδάσκει, ἔμψυχον ἄρα τὸ βιβλίον, ῥητέον ὅτι οὐ τὸ
ἄψυχον διδάσκειν ἀεί· ἀλλὰ τὸ διδάσκον, ὁμοίως καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ ἀνάπαλιν· εἰ
γὰρ ἐρωτῷ, ἆρα τὸ διδάσκον ἔμψυχον ἐστίν; εἰπὼν δὲ οὔ, εἶτα ἀεί, οὐδὲ πλάτων διδάσκει·
ἄψυχον ἄρα τὸ διδάσκον· εἰπὲ ὡς ἔστι τὸ βιβλίον τὸ διδάσκον, εἰ πρὸς ἐστὶ τῶν παρὰ τὸ
σχῆμα τῆς λέξεως ὡς προειρημένων· ὡσαύτως καὶ τοῦτο, οἷον ὁ σοφιστὴς συμπερα-
νόμενος λέγει ἆρ' ὃ μὴ ἔχει δοίη ἄν τις· οὐδὲ πρὸς τὸ λύων τὸ σόφισμα εἰπέ· ἔχομεν ὃ μὴ ἔχει
ἀλλ' ὡς οὐκ ἔχει· αὐτίκα γὰρ ὡς ἐν τοῖς προλαβοῦσιν εἴρηται τὸ ὃ μὴ ἔχει τῷ ὡς οὐκ ἔχει.
διαφέρει, ἀλλ' οὐχ ἅπαντα ἐπίσταται, τὸ λεγόμενον δῆλον ἐστὶν ὅτι οὕτως ἐλέγχει, ὅτι ὃ ἐπίστα-
ται μεμάθηκεν ἢ εὗρεν· ἀλλ' οὐχ ἅπαντα ἐπίσταται μεμάθηκεν· τοῦτο γὰρ ἐν ἠρώτησεν· οὐ γὰρ ἅπαν
ὁ ἐρωτῶν, ἀλλ' ἐστὶν ἐπίσταται μεμάθηκεν ἢ εὗρεν· ἀλλ' ἑνικῶς, ὃ ἐστὶν ἐπίσταται μεμάθηκεν
ἢ εὗρεν:

Παρὰ δὲ τοὺς παρὰ τὸ συμβεβηκὸς καὶ μὴ καθ' αὑτὸ λέγονται πρὸς ἅπαν· ὅταν γὰρ ἀξιοῖ τις ἔστι τὸ
προτεθὲν ἐπί τε τοῦ πράγματος, ἐπί τε τοῦ πράγματος ὄντος καὶ τοῦ συμβεβηκότος ὑπάρχειν.
ἔστι ἐνίων μὲν δοκεῖ ἔμφασιν· ἐπ' ἐνίων δὲ οὔ φασιν ἀναγκαῖον εἶναι· ῥητέον οὖν ὡς οἱ συμβε-
βηκότα ὁμοίως πρὸς ἅπαντας, ὅτι οὐκ ἀναγκαῖον ἐστὶν δὲ δεῖ προσφέρειν τὸ οἷον· ἔστι
δὲ πάντες οἱ τοιοῦτοι λόγοι παρὰ τὸ συμβεβηκός· ἆρ' οἶδας ὃ μέλλω σε ἐρωτᾶν· ἆρ'
οἶδας τὸν προσιόντα ἢ τὸν ἐγκεκαλυμμένον· ἆρα ὁ ἀνδριὰς σόν ἐστιν ἔργον· ἢ ὁ κύων σός ἐστι
πατήρ, ἆρα τὰ ὀλιγάκις ὀλίγα, ὀλίγα· φανερὸν γὰρ ἐν ἅπασι τοῖς τοιούτοις ὅτι οὐκ ἀναγκαῖον τὸ κατὰ
τοῦ συμβεβηκότος, καὶ κατὰ τοῦ πράγματος ἀληθεύεσθαι· μόνοις γὰρ τοῖς κατὰ τὴν οὐ-
σίαν ἀδιαφόροις καὶ ἓν οὖσιν, ἅπαντα δοκεῖ ταὐτὰ ὑπάρχειν· τῷ δ' ἀγαθῷ οὐ ταὐ-
τόν ἐστιν, ἀγαθῷ τε εἶναι καὶ μέλλοντι ἐρωτᾶσθαι· οὐδὲ τῷ προσιόντι ἢ ἐγκεκαλυμμένῳ
προσιόντι τε εἶναι καὶ κορίσκῳ· ὥστε οὐκ εἰ οἶδα τὸν κορίσκον, ἀγνοῶ δὲ τὸν προσιόντα
τὸν αὐτὸν οἶδα καὶ ἀγνοῶ· οὐδ' εἰ τοῦτ' ἔστι σόν, ἔστι δ' ἔργον, ἔστι σὸν ἔργον· ἀλ-
λὰ κτῆμα ἢ πρᾶγμα ἢ ἄλλο τι· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· λέγουσι δέ τινες
ἀναιρεῖν ταύτην τὴν ἐρώτησιν· φασὶ γὰρ ἐνδέχεσθαι ταὐτὸ πρᾶγμα εἰδέναι καὶ ἀγνοεῖν·
ἀλλὰ μὴ κατὰ ταὐτόν· τὸν οὖν προσιόντα μὴ εἰδότα· τὸν δὲ κορίσκον εἰδότα, τὸν
αὐτὸν μὲν εἰδέναι καὶ ἀγνοεῖν φασίν· ἀλλ' οὐ κατὰ ταὐτό·

Μ Ἐπειδὰν δ' ἐστὶ τοῖς παρὰ τὸ συμβεβηκὸς γινομένοις παραλογισμοῖς· καὶ πῶς δεῖ
ἐπιλύεσθαι διδάσκει καί φησι τῶν παρὰ τὸ συμβεβηκὸς παραλογισμῶν,
μίαν εἶναι τὴν αὐτὴν λύσιν· ἐπεὶ [illegible] λύσιν τινά, τοῖς τοιούτοις
ἐρωτήμασιν ἀπαντῶντας· μὴ μέντοι γε ἐν πᾶσιν ἁρμόζουσαν· καὶ πάντων
τῶν παρὰ τὸ συμβεβηκὸς λύσιν κοινὴν οὖσαν· ἐπεὶ γάρ φησιν ἀδιόριστόν ἐστιν ὁπότε
λέγεται ἐπὶ τοῦ πράγματος ὅτι αὐτὸ τοῦτό ἐστιν· ὅτι τινὰ ἃ τῷ συμβεβηκότι
ὑπάρχουσι, ἀληθεύονται ἐπὶ τοῦ κατηγορουμένου τῷ συμβεβηκότι· φημὶ δὴ τῷ
πράγματι· τινὰ δὲ τῷ μὲν συμβεβηκότι ὑπάρχει· τῷ δὲ πράγματι οὐχ ὑπάρχει,
τὸ γὰρ δισύλλαβον λέγεσθαι μὲν ἐπὶ κατὰ τοῦ λευκοῦ·
ἀληθεύεται δὲ καὶ κατὰ τοῦ ἵππου τοῦ τινος ᾧ συμβέ-
βηκε τὸ λευκόν· ὥστε ἐπὶ τούτου ἀληθεύειν δύναται ὅδε

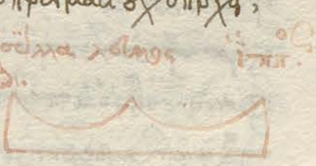

τὰς προτάσεις· ἆρά γε ὁ δεῖ ἵππος, ναί· ἆρα γε λευκός; ναί· ὁ δὲ ἄρα λευκός,
τί δὲ τὸ λευκὸν δισύλλαβον, ναί· ὁ ἵππος ἄρα δισύλλαβος· ἐπὶ μὲν τούτου
ἀληθῶς τὸ κατὰ τοῦ συμβεβηκότος ὅλον τὸ δισύλλαβον τὸ κατὰ τοῦ λευκοῦ

λεγόμενον. τὸ κατὰ τὸ εἴ τι ἵππου ἐρωτήσειας· αὐτὸ δὲ Σωκράτης οὐκ ἀληθές·
εἰ γὰρ ὁ Σωκράτης ἀληθής, τοῦτο δὲ δισύλλαβον, καὶ ὁ Σωκράτης δισύλλαβον·
ἐπειδὴ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχει· οὐδὲν δὲ διαφέρει ποτὲ δεῖ λέγειν τὸ ὑ-
πάρχον τὸ τῷ συμβεβηκότι ὑπάρξει καὶ τῷ πράγματι, τουτέστι τῷ
ὑποκειμένῳ· ποτὲ δὲ οὔ· ἐπεὶ οὖν πρὸς πάντας ὅτι οὐκ ἀνάγκη τὸ τῷ συμ-
βεβηκότι ὑπάρχον καὶ τῷ πράγματι ὑπάρχειν· ἀλλ' ἔστι τινῶν μὲν
ἐνδέχεται· ἔστι τινῶν δὲ οὔ· καὶ ἔστι διαφορὰ προσφέρειν ἐκ τοιούτου, ἢ τοιοῦτον ποι-
ῶν ἐπὶ τῶν μὲν ἰσαρίων τοῦ πλείονος γέγραπται· ἔχω δὲ οὕτως τὰ ἐκεῖ·
ὁ νόμος ἡ μὲν τί ἐστιν ὁ προσιὼν ἐρωτᾷς
τὸ ὑπόμνημα τὸ δὲ παρόμοια Σωκράτης
ζητητέα ἐστίν· ἆρ' οἶδας ὃ μέλλω σε ἐρωτᾶν;
οὔ· ἆρ' οἶδας ὅτι ἡ ἀρετὴ ἀγαθόν; ναί· τοῦτο δέ σε μέλλω ἐρωτᾶν· οἶσθα
ἄρα ὃ μέλλω σε ἐρωτᾶν· λέγοις ὅτι οὐ ταὐτόν ἐστι τὸ τὴν ἀρετὴν ἀγαθὸν εἶναι,
καὶ τὸ μέλλειν ἐρωτᾶσθαι ὅτι ἐστὶν ἀγαθόν· ἀλλὰ ἀγαθὴ οὖσα συμβέβηκεν
αὐτῇ τὸ μέλλειν ἐρωτᾶσθαι, ὅτι ἐστὶν ἀγαθόν·
πάλιν ἆρ' οἶδας τὸν προσιόντα κεκαλυμ-
μένον; οὔ· ἀλλὰ ἀφελόντα τὸ περικάλυμμα·
τὸ δὲ οἶδας Κορίσκον; ναί· τὸν αὐτὸν ἄρα οἶδας·
πάλιν ἆρ' ὁ ἀνδριὰς σὸν ἔργον ἐστί; ναί· ἀλλὰ
ἔργον σόν ἐστι· ναί· σὸς ἄρα ἔργον ἐστὶν ὁ ἀνδριάς·
ἀλλὰ μὴν σὸς οὐκ ἔστι· τοῦ Φειδίου γάρ ἐστι· ναί·
ἆρα πατήρ σός ἐστι· ναί· σὸς ἄρα ὁ κύων πατήρ· πάλιν
ἆρά γε τὰ ὀλιγάκις ὀλίγα, ὀλίγα; ναί· ἀλλὰ μὴν
τὸ ἑκατὸν πρὸς τὰ δεκάκις μύρια ὀλιγάκις ὀ-
λίγα· τὸ ἑκατὸν ἄρα ὀλίγα· ἀλλὰ μὴν τὰ πολλά·
φανερὸν οὖν ὅτι πάντες ὅσοι οἱ παραλογισμοὶ
παρὰ τὸ συμβεβηκὸς λέγονται· μόνοις γάρ φησι
τοῖς κατὰ οὐσίαν ἀδιαφόροις, ταῦτα ὑπάρχει
ὅσα ἑνὶ καὶ τὴν οὐσίαν ἀδιάφορα, οἷόν πως ἐκ τῶν
τούτοις γὰρ ταὐτὰ ὑπάρξει· λέγουσιν οὖν τινὲς ταῦτα τῷ Σωκράτει

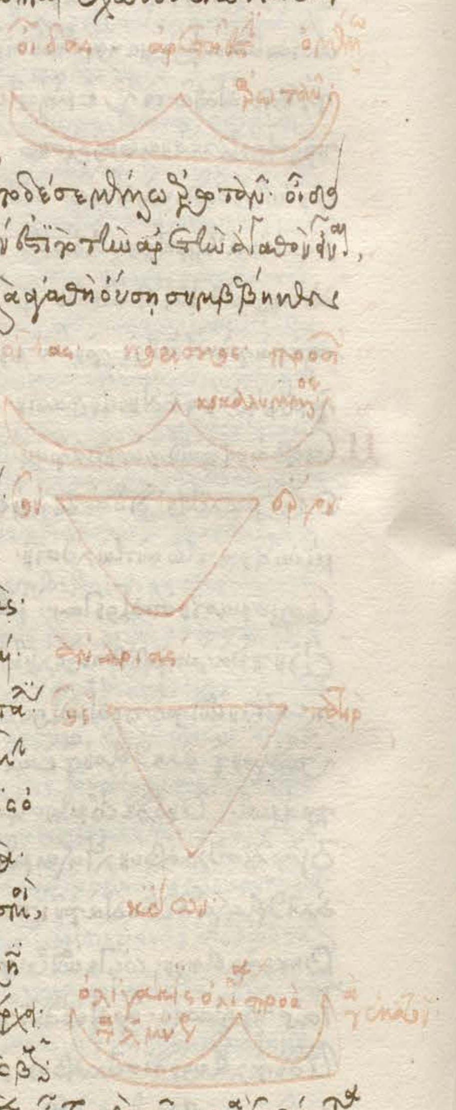

τὸ σόφισμα· ἀναιρεῖ δὲ τὴν λύσιν ταύτην ὁ Ἀριστοτέλης διὰ τὸ μὴ ὡς δεῖ αὐτοὺς εἰρηκέναι, πάντων τῶν παρὰ ταὐτὸ γινομένων παραλογισμῶν [illegible] ταύτην ἔχειν [illegible]:

καίτοι πρῶτον μὲν καθάπερ ἤδη εἴπομεν δεῖ τῶν παρὰ ταὐτὸ λόγων τὴν αὐτὴν εἶναι διόρθωσιν· αὕτη δ' οὐκ ἔσται, ἂν μὴ ἐπὶ τοῦ εἰδέναι ἀλλ' ἐπὶ τοῦ εἶναι ἢ πὼς ἔχειν τὸ αὐτὸ λαμβάνῃ τὸ ἀξίωμα, οἷον εἰ ὅδε ἐστὶ πατήρ, ἔστι δὲ σός, εἰ γὰρ ἐπ' ἐνίων τοῦτ' ἐστὶν ἀληθὲς καὶ ἐνδέχεται ταὐτὸ εἰδέναι καὶ ἀγνοεῖν, ἀλλ' ἐνταῦθα οὐδὲν κοινωνεῖ τὸ λεχθέν, οὐδὲν δὲ κωλύει τὸν αὐτὸν λόγον πλείους μοχθηρίας ἔχειν· ἀλλ' οὐχ ἡ πάσης μοχθηρίας ἐμφάνισις λύσις ἐστίν· ἐγχωρεῖ γὰρ ὅτι μὲν ψεῦδος συλλελόγισται δεῖξαί τινα, παρ' ὃ δὲ μὴ δεῖξαι, οἷον τὸν Ζήνωνος λόγον ὅτι οὐκ ἔστι κινηθῆναι· ὥστε καὶ εἴ τις ἐπιχειροίη συνάγειν ὡς ἀδύνατον, ἁμαρτάνει, κἂν μυριάκις ᾖ συλλελογισμένος· οὐ γάρ ἐστιν αὕτη λύσις· ἦν γὰρ ἡ λύσις ἐμφάνισις ψευδοῦς συλλογισμοῦ παρ' ὃ ψευδής:

Λέγουσί τινες τὸ περὶ τὸ συμβεβηκὸς σόφισμα, οὐ λύοντες, τὸ οὐδὲν ἀδύνατον εἶναι τὸν αὐτὸν εἰδέναι καὶ ἀγνοεῖν τὸ καθ' ἄλλο ἀγνοούμενον, ἀλλ' οὐ κατὰ ταὐτό· ταύτην τὴν δοκοῦσαν λύσιν ἀναιρῶν ὁ Σταγειρίτης, φησὶ τῶν παρὰ ταὐτὸ λόγων τὴν αὐτὴν εἶναι δεῖ λύσιν, ὡς προδηλονότι εἰρήκαμεν· περὶ ταὐτὸ δὲ λόγοι εἰσὶ πάντες οἱ παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν· ὁμοίως δὲ καὶ πάντες οἱ περὶ τὴν σύνθεσιν· οἱ δὲ περὶ τὴν ἀμφιβολίαν, οὐ περὶ τὸ αὐτὸ τοῖς περὶ τὴν σύνθεσιν· οἱ δὲ περὶ τὴν ἀμφιβολίαν, οὐ περὶ τὸ αὐτὸ τοῖς περὶ τὴν σύνθεσιν ἀλλ' ὅμως παρ' ἄλλο· λέγει οὖν δηλονότι καὶ καλῶς ἔχει τὸ οὕτω λύειν τὰ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς σοφίσματα λύσις ἁρμόζει ἡ αὐτή, εἰς πάντας τοὺς περὶ τὸ συμβεβηκός· ἀλλὰ μὴν αὕτη τινῶν οὐχ ἁρμόζει· οὐκ ἄρα καλῶς λύουσιν. οὐ γὰρ παρὰ τὸ αὐτὸ ἐστὶ [illegible] τὴν αὐτὴν ἀναλύσιν· παρὰ δὲ οὐκ ἔστι πάντων λύσις τῶν τοιούτων σοφισμάτων ἡ παρ' αὐτῶν ἀποδεδομένη, [illegible] ἀναφερόμενον γάρ φησιν ἀπὸ τοῦ σοφίσματος, ἀδύνατον [illegible] [illegible] ἐστὶ τὸ ἔστιν ὡς μὴ λέγειν [illegible] ἐγκεκαλυμμένον· [illegible] ἐστίν, [illegible] [illegible] λύσιν ἁρμόζουσι [illegible]· [illegible] δὲ λέγει τὴν πρότασιν.

τὸ δὲ σόφισμα τοιοῦτον ἐρωτᾶται· ὥσπερ δὲ λέγουσιν ἐπὶ Γλαύκωνος ἀδελφοῦ Πλάτωνος.
ὅστις δὴ Γλαύκων, οὐ μόνον ἀδελφὸς τοῦ Πλάτωνος, ἀλλὰ καὶ πατήρ·

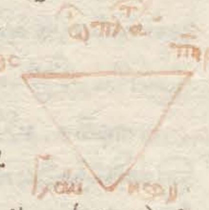

εἶχε γὰρ παῖδας· ἐπεὶ δὴ ὁ ἐρωτώμενος ἦν ὁ Πλάτων, δηλονότι γὰρ
τοῦτον [illegible] τὸν ἐρωτώμενον, οὕτως αὐτὸν ἠρώτησεν ὁ σοφιστής· ἆρά γε ὁ
Γλαύκων σός ἐστι; ναί· ἆρά γε ὁ Γλαύκων πατήρ ἐστι; ναί· ὁ Γλαύκων ἄρα
σός, ὦ Πλάτων, ἐστὶ πατήρ· ἐπὶ δὴ τούτου τοῦ σοφίσματος πῶς ἂν ἔχοι χώραν, τὸ ἀν-
τικείμενον λέγουσιν· ὅτι τοῦτον μὲν οἶδα· τοῦτον δὲ οὐκ οἶδα· οὐδὲ γὰρ ἀμφότερα ὁ
Πλάτων· ἐστὶ πατὴρ ἐστὶν ὁ Πλάτων· καὶ ὅτι αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος δηλονότι ἐστὶ τί.
ὥστε τὸ ἐχόμενον λεγόμενον [illegible] ἁρμόττειν εἰς πάντας τοὺς περὶ τὸ συμβεβηκός.
ἆρα γὰρ καὶ ἐπί τινων ἀληθές ἐστι τὸ λέγειν ὅτι τοῦτον οἶδα καὶ ἀγνοῶ. κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο
ἀγνοῶ δὲ τὸ λέγειν, οὐκ ἐγχωρεῖ· πολλαὶ εἰσὶν αἱ κακίαι τοῦ συλλογισμοῦ· πλὴν οὐχὶ
τῆς τυχούσης κακίας ἐμφαίνουσι καὶ τὸ πρᾶγμα τοῖς ἐπιλύουσι· ὅπερ μικρὸν
ὅτι [illegible] εἰρήκαμεν· ἀλλ' ἢ περὶ τοῦ ψεύδους, ὡς ἐπὶ τοῦ ὁ Σωκράτης

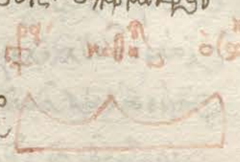

κάθηται· ὁ καθήμενος γράφει· ὁ Σωκράτης ἄρα γράφει· τοῦτο
ἦν ψεῦδος. ἐνταῦθα οὐχὶ [illegible] ὅτι διὰ τὸ ἀληθὲς εἶναι τὸν Σωκράτην
καθῆσθαι τὸ ψεῦδος συνήχθη· καὶ εἰ ἔτυχε ψεῦδος οὖν τὸν Σωκράτην καθῆσθαι· ἀλλὰ διὰ
τὸ τὸν καθήμενον γράφειν· οὐ καίριον οὖν πρὸς ἔλεγχον τὸ δεῖξαι ὅτι ψεῦδός ἐστι τὸ συναχ-
θέν· ἀλλὰ χρὴ καὶ τοῦ [illegible] καὶ τὸ αἴτιον· παρ' ὃ τὸ ψεῦδος γέγονεν· ἄλλα γὰρ
ἐν σχήματι [illegible] καταφανῆ [illegible] συμπεραίνεται [illegible] τοῦ
ἐπιλῦσαι, οὐ καίριον τὸ δεῖξαι τοῦτο ψεῦδος, ἀλλὰ καὶ τὸ αἴτιον

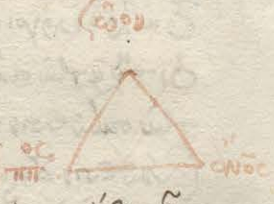

εἰπεῖν· ὅτι τὸ ψεῦδος συνήχθη διὰ τὸ σχῆμα τοῦ συλλογισμοῦ.
τίθησι δὲ καὶ αὐτὸς παρ' ἀρχὰς λεγόμενον παράδειγμα· ἔστι δὲ τὸ
ὁ δὲ [illegible] λεγόμενον τοιοῦτον· ἢ γὰρ ὁ Ζήνων μὴ εἶναι κίνησιν· ἀλλ' [illegible]
[illegible] ἐπειδὴ ἀδύνατον τὸν Ζήνωνος λόγον τὸν ἀναιροῦντα τὴν κί-
νησιν ἐκ τοῦ συνάγειν, ἀδύνατον [illegible] τῆς τοῦ Ζήνωνος ὑποθέσεως, [illegible]
μὲν ταῦτα· οὐδὲ γὰρ λέλυκε τὸν παραλογισμόν· [illegible] ὁ Ζήνων [illegible]
κίνησιν φημί· [illegible] οὗτος, [illegible] φησὶ τὸ μὴ εἶναι κίνησιν, [illegible]
[illegible] οὐκ ἔστι κίνησις, οὐδὲ κινεῖσθαι· ἀλλ' [illegible], οὐδὲ [illegible]
[illegible], [illegible] οὐδὲ ὁ ἥλιος [illegible] κινηθήσεται
[illegible] οὐδὲ [illegible] νύκτες ἔσονται.

ὅπερ ἀδύνατον· ἀλλ' εἰ τοῦτο ἀδύνατον, ψευδής ἐστιν ἡ ὑπόθεσις, ᾗ τὸ ἀδύνατον ἠκολούθει. ὅταν τις συλλογιζόμενος καλῶς ἀμέμπτως ἢ συλλογιστικῶς ἐξ ἀληθῶν [illegible] συμπεραινόμενος ἐκ [illegible] συνάγων ὡς ἀδύνατον, μὴ ἀναιρεῖ κίνησιν ἐκ τοῦ συνελαύνειν τὴν Ζήνωνος ὑπόθεσιν εἰς τὸ ἀδύνατον τὸ τοῦ Ζήνωνος· ἀλλ' ὁ λέγων ὅτι ἐνεργεῖ [illegible] παραλαμβάνει καὶ ὅσα ἄλλα αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ ζῆτα τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως εἴρηκεν, καὶ ἡμεῖς ταῦτα ἐξηγούμενοι τεθεωρήκαμεν:

οὐ μὴν συλλελογίσθαι ἃ ἐκ ἀληθῶν ἢ ἐκ ψευδῶν ὡς [illegible] χαρακτηρίζειν ἢ ἐναντίον δηλῶσαι. λύσις ἐστί· ἴσως δὲ καὶ τοῦτο τὸ αἴτιον, οὐδὲν κωλύει συμβαίνειν, πλὴν οὐ διά γε τούτων οὐδέν, δόξειεν ἄν· καὶ γὰρ τὸ μὴ θεῖον ὅτι [illegible] οἶδε καὶ τὸ [illegible] ὅτι [illegible] ἐνδέχεται δὲ [illegible] ἀδύνατον [illegible] μὴ [illegible] ἀδύνατον ὅτι δὲ [illegible], μὴ γνωρίζειν· οὕτω γὰρ τὸ αὐτὸ οἶδεν καὶ οὐκ οἶδεν καὶ κατὰ ταὐτό· τὸ δὲ [illegible] καὶ [illegible] ὅτι [illegible] οἶδεν· ὁμοίως δὲ [illegible] καὶ οἱ λέγοντες ὅτι [illegible] ὀλίγας ὡς προεῖπον· ἀληθὲς [illegible] συμπεραινομένου, τοῦτο καταλιπόντες ἀληθὲς συμπέρασμα [illegible] πάντα γὰρ [illegible] πολλῶν ἢ ὀλίγων [illegible]:

λέγει διὰ τῶν εἰρημένων, ὅτι ὅταν καὶ ἀληθὲς [illegible] καὶ ψευδὲς [illegible] τὸ [illegible] συλλογισμοῦ [illegible] συναχθῇ, ἢ τοῦ [illegible] ἐπίλυσις οὐ συλλογίζεται [illegible] ἐκ [illegible] συνάγει [illegible] χρώμενος [illegible] καὶ ἀμφιβολίαν λαμβάνων καὶ [illegible] ὥστε [illegible] παρὰ τοῦτο δὲ [illegible] παραλογισμὸν γέγονεν [illegible] ἴσως δὲ φησὶν [illegible] οὐδὲν κωλύει [illegible] λόγον διὰ τοῦ δεικνῦναι ἀδύνατον [illegible] ἀλλ' ἐπί γε τοῦ παρόντος οὐκ ἀπὸ χρηστοῦ τὸ [illegible] οὐ καὶ [illegible] οὐδὲ γὰρ ὁ ἀποκρινόμενος ἐκ τοῦ [illegible] ὅτι [illegible] ἐκ τοῦ [illegible] ὅτι [illegible] ἀλλὰ ἐκ [illegible] τὸ συμπέρασμα τὸ [illegible] ἐκ πολλῶν ἢ ὀλίγων συμπεραινόμενον, λέγοντες ὅτι πᾶς [illegible] πολλὰς ἢ ὀλίγας, ὁμοίως τούτοις ἁμαρτάνουσιν, [illegible] ἁμαρτάνειν [illegible] τὸ ἀδύνατον [illegible], ἢ τὴν τυχοῦσαν λύσιν [illegible], παρὰ [illegible] τὸ ψεῦδός ἐστι καὶ [illegible] τὸ, ὡς προεῖπον, τὸ ἁμαρτάνειν· ὥσπερ γὰρ [illegible] ἡμάρτανον, οὕτω καὶ [illegible] ἀφεῖται γὰρ [illegible]

ὀλίγοι τὸ [illegible]

ὅτι [illegible] τὸ [illegible] ἐκ μὴ ἀδύνατον [illegible] προσιόντος [illegible]

δείξομεν ὅτι οὐσίαν τινὰ ἀνθρώπων. αἱ δι᾽ αὐτῶν τοῦ τὸ λέγειν· φασὶ γὰρ αὐτοὶ τὸ ἡμαρτῆσθαι πράτ-
τεσθαι· ἢ πάντα ἀεὶ θνητόν, ἢ πολλὰ ἢ ὀλίγα λέγουσιν· ἀγνοοῦντα τῶν πραγμάτων,
πῶς οὐχ ἁμαρτάνουσιν· ἴσον δὲ ἐστὶ τὸ λεγόμενον τούτῳ. ὁ γὰρ παραλιπὼν τὸ
λέγειν πρὸς τὸ δεῖξαι ὅτι οὐσίαν τινὰ ἀνθρώπων τὴν δὲ φασὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ
γὰρ παραλιπὼν τὸ λέγουσιν. ὅτι ἀληθές ἐστιν, ὅσων τινῶν ἀνθρώπων καὶ οὐδενὶ ἀ-
ξιώσαντι· πᾶς γὰρ ἀεὶ θνητὸς καὶ ἐπὶ πολλὰ καὶ ἐπὶ ὀλίγα, ἁμαρτάνουσιν:

υἱοὶ δὲ καὶ τοῦτο λέγουσι τοὺς συλλογισμούς· οἷον σός ἐστι πατὴρ ἢ υἱός,
ἢ δοῦλος· καίτοι φανερὸν ὡς ἡ παρὰ τὸ διχῶς λέγεσθαι φαίνεται ὁ ἔλεγχος
διὰ τοῦ ὀνόματος ἢ τοῦ λόγου κυρίως ἀναπλάσεων· τὸ δὲ τοῦδ᾽ εἶναι τοῦδε τέκνον,
οὐδεὶς λέγει κυρίως ἀδελφὸς τῆς ἐπὶ τέχνης. ἀλλὰ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς
ἢ συνώνυμον ἐστιν· ἆρα δὲ τοῦτο ἐστί σου; ναί· ἔστι δὲ τοῦτο τέκνον· σὸν ἄρα ἐστὶ τέ-
κνον, ὅτι συμβέβηκεν εἶναι καὶ σὸν καὶ τέκνον· ἀλλ᾽ οὐ σόν. ἢ ὅτι τοῦτο εἶναι τῶν
κακῶν τι ἀγαθόν· ἡ φρόνησις δὲ ἐστιν ἐπιστήμη τῶν κακῶν· τὸ δὲ τοῦτο τούτων
εἶναι, οὐ λέγεται πολλαχῶς, ἀλλὰ κτῆμα:

Πορίσματα τῶν ῥητῶν σαφῶν ἀνδρῶν τῶν προειρημένων ὅτι τὰ σχήματα ταῦτα, ἀ-
νῶν αἰτιαθῆναι, πρὸς τοὺς ἀδόξους λέγειν· τὸ δὲ οὗτος τοῦ υἱοῦ δοῦλος ἐστὶν ὡς ἐ-
πράγμενον, ὅ ἐστιν ἄρα δεσπότης τοῦ ἐκείνου ἐστίν· ναί· ἆρα δὲ οὗτος τοῦ υἱοῦ ἐστί, ναί· οὗτος
ἄρα τοῦ υἱοῦ ἐκείνου ἐστίν· ἀλλὰ καὶ ὁ δοῦλος. ὁ γὰρ μὴ ἀδελφὸς τοῦ τυχόντος μὴ ἀπαρ-
κείμενος ὅτι οὗτος δοῦλος ἐστὶ Γλαύκωνος, ἀλλ᾽ οὐ ἐκείνου· ἐκεῖνος δὲ ἠρώτα ἆρα
δέ οὗτος ἐκείνου ἐστί, ναί· ἆρα δέ οὗτος Γλαύκωνος ἐστὶ, ναί· οὗτος ἄρα ἐκείνου Γλαύ-
κωνος ἐστίν· ἀλλὰ καὶ ὁ δοῦλος· ὅτι τούτου ἐστὶν ἐκείνου· ἀλλ᾽ οὐ μὴν ἦδε ταῦτα
ὁ ἀπαρκείμενος, ἀγνοῶν λέγειν πρὸς τὸν ἐρωτῶντα· καὶ φανερὸν ὅτι δοῦλος
ἢ Γλαύκωνος καὶ οὐ τέκνον· ὥστε πρὸς τὸν ἀδόξως τὰς ἐρωτήσεις ἐρωτῶντα
τοῦτον οὕτως ἔχειν, τέλος ὁ ἀριστοτέλης εἶναι τοὺς τοιούτους παραλογισμοὺς τοῦ
διπλοῦ· διπλοῦν λέγων τὴν ὁμωνυμίαν καὶ τὴν ἀμφιβολίαν. λέγει γὰρ ὅτι τὸ ἆ-
ρα δέ οὗτος τοῦ υἱοῦ διπλοῦν καὶ ὅτι δοῦλος τοῦ υἱοῦ· καὶ ὅτι ἐκείνου τοῦ υἱοῦ, ὁμοίως
φησὶ καὶ τὸ οὗτος τοῦ υἱοῦ ἐκείνου διπλοῦν· ἢ γὰρ ὅτι Γλαύκωνος τέκνον ἢ
ὅτι τὸ γεννῆσαν τὸ αὐτόν· πρὸς δὲ ταῦτα φησὶν ὁ ἀριστοτέλης μὴ καλῶς
λέγειν· μὴ γὰρ ἀναδιπλοῦν· τὸ ἆρα δέ οὗτος τοῦ υἱοῦ, ἢ τὸ ἆρα δέ οὗτος τοῦ
ἐκείνου· ταῦτα γὰρ ὡς ἀρκεῖ πρὸς τὸν ἀδόξως ὅτι οὗτος τοῦ Γλαύκωνος ἐστὶ δοῦλος

ἀλλ' οὐ τέκνου, ἢ ἐφ' ἑτέρα ἐπιλέγοιτο. πολλάκις δὴ διὰ τῶν καὶ πρὸς αὐτῶν·
τὸ ὅλως τούτου· ὁ γὰρ διδοὺς τὸ τοῦτον εἶναι, ὥσπερ οὖν δέδωκε
τὸ τοῦτον τοῦ δούλου εἶναι, ὥσπερ οὖν δέδωκε· ὥστε οὐ διπλοῦν
πρὸς αὐτὸν τὸ ὅλον τούτου. πολλάκις δὲ ἀμφότερος δ' ἔτι τοῦ καὶ τῶν
τιθεμένου αὐτῷ εἰς παράδειγμα ὅτι, ἐπεὶ ἐξ ὅτι οὐ περὶ τὸ διπλοῦν
ἐστι τὸ ἥμισυ, ὥσπερ γὰρ ὁ λέγων ὅτι δύο ἡμίσεα τὸ μὲν ἀνάλογον δ' ἔθεα
τὸ ἥμισυ τοῦ ἔπους ὁ λέγουσα, οὐ τὴν χιλιάδα ἔπος νοεῖ· οὐ δ' ὡς ἥμισυ
χιλιάδος δίδωσιν· ἀλλ' ὡς ἥμισυ στίχου· ὁ δὲ γὰρ ὡς εἰπὼν ὅτι ἥ-
μισυ ἔπους ἐστὶ τὸ μὲν ἀνάλογον· ἀλλ' οὐ τῆς ποιήσεως· οὐ γὰρ λέγεται
ἡ χιλιὰς ἔπος, ἀλλ' ὁ στίχος· οὐ διπλοῦν οὖν πως ἥμισυ ἐκείνων. τὸ δὲ ὅλον ὅτι
τὸ δὲ πατήρ ἐστιν υἱός, ὅλον ἐστὶ τὸ δὲ ἄρα ὡς ἀνάλογον ἡ ἄρα
τὸ δὲ οὐ δοῦλε ὁ πατὴρ· λέγεται δὲ ὅτι ἐπεὶ τὸ διπλοῦν ἦν τὸ δὲ-
σποτ ἔχρῆν τὸ ὄνομα καὶ τὸν λόγον κυρίως λέγεσθαι, καθ' ὧν λέγονται· ὁ γὰρ
κτῶν τῶν πολλαχῶς λεγομένων, κυρίως λέγεσθαι καὶ κατὰ τοὺς χρόνους,
καὶ κατὰ τοὺς ἄλλους· ὁ δὲ πατὴρ κατὰ τοῦ δούλου, καὶ τὸ δοῦναι ἐδόθη, οὐ
λέγεσθαι κυρίως· ὁ γὰρ ἐπώνυμος, τὸ δὲ πρὸς τὸν δοῦλον δεδωκέναι·
οὐ λέγεται δὲ ὁ πατὴρ δούλου πατήρ· ὥστε οὐδὲ διπλοῦς ὁ λόγος διὰ τὸ οὐδὲ
κυρίως κατὰ πάντων λέγεσθαι καθ' ὧν λέγεται· τὸ δὲ δοῦλος ὥστε
τὸ δὲ ἐδόθη, μὴ λέγεσθαι κυρίως πρὸς τὸν τὴν δὲ λέξιν·
τὸ δὲ τοῦδε εἶναι τοῦδε τέκνου, ἀνάγνωστέον· τὸ δὲ τοῦ
τοῦδε· οὐδὲν λέγει κυρίως εἶναι τέκνον· εἰ γὰρ τὸ τέκνον κυρίως πρὸς τὸν
δεσπότην ἐλέγετο, τὸ ἀληθῶς τὰ δηλῶ τοῦ τοῦδε, τὸ δὲ τοῦδε
ἀντιστα· σημαίνοντα ὅτι ἡ δεσπότου ἐστὶ τέκνον καὶ πρὸς· καὶ ὁ πατὴρ
καὶ δοῦ πατὴρ καὶ τοῦ· τὸ τέκνον οὐ λέγεται δεσπότου ἄλλα πρὸς, οὐδὲ
τοῦ τέκνου ἡ πρὸς δηλοῖ ὁ πατήρ ἐστι τοῦδε, διπλοῦν ἔσται ὁμοίως ἡ αὐτοῦ
τοῦ δούλου ἡ δεσπότου· ὅτι δὲ οὐ λέγεται διπλοῦς, δῆλον· οὐδεὶς γὰρ τὸν
δοῦλον τούτου τέκνον κυρίως λέγει· δοῦλον αὐτὸν αὐτοῦ γινώσκει· καὶ μὴ τέκνου
συνήθους φάναι, τὸ τοῦδε τοῦδε εἶναι τέκνον τοῦ

Εἰ οὖν ἡ αὐτή τινος φησὶ περὶ τῶν ἐναντίων ὁμώνυμοι ἢ τῇ ἀμαθίᾳ βοηθεῖ, ταύτῃ γὰρ φασὶ
τὰ διττὰ λέγουσιν εἶναι τὸ σόφισμα· ἀλλ' οὕτως δὲ διακρίνεται περὶ τὸ συμβεβη-
κός ἐστιν· τὸ δὲ ἐπιστήμης φρονήσεως σόφισμα τοιοῦτον· ἆρα γε ἐστὶν ἐπιστήμη τῶν
καλῶν· καί τῶν κακῶν ἐπιστήμη; ἀλλὰ μὴν ἡ φρόνησις ἐπιστήμη, ἡ φρόνησις
ἄρα τῶν καλῶν ἐστιν· ἄρα ἡ φρόνησις καλόν· τὸ τοῦτο δὲ λέγεται ὡς παρὰ τὸ διττὸν
λέγειν· τὸ γὰρ τοῦ τοιούτων εἶναι διττὸν φασὶν πρὸς τὴν λύσιν αὐτῶν ἀδήλως,
τὸ μὴ ἀρνησάμενος ἔχουσα τὴν διαλεγόμενον· τὸ δὲ τοῦ τοιούτων εἶναι, οὐχὶ
πολλαχῶς, ἀλλὰ κτῆμα· ὥσπερ γὰρ τὸ χωρίον τὸ δὲ τῶν ἀθηναίων, ὅτι
λέγεται πολλαχῶς, ἀλλὰ κτῆμα ἢ δοῦλος καθὰ προείρηται· ὥστε οὐδὲ τὸ
ἀρετὴν εἶναι τῶν κακῶν, πολλαχῶς λέγεται· δηλοῦν γὰρ πάντως ὅτι οὐκ ἀγαθόν
ἐστιν ἀρετή· οὐδεὶς γὰρ καλὸν αὐτὴν λέγων κυρίως κτῆμα· ἀλλ' ὅπως λέγεται τῶν
κακῶν· ὡς ἐπιστήμη τῶν ἐπιστητῶν· περὶ τὸ συμβεβηκὸς ἄρα τὸ τοιοῦτο ἢ οὐ παρὰ
τὸ διττόν· διό καὶ γὰρ ἡ φρόνησις τούτων ἐστὶ συμβέβηκε τούτοις κακοῖς εἶναι, διὰ
τοῦτο λέγεται ἡ φρόνησις τῶν κακῶν:

Εἰ ἄρα πολλαχῶς καὶ τὸν δῆμον τῶν ζώων φασὶν εἶναι, ἀλλ' οὐ κτῆμα· ἢ ἐὰν τὰ
πρὸς τὰ κακὰ λέγεται, ὥσπερ ἐπιστήμη τοῦ τῶν κακῶν ἐστιν, ἀλλ' οὐ τοῦτο τῶν κα-
κῶν· παρὰ τὸ πῶς ὥσπερ ἁπλῶς φαίνεται ἢ κυρίως δείκνυται ἴσως ἀγαθὸν εἶναι
τι τῶν κακῶν διττῶς· ἀλλ' οὐ κατὰ τοῦ λόγου τούτου· ἀλλ' ἐπὶ δούλου ἀγαθοῦ,
μοχθηροῦ μᾶλλον· ἴσως δ' οὐδ' οὕτως· οὐ γὰρ εἰ ἀγαθὸν καὶ τοῦ ἀγαθοῦ τοῦ αὐτοῦ:
φησὶ δὲ τῷ λόγῳ, τὸ οὐ καλῶς λέγει· ὅτι δὲ τὸ πλῆρες τοιοῦτον· ἀδελφός τῷ
τοῦ ἀπὸ τῶν ὅπως τοῦ τοιούτου πολλαχῶς λέγεσθαι φησί· ὅτι καὶ ὁ λόγος ὁ λέγων
τὸν δῆμον τῶν ζώων πολλαχῶς λέγεται· φασὶ τούτους φησὶ οὐ καλῶς λέγει καὶ τὴν
αἰτίαν τοῦ μὴ καλῶς λέγειν τὸν φησὶ τοῦτο, γράψας πλαστὴν διὰ τοῦ, ἀλ-
λ' οὐ κτῆμα· ὁ περὶ ἴσον ἐστὶ τῶν, οὐ γὰρ λέγεται· ἔστι δὲ ἡ σύμπασα τῶν λέξεων
διάνοια, τοιαύτη· εἰ μὲν γὰρ ὁ δῆμος καθ' ἕνα μὲν ἕκαστον ἐλέγετο τὸ ζῶον, δι-
ττὸν ἐστί, πᾶν γὰρ ζῶον, ἢ τῶν μὲν ζώων καθ' ἄλλον δὲ πάλιν ἐλέγετο τῶν ζώ-
ων ὥσπερ ὅταν φαίης μᾶλλον δὲ ἢ τὸν ἀγρὸν τῶν ἀθηναίων· λέγεται γὰρ ταῦτα
τῶν ἀθηναίων ὡς κτήματα· τότε δὴ τότε ἡ συμπτώματα τοῦ δοῦλος ἢ τὸ, τοῦ τοιούτων
ἐλέγετο ἂν πολλαχῶς· ἐπεὶ δὲ ὁ δῆμος τῶν ζώων οὐ λέγεται πολλαχῶς· οὐδὲ τὸ τοιοῦτον
δηλοῦν· ὅπου δὲ τοῦτο τούτων, διττόν ἐστιν, ὥστε οὐδὲ τὸ σημαίνειν, τοῦ δούλου δεσπότου·

Οὐδὲ καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ τοιούτου διττόν· εἴρηται πρότερον διὰ τί. τὸ δὲ καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν κακῶν λέγεσθαι ὥς τινος τοῦτο εἶναι, τὸ καὶ ἐπ' αὐτὴν πρὸς τὰ κακὰ ἀλλ' ἢ, κατὰ φρόνησιν τὸ ἐπίθετον. καθάπερ ἡ φρόνησις λέγεται τῶν κακῶν, ῥηθήσεται μέν, ἀλλ' οὐχ ὅτι ἐπιστήμη ἐστὶ τῶν κακῶν, ἀλλ' ὅτι αὐτὴ σημαίνουσα τῶν κακῶν· ὁ γὰρ φρόνιμος αὐτὸς ἐστι τὰ κακά. ὥστε τὸ ἐπὶ τῆς φρονήσεως μετὰ ταῦτα ἃ μικρῷ πρότερον εἰρήκαμεν, περὶ τοῦ συμβεβηκότος ἔγνωμεν· ἀλλ' οὐ τὸ διττόν. τὸ δὲ καὶ ἁπλῶς, αὐτὸ ὡς τὸ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ὠνόμασεν. τὸ γὰρ ὧν ὁ τόδε τοῦδε, οἷον δοῦλος δεσπότου καὶ ἁπλῶς κατὰ πάντων, καθ' ὅσον τόδε τοῦδε λέγεσθαι δύναται, ἐπὶ φθαρτῶν ἀξιοῦσιν. καὶ ἤτοι οὐδὲ λέγεσθαι φησὶν ἴσως ἀγαθὸν εἶναι τὸ τῶν κακῶν ἡ ἀνδρεία, ἀποφάσκουσα ἀγαθόν, δοκεῖ τισὶ διὰ τὰ ἐν πολέμοις τραύματα εἶναι κακόν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ ἴσως προσέθηκεν. ὥστε ὁ λέγων ὅτι ἀνδρεία τῶν κακῶν διττός. ἢ γὰρ ὅτι κακῶν τινῶν ἐστιν ἡ ἀνδρεία, ἢ ὅτι αὐτή ἐστι τὰ κακά. ἀλλὰ καὶ οὐδὲ ἔχει τι τὸ λέγειν λόγον λέγοντα τι ἀγαθὸν τῶν κακῶν εἶναι, τὸ διττὸν ἔχειν· ὡς αὐτῆς τῆς ἀνδρείας καὶ τοῦ πλούτου, εἰ ὑγιείας καὶ ἄλλων τινῶν. ἀλλ' οὐ τι ἑτέρου λέγοιτο ἂν τῆς φρονήσεως τῶν κακῶν, τὸ διττὸν ἔχειν φήσαιμεν. εἰ τὸ τοιοῦτον ἅπαν τιθείη λέγειν, δοκοῦσι μὲν ἔχειν τὸ διττόν, ὡς μικρῷ ὀλίγον ἔμπροσθεν. οὐ δὲ οὕτω λέγειν, δοκοῦσι τὸ ἔχειν τὸ διττόν. ἀλλὰ τὸ δοῦλον εἶναι ἀγαθοῦ μοχθηρὸν φέρεται δὲ καὶ ἄλλη γραφὴ ἔχουσα οὕτως· ἀλλὰ τὸ δοῦλον εἶναι ἀγαθοῦ ὄνομα μοχθηροῦ. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ἐάν τις δοῦλος ἀγαθὸς ὤν, ἤτοι καὶ γὰρ τὸ δοῦλος ὄνομα ἔχει κεκλῆσθαι ἀγαθὸς τὸ χρηστὸς δοῦλος εἶναι τῷ μοχθηρῷ· λέγεται δὲ τὸ τοῦ ἀγαθοῦ μοχθηρός, δόξει ἂν οὐ, διττὸς ὁ λόγος εἶναι. ἔτι γὰρ οἱ πλείους τῶν δούλων μοχθηροὶ λέγονται, φαντασίαν τινὰ ἀπορίας ἔχει τοῦ διττοῦ. ἢ γὰρ ὅτι ὁ ἀγαθὸς μοχθηρός· ἢ ὅτι ὁ δοῦλος μοχθηρός. τὸ τοιοῦτον οὐκ ἔστι καθάπερ εἰρημένον εἶναι διττὸν τὸν λόγον λέγων· ἢ γὰρ ἀγαθοῦ, δοῦλον οὐ λέγεται εἶναι μοχθηρόν· ἢ ἀγαθοῦ μοχθηροῦ ῥηθήσεται. τὸ δὲ ἅμα πρόκειται ὡς ἀδελφοῦ τὸ ἀγαθοῦ πονηροῦ. ἀλλὰ τάττει ἀγαθοῦ δοῦλον πονηρόν τό, γὰρ τὴν πρώτην ἀναγκάζειν συνεῖναι νοεῖν. ταῦτα μὲν διὰ τὴν μίαν τῶν γραφῶν, λέγοι τοιαῦτ'. διὰ δὲ τὴν ἑτέραν ἐχούσης καὶ τὸ ὄνομα προκείμενον, λέγοι ἄν· ἐὰν γὰρ τῷ δούλῳ κεῖται ὄνομα τὸ ἀγαθοῦ, ὡς μὴ καλεῖσθαι Νικοκλέα ἢ Πλάτωνα, ἢ Ἱππόνικον, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, ἀλλ' ἀγαθόν· ὥσπερ καὶ ὁ Ὀλυμπιονίκης ὠνομάζετο αὐτὸ τοῦτο ἄνθρωπος. ἤδη ὁ ἀγαθοῦ μοχθηρὸς διττόν. οἷον ὅτι τὸ ἀγαθὸν ὄνομα τοῦ δούλου πονηροῦ ἐστιν. ἢ ὅτι πονηρὸς δεσπότου, ἀλλ' ἁπλῶς. ὥστε περὶ τὸ συμβεβηκός. ἢ γὰρ ἃ συμβε-

βηκε τῷ αὐτῷ ἀγαθῷ τὸ λέγεσθαι καὶ πονηροῦ εἶναι, καὶ τὸ ἀγαθὸν πονηροῦ εἶναι· ὥσπερ οὐδὲ ἡ φρό-
νησις αὐτῷ ἐπιστήμη· ἥτις δὲ αὐτῷ ἐπιστήμη συμβέβηκεν θεωρητικῇ τῶν κακῶν εἶναι· καὶ ἡ φρό-
νησις τῶν κακῶν ἐστίν. οὐ γὰρ ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, πάντα καὶ καθ' αὐ-
τοῦ ὑπάρχει, τοῦ κατηγορουμένου ῥηθήσεται· ὥστε οὐκ εἰ συμβέβηκε τῷ δούλῳ ἀγαθῷ
λέγεσθαι, τοῦτο δὲ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πονηροῦ, καὶ τὸ ἀγαθὸν πονηροῦ· ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν, δοῦλον· πο-
νηροῦ δὲ δεσπότου.

ἀλλ' οὐδὲ τὸ τὸν ἄνθρωπον φάναι τῶν ζῴων εἶναι, οὐ λέγεται πολλαχῶς. οὐ γὰρ ἀπὸ τελείου ση-
μαινομένου ἀφαιροῦντες, τοῦτο λέγεται πολλαχῶς· οὐδ' ἂν ἀπὸ τελείου σημαινομένου ἀφέλωσιν τι,
τοῦτο λέγεται πολλαχῶς, καὶ γὰρ καὶ τὸ ἥμισυ ἀφαιροῦντες τὸ δὲ προσθέμενοι, χιλιάδος
σημαινομένου, οἷον τό, μυρίων ἀδελφεά.

ἀλλ' εἰ πάνυ ἀσαφῶς τὰς αἰτίας καθ' ἃς οὐ καλῶς φαίνονται λέγοντες, διὰ τοῦ τὸ τούτου
τόδε, πάλιν τὸ αὐτὸ ἐκτίθεται πολλαχῶς· ὥσπερ οὐδὲ τὸ τὸν ἀγαθὸν δοῦλον
πονηροῦ· οὐ γὰρ ἀπό τινος φησὶ σημαινομένου ἀφαιροῦντες τούτου, ἐκεῖνο πολλαχῶς
λέγεται ἐστίν· ἔστι δὲ ὃ λέγει· οὐ γὰρ πᾶν τὸ καθ' αὑτὸ ἀποληφθέν, ἐκ τοῦ εἰρημένου
ἐγνωσμένου καὶ τοῦ λεγομένου, πολλαχῶς λέγεται· οὐ γὰρ εἰ συμβέβηκε τοῦ-
τῳ εἶναι, καὶ τούτῳ εἶναι, ταῦτ' ἐστὶ ταὐτόν· οὐ γὰρ τὰ τῷ αὐτῷ συμβεβηκότα,
καὶ ἀλλήλοις ταὐτά· οὐ γὰρ εἰ ὁ ἐπιστήμων καὶ μουσικὸς καὶ λευκὸς καὶ τὸ μουσικόν,
καὶ τὸ λευκόν, ταὐτόν· ἐπεὶ γὰρ πάντα τὰ κατὰ συμβεβηκὸς κατηγορούμενα
τοῦ αὐτοῦ τινὸς καὶ ἀλλήλοις καὶ τῷ ὑποκειμένῳ ἦν ταὐτά· τό τε ἀγαθὸν καὶ τὸ, οὗ τε
τὸ ἐστὶν ἀγαθόν, τοῦ δούλου ἐπεί· τὸ δὲ τὸ αὐτοῦ καὶ τὸ δούλου κατὰ τοῦ αὐτοῦ κατηγο-
ρούμενα ταὐτά ἐστιν· ἐπεὶ δὲ οὐ ταὐτά, ἀλλ' ἕτερα πῶς οὐ λέγειν τὸ
πᾶν τὸ καθ' αὑτὸ ἀποληφθέν. ὥσπερ τούτου μόνου, δηλωτικὸν τὸ διττὸν ἀγα-
θοῦ ἦν. ἐπεὶ δὴ τὸ μυρίων ἀδελφεά ἀφαιροῦντας ὡς εἰρημένως ἀποδοθεὶς
πάνυ σαφῶς τὰς αἰτίας, καθ' ἃς οὐ καλῶς φαίνονται λέγοντες, διὰ τοῦ τὸ
τούτου, τόδε, πάλιν τὸ αὐτὸ ἐκτίθεται καὶ φησιν· οὐδὲ τὸ τὸν ἄνθρωπον
φάναι τῶν ζῴων, οὐ λέγεται πολλαχῶς ὥσπερ οὐδὲ τὸ τὸν ἀγαθόν, δοῦλον,
πονηροῦ· οὐ γὰρ ἀπό τινος φησὶ σημαινομένου, ἀφαιροῦντας τούτου, ἐκεῖνο πολλαχῶς
λέγεται μέρος ὅτι ἥμισυ σιχ ἐστίν. καὶ οὕτως χιλιάδος· ὁ λέγων ὅτι δός μοι
τὸ μυρίων ἀδελφεά τὸ ἥμισυ τοῦ ὅπως, διττὸς ἦν· ἀλλὰ μὴν οὐ διττὸν τὸ
καθ' αὑτὸ γὰρ ληφθὲν τὸ μυρίων ἀδελφεά, δηλοῖ γὰρ μυριάδος τὸ ἥμισυ.

ὥστε ἐπὶ τοῦ ὅρου τοῦ σημαινομένου λέγεται οὐ διπλοῦς· εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲ ὁ λόγος
ἄρα ὁ [illegible], διπλοῦς· δηλοῖ γὰρ ὅτι ὁποῖος ὁ λόγος τοιοῦτος ἐστιν· ὥστε
οὐ λέγεται πολλαχῶς τὸ τοιοῦτο· ὅταν ἀφαιροῦνται [illegible]
ταύτῃ τῇ προσηγορίᾳ ὀνομάζομεν· λέγω δὲ ἡ προσηγορία τὸ τοιοῦτον
τὸ [illegible]· ὁ γὰρ τὸν πλείονα [illegible] καθ' αὐτοὺς λαβὼν [illegible],
[illegible] τοιοῦτος ἐστιν, ταὐτόν ἐστι τὸ [illegible] ὁ πλείων [illegible] ἐστιν [illegible]
[illegible] οὐ διπλοῦν [illegible] τὸ [illegible]· διὰ τὸ [illegible]
τυγχάνειν, πῶς ἀλλήλων [illegible]· ἔστι τό, οὐδὲ γὰρ ἀπ' [illegible] σημαινόμενον,
ἀφαιροῦντες, [illegible], οὐ γὰρ τὸ τούτου, τοῦ λέγεται πολλαχῶς ἀπὸ
[illegible] τινος ἀφαιροῦντες. σημαινόμενον. τῇ προσηγορίᾳ τῇ τούτου [illegible]·
[illegible] γὰρ ἀφαιροῦντες [illegible] τὸ ἥμισυ τοῦ ἔπους, τὸ μῆνιν ἄειδε θεά, δι' [illegible]
τὴν προσηγορίαν σημαινόμενον. τὴν [illegible] λέγομεν γὰρ [illegible]
τούτου, [illegible] ἐν τοῦ στίχου τὸ ἥμισυ· καὶ οὐκ ἔστι διπλοῦν, τοιοῦτο [illegible]
[illegible] διπλοῦν, [illegible] προσυπακούειν ἀφαιροῦντες [illegible] τὸ ἥμισυ τοῦ
ἔπους, [illegible] τὸ μῆνιν ἄειδε θεὰ σημαινόμενον τὴν Ἰλιάδα· ἣν σημαινόμενον
[illegible] τὸ ἥμισυ τῆς Ἰλιάδος, ἀλλ' οὐ [illegible] σημαινόμενον· εἰ δὲ τὴν
λέξιν [illegible] γὰρ τὸ ἥμισυ ἀφαιροῦντες [illegible] προσεκτέον [illegible] τὸ [illegible],
εἶτα [illegible] τὴν Ἰλιάδα σημαινόμενον· ἔστι δὲ τὸ τῆς λέξεως [illegible],
[illegible]· καὶ γὰρ τὸ ἥμισυ τοῦ ἔπους οἷον τὸ μῆνιν ἄειδε θεὰ ἀφαιροῦντες, Ἰ-
λιάδα σημαινόμενον λέγοιτο [illegible], ἢ πάλιν τὸ τοιοῦτον, τοῦτο διπλοῦν·
[illegible] τὸ ἥμισυ τῆς Ἰλιάδος:·

[illegible] δὲ παρὰ τὸ κυρίως τὸ δὲ εἶναι πῇ ἢ πρός τι λέγεσθαι, [illegible]
[illegible] πρὸς τὴν ἀπόφασιν· [illegible]
[illegible]· [illegible] γὰρ [illegible], [illegible]
[illegible] ἀπόφασιν ἁπλῶς μὲν [illegible], [illegible]·
[illegible], ἢ [illegible] πῶς· ἢ [illegible] πῶς, [illegible] ἁπλῶς, οὐδὲν [illegible]
[illegible]· ὥστε [illegible] τὸ δὲ εἶναι ἁπλῶς τὸ δὲ εἶναι πῇ, οὕτως [illegible]· [illegible]
[illegible] θεωρητέον πρὸς τὴν ἀπόφασιν:·

[illegible] οἱ παρὰ τὸ κυρίως ἐξηγήσαντο, διὰ τοῦ ἢ πῇ ἢ πού, ἢ πῶς·
[illegible] γὰρ [illegible] τὸ πῇ ἢ τοῦ ἀληθεύειν ἢ μὴ ἀληθεύειν [illegible] ἁπλῶς ἀληθεύειν

ἢ ψεύδεσθαι ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν· ἐλέγχους ψεύδεσθαι τὸν αὐτὸν ἅμα καὶ ἀληθεύειν· ἁπλῶς μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ οὐ δύναται ἀληθὲς εἶναι καὶ οὐκ ἀληθές, ἀδύνατον, πῇ δὲ οὐκ ἀδύνατον· ὥσπερ ὁ ὀφθαλμὸς πῇ μὲν λευκός, πῇ δὲ οὐ λευκός· καὶ πρὸς μὲν τὸ συμβουλεύειν χρήσιμον, ἀγαθὸν ὑγεία· ἁπλῶς δὲ οὐκ ἀγαθόν· καὶ πῇ μὲν τὸ μὴ ὂν ἔστιν· ἔστι γὰρ δοξαστόν· ἁπλῶς δὲ οὐκ ἔστι. τὸ δ' ὥστε τί· ἀγαθὸν μὲν ἁπλῶς, τὸ δὲ δεῖ τινὶ ὄν πως ἔλεγχος. δύναται εἶναι τοῦ αὐτοῦ ψεύδεσθαι καὶ ἀληθεύεσθαι· ἆρ' οὖν ἁπλῶς μὲν κατὰ τὴν τοῦ σαφηνείᾳ φάναι, ἔστι μὴ ἄσεστος· κατὰ δὲ τὸ συνδοῦντας λόγους ὅσον ἐγὼ λέγω ἀληθὲς ἢ οὐκ ἀληθές, οὐκ ἐλέγχει. δύναται δὲ εἶναι τὸ ἁπλῶς μὴ ὄντος· ἆρ' οὖν ἁπλῶς μὲν ἔστι μὴ ὄν, πῇ δὲ ὂν ὡς δοξαστόν, ἔστι γὰρ αὐτοῦ δόξα, οὐχ ὅτι ἔστιν, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἔστιν· ὁ συνάγων αὐτὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι οὐκ ἐλέγχει:

Οἱ δὲ παρὰ τὸν τοιοῦτον λόγοι ἔχοντες· ἆρ' ἐνδέχεται τὸ μὴ ὂν εἶναι; ἀλλὰ μήν ἐστί γέ τι μὴ ὄν· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὂν οὐκ ἔσται· οὐ γὰρ ἔσται τι τῶν ὄντων· ἆρ' ἐνδέχεται τὸν αὐτὸν ἅμα εὐορκεῖν καὶ ἐπιορκεῖν· ἆρ' ἐνδέχεται τὸν αὐτὸν ἅμα τῷ αὐτῷ πείθεσθαι καὶ ἀπειθεῖν· ἢ οὔτε τὸ εἶναί τι καὶ εἶναι ταὐτόν, τὸ δὲ μὴ ὄν, οὐκ εἰ ἔστι τι, καὶ ἔστιν ἁπλῶς· οὔτ' εἰ εὐορκεῖ τόδε ἢ τῇδε, ἀνάγκη καὶ εὐορκεῖν· ὁ γὰρ ὀμόσας ἐπιορκήσειν εὐορκεῖ, οὐκ εὐορκεῖ ἐπιορκήσας τοῦτο μόνον, εὐορκεῖ δ' οὔ· οὐδ' ὁ ἀπειθῶν πείθεται, ἀλλά τι πείθεται:

Σοφίσματα τοιαῦτα· ἆρα ἐνδέχεται τὸ μὴ ὂν εἶναι; οὔ. ἆρα τὸ μὴ ὂν εἶναι; οὔ. ἆρα γε τὸ μὴ ὂν δοξαστόν ἐστι; ναί. τὸ μὴ ὂν ἄρα ἐστί. τὸ γὰρ ἀλλὰ μήν ἐστί γέ τι μὴ ὂν ὡς ἴσον ἐστὶ τῷ ἀλλὰ μὴν τὸ μὴ ὄν ἐστί τι δοξαστόν. πάλιν τὸ ὂν οὐκ ἔσται μὴ εἶναι ὄντως τι ἐστὶ τὸ ὄν, καὶ ἄλλο ἔστι καὶ ἵππος καὶ βοῦς καὶ τι τῶν τοιούτων· οὐδὲν δὲ τούτων ἐστίν, ὥστε τὸ ὂν δὲ ἐστὶν οὐκ ἄρα ἐστὶ τὸ ὄν. πάλιν ἆρα ἐνδέχεται τὸν αὐτὸν ἅμα εὐορκεῖν καὶ ἐπιορκεῖν· ὁ δὲ δὲ ὀμόσας ἐπιορκήσειν, ἐπιορκήσας ὥστε εὐόρκησε καὶ ἀληθεύσει γὰρ περὶ ὧν ὥρισεν ὀμόσας· ὀμόσας γὰρ ἐπιορκῆσαι, ἐπιόρκησεν· ὁ αὐτὸς ἄρα ἅμα ἐπιορκεῖ καὶ εὐορκεῖ· πάλιν ἆρα τὸν αὐτὸν ἐγχωρεῖ τῷ αὐτῷ ἅμα πείθεσθαι καὶ ἀπειθεῖν, οὔ· ἀλλὰ μὴν ὁ δεῖ

πείθεσθαι μὲν τῷ γεωμέτρῃ ἀσύμμετρον εἶναι τὴν πλευρὰν τῇ διαμέτρῳ· ἀπειθεῖ δὲ σύμμετρον εἶναι· καὶ πείθεσθαι μὲν μείζονα εἶναι τὸν ἥλιον τῆς γῆς, ἀπειθεῖ δὲ τὸ ἐλάττονα εἶναι· ὁ αὐτὸς ἄρα τῷ αὐτῷ πείθεσθαι καὶ ἀπειθεῖ· θετέον δὲ τὰ σοφίσματα ταῦτα συνωνύμως χρῆσθαι αὐτῷ λέγων, ἢ οὔτε τὸ ἐναντίον ταὐτόν, τουτέστιν οὐ ταὐτόν ἐστι τὸ λέγειν τὸ μὴ ὂν ὅτι ἐστὶ δοξαστόν· καὶ ἁπλῶς ὅτι ἔστιν· ἓν μὲν γὰρ τὸ οὐ ταὐτόν ἐστι τῷ ἁπλῶς ὄν τι, ἢ ἀλλὰ τὸ μὴ ὄν, ὄν· ὅτι δὲ τὸ ἔστιν, οὐκ ἔσται τὸ μὴ ὄν, ὄν· λέγει δὲ σαφῶς καὶ τὸ τὸν αὐτὸν ἅμα ἐπιορκεῖν καὶ εὐορκεῖν λέγων· πλὴν τοῦτο μόνον εὐορκεῖ δὲ οὔ· ὅ ἐστι τῷ ἁπλῶς μὲν οὐκ εὐορκεῖ· ἀλλὰ τὸ τοῦτο μόνον ὅτι ὀμόσας ἐπιορκήσειν ἐπιώρκησεν· ὥστε κατὰ τοῦτο μόνον· ἁπλῶς δὲ οὐκ εὐορκεῖ· ἀλλ' ἀπειθεῖ· ὁ δ' ὁ ἀπειθῶν ἁπλῶς πείθεσθαι· ἀλλά τι πείθεσθαι· ἁπλῶς γὰρ πειθόμενος τῷ ἀληθεῖ σοφῷ οὐ καὶ τῷ πείθεσθαι ἀληθῶς λέγεσθαι· ὁ γὰρ τοῖς ἀληθέσι πιστεύων ἑτέροις πειθόμενος καὶ εἰκότως πείθεσθαι· ἀπειθεῖ ἐν τῷ ψευδεῖ, καὶ ἔστιν· ἄλλο μὲν ὃ πείθεσθαι, ἄλλο δ' ὃ ἀπειθεῖ:

Ὅμοιος δὲ ὁ λόγος καὶ περὶ τοῦ ψεύδεσθαι τὸν αὐτὸν ἅμα καὶ ἀληθεύειν. ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ εἶναι ἀθεώρητον, πότερος ἄν τις ἀποδοίη τὸ ἁπλῶς ἀληθεύειν ἢ ψεύδεσθαι, δύσκολον φαίνεται· κωλύει δ' αὐτὸν οὐδὲν ἁπλῶς μὲν εἶναι ψευδῆ· πῆ δ' ἀληθῆ ἢ τινός· καὶ εἶναι ἀληθῆ τινά, ἀληθῆ δὲ μή. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πρός τι καὶ ποῦ καὶ ποτέ· πάντες γὰρ οἱ τοιοῦτοι λόγοι παρὰ τοῦτο συμβαίνουσιν· ἆρ' ἡ ὑγίεια ἢ ὁ πλοῦτος, ἀγαθόν· ἀλλὰ τῷ ἄφρονι καὶ μὴ ὀρθῶς χρωμένῳ, οὐκ ἀγαθόν· ἀγαθὸν ἄρα καὶ οὐκ ἀγαθόν· ἆρα τὸ ὑγιαίνειν ἢ δύνασθαι ἐν πόλει ἀγαθόν; ἀλλ' ἔστιν ἄρα ὅτε οὐ βέλτιον· ταὐτὸ ἄρα τῷ αὐτῷ ἀγαθὸν καὶ οὐκ ἀγαθόν· ἢ οὐδὲν κωλύει ἁπλῶς ὂν ἀγαθὸν τῷδε μὴ εἶναι ἀγαθόν, ἢ τῷδε μὲν ἀγαθόν· ἀλλ' οὐ νῦν ἢ οὐκ ἐνταῦθα ἀγαθόν· ἆρ' ὃ μὴ βούλοιτ' ἂν ὁ φρόνιμος κακόν· ἀποβάλλειν δ' οὐ βούλεται τὸ ἀγαθόν· κακὸν ἄρα τὸ ἀγαθόν· οὐ γὰρ ταὐτὸν εἰπεῖν τὸ ἀγαθὸν εἶναι κακόν· καὶ τὸ ἀποβάλλειν τἀγαθόν:

Περὶ τοῦ ψεύδεσθαι τὸν αὐτὸν ἅμα καὶ ἀληθεύειν, σόφισμα· καὶ ἐρωτᾶται

Ἐπὶ τῶν τοιούτων δὲ καὶ ἐκείνων, οἷς ὁμοίως ὑπάρχει τὰ ἀντικείμενα· τῶν
δὲ ἔστιν ὧν ἐστὶ τὸ μὲν ἥμισυ λευκὸν, τὸ δὲ ἥμισυ μέλαν· ὥσπερ ὧν τοῦ
ὀφθαλμοῦ ἔχειν θεωροῦμεν· τὸ δὲ γλαυκὸν τοῦ γραφέντος τοιαύτη· ἆ-
ρα ἐνδέχεται τὸν αὐτὸν ἅμα ψεύδεσθαι καὶ ἀληθεύειν, οὐ· ἀπὸ τοῦ τὴν
ἀλλὰ μὴν ὁ ἔχων τὸν ὀφθαλμὸν λευκὸν, ψεύδεται· ἀλλὰ καὶ ἀληθεύει·
ἄμφω γὰρ ἐστὶ λευκὸς καὶ οὐ λευκός· λέγω δὲ καὶ τὸν τοιοῦτον αὐτὸν ἄνθρωπον.
ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ εἶναι ἀθεώρητον· καὶ μάλιστα ἐν οἷς τὰ ἀντικείμενα
ὁμοίως ὑπάρχει, τὸ τοιοῦτον φάσκειν· ἆρα τὸ ἀληθεύειν ἢ τὸ ψεύδε-
ται δύσκολον παρέχεται· οὐδὲν δὲ κωλύει τὸν αὐτὸν, ἁπλῶς μὲν
εἶναι ἀληθῆ, πῇ δὲ ψευδῆ· ὥσπερ ἐπὶ τοῦ Αἰθίοπος· ὁ τοῦ μὲν ὀδόντος· ὁ γὰρ
τὸν Αἰθίοπα μέλανα λέγων, ἁπλῶς μὲν ἐστὶν ἀληθής· πῇ δὲ ψευδής·
ὁ δὲ λέγων αὐτὸν λευκὸν, ἁπλῶς μὲν ψευδής· πῇ δὲ ἀληθής· τὸ δέ τι
τινὸς λέγοι ἀντίφασιν τὸ ἥμισυ λευκὸν, τὸ δὲ ἥμισυ οὐ λευκόν· οὗτος γὰρ οὐχ
ἁπλῶς ἐστὶν ἀληθής, πῇ δὲ ψευδής· οὐ γὰρ ἔμπαλιν· ἁπλῶς μὲν ψευδής
πῇ δὲ ἀληθής. ἀλλὰ τινὸς ἢ τοιοῦτος ἐστὶ ψευδὴς ἢ ἀληθής· δύναται
δ' οὖν καὶ ἐκ παραλλήλου τὸ τινὸς καὶ καθ' αὑτό· ὁ γὰρ πῇ ψευδόμενος ἢ ἀληθεύων,
κατά τι ψεύδεται ἢ ἀληθεύει· καὶ οὐχ ἁπλῶς· τὸ δὲ καὶ εἶναι ἀληθῆ τινὸς
ἀληθῆ δὲ μή, τοῦτ' ἐστι πῶς εἶναι κατά τι μὲν ἀληθῆ· ἁπλῶς δὲ μὴ ἀληθῆ·
ὁ γὰρ κατά τι ἀληθεύων αὐτό τι ἀληθής, καὶ οὐχ ἁπλῶς ἀληθής ἐστιν· δύ-
νανται δ' εἶναι καὶ ὡς αὐτὸς [illegible] χρυσοῦ σοφίσματος ἀληθεύειν·
ἆρα ἐνδέχεται τὸν αὐτὸν ἅμα καὶ ψεύδεσθαι καὶ ἀληθεύειν, οὐ· ἀλλὰ
μὴν ὁ λέγων ἐγὼ ψεύδομαι, ἅμα καὶ ψεύδεται καὶ ἀληθεύει· ψευδὴς ἄρα τὸ
οὐκ ἐνδέχεται, τὸν αὐτὸν ἅμα καὶ ἀληθεύειν καὶ ψεύδεσθαι· τοῦ δ' ἐξῆς
κάμπτει σοφίσματα, σαφῆ ἐστιν· καὶ πλεῖστα τούτων τὰ παραδείγματα
καὶ ἐν τοῖς τοπικοῖς:

Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τοῦ κλέπτου λόγος· οὐ γὰρ εἰ κακόν ἐστι τὸ κλέπτειν, καὶ τὸ λαβεῖν
ἐστι κακόν· οὐ γὰρ τὸ κακὸν βούλεται, ἀλλὰ τἀγαθόν· τὸ γὰρ λαβεῖν
ἀγαθόν. καὶ ἡ νόσος κακόν ἐστιν· ἀλλ' οὐ τὸ ἀποβαλεῖν νόσον, ἆρα τὸ δίκαιον
τοῦ ἀδίκου· καὶ τὸ δικαίως τοῦ ἀδίκως αἱρετώτερον· ἀλλ' ἀποθανεῖν
ἀδίκως αἱρετώτερον· ἆρα δίκαιόν ἐστι τὰ αὑτοῦ ἔχειν ἕκαστον (4)

ἀλλ' ἂν ἐκείνης κατὰ δόξαν τούτου καὶ ἡ ψευδής, κἂν εἰ ἐκκρινόμενον τὸ αὐτό, τὸ αὐτὸ ἄρα δίκαιον καὶ οὐ δίκαιον. τὸ ἴσως δ' ἂν ἐκείνων τοῦ δίκαια λέγειν ἢ τούτων ἄδικα. ἀλλὰ μὴν ὁ τὸν ἄδικον μέν, δίκαιον δὲ εἶναι νομίζων ὡς λέγειν ἀεὶ πάθε. ταῦτα δ' ἦν ἄδικα. ἐπεὶ ἀποθανεῖν τι ἀδίκως αἱρεῖσθαι. τὸ ἀδίκως αἱρετώτερον, τοῦ δικαίου. ἀλλὰ ἁπλῶς μὲν τοῦ δικαίου. ὁ δίκαιος μέντοι οὐδὲν μᾶλλον ἀδίκως ἢ δικαίως. ἐπεὶ τὸ ἔχειν τῷ αὐτοῦ δίκαιον. τὸ δὲ τἀλλότρια οὐ δίκαιον. κἀκεῖνο μέντοι ταύτῃ δίκαιον ἂν εἶναι οὐδὲν μᾶλλον. ὅτι ἂν ἦ κατὰ δόξαν τὸ ἐκείνου ἄντος. ἐπεὶ ἄδικον μὲν τόδε ἢ τόδε, καὶ ἁπλῶς δίκαιον:

Εἰ πρότερον τῶν ἀλλοτρίων τοῦ σώματος ἐκθέσθαι. οὕτω γὰρ ἔχει καὶ τὴν αὐτὸς ἐπιτάξει καὶ ὑπογράψαι δηλῆσαι. εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἐπὶ τοῦ πλέον γίνομεν αὐτῇ. ἆρα δὲ βούλεται τὸ ἑαυτοῦ κακόν, ἢ τὸ δὲ τὸ κλέπτειν, κακόν; βούλεσθαι δὲ ὁ κλέπτης κλέπτειν, ναί. τὸ ἑαυτοῦ ἄρα βούλεσθαι κακόν. λαβεῖν δὲ αὐτὸ τὸ κλέπτειν. ἐν ταύτῃ ἀληθεῖ, ἐν οἷς λέγει. ἐπεὶ ἀκακὸν ἐστὶν ὁ κλέπτης καὶ τὸ λαβεῖν ἐστὶ κακόν. τὸ δὲ ὅτι κακὸν τὸν κλέπτειν. ἐδάκρυον δὲ αὐτὸν κακόν, ἐκ τοῦ ὁ εἰσηγοῦ τὸ κλέπτειν. ὁ αὐτὸς κλέπτειν λόγον ἀπᾶσαι. ἆρα γὰρ κλέπτης ἐστὶ φασὶν ὁ βουλόμενος τἀλλότρια λαμβάνειν. τί οὖν τόδε κακόν. ὁ κλέπτης ἄρα κακόν. ὥστε καὶ τὸ κλέπτειν κακόν. ὥστε βούλεσθαι ὁ κλέπτης τὸ ἑαυτοῦ κακόν. τοῦτο δ' ἔχω ὁ ἀεὶ ζητεῖς ἐπιτάξει. τό, ἐπεὶ ἀκακὸν ἐστὶν ὁ κλέπτης. καὶ τὸ λαβεῖν ἐστὶ κακόν. δῆλον ἄρα μᾶλλον, ἐπεὶ ἀκακὸν ἐστὶν ὁ κλέπτης ἐστὶ κλέπτειν ὡς κακὸν βούλεσθαι. ἀλλ' ὡς ἀγαθόν. πάντως γὰρ οὖν τίς ζητήσαι ὡς ἀγαθὸν ζητήσαι, κἂν κακὸν ἐστίν. ὥστε καὶ ὁ κλέπτης οὐχ ὡς κακόν, ἀλλ' ὡς ἀγαθὸν βούλεσθαι τὸ κλέπτειν. οὐκ ἄρα τὸ ἑαυτοῦ βούλεσθαι κακόν. ὅτι δὲ τὰ ἀλλότρια λαμβάνειν, ἀγαθόν. οὐκ ἐστὶ κακὸν τῷ λαμβάνοντι. οὐδ' ὡς κακὸν σπουδάζει λαβεῖν. ἀλλ' ὡς ἑαυτῷ ἀγαθὰ κατασκευάσειν διὰ τῆς τῶν κακῶν ἀποβολῆς δῆλον ἄρα μᾶλλον, ὥσπερ τὸ ἀποκαλεῖν τῆς νόσου. καίτοι κακοῦ ὄντος, οὐκ ἐστὶ κακόν, ὥσπερ οὐδὲ τὸ λαμβάνειν. ἀγαθὰ χρήματα τῆς ἀλλοτρίας κακὸν ἐστὶ τῷ λαμβάνοντι. ἀλλὰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ ὡς ἐν τοῖς τοπικοῖς ἀρεταῖς, καὶ οὐ τοσοῦτον ἡ λῆψις ἀγαθόν. ἀλλὰ μὴν ἡ ἀποβολὴ τῶν χρημάτων κακόν. ἡ λῆψις ἄρα ἀγαθόν. τὸ κλέπτειν ἄρα ἀγαθόν. ῥητέον δὲ πρὸς τοῦτο ἄρα οὐχ πᾶσα λῆψις ἀγαθόν. ἀλλὰ τοιάδε τὸ δὲ ἐφεξῆς ζητῶμεν τοιοῦτον ἐστίν. ἆρα ἀποθανεῖν ἀδίκως αἱρετώτερον τοῦ δικαίως ἀποθανεῖν. ὥσπερ ὁ Σωκράτης ἀπέθανεν τῷ ὦ Σώκρατες ἀδίκως ἀποθνήσκειν ἀγρικῶν. οὐδὲ ἄρα ἦ βούλομαι μᾶλλον ἀδικεῖν ἀποθανεῖν;

ὁ μὲν δίκαια ἀποθνήσκων ὥσπερ φονεὺς ἢ ὥσπερ κακοῦργος, τὸ ἄξιον πάσχει· ὁ δὲ ἀδίκως πά-
σχων οὐ δίκαιος, καθάπερ ὁ Σωκράτης. δοκοῦν τὸ ἀδίκως φασὶν οἱ σοφισταὶ ἀποθνήσκειν
τοῦ δίκαια αἱρετώτερον, καὶ τὸ ἀδικεῖν τοῦ δικαίου αἱρετώτερον. ἡ δὲ τῶν σοφιστῶν πο-
λυλογία πλανᾶται ὡς εἴρηται· τοῦ δὲ ζητουμένου τοῦ σοφίσματος, τὸ αὐτὸ εἶναι δίκαιον
τε καὶ οὐ δίκαιον, μετ᾽ ὀλίγον τὴν λύσιν φανερῶς ἐκθήσομεν. χρεὼν δὲ εἰπεῖν πρότερον πρὸς
σαφήνειαν τοῦ λεγομένου τοῦ ἐν τῷ Πλάτωνι φυσικοῦ ἀναμιμνήσκεσθαι. ὅτι ἔστι τὸ
ἄλλο μὲν εἶναι τὸ φύσει δίκαιον· ἄλλο δὲ τὸ κατὰ δόξαν τὸ δοκεῖν ὄντως· ἄλλο τε δὲ
τὸ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ νόμου προσταχθέν. ὥστε ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ καὶ δίκαιον εἶναι
καὶ ἄδικον· τὸ γὰρ κατὰ νόμον δίκαιον, οὐ πάντως καὶ φύσει ἢ κατὰ δόξαν δοκεῖ εἶναι
τὸ δίκαιον εἶναι· ἀλλ᾽ ἐνδέχεται μὲν ὡς πρὸς τὴν φύσιν εἶναι καὶ ἄδικον. καθὸ δὲ τὰ ἐναντία
ὥστε οἱ νόμοι διατάττουσι τὴν εἶναι δίκαιον. ὥσπερ ὁ Καλλικλῆς ἐν τῷ τοῦ Πλάτω-
νος Γοργίᾳ πρὸς τὸν Σωκράτην λέγει· ὅτι ἂν τις τὸ κατὰ νόμον ἐστί τι, οὐ μεταλαμβάνει
τὸ κατὰ φύσιν· ἀλλ᾽ εἰ τις τὸ κατὰ φύσιν, οὐ λαμβάνων κοινῶς ἐν συγχωρήσει τὰς διαλέ-
ξεις. ὁ τοιοῦτος τοῦ δικαίου εἰ χρὴ διηρημένου, ἀφορμὰς πολλὰς παρέχει ἀλλ᾽ ἀμφοῖν ἐν
τούτοις τοῖς σοφισταῖς δίδονται· ὥσπερ ἐν τῷ τοῦ παντὸς ἤγουν μὲν ἄρα δίκαιον εἶναι
τὸ ἕκαστον ἔχειν τὰ ἑαυτοῦ, ἄδικον δὲ τὸ τὰ ἀλλότρια ἀφαιρεῖσθαι· τοῦτο οὖν τὸ φαινόμενον εἶναι
δίκαιον ἐκεῖνο δίκαιον· τὸ γὰρ δίκαιον ἀντὶ τοῦ δικαίου λέγεται, ὡς μηδὲν διαφέρειν
τούτου ἤγουν τὸ ἕκαστον ἐκεῖνο μὲν ἔχειν τὰ ἑαυτοῦ. ἐὰν δὲ ἔχειν αὐτόν. καὶ ἀδι-
κεῖ ἐκεῖνος ἄδικον ἔχει τὴν κυρίως πάντα τὰ ἀλλότρια ἔχειν τὸν μὴ κάτοχον. καὶ τὰ
αὐτὸν ἀλλ᾽ ἄμεινον ὁ δὲ ἔχει τὰ χρήματα τοῦ λαβών· ἐν ἡμῖν ἐκ τοῦ νόμου ἢ ἐκ
τῆς δόξης τοῦ δοκεῖν ἔλαβεν· τοῦτο γὰρ λέγεται· ἢ μὲν οὕτως ἐκ πρώτου ἔλαβε τὰ ἑαυ-
τοῦ ἔχει· τὸ δὲ τὰ ἑαυτοῦ ἔχειν δίκαιον κατὰ πάντα εἶναι. ὁ δὲ δικαίως ἔχει, δικαίως κε-
κτῆσθαι· κατὰ νόμον γὰρ ἔχει. ἡ δὲ πάλιν προαιρέσει ἔνθα τὸ ἴσον ἀδίκως ἀδικεῖ.
ἡ αὐτὴ γὰρ ἀδικία καὶ ἀδικος ὅτε δεῖ τὸ συκοφάντης ἢ ἔχειν τὴν οἰκίαν ἢ τοῦ ἀγροῦ
τὸ πλάτωνος οὖν κατὰ γεμίζομαι καὶ φέρεσθαι ἐν τῷ πλάτωνι μὴ τοῦ πλάτωνος
εἶναι ἀλλ᾽ οἰκεῖα. ἐκεῖνος δὲ ὁ δίκαιος ὁμολογεῖν τὸν πλείονα καὶ γενέσθαι
κάτοχον τοῦ ἀγροῦ καὶ τῆς οἰκίας. ὁ δὲ πλείων, διὰ τὴν προαίρεσιν λαβεῖν, τὸν
συκοφάντην ἔχειν εἶναι τὰ ἑαυτοῦ. ὁ τοιοῦτος συκοφάντης τὰ μὲν ἑαυτοῦ ἔχει.
ἃ γὰρ ἀπὸ νόμου τις ἔχει, ὡς ἴδια ἔλαβεν· τὸ δὲ τὰ δίκαια ἔχειν καὶ τὸ δίκαιον
εἶναι· ὡς τὸ δίκαιον ἐκεῖνος· ἄδικος δὲ τῇ φύσει· τὸ γὰρ φύσει δίκαιον εἶναι

τὸ κ(ατὰ) νόμον καὶ φύσιν

μὴ προορῶσα ἀφεῖναι τὸ πλέον ἔχειν. ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν ἀπορρῖψαι ὡς βδελυρὸν ὄντα καὶ συ-
κοφάντην, ἀποδοῦναι δὲ τῷ πλέον ἔχοντι τὸ ἑαυτοῦ. ἢ αὕτη παρὰ κειμένοις δίκαια καὶ ἄδικα
ἐν τῷ αὐτῷ δικαίου ἐστὶ καὶ ἀδίκου. ἢ μὲν πρακτέα ὡς πρὸς τὸ βέλτιστον ταύτῃ. κατὰ δὲ τὴν
λέξιν τὴν κυρίως ἐστὶν ἐκ τοῦ νόμου πραχθέντα κατὰ τὴν. οἷον νόμος ἦν τὴν τῶν δικαστῶν κρίσιν
εἶναι κυρίαν. ἀλλ' ἂν τις ἐκεῖνο κατὰ δόξαν τὴν αὐτοῦ, κἂν ψευδὴς ᾖ, κυρίως ἐστὶν ἐκ τοῦ
νόμου. κἂν γὰρ ἄδικος ἐστὶν ἡ κρίσις, κατὰ μέντοι γε τὸ δόξαν αὐτῷ δίκαιον ἐκείνη
κυρίαν εἶναι τήνδε τὴν κρίσιν. λέγει ὁ νόμος. τὴν μὲν οὖν τοῦ βελτίονος ἀπονέμεσθαι τὸ πλεῖον
ἐκ τοῦ ἀπονέμειν. ὃ δὲ λέγει, διὰ τὴν λέξεως ἐστὶν ὅ ἂν τὴν κρίνοι κατὰ δόξαν τὴν αὐτοῦ.
κἂν ψευδὴς καὶ ἄδικος ἡ κρίσις ἐστὶν, κυρία ἐστὶν ἐκ τοῦ νόμου. νόμος γὰρ ἦν ἀθη-
ναίοις τὰς δίκας ἃς δικάσαιεν κυρίας εἶναι. καὶ τὸ ὑπόδηλον περιήκει οὐ τῷ κεῖσθαι τὸ
πλέον ἔχοντος. ὡς γὰρ ἐν ἐκείνοις ὁ σωκράτης [illegible] πρὸ ταύτης ὡς κεῖται. καὶ ἄλλα τοιαῦτα
πολλὰ γὰρ ἂν τις εἴποι. ἄλλως τε ἐπεὶ ὑπὲρ τοῦ νόμου ἀπολυόμενον.
ὅτι τὰς δίκας δικάσας πρὸς τὰ κυρίας εἶναι. οὐδὲ τῷ πρὸ τοῦ ἀδικεῖν. ὃ τοῦ
δίκαια λέγουσι ἢ τὰ ἄδικα ἐκεῖνον [illegible] καὶ ἀδικεῖν. καὶ καταδίκη ὑπερβάλλει.
τινὰ γάρ φασι δεῖν καταδίκας [illegible] τοῦ τὰ δίκαια λέγοντα ἢ τὰ ἄδικα. ἀπὸ τοῦ δὲ
τοῦ ἀποκεινομένου, τὸν ἄδικα λέγοντα καταδικάζειν αὐτὸν, [illegible] τὸ ἄδικον
λέγοντα. ὁ δὲ δὲ ἄδικα λέγει. ἃ γὰρ πάθει ἐκεῖνα ἐδικάσατο. καὶ λέγει ἔπαθε ἢ
ἄδικα. ἄδικα ἄρα λέγει. ὥστε δεῖ τὸν τὰ ἄδικα λέγοντα ἐκεῖνον δεῖν καταδικάζειν.
τὸ πρὸς δὲ ἄδικα λέγει. τούτου ἄρα δεῖ καταδικάζειν. δίκαιον δὲ τὸν ἄδικον. τὸ δὲ
ἄλλα μὲν τὸν ἀδικούμενον, δίκαιον ἐστὶν ἱκανῶς λέγειν ἃ ἔπαθεν. ὡς αἴτιον τὴν
κατὰ τὸ ἄδικα λέγειν τὸν ἀδικηθέντα. δίκαιον γάρ φασιν οἱ βέλτιστοι λέγειν τὸν ἀδι-
κηθέντα ἃ πέπονθεν. πέπονθε δὲ ἄδικα. ἄδικα δὲ λέγει. μέχρι μὲν τούτου ἐστὶ
μόνα αὐτὰ τὰ βέλτιστα. τὸ δὲ ἐν τοῖς [illegible] τὰ λέγοντας αὐτῶν [illegible]. ἐστὶ δὲ ἐν ᾧ
τῷ [illegible] ἀπαθεῖν τι ἀδίκως αἱρετόν. τὸ ἀδικεῖν αἱρετώτερον τοῦ δικαίου. λέγει
δὲ λέγουσι τὸ βέλτιστον. τὸ ἀδίκως ἀποθανεῖν αἱρετώτερον ἐστὶ τοῦ δικαίως, ἢ
τὸ ἄδικον τοῦ δικαίου αἱρετώτερον. ἐστὶ δὲ ὃ λέγει. τὸ γὰρ ἀποθανεῖν ἀδίκως ἢ
ὅλως παθεῖν τι ἀδίκως αἱρετὸν. καὶ ἁπλῶς τὸ ἀδίκως τοῦ δικαίου αἱρετώτερον.
ἢ τὸ δίκαιον καὶ δίκαιον. τὸ δὴ μέντοι οὐδὲ [illegible] ἀδικεῖσθαι ἢ δικαίως. τοῦτο
ἐν ταῦτα μέντοι οὐδεὶς [illegible] ἀδίκως ἀποθανεῖν αἱρετώτερον εἶναι τοῦ δικαίου.
τὸ γὰρ εἴ τι ποτ' ἐστὶ αἱρετώτερον. ἢ πρὸς τί καὶ ἁπλῶς τοῦ λεγομένου, αἱρετώτερον ἐστί.

τῷ ἢ ἐκ προαιρέσεως ἔχειν τὰ ἑαυτοῦ δίκαια· τὸ δὲ ἀλλότριον, οὐ δίκαιον· λέγει ὅτι τὸ ἰσότητα πρὸς τὸ
τὸ ἑαυτοῦ ἔχειν ἕκαστον, δίκαιον λέγειν τὸ ἑαυτοῦ ἔχειν· ἄδικον δὲ τὸ τὰ ἀλλότρια. κεῖσθαι
μὲν τοίνυν ταῦτα καὶ φανερά ἐστι, τοῦτ' ἔστιν ὅτι ἐστὶ μὲν μέν ἐστι τὸ πρὸς τῇ φύσει δίκαιον βέλ-
τιον, ὅμως οὐδὲν κωλύει λέγειν, δίκαια εἶναι· τὰ δ' ἀνθρώπινα καὶ τὰ κατὰ νόμον, πρὸς τὸ εἶναι τὸ
πρᾶξαι· ἐκ πολλῶν μὲν ὅσα ἐστὶν ἀφαιρέσεις ἀδίκημα μὲν, διὰ τὸ μὴ κατὰ νόμους περὶ βίου
δίκαια δὲ ὁμοίως οὐ τὸ φύσει καὶ πολλά· ἀδίκημα ἀδίκου ὥσπερ τὸ
ἄδικον δὲ φύσει· τὸ γὰρ ἀδίκημα φησὶ τόδε, καὶ ἁπλῶς δίκαιον· τοῦτ' ἔστιν ὃ γὰρ ὁ νό-
μος δίκαιον μὲν λέγει τόδε· τὸ δ' ἐναντίον οὐδὲ ἐκεῖνος ὁ δίκαιος ἐστὶ πρὸς τὸ φύσει δίκαιον ἀ-
πόβλεψας καὶ ἁπλῶς· τὸ μὲν περὶ νόμου λεγόμενον, δίκαιόν ἐστι· τὸ δὲ κατὰ τὴν
δόξαν τὸ ἐκεῖ τὸ ἄδικον· ἀλλ' ἐνδέχεται ἐπ' ἀμφοῖν.

ὁμοίως δὲ καὶ ἀδίκημα οὐ τὸ οὐδὲν κωλύει λέγειν ταῦτα δίκαια εἶναι· τὸ γὰρ λέγειν δίκαιον
ἀνάγκη δίκαιον εἶναι· ὥσπερ οὐδὲ τὸ ὠφέλιμον λέγειν ὠφέλιμα· ὁμοίως δὲ καὶ
ἐπὶ τῶν δικαίων· ὥστε οὐ καὶ τὰ λεγόμενα ἄδικα ὁ λέγων ἄδικα νικᾷ· λέγει γὰρ οἱ
λέγειν ἐστὶ δίκαια· ἁπλῶς δὲ καὶ παθεῖν ἄδικα.

οὐ χαλεπόν ἐστι τὸ διαλύειν τὸ [illegible] πρὸς λέγειν τὸ [illegible] κατὰ κεῖνα τὸ
τὸ δίκαια λέγειν τὸ ἢ τὸ τὰ ἄδικα· ἔστι δὲ τοιαύτη. οὐδὲν φησὶ κωλύει ἄδικα οὐ τὰ
τὰ λεγόμενα δίκαια εἶναι λέγειν τὰ αὐτά· τὸ δὲ γὰρ λέγειν ἄδικον ἀνάγκη δίκαια εἶναι
ἐναντίον ἔχειν καθόλου τοῖς εἰρημένοις· ἔστι γὰρ ὡς οἰκεῖον ὅπως εἰπεῖν· τὸ γὰρ
ἀνάγκη ἄδικα εἶναι, τὰ δ' ἀνθρώπινα οὐκ ἔστι λέγειν αὐτά· ἃ γὰρ ὥσπερ τὰ ἀδίκως λέγει.
τοῦ καὶ ἀνάγκη ἄδικα λέγειν ἢ ἐκεῖνα λέγων, οἷον καὶ ἀνάγκη τοῦ τὰ ἄδικα λέγειν τὰ κατὰ
κεῖνα· τὸ γὰρ ἀδίκημα οὐκ ἔστι τὸ λέγειν ἃ τὸ ὥσπερ, ἀνάγκη καὶ τὰ λεγόμενα ἀδί-
κημα. πῶς γάρ· τὰ δὲ καὶ ἀδίκων εἰσὶ μέν τινα· ἔστι οὖν ἵνα σαφέστερον εἴπωμεν
ὃ λέγει τοιοῦτον· οἷον οὐκ ἀνάγκη ἄδικα εἶναι τὰ δ' ἀνθρώπινα οὐκ ἔστι λέγειν αὐτά· ἃ γὰρ
περὶ ἄδικα, ἐκεῖνα λέγει· καὶ δίκαια ἔστι λέγεσθαι ταῦτα· ὥστε οὐδὲ τὰ ἀδι-
κηθέντα τὰ κατὰ κεῖνα, τὰ δ' ἢ λέγειν ἃ ἔστι δίκαια λέγεσθαι· ἄδικα δὲ καθόσον περὶ
ταῦτα· ὥσπερ οὐδὲ τὰ ὠφέλιμα εἰσὶ λέγεσθαι τὰ θανάσιμα ἢ βλαβερά· διὰ
τὸ [illegible] ταῦτα φθείρειν, ἐστὶ τὰ καὶ ὠφέλιμα τὰ αὐτά· ταῦτα μὲν γὰρ φθείρει
βλαβερὰ καὶ θανάσιμα καὶ ἀνωφελῆ· ὠφέλιμα δ' εἰσὶ λέγεσθαι ὥσπερ ἐπὶ τῶν
δικαίων· τὸ γὰρ εἰ τόδε ἐστὶ δίκαιον λέγεσθαι, ἀνάγκη δίκαιον εἶναι· ὥστε εἰ ἃ
λέγει ὁ ἀδικηθεὶς δίκαια λέγεσθαι· καὶ περὶ ἄδικα οὐ τὰ τὴν

νικῶσαν λήψεσθαι· ἐν τῷ πρώτῳ οὐδὲ φανερόν ἐστιν εἰ καὶ τὸ μὴ πάντως τὰ ἀπε-
πονθότα ἄδικα, τοὺς λέγοντας τὰ ἄδικα νικᾶν· ἀλλὰ τοὺς λέγοντας
ἀπεπονθότα ἄδικα, δίκαια οὖν τὰ λέγεσθαι· τοῦτο γὰρ σημαίνουσιν οἱ
θεοῖς ἐχθροὶ τῷ ὄντι ὄντως· ἆρα οὖν τὰ δίκαια λέγοντας δεῖ
κατακρίνειν, ἢ τοὺς τὰ δίκαια λαμβάνοντας· ἐν τοῦ ἀπ᾽ ἐκείνου μὲν
τοὺς τὰ ἄδικα· ἀσαφοῦς δὲ καί τινα ἀδικηθέντα καὶ λέγοντα· ἀλλὰ
μὴν ἐν τοῖς ἀδικημένοις λέγει· ἃ γὰρ πέπονθε λέγειν· ἀλλὰ μὴν ἐν δίκαια
λέγει· δίκαια γάρ ἐστι λέγεσθαι· ὅτι οὖν ἄρα τοὺς τὰ ἄδικα λέγοντας νικᾶν·
προσθεὶς ὁ ἁπάντων ὁ Ἀριστοτέλης, φησὶν ὡς οὐ κατὰ τὰ λεγόμενα ἄ-
δικά ἐστι· ἐν πᾶσι ὁ λέγων τὰ ἄδικα, νικᾶν λεχθήσεται· ἀλλ᾽ ὁ λέγων
ἃ λέγειν ἐστὶ δίκαια· ἁπλῶς δὲ καὶ παθὼν ἄδικα· λοιπὸν καὶ τὸν τὰ
ἄδικα λέγοντα, δίκαια λέγεσθαι οὖν τοῦ οὐκ ἔστι κατακρίνειν· λέγει γὰρ
ἃ λέγειν ὅτι δίκαια πάθη ὑπὸ δὲ ἄδικα· ἴσον οὖν ὡς ἐστὶ τὸ ὁμοίως δὲ καὶ
ἐπὶ τῶν δικαίων, ὧ· ὁμοίως δὲ οὐδὲ ἀλλά τις δίκαια ἀνάγκη δίκαια
λέγειν· ὁ γὰρ ὑβρισθεὶς λέγων ὅτι ὑβρίσθην, ἄδικα λέγει· ἃ γὰρ
πέπονθεν ἄδικα λέγει ὁ ὑβρισθεὶς δηλονότι· λέγων μὲν ὕβρισέν με
τὰ δίκαια λέγει· τὸ γὰρ μὴ ὑβρίζειν δίκαιον· τοῦτο δὲ λέγει τὸ δίκαιον
ἄρα λέγει· ἀλλ᾽ οὐχ ἴσως τὰ δίκαια λέγει· ἐν ἁπλῶς δίκαιά ἐστιν ἃ λέγει·
ψεῦδος γάρ ἐστιν· ὥστε καὶ λέγει ὁ ἀδικηθείς, δίκαιά ἐστι λέγεσθαι,
καὶ περὶ ἄδικα ὄντα, τὴν νικῶσαν λήψεσθαι· δίκαιον γάρ ἐστι λέγει
ἃ λέγει· καὶ ἢ μὴν δίκαιον οὐκ ἔστι λέγεσθαι, δίκαιά ἐστιν· ἄλλως δὲ ἀδικ.
μὲν οὖν ἐστὶ γὰρ ἀδίκου:

αἱ δὲ παρὰ τὸν ὁρισμὸν γινομένοις τοῦ ἐλέγχου, καθάπερ ὑπεγράφη
πρόσθεν ἅπαντα τὰ ... τὸ συμπέρασμα. πρὸς τὴν ἀν-
τίφασιν· ὅπως ὅταν τὸ αὐτὸ ἢ καὶ κατὰ τὸ αὐτό, καὶ πρὸς τὸ αὐτό· καὶ ὡ-
σαύτως ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ. ἐὰν δὲ ἐν ἀρχῇ παραλείπηται τούτων
λόγιον τούτων ὡς ἀδύνατον, τὸ αὐτὸ ἅμα εἶναι διπλάσιον καὶ ἥμισυ διπλάσιον·
ἀλλὰ φατέον μὴ μέντοι ὡσαύτως· ὥσπερ ἦν τὸ ἐλέγχεσθαι διωμολογημένον·
εἰσὶ δὲ πάντες οἱ δύο λόγοι, παρὰ τὸ τοιοῦτον· ἀκριβῶς ἑκάστου· ὃ
ἐκείνου οἱ δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ ἀγνοοῦν ὡσαύτως· ... τοῦ κείσθω ὅτι
... ἀγνοοῦν, ἀλλ' ὅτι ... ὥστε ταὐτὸ ... ἅμα
ἄρα τὸ τετράπηχυ τοῦ τριπήχεος μεῖζον, γίνοιτο δ' ἂν ἐν τῷ ἑπταπήχει
τῷ τετραπήχει κατὰ μεῖζον, αὐτὸ ἄρα αὐτοῦ κατὰ ταὐτὸ καὶ μεῖζον καὶ ἧττον:

καὶ μὴν ἀγνοοῦσιν ὁ ὁρισμὸς τοῦ ἐλέγχου· καὶ τί ἐστιν ἕκαστον τῶν ἐν αὐτῷ. καὶ μὴ
ἐντεῦθεν οἱ παρὰ τοῦ ἐλέγχου ὁρισμὸν γινόμενοι παραλογισμοί, ἐ-
φθη καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης καλλίστως ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ προκειμένου
συντάγματος παραδοὺς καὶ ἡμᾶς ἀρκούντως εἰρήκαμεν, ἐν ἐκείνου
τῷ ἐν τῷ ὁρισμῷ αὐτοῦ ἐμφαινομένων διὰ κείνου τοῦ ... καὶ σαφηνίζον-
τες· καὶ περιττὸν πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν ἀνακυκλοῦντας ταὐτὰ λέγειν.
λοιπὸν οὖν ἐν ἑνὶ τὸ μέρος ἐν τούτοις καταθρήσωμεν· ὃ καὶ μικρὸν ἐξε-
τάσθαι· ἔστι δὲ τὸ ἐλλιπὲς ἐν ἀρχῇ προσθεῖναι, ἔστιν οὖν τὸ ῥηθὲν ὑπερβατ-
ον καὶ ... ὅλως ἀλλ' ἥττω, ἢ ἀνασαφὲς τὸ λεγό-
μενον· ἐὰν ἐν ἀρχῇ τις προσθείη, ὡς ἄρα ἀδύνατον, τὸ αὐτὸ ἅμα εἶναι
διπλάσιον, καὶ μὴ διπλάσιον· μὴ ὁμολογητέον ἀδύνατον· ἀλλὰ φατέον
εἶναι· μὴ μέντοι ὡσαύτως τουτέστι πρὸς τὸ αὐτό· τὸ γὰρ ὅρος ἐστὶν ὃ καὶ ὡς ἐ-
λέγχους· ἀλλὰ πρὸς ἄλλο, καὶ ἄλλο· τὰ γὰρ δ' διπλάσια εἰσὶ πρὸς τὰ δύο
καὶ οὐ διπλάσια πρὸς τὰ ἴδια· τὰ δὲ κείμενα ... σαφῆ εἰσι καὶ οὐ
δὲ μιᾶς ἐξηγείας δέονται:

οἱ δὲ παρὰ τὸ αἰτεῖσθαι καὶ λαμβάνειν τὸ ἐν ἀρχῇ, πειθόμενοι
μὲν ἂν ἢ δῆλον, οὐδ' ... οὐδ' ἂν ἔνδοξα ... λέγοντα ἀληθῆ· ἀλλὰ
λανθάνει τὴν ὁμοίαν, διὰ τὴν μοχθηρίαν τῶν τοιούτων λόγων, ἢ ...
... ὡς οὐ ... ὁ γὰρ ἔλεγχος ἄνευ τοῦ ἐξ ἀρχῆς

ἢ ὅτι ἐδόθη, οὐχ ὡς τοῦ χρησαμένου· ἀλλ' ὡς περὶ τοῦ συλλογιζο-
μένου· τοῦ ἐναντίου ἢ αὐτῶν τῶν παραδόξων ἐλέγχων:
οἱ παρὰ τὸ ἐν ἀρχῇ φησὶν αἰτεῖσθαι λαμβάνειν δεῖ, εἰ ἦν δῆλον ὅτι τὸ ἐν ἀρ-
χῇ λαμβάνειν· ὁ γὰρ αὐτὸ δῆλον ὅταν μὴ αὐτόθεν αὐτὸ λαμβάνει·
τὸ εἴρηται πότε ἐστὶ δῆλον ἢ πότε ἄδηλον· ἐν τῷ β΄ τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν·
τὸ ἐν τῷ ὀγδόῳ τῶν τοπικῶν· ἂν δὴ φανερὸν δῆλον ᾖ, οὐ δοτέον· ἐρωτῶν δὲ ὅτι
τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖς, ὅτι τοσοῦτον διδόναι δεῖ· οὐ θετέον ὅταν ἔνδοξον ᾖ λέ-
γηται ἀληθές· οὐδ' ἀντιλέγων ὅταν σὺ ὁ ἀποκρινόμενος, τὸ ἀληθὲς
λέγων· ὁ δὲ ἐπιφορᾷ τῶν ἐνδόξων ἐπιφέρων· συμπεραίνει αὐτῷ περὶ τὸ δεῖξαι
τῆς ἀληθοῦς θέσεως· οὐδὲν γὰρ ἐφ' ἑκάστης διαλέγονται ἐνδόξων· δεῖξαι τὸ
μείζω ὧν ἐν τῷ βιβλίῳ ἢ ἄλλῳ τινὶ λεγομένων· τὸ δὴ τοιοῦτον εἰ
ἔνδοξον φησὶν ἐστὶν, ὅμως οὐ δοτέον· εἰ ἦν ἄδηλον ὅ λέγων, δηλοῦ, οὐ θετέον
ἔνδοξον ἢ λέγοντα ἀληθές· ὅτι τὸ δοκεῖν μὲν μὴ λαμβάνειν τὸ ἐν ἀρχῇ,
τῇ δὲ ἀληθείᾳ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖται· οὐ δοτέον· λέγονται ἀληθές· τοῦ
τοῦτ' ἐστιν ἀλλ' ἀρνητέον περὶ αὐτοῦ τὸ ἀληθές· ἐπεὶ δὲ τὸ ἀληθὲς· ὃ δὴ περὶ
τοῦ ἐναντίου λέγειν· ὅτι φαίνεται μὲν μὴ τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνων· τῇ δὲ
ἀληθείᾳ ὅ ἐξ ἀρχῆς ἀντιπαρανάγεσθαι αἰτεῖς· ὅτι δὲ δοῦναι τὸ ἐν ἀρχῇ
λαμβάνειν μὴ δοκεῖν ἐκλαμβάνει ὅταν αὐτὸ ἀνόμοιον ὄνομα ἢ λόγον.
τὸ ἀντὶ τοῦ λόγου ὄνομα λάβῃ· εἴρηται καθάπερ εἴπομεν ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς ἢ ἐν
τοῖς τοπικοῖς· εἰ μὲν οὖν δῆλον ὅτι τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖται, οὕτως ἀποκρίνεσθαι χρή.
Εἰ δὲ λανθάνει διὰ τὸ μοχθηρῶς ἐρωτᾶσθαι τοῖς τοιούτοις λόγοις μετὰ
τὸ ἀπιέναι τὴν ἀμφισβήτησιν ἐναντίαν τοῦ ἐρωτῶντος· λέγοντας αὐτοὺς μὴ διαλέγεσθαι,
μὴ διαλεχθῆναι δὲ δῆλον ὡς οὐ διηλέγξει· ἔλεγχος γάρ ἐστιν ὅταν συλλογι-
σάμενος τὸ ἀντικείμενον δείξῃ μήτε τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτήσας· μήτε πρὸς τὸ
μήτε πρὸς ἄλλην ἢ ὅσα ἄλλα περὶ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ ἐλέγχου εἰπεῖν τὸ φανερὸν
τοῦ δεδόσθαι· οὐχ ὡς χρησομένῳ τῷ δοθέντι ὡς προτάσει,
ἀλλὰ δεδόσθαι ὡς προβλήματα· ἵνα πρὸς τὸ συλλογισμοῦ τοῦτ' ἐστιν ἵνα λαβ-
ὼν προτάσεις, συλλογισάμενος δείξῃ τὸ ἐναντίον· οὐδὲ ὡς προτάσει χρη-
σάμενος, συνελογίσατο συμπέρασμα· ἐφ' ὃ γὰρ ἐδόθη αὐτῷ ὅτι ἡ ἡδονὴ
κατὰ φύσιν· αὐτὸς δὲ διὰ τούτου συλλογίσασθαι τὴν ὠκίναι ἀδόνων ἡδονήν,

ἀγαθὸν χρὴ λέγειν ἡμᾶς, μὴ πρότερον δοῦναι τὸ τὴν ὁδὸν κατὰ φύσιν ἄνω εἶναι,
ἀλλ' ὡς πρόβλημα. καὶ ὅλως φησὶ δεῖ τὸ ἐν ἀρχῇ προκείμενον αἰτεῖσθαι τὸ ἀντί-
ποιεῖν τῶν παρὰ τοὺς ἐλέγχων· οὐκ ἄλλο γὰρ παρὰ τὸ αἰτεῖν τινῶν καὶ τὸ ἀληθὲς τοῦ
τοῦ συμπεράσματος συγχωρηθῆναι φαίνονται ἔχειν· ὁ μὲν τὸν
ἐβουλόμεθα δειχθῆναι ἀλλὰ διὰ τοῦτο ὡς δεῖ ἀπὸ προτάσεως ἄλλης
ταῦτ' οὖν λαβών, δείξον δι' αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι:
αἱ τοίνυν δὲ παρὰ τοῦ παρεπομένου συμβιβάζονται. τῷ αὐτὸ τοῦ λόγου
δεικτέον· ἐπειδὲ διττὴ ἡ τῶν ἑπομένων ἀκολούθησις· ἢ γὰρ τῷ αἱμάτι
τὸ καθόλου ὅλον ἀντὶ ζῶον· ὥσπερ εἰ οὕτως γὰρ ἡ τόδε ἐστι ζῶον· καὶ τὸ
δ' εἶναι καὶ ζῶον· ἢ κατὰ τὰς ἀντιθέσεις:· εἰ γάρ τῷ δε τόδε ἀκο-
λουθεῖ, τῷ ἀντικειμένῳ τὸ ἀντικείμενον· παρὰ ὃ τοῦ μελίσσου λόγου.
εἰ γὰρ τὸ γενόμενον ἀρχὴν τὸ ἀγένητον οὐκ εἰσὶ μὴ ἔχειν· ὥστε τὸ ἀγένητον
τὸ ὅμοιος καὶ ἄπειρος, τὸ δ' οὐκ ἔστιν· ἀνάπαλιν γὰρ ἡ ἀκολούθησις:·
ὅσοι δὲ παρὰ τοῦ παρεπομένου συλλογισμοί, παρὰ τὸ ἑπόμενον λαμ-
βάνουσιν· φαίνονται ὡς εἰ αὐτοῦ τοῦ λόγου τοῦτ' ἐστὶ τοῦ συλλογισμοῦ
δεικτέον ὅτι τὸ ἀντίφασιν παρὰ τὸ ἑπόμενον συμβαίνει· ἢ καὶ παρὰ
τὸ μὴ ἀντιστρέφειν· εἰ γὰρ τόδε τῷδε ἕπεται, οὐ πάντως ἀνάγκη ἕπεσθαι
τούτῳ τὸ μὴ ξανθὸν, καὶ τὸ ξανθὸν μέλι, καθόλου γὰρ ἐπὶ τὸ ἑπόμενον
ὅλον τῷ μέλιτι· μᾶλλον καὶ τὸ παρὰ τὸ ἑπόμενον σοφίσματα καὶ τὰ
κατὰ ἀντίθεσιν λαμβανόμενον· εἰ γὰρ τῷ ἀντικειμένῳ τὸ ἀντικείμενον,
καὶ τῷ ἀντικειμένῳ τὸ ἀντικείμενον· παρὰ ὃ γὰρ ὁ μελίσσου λόγος.
ὅτι εἰ τὸ γενόμενον ἀρχὴν ἔχει καὶ τὸ μὴ γενόμενον, ὁ παρὰ ἀγένητον ἄπειρον ἀρχὴν
οὐκ ἔχει· ἀγένητον ὁ οὐρανὸς ὥστε ἄπειρος· οὐ καὶ ἐκεῖ δεῖ ἔστιν ἡ σὺν ἀντιθέσει
ἀντιστροφή· ἐ δεῖ γὰρ ὄντως ἄπειρον· ὁ τὸ γενόμενος ἀρχὴν ἔχει· τὸ μὴ ἔχον
ἀρχὴν οὐ γενόμενον, παρὰ τῆς ἀντιστροφῆς ταύτης οἱ πολλὰ μὲν καὶ ἐν τοῖς
μετὰ τὰ φυσικὰ καὶ μετεώροις εἰρηκὼς μὲν θεωρήμασιν· ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐλέγχου
τοῦ τῶν κατὰ ἀρχὰς δεικνύντος οὐκ ὀλίγα· καὶ ἐπεὶ τῶν αὐτῶν ἐστι παρα-
λέγειν:·
ὅσοι δὲ παρὰ τὸ προστιθέναι τι συλλογίζονται τούτου ἀφαιρουμένου
συμβαίνει μηδὲν ἧττον τὸ ἀδύνατον· κάτωθεν ἐμφανίζονται ἐλεγκτικόν.

ὡς ἔδωκε· ἢ ὡς δηλονότι ἄλλως προσέλαβον:

ἄρα τὸ προστιθέναι τὸ συλλογίζεσθαι λέγει τοὺς παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον τιθέντας· ὅς ἐστιν ἐκ τοῦ ἔξωθεν, ὡς ἐκ τῆς λέξεως παραλογισμῶν· πῶς δὲ ἀφῃρημένου τοῦ προσληφθέντος γίνεσθαι τὸ ἀδύνατον. πάλιν οὐδὲν ἧττον τὸ ἀδύνατον συμπεραίνεται· [illegible] τὴν λέξιν δείξηγούμεθα, ἣν αὐτὸς προείρηκεν ἐν τῷ τοιούτῳ τῶν παραλογισμῶν εἴδει· ἔστι ἡ λέξις αὕτη· ὁμοίως δὲ ὅτι οὐκ ἔστι ζωὴ ἡ ψυχὴ ταὐτόν· εἰ γὰρ φθορᾷ γένεσις ἐναντίον, καὶ τὰ ἑξῆς τῆς λέξεως· καὶ οὐδ' ἐνταῦθα πάλιν τὸ πρᾶγμα σαφηνίζειν οὐδὲν ἡμᾶς παραιτεῖ· ἔστιν ἀφαιρεῖν ἐκεῖνο, παρ' ὃ συμβαίνει τὸ ἀδύνατον, καὶ ἐμφανίζειν, ὅτι καὶ τούτου ἀναιρεθέντος, τὸ ἀδύνατον μένει· ὡς ἔστιν οὐ παρὰ τοῦτο· καὶ μάλιστα ὅτι [illegible], ὁ αὐτὸς ἐπὶ τῶν μὴ παρὰ τοῦτο· ἀποδεικτέον περὶ τοῦ μὴ παρὰ τοῦτο, ἐν τῷ [illegible] ἀναλυτικῶν· ὡς πρὸ [illegible] ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι· ἐπεὶ πῶς δὲ ὅτι ἐμφανί[illegible] ἐκλέκτεται· ὡς δέδωκα [illegible] ἀπαλλάξειν [illegible]: ἵνα μὴ δυσχεραίνειν [illegible] ἀδύνατον μηδαμῶς [illegible] πρὸς τὸν λόγον, μηδὲ αἴτιον αὐτοῦ δέδωκα· οὐδὲ ἐχρῆν φροντίσαι πρὸς τὸν λόγον ὄντι· καὶ οἰκείων ὑπαρχόντων τῷ λόγῳ· τὸ δὲ πληρώσει τοῦ [illegible] κέχρηται· οὐδὲν πρὸς τὸν λόγον τούτων [illegible]· οὐδὲ κέχρηται πρὸς τὸν λόγον ὡς οἰκείῳ ὄντι τοῦ προβλήματος, οὐδὲν ὄντι πρὸς τὸν λόγον:

ὁ δὲ τοῦ τὰ πλείω ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν, ἐπεὶ ἐν ἀρχῇ διοριστέον· ἐρώτησις γὰρ μία πρὸς ἣν μία ἀπόκρισίς ἐστιν· ὥστε οὔτε πλείω καθ' ἑνὸς οὔθ' ἓν κατὰ πολλῶν, ἀλλ' ἓν καθ' ἑνὸς φατέον ἢ ἀποφατέον· ὥσπερ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων· ὁτὲ μὲν ἀμφοῖν· ὁτὲ δὲ οὐδετέρῳ ὑπάρχει· ὥστε μὴ ἁπλοῦ ὄντος τοῦ ἐρωτήματος ἁπλῶς ἀποκρινομένοις, οὐδὲν συμβαίνει πάσχειν· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τούτων· ὅταν μὲν [illegible] τὰ πλείω τῷ ἑνί, ἢ τὸ ἓν τοῖς πολλοῖς ὑπάρχῃ, τῷ ἁπλῶς δόντι καὶ ἁμαρτόντι ταύτην τὴν ἁμαρτίαν· οὐδὲν ὑπεναντίωμα συμβαίνει:

οἱ τοὺς τὰ πλείω ἐρωτήματα, ἓν ποιοῦντας παραλογισμοὺς φησὶ δεῖν ἐπεὶ ἐν ἀρχῇ διορίζειν καὶ ἀπαντᾶν λέγοντας· ὅτι πλείω τὰ ἠρωτημένα. καὶ οὐδ' ἔτι διδόναι ἢ ἀπαρνεῖσθαι· ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο δηλοῦν πρῶτον· ὅτι τὰ πολλὰ

ἐρωτήματα ὡς ἓν προτείνουσιν· ὅπερ οὐκ ἔστι τεχνικόν· ἐρώτησις γὰρ μία
ἐστὶν ἀεὶ ἥτις μία οὖσα ἐκ μιᾶς ἀποκρίσεώς ἐστιν αἴτησις· νῦν δὲ αἱ
ὧν πλείω τοῦ ἑνὸς, ὅτι πολλάκις δὲ μιᾶς ἁπλῆς οὔσης τῆς ἐρωτήσεως δοῦναι
τινὰ ἁπλῆν τὴν ἀπόκρισιν οὐδὲν συμβαίνειν αὐτὸν ἁμαρτάνειν· ὥσπερ
γάρ φησιν ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων, ὅτε μὲν ἀμφοῖν· ὅτε δὲ οὐδετέρῳ
ὑπάρχει· τῶν γὰρ εἰρημένων ὁμωνύμων ὄντων ἀμφοῖν μὲν ἐστὶ
τὸ εἰς Ἴλιον ἀπελθεῖν· οὐδετέρῳ δὲ τὸ, τῷ Θερσίτῃ μονομαχῆσαι·
ὥσπερ ἐπὶ τούτων, καίτοι ὁμωνύμων ὄντων, δοθεὶς ἢ ναὶ, ἢ οὔ·
ὅτε μὲν πρὸ τῆς συνόδου εἰς Ἴλιον ἐστράτευσαν· ναί· ἀληθὲς γὰρ τοῖς
δυσίν· πρὸ τῆς συνόδου Θερσίτῃ ἐμονομάχησαν· οὔ· οὐδεὶς γὰρ τούτων τῷ
Θερσίτῃ συνεπλάκη· ἀλλὰ πῶς ὁμωνύμων ταῦτα τοῖς προει-
ρημένοις· ὅτε ἐλεγκτικὸν ἀληθὴς ἡ ἐρώτησις ἦν· ὑπάρχει δὲ
πολλαχῶς λεγομένων, οὐδετέρου ναὶ ἢ οὔ· ἡ ὁμωνύμων ταῦτα εἶναι·
ἐπεὶ γὰρ ὁμωνύμως ἄλλο τι καὶ δεῖ ἢ μὴ δεῖ ἐπὶ τῶν πολλαχῶς λεγομένων
ἐρωτημάτων οὐδὲν συμβαίνει ἐλέγχεσθαι· ὅτε δὴ γὰρ τὸ εἰς Ἴλιον
ἀπελθεῖν ἐπὶ ἀμφοῖν τοῖν Αἰάντοιν ἀληθές ἐστι, εἰ τις ἡμᾶς ἐροῖτο πό-
τερον πρὸ τῆς συνόδου εἰς Ἴλιον ἐμονομάχησαν, ἀφ' ἧς ἐμνήσθη ναί· οὐδὲν ἂν ἐ-
λέγχθη ἢ μὴν ὁμοίως πρὸ τῆς συνόδου Θερσίτῃ ἐμονομάχησαν· ἀποκρινάμενοι
οὔ δῆτα οὐδὲν ἂν δεινὸν πεισόμεθα· καὶ ὅτι τοῦτο ἐστὶν ὁ λέγει δῆλον πάν-
τοι καὶ διὰ τῶν ἑξῆς φησί· ὅταν μὲν οὖν τὸ πλεῖον τῶν ἓν ἢ τὸ αὐτὸ τοῖς
πολλοῖς ὑπάρχῃ, ὥσπερ τοῖς πολλοῖς τὸ εἰς Ἴλιον ἀπελθεῖν, ὑπάρχει
τοῖς Αἴασι, μᾶλλον δὲ τοῖς δυσίν· πλείω δὲ ἐστὶν ὥσπερ εἰ
τὸ λευκὸν καὶ τὸ μουσικόν· φαῦλος εἴη πότερον ὁ ἄνθρωπος μουσικὸς
καὶ λευκός ἐστιν, ὁ ἀποκρινάμενος οὐδαμῶς ἂν ἐλεγχθείη· καίτοι ἡμαρτη-
μένως τὸ ναί, δοκεῖ· ὃ γὰρ δὴ ἐπὶ τῶν πολλαχῶς ἁπλῶς φάσκειν ἢ ἀποφά-
σκειν:

τῷ δὲ ἢ τῷ μὲν τὸ δὲ μή, ἢ πλείω κατὰ πλειόνων καὶ ἔστιν ὡς ὑπάρχει
ἀμφότερα, ἀμφοτέροις· ἔστι δ' ὡς οὐχ ὑπάρχει πάλιν· ὥστε τοῦτο
εὐλαβητέον οἷον ἐν τοῖσδε τοῖς λόγοις· εἰ τὸ μέν ἐστιν ἀγαθὸν· τὸ δὲ κακόν·
ὅτι ταῦτα ἀληθὲς εἰπεῖν ἀγαθὸν καὶ κακόν· καὶ πάλιν μήτε ἀγαθὸν μήτε

κακοῦ· οὐκ ἔστι γὰρ ἑκάτερον· ὥστε τὰ αὐτὰ ἀγαθοῦ ἢ καὶ κακοῦ· καὶ οὔτε
ἀγαθόν, οὔτε κακόν· καὶ ἑκάτερον αὐτῶν τοῦτο ἢ καὶ ἀλλήλοις ἐναντίον· ὅτι γὰρ ἐν
ἐκείνοις ταῦτα· ἀλλὰ τοῖς ἐναντίοις αὐτῶν, τὰ αὐτὰ ἑαυτοῖς ἐναντία
τὰ αὐτά· ἔστι τὸ μὲν ἀγαθόν [illegible], τὸ δὲ κακόν, ἀγαθόν, δέονται τῶν:
τὸ μὲν φησὶ τὸ χαλεπὸν καὶ τὸ μὴ [illegible] ἢ τῶν πλεῖστα
εἰς ἰσχὺν τοῖς πολλοῖς, τὸ γὰρ ἢ καταφῆσαι τι ἢ ἀποφῆσαι οὐδαμῶς
ἂν ἐξελεγχθείη· ὅταν δὲ φησὶ τῶν μὲν, ἤ, τῶν δέ, μὴ ὥστε [illegible] τὸ μὲν
νομίσαι ἑκάτερον ἢ πολλὰ κατὰ πλειόνων· ὥστε τὸ ἀλλοιοῦσθαι κατὰ
κινοῖς· πολλὰ γὰρ καὶ τὸ ἀλλοιοῦσθαι δηλοῖ καθάπερ τὸ, ὁ κύων [illegible]-
[illegible] λαβέσθαι χρῆσθαι, ἢ τοῦ· αὐτὸς δὲ πλεῖστον καὶ πλειόνων τῶν
[illegible] ἀλλ' ὁ λέγεται [illegible] δῆλον ὧδε· τῇ μὲν ἀνδρείᾳ ὑπάρχει
τὸ ἀγαθόν· τῇ δὲ δειλίᾳ τὸ κακόν· πλεῖστον κατὰ πλειόνων τὸ ἀγαθὸν ἐ-
κακόν· καὶ ἡ ἀνδρείας καὶ δειλίας· ἐνταῦθα δὲ ἑκάτερον τὸ ἄρα [illegible]
ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ δειλία ἀγαθόν, ἔστιν, ἢ οὔ· οὐδέτερον ἢ τοῦναντίον ἢ τοῦ· [illegible]
γὰρ καὶ τὸ ἀποφῆναι· ἐμφαίνει γὰρ ἀληθὲς ὁμολογεῖ τὸ λέγειν ἢ ἀγαθὰ ἢ κακά,
καὶ ὅτε ἀγαθά, ὅτε κακά, πῶς οἷόν τε ἐπὶ τούτων χωρεῖ λέγειν τὸ εἶναι
ἀγαθά, ἢ κακά· ἀμφοῖν γὰρ ἐπὶ [illegible] τὸ ἀγαθὸν κακόν, καὶ τὸ κακὸν ἀγαθόν, οὐ
τ' ἐστιν· ἀμφοῖν ἐπὶ ἡ ἀνδρεία δειλία· ἢ ἡ δειλία ἀνδρεία, ἐὰν [illegible]
πότερον καὶ ἀνδρεία καὶ ἡ δειλία ἀγαθόν ἐστιν, καὶ οὐ· διδόναι ἁπλῶς, ἢ ἀν-
[illegible] ἀθαι· [illegible] δὲ ἑτέρα ἀδύνατον. ταῦτα εἰπών, προσγράφει καὶ τὸ συμ-
βαῖνον ἄτοπον· τοῖς ἁπλῶς ἐπὶ τούτων χρωμένοις, ἢ τοῦ· μᾶλλον δὲ καὶ
αὐτὸ [illegible] παράδειγμα κακὸν οὖν [illegible] οἱ [illegible] κατὰ τῶν ἀπείρων [illegible]
τόν, καὶ τὸ μὴ χαριέντων· προσγράφει δὲ ταῦτα διὰ τοῦ, ὥστε τὰ αὐτὰ
ἀγαθὸν ἢ καὶ κακόν· καὶ ὅτε τὸ ἀγαθὸν οὐ τὸ κακὸν δὲ ἀμηχάνων· ἑκάτερον
[illegible] πότερον καὶ ἀνδρεία καὶ ἡ δειλία, ἀγαθόν ἐστιν, ἢ κακόν· φήσας ὅτι ἀγαθόν·
ἔσται καὶ δειλία ἀγαθὸν ἢ καὶ κακόν· κακὸν μέν, ὅτι καὶ κακόν ἐστιν· ἀγαθὸν δέ,
καθὸ δέδωκεν αὐτὴν ἀγαθὸν εἶναι· εἰ δ' ἀποφήσαι πάλιν ἔσται ἡ ἀνδρεία
ἀγαθὸν ἢ καὶ κακόν, καθὸ μὲν εἶπεν αὐτὴν μὴ εἶναι ἀγαθόν ἔσται κακόν· ἤδη δὲ
πάλιν ἀγαθόν ἐστιν· ἔσται ἀγαθόν· ὥστε ἔσται τὸ αὐτὸ [illegible] οἷον ἡ ἀνδρεία
ἀγαθὸν καὶ κακόν· καὶ ὅτε ἀγαθόν, οὐ τὸ κακόν· ἀλλὰ τοῦτο, ἐπειδὴ [illegible]

τῶν ὄντων τῶν αὐτῶν ἑαυτῶν, ταὐτὸν μὲν ὄντων· ἀλλ' οὐ σοί ἐστιν· ὁ μὲν γὰρ Σωκράτης αὐτὸς μὲν ἑαυτῷ, ὁ αὐτός ἐστι· Πλάτωνος δ' ἔστιν· ὁ Πλάτων ἕκαστος αὐτὸς ἑαυτῷ ταὐτόν ἐστι, κατὰ δὲ τὴν ἀνδρείαν, ἀγαθοὺς εἶναι καὶ κακούς· τὸ δὲ ἀγαθοὺς καὶ κακοὺς καὶ ἡ ἀνδρεία ἑαυτῇ ταὐτά ἐστιν, ἑαυτῇ γὰρ καὶ ἡ αὐτή· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ δειλία· ὥστε τὰ ἑαυτῶν ταὐτά· ὁ δὲ ἡ δειλία καὶ ἡ ἀνδρεία τὰ αὐτὰ ἑαυτοῖς εἰσίν. ἡ δὲ λέξις ἡ ἀκόλουθος δὲ οὐ κατ' ἀλλήλων ταὐτά, ἀλλ' αὐτοῖς, ἡ μὲν πεσοῦσα ἀπήγγηται. εἶπε δὲ ἀπὸ τὸ πλῆρες τοῦ λόγου· ἐπειδὲ οὐκ ἀλλήλοις μέν εἰσι τὰ αὐτὰ καὶ ἕτερα, ἀλλὰ ἑαυτοῖς εἰσι τὰ αὐτὰ καὶ ἕτερα ἑαυτοῖς συμβαίνει τὰ αὐτὰ ἢ καὶ ἕτερα εἶναι αὐτῶν καὶ ταὐτὰ ἑαυτοῖς· ἐπιφησὶν ἐπειδὴ συμβαίνει, ἐκ τῆς τοιαύτης ἀρκεῖ ἀξιώσεως τὴν ἀνδρείαν ἔστιν ἀγαθοὺς γενέσθαι κακούς. καὶ τὴν δειλίαν κακοὺς γενέσθαι πάλιν ἀγαθούς, διὸ ὑπομνήσειν πάλιν· ὥστε ἔσται ἡ δειλία διὰ τὸ ἀγαθοὺς καὶ κακοὺς καὶ ἑτέρους ἑαυτῆς· τὸ γὰρ ἀγαθοὺς καὶ ἕτερον τοὺς κακοὺς ὁμοίως καὶ ἡ ἀνδρεία· δι' ἴσων ἐστὶ καὶ ἀνίσων ἑκάτερον αὐτὸ αὐτῷ ἴσον· ὥστε ἴσα καὶ ἄνισα αὐτὰ αὐτοῖς, ἐμπίπτουσι μὲν οὖν τοιαῦται ἄλλαι λύσεις· καὶ γὰρ τὸ ἀμφότερα καὶ τὸ πάντα τὰ πλείω σημαίνει· οὐχ ὡσαύτως ταὐτὸν πλὴν ὀνόματι συμβαίνει φῆσαι καὶ ἀποφῆσαι· τοῦτο δ' οὐκ ἦν ἔλεγχον ἀλλὰ φανερὸν οἶμαι μὴ ὡς ἐκ τῆς ἀξιώσεως τῶν πλειόνων γινομένων· ἀλλ' οὐ καθ' ὅσον φανερὸς ἡ ἀπόφανσις οὐκ ἔσται τὸ ἀδύνατον:

K αἱ δὲ τοῦ λόγου τοῦ συμβαίνοντος ἄλλου ἐπὶ χάριν τοῖς ἁπλῶς ἡ ῥηθείη ἢ τὸ οὐ λέγουσαν. ὅταν ἡ συνθήκη ἁπλῶν, ἢ πολλὰ καθ' ὅσον λέγονται· ἡ δὲ παράδειγμα τοιοῦτον. εἰ δὲ ὅτι ἡ ἴσα ἄνισα δίπηχυ φέρε ἀπὰν καὶ τρίπηχυ οἷ ἡ μὲν αὐτὰ ἑαυτοῖς ἴσα ἐστίν, τὸ γὰρ δίπηχυ αὐτὸ ἑαυτῷ ἴσον ἐστὶν ὁμοίως· καὶ τὸ τρίπηχυ αὐτὸ ἴσον. δῆλον· ὅσον ἡμᾶς ἐρωτᾷ, τό τε γὰρ δίπηχυ καὶ τὸ τρίπηχυ ἴσα ἐστίν, ἢ οὔ· φήσομεν δὲ ἢ ναὶ ἢ οὔ· συμβήσεται ἴσα καὶ ἄνισα εἶναι αὐτὰ ἑαυτοῖς· εἰ γὰρ ἴσον τὸ δίπηχυ τῷ τριπήχει, ἔσται τὸ δίπηχυ τρίπηχυ, ὥστε καὶ ἄνισον αὐτὸ ἑαυτῷ, ἢ καὶ μεῖζον ἢ καὶ ἔλαττον· εἴπερ τὸ τρίπηχυ, ὥστε καὶ ἄνισον αὐτὸ ἑαυτῷ, καὶ μεῖζον καὶ ἔλαττον· εἴπερ τὸ τρίπηχυ μεῖζον τοῦ διπήχεος. ἔστι δὲ ἡ λύσις τοῦ σοφίσματος παρὰ τὸ τὰ πλείω ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν· λέγει δὲ ἐμπίπτειν τὸ τοιοῦτον καὶ ἄλλας λύσεις ὁ λόγος τὴν ἀμφιβολίαν· τὸ γὰρ ἀμφότερα, τό τε ἀμφότερα ταῦτα ἢ πάντα ταῦτα ἴσα ἐστὶν ἢ ἄνισα ἢ καὶ ἀμφίβολα, ἔστι δι' ...

γὰρ τῆς ἀληθείας τῆς ἀντιφάσεως ἢ τοῦ λόγου τοῦ ἄρα δὲ ἴσα ἀλλήλοις ἐστίν, καὶ τὰ ἴσα αὐτῷ ἑαυτοῖς, ὁ μέτρος δὲ καὶ ἄρα δὲ ἐὰν ἴσα ἑαυτοῖς ἐστιν ἢ ἄνισα πρὸς ἄλληλα· οὐκοῦν φησὶν ἐπὶ τῶν ἀμφιβόλων ἢ ἐπὶ τῶν πλειόνων ἀντιφάσεων τοιούτων τὸ αὐτό· τουτέστι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα φάσκει καὶ ἀποφάσκει· ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὄνομα κατ' ἄλλου καὶ ἐπ' ἄλλου τὸ ὑποκείμενον τὸ ὄνομα· τοῦτο δὲ οὐκ ἔλεγχος· ὁ γὰρ ἔλεγχος ἐστίν, ὅταν συμβαίνῃ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς πράγματος ἅμα λέγεσθαι καὶ μὴ λέγεσθαι ἐκ τῆς τοῦ ὑποκειμένου θέσεως· τὸ δὲ ἅμα φανερὸν ὅτι μὴ μιᾶς ἀντιφάσεως καὶ τῆς ἑξῆς τοιαύτης ἐστίν, ὅτι εἰ μὴ συμβήσεται τὸ ἀδύνατον ἢ ὡς ὁ ἔλεγχος ἀλλ' οὐ ποιήσει τὰ πολλὰ μιᾶς ἀντιφάσεως ἀλλ' ἓν καθ' ἑνὸς ἢ κατηγορουμένου καθ' ἑνὸς ὑποκειμένου· εἰ γὰρ ἓν καθ' ἑνὸς εἴποι, οὐ μὴ δυνήσεται ἐλέγξαι τὸν ὑποκείμενον ὁ σοφιστής· ἢ καὶ οὕτως· φανερὸν φησὶν ὅτι μὴ μιᾶς ἀντιφάσεως γινομένης κατὰ πολλῶν ἀλλ' ἑνὸς πράγματος καθ' ἑνὸς ἀντιφάσεως, οὐκ ἔστιν ἔλεγχος· ὅταν γάρ τις τὰ πολλὰ ὡς ἓν ἐρωτηθῇ ἢ ἀποκρίνηται δοίη, οὐκ ἂν ἐλεγχθείη ἀληθῶς· ἀλλὰ μόνον φαίνεται· ὅταν δὲ ἓν καθ' ἑνὸς φήσῃ, εἰ μὲν ἀληθῶς φησίν, οὐκ ἔσται ἔλεγχος φαινόμενος, ἀλλ' ἀληθής·

εἰ δὲ τῶν ἀπαιτούντων τὸ αὐτὸ πολλάκις εἰπεῖν, φανερὸν ὡς οὐ δοτέον τῶν πρός τι λεγομένων σημαίνειν τι χωριζομένας καθ' αὑτὰς τὰς κατηγορίας· οἷον τὸ διπλάσιον ἄνευ τοῦ διπλάσιον ἡμίσεος· ὅτι ἐμφαίνεται· ὥσπερ τὰ δέκα ἐν τοῖς ἑνὸς δέουσι δέκα, καὶ τὸ ποιῆσαι τῷ μὴ ποιῆσαι, ἢ ὅλως ἐν τῇ ἀποφάσει ἡ φάσις· ἀλλ' ὅμως οὐκ εἴ τις λέγει τόδε μὴ εἶναι λευκόν, λέγει αὐτὸ λευκὸν εἶναι· τὸ δὲ διπλάσιον οὐδὲ σημαίνει ἴσως οὐδέν· ὥσπερ οὐδὲ τὸ ἐν τῷ ἡμίσει· εἰ δ' ἄρα καὶ σημαίνει, ἀλλ' οὐ ταὐτὸ καὶ συνῃρημένον· οὐδ' ἡ ἐπιστήμη ἐν τῷ εἴδει, οἷον εἰ ἔστιν ἰατρικὴ ἐπιστήμη, ὅπερ τὸ κοινόν· ἐκεῖνο δ' ἦν ἐπιστήμη ἐπιστητοῦ:

Ἀπηρώσας τὰς λύσεις τῶν σοφισμάτων, νῦν λέγει περὶ τῶν ἀπαιτούντων τὸ αὐτὸ πολλάκις ἀπαιτοῦντας παραλογίζονται. καί φησιν ὅτι περὶ τῶν ἀπαιτούντων σοφισμάτων, ἃ τὸ λέγειν πολλάκις τὸ αὐτὸ δεῖ μὴ διδόναι τὰς κατηγορίας ἤγουν τὰ ὀνόματα τῶν πρός τι λεγομένων αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ καὶ χωρὶς λεγόμενα,

σημαίνειν τὸ ἡ σύνθετον· ὁ γὰρ ἂν διπλασίου λέγηται αὐτὸ καθ' αὑτό, οὐκέτι
ἐστὶ σύνθετον· οὐδὲ σημαίνει ἕτερον· ὁ γὰρ τὸ ἡμίσεος διὸ ἐμφαίνεται
ἐν αὐτῷ· πλείονος γοῦν οὐ φάσκει ἡμᾶς ἐπεραινόμενος. πρὸ τοῦ
τὸ διπλάσιον καθ' αὑτὸ λαμβανόμενον ἐκ μεταφορᾶς τοῦ ἡμίσεος. ταὐτὸν ἐστὶ καὶ
τὸ αὐτὸ σημαίνειν τὸ ὅ, μὴ διδόναι· ἀλλὰ φάσκειν ὅτι ἄλλο μέν ἐστι τὸ ὅ τοῦ
διπλασίου, καὶ ἄλλο τὸ διπλάσιον ἡμίσεος· ἀλλ' οὐκ ἄλλο ἐστὶ τὸ ἥμισυ
καὶ τὸ ἡμίσεος· καὶ ἄλλο τὸ μὴ ἀπεῖναι· καὶ ἐν ... διὰ τῆς ...
γνωστῶν λέγων· καὶ γὰρ ἐν τοῖς παρὰ μονάδα δέκα παρὰ μονάδα
δέκα ἀποστῶ ἐννέα· τοῖς γὰρ ἐννέα ἡ προστεθεῖσα μονὰς ἴ ἐστι· τῶν γὰρ
ἐννέα λέγοντες οὐ δέκα ἐν ὅσῳ ταῦτα οὐδὲν ἐμφαίνομεν, ὥσπερ ἐμφαίνομεν
ἐν τοῖς τρὶς καὶ δέκα· ὡς γὰρ ἐν τοῖς μετὰ ἀφαιρέσεως καὶ δέκα λέγεται, αἱ καταφάσεις
εἰς ἐμφαίνονται οἰκείαις ἀποφάσεσιν· ὁ γὰρ λέγων ὁ τί τὸ δέ, οὐκ ἄλλος
τὸ αὐτὸ φησὶν ὅτι τοῦτο ἀληθῶς οὐκ ἔστιν· ὡς τὸ ἐν τῷ μὴ ἀνθρώπῳ σύν-
θετον ὁρᾶται ἐν σύνθετον ... ὁμοίως καὶ ἐν τῷ λέγειν ὅτι οὐ ποιεῖ, ἐμφαίνει
τὸ ποιεῖν· τὸ γὰρ μὴ ποιεῖν αὐτὸ τοῦτο, τοῦ ποιεῖν ἐστὶ στέρησις· ἀλλ' ἢ τοῦ θ ου-
τως ἔχει, ὡς πρὸ ὀλίγων οὐ λευκόν, ἐξ ἀνάγκης λευκὸν λέγει· κἂν ἐν τῷ μὴ λευκῷ
ἐμφαίνηται τὸ λευκόν· ὁμοίως καὶ ὁ λέγων οὐ δέκα· οὐκ ἐξ ἀνάγκης καὶ δέκα λέγει· καί-
τοι τὸ οὐ δέκα ἐμφαίνομεν ἐν τῷ τρισκαίδεκα, οὕτως καὶ ὁ λέγων οὐ διπλάσιον, οὐκ ἐξ ἀ-
νάγκης διπλάσιον λέγει· κἂν ἐν τῷ μὴ διπλασίῳ ἐμφαίνηται τὸ διπλάσιον.
ἀλλὰ δὲ τοῦτο καὶ ἀντιστρέψαντας ῥητέον ὡς πρὸ ὀλίγων λευκόν, οὐ λέγει καὶ μὴ λευ-
κόν· καὶ δέκα, οὐ λέγει καὶ μὴ δέκα· οὕτως καὶ ὁ διπλάσιον λέγων, οὐκ ἐξ ἀνά-
γκης καὶ οὐ διπλάσιον λέγει ὅ, πρόσεστιν ἡμίσει· τὸ γὰρ ἡμίσεος διπλάσιον
ἐστὶ τὸ μὴ διπλάσιον φησὶν οὐδὲν σημαίνειν οὐδὲ ἴσως, τοῦτ' ἐστιν ἴσως ἐ-
ὁ δὲ ἐσημαίνετο τὸ ἡμίσου· τὸ δὲ ἴσως προσκεῖται· ὅτι οὐδ' ὡς ἀσφαλῶς ...
δὲ ὅ· ἀλλ' εἰ καὶ σημαίνει, ἀλλ' οὐ ταὐτὸ διηρημένως καὶ μετὰ τοῦ ἡμίσεος.
τὸ δὲ οὐδὲ ἡ ἐπιστήμη ἐν τῷ ἀδιαιρέτῳ ... ἐπεὶ οὐδὲ σημαίνεται ἡ ἐπιστήμη διὰ
τοῦ ἀληθοῦς· καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἀδέσποτον ... ὃ γὰρ ἀξιοῖ ἡ ἰατρικὴ ἄδοξος τῆς ἐπιστήμης.
τοῦτο γὰρ ἐπιδηλῶν ὅτι ἐὰν ἀξιοῖ ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη, ὅπερ τὸ γένος αὐτῆς
λέγων ὅτι, ἐν ἐστιν ἐν τῇ ἰατρικῇ· πλὴν ἀλλ' ἐν αὐτῇ ἡ ἀξία οὐ σημαίνεται διὰ τοῦ.
ὁ γὰρ ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς οὐχ ἕτερα ἐπιστήμην· καὶ γὰρ ὅτι ... τοῦ τάχους ... διά

τὸ ἐκεῖνο δὲ τῶν ἐπιστημῶν ἐπιστήμη· δύναται μὲν λέγεσθαι ὅτι ἡ ἐπιστήμη λέγεται ἐπιστήμη τινός.
ἡ δὲ ἰατρικὴ οὐ λέγεται τινός· οὔτε γὰρ ἡ γραμματικὴ τινὸς λέγεται γραμ-
ματική· οὔτε ἄλλη τῶν κατὰ μέρος οὐδεμία, ὥσπερ ταῖς κατηγορίαις μεμα-
θήκαμεν· τὸ μὲν ὁ ἐπιστήμη ἁπλῶν, τινὸς ἐπιστήμη· ὁ δὲ ἰατρικὴ
ἁπλῶν, οὐ τινὸς λέγεται· δηλονότι, οὐσία [illegible] τὸ γένος· ἢ μᾶλλον
τὸ οὐδὲ ἡ ἐπιστήμη ἐν τῷ ἄλλο· ἴσον ἐστὶ τῷ, οὐδὲ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἐμφαίνεται
τὸ ἄλλος [illegible] τοιαύταις χρῆσθαι [illegible]· ὥσπερ ὁ ἐπι-
στήμων ἁπλῶν, οὐ λέγεται ἰατρικῶν· [illegible] τῆς ἐπιστήμης, ὥσπερ τὸ δι-
πλάσιον ἁπλῶν, οὐ λέγεται ἡμίσεος· ἐν δὲ τοῖς δι᾽ ὧν δηλοῦνται κατηγορουμένοις,
τὸ δὲ λεκτέον· ὡς οὐ τὸ αὐτὸ χωρὶς ἐστὶν ἐν τῷ λόγῳ τὸ δηλούμενον· τὸ γὰρ κοι-
νὸν ἡ μὲν τὸ αὐτὸ δηλοῖ ἐπὶ τοῦ [illegible], προστιθέμενον οὐδὲν [illegible].
ἀλλὰ τὸ μὲν τί ἐστιν, τὸ δὲ [illegible] ἐστὶ οὐδὲν διαφέρει ἁπάντων. εἰ [illegible]
μὴ [illegible]· ἀλλὰ εἰ [illegible] τόδε· οἷον πάθος· ὥστε οὐδὲν [illegible]
στιγμή, ἔστι [illegible], ποιότητα εἶναι:

[illegible] ὅτι [illegible], τὸ οὐδὲ ἡ ἐπιστήμη ἐν τῷ ἄλλο [illegible]
[illegible], ἐν δὲ τοῖς δι᾽ ὧν δηλοῦνται κατηγορουμένοις καὶ τῆς ἕξεως. λέγων
κατηγορούμενα τὰ κοινότερα [illegible] τὰ αὐτά. ἐστὶ δὲ ἡ λέξις
[illegible]· τὸ δὲ πλῆρες [illegible]· ἐν δὲ τοῖς κατηγορουμένοις [illegible] δι᾽
ὧν [illegible] δηλοῦνται. [illegible] φησὶ [illegible] ὅτι οὐ τὸ αὐτὸ δηλοῖ
χωρὶς [illegible] καθ᾽ αὐτὸ λεγόμενον ἐν τῷ λόγῳ, [illegible] μετά τινος [illegible]
μένου [illegible] λέγεται, ἐν μὲν ὀνόματι [illegible] πρὸς [illegible]
[illegible] τοῦ κοίλου· ἐν γὰρ τὸ κοῖλον καθ᾽ αὐτὸ μὲν λεγόμενον [illegible], ἀμφο-
τέρων [illegible] δηλωτικόν· [illegible]· ὅταν δὲ προστεθῇ τι, οὐ
τὸ αὐτό· [illegible] κοῖλον [illegible] δι᾽ αὐτοῦ, [illegible] δηλοῖ· ὥσπερ
[illegible] κοίλον εἶναι [illegible]· [illegible] γάρ ἐστι δηλωτικόν· [illegible]
[illegible]· ἀλλὰ μὴ [illegible] ὡς [illegible] ταῦτα, οὐ ταὐτόν ἐστιν ἁπλῶν
κοῖλον ἢ κοίλον εἶναι, ὥσπερ οὐδὲ [illegible] διπλάσιον, ταὐτὸν ἐστι τῷ λέγειν δι-
πλάσιον ἡμίσεος· [illegible] οὔτε [illegible] ποιότητα
[illegible] εἶναι [illegible] εἶναι [illegible] διπλάσιον ἡμίσεος διπλα-
σίου, [illegible] ἡμίσου, ὡς [illegible] βούλονται· [illegible] γὰρ περὶ τῶν

μὴ καλῶς ἀρκούμενοι· ὅτι τὸ διπλάσιον ταὐτόν ἐστι τῷ διπλασίῳ ἡμίσεος φασὶ
ὅτι τὸ διπλάσιον ἄνευ τοῦ ἡμίσεος ἅπαξ προσθείς, καὶ πάλιν τὸ ἡμίσεος δὶς ἅπαξ
ἡμίσεος ὅλον διπλάσιον ἡμίσεος ἡμίσεος, πάλιν σιμότης πρὸς ταῦτα. εἶναι ἀπα-
τᾶν· ὥσπερ λεγομένου ὅτι σιμότης ἐστὶ κοίλη ῥὶς διὰ λεγομένων ῥινός· σιμότητα τῆς
ἀρχῆς τὸ εἶναι ἀπηρτημένην· προσθέντες δὲ καὶ τὸ εἶναι διὰ τὸ αὐτὸ ἀπηρτημένον· κοίλη ῥὶς.
ῥίς· λέγοντας δὲ ταῦτα καθ' ἀπηρτημένον ὅτι οὐ ταὐτὸ σημαίνει χωρὶς καὶ σὺν προσκειμένου
λεγόμενον· τὸ σαφὲς ἔχον ἅπαν, τὸ ὥστε οὐδὲν ἄτοπον ἡ ῥὶς ἡ σιμή, ῥίς ἐστιν
ἔχουσα κοιλότητα ῥινός· τοιοῦτον ἐστὶν ὥσπερ οὐδὲν ἄτοπον τοῦ ἐρωτηθέντος, ἡ ῥὶς
ῥὶς σιμή, ἀπῄει, ὅτι ῥίς ἐστιν ἡ ἔχουσα κοιλότητα ῥινός· ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐρω-
τηθέντα περὶ αὐτοῦ τί ἐστιν αὐτός, ἀποκρίνεται, ὅτι αὐτός ἐστι ζῷον λογικόν· οὐ συμπερι-
λαμβάνομεν τὸν αὐτοῦ, ὅπως γίνεται ἐν αὐτῷ τούτου· καὶ μὴ τῆς ὑπερβολῆς ἀπηρτημένης
λέγειν τὸν ἀεὶ ἴσον τὸ ἐκ προτέρου τοῦ ῥητοῦ. ἑρμηνεύθη· ἔοικε γὰρ οὗτος ὁ ἀπρεπὴς
ῥητῶς παραλαμβάνων διὸ τὸ εἶναι, λέγει, ὥστε οὐδὲν ἄτοπον ἀπῄει ἡ σιμή, εἰ ῥίς ἐστιν
ἔχουσα κοιλότητα ῥινός· οὐ γὰρ δὶς παραλαμβάνεται ῥίς· ὕστερον γὰρ δεύτερον
ῥίς ἐστιν ἔχουσα κοιλότητα ῥινός· ὅταν γὰρ ἐρωτώμεθα τί συμπεριλαμβάνομεν
κἀκεῖνο, οὐχ ὡς μέρος ὂν τοῦ ὅρου, ἀλλ' ὡς ἐρωτηθὲν· οἷον ἐρωτώμενοι
τί ἐστι τόδε λεγόμενον, τόδε ἐστί, τόδε καὶ τόδε:
Ἐπεὶ δὲ τῶν σολοικισμῶν, παρὰ τί μὲν φαίνονται συμβαίνειν, εἴρηται πρότερον.
ὡς δὲ λυτέον, ἐπ' αὐτῶν τῶν λόγων ἔσται φανερόν· ἅπαντες γὰρ οἱ τοιοῦτοι
τοῦτο βούλονται κατασκευάζειν· ἆρ' ὃ λέγεις ἀληθῶς, καὶ ἔστι τοῦτο ἀληθῶς.
φὴς δὲ εἶναί τι λίθον, ἔστιν ἄρα τι λίθον· οὐκ ἔστιν δὲ λέγειν τὸ· οὐδὲ τὸ· ἀλλὰ τὸν, οὐ
δὲ τοῦτο ἀλλὰ τοῦτον:
Ἐπεὶ δὲ τῶν σολοικισμῶν παρὰ τί μὲν λέγονται συμβαίνειν, εἴρηται πρότερον.
περὶ γὰρ τὸ τόδε ἐστι τοῦτο συμβαίνουσιν· τὸ γὰρ τόδε ἐπὶ τῶν οὐδετέρων λεγόμενον,
λαμβάνεται καὶ ἐπὶ τῶν ἀρρένων καὶ ἐπὶ αἰτιατικῆς λαμβανόμενον· περὶ τοῦ σολοικισμοῦ
τοῦ τόδε· ὡς σημαίνον τὸ θῆλυ· ἢ τὸ ἄρρεν φέρον πρὸς τὸ σολοικίσαι πάλιν τὸ τόδε,
αἰτιατικῆς σημαίνον ἀπατᾶσθαι τὸν ἀρκούμενον εἰς σολοικισμόν· ἐπ' αὐτῶν
δὲ τῶν συλλογισμῶν ἐστί φησι φανερόν, πῶς λυτέον οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ δε τοῦ λόγου.
ἆρ' ὃ λέγεις ἀληθῶς καὶ ἔστι τοῦτο· ἐνταῦθα μὲν ὡς ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ἐρωτηθὲν τὸ τοῦτο.
ὁ δὲ ἕτερος παρὰ τὸ ἀρκούμενος συγχωρηθὲν συμπεραίνεται ἐπὶ αἰτιατικῆς, λέγων,

φησὶ δ' ἂν ἀντὶ τῆς λίθου· ἔστιν ἆρα τὸ λίθον· ἢ τὸ λέγειν λίθον οὐκ ἔστιν· λέγειν δὲ ἀδύνατον ὅπερ φάτε
αὐτός, ὁ· ἀλλ' ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς ὅπερ ἐδήλωσας αὐτὸς διὰ τοῦ ὅν·
ἡ τί εἰ ἔροιτό τις· ἆρ' οὖν ἀληθῶς λέγεις, ἐστὶ τοῦτον, οὐκ ἂν δόξειεν σολοικίζειν ὥσπερ οὐδ' εἰ
ἔροιτο, ἆρ' ἣν λέγεις εἶναι, ἔστιν οὗτος· ξύλον δ' εἶπε ἢ ὅσα μήτε θηλυκῶς, μή-
τε ἀρρενικῶς σημαίνει, οὐδεμίαν διαφοράν· διὸ καὶ οὐ γίνεται σολοικισμός, ἃ ὃ λέγεις εἶ-
ναι τοῦτο, ξύλον δὲ λέγεις εἶναι· ἔστιν ἆρα ξύλον· ὁ δὲ λίθος καὶ τὸ οὗτος ἄρρενος
σχῆμα ἔχουσιν· εἰ δή τις ἔροιτο ἆρα οὗτος ἐστὶν αὕτη· εἶτα πάλιν· τί δέ ἐστιν οὗτος
ἢ κρείττονος, εἶτ' ἀποκρίνεται, ἔστιν ἆρα οὕτως· αὐτὴ οὐ συλλελόγισται, ἀλλὰ σολοικίζει·
ὥσπερ φησὶν εἰ ἔροιτό τις ἆρα ὃν ἀληθῶς· λέγεις ἐστὶ τοῦτον, τὸ τοιοῦτον οὐκ ἄν τις
φαίη σολοικίζειν· ἀλλὰ σολοικίζειν· ὥσπερ ἐκεῖ τοῦτον· ἆρ' ἣν λέγεις εἶναι ἐστὶν οὗ-
τος· ξύλον δ' εἶπε ταύτην, οὗτος ἐστὶν ἆρα ξύλον. ταύτην, ὅταν ὡς καὶ τὸ ἐκεῖ-
νο λέγηται· τὸ γὰρ τοῦτο συγχωρηθέν, ὡς εἰ τὸ λίθος λέγομεν, ἐκεῖνος λαμβάνεται.
ἐπεὶ ἐν τῇ αἰτιατικῇ· διὸ καὶ ἐπὶ τούτων μόνον γίνονται οἱ σολοικισμοί ἐπὶ τῶν
ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν· ὥστε τὸ αὐτὴ τόδε ἐστιν· οἷον οὐσία ζῷον· ἁρμόζει δὲ
καὶ ἐπὶ τὰ ἐν τῇ αἰτιατικῇ φερόμενον· ἀλλ' ἴδωμεν αὐτῆς παρ' ἣν λέγεις ἐστὶν
οὗτος· ὥσπερ φησὶν ὁ λέγων, ἆρ' ἣν ἀληθῶς λέγεις ἐστὶ τοῦτον· τόδε ξύλον δ' εἶπε
οὗτος ἐπὶ τῶν ἀπὸ αὐλῆς ἄγει· ὁ σολοικίζων τίς ἐστι οὗτος λέγων τὰς φησὶ συμβαίνει
αὐτὸ καὶ θηλυκῶς καὶ ἀρσενικῶς· καὶ οὐδὲ τόδε λέγεσθαι· ὃ γὰρ ἣν λέγεις
ἐστὶν οὗτος, εἶπε δὲ οὗτος αὐτὴν ξύλον, ἔστιν αὕτη ξύλον· ὅταν δὲ καὶ οὗτος· τοῦτο αὐτή·
ἐπὶ τοῦτο αὐτὴ οὗτος· ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν πάμπολυ διέστηκε
τὸ τοῦ αὐτὴ καὶ οὗτος· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ, τοῦτο· ἐπὶ δὲ τῶν οὐδετέρων ὅσα τῶν ὀνομάτων αὐ-
τὸ καὶ ὅσα μήτε θηλυκῶς μήτε ἀρρενικῶς σημαίνει τὸ καὶ τὸ τοῦτο, οὐδὲν διαφέρει·
διὸ καὶ οὐ γίνονται σολοικισμοί· ἐνταῦθα γὰρ διὰ τοῦ τόδε σημαινομένου ἐστὶν ἐν
τῇ αἰτιατικῇ· οὐ συμβαίνει σολοικισμός· οἷον εἰ ἔροιτό τις ἆρ' ὃ λέγεις εἶναι,
ἢ τοῦτο, ξύλον δὲ λέγεις εἶναι τοῦτο ἐστὶν ἆρα ξύλον· ἐνταῦθα γὰρ ἐπὶ τοῦ ξύλου
οὐδετέρου ὄντος καὶ τοῦ, τοῦτο, ἁρμόζοντος τῷ ξύλῳ καὶ τὸ λίθος ἐν τῇ αἰτιατικῇ
λέγομεν, ὥσπερ ἐν αὐτῷ τοῦ, τόδε, οὐ γίνονται σολοικισμοί· ἐπὶ δὲ τοῦ ἆρα οὗτος
ἐστὶν αὐτή, τί δὲ οὐχ οὕτως κρείττονος καὶ συμπεραινομένου ἐστὶν ἆρα οὗτος αὐτή,
οὐ συλλελογίσθαι φησὶ συλλογισμόν· καθὸ μὴ τῇ αἰτιατικῇ τὸ δοτικὴν ἢ ἐπὶ τῆς
συλλελογίσθαι· εἶπε γὰρ αὐτὴ οὗτος· οὗτος κρείττονος· αὐτὴ ἄρα κρείττονος.

τοῦτο

ὀρθῶς πῶς ταῦτα σολοικίζειν ἔοικε δοκεῖ· ὁ δὲ τοῦτο σολοικισμός· φησὶ γὰρ ὁ ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μνήμης καὶ ἀναμνήσεως, ὡς ὁ μὴ τῶν πραγμάτων οἰκείοις ὀνόμασιν ὀνομάζων σολοικίζει· τὸν γὰρ μηνίον τῆς ἀπεὶν λέγων δὲ ἀντὶ τοῦ λέγειν δὲ ἀμα τὰ πρόγματα, σολοικοιγαὶ ὀνόμασιν, ὡς ἄλλο ἀντὶ ἄλλου λέγοντες.

οὐδὲ τὸ ποιεῖν σημαίνει ὅπερ αὐτή, μὴ δίδωσι δὲ τὸ τοῦ ἀποκειμένου, ἀλλὰ διὰ τοῦ προσερωτηθῆναι, ὅδε μήτε ἐστὶ, μήτε δίδωσι, οὐ συλλελόγισται· οὔτε ἐστὶ τοιοῦτον οὔτε πρὸς τὸν ἠρωτημένον, ὁμοίως οὕτω δὲ καὶ πρὸς τὸν λίθον σημαίνειν, οὗτος· ὅδε μήτε ἐστὶ μήτε δίδοται, οὐχ ἑκτέον τὸ σολοίκισμα· φαίνεται δὲ διὰ τὸ ὁμοίως τῷ κλινομένου ὀνόματος ὁμοίως φαίνεσθαι· ἆρ' ἀληθὲς ἐστὶν ἃ τυγχάνει ἐστὶν αὕτη, ὅπερ εἶναι φὴς αὐτήν· εἶναι δὲ φὴς ἀσπίδα· ἔστιν ἄρα αὕτη ἀσπίδα· ἢ οὐκ ἀνάγκη, μὴ τὸ αὕτη ἀσπίδα σημαίνει, ἀλλ' ἀσπίς· τὸ δ' ἀσπίδα ταύτην, οὐδ' εἰ ὃ φὴς εἶναι τοῦτον ἐστὶν οὗτος· φὴς δὲ εἶναι κλέωνα· ἔστιν ἄρα οὗτος κλέων· ἀρ' ἢ τοῖς γὰρ ὅτι οὐ φημὶ εἶναι τοῦτον, ἐστὶν οὗτος ὃ οὐ τοῦτον, ἐστὶν οὗτος, οὐ τοῦτον· οὐδ' ἐγὼ σολοικίζω ὁπότε ὡς ἐρώτημα λεχθὲν· ἆρα αὐτὸ ὃ λαμβάνω τοῦτο· τοῦτο δ' ἐστὶ λίθος, αὐτὸ σὺ ἄρα λίθος· ἢ οὐ ταὐτὸν σημαίνει τὸ τοῦτο· ἐν τῷ ἆρ' αὐτὸ σὺ ἄρα τοῦτο, καὶ ἐν τῷ τοῦτο λίθος· ἀλλ' ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τοῦτον, ἐν δὲ τῷ ὑστέρῳ οὗτος· ἆρ' οὖν αὐτὸ ἐπίσταμαι λέγειν, αὐτὸ σὺ ἄρα τοῦτο· αὐτὸ ἐπίσταμαι λέγειν λίθου, αὐτὸ σὺ ἄρα λίθου· ἢ τὸ μὲν τοιοῦτον λίθου λέγεις τὸ δὲ τοῦτο λίθον· ἐδόθη δ' οὐ αὐτὸ ἐπίσταμαι λέγειν αὐτὸ σὺ ἄρα εἶναι, οὐ τοιοῦτον, ἀλλὰ τοῦτο ὡς τοῦ λίθου, ἀλλὰ τὸν λίθον· ὅτι μὲν οὖν οὗτοι τοιοῦτοι τῶν λόγων οὐ συλλογίζονται σολοικισμόν, ἀλλὰ φαίνονται, καὶ διὰ τί τε φαίνονται καὶ πῶς ἀπαντητέον πρὸς αὐτούς, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων.

τοῦτο

ἐπειδὴ ὅτι ὡς πρόσλεγων, ἆρ' ὃ λέγεις εἶναι, ἐστὶ τοῦτο, οὐ καὶ σολοικίζει, ὅτι ὡς οὐδ' ὁ λέγων· ἆρ' οὖν ἀληθῶς λέγεις ἐστὶ τοῦτο· εἰ γὰρ τις σολοικίζων αὐτοῖς λέγει συμβαίνει τὸ αὐτὸ καὶ ἀρρενικῶς ἢ θηλυκῶς καὶ οὐδετέρως λέγεσθαι, ἐπεὶ γὰρ τοῦ δ' αὐτὸ τὸ σημαίνει, ὅπερ αὐτή· ἐκ περιουσίας δὲ ἐστι τὸ αὐτὸ χάρισμα· τὸ δὲ διὰ τί τοῦ λέγομεν, τοιοῦτον ἐστίν· καὶ διδοίη μὲν τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν λέγεσθαι, οἷον οὗτος αὕτη, μὴ διδοίη δὲ τὸ ἀποκείμενος, οὐ συλλελόγισται τὸν σολοικισμόν· ἀλλὰ δεῖ ἐρωτῆσαι τὸν ἀποκείμενον· καὶ ἀποδίδωσι μὲν, οὐ λέγεται δὲ, γίνεται μὲν σολοικισμός· ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς· ἀλλὰ πρὸς τὸν ἀποκείμενον, ὅδε μήτε λέγεται, μήτε δίδωσιν· ἁπλῶς λέγεται, οὔτε πρὸς τὸν ἀποκείμενον· ἐν δὲ τῷ, ὁμοίως

ἔχων δὴ καὶ καθὸ λέγεται αὐτὸ πρὸς τὸ γράφειν δύναται, ἢ διὰ [illegible] τὸν λίθον, αὐ-
τὸ τοῦτο· ἀνόμοιον δὲ πέπονθε λέγεται τὴν λύσιν πρὸς τὴν αἰτίαν [illegible]· ὥσ-
περ δῆλον περιποίηκε διὰ τοῦ [illegible] ἀληθεύοντος· σαφῶς δὲ τὰ ἑξῆς ἀπαγγέλλεται·
ἀλλ' εἰ μὲν τῷ πρώτῳ τοῦτο· εἰ δὲ τῷ ὑστέρῳ πρῶτον· εἰ τῷ πρώτῳ
[illegible] ὑστέρῳ τίθεται, τῆς ἄρα αὐτῆς [illegible], τὸ πρῶτον ὡς εἶπεν, [illegible], τὸ πρότερον
δέδοται· εἰ δὲ τῷ δευτέρῳ ὥσπερ τὸν ὕστερον· ἀνόμοιος δὲ πέπονθεν ὁ
τούτου ἐστὶ τὸ ὕστερον· ὥσπερ οὖν συλλελόγισται· ἀλλὰ ὡς ἐν τῷ ἑξῆς [illegible].
τὸ δὲ ὕστερον σημαίνει [illegible] [illegible], τὸ πρότερον, ὡς εἴρηται, τοῦτο δέ-
δοται· ἐδόθη δ' οὖν αὐτὸ σημαίνειν [illegible], οὐ τοῦτο, ἀλλὰ τοῦτο· τὸ δὲ
τοῦτο, οὐκ εἶναι ὡς τοῦτο δέδοται· ὥστε αὐτὸ [illegible] τὸν λίθον:

Ἔστι δὲ καταμαθεῖν ὅτι πάντων τῶν λόγων, οἱ μὲν ῥᾴους καταμαθεῖν· οἱ δὲ
χαλεπώτεροι παρὰ τί καὶ ἐν τίνι παραλογίζονται· τὸν αὐτὸν [illegible]
οἱ αὐτοὶ ἐκείνοις ὄντες· τὸν αὐτὸν γὰρ λόγον δεῖ καλεῖν τὸν παρὰ τὸ αὐτὸ γινόμενον·
ὁ αὐτὸς δὲ λόγος τοῖς μὲν παρὰ τὴν λέξιν· τοῖς δὲ παρὰ τὸ συμβεβηκός·
τοῖς δὲ παρ' ἕτερον δόξειεν ἂν εἶναι διὰ τὸ μεταφερόμενον ἕκαστον, μὴ ὁ-
μοίως εἶναι δῆλον:

Φησὶν ὅτι πάνυ καὶ ἐξ ἀκριβοῦς· ὡς οἱ μὲν τῶν παραλογισμῶν, ῥᾷον
εἰσὶν εἰς τὸ γνωσθῆναι διὸ ἐλέγχονται ἐκεῖ ὡς προειρημένοι· τοὺς δὲ, οὐ
ῥᾳδίως αὐτὸ γνῶναι παρὰ τί παραλογίζεται ὁ ἀκούων· καίτοι πολλάκις τοὺς
αὐτοὺς ὄντας τοῖς ἀνωτέρω αὐτὸ γινωσκομένοις· τὸ γὰρ πολλάκις οἱ αὐτοὶ ἐκεί-
νοις ὄντες, τοιοῦτόν ἐστιν, οἱ αὐτοὶ ἀλλήλοις εἰσὶ πάντες οἱ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν·
ὥσπερ καὶ οἱ παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν, πάντες εἰσὶ περὶ τὴν ἀμφιβολίαν·
καὶ οἱ παρὰ τὸ συμβεβηκός, πάντες εἰσὶ παρὰ τὸ συμβεβηκός· ὃ δὲ λέγει
ἐστὶν, ὅτι τινὲς μὲν οὖν τῶν παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν ἐλέγχων εἰσὶ τινὲς μὲν, περὶ
τὴν ὁμωνυμίαν, οὐ φαίνονται οὖν τῶν παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν, ὁμοίως
καὶ οἱ παρὰ τὸ συμβεβηκός· ὁμοίως φησὶ τοὺς παρὰ τὸ συμβεβηκὸς πάντας,
τοὺς αὐτοὺς δεῖ καλεῖν· τουτέστι περὶ τὸ συμβεβηκὸς δὴ λέγειν εἶναι, κἂν
μὴ φαίνονται οὖν τῶν περὶ τὸ συμβεβηκός, ὅτι δὲ εἰσὶ παραλογισμοὶ, πα-
ρ' ὅμοιον, φαινόμενοι δὲ εἶναι παρ' ἄλλο· εἴρηται περὶ ὀλίγου· ὁπηνίκα μὲν
ἀπεδέχετο τοὺς μὴ καλῶς ἐλέγχοντας τὸ αἴτιον· παρ' ὃ γίνονται ὁ παραλογισμός·

μηδ' ἀφαιρούμενον δὲ λέγοι ἂν τὸ ἐπιταττόμενον ὥσπερ εἰς τὸν ἀέρα ὡς ἄλλο οὐ τούτου
τυπτόμενον, τοῦτο συμπίπτουσι· εἰς ὃ ἐτύπτετο, τοῦτο ἄλλο· τὰ μὲν
γὰρ κατὰ μὲν τὰ εἰρημένα, δοκεῖ πλείω ἀκριβολογεῖν εἶναι· καὶ τὸ
τὸ ἐπιταχθὲν παρὰ τὴν σύνθεσιν:
Ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν, ὥσπερ δοκεῖ τὸ παρ' ἀληθῶς
ἐστὶ τῶν παραλογισμῶν, τὰ μὲν ἐν τοῖς τυχοῦσίν ἐστι δῆλα· ἐν γὰρ
οἱ λόγοι σχεδὸν οἱ γελοῖοι πάντες εἰσὶ παρὰ τὴν λέξιν· οἷον ἀνὴρ ἐφέ-
ρετο κατὰ κλίμακος δίφρον:
Ἀπὸ δὲ οὖν τοῦ συλλογισμοῦ, τοῦ τὰ μὲν τοῖς τυχοῦσίν ἐστι δῆλα, καὶ φανερά
ἐστιν αἰσχρά, τὰ δὲ καὶ τοὺς ἐμπειροτέρους διαλανθάνει· τῶν δὲ παρὰ τὴν
λέξιν σοφισμάτων ἓξ ὄντων, ὁμωνυμίας, ἀμφιβολίας, συνθέσεως
διαιρέσεως, προσῳδίας, σχήματος λέξεως· τὸ παρὸν σόφισμα τὸ ἀνὴρ ἐ-
φέρετο κατὰ κλίμακος δίφρον, παρὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεώς ἐστιν· φαίνεται ἄρρεν
τὸ ἀνὴρ ἄρα, οὐδέτερον σημαίνει· λέγει γὰρ τὸν ἄνδρα δίφρον ὑπάρχειν
φέρεσθαι κατὰ κλίμακος· τὸ ἀρρενικῶς λεγόμενον, οὐδέτερον σημαίνειν·
γὰρ εἶναι ἡ ὀρθὴ πτῶσις τὸ δίφρον οὐδέτερον· ἀλλ' ὁ δίφρος· ἔστι γοῦν παρὰ
τὸ σχῆμα τῆς λέξεως· τὸ γὰρ μὴ ταὐτὸ ὡσαύτως ἑρμηνεύειν· οἷον τὸ ἄρρεν, ὅτι
οὐδέτερον λέγει· ἢ τὸ οὐδέτερον ἄρρεν· ἔστι δὲ καὶ παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν· τὸ
εἰ καὶ τὸ σόφισμα τοιοῦτον· τὸ ἄρα δίφρον σημαίνειν· ἀνὴρ δὲ φέρεται
κλίμακος δίφρον· ὁ ἀνὴρ ἄρα μὲν κατὰ κλίμακος φέρεται ἄρα· ὥστε ὁ ἀνὴρ ἄρα
ἐν κατὰ τῆς κλίμακος φέρεται· καὶ ὁ [illegible] τοῦ λόγου,
δῆλον ἀπὸ τούτου· προστεθέντος τούτου σοφίσματος· τὸ κηρὰ [illegible] σημαίνειν· [illegible]
μηνύει δὲ τὸ [illegible] φέρεσθαι· [illegible] ἄρα τὸ [illegible]
εἶναι· ἐστὶ δὲ τῆς τῶν σοφισμάτων ἀγωγῆς ἡ ὁμοιότης τοιαύτη, τὸ ἄρα
δίφρον σημαίνει· ἀνὴρ δὲ ἐφέρετο κατὰ κλίμακος· δύναται τὸ ἀνὴρ φέρεσθαι
κατὰ κλίμακος δίφρον ἢ καὶ παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν εἶναι· [illegible] ὁ ἀνὴρ ἐ-
φέρετο [illegible] τοῦ [illegible] δίφρου κατὰ κλίμακος φερόμενος· ἢ ὅτι ὁ ἀνὴρ δίφρον
ὢν [illegible], κατὰ κλίμακος φέρεται· ὅ [illegible] φέρεται κατὰ κλίμακος
δίφρον· παρὰ τὴν λέξιν [illegible]· ἐπειδὴ ἁπλοῦς [illegible] συνάγειν
[illegible] ὁ ἀνὴρ φέρεται κατὰ κλίμακος· ναί· [illegible] ὁ δίφρος κατὰ κλίμακος φέρεται

διάφορον, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἔφερε διάφορον· ἀλλ' ἔφερε [illegible] τοῦ διαφόρου· ἡ πρώ-
τη ὧδε τὸ ψήφισμα [illegible] διάφορον κατὰ κλίμακος φερόμενον·
καὶ [illegible] διάφορον καὶ ἡ ἀρχὴ [illegible] κατὰ τῆς κλίμακος· ἀλλὰ πρῶτον μὲν
ὁ ἀνὴρ αὐτὸς καθ' ἑαυτόν· [illegible] οὐδὲ ὁ διάφορος οὐδὲν ἢ τὴν ἀρχὴν χώρ(αν)
τὸ ψήφισμα· [illegible] ὁ ἀνὴρ ἐν τῇ πρώτῃ ἔτυχεν ὥρᾳ τῆς ἡμέρας, ὁ δὲ
διάφορος ἐν τῇ [illegible] κατὰ τῆς κλίμακος [illegible] οὐδὲν ἢ τὴν ψήφισμα
[illegible] ἄρ' οὐκ ἔχει ὁ ἀνὴρ κατὰ κλίμακος φέρεσθαι, ναί.
τί δέ, ἔχει ὁ διάφορος κατὰ κλίμακος φέρεσθαι, ναί· τοῦτο δὲ ἀληθές· ὅτι
[illegible] παρὰ τὴν σύνταξιν ἐστί, δῆλον· [illegible]
[illegible] καὶ ἄλλη γραφὴ ἔχουσα οὕτως· ἀνὴρ φέρεται κατὰ κλίμακος [illegible]
[illegible] διὰ ταύτης [illegible]
οἱ [illegible] παρὰ τὴν λέξιν, [illegible]
[illegible] ὁ γὰρ ἀνὴρ κατὰ κλίμακος ἐφέρετο, [illegible]
[illegible] διάφορον [illegible] τοῦτο δὲ [illegible] τὴν λέξιν· [illegible] διάφορ(ον)
ἐστὶ καὶ ἀμφίβολον, δῆλον· [illegible] ὁ ἀνὴρ κατὰ κλίμακος ἐφέρετο, [illegible]
[illegible] ἐφέρετο· [illegible] αὕτη ἡ γραφή:
[illegible] στέλλεσθαι πρὸς τὴν κεφαλήν· [illegible] τῶν βοῶν [illegible]
[illegible] ἀλλ' ὅτι [illegible] καὶ πρὸς ὁ βορέας [illegible]
γὰρ τὸν [illegible] ἀλλ' ἀπολλωνίδης.
[illegible] καὶ τῶν ἄλλων [illegible] οἱ πλεῖστοι: τὰ δὲ [illegible]
[illegible] πολλάκις καὶ [illegible]
[illegible] κατὰ πάντων, [illegible]
[illegible] παρὰ [illegible]
[illegible]
[illegible] ἰδεῖν· οἱ δὲ [illegible] τῶν ἄλλων [illegible]
[illegible] ἢ οὐκ ἔλαχος [illegible]
[illegible] στέλλεσθαι πρὸς τὴν κορυφὴν [illegible] ψηφίσματος [illegible]
[illegible] στέλλεσθαι πρὸς τὴν κορυφὴν· τὸ δὲ στέλλεσθαι [illegible]
ἄρα πρὸς τὴν κεφαλήν· διὰ τὴν [illegible] στέλλεσθαι· [illegible]
[illegible] ὡς τὸ [illegible] ταύτην τὴν νόσον.

ἀντὶ τοῦ ἐπορεύθην. ἐν τῷ ἐπεὶ ἄλλη ἢ ἄλλα προσήκεσθαι ὡς ἐν τῷ ἐπέμψατε ἢν μὲν ὁ βασιλεύς, ἄν-
δρες ἕλληνες. οἱ φίλοι ὑμῶν προστέλλεσθε, ἐκεῖνοι μὲν τὸ στέλλεσθαι ὡς τὸ πορεύεσθαι
δεδώκασιν. ὁ δὲ σοφιστὴς ἀντὶ τοῦ πέμπεσθαι ἔλαβεν. τοῦτο δὲ τὸ σόφισμα δύναται
ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων εἶναι. μάλιστα δ᾽ ἂν εἴη ἐπὶ τῶν ἀμφιβολιῶν. ἢ γὰρ ὅτι περὶ
πορεύεσθε ἢ ὅτι περὶ πρὸς ἄλλου πέμπεσθε. μὴ περὶ δὲ ἐν τῷ παρὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως
ἀντὶ προσήκεσθε, ἀντὶ τοῦ πέμπεσθε τῶν σοφιστῶν λαμβανόντων τὸ ἐνεργητικὸν
ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ. ἐν τῷ ὑπερέθεντο δηλοῖ μὲν τὸ παρατατικοῦ χρονικὸν ἐπίρ-
ρημα. δηλοῖ δὲ ἐν τῷ ὑπερέθεντο τοῦ ζεφύρου μέρος. ἀλλὰ καὶ τὸ καθ᾽ ὅσον σημαίνει μὲν
ἐπὶ τὸ ὑγιαίνοντος, καθ᾽ ὅσον γὰρ βορρᾶς ὁ ὑγιαίνοντος ἐστί. σημαίνει δὲ καὶ τὸ ἀμέλει τοῦ ἀγρῶν.
ὥσπερ τὸ μὲν ἀντὶ τοῦ ὑγιαίνοντος δοίη. ὁ δ᾽ ἀντὶ τοῦ ἀγροῦ συμπεραίνεται, οὐ συλλε-
λόγισται. τὸ δὲ ἆρ᾽ ὁ ἵλαρχος οὐδὴ πατήρ, ἀλλ᾽ Ἀπολλωνίδης παρὰ τὴν σύνθεσίν. ὁ γὰρ
ἆρά γε ὁ ἵλαρχος, οὐδὴ πατήρ. ἀλλ᾽ Ἀπολλωνίδης; ναί. ὁ ἵλαρχος ἄρα. ἀλλ᾽ οὐδή πατήρ, Ἀπολ-
λωνίδης. παρὰ τὴν σύνθεσιν γὰρ τὴν ἄλλα συντιθεμένου, τὸ σόφισμά ἐστιν. ἢ ἐ-
οὕτως. ἆρ᾽ ὁ ἵλαρχος οὐδὴ πατήρ, ἀλλ᾽ Ἀπολλωνίδης; ναί. ὁ ἵλαρχος ἄρα Ἀπολλωνίδης
ἐστίν. τὸ δὲ παρὰ τὴν σόφισμα ἠρώτα παρὰ τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἱλάρχου. ἦσαν δὲ ὁ τε
ἵλαρχος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, υἱοὶ τοῦ Ἀπολλωνίδου. τὸν ὁ ἵλαρχος καὶ πατήρ. ἠ-
ρώτων οὖν τὸν ἀδελφὸν ἱλάρχου οὕτως. ἆρά γε ὁ ἵλαρχος σός ἐστιν, ναί. τί δὲ ἆ-
ρα ὁ ἵλαρχος πατήρ ἐστιν. ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ πατήρ. ἀδελφὸς γάρ σού ἐστιν. ἡ μὲν οὖν λύσις
τοῦ σοφίσματος τοιαύτη. ὁ δὲ ἀσυντελὴς διά τε βραχυλογίαν καὶ τὸ φθάσαι
πατὴρ τὸ συμβαίνειν ὅτι σόφισμα. ὡς καὶ τοῦτο ἐστὶ διὰ τῶν ὀνομάτων ἐκ-
θέσθαι, τὴν μίαν προτασιν θείς, καὶ ταύτην ἐπὶ τῆς, τὰ ἄλλα παρῆκεν. τὴν γὰρ
ἀντὶ πλήρους οὕτως εἶχεν. ἆρά γε ὁ ἵλαρχος σός ἐστι. τέθεικε
δὲ αὐτὴν ἐπὶ τῆς διὰ τὸ δύνασθαι. τὸ ἆρά γε ὁ ἵλαρχος, πατὴρ μὲν
συμπλέκεσθαι τῷ σοφίσματι ἐστί. πατὴρ δὲ σὸς πατήρ ἐστιν. τὸ δὲ
οὐδή πατήρ, ἀλλ᾽ Ἀπολλωνίδης ἐκ τοῦ ἐστὶ τοῦ σοφίσματος. δύναμαι
λέγων, οὐκ ἐστί μοι ὁ ἵλαρχος πατήρ, ἀλλ᾽ ὁ Ἀπολλωνίδης. δύναται τὸ ἵλαρχος ἢ ὡς
παράδειγμα τῶν ὁμωνύμων νοεῖσθαι. τὸ γὰρ ἵλαρχος διττόν. ἢ ὁ τὴν ἀρχὴν
διέπων. ἢ καὶ τὴν ἀρχὴν ἔχων. καὶ ἴσως ἂν ἠρώτα τὸ ὁ λόγος ἀντὶ τοῦ Ἀπολλωνίδου,
καὶ τὴν μὲν ἔχοντος τὴν ἀρχήν, καλῶς δὲ αὐτὴν κυβερνῶντος. καὶ ἴσως ἂν οὕτως
ἠρώτα. ἆρ᾽ ὁ ἵλαρχος ὁ δεῖνα. τί δὲ ὁ δεῖνα ὁ τοῦ πλάτωνος ἀτύχει διαλέγεσθαι
ἵλαρχός ἐστι,

ἢ τοῦ δὲ προοιμίας ὅ ἐστι· ὁ Ἀπολλωνίδης ἄρα διαλεγόμενός ἐστι· ὅτι δὲ κινοῦν-
ται ἐστὶν, οἱ μὲν ὁμώνυμον Ἡρακλείτῳ λέγεσθαι φασίν, οὐκ ὀρθῶς· Παρμενίδης γὰρ ἐν
τὸ ὂν φησίν· ὁ Πλάτων δὲ τὸ ἓν μόνον ὡς λέγεσθαι· ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἀμφότερα Ἡρακλ-
είτως· τὸν Ζήνωνος δὲ λέγειν καὶ τὸν Παρμενίδου λέγει ταῦτα, οὐκ ἄλλον τινά, ἀλλ᾽ ἢ ἑαυτόν.
οὗτος γὰρ καὶ ἐλέγχει τοὺς τοῦ Παρμενίδου καὶ Μελίσσου λόγους ἐν τοῖς φυσικοῖς.
τοῦ δὲ Πλάτωνος ἐν τοῖς μετὰ τὰ φυσικά· ὥσπερ δέ φησιν ἐστὶ τῶν προειρη-
μένων λόγων, διαφέρουσι καὶ τί δεῖ πῶς ἔχουσιν· οἱ μὲν γὰρ ῥᾳδίως ἐστὶ γινώ-
σκουσιν· οἱ δὲ χαλεπώτερον, ὁμοίως ἔχει ἐστὶ τῶν περὶ τὰ μαθηματικὰ ἐστὶ
διὰ φροντίδα τυγχάνουσιν ἃ περὶ αὐτῶν γνῶναι.

Δεῖ δὲ ἴσως μέσον λόγον ὅς ἐστιν ἀπορίαν ποιεῖ μάλιστα· δοκεῖ γὰρ οὗτος μάλιστα.

Τρία ἐστὶ καὶ τὸ τέταρτον· ἐστὶ χρήσιμα ἐν τῷ πέμπτῳ μὴ μᾶλλον πρὸ περὶ τὸ μη-
νῆσαι· διότι παρέλαβε μᾶλλον κατασκευάζειν ὅτι μᾶλλον αὐτὴ καὶ ἡ κατάφασις ἢ
ἀπόφασις ἢ πρὸς ἐναντία κατάφασις. δεῖ μὲν γὰρ οὕτως ἐστὶ οὐ ῥᾳδίαν ἔχουσι
τὴν φαντασίαν τῆς πραγματείας· ἔστι δὲ καὶ τὰ διακνούμενα ὡς οὐκ ἔστι χρόνος· τὸ
μὲν δὲ αὐτοῦ μεμέρισται, ἀναιρεῖ τότε· τὸ παρεληλυθός ἐστι τὸ μέλλον· τὸ δὲ ἐνεστὼς
μὴ εἶναι χρόνον. ἔστι ἄλλα τοιαῦτα.

Τρία δ᾽ ἐστὶ ταῦτα· ἢ μὲν ἐν τοῖς συλλελογισμένοις· ὅτι ἂν ἀνέλῃς τῶν ἐρω-
τημάτων· ἢ δ᾽ ἐν τοῖς ἐρωτηθεῖσι, πῶς ἀπορητέον τὸ ἐρωτηθέν· διότι περὶ αὐτοὺς συλ-
λογιστικοὶ οἱ δεῖ μετὰ τῶν λόγων, ζητεῖν μᾶλλον ποιοῦνται.

Τρία φησὶν ἐστὶν ἐν τοῖς συλλελογισμένοις λόγοις· τί ἂν ἐλέγχου ἐλεγχθήσεται
τὸ ψεῦδος ὡς ἐστὶ τοῦτο δέ· εἰ οὐδὲ ὁ θρὶξ ἀναπνεῖ διὰ τὸ μὴ ζῷον εἶναι· ἀλλ᾽ ἐφ᾽
ἧς ἀνέτω οὐδ᾽ αἱ τρίχες· ὥστε εἴ τι ζῷον, ἀναπνεῖ· ἀλλὰ μέλι μύρμηκες
μέλιτται· ὅλα τὰ ἔντομα, ζῷα ὄντα οὐκ ἀναπνεῖ· οὐ κάρα ὁ θρὶξ διότι οὐκ ἔστι
ζῷον, οὐκ ἀναπνεῖ· ὥστε ἔσται τὸ τρίχος ζῷον κἂν μὴ ἀναπνεῖ· αἴτιον δὲ τοῦ
σχεῖν τὸ μὴ ἀναπνεῖν τὸν τρίχον, οὐ τὸ μὴ ζῷον εἶναι· πόρρω γὰρ τοῦτο· ἀλλὰ
τὸ μὴ ἔχειν πνεύμονα· τὰ δὲ λεγόμενα, κοινῶς καὶ περὶ τῶν διαλεγομένων, ἐ-
περὶ τῶν θεωρημένων λέγεται· ἐπειδὴ δὲ οἱ διαλεγόμενοι ἐξ ἐνδόξων συλλογί-
ζονται, πρόθεσιν γὰρ τοῦ λόγου ἔχει περὶ συλλελογισμένους οὐ πάντως δὲ τὰ ἔνδοξα
ἐκ τοιούτων ἀληθῶς ἐστίν· ἀμφότερα μὲν τὰ ληφθέντα, ἔνδοξα ἢ δεῖ μὲν
οὗτος ὁ λόγος ἐστί· ἀπορεῖ ἂν γὰρ ἢ ποιά, ποῖα ἂν τῶν προτάσεων ἀνελόντες· τὸ ὅτι

γὰρ αὐτὸ τὸ ζητούμενον ἀναιρήσομεν, καθάπερ πολλάκις εἴρηται πρότερον. ἀλλ' ἐ-
κείνων πρὸς τὴν ζήτησιν, ἢ παράδοσιν. καὶ ἔστι πρώτη μὲν ἀπορία αὕτη εἴ τις διαλε-
κτικὸς λόγος. εἰ δέ τις ἐρεῖ συνεχῶς πρώτη ἐστὶν πῶς ἐπὶ τοῖς τὸ προτεθέν, τοῦ-
το δεῖ πῶς ἀρκεῖσθαι, οὐκ ἐλεγχθήσεται. εἰ γὰρ ἡ ἀρχή τις, ὅσα τις μὴ ἔχει πρότερον
ἔχων, ἄρα ἀπροβλήτως κεῖται ταῦτα, τοσαῦτα ἀπορεῖα. πῶς ἂν τις ἀρκεῖσθαι ἐν
ταῦτα μὴ ἐλεγχθῇ. τί καὶ οὕτως νοήσας πρὸς τὰς ἀρχὰς τὸ προτεθέν. πρότερον παρὰ
τὸ ἀμφίβολον ἐστὶν ἢ παρὰ τὸ συμβεβηκός. ἢ παρά τινα τῶν εἰρημένων μετὰ
τινα τῶν σχηματισμῶν, φαίνονται ἐκ παρὰ τὸ ... ἐκεῖνον ὥσπερ εἴρηται
πρότερον.

Ὁ συλλογιστικὸς μὲν λόγος δεῖ μετατιθέναι ἐξ ὅτι μάλιστα δοκούντων, ὅτι μάλιστα
ἔνδοξον ἀναιρεῖν. ὡς γὰρ ὁ λόγος μετατιθεμένης τῆς ἀντιφάσεως, ἀπὸ τῶν
ὁμοίως ἐξ ἀπορίας συλλογισμούς. εἰ γὰρ ἐξ ἐνδόξων, ὁμοίως ἔνδοξον ἀν-
τικείμενον κατασκευάσει. διὸ πρὸς ἀπορίαν ἀναγκαῖον.

Τὸ μάλιστα ἔνδοξον τὸ τὴν δικαιοσύνην ἀγαθὸν εἶναι, φαῦλον δὲ τὴν κακίαν. ἐπεὶ
τὸ κρεῖττον εἶναι τὴν δικαιοσύνην τῆς ἀδικίας. ἀνοσίων ἐξ ὅτι μάλιστα ἐνδόξ-
ων ἤθους τοῦτο ἀναιρήσαι, ὡς Πῶλος καὶ Καλλικλῆς, Θρασύμαχος ... ἐν Γοργίᾳ. ὅσον ἡ
ἕξις ὅτι τὸ ἀδικεῖν, κρεῖττον ἐστὶ τοῦ δίκαιον πράττειν, ἅπαντας ὁμοίως ἐξ ἐν-
δόξων συλλογισμούς, τοῦτ' ἔστι πάντας τοὺς ἀναιροῦντας τὰ ἔνδοξα αὐτοὺς αὐτῷ πιθανοὺς
ποιήσαι. πιθανὸς γάρ ἐστιν ὁ τοῦ ἀδίκου τοῦ δικαίου κρεῖττον εἶναι συλλογιζόμενος
τὸ ἀδικεῖν τοῦ δικαίου. εἰ γὰρ ἐκ τῶν ὁμοίως ἐνδόξων προτάσεων ταῖς συνάγου-
σαις τὸ ἀδικεῖν κρεῖττον τοῦ δίκαιον πράττειν, ὁμοίως ἔνδοξον ἀναιρεθήσεται.
ὡς γὰρ ἔνδοξον ὅτι ἡ δικαιοσύνη ἀγαθόν, οὕτω καὶ ὅτι τὸ δικαίως καὶ τὸ δί-
καιον. ἀπορεῖν ἀναιρεθήσεται διὰ τῶν ὁμοίως ἐνδόξων, ὡς εἴρηται πρότερον.
Ὁ δὲ μετατιθεμένης ἐξ ἀδόξου εἰς ἔνδοξον. ἢ ἐξ ἐνδόξου εἰς ἄδοξον. ὡς
ἐπὶ τῶν προκειμένων. ἔνδοξον γάρ ἐστι τὸ τὴν δικαιοσύνην ἀγαθὸν εἶναι μετα-
τεθείσης τῆς ἀντιφάσεως, ὅτι οὐκ ἀγαθόν. ὁμοίως καὶ ὅτι ἡ ἀδικία κακόν,
εἰς τό, ὅτι οὐ κακόν.

Μάλιστα μὲν οὕτως ὁριστέον δεῖ μέν, ὅ δεῖ ... τὸ συμπέρασμα ποιῶν τοῖς ἐρωτή-
μασιν. δεύτερος ὁ ἐξ ἁπάντων ὁμοίων. οὕτως γὰρ ὁμοίως ποιήσει ἀπορεῖν. ὁποῖον
τὸν ἐρωτῶντα μὴ ἀφαιρετέον. τὸ δὲ χαλεπώτερον. ἀναιρετέον μὲν γὰρ ὅτι

ἀναιρεῖσθαι ἄδηλον:

Ἐκεῖνον μάλιστά φησι δεῖν μὴ λανθάνειν, τὸν ὁμοίως τῷ συμπεράσματι ἐνδόξοις ὄντι, τὰς προτάσεις ἔχοντα ἐνδόξους ἢ ὁμοίως τῷ συμπεράσματι· διαφέρει γὰρ ὅτι ὁ λόγος γὰρ ὁ τοιοῦτος πλείω ποιεῖ ἀνισώσας ἧκται τὸ συμπέρασμα· καθάπερ ὁ τὴν ψυχὴν κατασκευάζων ἀθάνατον ἐνδόξως ἐκ τῶν· διὸ ὁμοίως ἐνδόξων ἐστίν· εἰ γὰρ τῶν ἐναντίων γένεσις ἐκ τῶν ἐναντίων· ἀλλὰ καὶ γὰρ ἐκ μείζονος ἔλαττον, καὶ ἐκ ψυχροῦ θερμόν· καὶ τὸ θερμὸν ἐκ ψυχροῦ καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως· γίνονται δὲ ἐκ τῶν ζώντων οἱ τεθνεῶτες ἀντιπροσδώσει καὶ ταῦτα· καὶ γένοιντο ἐκ τῶν τεθνεώτων οἱ ζῶντες· ἐναντίον γὰρ ζωὴ καὶ θάνατος· γίνεσθαι γὰρ οὖν πάνυ ἄδηλον ἐστί, παρὸ ποιεῖ ἀνισῶν ἧκται τὸ συμπέρασμα· πότερον οὖν πλεῖ τὴν λέγουσαν, ὅτι πάντα ἐναντία ἐξ ἐναντίων γίνεται, ἢ τὴν ὅτι ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος ἐναντία· διὰ τοῦτο δὲ ἀναγκαῖον δεῖ μὴ λανθάνειν ἐξ ἀποδείξεως ὁμοίων· ὅ ἐστι τοὺς τὰς προτάσεις μὲν ὁμοίας ἔχοντα ἑαυταῖς· ἀνομοίας δὲ τῷ συμπεράσματι· ὥστε εἶναι ἐνδοξότερον τὸ συμπέρασμα τῶν προτάσεων· ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ προτέρου ὁμοίως οὐσῶν τῶν προτάσεων ἐνδόξων τῷ συμπεράσματι οὐκ ἔστι δῆλον εἰ γέγονε παραγωγή· ἢ ἐπὶ τοῦ β΄, ἐπὶ δὲ δῆλον ὅτι τὸ συμπέρασμα ἐνδοξότερον τῶν προτάσεών ἐστιν. πρόφανες δὲ ὅτι παραγωγὴν λέγομεν· οὐ γὰρ δὴ τὸ συμπέρασμα ἐνδοξότερον εἶναι τῶν προτάσεων· ἀλλὰ τὰς προτάσεις τοῦ συμπεράσματος· εἰ γὰρ ἐκ τῶν γνωριμωτέρων δεῖ τοὺς συλλογισμοὺς γίνεσθαι· ὥστε ἐπὶ ἡ ἑτέρων ἐπὶ τοῦ μὲν συμπεράσματος ἔνδοξοι ἑαυταῖς δὲ ὅμοιαι ὅτι μὲν παραγωγὴ γέγονε δῆλον· παρ᾽ ὁποίαν δέ, οὐ δῆλον· ὁμοίων οὐσῶν ἀλλήλαις· ἐπὶ μὲν τοῦ προτέρου ὅλως ἄδηλον εἰ γέγονε παραγωγή· ὁμοίως οὔσης τοῦ συμπεράσματος ταῖς προτάσεσιν· λέγεται δὲ δῆλον εἶναι ἐπὶ τοῦ δευτέρου τὸ δεῖν ἀναιρεῖν τι τῶν προτάσεων· ποίαν δὲ ἄδηλον· διὰ τὸ ὁμοίας ἀλλήλαις ἐχόντων τὰς προτάσεις· ἀνομοίας δὲ τὸ συμπέρασμα, τὸ βῆμα τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ δεῖ εἰς τὸ τέλος βιβλίων:

Τῶν μὲν ἀλλ᾽ ἑκάστου ἀριθμῷ τῆς γ΄, ὁ πρότερον αἰτία ἄδηλον πότερον συλλογισμοῦ

λῆψ:

Καὶ πότερον περὶ ψευδῶν καὶ διαιρέσεων ἁπλῶς δηλοῖ πότερος ἐστὶ τῶν ἄλλων
ὁ δῆλος μὲν ὅτι παρὰ τὴν διαίρεσιν καὶ ἀναίρεσιν ἐστί· μὴ φανερὸς
δ᾽ ὤν, διὰ τίνος τῶν ἐρωτημάτων ἀναίρεσιν καὶ διαίρεσιν, λυτέον
ἐστίν, ἀλλὰ πότερον αὐτὴ παρὰ τὸ [illegible] ἐρώτημα, καὶ παρὰ τὸ τῶν ἐρω-
τημάτων ἐστίν· ἐνίοτε μὲν γὰρ ὁ μὲν συλλογισμὸς ἀληθὴς ἐστί,
καὶ λίαν ἄδοξα καὶ ψευδῆ τὰ λήμματα· ἐν τῷ τοιούτῳ δὲ οὐκ ἄξιος κατα-
φρονεῖσθαι· ὅταν μὲν γὰρ ἴσην ἢ τῶν τοιούτων ἐρωτημάτων
περὶ [illegible] ὁ λόγος ἐκ δ᾽ ἑνὸς μὲν προσλαβὼν τοῦ μὲν δὲ συλλογισάμενος,
ἀληθὴς ὁ συλλογισμός· ὅταν δὲ τῶν ἐρωτημάτων καὶ καταφρονητέος ὁ [illegible]
[illegible]· ἀλλ᾽ ὁ μὲν λόγος εὐήθικης· ὁ δὲ ἐρωτῶν ἢ [illegible] οὐ καλῶς· ἔστι δὲ
τῶν [illegible]· ὁ μὲν πρὸς τὸν λόγον· ὁ δὲ πρὸς τὸν ἐρωτῶντα· ἐν τῇ
ἐρωτήσει· ὁ δὲ πρὸς οὐδέτερον τούτων· ὁ μέλλων ἐρωτᾶν, [illegible]
συλλογίζεσθαι ἐστίν· καὶ πρὸς τὸν χρόνον ὅταν ἢ πλείονος χρόνου
δεόμενον ἡ λύσις, καὶ τοῦ παρόντος καιροῦ, τὸ διαλεχθῆναι πρὸς τὴν
λύσιν· ἐν πρώτοις μὲν οὖν [illegible] γίνονται τοῖς διαλεγομένοις οἱ παρα-
λογισμοί· ἐπειδὴ ἐξ ὁμολογουμένων ψευδόμενον, καὶ παράδοξα λέγειν [illegible]
[illegible]· ἔστι δὲ ἐκείνων συμβαίνειν ὁ παραλογισμός, ἐπὶ ἐρωτήσεων
[illegible] τῶν ἐρωτημάτων· [illegible] χρήσιμοι [illegible]
εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι λόγοι· καὶ περὶ ἀρκείσθωσαν ἁπλῶς [illegible] πῶς
λυτέον τοὺς [illegible] συλλογισμούς, εἰρήσθω περὶ ἁπάντων ἡμῖν
[illegible]· λοιπὸν δὲ, περὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς προθέσεως ἀναμνησθῆναι
[illegible] περὶ αὐτῆς βραχὺ καὶ τέλος ἐπιθεῖναι τοῖς εἰρημένοις :
Εἰπών, τίνες τῶν διαλεκτικῶν λόγων [illegible]
τῶν φυσικῶν καί φησι [illegible] πρῶτον [illegible]
Μελίσσου [illegible] καὶ ὁ Παρμενίδου λόγος ὁ λέγων ἓν εἶναι
τὸ ὄν· [illegible] οὐκοῦν [illegible]
[illegible] συλλογισμός ἐστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντη δῆλος· [illegible]
ἀσυλλόγιστος [illegible] ἐν τῶν κινουμένων ἓν ἄρα τὸ ὄν.
ἀλλ᾽ [illegible] οὐκ ἔστιν [illegible] συλλογισμός. εἰρημένοι τῷ
[illegible] τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως· [illegible] φησιν ἐκεῖ [illegible]

καὶ ὁ μὴ αἴτιον καὶ ὁ παρὰ τὸ μὴ ἴδιον· μᾶλλον δὲ ὁ μὴ αἴτιον φορτικός· καὶ οὐδὲ μὴ ἔχων ἀπορείαν
ὡς δῆλον ὅτι τοῦ παρὰ τὸ μὴ ἴδιον λόγου ἀπορείαν ἔχοντος· πρῶτος μὲν οὖν ἐν τοῖς εἰς τὸ ἀδύ-
δυνατον μέν ἐστι λόγος οὗτος· ὁ ἔχων ἄδηλον, τὸ τίνος ἀναιρεθήσεσθαι, καὶ τοῦ συναχθέντος ἀδυνάτου
πρότερον τοῦ συμπεράσματος ἢ τινὸς τῶν προτάσεων· τὸ γὰρ καὶ πρότερον, παρὰ τὸ ψεῦδος
ἐστὶν ἡ λύσις ἢ παρὰ διαίρεσιν, ἴσον ἐστὶ τὸ, πρότερον ἡ λύσις παρὰ τὸ συμπέρασμα τὸ
συνάξαν τὸ ψεῦδος· ὅπερ ἐστὶ ταυτὸ παρὰ ψεῦδος ἢ παρὰ ἀναίρεσιν ἐστὶ τινὸς τῶν
προτάσεων· ὅπερ ἐστὶ ταυτὸ διαίρεσιν· δεύτερον δὲ ὁ δῆλον μὲν ἔχων τὸ παρὰ ἀναί-
ρεσιν εἶναι τοῦ κειμένου· μὴ φανερὸν δὲ ἔχων, διὰ τίνος ἀναίρεσιν τῶν ἠρωτημένων·
τοῦτ' ἐστὶ πρότερον τῶν ἠρωτημένων ἀναιρήσαντες, τὸν λόγον λύσομεν· ἀλλ' ἀμφοῖ βουλόμενοι,
πρότερον αὕτη τοῦτ' ἐστὶν ἢ αὐτὴ περὶ τὸ συμπέρασμά ἐστιν, ἢ περί τι τῶν ἠρωτημένων.
τὸ δὲ, ὁ δῆλος μὲν ὅτι παρὰ ἀναίρεσιν ἐστίν· τοῦ γὰρ παρὰ διαίρεσιν τὸ ἀναιρεῖ-
σθαι φέρομεν αὐτόν· διαφορὰ δὲ ὁ δεύτερος λόγος πρὸς τὸν πρότερον· ὅτι ὁ μὲν πρότερος
φανερὸν ἔχων ἐστὶ τὸ συναχθὲν ἀδύνατον, μὴ τὸ φανερὸν ἔχει τὸ τίνος ἀναιρεθέντος
ἀναιρεθήσεσθαι καὶ τὸ συναχθέν· πρότερον τοῦ συμπεράσματος, ἢ τινὸς τῶν προ-
τάσεων· ὁ δὲ δεύτερος ἄδηλον μὲν οὐκ ἔχων τό, ἀσυλλόγιστός ἐστιν ἢ οὔ.
τὸ δὲ μὴ ἅπαντας γίνεσθαι παρὰ τὰ ἠρωτημένα, πλῆρες τὸ πρότερον βιβλίον.
παρὰ δὲ τὸ συμπέρασμα γίνεσθαι ἀπάτην, ὅταν μὴ ὅπερ ἐκ τῶν εἰρημένων συμ-
βαίνειν ἐπάγωμεν· ἀλλὰ τὸ ἕτερον μὲν εὕρωμεν· ἄλλο δέ τι ὃ βουλόμεθα, συμπεράνωμεν.
ὥσπερ ἔχει καὶ ὁ παρὰ τὸ μὴ ἴδιον λόγος· εἰ ἐκεῖνος τε πρότερον ὁ ἀεὶ σοφὸς τέχνης
ἐπιστήμη μόνον λαβὼν ὅλων, ὧν αἱ ἐπιστῆμαι σπουδαῖαι, σπουδαῖα τὰ μαθήματα· εἰ
δὲ κακοῦ σπουδαίου τὸ μάθημα σπουδαῖον ἄρα τὸ μάθημα τὸ κακοῦ· οὐ γὰρ συμ-
βαίνειν ἐκ τῶν κειμένων· ἀλλ' ὅτι τοῦ κακοῦ σπουδαία ἡ ἐπιστήμη. λέξεως
δὲ καὶ ἀληθὴς συλλογισμὸν εἶναι. ὅταν τις μὴ προλάβοι τὸ ἐλλεῖπον, εἰ δὴ τὸ προ-
κείμενον, μέλλει συνάγειν· ἀλλὰ τὸ ἕτερον μὲν μεθῆκεν· χωρὶς δὲ αὐτοῦ συμπεραί-
νεται, ὥσπερ ἔχει ὁ μὴ αἴτιον, ὁ δὲ ἄλλος ἐν τοῖς ἐπάνω· καὶ ἄλλοι πολλοί· κα-
θάπερ ὅλων μὲν οὐσίας ἀναιρουμένης, μὴ ἀναιρεῖσθαι οὐσίαν· ἐξ ὧν δέ ἐστι
ἀναιρουμένων, ἐκ τούτων φθείρεσθαι· ἐλλείπουσι γὰρ ἐν ταῦτα προτάσεις.
ὥσπερ ἐν τῷ περὶ ἀνακλάσεως συλλογισμοῦ μεμαθήκαμεν. ἔξωθεν ἐλλείπειν
λέγει προτάσεις, τὰς δεχθείσας τινὸς τῶν πρὸς κατασκευὴν τοῦ προκειμένου ἀ-
ληφθεισῶν λημμάτων. ταύτας γὰρ εἰ μὴ παραμυθεῖταί τις ἀξιώσας δὲ ὁ μὲν ὡς οὐ στάσεως

λαβεῖν συλλογισμὸν αὐτόν· καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἐξ ἐνδόξων, ἐκ τῶν συλλογισμῶν, λέγει τό· εἰ μὴ
ἅπας ὡς οὐδὲ σοφιστὰς τὰς προτάσεις δεικνύναι· κοινὰ γὰρ ταῦτα καθὰ προείρηται,
λέγεσθαι πρὸς τὰς διαλέξεις· καὶ δεῖ τοὺς σοφιστικῶς ἐρωτῶντας, τὸ ὑπ' αὐ-
τῶν ἐρωτώμενα δεικνύναι· εἰ μὴ ἀληθῶς λέγειν μέλλοιεν, ὥσπερ καὶ φαι-
νόμενα φαινομένως φασὶ λέγειν ἀλλ' ἀληθῶς, τὸ σαφέστερον εἰπεῖν τὸ
δεῖ τοὺς αὐτούς τε μὴ μὴν συλλελογισμένον λόγον ἐπικαλεῖν ἀληθῆ· τὸ δ' εἶδον καὶ
γίνεσθαι καταφορικῶς· ἄλλην γάρ ἐστιν ὁ τοιοῦτος λόγος ἐξ ἀδόξων καὶ ψευδῶν λ-
ημμάτων συγκείμενος, ἀληθὲς ἐστὶ καταφορικῶς εἶδος· καὶ ὅταν ἐλλεί-
πῃ τῶν προσθέτων ἐρωτημάτων τῶν πραγματειωδῶν· περὶ οὗ ὁ λόγος καὶ διὰ τοῦ
συνάγεσθαι ἐξ ὧν ἀνοήτων καὶ τῶν πρὸς κατασκευὴν ὄντων, τῶν δ' ἐπὶ τοῦ προτά-
σεων τῶν παραληφθέντων ἐν τῷ λόγῳ, οὐκ ἔστιν ὁ καταφορικός· ἀλλ' ὁ μὲν
λόγος οὐκ ἔστι κακός· ὁ δὲ ἐρωτῶν ἠρώτησεν οὐ καλῶς· οὔτε δὲ πρὸς τὴν θέ-
σιν· οὔτε πρὸς τὸν ἀποκρινόμενον· ἀλλὰ πρὸς τὸν χρόνον ἐρωτῶσιν· ὅτι τοιαῦτα
προτείνουσιν ἃ πλείονος δέονται καὶ μακροῦ χρόνου, εἰς τὸ φανῆναι, ἃ οὕτως ἄρ-
τι τὸ προτείνεσθαι· διὸ δεῖ καὶ τὸν ἀποκρινόμενον πρὸς τὸν χρόνον λύειν·
λύσις δὲ πρὸς τὸν χρόνον, ἡ ἀντίστασις καὶ μείζονος χρόνου πολλοῦ δεομένη,
ὀφθῆναι, ἀλλ' ἀληθῶς ἐστίν· ἐπὶ γὰρ τῶν ἀντιστάσεων αἱ μὲν εἰσιν· αἱ δὲ ἐνδοκοῦ-
σι μέν, οὐκ εἰσὶ δέ· ὡς ἐν τῷ ὀγδόῳ εἴρηται τῶν τοπικῶν· ἡ λύσις πρὸς τὸν χρό-
νον· τὸ δ' αὖ οὕτω πως ἀγνοοῦντι δίδωμι ταύτην οὐδὲ συγχωρῶ· διὰ τὸ μὴ δοκεῖν
τὸ πλείονος χρόνου δεῖσθαι, πρὸς κατανόησιν ἀληθής ἐστιν· τὸ δὲ ἑξῆς σα-
φὲς καὶ λέγει:·

πθ Προειλόμεθα μὲν οὖν εὑρεῖν δύναμίν τινα συλλογιστικὴν περὶ τοῦ προβληθέντος ἐκ τῶν
ὑπαρχόντων ὡς ἐνδοξοτάτων· τοῦτο γὰρ ἔργον ἐστὶ τῆς διαλεκτικῆς κα-
θ' αὑτὴν καὶ τῆς πειραστικῆς· ἐπεὶ δὲ προσκατασκευάζεται πρὸς αὐτὴν διὰ
τὴν τῆς σοφιστικῆς γειτνίασιν· ὡς οὐ μόνον δύναται πεῖραν λαβεῖν δια-
λεκτικῶς· ἀλλὰ καὶ ὡς εἰδώς· διὰ τοῦτο οὐ μόνον τὸ λεχθὲν ἔργον ὑπεθέ-
μεθα τῆς πραγματείας τὸ δύνασθαι λαβεῖν· ἀλλὰ καὶ ὅπως λόγον ὑπέχοντες
φυλάξωμεν τὴν θέσιν· ὡς δι' ἐνδοξοτάτων ὁμοιοτρόπως· τὴν δ' αἰτίαν
εἰρήκαμεν τούτου· ἐπεὶ καὶ διὰ τοῦτο Σωκράτης ἠρώτα, ἀλλ' οὐκ ἀπεκρίνατο· ὡ-
μολόγει γὰρ μὴ εἰδέναι· δεδήλωται δ' ἐν τοῖς πρότερον· καὶ πρὸς πόσα καὶ ἐκ πόσων...

ἐστὸ δ' οὖν περὶ ὅσα μὲν προείρηται· ἔτι δὲ πῶς ἐρωτητέον, καὶ τὴν τάξιν τῶν ἐρωτημάτων
πάντων· καὶ περὶ ἀποκρίσεως καὶ λύσεως τῶν πρὸς συλλογισμοὺς λόγων· λοιπὸν δὲ
δηλωτέον δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὅσα τῆς αὐτῆς μεθόδου τῶν λόγων ἐστί· πρὸς
δὲ τούτοις τῶν παραλογισμῶν διεξεληλύθαμεν, ὥσπερ ἀρχὴν καὶ μὴν ἀνταποδοτέον·
ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἀτελὲς ἀλλ' ἱκανὸν ἀπειργασάμεθα φανερόν· δεῖ δὲ ἡμᾶς μὴ λεληθέναι
τὸ συμβεβηκὸς περὶ ταύτην τὴν πραγματείαν τῶν μὲν γὰρ εὑρισκομένων
ἁπάντων· τὰ μὲν γὰρ παρ' ἑτέρων ληφθέντα πρότερον, πεπονημένα κατὰ μέρος
ἐπιδέδωκεν, ὑπὸ τῶν παραλαβόντων ὕστερον· τὰ δὲ ἐξ ὑπαρχῆς εὑρισκό-
μενα, μικρὰν τὸ πρῶτον ἐπίδοσιν λαμβάνειν εἴωθε· χρησιμωτέραν μέντοι
πολλῷ, τῆς ὕστερον ἐκ τούτων αὐξήσεως· μέγιστον γὰρ ἴσως ἀρχὴ παντός ἐστιν,
ὥσπερ λέγεται· διὸ καὶ χαλεπώτατον· ὅσῳ γὰρ κράτιστον τῇ δυνάμει,
τοσούτῳ μικρότατον ὄν, τῷ μεγέθει χαλεπώτατόν ἐστιν ὀφθῆναι· ταύτης
δὲ εὑρισκομένης, ῥᾷον τὸ προστιθέναι καὶ συναύξειν τὸ λοιπόν ἐστιν· ὅπερ
καὶ περὶ τοὺς ῥητορικοὺς λόγους συμβέβηκεν· σχεδὸν γὰρ καὶ περὶ τὰς ἄλλας
ἁπάσας τέχνας· οἱ μὲν γὰρ τὰς ἀρχὰς εὑρόντες, παντελῶς ἐπὶ μικρόν τι
προήγαγον· οἱ δὲ νῦν εὐδοκιμοῦντες παραλαβόντες παρὰ πολλῶν, οἷον
ἐκ διαδοχῆς κατὰ μέρος προαγαγόντων, οὕτως ηὐξήκασι· Τισίας μὲν μετὰ
τοὺς πρώτους· Θρασύμαχος δὲ μετὰ Τισίαν· Θεόδωρος δὲ μετὰ τοῦτον· καὶ πολλοὶ
πολλὰ συνενηνόχασι μέρη· διόπερ οὐδὲν θαυμαστὸν ἔχειν τι πλῆθος τὴν τέχνην·

Τὴν μὲν συλλογιστικὴν τὴν τῶν τόπων λέγω πραγματείαν, ἣν εἴρηται εἶναι καὶ
διαλεκτικὴν καὶ δύναμιν, ἐκ τῶν ἐνδόξων τόποις, ἣν μὲν προὔθετο ἡ τῆς πραγματείας
μέθοδον ἐρευνᾶν· αἰτίας δύναμίν τινα συλλογίζεσθαι περὶ παντὸς τοῦ προτεθέντος
προβλήματος· τὸ μὲν προειργασμένον τὸ δὲ ἀνεύρετον ἀλλ' ὑπῆρχον τοὐδὲν
εὑρημένον ἀποδεικτικόν· νῦν τὴν αἰτίαν δι' ἣν ὀρέγου ἐστὶ τῆς διδασκαλίας μὴ
μόνον τὸ δύνασθαι λόγου λαβεῖν καὶ ἐρωτᾶν ἀλλὰ ἐκ τοῦ λόγου ὑπάρχειν καὶ διδόναι
εἶπε διὰ τοῦ τε εἶναι ἀποκατασκευάζειν πρὸς αὐτὴν διὰ τὴν τῆς Γοργίου πραγ-
ματείας· διὸ δὲ πρότερον ἀναμνῆσαι τῶν προειρημένων· ὥσπερ
τὴν λόγων τῶν ἐριστικῶν ἀρετὰς δεδόσθαι ὡς ὁμοία τις παιδοτριβικὴ πρὸς τὴν Γοργίου
πραγματείαν ἣν διδασκαλίαν· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν ἀρχῶν μὲν
ἐκ τῶν ὑπομνημάτων ἐκμαθεῖν· τὰς δὲ καταγραφὰς παιδευτικὰς ἐδίδοσαν μόνας.

ὅτι ἐστὶν ἡ πειραστική, ἐκ τῶν δοκούντων μὲν ἐνδόξων, ἀπὸ τῶν ἐνδόξων ἀρχαὶ τῆς διαλεκ-
τικῆς ἐστίν, ὡρμημένη· τούτων δὲ οἷς χρῆται, ἡ μὲν οὐ τῶν ἐνδόξων, ἀλλὰ φαι-
νομένων μόνον, ἡ δ' οὖν τῶν μὲν ἐνδόξων, τῷ σχήματι δὲ ἢ μὴ συμπεραινομένων, ὅταν
ἡ ἐκ δοκούντων μὲν ἐνδόξων· ἢ ἐκ δοκούντων καταφατικῶν ἐνδόξων τῷ [illegible] σχήματι συμ-
περαίνεσθαι. διὸ ταῦτα ἀληθῆ, καλῶς τὴν πειραστικὴν εἴρηκεν μέρος τι εἶναι
τῆς διαλεκτικῆς· ἀμφότεραι γὰρ περὶ πάντα τὰ [illegible] χρῶνται(?)· ἐπεὶ δὲ δια-
φέρουσι καθάπερ εἴρηται· τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ λέγειν μόνον ἐστὶν ἐπὶ
[illegible] τὴν πειραστικὴν τῆς διαλεκτικῆς. ἡ δὲ πειραστικὴ ἐπαγγέλλεται, μὴ
μόνον δύνασθαι λόγον λαβεῖν, ἀλλὰ καὶ ὡς εἰδυῖα· ὁ γὰρ διαλεκτικὸς [illegible] -
[illegible] μὴ εἰδὼς ἐρωτᾷ, ἀλλὰ [illegible] ἐρωτᾷ· ὁ δὲ πειραστικὸς, πάντα εἰδέναι
ἐπαγγέλλεται· ὡς οὐδὲ [illegible] ὁ μὴ οἶδεν· ἀλλ' ὅτι πάντα οἶδε, ὡς ἐκ τῶν [illegible]
[illegible] ἐρωτᾷ [illegible] ὡς οἶδε καὶ [illegible] ἐρωτᾷ. τὸ γὰρ
ἐν τοῖς Πλάτωνος Γοργίας ἐδήλωσεν [illegible]· οὐδὲ [illegible] πολλῶν
[illegible] μόνον [illegible], ὅτι πάντα [illegible]
ἐρωτᾷ, οἶδα· [illegible] ἡ πειραστικὴ
πάντα εἰδέναι ἐπαγγέλλεται, τὸ δὲ λέγοντα πάντα γινώσκειν, μᾶλλον [illegible] -
[illegible] ἐρωτᾶσθαι [illegible], [illegible] φαίνεται ὅτι
τῆς διαλεκτικῆς ἔργον ἐστὶν οὐ μόνον τὸ ἐρωτᾶν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐρωτᾶσθαι·
[illegible] λόγον ὑπέχειν καὶ μᾶλλον τοῦτο· ἀλλ' ἐπὶ τῆς πειραστικῆς μᾶλλον ἐστὶ τὸ λόγον
διδόναι, ὡς λέγοντος πάντα εἰδέναι. μέρος τι εἶναι δὲ καὶ ἡ πειραστικὴ τῆς δια-
λεκτικῆς, ἐπεὶ καὶ τῆς διαλεκτικῆς ἔργον, τὸ ὑπέχειν λόγον· διὰ ταύτην [illegible]
φησὶ [illegible] ἔργον εἶναι τῆς διαλεκτικῆς, μὴ μόνον λαμ-
βάνειν, δύνασθαι λόγον, ἀλλὰ καὶ διδόναι. [illegible]
[illegible]· εἴρηκε γὰρ οὐκ [illegible]· ἀλλὰ [illegible], δι-
[illegible] ἔργον ἐστὶ τῆς διαλεκτικῆς καὶ τὸ λόγον ὑπέχειν, ὅτι δ' οὖν [illegible], οὐ
[illegible] τῆς διαλεκτικῆς ἐστὶ τὸ λόγον ὑπέχειν· ἀλλὰ διὰ [illegible] τῆς πει-
ραστικῆς πρὸς αὐτὴν [illegible], [illegible] Σωκράτην λέγειν [illegible] μηδὲν
εἰδέναι· ὡς [illegible] διαλεκτικὸς [illegible] ἐρωτᾷ· [illegible] -
ἀγνοοῦντα ἐρωτῶντα, οὐκ ἀνάγκη λόγον ὑπέχειν· ἀλλὰ μᾶλλον λαμβάνειν.
λέγει δὲ [illegible] ἐν τοῖς Τοπικοῖς. ταῦτα γὰρ [illegible] προσθεὶς [illegible] -

λιν

Ὅτι περὶ πόσα ἐπὶ τὸ τέλος ἐκ λόγων ὑπέχειν ἢ χαρίεν τὴν πρόθεσιν· καὶ τί αἴτιον τῶν
εἰρημένα· ἀρκεῖται γὰρ ἐκείνων οἱ παραλογισμοὶ γίνονται καὶ πρὸς πόσα δὴ
βλέποντα, τοῦ τε ἐρωτῶντος, τοῦ ἀποκρινομένου ὑπάρχειν
λόγους δηλαδὴ καὶ τῆς δόξης· ἐν δὲ τῇ λέξει, τίνα μὲν παρ' ἑτέρων ληφθέντα
πραγμάτων. ὑπομνημόνευμα σοφιστικῶν ἐρωτημάτων ἃ τῆς τέχνης
προειρημένα καὶ τὰ συναχθέντα τῶν ὁ τῆς λέξεως ἐστίν. ὅτι μὲν τὰ ἐκείνων
εὑρεθέντα πράγματα παραλαβόντες οἱ ἀπ' ἐκείνων ἐφεξῆς ἅπαντες κατὰ
βραχὺ ταῖς καθ' ἕκαστον προσθήκαις ηὔξησαν· τοῦτο δὲ ἐπεὶ καὶ
ἐν τοῖς πρώτοις ἄλφα τῶν μετὰ τὰ φυσικά· τὸ δὲ χρήσιμον ὅτι τὰ μὲν τοι πολ-
λὰ ἐκ τῶν ἐκείνων αὔξησιν· τῶν λόγων ἐπὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς εἶναι εὑρεσιν
καὶ ἀπλῶς ἐπὶ τὸ εὑρεθέν, ὅμως ἡ τούτου εὕρεσις χρησιμωτέρα ἐστὶ πολ-
λῶν ἐστὶ τοῦ εὑρεθέντος καὶ δυνάμεως καὶ πληθώσεως· ἃ γὰρ μὴ
ὅλως εὑρέθη, οὐδ' ἂν αὐξήσεως ἔσχε· πάντα γὰρ φησὶν ἐν τοῖς μετὰ τὰ
φυσικὰ τὸ ἤδη προσθεῖναι τοῦ εὑρεθέντος· τὸ δὲ τὴν ἀρχὴν εὑρεῖν, οὐ
παντός· πᾶσα γὰρ ἀρχὴ ὅσῳ κράτιστον ἐστὶ τῇ δυνάμει, τοσούτῳ μικρότατον
τῷ μεγέθει· καὶ πολλὰ ἡμῖν ἐστὶ δῆλα, ὅτι ἔχουσι· καὶ γὰρ ἡ καλλίστη
ἡ κἄν τοι σμικρότατον οὖν τῷ μεγέθει ἅμα τῇ δυνάμει τυγχάνει· ἐπεί δέ
ὁ σοφὸς τὸ προσθεῖναι τῷ μεγέθει δύναται, ταύτην οὖν εὑρεῖν οὐκ ἐξ ἀρχῆς. οὐ
δι' ὃ ἀνάγκη τοίνυν, οὕτω καὶ ἡ δόξα ἥτις γυμνὴ καὶ ἄδενδρος, ὅμως
ταύτης εὑρεθείσης ὡς ἀρχῆς, πολλὰ ἡμῖν ἐν τούτῳ γὰρ ἐνεδήλωσε καὶ ἀεὶ βραχὺ
προνήσασιν· ὅτι δηλονότι ἐν αὐτῇ δυνάμει ἦσαν, τέλος τῇ ἡμῖν κλάδοι καὶ φύλλα
ὡς ὄζοι ἢ σμικροὶ οἱ φυσικοὶ καὶ πορισμάτων ἐν αὐτῇ λόγοι· ἀλλ' ὅμως εἰσὶν· οὐ γὰρ
ἂν τοσοῦτοι οὕτως τῷ πλήθει ἐχώρησαν ἐν αὐτῇ, οἵας σμικροτάτης τὸ
μέγεθος:

ταύτης δὲ τῆς πραγματείας οὐ τὸ μὲν ἦν, τὸ δὲ οὐκ ἦν προεξειργασμένον· ἀλ-
λ' οὐδὲ παντελῶς ὑπῆρχεν· καὶ γὰρ τῶν περὶ τοὺς ἐριστικοὺς λόγους μισθαρνούντων
ὁμοία τις ἦν ἡ παίδευσις τῇ Γοργίου πραγματείᾳ· λόγους μὲν οἱ μὲν ῥητο-
ρικούς· οἱ δὲ ἐρωτητικοὺς ἐδίδοσαν ἐκμανθάνειν· εἰς οὓς πλειστάκις ἐμπί-
πτειν ᾠήθησαν ἑκάτεροι τοὺς ἀλλήλων λόγους· διόπερ ταχεῖα μὲν, ἄ-
τεχνος δ' ἦν ἡ διδασκαλία τοῖς παρ' αὐτῶν μανθάνουσιν· οὐ γὰρ τέχνην, ἀλλ'

ταῖς ἀπὸ τῆς τέχνης διδοῦσι τὴν παιδείαν ὑπελάμβανον· ὥσπερ ἂν εἴ τις φάσκ-
ων ἐπιστήμην παραδώσειν ἐπὶ τὸ μηδὲν πονεῖν τοὺς πόδας, εἶτα σκυτοτομικὴν
μὲν μὴ διδάξειν, μηδ' ὅθεν πορίζεσθαι τὰ τοιαῦτα· δοίη δὲ πολλὰ γένη
παντοδαπῶν ὑποδημάτων· οὗτος γὰρ βεβοήθηκε μὲν πρὸς τὴν χρείαν·
τέχνην δὲ οὐ παρέδωκε. καὶ περὶ μὲν τῶν ῥητορικῶν ὑπῆρχε καὶ ἴσως πολλὰ
καὶ παλαιὰ τὰ λεγόμενα· περὶ δὲ τοῦ συλλογίζεσθαι παντελῶς οὐδὲν εἴχομεν
πρότερον ἄλλο λέγειν χρόνον· ἀλλ' ἢ τριβῇ ζητοῦντες πολὺν χρόνον ἐπο-
νοῦμεν· εἰ δὲ φαίνεται θεασαμένοις ὑμῖν ὡς ἐκ τοιούτων ἐξ ἀρχῆς ὑπ-
αρχόντων ἔχειν ἡ μέθοδος ἱκανῶς παρὰ τὰς ἄλλας πραγματείας τὰς ἐκ
παραδόσεως ηὐξημένας, λοιπὸν ἂν εἴη πάντων ὑμῶν ἢ τῶν ἠκροω-
μένων ἔργον τοῖς μὲν παραλελειμμένοις τῆς μεθόδου συγγνώμην, τοῖς δὲ
εὑρημένοις πολλὴν ἔχειν χάριν:

Πραγματείαν χαρίεσσαν ἢ τὴν τοπικὴν καὶ περὶ τὰς λέξεις μάλιστα· μισθαρνοῦντας
δὲ καλεῖ τοὺς σοφιστὰς ὡς ἀπὸ φαινομένης πλουτοῦντας σοφίας. τὰς δὲ τοῦ
καὶ Γοργίου πραγματεία, ἣν ὁμοίαν λέγει τῇ τῶν σοφιστικῶν, δηλοῖ τοῖς τοῦ πλά-
τωνος Γοργίᾳ ἀναγινώσκουσι· λέγει δὲ τοὺς σοφιστὰς ῥητορικοὺς διδάσκειν
λόγους, ἐκμανθάνειν τοὺς ἀλλήλων λόγους ἐμπίπτειν· ἐρωτικοὺς δὲ ὅσοι
οἱ ἐκ τῆς ὁμωνυμίας οἱ ἐκ τῆς ἀμφιβολίας καὶ οἱ λοιποί· τὰ δὲ ἑξῆς
δῆλα: ὅν γὰρ τρόπον: Τέχνη ἐστὶ πάντα καὶ συλλογιστικὴ μέθοδος
γὰρ ἐστὶν ἡ καὶ ὁ ἀληθινὸς ἔλεγχος· ὁ δὲ ταύτην παραδοὺς ἐκ τέχνης ἀπὸ
τῆς παιδείας· αἱ δὲ παραγωγαὶ καὶ οἱ παραλογισμοὶ οἱ λοιποὶ δηλονότι
τῆς ἀπάτης· οἱ καὶ ἐχρῶντο οἱ καὶ ἐπιδεικνύοντες οἱ σοφισταί· οὐ τέχνη, ἀλλὰ τὸ
ἀπὸ τῆς τέχνης· ὁ γὰρ ἔχων τὴν δύναμιν ἐπιστήμην τοῦ συλλογισμοῦ,
ἐκεῖνος δηλονότι δύναται καὶ παραλογίζεσθαι· ὥσπερ γὰρ ὁ ἔχων τὴν
τέχνην τοῦ ὀρθογραφεῖν καὶ κακογραφεῖν, ἐκεῖνος οἶδε μάλιστα καὶ μὴ
ὀρθογραφεῖν, καὶ νόθευσι παριέναι· οὕτως καὶ ὁ δεινὸς ἀληθινὸς καὶ ἐπιστήμων
συλλογίζεσθαι, ἐκεῖνος οἶδε καὶ παραλογίζεσθαι· ὥστε τὸ παρα-
λογίζεσθαι, ὅπερ ἐπιδεικνύουσιν οἱ σοφισταί, καὶ ἄλλοις ἐπιδεικνύουσιν, οὐ
τέχνη ἐστίν, ἀλλὰ τὸ ἀπὸ τῆς τέχνης δεινὸν ἀληθινὸν συλλογίζεσθαι· ἀλλὰ
καὶ διὰ τῆς διαιρετικῆς συλλογίζεσθαι, διδάσκοντας καὶ ταύτην περὶ

διδοῦ(σι) τὴν τέχνην· οὐ γὰρ ἡ διαιρετικὴ ὡς ἐν τῷ πλείονι ὑπορρέαν
περὶ τῶν πάσχων εἴρηται, οἷον μάθησις συλλογισμός· ἀλλὰ τὸ ἀπὸ τῆς
τέχνης· οὐ γὰρ ἡ ὁδὸς συλλογίζεσθαι ἐν ἀποδεικνύναι ἐν τῷ ἐκ
διαιρέσεως ληφθεῖσιν ἢ ἐπὶ τὸ διαιρεῖν συλλογιστικῶς συμ-
περαίνεσθαι· ἀλλὰ οἱ μὲν ἐπὶ λογικῆς τι σκευάζοντες
τὸ αὐτὸ παρέχουσιν· ἐν δὲ τῇ λογικῇ τῆς δὲ ἀρχῆς
ὑπαρχόντων, ἔχει ἡ μέθοδος ἱκανῶς,
τοῖς καλῶς ἀθροιστέον πέπηκται· αἱ
μὲν γὰρ ἄλλαι τέχναι οὐκ ἐξ ἀρ-
χῆς, οὐδὲ ὑπ' αὐτῶν τῶν εὑ-
ρόντων τὸ τέλος ἔσχον·
ἀλλ' ἀπὸ τῶν διαδεξαμέ-
νων αὐτάς· ἡ δὲ λογικὴ
πραγματεία ὑπὸ
ἀριστοτέλους πρώ-
τη ἀρετὴ
σα καὶ
παρ' ἑαυτοῦ τε-
τελείωται· ὥστε δεῖ πάν-
τας ἡμᾶς οὐ πολλὴν
ὡς αὐτὸς εἶ-
φησεν· ἀλ-
λ' ὅλον δεῖ
ἀπηνέ-
χειν
χά-
ρ
ι
ν:

θεοῦ τὸ δῶρον·
τοῦ γρηγοροπούλου

καὶ πόνος [illegible]·
τύχα καὶ θεοῦ του:

2285

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
SALAMANCA

ὁ ἀνιστάμενος ἕστηκε
ὁ καθήμενος ἀνίσταται